Holy Bible

Aionian Edition®

Open Nguizani Yimona ayi Minkunga

Open Yombe Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Open Nguizani Yimona ayi Minkunga
Open Yombe Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 4/18/2025
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 2002
Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, https://Nainoia-Inc.signedon.net
All profits are given to https://CoolCup.org

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kiyombi at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Kiyombi at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Psalms 1

NEW TESTAMENT

Matthew 63
Mark 94
Luke 114
John 147
Acts 172
Romans 203
1 Corinthians 217
2 Corinthians 231
Galatians 240
Ephesians 245
Philippians 250
Colossians 254
1 Thessalonians 257
2 Thessalonians 260
1 Timothy 262
2 Timothy 266
Titus 269
Philemon 271
Hebrews 272
James 283
1 Peter 287
2 Peter 291
1 John 294
2 John 298
3 John 299
Jude 300
Revelation 301

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

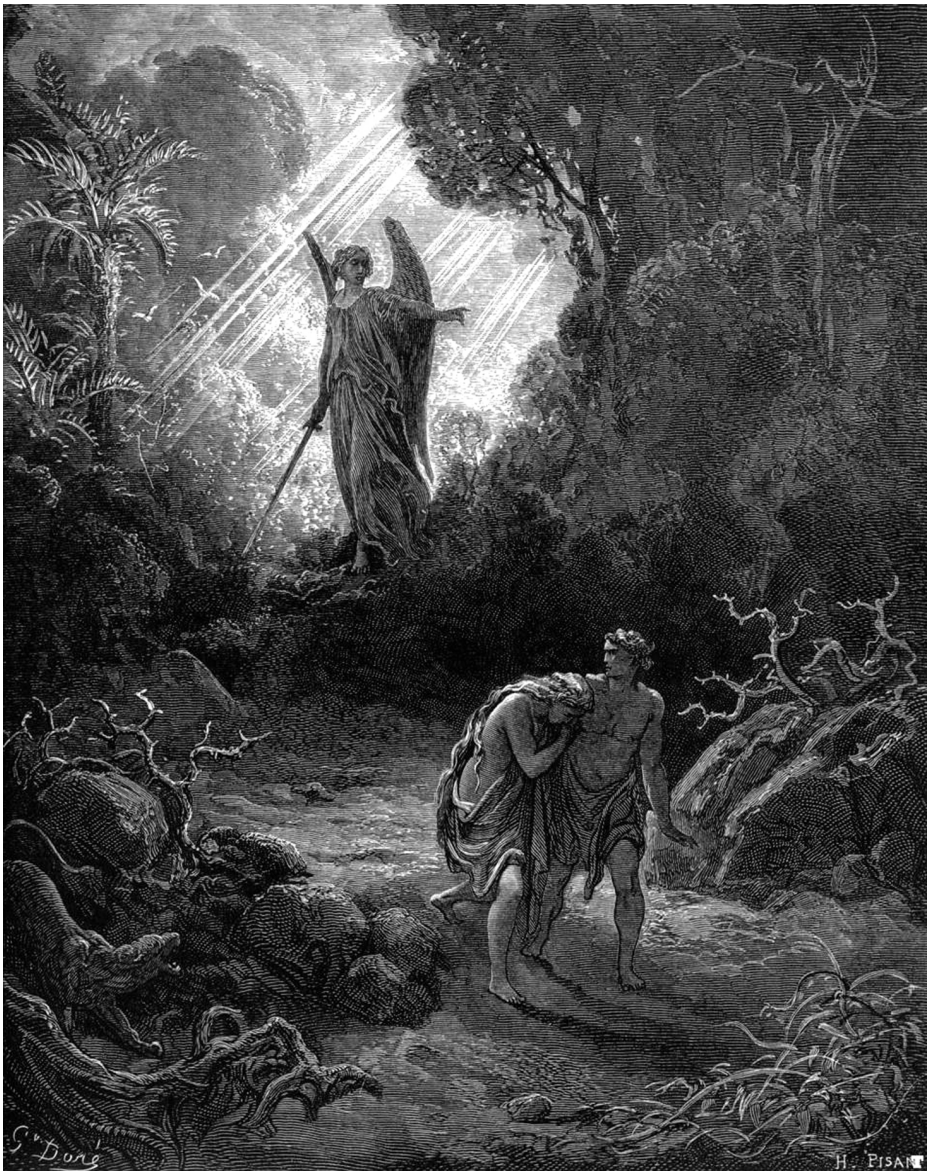

Adam and Eve Driven Out of the Garden of Eden

"So he drove out the man; and he placed cherubim at the east of the garden of Eden, and a flaming sword which turned every way, to guard the way to the tree of life."

Genesis 3:24

Psalms

1 Lusakumunu kuidi mutu wowo wunkambu
landakananga zindongi zi batu bambimbi,
wunkambu telamanga mu nzila yi minsumuki,
ayi wunkambu vuandanga va kimosi ayi
mimvuezi. **2** Vayi wummonanga khini mu mina
mi Yave ayi wunyindulanga miawu muini ayi
builu. **3** Mutu beni widi banga nti wukunu va
muenda nlangu; wowo wumbutanga makundi
mu tsungi andi ayi meza mandi mayumanga ko;
weti mona mamboti mu mamo keti vanganga.
4 Vayi buawu ko buididi kuidi batu bambimbi,
badi banga biti bivevumunu kuidi phemo.
5 Diawu, batu bambimbi balendi telama ko
mu lumbu ki tsambusu, voti bankua masumu
mu lukutukunu lu batu basonga. **6** Bila Yave
zebi nzila yi batu basonga, vayi nzila yi batu
bambimbi yela biva.

2 Bila mbi makanda mafuemini e? Bila mbi
batu balembo yindudila mambu makambulu
fuana e? **2** Bila mbi mintinu mi ntoto mitelimini
e? Bila mbi minyadi mikutikinini va kimosi mu
nuanisa Yave ayi mutu andi kavinda mafuta e?
3 Balembo tubi: “tuzenganu minsinga miawu;
tulozanu thama zisieni ziawu.” **4** Mutu wowo
wunkalanga ku Diyilu wulembo sevi. Pfumu
wulembo basekinina. **5** Bosi wulembo bayolukila
mu nganzi andi, ayi wulembo kuba monisa tsisi
mu miangu miandi mi ngolo. **6** Ayi wutuba:
“Minu ndibieka ntinu ama ku Sioni, mongo ama
wunlongo.” **7** Ndiela yamikisa lukanu lu Pfumu:
Yave wukhamba: “Ngeyo widi muan'ama. Minu
ndibutidi mu lumbu kiaki.” **8** Wundombi ayi
mandivana makanda; ma maba kiuka kiaku ayi
mawu vua ntoto wumvimba nate mu sukisina
ntoto beni. **9** Wela kuba yadilanga mu nkawa wu
sengo; wela kuba bula banga bu mbudikilanga
nzungu yi tuma. **10** Diawu, beno mintinu, bika
luba nduenga. Bosi beno mazuzi ma ntoto,
bika lutambula ndongokolo; **11** lusadila Yave
mu lukinzu ayi lumona khini mu lukhuku.
12 Lubumbakana muana mu diambu di kedi
fuema; ayi luedi bungana mu nzil'eno. Bila mu
mbuetolo yi meso nganzi andi yilenda vika
wulama. Lusakumunu kuidi batu boso bobo
bantombanga suamunu mu niandi.

3 Nkunga Davidi mu thangu katina muan'
andi Abisaloni. A Yave, tala buevi badidi
woka bobo bandendidi; batu bawombo balembo
ndiendila manenga. **2** Bawombo balembo tubi
mu diambu diama: “Nzambi kalendi kunkula
ko.” **3** Vayi ngeyo, widi nkaku ama, a Yave.
Ngeyo nkembo'ama, ngeyo wumvumbulanga
ntu ama. **4** Ndinyamikinanga kuidi Yave. Niandi
wukuphutudilanga mvutu tona ku mongo andi
wunlongo. **5** Ndinlambadala, ndinleka tulu ayi
ndinkotukanga; bila Yave niandi wukukhebanga.
6 Nditinanga ko tsisi yi makabu mawombo-
wombo ma batu bobo banzungididi ndambu ayi
ndambu. **7** Yave telama; ngeyo Nzambi ama,
wukhudi. Bila ngeyo wubetidi bambeni baama
baoso mu matama. Wukoludi meno ma batu
bambimbi. **8** Kuidi Yave kumbanga phulusu.
Bika lusakumunu luaku luba kuidi batu baku!

4 Nkunga Davidi, kayimbidila mu bisiku bi
zitsinga mu diambu di pfumu minyimbidi.
Wuphutudila mvutu bu ndilembo kutedi, a
Nzambi ama yisonga ayi wutsadisa bu ndidi
mu phasi; wumboni kiadi, wa lusambulu
luama. **2** Nate thangu mbi luela, tatamana fuisa
nkembo ama tsoni e? Nate thangu mbi luela
tatamana zodilanga vanga mambu ma phamba
ayi tombanga zinzambi zi luvunu e? **3** Luzaba
mboti ti Yave wukisobudidi mutu wumosi
wunkinzikanga mambu mandi. Yave wela wa
mu thangu ndiela kuntela. **4** Ku tsi nganzi eno,
kadi vola masumu. Mu thangu luidi mu zimbuka
zieno, lufiongunina mintima mieno bosi luba dio
sui. **5** Lutambika makaba ma busonga, ayi lutula
diana dieno mu Yave. **6** Bawombo balembo
tubi: “Nani wulenda kutumonisa mamboti e?”
Bika kiezila ki zizi kiaku kitukienzula, a Yave! **7**
Wuwesidi khini yiwombo mu ntim'ama, viokila
yoyi yiba yawu mu thangu baba ble yiwombo
ayi vinu kiwombo **8** Ndiela lambadala ayi ndiela
leka tulu mu ndembama bila ngeyo veka kaka,
a Yave bila ngeyo veka kaka wukuphuandisanga
mu luvovomo.

5 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Wuyimbidila wawu mu flute. A Yave, tamba
dikutu mu mambu mama ayi tala vumina
kuama. **2** Dimba yamikina kuama bu ndilembo
tombi lusadusu A ntinu ama ayi Nzambi ama
bila ngeyo ndieti sambila. **3** A Yave, mu
nsuka ngeyo weti wa mbembo ama. Mu nsuka
ndieti tula zindombolo ziama va ntual'aku ayi
ndieti vingila mvutu mu diana. **4** Bila ngeyo
wisiko Nzambi wummonanga khini mu mambu
mambimbi; mutu wumbimbi kalendi vuanda ko

va kimosi ayi ngeyo. 5 Batu badi luniemo balendi
telama ko va meso maku. Ngeyo weti lenda
batu boso bobo bamvanganga mambimbi. 6
Ngeyo wumbunganga batu bantubanga luvunu.
Batu bobo bantengulanga menga ayi bobo
bamvunanga, Yave weti kuba kakumukina. 7
Vayi minu ndiela kota mu nzo'aku mu diambu di
kiadi kiaku kinneni ndiela buongama mu lukinzu
mu Nzo'aku Nzambi Yinlongo. 8 Wuthuadisa, a
Yave mu busonga buaku mu diambu di bambeni
ziama. Ludika nzil'aku ku ntual'ama. 9 Bila kuisi
ko mambu malenda siwulu diana mu miunu
miawu; mu mintima miawu muwedi mambu
mambivisanga. Phovilak'awu yidi ziami kizibuka
ayi mu ludimi luawu bantubilanga luvunu. 10
Wuba monisa ti mu nzimbala badi, a Nzambi.
Bika mayindu mambimbi mawu ma babuisa.
Wuba kuki mu diambu di wombo di masumu
mawu Bila ngeyo bafuemini. 11 Vayi bika babo
bantomba suamunu mu ngeyo bamona khini.
Wuba bika bayimbila mu khini mu zithangu
zioso ayi bika wuba keba. Muingi bobo beti zola
dizina diaku, bamona khini mu ngeyo. 12 Bila
bukiedika ngeyo Yave wunsakumunanga mutu
wusonga; Wubazungidila mu mamboti maku
banga nkaku.

6 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi,
wuyimbidila wawu mu ngitala yi nana di
zitsinga. A Yave, kadi kuthemina ku tsi nganzi
aku ayi kadi kuphana thumbudulu bu widi ku
tsi miangu miaku mi ngolo. 2 Wumbona kiadi a
Yave bila ndidi wulebakana, A Yave wumbelusa
bila mimvesi miama mieka nduka fua. 3 Muel'
ama wulembo yami, Nate thangu mbi, a Yave,
nate thangu mbi e? 4 Vutikisa ntima, a Yave,
wukhudi, wuphukisa mu diambu di luzolo luaku
lu ngolo. 5 Mutu kalendi kutebukila moyo
ko niandi fua. Ayi nani wela kuzitisa ku tsi
bafua e? (Sheol h7585) 6 Mbemana vonga kuna ku
kunga; builu bu mvimba ndieti bodisa mbuk'
ama mu bidilu, ndieti bodisa buangu ki ndieti
leka mu matsuela. 7 Meso mama mabividi mu
diambu di kiadi, ayi manunini mu diambu di
bobo beti kundenda. 8 Botukanu va ntual'ama
beno boso lumvanganga mambu mambimbi.
Bila Yave wuwilu bidilu biama. 9 Yave wuwilu
yamikina kuama mu diambu di kiadi Yave
kikinini lusambulu luama. 10 Bambeni ziama
zioso baela fua tsoni ayi bela ba boma-boma.
Bela vutikisa ku manima ayi bela fua tsoni mu
nsualu.

7 Nkunga wu maniongo wu Davidi kayimbidila
Yave mu diambu di KUSI, muisi dikanda di
Benzami. A Yave, Nzambi ama, kuidi ngeyo
ndintombilanga suamunu kiama. Wuphukisa
mu babo beti kundandakana ayi wukhula. 2
Muingi babika ku khanzuna banga khosi ayi
kunzenga mu bitini mu kambu mutu wulenda
vukisa. 3 A Yave, Nzambi ama, enati ndivengi
mawu ayi enati nzimbala yidi mu mioko miama;
4 enati ndivutudi mambimbi kuidi mutu wubedi
zinganga yama mu ndembama, voti ndiziona,
mu kambu bila, bima bi mutu wundenda,
5 buna bika mbeni ama kandandakana ayi
kambakidila; bika kadiatidila luzingu luama va
tsi, ayi kandekisa mu mbungi-mbungi. 6 A Yave,
telama ku tsi nganzi aku, Nuanisa miangu mi
ngolo mi bambeni ziama. A Nzambi ama, kotuka
bika wundungisa. 7 Bika lukutukunu lu batu
bazungidila, bika wuba yadila bu widi ku diyilu
8 Bika Yave wusambisa batu A Yave, wutsambisa
boso buididi busonga buama ayi boso buididi
fuanana kuama, a Nzambi yizangama 9 A
Nzambi yi busonga, ngeyo wumfionguninanga
mintima ayi mayindu ma batu, manisa makhemi
ma mutu wumbimbi ayi tula mutu wusonga
mu luvovomo. 10 Nzambi yizangama niandi
nkaku ama; niandi wumvukisanga batu babo
badi mintima milulama. 11 Nzambi niandi
zuzi disonga, Nzambi wummonisanga miangu
miandi mu kadika lumbu. 12 Enati kakadi balula
mavanga, wela lengula sabala kiandi, wela
leki mbas'andi ayi kuwukubika. 13 Wukubika
binduanina biandi bi lufua wulembo kitula
madionga mandi madionga ma mbazu. 14 Niandi
widi mu buemba bu mambimbi; widi mu kubika
ziphasi ayi butidi mambu ma luvunu. 15 Niandi
wukaba dibulu; wudikulula dimula ayi wubua
mu dibulu di kakaba niandi veka. 16 Ziphasi
ziozi kakubika zimbuididi niandi veka ayi tsit'
andi yibuidi va dikosi diandi. 17 Ndiela vutudila
Yave matondo mu diambu di busonga buandi.
Ayi ndiela yimbidila nzitusu wu dizina di Yave
wuzangama.

8 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu
ngitala yi basi Ngati. Yave, Pfumu eto! Tala
buevi dizina diaku didi di nzitusu va ntoto
wumvimba. Ngeyo wutula nkembo'aku viokila
diyilu. 2 Mu bididi bi bana balezi ayi bi bana

batsombi, ngeyo wutuma mu totukila nzitusu
mu diambu di bambeni ziaku; mu diambu
di kanga miunu mi bobo beti ku lenda, ayi
mutu wowo wumvutulanga mambimbi mu
mambimbi. 3 Bu ndieti tala diyilu diaku, kisalu
ki minlembo miaku, ngonda ayi zimbuetete
ziozi wutula va buangu; 4 buna mbi biobi mutu
mu diambu wuntebukilanga moyo, ayi muana
mutu mu diambu wumbelanga mayindu e? 5
Ngeyo wumvanga kaba fioti ku tsi bivangu bi
diyilu ayi ngeyo wumvuika nkembo ayi nzitusu,
6 Ngeyo wunkitula nyadi mu bisalu bi mioko
miaku, ngeyo wutula bima bioso ku tsi malu
mandi: 7 mamemi moso ayi zingombi zioso;
bibulu bioso binsitu, 8 zinuni zi yilu ayi zimbizi
zi mbu, bibioso bindiatilanga mu minsolo mi
mbu. 9 A Yave, Pfumu eto! Tala buevi dizina
diaku didi di nzitusu va ntoto wumvimba.

9 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu
lufua lu muana. Ndiela kuzitisa, a Yave,
mu ntim'ama wumvimba. Ndiela yamikisa
matsiminanga maku moso. 2 Ndiela mona khini
ayi ndiela sakadala mu ngeyo, Ndiela yimbidila
nzitusu mu diambu di dizina diaku, ngeyo
Nzambi wuzangama. 3 Bambeni ziama balembo
vutukisa ku manima, balembo bumina zithutu
ayi balembo bungana va ntual'aku. 4 Bila ngeyo
wunzengidi nkanu mu busonga, wudedisidi
mambu mama; ngeyo wuvuendi va kundu
kiaku ki kipfumu mu sambisa mu busonga.
5 Ngeyo wutemina makanda, wubunga mutu
wumbimbi, wukubula mvimba mazina mawu mu
zithangu zioso. 6 Mbivusu yikambulu tsukulu
yibuididi bambeni; wutiolumuna mavula mawu
ayi malendi buela tebukulu moyo ko. 7 Yave
wunyalanga mu zithangu zioso; wukubika
kundu kiandi ki kipfumu mu diambu di
sambisa. 8 Wela sambisa nza mu busonga,
wela yadila batu mu bufuana. 9 Yave niandi
suamunu ki mutu weti yamusu; suamunu
kingolo mu thangu yi ziphasi. 10 Babo bazebi
dizina diaku, bela tula diana diawu mu
ngeyo. Bila ngeyo, Yave, wuyekulanga ko bobo
bakutombanga. 11 Luyimbidila Yave minzitusu
mutu wowo wukala ku Sioni; yamikisanu
mambu mandi kavanga muidi makanda. 12 Bila
mutu wowo wumvutulanga landi mu diambu
di menga matengolo wuntebukanga moyo;
kazimbakananga ko yamikina ku batu badi
mu phasi. 13 A Yave, tala buevi bambeni
ziama balembo ndiamisa wumboni kiadi ayi
wundanguna mu mielo mi lufua. 14 Muingi
ndiyamikisa minzitusu miaku mu mielo mi
muana ndumba wu Sioni, muingi ndimona
khini mu phulusu aku. 15 Makanda mabuidi
mu dibulu dinneni diodi bakaba; malu mawu
mabakini mu dikondi diodi batamba. 16 Yave
wukimonikisidi, mu busonga buandi; mutu
wumbimbi wukangimini mu mavanga ma mioko
miandi. 17 Batu bambimbi balembo vutuki ku
tsi bafua, makanda moso momo mazimbakana
Nzambi. (Sheol h7585) 18 Vayi nsukami kalendi
tumbu zimbukunu ko ayi diana di batu badi
mu phasi dilendi tumbu lalakana ko. 19 A
Yave, telama! Bika mutu kabika nunga! Bika
makanda masambusu va meso maku. 20 A Yave,
wubabuisila tsisi! Bika makanda mazaba ti badi
kaka batu.

10 Bila mbi ngeyo Yave telimini thama e? Bila
mbi wididi wusuama mu thangu ziphasi
e? 2 Mu lunangu luandi, mutu wumbimbi
wulembo landakana mutu wulebakana; bobo
babuilamanga mu makani momo kakubikidi. 3
Bila mutu wumbimbi wulembo kiniemisa mu
nzinunu zi ntima andi; ayi wulembo sakumuna
nkua lukokoto, wulembo lenzi Yave. 4 Mu
luniemo luandi, mutu wumbimbi kantombanga
ko. Mu mayindu mandi, Nzambi kasi kadi
buangu ko. 5 Mu zithangu zioso, zinzila ziandi
zidi zimboti widi nkua lunangu ayi mina miaku
midi mitatuka kuidi niandi; wunsekininanga
bambeni bandi zioso. 6 Wuniungutanga mu
ntim'andi: “Kuisi ko diambu dilenda ku ndikuna;
Ndidi mu khini mu zithangu zioso ayi ndilendi
ba mu phasi ko.” 7 Munu andi wuwedi tsingulu,
luvunu ayi buivi. Ku tsi ludimi luandi kuidi
ziphasi ayi mambimbi. 8 Wumfielanga mu
ndambu mala. Wumvondanga mutu kambulu
zaba diambu mu bibuangu bisuama, meso mandi
manfielanga mu kinsueki bobo katidi vanga
mbimbi. 9 Wumfielanga banga bumfiedilanga
khosi bu kadi mu nsuku wumfielanga mu
diambu di buila batu bakambulu lusadusu. 10
Weti kuba kosikisa, bawu beti tumbu vonga; beti
bua ku tsi zingolo ziandi. 11 Wuniungutanga
mu ntim'andi: “Nzambi zimbikini, fukidi zizi
kiandi ayi kalendi mona ko.” 12 A Yave Nzambi,
telama, vumuna koko kuaku; kadi zimbakana
batu bakambulu lusadusu! 13 Bila mbi mutu
wumbimbi keti lenzila Nzambi e? Bila mbi

kalembo niungutina mu ntim'andi: “Kalendi
tomba ko ti ndimvumbudila kipholo” 14
Muaki ngeyo Nzambi, wulembo moni ziphasi
ayi mabienga; Wulembo tadi mawu muingi
wumatula va koko kuaku. Nkua mabienga
wukukiyekulanga kuidi ngeyo; ngeyo nsadisi wu
muana sana. 15 Kelula koko ku mutu wumbimbi
ayi ku mutu weti vanga mambimbi, nkambi
kavumbudila kipholo mu mambimbi mandi;
nate wela kambu buela ku mamona. 16 Yave
niandi ntinu mu zithangu zioso ayi mu thangu
yi kayimani Makanda mela bungana mu tsi
andi. 17 A Yave, ngeyo weti wa zitsatu zi batu
badi mu phasi. Weti kuba kindisa; ayi dimba
yamikina kuawu. 18 Mu diambu di nuanisa
muana sana ayi mutu weti yamusu muingi
mutu widi va ntoto kabika monisa tsisi.

11 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Kuidi Yave ndintombilanga suamunu.
Buevi lulenda ku khambila: “Tinina ku miongo
miaku banga bu ntininanga nuni.” 2 Bila
tala, batu bambimbi balembo leki mimbasa;
ayi balembo ludika zitsoto va nsinga mi
mimbasa muingi babasula, bu badi mu tombi,
batu bobo badi mintima mi lulama. 3 Enati
zifundasio zitiolumunu, buna mutu wusonga,
mbi kalenda vanga e? 4 Yave widi mu nzo'andi
yinlongo! Yave, kundu kiandi ki luyalu kidi ku
diyilu, meso mandi malembo tadi ayi zindabu
ziandi zimfionguninanga bana ba batu. 5 Yave
wumfionguninanga mutu wusonga vayi muel'
andi weti lenda mutu wumbimbi ayi mutu wowo
wunzolanga matsita. 6 Wunokisanga makala ayi
sofolo yi mbazu. Kuidi batu bambimbi, Phemo
yi mbazu yawu kopo yi ziphasi bela kabana. 7
Bila Yave widi wusonga, wunzolanga masonga.
Batu badi mintima mi lulama bela talanga zizi
kiandi.

12 Nkunga Davidi kayimbidila mu ngitala yi
nana di zitsinga kuidipfumu minyimbidi. A
Yave, yiza sadisa bila batu beti kinzika mambu
ma Nzambi basiedi ko. Mikhuikizi mizimbidi
va khatitsika yi bana ba batu. 2 Kadika mutu
wulembo vuni fikimini yandi. Mambu ma lueki
madi mu bididi biawu vayi mintima miodi badi
sumbu bantuba. 3 Bika Yave kabunga bididi
bioso bintubanga mambu ma lueki ayi ludimi
luntubanga mambu mu luniemo. 4 Batu bobo
bantubanga: “Tuela nunga mu diambu di ludimi
lueto, bididi bieto bidi bieto veka; nani wulenda
ba Pfumu eto?” 5 Bila mu diambu di yamusu
ku batu balebakana, ayi kunga ku nsukami;
diawu Yave kakembi buabu: “Buabu ndieka
ntelama, ndieka kuba kaka mu diambu di mutu
balembo kuba yamisa.” 6 Mambu ma Yave
madi mavedila banga palata kioki bavedisidi mu
mbazu, kivedosolo mu tsambuadi di zikhumbu.
7 Yave ngeyo wela kutu keba mu luvovomo wela
kutu kaka mu diambu di ntindu wu batu baba,
mu thangu yi kayimani. 8 Batu bambimbi beti
vemanga muamo mu thangu bifu bi mbimbi
bieti yayusu va khatitsika batu.

13 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
A Yave, nate thangu mbi wela tatamana
kunzimbakana mu zithangu zioso e? Nate
thangu mbi wela kutsuekilanga zizi kiaku e?
2 Nate thangu mbi ndiela kukinuanisanga mu
mayingu mama e? Nate thangu mbi ndiela
bela maniongo mu ntim'ama mu kadika lumbu
e? Nate thangu mbi mbeni ama kela ku
ndunginanga e? 3 A Yave, Nzambi ama, wuthadi
ayi wuphana mvutu, kienzula meso mama mu
diambu ndibika leka tulu tu lufua, 4 mu diambu
mbeni ama kabika tuba: “Ndinnungini” ayi
muingi batu beti kundenda babika mona khini
minu bua. 5 Vayi minu tsidi diana mu luzolo
luaku lungolo. Ntim'ama wulembo moni khini
mu phulusu aku. Ndiela yimbidila Yave bila
niandi wuphangidi mamboti.

14 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Nkua buvulu wuntubanga mu ntim'andi ti:
Kuisiko Nzambi! Baki bivisidi, mavanga mawu
madi mambimbi; kuisiko mutu wumvanganga
mamboti. 2 Yave, ku yilu ku kadi, wulembo
tadi bana ba batu mu tala kani wulenda
mona wumosi wunsundika, kani wumosi
wuntombanga Nzambi. 3 Baboso bavengama
ayi bamana kibivisa va kimosi; kuisiko mutu
wumvanganga mamboti, kadi mutu wumosi.
4 Batu boso bamvanganga mambu mambimbi
basi nzayilu ko e? Bobo balembo dia batu bama,
banga batu bandia dipha ayi bobo batelanga
dizina di Yave ko. 5 Buna kuna bela tita mu
diambu di tsisi bila Nzambi widi va khatitsika
dikabu di batu basonga. 6 Beno mimvangi mi
mambimbi, lulenda vunza zikhanu zi nsukami.
Vayi Yave niandi suamunu kiandi. 7 A enati
phulusu yi Iseli yitotukila ku Sioni! Mu thangu
Yave kela vutula kiuka ki batu bandi Bika Yakobi
kamona khini ayi Iseli kayangadala.

15 Nkunga Davidi. A Yave, nani wulenda
vuanda mu nzo aku yi ngoto e? Nani
wulenda zinga ku mongo aku wunlongo e? **2**
Woso mutu wundiatanga mu kambu tsembolo,
wumvanganga mambu ma busonga ayi
wuntubanga mambu ma kiedika mantotukanga
mu ntim'andi. **3** Katubidilanga ko batu mu
ludimi luandi; Kavangilanga ndiandi mambimbi
ko ayi kabivisanga nzitusu wu ndiandi ko.
4 Weti lenza mutu weti vanga mambimbi
Vayi wunzitisanga bobo bankinzikanga Yave.
Wunkebanga zindefi ziandi. Ka diambu ko yela
kummonisa phasi. **5** Katombanga ndandu ko va
yilu zimbongo ziozi kadevisa. Ayi kakikininanga
ko makaba mu diambu di bedisa mutu kambulu
zaba diambu. Woso wumvanganga mambu
momo kalendi nikunu ko.

16 Nkunga Davidi. A Nzambi, wukheba mu
luvovomo bila kuidi ngeyo nditombila
suamunu. **2** Kuidi Yave nditubа: "Ngeyo Pfumu
ama, kuidi ngeyo kaka kueti banga mamboti
mama." **3** Mu diambu di banlongo bobo badi
mu tsi; bawu batu banzitusu. Khini yiwombo
baku mbonisanga. **4** Bobo banlandakananga
zinzambi zinkaka kiadi kiawu kiela buelama, voti
ndilendi tambika makaba mawu ma menga ko,
Ndilendi tanga mazina mawu mu bididi biama
ko. **5** Yave ngeyo wuphana ndambu yi kiuka
kiama, ayi mbungu ama, ngeyo wunkebanga
kuku kiama mu luvovomo. **6** Zindili zikubuku
mu diambu diama mu buangu bidi kitoko;
bukiedika, thambudi kiuka ki mboti. **7** Ndiela
zitisa Yave; wukuphananga malongi ntim'ama
wukundonganga mu builu, **8** Ndieti tula Yave ku
ntual'ama mu zithangu zioso bila widi ku koko
kuama ku lubakala, ndilendi nikuka ko. **9** Diawu
ntim'ama wididi mu khini; ludimi luama lueti
yangalala ayi nitu ama yela vunda mu luvovomo;
10 Bila ngeyo wulendi kundiekula ko ku tsi
bafua, ayi wulendi tala ko mutu aku wunlongo
kabola. (Sheol h7585) **11** Ngeyo wumbonisa nsolo
wu luzingu; zikhini ziwombo zidi va ntuala zizi
kiaku. Wela kumbonisa khini va meso maku
va kimosi ayi zikhini zika zisukanga ko zidi va
koko kuaku ku lubakala.

17 Lusambulu lu Davidi. Yave wa mambu ma
busonga bu ndieti samba; dimba yamikina
kuama; tamba kutu mu lusambulu luama lueti
totukila mu bididi bikambulu luvunu. **2** Bika
ndungunu ama yitotukila kuidi ngeyo ayi bika
meso maku mamona momo madi ma lulama.
3 Ka diambu ko tidi fiongunina ntim'ama, ayi
kuthala va builu ka diambu ko wumbekini, mu
mbazu wulendi mona kadi kiasa ko. Ndibaka
lukanu ti munu ama wulendi sumuka ko. **4** Mu
diambu di mavanga ma batu; mu nzila yi mambu
ma bididi biaku, ndieti kukikeba mu nzila yi
mutu widi matsita. **5** Bitambi biama bidi kaka
bikinda mu minsolo miaku, malu mama malendi
sialumuka ko. **6** A Nzambi, ndikutela bila ngeyo
wela kuphana mvutu. Yinika dikutu diaku
ku ndidi ayi wa lusambulu luama. **7** Monisa
matsiminanga ma luzolo luaku lunneni, ngeyo
wuphukisanga mu koko kuaku ku lubakala
bobo bansuaminanga mu ngeyo, mu bobo
bakubalendanga. **8** Wukheba banga ngengele yi
dieso diaku; wutsueki ku tsi kitsusula ki mavavi
maku, **9** mu diambu di batu bambimbi beti
kundiamisa, mu diambu di bambeni ziama zieti
kunzungidila; ziosi zintomba lufua luama. **10**
Bakikangidi mintima miawu midi banga matadi;
Miunu miawu mintubanga mambu ma lunanga.
11 Balembo ndandakana, banzungididi buabu;
balembo tadi mu diambu bambuisa va tsi. **12**
Badedikini banga khosi yidi nzala kanzuna,
banga khosi yiyunduka yidi yilambididi va
buangu kisuama. **13** Telama, Yave, wuba nuanisa
ayi bika wuba buisa, wukhula mu sabala kiaku;
mu mutu wumbimbi. **14** A Yave, bika wuphukisa
mu koko kuaku mu batu ba phila yayi; batu ba
ntoto wawu; bobo mfutu awu widi mu luzingu
lualu. Weti lembika nzala yi bobo weti zola bana
bawu babeki biwombo, ayi balundila bana bawu
batsombi kimvuama. **15** Vayi minu, ndiela mona
zizi kiaku mu busonga. Bu ndiela kotuka ndiela
yukuta mu talanga mfikul'aku.

18 Nkunga Davidi, kisadi ki Yave, kuidi
Pfumu minyimbidi. Wuyimbila nkunga
wawu mu diambu di Yave mu thangu Yave
kankula mu mioko mi bambeni bandi ayi
mu mioko mi Sawuli. Yave, ndikuzolanga,
ngeyo zingolo ziama. **2** A Yave, niandi ditadi
diama, tinunu kiama ki ngolo, ayi ngeyo nkudi
ama. Nzambi ama, niandi ditadi diama; mu
niandi ndintombila suamunu, niandi nkaku
ama, ayi phoka yi phulusu ama, ayi tinunu
kiama ki zangama. **3** Ndiela tela Yave, niandi
fueni mu zitusu ayi ndiela vuka mu bambeni
ziama. **4** Minsinga mi lufua mimfietikisa.
Bosi khuka nlangu yimbunganga yimbuila

mu kinzimbukila. 5 Minsinga mi tsi bafua
minzingalakana. Mintambu mi lufua mi lekama
ku ntual'ama. (Sheol h7585) 6 Mu ziphasi ziama,
nditela Yave Ndiyamikina kuidi Nzambi ama mu
tomba lusadusu wuwa mbembo'ama tona kuna
nzo'andi, ayi yamikina kuama kutula va ntual'
andi, mu matu mandi. 7 Buna ntoto wunikuka
ayi wutita. Zifondasio zi miongo zinikunu ayi
zinikuka, bila wuba wufuema ngolo. 8 Muisi
wutotuka mu mayilu mandi, ayi mbazu yi
nlalikisanga yitotuka mu munu'andi; muawu
mu totukila makala ma mbazu. 9 Wukulula
diyilu ayi wukuluka, ayi matuti ma ndombe
maba ku tsi malu mandi. 10 Wukuma va yilu
kheluba ayi wudumuka. Wuvevumuka va yilu
mavavi ma phemo. 11 Wukitula tombi buangu
kiandi kisuamina; kapu andi yiba kunzungidila,
tombi kinokisa mvula yi matuti ma diyilu. 12 Mu
kiezila kiba va ntual'andi mutotukila matuti,
mvula yi matadi ayi zitsiemo. 13 Yave wuduma
tona mu Diyilu; mbembo yi Nzambi yizangama
yiwakakana. 14 Niandi wuloza madionga mandi
ayi wusasikisa bambeni; zitsiemo zinneni ayi
wuba zimbikisa nzila. 15 Tsi nlangu yi mbu
yimonika, ayi zifondasio zi ntoto zimonika
ngeyo Yave bu wutema mu phemo yitotukila mu
mayilu maku. 16 Wunonuna koko kuandi tona
ku yilu ayi wutsimba, wuthotula mu minlangu
minneni midi thipula. 17 Niandi wukhula mu
mbeni ama yingolo, ayi mu batu bobo bandenda
bila bawu bandutila ngolo. 18 Bawu banduanisa
mu lumbu ki ndiba mu mabienga, vayi Yave
niandi wuba singumunu kiama. 19 Niandi
wuthotula ayi wuthula va buangu kikambulu
tsisi; wukhula bila khini kaba monanga mu
minu. 20 Yave wuphangidi bobo boso buididi
busonga buama; wupheni mfutu boso buididi
vedila ku mioko miama 21 Bila ndikebidi zinzila
zi Yave ayi ndisia tamba Nzambi ama mbusa ko
mu diambu di vanga mambimbi. 22 Mina miandi
mioso midi va ntual'ama ayi ndisia vengama
ko mu zithumunu ziandi. 23 Ndiba mutu
wukambu tsembolo va ntual'andi Ndikikeba
mu diambu di masumu. 24 Yave wupheni
mfutu boso buididi busonga buama, boso
buididi vedila ku mioko miama va ntuala meso
mandi. 25 Kuidi mutu widi wukuikama, ngeyo
wukukimonisanga wukuikama. Kuidi mutu
wukambulu tsembolo ngeyo wukukimonisanga
mutu wukambulu tsembolo. 26 Kuidi mutu
wuvedila, wukukimonisanga wuvedila. Kuidi
mutu wumbimbi, wukukimonisanga wumbimbi.
27 Ngeyo wumvukisanga batu beti kukikula ayi
wunkululanga meso madi luyanu. 28 Ngeyo a
Yave, keba muind'ama wuba wulema A Nzambi'
ama, kitula tombi kiama; kikituka kiezila. 29
Mu lusadusu luaku ndilenda nuanisa nkangu
masodi, va kimosi ayi Nzambi ama, ndilenda
dumuka baka kikunzama. 30 Kuidi Nzambi,
nzil'andi yidi yi fuana, mambu ma Yave madi
ma kiedika. Niandi nkaku wu batu boso bobo
bansuaminanga mu niandi. 31 Bila nani Nzambi,
enati ka Yave ko e? Ayi nani ditadi di ngolo,
enati ka Nzambi eto ko e? 32 Nzambi, niandi
wukuphananga ngolo ayi wunkitulanga nzil'
ama yi fuana. 33 Wunkitulanga malu mama
banga malu ma tsesi, ayi wukuthelimisanga va
bibuangu biama bizangama. 34 Wunlongisanga
mioko miama mu nuana mvita, mioko miama
milenda leka mbasa wusengo. 35 Wuphana
nkaku aku wu ndungunu, ayi koko kuaku ku
lubakala kukhindisa ayi wukuluka mu diambu di
kukhitula mutu wunneni. 36 Ngeyo wukubikidi
nsolo wuyalumuka ku tsi bitambi biama, muingi
bikodi biama bibika visuka. 37 Ndikuka bambeni
ziama ayi ndizibakidila. Ndisia vutuka manima
ko enati ndisia mana kuzivonda. 38 Ndiba
kosikisa ayi basia buela baka bu telimina ko;
babua ku tsi malu mama. 39 Ngeyo wuphana
zingolo zi nuanina mvita; Ngeyo weti komvika
batu beti kundenda ku tsi malu mama. 40 Ngeyo
wuntinisanga bambeni ziama va ntual'ama ayi
ndibunga bobo bakundendanga. 41 Bayamikina
mu tomba lusadusu, vayi kadi mutu mu kuba
vukisa. Bayamikina kuidi Yave vayi kasia ku
bavutudila mvutu ko. 42 Ndiba kosikisa banga
mbungi-mbungi yeti vevumunu kuidi phemo.
Ndiba loza thama banga nyamba wu zinzila. 43
Wukhula mu minzonza mi batu, ayi wukhitula
ntu wu makanda; batu bobo ndisia zaba ko,
bawu ndiela yadila. 44 Bu batumbu kungua
bathumukina; banzenza zikikulula va ntual'ama.
45 Zinzenza zilembo vongi, balembo titi sumbu
bantotuka mu bibuangu biawu bisuama ngolo.
46 Yave wulembo zingi Nzitusu wuba kuidi
ditadi diama yayusu kuba kuidi Nzambi Mvulusi
ama. 47 Niandi Nzambi wukuphutudilanga
landi; ayi wutula makanda ku tsi luyalu
luama. 48 Wuphukisa mi bambeni ziama, Ngeyo
wundiayisa va yilu batu bobo bandenda. Ngeyo
wukhula mu batu ba matsita. 49 Diawu ngeyo
Yave, ndiela ku zitisa va khatitsika makanda.

Ndiela yimbila minzitusu mu diambu di dizina
diaku. 50 Niandi wuvana ndungunu yinneni
kuidi ntinu andi ayi wummonisanga mamboti
mandi ma ngolo kuidi mutu andi kavinda
mafuta, kuidi Davidi ayi nkuna andi mu zithangu
zioso.

19 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Diyilu dieti samuna nkembo wu Nzambi ayi
matuti meti yamikisa kisalu ki mioko miandi. 2
Kadika Lumbu kinyamikisa mambu beni kuidi
lumbu kinkaka; ayi builu bumosi bueti ma
zabikisa kuidi builu bunkaka. 3 Kuisi ko mambu
mayoluka voti mambu masadila; Kunkambu
wakana zimbembo ziawu. 4 Zimbembo ziawu
zieti wakana va ntoto wumvimba. Mambu
mawu beti yoluka meti tula nate ku sukisina
nza. Ku diyilu katungila nzo yi ngoto mu
diambu di thangu: 5 Yawu yidi banga dibakala
dikuela dintotuka va ntuala vinga kiandi, banga
dikesa, dieti mona khini mu zawula thinu; 6
Yintotukilanga ku tsongi yi Diyilu, bosi ku
tsongi yinkaka kuawu kamanisinanga nzietolo
andi. Kuisiko kima kinsuamanga va ntuala
diamu diandi. 7 Mina mi Yave midi mifuana,
mieti vananga diaka muela luzingu Zinzengolo
zi Yave zidi zi kiedika Zinkitulanga mutu wu
phamba mutu wu nduenga. 8 Minsiku mi
Yave midi mi songa, minyangidikanga ntima.
Zithumunu zi Yave zidi zivedila, zinkienzulanga
meso. 9 Kinzika Yave didi diambu di vedila,
dieti zingila mu zithangu zioso. Zitsikudukusu
zi Yave zilenda siwulu diana, zizioso zidi zisonga
va kimosi; 10 Zilutidi thalu ayi nolo; ayi viokila
zinolo ziwombo zivedila zilutidi niosi mu lueki;
zilutidi yoyi yinkumba mu bisila. 11 Mu ziawu
mueti lubukila kisadi kiaku; mfutu wunneni
widi mu kuzikebanga. 12 Nani wulenda sudika
zinzimbala ziandi e? Lemvukila zinzimbala
ziama zisuama. 13 Keba kisadi kiaku mu masumu
mamvangimina mu luzolo; mabika ku ndiadila;
buna ndiela ba wukambu tsembolo; wukambu
zaba diambu mu masumu manneni. 14 Bika
mambu ma munu'ama ayi mayindu ma ntim'
ama maba ma khini va ntual'aku A Yave, ditadi
diama ayi nkudi ama.

20 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Bika Yave kavana mvutu bu widi mu
ziphasi, bika dizina di Nzambi yi Yakobi dikeba.
2 Bika kafidisa lusadusu bu kadi ku buangu
kinlongo Bika kakindisa bu kadi ku Sioni. 3
Bika katebukila makaba maku moso moyo. Ayi
kakikinina makaba maku maviku. 4 Bika kavana
bitidi ntim'aku. Ayi bika kanungisa zikhubukulu
ziaku zioso. 5 Tuela yamikina mu khini bu wela
tambula ndungunu. Tuela vumbula bidalapo
bieto ku Yilu mu dizina di Nzambi eto. Bika Yave
kadukisa zindombolo ziaku zioso. 6 Buabu nzebi
ti Yave wumvukisanga mutu andi wuka vinda
mafuta, weti kumvana mvutu bu kadi ku Diyilu,
diandi dinlongo mu lusadusu luandi lungolo, lu
koko kuandi ku lubakala. 7 Bankaka bantulanga
diana mu matoma ma mvita, bankaka mu
ziphunda. Vayi beto tuntulanga diana mu dizina
di Yave, Nzambi eto. 8 Bawu beti fukama mu
makuma mawu ayi beti bua; Vayi beto tueti
telama ayi tuidi kaka bakinda. 9 Yave vukisa
ntinu Bika wutuvana mvutu mu thangu tueti
tela.

21 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
A Yave, ntinu weti yangalala mu zingolo
ziaku ayi tala phila khini andi yididi yinene mu
ndungunu yoyi weti vana. 2 Ngeyo wumvana
bima bioso bitomba ntim'andi. Ayi wusia
kunyimina ko zindombolo ziozi kalomba mu
bididi biandi. 3 Ngeyo wuntambula va kimosi
ayi lusakumunu lu luvalu lu ngolo. Ngeyo
wutula budu ki nolo yi vedila va mbata ntu'
andi. 4 Niandi wulomba luzingu kuidi ngeyo
ayi wumvana luawu, luzingu lu mula mu
zithangu zioso ayi lu kalumani. 5 Nkembo'
andi widi wunneni mu diambu di ndungunu
weti vana. Ngeyo wumvuika kiezila ayi nzitusu.
6 Bukiedika, ngeyo wumvana lusakumunu lu
kalumani; wunkitula mutu wu yangadala mu
diambu di khini yidi va meso maku 7 Bila Ntinu
wuntulanga diana diandi mu Yave; Ayi mu
diambu di luzolo lu ngolo Nzambi yizangama,
kalendi bulangana ko. 8 Koko kuaku kuela buila
bambeni ziaku zioso. Koko kuaku ku lubakala
kuela buila bobo beti ku lenda. 9 Wela kuba
kitula banga mfulu makala ma mbazu, mu
thangu yoyi wela kukimonikisa. Yave wela kuba
sikisa mu nganzi andi. Ayi mbazu yela kuba
zinisa. 10 Wela bunga nkun'awu va ntoto ayi
bana bawu va khatitsika yi bana ba batu. 11
Ka diambu ko balenda kubika mambimbi mu
diambu diaku ayi yindula zikhanu zimbimbi,
balendi nunga ko. 12 Bila ngeyo wela kuba tinisa
bu wela kuba basula mu mbas'aku. 13 A Yave,

yayusu kuaku mu zingolo ziaku. Tuela yimbidila
ayi zitisa lulendo luaku.

22 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi,
wuyimbidila wawu mu nningu wu beti
tedilanga “Nsuma wu nsuka”. Nzambi ama,
Nzambi ama, bila mbi wundiekuididi e? Ayi bila
mbi wididi thama mu kambu ku phukisa e? Ayi
bila mbi wididi thama mu kambu wa maniongo
mama e? **2** Nzambi ama, ndinyamikina va
muini, vayi wukadi vutula mvutu. Va builu,
ndivuandanga ko dio sui. **3** Vayi ngeyo wubieko
banga wunlongo. Ngeyo nzitusu wu Iseli. **4**
Mu ngeyo bakulu beto batula diana diawu.
Batula diana diawu mu ngeyo ayi wuba kula. **5**
Kuidi ngeyo bayamikina ayi ngeyo wuba vukisa.
Mu ngeyo batula diana diawu ayi basia fuisu
tsoni ko. **6** Vayi minu, ndidi kiela vayi bika
mutu. Babakala balembo mvuezi, batu balembo
ndenzi. **7** Babo bobo beti kumbona beti ku
tsekinina. Beti finga. Beti nikuna mintu: **8** “Kuidi
Yave keti tula diana diandi buna bika kamvukisa,
bika kankula bila khini keti mona mu niandi.” **9**
Vayi, ngeyo wuthotula mu vumu; wuvanga ti
nditula diana diama mu ngeyo banga va thulu
yi ngudi ama. **10** Tona ndibutuka ndiyekulu
kuidi ngeyo tona mu vumu ki ngudi ama. Tona
mu vumu ki ngudi ama, ngeyo wuba Nzambi
ama. **11** Kadi kuthatukila bila ziphasi zifikimini,
bila kuisi ko mutu wulenda sadisa. **12** Zingombi
ziwombo zimbakala zinzungididi, zingombi zi
Basani zinzungididi. **13** Mu kunga ku khosi
yeti kanzuna bulu miunu miawu midi mizibuka
ngolo mu diambu diama **14** Mbeni dukuka banga
nlangu ayi mimvesi miama mioso mivasukidi.
Ntim'ama widi banga mafuta beti vindanga
mu mabaya. Wulembo siuti mu khati yi nitu
ama. **15** Zingolo ziama zilembo yumi banga tini
ki nzungu tuma ayi ludimi luama lunemi mu
munu ama. Ngeyo wuthula mu mbungi-mbungi
yi lufua. **16** Zimbwa zinzungididi, Nkangu wu
batu bambimbi banzungididi. Batobudi mioko
miama ayi malu mama. **17** Ndilenda tanga
mimvesi miama mioso. Batu beti kutsungimina
ayi balembo thadi. **18** Balembo kabana bawu
na bawu minlele miama ayi balembo budila
yunga kiama tsombo. **19** Vayi ngeyo Yave, kadi
ba thama. Ngeyo zingolo ziama ayi yiza nsualu
mu kutsadisa. **20** Kula luzingu luama mu sabala;
luzingu luama lu thalu mu luyalu lu zimbua. **21**
Wukhudi mu munu wu khosi wuphukisa mu
ziphoka zi ziphaka. **22** Ndiela yolukila dizina
diaku kuidi bakhomba baama; ndiela ku zitisa va
khatitsika lukutukunu. **23** Beno lunkinzikanga
Yave, bika lunzitisa! Beno babo luidi mu nkuna
Yakobi, bika lunkinzika! Beno babo luidi mu
nkuna wu Iseli, bika lunzitisa. **24** Bila kasia
lenza ko ayi kasia kakumukina ko ziphasi zi
mutu widi mu phasi; kasia kunsuekila zizi
kiandi ko vayi weti wa yamikina kuandi bu keti
tomba lusadusu. **25** Kuidi ngeyo kueti totukila
minzitusu miama mu lukutukunu lunneni va
ntuala bobo beti ku kinzika, ndiela dukisa zitsila
ziama. **26** Minsukami miela dia ayi miela yukuta.
Bobo beti tomba Yave bela kumvana nzitusu.
Bika mintima mieno mizinga mu zithangu zioso!
27 Zitsuka zioso zi ntoto ziela tebuka moyo; Ziela
baluka kuidi Yave. Batu ba makanda moso bela
buongama va ntual'aku. **28** Bila Kipfumu kidi
kuidi Yave; niandi wunyadilanga makanda. **29**
Batu boso badi kimvuama ba ntoto bela dia ayi
mamvawu bela buongama. Babo bankulukanga
mu mbungi-mbungi bela komvama va ntual'
andi; bobo bankambu baka bu zingisila luzingu
luandi bawu veka. **30** Nkuna wela ku nsadila.
Batu bela samuna mambu matedi Yave kuidi
tsungi yinkuiza. **31** Bela yolukila busonga buandi
kuidi batu bobo babutukidi ko. Bila niandi
wuvanga mambu mama.

23 Nkunga Davidi. Yave niandi nsungi
ama, ndilendi kambu kadi kima ko. **2**
Niandi wukuphundisanga muidi biti binlangu,
Wukundatanga kuidi minlangu milembama.
3 Niandi wunkindisanga muel'ama. Niandi
wukundiatisanga mu minsolo misonga mu
diambu di dizina diandi. **4** Ka diambu ko
ndilenda diata mu ndimba tombi ki lufua,
buna ndilendi mona mbimbi tsisi ko bila ngeyo
widi yama. Nkawa aku ayi nti aku, biawu
bi kumbombanga. **5** Ngeyo wukubika meza
va ntual'ama va meso ma bambeni ziama.
Ngeyo wuvinda ntu'ama mafuta mbungu ama
yilembo sapika. **6** Bukiedika, mamboti maku ayi
luzolo biela kundandakana mu bilumbu bioso
bi luzingu luama. Ayi ndiela vuanda mu nzo
Yave mu zithangu zioso.

24 Nkunga Davidi. Ntoto widi wu Yave ayi
bibioso bidi mu wawu; nza ayi babo
banzinganga muawu. **2** Bila niandi wutunga
ntoto va mbata mimbu ayi wukindisa wawu
va mbata minlangu. **3** Nani wulenda kuma

ku mongo wu Yave? Nani wulenda telama va
buangu kiandi kinlongo e? 4 Woso mutu widi
mioko misukulu ayi ntima wuvedila; woso mutu
wunkambu vumuna muel'andi kuidi bitumba,
Voti wunkambu levanga ndefi mu mambu ma
luvunu. 5 Wela tambula lusakumunu luela ba
kuidi Yave, ayi ndungunu Nzambi yi Mvulusi
andi. 6 Buawu bobo buididi tsungi yi batu
bakuntombanga, yi bawu bantombanga zizi
kiaku, a Nzambi yi Yakobi. 7 Luvumbula mintu
mieno, beno mielo! Luvumbuka beno mielo
mikhulu! Muingi ntinu wu nkembo kakota. 8
Nani ntinu wu nkembo e? Keti Yave, nkua ngolo
ayi nkua lulendo! Keti Yave, nkua lulendo mu
zimvita! 9 Luvumbula mintu mieno, beno mielo!
Luvumbuka beno mielo mikhulu! Muingi ntinu
wu nkembo kakota. 10 Nani wowo ntinu beni
wu nkembo e? Keti Yave, pfumu yi minkangu
mi masodi. Niandi ntinu wu nkembo.

25 Kuidi ngeyo Yave ndintambika muel'ama.
2 Mu ngeyo ndintulanga diana diama,
a Nzambi ama. Kadi tala ti ndifuisu tsoni.
Bika bambeni ziama zibika ku ndunga. 3 Kadi
mutu wumosi kalendi fua tsoni ko. Vayi bela
fuisu tsoni, bobo bamvakulanga badiawu mu
kambu phengomokono, 4 Bika wumbonisa
zinzila ziaku, a Yave bika wundonga minsolo
miaku, 5 wundiatisa mu kiedika kiaku ayi
wundongi. Bika ngeyo Nzambi Mvulusi ama.
Ayi diana diama didi mu ngeyo mu lumbu
kimvimba. 6 A Yave, tebukila kiadi kiaku
kingolo moyo ayi luzolo luaku lu ngolo, bila
bidi mu zithangu zioso. 7 Kadi tebukila moyo
masumu mama ma kimuana; ayi kadi tebukila
moyo zinzila ziama zi matingu. Mu diambu
di luzolo luaku, bika wuthebukila moyo; bila
ngeyo widi wumboti, a Yave. 8 Yave, widi
wumboti ayi wusonga; diawu kanlongisilanga
bankua masumu mu zinzila ziandi. 9 Niandi
wudiatisanga batu bakukikululanga mu mambu
masonga; ayi wunlonganga nzil'andi kuidi
bakukikululanga. 10 Zinzila zioso zi Yave zidi
zi luzolo ayi zikuikama, kuidi bawu beti keba
zindombolo zi nguizani andi. 11 Mu diambu
di dizina diaku, a Yave bika wundemvukila
mu mambimbi mama bila madi mawombo. 12
Buna nani mutu wunkinzikanga Yave? Yave
wela kunlonga nzila yoyi basobula mu diambu
diandi. 13 Wela viokisa bilumbu biandi mu
mamboti; ayi nkun'andi wela tambula tsi. 14
Yave weti monikisa mansueki mandi kuidi
bobo bakunkinzikanga, ayi weti kuba zabikisa
nguizani andi. 15 Thalu ama yidi kuidi Yave
mu zithangu zioso. Bila niandi wela totula
malu mama mu dikondi. 16 Baluka kuidi minu
ayi bika nlemvo aku wuba va minu bila ndidi
minu veka ayi ndidi mu phasi. 17 Ziphasi zi
ntim'ama zilembo buelama; bika wuthotula
mu ziphasi ziama. 18 Tala ziphasi ziama ayi
kiadi kiama ayi botula masumu mama moso. 19
Tala phila bambeni ziama zilembo buelimina
ayi bandendidi mu kikhenene kimosi kingolo.
20 Keba luzingu luama ayi khudi! Kadi tala ti
ndifua tsoni bila mu ngeyo ndisuamina. 21 Bika
fuanana ayi lulama bikheba, bila mu ngeyo
ntudidi diana diama. 22 O Nzambi, kula Iseli mu
ziphasi ziandi zioso.

26 Nkunga Davidi. Wundungisa, a Yave, bila
ndidiatila mu luzingu lukambulu tsembolo.
Nditula diana diama mu Yave mu kambu
memata. 2 A Yave wumfiongunina, wumbeki,
fiongunina mayindu ma ntim'ama ayi ntim'
ama. 3 Bila luzolo luaku luidi mu zithangu zioso
ku ntual'ama ayi ndindiatanga mu zithangu
zioso mu kiedika kiaku. 4 Ndivuandanga ko
va kimosi ayi batu ba luvunu. Ndifubakananga
ko va kimosi ayi bankua mayuya. 5 Ndieti
kakumukina lukutukunu lu batu bamvanganga
mambimbi. Ndivuandanga ko va kimosi ayi batu
bambimbi. 6 Tsukudi mioko miama mu monisa
ti ndisi zaba diambu ko, ayi ndiela zungidila ntal'
aku, a Yave! 7 Mu yamikina minzitusu miaku
mu mbembo yingolo ayi mu diambu di yolukila
mangitukulu maku moso. 8 Ndinzolanga nzo
yoyi weti zingila; a Yave buangu kimvuandanga
nkembo'aku. 9 Kadi botula muel'ama va kimosi
ayi bankua masumu ayi luzingu luama va kimosi
ayi bantengulanga menga ma batu, 10 mu bobo
badi mioko miyuku kubika zikhanu zimbimbi,
bobo mioko mi lubakala miwedi makaba ma
kinsueki. 11 Vayi minu, ndieti diatila mu luzingu
lukambu tsembolo; bika wukhula ayi wumbona
kiadi. 12 Malu mama madi va ntoto wuyalumuka
mu lukhutukunu lunneni, ndiela zitisa Yave.

27 Nkunga Davidi. Yave niandi kiezila kiama
ayi phulusu ama. Nani ndilenda mona tsisi
e? Yave niandi suamunu kingolo mu luzingu
luama. Nani ndilenda mona boma e? 2 Mu
thangu batu bambimbi, bela kuiza ku ntual'
ama mu diambu di dia nsuni ama; mu thangu

bambeni ziama ayi bobo bandendi bela kuiza
kunduanisa, bela bumina thutu ayi bela bua. 3
Ka diambu ko nkangu wu masodi wunzungididi,
ntim'ama wulendi mona tsisi ko; Ka diambu
ko mvita yibuidi mu diambu diama, ndilendi
zimbisa diana ko. 4 Kima kimosi ndilomba
kuidi Yave, kiawu ndintomba: Thidi vuanda
mu bilumbu bioso bi luzingu luama mu nzo
Yave, mu diambu nditalanga kitoko ki Yave ayi
mu diambu ndintombannga mu nzo andi. 5
Bila mu lumbu ki ziphasi wela ku kheba mu
luvovomo mu buangu kiandi kamvuandanga;
wela kutsueka ku tsi Nzo'andi yi ngoto; wela
kuthedimisa va ditadi di ngolo. 6 Buna ntu
ama wulenda vumuka va yilu bambeni ziama
zinzungididi. Mu nzo'andi yi ngoto, ndiela
tambika makaba mu khini. Ndiela yimbila ayi
bula miziki mu diambu di Yave. 7 Wa mbembo'
ama bu ndilembo tedi, a Yave; wumboni kiadi
ayi wuphana mvutu. 8 Ntim'ama wutubidi
mu diambu diaku: “Tomba zizi kiandi.” Zizi
kiaku, a Yave, kiawu ndiela tomba. 9 Kadi
kutsueka zizi kiaku. Bika kuka kisadi kiaku mu
nganzi. Ngeyo wuba nsadisi ama kadi kumbika,
kadi kundiekula. A Nzambi yi Mvulusi ama.
10 Ka diambu ko dise diama ayi ngudi ama
bandiekudi; Yave wela kundiakula. 11 Wundonga
nzil'aku, a Yave ayi wundiatisa mu nsolo wu
songa mu diambu di batu bobo beti kundiamisa.
12 Kadi kundiekula mu luzolo lu batu bobo beti
kundenda, bila bambangi ba luvunu zitelimini
mu diambu diama, ayi zieti yindula matsita.
13 Ndisia diana mu diambu diadi: Ndiela mona
mamboti ma Yave va ntoto wu batu badi moyo.
14 Tadidila Yave! Wukikindisa ayi bika ntim'aku
wukinda; ayi tadidila Yave.

28 Nkunga Davidi. Ngeyo ndintela; A Yave,
ditadi diama di ngolo, kadi kunzibikila
dikutu diaku Bila ngeyo ba dio sui; buna ndiela
dedakana bobo bankulukanga mu dibulu dimula.
2 Wa yamikina kuami mu diambu di kiadi banga
bu ndikutela mu tomba lusadusu banga bu
ndieti vumuna mioko miama ku ndambu buangu
kiaku kilutidi kinlongo. 3 Kadi kuphitumuna
va kimosi ayi batu bambimbi ayi batu beti
vanga mambimbi; bobo banyolukilanga mambu
ma ndembama va kimosi ayi badiawu vayi
banyindulanga mambimbi mu mintima miawu.
4 Wuba vutudila boso buididi mavanga mawu,
ayi boso buididi mavanga mawu mambimbi.
Wuba vutudila boso buididi mavanga ma mioko
miawu, wuba vutudila boso buididi mambu
momo bavanga. 5 Sumbu batalanga ko mavanga
ma Yave, ayi mavanga ma mioko miandi, wela
ku babunga ayi kalendi ku batunga diaka
ko. 6 Nzitusu wuba kuidi Yave! Bila wuwilu
yamikina kuama mu diambu di kiadi. 7 Yave
niandi zingolo ziama ayi nkaku'ama. Ntim'ama
wuntulanga diana mu niandi ayi ndisadusu.
Ntim'ama weti mona khini yi ngolo ayi ndiela
kumvutudila matondo mu nkung'ama. 8 Yave
niandi ngolo mu diambu di batu bandi. Niandi
buangu kingolo ki khudulu yi mutu andi wowo
kadukudila mafuta. 9 Vukisa batu baku ayi
sakumuna kiuka kiaku. Bika wuba nsungi awu
ayi wuba nata mu zithangu zioso.

29 Nkunga Davidi. Luvana kuidi Yave, beno
batu badi ngolo; Luvana nkembo kuidi
Yave ayi zingolo. 2 Luvana nkembo kuidi Yave
wufuanikini mu dizina diandi. Lubuongimina
Yave mu kiezila ki kinlongo kiandi. 3 Mbembo
Yave yidi va mbata minlangu. Nzambi yi nkembo
wulembo dumi. Yave wulembo dumi va mbata
minlangu minneni. 4 Mbembo Yave yidi yi
lulendo, mbembo Yave yidi yi nzitusu. 5
Mbembo Yave yinkelulanga minti mi sedeli;
Yave wunkelulanga minti mi sedeli midi mu
Libani mu bitini. 6 Wunzamisanga Libani banga
muana wungombi; Silioni banga muana wu
phakasa. 7 Mbembo Yave yilembo totula minlaki
mi mbazu. 8 Mbembo Yave yintitisanga dikanga.
Yave wuntitisanga dikanga di Kadesi. 9 Mbembo
Yave yimbutisanga minsuma; yeti vambisa
minsitu. Mu Nzo'andi, bima bioso bilembo
yamikina: “nkembo”. 10 Yave wumvuandanga
va kundu ki kipfumu va mbata khuka minlangu;
Yave weti vuanda banga ntinu mu zithangu
zioso. 11 Yave weti vana batu bandi zingolo;
Yave weti sakumuna batu bandi mu ndembama.

30 Nkunga Davidi kayimbidila mu mbiekolo
nzo Nzambi. Ndiela kuyayisa, a Yave bila
ngeyo wuthotula mu dibulu didi thipula Wusia
tia ko ti bambeni ziama zimona khini mu diambu
diama. 2 A Yave, Nzambi ama, ngeyo nditela
mu diambu di lusadusu ayi ngeyo wumbelusa.
3 Yave, ngeyo wuthotula mu tsi bafua, ngeyo
wuthanina muingi ndibika tibuka mu dibulu.
(Sheol h7585) 4 Luyimbidila Yave beno banlongo
bandi; Zitisanu dizina diandi di nlongo. 5
Bila nganzi andi yizingilanga mu ndambu

thangu kaka. Vayi nlemvo andi wunzinganga
mu zithangu zioso; bidilu bilenda kuiza va builu;
vayi khini yinkuizanga va nsuka. 6 Bu ndiba mu
luvovomo, ndituba: “Ndilendi nikunu ko” 7 A
Yave, mu nlemvo aku, ngeyo wukindisa mongo'
ama... vayi bu wusueka zizi kiaku buna minu
ndimona boma. 8 Kuidi ngeyo, a Yave, nditela
mbila. Kuidi Yave ndiyamikina mu diambu di
lusadusu 9 “Ndandu mbi yidi mu mbivusu ama,
minu kuluka mu dibulu e? Mbungi-mbungi
yilenda kuzitisa e? Voti yilenda yamikina
kikhuikizi kiaku e? 10 A Yave wa, wumboni kiadi,
A yave, bika wuba lusadusu luama.” 11 Ngeyo
wuviakisa bidilu biama makinu, wunianguna
tsaku ama ayi wuphuika khini. 12 Muingi ntim'
ama wuyimbidila minkunga ayi wubika ba dio
sui. A Yave, Nzambi ama, ndiela ku vututdilanga
mu zithangu zioso.

31 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Kuidi ngeyo, Yave ndintombila suamunu;
kadi khumbu yimosi ndifua tsoni; wukhula mu
busonga buaku. 2 Yinika dikutu diaku kuidi
minu, Yiza nsualu, mu kukhula! Kuidi minu,
bika wuba ditadi diama dingolo disuamina,
suamunu kingolo, mu diambu di kuphukisa.
3 Sumbu didi ti ngeyo ditadi diama dingolo
ayi suamunu kiama kingolo. Mu diambu di
dizina diaku bika wuthuadisa ayi wundiatisa.
4 Bika wuthotula mu ntambu wu bathambila,
bila ngeyo suamunu kiama. 5 Mu mioko miaku
ndintambika pheve ama; Wukhula, a Yave,
ngeyo Nzambi yi kiedika. 6 Ndieti lenda bobo
bansingiminanga mu bitumba biphamba. Vayi
minu diana diama didi mu Yave. 7 Ndiela mona
khini ayi ndiela yangalala mu diambu di luzolo
luaku; bila wumona ziphasi ziama; wuzaba kiadi
ki muel'ama. 8 Ayi wusia ku ndiekula ko mu
mioko mi mbeni. Vayi ngeyo malu mama va
buangu ki yalumuka. 9 Bika wumbona kiadi,
a Yave, bila mu ziphasi ndidi. Meso mama;
mabividi mu diambu di maniongo muel'ama ayi
nitu ama bibividi mu diambu di phasi 10 Luzingu
luama lulembo suki mu kiadi ayi mimvu miama
milembo suki mu diambu di kunga. Zingolo
ziama zilembo suki mu diambu di ziphasi ziama,
ayi mimvesi miama milembo lebakana ngolo.
11 Mu diambu di bambeni ziama zioso, ndiyikidi
bila ki nlenzo kuidi bobo bafikimini yami ayi
bila ki tsisi yiwombo mu diambu di batu bobo
bazabini yama. Bobo bakumbona mu nzila
balembo tini va ndidi. 12 Banzimbikini banga ti
ndifua Ndidi banga nzungu tuma yibudika. 13
Bila ndilembo wi balembo thubidila buwombo
ku ndambu ayi tsisi yingolo mu zindambu zioso
balembo kutakananga va kimosi mu diambu
banduanisa; balembo yendila luzingu luama
manenga. 14 Vayi minu, mu ngeyo ndintula
diana diama, a Yave, Ndieti tuba: “Ngeyo Nzambi
ama.” 15 Bilumbu biama bioso bidi mu mioko
miaku; wukhula mu mioko mi bambeni ziama
ayi mu mioko mi bobo balembo ndandakana.
16 Bika zizi kiaku kikienzukila kisadi kiaku;
wuphukisa mu diambu di luzolo luaku lungolo.
17 Kadi tala ti ndifua tsoni, a Yave, bila kuidi
ngeyo ndiyamikina. Vayi bika batu bambimbi
bafua tsoni! Bika baba dio sui ku tsi bafua!
(Sheol h7585) 18 Bika bididi bintotulanga luvunu
biba dio sui; mu luniemo ayi mu mvuezolo
beti yolukila mu luyanu kuidi mutu wusonga.
19 A phila, mamboti maku madidi manneni;
momo wulundila bobo beti kukinzika; momo
wuvangila bobo beti tomba suamunu kuidi
ngeyo va ntuala batu. 20 Va ntuala meso
maku, ngeyo weti kuba suekanga mu diambu
di mambimbi mayindulanga batu ku buangu
kioki wumvuandanga, ngeyo weti kuba keba
mu luvovomo mu ludimi lueti funda. 21 Nzitusu
wuba kuidi Yave Bila niandi wumbonisini luzolo
luandi lungolo mu thangu ndiba mu divula
dizungulu kuidi masodi. 22 Mu boma buama
minu ndituba: “Minu ndivengumunu thama
va ntual'aku.” Muaki ngeyo wuwa yamikina
kuama mu diambu di kiadi mu thangu nditela
mu diambu di lusadusu. 23 Bika luzola Yave
beno banlongo bandi boso. Yave wunkebanga
minkhuikizi Vayi wumvututdilanga mu bufuana
bobo badi luniemo. 24 Lukikindisa ayi bika luba
bukhafi mu mintima mieno; beno boso bobo
luntulanga diana dieno mu Yave.

32 Nkunga Davidi. Lusakumunu kuidi mutu
wowo wulemvokolo nzimbal'andi; masumu
mandi mafukulu. 2 Lusakumunu kuidi mutu
wowo Yave kankambu ntangila disumu diandi,
ayi kambulu bukhita mu pheve andi. 3 Bu
ndiba dio sui, mimvesi miama milebakana mu
kunga ku ndiba nkunga mu lumbu kimvimba.
4 Bila muini ayi builu koko kuaku ziku kuba
va minu. Zingolo ziama zisukidi banga mu
thangu yi muini wu ngolo. 5 Buna ndizabikisa
disumu diama, ndisia fuka mambimbi mama ko.

Ndituba: “Ndiela lomba nlemvo mu zinzimbala
ziama kuidi Yave.” Buna ngeyo wulemvukila
mambimbi ma disumu diama. 6 Buna diawu bika
woso mutu wunkinzikanga mambu maku, wela
kusambila mu thangu yoyi kalenda kubakula.
Bukiedika mu thangu yi khuka nlangu yingolo
milendi kunlalumuna ko. 7 Ngeyo buangu
kiama kieti kutsueka; ngeyo weti kukheba
mu ziphasi. Ngeyo wukunzungidilanga mu
minkunga mi khudulu. 8 “Ndiela kumonisa ayi
kulonga nzila yoyi fueti diatila, ndiela kuvana
ndongi ayi thalu'ama yela ba vadi ngeyo. 9
Kadi ba banga phunda voti banga bulu kioki
bantedilanga ‘mule’; bibulu bikondolo diela,
vayi biobi binkangungu nsinga ayi sengo mu
munu bila nganu bilenda fikama va widi.”
10 Mabienga mawombo madi mu diambu di
mutu wumbimbi; vayi luzolo lu ngolo lu ma
Yave lunzungidilanga mutu wowo wuntulanga
diana diandi mu niandi. 11 Monanu khini ayi
luyangadala mu Yave beno basonga. Luyimbila,
beno boso luidi balulama mu mintima.

33 Luyimbila Yave mu khini beno basonga
Bufueni ti mutu widi ntima lulama
kanzitisa. 2 Luzitisa Yave mu ngitala, Lusika
miziki mu diambu diandi mu siku kidi dikumi
di zitsinga. 3 Lunyimbidila nkunga wumona;
Lusika bumboti ayi luyamikina mu diambu di
khini. 4 Bila mambu ma Yave madi masonga ayi
makiedika. Niandi widi kikhuikizi mu mamoso
keti vanga. 5 Yave wunzolanga bululama ayi
busonga Ntoto widi wuwala luzolo luandi
lungolo. 6 Diyilu divangimina mu mambu ma
Yave. Nkangu andi woso wu bima, bivangimina
mu phemo yi munu andi. 7 Wunkupikisanga
minlangu mi mbu mu khati mvungu, ayi
wuntulanga biza mu bilundulu. 8 Bika ntoto
wumvimba wukinzika Yave. Bika batu boso ba
ntoto bantitila. 9 Bila bu katuba, buna diawu
divangama, bu katuma, buna diawu ditelama
dio ngui. 10 Yave wumvunzanga zikhanu zi
makanda wumvondanga mayindu ma batu. 11
Vayi zikhanu zi Yave zinzingilanga mu zithangu
zioso mayindu ma ntim'andi manzingilanga
mu tsungi ka tsungi. 12 Lusakumunu luidi
kuidi dikanda di batu diodi Nzambi kadidi
Yave, batu bobo kasobula mu diambu di kiuka
kiandi. 13 Tona ku diyilu, Yave wulembo tadi;
wulembo moni bana boso ba batu. 14 Tona
ku buangu kioki keti vuanda, Yave wulembo
tadi batu banzingilanga va ntoto. 15 Niandi
wunkubikanga mintima mi batu boso, Niandi
wuntalanga mavanga mawu moso beti vanga.
16 Kuisi kadi ntinu wumosi ko wulenda vuka mu
diambu di nkangu andi wunneni wu masodi;
kuisi kadi mutu wu lulendo ko wulenda tina mu
diambu di zingolo ziandi ziwombo; 17 Phunda
yidi diana di phamba mu diambu di khudulu;
Ka diambu ko zingolo ziandi zinneni, yilendi
vukisa ko. 18 Vayi meso ma Yave madi kuidi
bawu beti kunkinzika; kuidi bawu bantulanga
diana mu luzolo luandi lungolo, 19 mu diambu
di kuba kula mu lufua ayi mu diambu di kuba
keba bamoyo mu thangu yi kanda. 20 Tulembo
vingila mu diana kuidi Yave. Niandi nsadisi eto
ayi nkaku eto. 21 Mu niandi mintima mieto
mieti mona khini bila tutula diana dieto mu
dizina diandi di nlongo, 22 Bika luzolo luaku lu
ngolo luba va beto boso, a Yave bu tueti tula
diana dieto mu ngeyo.

34 Nkunga Davidi mu thangu kavuna lawuka
va meso ma Abimeleki bu kankuka ayi
Davidi wuyenda. Ndiela yayisa Yave mu zithangu
zioso; Nzitusu andi wela ba mu bididi biama
mu kadika thangu. 2 Muel'ama wela kiniemisa
mu Yave. Bika badi mu phasi bawa ayi bamona
khini. 3 Kembisanu Yave va kimosi ayi minu,
bika tuyayisanu dizina diandi va kimosi, 4
Nditomba Yave, niandi wuphana mvutu ayi
niandi wukhula mu zitsisi ziama zioso. 5
Batu bobo batala kuidi niandi bakienzulu ayi
bizizi biawu bilendi mona tsoni nkutu ko. 6
Nsukami wawu wutela; ayi Yave wunwa ayi
wuphukisa mu ziphasi ziandi zioso. 7 Mbasi
Yave yinzungidilanga bobo bankinzikanga Yave
ayi wukubakulanga. 8 Lubimba ayi lutala ti Yave
widi wumboti; Lusakumunu luidi kuidi mutu
wowo wuntombanga suamunu mu niandi. 9
Lukinzika Yave beno banlongo bandi. Bila bobo
beti kunkinzika, balendi kambu kima ko. 10
Zikhosi zimvonganga ayi zimfuanga nzala vayi
bobo bantombanga Yave balendi kambu kima ko.
11 Yizanu bana bama, lungua. Ndiela ku lulonga
buevi bu kinzikilanga Yave. 12 Nani mutu mu
beno wunzolanga luzingu, ayi tidi mona bilumbu
biwombo bi mboti 13 Vengumuna ludimi luaku
mu mambu mambimbi, ayi bididi biaku mu tuba
mambu ma luvunu. 14 Botuka mu mambimbi
vayi vanga mamboti. Tomba ndembama ayi
landakana yawu. 15 Meso ma Yave mantalanga

basonga ayi makutu mandi madi mazibuka
bu beti yamikina. 16 Yave wunsuekanga zizi
kiandi kuidi batu bamvanganga mambimbi
mu diambu babika buela tebukulu moyo va
ntoto. 17 Batu basonga banyamikinanga ayi
Yave weti kuba wanga ayi wukubakulanga mu
ziphasi ziawu zioso. 18 Yave widi wufikama
vadi batu bobo badi mintima mi kofakana. Ayi
wumvukisanga bobo badi pheve yidi mu kiadi
kingolo. 19 Mutu wusonga wumbuilungu ziphasi
ziwombo vayi Yave wunkukulanga mu zizioso.
20 Niandi wunkebanga mimvesi miandi mioso
kadi wumosi wulendi keluka ko. 21 Mambu
mambimbi mela vonda mutu wumbimbi; bobo
beti lenda nkua busonga bela bedoso. 22 Yave
wunkulanga bisadi biandi, ayi kadi wumosi mu
babo bobo bansuaminanga mu niandi kalendi
bedoso ko.

35 Nkunga Davidi. Zonzisa, a Yave, bobo
balembo nzonzisa. Nuanisa bobo balembo
nduanisa, 2 simba nkaku wu fioti ayi wunneni
telama ayi yiza wutsadisa. 3 Bonga dionga difioti
ayi dinneni ayi kaka nzila yi bobo balembo
ndandakana kamba muel'ama: “Minu ndidi
phulusu aku.” 4 Bika batu babo bantombanga
luzingu luama baba dio kombolo ayi bafua
tsoni. Bika bobo bantombanga mabienga mama
bavutuka ku mbusa ayi baba mu divuda; 5
bika baba banga mavevolo mamvevomono
kuidi phemo va kimosi ayi mbasi yi Yave yi
bakuka. 6 Bika nsolo awu wuba tombi ayi ndelo.
Va kimosi ayi mbasi Yave yi balandakana. 7
Bila bathambididi dikondi diawu mu kambu
bila; mu kambu kadi bila bakabidi dibulu
dinneni mu diambu diama. 8 Bika mbivusulu
yi babuila mu kinzimbukila ayi bika dikondi
diodi batamba bawu veka dibabuila; bika babua
mu dibulu, mu diambu di mbivusulu awu. 9
Buna muel'ama wela mona khini mu Yave ayi
wela yangalala mu phulusu andi. 10 Buna nitu
ama yimvimba yela yamikina: “nani widi banga
ngeyo Yave? Ngeyo weti kula nsukami mu mioko
mi mutu wunlutidi zingolo; nsukami ayi nkua
mabienga mu mioko mi mutu wowo wulembo
bayibi.” 11 Bambangi bakondolo kiadi zilembo
telama; zilembo ndiuvula buivu mu mambu
ma khambulu kuama zaba. 12 Bamvutudidi
mambimbi mu mamboti. Bayekudi muel'ama
wawu veka. 13 Vayi bu baba mu kimbevo; minu
ndivuata tsaku. Ndikikulula mu kukifuisa nzala
mu diambu di lusambulu Thangu zitsambulu
ziama zivutuka kuidi minu mu kambu mvutu. 14
Ndibedi diatanga ku tsi kiadi banga mu diambu
di nkundi ama voti khomba ama. Ndibedi
komvikanga ntu ku tsi mu diambu di kiadi banga
minu ndindila ngudi ama. 15 Minu bu ndibumina
thutu, bakutakana va kimosi mu khini. Batu
bakutakana mu diambu di kunduanisa minu mu
kambu zaba diambu. Bawu bamfinga mu kambu
vonga. 16 Banga batu bobo bankinzikanga ko
mambu ma Nzambi, balembo tsekinina mu bu
mbimbi balembo khuetila meso. 17 A Yave,
nate thangu mbi wela kumatadidilanga e?
Kula luzingu luama mu mbivusu awu; kula
luzingu luama luthalu mu zikhosi zioso. 18
Ndiela kuvutudila matondo mu lukutukunu
lunneni; va khatitsika batu bawombo ndiela
kuzitisa. 19 Kadi tala ti bamona khini mu
diambu diama, bobo badi bambeni ziama mu
kambu bila; Kadi tala ti bobo bakundenganga
mu kambu bila, bandiengudila meso mu
bumbimbi. 20 Bayolukilanga ndembama ko; vayi
banyindulanga mambu ma luvunu mu diambu
di vunina bobo banzingilanga mu ndembama
mu tsi. 21 Balembo nzibudila miunu ayi balembo
tubi: “A, a... mu meso meto veka tumueni
mawu.” 22 A Yave, ngeyo wumona mambu
momo bika ba dio sui, kadi kuthatukila, a Yave,
23 kotuka ayi telama mu zonzika, Nzambi ama
ayi Yave ama. 24 Wundungisa boso buididi
busonga buaku, a Yave, Nzambi ama; ayi kadi
tala ti bamona khini mu diambu diama. 25
Kadi kuba bika bayindula: “A, a ... buawu bobo
tutididi.” Voti babika tuba: “beto tumminini.” 26
Bika babo bammonanga khini mu ziphasi ziama,
bafua tsoni ayi baba dio kombolo Bika bobo
balembo kukiniemisanga bawu veka mu diambu
diama bafua tsoni ayi baba dio kombolo. 27
Bika bobo bamonanga khini mu ndungunu ama
bamonanga khini ayi bayangadala bika batuba
mu zithangu zioso: “Bika Yave kayayusu, niandi
wummonanga khini mu mamboti ma kisadi
kiandi.” 28 Buna ludimi luama luela yolukila
busonga buaku; ayi minzitusu miaku mu lumbu
kimvimba.

36 Nkunga Davidi, kisadi ki Yave, kuidi pfumu
minyimbidi. Mambu ma Nzambi madi
mu ntim'ama Mu mambu matedi disumu di
mutu wumbimbi: kuisi ko mambu ma kinzikila
Nzambi va meso mandi. 2 Bila va meso mandi

veka, weti kukiniemisa buwombo mu bakula
voti lenda masumu mandi. 3 Mambu ma
munu'andi madi mambimbi ayi ma luvunu.
Wulembo kuandi buela ba nkua nduenga ayi
bueba vanga mamboti. 4 Bu kadi va mbuk'
andi, wunyindulanga mambu mambimbi. Weti
kukiyekula niandi veka mu nzila yi masumu
kalozanga ko mambu mambimbi. 5 Luzolo luaku,
a Yave, lueti tula nate ku diyilu kikhuikizi kiaku
nate mu matuti 6 Busonga buaku buidi banga
miongo minda; zinzengolo ziaku zidi banga
dibulu dinneni. O Yave, ngeyo wunkebanga
mutu ayi bulu. 7 Tala phila luzolo luaku lu ngolo
lukambu thalu! Luidi luzangulu ayi lukululu
va khatitsika batu bobo bansuaminanga ku tsi
phozi yi mavevi maku. 8 Beti tula minyengo
mu wombo di bima bi nzo aku ayi ngeyo
wukubanuikinanga mu nlangu wu makhini
maku. 9 Bila kuidi ngeyo kuidi tho yi luzingu.
Mu kiezila kiaku, tulembo moni kiezila. 10
Landakana vanga luzolo luaku kuidi bawu bazebi
ayi busonga buaku kuidi bawu badi mintima mi
lulama. 11 Bika kulu ku nkua luniemo kubika
kumbakidila; voti bika koko ku mutu wumbimbi
kubika kuthinisa thama. 12 Tala phila yilembo
buila bisadi bi mambu mambimbi; balumbulu
va tsi ayi balendi buela telama ko.

37 Nkunga Davidi. Kadi fuemina batu
bamvanganga mambimbi. Kadi monanga
kikhenene bobo bamvanganga mambimbi. 2
Bila banga biti, bela yuma mu nsualu; banga biti
bi nlangu bela lebuka mu nsualu. 3 Tula diana
diaku mu Yave ayi vanga mamboti; buna wela
vuanda mu tsi ayi wela zingila mu ndembama. 4
Mona khini mu Yave buna wela kuvana mambu
mantomba ntim'aku. 5 Yekula nzil'aku kuidi
Yave, Tula diana diaku mu niandi, buna wela
vanga diambu diadi: 6 Wela kienzula busonga
buaku banga kiezila ki khiesa buisi nzengolo yi
diambu diaku banga thangu va midi. 7 Ba dio sui
va ntuala Yave, ayi wuntadidila mu mvibudulu
kadi fuemina batu bu balembo moni mamboti
mu nzil'andi; ayi kadi fuemina batu balembo
sadila makani mawu mambimbi. 8 Bika buela
fuema ayi zimbakana nganzi; kadi fuema bila
dieti nata kaka ku mambu mambimbi. 9 Bila
bobo bamvanganga mambimbi bela lalukusu;
vayi bobo bantulanga diana diawu mu Yave bela
tambula tsi banga kiuka. 10 Fioti kuandi fisiedi,
buna batu bambimbi balendi buela monika ko;
buna wela tala buangu kibabedi vayi bela va ba
ko. 11 Vayi minlembami miela tambula tsi banga
kiuka ayi miela monanga khini mu ndembama
yiwombo. 12 Batu bambimbi bamfielanga batu
basonga ayi beti kuba kuetila meno. 13 Yave
wunsevanga mutu wumbimbi; bila zebi ti lumbu
kiandi kalembo yizi. 14 Batu bambimbi bavola
bisabala ayi baleka mimbasa mu diambu di
vonda nkua kiadi ayi mutu wusukama; mu
diambu di zenga bobo bandiatanga mu nzila yi
lulama. 15 Bisabala biawu biela kota mu mintima
miawu veka; ayi mimbasa miawu miela kelulu.
16 Baka ku fioti ku mutu wusonga kulutidi ayi
baka kuphuedi ku wombo di batu bambimbi.
17 Bila lulendo lu batu bambimbi luela kelulu,
vayi Yave wunsimbanga batu basonga. 18
Bilumbu bi batu bakambulu tsembolo bizabikini
kuidi Yave ayi kiuka kiawu kizingilanga mu
zithangu zioso. 19 Mu thangu yi ziphasi, balendi
yuma ko mu lumbu ki nzala, bawu bela mona
khini yiwombo. 20 Vayi batu bambimbi bela
bungana. Bambeni zi Yave, badi banga kitoko
ki zitsola, ziela lalakana; ziela lalakana banga
muisi. 21 Mutu wumbimbi wundevanga vayi
kavutulanga ko; Vayi mutu wusonga weti kabula
mu luzolo lu ntima. 22 Bobo Yave kasakumuna
bela tambula tsi banga kiuka, vayi bobo kasinga
bela lalukusu. 23 Enati Yave mueni khini mu
nzila yi mutu buna wunkindisanga zithambi
zi mutu beni. 24 Ka diambu ko bumini thutu;
kalendi bua ko; bila Yave wukunsimbidilanga
mu koko kuandi. 25 Ndiba ditoko, buabu ndieka
nunu; vayi ndisia mona ko mutu wusonga
wuyekolo voti ndisia mona ko bana bandi
balomba dipha. 26 Mu zithangu zioso, beti
kabula ayi vananga mu luzolo Bana bawu bela
sakumunu. 27 Tina mambimbi; vanga mamboti
buna wela vuanda mu tsi mu zithangu zioso.
28 Bila Yave wunzolanga mambu masonga ayi
kalendi zimbakana ko mikhuikizi miandi. Bela
kebungu mu zithangu zioso vayi nkuna wu batu
bambimbi wela lalukusu. 29 Batu basonga bela
tambula tsi banga kiuka ayi bela mukalanga
mu zithangu zioso. 30 Munu wu mutu wusonga
wuntotulanga mambu ma nduenga ayi ludimi
luandi luntubanga mambu ma lulama. 31 Mina
mi Nzambi andi midi mu ntim'andi; Malu mandi
malendi sialumuka ko. 32 Mutu wumbimbi
wumfielanga mutu wusonga ayi wuntombanga
kumvondisa. 33 Yave kalendi yekula ko basonga
mu lulendo lu batu bambimbi voti kuba bika

babedoso bu balembo sambusu. 34 Tadidila
Yave, ayi keba nzil'andi. Buna wela kuyayisa mu
diambu wutambula tsi banga kiuka; thangu batu
bambimbi bela lalukusu, ngeyo wela bumona.
35 Ndimona mutu wumbimbi, ayi mutu kondolo
kiadi, wuyunduka bumboti banga nti wu nlangu
mu ntoto wowo kabutukila. 36 Niandi wuvioka,
nsualu ayi kasiedi ko. Ndintombidi ngolo vayi
kasia monika ko. 37 Fiongunina mutu kambulu
tsembolo ayi tala tala mutu wu lulama buna
wela mona ti tsukulu yi mutu wowo yidi tsukulu
yi ndembama. 38 Vayi bankua masumu boso
bela vondo va kimosi tsukulu yi batu bambimbi
yela ba lalukusu. 39 Phulusu yi batu basonga
kuidi Yave yeti ba. Niandi zingolo ziawu mu
thangu yi ziphasi. 40 Yave wukubasadisanga
ayi wukubakulanga; wukubakulanga mu batu
bambimbi ayi wukubavukisanga bila mu niandi
beti suamina.

38 Nkunga Davidi mu diambu di thebokolo
moyo. A Yave, kadi kuthemima ku tsi
nganzi aku voti kadi kuphana thumbudulu ku
tsi nganzi aku yi kikhesa. 2 Bila madionga
maku mathobudi ayi koko kuaku kumbetidi.
3 Mu diambu di nganzi aku yi kikhesa, buvini
buisi ko mu nitu ama. Mimvesi miama misiedi
ko buvini mu diambu di masumu mama. 4
Zinzimbala ziama zimfietikisidi ngolo banga
mfuna widi zitu kiwombo; madidi ngolo zitu
mu diambu diama banga mfuna wu ngolo. 5
Ziphuta ziama zilembo bodi ngolo yiwombo
ayi zilembo yizi tsudi yiwombo mu diambu di
buvulu buama bu masumu. 6 Ndidi wukomvama
ngolo ayi khulukidi nate va tsi; Lumbu ki
mvimba mu kiadi ndieti diatila. 7 Bila ziphasi
zingolo zidi mu luketo luama, buvini buisi
ko mu nitu ama. 8 Ndidi wuvonga ngolo ayi
ndidi wukosakana mvimba. Ndilembo kungi mu
diambu di ziphasi zi ntima. 9 Zitsatu ziama zioso
zidi dio yambi va ntual'aku, a Yave, ayi vumina
kuama kuisi ko kusuama kuidi ngeyo. 10 Ntim'
ama wulembo sadi ngolo ayi zingolo ziama
zimeni; kiezila kibotukidi mu meso mama.
11 Bakundi bama ayi bobo bankibanga yama
bathinini mu diambu di ziphuta ziama; bobo
bafikasana yama thama batelimini. 12 Bobo
bantomba luzingu luama balembo mintambu
miawu bobo bantomba kuphanga mbimbi
balembo yolukila mbivusu ama; Mu lumbu
kimvimba balembo kubika mambu ma luvunu.
13 Minu, ndieka banga mutu wufua matu,
wunkambu wa; banga dibaba dikambu zibula
munu andi. 14 Ndieka banga mutu wowo wu
nkambu wa mutu wowo munu wunkambu baka
bu vutudila mvutu. 15 Ngeyo ndieti tadidila, a
Yave, wela vutula mvutu, a Yave Nzambi ama.
16 Bila nditubа: “kadi tala ti bamona khini voti
bakiyayisa bawu veka mu diambu diama. Kulu
kuama bu kusialumukini.” 17 Bila nduka bua
ndieka ayi ziphasi ziama zidi kaka mu minu.
18 Ndimfunda mbimbi ama. Ndilembo niongi
mu diambu di disumu diama. 19 Bawombo
badi bambeni ziama; ziozi zibeki zingolo. Bobo
bakundendanga mu kambu bila badi bawombo.
20 Bobo bakuphutudilanga mambimbi mu
mamboti mama balembo thubidila ku ndambu
mu thangu ndinlandakana vanga mamboti.
21 A Yave, kadi kundiekula; kadi kuthatukila
Nzambi ama. 22 Yiza nsualu mu kutsadisa, A
Yave, Mvulusi ama.

39 Nkunga Davidi kuidi Yedutuni, pfumu
minyimbidi. Minu nditubа: “ndiela sunga
zinzila ziama ayi ndiela keba ludimi luama mu
masumu. Ndiela tula luvambu mu munu'ama
mu zithangu zioso batu bambimbi bela banga
ku ntuala meso mama.” 2 Bu ndiba dio sui ayi
ndidingalala ayi bu ndisia tuba kadi diambu ko.
Vayi ziphasi ziama buelama na buelama zilembo
zibuelama. 3 Ntim'ama wulema mu khati nitu
ama; ayi bu ndiyindula, buna mbazu yilema.
Diawu nditumbu tubila mu ludimi luama: 4
“Wumbonisa, a Yave tsukulu yi luzingu luama;
ayi thalu yi bilumbu biama bika wunzabikisa
ti luzingu luama vioka lu mvioka! 5 Ngeyo
wuvanga bilumbu biama siadila banga dikanda
diama Tezo ki mimvu miama kisi ko kadi mfunu
va ntanl'aku. Kadika luzingu lu mutu luidi kaka
phemo. 6 Mutu widi khatika kimbindi bu keti
kuenda ayi vutuka weti banga mayindu, vayi mu
phamba kuandi; weti kupika bima vayi kakadi
zaba nani wela bitota. 7 Vayi buabu, Yave, mbi
mfueti vingila e? Diana diama didi mu ngeyo. 8
Wuphukisa mu zinzimbala ziama zioso; kadi
kundiekula ndikituka sekonono ki bivulu. 9
Ndiba dio sui; ndisia zibula munu ama ko bila
ngeyo wuvanga buawu. 10 Wuphengumunina
nsongo aku. Ndieka suka mu diambu di bikoti
bi mioko miaku. 11 Ngeyo weti tubidila ayi weti
vana batu thumbudulu mu diambu di masumu
mawu. Ngeyo weti zinisa kimvuama kiawu

banga kiphepele kadika mutu widi phemo. 12 Wa lusambulu luama; a Yave! Dimba yamikina kuama mu diambu di lusadusu. Kadi lasakana mu bidilu biama; bila ndieti kalanga yaku va kimosi banga nzenza, banga nkibi, banga bakulu bama boso. 13 Wuphengumunina thalu'aku muingi ndimona diaka khini tuamina ndunda ayi ndibika buela monika."

40 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Ndieti tadidila Yave mu mvibudulu. Niandi wubaluka kuidi minu ayi wuwa yamikina kuama. 2 Niandi wuthampula mu dibulu di tsisi, mu khati nyamba wu ngolo. Wutula malu mama va ditadi, wuphana buangu kikinda kioki ndilenda telama. 3 Niandi wutula nkunga wumona va munu ama; nkunga wu zitisila Nzambi eto, Batu bawombo bela mona ayi bela mona tsisi; ayi bela tula diana diawu mu Yave. 4 Lusakumunu kuidi mutu wunkitulanga Yave diana diandi; ayi wunkambu talanga bankua luniemo kuidi bobo beti baluka kuidi zinzambi zi luvunu. 5 A Yave, Nzambi ama, ngeyo wuvanga matsiminanga mawombo; ayi bima biobi wukubika mu diambu dieto. Kuisiko mutu wulenda kutangila biawu. Enati thidi ku mayolukila ayi ku matubila; mawu mawokidi ngolo muingi ndimasamuna. 6 Makaba ma vonda ayi makaba matambuku; ngeyo wumanga mawu; Ngeyo wutobula matu mama. Makaba mayoko ayi makaba mu diambu di masumu, ngeyo wusia malomba ko. 7 Buna ndituba: "ndilembo yizi; didi disonama mu diambu diama mu buku ti: 8 Minu thidi vanga luzolo luaku; a Nzambi ama, Mina miaku midi mu ntim'ama." 9 Ndinyamikisa busonga buaku mu lukutukunu lunneni. Ndisia zibika bididi biama ko. Banga kuandi buzebi, a Yave. 10 Ndisi sueka ko busonga buaku mu ntim'ama. Ndiyolukila kikhuikizi kiaku ayi phulusu aku. Ndisia sueka ko luzolo luaku ayi kiedika kiaku mu lukutukunu lunneni. 11 Kadi zimbakana kumbonanga kiadi, a Yave. Bika Luzolo luaku ayi kiedika kiaku bikhebanga mu zithangu zioso. 12 Bila ziphasi ziwombo zikambu zabakana thalu zinzungididi. Masumu mama mambakidila, ayi ndikadi mona. Maviokidi zitsuki ziama zi ntu mu thalu. Ayi ntim'ama wulembo vongi mu minu. 13 Yangalala, a Yave, mu kuphukisa A Yave, yiza nsualu mu kutsadisa. 14 Bika babo bobo bantomba baka luzingu luama; bafua tsoni ayi baba dio kombolo bika babo bammonanga khini mu mbivusu ama baba dio kombolo. 15 Bika babo bobo bantubanga kuidi minu: "A, a..." bamona tsisi mu diambu di zitsoni ziawu veka 16 Vayi bika babo bobo bakutombanga bayangalala, ayi bamona khini mu ngeyo. Bika babo banzolanga phulusu aku batuba mu zithangu zioso: "Bika Yave kayayusu." 17 Vayi minu, ndidi mu kiadi ayi nsukami, bika Yave kambanzila. Ngeyo nsadisi ama ayi nkudi ama. Nzambi ama, kadi zingila.

41 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Lusakumunu kuidi mutu wowo thalu'andi yidi kuidi mutu wulebakana, Yave weti ku nkula mu thangu yi ziphasi. 2 Yave wela kunkeba ayi wela tanina luzingu luandi; wela kunsakumuna va ntoto ayi kalendi kunyekula ko mu luzolo lu bobo beti kunlenda; 3 Yave wela kunkindisa va mfulu andi yi kimbevo. Ngeyo wela kumbelusa va mfulu andi yi kimbevo. 4 Ndituba: "A Yave, wumboni kiadi. Wumbelusa bila kuidi ngeyo ndivodidi masumu." 5 Bambeni ziama zilembo tubi mambu mu diela dimbimbi mu diambu diama: "Thangu mbi kela fua ayi dizina diandi diela lalakana e?" 6 yoso thangu mutu kizidi mu kuthala; mutu wowo wuntubanga luvunu. Ntim' andi wufulukidi mambu ma mvuezolo; buna wuntotukanga ku nganda ayi wunyolukilanga mawu. 7 Bambeni ziama zioso zilembo niunguta va kimosi mu diambu diama. Balembo yindula mambimbi mu diambu diama, balembo tubi: 8 "Nsongo wumbimbi wumbuididi. Kalendi buela vumbuka ko va buangu kioki kalambididi." 9 Ka diambu ko nkundi ama wu luzolo, wowo ndibedi silanga diana, wubedi kabulanga dipha diama, wumbalumukini. 10 Vayi ngeyo Yave, wumboni kiadi wuthedimisa. Muingi ndiba vutudila landi. 11 Nzebi ti ngeyo wunyangalalanga mu minu; mu diambu di mbeni ama kabika kundunga. 12 Mu bufuana kuama, ngeyo wutsimba; wuthedimisa mu zithangu zioso va tuala meso maku. 13 Nzitusu wuba kuidi Yave, Nzambi yi Iseli, mu thangu yi kayimani.

42 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi. Boso bummoninanga disofi phuila yi nlangu, buawu bobo muel' ama wididi phuila yi ngeyo; Nzambi ama. 2 Muel'ama wulembo moni phuila yi Nzambi, Phuila yi Nzambi yi moyo. Thangu mbi ndiela nkuenda ayi ndiela dengana Nzambi e? 3 Matsuela mama mawu maba bidia biama mu

builu ayi muini bu babedi ku khambanga mu
lumbu kimvimba: “Kuevi kuidi Nzambi aku e?”
4 Mambu momo ndieti tebukila moyo banga
minu ndintiamuna muel'ama: buevi ndibedi
kuendilanga va kimosi ayi nkangu wu batu, mu
kuba diatisa mu ntanda nate ku nzo Nzambi mu
biyoko bi khini ayi mu phutudulu yi matondo
va khatitsika batu bawombo badi mu nyengo.
5 Bila mbi vongidi bobo, a muel'ama e? Bila
mbi muel'ama wulembo niongina mu khati
ama e? Tula diana diaku mu Nzambi bila ndiela
kunzitisa diaka; Mvulusi ama ayi Nzambi ama.
6 Muel'ama widi wuvonga mu khati nitu ama
Diawu ndiela kutebukilanga moyo tona ku tsi yi
Yolidani, ku zitsongi zi miongi mi Elimoni ayi
tona ku mongo wu Mizali. 7 Kiza kieta tela kiza
kinkaka mu khumbulu yi minlangu mu zithadi
ziaku. Mayo maku mamo mafioti ayi manneni
ma mbukimini. 8 Mu muini, Yave wumfidisanga
luzolo luandi Mu builu nkung'andi widi va minu
lusambulu kuidi Nzambi yi luzingu luama. 9
Ndintuba kuidi Nzambi, ditadi diama di ngolo:
“Bila mbi wunzimbikini e? Bila mbi mfueti
diatilanga mu phasi, yamusungu kuidi mbeni
e?” 10 Mimvesi miama milmbo moni phasi yi
lufua; batu bobo bandendi bu balembo mfingi
bu beti ku khambanga mu lumbu kimvimba
ti: “Kuevi kuidi Nzambi aku e?” 11 Bila mbi
vongidi bobo, a muel'ama e? Bila mbi wulembo
niongina mu khati ama e? Tula diana diaku
mu Nzambi bila ndiela kunzitisa diaka; niandi
Mvulusi ama ayi Nzambi ama.

43 Wundungisa, a Nzambi, ayi wunzonzila
mu mambu mama kuidi dikanda di batu
dinkambu kinzikanga mambu maku. Wukhula
mu batu ba luvunu ayi batu bambimbi. 2
Ngeyo Nzambi, ngeyo zingolo ziama. Bila mbi
wundozidi e? Bila mbi mfueti diatilanga mu
phasi, yamusungu kuidi mbeni e? 3 Fidisa kiezila
ayi Kiedika kiaku; bila bindiatisa, bika bindata
ku mongo aku wunlongo ayi nate ku buangu
kioki weti vuanda. 4 Buna ndiela kuenda ku
ntala wu Nzambi; kuidi Nzambi khini ama ayi
yangalala kuama. Buna ndiela kunzitisa mu
ngitala, A Nzambi, Nzambi ama. 5 Bila mbi
vongidi bobo, a muel'ala e? Bila mbi wulembo
niongina mu khati ama e? Tula diana diaku
mu Nzambi bila ndiela kunzitisa diaka, Mvulusi
ama ayi Nzambi ama.

44 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi
pfumu minyimbidi. Beto tuwilu mu matu
meto, a Nzambi madise meto batukamba mambu
momo wuvanga mu bilumbu biawu; mu bilumbu
bivioka 2 Mu koko kuaku, ngeyo wukuka
makanda; ayi ngeyo wuvingisa madise meto;
ngeyo wukosikisa batu ayi ngeyo wufunisa mase
meto. 3 Kadi sia ti mu diambu di sabala kiawu
bazionina tsi; Voti kadi sia ti koko kuawu kuawu
kuba natina ndungunu; koko kuaku ku lubakala,
koko kuaku ayi kiezila ki zizi kiaku bila ngeyo
wuba zola. 4 Ngeyo ntinu ama ayi Nzambi ama;
ngeyo wuzenga ndungunu mu diambu di Yakobi.
5 Mu diambu diaku, tuela vutula bambeni zieto
ku mbusa. Mu diambu di dizina diaku, tuela
diatikisa bobo beti kutulenda. 6 Nditulanga ko
diana diama mu mbas'ama ayi sabala kiama
kilendi ku ndatina ndungunu ko. 7 Vayi ngeyo
weti kutuvana ndungunu mu bambeni zieto;
ngeyo wumfuisanga tsoni bobo bakutulendanga.
8 Mu Nzambi beto tueti kukiniemisanga mu
lumbu kimvimba ayi tuela zitisa dizina diaku mu
zithangu zioso. 9 Vayi buabu ngeyo wutuloza
ayi wutukuludi; ngeyo wutotukanga diaka
ko ayi nkangu eto wu masodi. 10 Ngeyo
wutuvutula ku mbusa va ntuala bambeni zieto;
ayi bobo beti kutulenda bazionini bima bieto.
11 Ngeyo wutuyekula batudia banga mamemi.
Wutusasikisa va khatitsika makanda. 12 Ngeyo
wusumbisa batu baku mu thalu yi phamba,
wukadi kuba bakila ndandu bu wuba sumbisa. 13
Ngeyo wutukitula kima ki tsoni kuidi bafikimini
yeto, kisekununu ayi kitsevolo kuidi bawu
batuzungididi. 14 Ngeyo wutukitula zinongo va
khatitsika makanda; batu balembo kutunikunina
mintu miawu. 15 Mvuezolo ama widi ku ntual'
ama mu lumbu kimvimba; ayi tsoni yilembo
monika va zizi kiama; 16 mu diambu di bifingu
bi bobo balembo ndenzi ayi balembo mvuezi,
mu diambu di mbeni, mutu wumvutulanga
landi. 17 Mamoso momo matubuila vayi beto
tusia kuzimbakana; Voti tusia ba luvunu mu
Nguizani aku ko. 18 Mintima mieto misia baluka
ko; Malu meto masia vengama ko mu nsolo aku,
19 vayi wutukosikisa ayi wutukitula suamunu ki
memvo; ayi wutufuka ku tsi dibulu di tombi.
20 Enati beto tuzimbakana dizina di Nzambi
eto, voti tunonuna mioko mieto kuidi nzambi
yi nzenza, 21 buna Nzambi kalendi bakula ko
e? Bila niandi zebi mansueki ma ntima. 22
Vayi mu diambu diaku tueti dengana lufua mu

lumbu kimvimba, ayi balembo tumoni banga
mamemi mafueti kuenda ku vondo. 23 Kotuka,
a Yave! Bila mbi wulembo lekila e? Kotuka
kuaku kadi tumbu ku tuyekula mvimba! 24 Bila
mbi wulembo suekila zizi kiaku e? Ayi bila mbi
wulembo zimbikinina ziphasi zieto ayi yamusu
kueto e? 25 Tunatu ku mbungi-mbungi zinitu
zieto zinama mu ntoto. 26 Telama, wutusadisa
wutukula mu diambu di luzolo luaku lu ngolo.

45 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi
pfumu minyimbidi. Nkunga wu luzolo
bayimbidila mu "LISI". Ntim'ama wulembo
fundumuka mu mambu ma kitoko. Ndiela
samuna mambu mama mu diambu di ntinu.
Ludimi luama luidi lapi yi nsoniki wukiedika.
2 Ngeyo viokidi batu mu kitoko; bididi biaku
bidukudulu mafuta ma nlemvo; diawu Nzambi
kasakumunina mu zithangu zioso. 3 Kanga
sabala kiaku mu luketo luaku, ngeyo kinuani ki
ngolo, vuata ngeyo veka kiezila ayi nzitusu. 4
Mu nzitusu aku, telama va ntuala mu ndungunu
mu diambu di kakidila kiedika, kukikulula ayi
busonga. Bika koko kuaku ku lubakala kumonisa
mavanga ma tsisi. 5 Bika zitsoto ziaku zidi
meno, zitobula mintima mi bambeni zi ntinu;
bika makanda mabua ku tsi tambi biaku. 6
Kundu kiaku ki kitinu, a Nzambi kiela zingila
mu zithangu zioso Nkaw'aku wu busonga wela
ba nkawa wu Kitinu kiaku. 7 Ngeyo wunzolanga
busonga ayi wunlendanga mambimbi. Diawu
Nzambi, Nzambi aku, wutula va mbata batu
bandiatanga yaku bu kavinda mafuta ma khini.
8 Zilobi ziaku zioso zidi tsudi malasi ma mile,
ayi alowesi ayi kase; mu nzo yoyi yitungulu mu
meno ma nzawu miziki mi zitsinga mikumonisa
khini. 9 Bana ba baketo ba ntinu badi va
khati baketo baku ba luvalu. Va koko kuaku
ku lubakala, vadi Ntinu wu nketo mu nolo
yi Ofili. 10 Wa, o muana ndumba, tala ayi
tamba dikutu: zimbakana batu baku ayi nzo
dise diaku. 11 Ntinu wulembo moni khini mu
kitoko kiaku kinzika bila niandi Pfumu aku; 12
Muana ndumba wu Tile, wela nata dikaba; batu
balutidi kimvuama bela tomba mona mamboti
maku. 13 Nkembo woso widi kuidi muana
ntinu wu nketo mu khati vinga kiandi lobi
andi yitungulu mu nolo. 14 Mu minlele midi
malenda ma kitoko; bela kunnata kuidi ntinu.
Zindumba ziozi zizebi ko zinitu zi babakala ziozi
zindiatanga yandi zilembo kunlandakana. Ayi
bela natu kuidi ngeyo. 15 Bela natu mu khini
ayi mu mayangani. Bela kota mu nzo ntinu. 16
Bana baku ba babakala bela bonga buangu ki
madise maku; ngeyo wela ku babieka bilandi bi
ntinu mu tsi yi mvimba. 17 Minu ndiela sia ti
batebukilanga moyo mu zitsungi zioso. Diawu
makanda mela kuzitisa mu zithangu zioso ayi
mu mvu ka mvu.

46 Nkunga bana ba babakala ba Kole
kuidi pfumu minyimbidi; bayimbidila mu
mbembo yi fioti yi bana babaketo. Nzambi
niandi suamunu kieto ayi zingolo zieto; niandi
nsadisi wu zithangu zioso mu ziphasi. 2 Diawu
tulendi mona tsisi ko ka diambu ko ntoto
wulenda buka ayi miongo milenda bulumuka
ku tsi mbu, 3 ka diambu ko, minlangu beni
milembo dumi, milembo fundumuka ayi miongo
miela nikuka mu diambu di makhesi mawu.
4 Vayi vadi nlangu wumosi wunneni wubeki
mimvuila mieti monisa divula di Nzambi khini;
buangu kiviatukidi nlongo vovo veti vuanda
Nzambi yizangama. 5 Nzambi widi va khatitsik'
andi; kalendi bua ko. Nzambi wela kusadisa
tona mu khiesa yi nsuka. 6 Makanda malembo
tudi divunzi, bipfumu bilembo bua. Wuwakikisa
mbembo andi; ntoto wusiuta. 7 Yave nkua
ngolo yoso widi yeto; Nzambi yi Yakobi niandi
suamunu kieto ki ngolo. 8 Yizanu ayi lutala
mavanga ma Yave, maniongo momo kanata
va ntoto. 9 Niandi wumanisa zimvita nate ku
sukisina ntoto wukelula mimbasa ayi wubukuna
madionga; wuyoka ku mbazu minkaku. 10 Luba
dio sui ayi luzaba ti minu Nzambi. Ndiela yayusu
muidi makanda, ndiela yayisa va ntoto. 11 Yave
nkua ngolo yoso widi yeto. Nzambi yi Yakobi
niandi suamunu kieto ki ngolo.

47 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi
pfumu minyimbidi. Lusika zitsiaki, beno
makanda moso. Luyamikina kuidi Nzambi mu
khini, 2 Tala phila Yave yizangama kadidi
tsisi! Niandi ntinu wunneni va mbata ntoto
wumvimba. 3 Wutula makanda ku tsi buvika
bueto, batu ku tsi malu meto. 4 Wutusobudila
kiuka; luniemo lu Yakobi; mutu wu kazola. 5
Nzambi wukuma va khatitsika yamikina ku
khini Yave wukuma va khatitsika biyoko bi
tulumbeta. 6 Luyimbila minzitusu kuidi Nzambi
Luyimbila minzitusu; Luyimbila minzitusu kuidi
Nzambi eto, luyimbila minzitusu. 7 Bila Nzambi
niandi ntinu wu ntoto wumvimba; Lunyimbidila

nkunga wu nzitusu. 8 Nzambi weti yadila
makanda moso. Nzambi vuendi va kundu kiandi
kinlongo. 9 Batu banneni ba makanda bakutikini
banga batu ba Nzambi yi Abalahami bila Nzambi
niandi vuidi mintinu mi ntoto. Niandi wuyayusu
ngolo.

48 Nkunga bana ba babakala ba Kole. Yave
widi wunneni. Ayi lutidi fuana mu tambula
minzitusu mu divula di Nzambi eto, mongo
andi wunlongo. 2 Widi wu kitoko mu nangama
kuandi, khini yi ntoto wumvimba. Mongo wu
Sioni widi banga zitsongi zilutisi nangama zi
Zafoni, divula di ntinu wunneni. 3 Nzambi widi
mu zinzo zi divula beni wukimonisa niandi
veka mu ba suamunu kiandi ki ngolo. 4 Mu
thangu mintinu mifubikisa zingolo, mu thangu
midiatila va kimosi. 5 Mimona ayi misimina;
mitina mu tsisi. 6 Lukhuku luba buila vana
ziphasi ziba mona zidedikini banga mianga
mieti mona nketo weka buta. 7 Ngeyo wuba
bunga banga masuwa ma Talisi mabungu mu
phemo yeti totukila ku Esite. 8 Banga bu tuwila,
buawu bobo tumuenini mu divula di Yave, nkua
ngolo yoso; mu divula di Nzambi eto: Nzambi
wela kuvana luvovomo mu zithangu zioso. 9
Mu khati nzo aku, a Nzambi, tueti yindula
mu diambu di luzolo luaku lu ngolo. 10 Banga
dizina diaku, a Nzambi! Nzitusu aku widi nate
mu sukisina ntoto. Koko kuaku ku lubakala
kuwedi busonga. 11 Mongo wu Sioni wulembo
moni khini; mala ma Yuda malembo yangalala
mu diambu di zinzengolo ziaku. 12 Ludiata
muyenda Sioni ayi lunzungidila, ayi lutanga
zinzo ziandi zizangama. 13 Lutala bumboti
ziphangu ziandi; Lufiongunina zinzo ziandi
muingi luba samunina kuidi tsungi yinkuiza. 14
Bila Nzambi yayi niandi Nzambi eto mu thangu
yi kayimani ayi mu zithangu zioso. Niandi wela
ba ntuadisi eto nate ku tsuka.

49 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi
pfumu minyimbidi. Luwa diambu diadi
beno batu boso: Ludimba beno batu boso
lunzinganga va nza yayi, 2 batu baphamba
ayi batu banneni, zimvuama ayi minsukami.
3 Munu'ama wela tuba mambu ma nduenga,
mamo mantotukila mu ntim'ama mela vana
tsudukulu. 4 Ndiela balula dikutu diama mu
diambu di wa zingana, mu ngitala, ndiela
sudikisila nongo'ama. 5 Bila mbi mfueti
monina tsisi bilumbu bi mbimbi bu bizidi, mu
thangu mambimbi ma bobo beti vuna batu
manzungididi e? 6 Bantulanga diana diawu mu
bima biawu ayi beti kukiniemisa mu kimvuama
kiawu kiwombo. 7 Mutu kalendi baka bu kuidila
ko, luzingu lu mutu wunkaka, voti futa thalu yi
khudulu andi kuidi Nzambi. 8 Thalu yi khudulu
yi luzingu yibeki luvalu lunneni, kuisi ko kadi
mfutu wulenda dedakana, 9 mu diambu kazinga
mu zithangu zioso ayi kabika bola. 10 Bila babo
beti mona ti bankua nduenga balembo fua;
bivungisi ayi bivulu balembo fua mamvawu, ayi
balembo biki bima biawu kuidi batu bankaka.
11 Biziami biawu biela banga zinzo ziawu mu
zithangu zioso; bibuangu biawu biobi beta
vuanda mu tsungi ka tsungi. Beti vana mazina
mawu mu mintoto miawu bu bafuidi. 12 Vayi
mutu, ka diambu ko beki kimvuama kazinganga
buwombo ko. Dedikini banga bibulu bieti fua.
13 Mawu mama mambu meti buila batu bobo
beti tula diana mu bawu veka ayi bobo beti
kuba landakana, bobo beti kikina mambu beti
tuba. 14 Banga nkangu wu mamemi, bakubuku
mu diambu di tsi bafua; lufua luela kuba dia.
Mutu widi ntima wululama wela kuba yadila va
nsuka buphila buawu buela bola ku tsi bafua,
thama ayi zinzo ziawu zi kipfumu. (Sheol h7585)
15 Vayi Nzambi wela kula luzingu luama mu
lulendo lu tsi bafua, bukiedika wela kuthambula
mu diambu diandi veka. (Sheol h7585) 16 Kadi
mona tsisi mutu bu kalembo baki kimvuama
kiezila ki nzo andi bu kilembo buelama. 17 Bila
kalendi nata kadi kima ko mu thangu kela fua.
Kiezila kiandi kilendi kuluka yandi ko. 18 Bu
kabedi moyo wukimona mutu wu lusakumunu
ayi batu beti kuzitisa bu weti mona lusakumunu
bu kabedi monanga mamboti. 19 Wela kuenda
bata tsungi yi madise mandi; bobo balendi
buela mona kiezila ko ki luzingu. 20 Mutu widi
kimvuama ayi kambulu diela widi banga bulu
kieti fua.

50 Nkunga Asafi. Nkua lulendo; Nzambi,
Yave tubidi ayi kutikisidi ntoto tonina ku
ntotukilanga thangu nate buangu keti diamina.
2 Tona ku Sioni, wufuana mu kitoko; Nzambi
weti kienzuka. 3 Nzambi eto wulembo yizi, ayi
kalendi ba dio sui ko; mbazu yilembo zinisa
ku ntual'andi ayi vuka kingolo kinzungididi.
4 Niandi wunkutikisanga diyilu ku yilu ayi
ntoto mu diambu kasambisa batu bandi: 5
Lukhutikisila batu bama bobo ndibieka, bobo

bavanga yama Nguizani mu nzila yi makaba. 6
Ayi diyilu dilembo yamikisa busonga buandi,
bila Nzambi niandi veka zuzi. 7 Luwa, beno batu
bama; Ndiela tuba: A Iseli, ayi ndieka ntelama
kimbangi mu diambu diaku: Minu ndidi Nzambi;
Nzambi aku. 8 Ndilendi kutemina ko mu diambu
di makaba maku voti makaba maku mayoko;
momo madi thangu ka thangu va ntual'ama, 9
Ndisi mfunu wu ngombi yi mbakala yi luphangu
luaku ko, voti zikhombo zi ziphaka ziaku ko.
10 Bila minu phuidi bibulu bioso bi nsitu ayi
bibulu bioso binkalanga mu miongo. 11 Nzebi
zinuni zioso zi miongo, ayi minu phuidi bivangu
bidi mu zitsola, 12 Enati nzala ndimona, buna
ndilendi kukamba buawu ko bila minu phuidi
nza ayi bibioso bidi muawu. 13 Minu minsuni mi
zingombi zimbakala ndiela dia voti ndieka nua
menga ma zikhombo e? 14 Tambika makaba ma
phutudulu matondo kuidi Nzambi ayi dukisanga
zitsila ziaku kuidi Nzambi yizangama. 15 Ayi
wuthela mu lumbu ki ziphasi, ndiela ku kula
ayi ngeyo wela kunzitisa. 16 Vayi Nzambi
wulembo kambi mutu wumbimbi: “Mu minsua
mbi wulembo tangilanga mina miama e? Voti
bila mbi weti natina Nguizani yama mu bididi
biaku e? 17 Ngeyo wunlendanga zindongi ziama
ayi wuloza mambu mama ku manima maku.
18 Ngeyo bu mueni muivi, buna weti bundana
yandi. Bosi ngeyo wumvuandanga va kimosi ayi
mitsuza. 19 Wunsadilanga munu'aku mu diambu
di mambimbi, ayi wunsadilanga ludimi luaku
mu diambu di luvunu. 20 Ngeyo wuntubidilanga
khomb'aku ku ndambu mu zithangu zioso;
Ngeyo wuvuezanga muana bakala wubuta ngudi
aku. 21 Mambu mana mawu wuvanga vayi ndiba
dio sui. Ngeyo wubanzila ti minu ndedikini
banga ngeyo Vayi minu ndiela kutubidila ayi
kufunda va zizi kiaku ku ntuala meso maku. 22
Luyindula diambu diadi: beno lunzimbakananga
Nzambi; nganu ndilenda kulukanzuna mu bitini,
ayi mutu wulenda kula kalendi monika ko. 23
Woso wuntambikanga makaba ma phutudulu
matondo buna wukunzitisa, ayi weti kubika
nzila muingi ndimmonisa phulusu yi Nzambi.”

51 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi;
mu thangu mbikuidi Natani kayiza kuidi
Davidi mu kitsuza kiandi ayi Betaseba. A Nzambi,
wumboni kiadi boso buididi luzolo luaku lu
ngolo; boso buididi kiadi kiaku kinneni, kubula
zinzimbala ziama. 2 Sukula mambimbi mama
moso. Ayi wuphedisa mu disumu diama. 3 Bila
nzebi zinzimbala ziama ayi disumu diama didi
ku ntual'ama mu zithangu zioso. 4 Kuidi ngeyo,
veka kaka ndivodidi masumu; ayi ndivengi
mambimbi va meso maku; muingi wumonika
wusonga mu thangu wutuba ayi wukambulu
zimbala mu thangu wunsambisa 5 Bukiedika,
minu ndidi nkua masumu tona mu mbutukulu;
nkua masumu tona thangu ngudi ama kabaka
buemba buama. 6 Bukiedika ngeyo tidi ti kiedika
kiba mu khati ku nitu. Wundonga nduenga
mu khati yi ntim'ama 7 Wuphedisa mu isopi
buna ma ndivedila; wutsukula buna ndiela ba
wuphembi viokila mvula yi matadi ma phembi;
8 Bika ndimona khini ayi ndiyangalala Bika
mimvesi miomi wukosikisa mi yangalala. 9
Sueka zizi kiaku va ntuala masumu mama ayi
kubula mbimbi ama yoso. 10 Vanga mu minu
ntima wuvedila, a Nzambi ayi buela kitula
mu minu pheve yimona ayi yikinda. 11 Kadi
kukhuka va ntuala zizi kiaku; kadi botula pheve
aku yinlongo mu minu. 12 Wuphutudila khini
yi phulusu aku ayi bika wuphana Pheve yi
luzolo lu mboti muingi yikhindisa. 13 Buna
ndiela longa zinzila ziaku kuidi bobo beti vanga
zinzimbala, ayi bankua masumu bela vutuka
kuidi ngeyo. 14 Wuphukisa mu nzimbala yi
menga, a Nzambi Nzambi yoyi yeti kuphukisa,
ayi ludimi luama luela yimbidila busonga buaku.
15 A Yave zibula bididi biama, ayi munu'ama
wela yamikisa nzitusu aku. 16 Ngeyo wuzolanga
ko makaba, bila enati buawu; nganu ndinatina
mawu; ayi wumonanga khini ko mu makaba
mayoko. 17 Makaba ma Nzambi madi pheve
yi kosakana ntima wukosakana ayi wu kiadi
a Nzambi, wulendi ku milenza ko. 18 Mu
diambu di mamboti maku, bika wuvangila Sioni
mamboti, tunga diaka bibaka bi Yelusalemi. 19
Kuna kuela ba makaba ma busonga, makaba
mayoko mamvimba meti kumonisa khini. Buna
zingombi zimbakala ziela tambuku va ntal'aku.

52 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi
mu thangu Dowengi muisi Edomi, kayiza
vumbudila Sawuli kipholo ti Davidi wuyenda ku
nzo Ahimeleki. Bila mbi wulembo kukiniemisina
mu diambu di mambimbi, ngeyo nkua ngolo
e? Bila mbi wulembo kukiniemisina mu lumbu
kimvimba ngeyo kambulu nzitusu va meso
ma Nzambi e? 2 Ludimi luaku lunyindulanga
mambu ma mbivusu; ludedikini banga lezuale

yidi meno ma ngolo. Ngeyo wunsadilanga
luvunu. 3 Ngeyo lutidi zola mambu mambimbi
viokila mamboti; luvunu viokila mambu ma
kiedika. 4 Ngeyo lutidi zola mambu moso
momo mambivisanga, ngeyo ludimi lu luvunu.
5 Bukiedika Nzambi wela kubuisa mu mbivusu
yika yilendi suka ko. Wela kubuila ayi wela
kukanzuna mu nzo'aku yi ngoto. Wela kuvuza
va ntoto wu batu badi moyo. 6 Batu basonga
bela mona ayi bela mona tsisi bela kunseva bu
bela tuba: 7 "Vava vadi mutu wukambulu kitula
Nzambi zingolo ziandi Vayi wubedi tulanga
diana diandi mu kimvuama kiandi kiwombo
ayi wukitukidi mutu wu ngolo mu bunganga
bankaka." 8 Vayi minu ndidi banga nti wu
olive, wuwedi meza ma nlangu mu nzo yi
Nzambi. Ndintulanga diana diama mu luzolo
mu ngolo lu Nzambi mu zithangu zioso ayi mu
mimvu mioso. 9 Ndiela kuzitisa mu zithangu
zioso mu diambu di momo wuvanga; mu dizina
diaku ndiela tula diana bila didi dimboti, ndiela
kuzitisa va meso ma banlongo.

53 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu flute. Nkua buvulu
wuntubanga mu ntim'andi: "kuisiko Nzambi."
Bakibivisidi, zinzila ziawu zidi zimbimbi; kuisiko
mutu wumvanganga mamboti. 2 Nzambi,
wulembo tadi tona ku Diyilu bana ba batu mu
diambu di tala kani valenda ba batu balenda
sudika; bobo bantomba Nzambi. 3 Batu boso
bamana zimbala, bamana kibivisa va kimosi.
Kuisiko kadi wumosi wumvanganga mamboti,
kadi kuandi wumosi. 4 Bobo bamvanganga
mambimbi, basudikanga ko e? Bawu balembo
dia batu bama banga bu beti dila dipha; ayi
batelanga Nzambi ko. 5 Kuna batitila mu diambu
di tsisi va buangu ki kondolo bila kimonina
tsisi; Nzambi wukosikisa mimvesi mi batu bobo
banuanisa; ngeyo wuba fuisa tsoni bila Nzambi
wuba lenza. 6 A, enati phulusu yi Iseli yitotukila
ku Sioni! Mu thangu Nzambi kela vutula kiuka
ki batu bandi; bika Yakobi kamona khini ayi
Iseli kayangalala.

54 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi
kayimbidila mu mu thangu basi Zifi bayiza
kamba Sawuli ti: "Davidi kuidi beto" kasuamini.
Wuphukisa, Nzambi ama, mu dizina diaku;
wundungisa mu lulendo luaku. 2 Wa lusambulu
luama, a Nzambi. Dimba mambu ma munu'ama.
3 Zinzenza zilembo nduanisa ayi batu ba tsita
balembo tombi luzingu luama. Batu bankambu
kinzikanga Nzambi. 4 Bukiedika, Nzambi niandi
nsadisi ama. Yave niandi wukukhindisanga. 5
Bika mambimbi mabuila bobo beti kuphueza;
Mu kikhuikizi kiaku, wuba bunga. 6 Ndiela
kutambikanga makaba mu ntima wu luzolo;
ndiela zitisa dizina diaku, a Yave. Bila didi
dimboti. 7 Bila niandi wukhula mu ziphasi
ziama zioso ayi meso mama mamona mbedoso
yi bobo beti kundenda.

55 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi,
kayimbidila. Dimba lusambulu luama, a
Nzambi; ayi kadi zimbakana mambu mama. 2
Wunguila ayi wuphani mvutu; mayindu mama
malembo mbonisa phasi ayi ndilembo sambi; 3
mu diambu di mbembo yi mbeni; mu diambu
di yamusu ku mutu wumbimbi bila minu beti
yekikilanga ziphasi bila balembo mfingi mu
nganzi awu. 4 Ntim'ama widi mu maniongo
mu minu; ayi boma bu lufua lu mbuididi. 5
Tsisi ayi lukhuku bieka mu minu ayi boma
bu ngolo bumbuididi. 6 Buna ndituba: "Enati
ndiba ayi mavavi ma dibembi nganu ndieka
tumbu dumuka ayi ba mu luvundulu. 7 Nganu,
ndiela tinina ku thama, ayi vuanda ku dikanga.
8 Ndiela tina nsualu mu tomba suamunu ku
buangu kikambulu phemo yingolo ayi vuka
kingolo." 9 Kotisa batu bambimbi mu divuda,
A Yawe ayi vunzikisa mambu mawu bantuba.
Bila ndilembo moni makhemi ayi ziphaka mu
divula. 10 Muini ayi builu, makhemi ayi ziphaka
bizungidila bibaka bi divula; diela dimbimbi ayi
kambu dukisa zitsila bieka mu khati divula. 11
Mbivusu kiawu kisalu kieka mu khati divula;
khuamusu ayi luvunu bikadi botuka mu zinzila
zi divula. 12 Enati mbeni wumfingidi nganu
ndikimba moyo; enati mutu wukundendanga
niandi weti kukiniemisa va ntual'ama nganu
ndisuama kuama va ntual'ama. 13 Vayi ngeyo,
mutu banga minu wundiatanga yama va kimosi;
nkundi ama wu kuikama; 14 mutu wowo wubedi
kalanga yama mu khini; wubedi kibanga va
kimosi ayi nkangu wu batu ku Nzo Nzambi!
15 Bika lufua lu bibuila bambeni ziama mu
kinzimbukila ayi bika bakuluka bamoyo ku
tsi bafua! Bila mambimbi mabakudi buangu
va khatitsik'awa, (Sheol h7585) 16 Mbadi minu,
ndintela Nzambi, ayi Yave wuphukisidi. 17
Yiba nsuka, midi ayi masika, Ndieti yamikina
mu ziphasi; ayi weti wa mbembo ama. 18

Wukukhulanga wumbimba, mu kambu sumbula
mu mvita yi banduanisa ka diambu ko bawombo
banduanisa. 19 Nzambi wunyadila va kundu
kiandi ki luyalu mu zithangu zioso wela kuba wa
ayi wela kuba monisa phasi; batu bobo balendi
balula zinzila ziawu ko ayi bakinzikanga Nzambi
ko. 20 Mutu wundiatanga yama wulembo
nuanisa bakundi bandi wubundula Nguizani
andi. 21 Mambu mandi ndelo madi banga dibela
muaki mvita yidi mu ntim'andi; Mambu mandi
madi malebila viokila mafuta muaki madi banga
bisabala bikubimini mu vonda. 22 Yekula bizitu
biaku kuidi Yave, niandi wela kukindisa; kalendi
tala ko ti mutu wusonga kabua. 23 Vayi ngeyo
Nzambi, wela buisa batu bambimbi; mintengudi
mi menga ayi bankua livunu bela dukisa ko
ndambu yi bilumbu biawu; vayi minu diana
diama didi mu ngeyo.

56 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu "Dibembi di minti midi ku
zitsi zi thama" mu thangu basi Filisti bankanga
mu tsi Ngati. Wumboni kiadi, A Nzambi bila batu
balembo ndandakana mu kingolo; mu lumbu
kimvimba; balembo luti buela kunduanisa 2
Mimvuezi miama milembo ndandakani mu
lumbu kimvimba Bawombo balembo nduanisa
mu luniemo luawu. 3 Mu thangu ndimmona
tsisi; ndiela tula diana diama mu ngeyo. 4 Mu
Nzambi, mutu vuidi mambu ndieti zitisa Mu
Nzambi ndieti tula diana; ndilendi mona tsisi ko,
Mutu wowo wumfuanga, mbi kalenda kuphanga
e? 5 Mu lumbu kimvimba, beti balula mambu
mama; balembo yindula mu zithangu zioso mu
kumbonisa phasi. 6 Balembo kutakana; balembo
suami balembo fiongunina zithambi ziama, mu
nsualu-nsualu batidi bonga luzingu luama. 7
Balendi vukila kani mu kipholo kiawu kimosi ko
e? Mu nganzi aku, a Nzambi, bedisa makanda 8
Sonika maniongo mama Lunda matsuela mama
mu khutu aku. Masi ko mu lutangu luaku e?
9 Buna bambeni ziela vutikisa ku mbusa mu
thangu ndiela tela mu tomba lusadusu. Mu
diadi diela zabila ti Nzambi widi ku ndambu'
ama. 10 Mu Nzambi mutu vuidi mambu ndieti
zitisa Mu Yave, mutu vuidi mambu ndieti zitisa.
11 Mu Nzambi nditula diana diama, ndilendi
mona tsisi ko; mutu mbi kalenda ku phanga e?
12 Ndidi ku tsi zindefi ziaku, a Nzambi. Ndiela
tambika makaba ma phutudulu matondo kuidi
ngeyo. 13 Bila ngeyo wukhula mu lufua, ayi
malu mama mu diambu mabika bumina thutu
muingi ndidiatilanga va ntuala Nzambi, mu
kiezila ki luzingu.

57 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi
"kadi vonda." Mu thangu kasuamina mu
nluka matadi Sawuli bu kaba kunkuka. Wumboni
kiadi, a Nzambi, wumboni kiadi! Bila muel'
ama wunsuaminanga mu ngeyo ndiela suamina
ku kitsusula ki mavavi maku, nate mabienga
mela mana vioka. 2 Ndiela yamikina kuidi
Nzambi yizangama; kuidi Nzambi weti dukisa
zikhanu ziandi kuidi minu. 3 Weti fidisa tona
ku diyilu ayi weti kuphukisa; mu temina bobo
beti kundandakana mu kingolo; Nzambi weti
fidisa luzolo luandi ayi kikhuikizi kiandi. 4
Ndidi va khatitsika zikhosi; ndidi wulambalala
va khatitsika bibulu bindianga minsuni; batu
bobo meno mawu madi banga madionga
mafioti ayi maneni ludimi luawu luidi sabala
yisekoso ngolo. 5 Yayusu kuaku, a Nzambi, ku
yilu diyilu Bika nkembo aku wuba va ntoto
wumvimba! 6 Batambila malu mama dikondi.
Ndiba wukomvama mu ziphasi; Bakaba dibulu
dinnene mu nsolo ama: vayi bawu veka ba buidi
muawu. 7 Ntim'ama widi wukinda a Nzambi;
ntim'ama widi wukinda. Ndiela yimbila, ndiela
bula miziki. 8 Kotuka, muel'ama! Kotukanu,
ngeyo Luti ayi ngitala ndiela kotula khiesa ki
lumbu. 9 Ndiela kuzitisa, a Yave, va khatitsika
makanda. Ndiela kuyimbidila va khatitsika batu.
10 Bila luzolo luaku luidi lunneni, luntulanga
nate kuna diyilu, kikhuikizi kiaku kintulanga
nate ku matuti. 11 Yayusu kuaku, a Nzambi,
ku yilu Diyilu. Bika nkembo'aku wuba va ntoto
wumvimba!

58 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi
"kadi vonda". A buevi, beno bapfumu,
mu busonga lueti yolukilanga e? Mu bufuana
lueti sambisilanga batu e? 2 Nana! Mu mintima
mieno, lueti yindula makambulu masonga ayi
mioko mieno milembo muangisa makhemi va
ntoto. 3 Tona mu mbutukulu, batu bambimbi
beti zimbala; tona mu vumu, ntu ngolo badi
ayi bantubanga luvunu. 4 Mitsa miawu midi
banga mitsa mi nioka, banga kusa kizibikidi
matu mandi 5 kinkambu wa mbembo yi batu
bansakisanga zinioka; mbembo yi ndoki yiyenda
tsangu. 6 Kola meno mu miunu miawu, a
Nzambi; vuza, a Yave, meno ma zikhosi. 7
Bika balalakana banga maza ma nkumba! Mu

thangu bambansula mimbasa miawu, bika
madionga mawu maba makambu tsongi 8 banga
khodi yinsiuta bu yilembo diati; banga muana
wusuluka bika kabika mona thangu. 9 Tuamina
zinzungu zieno zimona diamu di zitsendi ziba
zinlangu voti ziyuma, batu bambimbi bela
kombulu. 10 Basonga bela mona khini bu
bela mona landi kioki bela kuba vututila;
bela sukula malu mawu mu menga ma batu
bambimbi. 11 Batu bela tuba: "Bukiedika;
basonga bantambulanga mfutu mu kadika
thangu. Bukiedika vadi Nzambi weti sambisa va
ntoto."

59 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi
"Kadi vonda" mu thangu Sawuli kafidisa
batu bazungidila nzo Davidi mu diambu
bamvonda. Wukhula mu bambeni ziama, a
Nzambi; wukhebi mu diambu bobo bamfuemini!
2 Wukhudi mu mimvangi mi mambimbi ayi
wuphukisa mu mintengudi mi menga. 3 Tala
phila balambididi mu kuphingila. Batu badi
ngolo bandiendidi manenga bika sia ti mu
diambu di nzimbala yama voti mu diambu
di disumu diama, a Nzambi. 4 Kadi mbimbi
ndisia vanga ko vayi bakubimini mu kunduanisa
kotuka mu kutsadisa tala phila ndikila. 5 A
Yave, Nzambi nkua ngolo yoso, Nzambi yi Iseli,
kotuka mu tumbudila makanda moso; kadi mona
kadi kiadi kuidi bobo beti vanga mambimbi.
6 Bamvutukanga va masika, beti lola banga
zimbua; ayi beti zungidila divula. 7 Tala, momo
balembo luki mu miunu miawu. Bisabala bidi mu
bididi biawu. Ayi balembo tubi: "Nani wulenda
kutu wa e?" 8 Vayi ngeyo, a Yave, wulenda
basevi; wulembo sekinina makanda moso momo.
9 E ngolo ziama, kuidi ngeyo ndintala, ngeyo, e
Nzambi, widi tinunu kiama ki ngolo. 10 Nzambi
ama, wukuphangilanga mamboti Nzambi ama yi
luzolo wela kundengana; Nzambi wela diata va
ntuala ama ayi wela kumbonisa khini vadi bobo
bakuthubidilanga. 11 Vayi kadi kuba vonda,
a Yave, nkaku eto, bila muna batu bama bela
zimbakana. Mu lulendo luaku, baba mindiengidi
ayi wuba buisi. 12 Mu diambu di masumu ma
muinu miawu, mu diambu di mambu ma bididi
biawu, bika babuilama mu luniemo luawu. Mu
diambu di zitsingulu ayi luvunu beti totula,
13 Wuba lalikisa mu nganzi aku yi kikhesa;
wuba lalikisa muingi babika buela monika buna
diela zabakana mu zitsuka zi ntoto ti Nzambi
wunyadila Yakobi. 14 Bamvutukanga va masika,
beti lola banga zimbua, ayi beti zungidila divula.
15 Bandiengilanga mu diambu di bidia, ayi
enati bakadi yukuta, buna banyamikinanga.
16 Vayi minu, ndiela yimbidila zingolo ziaku;
muna nsuka, ndiela yimbidila luzolo luaku bila
ngeyo tinunu kiama kingolo ayi suamunu mu
zithangu zi ziphasi. 17 A ngeyo zingolo ziama,
ndinyimbila nzitusu mu diambu diaku; ngeyo
Nzambi, ngeyo tinunu kiama kingolo; Nzambi
ama yi luzolo.

60 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi,
kayimbidila mu "Lisi" mu diambu di
longisa mu thangu kanuana mvita ayi basi
Sili ba Mesopotami ayi basi Sili ba Tsoba,
ayi mu thangu Yowabi kavutuka ayi kabedisa
kumi mafunda muadi ma basi Edomi mu
ndimba Mungu. Ngeyo wutulozidi, a Nzambi
ayi wutusasikisidi; wufuema vayi bika buabu
wutufuanisa! 2 Ngeyo wunikuni ntoto ayi ngeyo
wuvasudi wawu; londa miamvu miandi bila
wulembo nikuka. 3 Ngeyo wumonisini batu
baku zithangu ziozi zikambulu diana wutuvana
vinu kindiengisanga ntu. 4 Vayi kuidi bobo beti
kukinzika ngeyo wutelimisi dalapo mu diambu
di batina va ntuala mimbasa. 5 Wutuvukisa ayi
wutusadisa mu koko kuaku ku lubakala muingi
bobo weti zola bakulu. 6 Nzambi wuyoluka tona
ku buangu kiandi kinlongo: "mu ndungunu,
ndiela vasa Sikemi, ndiela teza ndimba wu
Sikoti; 7 Minu phuidi Ngaladi, ayi minu phuidi
Manase; Efalayimi yawu nkaku wu ntu ama,
ayi Yuda nkaw'ama wu kipfumu; 8 Mowabi
diawu dibola diodi ndieti yobidila; va yilu Edoni
ndiloza zisandales ziama ndiela yamikina mu
diambu di ndungunu ama mu basi Filisti!" 9
Nani wela kundata ku divula di ngolo e? Nani
wela kuthuadisa ku Edoni e? 10 Keti ngeyo, e
Nzambi, ngeyo wutuloza e? Ngeyo wutuloza ayi
wunkambu buela totukanga ayi minkangu mi
masodi meto. 11 Wutuvana lusadusu va ntuala
mbeni bila lusadusu lu mutu luidi luphamba.
12 A Nzambi, tuela nunga ayi wela kosikisa
bambeni zieto.

61 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu lusinga. Wa yamikina
kuama, e Nzambi tamba dikutu mulusambulu
luama 2 Tona kusukinina ntoto, ngeyo ndintela;
nditela bu ntim'ama wumevonga ngolo; wundati
va mbata dibanga diodi dindutidi mu nangama.

3 Bila ngeyo wuba suamunu kiama; ngeyo wuba
nzo yizangama ayi yingolo va ntuala mutu
weti kundenda. 4 Ndiela zingila mu nzo aku yi
ngoto; mu zithangu zioso ayi ndiela suamina ku
tsi mavavi maku. 5 Bila ngeyo, wuwa zikhanu
ziama, e Nzambi; ngeyo wuphana kiuka ki batu
bobo beti kinzika dizina diaku. 6 Buela bilumbu
bi luzingu lu ntinu, mimvu miandi mu diambu
di zitsungu ziwombo. 7 Bika kavuanda va kundu
ki kipfumu va meso ma Nzambi mu zithangu
zioso; tula luzolo luaku ayi kikhuikizi kiaku mu
kunkeba. 8 Buna ndiela yimbidila nzitusu mu
diambu di dizina diaku mu zithangu zioso ayi
ndiela dedikisa zikhanu ziama lumbu ka lumbu.

62 Nkunga Davidi kuidi Yedutuni, pfumu
minyimbidi. Muel'ama umbakanga
luvovomo mu Nzambi kaka. Phulusu ama kuidi
niandi yimbanga. 2 Niandi kaka ditadi diama ayi
phulusu ama; niandi suamunu kiama kingolo;
Ndilendi bulangana ko. 3 Nate zithangu zikua
lufueti nuanisina mutu e? Lutombidi beno boso
bu kumbuisila e? Banga baka kioki kitengama
banga luphangu lolo lueka bua e? 4 Balembo
nyendila manenga muingi bankundumuna va
buangu kiandi ki zangama; khini beti mona
mu mambu ma luvunu. Mu muinu miawu,
balembo sakumuna, vayi mu khati ntima
miawu, balembo singi. 5 Ba mu ndembama,
a muel'ama, mu Nzambi kaka! Diana diama
kuidi niandi dimbanga. 6 Niandi kaka ditadi
diama ayi phulusu ama; niandi suamunu kiama
ki ngolo; Ndilengi bua ko. 7 Phulusu ama ayi
nzitusu ama kuidi Nzambi bidi; niandi ditadi
diama dingolo, suamunu kiama. 8 Tulanganu
diana dieno mu niandi mu thangu zioso, a
batu. Luyalumuna mintima mieno kuidi niandi
bila Nzambi niandi suamunu kieto. 9 Batu
baphamba badi kaka phemo, batu banneni
badi kaka luvunu; enati babasidi va basikilu,
basi kadi kiasa. Kubafuba va kimosi, badi kaka
phemo. 10 Kadi tulanu diana mu vinza bima
bingana; voti tula luniemo mu bima bibuivi. Ka
diambu ko kimvuama kiaku kilembo yilama,
kadi tula ntim'aku mu biawu. 11 Khumbu mosi
Nzambi utuba, zikhumbu zizole ndiwila: ti
ngeyo, a Nzambi, ngolo widi, 12 ayi ti ngeyo, a
Yave, widi kiluzolo. Bukiedika, wetafuta kadika
mutu boso bukasadidi.

63 Nkunga Davidi mu thangu kaba mu dikanga
di Yuda. A Nzambi! Ngeyo widi Nzambi'
ama, mu kiedika ngeyo ndintomba; muel'ama
wulembo moni phuila yi ngeyo; nitu ama
tsatu yidi mu kumona mu tsi yi yuma; yibiva;
yikondolo nlangu; 2 Ndimmona mu buangu
kinlongo ndimona lulendo luaku ayi nkembo
aku. 3 Bila luzolo luaku luviatukidi luzingu;
bididi biama biela kukembisa. 4 Ndiela kuzitisa
thangu yoso ndidi moyo. Mu diambu di dizina
diaku, ndiela vumuna mioko miama ku yilu.
5 Muel'ama wela yukuta banga kimvuama
kiwombo ki bidia mu minkunga bididi bi
munu ama biela kuzitisa. 6 Va mbuk'ama
ndikutebukilanga moyo ndieti kuyindula builu
bu mvimba. 7 Bila ngeyo lusadusu luama, ayi
ndilembo yimbila ku tsi kitsusula ki mavavi
maku. 8 Muel'ama widi wukangama mu ngeyo;
ayi koko kuaku kulubakala kueti kukhindisa. 9
Bobo beti tomba luzingu luama bela bungana;
bela kota kuna tsi ntoto. 10 Bela kuba yekula mu
lulendo lu sabala; bela kituka bidia bi zimbua
zi nsitu. 11 Vayi Ntinu wela mona khini mu
Nzambi; baboso bobo banleva ndefi mu dizina
di Nzambi bela kunzitisa. Bila miunu mi bankua
luvunu miela kangama.

64 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Wungwa, a Nzambi, bu ndilembo wakikisa
maniongo mama keba luzingu luama va ntuala
mbeni yoyi ndieti mona tsisi! 2 Wutsueka
mu zikhanu zintotukilanga mu lukutukunu lu
nsueki lu batu bambimbi ayi mu lukutukunu lu
nkangu wu batu bamvanganga mambimbi; bobo
badi bulawu. 3 Balembo bengula ludimi luawu
banga sabala; bantotulanga mambu mawu banga
madionga meti vonda. 4 Beti lozila bu badi mu
bibuangu bisuama mutu kambulu zaba diambu
Beti kunlozila mu kinzimbukila, mu kambu
mona tsisi. 5 Beti kukikindisa mu zikhanu
zimbimbi; beti tubana mu diambu di batamba
mintambu miawu, Beti kamba: “A nani wela
mimona e?” 6 Beti yindula mambu makambulu
masonga ayi beti tuba: “Tukubikidi lukanu lu
fuana.” Bukiedika, mayindu ma tsi ntima ayi
ntima wu mutu thipula bidi. 7 Vayi Nzambi wela
kuba lozila madionga mandi mu kinzimbukila
bela. 8 Wela balula ludimi luawu veka mu
diambu diawu ayi kuba nata ku mbivusu babo
bela kuba mona bela nikuna ntu. 9 Batu boso
bela mona tsisi, bela yamikisa mavanga ma

Nzambi; ayi bela sudika momo kavanga. 10
Bika mutu wusonga kamona khini mu Yave ayi
katombila suamunu mu niandi ayi babo badi
mintima mi lulama banzitisa.

65 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. A
Nzambi, nzitusu wulembo ku vingidila mu
Sioni kuidi ngeyo tuela dukisa zindefi zieto. 2
Ngeyo weti wa lusambulu; batu boso bela kuiza
kuidi ngeyo. 3 Mu thangu tufietukusu kuidi
masumu; ngeyo wutulemvukila mu zinzimbala
zieto. 4 Lusakumunu kuidi bobo wusobula ayi
bobo wunata mu ba va widi muingi bazingila
mu luphangu luaku. Tuidi bayukuta mu bima
bimboti bi nzo aku, bi nzo aku yinlongo. 5 Ngeyo
wutuveni mvutu ayi ndambu tsisi mu mavanga
ma busonga. A Nzambi, Mvulusi eto, ngeyo
diana di zitsukusunu zioso zi ntoto ayi di mimbu
milutidi tatuka. 6 Ngeyo wuvanga miongo mu
lulendo luaku; ngeyo veka wukivuika zingolo.
7 Wunlembikanga biyoko bi mimbu, biyoko
bi mayo mandi ayi khindu yi makanda. 8
Batu bobo banzingilanga ku thama bela mona
tsisi matsiminanga maku, kuna kueti totukila
thangu ayi ku keti diamina, ngeyo wutela
kuawu minkunga mi khini. 9 Ngeyo wuyiza
tala ntoto ayi wuwuvana nlangu; wuvana wawu
bima buwombo. Mila mi Nzambi midi miwala
nlangu. Ngeyo weti kubikila batu makundi
bila ngeyo wutumina buawu. 10 Weti lembila
minkala miandi ayi wulembo ladikisa makumutu
mandi ma ntoto ayi wulembo lebisa wawu mu
masala; wulembo sakumuna bikunusu biandi. 11
Ngeyo weti manisina mvu mu mamboti maku;
bima biwombo bilembo sapika mu zisaleti
ziaku 12 Bibuangu bieti mena biti mi dikanga
bilembo sapika zikhundubula zilembo vuati
khini. 13 Mamemi mafulukidi mu bibuangu bieti
mena biti; mindimba mifulukidi mu makundi;
milembo yamikina mu khini ayi yimbila.

66 Nkunga kuidi pfumu minyimbidi. Ntoto
wumvimba, yamikinanu mu khini kuidi
Nzambi, 2 Yimbilanu nkembo wu dizina diandi.
Kitulanu nzitusu andi nzitusu wu nkembo! 3
Kambanu Nzambi: mavanga maku tsisi madi!
Lulendo luaku luidi lunneni diawu bambeni
ziaku zilembo kukikulula. 4 Ntoto wumvimba
weti komvama va ntual'aku ayi bela yimbila
minzitusu kuidi ngeyo; bela yimbila minzitusu
kuidi dizina diaku. 5 Yizanu, lutala momo
Nzambi kavanga. Mavanga madi tsisi madi
kuidi batu. 6 Wukitula mbu ntoto wuyuma;
basabukila nlangu wunneni mu malu: Yizanu
tumona khini mu niandi. 7 Wunyadilanga mu
lulendo luandi mu zithangu zioso; Meso mandi
mantalanga makanda; bika bankua matingu
babika kumfuemina. 8 Zitisanu Nzambi eto, a
batu bika biyoko bi nzitusu andi biwakana ngolo.
9 Niandi wutanini luzingu lueto ayi wukeba
malu meto mabika sialumuka. 10 Bila ngeyo, a
Nzambi, wutumeka ngeyo wutuvedisa banga
palata. 11 Wutukotisa mu nloko, ngeyo wutula
mimfuna mu luketo lueto. 12 Ngeyo wutala ti
batu batudiatidila mu mintu mieto; beto tukota
ku mbazu ayi mu nlangu, vayi wutunata ku
buangu kidi bima biwombo. 13 Ndiela kuiza
mu nzo aku ayi makaba mayoko; ayi dukisa
zindefi ziama kuidi ngeyo. 14 Zindefi ziozi
bididi biama bivanina tsila ayi ziosi ziyolukila
munu ama mu thangu ndiba mu phasi. 15
Ndiela tambika bibulu bi mafuta kuidi ngeyo
ayi makaba ma mamemi ma mbakala; ndiela
tambika zingombi ayi zikhombo zimbakala. 16
Yizanu, ayi ludimba beno boso lueti kinzika
Nzambi bika ndilukamba momo kavengi mu
diambu diama. 17 Ndiyamikina kuidi niandi
mu munu ama, nzitusu andi wuba mu ludimi
luama. 18 Enati ndiyayisa masumu mu ntim'
ama, nganu Yave kasia diamba ko. 19 Vayi
bukiedika Nzambi wudimba ayi wuwa mbembo
ama mu lusambulu. 20 Nzitusu wuba kuidi
Nzambi, niandi kasia loza ko lusambulu luama;
voti kasia botula ko luzolo luandi mu minu.

67 Nkunga kuidi pfumu minyimbidi,
kayimbidila mu ngitala. Bika Nzambi
katusila nlemvo ayi katusakumuna; ayi zizi
kiandi kitukienzula; 2 muingi zinzila ziaku
zizabakana va ntoto, phulusu aku yizabakana
muidi makanda moso! 3 Bika batu bazitisa, a
Nzambi; bika batu boso bazitisa. 4 Bika makanda
mayangalala ayi mayimbila mu diambu di khini
bila ngeyo weti yadila batu mu busonga; ngeyo
wela diatisa makanda ma ntoto. 5 Bika batu
bazitisa, a Nzambi; bika batu boso bazitisa.
6 Buna ntoto wuela buta mimbutu miandi;
Nzambi, Nzambi eto, wela kutusakumuna. 7
Nzambi wela kutusakumuna ayi zitsuka zioso zi
ntoto ziela kunkinzika.

68 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Bika Nzambi katelama; bika bambeni bandi
zisasukusu ayi bobo beti kunlenda bantina va

ntual'andi. 2 Banga bueti lalikinina muisi mu
phemo, bika wuba lalikisa; banga bueta siutila
sile ku mbazu bika batu bambimbi babungana
va meso ma Nzambi. 3 Vayi bika batu basonga
bamona khini; ayi bayangalala va ntuala Nzambi,
bika bamona mayangi ayi khini yingolo. 4
Yimbidilanu Nzambi; yimbidilanu minzitusu mu
diambu di dizina diandi; yayisanu mutu wowo
wundiatila va phunda mu matuti Dizina diandi
Yave; ayi lumona khini va ntual'andi. 5 Nzambi
niandi widi dise di bisana ayi niandi weti
nuanina mafuola. Mu buangu kiandi kinlongo
kioki keti vuanda. 6 Nzambi wumvananga
dikanda kuidi bobo badi bawu veka; niandi
weti tuadisa basi nloko mu ngimbudulu vayi
bankua matingu bawu banzingilanga mu ntoto
wu yuma. 7 Mu thangu wutuaminina batu baku
ku ntuala, a Nzambi, mu thangu mu dikanga, 8
ntoto wunikuka, diyilu dinokisa mvula va ntual'
aku. Va ntuala Nzambi, mutu wu Sinayi va ntuala
Nzambi, Nzambi yi Iseli. 9 Ngeyo wunokisa
masala mawombo, a Nzambi; ngeyo wukindisa
kiuka kiaku mu thangu kivonga. 10 Batu baku
bavuanda muawu A Nzambi, mu mamboti
maku, ngeyo wukubika bima mu diambu di
nsukami. 11 Yave wutuba diambu dimosi: batu
bawombo bamonika mu yamikisa mawu. 12
Mintinu ayi minkangu mi masodi milembo tini
mu thinu nsualu, mu bika bi batu, batu bakabula
biobi baziona mu mvita. 13 Lukidi kueno
leki va khatitsika bidikulu bi bibulu mavavi
ma dibembi diama mavindu palata, zitsala
ziandi zivindu nolo yilembo lezama. 14 Thangu
Nzambi nkua ngolo yoso kasasikisa mintinu
va ntoto, yiba banga yi matadi ma phembi. 15
Miongo mi Basani midi miongo mi nzitusu;
miongo mi Basani midi miongo midi zitsongi
ziwombo. 16 A bila mbi luntadila mu kikhenene,
e beno miongo midi zitsongi ziwombo; mongo
wowo kasobula mu yadila, kuna niandi veka
Yave kela vuandanga mu zithangu zioso. 17
Matoma ma mvita ma Yave madi dikumi di
zimili ayi zimili yi zimili; Yave wutotukila
ku Sinayi mu buangu kiandi kinlongo. 18
Thangu wukuma ku yilu, wunata mu ntand'
aku batu bakangama. Wutambula makaba kuidi
batu ayi kuidi bankua matingu muingi ngeyo,
a Yave Nzambi wuvuanda kuna. 19 Nzitusu
kuidi Yave, kuidi Nzambi mvulusi eto. Niandi
weti kutunatina bizitu bieto lumbu ka lumbu.
Niandi Nzambi wukutuvananga phulusu. 20
Nzambi eto widi Nzambi weti vukisa. Yave, mutu
wumvanganga momo kazodidi, wumvukisanga
mu lufua. 21 Bukiedika, Nzambi wela kosikisa
mintu mi bambeni bandi; wela kosikisa mintu
mi batu bobo badi zitsuki ziwombo, bobo
bandiatilanga mu masumu mawu. 22 Pfumu
tubidi: “Ndiela kuba totula mu Basani, ndiela
kuba totula ku tsina yi mbu, 23 Muingi wubuika
malu maku mu menga ma bobo beti kulenda
ayi ludimi lu zimbua ziaku lubaka kuku kiawu.”
24 Ndiatulu aku yimonika, a Nzambi. Ndiatulu
yi Nzambi ama, ayi yi ntinu ama mu buangu
kinlongo. 25 Minyimbidi miba ku ntuala; bosi
minsiki mi miziki miba landakana, miba va
kimosi bana ba baketo bansika zindungu. 26
Bika luzitisa Nzambi mu lukutukunu lunneni,
Luzitisa Yave mu dikabu di Iseli! 27 Kuna kuidi
dikanda di fioti di Benzami, wuba tuadisa, kuna
kuba batu bawombo banneni ba Yuda ayi batu
banneni ba Zabuloni ayi ba Nefitali. 28 Tumina
lulendo luaku, a Nzambi. Wutumonisa zingolo
ziaku, a Nzambi banga bobo wutuama vangila.
29 Mu diambu di nzo aku ku Yelusalemi; mintinu
miela kunatina makaba. 30 Tubidila bulu va
khatitsika masoso nkangu zingombi zi mbakala
va khatitsika bana zingombi zi makanda. Bu
kakululu, wulenda nata bitini bi palata. Sasikisa
makanda mona khini mu nuana mvita! 31
Batu bafidusu bela totukila mu Ezipite; Kusi
wela kukiyekula niandi veka ku tsi minsua mi
Nzambi. 32 Yimbidilanu Nzambi beno bipfumu
bi ntoto; yimbilanu minzitusu kuidi Yave; 33
Kuidi mutu wowo wundiatila banga va mbata
phunda mu diyilu, mu diyilu di khulu. Mutu
wowo wulembo dumu mu mbembo yi lulendo.
34 Luyamikisa lulendo lu Nzambi nzitusu andi
widi va mbata Iseli lulendo luandi luidi mu
matuti. 35 Tsisi widi, a Nzambi, mu buangu
kiaku kinlongo. Nzambi yi Iseli niandi weti vana
lulendo ayi zingolo kuidi batu bandi. Nzitusu
wuba kuidi Nzambi.

69 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi
kayimbidila mu “LISI”. Wuphukisa, a
Nzambi, bila minlangu mitudidi nate mu dinga
diama. 2 Ndilembo diami mu nyamba wungolo;
kuna kukambulu buangu ki singikila kulu;
khotidi nate ku tsi nlangu widi thipula mayo
mambinini. 3 Mbeni vonga mu diambu di
telanga lusadusu dinga diama dieka yuma, meso
mama malembo vongi mu talanga Nzambi ama.

4 Bobo bakundendanga mu kambu bila badi
bawombo viokila zitsuki zi ntu'ama; bawombo
badi bambeni ziama mu kambu bila bobo
bantomba kumbunga. Ndilembo kuiku mu
vutula biobi ndisia yiba ko. 5 Ngeyo zebi
buvungisi buama, a Nzambi zinzimbala ziama
zisiko zisuama kuidi ngeyo. 6 Bika batu bobo
bantulanga diana mu ngeyo babika fua tsoni
mu diambu diama! A Yave, Yave nkua ngolo
yoso bika bobo bakutombanga babika ba dio
kombolo mu diambu diama, a Nzambi yi Iseli. 7
Bila mu diambu diaku ndinkininina lenzo ayi
tsoni yifukidi zizi kiama; 8 Ndieka nzenza kuidi
bakhomba ziama; ayi nkibi kuidi bana ba ngudi
ama. 9 Bila luzolo mu diambu di nzo aku lulembo
nzinisa. Ayi bifingu bi batu bobo bakufinganga
bibuidi va minu. 10 Bu ndieti dila ayi ndieti
kifuisa nzala mu diambu di lusambulu. Buna
mfueti kikinina lenzo 11 Bu ndieti vuata tsaku,
batu beti kukhitula savu. 12 Bobo bavuendi va
muelo, minu bansekinina ayi ndieti nkunga wu
bakolo-mbungu. 13 Vayi, kuidi ngeyo, ndieti
sambila, a Yave; mu thangu yi nlemvo aku, mu
luzolo luaku lunneni, a Nzambi bika wuphana
mvutu mu phulusu aku yi kiedika! 14 Wuthotula
mu nyamba, kadi tala ti ndidiama. Bika wukhula
mu batu bobo beti kundenda mu minlangu midi
thipula! 15 Kadi tala ti khuka yi nlangu yimbina
voti tsi yi minlangu yi ndalumuna voti dibulu
ndinzibila munu andi. 16 Bika wuphana mvutu
Yave boso buididi mamboti ma luzolo luaku;
mu kiadi kiaku kinneni; bika wubaluka kuidi
minu. 17 Kadi suekila kisadi kiaku zizi kiaku;
wuphani mvutu mu nsualu nsualu bila mu phasi
ndidi. 18 Fikama ayi wukhudi; Khudi mu diambu
di bobo beti kundenda! 19 Ngeyo zebi buevi
ndidi wulenzo, ndidi dio kombolo ayi ndidi mu
tsoni Bambeni ziama zioso zidi va ntual'aku. 20
Nlenzo wukosikisidi ntim'ama ayi wumbika kadi
lusadusu nditomba bambona kiadi, vayi kusia
monika kadi mutu ko; mu diambu di mimbombi,
vayi ndisia bakula kadi mutu ko. 21 Batudidi
biyimbu mu bidia biama, ayi banduikisa vini
ki ngami mu phuila yiba yama. 22 Bika meza
batula va ntual'awu yikituka dikondi yikituka
mfutu ayi ntambu. 23 Bika meso mawu maba
mu tombi ayi mabika buela mona; ayi manima
mawu maba ma komvama mu zithangu zioso. 24
Wuba dukuidila miangu miaku mi ngolo ayi bika
nganzi aku yi ngolo yiba buila. 25 Bika buangu
kiawu kikitunga dikanga kubika buela monika
mutu wumvuanda mu zinzo ziawu zi ngoto. 26
Bila balembo yamisa batu bobo wulueka; beti
yolukila ziphasi zi batu bobo wumonisa phasi
27 Wuba yekudila mambimbi va yilu mambimbi
kadi tala ti babaka kuku mu phulusu aku. 28 Bika
bakubulu mu buku yi luzingu, ayi babika tangu
va kimosi ayi batu basonga! 29 Ndidi mu phasi
ayi mu mabienga bika phulusu aku, a Nzambi
yikheba 30 Ndiela zitisanga dizina di Nzambi mu
nkunga, ayi ndiela kunkembisa mu phutudulu
matondo. 31 Buna diodi diela luta monisa Yave
khini viokila ngombi yimbakala, viokila ngombi
yidi ziphoka ayi bikodi bivasuka. 32 Nsukami
wela mona ayi wela yangalala; beno lueti tomba
Nzambi, bika mintima mieno mizinga. 33 Yave
weti wila nsukami ayi kalenzanga ko batu bandi
bakangama. 34 Bika Diyilu ayi ntoto binzitisa,
mimbu ayi bibioso bieti diatanga muawu. 35
Bila Nzambi wela vukisa Sioni, ayi wela buela
tunga mavula ma Yuda, buna batu bela kala
muawu ayi kuma vua 36 Mela ba kiuka ki bana
ba bisadi biandi, ayi bobo beti zolanga dizina
diandi bela vuandanga mawu.

70 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu
diambu di thebokolo moyo. Yiza nsualu,
a Nzambi, mu kukhula! Yave, yiza nsualu mu
kutsadisa! 2 Bika bobo bantomba luzingu luama
bafua tsoni ayi baba dio kombolo! Bika bobo
bantomba mbivusu ama bavutuka ku mbusa ayi
bafua tsoni. 3 Bika bobo beti tuba kuidi minu:
“A... A...” bavutuka ku mbusa mu diambu di
zitsoni ziawu. 4 Babo bakutombanga bamona
khini ayi bayangalala mu ngeyo; bika bobo
banzolanga phulusu aku batubanga mu zithangu
zioso: “Bika Nzambi kayayusu.” 5 Vayi minu
ndidi nsukami ayi nkua kiadi yiza nsualu kuidi
minu, a Nzambi! Ngeyo nsadisi ama ayi nkudi
ama; A Yave kadi zingila!

71 Mu ngeyo, a Yave, ndisuamina kadi tala
ti ndifua tsoni kadi khumbu yimosi! 2
Wukhudi ayi wuphukisa mu busonga buaku
balula dikutu diaku kuidi minu ayi phukisa. 3
Ba ditadi diama diodi di kutsuekanga; momo
ndilenda kuenda mu zithangu zioso vana
lutumunu mu kuphukisa bila widi ditadi diama
ayi tinunu kiama ki ngolo. 4 Wukhudi Nzambi
ama mu mioko mi batu bambimbi; mu mioko
mi batu bamvanganga mambimbi ayi mu batu
badi tsita. 5 Bila ngeyo wuba diana diama, a
Yave, ngeyo wumvanganga moso wuzodidi.

Diana diama tona mu bumuana buama. 6 Tona
ndibutuka, mu ngeyo ndieti singimina; ngeyo
wuthotula tona mu vumu ki ngudi ama; Ngeyo
ndiela zitisanga mu zithangu zioso. 7 Ndieka
banga diambu di siminina kuidi bawombo, vayi
ngeyo suamunu kiama kingolo. 8 Munu ama widi
wuwala mu nzitusu aku wunyamikisa kiezila
kiaku mu lumbu kimvimba. 9 Kadi kundoza
mu thangu ndieka nunu; kadi kundiekula
mu thangu zingolo ziama zilembu suki! 10
Bila bambeni ziama zilembo thubidila bobo
balembo tombi kuphonda, balembo wizana va
kimosi, 11 balembo tubi: "Nzambi wunyekudi,
nlandakananu, bila kuisi ko mutu wufueti ku
nkula." 12 Kadi ba thama ayi minu, a Nzambi,
yiza nsualu Nzambi ama mu kutsadisa! 13
Bika mimfundi miama mibungana mu tsoni;
bika bobo bantomba kuphanga phasi baba
ba lenzo ayi dio kombolo. 14 Vayi kuidi
minu, ndiela tulanga kaka diana mu zithangu
zioso buela kuzitisanga ngolo. 15 Munu ama
wela yolukila busonga buaku ayi phulusu aku
mu lumbu kimvimba, bila ndikadi zaba tezo
biawu. 16 Ndiela kuiza ayi yamikisa mavanga
maku ma lulendo; a Yave, mutu wumvanganga
makazodidi ndiela yamikisa busonga buaku;
busonga buaku kaka. 17 Tona mu bumuana
buama, a Nzambi, ngeyo wundonga ayi ye lumbu
kiaki yayi ndinyamikisanga matsiminanga
maku. 18 Bobuawu, bu ndiela nuna ayi zitsuki
ziphembi kadi ku ndiekula, a Nzambi. Muingi
nditubila lulendo luaku kuidi tsungi yinkuiza,
zingolo ziaku kuidi babo bela kuiza. 19 Busonga
buaku buntula nate ku diyilu, a Nzambi. Ngeyo
wuvanga mambu manneni; nani a Nzambi widi
banga ngeyo e? 20 Ngeyo wumbonisa ziphasi
ziwombo ayi zindudi; wela buela kuphutudila
luzingu; tona ku tsi ntoto, ngeyo wela buela
kuthotula. 21 Wela buela wokisa nzitusu ama,
ayi buela ku khindisa diaka. 22 Ndiela kuzitisa
mu ngitala mu diambu di kikhuikizi kiaku, a
Nzambi ama; ndiela kuyimbidila minzitusu mu
Lila. Ngeyo nlongo wu Iseli. 23 Bididi biama
biela yimbila mu diambu di khini mu thangu
ndiela kuyimbidila minzitusu, minu mutu wowo
wukula. 24 Ludimi luama luela yolukila mavanga
maku masonga mu lumbu kimvimba, Bila bobo
bantomba kumbonisa phasi bela fua tsoni ayi
bela ba dio kombolo.

72 Nkunga Salomo. Vuika ntinu fuanana
kuaku, a Nzambi kuidi muana ntinu
busonga buaku! 2 Niandi wela sambisa batu
baku mu busonga ayi batu baku badi mu phasi
mu bufuana. 3 Miongo miela natina batu
mamboti; ayi zikhundubula ziela nata mimbutu
mi busonga. 4 Wela vavila batu mu phasi va
khatitsika batu ayi wela vukisa bana bansukami
wela kosikisa mutu wunyamisanga batu. 5
Bela kanga ntima thangu bu yikidi ngondi
bu yikidi mu zitsungi zioso. 6 Niangi wela ba
banga mvula yinnokina mu tsola yisolo, banga
mabeti ma disala mambua mu ntoto. 7 Mu
bilumbu biandi, mutu wusonga wela mona
mamboti, mamboti mela yilama nate ngondi
yela zimbala. 8 Wela yadilanga tona ku mbu
nate ku mbu wunkaka; ayi tona ku nlangu
wunneni nate kuna zitsuka zi ntoto. 9 Makanda
ma dikanga mela buongama va ntual'andi ayi
bambeni bandi ziela venda fundu-fundu. 10
Mintinu mi Talisi ayi mi bisanga bidi thama
miela kunnatina phaku Mintinu mi Saba ayi mi
Seba miela kumvana makaba. 11 Mintinu mioso
miela buongama va ntual'andi ayi makanda
moso mela kunsadilanga. 12 Bila wela kula
nsukami wulembo yamikina; mutu widi mu
phasi kambulu mutu wulenda sadisa. 13 Wela
mona mutu wulebakana ayi nsukami kiadi ayi
wela vukisa minsukami mu lufua. 14 Wela kula
kuba kula mu khuamusu ayi mu makhemi ayi
menga mawu thalu madi va meso mandi. 15 Bika
kazinga! Bika baba kumvana nolo yela ba ku
Saba; Bika batu bansambila mu zithangu zioso,
ayi bela kunsakumuna mu lumbu kimvimba.
16 Bika makundi maba mawombo mu tsi nate
va mbata miongo ayi bika mimbutu miandi
mibuta banga Lebanoni bika miba mimboti
banga biti bi tsola. 17 Bika dizina diandi dizingila
mu zithangu zioso; bika dizina diandi dizinga
thangu bu yikidi lezama. Makanda moso mela
sakumunu mu niandi ayi bela kuntedila mutu
wu lusakumunu. 18 Nzitusu wuba kuidi Yave
Nzambi Nzambi yi Iseli, Bila niandi veka kaka
wumvanganga matsiminanga. 19 Nzitusu wuba
kuidi dizina diandi di nkembo mu zithangu
zioso Bika ntoto wumvimba wuwala nkembo
andi! 20 Vava vasukila zitsambulu zi Davidi,
muana Yese.

73 Nkunga Asafi. Bukiedika; Nzambi widi
wumboti kuidi Iseli; kuidi bobo badi

mintima mi vedila. 2 Vayi kuidi minu, fioti
fisiala nganu malu mama masialumuka fioti
fisiala nganu ndizimbisa singumnu ki kulu
kuama. 3 Bila ndizinina batu ba luniemo bu
ndimona mamboti ma batu bambimbi. 4 Kadi
mabienga bamonanga ko ayi zinitu ziawu zidi
mu bivini ayi zibeki ngolo. 5 Bamonanga ko
ziphasi ziozi batu boso beti mona; bayamusungu
ko mu bimbevo bi mbuanga batu boso. 6
Diawu luniemo luidi sieni mu madinga mawu
baki vuikidi makhemi. 7 Mu mintima miawu
mi matadi, muntotukila mambimbi zikhanu
zimbimbi zi mayindu mawu zisi zaba zindilu ko.
8 Bamvueza; banyolukilanga mu bumbimbi; mu
lunangu luawu, balembo kubika khuamusu. 9
Miunu miawu milembo nuanina diyilu ludimi
luawu lueti vua ntoto. 10 Diawu batu bawu
beti baluka kuidi bawu; beti nuanga nlangu mu
buwombo. 11 Beti tubanga: “Buevi Nzambi kela
zabila e? Nzambi yizangama beki nzayilu e?” 12
Tala buawu bobo buididi batu bambimbi: mu
kambu bela kadi diambu dimosi mayindu ko;
beti yidikanga kimvuama. 13 Bukiedika, mu
phamba kuandi ndikebidi ntim'ama wuvedila
mu phamba kuandi ndisukudidi mioko miama
mu monisa kambu kuama ku bila. 14 Mu lumbu
kimvimba minu nditutu khuba; nditambula
thumbudulu kadika nsuka. 15 Enati ndituba:
“Ndiela tuba banga bawu”, Nganu ndivakula
bana baku. 16 Bu nditomba bu sukudila mambu
moso mama buna diba khuamusu kuidi minu.
17 Nate ndikota mu khati buangu kinlongo ki
Nzambi, buna bosi ndisudika tsukulu awu. 18
Bukiedika, ngeyo wukuba tulanga mu ntoto
widi ndelo; ngeyo weti kuba loza ku mbivusu. 19
Babungini mu kinzimbukila batumbulu lalakana
mu diambu di tsisi yingolo. 20 Banga ndozi, mutu
bu kakotukidi; buawu bobo bu wela kotuka, a
Yave, wela kuba lenza banga bima bi phamba.
21 Mu thangu ntim'ama wubedi kiaki ayi pheve
ama yibedi mu kingongo, 22 Minu ndiba vungisi;
ndisia ba nzayilu ko; Ndiba bulu kinsitu va
ntual'aku. 23 Muaki ndidi kaka va kimosi ayi
ngeyo mu zithangu zioso; wutsimbidila mu koko
kuama ku lubakala; 24 Ngeyo weti kundiatisa mu
zindongi ziaku, ayi bosi ngeyo wela kuthambula
mu nkembo. 25 Nani wunkaka widi yama mu
Diyilu enati ngeyo ko e? Ntoto kasi kadi kima
ko kioki ndieti mona phuila enati ngeyo ko e?
26 Nsuni ama ayi ntim'ama bibeki bu vongila
vayi Nzambi niandi zingolo zi ntim'ama ayi
kuku kiama mu zithangu zioso. 27 Bobo badi
thama ayi ngeyo bela biva ngeyo wela bunga
batu boso bobo bakambulu bakuikama kuidi
ngeyo. 28 Vayi kuidi minu, didi diambu di
mboti mu fikama Nzambi. Ndikitula Yave, mutu
wumvanganga makazodidi suamunu kiama.
Ndiela yolukila mavanga maku moso.

74 Nkunga Asafi. Bila mbi wutulozidi mu
zithangu zioso, a Nzambi e? Bila mbi
wufuemini minkangu miaku mi mamemi miomi
weti dikila e? 2 Tebukila batu baku moyo; bobo
wukibakila thama; dikanda di kiuka kiaku, diodi
wukula. Mongo wu Sioni, koko wuvuanda. 3
Balula zithambi ziaku ku ndambu bibuangu
bitiolumunu mu mvu ka mvu. Zimbivusu zioso
ziozi mbeni kavanga mu buangu kinlongo.
4 Batu balendidi balembo vomi va buangu
kioki wutudenginina; batula bidalapo biawu
banga dimbu ki ndungunu. 5 Badi banga batu
bannanguna soka mu zenga minti ku nsitu
widi khoba. 6 Bakosikisa mabaya moso momo
bamana fikula mu bisoka biawu ayi zi malito
ziawu. 7 Bazinisa buangu kiaku kinlongo mu
mbazu; basumuna buangu kieti vuandanga
dizina diaku. 8 Babedi tubanga mu mintima
miawu: “Tuela kuba kosikisa mvimba” Bazinisa
mu mbazu bibuangu bioso biobi beti buongimina
Nzambi mu tsi. 9 Bakadi kutumonisa kadi
kumu kimosi kusiedi mimbikudi ko. Kadi mutu
wumosi mu beto zebi keni nate thangu mbi
mama mela tatamana bela e? 10 Nate thangu
mbi mbeni kela kusekinina, a Nzambi e? Nate
thangu mbi mutu wundendidi kela lenzilanga
dizina diaku mu zithangu zioso e? 11 Bila mbi
kangidi koko kuaku, koko kuaku ku lubakala e?
Bonga kuawu mu mimfutu mi kukhutu kiaku
ayi wuba bungi. 12 Vayi ngeyo Nzambi, ngeyo
ntinu ama tona muna tona; ngeyo weti nata
phulusu va ntoto. 13 Keti ngeyo wuvasa mbu
mu lulendo luaku; wukosikisa mintu mi bisimbi
bi minlangu; 14 keti ngeyo wukosikisa mintu mi
Leviatani, wumvana banga bidia kuidi bibulu
bi dikanga 15 Keti ngeyo wuzibula zitho zi
minlangu ayi mimvuila mi minlangu Ngeyo
wusikisa minlangu minneni miomi mieti kumba
mu zithangu zioso. 16 Ngeyo vuidi muini, ayi
ngeyo vuidi builu; ngeyo wuvanga ngondi ayi
thangu. 17 Keti ngeyo wumana vanga zindilu
zioso zi ntoto, ngeyo wuvanga tsungi yi muini
wu ngolo ayi yi kiozi kingolo. 18 Tebuka moyo

buevi mbeni kalembo sekinina, a Yave, buevi
bivungisi balenzila dizina diaku! 19 Kadi yekula
luzingu lu dibembi diaku kuidi bibulu bi nganzi
ayi kadi thumbu zimbakana luzingu lu batu
baku badi mu phasi. 20 Bengudila Nguizani aku
thalu; bila bisuamunu biyindulungu makhemi
bifulukidi mu bibuangu bitombi bi ntoto. 21 Kadi
tala ti mutu wuyamusu kavutuka mu tsoni Bika
nkua kiadi ayi nsukami bazitisa dizina diaku. 22
Telama a Nzambi! Wukinungisa! Tebukila moyo
buevi bivungisi bilembo sekinina mu bilumbu
bioso. 23 Kadi zimbakana biyoko bi bambeni
ziaku divunzi di bambeni ziaku, diodi dilembo
buelamanga thangu ka thangu.

75 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi
"Kadi vonda". Tueti kuvutudila matondo,
a Nzambi. Tueli vutula matondo bila dizina
diaku didi difikama batu balembo yolukila
matsiminanga maku. 2 Ngeyo tubidi: "tsobudi
thangu yifuana Keti minu ndieti sambisa
mu bufuana. 3 Ntoto bu wulembo nikuka
va kimosi ayi batu bandi boso Keti minu
ndisimbidila makunzi mandi. 4 Kuidi nkua
luniemo, ndintuba: 'Kadi kukiniemisanga ngolo'
Kuidi batu bambimbi: 'lubika vumbula ziphoka
zieno.' 5 Lubika vumuna ziphoka zieno mu
diambu di diyilu; bikanu tubila mu nonumuna
madinga!" 6 Kadi mutu wumosi tona ku Esite
voti ku Wesite voti tona ku dikanga wulenda
yayisa mutu. 7 Vayi Nzambi niandi weti sambisa;
niandi weti kulula wunkaka, niandi weti yayisa
wunkaka. 8 Mu koko ku Yave muidi mbungu
yiwala vinu kingolo ayi yisobokoso. Wulembo
dukula kiawu ayi batu boso bambimbi badi va
ntoto bela nua kiawu nate kuna dibomvi. 9
Vayi minu, ndiela samunanga mawu mu thangu
zioso. Ndiela yimbidila nzitusu kuidi Nzambi yi
Yakobi. 10 Ndiela zenga ziphoka zi batu boso
bambimbi, vayi ziphoka zi batu basonga luela
nanguku.

76 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi
kayimbidila mu ngitala. Mu Yuda, Nzambi
zabikini Dizina diandi didi dinneni mu Iseli. 2
Nzo andi yi ngoto yidi ku Salemi, buangu kiandi
kidi ku Sioni. 3 Kuna kakeludila madionga
malembo lemi, nkaku ayi sabala, mbedi ayi
binuanunu bi mvita. 4 Ngeyo lembo lezama mu
kiezila, lutidi kinzuku viokila miongo miwedi
bibulu. 5 Makhesa mamana ku baziona bima,
balembo leki tulu tuawu tutsuka, kadi wumosi
mu binuani lenda tombula mioko miandi. 6 Mu
themunu'aku, a Nzambi yi Yakobi, ziphunda
ayi matoma ma mvita bibibiodi biledi tulu
tuvindu. Bileka tulu tuvindu. 7 Ngeyo veka,
lembo monisa tsisi! Nani wulenda telama va
meso maku ngeyo fuema e? 8 Tona kuna
Diyilu wuwakikisa nzengolo; ntoto wumona
tsisi ayi wutumbu dingalala; 9 Thangu ngeyo, a
Nzambi, wutelama mu diambu di sambisa ayi
mu diambu di vukisa bankwa ziphasi va ntoto.
10 Bukiedika nganzi aku kuidi batu yinnatini
nzitusu; ayi bobo bavukidi mu nganzi aku, badi
basimbudulu. 11 Tambikanu zikhanu kuidi Yave
Nzambi eno ayi dedikisanu ziawu! Bika baboso
badi mu nzunga ki mintoto, banata bakaba
kuidi mutu wowo widi tsisi. 12 Niandi weti bula
phevi minyadi, niandi tsisi beta kummona kuidi
mintinu mi ntoto.

77 Nkunga Asafi kuidi Yedutuni, pfumu wu
minyimbidi. Ndiyamikina kuidi Nzambi
mu diambu di lusadusu ndiyamikina kuidi
Nzambi mu kunguila. 2 Thangu ndiba mu
ziphasi, nditomba Yave; va builu ndinonuna
mioko miama mu kambu vonga; ayi muel'
ama wumanga bombo. 3 Ndietebukila moyo,
a Nzambi, ayi ndikunga; ndiyindula mu tsi
ntima ayi pheve ama yivonga ngolo. 4 Wekeba
meso mama ma bika zibama, ndiba diaka mu
phasi mu tuba. 5 Ndiyindula bilumbu bivioka,
mimvu mi thama. 6 Ndieti tebukila minkunga
miama moyo va builu, Ntima ama uyindula ku
tsi ntima ayi pheve ama yikiyuvula: 7 Pfumu
wela tumbu loza kuandi mvimba e? Kalendi
buela monisa nlemvo andi ko e? 8 Luzolo luandi
lungolo lusukidi kuandi mvimba e? Zitsila ziandi
mu zithangu zioso zikitukidi zi phamba e?
9 Nzambi wuzimbikini kuandi buela monisa
nlemvo e? Wuyimini kiadi kiandi mu diambu di
nganzi e? 10 Buna ndiyindula "mu diambu diadi
ndiela singimina: mimvu mi koko ku lubakala
ku Nzambi yizangama." 11 Ndiela tebukila
moyo mavanga ma Yave, bukiedika ndiela
tebukila moyo bikumu biaku bi thama. 12 Ndiela
yindulanga mu tsi ntima bisalu biaku bioso;
ayi ndiela banzilanga mavanga maku moso ma
lulendo. 13 Zinzila ziaku, a Nzambi, zidi zinlongo;
nzambi mbi widi wunneni banga Nzambi eto e?
14 Ngeyo widi Nzambi yimvanganga bikumu;
Ngeyo weti monisa lulendo luaku muidi batu. 15
Mu koko kuaku ku lulendo wukuidila batu baku,

nkuna wu Yakobi ayi wu Zozefi. 16 Minlangu
mimmona, ngeyo a Nzambi! Minlangu mimona
ngeyo, ayi mikotadala zitsina zi minlangu zi
nikuka. 17 Matuti madukula minlangu; diyilu
diduma mu nzazi madionga maku matotuka ku
ntuala ayi ku mbusa. 18 Zinzazi ziaku ziwakana
mu kimbongila; zitsiemo zikienzula ntoto; ntoto
wunikuka ayi wutita. 19 Nsolo aku wuviokila
va khatitsika mbu, nzil'aku mu minlangu midi
nguma, muna zithambi ziaku zisia monika
ko. 20 Wudiatisa batu baku banga nkangu wu
mamemi, mu koko ku Moyize ayi Aloni.

78 Nkunga Asafi. A batu bama, wanu malongi
mama! Dimbanu mambu ma munu ama.
2 Ndiela zibula munu ama mu tuba zingana
ayi ndiela samuna mambu ma suama, mambu
makhulu; 3 momo tuwa ayi momo tuzaba
ayi momo bakulu beto batukamba; 4 Tulendi
masuekila ko bana bawu; tuela samuna kuidi
tsungi yinkuiza mavanga ma Yave mafueti
zitusu, lulendo luandi ayi matsiminanga momo
kavanga. 5 Wuvana zithumunu mu diambu di
Yakobi. Wukubika Mina mu Iseli, ayi wutumina
bakulu beto muingi bamilonga kuidi bana bawu;
6 buna tsungi yinkuiza, yela zaba mawu buela
bana bobo babutuki ko ayi bawu mamvawu mu
thangu awu bela yolukila bana bawu; 7 buna
bela tula diana diawu mu Nzambi, ayi balendi
zimbakana mavanga mandi ko, vayi bela keba
zithumunu ziandi; 8 Balendi ba banga bakulu
bawu ko; tsungi yikambulu bulemvo, ayi tsungi
yi matingu; bobo mintima misia ba mifuana
ko kuidi Nzambi bobo pheve yisia yikuikama
kuidi Nzambi ko. 9 Batu ba Efalayimi bobo baba
ayi mimbasa, bavutuka ku mbusa mu lumbu ki
mvita. 10 Basi keba ko Nguizani yi Nzambi, ayi
bamanga zingila boso buididi Mina miandi. 11
Bazimbakana momo kavanga; matsiminanga
momo kabamonisa. 12 Wuvanga bikumu va
ntuala bakulu bawu mu tsi yi Ezipite; mu zunga
ki Tsowani. 13 Wuvasa mbu ayi wuba viokila
muawu; wutelimisa nlangu dio ngui banga baka.
14 Wuba diatisa mu dituti va muini, ayi mu kiezila
ki mbazu va builu bu mvimba. 15 Wubasa matadi
mu dikanga, ayi wuba vana nlangu wuwombo
banga mbu; 16 Wutotula mimvuila minlangu
mu ditadi ayi wukumbisa minlangu banga
minlangu minneni. 17 Vayi babuela tatamana
sumuka diaka va ntual'andi; batinguna Nzambi
Yizangama mu dikanga. 18 Batota Nzambi mu
luzolo lungolo, mu lombanga mu kingolo bidia
biobi batomba. 19 Batubidila Nzambi batuba:
“Nzambi beki kuandi bu kubikila meza mu
dikanga e? 20 Bu kabula ditadi dingolo, mbadi
nlangu wutotuka ayi mimvuila mikumba mu
buwombo vayi buna wulendi kuandi kutuvana
bidia e? Wulendi kuandi kubika zimbizi mu
diambu di batu bandi e?” 21 Yave bu kaba
wa, wufuema ngolo, mbazu andi yilema mu
diambu di Yakobi ayi miangu miandi mibuila
Iseli. 22 Bila basia wilukila Nzambi ko, voti
basia tula diana diawu mu khudulu andi ko.
23 Muaki wuvana lutumunu kuidi matuti ma
yilu ayi wuzibula mielo mi diyilu; 24 Wunokisa
mana mu diambu di batu muingi badia; wuba
vana zitheti zi diyilu. 25 Batu badia dipha di
zimbasi; wuba fidisila bidia bioso biobi balenda
dia. 26 Wuvevumuna phemo yi Esite mu diyilu.
Wudiata ku ntuala phemo yi Sude mu lulendo
luandi. 27 Wuba nokisila zimbizi banga mbungi-
mbungi; zinuni zieti dumuka banga nzielo yi
mbu. 28 Wuba buisila biawu va khatitsika ka
kiawu; muyenda zinzo ziawu zioso zingoto.
29 Badia nate bayukuta kuwombo; ayi wuba
vana biobi baleba mu kingolo. 30 Tuamina
batamba bidia biobi baleba mu kingolo mbusa,
buela bikidi mu miunu miawu. 31 Nganzi yi
Nzambi yi babuila; wuvonda bobo baluta ba
zinitu zingolo mu bawu; wuvonda bana ba
matoko ma Iseli. 32 Ka diambu ko mambu moso
momo, batatamana vola masumu ka diambu
ko matsiminanga mandi, basia wilukila ko. 33
Buna wumanisa bilumbu biawu mu phamba ayi
mimvu miawu mu tsisi. 34 Kadika khumbu kaba
kuba vondanga, tombanga baba kuntombanga,
balukanga nsualu-nsualu diaka kuidi niandi. 35
Batebuka moyo ti Nzambi niandi wuba dibanga
diawu ayi Nzambi Yizangama niandi nkudi awu.
36 Vayi buna bankamba mambu ma lueki mu
miunu miawu bamvuna mu ludimi luawu. 37
Mintima miawu misia ba mifuana kuidi niandi
ko basia ba bakuikama ko mu Nguizani andi. 38
Vayi niandi wuba nkua kiadi wuba lemvukila
mambimbi mawu kasia babunga ko thangu ka
thangu wudekula nganzi andi ayi kasia totula
ko miangu miandi mioso. 39 Wutebuka moyo
ti baba minsuni kaka; phemo yeti vioka yoyi
yilendi vutuka ko. Ayi wulendi buela vutuka
ko. 40 Zikhumbu ziwombo bantingunina mu
dikanga, ayi bansoka mu bibuangu bikambulu
batu. 41 Khumbu ka khumbu baba vutukilanga

diaka tota Nzambi; bafuemisa mutu wunlongo
wu Iseli kiadi. 42 Basia tebukila ko moyo lulendo
luandi mu lumbu kioki kaba kula mu mioko
mi mutu wuba yamisa; 43 mu lumbu kamonisa
bidimbu bi bikumu biandi mu Ezipite, mambu
mandi matsiminanga mu ndambu tsi yi Tsowani
44 wukitula minlangu miawu menga; basia buela
baka bumina mu mimvuila mi minlangu miawu.
45 Wufidisa nkangu zinzinzi ziozi zibadia ayi
zinguanga ziozi zi babunga. 46 Wavana mimbutu
miawu mu zitsola kuidi binzienzi biobi basala
kuidi makhoko. 47 Wumana bunga zindima
ziawu zi vinu mu mvula yi matadi ayi minti
miawu mi sikomole mu kiozi ki ngolo, 48
wuyekula bibulu biawu kuidi mvula yi matadi
ayi minkangu mi mamemi mawu kuidi lusiemo.
49 Wuba fidisila nganzi andi yi mbazu, miangu
miandi mi ngolo khakumusu, kimbeni weti
bunga 50 Wukubika nsolo mu diambu di nganzi
andi kasia kuba tanina ko mu lufua; vayi wuba
yekula mu minsongo; 51 Wuvonda bana boso
batheti bababakala ba Ezipiti mimbutu mitheti
mi zingolo mu zinzo zi ngoto zi Hami. 52 Vayi
wutotula batu bandi banga mamemi; wuba
tuadisa banga nkangu wu bibulu mu dikanga. 53
Wuba diatisila mu luvovomo; diawu basia mona
tsisi ko ayi mbu wumina bambeni ziawu. 54
Buna wuba kotisa mu yenda tsi andi yinlongo;
ku tsi yi mongo wowo koko kuandi ku lubakala
kukibakila. 55 Wukuka makanda ku ntual'
awu; ayi wuba kabudila mintoto miawu banga
kiuka wuvuandisa makanda ma Iseli mu zinzo
ziawu. 56 Vayi batota Nzambi ayi batinguna
Nzambi Yizangama; basia keba zinzengolo
ziandi ko. 57 Banga madisa mawu basia ba
bafuana ko ayi basia ba minu ko balendi tudulu
diana ko banga wuvenga. 58 Bamfuemisa mu
bibuangu biawu bizangama balemisa kiphala
kiandi mu bitumba biawu 59 Nzambi bu kawa,
buna wufuema ngolo wutumbu loza mvimba
Iseli. 60 Wuyekula, nzo ngoto mbuabununu yi
Silo; nzo yoyo mu kakivuandisa; 61 Wufidisa
kesi yi lulendo luandi mu buvika, ayi kiezila
kiandi mu mioko mi mbeni. 62 Wuyekula
batu bandi mu sabala, wufuemina ngolo kiuka
kiandi. 63 Mbazu yi zinisa bamatoko mawu,
ayi bandumba ziawu ziozi zisia zaba babakala
ko zisia baka ko minkunga mi makuela ko.
64 Zinganga ziawu zinzambi zimana fuila mu
sabala ayi mafuola mawu masia baka bu didila
ko. 65 Buna Yave wukotuka banga mutu wuba
wuleka, banga mutu kotukidi mu diambu di
vinu kakololo. 66 Wuvutula bambeni bandi ku
manima; wuzifuisa zitsoni ka zisukanga ko. 67
Buna wuloza zinzo zi ngoto zi Zozefi, kasia
sobula ko dikanda di Efalayimi; 68 Vayi wusobula
dikanda di Yuda, mongo wu Sioni, wowo
kazola. 69 Wutunga buangu kiandi kinlongo
banga bibuangu bizangama, banga ntoto wowo
kakubika mu zithangu zioso zi kazimani. 70
Wusobula Davidi kisadi kiandi ayi wumbonga
mu ziphangu zi mamemi, 71 Wumbongila vana
vaba mamemi momo kaba sunga mu diambu
di kaba nsungi wu batu bandi Yakobi, wu Iseli
kiuka kiandi. 72 Buna Davidi wuba nsungi awu
mu ntima wufuana ayi wuba diatisila mu koko
ku diela.

79 Nkunga Asafi. A Nzambi! Makanda
mabulumukini kuika kiaku, Masumuna
nzo'aku yinlongo, makitula Yelusalemi kunza ki
matadi. 2 Bavana zinitu zifua zi bisadi biaku
banga bidia kuidi zinuni zi diyilu minsuni
mi banlongo baku kuidi bibulu bi ntoto; 3
Batengudi menga banga nlangu mu yendila
Yelusalemi ayi kusia monika ko mutu mu zika.
4 Tuyikidi bila ki lusembo kuidi bafikimini
yeto; mvuezolo ayi kisekonono kuidi bobo
batuzungididi. 5 Nate thangu mbi, a Yave? Wela
fueminanga mu zithangu zioso e? Nate thangu
mbi kiphala kiaku kiela leminanga banga mbazu
e? 6 Dukula miangu miaku kuidi makanda
momo masia kuzaba ko, kuidi bipfumu biobi
kabi telanga ko dizina diaku. 7 Bila bameni
dia Yakobi, ayi bamana tiolumuna tsi andi
yikabutukila. 8 Kadi kututangila masumu ma
bakulu! Bika kiadi kiaku kiza nsualu kuidi beto
bila tueka mu mabienga makambulu diana. 9
Wutusadila, a Nzambi Mvulusi eto mu diambu
di nkembo wu dizina diaku! Wutukuidi ayi
wutulemvukila masumu meto mu diambu di
dizina diaku! 10 Bila mbi makanda meti tubila:
“Kuevi kuidi Nzambi e?” va ntuala meso meto,
zabikisa va khatitsika makanda ti ngeyo weti
vutula landi mu menga matenguka ma bisadi
biaku, 11 Bika kunga ku batu badi mu nloko
kutula va ntual'aku. Mu zingolo zi koko kuaku,
tanina bobo bazengolo nkanu wu lufua. 12
Vututila mu zikhumbu tsambuadi bifingu bi
bobo batufikimini; tsembolo yoyi bawobudila
ngeyo Yave. 13 Buna beto batu baku, nkangu
aku wu mamemi weti dikila; tuela kuzitisa

mu zithangu zioso; mu tsungi ka tsungi, tuela
yolukila minzitusu miaku.

80 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu "Lisi". Bika wutuwila, a
Nsungi Iseli, ngeyo wundiatisanga Zozefi banga
nkangu wu mamemi; Ngeyo wumvuandanga va
khatitsika ba Bakeluba, kienzula kuaku. **2** Va
ntuala Efalayimi, Benzami ayi Manase! Telimisa
zingolo ziaku yiza ayi wutuvukisa. **3** Wutuvutula
banga bututuama bela, a Nzambi bika zizi kiaku
kitukienzula muingi tuvuka. **4** Yave, Nzambi
nkua ngolo yoso, nate thangu mbi nganzi aku
yela leminanga? Mu diambu di zitsambulu zi
batu baku e? **5** Ngeyo wuba dikila mu dipha di
matsuela ayi ngeyo wuba nuikina matsuela mu
mbungu yiwala. **6** Wutukitula tho yi minzonza
kuidi bobo bafikimini yeto ayi bambeni zieto
zilembo kutusekinina. **7** Wutuvutula banga
bututuama bela, a Nzambi nkua ngolo yoso
Bika zizi kiaku kitukienzula muingi tuvuka.
8 Ngeyo wutumuna nti wu vinu ku Ezipite,
wukuka makanda ma Bapakanu bosi wukuna
wawu. **9** Ngeyo wukubikila wawu ntoto ayi
wawu wumenisa mianzi ayi wudukila tsi. **10**
Miongo mifuku kuidi phonzi andi, sedeli mi
lulendo kuidi matafi mandi. **11** Wufidisa mawu
nate ku mbu ayi mintuidila miandi nate ku
minlangu minneni. **12** Bila mbi wutiolumunini
bibaka biandi e? Muingi batu boso bamviokila
vana bavela makundi mandi. **13** Ngulu yi nsitu
yeti kuyikesikisa; ayi bivangu bi zitsola bilembo
dia biawu. **14** Wutuvutukila, a Nzambi nkua
ngolo yoso ayi ku tsi tona ku diyilu ayi mona
keba nti wawu wu vinu; **15** Muanzi wowo koko
kuaku ku lubakala ku kuna, Muana wu bakala
wowo wuyundula mu diambu diaku veka. **16**
Nti aku wu vinu wuzengulu, wuyokolo ku
mbazu mu tsembolo aku, batu baku balembo
bivi. **17** Bika koko kuaku kuba vadi mutu wowo
widi koko kuaku ku lubakala muana wubakala
wu mutu wowo wuyundula mu diambu diaku
veka. **18** Buna tulendi buela kutatukila ko.
Wutuzingisa diaka buna tuela tela dizina diaku.
19 Wutuvutula banga bu tutuama bela, a Yave
Nzambi. Bika zizi kiaku kitukienzula muingi
tuvuka.

81 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi;
kayimbidila mu ngitala yi basi Ngati.
Yimbidilanu Nzambi mu khini; niandi zingolo
zieto! Yamikinanu kuidi Nzambi yi Yakobi!
2 Tonanu miziki, sikanu zindungu; Bulanu
minningu mu Ngitala ayi lu Lila. **3** Sikanu
phoka yi dimemi va ntotukila ngondi yi mona;
ayi Ngondi bu yidi yiduka ayi mu lumbu ki
nyengo eto! **4** Yayi yidi nzengolo mu diambu
di Iseli, ayi tsikudukusu yi Nzambi yi Yakobi,
5 Wukindisa yawu banga nsiku mu diambu di
Zozefi mu thangu kanuanisa tsi yi Ezipite...
Kuna tuwa mbembo yoyi tusia sudika ko. **6**
Tubidi: "Ndibotudi mfuna wubedi va mavangiti
mawu. Ayi babotudi pani kibedi mu mioko
miandi. **7** Mu ziphasi ziaku, ngeyo wutela ayi
ndikula ndivana mvutu ku tsi dumu ki matuti
nditota ku minlangu mi Meliba. **8** Wanu beno
batu bama, ayi ndiela kululubula: enati beno
luzola ku ndimba, a Iseli. **9** Kulendi ba kadi
nzambi yi nzenza ko va khatitsik'aku. Kulendi
buongimina nzambi yi nzenza ko! **10** Minu
ndidi Yave, Nzambi, yoyi yilutotula mu tsi
Ezipite; zibula bumboti munu aku ayi ndiela
ku wuwesa. **11** Vayi batu bama basia zola ku
ndimba ko; Iseli kasia kuthumukina ko. **12** Buna
ndiba yekula mu mintima miawu mingolo;
mu landakana zikhanu ziawu veka. **13** Enati
batu bama bandima kuama, enati Iseli wuzola
landakana zinzila ziama! **14** Nganu mu nsualu
ndieka tumbu kuba yekudila bambeni ziawu ayi
balula koko kuama kuidi bobo beti kuba lenda.
15 Bobo beti lenda Yave balenda kukikulula va
ntual'andi ayi nganu thumbudulu awu yela
zingilanga mu zithangu zioso; **16** Vayi nganu
ngeyo wudikulu mu ble yilutidi kitoko, mu niosi
yintotukila mu ditadi, ndiela kuyukutisila."

82 Nkunga Asafi. Nzambi telimini va
lukutukunu lunneni. Wulembo vani
nzengolo va khatitsika "zinzambi". **2** Nate
thangu mbi luela nuaninanga mutu kambulu
wusonga ayi luela monisinanga thalu yi zizi
kuidi batu bambimbi e? **3** Nuanina mutu
wulebakana ayi muana wusana. Luvanga
malulama kuidi nsukami ayi kuidi mutu weti
yamusu. **4** Kulanu mutu wulebakana ayi
nsukami; bika luba vukisa mu mioko mi batu
bambimbi. **5** Basi zaba kadi diambu ko ayi
basudikanga kadi diambu ko; Mu tombi beti
diatila; zifundasio zioso zi ntoto zilembo nikuka.
6 Minu ndituba: "luidi zinzambi ayi beno boso
luidi bana ba Nzambi yizangama." **7** Vayi luela
fua banga batu boso, luela bua banga woso

kuandi nyadi. 8 Telama, a Nzambi, sambisa
ntoto! Bila makanda moso madi kiuka kiaku.

83 Nkunga Asafi. A Nzambi, kadi ba dio sui!
Kadi kanga munu, a Nzambi ayi kadi
dingalala! 2 Tala, phila bambeni ziaku zilembo
tudila divunzi; bobo beti kulenda balembo
vumuna mintu miawu. 3 Mu diela dimbimbi,
balembo yendila batu baku manenga; balembo
fiedi batu baku bobo weti belanga mayindu.
4 Batuba: "yizanu, bika tuba bunga banga
dikanda, mu diambu di dizina di Iseli dibika
buela tebukulungu moyo". 5 Mu mabanza
mamosi, bakutakana mu fiela, bavangi nguizani
mu diambu di kunuanisa; 6 Zinzo zi ngoto
zi Edoni ayi zi basi Isimayeli, zi Mowabi ayi
zi basi Hangali, 7 Nguebali; Amoni, Amaleki
basi Filisitini va kimosi ayi basi Tila; 8 ka
diambu ko Asili mamvawu bafubakana yawu,
mu buela zingolo kuidi nkuna wu Loti. 9 Wuba
vangila banga bu wuvangila Madiani, banga
bu wuvangila Sisela, ayi Yabini ku nlangu wu
Kisoni; 10 bobo babiva ku Andoli; bobo bakituka
banga mbozi va ntoto. 11 Kituka batu bawu
banneni banga Olebi ayi Zeyebi, bana bawu
boso ba mintinu banga Zeba ayi Tsalumuna, 12
Bobo batuba: "bika tuziona mintoto mi Nzambi
mindikulungu bibulu!" 13 Wuba kitula banga
kinzungidila; A Nzambi ama, banga biti va
ntuala phemo; 14 banga mbazu yinzinisanga
nsitu; banga nlaki wu mbazu wunyoka miongo!
15 Buna wuba kukila mu vuka kiaku ki phemo;
wuba monisa tsisi mu vuka kiaku ki ngolo.
16 Fuka bizizi biawu mu tsoni. Muingi batu
batomba dizina diaku, a Yave! 17 Bika bafua
tsoni ayi bamona tsisi mu zithangu zioso; bika
babiva mu kambu nzitusu. 18 Bika wuba zabikisa
ti ngeyo vuidi dizina di Yave; ti ngeyo kaka
Nzambi yizangama va ntoto wumvimba.

84 Nkunga wu bana ba Kole kuidi pfumu
minyimbidi; bayimbidila mu ngitale yi basi
Ngati. A phila lueki luidi mu buangu kiaku kioki
weti vuanda! A Nzambi, nkua ngolo yoso. 2
Muel'ama phuila widi ayi wulembo suki-suki
mu diambu di luphangu lu Yave. Ntim'ama ayi
nsuni ama bilembo yamikina mu diambu di
Nzambi yi moyo. 3 Ka diambu ko dikuanga beki
nzo'andi, ayi tsiodila mamvandi beki dianza
diandi koko keti lundila bana bandi... buangu
kifikimini ntal'aku A Yave nkua ngolo yoso,
Ntinu ama ayi Nzambi ama! 4 Lusakumunu
kuidi bobo beti vuanda mu Nzo aku! Beti
kuzitisa mu zithangu zioso. 5 Lusakumunu kuidi
batu bobo zingolo ziawu zidi mu ngeyo; bobo
bakubika mintima miawu mu kuenda sambila
ku Yelusalemi. 6 Bu bamviokanga mu ndimba
wu Baka, buna beti kuwukitula buangu ki zitho
zi minlangu; mvula mamvandi wufukidila wawu
mu bibuindi. 7 Zingolo ziawu zieti buelama
nate kadika mutu kammonika va ntuala Nzambi
yi sioni. 8 Wa lusambulu luama, a Yave, Nzambi
nkua ngolo yoso, wundimba Nzambi yi Yakobi.
9 Tala nkaku eto, a Nzambi Tadila mu nlemvo
mutu aku wuvinda mafuta. 10 Lumbu kimosi
mu luphangu luaku kiviokidi mili di bilumbu
kunkaka. Thidi kuama ba nsungi wu muelo
mu nzo yi Nzambi ama ayi mu vuandanga mu
zinzo zi ngoto zi batu bambimbi. 11 Bila Yave
Nzambi niandi thangu ayi nkaku, Yave wela
vana nlemvo ayi nzitusu, kadi kima kimosi
kimboti kalendi yimina ko bobo bandiatilanga
mu kambu tsembolo. 12 A Yave nkua ngolo
yoso! Lusakumunu kuidi mutu wowo weti tula
diana diandi mu ngeyo!

85 Nkunga bana ba Kole kuidi pfumu
minyimbidi. Wumonisa nlemvo kuidi ntoto
aku; a Yave, wuvutula kiuka ki Yakobi. 2
Wulemvukila mambimbi ma batu baku; ayi
wufuka masumu mawu moso. 3 Wutula miangu
miaku mioso va ndambu ayi wuvutikisa ntima
mu nganzi aku. 4 Wutuvutula banga bo tutuama
bela, a Nzambi Mvulusi eto, wutumoni diaka
khini. 5 Mawuba mu nganzi kuidi beto mu
zithangu zioso e? Mawulambisa nganzi aku
tsungi ka tsungi e? 6 Wukadi buela tuvutudila
luzingu muingi batu baku bamona khini mu
ngeyo e? 7 Wutumonisa luzolo luaku lu ngolo,
a Yave, ayi wutuvani phulusu aku. 8 Ndiela wa
momo, Nzambi Yave kela tuba; veni zitsila zi
ndembama kuidi batu bandi, kuidi banlongo
bandi vayi buna babika vutukila kilawu. 9
Kiedika, phulusu andi yifikimini babo beti
kunkinzikanga mu diambu di nkembo andi
wuzingila mu ntoto eto. 10 Luzolo ayi kikhuikizi
bidengini; busonga ayi ndembama bibumbisini.
11 Kikhuikizi kitotukidi va ntoto ayi busonga
buntala ku tsi tona ku diyilu. 12 Buna Yave
mamvandi wela vana biobio bidi bimboti ayi
ntoto eto wela buta mimbutu miandi. 13 Busonga
buela kuntuaminina ku ntuala ayi buela kubika
nzila mu diambu di bitambi biandi.

86 Lusambulu lu Davidi. Wa, a Yave, ayi
wuphani mvutu bila ndidi nkua kiadi ayi
ndidi nsukami. 2 Keba luzingu luama bila
ndikiyekula kuidi ngeyo. Ngeyo Nzambi ama,
vukisa kisadi kiaku kikusilanga diana. 3 Bika
wumbona kiadi, a Yave, Bila ngeyo ndieti tela
mu lumbu kimvimba. 4 Nata khini kuidi kisadi
kiaku. Bila kuidi ngeyo, a Yave ndieti vumuna
muel'ama. 5 Ngeyo widi wumboti ayi weti
lemvukilanga; ayi widi wufuluka mu mamboti
kuidi bobo beti kutela. 6 Wa lusambulu luama, a
Yave; wa bumboti yamikina kuama mu diambu
di kiadi. 7 Mu lumbu ki ziphasi ziama ngeyo
ndiela tela, bila ngeyo wela kuphana mvutu. 8 A
Va khatitsika zinzambi, kuisi ko yoyi yidedikini
banga ngeyo, a Yave ayi kuisi ko mavanga
madedakani banga maku. 9 Makanda moso
momo wuvanga mela kuiza ayi mela buongama
va ntual'aku, a Yave, ayi mela nata nkembo kuidi
dizina diaku. 10 Bila ngeyo widi wunneni ayi
ngeyo wumvanganga mavanga matsiminanga;
ngeyo kaka Nzambi. 11 Wundongi nzil'aku, a
Yave ayi ndiela diatila mu bukiedika buaku;
bika wuphana ntima wukambu vasuka muingi
ndikinzikanga dizina diaku. 12 Ndiela kuzitisa, a
Yave Nzambi ama, mu ntim'ama wumvimba ayi
ndiela kembisanga dizina diaku mu zithangu
zioso. 13 Bila luzolo luaku luidi lunneni kuidi
minu ngeyo wukhula mu zithipula zi tsi bafua.
(Sheol h7585) 14 Batu baluniemo balembo nduanisa,
a Nzambi; ayi nkangu wu batu ba makhemi
balembo tombi luzingu luama; batu bakambulu
thalu mu ngeyo. 15 Vayi ngeyo, a Yave, weti mona
kiadi; yimonisanga nlemvo, wuvika fuemanga
ko; fulukidi mu luzolo ayi mu kikhuikizi. 16
Baluka kuidi minu ayi wumboni kiadi; vana
zingolo ziaku kuidi kisadi kiaku ayi vukisa
muana kisadi kiaku ki nketo. 17 Bika wuphana
dimbu ki mamboti maku muingi bambeni ziama
zimona kiawu ayi bafua tsoni bila ngeyo Yave
wutsadisidi ayi wumbombidi.

87 Nkunga bana ba Kole. Wutula fondasio
andi ku mongo wunlongo. 2 Yave weti
zola mielo mi Sioni viokila bibuangu bioso
bimvuandanga Yakobi. 3 Mambu ma nkembo
matubu mu diambu diaku; a divula di Nzambi. 4
"Ndiela yolukila Lahabi ayi Babiloni muidi bobo
banzebi; tsi yi Filisiti ayi Tila va kimosi ayi Kutsi:
ayi tuba: mutu wawu ku Sioni kabutukila". 5
Buna mu diambu di Sioni; bela tuba: "Mutu
wawu ayi mutu wuna, mu niandi babutukila"
ayi Nzambi yizangama, niandi wela kumbieka.
6 Yave wela sonika batu mu buku: "mutu wawu
ku Sioni kabutukila." 7 Bu balembo budi miziki,
bela yimbila: "zitho ziama zioso zidi mu ngeyo."

88 Nkunga bana ba Kole kuidi pfumu
minyimbidi; bayimbidila mu flute. Nkunga
Hemani muisi Ezilakite. A Yave, Nzambi yoyi
yeti kuphukisa, muini ayi builu ndieti yamikina
va ntual'aku. 2 Bika lusambulu luama lutula
va ntual'aku; balula dikutu diaku bu ndilembo
yamikina. 3 Bila muel'ama wufulukidi mu
ziphasi ayi luzingu luama lufikimini tsi yi
bafua. (Sheol h7585) 4 Ndidi mu ntanda wu batu
bobo bankuenda ku diyilu ndieka banga mutu
kambulu zingolo. 5 Ndidi wuvuanda va ndambu
lufua, banga batu bavondo; bobo badi baleka mu
ku tsi bafua; bobo wunkambu buela tebukilanga
moyo, bobo wusia buela bela mayindu ko. 6
Ngeyo wuthula mu dibulu dinneni, mu tombi
kinkobo. 7 Miangu miaku mimbuila ayi zitu midi
Minu ndidiamusu kuidi ngeyo mu mayo maku
moso. 8 Ngeyo wuphambisa mu bakundi bama
bakiluzolo ngeyo wukhitula kima ki khemi kuidi
bawu. Ndidi wukangama ayi ndilendi baka bu
tinina ko. 9 Meso mama meka mbumbuluka mu
diambu di ziphasi; ngeyo ndintela; a Yave, kadika
lumbu kuidi ngeyo ndinonuna mioko miama.
10 Wulenda kuaku monisa matsiminanga maku
kuidi mutu wufua e? Bafua balenda fuluka ayi
kuzitisa e? 11 Balenda yolukila luzolo luaku
mu tsi bafua ayi kikhuikizi kiaku mu mbivusu
e? 12 Matsiminanga maku malenda zabakanga
mu bibuangu bidi tombi voti mavanga maku
masonga mu ntoto wowo batu bazimbakana
mambu moso e? 13 Vayi minu kuidi ngeyo
ndinyamikina mu tomba lusadusu, mu nsuka
lusambulu luama lunkuiza va ntual'aku. 14
Bila mbi ngeyo Yave wundozidi e? Ayi bila mbi
wulembo tsuekila zizi kiaku e? 15 Tona mu
bumuana buama minu ndidi mu phasi ndidi
wukangama mu lufua Ndimona ziphasi mu tsisi
aku ayi ndieka wukambu diana. 16 Miangu
miaku mingolo mimbuididi tsisi aku yimbunga.
17 Mu lumbu kimvimba yawu yinzungidila
banga khuka nlangu yawu yitungu kumbina
mvimba. 18 Ngeyo mu bandiatanga yama ayi
mu bakiluzolo bama tombi kiawu nkundi ama
wukuikama.

89 Nkunga Etani muisi Ezilakite. Ndiela
yimbidila mamboti manneni ma Yave mu
zithangu zioso. Mu munu ama ndiela zabikisila
kikuikizi kiaku muidi zitsungi zioso. 2 Ndiela
samuna ti luzolo luaku luidi lutelama dio ngui
mu zithangu zioso. Ti ngeyo wutula kikhuikizi
kiaku mu diyilu. 3 Ngeyo wutuba: “nditula
Nguizani ama ayi mutu ama wowo ndivinda
mafuta; Ndidia ndefi kuidi Davidi, kisadi kiama:
4 Ndiela bieka nkun'aku mu zithangu zioso; ayi
ndiela kitula kundu kiaku ki kipfumu kikinda mu
zitsungi zioso.” 5 Diyilu dinzitisa matsiminanga
maku, a Yave kikhuikizi kiaku mu lukutukunu
lu banlongo. 6 Bila nani mu matuti wulenda
dedokoso banga Yave? Widi banga Yave mu
bivangu bi diyilu e? 7 Mu lukutukunu lu
banlongo, Nzambi wulembo kinzuku ngolo tsisi
kadi yiviokidi batu bobo banzungididi. 8 A Yave,
Nzambi nkua ngolo yoso, nani widi banga ngeyo
e? Widi nkua ngolo, a Yave, ayi kikhuikizi kiaku
kizungididi. 9 Ngeyo weti yadila mbu wufuemini,
Mayo mandi mawu telama ngeyo weti lembika
mawu. 10 Ngeyo wukosikisa Lahabi banga mutu
wuvondo mu koko kuawu ku lulendo ngeyo
wusasikisa bambeni ziaku. 11 Ngeyo vuidi
diyilu ayi ntoto diaka ngeyo vuidi wawu. Ngeyo
wuvanga nza ayi bibio bidi muawu. 12 Ngeyo
wuvanga Nodi ayi Sude; Taboli ayi Helimoni
bieti yimbila mu khini mu diambu di dizina
diaku. 13 Koko kuaku kufulukidi mu lulendo;
koko kuaku ngolo kuidi koko kuaku ku lubakala
kuyayusu ngolo. 14 Busonga ayi bufuana biawu
fundasio yi kundu kiaku ki kipfumu. Luzolo ayi
kikhuikizi bindiata ku ntuala. 15 Lusakumunu
kuidi batu bobo banlonguka kubudila zitsiaki;
bobo bandiatilanga mu kiezila ki meso maku, a
Yave. 16 Beti mona khini mu dizina diaku mu
lumbu kimvimba beti yangalala mu busonga
buaku. 17 Bila ngeyo nkembo awu ayi zingolo
ziawu ayi mu nlemvo aku, ngeyo wuyayisa
phok'eto. 18 Bukiedika, nkaku eto wuviulu
kuidi Yave ntinu eto kuidi mutu wunlongo wu
Iseli. 19 Khumbu yimosi ngeyo wuyolukila mu
tsongolo kuidi batu baku bakuikama ngeyo
wutuba: “Ndivana zingolo kuidi mutu wu ngolo.
Ndiyayisa muana ditoko va khatitsika batu.
20 Ndibakula Davidi kisadi kiama, mu mafuta
mama manlongo, minu ndimvindila. 21 Koko
kuama kuela kunsimba; bukiedika koko kuama
kuela kumvana zingolo. 22 Kadi mbeni yimosi
yilendi kutula ku tsi minsua miandi ko. Mu
diambu di futa phaku. Kadi mutu wumosi
wumbimbi kalendi kunyamisa ko. 23 Ndiela
kosikisa va meso mandi batu bobo beti kunlenda
ayi ndiela buisa bobo beti kunlenda. 24 Luzolo
luama lukuikama luela ba yandi mpe mu dizina
diama phoka ziandi ziela tombolo. 25 Ndiela
tula koko kuandi va mbata mbu ayi koko kuandi
ku lubakala va mbata minlangu. 26 Niandi
wela kuthela: ‘Ngeyo widi dise diama, Nzambi
ama ditadi dingolo Mvulusi ama.’ 27 Ndiela
kunsobula diaka muan'ama wutheti wowo lutidi
zangama mu mintinu mioso midi va ntoto. 28
Ndiela simbidila luzolo luama va niandi mu
zithangu ziozo ayi Nguizani ama va niandi
yilendi ba babeba ko. 29 Ndiela telimisa dio ngui
nkun'andi mu zithangu zioso kundu kiandi ki
kipfumu kiela zingila banga bilumbu bi diyilu.
30 Enati bana bandi balozidi Mina miama ayi
enati bakadi landakana zinzengolo ziama; 31
enati babundudi zinzengolo ziama enati bakadi
keba zithumunu ziama, 32 ndiela tumbudila
masumu mawu mu lusuadi, mambimbi mawu
mu bikoti; 33 vayi ndilendi ba botula ko luzolo
luama mu niandi ayi ndilendi tunuka kikhuikizi
kiama ko. 34 Ndilendi ba bundula Nguizani
ama ko voti ndilendi balula ko mambu momo
bididi biama matotula. 35 Mu khumbu yimosi,
ndidia ndefi mu bunlongo buama ayi ndilendi
ba vuna Davidi ko. 36 Buna nkun'andi wela
zingilanga mu zithangu zioso ayi kundu kiandi
ki kipfumu kiela zingila va ntual'ama banga
thangu. 37 Kiela ba kitelama dio ngui mu
zithangu zioso banga ngondi, mbangi yikuikama
mu matuti.” 38 Vayi ngeyo wunloza, wunlenza;
wuba wufuema beni kuidi mutu aku wudukudila
mafuta. 39 Ngeyo wuvonda Nguizani ayi kisadi
kiaku; ayi ngeyo wubundula budu ki kipfumu
kiandi nate wuloza kiawu va difundu-fundu.
40 Ngeyo wumana tiolumuna bibaka biandi
bioso ayi wutula bisuamunu biandi bingolo mu
mbivusu. 41 Babo baviokila vana, banziona bima;
wuyika diambu di mvuezolo kuidi bafikimini
yandi. 42 Ngeyo wuzangula koko ku lubakala
ku bobo bakunlendanga, wumonisa bambeni
bandi zioso khini. 43 Ngeyo wuvengumuna
meno ma sabala kiandi ayi wusia kunsadisa ko
mu mvita. 44 Ngeyo wumanisa kiezila kiandi
ayi wuloza kundu kiandi ki kipfumu va tsi. 45
Ngeyo wukufisa bilumbu bi bumuana buandi;
wumfuka yunga ki tsoni. 46 Nate thangu mbi a
Yave wela suamina e? Nate thangu mbi miangu

miaku miela lemina banga mbazu e? 47 Tebuka
moyo boso luzingu luama luididi lukhufi. A
buevi, buna mu phamba kuandi wuvangila batu
boso e? 48 Mutu mbi wowo lenda zinga ayi
wela kambu mona lufua e? Voti kukivukisa mu
lulendo lu tsi yi bafua e? (Sheol h7585) 49 A Yave,
kuevi kuidi luzolo luaku lunene lukhulu, mu
lolo wuzengila ndefi mu kikhuikizi kiaku mu
diambu di Davidi e? 50 Tebukila moyo a Pfumu,
buevi kisadi kiaku bakisekinina; buevi ndilembo
natina mu ntim'ama bifingu bi makanda moso.
51 Bifingu biobi bambeni ziaku basekinina, biobi
basekinina kadika thama yi mutu aku wowo
wudukudila mafuta. 52 Nzitusu kuidi Yave mu
zithangu zioso.

90 Lusambulu lu Moyize, mutu Nzambi. Yave,
ngeyo wuba buangu kieto kivuanda mu
tsungi ka tsungi. 2 Tuamina miongo mibutuka
voti tuamina wuvanga ntoto ayi nza; tona mu
thangu ka thangu, ngeyo widi Nzambi. 3 Ngeyo
wumvutulanga batu mu fundu-fundu bu weti
tuba: "Vutuka mu fundu-fundu, e e bana ba
batu." 4 Bila va meso maku mili di mimvu
midedikini banga lumbu kimosi kiviokidi zono;
voti banga thangu yimosi va builu, 5 ngeyo
weti botula batu mu tulu tu lufua, badi banga
biti bimona va nsuka. 6 Va nsuka bimenini
bimona, va masika bilebukidi ayi biyumini. 7
Tulembo lalakana mu diambu di nganzi aku
ayi tsisi tulembo moni mu diambu di miangu
miaku. 8 Ngeyo wutudidi mambimbi meto va
ntual'aku, masumu meto masuama va ntuala
kiezila ki zizi kiaku. 9 Bilumbu bieto bioso
bilembo mani ku tsi nganzi aku; tulembo manisa
mimvu mieto ayi luniongo. 10 Tezo ki bilumbu
bieto kidi ki lusambudi lumimvu voti lunana
enati ngolo zidi yeto. Sina kiawu kidi kaki
kiphasi ayi kimianga. Bila luzingu lueti lulembo
vioki nsualu ayi tulembo yendi. 11 Nani zebi
lulendo lu nganzi aku e? Muingi miangu miaku
miba tola banga lukinzu lolo fueni tambula. 12
Wutulongisa tanga bilumbu bieto mu bufuana
muingi tubaka ntima wu duenga. 13 Bika buela
fuema, a Yave. Nate thangu mbi mela bela
e? Bika wumona bisadi biaku kiadi. 14 Mu
nsuka, bika wutuyukutisa mu luzolo luaku lu
ngolo; buna tuela yimbilanga mu khini ayi
buna tuela yangalala mu bilumbu bioso. 15
Wutuyangidikanga boso buididi bilumbu biobi
wutumonisina phasi boso buididi mimvu miomi
tuyamusunu. 16 Bika mavanga maku mamonoso
kuidi bisadi biaku; kiezila kiaku kuidi bana bawu.
17 Bika nlemvo wu Yave, Nzambi eto wubanga
va beto, bika mu diambu dieto, wukindisa kisalu
ki mioko mieto. Nyinga, kindisa kisalu ki mioko
mieto.

91 Mutu wowo wumvuandanga ku tsi
suamunu ki Nzambi yizangama, wela
vundila ku tsi kitsusula ki Nzambi ngolo yoso. 2
Ndiela tuba mu diambu di Yave: Niandi suamunu
kiama ayi suamunu kiami kingolo. Nzambi ama,
mu niandi ndintula diana. 3 Bukiedika niandi
wela ku vukisa mu ntambu ntambi wu zinuni,
ayi mu nsongo weti vonda. 4 Wela ku fukidila
mu zitsala ziandi ayi ku tsi mavavi mandi,
wela bakula suamunu. Kikhuikizi kiandi kiela
ba nkaku aku ayi baka kiaku kizangama. 5
Wulendi ko mona tsisi mu builu voti dionga
dieti dumuka va muini; 6 voti nsongo weti
vonda, wumviokila mu tombi, voti vunga kieti
bunga va muini ngembele. 7 Mili yimosi yilenda
bua va ndambu aku voti dikumi di mili va koko
kuaku ku lubakala, vayi kadi diambu dimosi
dilendi fikama ko va widi. 8 Wela tala kaka mu
meso maku ayi wela mona thumbudulu yi batu
bambimbi. 9 Enati kitudi Nzambi yizangama
buangu kiaku weti vuanda bosi Yave, suamunu
kiama. 10 Buna kadi mbimbi yimosi yilendi
kubuila ko ayi kadi vuku kimosi kilendi fikama
va nzo'aku yi ngoto ko. 11 Bila, mu diambu
diaku, wela tumina zimbasi ziandi muingi zikeba
mu zinzila ziaku zioso. 12 Ziawu ziela kuvumuna
mu mioko miawu mu diambu di kulu kuaku
kuedi bumina thutu mu ditadi. 13 Ngeyo wela
diatidila khosi ayi kusa; wela kosikisa khosi
yiyunduka ayi nioka, 14 Yave kembi: "sumbu
keta kunzola ndiela ku nkula, ayi ndiela ku
nkeba bila zebi dizina diama. 15 Wela kuthela
ayi ndiela kumvana mvutu. Ndiela banga yandi
mu ziphasi ndiela ku nkula ayi ku nkinzika.
16 Ndiela kunyukutisa mu luzingu lu mula ayi
ndiela kummonisa phulusu ama."

92 Nkunga wu lumbu ki saba. Didi diambu
dimboti mu zitisa Yave ayi bula miziki mu
diambu di dizina diaku, a Nzambi yizangama,
2 mu yamikisa luzolo luaku mu nsuka ayi
kikhuikizi kiaku va builu, 3 mu miziki dikumi di
minsinga, di siku beti tedila Lila ayi mu nningu
wu ngitala. 4 Bila ngeyo wumbonisa khini mu

mavanga maku, a Yave. Ndiela yimbila mu khini
mu diambu di mavanga ma mioko miaku. 5 A
phila tola mavanga maku madi, a Yave, a phila
thipula mabanza maku madi! 6 Wukambulu diela
kasi zaba ko vungisi kalendi sudika ko, 7 muingi
ka diambu ko batu bambimbi banyunduka banga
biti, ayi batu boso bamvanganga mambimbi
bammonanga mamboti; bela bungu mu zithangu
zioso. 8 Vayi ngeyo Yave widi wuyayusu mu
zithangu zioso. 9 Bukiedika bambeni ziaku, a
Yave, bukiedika bambeni ziaku ziela biva bisadi
bioso bieti vanga mambimbi biela sasukusu.
10 Vayi ngeyo wela yayisa phok'ama banga
phoka phakasa. Mafuta mamosi ma kitoko
mandukudulu. 11 Buna meso mama mamona
mbedosolo yi batu bobo beti kundenda; makutu
mama mawa biyoko bi batu bambimbi bantina,
bobo beti kundenda. 12 Batu basonga bela
mona mamboti banga diba, bela yunduka banga
sedeli wu Libani; 13 bakunu mu nzo Yave, bela
mona mamboti mu ziphangu zi Nzambi eto; 14
bela buta mimbutu banza mu bununu buawu
bu ngolo; badi kaka banlangu ayi meza ma
nlangu madi yawu. 15 Mu yamikisanga Yave widi
wululama Niandi ditadi diama ayi mambimbi
masi ko mu niandi.

93 Yave weti yala, vueti nzitusu, Yave vueti
nzitusu ayi wukivuatisidi zingolo. Nza
yidi yikindusu dio ngui; yilendi nikuka ko.
2 Kundu kiaku ki Kipfumu kikibiekolo tona
thama; ngeyo widi tona mu zithangu zioso. 3
Mimbu mifuemini, a Yave; mimbu miwakisidi
zimbembo ziawu, mimbu miwakikisidi mayo
mawu mankumba. 4 Lulendo viokila dumu
ki minlangu minneni lulendo viokila bobo
beti basa mimbi Yave lulendo kadi mu diyilu.
5 Zinzengolo ziaku zidi zitelama dio ngui.
Bunlongo bueti monisanga kitoko mu nzo aku,
a Yave, mu bilumbu bikambulu tsukulu, a Yave.

94 A Yave, Nzambi wumvutulanga landi.
A Nzambi, wumvutulanga landi; bika
wukimonisa! 2 Telama kuaku ngeyo zuzi di
ntoto; bika wuvutudila batu badi luniemo
momo bafueni tambula. 3 Nate thangu mbi
batu bambimbi, a Yave? Nate thangu mbi batu
bambimbi bela monanga khini e? 4 Bawu
balembo muangisa mambu ma luniemo. Batu
boso bobo beti vanga mambimbi bafulukidi
mu luyanu. 5 Bawu balembo diatidila batu
baku, a Yave, balembo yamisa kiuka kiaku.
6 Balembo vondi difuola ayi nkebi; balembo
vondi bana ba sana. 7 Balembo tubi: "Yave
kakadi mona ayi Nzambi yi Yakobi kakadi
matala." 8 Lukeba beno bakambulu diela luidi
va khatitsika batu! Bosi beno bivungisi thangu
mbi luela bela nzayilu e? 9 Niandi wutula
dikutu kalendi wa ko e? Niandi wukubika
dieso kalendo mona ko e? 10 Niandi weti vana
makanda thumbudulu makanda kalendi vana
thumbudulu ko e? Niandi ko weti longa mutu
kambulu nzayilu e? 11 Yave zebi mayindu ma
mutu; zebi ti mawu madi kaka maphamba.
12 Lusakumunu kuidi mutu wowo weti vana
thumbudulu, a Yave, mutu wowo weti longila
mu Mina miaku. 13 Weti kumvana lusadusu
mu bilumbu bi phasi nate dibulu dinneni diela
mana kabu mu diambu di batu bambimbi. 14
Bila Yave kalendi yekula batu bandi ko kalendi
loza kiuka kiandi ko. 15 Tsambusu yela buela ba
diaka yisonga ayi baboso bobo badi mintima
milulama bela landakana yawu. 16 Nani wela
kuthelumina va ntuala batu bambimbi e? Nani
wela telama mu diambu diama mu nuanisa
bobo bamvanganga mambimbi e? 17 Enati
Yave kasia kuphana lusadusu ko nganu mu
thinu nsualu ndivuandila dio sui mu lufua.
18 Mu thangu ndituba; "kulu kuama kueka
sialumuka"; luzolo luaku, a Yave, lutsimba.
19 Mu thangu mayindu maba mawombo mu
minu; mbombolo aku yinata khini mu muel'
ama. 20 Kundu ki luyalu ki batu bamvanganga
mambimbi kilenda ba kithuadi ayi ngeyo ko
e? Kioki kinatanga khuamusu mu zinzengolo
ziandi e? 21 Bankutakananga mu nuanisa batu
basonga ayi zengila mutu kambu bila nkanu
wu lufua. 22 Vayi Yave wuyika suamunu kiama
kingolo; ayi Nzambi ama niandi ditadi dingolo
diodi ndieti suamina. 23 Wela kuba vutudila mu
diambu di masumu mawu, ayi wela kuba bunga
mu diambu di mambimbi mawu. Yave, Nzambi
eto, wela kuba bunga.

95 Yizanu, bika tuyimbidila Yave mu khini.
Bika tuyamikina kuidi ditadi di phulusu
eto. 2 Bika tuizanu ku ntual'andi mu vana
matondo tunyayisa mu miziki ayi mu minkunga.
3 Bila Yave widi Nzambi yinneni, ntinu wunneni
va yilu zinzambi zioso. 4 Va koko kuandi
muidi vadi phinda zi ntoto zitsongi zi miongo
zivuiwulu kuidi niandi. 5 Mbu wandi bila niandi
veka wuvanga wawu ayi mioko miandi mivanga

ntoto wu yuma. 6 Yizanu bika tukikulula mu
buongama, bika tufukamanu va ntuala Yave
mvangi eto. 7 Bila niandi Nzambi eto ayi beto
tuidi batu bandi keta dikila, nkangu mamemi
mu ku tsi lukebolo luandi. Enati lumbu kiaku
luwilu mbembo andi, 8 lubika kitula mintima
mieno ngolo banga bu luvangila Meliba, banga
bu luvangila mu lumbu ki Masa mu dikanga; 9
Kuna madise beno bathotila ayi batsokila; ka
diambu ko bamona momo ndivanga. 10 Mu
makumaya ma mimvu, ndiba mu nganzi kuidi
tsungi yina; ndituba: "badi batu badi mintima
mizimbila ayi basia zaba zinzila ziama ko."
11 Diawu ndizengila ndefi ku tsi nganzi ama:
"balendi kota ko mu luvundulu luama."

96 Luyimbidila Yave nkunga wumona.
Luyimbidila Yave, ntoto wumbimba. 2
Luyimbidila Yave, zitisanu dizina diandi;
yamikisanu phulusu andi lumbu ka lumbu.
3 Yolukilanu nkembo andi muidi makanda
mambu mandi matsiminanga muidi batu boso.
4 Bila Yave widi wunneni ayi lutidi mu zitusu;
tsisi kadi va yilu zinzambi zioso. 5 Bila zinzambi
zi makanda zidi bitumba; vayi Yave niandi
wuvanga diyilu. 6 Kiezila ayi nzitusu bidi va
ntual'andi zingolo ayi nkembo bidi mu buangu
kiandi ki nlongo. 7 Luvana kuidi Yave, e mabuta
ma makanda; luvana kuidi Yave nkembo ayi
ngolo. 8 Luvana nkembo kuidi Yave wufueni
mu dizina diandi. Lunata dikaba ayi lukota
mu ziphangu ziandi. 9 Lubuongimina Yave mu
kiezila ki bunlongo buandi. Tita va ntual'andi,
ntoto wumvimba. 10 Tuba muidi makanda:
"Yave weti yala." Nza yidi yikinda dio ngui;
yilendi nikuka ko bila Yave wela sambisa batu
mu bufuana. 11 Bika diyilu dimona khini, bika
ntoto wuyangalala. Bika mbu wutula biyoko ayi
bibio bidi muna. 12 Bika zitsola zimona khini
ayi bibio bidi muna; buna minti mioso mi nsitu
miyimbila mu diambu di khini. 13 Miela yimbila
va ntuala Yave, bila wulembo yizi, wulembo
yizi mu sambisa ntoto. Wela sambisa nza mu
busonga ayi batu mu Kedika kiandi.

97 Yave weti yala, bika ntoto wuyangalala.
Bika bisanga biobi bidi thama bimona
nkini. 2 Matuti ayi tombi kinkobo binzungididi.
Busonga ayi bufuana biawu fundasio yi kundu
kiandi ki kipfumu. 3 Mbazu yeti kuenda ku ntual'
andi ayi yeti zinisa batu bobo beti kunlenda ku
kadika ndambu 4 Zitsiemo ziandi zieti kienzula
nza, ntoto weti mona ayi weti tita. 5 Miongo
misiuta banga mafuta momo beti vinda mu
bikundu va ntuala Yave, va ntuala Yave wu ntoto
wumvimba. 6 Diyilu dieti yamikina busonga
buandi ayi batu boso beti mona nkembo andi. 7
Babo bobo bambuongiminanga zimfikula beti
fua tsoni; bobo beti kukiniemisa mu diambu di
bitumba. Lumbuongimina, beno zinzambi zioso.
8 Sioni weti wa ayi weti mona khini ayi bana
ba baketo ba Yuda beti yangalala mu diambu
di zinzengolo ziaku, a Yave. 9 Bila ngeyo Yave,
widi Nzambi yizangama va ntoto wumvimba.
Ngeyo widi wuyayusu ngolo va yilu zinzambi
zioso. 10 Bika babo beti zola Yave, balenda
mambimbi. Bila weti keba luzingu lu banlongo
bandi. Niandi wukubakulanga mu mioko mi
batu bambimbi. 11 Kiezila kieti totuka mu
diambu di batu basonga ayi khini mu diambu di
bobo badi lulama mu mintima. 12 Bika lumona
khini mu Yave, beno luidi basonga ayi luzitisa
dizina diandi di nlongo.

98 Nkunga. Yimbidilanu Yave nkunga
wumona bila wuvengi mambu ma kitoko.
Koko kuandi ku lubakala ayi koko kuandi
kunlongo mivengi phulusu mu diambu diandi.
2 Yave wuzabikisa phulusu andi; ayi wumonisa
busonga buandi kuidi makanda. 3 Wutebukila
luzolo luandi moyo ayi kikhuikizi kiandi kuidi
nzo yi Iseli. Zitsukusunu zioso zi ntoto zimona
phulusu yi Nzambi eto. 4 Yamikina mu khini
kuidi Yave, ntoto wumvimba; ludila mu nkunga
mi mayangi va kimosi ayi miziki. 5 Lubula miziki
kuidi Yave mu ngitala, mu ngitala ayi mu biyoko
bi nyimbidi; 6 mu zitulumbeta ayi mu biyoko
bi phoka yi dimemi, yamikinanu mu khini va
ntuala Yave, ntinu. 7 Bika mbu wuwakikisa
biyoko va kimosi ayi kadika kima kidi muna;
bika nza ayi babo bobo banzingilanga muawu
bayamikina. 8 Bika minlangu minneni mibula
mioko miawu. Bika miongo miyimbila va kimosi
mu khini; 9 bika bayimbila va ntuala Yave bila
wulembo yizi mu diambu di sambisa ntoto.
Niandi wela sambisa nza mu busonga ayi batu
mu bufuana.

99 Yave weti yala, bika makanda matita
vuandisidi kundu kiandi ki kipfumu va
khatitsika Bakeluba. Bika ntoto wunikuka. 2
Yave widi wunneni mu Sioni widi wuyayusu va
yilu makanda moso. 3 Bika bazitisa dizina diaku

dinneni ayi ditsisi. Niandi widi wunlongo. 4
Ntinu widi wu lulendo wunzolanga busonga.
Ngeyo wukindisa mambu mafuana Mu Yakobi,
wuvanga momo madi masonga ayi malulama.
5 Luyayisa Yave, Nzambi eto. Lubuongama
va ntuala buangu kioki keti tetikanga malu
mandi. Niandi widi wunlongo. 6 Moyize ayi
Aloni baba va khatitsika zinganga ziandi zi
Nzambi; Samueli wuba va khatitsika bobo
bantelanga dizina diandi, batela Yave ayi niandi
wuba vana mvutu. 7 Niandi wuba yolukila
mu dikunzi di dituti. Bawu bakeba zinzengolo
ziandi ayi zithumunu ziosi kaba vana. 8 A Yave,
Nzambi eto, ngeyo wuba vana mvutu. Ngeyo
wuba kuidi Iseli, ngeyo wuba Nzambi yoyi
yiba kuba lemvukilanga; ka diambu ko ngeyo
wuba kuba vananga thumbudulu mu mavanga
mawu mambimbi. 9 Yayisanu Yave, Nzambi eto.
Lubuongama va ntuala mongo andi wunlongo
bila Yave, Nzambi eto, widi wunlongo.

100 Nkunga wu phutudulu matondo.
Yamikinanu mu khini kuidi Yave, ntoto
wumvimba. 2 Lubuongimina Yave mu khini;
yizanu va ntual'andi mu minkunga mi khini. 3
Luzaba ti Yave niandi Nzambi. Niandi wutuvanga
ayi niandi wutuvuidi. Tuidi batu bandi; nkangu
andi, wu mamemi wowo kedi dikila. 4 Kotanu
mu mielo miandi mu phutudulu matondo ayi
mu ziphangu ziandi va kimosi ayi minzitusu.
Lumvutudila matondo ayi luzitisa dizina diandi.
5 Bila Yave widi wumboti ayi luzolo luandi
lunzingila mu zithangu zioso. Ayi kikhuikizi
kiandi kidi mu zitsungi zioso.

101 Nkunga Davidi. Ndiela yimbidila luzolo
luaku ayi busonga; Kuidi ngeyo ndiela
yimbidila minzitusu. 2 Ndiela lubaka mu diatila
mu luzingu lukambulu tsembolo. Thangu mbi
wela kuiza kuidi minu e? Ndiela diatila mu nzo
ama mu ntima wukambulu tsembolo. 3 Ndilendi
tula ko va ntuala meso mama kadi kima kimosi
ko kimbimbi. Ndieti lenda mavanga ma bobo
bakambulu bakuikama malendi kundama ko.
4 Batu badi mintima mi mbimbi thama bela
kuthatukila ndilendi vanga kadi diambu dimosi
va kimosi ayi mambimbi 5 Woso wuntubidila
mutu fikimini yandi mu kinsueki, ndiela ku
ntula dio sui. Woso widi meso ma lunangu ayi
widi ntima wu luniemo; ndilendi ku nzingisa
kuwombo ko. 6 Meso mama mela ba va
mikhuikizi mi tsi muingi bakalanga yama; woso
wundiatila mu kambu tsembolo, wela kutsadila.
7 Kadi mutu wunsadilanga bukhita lenda vuanda
mu nzo ama. Kadi mutu wuntubanga luvunu
lenda telama va meso mama. 8 Kadika nsuka,
ndiela tula dio sui batu boso bambimbi badi va
ntoto; ndiela lalikisa kisadi kioso ki mbimbi mu
divula di Yave.

102 Lusambulu lu nkua mabienga weka
vonga ayi wulembo kambi ziphasi ziandi
kuidi Yave. Wa lusambulu luama, a Yave, bika
yamikina kuama mu diambu di lusadusu kutula
kuidi ngeyo 2 Kadi kutsuekila zizi kiaku thangu
ndidi mu phasi, tamba dikutu diaku kuidi minu;
thangu ndikutela, sia nsualu; wuphana mvutu!
3 Bila bilumbu biama bilembo lalakana banga
muisi, mimvesi miama milembo yokana banga
makaba ma ku mbazu. 4 Ntim'ama wukosikini
ayi wuyumini banga biti; ndizimbikini dia bidia
biama. 5 Mu diambu di kunga kuama nkanda
nitu kaka ayi mimvesi misiala. 6 Ndidi banga
kimfutu kidi mu dikanga; banga kimfutu va
khatitsika bibuangu bikambulu batu; 7 Ndilembo
leki nkielo, ndieka banga nuni yidi yawu veka
ku yilu nzo. 8 Mu lumbu kimvimba, bambeni
ziama zilembo mfingi; bobo bamekumfuemina,
balembo sadila dizina diama banga tsingulu.
9 Bila ndilembo dia dibombi banga bidia ayi
ndisobikisidi ndiunu ama ayi matsuela 10 mu
diambu di miangu miaku minneni bila ngeyo
wunzangula ngolo ayi wundozidi va lutengo. 11
Bilumbu biama bidi banga kitsusula ki masika
ndime yuma banga biti. 12 Vayi ngeyo, a Yave,
wuvuanda va kundu ki kitinu mu zithangu
zioso; tsangu aku yilembo zingila mu tsungi
ka tsungi. 13 Ngeyo wela telama, wela monina
Sioni kiadi. Bila yawu yoyi thangu yimonisa
nlemvo kuidi niandi; thangu yoyi wukubika
yfueni. 14 Bila bisadi biaku binzolanga matadi
mandi, ayi bieti mona kiadi mbungi-mbungi
andi yela kubanata mu tezo kimona kiadi. 15
Makanda mela kinzika dizina di Yave; mintinu
mioso mi ntoto miela kinzika nkembo aku.
16 Bila Yave wela buela tunga diaka Sioni ayi
wela monika mu nkembo andi. 17 Wela vana
mvutu mu lusambulu lu batu basukama, kalendi
lenza maniongo mawu ko. 18 Bika mambu
mama masonama mu diambu di tsungi yinkuiza
muingi batu bobo kabavangimini ko babaka
buzitisila Yave. 19 Yave wutala ku tsi tona ku
buangu kiandi kinlongo kidi ku yilu tona ku

diyilu niandi wuntala ntoto, 20 mu diambu
di wa kunga ku batu badi mu nloko; ayi mu
diambu di kula bobo bazengolo nkanu wu lufua;
21 buna dizina di Yave diela yolukulu mu Sioni
ayi minzitusu miandi mu Yelusalemi 22 mu
thangu batu bela kutangana va kimosi ayi
bipfumu mu diambu di buongimina Yave. 23
Mu luzingu luama, wumanisa zingolo ziama;
wukufika bilumbu biama. 24 Buna ndituba:
"kadi kumbotula, a Nzambi ama, va khatitsika yi
bilumbu biama; mimvu miaku miela zingilanga
mu tsungi ka tsungi. 25 Va thonono, ngeyo
wutula zifondasio zi ntoto ayi diyilu didi kisalu
ki mioko miaku. 26 Biela biva vayi ngeyo
wela zinganga, bibioso biela mana vembudila
banga nledi, ngeyo wela bibalula banga kikhutu
ayi biawu biela vengumunu. 27 Vayi ngeyo
wubalukanga ko, ayi mimvu miaku milendi suka
ko. 28 Bana ba bisadi biaku bela zingilanga va
meso maku minkuna miawu miela ba mitelama
dio ngui va ntual'aku."

103 Nkunga Davidi. Zitisa Yave, a muel'ama;
bibioso bidi mu minu bizitisa dizina
diandi dinlongo. 2 Zitisa Yave, a muel'ama, ayi
kadi zimbakana mamboti mandi moso kavanga.
3 Niandi weti lemvukila masumu maku moso ayi
weti belusa minsongo miaku bioso. 4 Niandi weti
kula luzingu luaku mu dibulu; ayi niandi weti
kuvuika luzolo ayi kiadi. 5 Niandi weti yukutisa
zitsatu ziaku mu bima bimboti muingi bumuana
buaku bukituka diaka bumona banga buididi
bu mbemba. 6 Yave wumvanganga busonga ayi
bufuana mu diambu di batu boso beti yamusu. 7
Wuzabikisa zinzila ziandi kuidi Moyize mavanga
mandi kuidi batu ba Iseli. 8 Yave widi nkua
kiadi ayi nkua nlemvo; kavika fuemanga ko,
fulukidi mu luzolo. 9 Niandi kafundanga ko
mu zithangu zioso ayi kalundanga ko nganzi
andi mu zithangu zioso. 10 Katu vangilanga
ko boso buididi masumu meto, katuvananga
ko thumbudulu boso buididi mambimbi meto.
11 Bila boso diyilu didi dizangama va yilu
ntoto; buawu bobo luzolo luandi luidi lunneni
kuidi bobo beti kunkinzikanga. 12 Boso esite
katatukididi ayi wesite, buawu bobo katutatudila
zinzimbala zieto. 13 Banga dise bu kamoninga
bana bandi kiadi, buawu bobo Yave kamoninga
kiadi bobo beti kunkinzika. 14 Bila zebi buevi
tuvangulu weti tebuka moyo ti tuidi mbungi-
mbungi. 15 Bila kuidi mutu, bilumbu biandi
bidi banga biti; weti mona mamboti banga
biteka bi tsola. 16 Phemo yawu viokila va bidi,
buna bisiedi ko ayi buangu kibibedi kikadi
buela kubitebukila moyo. 17 Vayi mu kadika
thangu ayi mu zithangu zioso luzolo lu Yave
luidi kuidi bobo beti kunkinzika ayi busonga
buandi kuidi bana ba bana bawu; 18 kuidi
bobo beti keba Nguizani andi ayi kuidi bobo
bantebukilanga tumukina minsiku miandi. 19
Yave wutula kundu kiandi ki kipfumu ku diyilu
ayi kipfumu kiandi kinyadila bima bioso. 20
Luzitisa Yave beno zimbasi ziandi; beno makesa
lueti vanga zithumunu ziandi, lueti tumukina
mambu mandi. 21 Luzitisa Yave beno minkangu
mi masodi mandi ma diyilu; beno bisadi biandi
lueti vanganga luzolo luandi. 22 Luzitisa Yave
beno mavanga mandi moso, mu bibuangu bioso
biobi keti yadila. Zitisa Yave, a muel'ama.

104 Zitisa Yave, a muel'ama. A Yave, Nzambi
ama, ngeyo widi wunneni ngolo. Ngeyo
vueti kiezila ayi nzitusu. 2 Niandi wukifukidi
muinda banga nledi; weti yalumuna diyilu
banga nzo yi ngoto, 3 ayi wutunga makunzi ma
bivinga biandi bizangama va minlangu miawu.
Niandi weti kitula matuti ditoma diandi di
sengo ayi weti diatila mu mavavi ma phemo. 4
Wunkitulanga phemo bamvuala bandi, minlaki
mi mbazu bisadi biandi. 5 Wuvuandisa ntoto
va zifondasio ziandi; wulendi nikuka ko kadi
fifioti. 6 Ngeyo wufukidila wawu mu thipula
banga ngeyo wumfukididi nledi, Minlangu
mitelama nate ku mbata miongo. 7 Vayi bu
wutema, minlangu mitina, mu biyoko bi dumu
kiaku, miawu mitina. 8 Mikumbila va mbata
miongo, mibua nate mu mindimba ku buangu
kioki wukubikila miawu. 9 Ngeyo wumitudila
zindilu ziozi ka milendi sabuka ko; milendi buela
diamisa ntoto ko. 10 Niandi wukubika zitho zi
minlangu mu zikhola zinkumbanga va khatitsika
miongo. 11 Zilembo vani nlangu kuidi bibulu
bioso bi tsola, ziphunda zi nsitu zimanisinanga
phuil'awu. 12 Zinuni zi yilu zintunganga dianla
mu yenda minlangu, zieti yimbila va khatitsika
matafi. 13 Wulembo lembila miongo tona ku
bivinga biandi bizangama; ntoto wuyukutidi mu
mbutu wu kisalu kiandi. 14 Niandi weti menisa
biti mu diambu di bibulu, ayi bikunusu mu
diambu di batu bakuna, ayi totulanga bidia mu
ntoto: 15 vinu kieti yangidika ntima wu mutu,
mafuta meta kienzula zizi kiandi ayi dipha

dieti kindisa ntim'andi. 16 Minti mi Yave midi
milembolo bumboti; minti mi sedeli mi tsi Libani
miomi kakuna. 17 Muawu zinuni zieti tungila
zindiala ziawu; nuni beti tedila ngongo yitungila
nzo andi mu minti mimbutanga zimbala zi
phutu. 18 Miongo mi nangama mivuiwulu
kuidi zikhombo zi nsitu; zithadi zidi suamunu
mu diambu di bibulu bieti tedolo damani. 19
Ngondi yeti vasa zitsungi, ayi thangu zebi
thangu mbi kafueti diamina. 20 Ngeyo weti nata
tombi, buisi bueti yila ayi buna bibulu bioso
bi nsitu bilembo diengila-diengila. 21 Zikhosi
zillembo kungi mu diambu di biobi zifueti
buila ayi zieti tomba bidia biawu kuidi Nzambi.
22 Thangu yawu totuka, buna zivengumukini;
zivutukidi ayi zilekidi mu minsuku miawu.
23 Buna mutu weti kuenda ku kisalu kiandi,
ku kisalu kiandi nate buisi bu nyila. 24 Phila
bisalu biaku bididi woka, a Yave; mu nduenga
wuvangila bibioso ntoto wufulukidi mu bivangu
biaku. 25 Vadi mbu wumosi, wunneni ayi
wuyalumuka; muwedi bivangu ka bilendi baka
bu tangulu ko; bima bimoyo bifioti ayi binneni.
26 Muawu mu nkuendilanga ayi vutukilanga
masuwa; ayi Leviatani, bulu kioki wuvanga,
muawu kieti sakinina. 27 Bibioso bikutalanga
muingi wuba vananga bidia biawu mu thangu
yifuana. 28 Thangu weti kubivana bidia, bieti
bonga biawu; ngeyo zibula koko kuaku, bieti
yukuta mu bima bimboti. 29 Ngeyo sueka zizi
kiaku, buna bieka mona tsisi. Ngeyo biziona
vumunu kiawu, buna bieti fua ayi bieti vutuka
mu mbungi-mbungi. 30 Ngeyo fidisa vumunu
kiaku, buna bivangimini ayi ngeyo weti kitula
diaka zizi ki ntoto kimona. 31 Bika Nkembo
wu Nzambi wuzingila mu zithangu zioso; bika
Yave kayangalala mu bisalu biandi! 32 Niandi
wuntalanga ku ntoto, ayi ntoto wulembo titi.
Niandi wulembo simba miongo ayi milembo
totula muisi. 33 Ndiela yimbidilanga Yave mu
luzingu luama loso. Ndiela yimbidilanga Nzambi
ama minzitusu thangu yoso yi luzingu luama.
34 Bika mambu mama ndinyindula mammonisa
khini banga phila ndilembo muena khini mu
Yave. 35 Vayi bika bankua masumu balalukusu
va ntoto, ayi bika batu bambimbi babika buela
monika! Zitisa Yave, a muel'ama! Bika Yave
kazitusu!

105 Luvutudila Yave matondo, lutela dizina
diandi! Luzabikisa momo kavanga
muidi makanda. 2 Lunyimbidila; lunyimbidila
minzitusu. Luyolukila mavanga mandi moso
matsiminanga. 3 Nkembo kuidi dizina diandi
dinlongo; Bika mintima mi bobo bantombanga
Yave mimona khini. 4 Talanu kuidi Yave
ayi kuidi zingolo ziandi; Tombanganu mu
zithangu zioso zizi kiandi. 5 Lutebukilanga
moyo matsiminanga momo kavanga; bikumu
biandi ayi zinzengolo ziozi kayamikisa; 6
beno nkuna Abalahami, kisadi kiandi, beno
bana ba Yakobi, batu bandi kasobula! 7 Yave
niandi Nzambi eto; zinzengolo ziandi zidi va
ntoto wumvimba. 8 Wuntebukilanga moyo
nguizani andi mu zithangu zioso, mambu momo
katumina mu mili di zitsungi. 9 Nguizani
yoyi yi kawizana ayi Abalahami; ndefi yoyi
kadila Izaki. 10 Wukindisa yawu kuidi Yakobi
banga nzengolo; kuidi Iseli banga nguizani
mu zithangu zioso; 11 “Kuidi ngeyo ndiela
vana ntoto wu Kana banga kuku ki kiuka kioki
wela tambula.” 12 Buna bakidi thalu yi fioti
kaka, bafioti kuandi, banzenza mu tsi beni; 13
vayi baba kuenda diengilanga mu makanda-
makanda tona mu kipfumu kimosi nate ku
kipfumu kinkaka. 14 Kasia vana ko minsua kuidi
kadi mutu wumosi mu kuba yamisa mu diambu
diawu wutemina mintinu. 15 “Kadi simba
batu bama bobo ndivinda mafuta; kadi vangila
mimbikuidi miama mambu mambimbi.” 16
Wutumisa kanda kingolo va ntoto ayi wubunga
bidia biawu bioso balunda. 17 Buna wufidisa
mutu wumosi ku ntual'awu: Zozefi wutekoso
banga mvika. 18 Bakanga malu mandi mu
zisieni; batula dinga diandi mu bisengo 19
nate mambu makatuba mavioka; nate mambu
ma Yave mamonisa ti makiedika katuba. 20
Ntinu wufidisa ayi bannianguna; nyadi wu
batu wunyekula mu kiphuanza. 21 Wumbieka
pfumu mu nzo andi nyadi wu bima bioso biobi
kavua, 22 mu longa bana ba mintinu boso
bu kazodidi ayi vana nduenga kuidi bakulutu
bandi. 23 Buna Iseli wukota ku Ezipite; Yakobi
wuzingila banga nzenza mu tsi yi Hami. 24 Yave
wuvanga ti batu bandi babutuka kuwombo ayi
wuba kitula batu bawombo viokila bobo baba
lenda; 25 bobo kabalula mintima mu lenda batu
bandi, mu kuendila bisadi biandi manenga. 26
Wufidisa Moyize, kisadi kiandi, ayi Aloni mutu
wowo kasobula. 27 Bavanga bidimbu biandi
va khatitsik'awu, matsiminanga mandi mu tsi
Hami. 28 Wufidisa tombi ayi wutula tombi mu

ntoto bila basia tinguna ko mambu mandi e?
29 Wukitula minlangu miawu menga; wumana
sikisa vonda zimbizi ziawu. 30 Mintoto miawu
miwala bisioto; biobi bikota nate mu bivinga bi
minyadi miawu. 31 Wutuba ayi kuyiza zinzinzi
ziba mitsa ayi zingungu mu tsi awu yoso. 32
Niandi wubalula mvula mu mvula yi matadi
nzazi mu ntoto wumvimba. 33 Wumana buisa
minti miawu mi vinu ayi minti miawu mi figi,
ayi kelula minti mi tsi awu. 34 Wutuba ayi
makhoko mayiza; binzienzi bikambulu thalu.
35 Bidia kadika kunusu kinlangu mu tsi awu;
bidia mimbutu mi ntoto awu. 36 Buna wumana
vonda bana boso batheti mu tsi awu, mimbutu
mioso mitheti mi zingolo ziawu. 37 Wutotula
Iseli va kimosi ayi mfuna wu palata ayi nolo; ayi
kusia monika ko mutu wumemata mu zimvila
ziawu. 38 Ezipite yimona khini bubayenda bila
tsisi yi Iseli yiba buila. 39 Wuyalumuna matuti
mu diambu di kuba fuka ayi mbazu mu kuba
kienzula va builu. 40 Balomba ayi wuba fidisila
zinuni ayi wuba yukutisa mu mapha ma diyilu.
41 Wuzibula ditadi ayi nlangu wutotuka; banga
nlangu wunneni wukumba mu dikanga. 42 Bila
wutebukila moyo tsil'andi yinlongo yoyi kavana
kuidi Abalahami, kisadi kiandi. 43 Wutotudila
batu bandi mu khini batu bandi bobo kasobula
mu biyoko bi mayangi. 44 Wuba vana mintoto
mi makanda, ayi batambula kiuka kisala batu
bankaka. 45 Muingi balunda minsiku miandi ayi
bakinzika Mina miandi. Luzitisa Yave.

106 Luzitisa Yave, luvutudila Yave matondo
bila widi wumboti, luzolo luandi
lunzingila mu zithangu zioso. 2 Nani wulenda
yamikisa mavanga ma lulendo ma Yave? Voti
samuna nzitusu andi woso e? 3 Lusakumunu
kuidi bobo basimbididi busonga; bobo beti
vanga mambu ma lulama mu zithangu zioso.
4 Wuthebukila moyo, a Yave, mu thangu
wumvangila batu baku mamboti wiza wutsadisa
mu thangu wela kubavukisa, 5 muingi ndibaka
bu muena khini mu mamboti ma batu baku bobo
wusobula; muingi ndibaka bukabudila khini ayi
batu baku; ayi muingi ndifubakana va kimosi
ayi kiuka kiaku mu kuvananga nzitusu. 6 Tuvola
masumu banga buvodila madise meto; beto
tuvanga mambimbi ayi mavanga mambimbi.
7 Thangu madise meto baba ku Ezipite, basia
ba ko kadi mayindu mu bikumu biaku; basia
tebukila ko moyo woka ku mamboti maku
vayi baba bankua matingu va ndambu mbu, va
ndambu mbu wu mbuaki. 8 Vayi wuba vukisa
mu diambu di nkembo wu dizina diandi mu
monisa lulendo luandi. 9 Wutemina mbu wu
mbuaki, buna wawu wuyuma; wuba diatisa mu
dibulu dinneni banga mu dikanga. 10 Wuba
vukisa mu koko ku mutu wowo wu balenda;
wuba kula mu koko ku bambeni. 11 Minlangu
midiamisa bambeni ziawu; kadi wumosi kasia
siala wumoyo ko. 12 Buna bawilukila zitsila
ziandi ayi bayimbila minzitusu miandi. 13 Vayi
mu nsualu bavika zimbakana momo kavanga,
ayi basia tadidila zindongi ziandi ko. 14 Mu
dikanga, bakiyekula mu zinzinunu ziawu; va
buangu kikambulu batu, batota Nzambi. 15
Buna wuba vana biobi balomba; ayi wubafidisila
ziphasi. 16 Bavangila Moyize kiphala ayi Aloni
ku ka, mutu wowo Yave kabieka nlongo. 17
Ntoto wuzibuka ayi wumina Datani; ayi wufuka
dikabu di batu ba Abilami 18 Mbazu yilema
va khatitsika batu baba kubakuka, nlaki wu
mbazu wuzinisa batu bambimbi. 19 Ku Holebi,
bavanga muana ngombi; ayi babuongimina
tumba kivangulu mu suitisa sengo. 20 Baviakisa
nkembo awu mu mfikula yi ngombi yeti dia
biti 21 Bazimbakana Nzambi, mutu wubavukisa,
mutu wuvanga mambu manneni mu Ezipite,
22 bikumu mu tsi Hami ayi mambu ma tsisi
va ndambu mbu wu mbuaki. 23 Buna wutuba
ti wukana ku babunga; enati kambu Moyize,
mutu andi wukasobula, wutelama mu diambu
di kuba sambildila va ntual'andi mu diambu di
kakidila miangu miandi mi ngolo muingi kabika
ku babunga. 24 Buna balenza tsi yi makhini,
basia wilukila ko tsil'andi. 25 Baniunguta mu
zinzo ziawu zi ngoto; ayi basia tumukina ko
Yave. 26 Buna wuvumuna koko kuandi mu leva
ndefi mu diambu diawu ti wela kuba buisa
mu dikanga; 27 ti wela buisa nkun'awu va
khatitsika makanda; ayi wela kuba sasikisa mu
yenda ntoto. 28 Bakiyekula bawu veka kuidi
Bali-Pewoli ayi badia makaba matambuku kuidi
zinzambi zikambulu moyo. 29 Basoka Yave
muingi kafuema mu diambu di mavanga mawu
mambimbi, ayi nsongo wutotuka va khatitsik'
awu. 30 Buna Pineyasi wutelama ayi wuvuata
nsamu; buna nsongo wutumbu manisa. 31
Buna bantangila diawu banga busonga mu
zitsungi zinkuiza zikambulu tsukulu. 32 Ku
minlangu mi Meliba, bafuemisa Yave; buna
ziphasi zibuila Moyize mu diambu diawu. 33

Bila batinguna Pheve yi Nzambi ayi mambu
makambulu fuana matotukila mu bididi bi
Moyize. 34 Basi bunga ko batu boso bubela
lutumunu lu Yave. 35 Vayi bafubakana ayi
makanda mankaka ayi balonguka kikhulu ki
makanda beni. 36 Babuongimina bitumba
biawu, biawu bikituka ntambu kuidi bawu. 37
Batambika bana bawu bababakala ayi babaketo
kuidi ziphevi zimbimbi. 38 Batengula menga ma
batu bakambulu zaba diambu; menga ma bana
bawu bababakala ayi babaketo mawu batambika
kuidi bitumba bi Kana. Buna ntoto wusumuka
mu diambu di menga mawu. 39 Bakisumuna
bawu veka mu momo bavanga, mu mavanga
mawu, ba ta kitsuza bawu veka. 40 Muaki
Yave wufuemina batu bandi ayi wukakumukina
kiuka kiandi. 41 Wuba yekula kuidi makanda
ayi bobo baba lenda babayadila. 42 Bambeni
bawu ziba yamisa ayi batulu ku tsi lulendo
luawu. 43 Zikhumbu ziwombo kaba kudila vayi
baba kaka bankua matingu ayi bakibivisa mu
masumu mawu. 44 Vayi wubela ziphasi ziawu
mayindu thangu kawa yamikina kuawu. 45 Mu
bila kiawu, wutebukila nguizani andi moyo; ayi
mu luzolo luandi lunneni wubalula lukanu. 46
Niandi wuvanga ti bamueno kiadi kuidi bobo
baba nata mu kivika. 47 Wutuvukisa, a Yave,
Nzambi eto; ayi wutukutikisa tona ku makanda
muingi tubaka buvutudila dizina diaku dinlongo
matondo ayi nkembo mu nzitusu aku. 48 Yave
kazitusu, Nzambi yi Iseli! Mu zithangu zioso
ayi mu mvu ka mvu. Bika batu boso batuba:
“Amen.” Luzitisa Yave.

107 Luvutudila Yave matondo bila niandi
widi wumboti; Luzolo luandi lunzingila
mu zithangu zioso. 2 Bika bobo bakulu kuidi
Yave batuba buawu; bobo kakula mu koko ku
batu bobo babalenda, 3 bobo kakutikisa tona ku
mintoto, tona ku esite ayi ku wesite; tona ku
node ayi ku sude. 4 Bankaka baba diengilanga
mu dikanga, buangu bikambulu batu; basia
baka ko nzila yikotila mu divula diodi balenda
vuandila. 5 Bamona nzala ayi phuila; ayi luzingu
luawu luba nduka mu suka. 6 Buna bayamikina
kuidi Yave mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba
kula mu kiadi kiawu. 7 Niandi wuba diatisa
mu nzila yisonga mu diambu di kuenda ku
divula diodi balenda baka bu vuandila. 8 Bika
bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo
luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga
mandi matsiminanga momo kavangila batu.
9 Bila wumanisa phuila ayi wuyukutisa mutu
wuba nzala mu bima bi mboti. 10 Bankaka baba
vuandanga mu tombi ayi ku tsi tombi ki nkobo;
baba bakangama mu ziphasi zisieni zi sengo. 11
Bila batinguna mambu ma Nzambi, ayi balenza
zindongi zi Nzambi Yizangama. 12 Diawu kaba
yekudila ku tsi kisalu ki ngolo; babumina thutu
ayi kuisi ba ko kadi mutu mu ku basadisa. 13
Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu
ayi niandi wuba vukisa mu kiadi kiawu. 14
Wuba totula mu tombi ayi ku tsi tombi ki nkobo
ayi wukelula zisieni ziawu. 15 Bika bavutudila
Yave matondo mu diambu di luzolo luandi
lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi
matsiminanga momo kavangila batu 16 Bila
wutiolumuna mielo mi palata ayi wukesumuna
bisengo binzibukulungu mielo. 17 Bankaka
bakituka bivungisi mu zinzila ziawu zi matingu
ayi ziphasi mu diambu di mambimbi mawu.
18 Bakakumukina bidia bioso ayi bafikama
mielo mi lufua. 19 Buna bayamikina kuidi Yave
mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba vukisa mu
kiadi kiawu. 20 Wufidisa mambu mandi ayi
wuba belusa, wuba kula mu tsi bafua. 21 Bika
bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo
luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga
mandi matsiminanga momo kavangila batu. 22
Bika batambika makaba ma phutudulu matondo
ayi bayolukila bisalu biandi mu minkunga mi
khini. 23 Bankaka bayendila va mbu mu masuwa,
baba minkiti mu minlangu minneni, 24 bamona
bisalu bi Yave, mavanga mandi matsiminanga
va ngingi nlangu. 25 Bila wuyoluka ayi wutotula
vuka kingolo, kioki kivumuna mayo. 26 Bakuma
ku yilu ayi bakuluka ti kuna tsi; mu mabienga
mawu, bukhafi buawu buzimbala. 27 Balembo
balumuka ayi bulangana mu diata banga batu
bakololo malavu diela diawu dimanisa. 28
Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu
ayi niandi wuba vukisa mu kiadi kiawu. 29
Wudigimisa vuka kingolo mu manuinguta,
mayo ma mbu madingalala. 30 Bamona khini
thangu ndembama yivutuka ayi Yave wuba nata
ku disimu dibazola kuenda. 31 Bika bavutudila
Yave matondo mu diambu di luzolo luandi
lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi
matsiminanga momo kavangila batu. 32 Bika
banyayisa mu lukutukunu lu batu ayi bika
banzitisa mu dikabu di bakulutu. 33 Wukitula
minlangu minneni makanga ayi zitho zinkumba

mintoto mi yuma; 34 ayi ntoto widi mbozi
mu ntoto widi tsalu mu diambu di mambimbi
ma bobo bazingila muna. 35 Wukitula dikanga
mu bibuindi bi nlangu ayi ntoto wuyuma mu
zitho zinkumba; 36 Kuna kanata nzala muingi
yizingila ayi batunga divula diodi balenda
vuanda; 37 Bakuna zitsola ayi zindima zi vinu
ziozi zieti buta mimbutu mimbozi. 38 Wuba
sakumuna ayi thalu awu yiwombo yi buelama
ayi kasia tala ko ti bibulu biawu bidekuka. 39
Buna thalu awu yidekuka ayi bafua tsoni mu
diambu di khuamusu, mabienga ayi maniongo.
40 Niandi wulembo lenzi batu banneni, wulembo
badiengisa mu dikanga mu kambulu nzila. 41
Vayi weti totula nsukami mu ziphasi ziandi ayi
weti wokisa makanda mawu banga minkangu
mi mamemi. 42 Batu balulama mu mintima
balembo moni ayi balembo yangalala vayi batu
boso bambimbi bazibikidi miunu miawu. 43
Woso mutu widi nduenga bika kakeba mambu
mama ayi kasudika luzolo lunneni lu Yave.

108 Nkunga Davidi. Ntim'ama widi wukinda,
a Nzambi. Ndiela yimbila ayi ndiela bula
miziki mu muel'ama woso. 2 Kotukanu beno
ngitala ayi Lila; ndiela kotula khiesa buisa. 3
Ndiela kuzitisa, a Yave, va khatitsika makanda,
ndiela kuyimbidila va khatitsika batu 4 Bila
luzolo luaku luidi lunneni, luidi luzangama
viokila diyilu kikhuikizi kiaku kieti tula nate
ku matuti. 5 Yayusu kuaku, a Nzambi, ku yilu
diyilu ayi bika nkembo aku wuba va ntoto
wumvimba; 6 Wutuvukisa ayi wutusadisa mu
koko kuaku ku lubakala muingi bobo weti zola
bakulu. 7 Nzambi wutuba tona ku buangu
kiandi kinlongo: “mu ndungunu, ndiela vasa
Sikemi ayi ndiela teza ndimba wu Sikoti. 8 Minu
phuidi Galadi, minu phuidi Manase; Efalayimi
wawu nkaku wu ntu ama Yuda nkaw'ama wu
kipfumu. 9 Mowabi diawu dibola diodi ndieti
yobidila. Va yilu Edomi ndiloza zisandale ziama,
ndiela yamikina mu diambu di ndungunu ama
mu basi Filisiti.” 10 Nani wela kundata ku
divula dikindusu ngolo e? Nani wela kuthuadisa
ku Edomi e? 11 Keti ngeyo, a Nzambi, ngeyo
wutuloza, ngeyo wunkambu buela totukanga
ayi minkangu mi masodi meto e? 12 Wutuvana
lusadusu va ntuala mbeni bila lusadusu lu mutu
luidi lu phamba. 13 Va kimosi ayi Nzambi, tuela
tunga ayi wela kosikisa bambeni zieto.

109 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
A Nzambi, mutu wowo ndieti zitisa
bika dingalala. 2 Bila batu bambimbi ayi batu
bansadilanga bukhita bazibudi miunu miawu
mu diambu diama. Balembo tubi mu diambu
diama mu ludimi lu luvunu. 3 Mu mambu ma
kikhenene, banzungididi ayi balembo nduanisa
mu kambu bila. 4 Mu kikundi kiama, balembo
mfundi vayi minu ndidi mutu wu lusambulu.
5 Baphutudidi mambimbi mu mamboti ayi
bandendidi mu diambu di kikundi kiama. 6
Sobula mutu wumbimbi mu diambu kakba
mbeni andi; bika mfundi katelama va koko
kuandi ku lubakala. 7 Mu thangu kela samba,
bika kaba monika mu nzimbala ayi bika
lusambulu luandi lumbedisa. 8 Bika bilumbu
biandi bikituka bifioti. Bika mutu wunkaka
kabonga buangu kiandi ki kintuadisi. 9 Bika
bana bandi baba bana basana; ayi nketo andi
difuola. 10 Bika bana bandi baba mindiengidi
mikuenda lombingi; bika baba kuka mu zinzo
ziawu zitiolumuka. 11 Bika mutu wowo weti
devisa kabonga bima bioso biobi kavuidi;
bika banzenza baziona mu kingolo mimbutu
mi kisalu kiandi. 12 Bika kubika ba mutu
wulenda kumvangila mamboti voti monina
bana bandi basana kiadi. 13 Bika nkun'andi
wulalakana; mazina mawu makubulu mu tsungi
yinkuiza. 14 Bika mambimbi ma bakulu bandi
matebukulungu moyo va ntuala Yave, bika
disumu di ngudi andi dibika kubulu. 15 Bika
masumu mawu mazingila mu zithangu zioso
va ntuala Yave muingi kalalikisa thebukulu
awu moyo va ntoto. 16 Bila kalendi yindula mu
vanga mamboti ko, vayi wuyamisa nsukami
nate ku lufua; ayi nkua kiadi ayi mutu wuba
ntima wukosakana. 17 Niandi wuzola singa; bika
yimbuila, kamonanga khini ko mu lusakumunu
bika luawu luba thama ayi niandi 18 Wuvuata
tsingulu banga nledi andi; yawu yikota mu
khati nitu andi banga nlangu, mu mimvesi
miandi banga mafuta. 19 Bika yawu yikituka
banga yunga kioki kakukifukila; banga nsinga
luketo wowo keti vuata mu zithangu zioso.
20 Bika buawu bobo bubela mfutu wu Yave
kuidi mimfundi miama; kuidi bobo bantubanga
mambu mambimbi mu diambu diama. 21
Vayi ngeyo Yave, mutu wumvanganga mawu
zodidi, wuphangila mamboti mu diambu di
dizina diaku; ka diambu ko mamboti ma luzolo
luaku madi, bika wukhula. 22 Ndidi nkua kiadi

ayi nsukami ayi ntim'ama widi wuluala mu
minu. 23 Ndieka lalakana banga kitsusula va
masika; bakhukidi banga makhoko. 24 Makuma
mama malembo bulangama mu kukifuisanga
nzala mu diambu di lusambulu; nitu ama yidi
yifioti ayi yikonda. 25 Minu ndieka diambu
di mvuezolo kuidi mimfundi miama; bawu
kumbona, balembo nikuna mintu miawu. 26
Wutsadisa, a Yave, Nzambi ama; wuphukisa
boso buididi luzolo luaku. 27 Bika bazaba ti
koko kuaku; ti ngeyo Yave wuvanga buawu. 28
Bawu balembo singi vayi ngeyo wela sakumuna.
Bu batelimini mu diambu di nuanisa, bela fua
tsoni vayi kisadi kiaku kiela mona khini. 29
Mimfundi miama milendi vuata nzitusu ko ayi
miela fukudulu tsoni banga yunga. 30 Mu munu
ama, ndiela yayisa ngolo Yave; Mu nkangu
wunneni wu batu, ndiela kunzitisa. 31 Bila
niandi wuntelamanga va koko ku lubakala lu
nsukami mu diambu di vukisa luzingu luandi
mu mioko mi bobo bakunzengilanga nkanu.

110 Nkunga Davidi. Yave wutuba kuidi Pfumu
ama: "Vuanda va koko kuama ku lubakala
nate ndikitula bambeni ziaku kima kioki beti
tetika malu mu diambu di malu maku." 2 Yave
wela nonuna nkawa aku wu lulendo wu kipfumu
tona ku Sioni; wela yadila va khatitsika bambeni
ziaku. 3 Minkangu miaku mi masodi miela
ba luzolo lumboti; mu lumbu kiaku ki mvita
bavuata nzitusu wunlongo tona mu khiesa buisi
wela tambula bimi bi bumuana buaku. 4 Yave
wuzenga ndefi, kalendi viakisa mayindu mandi
ko: "ngeyo widi nganga Nzambi mu zithangu
zioso mu ntanda wu Meleshisedeki." 5 Yave
widi va koko kuaku ku lubakala; wela kosikisa
mintinu mu lumbu ki miangu miandi mi ngolo.
6 Wela sambisa makanda, kupikisa bafua Niandi
wela kosikisa minyadi va ntoto wumvimba. 7
Niandi wela nua nlangu wu mvuila mu ndambu
nzila, diawu kela vumbudila ngolo ntu andi.

111 Luzitisa Yave! Ndiela yayisa Yave mu
ntim'ama wumvimba, mu dikabu di
batu balulama ayi mu lukutukunu lu batu.
2 Mavanga ma Yave madi manneni, meti
yindulu kuidi bobo beti kumazola. 3 Mavanga
mandi madi ma nkembo ayi ma nzitusu ayi
busonga buandi bunzingilanga mu zithangu
zioso. 4 Niandi wuvanga ti matsiminanga
mandi matebukulukungu moyo. Yave widi nkua
nlemvo ayi nkua kiadi. 5 Niandi weti vana bidia
kuidi bobo beti kunkinzika; wuntebukilanga
moyo Nguizani andi mu zithangu zioso. 6
Wumonisa batu bandi lulendo lu bisalu biandi;
bu kaba vana mintoto mi makanda mankaka.
7 Bisalu bi mioko miandi bidi kikhuikizi ayi
busonga; minsiku miandi mioso mifueni mu
tudulu diana, 8 mikindusu mu zithangu zioso
ayi mu kadika mvu; mivangulu mu kikhuikizi
ayi mu bufuana. 9 Niandi wuvana khudulu
kuidi batu bandi; niandi wutumina nguizani
andi mu zithangu zioso. Dizina diandi didi
dinlongo ayi tsisi didi. 10 Kinzika Yave yawu
thonono yi nduenga, Babo bobo beti landakana
minsiku miandi babeki diela dimboti. Niandi
vuidi nzitusu mu zithangu zioso.

112 Luzitisa Yave! Lusakumunu kuidi mutu
wowo weti kinzika Yave; wowo weti
mona khini mu zithumunu ziandi. 2 Bana
bandi bela ba lulendo va ntoto; Tsungi yi batu
balulama yela sakumunu. 3 Bima biwombo ayi
kimvuama bidi mu nzo andi ayi busonga buandi
bunzingilanga mu zithangu zioso. 4 Ka diambu
ko mu tombi, kiezila kieti kienzuka mu diambu
di batu balulama mu mintima; mu diambu di
nkua nlemvo ayi nkua kiadi ayi mutu wusonga.
5 Mamboti mela kuiza kuidi mutu wowo
wunkabulanga mu luzolo ayi wundevisanga
mu kambu kuiku; ayi wundiatisanga bisalu
biandi mu busonga. 6 Bukiedika kalendi nikuka
ko; mutu wusonga wela tebukulungu moyo
mu zithangu zioso. 7 Kalendi mona zitsangu
zimbimbi tsisi ko. Ntim'andi widi wukinda,
wuntulanga diana mu Yave. 8 Ntim'andi
widi mu luvovomo, kalendi mona tsisi ko ku
tsuka wela nunga mu tala batu bobo beti
kunlenda. 9 Wunkabulanga mu zindambu zioso
makaba mu diambu di nsukami; busonga buandi
bunzingilanga mu zithangu zioso; phok'andi
yela vumbulu ngolo mu nzitusu. 10 Mutu
wumbimbi wela bumona ayi wela fuema; wela
kueta meno ayi wela lalakana. Zikhanu zi mutu
wumbimbi ziela kituka ziphamba.

113 Nkembo kuidi Yave! Luzitisa Yave luzitisa
beno bisadi bi Yave; luzitisa dizina di
Yave. 2 Bika dizina di Yave dizitusu tona buabu
nate mu zithangu zioso; 3 Bika dizina di Yave
dizitusu tona kuntotukilanga thangu nate ku
buangu yeti diamina. 4 Yave widi wuyayusu ku
yilu makanda moso, nkembo andi ku mbata

diyilu. 5 Nani dedikini banga Yave, Nzambi, eto
niandi wutula kundu kiandi ki kipfumu ku yilu
6 mutu wowo weti yinama mu tala diyilu ayi
ntoto e? 7 Weti totula nsukami mu mbungi-
mbungi; ayi niandi weti vumbula nkua kiadi
mu dikuka di dibombi. 8 Weti kuba vuandisa va
kimosi ayi bana ba mintinu va kimosi ayi bana
ba mintinu mi batu bawu. 9 Niandi wuvuandisa
sita ki nketo mu nzo; banga ngudi yi bana
yilembo moni khini Luzitisa Yave.

114 Mu thangu Iseli katotuka mu Ezipite,
nzo yi Yakobi mu batu beti tuba mbembo
yi nzenza; 2 Yuda dikituka buangu kinlongo
ki Nzambi, Iseli tsi andi. 3 Mbu wumona
ayi wutina; Yolidani yivutuka ku manima. 4
Miongo midumuka banga mamemi mambakala;
miongo mifioti banga bana ba mamemi. 5 A
mbi bivangama, ngeyo mbu, muingi wutina
ngeyo Yolidani, muingi wuvutuka ku manina
e? 6 Ngeyo miongo, muingi wudumuka banga
mamemi ma mbakala, miongo mifioti banga
bana ba mememi e? 7 Tita, a ntoto, va meso ma
Yave va meso ma Nzambi yi Yakobi. 8 Niandi
wunkitulanga ditadi buindi ki nlangu, ditadi
dingolo zitho zi nlangu.

115 Bika kuidi beto, a Yave, bika kuidi beto;
vayi kuidi dizina diaku kuba nkembo,
mu diambu di luzolo luaku ayi kikhuikizi kiaku.
2 Bila mbi makanda malembo tubila ti: "Kuevi
kuidi Nzambi awu e?" 3 Nzambi eto widi ku
Diyilu, niandi weti vanga moso katidi. 4 Vayi
bitumba biawu bidi palata ayi nolo; bivangulu
mu mioko mi batu. 5 Bibeki miunu vayi bilendi
yoluka ko; meso vayi bilendi mona ko. 6 Bibeki
matu vayi bilendi wa ko; mayilu vayi bilendi
wa tsudi ko. 7 Bibeki mioko vayi bilendi simba
ko, malu vayi bilendi diata ko. Voti bilendi
totula ko biyoko mu phovi-yi-dilaka diawu. 8
Batu bobo bavanga biawu bela ba banga biawu,
ayi buawu bobo buela bela batu boso bobo
bantulanga diana mu biawu. 9 A nzo yi Iseli,
tula diana mu Yave. Niandi nsadisi awu ayi
nkaku awu. 10 A Nzo yi Aloni, tula diana mu
Yave. Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 11
Beno lueti kunkinzika, lutula diana mu Yave.
Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 12 Yave weti
kututebukila moyo ayi wela kutusakumuna.
Wela sakumuna nzo yi Iseli, wela sakumuna
nzo yi Aloni. 13 Wela sakumuna bobo beti
kinzika Yave, batu baphamba va kimosi ayi batu
banneni. 14 Bika Yave kaluwokisa, beno ayi
bana beno va kimosi. 15 Bika Yave kalusakuna,
mvangi wu diyilu ayi ntoto. 16 Yave niandi
vuidi Diyilu dizangama vayi ntoto wuvanu kuidi
mutu. 17 Kadi sia ti bafua bawu beti zitisa Yave;
bobo bankuendanga ku tsi yidi dio sui. 18 Vayi
beto tueti yayisa Yave tona buabu nate mu
zithangu zioso. Luzitisa Yave.

116 Ndieti zola Yave bila niandi weti wa
mbembo'ama weti wa yamikina kuama
mu diambu di kiadi. 2 Bila niandi wutamba
dikutu diandi kuidi minu, ndiela kuntela
sumbu ndilembo zingi. 3 Minsinga mi lufua
mimfietikisa; tsisi yi tsi yi bafua yibua va minu;
ndibedoso kuidi ziphasi ayi maniongo. (Sheol
h7585) 4 Buna nditedila dizina di Yave; "A Yave,
wuphukisa!" 5 Yave widi nkua nlemvo ayi
widi wusonga; Nzambi eto widi nkua kiadi.
6 Yave wunkebanga batu badi bakuluka mu
mintima; bu ndiba mu nkinza wu ngolo niandi
wuphukisa. 7 Ba mu luvundulu mu zithangu
ziwombo, a muel'ama bila Yave wuba wumboti
kuidi ngeyo. 8 Bila ngeyo, a Yave, wukula muel'
ama mu lufua; meso mama mu matsuela, malu
mama mu bumina thutu 9 muingi ndibaka bu
diatila va ntuala Yave, va mbata ntoto wu batu
badi moyo. 10 Ndiwilukila, diawu nditubila: "mu
ziphasi zingolo ndidi." 11 Ku tsi maniongo mama
nditubа: "batu boso badi bankua luvunu." 12
Buevi ndilendi futila Yave mu mamboti mandi
moso kuidi minu e? 13 Ndiela vumuna mbungu
yi phulusu ayi ndiela tela dizina di Yave. 14
Ndiela dukisa zindefi ziama zioso kuidi Yave; va
meso ma batu bandi boso. 15 Lufua lu banlongo
ba Yave thalu luidi va meso mandi. 16 A Yave,
bukiedika ndidi kisadi kiaku; ndidi kisadi kiaku,
muana wu kisadi kiaku ki nketo. Ngeyo wukhula
mu zisieni ziama. 17 Ndiela kutambika makaba
ma phutudulu matondo ayi ndiela tela dizina
di Yave. 18 Ndiela dukisa zindefi ziama zioso
kuidi Yave; va meso ma batu bandi boso, 19 mu
zimpangu zi Nzo Yave, va khatitsik'aku ngeyo
Yelusalemi. Luzitisa Yave.

117 Luzitisa Yave, beno makanda moso.
Lunyayisa beno batu boso. 2 Bila luzolo
luandi luidi lunneni kuidi beto, ayi kikhuikizi
kiandi kinzingilanga mu zithangu zioso. Luzitisa
Yave.

118 Luvutudila Yave matondo bila
niandi widi wumboti; luzolo luandi
lunzingilanga mu zithangu zioso. 2 Bika
Iseli katuba: luzolo luandi lunzingilanga mu
zithangu zioso. 3 Bika nzo yi Aloni yituba:
luzolo luandi lunzingilanga mu zithangu zioso.
4 Bika bobo beti kinzika Yave batuba; luzolo
luandi lunzingilanga mu zithangu zioso. 5 Ku
tsi ziphasi ziama, ndiyamikina kuidi Yave, ayi
wuphana mvutu bu kaphuandisa mu kiphuanza.
6 Yave widi ku ndambu'ama, ndilendi mona
tsisi ko. Buna mutu mbi kalenda ku phanga
e? 7 Yave widi ku ndambu'ama, niandi nsadisi
ama; buna ndiela nunga mu tala bambeni
ziama. 8 Bulutidi mboti mu suaminanga mu
Yave viokila mu tula diana mu mutu. 9 Bulutidi
mboti mu suaminanga mu Yave viokila mu tula
diana mu bana ba mintinu. 10 Makanda moso
manzungidila vayi mu dizina di Yave, ndilembo
babungi. 11 Mawu manzungidila, ku ndambu
ka ndambu vayi mu dizina di Yave, ndilembo
babungi. 12 Mawu manzungidila banga ziniosi,
vayi zifuidi mu nsualu banga zitsendi zinlema
mbazu; mu dizina di Yave, ndilembo babungi
13 Bandunguna ku mbusa muingi ndibua vayi
Yave wutsadisa. 14 Yave niandi zingolo ziama
ayi nkung'ama; niandi wuyika phulusu ama. 15
Yamikina ku khini ayi ku ndungunu kulembo
wakana mu zinzo zi ngoto zi batu basonga:
koko ku lubakala ku Yave kuvanga mambu ma
lulendo. 16 Koko ku lubakala ku Yave kuidi
ku zangama ngolo; koko ku lubakala ku Yave
kuvanga mambu ma lulendo. 17 Ndilendi fua ko
vayi ndiela zinga ayi ndiela yamikisa momo
Yave kavanga. 18 Yave wuphana thumbudulu
mu kingolo; vayi kasia kundiekula ko mu lufua.
19 Nzibudila mielo mi busonga, ndiela kota
ayi ndiela vutudila Yave matondo. 20 Wawu,
wawu muelo wu Yave, vawu basonga bafueti
kotila. 21 Ndiela kuvutudila matondo bila ngeyo
wuphana mvutu wuyika phulusu ama. 22 Ditadi
diloza mintungi diyika ditadi dilutidi mfunu va
fuma ki nzo. 23 Yave wuvanga diambu diodi ayi
didi diambu ditsiminanga va meso meto. 24
Kiaki kiawu lumbu kivanga Yave, bika tumona
khini ayi tuyangalala mu lumbu beni. 25 A Yave,
wutuvukisa! A Yave, wutusadisa tuluta kuenda
ku ntuala. 26 Bika kasakumunu mutu wowo
wunkuizila mu dizina di Yave; tona ku nzo Yave,
tulembo kulusakumuna. 27 Yave niandi Nzambi
ayi niandi wutukienzula; ayi mangiemvo mu
mioko, lukota mu ntanda; nate ku ziphoka zi
diziku dimvikulungu makabu. 28 Ngeyo Nzambi
ama ayi ndiela kuvutudila matondo. Ngeyo
Nzambi ama ayi ndiela kuyayisa. 29 Luvutudila
Yave matondo bila niandi widi wumboti, bila
luzolo luandi lunzingilanga mu zithangu zioso.

119 Lusakumunu kuidi bobo bandiatilanga
mu zinzila ziawu zikambulu tsembolo,
bobo bandiatilanga boso buididi mina mi Yave. 2
Lusakumunu kuidi bobo bankebanga zinzengolo
ziandi; ayi bakutombanga mu mintima miawu
mimvimb; 3 bavanganga ko kadi diambu di
mbimbi, bandiatilanga mu zinzila ziandi. 4
Ngeyo wuvana minsiku mu diambu mikinzuku
bumboti. 5 A bika zinzila ziama ziba zitelama
dio ngui mu diambu ndikizika zinzengolo ziaku;
6 Buna ndilendi fua tsoni ko bu ndiela keba
zithumunu ziaku zioso. 7 Ndiela kuzitisa mu
ntima wululama; banga minu ndilonguka mina
miaku misonga. 8 Ndiela kinzika zinzengolo
ziaku, kadi tumbu ku ndiekula. 9 Buevi ditoko
kalenda kebila nzil'andi yi vedila e? Mu zinganga
boso buidi mambu maku. 10 Ndikutomba mu
ntim'ama wumvimba, kadi tala ti ndivengama
mu zithumunu ziaku. 11 Ndisimbidila mambu
maku mu ntim'ama mu diambu ndibika vola
masumu kuidi ngeyo. 12 Nzitusu kuidi ngeyo,
a Yave wundonga zinzengolo ziaku. 13 Mu
bididi biama, ndilembo tangi mina mioso
mintotukanga mu munu aku. 14 Ndieti mona
khini mu landakana zinzengolo ziaku banga
mutu wowo wumona khini mu kimvuama
kiwombo. 15 Ndieti yindula minsiku miaku ayi
ndieti kinzika zinzila ziaku. 16 Ndieti mona
khini mu zinzengolo ziaku, ndilendi lenza
ko mambu maku. 17 Vangila kisadi kiaku
mamboti ayi mu ndiela zinga; ndiela tumukina
mambu maku. 18 Zibula meso mama mu
diambu mona mambu matsiminanga mu mina
miaku. 19 Ndidi nzenza vava mbata ntoto; kadi
kutsuekila zithumunu ziaku. 20 Muel'ama widi
dilemina di ngolo; mu diambu di mina miaku
mu zithangu zioso. 21 Ngeyo wunteminanga
batu badi luniemo, bobo basingu ayi bobo
bavengama mu zithumunu ziaku. 22 Thatudila
tsoni ayi dienzi bila ndieti keba zinzengolo
ziaku. 23 Ka diambu ko minyandi mivuendi
va kimosi ayi mikuthubidila; kisadi kiaku
kiela yindula zinzengolo ziaku. 24 Zinzengolo
ziaku zinkumbonisanga khini, zikuphananga

zindongi. 25 Ndivuanda mu mbungi-mbungi;
keba luzingu luama boso buididi mambu maku.
26 Nditangila zinzila ziama ayi ngeyo wuphana
mvutu; wundonga zinzengolo ziaku. 27 Bika
ndisudika malongi ma minsiku miaku; buna
ndiela yindula matsiminanga maku. 28 Muel'
ama widi wuvonga mu kiadi, wukhindisa boso
buididi mambu maku. 29 Bika wuphengumuna
mu zinzila zi luvunu; wumbonisa nlemvo mu
mina miaku. 30 Ndisobula nzila yi Kiedika;
nditula ntim'ama mu mina miaku. 31 Ndidi
wukangama mu zinzengolo ziaku, a Yave; kadi
kumbika ndifua tsoni. 32 Ndilembo zawula
mu nsolo wu zithumunu ziaku bila ngeyo
wuvuandisa ntim'ama mu kiphuanza. 33
Wundongisa, a Yave, mu landakana zinzengolo
ziaku buna ndiela kuzikeba nate ku tsukulu. 34
Wuphana diela ayi ndiela keba mina miaku ayi
ndiela ku mikinzika mu ntim'ama wumvimba.
35 Wuthuadisa mu nsolo wu zithumunu ziaku
bila muawu ndieti moninanga khini. 36 Balula
ntim'ama kuidi zinzengolo ziaku; vayi bika kuidi
ndandu yi luvunu. 37 Botula meso mama mu
bima biphamba; keba luzingu luama boso buididi
mambu maku. 38 Dukisila kisadi kiaku tsil'aku,
muingi babaka bukukinzikila. 39 Vengumuna
mvuezolo wowo ndilemou moni tsisi bila mina
miaku midi mimboti. 40 Phila phuila ndidi yi
minsiku miaku; keba luzingu luama mu busonga
buaku. 41 Bika luzolo luaku lungolo lutula kuidi
minu, a Yave, phulusu aku boso buididi tsil'
aku, 42 buna ndiela baka bu vanina mvutu kuidi
mutu wowo wulembo kumfingi bila nditula
diana diama mu mambu maku. 43 Kadi tumbu
botula mvimba mambu ma kiedika mu munu'
ama bila ndintulanga diana diama mu mina
miaku. 44 Ndiela tumukinanga Mina miaku
kadika thangu mu zithangu zioso ayi mu kadika
mvu. 45 Ndiela diatilanga mu kiphuanza bila
nditomba minsiku miaku. 46 Ndiela yolukila
zinzengolo ziaku va ntuala mintinu ayi ndilendi
fua tsoni ko. 47 Bila khini ndieti mona mu
zithumunu ziaku, bila ndieti ku zizola. 48
Ndimvumuna mioko miama kuidi zithumunu
ziaku, ziozi ndieti zola ayi ndiela yindulanga
zinzengolo ziaku. 49 Tebukila moyo mambu
maku kuidi kisadi kiaku; bila ngeyo wuphana
diana. 50 Mbombolo ama mu ziphasi ziama
yawu yayi: tsil'aku yeti kitula luzingu luama
lumona. 51 Batu ba luniemo batsekinina ngolo
boso buididi luzolo luawu vayi ndisia vengama
ko mu Mina miaku. 52 Nditebukila moyo
mina miaku mikhulu, a Yave ayi ndintambula
mbombolo mu miawu. 53 Kiadi kimbuila mu
diambu di batu bambimbi; bobo beti loza Mina
miaku. 54 Zinzengolo ziaku ziawu zingudi zi
mambu ma minkunga miama ku kadika buangu
kioki ndieti leka. 55 Nditebukilanga moyo
dizina diaku va builu, a Yave, ayi ndiela keba
Mina miaku. 56 Diadi diba diambu ndisadila:
ndintumukina minsiku miaku. 57 Ngeyo kuku
kiama, a Yave. Ndivana tsila ti ndiela tumukina
mambu maku. 58 Nditomba zizi kiaku mu
ntim'ama wumvimba, wutsila nlemvo boso
buididi tsil'aku. 59 Ndiyindula zinzila ziama ayi
nditadisa malu mama kuidi zinzengolo ziaku.
60 Ndiela tula nsualu ayi ndilendi zingila ko; mu
diambu di keba zithumunu ziaku. 61 Ka diambu
ko batu bambimbi bakhengi mu minsinga vayi
ndisia zimbakana ko Mina miaku. 62 Ndieti
kotuka va midi miphipa mu kuvutudila matondo
mu diambu di Mina miaku misonga. 63 Ndidi
nkundi wu batu boso bobo beti kukinzika ayi
wu bobo beti landakana minsiku miaku. 64
Ntoto wufulukidi mu luzolo luaku, a Yave; bika
wundonga zinzengolo ziaku. 65 Vangila kisadi
kiaku mamboti boso buididi mambu maku, a
Yave. 66 Bika wundongisa nzayilu ayi tsudukulu
yimboti bila ndiwilukila zithumunu ziaku. 67
Tuamina ndiba mu phasi, minu ndiba ndiengidi
vayi buabu ndieti tumimina mambu maku. 68
Ngeyo widi wumboti ayi momo weti vanga madi
mamboti; bika wundongisa zinzengolo ziaku.
69 Ka diambu ko batu ba luniemo balembo
bivisa nzitusu ama mu mambu ma luvunu mu
diambu diama minu ndiela kebanga minsiku
miaku mu ntim'ama wumvimba. 70 Mintima
miawu midi mi matadi ayi miwanga ko vayi
minu khini ndieti mona mu mina miaku. 71 Didi
diambu di mboti kuidi minu mu monoso phasi
muingi ndilonguka zinzengolo ziaku. 72 Mina
mitotukila mu munu aku milutidi mfunu kuidi
minu viokila zimili zimili zi bivanzi bi nolo ayi
bi palata. 73 Mioko miaku miawu mikhubika ayi
miphanga. Bika wuphana tsudukulu yi longukila
zithumunu ziaku. 74 Bika bobo beti ku kinzika
bamona khini bu beti kumbona, bila nditula
diana diama mu mambu maku. 75 Nzebi, a Yave,
ti mina miaku midi misonga mu kikhuikizi
ngeyo wumbonisa phasi. 76 Bika luzolo luaku
lu ngolo luba mbombolo ama boso buididi
tsila yoyi wusila kisadi kiaku. 77 Bika kiadi

kiaku kiba va minu mu diambu ndizinga bila
khini ndieti mona Mina miaku. 78 Bika batu
ba luniemo bafua tsoni, mu mambimbi beti
kuphangila mu kambu bila vayi minu ndiela
yindulanga minsiku miaku. 79 Bika bobo beti
ku kinzikanga babaluka kuidi minu; bobo beti
sudika zinzengolo ziaku. 80 Bika ntim'ama wuba
wukambu tsembolo va ntuala zinzengolo ziaku
mu diambu ndibika fuisu tsoni. 81 Muel'ama
wuvongidi mu diambu di phuila yi phulusu aku;
vayi ndintula diana diama mu mambu maku.
82 Meso mama mavongidi; malembo tadidila
tsil'aku; ndituba: “thangu mbi wela kuiza ku
mbomba e?” 83 Ka diambu ko ndidi banga
kamununu ki vinu kitudulu va muisi; vayi ndisia
zimbakana ko zinzengolo ziaku. 84 Nate thangu
mbi kisadi kiaku kafueti vingidila e? Thangu mbi
wela vanina thumbudulu kuidi batu bobo beti ku
ndiamisa e? 85 Batu ba luniemo bakebi mabulu
ma mintambu mu diambu diama; buawu ko
bobo buididi Mina miaku. 86 Zithumunu ziaku
zioso zifueni mu tudulu diana; bika wutsadisa
bila batu balembo ndiamisa mu kambu bila. 87
Keti fioti kuandi fisiala nganu bambotudi va
ntoto; vayi minu ndisia loza ko minsiku miaku.
88 Keba luzingu luama boso buididi luzolo
luaku ayi ndiela tumukina zinzengolo zi munu
aku. 89 Mambu maku, a Yave, manzingilanga
mu zithangu zioso; madi matelama dio ngui
mu diyilu. 90 Kikhuikizi kiaku kinzingilanga
mu zitsungi zioso. Ngeyo wukindisa ntoto
ayi wawu wulembo zingila. 91 Mina miaku
minzingilanga nate lumbu kiaku: bila bima
bioso bieti kusadila. 92 Enati Mina miaku misia
kumbonisa khini ko nganu ndibiva mu ziphasi
ziama. 93 Ndilendi zimbakana ko minsiku miaku
bila mu miawu weti kebila luzingu luama. 94
Wuphukisa bila ndidi waku; nditomba minsiku
miaku. 95 Batu bambimbi balembo mfiedi
mu diambu bambunga; vayi ndiela yindula
zinzengolo ziaku. 96 Mu kadika diambu di
fuana, ndilembo moni ndilu; vayi zithumunu
ziaku zisiko kadi ndilu. 97 A phila ndieti zodila
mina miaku! Miawu ndieti yindula mu lumbu
kimvimba. 98 Zithumunu ziaku zikhitula mutu
wu nduenga viokila bambeni ziama bila ziawu
zidi kaka yama mu zithangu zioso. 99 Minu
ndieti luta sudika viokila minyiyisi miama
mioso bila ndinyindulanga zinzengolo ziaku.
100 Minu ndieti luta sudika viokila bakulutu
bila ndinkebanga minsiku miaku. 101 Ndikeba
malu mama mu diatila mu woso-woso nsolo
wu mbimbi mu diambu dikeba mambu maku.
102 Ndisia vengama ko mu mina miaku bila
ngeyo veka wundonga. 103 A phila lueki mambu
maku madi mu munu ama viokila niosi mu
munu ama. 104 Mbeki diela mu diambu di
minsiku miaku; diawu ndinlendilanga woso-
woso nsolo wu mbimbi. 105 Mambu maku madi
muinda mu malu mama ayi kiezila mu nsolo'
ama. 106 Ndinzenga ndefi ayi ndiyikindisa: ti
ndiela landakana mina miaku mi busonga. 107
Ndimona ziphasi ziwombo; keba luzingu luama,
a Yave, boso buididi mambu maku. 108 Kikinina,
a Yave, minsitusu mi luzolo mi munu ama
ayi wundongisa mina miaku. 109 Ka diambu
ko kadika thangu ndieti nata luzingu luama
mu mioko miama, ndikadi zimbakana Mina
miaku. 110 Batu bambimbi balekidi ntambu
mu diambu diama, vayi ndisia vengama ko
mu minsiku miaku. 111 Zinzengolo ziaku zidi
kiuka kiama mu zithangu zioso; ziawu zidi
khini yi ntim'ama. 112 Ntim'ama wuvuendi mu
kebanga zinzengolo ziaku nate kuna tsuka. 113
Ndieti lenda batu badi mintima miodi, vayi
ndieti zola Mina miaku. 114 Ngeyo suamunu
kiama ayi nkaku'ama; nditula diana diama
mu mambu maku. 115 Bika luthatukila beno
batu lueti vanga mambu mambimbi; muingi
ndikeba zithumunu zi Nzambi ama. 116 Bika
wukhindisa boso buididi tsil'aku buna ndiela
zinga; kadi tala ti diana diama dilalukusu. 117
Bika ngeyo wuba singumunu kiama ayi ndiela
kulu; buna ndiela talanga zinzengolo ziaku
mu zithangu zioso. 118 Ngeyo wuloza batu
boso bobo beti zimbala mu zinzengolo ziaku
bila luvunu luawu luidi lu phamba. 119 Batu
boso bambimbi ba ntoto, ngeyo weti kuba
vengumuna banga tsobo diawu minu ndieti
zodila zinzengolo ziaku. 120 Nsuni ama wulembo
titi mu diambu di tsisi aku; thelimini mu boma
bu mina miaku. 121 Ndivanga mambu masonga
ayi mafuana kadi kundiekula kuidi minyamisi
miama. 122 Kubikila kisadi kiaku mamboti; kadi
tala ti batu ba luniemo bandiamisa. 123 Meso
mama mavongidi, malembo tadidila phulusu
aku, malembo tadidila tsil'aku yisonga. 124
Vangila kisadi kiaku mamboti boso buididi
luzolo luaku ayi wundonga zinzengolo ziaku.
125 Ndidi kisadi kiaku; wuphana diela, muingi
ndisudika zinzengolo ziaku. 126 Thangu yifueni
kuidi ngeyo mu sala, a Yave; mina miaku

mibundukidi. 127 Bila ndieti zola zithumunu
ziaku viokila nolo, viokila kutu nolo yithalu;
128 ayi bila ndilembo kinzika minsiku miaku
mioso milulama Ndinlendanga woso-woso
nsolo wu mbimbi. 129 Zinzengolo ziaku zidi zi
matsiminanga diawu ndieti kuzitumukina. 130
Zaba ti mambu maku meti vana kiezila; meti
vana diela kuidi batu baphamba. 131 Ndinzibula
munu ama ayi ndivumuna mu phuila yi ngolo
yi zithumunu ziaku. 132 Baluka kuidi minu ayi
wumbona kiadi, banga bobo weti vangila mu
zithangu zioso kuidi bobo banzolanga dizina
diaku. 133 Tuadisa zithambi zi malu mama boso
buididi mambu maku, kadi tala kadi disumu
di ndiadila. 134 Wukhula mu kuamusu wu
batu mu diambu ndibaka bu tumukina minsiku
miaku. 135 Kienzudila kisadi kiaku zizi ayi
wundongisa zinzengolo ziaku. 136 Matsuela
mawombo malembo kumbi mu meso mama
banga mila mi nlangu mu diambu Mina miaku
mikadi kinzuku. 137 Ngeyo widi wusonga, a Yave
ayi mina miaku midi milulama. 138 Zinzengolo
wutula zidi zisonga, zidi zifuana mboti mu
siwulu diana. 139 Bufula buama mu kusadila
bulembo tsukisa ntima, bila bambeni ziama zisi
zaba ko mambu maku. 140 Zitsila ziaku zimonika
ti zidi zikiedika, ayi kisadi kiaku wukuzizolanga.
141 Ka diambu ko ndidi mutu wuvumbama ayi
wulenzu, ndikadi zimbakana minsiku miaku.
142 Busonga buaku buidi mu zithangu zioso ayi
mina miaku midi mikiedika. 143 Ziphasi ayi
maniongo bimbuididi, vayi zithumunu ziaku
zikumbonisanga khini. 144 Zinzengolo ziaku
zidi zilulama mu zithangu zioso; wuphana
diela muingi ndizinga. 145 Nditela mu ntim'
ama wumvimba; wuphana mvutu, a Yave ayi
ndiela kinzika zinzengolo ziaku. 146 Ndikutela,
wuphukisa ayi ndiela keba zinzengolo ziaku.
147 Ndieti kotuka tuamina nkielo buisi wuba
ayi ndinyamikinanga muingi wutsadisa; minu
nditula diana diama mu mambu maku. 148
Meso mama meti ba mazibuka tuamina khiesa
yi builu, mu diambu ndiyindula zitsila ziaku.
149 Wa mbembo'ama boso buididi luzolo luaku
keba luzingu luama, a Yave, boso buididi mina
miaku 150 Bobo beti kubika zikhanu zimbimbi
bafikimini, vayi thama badi ayi Mina miaku.
151 Muaki, ngeyo widi wufikama, a Yave ayi
zithumunu ziaku zioso zidi zikiedika. 152 Tona
thama ndizaba, ndilongukala zinzengolo ziaku
ti ngeyo wumana zibieka mu zithangu zioso.
153 Bika wutala ziphasi ziama ayi bika wukhula
bila ndisia zimbakana ko Mina miaku. 154 Bika
wunduanina ayi bika wukhula, keba luzingu
luama boso buididi zitsila ziaku. 155 Phulusu
thama yidi mu diambu di batu bambimbi bila
batombanga ko zinzengolo ziaku. 156 Kiadi
kiaku kidi kinneni, a Yave; keba luzingu luama
boso buididi mina miaku. 157 Batu bobo beti
kundenda badi bawombo ayi beti kundiamisa;
vayi ndikadi vengama mu zinzengolo ziaku.
158 Ndieti kakumukina batu bobo bakambulu
minu bila batumukinanga ko mambu maku 159
Tala phila ndieti zodila minsiku miaku, keba
luzingu luama, a Yave, boso buididi luzolo luaku.
160 Mambu maku moso madi makiedika; Mina
miaku mioso misonga midi mu zithangu zioso.
161 Minyadi mindiamisini mu kambu bila vayi
ntim'ama wulembo titi va ntuala mambu maku.
162 Khini ndieti mona mu tsil'aku banga mutu
beki kiuka kinneni mu mvita. 163 Ndieti lenda
ayi ndieti kakumukina luvunu vayi ndieti zola
Mina miaku. 164 Ndieti kuzitisa mu tsambuadi
di zikhumbu mu lumbu mu diambu di Mina
miaku misonga. 165 Ndembama yiwombo yidi
kuidi bobo banzolanga Mina miaku; kuisi ko
diambu dimosi diba lenda buminina thutu
166 Ndilembo vingila phulusu aku, a Yave ayi
ndieti landakana zithumunu ziaku. 167 Ndieti
tumimina zinzengolo ziaku bila ndieti kuzizola
ngolo 168 Ndieti tumimina minsiku miaku
ayi zinzengolo ziaku bila ngeyo zebi zinzila
ziama zioso. 169 Bika yamikina kuama kutula va
ntual'aku, a Yave wuphana diela boso buididi
mambu maku. 170 Bika ndombolo ama yitula
va ntual'aku; wukhula boso buididi tsil'aku.
171 Bika bididi biama bisapika mu nzitusu aku
bila weti kundonga zinzengolo ziaku 172 Bika
ludimi luama luyimbila mambu maku bila
zithumunu ziaku zioso zidi zisonga. 173 Bika
koko kuaku kuba kukubama mu kutsadisa bila
ndisobula minsiku miaku. 174 Phuila yingolo
ndiba mu mona phulusu aku, a Yave ayi Mina
miaku mikumbonisanga khini. 175 Bika ndizinga
muingi ndizitisa ayi bika mina miaku mitsimba
176 Ndidiengila banga nkangu wu mamemi
mazimbala, tomba kisadi kiaku, bila ndisia
zimbakana ko zithumunu ziaku.

120 Nkunga wuyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Nditela Yave
mu ziphasi ziama ayi niandi wupheni mvutu. 2

Wuphukisa, a Yave, mu bididi bi luvunu ayi mu
ludimi luidi mayuya. 3 Mbi kalenda kuvangila
ayi mbi kalenda buela, ludimi luidi mayuya e? 4
Wela kuvana thumbudulu mu madionga ma
kinuani malengulu bumboti; mu makala ma
mbazu, ma nungu-tsendi, 5 mabienga kuidi
minu bu ndilembo vuandi ku Metsiseki; bu
ndieti zingila mu zinzo zi ngoto zi Kedali. 6 Mu
bilumbu biwombo ndizingila va khatitsika batu
bobo banlendanga ndembama. 7 Minu ndidi
mutu wu ndembama; vayi minu yoluka, buna
bawu beka yindula mvita.

121 Nkunga wuyimbudulu mu
nzila yikuendila ku nzo Yave.
Ndimvumbulanga meso mama ku miongo, kuevi
kuela totukila lusadusu luama e? 2 Lusadusu
luama luntotukila kuidi Yave; mvangi wu
diyilu ayi ntoto. 3 Kalendi bika ko kulu kuaku
kusialumuka; mutu wowo weti kukebanga
kalendi niungina ko. 4 Bukiedika, mutu wowo
weti sunga Iseli, kalendi niungina ko voti leka
tulu ko 5 Yave niandi wukusunganga, niandi
kitsusula kiaku va koko kuaku ku lubakala. 6
Thangu yilendi ku vanga ko mbimbi va muini
voti ngondi va builu. 7 Yave wela kukebanga
mu mambimbi moso, niandi wela sunganga
luzingu luaku. 8 Yave wela kusunga mu kuiza
kuaku ayi mu kuenda kuaku tona buabu nate
mu zithangu zioso.

122 Nkunga Davidi wuyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Khini ndimona
bu bakhamba ti: “Bika tuendanu ku nzo Yave”.
2 Malu meto matelimini mu mielo miaku, a
Yelusalemi. 3 Yelusalemi ditungu banga divula.
Diodi dikangama ngolo va kimosi 4 Kuna kueti
kuiza zimvila, zimvila Yave mu diambu di zitisa
dizina di Yave boso buididi zinzengolo zivanu
kuidi Iseli. 5 Bila kuna kutelimini bikundu bi
kipfumu bi tsambusulu; bikundu bi kipfumu
bi nzo yi Davidi. 6 Lusambila mu diambu di
ndembama yi Yelusalemi. Bika bobo beti kuzola
bamona luvovomo. 7 Bika ndembama yiba mu
bibaka biaku ayi luvovomo mu zinzo ziaku
zinneni. 8 Mu diambu di bakhomba ziama ayi
bakundi bama ndiela tuba “bika ndembama
yiba yaku”. 9 Mu diambu di nzo Yave, Nzambi
eto, ndiela tomba mamboti maku.

123 Nkunga wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Ndimvumbula
meso mama kuidi ngeyo Yave ngeyo beki kundu
kiaku ki Kipfumu mu diyilu. 2 Banga meso ma
bavika meti tala mioko mi bapfumu bawu; banga
meso ma kisadi kinketo mantalanga mioko
mi pfumu andi wu nketo; buawu bobo meso
meto mantadilanga kuidi Yave, Nzambi eto,
nate kela kutumona kiadi. 3 Wutumoni kiadi, a
Yave, wutumoni kiadi bila nlenzo wuwombo
tutambudi. 4 Mvuezolo wuwombo tutambula
kuidi bankua luniemo; nlenzo wuwombo kuidi
bankua lunangu.

124 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Bika Iseli katuba:
Enati Yave kasia ba ku ndambu'eto ko; 2 Enati
Yave kasia ba ku ndambu eto ko mu thangu
batu batelama mu kutunuanisa; 3 mu thangu
nganzi awu yitubuila, keti nganu mina batumina
bamoyo; 4 khuka nlangu yitumbu kutuvitumuna
ayi nguma yi nlangu yitudiamisa, 5 minlangu
mi nguma mitulalumuna. 6 Nzitusu wuba
kuidi Yave mutu wowo wukambu kutuyekula
batukanzuna mu meno ma miunu miawu. 7
Tutina banga nuni bu keti tinina mu dikondi di
ntambi wu zinuni. Dikondi dikanzuka ayi beto
tutina. 8 Lusadusu lueto luidi mu dizina di Yave,
mvangi wu diyilu ayi ntoto.

125 Nkunga wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Bobo bantulanga
diana diawu mu Yave badi banga mongo
wu Sioni, wowo wulendi nikuka ko vayi
wunzingilanga mu zithangu zioso. 2 Banga
miongo bu mizungididi Yelusalemi, buawu bobo
Yave kazungididi batu bandi tona buabu nate
mu zithangu zioso. 3 Nkawa wu kipfumu wu
batu bambimbi wulendi vuandanga ko va mbata
ntoto wukubukulu batu basonga; bila nganu
batu basonga bela sadila mioko miawu mu vanga
mambimbi. 4 Vanga mamboti, a Yave, kuidi
batu bamboti, kuidi bobo badi balulama mu
mintima. 5 Vayi bobo beti vengama mu diatila
mu zinzila zivenga, Yave wela kuba lalikisa
va kimosi ayi bobo bamvanganga mambimbi.
Ndembama yibanga vadi Iseli.

126 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yi
kuendila ku nzo Yave. Mu thangu Yave
kavutula batu bakangama ku Sioni, tuba banga
batu banlota zindozi. 2 Miunu mieto miba
miwala masevo; ludimi lueto minkunga mi khini.
Buna batuba muidi makanda ti: “Yave wuba
vangidi mambu manneni.” 3 Yave wutuvangidi

mambu manneni; ayi khini yitufulukidi. 4
Vutula diaka kimvuama kieto, a Yave; banga
bina bimila bi minlangu ku Nengevi. 5 Bobo
beti kuna ayi matsuela mu meso, bela vedila mu
minkunga mi khini. 6 Wuntotukanga ku nganda
ayi matsuela mu meso; wunatanga mbongo mu
kuna; weti vutuka ayi minkunga mi khini mu
natanga mimvumba mi biti.

127 Nkunga Salomo wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Enati Yave
kakadi tunga nzo, buna batu bobo balembo
tungi mu phamba kuandi balembu sadila. Enati
Yave kakadi sunga divula buna batu bobo
balembo disungi mu phamba kuandi balembo
disungila. 2 Mu phamba kuandi lueti kotukila
nsuka-nsuka ayi lueti kambu vika lekilanga,
lueti sadilanga ngolo mu diambu di bidia bi dia;
bila bobuawu keti vanina kuidi bobo keti zola
bu badi ku tulu. 3 Bana badi kiuka kimbanga
kuidi Yave, bosi mbutu wu bana widi mfutu
wumbanga kuidi niandi. 4 Banga madionga
mu mioko mi kinuani ki lulendo, buawu bobo
buididi bana mutu kabutidi mu kimuana kiandi.
5 Lusakumunu kuidi mutu wowo wuwesa bawu
mu khutu andi. Balendi fua tsoni ko mu thangu
bela tubana ayi bambeni ziawu ku muelo.

128 Nkunga wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Lusakumunu
kuidi batu boso bobo bobo beti kinzika Yave,
bandiatilanga mu zinzila ziandi. 2 Ngeyo wela
dia mbutu wu kisalu kiaku. Lusakumunu ayi
mamboti biela ba biaku. 3 Nketo aku wela
ba banga vinu yidi mbozi yiwombo mu khati
nzo aku; bana baku banga mintiudila mi olive
muyendila mez'aku. 4 Buawu bobo buididi mutu
wusakumunu, wowo weti kinzika Yave. 5 Bika
Yave kalusakumuna, tona ku Sioni mu bilumbu
bioso bi luzingu lueno; bika lumona mamboti
ma Yelusalemi 6 ayi bika lumona bana ba bana
beno. Bika ndembama yiba vadi Iseli.

129 Nkunga wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Bandiamisa
ngolo tona mu bumuana buama, bika Iseli
katuba. 2 Bandiamisa ngolo tona mu bumuana
buama vayi basia ku ndunga ko. 3 Minkuni
midima manima mama; batula muawu minkala
miawu mimula. 4 Vayi Yave widi wusonga;
niandi wuzenga minsinga mi batu bambimbi
muingi ndiba mu kiphuanza. 5 Bika babo beti
lenda Sioni bavutuka fua tsoni. 6 Bika baba
banga biti bi mbata muanzu, biobi bieti yuma
tuamina biyunduka; 7 biobi mvedi kalendi
wesa mu mioko miandi ko; voti mutu wowo
wunkanga mvumba kalendi wesi mu mioko
miandi ko. 8 Bika bobo bamviokila vana babika
tuba: “lusakumunu lu Yave lubanga yeno! Tueti
kulusakumuna mu dizina di Yave!”

130 Nkunga wunyimbudulu mu nzila
yinkuendila ku nzo Yave. Bu nditotuka
mu mabulu madi thipula, ndiyamikina kuidi
ngeyo, a Yave. 2 A Yave, wa mbembo'ama;
bika wutamba matu maku mu yamikina kuama
mu diambu di lusadusu. 3 Enati ngeyo, a
Yave, weti tangisa masumu A Yave buna nani
wulenda telama e? 4 Vayi kuidi ngeyo kuidi
ndemvukulu yi masumu; diawu fueni kinzuku.
5 Ndimvingila Yave, muel'ama wulembo vingila;
ayi mu mambu mandi, ndintula diana diama. 6
Muel'ama wumvingila Yave viokila minsungi
mimvingila nsuka. Nyinga viokila minsungi
mimvingila nsuka. 7 A Iseli, tula diana diaku
mu Yave Bila mu niandi muidi luzolo lu ngolo
ayi mu niandi muidi khudulu yiduka. 8 Niandi
veka wela kula Iseli mu masumu mawu moso.

131 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Ntim'ama wisi
luniemo ko, a Yave, meso mama masi lunangu
ko. Ndiyindulanga ko mambu malutidi manneni
voti momo madi matsiminanga kuidi minu. 2
Vayi ndivumbika muel'ama ayi ndidingimisa
wawu; banga muana wutsombi wulemboso
mabeni widi va kimosi ayi ngudi andi; banga
muana wutsombi wulemboso mabeni buawu
buididi muel'ama mu minu. 3 A Iseli, tula diana
diaku mu Yave tona buabu nate mu zithangu
zioso.

132 Nkunga wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. A Yave, tebukila
Davidi moyo ayi ziphasi ziandi zioso kamona; 2
wuzenga ndefi kuidi Yave ayi wuvanga lukanu
kuidi nkua lulendo wu Yakobi: 3 “Ndilendi kota
ko mu nzo ama; voti kuenda va mbuk'ama. 4
Ndilendi vana ko meso mama minsua mu bua ku
tulu; zindabu ziama mu laba, 5 nate ndimbakula
buangu mu diambu di Yave, buangu kivuanda
mu diambu di nkua lulendo wu Yakobi.” 6
Tuwa tsangu beni ku Efalata, tuwila yawu mu
zitsola zi Yali. 7 Bika tuenda ku buangu kiandi

kioki keti vuanda; bika tubuongama va ntuala
kima kioki keti tetika malu mandi. 8 Telama,
a Yave, ayi kota ku buangu kiaku kivundila
ngeyo va kimosi ayi kesi yi zingolo ziaku. 9
Bika zinganga ziaku zi Nzambi zivuata busonga;
bika banlongo baku bayimbila mu khini. 10 Mu
diambu di Davidi kisadi kiaku, kadi loza mutu
aku wowo wuvinda mafuta. 11 Yave wuzenga
ndefi kuidi Davidi; ndefi yikiedika yoyi kalendi
viakisa ko: “wumosi mu nkun'aku ndiela tula
va kundu kiaku ki Kipfumu. 12 Enati bana
baku bakebidi Nguizani ama ayi zinzengolo
ziozi ndiela ku balonga, buna bana bawu bela
vuanda va kundu kiaku ki kipfumu.” 13 Bila
Yave wusobula Sioni; wuzola Sioni ngolo mu ba
buangu kiandi kika fueti vuandanga: 14 “Vava
vadi buangu kiama kivundila mu zithangu
zioso. Vava ndiela tula kundu kiama ki kipfumu
bila ndizola vawu. 15 Ndiela kunsakumuna mu
bima biwombo; minsukami miandi, ndiela kuba
yukutisa mu bidia. 16 Ndiela vuika zinganga
ziandi phulusu ayi kadika thangu banlongo
bandi bela yimbilanga mu khini. 17 Vava ndiela
vanga phoka yi yunduka mu diambu Davidi
ayi kubika muinda mu diambu di mutu ama
ndivinda mafuta. 18 Ndiela vuika bambeni ziandi
tsoni vayi budu ki kipfumu kiela lezamanga. Va
mbata ntu andi.”

133 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Phila mboti ayi
kitoko kuidi bakhomba mu thangu zinzingilanga
va kimosi mu kithuadi. 2 Diambu beni didi banga
mafuta ma thalu madukulu ku ntu, mankumba
nate mu mayedo, mankumba nate mu mayedo
ma Aloni, mankumba nate mu zitsongi zi zilobi
ziandi. 3 Didi banga bimi bi Helimoni bieti
kumba mu miongo mi Sioni, bila kuna Yave
keti vanina lusakumunu luandi, luzingu mu
zithangu zioso.

134 Nkunga wunyimbudulu mu nzila
yikuendila ku nzo Yave. Luzitisa Yave
beno bisadi bioso bi Yave; beno lunsalanga mu
builu mu nzo Yave. 2 Vumbulanu mioko mieno
mu buangu kinlongo ayi luzitisa Yave. 3 Bika
Yave mvangi wu diyilu ayi ntoto; kalusakumuna
tona ku Sioni.

135 Luzitisa Yave, luzitisa dizina di Yave,
lunzitisa beno bisadi bi Yave; 2 beno
lunsalanga mu Nzo Yave, mu ziphangu zi Nzo
yi Nzambi eto. 3 Luzitisa Yave bila Yave widi
wumboti; luyimbila minzitusu mu diambu di
dizina diandi, bila didi diambu di kitoko. 4
Bila Yave wukisobudila Yakobi mu ba wandi
veka, Iseli, mu diambu kaba kiuka kioki kavuidi
niandi veka. 5 Nzebi ti Yave widi wunneni,
ti Yave eto widi wunneni viokila zinzambi
zioso. 6 Muaki Yave weti vanga moso kazodidi,
mu diyilu ayi vava ntoto, mu mimbu ayi mu
mabulu mawu moso madi thipula. 7 Niandi
wuntotulanga matuti mu zitsongi zi ntoto;
niandi wumfidisanga zitsiemo va kimosi ayi
mvula ayi wuntotulanga phemo mu bibuangu
biandi biobi kalundila wawu. 8 Niandi wuvonda
bana batheti mu Ezipite, bana batheti ba batu
ayi ba bibulu. 9 Wufidisa bidimbu biandi ayi
matsiminanga va khatitsik'aku, a Ezipite mu
diambu di nuanisa Falawo ayi bisadi biandi
bioso. 10 Niandi wuvonda makanda mawombo
ayi wuvonda mintinu mi lulendo. 11 Sihoni ntinu
basi Amoli; Ongi ntinu basi Basani ayi mintinu
mioso mi Kana. 12 Ayi wuvana zitsi ziawu banga
kiuka; kiuka kuidi Iseli, batu bandi. 13 Dizina
diaku, a Yave, dinzingilanga mu zithangu zioso,
zitsangu ziaku, a Yave, mu zitsungi zioso. 14 Bila
Yave wela nungisa batu bandi ayi wela mona
bisadi biandi kiadi. 15 Bitumba bi makanda bidi
bi palata ayi bi nolo; bivangulu mu mioko mi
batu; 16 bibeki miunu vayi bilendi tuba ko;
meso vayi bilendi mona ko; 17 Bibeki matu vayi
bilendi wa ko bisi kadi phemo ko mu miunu
miawu. 18 Batu bobo beti vanga biawu bela ba
banga biawu ayi buawu bobo buela bela bobo
bantulanga diana mu biawu. 19 A nzo yi Iseli,
luzitisa Yave. A nzo yi Aloni, luzitisa Yave. 20 A
nzo yi Levi, luzitisa Yave. Beno lueti kunkinzika,
luzitisa Yave. 21 Bika nzitusu wuba kuidi Yave
tona mu Sioni kuidi niandi weti vuanda ku
Yelusalemi. Luzitisa Yave.

136 Luvutudila Yave matondo bila niandi
widi wumboti, 2 Luvutudila Nzambi
yi zinzambi matondo, 3 Luvutudila Pfumu yi
bapfumu matondo, 4 niandi kaka, wumvanganga
matsiminanga, 5 niandi wuvanga diyilu mu
diela diandi 6 Niandi wuyalumuna ntoto va
mbata minlangu; 7 Niandi wuvanga kiezila
kingolo 8 thangu mu diambu di yadila muini,
9 ngondi ayi zimbuetete mu diambu di yadila
builu, 10 kuidi niandi bila niandi wuvvonda
bana batheti mu Ezipite, 11 ayi wutotula bana

ba Iseli va khatitsika basi Ezipite 12 mu koko
ku ngolo ayi ku yalumuka, 13 Kuidi niandi bila
niandi wuvasa mbu wu mbuaki mu zindambu
zizole, 14 ayi wuviokisila Iseli va khatitsika mbu
wu mbuaki, 15 vayi wulalumusa Falawo ayi
masodi mandi mu mbu wu mbuaki, 16 kuidi
niandi bila niandi wudiatisa batu bandi mu
dikanga; 17 Niandi wuvonda mintinu minneni,
18 ayi wuvonda mintinu mi lulendo, 19 Sihoni,
ntinu basi Amoli, 20 ayi Ongi, ntinu basi Basani,
21 ayi wuvana zitsi ziawu banga kiuka, 22 kiuka
kuidi kisadi kiandi, Iseli, 23 kuidi niandi, mutu
wowo wututebukila moyo mu kambu kueto ku
luvalu, 24 ayi wutuvana kiphuanza mu bambeni
zieto, 25 ayi niandi wumvananga bidia kuidi
kioso-kioso vangu, 26 Luvutudila Nzambi yi
diyilu matondo

137 Va muenda minlangu minneni mi
Babiloni; tuvuanda ayi tudila bu
tutebukila Sioni moyo. 2 Kuna tudengidika
zingitala zieto mu minti. 3 Bila kuna, batu
bobo batukanga mu kivika batulomba tuyimbila
minkunga; minyamisi mieto mituyuvula
minkunga mi khini; batuba: “lutuyimbidila
nkunga wumosi mu minkunga mi Sioni.” 4
A buevi tulenda yimbidila minkunga mi Yave
mu ntoto wu kinzenza e? 5 Enati ndizimbikini,
a Yelusalemi; bika koko kuama ku lubakala
kuzimbakana zitsembo ziandi. 6 Bika ludimi
luama lunama mu mianzi mi munu ama enati
ndikadi kutebukila moyo, enati ndikadi ba
mayindu mu Yelusalemi, khini ama yoyo yilutidi
zangama. 7 Tebuka moyo, a Yave, momo basi
Edomi bavanga mu lumbu kibua Yelusalemi,
Bayamikina: “lutiolumuna, lutiolumuna nate
muna zifundasio ziandi.” 8 A muana ndumba
wu Babiloni, ngeyo wukubuku mu bungu; khini
kuidi mutu wowo wukuvutudila mambu momo
wutuvangila. 9 Khini kuidi mutu wumbuila
bana baku batsombi ayi wela kuba banda va
matadi.

138 Nkunga Davidi. Ndiela kuzitisa, a Yave,
mu ntim'ama wumvimba; ndiela yimbila
minzitusu miaku va ntuala zinzambi. 2 Ndiela
buongama ku ndambu nzo aku yinlongo; ayi
ndiela zitisa dizina diaku mu diambu di luzolu
luaku ayi mu diambu di kikhuikizi kiaku bila
ngeyo wuyayisidi dizina diaku ayi mambu maku
va yilu bima bioso. 3 Thangu nditela, ngeyo
wuphana mvutu. Wukhitula nkua ngangu ayi
nkua bukhafi bu ngolo. 4 Bika mintinu mioso
mintoto mizitisa, a Yave bu miwilu mambu ma
munu aku. 5 Bika miyimbila zinzila zi Yave bila
nkembo wu Yave widi wunneni. 6 Ka diambu ko
Yave widi wuzangama, niandi weti tala bobo
beti kukikulula ayi zebi bumboti batu badi
luniemo bu badi ku thama. 7 Ka diambu ko
ndilembo diatila va khatitsika ziphasi, ngeyo
weti tanina luzingu luama; ngeyo weti nonuna
koko kuaku mu kakidila zinganzi zi bobo beti
kundenda; mu koko kuaku ku lubakala weti
kuphukisila. 8 Yave wela dukisa mambu momo
keti tomba mu minu. Luzolo luaku, a Yave,
lunzingilanga mu zithangu zioso. Kadi yekula
bisalu bi mioko miaku.

139 Nkunga Davidi kuidi Pfumu minyimbidi.
A Yave ngeyo wuthomba ayi ngeyo
wunzebi. 2 Ngeyo zebi thangu ndidi wuvuanda
ayi thangu ndidi wutelama; ngeyo weti bakula
bumboti mayindu mama bu makidi thama. 3
Ngeyo zebi thangu ndieti totuka ayi thangu
ndieti lambalala; Ngeyo zebi bumboti zinzila
ziama zioso. 4 Tuamina mambu maba va ludimi
luama, ngeyo zebi mawu moso, a Yave. 5 Ngeyo
wunzungididi ku manima ayi ku ntuala Ngeyo
wutetika koko kuaku va minu. 6 Nzayilu yi phila
yoyi, yididi ngolo yitsiminanga kuidi minu;
yididi ngolo yinangama muingi ndiyibakidila.
7 Kuevi ndilenda kuenda suamina phevi aku
e? A kuevi ndilenda kuenda tinina meso maku
e? 8 Enati khumini ku Diyilu, ngeyo widi kuna;
enati minu thudidi mbuk'ama ku tsina ntoto,
ngeyo widi kuna. (Sheol h7585) 9 Enati khumini
mu mavavi ma nkielo buisi; enati phuendi ku
lubakala lu mbu, 10 buna kuna diaka, koko
kuaku kuela kundiatisa; koko kuaku ku lubakala
kuela kutsimbidila ngolo. 11 Enati khembi:
“Bukiedika tombi kiela kutsueka” vayi buna
kiezila kikitukidi tombi va ndidi. 12 Muaki tombi
kilendi ba tombi kuidi ngeyo ko; builu buela
kienzuka banga muini bila tombi kidi banga
kiezila kuidi ngeyo. 13 Ngeyo wuvanga binama
biama bi khati nitu; ngeyo wuthunga va kimosi
mu vumu ki ngudi ama. 14 Ndikuzitisa bila
ndidi vangu ki tsisi ayi kitsiminanga; mavanga
maku madi matsiminanga ayi nzebi buawu
bumboti. 15 Khubukulu ama yi mimvesi yisia
suama va ntual'aku ko mu thangu ndikubuku
mu buangu kisuama; mu thangu ndivangu va
kimosi ku tsina ntoto. 16 Meso maku mamona

nitu ama yikambu kubuku. Bilumbu bioso
biobi wukhubikila biba bisonama mu buku'
aku, tuamina lumbu kimosi mu biawu kiba.
17 A phila thalu mayindu maku kuidi minu, a
Nzambi! A phila woka madi! 18 Enati thidi ku
matanga; buna maviokidi nzielo mu thalu; Bu
khotukidi, minu ndidi kaka yaku. 19 Enati ngeyo
wuzola kaka vonda mutu wumbimbi, a Nzambi!
Bika luthatukila beno luntengulanga menga!
20 Beti kuyolukila mu zikhanu zimbimbi; bobo
beti kulenda beti sadila dizina diaku mu kambu
fuana. 21 Buevi, ndilendi lenda ko bobo beti
kulenda, a Yave? A buevi, ndilendi kakumukina
ko bobo beti kufuemi e? 22 Ndisi kadi diambu
ko vayi kikhenene kaka ndidi kuidi bawu; ndieti
ba tanga bambeni ziama. 23 Wumfiongunina, a
Nzambi, ayi zaba ndim'ama; wuthota ayi zaba
mayindu mama. 24 Tala kani nzila yimbimbi
yidi mu minu ayi wundiatisa mu nzila yi mvu
ka mvu.

140 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.
Wukhudi, a Yave, mu mutu wumbimbi;
wukheba mu mutu wu makhemi; 2 bobo
banyindulanga zikhanu zimbimbi mu mintima
miawu ayi bantombanga lumbu ka lumbu
nuana mvita. 3 Beti kitula ludimi luawu meno
banga lu nioka; mitsa mi bikusa midi mu bididi
biawu. 4 Wukheba, a Yave, mu mutu wumbimbi.
Wuthanina mu batu badi makhemi; bobo beti
kubika zikhanu mu buisa malu mama. 5 Batu
ba luniemo bathambila makondi; bayalumuna
minsinga mi makondi mawu ayi bathambila
mintambu muyenda nsolo ama. 6 A Yave,
ndituba kuidi ngeyo: "ngeyo Nzambi ama." Wa,
a Yave, yamikina kuama bu ndintomba monono
kiadi. 7 A Yave, mutu wumvanganga makazodidi
ngeyo nkudi ama wu ngolo ngeyo weti kaka
ntu'ama mu lumbu ki mvita. 8 Kadi tala zitsatu
zi batu bambimbi zivangama, a Yave. Kadi tala ti
zikhanu ziawu zinunga nganu bela ba luniemo.
9 Bika mintu mi bobo banzungididi mifuku
kuidi ziphasi ziozi bididi biawu bitotula. 10 Bika
makala ma mbazu mabua va bawu. Bika balozo
ku mbazu, ku tsi mabulu madi nyamba; babika
buela telama. 11 Bika mimvuezi mibika zingila
mu tsi; bika mabienga malandakana mu kambu
vonga batu badi makhemi. 12 Nzebi ti Yave
weti vana luvovomo lusonga kuidi nsukami ayi
wela nuanina minsukami. 13 Bukiedika, basonga
bela zitisa dizina diaku ayi batu badi mintima
milulama bela zingila va ntual'aku.

141 Nkunga Davidi. A Yave, ngeyo nditela;
yiza nsualu kuidi minu. Wa mbembo'
ama mu thangu ndilembo kutedi. 2 Bika
lusambulu luama luba va ntual'aku banga ansa
bika mvumbudulu yi mioko miama yiba banga
dikaba di masika. 3 Tula nsungi va munu ama, a
Yave; keba bumboti muelo wu bididi biama. 4
Kadi yinika ntim'ama ku mambimbi, mu baka
kuku mu mavanga mambimbi va kimosi ayi
bamvanganga mambimbi; kadi tala ti ndidia
bidia biawu bidi lueki. 5 Bika mutu wusonga
kambeta, diodi didi dimboti; bika kathemina,
diodi didi mafuta va ntu'ama; ayi ntu'ama
wulendi manga mawu ko. Muaki lusambulu
luama luela nuanisanga mu zithangu zioso
mavanga ma batu bamvanganga mambimbi.
6 Minyadi miawu miela lozo ku tsi tona ku
yilu ngumbu ayi batu bambimbi bela longuka
ti mambu mama ndituba, matubu bumboti.
7 Bela tuba: "mutu bu keti kabila ntoto ayi
vasila ntoto buawu bobo mimvesi mieto mididi
misasakana va muelo tsi bafua". (Sheol h7585) 8
Vayi meso mama madi kaka kuidi ngeyo Yave,
mutu wumvanganga makazodidi Kuidi ngeyo
ndintombila suamunu, kadi kundiekula mu
lufua. 9 Wukheba mu makondi bathambila
ayi mu mintambu mitula batu bamvanganga
mambimbi. 10 Bika batu bambimbi, babua mu
makondi mawu veka vayi minu ndiviokila vawu
mu luvovomo.

142 Nkunga Davidi kayimbidila banga
lusambulu mu thangu kaba mu nsuku.
Ndinyamikina ngolo kuidi Yave Ndimvumbula
mbembo ama kuidi Yave mu diambu di kiadi.
2 Ndilembo dukula luniongo luama va ntual'
andi; va ntual'andi, ndinyolukila ziphasi ziama.
3 Mu thangu phevi ama yilembo suki-suki mu
khati ama, keti ngeyo wuzaba nzil'ama. Mu
nsolo wowo ndidiatila, muawu batu bathambila
ntambu. 4 Tala ku lubakala luama ayi tala,
kadi mutu widi mayindu mu minu. Ndisi kadi
suamunu ko kuisi ko mutu wumbanzila luzingu
luama. 5 Kuidi ngeyo ndinyamikina, a Yave.
Ndilembo tubi: "ngeyo suamunu kiama; Ngeyo
kuku kiama va ntoto wu batu badi moyo." 6
Dimba yamikina kuama bila ndidi nsukami
wu ngolo, wukambulu diana; wukhula mu
bobo balembo ndandakana bila bawu bandutidi

ngolo. 7 Bika wuthotula nloko ama muingi
ndizitisa dizina diaku; buna basonga bela kuiza
kutakana va ndidi mu diambu di mamboti maku
kuidi minu.

143 Nkunga Davidi. A Yave, wa lusambulu
luama, dimba yamikina kuama mu
diambu di kiadi mu kikhuikizi kiaku ayi mu
busonga buaku, yiza wutsadisa. 2 Kadi nata
kisadi kiaku ku tsambusu; bila kadi mutu
wumosi widi moyo widi wusonga va ntual'aku.
3 Bila mbeni wulembo ndandakana, wulembo
ndiatidila va tsi; niandi wukuphuandisanga mu
bibuangu bidi tombi banga batu bobo bafua
thama. 4 Buna pheve ama yeka suka-suka
mu khati ama; ntim'ama weka mona tsisi mu
khati ama. 5 Ndilembo tebukila moyo bilumbu
bivioka. Ndinyindulanga mavanga maku moso
ayi fiongunina mavanga ma mioko miaku. 6
Ndinonuna mioko miama kuidi ngeyo. Muel'
ama widi phuila mu kumona banga ntoto wu
yuma, bu wididi phuila nlangu. 7 Wuphani
mvutu mu nsualu, a Yave pheve ama yilembo
yami. Kadi kutsuekila zizi kiaku bila ndieka
dedakana banga bobo bankuendanga ku dibulu.
8 Bika nsuka wundatina mambu ma luzolo
luaku lu ngolo; bila nditula diana diama mu
ngeyo. Wumbonisa nzila yoyi mfueti kuendila
bila kuidi ngeyo ndimvumbula muel'ama. 9
Wukhula mu bambeni ziama, a Yave; bila
ndikukisuekanga mu ngeyo. 10 Wundonga mu
vanga luzolo luaku bila ngeyo Nzambi ama.
Bika pheve aku yimboti yindiatisa mu ntoto
wulendumuka. 11 Mu diambu di dizina diaku, a
Yave, tamina luzingu luama; mu busonga buaku,
bika wuthotula mu ziphasi. 12 Mu luzolo luaku
lu ngolo, kanga bambeni ziama; bunga babo
bobo beti kundenda, bila ndidi kisadi kiaku.

144 Nkunga Davidi. Bika, nzitusu wuba kuidi
Yave, ditadi diama; weti longa mioko
miama mu nuana mvita ayi minlembo miama
mu nuana khindu. 2 Niandi Nzambi ama yi luzolo
ayi tinunu kiama niandi suamunu kiama kingolo
ayi niandi nkuidi ama, niandi nkaku ama; mu
niandi ndieti suamina ayi niandi wuntulanga
batu ku tsi luyalu luama. 3 A Yave, buna mutu
niandi nani muingi wumbelanga mayindu;
muana mutu muingi wunyindulanga e? 4 Mutu
dedakani banga phemo; bilumbu biandi bidi
banga kitsusula kimvioka. 5 Vasa diyilu diaku, a
Yave, ayi kuluka; simba miongo muingi mitotula
muisi. 6 Fidisa zitsiemo ku ntuala ayi sasikisa
bambeni ziama. Loza madionga maku ayi wuba
zimbikisa. 7 Yalumuna koko kuaku bu widi ku
yilu; wuphukisa ayi wukhula mu minlangu mi
nguma ayi mu mioko mi banzenza, 8 bobo miunu
miwedi luvunu; bobo mioko mi lubakala mibeki
mayuya. 9 Ndiela kuyimbidila nkunga wumona,
a Nzambi. Mu siku ki kumi di minsinga, kioki
beti tedila Lila, ndiela bula miziki, 10 Kuidi mutu
wowo wumvananga kuidi mintinu ndungunu,
mutu wowo wunkulanga kisadi kiaku Davidi mu
sabala kimvondanga. 11 Wuphukisa ayi wukhula
mu mioko mi banzenza; bobo miunu miwedi
luvunu bobo mioko mi lubakala mibeki mayuya.
12 Buna bana beto babakala, mu bumuana
buawu bela ba banga bikunusu binyundukanga
bumboti. Bana beto babaketo bela ba banga
makunzi mafikulu; mammonisanga kitoko ki
buangu. 13 Bilundulu bieto biela ba biwala mu
kadika ntindu wu bidia; minkangu mieto mi
mamemi miela buelama ayi buelama mu zimili
zi zimili mu makumi ma zimili mu zitsola zieto.
14 Zingombi zieto zikheto ziela nata mfuna
wungolo, mavudu malendi ba ko mu bibaka
bieto kadi buela kuenda mu kivika, yamikina ku
ziphasi kulendi ba diaka ko mu zinzila zieto. 15
Lusakumunu kuidi batu bobo mambu mama
meti vangama. Lusakumunu kuidi batu bobo
Yave kadidi Nzambi.

145 Nkunga wu nzitusu wu Davidi. Ndiela
kuyayisa Ntinu, Nzambi ama. Ndiela
zitisa dizina diaku mu zithangu zioso ayi mu
mvu ka mvu. 2 Ndiela kuzitisa mu kadika lumbu
ayi ndiela yayisa dizina diaku mu zithangu
zioso ayi mu mvu ka mvu. 3 Yave widi wunneni
ayi niandi lutidi fuana mu zitusu ayi bunneni
buandi bulendi fiongonono ko kuidi mutu. 4
Tsungi yimosi yela niemisa bisalu biaku kuidi
tsungi yinkaka ayi bela yolukila mavanga maku
ma lulendo. 5 Bela tubila kiezila ki nkembo wu
nzitusu aku; ayi minu ndiela yindulanga bisalu
biaku bitsiminanga. 6 Bela yolukila lulendo lu
bisalu biaku bi tsisi; ayi ndiela yamikisa mavanga
maku manneni. 7 Bela sanisina mamboti maku
mawombo-wombo ayi bela yimbidila busonga
buaku mu khini. 8 Yave widi nkua nlemvo
ayi wumonanga kiadi; kavika fuemanga ko ayi
fulukidi mu luzolo. 9 Yave widi wumboti kuidi
batu boso; kiadi kiandi kidi kuidi batu boso
kavanga. 10 Bibioso bi wuvanga biela kuzitisa,

a Yave; banlongo baku bela kuyayisa. 11 Bela
yolukila nkembo wu kipfumu kiaku ayi bela
tubila lulendo luaku, 12 mu diambu di batu boso
bazaba mavanga maku ma lulendo; kiezila ki
nkembo ki kipfumu kiaku. 13 Kipfumu kiaku
kidi kipfumu mu thangu yi kayimani ayi luyalu
luaku lunzingilanga mu zitsungi zioso. Yave
widi wukuikama mu zitsila ziandi zioso ayi
nkua luzolo kuidi batu boso kavanga. 14 Yave
wunsimbanga babo bobo beti bua ayi weti
vumbula bobo badi bakomvama. 15 Meso ma
babo makutalanga ayi ngeyo weti bavana bidia
mu thangu yifuana. 16 Ngeyo wunzibulanga
koko kuaku ayi wunyukutisanga zitsatu zi
kadika kima kidi moyo. 17 Yave widi wusonga
mu zinzila ziandi zioso ayi widi nkua luzolo
kuidi batu boso kavanga. 18 Yave widi wufikama
kuidi babo bobo bankutelanga, kuidi babo
bobo bankutelanga mu kiedika. 19 Niandi weti
dedikisa zitsatu zi bobo beti ku kinzika; weti wa
yamikina kuawu ayi weti ku bavukisa. 20 Yave
weti sunga babo bobo beti kunzola vayi wela
bunga batu boso bambimbi. 21 Munu'ama wela
yolukila nzitusu wu Yave, bika kadika vangu
kizitisa dizina diandi dinlongo mu zithangu
zioso ayi nate mu mvu ka mvu.

146 Luzitisa Yave; Zitisa Yave, a muel'ama. 2
Ndiela zitisanga Yave mu luzingu luama
loso; ndiela yimbidilanga Nzambi ama minzitusu
thangu yoso ndizingila. 3 Kadi tula diana dieno
mu bana ba mintinu, mu batu bobo beti fua,
bobo balendi vukisa ko. 4 Pheve awu yawu
kuenda buna beti vutuka mu ntoto; zikhanu
ziawu zilalikini. 5 Lusakumunu kuidi mutu
wowo widi ti Nzambi yi Yakobi niandi nsadisi
andi; wuntulanga diana diandi mu Yave, Nzambi
andi, 6 mvangi wu diyilu, ntoto, mbu ayi bibio
bidi muna; widi wukuikama mu zithangu zioso.
7 Niandi weti vavila mambu ma bobo beti
yamusu, ayi wumvananga bidia kuidi bobo badi
nzala; Yave niandi weti totula batu bobo badi
mu nloko. 8 Yave weti vana kiezila kuidi phofo,
Yave weti vumbula bobo badi bakomvama. Yave
weti zola batu basonga. 9 Yave weti sunga
nzenza, niandi wunkindisanga muana sana ayi
difuola vayi weti kakumukina zinzila zi batu
bambimbi. 10 Yave wunyalanga mu zithangu
zioso. Nzambi aku, a Sioni, mu zitsungi zioso.
Luzitisa Yave.

147 Luzitisa Yave! A phila mboti yidi mu
yimbila minzitusu kuidi Nzambi eto.
A phila khini ayi fuana kuidi mu kunzitisa.
2 Yave weti tunga Yelusalemi, weti kutikisa
bana ba Iseli bayenda mu kivika. 3 Niandi weti
belusa mintima mi kosakana ayi wunkanganga
ziphasima mu ziphuta ziawu. 4 Niandi weti
zenga thalu yi zimbuetete ayi weti kuzitedila
kadika mbuetete mu dizina diandi. 5 Pfumu eto
widi wunneni ayi lulendo luandi luidi lunneni;
diela diandi disi kadi ndilu ko. 6 Yave weti
kindisa woso mutu weti kukikululanga ayi weti
lumba batu bambimbi va tsi. 7 Luyimbidila Yave
mu kumvutudilanga matondo; Lusikila Nzambi
eto miziki mu ngitala. 8 Niandi wufukidilanga
diyilu mu matuti; wunkubikanga mvula mu
diambu di ntoto ayi niandi wummenisanga biti
va mbata miongo mi fioti. 9 Niandi wumvananga
bidia kuidi bibulu bi fioti ayi kuidi bana ba
ngonyi-ngonyi bu beti tela. 10 Khini andi yisi ko
mu zingolo zi phunda ayi yangalala kuandi kuisi
ko mu malu ma mutu. 11 Yave weti yangalala
mu batu bobo beti kunkinzika, bobo bantulanga
diana diawu mu luzolo luandi lungolo. 12
Yayisa Yave, a Yelusalemi; zitisa Nzambi aku, a
Sioni; 13 bila niandi wunkindisanga zitunga zi
mielo miaku; ayi weti sakumuna batu baku badi
mu ngeyo. 14 Niandi wuntulanga ndembama
mu zindilu ziaku ayi wukuyukutisanga mu
ble yilutidi kitoko. 15 Niandi wumfidisanga
zithumunu ziandi ku ntoto; mambu mandi
meti tembakana mu thinu nsualu. 16 Niandi
wumvananga mvula yi matadi banga mika mi
dimemi; ayi wuntembikisanga disala banga
dibombi. 17 Niandi wunlonzanga mvul'andi yi
matadi banga matadi ma fioti Nani wulenda
telama va ntuala phemo andi yi kiozi e? 18
Weti fidisa mambu mandi ayi weti kumasiutisa;
weti vemuna phemo yi ngolo andi ayi minlangu
mieti kumba. 19 Niandi wuzabikisa mambu
mandi kuidi Yakobi; mina miandi ayi zinzengolo
ziandi kuidi Iseli. 20 Kasia bu vangila kadi kuidi
dikanda dinkaka ko basia zaba ko mina miandi.
Luzitisa Yave.

148 Luzitisa Yave; luzitisa Yave tona mu
diyilu. Lunzitisa mu bibuangu bizangama
ngolo. 2 Lunzitisa, beno zimbasi ziandi zioso;
lunzitisa beno minkangu miandi mioso mi
masodi ma diyilu. 3 Lunzitisa beno thangu ayi
ngondi, lunzitisa beno zimbuetete zioso zidi

kiezila. 4 Lunzitisa ngeyo diyilu dizangama
ngolo ayi beno minlangu midi ku mbata diyilu,
5 bika bizitisa dizina di Yave; bila niandi wuvana
lutumunu ayi biawu bivangama. 6 Wubivuandisa
va buangu mu zithangu zioso ayi mu thangu
yi kayimani. Niandi wuvana nzengolo yayi,
yikayilendi vioka ko. 7 Luzitisa Yave tona va
ntoto, beno bivangu binneni bi mbu ayi beno
zithipula zioso zi mbu; 8 mbazu ayi mvula
yi matadi, mvula yi phembi ayi matuti; vuka
ki phemo kieti sadila zithumunu ziandi. 9
Beno miongo ayi miongo mioso mi fioti; minti
mimbutanga makundi ayi minti mioso mi Sedeli;
10 bibulu bi nsitu ayi bibulu bibioso bi fioti,
bivangu bi fioti ayi zinuni zieti dumuka; 11
mintinu mi ntoto ayi makanda moso; beno
bana ba mintinu ayi minyadi mioso mi ntoto;
12 bamatoko ayi bandumba, binunu ayi bana
balezi 13 bika bazitisa dizina di Yave bila dizina
diandi diawu kaka difueni mu yayusu; kiezila
kiandi kidi va yilu ntoto ayi ku yilu diyilu. 14
Niandi wutotudila batu bandi phoka, nzitusu
wu banlongo bandi boso; wu Iseli, batu bobo
badi bakangama mu ntim'andi. Luzitisa Yave.

149 Luzitisa Yave; luyimbidila Yave nkunga
wumona; nzitusu andi mu lukutukunu lu
banlongo. 2 Bika Iseli kamona khini mu diambu
di mvangi awu Bika batu ba Sioni bayangalala
mu diambu di ntinu awu. 3 Bika bazitisa
dizina diandi mu makinu; ayi bansikila miziki
mu ndungu ayi mu ngitala, 4 bila Yave weti
yangalala mu batu bandi, weti vuatisa phulusu
kuidi batu beti kukikula. 5 Bika banlongo
bamoma khan mu diambu di nzitusu wawu; ayi
bayimbila mu khan mu zimbuka ziawu. 6 Bika
minzitusu mi Nzambi miba mu miunu miawu
ayi sabala kidi meno mu zindambu zioso mu
mioko miawu; 7 mu diambu di vutula landi kuidi
makanda ayi mu vana batu thumbudulu; 8 mu
diambu di kanga mintinu miawu mu zisieni ayi
batu bawu banneni mu bisengo; 9 mu diambu
di dukisa nzengolo yoyi yisonama mu diambu
diawu; wawu wawu nkembo wu banlongo bandi
boso. Luzitisa Yave.

150 Luzitisa Yave, Luzitisa Nzambi mu
buangu kiandi kinlongo. Lunzitisa mu
diyilu diandi di lulendo. 2 Lunzitisa mu diambu
di mavanga mandi ma lulendo; lunzitisa mu
diambu di bunneni buandi bu kambulu ndilu. 3
Lunzitisa mu biyoko bi ntotukila mu tulumbeta,
Lunzitisa mu ngitala ayi mu Lila. 4 Lunzitisa
mu ndungu ayi mu makinu; Lunzitisa mu bisiku
bi minsinga ayi mu flute; 5 Lunzitisa mu bisiku
bidi banga zitapa; biobi bieti totula mbembo
yingolo; Lunzitisa mu bisiku bidi banga zitapa,
biobi bilembo ningi. 6 Bika bibioso bilembo
vumuna bizitisa Yave. Luzitisa Yave.

NEW TESTAMENT

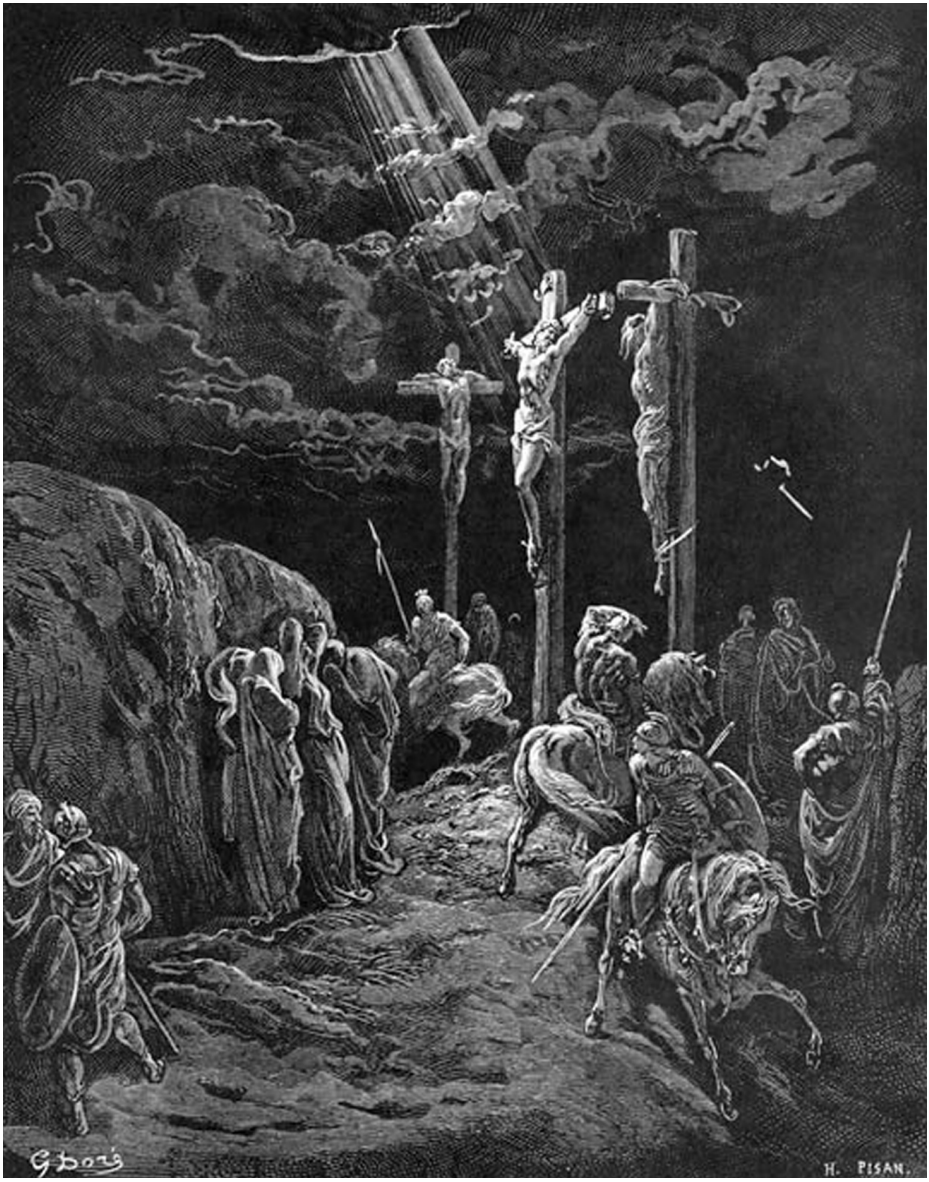

Buna Yesu wutuba: —A tata, bika wuba lemvukila bila basi zaba ko mambu balembu vangi.
Babula zeki mu diambu di kabana minledi miandi.
Luke 23:34

Matthew

1 Tala buididi kikhulu ki Yesu Klisto, muana wu
Davidi, muana wu Abalahami: **2** Abalahami
wubuta Isaki, Isaki wubuta Yakobi, Yakobi
wubuta Yuda ayi bakhomba bandi. **3** Yuda ayi
nketo andi Tamali babuta Falesi ayi Zala; Falesi
wubuta Heseloni, Heseloni wubuta Alami. **4**
Alami wubuta Aminadabi; Aminadabi wubuta
Nasoni; Nasoni wubuta Salimoni. **5** Salimoni
ayi nketo andi Lahabi babuta Bowazi; Bowazi
ayi nketo andi Luti babuta Obedi; **6** Obedi
wubuta Isayi; Izayi wubuta ntinu Davidi; ntinu
Davidi wubuta Salomo mu nketo wuba wu
Uli. **7** Solomo wubuta Lobowami; Lobohami
wubuta Abia; Abia wubuta Asa. **8** Asa wubuta
Zozafati; Zozafati wubuta Zolami bosi Zolami
wubuta Oziasi; **9** Oziasi wubuta Yotami; Yotami
wubuta Akazi; bosi Akazi wubuta Ezekiasi. **10**
Ezekiasi wubuta Manase; Manase wubuta Amoni
bosi Amoni wubuta Zoziasi. **11** Zoziasi wubuta
Yekonia ayi bakhomba bandi; bawu babutuka bu
banata bana ba Iseli mu buvika ku tsi Babiloni.
12 Buvika bu bumana ku Babiloni, Yekonia
wubuta Salatieli; Salatieli wubuta Zolobabeli.
13 Zolobabeli wubuta Abuidi; Abuidi wubuta
Eliakimi; Eliakimi wubuta Azoli. **14** Azoli wubuta
Sadoki; Sadoki wubuta Akimi; Akimi wubuta
Eliudi. **15** Eliudi wubuta Eleyazali; Eleyazali
wubuta Matani; Matani wubuta Yakobi. **16** Bosi
Yakobi wubuta Zozefi wuba bakala di Maliya,
ngudi yi Yesu wuba tedila Klisto. **17** Diawu
zitsungi zioso tona Abalahami nate Davidi zidi
kumi zitsungi ziya. Tona Davidi nate thangu
bana ba Iseli bayenda mu buvika ku Babiloni;
vaba kumi zitsungi ziya; bosi tona thangu
buvika nate Klisto vaba kumi zitsungi ziya.
18 Tala phila yibutukila Yesu Klisto: Maliya
ngudi andi; niandi wuba nketo wuzolo kuelo
kuidi Zozefi. Buna katudidi ko va nzo dikuela
Maliya wubaka buemba vayi mu Pheve Yinlongo
kabakila buemba beni. **19** Zozefi, bakala diodi
dizola kuela Maliya, wuba mutu wusonga,
wumanga kuandi kumfuisa tsoni va meso ma
batu; wubaka lukanu lu kumbotula mu kitsueki.
20 Bu kaba ku tsi mayindu mu diambu di mambu
beni; buna mbasi yi Pfumu yimmonikina mu
ndozi, yinkamba: —A Zozefi, muana Davidi!
Bika mona boma mu kuela nketo aku Maliya
bila buemba buidi yandi mu Pheve Yinlongo
kabakidi buawu. **21** Wela buta muana wubakala,
dizina wela kumbieka Yesu: bila niandi wela
kula batu bandi mu masumu mawu. **22** Mambu
moso mama mavangama mu diambu di dedikisa
mambu makamba Pfumu kuidi mbikudi ti: **23**
Luwa, ndumba yikambu zaba bakala yela ba
mu buemba, yela buta muana wubakala, dizina
bela kuntedilanga Emanueli, bu dinsundula:
"Nzambi widi yeto!" **24** Zozefi bu kakotuka,
wuvanga mambu moso mbasi yi Pfumu kantuma
ayi wubonga Maliya mu ba nketo andi. **25** Vayi
Zozefi kasia zaba nitu yi nketo andi Maliya ko
nate kabuta muana wubakala, ayi wumvana
dizina Yesu.

2 Yesu ku Betelemi kabutukila, divula didi mu
tsi yi Yuda, mu thangu ntinu Elode. Yesu
bu kabutuka, banduenga, batu beti longuka
zimbuetete batotukila ku ndambu Esite, bayiza
totuka ku Yeluzalemi, bayuvula: **2** —A kuevi
kuidi Ntinu Bayuda, wowo butukidi e? Bila
tumueni mbuetete'andi thama ku ndambu Esite,
diawu tuizidi muingi tumbuongimina. **3** Ntinu
Elode bu kawa mambu momo, mayindu mandi
mayama mu diambu di kiuvu kioki bayuvula,
niandi ayi basi Yeluzalemi baba ku tsi mayindu.
4 Elode wutumisa bapfumu boso ba banganga
zi Nzambi ayi minlongi mi Mina, wuba yuvula
kani kuevi Mesiya kela butukila. **5** Bamvutudila:
—Wela butukila ku Betelemi didi mu tsi yi Yuda
bila mbikudi wusonika: **6** A ngeyo Betelemi,
divula didi mu tsi Yuda, Kadi sia ti ngeyo lutidi
keva mu minyadi mioso mi Yuda, bila mu ngeyo
muela totukila Pfumu; niandi wela ba nsungi
wu batu bama, Iseli. **7** Buna Elode wutumisa mu
kitsueki banduenga ayi wuba yuvula thangu
mbi yitotuka mbuetete. **8** Bosi wuba tuma ku
Betelemi, ayi wuba kamba: —Yendanu kuna ayi
lutomba buzabila bumboti mambu madi mu
muana beni. Beno kummona buna luiza khambi
muingi mamvama ndienda mbuongimina. **9**
Buna bamana wa ntinu, bayenda kuawu. Buela
zimbukila mbuetete yoyi batuama mona ku
Esite yi buela bamonikina, yawu yiba tuaminina
ku ntuala mu nzila nate yiyenda telama va
yilu buangu kiba muana. **10** Khini yiwombo
yiba yawu buna bamona mbuetete. **11** Bakota
muna nzo, bamona muana ayi ngudi andi
Maliya, batumbu fukama vaba muana, beka
ku mbuongimina. Bosi banianguna zitsaku zi
banata, muba makaba ma bavana muana: nolo,

ansa Ayi mile. 12 Nzambi bu kaba lubula mu
ndozi ti babika vutukila kuidi Elode, mu nzila
yinkaka bavutukila ku tsi awu. 13 Buna bayenda,
mbasi yimosi yi Pfumu yimonikina Zozefi mu
ndozi, yinkamba: —Telama wubonga muana ayi
ngudi andi, tinina ku Ezipiti. Vuanda kuna nate
ndiela kukamba ti thangu yivutukila yifueni,
bila Ntinu Elode wela tomba vonda muana! 14
Muna builu beni Zozefi wutelama, wubonga
muana ayi ngudi andi, wuyenda tinina ku
Ezipiti. 15 Wukala kuna nate Ntinu Elode kafua
mu diambu di dedikisa mambu mayoluka Pfumu
mu munu wu mbikudi, bu kabikula ti: Nditela
muan'ama katotuka ku Ezipiti! 16 Elode bu
kazaba banduenga bamvuna, wufuema ngolo.
Diawu katumina bavonda, ku Betelemi ayi mu
mala mafikamini, bana boso bababakala badi
mimvu miodi nate kuna tsi, landila thangu yiba
nkamba kuidi batu beti longuka zimbuetete.
17 Mu nzila yoyo mambu mabikula mbikudi
Yelemi madedakana: 18 Mbembo yiwakana ku
Lama bidilu ayi maniongo mawombo; Lakheli
wulembo didi bana bandi; kakadi zola bombo
bila bana beni basiedi ko. 19 Elode bu kafua,
mbasi yi Pfumu yimonikina Zozefi mu ndozi
ku Ezipiti, 20 ayi yinkamba: —Telama wubonga
muana ayi ngudi andi, vutuka yawu ku Iseli,
bila batu bobo babedi tombanga mu vonda
muana bafuidi. 21 Zozefi wutelama, wubonga
muana ayi ngudi andi, wuvutuka ku Iseli. 22
Vayi Zozefi, bu kawa ti Alikelawusi muana
Elode, wuyadila Yuda va buangu ki dise diandi
Elode, wumona tsisi mu buela vutuka kuna. Bosi
mu ndozi yinkaka Nzambi wunlubula ti kenda
mu zunga ki Ngalili. 23 Buna wuvuanda mu
divula diba tedolongo Nazaleti muingi mambu
ma mimbikudi madedakana: bela kuntedilanga
muisi Nazaleti.

3 Mu bilumbu bina, Yowani Mbotiki wuyiza ayi
wutona longa mu dikanga didi mu tsi Yuda.
2 Wuba longanga: —Lubalula mavanga! Bila
kipfumu ki Diyilu kinefikimini. 3 Yowani, niandi
bayolukila kuidi mbikudi Ezayi: Mbembo yi
mutu wulembo yamikina mu dikanga: Lukubika
nzila mu diambu di Pfumu! Luludika minsolo
miandi! 4 Yowani wuba vuatanga minledi
mivangulu mu mika mi kamela, bosi nsinga kaba
kanganga mu luketo wuvangulu mu nkanda
wu bulu; bidia kaba ndianga makhoko ayi
niosi. 5 Batu batotukila ku Yelusalemi, mu
Yuda dioso ayi mu yenda nlangu Yolidani baba
nkuizanga kuidi Yowani. 6 Atu beni bu baba
tambudilanga masumu mawu, Yowani wuba
kuba botikanga mu nlangu Yolidani. 7 Vayi bu
kamona Bafalisi ayi Basaduki bawombo baba
nkuizanga ku botama, buna wuba kamba: —A
bana ba bikusa; a nani wululubudi mu tina
nganzi yoyi yeka kuiza? 8 Monisanu mavanga
mamboti mammonisa ti bukiedika lubaludi
mavanga. 9 Lubika banza bu lulembo yindula
mu mintima mieno: “Beto tuidi mu nkuna wu
Abalahami!” Bila bukiedika ndikulukamba ti
Nzambi lenda totula bana ba Abalahami mu
matadi mama. 10 Lukeba: soka kikubimini mu
kuanga mianzi mi minti. Woso nti wunkambu
buta mimbutu mamboti, wela kuangu ayi wela
viku ku mbazu. 11 —Minu mu nlangu ndilembo
lubotikila mu diambu di monisa ti lulembo
balula mavanga; vayi mutu wowo wulembo
yizi wundutidi mu lulendo; ndisi fuana ko mu
nata zisapatu ziandi. Niandi wela lubotikila mu
Pheve Yinlongo ayi mu mbazu. 12 Ayi simbidi
vevolo mu mioko miandi, niandi wela kombula
buangu kioki kela vevila; wela lunda ble ku
yilu banga vayi wela yoka biti ku mbazu yi
kayilendi zima ko. 13 Yesu wubotuka ku Ngalili,
mu kuenda ku ndambu nzadi Yolidani muingi
bambotika kuidi Yowani. 14 Vayi Yowani wuzola
kunkakidila ayi wunkamba: —Minu mfueni
botoko kuidi ngeyo vayi ngeyo kuidi minu
wizidi! 15 Yesu wumvutudila: —Buabu, bika
bu bela bobo! Bila bobo bufueti dedokosolo
busonga boso. Mbadi Yowani wumbotika. 16
Yesu bu katumbu botoko, wutotuka mu nlangu.
Mbadi Diyilu dizibuka mu diambu diandi ayi
wumona Pheve yi Nzambi yikuluka va niandi
banga dibembi. 17 Bosi mbembo yiba ku Diyilu
yiwakana: —Niandi niawu muan'ama wu luzolo,
khini yiwombo kakumbonisanga!

4 Ku nzimunina, Pheve Yinlongo yinata Yesu
ku dikanga muingi Satana kantota. 2 Bu
kafua nzala, mu diambu di lusambulu mu tezo ki
makumaya ma bilumbu, muini ayi builu; buna
wumona nzala. 3 Mbadi mvukumuni wuyiza
va kaba ayi wunkamba: —Enati widi Muana
Nzambi buna kamba matadi mama makituka
mapha. 4 Vayi Yesu wumvutudila: —Disonama
ti: mutu kalendi zingilanga kaka mu dipha ko
vayi mu mambu moso mantotukanga mu munu
wu Nzambi. 5 Buna Satana wunnata ku divula

dinlongo, wuntula ku mbata muanzu wu Nzo
Nzambi; 6 ayi wunkamba: “Enati bukiedika
widi Muana Nzambi wukilozi ku ntoto, bila
disonama: Nzambi wela fidisa zimbasi ziandi mu
diambu diaku ayi ziela kunata mu mioko miawu
mu diambu kulu kuaku kuedi bumina thutu
mu ditadi!” 7 Yesu wumvutudila: —Disonama
diaka ti: “Wulendi vukumuna Pfumu Nzambi
aku ko!” 8 Satana wunnata diaka va mbata
mongo wunda, kuna kammonisina bipfumu
bioso bidi va nza ayi minkembo miawu. 9 Bosi
wunkamba: —Tala, ngeyo kumfukimina kuandi
ayi kumbuongimina; ndieka kuvana bima bioso
biabi! 10 Yesu wunkamba: —Botuka, Satana! Bila
disonama ti: “Pfumu Nzambi aku niandi fueti
buongimina ayi niandi kaka fueti sadila!” 11
Buna satana wumbika. Bosi zimbasi ziyiza va
kaba ayi zinsadila. 12 Yesu bu kawa ti bakotisa
Yowani mu nloko; buna wuvutuka ku Ngalili.
13 Wubotuka ku Ngalili. Wuyenda vuanda ku
Kafalinawumi, divula didi mu ndambu mbu;
mu tsi yi Zabuloni ayi Nefatali 14 muingi
mambu ma mbikudi Ezayi madedakana: 15
Tsi yi Zabuloni ayi yi Nefatali, tsi yidi mu
ndambu mbu ku disimu di Yolidani ayi ku
Ngalili tsi yi makanda ma Bapakanu. 16 Batu
baba nzingilanga mu tombi bamona kiezila
kingolo; kiezila kitotukila batu bobo baba
nkalanga mu tsi yiba diengidilanga kitsuisula
ki lufua. 17 Tona thangu yina, Yesu wutona
longa bu katuba: —Lubalula mavanga bila
Kipfumu ki diyilu kifikimini! 18 Yesu bu kaba
kuenda yendanga muna muyenda mbu wu
Ngalili, wumona bakhomba buadi; Simoni diodi
baba ntedilanga Piela ayi khomb'andi Andela
balembo lozi dikondi mu mbu bila baba banlobi
mbizi. 19 Buna wuba kamba: —Ndandakananu
ayi ndiela kulukitula minlobi mi batu. 20 Muna
thangu beni kaka, basia bika makondi mawu
ayi banlandakana. 21 Buela kuesa fioti, wumona
diaka bakhomba buadi: Zaki muana Zebede ayi
khomb'andi Yowani, balembo londi makondi
mawu mu khati nlungu va kimosi ayi dise
diawu Zebede. Mamvawu wuba tela. 22 Muna
yawu thangu mamvawu babika nlungu awu ayi
dise diawu, banlandakana. 23 Yesu wudiata mu
Ngalili dioso ayi wuba longanga mu zinzo ziawu
zi lukutukunu, wuba longanga Nsamu Wumboti
wu Kipfumu. Wubelusa ziphila zioso zi bimbevo
ayi ziphasi zioso zi phila mu phila mu batu. 24
Zitsangu ziandi zimana tembakana mu tsi yoso
yi Sili ayi bannatina batu boso baba bimbevo;
bobo bamona ziphasi zi phila mu phila; ayi
yamusu ku phila mu phila, bobo baba ziphevi
zimbimbi, bobo baba kimbevo kisisuka ayi bobo
baba kimbevo kivonga mianzi. Yesu wumana
babelusa. 25 Nkangu wu batu bawombo baba
kuenda nlandakananga: baba mu Ngalili, baba
mu Dekapoli, baba mu Yelusalemi, baba mu
Yuda dioso ayi baba ku disimu di Yolidani.

5 Yesu bu kamona nkangu wu batu wukuma
va mbata mongo, wuvuanda. Minlonguki
miandi mikutakana va kaba. 2 Bosi wutona kuba
longa. Wutuba: 3 Khini kuidi minsukami mu
Pheve, bila bawu bavuidi Kipfumu ki Diyilu. 4
Khini kuidi bawu bandila bila bela bombo. 5
Khini kuidi bawu badi mintima milembama,
bila bawu bela vinginina ntoto. 6 Khini kuidi
bawu beta monanga tsatu ayi phuila yi mambu
masonga, bila bela yukutusu. 7 Khini kuidi
bawu badi mintima mi kiadi, bila bela kuba
mona kiadi. 8 Khini kuidi bawu badi mintima
mivedila, bila bela mona Nzambi. 9 Khini kuidi
bawu beti tula ndembama, bila bela tedolo
bana ba Nzambi. 10 Khini kuidi bawu beta
yamusu mu diambu di busonga, bila bawu
bavuidi Kipfumu ki Diyilu. 11 Khini kuidi beno
enati bakulufinganga, enati bakulu yamisanga
ayi enati bakuluvuninanga mambu mambimbi
ma phila mu phila mu diambu diama. 12
Lumona kueno khini, lusakadala bila mfutu
wunneni wukuluvingila ku Diyilu. Luzaba mboti
ti mimbikudi mi lutuamina mamvawu bobo
bayamusulu. 13 —Beno luidi tsalu yi ntoto. Enati
tsalu yizimbisidi lueki luandi, mu mbi balenda
diaka vutudila lueki beni? Kadi mfunu yisiedi
ko, bafueti kuyiloza ku nganda ayi batu bafueti
yidiata. 14 Beno luidi muinda wu nza, divula
diodi didi va yilu mongo, dilendi suama ko. 15
Enati balemisini muinda, bawu tulanga ku tsi
katini ko, vayi va yilu meza muingi wumonisa
kiezila kuidi batu boso badi mu nzo. 16 Diawu
bika kiezila kieno kilezimina bobo vadi batu
muingi bamona mavanga meno mamboti ayi
muingi bakembisa Dise dieno didi ku Diyilu.
17 —Lubika yindula ti ndiyiza mu diambu di
vonda Mina voti mu diambu di vonda malongi
ma mimbikudi. Ndisia kuiza ku vonda ko vayi
ndiyiza mu diambu di dukisa miawu. 18 Bila
bukiedika ndikulukamba: sumbu Diyilu ayi ntoto
bikidi zingi buna kadi kima kimosi kilendi botolo

ko mu Mina; ka diambu ko sono kimosi kifioti.
Vayi nate mamoso mela vangama. 19 Diawu
woso mutu weta bundula muina wawu wumosi
wufioti ayi wela longa batu bavanga buawu,
wela monika mutu wukhioki mu Kipfumu ki
Diyilu. Vayi woso mutu wunlonganga Mina
mi Nzambi ayi weta misadila, wela monika
mutu wunneni mu Kipfumu ki Diyilu. 20 Bila
ndikulukamba enati busonga bueno bukadi
viatuka bobo bu Bafalisi ayi bu Minsoniki mi
Mina, buna lulendi kota ko mu Kipfumu ki
Diyilu. 21 —Luwa ti bakamba kuidi bakulu beto
ti: kadi vonda mutu bila woso wela vonda mutu
wela samba va ntuala mazuzi. 22 Vayi minu
ndikulukamba: woso mutu wumfuemina ndiandi
wela samba va ntuala mazuzi. Woso mutu
wumfinga ndiandi ti: "vungisi", wela samba
na ntuala lukutukunu lu bapfumu banganga
Nzambi, ayi woso mutu wunfinga ndiandi ti
widi "dilawu" mboti mu kunloza ku mbazu yi
bulungi. (Geenna g1067) 23 Enati telimini ku kuma
mu vana makaba, ayi tebukidi moyo ti diambu
khomb'aku kabeki, 24 bika makaba maku vana
ntuala, kuma, yenda teka dedikisa ayi khomb'
aku bosi yiza vani makaba maku kuidi Nzambi.
25 Enati mutu wubeki mambu vika wizana ayi
niandi bu lukidi mu nzila bila niandi kufunda
kuidi zuzi, zuzi maka tuma masodi muingi
matula mu nloko. 26 Bukiedika ndikukamba
ti mawu kala kaka muna nloko nate wumana
futa zimbongo zioso. 27 —Luwa ti ditubu: kadi
vanga kitsuza. 28 Vayi minu ndikulukamba
ti woso wuntala nketo mu kunzinina, buna
vengi yandi kitsuza mu ntim'andi. 29 Diawu
enati dieso diaku, di lubakala Dilembo kuvodisa
masumu, mboti mu kudidovula ayi ku diloza
thama. Bila bulutidi mboti kuidi ngeyo mu
kambu nama kimosi ki nitu'aku ayi mu tala
nitu aku yimvimba yilozama ku bulungi. (Geenna
g1067) 30 Bosi enati koko kuaku, ku lubakala,
kulembo kuvodisa masumu, mboti wukuzenga
ayi wukuloza thama, bila bulutidi mboti kuidi
ngeyo mu kambu nama kimosi ki nitu'aku
ayi mu tala nitu aku yimvimba yilozama ku
bulungi. (Geenna g1067) 31 —Bakamba diaka: "Woso
mutu botudi nketo andi buna bufueni kamvana
nkanda wu kimbangi wumonisa ti vondidi
dikuela." 32 Vayi minu ndikulukamba: woso
bakala wumvambana ayi nketo andi, bika sia ti
mu diambu di kitsuza, buna niandi wunyekudi
mu vanga kitsuza. Ayi woso wunkuela nketo
wowo mamvandi vengi kitsuza. 33 —Luwa diaka
ti bakamba kuidi bakulu beto: "kadi vonda
ndefi wuleva, vayi dukisa ndefi wuvana Pfumu."
34 Minu ndikulukamba lubika kueno levanga
ndefi. Kadi levilanga ndefi mu "dizina di Diyilu"
bila Diyilu diawu kundu ki Nzambi. 35 Lubika
levilanga ndefi mu dizina di ntoto bila va
ntoto vawu Nzambi keti tetika malu mandi.
Lubika levilanga ndefi mu dizina di Yelusalemi
bila diawu divula di Ntinu wunneni. 36 Kadi
levilanga ndefi va "ntu'aku" bila kulendi kitula
lusuki lumosi phembi ko voti ndombi ko. 37 Bika
lutubanga kaka "Nyinga" bu lufueti tuba nyinga
ayi "nana" bu lufueti tuba nana. Bila mambu
moso meti buelama va yilu kuidi Satana meti ba.
38 —Luwa bu bakamba: "Enati mutu tobudi dieso
di ndiandi, niandi mamvandi bafueti tobula
dieso diandi; enati mutu kodidi dieno di ndiandi,
niandi mamvandi bafueti kola diano diandi."
39 Vayi minu ndikulukamba: —Lubika kakidila
mutu tidi kuvangila mambimbi! Enati bazubidi
mbata mu luvenga lumosi, wuntambika diaka
luvenga lunkaka. 40 Enati mutu tidi kufunda
ayi ziona kikhutu kiaku, buna wunyekudila
ayi yunga kiaku. 41 Enati mutu wukuikidi
wudiata yandi mu tezo ki kilometele kimosi,
ngeyo buela diati yandi mu tezo ki bikilometele
biodi. 42 Vana kuidi mutu wowo wukulomba
ayi kadi yimina mutu wowo wunzola deva
kuidi ngeyo. 43 —Luwa ti bakamba: "zolanga
ndiaku ayi lendanga mbeni aku" 44 Vayi
minu ndikulukamba: Luzola bambeni beno!
Lusambidila bobo bakuluyamisanga! 45 Buawu
bobo luela bela bana bakiedika ba Dise dieno
didi ku Diyilu. Bila niandi weta kienzudila
thangu andi kuidi batu bambimbi ayi batu
bamboti; weta nokisa mvula kuidi batu basonga
ayi kuidi bobo bakambulu basonga. 46 Enati
lueta zola bobawu beta kuluzola, buna mbi
mfutu lumbaka? Bila mimfutisi mi ziphaku
mamvawu beta bu vanga. 47 Enati lueta vana
kaka mboti kuidi bakhomba zieno, buna diambu
mbi diviatukidi lumvanga e? Keti Bapakanu
mamvawu beti bu vanga. 48 Vayi beno bufueni
luba batu bafuana banga buididi Dise dieno
widi ku Diyilu widi wufuana.

6 —Lukeba, lubika vangilanga mavanga meno
masonga va meso ma batu muingi balumona.
Tala luedi kambu nsendo wu Dise dieno widi
ku Diyilu. 2 Thangu wumvana lusadusu kuidi

mutu wusukama, kadi sika tulumbeta ku ntual'
aku banga bueta vangila batu badi mayuya,
mu zinzo zi zikhutukunu ayi mu zinzila muingi
batu baba niemisa. Bukiedika ndikulukamba ti
bakitambudidi nsendo awu. 3 Vayi ngeyo bu
wumvana lusadusu kuidi mutu wusukama, bika
koko kuaku ku lumoso kubika zaba mavengi
koko kuaku ku lubakala, 4 muingi dikaba diaku
divanunu mu kitsueki ayi muingi Dise diaku dieti
mona mamo mamvangiminanga mu kitsueki
wela kufuta. 5 Mu thangu lunsambila lubika ba
banga batu bobo badi mayuya, beti sambidila
kimathelama, mu ziphambu zi zinzila ayi mu
zinzo zi zikhutukunu muingi batu babamona.
Bukiedika, ndikulukamba bakitambudidi mfutu
awu. 6 Vayi ngeyo bu tidi sambila, kota
mu vinga kiaku; zibika muelo, sambila Dise
diaku dimvuandanga mu kitsueki. Buna Dise
diaku dieti mona mamo mamvangiminanga mu
kitsueki wela kufuta. 7 Mu thangu lunsambila,
lubika vutukilanga mambu banga bueta vanga
Bapakanu, bila bawu beti muena ti zitsambulu
zieti tambudulu bu beti nonumunanga mambu.
8 Lubika basokudila. Bila Dise dieno zebi mbi
luvuidi mfunu, beno mu kambu teka kunlomba.
9 Tala phila lufueti sambidilanga: Tat'eto widi
ku Diyilu, bika dizina diaku diba dinlongo 10
Bika Kipfumu kiaku kiza. Bika luzolo luaku
luvangama va ntoto, banga bu lueti vangimina
ku Diyilu. 11 Wutuvana buabu bidia bieto bi
kadika lumbu. 12 Wutulemvukila mambimbi
meto; banga beto bu tunlemvukilanga batu
bobo batuvangila mambimbi. 13 Kadi kutu
bika tubua mu phukumunu, vayi wutukula mu
mvukumuni, [Bila ngeyo vuidi kipfumu, lulendo
ayi nkembo mu mimvu mi kamimani.] 14 Enati
lulemvukila batu mu mambimbi mawu buna
Dise dieno didi ku Diyilu wela kululemvukila.
15 Vayi enati lumengi lemvukila batu buna Dise
dieno kalendi kululemvukila ko. 16 —Mu thangu
lukukifuisa nzala mu diambu di lusambulu,
lubika monika kiadi-kiadi banga bueti vangila
batu badi mayuya. Beti kitula bizizi kiadi-kiadi
muingi batu boso bazaba ti bawu balembo
kifuisi nzala mu diambu di lusambulu. Bukiedika
ndilulukamba bakitambudidi mfutu awu. 17
Vayi bu wulembo kukifuisi nzala mu diambu di
lusambulu bika wusukula bumboti zizi kiaku
ayi dukula mafuta ku ntu aku, 18 muingi mutu
kabika zaba ti wulembo wukifuisi nzala mu
diambu di lusambulu vayi Dise diaku kaka
dimvuandanga mu kitsueki niandi kaka fueti
zaba. Buna Dise diaku dieti mona mambu
mamvangimina mu kitsueki wela kufuta. 19
—Lubika yidika kimvuama va ntoto bila zitselele
ayi khazu-khazu bilenda kibivisa ayi mivi
milenda tobula zinzo ayi yiba. 20 Vayi yidikanu
kimvuama beni ku Diyilu, kuna kukambulu
zitselele ayi khazu-khazu yilendi bivisa ko ayi
mivi milendi tobula ayi yiba ko. 21 Bila koso
kuidi kimvuama kiaku, kuna kuela ba ntim'
aku. 22 —Dieso didi muinda wu nitu, enati
dieso diaku didi dimboti, buna nitu'aku yoso
yidi yikienzuka. 23 Vayi enati dieso diaku
didi dimbimbi buna nitu'aku yoso mayiba mu
tombi. Enati kiezila kidi mu ngeyo kidi tombi,
buna tombi beni kiela ba kinkobo! 24 —Kuisi
ko mutu wulenda sadila bapfumu buadi mu
khumbu yimosi bila wela lenda wumosi ayi zola
wunkaka; voti wela singimina mu wumosi ayi
wela lenda wunkaka. Lulendi sadila ko Nzambi
ayi zimbongo. 25 —Diawu ndikulukambila ti
lubika bela luzingu lueno mayindu mu diambu
di zaba mbi luela dia ayi mbi luela nua. Mbi luela
vuata. Luzingu luisi vioka bidia mu mfunu ko e?
Ayi nitu yisi vioka minledi mu pfumu ko e? 26
Talanu zinuni zi diyilu, zikunanga ko; zivelanga
mimbutu ko ayi zilundanga bidia mu bilundulu
ko. Ayi Dise dieno widi ku Diyilu weti zidikila.
Beno lusi zivioka ko mfunu e? 27 Nani buna luidi
lenda yika luzingu luandi, ka diambu ko mu
thangu yimosi, kuna ku mayindu e? 28 A buna
bila mbi lueti belanga mayindu mu diambu
di minledi e? Bika lutala buevi bueti kudila
biteka mu zitsola. Bisalanga ko ayi bitunganga
ko. 29 Vayi ndikulukamba, banza nkutu ntinu
Salomo mu nkembo andi woso kasia vuatila
ko banga buvuatila kiteka kimosi mu biteka
bina. 30 Buna enati Nzambi weti vuatisa bobo
biti biobi bidi buabu mu zitsola vayi biela lozo
mbazi ku mbazu, buna kalendi kuluvuatisa
vioka biti beni ko e? Batu ba minu kikhioki!
31 Diawu lubika banga mayindu, mu tubanga:
“kani mbi matudia”, voti “mbi matuvuata”.
32 Bila bapakanu bawu bantombanga bima
bioso biobi. Vayi Dise dieno di Diyilu zebi ti
mfunu luvuidi biawu. 33 Vayi lutomba theti
Kipfumu ki Nzambi ayi busonga buandi, buna
bela kulubuedila bima bioso biobi. 34 Lubika ba
mayindu mu diambu di mbazi, bila mbazi wela
ba mayindu mu diambu diandi veka ayi kadika
lumbu kidi ayi ziphasi ziandi.

7 —Lubika sambisa, tala mamveno luedi
sambusu. 2 Bila bela kulusambisa banga
phila lunsambisila ayi bela ku lutezila luelo
luela dedakana banga lolo lutezila bankaka.
3 Vayi bila mbi wumonina kiti kidi mu dieso
di khomb'aku, vayi ngeyo veka wukadi mona
tunga yidi mu dieso diaku e? 4 Voti buevi
wulenda kambila khomb'aku: “Bika ndibotula
kiti kidi mu dieso diaku! Vayi tunga yidi mu
dieso diaku.” 5 Mutu wu mayuya! Botula theti
tunga yoyi yidi mu dieso diaku buna bosi
mawumona mboti mu botula kiti kidi mu
dieso di khomb'aku. 6 —Lubika vana bima
binlongo kuidi zimbua. Lubika loza bilunga
bieno bithalu vadi zingulu, bila mazi bidiatila
ayi mazi lubalukila muingi ziluvanga phasi.
7 —Lulomba ayi bela kuluvana. Lutomba ayi
luela mona; lukokuta ayi luela zibudulu. 8 Bila
woso wunlombanga niandi wuntambulanga.
Woso wuntombanga niandi wumonanga woso
wunkokutanga niandi wunzibudulungu. 9 Nani
mu beno lenda vana ditadi kuidi muan'andi bu
kanlombidi dipha? 10 Voti bu kanlombidi mbizi
buna nioka maka mvana e? 11 Enati beno batu
bambimbi, luzebi vana bima bimboti kuidi bana
beno, buna Dise dieno di Diyilu diela luta vana
bima bimboti kuidi bobo bakunlombanga. 12
—Mambu moso momo lutidi ti batu baluvangila
mawu mamveno lufueti kuba vangila. Bila mawu
mama malongi ma Mina ayi ma mimbikudi. 13
—Lukotila va muelo wufuetama bila muelo widi
wuyalumuka ayi nzila yinatanga ku nzimbala
yidi yinneni, ayi, batu bawombo beti kotilanga
muawu. 14 Vayi muelo widi wufietama, nzila
yi luzingu yidi yifioti ayi batu bafioti kuandi
beti kuyibakulanga. 15 —Lulubukila mimbikudi
mi luvunu miomi minkuizanga kuidi beno
banga mamemi vayi mu kiedika badi memvu
ma nganzi. 16 Luela kuba zabila mu mimbutu
miawu. A buevi balenda vela makundi ma
vinu mu nti widi zitsendi voti makundi ma
figi mu nti wu zitsolokoto e? 17 Diawu woso
nti wumboti wumbutanga mimbutu mimboti
vayi nti wumbimbi wumbutanga mimbutu
mimbimbi. 18 Nti wumboti wulendi buta ko
mimbutu mambimbi ayi nti wumbimbi, wulendi
buka ko mimbutu mamboti. 19 Woso nti
wunkambu buta mimbutu mimboti wufueti
vuzu ayi lozo ku mbazu. 20 Mu mimbutu miawu
kaka luela kuba zabila. 21 —Bika sia ti batu
bobo beta kukhamba: “Pfumu! Pfumu!” ti bawu
bela kota mu kipfumu ki Diyilu, vayi bobo
bamvanganga luzolo lu Dise diama didi ku
Diyilu. 22 Mu lumbu kina batu bawombo bela
kukhamba: “A Pfumu! A Pfumu! A keti mu
dizina diaku tubikudila! A keti mu dizina diaku
tukukila ziphevi zimbimbi. A keti mu dizina
diaku tuvangila bikumu biwombo!” 23 Buna
minu ndiela kuba vutudila: “ndisi ku luzaba
ko. Botukanu vava beno lumvanganga mambu
mambimbi!” 24 —Diawu woso wulembo wa
mambu ma ndilembo tubi ayi wunsadila mawu
widi banga mutu wu diela wutunga nzo'andi va
yilu ditadi. 25 Mvula yingolo yinoka, minlangu
miwala ayi bivuka biyiza lumbama mu nzo beni
vayi nzo beni yisia bua ko bila yitungulu va
yilu ditadi. 26 Vayi woso mutu wulembo wa
mambu mama vayi kakadi ku masadila widi
banga mutu wu buvungisi wutunga nzo'andi
va mbata nzielo. 27 Mvula yingolo yinoka,
minlangu miwala ayi bivuka biyiza lumbama
mu nzo beni. Nzo beni yitumbu bua ayi yitumbu
tiolumuka. 28 Yesu bu kamana tuba, nkangu wu
batu wusimina mu diambu di malongi mandi.
29 Bila kaba kuba longilanga ko banga minsoniki
miawu, vayi niandi wuba longila mu lulendo
loso.

8 Yesu bu kakulumuka mongo; nkangu
wunneni wunlandakana. 2 Buna mutu
wumosi wuba kimbevo kibuazi wuyiza kuidi
Yesu, wufukama va ntual'andi ayi wutuba: —A
Pfumu, enati tidi, wulenda kuaku kumbelusa!
3 Yesu wunonuna koko kuandi, wunsimba ayi
wunkamba: —Nyinga thidi, beluka kuaku. Mu
yina thangu wubeluka mu buazi buandi. 4 Bosi
Yesu wunkamba: —Vayi keba, kadi kamba kadi
kuidi mutu wumosi mambu mama vayi yenda
kimonisa kuidi nganga Nzambi ayi nata dikaba
dilomba Moyize mu diambu diba kimbangi
kuidi bawu. 5 Yesu bu katula ku Kafalinawumi,
pfumu yimosi yi masodi wuyiza kuidi niandi.
Wunleba ayi wutuba: 6 —Pfumu, kisadi kiama
kilekidi ku nzo, kimbevo ki binama kidi yandi
ayi ziphasi ziwombo kalembo moni. 7 Yesu
wumvutudila: —Nyinga, ndiela kuiza ayi ndiela
kumbelusa. 8 Vayi Pfumu yi masodi wutuba:
—A Pfumu! Minu ndisi wufuana ko muingi
ngeyo wukota mu nzo ama vayi tuba kaka
diambu dimosi buna kisadi kiama kiela beluka.
9 Bila nzebi diawu, minu mamvama ndidi ku tsi
luyalu lu bapfumu ayi ndieti tumina bankaka.

Minu kamba kuidi wumosi: “Yenda” makenda
ayi minu kamba wunkaka: “yiza” makiza ayi
kuidi kisadi kiama: “vanga buabu”, maka vanga
buawu. 10 Yesu wusimina buwombo bu kawa
mambu mandi. Wukamba batu bobo baba
kunlandakananga: —Bukiedika ndikulukamba
ndimueni ko minu kinneni mu Iseli dioso. 11
Ndikulukamba ti batu bawombo bela ba ku
Esite ayi ku Wesite bela vuanda mu kipfumu
ki diyilu mu kipfumu ki diyilu va kimosi ayi
Abalahami, Isaki ayi Yakobi. 12 Vayi bobo
bakubukulu kipfumu bela lozo ku nganda kuidi
tombi, kuna kuela ba bidilu ayi nkuetoso wu
meno. 13 Bosi Yesu wukamba kuidi pfumu yi
masodi: —Vutuka kuaku bika buvangimina boso
bu wilukidingi! Buna kisadi kiandi kibeluka
kuandi muna thangu yina. 14 Thangu Yesu
katula ku nzo Piela, wuyenda bata nzitu
Piela wuba wuleka va mbuka bila zinzangala
zingolo ziba yandi. 15 Yesu bu kansimba mu
koko, zinzangala zimana. Bosi wutelama mu
kunkubikila bidia. 16 Mu masika mana, banatina
Yesu batu bawombo bobo baba ayi ziphevi
zimbimbi. Mu mambu mandi katuba muawu
kakukila ziphevi beni zimbimbi. Ayi wubelusa
batu boso bobo baba bimbevo. 17 Buawu
bobo mambu mambikudi Ezayi madedikinina:
Wubonga ziphasi zieto ayi wunata bimbevo
bieto. 18 Yesu bu kamona nkangu wu batu
wunzungidila, wutuma minlonguki miandi mu
sabuka ku disimu dinkaka di mbu. 19 Nlongi
wumosi wu Mina wufikama ayi wunkamba: —A
nlongi, thidi kulandakana koso ku wunkuenda.
20 Vayi Yesu wumvutudila: —Mimbaku midi
ayi minsuku miawu miomi mieti leka, zinuni
zidi ayi zindiala ziawu, vayi Muana Mutu
kasi ko buangu kikalenda vundisila ntu. 21
Wumosi mu minlonguki miandi wunkanba: —A
Pfumu! Wundemvukila, vingila theti ndienda
ziki dise diama. 22 Vayi Yesu wumvutudila:
—Wundandakana; bika bafua bazika batu bawu
bafua! 23 Buna wukuma mu nlungu ayi
minlonguki miandi minlandakana. 24 Zimbukila
vuka kimosi kingolo kitona mu mbu, mayo
mavioka nlungu mu ntela vayi Yesu wuba
wuleka. 25 Minlonguki mifikama va kaba,
minkotula mu yamikina: —Pfumu! Wutuvukisa,
tueka mfua! 26 Yesu wuba vutudila: —Bila mbi
lulembo monina boma e? Batu ba minu kikhioki!
Yesu wutelama, wutemina vuka ayi mbu; buna
ndembama yivutuka. 27 Batu basimina ayi
batuba: —A buna nani niawu muingi bivuka
ayi mbu bintumukina e? 28 Mu thangu batula
ku disimu di mbu, mu zunga ki basi Ngelasa,
batu buadi baba ziphevi zimbimbi batotuka mu
biziami bayiza kundengana. Zinganzi ziwombo
ziba yawu; diawu kadi mutu wumosi kasia nunga
ko mu viokila vana. 29 Bayamikina: —Diambu
mbi tidi kutuvanga ngeyo Muana Nzambi e?
Wizidi mu kutuyamisa tuamina thangu'eto
yifuana e? 30 Va ndambu beni vaba nkangu
wu zingulu ziba ndia. 31 Buna ziphevi beni
zimbimbi zileba Yesu: —Enati weka tukuka, buna
wututuma tukota kueto mu zingulu ziozi! 32
Yesu wuba kamba: —Yendanu! Zitotuka mu batu
buadi beni zikota mu zingulu. Buna zingulu beni
zioso zibotuka nsualu ku mongo ayi zidiama
mu mbu, zimana fua. 33 Batu bobo basunga
zingulu batina; bayenda nsualu ku divula ayi
basamuna mamo maviokidi ayi mavangimini
mu batu bobo baba ziphevi zimbimbi. 34 Batu
boso ba divula dina bayiza dengana Yesu ayi bu
bammona buna banleba kabotuka mu zunga
kiawu.

9 Yesu wukuma mu nlungu ayi wusabuka
mbu; ayi wuyenda ku divula diandi. 2
Bannatina mu kiphoyi dikoka dimosi. Yesu
bu kamona minu kiawu, wukamba dikoka:
—Ba ayi bukhafi muan'ama, masumu maku
malemvukulu. 3 Buna minlongi minkaka mi
Mina mieka niunguta: “Mutu wawu wulembo
vuezi Nzambi!” 4 Yesu wuzaba mayindu mawu
ayi wuba yuvula: —Bila mbi luididi mayindu
mambimbi mu mintima mieno? 5 Mbi bilutidi
kambu phasi mu kamba: “Masumu maku
malemvukulu” voti: “Telama kuaku ayi diata”?
6 Vayi muingi luzaba mboti ti Muana Mutu
beki lulendo vava ntoto mu lemvukila masumu.
Buna wutala dikoka ayi wunkamba: —Telama,
bonga kiphoyi kiaku, vutuka ku nzo'aku. 7
Dikoka beni ditelama ayi diyenda ku nzo'andi.
8 Nkangu wu batu bu wumona bobo, bamona
boma ayi bakembisa Nzambi wuvana lulendo
luphila yoyi kuidi batu. 9 Yesu wuyenda. Bu kaba
vioka, wumona mutu wumosi, dizina diandi
Matayi, wuvuanda mu bilu kimfutusulungu
ziphaku. Wunkamba: —Wundandakana! Matayi
wutelama ayi wunlandakana. 10 Bu kaba ndia va
meza mu nzo Matayi, buna mimfutisi miwombo
mi ziphaku ayi bankua masumu bayiza dia va
meza va kimosi ayi Yesu ayi minlonguki miandi.

11 Bafalisi bu bamona bobo bayuvula minlonguki
miandi: —Bila mbi Nlongi'eno kalembo dila va
kimosi ayi mimfutisi mi ziphaku ayi bankua
masumu e? 12 Yesu bu kawa bobo, buna
wuvutula: —Batu badi nitu yi mvini batombanga
munganga ko vayi batu badi bimbevo bawu
bantombanga munganga. 13 Luenda lulonguka
tsundu yi mambu mama: thidi luba batu badi
mintima mi kiadi vayi mbengi luthambikanga
kaka makaba. Bila ndisia kuiza tela ko batu
basonga vayi ndiyiza tela bankua masumu. 14
Buna minlonguki mi Yowani miyiza kuidi Yesu
mu kunyuvula ti: —Bila mbi beto ayi bafalisi
tueti kifuisa nzala mu diambu di lusambulu vayi
minlonguki miaku mikifuisanga nzala ko mu
diambu di lusambulu e? 15 Yesu wuba vutudila:
—Lumbanza ti batu bobo batumusu kuidi ditoko
diodo dikuedidi balenda ba mu kiadi ditoko
bu kakidi yawu va kimosi e? Vayi vadi thangu
bu bela ku bakatula ditoko va khatitsik'awu,
buna bosi bela kukifuisa nzala mu diambu
di lusambulu. 16 Kuisi ko mutu wela bonga
tendi kinledi kimona muingi kalondila nledi
wukhulu bila tende kioki kimona maki kakuna
nledi wukhulu, ayi divudu ma diba dinneni.
17 Bobuawu balendi tula ko vinu kimona mu
zitsaku zikhulu bila buna zitsaku zikanzukidi ayi
buna vinu kidukukidi ayi zitsaku zifuidi. Vayi
beti lundila vinu kimona mu zitsaku zimona.
Mu phila yoyi zitsaku ayi vinu mabilundama
bumboti! 18 Mu thangu Yesu kaba kamba
mambu mama, pfumu yimosi wuyiza fukama
va ntual'andi ayi wutuba: —Muan'ama wunketo
fuidi vayi bufueni wiza ntetika koko kuaku
ayi ma kazinga diaka! 19 Yesu wutelama ayi
wunlandakana va kimosi ayi minlonguki miandi.
20 Mu thangu yina nketo wumosi wuba kimbevo
kiviokanga menga; kimbevo beni kizingila kumi
mvu miodi, wufikama ku manima ayi wusimba
tsongi nledi'andi. 21 Bila wuyindula mu ntim'
andi ti: “minu simba kuandi nledi andi, mfueti
kaka beluka!” 22 Yesu wutala ku manima ayi
bu kammona, wutuba: —Muan'ama wunketo,
ba bukhafi, bila minu kiaku kibelusidi! Buna
nketo beni wubeluka muna yina thangu. 23
Yesu bu katula ku nzo pfumu, wumona minsiki
mi minsioni ayi nkangu wu batu wuba ntela-
ntela. 24 Buna wutuba: —Totukeno, bila muana
wunketo kasi fua ko, vayi tulu tuandi kalekidi.
25 Nkangu bu wumana totuka ku nganda, Yesu
wukota ayi wusimba muana beni mu koko,
bosi muana ndumba beni wutelama. 26 Tsangu
beni yitembakana mu zunga kioso. 27 Yesu bu
katotuka vana, baphofo buadi zinlandakana
vayi sumbu ziba kuenda nlandakana zilembo
yamikina: —A Muana Davidi e, wutumoni kiadi
e! 28 Bu kakota ku nzo, baphofo zifikama va kaba.
Niandi wuba yuvula: —Luwilukidi ti ndenda
vanga diawu e? Bawu bavutula: —Nyinga Pfumu.
29 Bosi wusimba meso mawu ayi wukamba:
—Bika buvangimina boso buididi minu kieno!
30 Vana vawu meso mawu mazibukidi. Yesu
wuba kandika ti: —kadi mutu kazaba mambu
mama. 31 Vayi bawu bu bayenda, bamana
tembikisa tsangu andi mu zunga kioso. 32
Mu thangu batotuka, bannatina dibaba, wuba
yamusungu kuidi pheve yimbimbi. 33 Yesu
wukuka pheve beni. Muna thangu beni kaka
mutu weka nyoluka. Batu basimina ayi bakamba:
—Tumueni ko mambu ma phila yayi mu Iseli!
34 Vayi Bafalisi bakamba: —A keti mu lulendo
lu Pfumu yi ziphevi zimbimbi kalembo kukila
ziphevi zimbimbi! 35 Yesu wuba diengilanga
mu mavula moso ayi mu mala moso. Wuba
longanga mu zinzo zi zikhutukunu zi Bayuda ayi
wuba longanga Nsamu wumboti wu Kipfumu,
wuba belusanga bimbevo biphila mu phila ayi
ziphasi zi phila mu phila. 36 Bu kamona nkangu
wu batu, kiadi kimbuila mu diambu diawu,
bila batu beni ku tsi mayindu baba ayi baba
bavonga banga mamemi makondolo nsungi. 37
Buna wukamba minlonguki miandi: —Lutala,
mimbutu miyela mieka miwombo mu tsola vayi
bisadi bidi bifioti. 38 Diawu lulomba kuidi Pfumu
yi tsola muingi kafidisa bisadi mu diambu di
vela mimbutu.

10 Yesu wutela minlonguki miandi kumi mi
miodi ayi wuba vana lulendo lukukila
ziphevi zimbimbi ayi lu belusila bimbevo
bioso ayi ziphasi zioso. 2 Mazina ma kumi
bamvuala buadi mawu mama: wutheti Simoni
baba ntedilanga Piela bosi khomb'andi Andele.
Zaki muana Zebede ayi khomb'andi Yowani. 3
Filipi ayi Balitelemi; Toma ayi Matayi mfutisi
wu phaku Zaki muana Alafayi ayi Tade. 4
Simoni wuba mu dingumba di bazeloti ayi
Yuda Isikalioti mutu wusumbisa Yesu. 5 Baba
kumi batu buadi bawu Yesu katuma bu kamana
ku bavana zithumunu ziazi: —Lubika kuenda
mu zitsi zi bapakanu ayi lubika kota kadi mu
divula dimosi di basi Samali. 6 Vayi yendanu

kuidi mamemi ma zimbala ma Iseli. 7 Koso
buangu lunkuenda lulonga ti Kipfumu ki Diyilu
kifikimini. 8 Lubelusa batu bambela, lufulukisa
bafua, luvedisa bankua buazi, lukuka ziphevi
zimbimbi. Luvana mu phamba bila mu phamba
mamveno lubakidi. 9 Lubika nata nolo, palata
ayi zimbongo, mu ziphosi zieno. 10 Lubika nata
sakosi yi nzietolo, kadi nata kikhutu kiviakisa
kadi sapatu, kadi nti, bila "kisadi kafueti baka
bidia biandi." 11 Thangu lunkota mu divula voti
mu buala bumosi, lutomba mutu widi wufuana
mu kuluyakula ayi luvuanda kuidi niandi nate
luela botuka muna. 12 Thangu lukotidi mu nzo,
luvana basi nzo beni mboti. 13 Enati nzo beni
yidi yifuana, buna bika ndembama yeno yiba
mu bawu. Vayi enati yisi yifuana ko, buna bika
ndembama yeno yivutuka kuidi beno. 14 Enati
mutu mengi kulutambula ayi mengi wa mambu
meno, bu luntotuka mu nzo beni voti mu
divula beni buna lukukumuna mbungi-mbungi
yi malu meno. 15 Bukiedika ndikulukamba ti
mu lumbu kitsambusu, mavula ma Sodoma
ayi Ngomola mela baka thumbudulu yidekuka
viokila yi divula dina. 16 Tala ndilufidisidi banga
mamemi va khatitsika memvo. Diawu luba
diela banga zinioka ayi luba batu balembama
banga mabembi. 17 Vayi lukikeba va khatitsika
batu bila bela kulufunda mu ntilibinadu yi
Bayuda ayi bela kulubeta bikoti mu zinzo ziawu
zi zikhutukunu. 18 Bela ku lunata ku ntuala
minyadi mi leta ayi mintinu mu diambu diama.
Bobo luela bakila diluaku mu kuthelimina
kimbangi kuidi bawu ayi kuidi Bapakanu. 19 Mu
thangu bela kulukanga, luba bika ba mayindu
mu mambu luela tuba voti mu phila luela
yolukila mawu bila mambu luela tuba luela
ma tambula kaka mu thangu yina. 20 Bila kadi
sia ti beno luela yoluka vayi Pheve yi Dise
dieno yela yoluka mu beno. 21 Khomba wela
yekula khomb'andi mu kumvondisa. Dise diela
yekula muan'andi. Bana bela fuemina bambuta
ziawu ayi bela kuba vondisa. 22 Batu boso bela
kululenda mu diambu diama. Vayi mutu wowo
wela kanga ntima nate kuna tsuka, wela vuka.
23 Enati baluyamisini mu divula dimosi, lutinina
ku diodi kinkaka. Bila bukiedika ndikulukamba
ti muana mutu wela vutuka tuamina beno
lumanisa tinina mu mavula moso ma Iseli. 24
Muana nzo nkanda kasi viatuka ko nyinyisi'
andi; muisi kisalu kasi viatuka ko pfumu'andi. 25
Bufueni muana nzo nkanda kaba banga nyinyisi
andi ayi muisi kisalu kaba banga pfumu'andi.
Enati babieka pfumu yi nzo Belezebuli; buna
buevi bela tubila kuidi bobo bamvuandanga mu
nzo andi? 26 —Diawu lubika kuba mona tsisi. Bila
kuisi ko diambu disuama diela kambu monika
ayi kuisi ko diambu di kitsueki diela kambu
zabakana. 27 Mambu moso ndikulukamba mu
tombi, luyolukila mawu va muini. Mambu moso
baku luniungutila va dikutu lutubila mawu ku
yilu muanzu wu nzo. 28 —Lubika mona tsisi batu
bobo balenda vonda nitu, ayi balendi vonda
muela ko. Vayi bika lutina mutu wowo wulenda
bunga nitu ayi muela ku bulungi. (Geenna g1067)
29 A buevi, basumbisanga ko zitsiodila zizole mu
thalu yimosi yi fioti e? Vayi kuisi ko yimosi yela
bua va ntoto mu kambu luzolo lu dise dieno. 30
Vayi mu diambu dieno, luzebi ti zitsuki zieno
zioso zidi zitangu. 31 Diawu lubika mona boma!
Bila lulutidi nkangu wu zitsiodila mu luvalu. 32
Diawu woso wela kukhikinina va meso ma batu
mamvana ndiela kunkikinina va meso ma dise
diama didi ku Diyilu. 33 Vayi woso wukuthunuka
va meso ma batu, mamvama ndiela kuntunuka
va meso ma dise diama didi ku Diyilu. 34 —Lubika
banza ti ndembama ndinata va ntoto. Ndisia
nata ndembama ko vayi sabala nzidilunatini.
35 Ndiyiza mu vambisa muana bakala ayi dise
diandi, muana nketo ayi ngudi andi, bosi nketo
wu dikuela ayi nzitu'andi wunketo. 36 Basi nzo
andi bawu bela ba bambeni bandi. 37 —Woso
mutu wunluta zola dise diandi voti ngudi andi
viokila minu kasi fuana kuidi minu ko. Ayi woso
mutu wunluta zola muan'andi wu bakala voti
muan'andi wunketo viokila minu kasi fuana
kuidi minu ko. 38 Woso wunkambu nata dikulusi
diandi ayi wunkambu kundandakana buna kasi
fuana kuidi minu ko. 39 Woso wela tomba
vukisa luzingu luandi wela luzimbisa vayi woso
wela zimbisa luzingu luandi mu diambu diama,
wela lutambula. 40 —Woso wela kulutambula,
buna minu katambudi; ayi bu kathambudi,
buna tambudi mutu wowo wuthuma. 41 Woso
wela tambula mbikudi bila kadi mbikudi, buna
wela baka mfutu wumosi banga wu mbikudi.
Woso wela tambula mutu wusonga, bila kadi
wusonga wela tambula mfutu wumosi banga
mutu wusonga. 42 Woso wela vana, ka diambu
ko, kopo yimosi kuandi, yinlangu wu kiozi
kuidi wumosi mu bana bafioti bobo bila kadi
nlonguki ama bukiedika ndikulukamba ti wela
baka mfutu andi.

11 Yesu bu kamanisa vana zithumunu ziozi
kuidi kumi minlonguki miandi miodi,
wuyenda longi ayi samuna mu mavula mawu.
2 Yowani Mbotiki mu thangu kaba mu nloko,
wuwa tsangu yi mavanga momo Klisto kaba
vanganga, buna wufidisa minlonguki miandi
muingi banyuvula: 3 —Bukiedika kuandi ti
ngeyo mutu wowo wufueti kuiza voti tuvingila
wunkaka e? 4 Yesu wuba vutudila: —Luvutuka
kuidi Yowani ayi lunkamba mambu momo
lulembo wa ayi lulembo moni: 5 batu bafua
meso balembo moni; makoka malembo diati;
batu babuazi balembo vedusu; batu bafua matu
balembo wi ayi bafua balembo fuluka ayi
Nsamu Wumboti wulembo longu kuidi batu
basukama. 6 Khini kuidi mutu wela kambu
zimbisa minu kiandi mu diambu diama. 7 Mu
thangu minlonguki mivutuka, Yesu wubaka
diluaku di yolukila mambu ma Yowani Mbotiki
kuidi nkangu wu batu: —Mbi biobi luyenda tala
ku dikanga e? Nti wufioti wulembo vevomono
kuidi phemo e? 8 Vayi buna nani luyenda tala e?
Mutu wuvuata minledi mi kitoko e? Nana. Bila
batu bobo bamvuatanga minledi mi kitoko mu
zinzo zi mintinu bankalanga. 9 Vayi buna mbi
luyenda tala? Mbikudi luyenda tala e? Nyinga,
buawu kuandi vayi ndikulukamba ti niandi
viokidi mbikudi. 10 Bila niandi mutu wowo
minkanda milembo tubila ti: tala, mfidisidi
mvual'ama ku ntual'aku, niandi wela kukubikila
nzila! 11 Bukiedika ndikulukamba: mu batu
boso bobo babutu kuidi baketo, kuisi ko mutu
wowo viokidi Yowani Mbotiki. Vayi mutu wowo
wulutidi kefa mu kipfumu ki Diyilu, wunlutidi. 12
Tona mu bilumbu bi Yowani Mbotiki nate buabu
Kipfumu ki Diyilu kilembo bakulu mu kingolo
ayi batu ba ngolo bawu kaka banzionanga
kiawu. 13 Bila Mina ayi mimbikudi mioso
mibikula nate mu thangu Yowani. 14 Enati lutidi
ku diwilukila buna luzaba ti niandi Eli mutu
wowo wufueti kuiza. 15 Woso widi matu ma
wilu buna bika kawa. 16 —Banga mbi ndenda
dedikisa tsungi yayi e? Yidedikini banga bana
bafioti bavuendi va zandu ayi balembo tedi
bakundi bawu: 17 Beto tulusikidi nsioni lusia
kina ko; tuyimbila minkunga mi mafua vayi
lusia nionga ko. 18 Bila Yowani wuyiza, kasa
nua ko ayi kasa dia ko vayi bakamba: “pheve
yimbimbi yidi yandi!” 19 Vayi Muana Mutu,
wuyiza, wundia ayi wunua ayi bakamba: “Niandi
nzuna kadi ayi kolo mbungu, nkundi mimfutisi
mi ziphaku ayi wu bankua masumu.” Vayi
nduenga yimonikanga bumboti mu mavanga
mandi. 20 Bosi wutubidila ngolo mavula momo
mu kavangila bikumu biandi biwombo, bila
batu bobo basia balula mavanga mawu ko. 21
—Mabienga kuidi ngeyo Kolazini ayi ngeyo
Betezayida bila enati ndivanga mu mavula ma
Tile ayi Sidoni bikumu biobi ndivanga va beno,
nganu thama batu ba mavula beni bavuata
zitsaku ayi bakivinda dibombi mu monisa ti
babaludi mintima. 22 Bukiedika ndikulukamba
mu lumbu kitsambusu, Tile ayi Sidoni bela
baka thumbudulu yifioti vayi yeno yela luta
ngolo! 23 Bosi ngeyo Kafalinawumi, wumuena
ti ngeyo wela tombulu ku yilu e? Nana! Wela
kululu nate ku tsi bafua! Bila enati ndivanga
mu Sodomo bikumu banga biobi ndivanga kuidi
ngeyo, nganu divula beni dilembo zingi nate
buabu. (Hadēs g86) 24 Bukiedika ndikulukamba mu
lumbu kitsambusu, thumbudulu yi Sodomo yela
ba yideduka, yaku yela viatuka ngolo! 25 Mu
thangu yina, Yesu wukamba: —A Tata, Pfumu yi
Diyilu ayi yi ntoto, ndikukembisa bu wusueka
mambu mama kuidi batu badi nzayilu ayi kuidi
batu badi diela vayi wumonisa mawu kuidi bana
bafioti. 26 Nyinga Tata, buawu bobo bubela
luzolo luaku. 27 Dise diama niandi wuphana
bima bioso. Kuisi ko mutu zebi Muana vayi Tata
kaka wunzebi. Kuisi ko mutu zebi Tata vayi
Muana wunzebi ayi mutu wowo Muana kazodidi
kummonikisa niandi. 28 Yizanu kuidi minu beno
boso bobo luvongidi ayi luneti mimfuna, minu
mandi luvundisa. 29 Bika lubonga vangu kiama,
lulonguka kuidi minu bila minu ndidi mutu wu
ntima wulembami ayi wukuluka ayi ma lubaka
luvundulu mu miela mieno. 30 Bukiedika vangu
kiama kisi phasi mu nata ko ayi mfun'ama wisi
zitu ko.

12 Mu bilumbu bina, Yesu wuviokila mu
tsola ble mu lumbu ki saba. Minlonguki
miandi nzala miba mona diawu mikodila ble
muingi midia. 2 Thangu Bafalisi bamona bobo,
buna bakamba Yesu: —Tala minlonguki miaku
milembo vangi mambu makandama mu lumbu
ki saba! 3 Vayi Yesu wuba vutudila: —Lutengi
ko mambu Davidi kavanga mu thangu niandi
ayi bakundi bandi baba nzala? 4 Wukota mu
Nzo Nzambi; niandi ayi bakundi bandi badia
mapha momo matambuku kuidi Nzambi, ka
diambu ko niandi ayi bakundi bandi basia ba ko

minsua mu dia mapha beni vayi botula kaka
banganga Nzambi. 5 Voti lutengi ko mu Mina
ti mu lumbu ki saba zinganga Nzambi zieti
sumuna lumbu ki saba bu zieti sala mu nzo
Nzambi. Buna basi vanga nzimbala ko e? 6 Muaki
bukiedika ndikulukamba mutu wumosi widi
vava viokidi Nzo Nzambi. 7 Vayi enati luzebi
tsundu yi mambu mama: thidi luba batu badi
mintima mi kiadi vayi mbengi luthambikanga
kaka makaba. Nganu lusia bedisa ko batu bobo
basia vanga bila ko. 8 Bila Muana Mutu, niandi
pfumu yi lumbu ki saba. 9 Bu kabotuka kuna,
wuyenda ku nzo awu yi lukutukunu. 10 Kuna
kuba mutu wumosi wuba koko kusioka. Buna
banyuvula: —Minsua midi mu belusa mutu mu
lumbu ki saba e? Banyuvula bobo mu diambu
babaka diluaku di kumfundila. 11 Yesu wuba
vutudila: —Zimbukila mutu wumosi mu beno
widi dimemi dimosi kaka vayi ditibukidi mu
dibulu dinda mu lumbu ki saba. Buna kalendi
tibuka ko ayi ku ditotula ko e? 12 Keti mutu lutidi
dimemi mu mfunu! Bukiedika ndikulu kamba
minsua midi mu vanga mamboti mu lumbu
ki saba. 13 Bosi wukamba kuidi mutu beni:
—Nonuna koko kuaku! Mutu beni wunonuna
kuawu, ayi, koko kuandi kuba kusioka kufuana
banga koko kunkaka. 14 Ku nzimunina Bafalisi
batotuka, bakutakana muingi batomba diluaku
di balenda vondisila Yesu. 15 Vayi Yesu bu kazaba
diawu buna wukatuka vana. Nkangu wunneni
wunlandakana ayi, wubelusa batu boso. 16 Vayi
wuba kandika babika tuba ti niandi nani. 17
Buawu bobo budedikinina mambu mama ma
mbikudi Ezayi: 18 Nzambi wutuba ti tala kisadi
kiama kioki ndisobula ndikunzolanga buwombo,
niandi wukumbonisanga khini. Ndiela tula
pheve ama va niandi ayi wela yamikisa busonga
kuidi makanda moso. 19 Kalendi zonza ko ayi
kalendi yamikina ko. Mbembo andi yilendi
wakakana ko mu zinzila 20 Kalendi kelula ko
nti wu fioti wutufuka ayi kalendi zima ko
nsifu wu muinda wukidi totula muisi nate kela
nungisa busonga 21 Makanda moso mela tula
diana diawu mu dizina niandi. 22 Bannatina
mutu wumosi wuba ziphevi zimbimbi, wuba
phofo ayi kaba yolukanga ko. Yesu wumbelusa.
Buna mutu beni wutona yoluka ayi mona. 23
Nkangu woso wusimina ayi wutuba: —Niandi ko
Muana Davidi e? 24 Vayi Bafalisi bu bawa bobo,
bakamba: —A Keti mu lulendo lu Belezebuli,
pfumu yi ziphevi zimbimbi kalembo totudila
ziphevi zimbimbi. 25 Yesu wuzaba mayindu
mawu, wuba kamba: —Kipfumu kioso kivasukidi
kiawu veka kifueti muangana ayi dioso divula
voti yoso nzo yidi yikabana mu yawu veka
yilendi zingila ko. 26 Enati satana kukidi satana,
keti buna weka wuvasuka mu niandi veka.
Buna buevi kipfumu kiandi kilenda zingila
e? 27 Enati ndilembo kukila ziphevi zimbimbi
mu lulendo lu Belezebuli buna mu lulendo lu
nani batu beno bansadilanga mu kuzi kuka
e? Diawu, bawu veka bela ba mazuzi meno.
28 Vayi enati mu lulendo lu Pheve yi Nzambi
ndilembo kukilanga ziphevi zimbimbi, buna
Kipfumu ki Nzambi kitudidi nate kuidi beno. 29
Voti buevi mutu kalenda kotila mu nzo yi mutu
widi ngolo muingi kayiba bima biandi enati kasi
tuama kanga ko mutu beni widi ngolo e? Buna
bosi kalenda baka buyibila mu nzo andi. 30
Woso mutu kambulu yama kithuadi buna mbeni
ama. Woso mutu wunkambu kupika yama va
kimosi buna niandi wulembo sasikisa. 31 Diawu
ndikulukambila: masumu moso ayi mvuezolo
woso wulenda lemvokolo vayi botula kaka
mvuezolo yintambula Pheve Yinlongo. 32 Woso
wela yoluka mambu mambimbi mu diambu di
Muana Mutu wela lemvokolo, vayi woso wela
yoluka mambu mambimbi mu diambu di Pheve
Yinlongo kalendi lemvokolo ko mu thangu yayi
voti mu thangu yinkuiza. (aiōn g165) 33 Tala enati
nti widi wumboti buna wela buta mimbutu
mimboti voti enati nti widi wumbimbi buna
wela buta mimbutu mimbimbi bila banzabilanga
nti mu mimbutu miandi. 34 Beno luidi mu
dikabu di bikusa! Buna buevi bu lenda bela
ti beno batu bambimbi lulenda tuba mambu
mamboti? Bila mu mambu momo mafulukidi mu
ntima muawu mueti ba mambu meti tuba mutu.
35 Mutu wumboti weta tuba mambu mamboti
momo madi mu kiuka kiandi kimboti. Vayi
mutu wumbimbi weti tuba mambu mambimbi
momo madi mu kiuka kiandi kimbimbi. 36
Ndikulukamba ti mu lumbu kitsambusu, batu
bela sambusu mu diambu di mambu moso
maphamba momo batuba. 37 Bila mu mambu
maku wela kitudulu wusonga ayi wela bedosolo.
38 Buna ndambu minsoniki mi Mina minkaka
ayi Bafalisi bayiza tambula minsua mu yoluka.
Bawu bankamba: —Nlongi, tutidi wuvanga kumu
kimosi! 39 Yesu wuba vutudila: —Nkuna wu
batu bambimbi ayi bakambulu bakuikama bawu
bantomba kumu! Balendi kumvana kinkaka ko.

Vayi botula kaka kioki kivangama mu mbikudi
Zonasi! 40 Bila bobuawu Zonasi kakadila mu
vumu ki mbizi yinneni bilumbu bitatu ayi
mabuilu matatu, buawu bobo Muana Mutu,
kela kadila ku tsi ntoto bilumbu bitatu ayi
mabuilu matatu. 41 Mu lumbu kitsambusu, basi
Ninive bela telama va kimosi ayi batu ba thangu
yayi ayi bela kuba zengila nkanu bila bawu
babalula mintima thangu Zonasi kaba longa.
Vayi tala vava vadi ayi mutu wumosi wulutidi
Zonasi. 42 Mu lumbu kitsambusu ntinu wunketo
wu sude wela telama va kimosi ayi batu ba
thangu yayi ayi wela kuba zengila nkanu bila
niandi wuba ku buala buidi thama muingi kiza
wa mambu ma diela ma Solomo. Vayi tala
vava vadi ayi mutu wumosi wulutidi Solomo.
43 —Mu thangu pheve yimbimbi yitotukidi
mu mutu, buna yindiengilanga mu bibuangu
bi yuma mu tomba buangu kivundila. Vayi
enati kakadi baka buangu, 44 buna yintubanga:
"Bika ndivutuka mu nzo'ama yoyi ndibika."
Mu thangu yela vutuka ayi yela bata nzo
beni yikambulu mutu, yikombolo ayi yimana
kubuku. 45 Buna pheve beni yoyi yimbimbi
yela tomba tsambuadi di ziphevi zinkaka ziozi
zimviokidi nganzi; bu ziela kota ayi ziela vuanda
muna. Diawu, khadulu yi mutu wowo yela
ba yimbimbi viokila yoyi yitheti. Bobo buela
bela mu diambu di tsungi yayi yimbimbi. 46
Mu thangu Yesu kaba tuba kuidi nkangu wu
batu, tala, ngudi andi ayi bakhomba bandi
batelama ku nganda, bazola solula yandi. 47
Mutu wumosi wuyiza kunkamba: —Tala ngudi
aku ayi bakhomba ziaku batelimini ku nganda,
batidi solula yaku! 48 Yesu wumvutudila:
—Nani ngudi ama? Banani bakhomba ziama? 49
Mbadi wusonga minlonguki miandi nlembo ayi
wukamba: Tala, ngudi ama ayi bakhomba ziama
bawu baba. 50 Bila woso mutu wumvanganga
luzolo lu Dise diama didi ku Diyilu, niandi
khomb'ama yi bakala, khomb'ama yi nketo ayi
ngudi ama.

13 Mu lumbu beni, Yesu wutotuka mu nzo
ayi wuyenda vuanda mu muenda mbu.
2 Nkangu wuwombo wu batu bayiza va kaba.
Diawu kakumina mu nlungu ayi wuvuanda
muawu. Nkangu woso wu batu wuba va disimu.
3 Wuba longa mambu mawombo mu zinongo.
Buna wuba kamba: —Nkuni wumosi wuyenda ku
muanga mbongo. 4 Bu kaba muanga mbongo;
ndambu yibua mu ndambu nzila, zinuni ziyiza
mana kuyidoda. 5 Ndambu yinkaka yibua va
matadi; vuma beni vasia ba ntoto wuwombo ko;
zitheti zivika mena bila ntoto wusia ba phiba ko.
6 Vayi muini wungolo bu wutotuka, mintuidila
beni miyokana ayi miyuma bila mianzi miawu
misia kota ko mboti mu tsi ntoto. 7 Zitheti
zinkaka zibua va zitsendi. Zitsendi beni zimena
ayi zifietikisa mintuidila beni. 8 Vayi zinkaka
zibua mu ntoto wumboti ayi zibuta mimbutu
miwombo: lumosi khama yimosi; lunkaka
makumasambunu ayi lukaka makumatatu. 9
Woso widi matu ma wila buna bika kawa. 10
Minlonguki mifikama ayi minyuvula: —Bila mbi
wulembo sadila zinongo mu kuba yolukila e? 11
Buna niandi wuba vututila: —Beno lutambula
diluaku di zabila mansueki ma Kipfumu ki
Diyilu, vayi bawu basia kuma tambula ko. 12
Bila mutu wowo widi bima, bela kumvana
ayi wela baka biwombo biviatukidi tezo. Vayi
mutu wowo kambulu bima, wela ziono fiofi
fidi yandi. 13 Diawu ndikubakambilanga mu
zinongo bila balembo tadi vayi bakadi mona, ka
diambu ko batembi makutu vayi bakadi wa ayi
bakadi sudika. 14 Mavangimini bobo mu diambu
di dedikisa mambu mbikudi Ezayi kabikula
mu diambu diawu: Wa, luela wa kueno vayi
lulendi sudika ko. Tala, luela tala kueno vayi
lulendi mona ko. 15 Bila mintima mi batu baba
miyikidi ngolo banga matadi. Bamengi kuawu
wa. Bazibikidi meso mawu; bila nganu meso
mawu malenda mona, makutu mawu malenda
wa, mintima miawu milenda sudika, bila nganu
balenda balula mavanga ayi nganu ndenda kuba
belusa! 16 Vayi khini kuidi beno bila meso meno
malembo moni ayi makutu meno malembo
wi. 17 Bukiedika ndikulukamba ti mimbikudi
miwombo ayi batu bawombo basonga baba
tsatu mu mona mambu momo lulembo moni
vayi basia mamona ko; ayi baba tsatu mu wa
mambu ma lulembo wi vayi basia mawa ko.
18 —Luwa tsundu yi nongo yoyi ndilukembi,
nongo yi nkuni: 19 Yoso-yoso thangu mutu
kawilu mambu ma kipfumu ayi kakadi kuma
sukida, buna pheve yimbimbi yikuiza vuzanga
mambu momo makunu mu ntim'andi. Yawu
yoyi mbongo yibua va ndambu nzila. 20 Mbongo
yoyi yibua va matadi yawu mutu wuwa mambu
ma Nzambi ayi wutumbu vika ku matambula mu
khini. 21 Sumbu yisia ba mianzi ko buna yisia
zingila ko. Ziphasi voti yamusu bu bizidi mu

diambu di mambu ma kipfumu, buna wuvika
buanga nsualu. 22 Mbongo yoyi yibua va zitsendi
yawu mutu wuwa mambu ma Nzambi vayi
mayindu mu diambu di luzingu lualu ayi mu
diambu di kimvuama ki luvunu mamfietikisanga
mambu ma Nzambi ayi malendi vana diluaku
ko muingi mbongo beni yibuta. (aiōn g165) 23 Vayi
mbongo yoyi yibua va ntoto wumboti yawu
mutu wuwa mambu ma Nzambi ayi wusudika
mawu; wumbutanga mimbutu khama yimosi,
makumasambanu, makumatatu. 24 Yesu wuba
kamba nongo yinkaka: —Kipfumu ki Diyilu
kidedakani banga mutu wowo wukuna mabongo
yimboti mu tsol'andi. 25 Vayi batu bu baba
baleka mbeni'andi wuyiza kuna kiti ki mbimbi
va khatitsika ble bosi wuyenda kuandi. 26
Ble bu kimena ayi kitotula zitsangu buna kiti
ki mbimbi diaka kimena. 27 Buna bisadi bi
pfumu yi tsola biyiza ku nyuvula: —Pfumu, keti
mbongo yimboti wukunini mu tsol'aku e? Buna
kuevi kubedi kiti kiaki kimbimbi e? 28 Niandi
wuba vututila: —Mbeni niandi wuvengi buawu.
Buna bisadi binyuvula: —Tidi tuenda vuzi kiti
kioki kimbimbi e? 29 Pfumu wuvutula: —Nana!
Bila beno vuza kiti kioki buna lulenda vuza ayi
ble. 30 Bikanu biabi biodi biyedila va kimosi nate
mu thangu yela velo mimbutu. Buna mu thangu
yina, ndiela kamba batu ba kisalu: “vuzanu
theti kiti kioki kimbimbi bosi lukanga kiawu mu
minko mu diambu luyoka kiawu. Bosi luela vela
ble ayi luela ku yitula ku yilu banga kiama.” 31
Yesu wuba kamba nongo yinkaka: —Kipfumu
ki Diyilu kidedakani banga luteti lu mutalide.
Mutu wumosi wubonga luawu ayi wukuna
luawu mu tsol'andi. 32 Luteti beni luviokidi
zitheti zioso mu keva vayi enati lumenini
buna lumviokanga bikunusu bioso mu kula ayi
lunkitukanga nti. Muawu zinuni zieti kuiza ayi
vanga zindiala ziawu mu matafi mandi. 33 Wuba
kamba nongo yinkaka: —Kipfumu ki Diyilu
kidedakani banga luvi lolo nketo kabongidi ayi
sobikisidi luawu mu bitezo bitatu bi falina nate
yimvimbisa falina yoso. 34 Yesu mu zinongo
katubila mambu moso momo kuidi nkangu
wu batu ayi kadi khumbu yimosi kela tuba
mambu mu kambu sadila nongo. 35 Buawu
bobo bu dedikinina mambu matuba mbikudi:
Ndiela kuba yolukila mu zinongo, Ndiela kuba
zabakisa mansueki momo masuama tona nza
yivangulu. 36 Yesu bu kasindika nkangu, bosi
wukota mu nzo. Minlonguki miandi mifikama
va kaba ayi minyuvula: —Wutusudikisa nongo yi
kiti ki mbimbi kiba mu tsola. 37 Yesu wuvutula:
—Muana Mutu niandi mutu kunini mbongo
yi mboti. 38 Tsola yidi nza, mbongo yi mboti
yidi bana ba Kipfumu; kiti ki mbimbi kidi
bana ba satana. 39 Satana, niandi mbeni yoyi
yikuna kiti ki mbimbi. Thangu yi vela mimbutu
yawu tsukulu yi nza, zimbasi ziawu bisadi bi
tsola. (aiōn g165) 40 Boso bumvuzulungu kiti ki
mbimbi ayi kimvikulungu ku mbazu; buawu
bobo buela bela mu tsukulu yi nza. (aiōn g165) 41
Muana Mutu wela fidisa zimbasi ziandi ayi ziela
botula, mu kipfumu kiandi, bima bioso biobi
bintotulanga masumu ayi bobo beti vanganga
mambimbi. 42 Zimbasi ziela loza batu beni
ku mfulu yi mbazu. Kuna kuidi bidilu ayi
nkuetosolo wu meno. 43 Buna batu basonga,
bela lezama banga thangu mu Kipfumu ki Dise
diawu. Woso widi matu ma wilu buna bika
kawa! 44 —Kipfumu ki Diyilu kidedakani banga
kima kithalu, kisueko mu tsola. Mutu niandi
kuenda kibakula, maka sueka diaka kiawu. Bosi
mu khini yina, buna wela kuenda sumbisa
bima biandi bioso ayi sumba tsola beni yina.
45 Kipfumu ki Diyilu kidedakani diaka banga
mukhita wowo wuntombanga bilunga bi kitoko.
46 Enati bakudi lunga kimosi kithalu yiwombo,
buna wela kuenda sumbisa bima biandi bioso
ayi sumba lunga beni. 47 Kipfumu ki diyilu
kidedakani diaka banga dikondi diodi balozidi
mu mbu ayi dibuididi zimbisi ziphila mu phila.
48 Diawu wala, banlobi mbizi ba dituta ku
disimu. Bosi bavuanda ayi batula mboti mu
bipani ayi miloza ziozi zimbimbi. 49 Buawu bobo
buela bela mu tsukulu yi ntoto: Zimbasi ziela
kuiza mu vambisa batu bambimbi va khatitsika
batu basonga. (aiōn g165) 50 Buna ziela loza batu
bambimbi ku mfulu yi mbazu kuna kuidi bidilu
ayi nkuetosolo yi meno. 51 —Lusudikidi mambu
moso mama e? Bavutula: —Nyinga. 52 Buna
mu manisa Yesu wuba kamba: —Diawu kadika
nsoniki wu Mina wulonguka mambu ma Diyilu,
dedikini banga pfumu yi nzo yimbonga bima
bimona bithalu ayi bikhulu mu kiuka kiandi.
53 Thangu Yesu kamanisa tuba zinongo ziozi
wukatuka kuna, 54 wuvutuka ku divula diandi.
Wutona longa mu nzo yi lukutukunu. Buna
basimina ayi batuba: —Buna kuevi kabakidi
nzayilu yoyi ayi lulendo lolo luvangila bikumu
biobi e? 55 Keti niandi muana salaphati? Maliya
diawu ko dizina di ngudi andi? Bosi Zaki, Zozefi,

Simoni ayi Yuda basi ko bakhomba bandi zi
babakala? 56 Bosi bakhomba bandi zi baketo,
keti zinkalanga yeto vava? Vayi niandi kuevi
kabakidi mambu moso momo? 57 Niandi wuba
kandika babika kunwilukila. Vayi Yesu wuba
kamba: —Mbikudi katambulanga minsua mu tsi
andi ko ayi mu dikanda diandi ko. 58 Diawu kasi
vanga kuna bikumu biwombo ko mu diambu di
kambu kuawu ku minu.

14 Mu thangu yina nyadi Elode, wuwa tsangu
yi Yesu. 2 Wukamba bisadi biandi: —Mutu
wowo niandi Yowani Mbotiki, wufulukidi mu
bafua, diawu kadidi lulendo lu vangila bikumu.
3 Bila Elode wukangisa Yowani ayi wunkangisa
mu zisieni bosi wunkotisa mu nloko mu diambu
di Elodiasi nketo wu khomb'andi Filipi. 4 Bila
Yowani wuba tubidilanga Elode ti: —Wisi ko
minsua mu kunkuela. 5 Elode wuba tombanga
kumvondisa, vayi nkangu wu batu kaba ntinanga
bila batu baba monanga ti Yowani widi mbikudi.
6 Vayi mu lumbu ki nyengo wu mbutukulu wu
Elode, muana wu nketo wu Elodiasi wukina va
meso ma batu bobo batumusu ayi wumonisa
Elode khini. 7 Diawu kamvanina tsila mu
leva ndefi ti mankamvana kima kioso kioki
kanlomba. 8 Mu diambu di zindongi zi ngudi
andi, diawu kankambila: —Phani vava mu
dilonga ntu wu Yowani Mbotiki. 9 Ntinu wumona
kiadi kiwombo. Vayi mu diambu di ndefi yi
kaleva ayi mu diambu di batu bobo bavuanda
yandi va meza, buna wuvana lutumu ti bamvana
wawu. 10 Buna wutuma mutu ku nloko muingi
kenda zengi ntu wu Yowani. 11 Banata ntu
andi mu dilonga ayi bavana wawu kuidi muana
ndumba. Niandi wuyenda kuwuvana kuidi
ngudi andi. 12 Minlonguki mi Yowani miyiza
bonga nitu'andi ayi mizika yawu, bosi miyenda
vumbudila Yesu kipholo. 13 Yesu bu kawa
nsamu beni, wukatuka kuna mu nlungu ayi
wuyenda niandi veka ku buangu kikondolo batu.
Vayi thangu nkangu wu batu bu wuwa wawu;
batotuka mu mavula mawu ayi banlandakana
mu malu. 14 Yesu bu kakuluka mu nlungu,
wumona nkangu wu batu bawombo. Wuba
mona kiadi kiwombo ayi wubelusa bimbevo
biawu. 15 Mu thangu masika, minlonguki miyiza
va kaba ayi minkamba: —Va buangu kikambulu
batu tuidi bosi buisi bueka yila, diawu vutula
batu baba mu mala muingi benda sumbi bidia!
16 Vayi Yesu wuba kamba: —Basi mfunu mu
kuenda ko, luba vananu beno veka bidia! 17
Buna bawu bamvutudila: —Tala, mapha matanu
ayi zimbizi zizole zi nlangu kaka zidi yeto vava.
18 Yesu wuba kamba: —Lundatina biawu vava. 19
Bosi wutuma nkangu wu batu wuvuanda va biti,
wubonga mapha matanu beni ayi zimbizi zizole,
wuvumbula meso ku yilu ayi wuvutula matondo.
Wubukuna mapha beni ayi wuvana mawu kuidi
minlonguki ayi miawu mikabudila nkangu wu
batu. 20 Bawu boso badia ayi bayukuta. Batota
bitini bisiadidila ayi biwesa kumi bipani biodi.
21 Baboso badia baba nduka-nduka mili tanu
yi babakala. Kadi tanga baketo ayi bana. 22 Ku
nzimunina Yesu wutuma minlonguki miandi mu
kuma mu nlungu ayi mintuaminina ku disimu
dinkaka. Niandi wusiala mu sindika nkangu wu
batu. 23 Thangu kamana sindika nkangu wu
batu, wukuma ku mongo muingi kenda sambila
va buangu ki niandi veka. Nate buisi buyila
buna wukidi kuna niandi veka kaka. 24 Mu
thangu yina nlungu wutula va khatitsika mbu,
wunikunu kuidi mayo bila muphepi wudengana
nlungu. 25 Mu thangu yi nya yi builu, Yesu
wuyenda ku baba vayi wudiatila va mbata mbu.
26 Minlonguki bu mimmona wulembo diatila va
mbata mbu, mimona boma ayi mituba: —Tala
nkuyu e! Ayi mitona yamikina mu diambu di
boma. 27 Bosi Yesu wuba kamba: —Bika lukinda,
bila minu kuandi; bikanu mona boma. 28 Buna
Piela wunkamba: —A Pfumu e! Enati bukiedika
ngeyo kuandi, buna wukhamba ndiza kuidi
ngeyo va mbata nlangu. 29 Yesu wunkamba:
—Yiza! Piela wutotuka mu nlungu, ayi wutona
diata va mbata nlangu muingi kenda kuidi
Yesu. 30 Vayi bu kamona ti muphepi widi
wu ngolo buna wumona boma. Bu katona
diama, wuyamikina: —A! Pfumu! Wumvukisa
e...! 31 Bosi Yesu wunonuna koko, wunsimba ayi
wunkamba: —Mutu wu minu kifioti, bila mbi
memitini e? 32 Bakuma bawu buadi mu nlungu
ayi vuka kimanisa. 33 Bobo baba mu nlungu
bafukama va ntual'andi ayi batuba: —Bukiedika
widi Muana Nzambi! 34 Buna bamana sabuka
mbu; batula mu tsi Ngenezaleti. 35 Batu ba
tsi yina, batembikisa tsangu mu zunga kina.
Bosi batu bannatina bambevo ziawu zioso. 36
Banleba ti kabika basimba kaka tsongi yi yunga
kiandi. Babo bobo bansimba babeluka.

15 Bafalisi ayi minlongi mi mina baba ku
Yelusalemi bayiza kuidi Yesu, banyuvula:

2 —Bila mbi minlonguki miaku mikinzikilanga
ko mambu ma bakulu e? Bila misukulanga ko
mioko miawu tuamina midia. 3 Wuba wutudila:
—A bosi beno, bila mbi kalu kinzikilanga ko Mina
mi Nzambi mu diambu di kinzika mambu ma
bakulu beno? 4 Bila Nzambi wukamba: Kinzika
dise diaku ayi ngudi aku ayi woso wunsinga dise
diandi voti ngudi andi kafueti baka thumbudulu
yi lufua. 5 Vayi beno tala phila lueti tuba:
Woso wukamba dise diandi voti ngudi andi ti:
“Bima biabi biawu ndiedi kaveni vayi ndieka
bitambika makaba kuidi Nzambi.” 6 Mutu vengi
diambu diodi kasi kadi diambu dimosi ko kuidi
dise diandi voti kuidi ngudi andi mu biobi
kedi kamveni. Buna lueti vunzikisa mambu ma
Nzambi ayi lueti balula mawu mu kikhulu kieno.
7 Batu ba mayuya! Ezayi wubikula bumboti mu
diambu dieno bu katuba: 8 Batu baba mu tsongi
zi bididi kaka beta kunzitisila, vayi mintima
miawu thama midi ayi minu. 9 Mu phamba
kuandi balembo kutsambidila bila malongi
balembo longi madi zithumunu zikubuku kuidi
batu. 10 Yesu wutumisa nkangu wu batu ayi
wuba kamba: —Luwa ayi lusudika: 11 Biobi
binkotanga mu munu wu mutu bisumunanga
mutu ko vayi biobi bintotukanga mu munu
wu mutu biawu bieta sumuna mutu. 12 Bosi
minlonguki mifikama va ndambu va kaba ayi
minkamba: —Wukadi zaba ti mintima mi Bafalisi
miluedi mu diambu di mambu maku? 13 Yesu
wuba vutudila: —Kioso kunusu, kikambu kuna
Dise diama di Diyilu, kiela vuzu. 14 Lubabika!
Badi baphofo zilembo nati baphofo bankaka.
Enati phofo wulembo monisa phofo yandi
nzila, bawu buadi bafueti tibuka mu dibulu! 15
Piela wubaka mbembo ayi wunkamba: —Wutu
sudikisa nongo yoyo. 16 Bosi Yesu wuvutula:
—Beno mamveno lukadi sudika e? 17 Lukadi zaba
ti bibioso binkotanga mu munu binkuendanga
mu vumu bosi bintotukanga ku nganda e? 18
Vayi mantotukanga mu munu wu mutu mu
ntima meti ba ayi mawu meti sumuna mutu.
19 Bila mu ntima muntotukilanga mayindu
mambimbi vonda, kitsuza, kindumba, yiba,
telimina batu kimbangi ki luvunu, finga. 20
Mawu momo mambu mansumunanga mutu.
Vayi enati mutu kakadi sukula mioko tuamina
kadia, diodi dilendi kunsumuna ko. 21 Yesu bu
kabotuka vana; wuyenda mu bizunga bi Tile ayi
bi Sidoni. 22 Zimbukila nketo wumosi, muisi
Kana, wuba vuandanga muna bizunga beni
wuyiza ku kaba ayi wuyamikina: —A Pfumu!
Muana Davidi, wumboni kiadi! Pheve yimbimbi
yilembo yamisa ngolo muan'ama wu nketo.
23 Vayi Yesu kasi kumvutudila kadi diambu
ko. Minlonguki mifikama va ndambu vaba
Yesu ayi minleba: —Wunkuka, bila wulembo
yamikina ngolo ku manima meto. 24 Vayi niandi
wuvutula: —Minu nditumu kaka kuidi mamemi
ma Iseli momo mazimbala! 25 Vayi nketo beni
wuyiza fukama va ntual'andi ayi wunkamba:
—Pfumu, wutsadisa! 26 Buna wumvutudila:
—Disi fuana ko mu bonga dipha di bana ayi lozila
diawu zimbua. 27 Nketo wunkamba: —Nyinga
Pfumu! Vayi zimbua zieti dia bitsiedi-tsiedi
biobi bieta bua ku tsi meza yi bapfumu bawu.
28 Buna Yesu wumvutudila: —E e nketo, minu
kiaku kidi kinneni! Diawu bika buvangama boso
butididi. Muna thangu yina kaka muan'andi
wunketo wubeluka. 29 Yesu wubotuka vana ayi
wuyenda ku muenda mbu wu Ngalili, wukuma
ku mongo ayi wuvuanda kuna. 30 Nkangu wu
batu bawombo bayiza ku kaba, banata batu
bobo baba ntiudikanga, baphofo, mababa, batu
babela malu ayi mioko ayi bambevo bankaka.
Babatula va malu ma Yesu ayi wuba belusa. 31
Nkangu woso wu batu wusimina bu wumona
ti mababa matona yoluka, batu babela malu
ayi mioko babeluka, batu bobo baba ntiudika
batona diata bu mboti, baphofo zitona mona.
Buna baboso bakembisa Nzambi yi Iseli. 32
Yesu wutumisa minlonguki miandi ayi wuba
kamba: —Kiadi ndilembo moni nkangu wu
batu baba, bila bilumbu bitatu bame vuandila
yama ayi basiedi ko bidia. Ndikadi zola kuba
vutula ayi nzal'awu bila balenda bua dibutu mu
nzila. 33 Minlonguki mimvutudila: —Va buangu
kikambulu batu tuidi, buna kuevi tulenda bakila
mapha mafueni mu dikila nkangu wu batu
wawu e? 34 Yesu wuba yuvula: —Mapha makua
madi yeno? Bawu bavutula: —Tsambuadi yi
mapha madi yeto ayi bina bi zimbizi zi nlangu!
35 Buna wutumina batu boso bavuanda va tsi.
36 Bosi wubonga tsambuadi yi mapha beni ayi
zimbizi, wuvutula matondo, wubukuna mawu
ayi wuvana mawu minlonguki miandi ayi miawu
mikabudila nkangu wu batu. 37 Baboso badia
ayi bayukuta. Batota bitini biobi bisiala, biwesa
tsambudi di bipani. 38 Batu boso badia baba mili
ya yi babakala, kadi tanga baketo ayi bana. 39
Yesu bu kavutula nkangu wu batu, wukuma mu
nlungu ayi wuyenda mu zunga ki Mangadani.

16 Bafalisi ayi Basaduki bayiza kuidi Yesu mu
diambu bantambila ntambu. Banlomba
kavanga dimbu kioki kintotukila ku diyilu. **2**
Niandi wuba vututila: —Mu masika, beno lueti
tuba: “mbazi kuela ba kumboti bila diyilu didi di
mbuaki.” **3** Ayi mu nsuka lueti tuba ti: “Buabu
mvula yingolo mayinoka bila diyilu didi di
mbuaki ayi dinomba.” Luzebi sudika bidimbu
bi diyilu vayi lulendi ko zaba sudikisa bidimbu
biobi bimmonisa zithangu e? **4** Batu ba tsungi
yimbimbi ayi bakambulu bakuikama bantomba
dimbu e? Balendi mona kadi dimbu kimosi ko
vayi botula kaka kioki ki Zonasi. Vana vawu
niandi wusia babika ayi wuyenda kuandi. **5**
Mu thangu minlonguki misabuka ku disimu
dinkaka di mbu, mizimbakana nata mapha. **6**
Yesu wuba kamba: —Lukeba ayi luzibula meso
mu luvi lu Bafalisi ayi lu Basaduki. **7** Minlonguki
miyuvusana miawu na miawu ayi mituba: —Mu
diambu tukambulu nata mapha. **8** Vayi bu
kazaba mayindu mawu, Yesu wuba kamba:
—Bila mbi lulembo kiyuvasana beno yi beno
mu diambu luisi nata ko mapha? Batu ba minu
kifioti! **9** Lusudikidi ko e? Luzimbikini mapha
matanu, momo madikila mili tanu yi babakala
e? Bipani bikua luwesa mu bitsiadisila biobi
bisiala? **10** Bosi diaka tsambuadi di mapha momo
makabudulu mili ziya zi babakala e? Bipani bikua
luwesa mu bitsiadisila biobi bisiala? **11** Buevi
lunkambu sudikila ti ndisi tubilanga mu diambu
di mapha ko? Vayi lukeba mu diambu di luvi lu
Bafalisi ayi lu Basaduki. **12** Buna bosi basudika ti
kasia bakambila mu diambu balubukila luvi lu
mapha ko vayi balubuka mu diambu di malongi
ma Bafalisi ayi Basaduki. **13** Yesu bu katula ku
zunga ki Sezali mu Filipi, wuyuvula minlonguki
miandi: —Buevi batu beti tubanga, Muana
Mutu widi nani? **14** Minlonguki mimvutudila:
—Bankaka beta tuba niandi Yowani Mbotiki;
bankaka Eli ayi bankaka beta tuba widi Zelemi
voti wumosi mu mimbikudi. **15** Buna wuba
yuvula: —Vayi beno veka, lueta tuba ti Minu
ndidi nani? **16** Simoni Piela wumvutudila:
—Ngeyo widi Klisto, Muana wu Nzambi yi moyo!
17 Buna Yesu wunkamba: —Khini yiwombo kuidi
ngeyo Simoni muana Zonasi, bila kadi sia ti
mutu wuzabikisidi mambu mama vayi niandi
veka dise diama didi ku Diyilu. **18** Vayi minu
ndikukamba: widi Piela ayi va yilu ditadi diadi
ndiela tungila dibundu diama ayi mielo mi
bulungi milendi ku dinunga ko. **(Hadēs g86)** **19**
Ndiela kuvana zitsabi zi Kipfumu ki Diyilu:
dioso diambu diodi wela kanga vava ntoto,
diela kangama ku Diyilu ayi dioso diambu diodi
wela nianguna vava ntoto, diela niangunu mu
Diyilu. **20** Bosi Yesu wukandika minlonguki
miandi mibika kamba kadi mutu wumosi ti
niandi Klisto. **21** Tona thangu yina, Yesu wutona
sudikisa minlonguki miandi ti kafueti kuenda
ku Yelusalemi ayi kuna bakulutu ba Bayuda,
bapfumu banganga Nzambi, minsoniki mi Mina
bela kumbonisa ziphasi zingolo. Bela kumvonda
vayi mu lumbu kintatu niandi wela fuluka. **22**
Buna Piela wunnata va ndambu ayi wutona
kuntubidila: —Pfumu, bika Nzambi kakeba mu
diambu di mambu beni mabika kukuizila! **23** Yesu
wubaluka kuidi Piela ayi wunkamba: —Satana!
Botuka va ndidi! Wulembo tombi wumbuisa,
bila mayindu maku masi ko ma Nzambi vayi
ma kimutu! **24** Bosi Yesu wukamba minlonguki
miandi: —Enati mutu tidi kundandakana, buna
kafueti kukizimbakana niandi veka ayi kabonga
dikulusi diandi ayi kandandakana. **25** Bila woso
tidi vukisa luzingu luandi wela luzimbisa, vayi
woso wela luzimbisa mu diambu diama, buna
wela lubakula. **26** Enati mutu beki nza yimvimba
vayi zimbisidi muel'andi, buna ndandu mbi
kela baka e? Voti mu kima mbi mutu kalenda
viakikisa muel'andi e? **27** Bila Muana Mutu, wela
kuiza mu nkembo wu Dise diandi va kimosi ayi
zimbasi ziandi, buna bosi kela vana kadika mutu
mfutu'andi wowo wufueni mu kisalu kiandi. **28**
Bukiedika ndikulukamba ti batu bankaka, badi
vava, balendi fua ko nate bela mona Muana
Mutu wunkuizila mu Kipfumu kiandi!

17 Bilumbu bisambanu bu bivioka, Yesu
wubonga Piela, Zaki ayi Yowani khomba
Zaki ayi wuba nata ku yilu mongo wumosi
wunda. Kuna bakala bawu veka. **2** Buna wukituka
va ntual'awu; zizi kiandi kieka nlezima banga
thangu ayi minledi miandi mieka miphembi
banga kiezila. **3** Tumbu zimbukila Moyize ayi
Eli bamonikina minlonguki; bansolula ayi Yesu.
4 Buna Piela wukamba Yesu: —Pfumu, bulutidi
mboti tukala kueto vava! Enati tidi, ndieka
tunga zinzo zitatu zi ngoto: yimosi mu diambu
diaku, yimosi mu diambu di Moyize ayi yimosi
mu diambu di Eli. **5** Buna wukidi tubi, dituti
dimosi dinlezama diyiza kubafuka ayi mbembo
yitotuka mu dituti beni yiwakana: —Niandi
niawu Muan'ama wu luzolo, khini yiwombo

kakumbonisanga; bika lunwila! 6 Mu thangu
minlonguki miwa mbembo beni, mibubika
bizizi biawu va ntoto bila boma bubabuila. 7
Buna Yesu wufikama; wuba simba ayi wuba
kamba: —Lutelama! Lubika mona boma! 8
Mu thangu mivumbula meso, niandi veka,
Yesu kaka mimona. 9 Bu baba nengumuka
mongo, Yesu wuba vana thumunu yayi: —Lubika
kamba mambu mama lumueni kuidi mutu nate
lumbu Muana Mutu kela fuluka mu bafua.
10 Ku nzimunina minlonguki minyuvula: —A
bila mbi minlongi mi Mina mieta tubila ti Eli
kafueti tuama kuiza theti e? 11 Yesu wuvutula:
—Bukiedika. Eli wela kuiza ayi wela kubika
mambu moso. 12 Vayi minu ndikulukamba ti Eli
wuyiza vayi basi kunzaba ko ayi bamvangila
mambu boso bubela luzolo luawu. Buawu bobo
bela monisina Muana Mutu phasi. 13 Buna
minlonguki misudika ti wuyolukila mu diambu
di Yowani Mbotiki. 14 Buna batula vaba nkangu
wu batu bawombo, mutu wumosi wufikama;
wufukama va ntuala Yesu ayi wunleba: 15
—Pfumu, mona muan'ama wu bakala kiadi!
Kimbevo kisisuka kidi yandi ayi wulembo moni
ziphasi ziwombo. Zikhumbu ziwombo keta buila
ku mbazu voti mu nlangu. 16 Ndinnetingi kuidi
minlonguki miaku vayi mikadi nunga mu ku
mbelusa! 17 Yesu wuvutula: —A beno batu ba
tsungi yikambulu minu ayi yimbimbi! Zithangu
zikua ndiela kadilanga yeno diaka va kimosi e?
Zithangu zikua ndiela buela kangilanga ntima
mu bila kieno e? Lundatina niandi vava! 18
Yesu wutemina pheve yimbimbi beni ayi yawu
yitotuka mu muana. Muna yawu thangu muana
wubeluka. 19 Bosi minlonguki miyiza kuidi
Yesu, va bawu veka, minyuvula: —Bila mbi beto
tusi nunga ko mu kuka pheve yoyi e? 20 Yesu
wuba vutudila: —Bila minu kifioti kidi yeno. Bila
bukiedika ndikulukamba ti enati minu kieno
kidi banga luteti lolo bantedilanga mutalide,
nganu lulenda kamba kuidi mongo wowo:
“Botuka vava, yenda kuna!” Ayi wawu wela
botuka. Kuisi ko diambu luela lembakana. 21
[Vayi pheve yimbimbi yiphila yayi yeti totukila
kaka mu lusambulu ayi mu kukifuisa nzala mu
lusambulu.] 22 Bu bayiza va kimosi ku Ngalili,
Yesu wuba kamba: —Muana Mutu wela yekolo
mu mioko mi batu 23 ayi bela kumvonda; vayi
mu lumbu kintatu niandi wela fuluka mu bafua.
Buna minlonguki mitona mona kiadi kiwombo.
24 Mu thangu batula ku Kafalinawumi, batu
bobo baba futisanga phaku yi Nzo Nzambi
bafikama vaba Piela ayi banyuvula: —A buevi,
Nlongi'eno kafutanga ko phaku yi Nzo Nzambi
e? 25 Piela wuvutula: —Nyinga, weta futa. Piela
bu kakota mu nzo; Yesu wuntuaminina: —Buevi
wumbanza Simoni e? Banani beti futa ziphaku
kuidi mintinu mi ntoto e? Bana bawu voti
banzenza e? 26 Piela wuvutula ti: —Zinzenza.
Bosi Yesu wunkamba: —Diawu bana balendi
futa phaku ko; 27 vayi mu diambu tubika kotisa
divuda mu batu baba. Yenda ku mbu, loza nziolo
mu nlangu; benda mbizi yitheti yimbakana,
zibula munu'andi, buna ma wumona vanzi.
Bonga kiawu ayi wuba vana mu diambu di futa
ziphaku zi beto buadi.

18 Muna thangu yina, minlonguki miyiza
kuidi Yesu ayi minyuvula: —Buna nani
lutidi munneni mu Kipfumu ki Diyilu e? 2 Yesu
wutumisa muana lezi, wuntelimisa va khatitsik'
awu 3 ayi vutuba: —Bukiedika ndikulukamba
enati lukadi balula mavanga ayi enati lukadi
kituka banga bana balezi, lulendi kota ko mu
Kipfumu ki Diyilu. 4 Diawu woso mutu wowo
wukukikulula banga muana wawu, buna niandi
lutidi munneni mu Kipfumu ki Diyilu. 5 Ayi woso
mutu wowo wunyakulu muana lezi wuphila
yayi mu dizina diama, minu kuandi kayakudi. 6
Woso mutu wumbuisa mu masumu wumosi mu
bana balezi bobo bakunguilukilanga, bulutidi
mboti bankanga ditadi dinneni diodi beti nikina
zitheti mu tsingu bosi bandiamisa ku tsi mbu. 7
A nga mabienga va nza mu diambu di ziphila-
phila zi mambu momo meti buisa batu mu
masumu! Mambu beni mafueti kaka kuiza vayi
mabienga kuidi mutu wowo wuntonisanga
mawu. 8 Enati koko kuaku voti kulu kuaku
kulembo buisi mu masumu buna mboti mu
zenga kuawu ayi loza kuawu thama. Bila mboti
wukota ku luzingu ayi koko kuzengo voti kulu
kuzengo ayi mu lozo ku mbazu yika yizimanga
ko ayi mioko miodi miduka voti malu muadi
maduka. (aiōnios g166) 9 Enati dieso diaku dieta
kubuisa mu masumu, dovula diawu ayi loza
diawu ku thama! Bila bulutidi mboti mu kota
ku luzingu mu kambu dieso ayi lozo ku mbazu
yi bulungi ayi meso muadi maduka. (Geenna g1067)
10 Lukeba Lubika lenza kani muana wumosi mu
bana balezi baba bila ndikulukamba zimbasi
ziawu ku Diyilu zintelamanga mu zi thangu
zioso va ntuala zizi ki Dise diama diodi widi ku

Diyilu. 11 [Bila Muana Mutu wuyiza mu vukisa
batu bobo bazimbala.] 12 Buevi lumbanza e?
Enati mutu beki khama yi mamemi vayi dimosi
dizimbidi, buna kalendi bika ko luvua ayi divua
di mamemi mankaka va mbata mongo mu
kuenda tombi diodi dizimbidi e? 13 Enati mueni
diawu, bukiedika ndikulukamba, makamona
khini mu diambu di dimemi dina viokila khini
yoyi kadi mu luvua ayi vua lu mamemi momo
makambu zimbala. 14 Phila yimosi ayi Dise dieno
didi ku Diyilu, kakadi zola ti muana wumosi mu
bana balezi baba kazimbala. 15 Enati khomb'aku
vengi mbimbi, yenda wuntala ngeyo veka ayi
nkambi mbimbi yi kavengi va beno veka buadi.
Enati wuwilukidi, buna vututdi khomb'aku mu
nzila yimboti. 16 Vayi enati kakadi wilukila, buna
bonga mutu wumosi voti batu buadi mu diambu
mamo mantubu makindusu mu kimbangi ki
batu buadi voti ki batu batatu. 17 Enati, kakadi
wila batu beni, buna kamba mambu beni kuidi
dibundu. Enati mengi kuandi wila dibundu,
buna wuntalanga; banga Pakanu ayi mfutisi wu
phaku. 18 Bukiedika ndikulukamba ti mamo
luela kanga vava ntoto, mela kangama ku
Diyilu ayi mamo luela nianguna va ntoto mela
niangunu ku Diyilu. 19 Ndikulukamba diaka
enati batu buadi mu beno vava ntoto bawizini
mu lomba dioso kuandi diambu, buna Dise
diama diodi widi ku Diyilu wela kuba vana
diawu. 20 Bila vana vakutikini batu buadi voti
batu batatu mu dizina diama, minu ndidi va
khatitsik'awu. 21 Piela wufikama vaba Yesu,
wunyuvula: —A Pfumu! Zikhumbu zikua mbeki
bu lemvukila khomb'ama wukuphangilanga
mambu mambimbi e? Tsambuadi di zikhumbu
kaka e? 22 Yesu wumvututdila: —Nana, ndikadi
kukamba ti tsambuadi di zikhumbu kaka vayi
nate lusambudi lu zikhumbu bunda tsambuadi.
23 Diawu Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga
ntinu wuzola tanga bima biandi ayi bisadi
biandi. 24 Buna katona tanga bima biandi,
bannatina kisadi kimosi kiba pholo andi yi kumi
di mili di bitalanta. 25 Vayi bu kasia nunga ko
futa; diawu pfumu'andi katumina ti bansumbisa
niandi veka ayi nketo'andi ayi bana bandi ayi
bima biandi bioso muingi pholo andi yifutama.
26 Vayi kisadi beni kifukama va malu mandi ayi
kinleba: "Bika wumvibidila! Mandifuta pholo'
aku yoso!" 27 Pfumu wu kisadi kioki wummona
kiadi, wunyekula ayi wunlemvukila pholo'andi
yoso. 28 Kisadi beni bu katotuka, wudengana
nkundi andi, muisi kisalu yandi; wundeva
khama yimosi yi zidenali. Niandi wumbuila ayi
wumfieta va dinga ayi wunkamba: "futa pholo'
ama". 29 Nkundi andi wu kisalu wufukama
ayi wunleba: "Bika wumvibidila! Mandifuta
pholo'ku." 30 Vayi wumanga vibidila, wuyenda
kunkangisa nate kamanisa futa pholo yoso.
31 Bakundi ba kisalu bankaka bamona kiadi
kiwombo bu bamona bu viokila mambu moso.
Diawu bayenda kambila pfumu kisalu mambu
moso bu mabela. 32 Buna Pfumu beni wutumisa
kisadi beni, wunkamba: "Widi kisadi kimbimbi!
Minu ndilemvukila pholo yoso bila wundeba
ngolo. 33 A bila mbi wusi monina ko khomb'aku
kiadi, banga bobo minu ndimueninging kiadi e?"
34 Pfumu wufuema buwombo ayi wunyekula
mu mioko mi batu bobo banyamisanga batu
nate kela manisa futa pholo'andi yoso. 35
Buawu bobo buela kuluvangila Dise diama didi
ku Diyilu enati kadika mutu mu beno mengi
lemvukila khomb'andi mu ntima wukiedika.

19 Yesu bu kamanisa tuba mambu momo,
wubotuka ku Ngalili, wuyenda mu bizunga
bi Yuda ku disimu dinkaka di Yolidani. 2
Nkangu wu batu bawombo banlandakana ayi
kuna kabelusila bambevo. 3 Bafalisi bayiza
kuidi Yesu mu kumvukumuna ayi banyuvula:
—Minsua midi kuidi bakala mu katula nketo
andi va dikuela mu kioso-kioso bila e? 4 Wuba
vutudila: —Lutengi ko ti vana thonono mvangi
wuvanga bakala ayi nketo 5 ayi wutuba: Diawu
bakala kela bikila Dise diandi ayi ngudi andi
mu bundana ayi nketo'andi; buna bawu buadi
bela kituka mutu wumosi e? 6 Buawu bobo
basiedi diaka batu buadi ko vayi beka mutu
wumosi. Diawu mutu kabika vambisa kibundisa
Nzambi. 7 Bafalisi bankamba: —Vayi buna
bila mbi Moyize kavanina minsua kuidi bakala
mu vana nkanda luvambunu kuidi nketo ayi
kunkuka va dikuela e? 8 Yesu wuba vutudila:
—Moyize wuluvana minsua mu vonda dikuela
mu diambu di mintima mieno midi banga
matadi. Vayi buawu ko bubela vana thonono. 9
Vayi ndikulukamba: Woso mutu wumvambana
ayi nketo andi, enati kasi vola kiphinga ko ayi
kuedidi nketo wunkaka, buna luzaba ti bafueti
kuntangila nkua kitsuza. 10 Buna minlonguki
minkamba: —Enati bobo bufueti kadila bakala va
ntuala nketo, buna kadi kuandi mfunu mu kuela.
11 Yesu wuba vutudila: —Batu boso balendi

kikinina mambu momo ko vayi kuidi bobo kaka
bavanu diawu. 12 Bukiedika bankaka balendi
kuela ko bila badi bavokolo tona mbutukulu
awu; bankaka bavokolo kuidi batu mu diambu
babika kuela ayi bankaka bakivokolo bawu
veka mu diambu di kipfumu ki Diyilu. Woso
mutu wulenda kikinina mambu mama, bika
kakikinina mawu. 13 Banatina Yesu bana balezi
muingi kaba tetika mioko ayi kaba sambidila.
Vayi minlonguki mitemina batu bobo banata
bana beni. 14 Vayi Yesu wuba kamba: —Lubika
bana balezi biza kuidi minu; kadi kuba kandika
bila kipfumu ki Diyilu kidi ki bobo baba dedikini.
15 Wuba tetika mioko ayi wuyenda kuandi. 16
Buna mutu wumosi wufikama vaba Yesu ayi
wunyuvula: —A Nlongi, diambu mbi dimboti
phanga muingi ndibaka luzingu lu mvu ka mvu
e? (aiōnios g166) 17 Yesu wumvutudila: —Bila mbi
wukunguivudila mu diambu dimboti e? Zaba ti
wumosi kaka widi wumboti. Vayi enati tidi kota
mu luzingu buna wufueti keba Mina. 18 Mutu
beni wunyuvula: —A Mina mbi miomi e? Yesu
wuvutula: —Kadi vonda, kadi vanga kitsuza, kadi
yiba, kadi telama kimbangi ki luvunu. 19 Kinzika
dise diaku ayi ngudi aku ayi zola ndiaku banga
bobo weta kukizodila ngeyo veka. 20 Ditoko
beni dituba: —Ndieta keba Mina mioso miomi
vayi mbi bikambulu diaka va minu e? 21 Yesu
wumvutudila: —Enati tidi ba mutu wufuana;
yenda mana sumbisa bima biobi bidi yaku
bosi vana kuidi minsukami, buna ma wubaka
kimvuama ku Diyilu, bosi yiza wundandakana!
22 Ditoko buna kawa mambu mama, wuyenda
mu kiadi, bila kimvuama kiwombo kiba yandi.
23 Bosi Yesu wukamba minlonguki miandi:
—Bukiedika ndikulukamba ti didi diambu
diphasi kuidi mutu widi kimvuama mu kota
mu kipfumu ki Diyilu. 24 Ndikulukamba diaka
ti kadi kuandi phasi kuidi kamela mu viokila
va divudu di tsoma vayi bika kuidi mutu widi
kimvuama mu kota mu kipfumu ki Nzambi. 25
Minlonguki misimina buwombo mu diambu di
mambu momo, miyuvula: —A buna nani lenda
vuka e? 26 Yesu wuba sungimina bosi wutuba:
—Kuidi batu malendi baka bu vangimina ko
vayi kuidi Nzambi mamo malenda vangama. 27
Bosi Piela wunyuvula: —A beto tumana bika
bima bioso mu diambu di kulandakananga,
buevi buela bela mu diambu dieto e? 28 Yesu
wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti
thangu mambu moso mela kituka mamona ayi
bu Muana Mutu kela vuanda va Kundu kiandi
ki Kipfumu mu nkembo, beno lundandakana,
luela vuanda va kumi bikundu biodi mu diambu
di sambisa kumi makanda muadi ma Iseli. 29
Bosi woso mutu bikidi kani zinzo ziandi, kani
bakhomba bandi zi babakala, bakhomba bandi
zi baketo, kani Dise diandi, ngudi andi, bana
bandi voti zitsola ziandi mu diambu diama wela
baka bima biandi mu zikhama di zikhumbu ayi
wela tambula luzingu lu kalumani. (aiōnios g166)
30 Vayi batu bawombo mu bobo badi buabu
batheti bela ba batsuka ayi bobo badi buabu
batsuka, bela ba batheti.

20 Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga:
—Pfumu yi ndima yitotuka mu nsuka-
nsuka mu sonika bisadi bilenda sala mu ndim'
andi yi vinu. 2 Wuwizana yawu mu denali kimosi
mu lumbu kimosi ayi wuba fidisa ku ndim'andi
yi vinu. 3 Wutotuka diaka mu thangu yi vua yi
nsuka; wumona batu bankaka, bakambulu mu
kisalu, buna batelimini va zandu. 4 Wuba kamba:
“Beno mamveno, yendanu lusala mu ndim'ama
yi vinu ayi mandi lufuta mfutu wufuana. Bawu
mamvawu bayenda.” 5 Wutotuka diaka va midi
bosi mu thangu yintatu yi masika. Bo buawu
kavanga. 6 Mu thangu yintanu, mu masika,
wutotuka ayi wumona diaka bankaka buna
batelimini vana ayi wuba yuvula: “Bila mbi
lutelimini vava lumbu kimvimba mu kambu sala
kadi kima?” 7 Bavutula: “Bila kadi mutu kasi
tusonika ko mu kisalu!” Wubakamba: “Beno
mamveno, yendanu sadi ku ndim'ama.” 8
Va masika pfumu yi ndima wukamba kapita
kiandi: “Tela bisadi ayi wuba futa vayi tonina
kuidi bobo baba batsuka mu sonama bosi
wumanisina kuidi bobo baba batheti.” 9 Batu
bobo basonama thangu yi ntanu yi masika
batambula denali kimosi-kimosi mu kadika
mutu. 10 Bosi batu bobo baba batheti mu
sonama bu bayiza, babanzila ti bawu banluta
vayi denali kimosi-kimosi kadika mutu kafutu,
11 Buna batambula kiawu, bafuemina pfumu yi
ndima 12 ayi bankamba: “Batu bobo sonikiningi
kunzimunina, thangu yimosi kaka basadidi.
Vayi wuba futidi phila yimosi ayi beto tusedi
kisalu kingolo ayi ku tsi muini wungolo mu
lumbu kimvimba.” 13 Pfumu yi ndima wuvutula
kuidi kisadi kimosi mu bawu: “A nkundi ama,
ndisi kuvangila mbimbi ko! Tuisi wizananga
yaku mu denali kimosi ko e? 14 Bonga mfutu aku

ayi yenda kuaku. Minu thidi vana kuidi mutu
wowo wutsuka phila yimosi banga ngeyo. 15 A
buevi ndisi ko minsua mu vanga dioso thidi mu
zimbongo ziama e? Voti kikhenene weka mona
bu ndidi mutu wumboti." 16 Buawu bobo buela
bela batu batsuka batu batheti ayi batu batheti
batu batsuka. 17 Yesu bu kaba nkuenda ku
Yelusalemi; wubonga mu nzila kumi minlonguki
miandi miodi va lutengo, wuba kamba: 18
—Lutala, tulembo yendi ku Yelusalemi, vayi
kuna Muana Mutu kela yekodolo mu mioko mi
bapfumu banganga Nzambi ayi kuidi Minlongi
mi Mina. Bela kunzengila nkanu wu lufua 19 ayi
bela kunyekula mu mioko mi bapakanu muingi
bansekinina, bambeta bikoti ayi bambanda
va dikulusi. Bosi mu lumbu kintatu niandi
wela fuluka. 20 Buna ngudi yi bana ba Zebede
wuyiza kuidi Yesu va kimosi ayi bana bandi;
wumfukimina ayi wunlomba diambu dimosi.
21 Yesu wuyuvula: —A mbi tidi e? Niandi
wuvutula: —Bika bana bama baba babuadi
bababakala bavuanda wumosi ku lubakala luaku
ayi wumosi ku lumoso luaku mu Kipfumu
kiaku. 22 Yesu wuba kamba: —Beno lusi
zaba ko momo lunlomba. Buna beno lulenda
nua mbungu yoyi ndiela nua? Bamvutudila:
—Nyinga, tulenda kueto bu vanga! 23 Yesu wuba
kamba: —Bukiedika luela nua mbungu ama vayi
mu diambu di vuanda va lubakala luama voti ku
lumoso luama, diodi disi ko mu minsua miama
bila bibuangu beni bidi mu diambu di batu bobo
Dise diama kakubikila biawu. 24 Thangu kumi
di minlonguki minkaka miwa bobo, mifuemina
bakhomba zina buadi. 25 Yesu wuba tumisa
bawu boso, wuba kamba: —Luzebi ti bapfumu ba
Bapakanu zieti kuba yadila mu kingolo ayi batu
bawu banneni beti kuba monisanga lulendo
luawu. 26 Vayi buawu ko bulenda bela kuidi
beno. Vayi woso mutu tidi ba wunneni mu beno
bika kaba kisadi kieno. 27 Woso tidi ba wutheti
buna bika kaba mvika weno. 28 Bila Muana Mutu
kasia kuiza ko muingi bansadila vayi wuyiza
mu diambu di sadila batu ayi mu diambu di
vana luzingu luandi mu diambu di kula batu
bawombo. 29 Bu babika Yeliko, nkangu wu
batu bawombo balandakana Yesu. 30 Baphofo
buadi bavuanda mu yenda nzila, bu ziwa ti Yesu
wulembo vioki buna zieka nyamikina: —Pfumu!
Muana Davidi, wutumoni kiadi e! 31 Nkangu wu
batu wuba temina muingi zibika biyoko vayi
ziluta buela yamikina ngolo: —Pfumu! Muana
Davidi, wutumona kiadi e! 32 Yesu wutelama;
wuba tela ayi wuba yuvula: —A mbi lutidi
ndiluvangila e? 33 Zimvutudila: —Pfumu! Tutidi
meso meto mazibuka! 34 Yesu wuba mona kiadi,
wusimba meso mawu. Muna ntangu beni yina
kaka zitona mona ayi zinlandakana.

21 Mu thangu bafikama ku Yelusalemi, batula
ku Betefange, buala buidi ku mongo
minti mi olive, Yesu wutuma minlonguki
miodi ayi 2 wuba kamba: —Yendanu ku buala
bobo buidi ku ntual'eno. Buna ma lumona
phunda yi nketo yikangama ayi muan'andi
wu mbakala va ndambu; luzinianguna ayi
lundatina ziawu. 3 Enati mutu wuluyuvudi,
buna luvutula: "Pfumu wuzivuidi mfunu".
Buna wela kuzifidisa mu nsualu. 4 Mambu
momo mavangama mu diambu di dedikisa
mambu matuba mbikudi: 5 Lukamba kuidi
ndumba yi Sioni Tala Ntinu'aku wizidi kuidi
ngeyo widi wulembama; widi va yilu phunda
yi nketo vuendi va mbata muana phunda,
muana wu phunda yi nketo. 6 Minlonguki
miyenda, mivanga boso Yesu kaba kambila. 7
Minata phunda yinketo ayi muana phunda,
miyala minledi miawu va mbata ziphunda
beni bosi Yesu wuvuanda vana. 8 Nkangu
wu batu bawombo bayala minledi miawu mu
nzila. Bankaka bazenga matafi ma minti ayi
bayala mawu mu nzila. 9 Nkangu wu batu bobo
baba ku ntuala ayi bobo baba ku mbusa, baba
yamikinanga: Ozana kuidi Muana wu Davidi!
Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu
dizina di Pfumu Ozana mu bibuangu bizangama!
10 Bu kakota mu Yelusalemi, divula dioso
dinikuka. Bayuvula: —Nani mutu wowo e? 11
Nkangu wu batu wuvutula: —Yesu, mbikudi wu
Nazaleti mu zunga ki Ngalili! 12 Yesu wukota
mu luphangu lu Nzo Nzambi, wukuka batu
boso baba sumba bima. Wusengubula zimeza
zi bobo baba sienzanga zimbongo ayi bikundu
bi bobo baba nsumbisa mabembi. 13 Ayi wuba
kamba: —Disonama ti Nzo ama yela tedolo Nzo
yi lusambulu vayi beno lukitudi yawu suamunu
ki mivi. 14 Baphofo ayi bantiudikanga bayiza
kuidi niandi muna luphangu lu Nzo Nzambi ayi
wubabelusa. 15 Bapfumu zi banganga Nzambi
ayi minlongi mi Mina mifuema ngolo bu bamona
bikumu biobi bivanga Yesu ayi bu bamona
bana baba yamikina mu khati luphangu lu
nzo Nzambi ti: "Ozana, kuidi muana Davidi!"

16 Diawu banyuvudila: —Wulembo wi kuaku
mambu momo bana bobo balembo tubi e? Yesu
wuba vutudila: —Nyinga! Vayi lutengi ko: Ngeyo
wutambula Nzitusu aku mu miunu mi bana
balezi ayi nate mu miunu mi bana batsombi? 17
Bosi wubabika, wutotuka mu divula, wuyenda
ku Betani kuawu kaleka. 18 Mu nsuka-nsuka bu
kaba mvutuka ku divula, wumona nzala. 19 Bu
kamona nti wumosi wu figi va ndambu nzila,
wufikama vaba nti beni vayi meza na meza kaka
kamona. Buna wukamba nti beni: —Wulendi
buela butanga kadi dikundi dimosi ko! Muna
thangu beni nti wu figi wutumbu yuma. (aiōn
g165) 20 Minlonguki bu mimona bobo, misimina
ayi miyuvula: —A buevi nti wowo wuvikidi
yumina? 21 Yesu wuba vutudila: —Bukiedika
ndikulukamba enati minu kidi yeno ayi enati
lulendi memata ko, bika sia ti lubeki kaka
buvangila mambu maphengi mu nti wu figi
wawu vayi lubeki bukambila kuidi mongo wowo:
"Katuka vava, wukiloza mu mbu!" ayi mela
vangama. 22 Mambu mamo malunlomba mu
lusambulu, luela matambula enati luwilukidi. 23
Yesu wukota mu Nzo Nzambi. Mu thangu kaba
nlonga, bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu
ba batu bayiza fikama va kaba ayi banyuvula:
—Mu lulendo mbi wulembo vangila mambu
momo? Ayi nani wuvana lulendo beni? 24 Yesu
wuba vutudila: —Thidi kuluyuvula mamvana
kiuvu kimosi. Enati lupheni mvutu, buna bosi
minu mamvama ndieka kulukamba mu lulendo
mbi ndilembo vangila mambu mama. 25 Nani
wuvana Yowani minsua mu botika, Nzambi voti
batu? Batona findana bawu na bawu ziphaka
ayi batuba: —Beto kuiza kambi ti "Nzambi"
buna maka tukamba ti "bila mbi lumanga
kunwilukila?" 26 Bosi beto kamba ti "Batu"
boma tummona mu diambu di nkangu wu batu
bila baboso bazebi ti Yowani widi mbikudi. 27
Buna bavutudila Yesu: —Tusi zaba ko! Niandi
mamvandi wuba kamba: —Minu mamvama
ndilendi kulukamba ko kani mu lulendo mbi
ndilembo vangilanga mambu momo. 28 Buevi
lumbanza mu diambu diadi? Mutu wumosi
wuba ayi bana bandi buadi bababakala. Wuyiza
kuidi wutheti ayi wunkamba: "A muan'ama
yenda sadi buabu ku ndima yi vinu!" 29
Muana beni wumvutudila: "Mbengi kuama" Bosi
kunzimunina, wubalula mayindu ayi wuyenda.
30 Dise diyenda kuidi muana wummuadi ayi
mo mawu mambu kankamba. Niandi wuvutula
"Nyinga Tata, ndinkuenda." Vayi kasi kuenda
ko. 31 Nani wuvanga luzolo lu Dise mu bana
babuadi? Bamvutudila: —Muana wutheti. Buna
Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba
mimfutisi mi ziphaku ayi bandumba leta
bela kulutuaminina mu kota mu Kipfumu ki
Nzambi. 32 Bila Yowani wuyiza mu kulumonisa
nzila yi busonga vayi lumanga kunwilukila.
Muaki mimfutisi mi ziphaku ayi bandumba leta
banwilukila. Ka diambu ko lumona momo vayi
lusia balula mavanga ko muingi ku nzimunina
lunwilukila. 33 —Wanu nongo yinkaka: Mutu
wumosi wuba ndim'andi yi vinu, wutungila
yawu luphangu, wukaba dibulu dimosi mu
kamuninanga mimbutu ma vinu. Wutunga
nzo yi banga mu diambu di sunganga ndim'
andi. Wuyekula ndima beni mu mioko mi
bisadi bi ndima muingi bayifutilanga; bosi
wuyenda mu nzietolo. 34 Thangu yi mvelongo
mimbutu bu yifuana, wutuma bisadi biandi
kuidi bisadi biobi kadefisa ndima beni muingi
belandi ndambu'andi mimbutu. 35 Vayi minkuni
mi ndima yi vinu beni mibuila bisadi biandi:
mibeta wumosi, mivonda wunkaka bosi milozila
wuntatu matadi. 36 Pfumu yi ndima vinu
beni wutuma bisadi binkaka; lelo bawombo
katuma viokila bobo katuama tuma va theti
vayi mambu mo mawu bavangulu kuidi bobo
kasia bikila ndima. 37 Bosi wuba fidisila muan'
andi bu katuba ti: bela kinzika muan'ama.
38 Vayi minkuni buna mimona muana beni
wulembo yizi, mikambasana ti: "Taleno mutu
wowo wela vinginina kiuka, yizanu tumvonda
muingi kiuka kikituka kieto." 39 Mimbuila,
minkoka ku nganda yi ndima ayi mimvonda.
40 Buevi lumbanza, thangu pfumu yi ndima
yi vinu bu kela vutuka, buevi kela vangila
minkuni miomio? 41 Bamvutudila: —Wela vonda,
mu kambu kiadi batu bobo bambimbi. Bosi
wela defisa ndima yi vinu beni kuidi minkuni
minkaka miomi miela kumvananga mimbutu
mu kadika thangu yeti velo mimbutu! 42 Bosi
Yesu wuba kamba: —Kadi khumbu lutengi ko mu
masonoko: Ditadi diodi diloza mintungi dikituka
ditadi di mfunu, di fuma ki nzo. Pfumu niandi
wuvanga buawu. Ayi didi diambu di tsiminanga
mu meso meto! 43 Diawu ndikulukambila ti bela
kuluziona Kipfumu ki Nzambi ayi bela vana
kiawu kuidi batu bobo bela kibutila mimbutu.
44 Vayi woso mutu wela bua va ditadi beni wela
keluka mu bitini, vayi woso wela builu ditadi

beni wela mana kosumuka. 45 Buna bamana
wa zinongo ziozi, bapfumu banganga Nzambi
ayi Bafalisi babakula ti Yesu bawu kalembo
yolukila. 46 Batomba nzila yi kunkangila vayi
nkangu wu batu baba mona boma bila batu
bammona ti niandi widi mbikudi.

22 Yesu wuba yolukila diaka mu zinongo.
Wuba kamba: 2 —Kipfumu ki Diyilu
kidedikini banga ntinu wumosi wusadisa nyengo
mu diambu di dikuela di muan'andi wubakala.
3 Wutuma bisadi biandi mu kuenda tedi batu
bobo batumusu ku nyengo; vayi batu beni
bamanga kuawa kuiza. 4 Wubuela tuma diaka
bisadi binkaka ayi wuba kamba: “Lukamba
kuidi batu bobo batumusu ku nyengo ti mbeni
kubika bidia; phondisidi zingombi ziama ayi
bibulu biama bi mafuta; bima bioso bikubimini.
Yizanu ku nyengo dikuela!” 5 Vayi batu bobo
batumusu bamona mambu beni maphamba,
bosi kadika mutu wuyenda kuandi: Wumosi
ku tsol'andi, wunkaka ku kita kayenda. 6 Bobo
basiala; bakanga bisadi biandi; babayamisa ayi
babavonda. 7 Buna ntinu wufuema ngolo ayi
wufidisa masodi mandi mu vonda mimvondi
beni ayi muvika divula diawu. 8 Bosi wukamba
bisadi biandi: “bidia bi nyengo wu dikuela
bikubimini. Vayi batu batumusu basi bafuana
ko. 9 Diawu yendanu mu ziphambu zi zinzila,
tumisanu batu boso lummona muingi biza ku
nyengo wu dikuela.” 10 Bisadi biyenda mu zinzila
ayi bakutikisa batu boso bobo bamona; batu
bamboti ayi bambimbi ayi nzo yi nyengo wu
dikuela yiwala. 11 Ntinu bu kakota mu tala batu
bobo baba mu nzo yi nyengo, wumona mutu
wumosi wukambu vuata minledi mi nyengo wu
dikuela. 12 Buna wunyuvula: “A nkundi ama! A
buevi kotidi vava ngeyo kambulu vuata minledi
mi nyengo wu dikuela?” Vayi mutu beni kasia
baka divutula ko. 13 Buna ntinu wukamba bisadi
biandi: “Lunkanga malu ayi mioko; lunloza
ku nganda kuidi tombi, kuna kuidi bidilu ayi
nkuetosolo wu menu.” 14 Bila batumusu badi
bawombo vayi bobo basobulu badi bafioti. 15
Buna Bafalisi bayenda ayi bafindana ziphaka
bawu na bawu mu tomba diluaku di buidila
Yesu mu mambu momo kalenda tuba niandi
veka. 16 Bamfidisila minlonguki miawu ayi batu
ba dikabu di Elode. Batuba: —A Nlongi, tuzebi
mboti ti ngeyo widi mutu wuntubanga kiedika,
weta longa nzila yi Nzambi mu kiedika ayi
wumonanga mutu boma ko bila wutalanga bizizi
bi batu ko. 17 Wutukambi buabu kani buevi
wumbanza mu diambu diadi: minsua midi mu
futa phaku kuidi Sezali voti nana? 18 Vayi Yesu
wuzaba mayindu mawu mambimbi ayi wutuba:
—A bankua mayuya, bila mbi lukumfiedila
e? 19 Mbonisanu zimbongo ziozi lumfutilanga
phaku! Buna bannatina denali kimosi. 20 Bosi
wuba yuvula: —Zizi kiaki kinani ayi bisono
biabi bi nani e? 21 Bavutula ti: —Bi Sezali.
Buna Yesu wuba kamba: —Diawu luvana bi
Sezali kuidi Sezali ayi bi Nzambi kuidi Nzambi!
22 Babo basimina buwombo bu bawa bobo;
bambika ayi bayenda kuawu. 23 Muna lumbu
beni kuandi, Basaduki, bobo beti tuba ti batu
bafua balendi fuluka ko, bayiza kuidi Yesu ayi
banyuvula: 24 —A Nlongi, Moyize wukamba
ti bakala dikuela bu kafuidi, enati kasi buta
bana ko buna khomb'andi kafueti vinginina
nketo wowo kabikidi muingi kabutila khomb'
andi wufua bana. 25 Vayi tuba ayi tsambuadi di
bakhomba zi babakala. Muana wutheti wukuela
nketo, wufua ayi kasia buta bana ko. Wubika
nketo'andi kuidi khomb'andi. 26 Buawu bobo
buvangimina kuidi khomba yoyo yimmuadi ayi
yintatu nate kuidi yoyi yi tsambuadi. 27 Ku
nzimunina nketo beni mamvandi wufua. 28 A
buna mu lumbu ki mfulukulu nketo beni wela
ba wunani mu bawu tsambuadi bila bawu boso
bankuela e? 29 Yesu wuba vutudila: —Lulembo
kukivuni bila lusi zaba Masonoko ko ayi lusi
zaba ko lulendo lu Nzambi. 30 Ku nzimunina
yi mfulukulu. Batu balendi buela kuelana ko
ayi kuedusu ko vayi bela ba banga zimbasi mu
Diyilu. 31 Vayi mu diambu di mfulukulu yi bafua,
lutengi ko mambu ma lukamba Nzambi: 32
Minu ndidi Nzambi yi Abalahami, yi Isaki ayi yi
Yakobi e? Nzambi kasi Nzambi yi batu bafua ko
vayi Nzambi yi batu badi moyo. 33 Nkangu wu
batu bu wuwa bobo basimina ngolo mu malongi
mandi. 34 Bafalisi, bu bawa ti Yesu kangisidi
miunu mi Basaduki, bakutakana va kimosi.
35 Buna wumosi mu bawu wuba nlongi wu
mina, wuyiza kumfiela. Buna wunyuvula: 36 —A
Nlongi! A Muina mbi wulutidi mu Mina mioso e?
37 Yesu wumvutudila: —Zola Pfumu Nzambi aku
mu ntim'aku woso, mu muel'aku woso ayi mu
mayindu maku mamo. 38 Wowo muina wulutidi
ayi wawu wutheti. 39 Wummuadi wudedikini
banga wowo wutheti wawu wawu: Zola ndiaku
banga bu weta kukizodila ngeyo veka. 40 Mina

mioso ayi malongi ma mimbikudi madi mu
Mina miami miodi. 41 Bafalisi bu bakutakana
va kimosi, buna Yesu wuba yuvula: 42 —Buevi
lumbanzila mu diambu di Klisto? Widi Muana
nani e? Bamvutudila: —Widi Muana wu Davidi!
43 Buna wuba kamba: —Buna buevi Davidi, mu
lutumu lu Pheve, kantedila Pfumu e? Bila niandi
wutuba: 44 Pfumu wukamba kuidi Pfumu'ama:
Vuanda va koko kuama ku lubakala nate mbeni
tula bambeni ziaku ku tsi bitambi biaku. 45
Diawu, enati Davidi wuntedila "Pfumu" buna
buevi kafueti bela muan'andi e? 46 Kadi mutu
wumosi kasia nunga ko kumvutudila mvutu.
Ayi tona lumbu beni, kadi mutu wumosi kasia
buela nunga ko mu kunyuvula diaka biuvu.

23 Buna Yesu wukamba nkangu wu batu ayi
minlonguki miandi: 2 —Minlongi mi Mina
ayi Bafalisi kisalu kiawu sudikisa batu Mina mi
Moyize. 3 Lutumukina ayi lukeba mambu moso
bakulukamba. Vayi lubika landakana mavanga
mawu bila mambu momo beti longa mawu
ko beti sadila. 4 Bazebi kanga mimfuna midi
zitu ayi beti tula miawu va mavangiti ma batu
vayi bawu veka bamengi nikunina miawu mu
tsongi nlembo. 5 Mambu moso bamvanga batidi
ti batu baba mona. Diawu zikesi zi fioti-fioti
ziozi beti vuata mu thangu lusambulu zilutidi
ziozi zibankaka mu kula ayi zitsongi zi mazuela
mawu zidi zi mula. 6 Beti zola kaka vuandila
mu bibuangu bi lukinzu mu minyengo ayi mu
bikundu bitheti mu nzo zi zikhutukunu. 7 Beti
zola baba vaninanga mboti vama vadi batu
bawombo ayi babatedilanga "Nlongi". 8 Vayi
beno babika kulutedilanga "Nlongi" bila beno
babo lubeki Nlongi wumosi kaka ayi beno boso
luidi bakhomba. 9 Kadi mutu wumosi vava ntoto
lulendi tedila ko: "Tata" bila Tata dimosi kaka
didi yeno, diodi didi ku Diyilu. 10 Lubika talanga
batu balutedila: "Pfumu" bila Pfumu yimosi
kaka yidi yeno: Klisto. 11 Mutu wowo lutidi
munneni va khatitsik'eno wela ba kisadi kieno.
12 Woso mutu wukukinangika wela kululu ayi
woso mutu wukukikulula wela nanguku. 13
—A mabienga kuidi beno minlongi mi Mina
ayi Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Bila lueti
kandika batu ba kota mu Kipfumu ki Diyilu
ayi beno veka lukotanga ko! Ayi luvananga ko
diluaku kuidi batu batidi kota bakota kuawu!
14 [O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina
ayi Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Bila lueti
zionanga bima bi mafuola ayi lueti sambilanga
zitsambulu zimula muingi lumonika. Diawu
luela bakila thumbudulu yilutidi tola.] 15 A
mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi
Bafalisi! Luidi batu ba mayuya. Lueti diengilanga
mu mbu ayi mu ntoto mu diambu di tombanga
kani lulenda baka, ka diambu ko nzenza wumosi
wulenda kota mu dibundu dieno. Ayi enati
lumbeki, lunkukitulanga muana wu bulungi mu
zikhumbu zizole viokila beno veka. (Geenna g1067)
16 A mabienga kuidi beno mintuadisi mifua
meso. Beno lueti tuba ti enati mutu levidi ndefi
mu "Nzo Nzambi", diodi disi kuandi diambu
ko. Vayi enati mutu levidi ndefi mu "nolo yidi
mu Nzo Nzambi" buna kafueti dukisa ndefi
andi. 17 Luidi bivungisi ayi Baphofo! A mbi
bilutidi mfunu? Nolo voti nzo Nzambi yoyi
yinkitulanga nolo yinlongo? 18 Lueti tuba diaka:
enati mutu levidi ndefi va "diziku dimyokolongo
bibulu bitambuku kuidi Nzambi", diodi disi
kuandi diambu ko; vayi enati levidi ndefi mu
"dikaba diodi didi va diziku" buna kafueti
dukisa ndefi andi. 19 Baphofo! Diambu mbi
dilutidi mfunu, makaba voti diziku dinkitulanga
dikaba dinlongo? 20 Mutu wowo levidi ndefi
mu "diziku", buna levidi yawu mu diziku ayi
mu bima bioso bidi vana. 21 Mutu wowo levidi
ndefi "mu nzo Nzambi", buna levidi yawu
mu dizina di nzo Nzambi ayi mu mutu wowo
wunkalanga muna. 22 Ayi mutu wowo levidi
ndefi mu Diyilu, buna levidi yawu mu kundu
ki Nzambi ayi mu mutu wowo wuvuandanga
va kundu beni. 23 O mabienga kuidi beno
minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno luidi batu
ba mayuya. Bila! Lueti vana Nzambi kuku kikumi
mu bima biobi lueti kuna mu zitsola zieno banza
mu bima biobi bifioti-fioti biobi lueti kuna.
Vayi lusadilanga ko mambu malutidi pfumu
mu Mina banga: vanganga masonga, monanga
batu kiadi ayi vanganga makuikama. Nganu
mawu momo mambu luvanga mu kambu lenza
mamo mankaka. 24 Mintuadisi mifua meso!
Lueti sosanga biobi lueti nua muingi zinzinzi
zifioti-fioti zibika vioka vayi lumminanga bulu
kinneni kioki beti tedila kamela. 25 O mabienga
kuidi beno minlongi mi Mina ayi beno Bafalisi!
Luidi batu ba mayuya! Lunsukulanga va mbata
kopo ayi va mbata dilonga vayi mu khati mu
wala bima biobi lueti yiba ayi zitsatu zieno
zimbimbi. 26 Bafalisi bafua meso! Lutuama theti
sukula mu khati kopo ayi mu khati dilonga, bosi

buna mu mbata mamusukuka. 27 O mabienga
kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi!
Beno luidi batu ba mayuya! Bila luidi banga
biziami biobi bivindu nlangi yi phembi ayi ku
nganda bimmonikanga kitoko vayi mu khati
mu wala mimvesi mi batu bafua, mvindu ayi
kheni yi phila mu phila. 28 Beno mamveno, ku
nganda lummonikanga basonga va meso ma
batu vayi mu khati muwala mayuya ayi mambu
mambimbi ma phila mu phila. 29 O mabienga
kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno
luidi batu mayuya! Luntunganga biziami bi
mimbikudi ayi lumfuanisanga bumboti biziami
bi batu basonga, 30 ayi lueti tubanga: "Enati
beto tuzinga mu thangu bakulu beto nganu
tusia bundana yawu ko mu vonda mimbikudi."
31 Bu luntuba bobo lulembo telama beno veka
kimbangi ti luidi bana ba batu bobo bavonda
mimbikudi. 32 Diawu manisanu kisalu kioki
kitona bakulu beno. 33 A beno zinioka! Bana
ba bikusa! A buevi lulenda tinina nkanu wu
bulungi e? (Geenna g1067) 34 Ndiela lufidisila
mimbikudi, batu badi nduenga ayi minlongi
mi Mina. Luela vonda bankaka, luela bandisa
bankaka va dikulusi vayi bankaka luela babeta
bikoti mu zinzo zieno zi zikhutukunu, bosi
luela kuba yamisa mu divula dimosi-dimosi 35
muingi menga, ma batu boso basonga, momo
matenguka tona mu Abeli mutu wusonga
nate mu Zakali muana Balaki; mutu wowo
luvonda va khatitsika Nzo Nzambi ayi diziku
diodi banyokilanga Nzambi makaba, matangulu
mu mintu mieno. 36 Bukiedika ndikulukamba
mambu moso mama mela buila batu ba tsungi
yayi. 37 —A Yelusalemi! A Yelusalemi e! Ngeyo
wumvondanga mimbikudi ayi wunlozilanga
matadi batu bobo Nzambi kakufidisilanga.
Zikhumbu zikua ndizola kutikisa bana baku
banga tsusu bu kankutikisilanga bana bandi
ku tsi mavavi mandi. Vayi wumanga kuaku. 38
Tala, nzo'aku yikuiza ba dio wuya, yikambu
bima. 39 Diawu, ndikulukambila: tona buabu
lulendi buela kumbona ko nate thangu luela
tuba: Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila
mu dizina di Pfumu.

24 Yesu bu katotuka mu Nzo Nzambi,
minlonguki miandi mifikama va kaba
muingi mimmonisa phila yitungulu Nzo Nzambi
beni. 2 Buna wuba kamba: —Lummona mamoso
mama e? Bukiedika ndikulukamba ti kadi ditadi
dimosi dilendi siala ko va mbata ditadi dinkaka,
mamo mela tiolomono. 3 Bu kavuanda va mongo
minti mi Olive, minlonguki miandi miyiza
miawu veka ayi minyuvula: —Wutukamba
thangu mbi mambu beni mela vangimina ayi
dimbu mbi kiela monisa phutukulu aku ayi
tsukulu yi nza e? (aiōn g165) 4 Yesu wuba vutudila:
—Lukeba luedi vunu kuidi mutu! 5 Bila bawombo
bela kuizila mu dizina diama ayi bela tuba:
"Minu ndidi Klisto!" ayi bela vuna bawombo.
6 Luela wa zitsangu zi zimvita ayi biyoko bi
zimvita vayi lubika ba boma-boma. Mambu beni
mafueti vangama vayi yawu ko yela ba tsukulu
yi nza. 7 Bila tsi yimosi yela nuanisa tsi yinkaka
ayi batu ba kipfumu kimosi bela nuanisa batu
ba kipfumu kinkaka. Nzala yela ba yiwombo,
ntoto wela nikuka mu bibuangu biwombo. 8
Vayi mambu moso mama mela ba thonono
yi minsongo banga mi nketo weka buta. 9
Buna bela kuluyekula mu diambu luyamusu
ayi bela kuluvonda. Batu ba makanda moso
bela kululenda mu diambu di dizina diama. 10
Mu thangu yina batu bawombo bela loza minu
kiawu, bela kuki vakusa ayi bela lendasana bawu
yi bawu. 11 Mimbikudi miwombo mi luvunu
miela totuka ayi miela vuna batu bawombo. 12
Bila mambu mambimbi mela buelama, luzolo
lu batu bawombo luela dekuka. 13 Vayi woso
wela kanga ntima nate kuna tsukulu wela vuka.
14 Buna Nsamu wawu wumboti wu Kipfumu
wela longo va nza yimvimba mu diambu di
wuba kimbangi kuidi batu ba makanda ma
zitsi zioso. Buna bosi tsukulu yi nza yela ba.
15 —Diawu thangu luela mona mbungi wowo
wuyolukila mbikudi Danieli, telimini va buangu
kinlongo, mutu wowo wulembo tangi bika
kasudika 16 buna boso batu bela batakana mu
tsi Yuda batinina ku miongo. 17 Woso mutu widi
ku mbata muanzu, kabika kuluka mu diambu
kabonga bima bidi mu nzo'andi. 18 Woso mutu
wela batakana mu tsola kabika buela vutuka ku
manima mu bonga yunga kiandi. 19 Mabienga
mela ba mu bilumbu bina kuidi baketo bela
ba mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika.
20 Lusambila muingi lumbu beni kioki luela
tina kibika ba mu thangu kiozi kingolo voti
mu lumbu ki saba. 21 Bila ziphasi beni ziela
ba zingolo, nkutu ziphasi zina zibedi ko tona
thonono nza nate buabu ayi ziphasi zi phila yina
zilendi buela ba ko. 22 Enati Pfumu kasia baka ko
lukanu lu kufisa bilumbu beni, nganu kadi mutu

wumosi kalendi vuka ko. Vayi wela kufisa biawu
mu diambu di batu bobo kasobula. 23 Enati
mutu wulukembi: “Lutala! Klisto widi vava”, voti
“widi kuna”, lubika kunwilukila. 24 Bila Baklisto
ba luvunu ayi mimbikudi mi luvunu miwombo
miela totuka ayi bela vanga bidimbu binneni
ayi bikumu bi tsisi muingi babaka bu vunina
enati baka bubela, batu bobo Nzambi kasobula.
25 Tala, ndilulubudi. 26 Enati mutu wulukembi
ti: “Tala widi ku dikanga” lubika kuenda kuna.
Voti: “Tala! Widi mu bibuangu bisuama”, lubika
wilukila! 27 Bila ndizulu yi Muana Mutu yela ba
banga bunkuizilanga lusiemo lueti tonina ku
Esite nate ku Wesite. 28 Bila koso kuidi mvumbi
kuawu ku nkutakananga bibala. 29 Ziphasi zi
bilumbu beni bu ziela tumbu manisa, buna
thangu yela tumbu nomba ngondi yela zimbisa
miezi miandi, zimbuetete ziela doduka tona
mu diyilu ayi lulendo lu diyilu luela nikuka.
30 Buna dimbu ki Muana Mutu kiela monika
mu Diyilu ayi batu ba makanda moso ma
ntoto bela nionga ayi bela mona Muana Mutu
wunkuizila mu matuti ma diyilu, mu lulendo
ayi mu nkembo wunneni. 31 Thangu tulumbeta
yinneni yela siku, niandi wela tuma zimbasi
ziandi. Ziawu ziela kutikisa batu bandi boso
bobo kasobula mu zitsongi ziya zi nza, tona
ku tonina nza nate ku sukisina nza. 32 Bika
lulonguka dilongi di nti wu figi: Enati matafi
mandi meka malebila ayi enati matonini totula
meza, buna luzebi ti thangu mvula yifikimini.
33 Beno mamveno bobuawu, buna luela mona
mambu moso momo buna luzaba ti Muana
Mutu weka nduka kuiza, banga ti niandi weka
va muelo. 34 Bukiedika ndikulukamba ti tsungi
yayi yilendi kiviokila ko tuamina mambu mama
mavangama. 35 Diyilu ayi ntoto biela vioka vayi
mambu mama malendi vioka ko! 36 Vayi mu
diambu di thangu voti lumbu kiela vangama
mambu beni, kadi mutu wumosi kasi zaba ko
ayi zimbasi zisi zaba ko, ka diambu ko Muana
kasi zaba ko. Vayi Tata kaka zebi. 37 Mambu
momo mavangama mu thangu Nowa mela buela
vangama mu thangu Muana Mutu kela kuiza.
38 Bila tuamina khuka yi nlangu, batu badia ayi
banua, bakuelana, bakuedisa nate mu lumbu
kikota Nowa mu masuwa. 39 Vayi basia zaba
diambu dikubabuila ko nate khuka yi nlangu
yiyiza ayi yimana vitumuna bawu boso. Bobo
buela bela thangu Muana Mutu kela kuiza. 40
Diawu babakala buadi bela ba mu tsola, wumosi
wela bongo wunkaka wela siala. 41 Baketo buadi
bela nika zithete va ditadi, wumosi wela bongo
wunkaka wela siala. 42 Diawu diodi luzibula
meso, bila lusia zaba ko lumbu kiela kuiza
Pfumu eno. 43 Luzebi mboti ti enati Pfumu
yi nzo zebi thangu muivi kalenda kuizila va
builu, nganu kalendi baka bu lekila ko muingi
muivi kabika kota mu nzo'andi. 44 Diawu beno
mamveno, lukubama bila Muana Mutu wela
kuiza mu thangu yi lukambulu bela mayindu.
45 Nani kisadi kikuikama ayi kidiela kioki Pfumu
andi kabiekidi mu sunganga bisadi binkaka
muingi kaba vananga bidia mu thangu yi fuana?
46 Khini yiwombo yela ba kuidi kisalu kioki
enati Pfumu andi wiza kumbata wulembo sadi
bumboti kisalu kioki bambiekila. 47 Bukiedika
ndikulukamba Pfumu andi wela kunyekudila
katalanga bima biandi bioso. 48 Vayi enati kidi
kisadi kimbimbi, maka niunguta ti: “Pfumu
ama kakadi vika kuiza!” 49 Ayi wukiyekudi mu
yamisanga bisadi binkaka ayi mu dianga ayi
nuanga va kimosi ayi bikolo-mbungu. 50 Bosi ti
pfumu andi wizidi mu lumbu kioki kakambulu
mayindu; mu thangu yika kambulu zaba 51
buna Pfumu wela kunzenga mu bitini ayi wela
kuntula mu ntanda wu batu ba mayuya. Kuna
kuidi bidilu ayi nkuetoso wu meno.

25 Mu lumbu kina, Kipfumu ki Diyilu kiela
dedakana banga kumi di bandumba bobo
zisi zaba nitu yi babakala ko babonga minda
miawu mu kuenda dengana ditoko di makuela.
2 Mu bawu mu ba bandumba zitanu ziba bivulu,
zitanu ziba nduenga. 3 Bivulu bibonga minda
miawu vayi basi nata mafuta ko. 4 Vayi bobo
baba nduenga babonga mintutu miawu mi
mafuta ayi minda miawu. 5 Sumbu bakala
di makuela kazingila mu kuiza, buna bawu
boso baniungina ayi baleka tulu. 6 Va midi mi
phipa, mbembo yiyamikina: “Tala, ditoko di
makuela wizidi! Yenda lundengana.” 7 Buna
bandumba zioso zikotuka ayi zitona kubika
minda miawu. 8 Buna bandumba ziosi zi bivulu
zikamba kuidi ziozi ziba nduenga: “Lutuvananu
ndambu yi mafuta meno, bila minda mieto
mieka nzima!” 9 Vayi ziozi ziba nduenga ziba
vutudila: “Yilendi fuana kuidi beto ayi beno
ko. Mboti luenda sumbi mafuta meno veka
kuidi bobo beti sumbisa mafuta.” 10 Vayi bu
bayenda ku sumba, ditoko di makuela diyiza.
Bobo baba bakubama bakota yandi mu nzo yi

nyengo ayi muelo wuzibama. 11 Ku nzimunina,
bandumba bankaka bayiza, zituba: “Pfumu,
Pfumu, wutuzibudila.” 12 Mfunu wuba vutudila:
“Bukiedika ndikulukamba, ndisi ku luzaba ko.”
13 Diawu luzibula meso bila lusi zaba ko lumbu
ayi thangu. 14 Kiela dedakana banga mutu
wumosi wukubama mu vanga nzietolo. Wutela
bisadi biandi ayi wuba vana bima biandi. 15
Wuvana kuidi mutu wutheti bitalanta bitanu;
kuidi wunkaka bibiodi. Bosi kuidi wuntatu
talanta kimosi. Wuvanina buawu kuidi kadika
mutu boso bu kalenda sadila mu diela diandi.
Buna mutu beni wuyenda kuandi. 16 Mutu
wowo wutambula bitalanta bitanu wuyenda
tumbu sadila biawu mukhita ayi wuyiza baka
bitanu diaka va yilu. 17 Mutu wowo wutambula
bitalanta biodi mamvandi wuvanga buawu;
bosi wuyiza baka bitalanta biodi diaka va
yilu. 18 Vayi mutu wowo wutambula talanta
kimosi, wuyenda kaba dibulu mu tsi ntoto ayi
wusueka zimbongo zi pfumu'andi. 19 Bilumbu
biwombo bu bivioka, pfumu yi bisadi beni
wuvutuka mu nzietolo andi ayi wuyuvula
kadika mutu kamvumbudila kipholo mu phila
yi kasadidi. 20 Mutu wowo wutambula bitalanta
bitanu wuyiza ayi wumvana bitalanta bitanu
binkaka. Wukamba pfumu'andi: “Pfumu'ama
ngeyo wuphana bitalanta bitanu, tala bitanu
diaka ndibeki va yilu.” 21 Pfumu'andi wuvutula:
“widi kisadi kimboti ayi kikuikama. Ngeyo
wubedi wukuikama mu bima bifioti. Diawu
ndieka kuvana minsua mu bima biwombo.
Yiza moni khini va kimosi ayi Pfumu aku.”
22 Mutu wowo wutambula bitalanta biodi
wuyiza ayi wutuba: “Pfumu ngeyo wuphana
bitalanta biodi, tala, bi biodi diaka ndibeki
va mbata.” 23 Pfumu'andi wunkamba: “widi
kisadi kimboti ayi kikuikama. Ngeyo wubedi
wukuikama mu bima bifioti. Diawu ndieka
kuvana minsua mu bima biwombo. Yiza moni
khini va kimosi ayi Pfumu aku.” 24 Bosi mutu
wowo wutambula talanta kimosi wuyiza ayi
wutuba: “Pfumu, ndizaba ti ngeyo widi mutu
wumosi wu phasi bila weti vela mimbutu mu
biobi wusia kuna ko ayi wuntotanga bima biobi
ka wusia kuna ko. 25 Ndimueni boma, diawu
ndiyenda suekila talanta kiaku ku tsi ntoto.
Tala, tambula talanta kiaku.” 26 Pfumu'andi
wumvutudila: “widi kisadi kimbimbi ayi kibolo!
Zebi ti ndimvelanga mimbutu mu biobi ndisia
kuna ko ayi ndintotanga bima biobi ndisia
kuna. 27 Vayi nganu wutula zimbongo ziama
ku banki mu diambu mu lumbu ndiela vutuka;
nditambula zimbongo ziama ayi ndandu va yilu.
28 Lunziona talanta kioki ayi luvana kiawu kuidi
mutu wowo widi kumi di bitalanta.” 29 Bila bela
buela vana kuidi woso mutu widi bima ayi wela
baka biwombo. Vayi kuidi woso mutu kambulu
bela kunziona ka diambu ko biobi bidi yandi. 30
Luloza kisadi kikondolo mfunu ku nganda kuidi
tombi, kuna kuidi bidilu ayi nkuetoso wu meno.
31 —Mu thangu Muana Mutu kela kuiza mu
nkembo andi va kimosi ayi zimbasi zioso, wela
vuanda va Kundu kiandi ki nkembo. 32 Batu
boso badi va ntoto bela kutakana va ntual'andi.
Wela vasa batu banga bumvasilanga nsungi
mamemi ayi zikhombo. 33 Wela tula mamemi ku
koko kuandi ku lubakala bosi zikhombo ku koko
kuandi ku lumoso. 34 Buna Ntinu wela kamba
kuidi bobo bela ba ku koko kuandi ku lubakala:
“Beno lusakumunu kuidi Dise diama, yizanu;
tambulanu kiuka, Kipfumu kioki balukubikila
tona vana va vangulu nza. 35 Bila bu ndiba
nzala, luphana bidia; bu ndiba phuila beno
lunduikina, bu ndiba nzenza, luthambula, 36 bu
ndikambu minledi mivuata, luphuika; bu ndiba
kimbevo, luyiza kuthala; bu ndiba mu nloko,
luyiza kuthala!” 37 Vayi batu basonga bela
kumvutudila: “A Pfumu! Thangu mbi tumona
wumfua nzala vayi tuvana bidia e? Thangu mbi
tumuena wuba phuila vayi tunuikina e? 38 A
thangu mbi wubela nzenza vayi beto tutambula
e? Voti thangu wukambulu minledi ayi beto
tuvuika e? 39 A thangu mbi wubela kimbevo
voti mu nloko buna beto tuyiza kutala e?”
40 Vayi ntinu wela kuba vutudila: “Bukiedika
ndikulukamba: yoso khumbu luvanga bobo,
kuidi bakhomba ziama ziazi zikambulu mfunu,
buna kuidi minu kuandi luvangidi buawu.”
41 Bosi wela tuba kuidi bobo bela ba ku koko
kuandi ku lumoso, “Botukanu va meso mama,
luidi batu basingu; yendanu ku mbazu yoyo ka
yizimanga ko, yoyo yikubuku mu diambu di
Satana ayi zimbasi ziandi. (aiōnios g166) 42 Bila bu
ndiba nzala, lusia kuphana bidia ko; bu ndiba
phuila lusia kunduikina ko; 43 bu ndiba nzenza,
lusia kuthambula ko; bu ndikambu minledi lusia
kuphuika ko; bu ndiba kimbevo ayi ndiba mu
nloko lusia kuiza kuthala ko!” 44 Buna bawu bela
kumvutudila: “A Pfumu! A thangu mbi tumona
ti wumfua nzala voti phuila, voti wuba nzenza,
wukambu minledi, wuba kimbevo voti mu nloko

vayi tumanga kusadisa?” 45 Vayi niandi wela
kuba vutudila: “Yoso khumbu lusia buvanga ko
kuidi batu baba bakambulu mfunu buna kuidi
minu kuandi luvangila buawu.” 46 Buna bela
kuenda ku thumbudulu yoyi kayilendi suka
ko vayi batu basonga ku luzingu lukalumani.
(aiōnios g166)

26 Yesu bu kamana tuba mambu mama,
wukamba minlonguki miandi: 2 —Luzebi
ti bilumbu biodi bisiedi muingi nyengo Pasika
wutona; buna bosi Muana Mutu wela yekolo mu
vondo va dikulusi! 3 Buna bapfumu banganga
Nzambi ayi bakulutu ba batu bakutakana ku nzo
Kayife, pfumu yi banganga Nzambi; 4 bawizana
buevi bafueti kangila Yesu mu luvunu muingi
bamvonda. 5 Vayi batuba: —Tubika vanga
buawu mu thangu yi nyengo muingi khindu
yibika bua mu batu. 6 Yesu bu kaba ku Betani ku
nzo Simoni, mutu wowo wuba kimbevo ki buazi,
7 nketo wumosi wuyiza ayi bungu ki malasi
ma thalu, wudukula mawu ku ntu wu Yesu
mu thangu kaba va meza. 8 Vayi minlonguki
mifuema bu mimona bobo ayi mituba: —Bila
mbi mbebosolo yi phila yoyo e? 9 Nganu mboti
mu sumbisa malasi beni mu thalu yiwombo ayi
vana zimbongo beni kuidi minsukami. 10 Yesu
bu kazaba mayindu mawu, wuba kamba: —A mbi
lulembo monisina nketo wawu phasi e? Diambu
kaphangidi didi diambu dimboti. 11 Minsukami
mikala kuandi yeno mu zithangu zioso, vayi
minu ndisi kuiza kalanga yeno ko. 12 Enati nketo
wawu wundukudidi malasi mama mu nitu'
ama, didi mu diambu di kubika nzikulu'ama.
13 Bukiedika ndikulukamba ti muamo muela
longo Nsamu Wumboti wawu va nza yimvimba,
diambu divengi nketo wawu diela yolokolongo
mu kuntebukilanga moyo. 14 Bosi wumosi mu
kumi mimvuala miandi miodi, dizina diandi
Yuda Isikalioti, wuyenda kuidi bapfumu zi
zinganga Nzambi, 15 wuba yuvula: —Mbi lulenda
kuphana enati ndilusumbisidi Yesu e? Buna
bantangila makumatatu ma bivanzi. 16 Tona
muna thangu beni Yuda wutomba diluaku
di kuba yekudila Yesu. 17 Mu lumbu kitheti
ki nyengo wu mapha makambu tulu luvi
minlonguki miyiza kuidi Yesu ayi minyuvula:
—A kuevi tidi tuenda kubikila ndiwulu yi
Pasika e? 18 Wuba vutudila: —Yendanu ku
divula kuidi kingandi, buna lunkamba: “Nlongi
kakembi: thangu'ama yifikimini, ku nzo'aku
ndindila Pasika ayi minlonguki miama.” 19
Minlonguki mivanga phila yi kambila Yesu.
Mikubika Pasika. 20 Mu thangu masika, Yesu
wuvuanda va meza ayi kumi mimvuala miandi
miodi. 21 Mu thangu baba ndia, Yesu wuba
kamba: —Bukiedika ndikulukamba: buna luididi
vava mutu wumosi mu beno maka phakusa! 22
Baboso beka mona kiadi, wumosi-wumosi weka
kunyuvula: —Pfumu, buna minu e? 23 Yesu wuba
vutudila: —Mutu wowo wumbuika koko kuandi
va kimosi ayi minu mu dilonga buna niandi
wukuphakusa. 24 Bila Muana Mutu wulembo
yendi banga busonimina mu Masonoko mu
diambu diandi. Vayi nga mabienga kuidi mutu
wowo wumvakusa! Nganu bufueni kuidi mutu
beni mu kambu kuandi butuka! 25 Yuda,
mutu wowo wukumvakusa, wuyuvula: —A
Nlongi! Bati minu e! Bosi Yesu wumvutudila:
—Nyinga, ngeyo tubidi buawu. 26 Thangu
baba ndia, Yesu wubonga dipha, wuvutula
matondo, wudibukuna bosi wuvana minlonguki
miandi, wuba kamba: —Bonganu ludia, bila
yayi yawu nitu'ama! 27 Bosi wubonga mbungu,
wuvutula matondo, wuba vana ayi wutuba:
—Bika lunuanu beno boso 28 bila mama mawu
menga mama ma Nguizani madukulu mu
diambu di ndemvokolo yi masumu ma batu
bawombo. 29 Vayi ndikulukamba, kadi khumbu
ndiela buela nua vinu tona buabu nate lumbu
kioki ndiela nua vinu kimona va kimosi ayi beno
mu Kipfumu ki Dise diama. 30 Buna bayimbila
nkunga. Bosi bayenda ku mongo minti mi
olive. 31 Buna Yesu wuba kamba ti: —Va builu
buabu beno boso ma lumana zimbisa minu mu
diambu diama. Bila disonama: Ndiela vonda
nsungi mamemi, mamemi ma nkangu mela
mana tiakana. 32 Vayi bu ndiela fuluka, ndiela
kulutuamina ku Ngalili! 33 Piela wunkamba: —A
Pfumu! Ka diambu ko baboso bela zimbisa minu
mu diambu diaku, vayi minu ndilendi ko! 34
Yesu wuvutula: —Tala, bukiedika ndikukamba:
buabu kuandi va builu, simbu tsusu yikokula,
buna zikhumbu zitatu si wuthunukina. 35 Piela
wunkamba: —Ka diambu ko fua ndifua yaku
vayi ndilendi kutunuka ko! Minlonguki mioso
phila yimosi mitubila. 36 Yesu wuyenda ayi
minlonguki miandi ku buangu bantedilanga
Ngetesemani. Wuba kamba: —Lukala vava, minu
bu ndiedi ku sambila kuna! 37 Wunata Piela
ayi bana buadi ba Zebede. Wutona mona kiadi
ayi ntima phasi. 38 Bosi wuba kamba: —Muel'

ama weka kiaki nate nduka mu fua. Lusiala
vava vayi luleka nkielo va kimosi ayi minu.
39 Niandi wuyenda thama fioti, wufukama ayi
wusambila. —A Dise diama! Enati baka bubela,
bika kopo yayi yithatukila. Vayi bika bobo
nzodidi vayi bobo ngeyo zodidi. 40 Bu kavutuka
vaba minlonguki, wuyiza babata balembo leki
tulu. Buna wukamba Piela: —Buna lulendi nunga
mu sambila yama va kimosi banza mu thangu
yimosi ko e? 41 Luleka nkielo ayi lusambila
muingi luedi bua mu phukumunu. Bila pheve
yidi ayi luzolo lu mboti vayi nitu yidi yilebakana.
42 Wuyenda diaka mu khumbu yinzole ayi
wusambila: —A Dise diama! Enati kadi baka
bubela ti kopo yayi yithatukila, vayi enati mfueti
kuyinua buna bika luzolo luaku luvangama!
43 Bu kavutuka diaka; wuyiza buela bata buna
balekidi, bila meso matulu maba yawu. 44 Buna
wusia babika ayi wuyenda sambila mu khumbu
yintatu, ayi mambu mo mawu katuba. 45 Bu
kavutuka vaba minlonguki; buna wuba kamba:
—Lukidi leki ayi lulembo vundi e? Thangu
yifikimini ayi Muana Mutu yekolo mu mioko
mi bankua masumu. 46 Telamanu, tuendanu
Tala mutu wowo wukuphakula fikimini. 47 Buna
kamanisini ko yoluka, tala Yuda, wumosi mu
kumi mimvuala miodi, wuyiza va kimosi ayi
nkangu wu batu banata bisabala ayi zimbondo
zi minti, batumu kuidi bapfumu zinganga
Nzambi ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. 48 Mutu
wowo wuvakula Yesu, wuba vana dimbu kiaki:
—Woso mutu ndikuiza fifi besi, buna niandi
lufueti kanga. 49 Buna niandi wufikama vaba
Yesu ayi wutuba: —Mboti nlongi. Bosi wumfifa
besi. 50 Yesu wunkamba: —A nkundi ama!
Vanga diwizidi! Bosi bankaka bafikama, babuila
Yesu ayi bankanga. 51 Vayi mutu wumosi mu
bobo baba ayi Yesu wunonuna koko kuandi,
wutotula sabala kiandi, wuzuba kisadi ki Pfumu
yi banganga Nzambi ayi wunzenga dikutu. 52
Vayi Yesu wunkamba: —Vutula sabala kiaku va
buangu kiandi bila batu bantotulanga sabala,
mu sabala bela vondolo. 53 Ngeyo wumbanza ti
ndilendi lomba kuidi Dise diama ayi vana vawu
niandi kalendi ko kumfidisila zimbasi viokila
kumi ayi lengio biodi ko e? 54 Vayi buna buevi
bulenda dedikinina mambu masonama mu
Minkanda meti tuba ti buawu bobo mambu beni
mafueti vangimina e? 55 Muna thangu yina Yesu
wutuba kuidi nkangu wu batu: —Ndieka dovula
muingi luiza khangi ayi zimbedi ayi zimbondo
zi minti mu mioko? Keti bilumbu bioso ndibedi
longanga mu Nzo Nzambi vayi lusi kukhanga ko.
56 Vayi mambu moso mama mavangimini mu
diambu di dedikisa masonoko ma mimbikudi.
57 Batu bobo bakanga Yesu, bannata kuidi
Kayife, pfumu banganga Nzambi. Kuna ku
kutakana minlongi mi Mina ayi bakulutu ba
batu. 58 Vayi Piela wunlandakana kuna manina
nate ku luphangu lu pfumu banganga Nzambi,
wukota ku khati luphangu ayi wuvuanda
va kimosi ayi minsungi mu diambu kamona
kani buevi bukuiza manisina mambu beni. 59
Bapfumu banganga Nzambi ayi batu boso ba
lukutukunu lu minyadi batomba kimbangi ki
luvunu mu diambu di Yesu muingi babaka bila
ki kumvondisila. 60 Ka diambu ko bambangi ba
luvunu bawombo bayiza, vayi zisia kumbaka
bila ko. Ku nzimunina kuyiza batu buadi, 61
bakamba: —Mutu wawu niandi wukamba ti:
“Minu ndenda tiolumuna Nzo Nzambi ayi
kuyitungila mu bilumbu bitatu!” 62 Buna Pfumu
yi banganga Nzambi wutelama, wuyuvula Yesu:
—Kadi diambu wukadi vutula e? Kimbangi
mbi kioki batu baba balembo kutelimina e?
63 Yesu kasia vutula kadi diambu ko. Pfumu
banganga Nzambi wunkamba: —Ndikulomba mu
dizina di Nzambi yi moyo, wutukambi ti ngeyo
klisto, Muana Nzambi. 64 Yesu wumvutudila:
—Nyinga! Banga kuandi butubidi. Buela diaka
ndikulukamba: tona buabu luela mona Muana
Mutu vuendi va koko ku lubakala lu mutu
wowo lutidi lulendo ayi wunkuizila va matuti
ma diyilu. 65 Buna Pfumu banganga Nzambi
wukanzuna minledi ayi wukamba: —vuezidi
Nzambi! Bila mbi tufueti buela tombila diaka
bambangi? Luwilu beno veka phila kavuezidi
Nzambi. 66 Beno buevi lumbanzila e? Bavutula:
—Fueni kuandi mu vondo! 67 Mbadi banlobudila
madita ku busu ayi banzuba zikhomi. Bankaka
banzuba zimbata ayi bankamba: 68 —A Klisto,
wutubikudila ayi wutukambi nani wubetidi
e? 69 Piela wuba wuvuanda ku nganda, mu
khati luphangu, kisadi kimosi ki nketo kiyiza
ayi kinkamba: —Mamvaku bedingi ayi Yesu,
muisi Ngalili! 70 Vayi Piela wutunuka kuandi
va meso ma batu boso: —Ndisi zaba ko mambu
momo wuntuba! 71 Bu kaba kuenda ku ndambu
muelo wu luphangu, kuna nketo wunkaka
wummona ayi wukamba batu bobo baba vana:
—E e beno, lutala mutu wowo bedingi ayi Yesu
muisi Nazaleti! 72 Piela wubuela tunuka diaka

ayi wuleva ndefi ti: —Bukiedika ndisi zaba
ko mutu wowo! 73 Buela kala fioti batu bobo
baba vana bayiza vaba Piela ayi bankamba:
—Bukiedika ti ngeyo widi wumosi mu batu
bobo bila thubulu aku yilembo fundi. 74 Piela
wutona leva ndefi ayi wu kitombila tsingulu:
—Ndisi zaba ko mutu wowo! Muna thangu
beni tsusu yikokudi. 75 Buna Piela wutebukila
mambu momo Yesu kakamba ti: “Simbu tsusu
yinkokula, buna ngeyo si wuthunukina mu
zikhumbu zitatu.” Buna wutotuka ku nganda
ayi wudila buwombo.

27 Buna buisi bukia, bapfumu zioso zi
banganga Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda
bakutakana ayi bawizana mu tomba diluaku di
bamvondila Yesu. 2 Bankanga minsinga, bannata
ayi banyekula mu mioko mi nyadi Pilatu. 3 Yuda,
mutu wuyekula Yesu bu kamona ti bazengila
Yesu nkanu wu lufua, wumona phasi mu
ntima; diawu wuyenda vutula makumatatu ma
zimbongo zi bisengo kuidi bapfumu banganga
Nzambi ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. 4
Mbadi wuba kamba: —Mbeni vola masumu bila
ndiekudi mutu wukambu vanga kadi kiasa. Bawu
bamvutudila: —Momo masi tutala ko! Matedi
kuaku! 5 Buna wusia loza zimbongo beni vana
tsi, muna Nzo Nzambi, wubotuka ayi wuyenda
kidengidika. 6 Bapfumu banganga Nzambi zitota
zimbongo beni ayi zituba ti: —Tuisi ko minsua
mu tula zimbongo ziphila yayi mu kesi yi makaba
ma Nzo Nzambi bila ziawu zidi zimbongo
zi menga. 7 Buna bamana wizana, basumba
tsola mu zimbongo beni muingi bazikilanga
banzenza. Tsola beni yiba yi mutu wumosi wuba
bumbanga zinzungu zituma. 8 Diawu nate buabu
tsola beni yintedolongo: “Tsola yi menga”. 9
Buawu bobo budedikinina mambu mabikula
mbikudi Yelemi ti: Babonga makumatatu ma
zimbongo zi bisengo, yawu thalu yizenga
bana ba Iseli mu diambu diandi 10 Ayi
ziawu basumbila tsola yi mutu wumbumbanga
zinzungu zituma banga bobo Pfumu kathumina.
11 Buna Yesu wutelama va ntuala nyadi, ayi
niandi wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu Bayuda
e? Yesu wumvutudila: —Nyinga! Yidi banga
bu tubidi. 12 Vayi thangu bapfumu banganga
Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda bu bayiza
kumfunda, niandi kasia vutula kadi diambu
ko. 13 Pilatu wunyuvula: —Wulembo wi kuaku
mambu momo balembo kufundila e? 14 Vayi
Yesu kadi diambu dimosi kasia vutula ko.
Diawu nyadi kasiminina buwombo. 15 Kifu
kiba yawu, mu thangu nyengo, nyadi, wuba
totulanga mutu wumosi wunloko, wowo wuba
nlombongo kuidi batu. 16 Vayi mu thangu
yina, mutu wumosi wuyenda tsangu, wuba
mu nloko dizina diandi Balabasi. 17 Nkangu
bu wukutakana, Pilatu wuba yuvula: —A nani
lutidi ndiluyekudila, Balabasi voti Yesu wuba
ntedilanga Klisto e? 18 Bila wuzaba kuandi ti mu
diambu di kikhenene banyekudila Yesu. 19 Mu
thangu Pilatu kavuanda va kundu ki kizuzi ku
tilibinadu, nketo'andi wumfidisila thumu yayi:
—Kadi kota mambu ma mutu wowo wu busonga
bila mu builu buabu phasi mbueni, mu ndozi,
mu diambu diandi! 20 Vayi bapfumu banganga
Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda beka sindisila
nkangu wu batu muingi batuba ti bayekula
Balabasi vayi bavonda Yesu. 21 Buna nyadi wuba
yuvula diaka: —A nani lutidi ndiluyekudila
muna badi bawu buadi e? Batuba: —Balabasi! 22
Pilatu wuba yuvula: —A vayi mbi phangila Yesu,
wubeti tedilanga Klisto e? Bawu boso bavutula:
—Wumbanda va dikulusi! 23 Pilatu wuyuvula:
—Diambu mbi dimbimbi kavengi e? Vayi baluta
yamikina ngolu: —Wumbanda va dikulusi! 24
Pilatu bu kamona ti kalendi buela vanga kadi
diambu dimosi ko ayi divunzi ditona, wubonga
nlangu; wusukula mioko va ntuala batu boso ayi
wukamba: —Ndisi ko bila mu menga ma mutu
wawu. Vayi beno veka matedi! 25 Batu boso
bavutula: —Bika menga mandi mabua va beto ayi
va bana beto! 26 Pilatu wubayekudila Balabasi.
Bu kamana betisa Yesu bikoti, wunyekula mu
mioko miawu muingi bambanda va dikulusi. 27
Masodi ma nyadi makotisa Yesu ku khati nzo ayi
makutikisa dikabu di masodi mu kunzungidila.
28 Bamvula minledi miandi ayi bamvuika yunga
ki mbuaki. 29 Bavanga budu ki kipfumu ki
zitsendi, bamvuika kiawu ku ntu; bansimbisa
nti va koko kuandi ku lubakala, bamfukimina,
bansekinina ayi batuba: —Mboti e, Ntinu wu
Bayuda! 30 Banlobudila madita bosi babonga
nti, wawu baba kunzubanga ku ntu. 31 Buna
bamanisa kunsekinina, bamvula yunga beni;
bamvuika minledi miandi bosi bannata muingi
bambanda va dikulusi. 32 Bu baba totuka,
badengana mutu wumosi mu nzila, dizina diandi
Simoni wuba muisi Silene, bankuika kanata
dikulusi. 33 Batula ku buangu kimosi baba
ntedilanga ngolongota. Tsundu Ngolongota:

“Buangu ki mvesi wu ntu”, 34 kuna bamvanina
vinu kisobakana ayi kiti ki ndudi muingi kanua.
Buna kabimba, wumanga ku kinua. 35 Buna
bamana ku mbanda va dikulusi, babula tsombo
mu diambu di kabana minledi miandi. 36 Mbadi
bavuanda kuna mu kunsunga. 37 Batula muna
dikulusi tini ki dibaya vana mbata ntu'andi,
musonama bila kioki banzengila nkanu: “Niandi
niawu Yesu, ntinu wu Bayuda”. 38 Bidovula biodi
bibandu va dikulusi va kimosi ayi Yesu, wumosi
ku koko ku lubakala, wunkaka ku koko ku
lumoso. 39 Batu bobo baba mviokila vana, baba
kumfinga, baba nikunanga mintu 40 ayi baba
nyoluka: —E! Ngeyo mutu wuntiolumunanga
Nzo Nzambi ayi kuyitungila diaka mu bilumbu
bitatu; wukivukisa ngeyo veka. Enati widi
Muana Nzambi, kuluka va Dikulusi! 41 Bapfumu
banganga Nzambi, minlongi mi Mina ayi
bakulutu ba Bayuda mamvawu bansekinina
ayi bakamba: 42 —A! Niandi wuvukisidi batu
bankaka vayi niandi veka kalendi kukivukisa
ko e! Enati niandi widi ntinu Iseli, kakulumuka
va dikulusi muingi tunkikinina. 43 Niandi
diana diandi didi mu Nzambi, bika kamvukisa
buabu enati weta kunzola; bila niandi wuba
ntubanga: “Ndidi Muana Nzambi.” 44 Bidovula
biobi bibandu yandi va kimosi va dikulusi
mamvawu bobo baba kumfingila. 45 Tona thangu
midi nate thangu yintatu mu masika, ntoto
wumvimba wuba mu tombi kinkobo. 46 Ndukanduka mu thangu yintatu Yesu wuyamikina
mu ndinga yingolo: —Eli, Eli, Lama sabakatani
e? Bu dinsundula: Nzambi ama! Nzambi ama!
Bila mbi wundiekudidi e? 47 Batu bankaka,
bobo batelama vana bu bawa bobo, batuba:
—Eli kantela. 48 Wumosi mu bawu, wuzawula,
wuyenda bonga eponzi, wukifulusa mu vnu
kidi ngami; wukisomika va tsongi nti bosi
wumvana muingi kanua. 49 Vayi bankaka
bakamba: —Bika tutala kani Eli weka kuiza
mvukisa. 50 Yesu wubuela yamikina diaka mu
ndinga yingolo; buna wuzenga vumunu. 51
Muna thangu beni kaka lido yi Nzo Nzambi
yikanzuka mu ndambu zizole tona kuna yilu
nate ku tsi. Ntoto wunikuka, matadi mabasuka,
52 biziami bizibuka, batu banlongo bawombo
bafua bafuluka. 53 Batotuka mu biziami. Yesu
bu kafuluka buna bakota mu divula dinlongo.
Batu bawombo baba mona kuna. 54 Pfumu yi
masodi ma Loma ayi momo maba yandi mu
sunga Yesu bu bamona phila ntoto wunikukina
ayi mambu moso momo phila mavangimina,
bamona boma yiwombo ayi batuba: —Bukiedika
kuandi ti mutu wowo bedi Muana Nzambi!
55 Baketo bawombo baba vana, thama baba
ntadila. Bawu baba nlandakananga Yesu tona
ku Ngalili mu diambu bansadila. 56 Mu bawu
muba: Maliya muisi Mangadala, Maliya ngudi yi
Zaki ayi Zozefi ayi ngudi yi bana ba Zebede. 57
Va thangu masika, mutu wumosi wu kimvuama,
muisi Alimate, dizina diandi Zozefi, wuba
nlonguki wu Yesu, 58 wuyenda lomba nitu yi
Yesu kuidi Pilatu. Buna Pilatu wuvana minsua
muingi bamvana yawu. 59 Zozefi wubonga nitu,
wuyizinga mu dilasola di lino yi vedila. 60
Wuyitula mu dibumbi diandi dimona, disokolo
mu ditadi. Wunengumuna ditadi dimosi dinneni
va muelo wu dibumbi. Bosi wuyenda kuandi. 61
Maliya muisi Mangadala ayi Maliya mankaka
baba bavuanda ku ndambu yinkaka yitalini ayi
dibumbi. 62 Lumbu ki khubumunu bu kivioka,
mu lumbu kilanda, bapfumu banganga Nzambi
ayi Bafalisi bayenda kuidi Pilatu. 63 Bankamba:
—A pfumu! Tulembo tebuka moyo ti mutu wowo
wu luvunu bu kabedi moyo wubedi tubanga ti:
“Ndiela fuluka bilumbu bitatu bu biela vioka:”
64 Diawu bulutidi mboti wuvana minsua basunga
dibumbi nate bilumbu bitatu bivioka muingi
minlonguki miandi mibika kuenda yibi nitu
andi bila nganu miela kamba batu ti wufulukidi
mu bafua. Buna luvunu beni luela viatuka tezo
ayi viokila lolo lutheti mu mbimbi. 65 Pilatu
wuba vutudila: —Bonganu masodi, yendanu,
lusunga ziami boso bu luzodidi. 66 Bayenda,
bazibika bumboti dibumbi mu tula dimbu mu
ditadi, ayi babika masodi.

28 Lumbu ki saba bu kivioka; mu nsuka lumbu
kitheti ki sabala; Maliya muisi Mangadala
ayi Maliya mankaka bayenda mu tala ziami. 2
Ayi tala ntoto wunikuka ngolo bila mbasi yi
Pfumu yiba ku Diyilu yiyiza ayi yinengumuna
ditadi ayi yivuanda va mbata ditadi beni. 3
Phil'andi yiba banga kiezila ki lusiemo ayi
minledi miandi mimonika phembi yi ngolo
viokila mvula yi matadi mu phembi. 4 Masodi
ma mona tsisi; matona tita ayi makituka banga
batu bafua. 5 Vayi mbasi yikamba kuidi baketo:
—Vayi kuidi beno, bikanu mona boma! Nzebi ti
Yesu diodi babendi va dikulusi niandi luntomba,
6 vayi kasiedi vava ko! Fulukidingi banga bobo
kakambila. Yiza lutala vovo kabedi. 7 Yendanu

nsualu ayi kambanu minlonguki miandi ti
fulukidingi mu bafua, ayi wulutuamimini buabu
ku Ngalili, kuna ma lummona. Tala, ndilukembi.
8 Babika nsualu ziami, ku tsi boma ayi khini
yinneni. Mu thinu nsualu bayenda kamba
tsangu beni kuidi minlonguki miandi. 9 Ayi tala,
Yesu wuba dengana, wutuba: —Mboti eno. Bawu
bafikama va kaba, basimba malu mandi ayi
bansambila. 10 Bosi Yesu wuba kamba: —Bikanu
mona boma! Yenda kambianu bakhomba ziama
bayenda ku Ngalili, kuawu ziela ku mbonina!
11 Mu thangu baba mu nzila, ndambu masodi
masunga ziami mayenda ku divula ayi makamba
mambu moso mabua kuidi bapfumu zinganga
Nzambi. 12 Bu bakutakana va kimosi ayi bakulutu
ba Bayuda, buna bawizana ayi bavana masodi
zimbongo ziwombo, 13 ayi baba kamba: —Buna
lutuba ti minlonguki miandi miza yibanga nitu
andi va builu mu thangu tubedingi ku tulu.
14 Enati nyadi wilu nsamu wawu buna tuela
kulula ntim'andi ayi beno lulendi ba ku tsi
mayindu ko. 15 Masodi mabonga zimbongo ayi
mavanga boso bu babakambila. Buna diambu
diodi ditembakana mu Bayuda nate mu lumbu
kiaki. 16 Kumi minlonguki wumosi miyenda ku
Ngalili, ku mongo wowo Yesu kaba sudikila. 17
Mu thangu bammona, bansambila vayi bankaka,
bamemata. 18 Yesu wufikama va baba ayi wuba
kamba: —Minu baveni lulendo loso tona ku
Diyilu nate vava ntoto. 19 Diawu yendanu,
lukitula batu ba zitsi zioso minlonguki miama;
Lubabotika mu dizina di Tata, di Muana ayi di
Pheve Yinlongo. 20 Ayi luba longa batumimina
mambu moso momo ndilutumina. Luzaba mboti
ti bilumbu bioso minu ndidi yeno nate vana
tsukusulu yi nza. (aiōn g165)

Mark

1 Thonono Nsamu wu mboti wu Yesu Klisto,
Muana Nzambi, 2 banga busonimina mu
nkanda mbikudi Ezayi: Tala! Ndiela fidisa mvual'
ama ku ntual'aku, niandi wela kubika nzil'
aku. 3 Yawu mbembo yi mutu wunyamikina
mu dikanga: Lukubika nzila yi Pfumu, Luludika
minsolo miandi. 4 Yowani wuyiza, wuba
botikanga mu dikanga ayi wuba tubanga ti:
"Bika lubotama mu diambu di monisa ti lubaludi
mavanga; buna Nzambi wela kululemvukila
mu masumu meno." 5 Batu boso baba mu
zunga ki Yuda ayi batubobo baba kalanga
ku Yelusalemibaba kuendanga kuidi niandi.
Wuba botikanga mu nlangu Yolidani bu baba
tambudilanga masumu mawu. 6 Yowani wuba
vuatanga minledi mivangulu mu mika mi
kamela. Bosi nsinga kaba nkanganga mu luketo
wuvangulu mu nkanda wu bulu. Bidiakaba
ndianga: makhoko ayi niosi. 7 Malongi kaba
longanga mawu mama: —Fioti fisiedi malumona
mutu wumosi wunkuiza ku manima mama,
niandi wudutidi mu lulendo; ndisi fuana nkutu
ko mu yinama mu diambu di nianguna minsinga
mi zisapatu ziandi. 8 Minu mu nlangu ndilembo
kulubotikila vayi niandi mu pheve Yinlongokela
kulubotikila. 9 Mu thangu yina Yesu wuba
ku Nazaleti, buala buidi mu Ngalili, wuyiza
kuidi Yowani ayi niandi wumbotika mu nlangu
Yolidani. 10 Mu thangu kaba totuka mu
nlangu, kazimbukulu Diyilu dizibukidi, Pheve
Yinlongo yikuluka va niandi banga dibembi. 11
Mbembo yitotuka ku Diyilu, yiwakana: —Ngeyo
widi mwan'ama wu luzolo; khini yiwombo
wukumbonisanga. 12 Vana vawu Pheve yituma
Yesu mu kuenda ku dikanga. 13 Makumaya
ma bilumbu kavuandila kuna ayi kuna Satana
kantotila. Wuba mvuandanga ayi bibulu bi
nsitu bosi zimbasi ziba kunsadilanga. 14 Bu
bakanga Yowani, Yesu wuyiza ku Ngalili mu
longa Nsamu wumboti wu Nzambi. 15 Wuba
tubanga ti: —Thangu yifueni! Kipfumu ki
Nzambi kifikimini. Bika lubalula mavanga ayi
luwilukila Nsamu wumboti. 16 Lumbu kimosi
Yesu bu kaba kuenda yendanga mu mbembele
mbu wu Ngalili, wumona Simoni ayi khomb'
andi Andele banloza dikondi mu mbu, bila
baba banlobi mbizi. 17 Yesu wuba kamba:
—Ndandakananu ayi ndiela kulukitula minlobi
mi batu. 18 Muna thangu beni, basia bika
makondi mawu ayi banlandakana. 19 Buela kuesa
fioti; wumona zaki muana Zebede ayi khomb'
andi Yowani; balembo londi makondi mu khati
nlungu. 20 Vana vawu wuba tela. Basia bika dise
diawu Zebede ayi bisadi biandi muna nlungu;
banlandakana. 21 Bayenda ku Kafalinawumi.
Lumbu ki saba bu kifuana, Yesu wukota mu
nzo lukutukunu ayi wutona longa. 22 Basimina
mu diambu di malongi mandi. Bila wuba
longila mu lulendo vayi bika banga minlongi
mi mina. 23 Muna nzo lukutukunu muba
mutu wumosi wuba pheve yimbimbi, wutona
yamikina: 24 —A! Yesu muisi Nazaleti, mbi
mambu tuidi beto yaku e? Wizidi mu kutubunga
e? Minu ndizebi, ngeyo widi nani: widi mutu
wunlongo wu Nzambi. 25 Yesu wutemina
pheve yimbimbi ayi wuntumina: —Bika biyoko,
totuka mu mutu wawu! 26 Pheve yimbimbi
yitukumuna mutu beni, yiyamikina mu mbembo
yingolobosi yitotuka. 27 Babo basimina ayi baba
kukiyuvula bawu na bawu: —A! Diambu mbi
diadi e? Talanu ndongolo yimona yinlongolo mu
lulendo. Niandi wuntumina ziphevi zimbimbi
ayi ziphevi beni zikuntumukina. 28 Buna tsangu'
andi yitembakana mu zunga kioso ki Ngalili. 29
Muna thangu yina kaka, buna batumbu totuka
mu nzo lukutukunu. Yesu, Zaki ayi Yowani
bayenda ku nzo Simoni ayi Andele. 30 Nzitu
wu Simoni wu nketo wuba wuleka va mbuka
bila zinzangala ziba yandi. Yesu buna katumbu
kota; bankamba tsangu mu diambu diandi. 31
Bu kafikama, wunsimba mu koko, wuntelimisa.
Zinzangala zimana, bosi weka kuba sadila. 32
Mu masika, thangu bu yidiama, bannatina
bambevo zioso ayi batu bobo baba ziphevi
zimbimbi. 33 Batu boso ba divula bakutakana
va muelo nzo. Simoni ayi Andele. 34 Wubelusa
batu bawombo baba bimbevo bi phila mu
phila ayi wukukaziphevi ziwombo zimbimbi
ayi wuzikandika zibika yoluka bila zizaba Yesu
niandi nani. 35 Mu nsuka buna kukidi tombo
fioti, Yesu wukotuka ayi wutotuka ku nganda,
wuyenda ku buangu kisuama mu diambu di
sambila. 36 Simoni ayi batu bobo baba yandi
bantomba. 37 Buna bambakula, bankamba:
—Batu boso ngeyo bantomba! 38 Vayi wuba
vutudila: —Tuendanu kueto ku buangu kinkaka,
mu mala momo mafikimini. Mfueti longa mu
mala beni, bila diawu ndiyizila! 39 Buna wulonga
mu zinzo ziawu zi zikhutukunu mu Ngalili

dioso ayi wukuka ziphevi zimbimbi. 40 Mutu
wumosi wuba buazi wuyiza fukimina Yesu
ayi wunkamba: —Enati tidi, beki kuaku bu
kumbelusa. 41 Yesu wummona kiadi, wunonuna
koko, wunsimba ayi wunkamba: —Nyinga thidi,
beluka kuaku! 42 Vana vawu buazi bubotukidi,
mu mutu beni, wutumbu beluka. 43 Yesu
wumvutula ku nzo andi bu kanlubula ti: 44
—Keba, kadi kamba kadi mutu wumosi mambu
mama vayi yenda kimonisa kuidi nganga Nzambi
ayi yenda tambika makaba momo Moyize
kavanina lutumunumu diambu di kiba kimbangi
kuidi bawu ti ngeyo belukidi. 45 Vayi buna
katumbu totuka; wutona yamikisa kuidi batu
bosomambu moso mavangama mu niandi ayi
wutembikisa tsangu beni mumo. Mu bila kioki
yesu kakadila mu bibuangu bisuama. Vayi batu
baba mu zindambu zioso baba kuizanga kuidi
niandi.

2 Ndambu bilumbu bu bivioka, Yesu wubuela
kuenda ku Kafalinawumi. Bawa tsangu ti widi
kuna nzo. 2 Nkangu wu batu wukutakana muna.
Batu bawokila ngolo, diawu nkutu bibuangu
bisia buela monika ko ka diambu ko va muelo.
Vayi Yesu wuba longa mambu ma Nzambi.
3 Batu baya bayiza kuidi niandi, ayi, banata
dikoka. 4 Vayi bu basia nunga ko mu kuntudisa
vaba Yesu bila nkangu wu batu wuwokila ngolo;
diawu batobudila divudu mu muanzu vana vawu
vabela Yesu. Bosi bakulula kiphoyi bila wuba
wuleka va kiphoyi beni. 5 Yesu bu kamona minu
kiawu; buna wukamba kuidi dikoka ti: —A muan'
ama, masumu maku malemvokolo! 6 Minlongi
minkaka mi Mina miba vana mitona niunguta
mu mintima miawu: 7 —A bila mbi mutu wawu
kanyolukila bobo e? Keti lembo vuezi Nzambi!
Nani wunlemvukilanga masumu e? A keti
Nzambi kaka wunlemvukilanga masumu! 8 Vana
vawu Yesu, mu pheve andi, bu kazaba mayindu
mawu, wuba kamba: —Bila mbi lunyindudila
mayindu ma phila yoyi e? 9 Diambu mbi
diodi dikambulu phasi mu kamba kuidi dikoka:
“Masumu makumalemvokolo” voti “Telama,
nanguna kiphoyi kiaku ayi diata”. 10 Vayi
muingi luzaba ti Muana Mutu beki lulendo
lu lemvukila masumu va ntoto... 11 Buna
wukamba dikoka ti: —Ndikutumina: Telama,
bonga kiphoyi kiaku, vutuka ku nzo'aku! 12 Vana
vawu mutu beni wutelama, wubonga kiphoyi
kiandi, wutotuka va meso ma batu boso. Baboso
basimina ayi bakembisa Nzambi bu batuba:
—Tumueni ko mambu ma phila yayi! 13 Yesu
wuyenda diaka ayi wudiata mu mbembele mbu,
nkangu wu batu wuyiza ku kaba ayi wuba longa.
14 Bu kaba vioka, wumona Levi, muana Alafayi,
vuendi mu bilu kiba mfutisilanga ziphaku ayi
wunkamba: —Wundandakana. Niandi wutelama
ayi wunlandakana. 15 Yesu bu kaba dia ku
nzo Levi; mimfutisi mi ziphaku miwombo
ayi bankua masumu bawombo badia yandi
va kimosi ayi minlonguki miandi; bila batu
bawombo banlandakana. 16 Minlongi mi mina
mi Bafalisi bu mimona ti Yesu wulembo dia
va kimosi ayi mimfutisi mi zipaku ayi bankua
masumu, mieka nyuvula minlonguki mi Yesu:
—Bila mbi Nlongi eno kalembo dila va kimosi ayi
mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu e? 17
Yesu bu kawa bobo, buna wuba vututila: —Batu
badi buvini basi mfunu wu munganga ko, vayi
badi kimbevo bawu bantombanga munganga!
Ndisia kuiza ko mu tela basonga vayi ndiyiza
mu tela bankua masumu. 18 Minlonguki mi
Yowani ayi Bafalisi baba kukifuisanga nzala
mudiambu di lusambulu. Buna bayiza yuvula
Yesu: —Bila mbi minlonguki mi Yowani ayi mi
Bafalisi beti kukifuisila nzala mu diambu di
lusambulu vayi minlonguki miaku mikifuisanga
nzala ko mu diambu di lusambulu e? 19 Yesu
wuba vututila: —Buevi; batu batumusu ku
nyengo makuela balenda kukifuisa nzala mu
diambu di lusambulu bu bakidi va kimosi ayi
mutu wowo kuedidi e? Mutu wowo sadisidi
nyengo bu kadi yawu va kimosi, balendi kifuisa
nzala mu diambu di lusambulu ko. 20 Vayi vela
ba lumbu, bu bela ku babotula mutu wowo
kuedidi bunabosi bela kifuisa nzala mu diambu
di lusambulu. 21 Mutu kalendi bonga tendi
kimona ko muingi kalondila nledi wukhulu.
Niandi vanga bobo buna kimona kieka buela
kakuna nledi wukhulu ayi buna divudu diela
ba dinneni. 22 Bobuawu mutu kalendi tula
ko vinu kimona mu zitsaku zikhulu bila vinu
kimona kibeki bu kanzunina zitsaku zioso. Buna
vinu kibungani ayi zitsaku zifuidi. Vayi beti
lundila vinu kimona mu zitsaku zimona. 23
Bu kaba viokila mu tsola yi ble mu lumbu ki
saba; minlonguki miandi bu miba vioka, mivela
ble. 24 Buna Bafalisi bankamba: —Tala! Bila mbi
minlonguki miaku mimvangila mambu momo
makanduku mu lumbu ki saba e? 25 Niandi
wuba vututila: —Lutengi ko mambu Davidi

kavanga mu thangu niandi ayi bakundi bandi
baba nzala ayi bakambu bidia e? 26 Wukota
muna Nzo Nzambi, niandi ayi bakundi bandi
badia maphamomo matambuku kuidi Nzambi.
Mu thangu beni Abiatali niandi wuba pfumu
yi zinganga. Muaki zinganga ziawu kaka ziba
minsua mu dia mapha beni; vayi Davidi wudia
mawu ayi wuvana batu bandi. 27 Yesu wubuela
bakamba: —Lumbu ki saba kivangu mu diambu
di mutu, bika sia ti mutu niandiwuvangu mu
diambu di lumbu ki saba. 28 Diawu Muana Mutu
niandi Pfumu lumbu ki saba.

3 Yesu wubuela kota diaka mu nzo lukutukunu,
kuna kuba mutu wumosi wuba koko kusioka.
2 Yesu baba tala keni lenda kumbelusa mu
lumbu ki saba muingi babaka bu kumfundila. 3
Yesu wukamba mutu wowo wuba koko kusioka:
—Telama vana, va ntuala batu boso. 4 Bosi wuba
yuvula: —Minsua midi mu vanga mamboti voti
mambimbi mu lumbu ki saba e? Minsuamidi mu
vukisa luzingu lu mutu voti mu vonda e? 5 Vayi
kadi mutu kasia vutula kadi diambu ko. Yesu
wuba tala mu nganzi ayi weka mona kiadi mu
diambu di mintima miawu miba banga matadi.
Bosi wukamba kuidi mutu wuba koko kusioka:
—Nonuna koko kuaku! Wunonuna kuawu ayi
koko kuandi kufuana. 6 Vana vawu, Bafalisi
batumbu totuka mu nzo lukutukunu, bayenda
kaza ayibatu ba dingumba di Elode muingi
batomba diluaku di vondila Yesu. 7 Yesu ayi
minlonguki miandi babotuka vana, bayenda ku
ndambu mbu. Vayi nkangu wuwombo wu batu
wuba landakana: baba ku Ngalili, 8 ku Yuda, ku
Yelusalemi, ku tsi Idume, ku disimu dinkaka
di Yolidani. Batu bobo bazungidila bizunga bi
Tile ayi Sidoni bayiza bawombo kuidi niandi
bu bawa mambu momo kavanga. 9 Wukamba
minlonguki miandi minkubikila nlungu muingi
nkangu wu batu wubika kumfietikisa. 10
Muaki sumbu kabelusa batu bawombo, diawu
bobo baba minsongo balundumuka kuiza kuidi
niandi muingi bansimba. 11 Bosi thangu batu
baba ziphevi zimbimbi bammona, babua va
ntual'andiayi bayamikina: —Ngeyo widi Muana
Nzambi! 12 Vayi wuba kandika babika zabikisa ti
niandi nani. 13 Yesu wukuma va mbata mongo;
wutela batu bobo kazola ayi batu beni bayiza
kuidi niandi. 14 Kumi batu buadi kasobula bobo
kabieka bamvuala muingi babanga yandi va
kimosi; 15 ayi muingi kaba fidisa mu kuenda
longi ayi mu diambu baba lulendo lu totudila
ziphevi zimbimbi. 16 Tala mazina makumi batu
buadi bobo kasobula: 17 —Simoni mutu kabieka
Piela; Zaki, muana Zebede ayi khomb'andi
Yowani. Wuba vana dizina di Bowanelingesi bu
dinsundula “bana ba nzazi” 18 Andele, Filipi,
Balitelemi, Matayi, Toma, Zaki muana Alafayi,
Tade, Simoni wuba mu dingumba di Bazeloti
19 ayi Yuda Isikalioti, mutu wuvakusa Yesu. 20
Bu kakota mu nzo, nkangu wu batu wuyiza
kutakana diaka muna. Yesu ayi minlonguki
miandi basia buela baka ko bu dila. 21 Bibutu
biandi bu biwa nsamu beni, biyiza kunlanda
mu kingolo bila baba tuba: “Weka dilawu”. 22
Minlongi mi mina miba ku Yelusalemi mituba:
—Ku tsi minsua mi Belezebuli kadi. Mu lulendo
lu pfumu yi ziphevi zimbimbi kalembo kukila
ziphevi zimbimbi. 23 Buna Yesu wuba tumisa
ayi wuba sudikisila mu zinongo: —Buevi Satana
kalenda kukila Satana e? 24 Enati kipfumu
kivasukidi kiawu veka, buna kipfumu beni
kilendi zingila ko. 25 Enati nzo yivasukidi yawu
veka, buna nzo beni yilendi zingila ko. 26
Enati Satana weka kinuanisa niandi veka, ayi
enati widi wuvasuka, buna, kalendi zingila ko.
Tsukulu andi yimonikini. 27 Kuisi ko mutu
beki bukotila mu nzo yi mutu widi ngolo ayi
yiba bima biandi enati kasi tuama kanga ko
mutu beni. Buna bosi kalenda baka bu yibila
bima bioso bidi mu nzo andi. 28 Bukiedika
ndikulukamba ti masumu moso ayi bifingu
biosobilenda fingu Nzambi biela lemvukulu 29
vayi woso kuandi wela finga Pheve yinlongo,
kalendi lemvukulu ko; wela natanga nkanu wu
masumu momo mu zithangu zioso. (aiōn g165,
aiōnios g166) 30 Yesu wubayolukila buawu mu
diambu di batu baba tubanga ti: “ku tsi minsua
mu pheve yimbimbi kadi”. 31 Ngudi yi Yesu ayi
bakhomba bandi bayiza. Batelama ku nganda
ayi batuma mutu mu kuntela. 32 Batu bawombo
bavuanda ayi banzungidila Yesu. Buna bayiza
ku nkamba: —Tala ngudi aku ayi bakhomba
ziaku badi ku nganda ayi ngeyo bantomba. 33
Yesu wuba vutudila: —A nani ngudi ama ayi
banani bakhomba ziama e? 34 Bu tala batu bobo
bantula va lukongolo, buna wuba kamba: —Tala
ngudi ama ayi bakhomba ziama bawu baba. 35
Woso mutu wumvanga luzolo lu Nzambi, niandi
khomb'ama yi bakala ayi khomb'ama yi nketo
ayi ngudi ama.

4 Yesu wubuela tona diaka longa va disimu
di mbu. Nkangu wu batu wukutakana va
kaba wuba wuwombo. Diawu kakumina mu
nlungu, wuvuanda muna. Nkangu wu batu wuba
va disimu va ndambu mbu. 2 Wuba longila
mambu mawombo mu zinongo. Tala mambu
kaba nlonga: 3 —Wanu mboti: Nkuni wumosi
wuyenda ku kuna. 4 Bu kaba muanga mbongo,
ndambu yibua mu yenda nzila; zinuni ziyiza
mana kuyidoda. 5 Ndambu yinkaka yibua va
matadi; vuma beni vasia ba ntoto wuwombo ko.
Zitheti zivika mena kuandi bila ntoto wusia ba
phiba ko. 6 Vayi muini wungolo bu wutotuka,
mintuidila beni milebuka ayi miyuma bila misia
ba mianzi ko. 7 Yinkaka yibua va zitsendi.
Zitsendi beni zimena ayi zifietikisamintuidila
beni. Diawu mintuidila beni misia buta mimbutu
ko. 8 Vayi yinkaka yibua mu ntoto wumboti,
yitotula mintuidila, mikula ayi mibuta mimbutu:
yimosi makumatatu; yinkaka makumasambanu,
yinkaka khama. 9 Buna wubuela bakamba:
woso widi matu ma wila buna bika kawa. 10 Bu
kaba va niandi veka, batu bobo banzungidila
va kimosi ayi kumi mimvuala miandi miodi
banyuvula tsundu yi zinongo. 11 Wuba vutudila:
—Beno lutambula diluaku di zabila mansueki
ma kipfumu ki Nzambi. Vayi kuidi batu bankaka
bobo badi ku nganda, mamo mu zinongo kaka
manyolokolo 12 muingi: Mu thangu bantala,
batedi kuawu vayi bakadi mona. Mu thangu
banwa, bawilu kuawu vayi bakadi sudika muingi
babika baluka kuidi Nzambi ayi masumu mawu
mabika lemvokolo. 13 Bosi wubuela bakamba:
—Lukadi sudika nongo yayi e? Buna buevi
lulenda sudikila zinongo zioso e? 14 —Nkuni
niandi wunkunanga mambu ma Nzambi. 15
Batu bankaka badi mbongo yidi muyenda nzila,
mu kunu mambu ma Nzambi. Bu bawilu mawu,
buna satana wunkuizanga nsualu mu ziona
mambu ma Nzambi makunu mu bawu. 16 Bosi
bankaka badi banga mbongo yikunu va ntoto
widi matadi. Bawu wa mambu ma Nzambi,
bantumbu vika kumatambulanga mu khini.
17 Vayi bu bakambulu mianzi, bazingilanga
ko. Bila enati ziphasi voti zithotolo zitonini
mu diambu di mambu ma Nzambi, buna beti
vika bua. 18 Bankaka badi banga mbongo
yikunu va zitsendi. Bawu beti wa mambu
ma Nzambi. 19 Vayi mambu beni makadi
buta mimbutu mu diambu mayindu ma nza
yayi, luvunu lu kimvuama ki nza ayi zitsatu
zi mambu mankaka bu makotidi mu bawu
buna mamfietikisanga Mambu ma Nzambi. (aiōn
g165) 20 Bosi bankaka bawu bantambulanga
mbongo mu ntoto wumboti. Bawu bobo beti
wanga mambu ma Nzambi ayi bawu beti buta
mimbutu miwombo: yinkaka makumatatu,
yinkaka makumasambanu bosi yinkaka khama.
21 Wuba kamba diaka: —A bwevi, beti nata
muinda mu diambu di kuwutula ku tsi katini
voti ku tsi mbuka e? A keti beti kuwunata
mu diambu di kuwutula va yilu meza. 22
Mamo masuama mafueti ba va kiezila ayi mamo
masueko mafueti totuka va nganda. 23 Enati
mutu widi matu mawila buna bika kawa. 24
Buna wubuela diaka: lulubuka mbote mu mamo
momo lulembo wa bila bela kulutezila mu tezo
kioki lusadila ayi bela buela mawombo. 25 Bila
kuidi woso mutu beki, bela buela kumvana
vayi kuidi mutu wowokambulu, bela kunziona
biobi kutu bidi yandi. 26 Wubuela tuba diaka:
—Tala Kipfumu ki Nzambi kidedikini banga
mutu wumosi wukuna mbongo mu ntoto. 27
Kaleka voti kakotuka va builu voti va muini,
mbongo yimena ayi yiyonzuka yawu veka
niandi mukambu zaba. 28 Ntoto wawu veka,
wubuta mimbutu; va thete wumenisa ntuidila,
bosiwutotula tsangu bosi mimbutu miyela. 29
Thangu mimbutu mayedidi; nkuni wubonga
kikhondolo kimvedolongo mimbutu muingi
kavedila mimbutu bila thangu yivedila yifuana.
30 Wubuela kamba diaka: —Mu mbi tulenda
dedikisa kipfumu ki Nzambi? Mu nongo mbi
tulendakulukambila yawu e? 31 Kipfumu ki
Nzambi kidedikini banga luteti lu mutalide.
Bu lukununumu ntoto, luawu lututidi keva
mu zitheti zioso va nza. 32 Vayi luawu kunu
mu ntoto lueti menanga ayi lumviokanga
bikunusubioso mu kula ayi lueti totula matafi
manneni; kuna zinuni zilenda tungilazindiala
ziawu ku tsi phozi andi. 33 Buna wuba longa
mambu ma Nzambi mu zinongo ziwombo
ziphilayayi, boso bubela diluaku di balenda
kunsudikila. 34 Kalendi kuba yolukila ko mu
kambu sadila nongo. Vayi ti weka va niandi
veka ayi minlonguki miandi, buna wuba kuba
sudikisanga mambu moso. 35 Va thangu masika
muna lumbu kina, Yesu wukamba minlonguki
miandi: —Tusabukanu ku disimu dinkaka. 36
Basia bika nkangu wu batu; bawu bannata mu
nlungu boso bu kabela. Minlungu minkaka miba
yandi vana. 37 Buela zimbukila vuka kingolo

kieka. Mayo ma ngolo mabua mu nlungu.
Bosi nlungu wutona wala nlangu. 38 Niandi
wuba wuleka kuna tsongi nlungu. Wuniekika
ntu andi va mbatakusa. Minlonguki minkotula
ayi minkamba: —A Nlongi! Tueka mfua vayi
Ngeyo wummona diawu diambu di phamba
e? 39 Wukotuka, wutemina vuka ayi wuvana
lutumu kuidi mbu: —Bika biyoko! Ba dio sui!
Vuka kimanisa ayi ndembama yivutuka. 40
Bosi wuyuvula minlonguki miandi: —A bila
mbi luididi boma-boma? A buevi lukambulu
minu e? 41 Beka mona boma buwombo ayi beka
niunguta bawu veka: —A buna nani mutu wawu
muingi vuka ayi mbu bintumunika e?

5 Bu batula ku disimu dinkaka di mbu mu
zunga ki basi Ngelasa. 2 Yesu bu katotuka mu
nlungu; mutu wumosi wuba ziphevi zimbimbi
wutotuka mu mabumbi, wuyiza kundengana.
3 Mutu beni wuba vuandanga mu mabumbi
ayi kadi mutu kalendikunkanga ko, ka diambu
ko mu zisieni. 4 Bila zikhumbu ziwombo baba
ku nkanganga bisengo ayi zisieni mu malu
vayi wuba tabulanga zisieni beni ayi wuba
bukunanga bisengo mu bitini. Ayi kadi mutu
kasia ku nyodika ko. 5 Zithangu zioso, builu ayi
muini, niandi wuba vuandanga mu biziamiayi
ku miongo, wuba kuenda yamikinanga ayi ku
kiluekanga mu matadi. 6 Bu kamona ti Yesu
wukidi thama; wuzawula ayi wuyiza fukama va
ntual'andi, 7 ayi wuyamikina mu mbembo yi
ngolo: —A yesu, Muana Nzambi yi zangama,
mambu mbi tidi kuidi minu e? Mu dizina di
Nzambi ndikuleba: kadi kundiamisa. 8 Bila wuba
kambanga pheve yimbimbi: —Pheve yi mbimbi
totuka mu mutu wawu! 9 Bosi Yesu wunyuvula:
—A dizina diaku nani! Niandi wumvutudila:
—Dizina diama "Lengio" bu dinsundula tuidi
bawombo. 10 Pheve yimbimbi yileba Yesu
muingi kabika kuba kuka mu zunga ki tsi beni.
11 Nkangu wu zingulu wunneni wuba dia kuna,
kuna ndambu mongo. 12 Zipheve zimbimbi
zileba Yesu: —Wututuma tukota kueto mu
zingulu ziazi! 13 Yesu wuba vana minsua. Buna
ziphevi zimbimbi zitotuka mu mutu beni ayi
ziyenda kota mu zingulu. Zingulu beni ziba
tezo ki zimilizizole; zinengumuka nsualu mu
mongo ayi ziyenda bua mu mbu, ayi, zimana
diama. 14 Minsungi mi zingulu beni mitina ayi
minata tsangu mu mavula ayi mu ziphangu zi
bibulu zitsola. Batu bayiza tala mambu momo
mavioka. 15 Bu batula vaba Yesu, bamona mutu
beni wowo wuba ziphevi zimbimbi, mutuwowo
wuba lengio, buna kavuendi; vueti minledi ayi
diela diandi diosodiduka. Buna bamona boma.
16 Ayi baba kamba mambu mavioka kuidi batu
bobo bamona boso mavangiminamu mutu wuba
ziphevi zimbimbi ayi mu zingulu. 17 Buna batu
beni baleba Yesu kabotuka mu zunga kiawu.
18 Mu thangu Yesu kaba nkota mu nlungu,
mutu wowo wuba ziphevi zimbimbiwuyuvula
Yesu enati lenda kunlandakana. 19 Vayi Yesu
kasia kumvana ko minsua mu kunlandakana
ayi wunkamba: —Vutuka ku nzo'aku, kuidi
bakhomba ziaku ayi wuba kambi mambu
Pfumu kavangidi ayi buevi kamuenini kiadi. 20
Buna wuyenda ayi wutona samuna mu "kumi
di mavula" mambu moso mamvangila Yesu.
Baboso basimina buwombo. 21 Yesu bu kabuela
sabuka, mu nlungu, ku disimu dinkaka di mbu;
nkangu wu batu bawombo bayiza kunzungidila
vana disimu di mbu. Niandi va ndambu mbu
kaba. 22 Buna mutu wumosi dizina diandi
Yayilusi, wuba wumosi mu bapfumu zi nzo
lukutukunu wuyiza vana. Bu kamona Yesu,
wufukama va ntual'andi. 23 Wunleba ngolo
ayi wunkamba: —Muan'ama wunketo widi mu
ziphasi zi lufua. Wundemvukila; yizawuntetika
mioko muingi kabeluka ayi kazinga! 24 Yesu
wuyenda yandi va kimosi ayi nkangu wu batu
wunlandakana ayi wumfietikisa mu zindambu
zioso. 25 Nketo wumosi wuba muna nkangu beni
wuba kimbevo ki viokanga menga, kumi mimvu
miodi kabedila kimbevo beni. 26 Wumona
ziphasi ziwombo kuidi minganga miwombo
ayi bima biandi bioso bimana mu diambu di
kimbevo beni, kasia beluka ko vayi ziphasi ziluta
buelama. 27 Bu kawa zitsangu zi Yesu, buna
wuyiza, muna nkangu wu kaba, ku manima ayi
wusimba nledi wu Yesu. 28 Bila wuyindula ti:
—Minu simba kuandi minledi miandi mandi
beluka kuama! 29 Muna thangu yina kaka,
menga malembolo buela vioka ayi wumona
mu nitu'andi ti belukidi mu nsongo wowo. 30
Muna thangu yina, Yesu wubakula ti lulendo
luandi lutotuka, wubaluka kuidi nkangu wu batu
ayi wuba yuvula ti: —A nani simbidi minledi
miama e? 31 Minlonguki miandi minkamba:
—Wummona kuaku buevi nkangu wu batu
balembo fietikisila mu zindambu zioso ayi
weka buela yuvula: "Nani wutsimbidi e?" 32
Vayi niandi thalu andi yiba kaka kuidi nkangu

muingi kazaba mutu vengi diawu. 33 Nketo
wumona boma ayi weka tita. Bu kazaba diambu
divangama mu nitu andi buna wufikama,
wufukama va ntuala Yesu ayi wunkamba kiedika
kioso. 34 Buna Yesu wunkamba: —A muan'
ama wunketo, minu kiaku kibelusidi! Yenda mu
ndembama ayi beluka kuaku mu ziphasi ziaku.
35 Buna wukidi yoluka, ndambu yi batu baba ku
nzo pfumu yi nzolukutukunu bayiza kunkamba:
—Muan'aku wunketo fuidi. Bila mbi mu buela
tatisa nlongi e? 36 Vayi Yesu bu kawa mambu
batuba, wukamba pfumu yi nzo lukutukunu,
ti: —Kadi mona boma. Wilukila kaka! 37 Bosi
Yesu kasia vana ko minsua, kadi kuidi mutu
wumosi, mu kunlandakana botula kaka Piela,
zaki ayi khomb'andi Yowani. 38 Buna batula ku
nzo Pfumu lukutukunu, Yesu wumona divuda
diba kuna: batu badila ayi bayamikina. 39 Buna
wukota mu nzo ayi wutuba: —A bila mbi divuda
diodi e? Ayi bila mbi lulembo didila e? Muana
kasi fua ko vayi leka kuandi kalekidi! 40 Vayi
bansekinina. Buna Yesu wutotula batu boso ku
nganda. Wubonga dise ayi ngudi yi muana ayi
minlonguki miomi miba yandi. Bawu bakota
yandi muna khati vinga muba muana beni.
41 Wusimba koko ku muana ayi wunkamba:
—Talita kumi! Bu dinsundula: Muana ndumba
ndikutumina kotuka! 42 Vana vawu muana
ndumba wutelama ayi wudiata bila nduka-
nduka kumi mimvu miodi miba yandi. Babo
basimina ngolo. 43 Vayi Yesu wuba kandika
babika kamba mambu beni kadi kuidi mutu
wumosi ayi wuba kamba bamvana bidia.

6 Buna Yesu wubotuka kuna; wuvutuka ku tsi
andi yika butukila ayi minlonguki miandi
minlandakana. 2 Mu lumbu ki saba, Yesu wutona
longa mu nzo lukutukunu. Buna bawombomu
batu bobo banwa basimina ayi batuba: —A kuevi
kabakidi mambu momo e? A phila nduenga
mbi yoyibamveni e? A buevi kalembo vangila
bikumu biobi e? 3 Niandi ko salaphati; muana
Maliya; khomba yi Zaki, Yose, Yuda ayi Simoni e?
Bakhomba bandi zi baketo keti zikala yeto vava?
Niandi wuba nkaku kuidi bawu muingi babika
wilukila. 4 Buna Yesu wuba kamba: —Mbikudi
kantambulanga minzitusu ko mu tsi andi, kuidi
bibutu biandi koayi mu dikanda diandi ko. 5
Diawu kadi kumu kasia vanga kuna ko. Vayi
botuka kaka ndambu bambevokatetika mioko
ayi kabelusa. 6 Wusimina buwombo mu kambu
kuawu ku minu. Yesu wudiengila mu mala ma
zunga kina mu diambu di longa. 7 Wutumisa
kumi mimvuala miandi miodi ayi wuba fidisa
buadi-buadi. Wuba vana lulendo lu yadila
ziphevi zimbimbi. 8 Wuba kamba babika nata
kadi kima kimosi mu nzila botula kaka nti wutula
va koko. Buna wuba kamba: —Bu lunkuenda,
lubika nata kadi khuta; kadi nata khutu; kadi
nata zimbongo mu photimoni. 9 Luvuata
zisapatu mu malu vayi kadi nata kikhutu ki
viakisa. 10 Yoso nzo bela ku luyakula, buna lukala
muna nate luela kuenda. 11 Kioso buangu bela
manga ku luyakula voti kuluwa; buna muthangu
luela botuka vana luba kukumuna mbungi-
mbungi yi malu meno. Diodi diela ba kimbangi
kuidi bawu. 12 Buna bayenda ayi balonga
batu ti babalula mavanga. 13 Bakuka ziphevi
ziwombo zimbimbi ayi badukudila bambevo
ziwombomafuta ayi baba belusa. 14 Ntinu
Elode wuwa zitsangu zi Yesu, bila dizina diandi
ditembakanamu zindambu zioso. Baba tubanga:
—Yowani Mbotiki niandi wufulukidi mu bafua!
Diawu kadidi lulendo luvangilabikumu. 15 Vayi
bankaka baba tubanga: —Niandi Eli. Bankaka
diaka ti: —Widi mbikudi banga wumosi mu
mimbikudi. 16 Vayi Elode bu kawa mambu
momo, buna wutuba: —Yowani mutu ndizengisa
ntu, niandi wufulukidi! 17 Muaki niandi veka
Elode wuvana lutumunu mu buila yowani ayi
wunkangisa mu zisieni mu nloko mu diambu
Elode kakuela Elodiasi nketo nkhomb'andi Filipi.
18 Bila Yowani wuba kambanga ntinu Elode:
—Wusi ko minsua mu kuela nketo khomb'aku!
19 Elodiasi wumfuemina ayi wuntombila diluaku
di kumvondila. Vayi kasia nunga ko. 20 Bila
Elode tsisi kaba monanga Yowani bila wuzaba
ti Yowani wuba mutu wusonga ayi wunlongo.
Diawu kaba ku nkebilanga bumbote. Bu kaba
kunwanga buna wuba yindulanga buwombo
ayi khini kaba monanga mu kunwa. 21 Vayi
lumbu kimosi diluaku dimonika mu thangu
Elode, mu lumbu ki nyengo wu mbutukulu
andi; kakubika nyengo wunneni wu ndiwulu,
wutumisa bapfumu zioso zi leta, bapfumu
zioso zi masodi ayi bapfumu zioso zi malamu
zunga ki Ngalili muingi biza dia ku nzo'andi.
22 Mu thangu yi nyengo, muana ndumba wu
Elodiasi wukota muna nzo, wukina. Wumonisa
Elode khini va kimosi ayi batu boso Elode
katumisa ku nyengo. Diawu ntinu kakambila
muana ndumba beni: —Wundomba kioso tidi,

ndieka kuvana kiawu. 23 Wumvana tsila bu
kaleva ndefi ti kioso kuandi wunlomba, yiba
kuandi ti ndambu yi kipfumu kiama, ndieka
kuvana kiawu! 24 Muana ndumba beni wuyenda
yuvula ngudi andi: —A mbi ndomba e? Ngudi
andi wunkamba: —Ntu wu Yowani Mbotiki! 25
Buna muana ndumba wuvika vutuka nsualu
kuidi ntinu ayi wunkamba: —Thidi mu nsualu
wuphana buabu ntu wu Yowani Mbotiki mu
dilonga. 26 Ntinu wumona kiadi, vayi mu
diambu di zindefi zi kaleva ayi batu bobo
batumusu; buna kasia zola kunyimina wawu
ko. 27 Buna ntinu wufidisa disodi dimosi mu
masadi momo maba kunsungangaayi wuntuma
kanata ntu wu Yowani. Disodi beni diyenda
kuna nloko ayi dizenga ntu wu Yowani. 28
Dinata ntu beni mu dilonga; divana wawu kuidi
muana ndumba bosimuana wuyenda wuvana
kuidi ngudi andi. 29 Minlonguki mi Yowani bu
miwa nsamu, miyiza bonga nitu andi, mizika
yawu. 30 Mimvuala mikutakana vaba Yesu ayi
mimvumbudila kipholo kimamo bavanga ayi
balonga. 31 Buna wuba kamba: —Yizanu va
lutengo, va buangu kikambulu batu ayi luvunda
fioti. Muaki batu bawombo baba kuendanga
ayi kuizanga. Diawu basia bakila ko thangu
yi dila bidia. 32 Diawu bakumina mu nlungu
mu kuenda ku lutengo; va buangu kikambulu
batu. 33 Batu bawombo baba mona bu bayenda
ayi baba bakula. Diawu batu bawombo baba
mu mavula bazawula kuna ayi baba tuamina
va buangu kioki baba kuenda. 34 Yesu bu
kakuluka mu nlungu; wumona nkangu wu batu;
wuba mona kiadi bila baba banga mameme
makambulu nsungi. Wutona kuba longa mambu
mawombo. 35 Buisi buna bueka nduka yila,
minlonguki miyiza kunkamba: —Va buangu
kikambulu batu tuidi bosi buisi bueka yila.
36 Diawu vutula batu baba muingi benda mu
ziphagu zi bibulu zitsola ayi mu mala mafikimini
mu diambu benda sumbi bidia. 37 Vayi Yesu
wuba vutudila: —Luba vananu beno veka bidia!
Vayi bawu banyuvula: —Tidi tuenda sumbi
mapha ma zikhama zizole zi denali muingi
tuba vana badia. 38 Yesu wuba yuvula: —Mapha
ma kua madi yeno e? Yendanu lutala. Bu
bazaba, buna bankamba: Mapha matanu ayi
zimbizi zizole. 39 Buna wuvana lutumunu mu
vuandisa nkangu wu batu mu makabu, va
biti binlangu. 40 Batu bavuanda mu makabu;
mankaka khama yi batu, mankaka makumatanu
ma batu. 41 Bosi wubonga mapha beni matanu
ayi zimbizi beni zizole, wuvumbulameso ku Yilu,
wuvutula matondo; wubukuna mapha, wuvana
minlonguki muingimikabudila nkangu wu batu.
Wubuela kabudila zimbizi zizole beni kuidi batu
boso. 42 Batu boso badia ayi bayukuta. 43 Batota
kumi bipani biodi biwala mu bitini bi mapha
ayi mu zimbizi ziozi zisiadidila. 44 Thalu yoso yi
batu badia mapha yiba mili tanu yi babakala. 45
Ku nzimunina Yesu wutuma minlonguki miandi
mikuma mu nlungu muingi mintuaminina ku
disimu dinkaka di mbu ku ndambu Betisayida;
niandi veka bu kaba vutula nkangu wu batu.
46 Buna kamana vutula nkangu buna wuyenda
ku mongo mu kuenda sambila. 47 Buisi buna
bueka yila, nlungu weka va ngingi mbu; Vayi
buna Yesu wukidi niandi veka ku disimu. 48
Wumona ti minlonguki miandi milembo moni
ziphasi ziwombo mu vuila mu diambu di phemo
yiba kuba vutula ku manima. Yiba nduka-
ndukathangu yinya yi builu. Yesu wuyenda
ku baba vayi va mbata mbukaba diatila. Ayi
wuzola kuba viokakana. 49 Vayi bu bammona
wundiatila va mbata mbu, babanzila ti nkuyuayi
diawu bayamikinina. 50 Bila baboso bammona
ayi bamona boma. Vayi vana vawu wuba kamba:
—Bika luba bukhafi bila minu kuandi; lubika
mona boma. 51 Bosi wukuma mu nlungu
mu baba ayi phemo yilembama. Minlonguki
misimina ngolo, 52 bila misia sudika ko tsundu
yi kumu ki mapha mu diambu di mintimamiawu
miba mi matadi. 53 Buna bamana sabuka mbu,
batula ku zunga ki Ngenezaleti; bakanga nlungu
va dibongo. 54 Bu batumbu kuluka mu nlungu,
batu babakula Yesu. 55 Buna batu beni bayenda
nsualu mu zunga kioso. Bannatina bambevo
mu biphoyi koso buangu bawa ti kuna kadi. 56
Mu bibuangu bioso kaviokila yiba mu mala, mu
mavula voti mu zitsola batu batula bambevo
mu mazandu, ayi, baba nlebanga Yesu muingi
kaba vana kaka minsua mu simba kaka tsongi yi
nledi andi. Babo bobo basimba wawu babeluka.

7 Bafalisi ayi ndambu yi minlongi mi mina baba
ku Yelusalemi, bayiza kutakana vaba Yesu. 2
Bamona ti minlonguki miandi minkaka miba
dia dipha ayi miokomi mvindu bu dinsundula
mioko mikambu sukulu. 3 Bila Bafalisi ayi
Bayuda boso balendi dia ko mu kambu tuama
sukulabumbote mioko miawu; buawu bobo
baba kinzikilanga kikhulu ki bakulu bawu. 4

Ayi enati ku zandu babedi, balendi dia ko
enati basi yobila ko. Bifu binkaka biwombo
baba bikila kuidi bakulu bawu banga mu phila
yisukudila zikopo, mimvungu ayi zinzungu zi
bisengo. 5 Diawu Bafalisi ayi minlongi mi mina
bayuvudila Yesu ti: —A bila mbi minlonguki
miaku mikinzikanga ko kikhulu ki bakulubeto
e? Bila mbi beti dila ayi mioko mikambu sukulu
e? 6 Yesu wuba vututdila: —Beno luidi bankua
mayuya! Ezayi wubikula bumboti mu diambu
dieno. Banga bu disonimina mu minkanda: Batu
baba mu tsongi zi bididi kaka beta kunzitisila
vayi mintima miawu thama midi ayi minu. 7 Mu
phamba kuandi balembo tsambidila bila malongi
balembo longi madi zithumunu zikubuku kuidi
batu. 8 Bila lueti loza Mina mi Nzambi ayi
lueti kinzika kikhulu ki batu. 9 Wubuela ku
bakamba diaka: —Beno lueti vunzikisa Mina mi
Nzambi muingi lukinzika kikhulu kieno. 10 Bila
Moyize wutuba ti: Kinzika Dise diaku ayi ngudi
aku, ayi woso wunsinga dise diandi votingudi
andi kafueti baka thumbudulu yi lufua. 11
Vayi tala phila lueti tubila: woso wunkamba
kuidi dise diandi voti kuidingudi andi ti: “Bima
biabi ndiedi kaveni mu kusadisa bidi kolibani,
budinsundula dikaba ditambuku kuidi Nzambi”,
12 ayi lueti vana minsua kuidi mutu wowo mu
kambu sadisa dise diandi ayi ngudi andi. 13
Buawu bobo beno lueti vunzikisila Mambu ma
Nzambi bu lueti kinzikakikhulu kieno kioki lueti
kukilonga ayi lueti vanga mambu mawombo
ma phila yoyi. 14 Yesu wutumisa diaka nkangu
wu batu ayi wuba kamba: —Lungua beno boso
ayi lusudika: 15 Kuisi ko kima kidi ku nganda
yi mutu kilenda sumuna mutu bu kikotidi
mu khati mutu vayi biobi bieti totuka mu
niandi biawu bieti kunsumuna. 16 [Enati mutu
beki matu ma wila buna bika kawa.] 17 Buna
kabotuka vaba nkangu wu batu, Yesu wukota ku
nzo; bunaminlonguki miandi minyuvula muingi
kaba kamba tsundu nongo yoyi katuba. 18 Buna
wuba kamba: —Beno mamveno luisi ko diela e?
Lukadi zaba ti bibioso bidi ku nganda yi mutu
bilendi kunsumuna ko bu bikotidi mu niandi. 19
Bila bikotanga ko mu ntim'andi vayi mu vumu
binkuendanga bosibintotukanga ku nganda.
Mu mambu momo buna Yesu wuvedisa bidia
bioso. 20 Wubuela ku bakamba diaka: —Vayi
mantotukanga mu mutu, mawu meti sumuna
mutu. 21 Bila mu khati, mu ntima wu mutu,
muawu mueti totukila mayindumambimbi meti
nata mutu mu vanga mambu matsoni, mu yiba,
mu vonda, 22 mu kitsuza, mu nzinunu, mu
mambu mambimbi, mu luvunu, mu divunzi,
mu kikhenene, ku bifingu, ku luniemo ayi
ku mambu ma buvungisi ayi mambimbi. 23
Mambu moso mama mambimbi mu khati ntima
meti ba ayi mawu meti sumuna mutu. 24
Yesu bu kabotuka vana, wuyenda mu zunga ki
divula di Tile. Buna wukota mu nzo yimosi ayi
kasia zola ko ti mutu kazaba. Vayi kasia baka
busuamina ko. 25 Bila nketo wumosi, wuwa
zitsangu ziandi ayi wuba ayi muan'andiwunketo
wuyamusu kuidi pheve yimbimbi, wuyiza ayi
wufukama va malu mandi. 26 Nketo beni wuba
muisi Ngelese, wubutukila ku Fenisi didi mu
tsi Sili. Wuleba Yesu muingi katotula pheve
yimbimbi yiba mu muan'andi wunketo. 27 Vayi
Yesu wumvututdila: —Bika theti bana batuama
yukuta; bila busi fuana ko mu bonga dipha di
bana ayi lozila diawu zimbua. 28 Nketo beni
wunkamba: —Nyinga Pfumu, zimbua zidi ku
tsi meza zieti dia bitsiedi-tsiedi biobi bana
beti dodula. 29 Buna Yesu wumvututdila: —Mu
diambu di mvutu wowo, yenda kuaku! Pheve
yimbimbi yitotukidi mumuan'aku wunketo. 30
Bu kavutuka ku nzo'andi; wuyenda bata muan'
andi buna kalekidi va mbuka, pheve yimbimbi
yitotukidingi kuandi. 31 Yesu bu kabotuka
mu zunga ki Tila, wuviokila mu Sidoni ayi
mu Dekapoli bu kayenda ku mbu wu Ngalili.
32 Bannatina mutu wumosi wufua matu ayi
wuba yolukilanga mu phasi. Banleba muingi
kantetika mioko. 33 Yesu wubotula mutu beni va
khatitsika nkangu, wunnata va lutengo, wutula
minlembo miandi mu matu; wulobula madita
bosi wusimba ludimilu mutu beni. 34 Buna
wuvumbula meso ku yilu, wuvumisa ayi wutuba:
—Efata! Bu dinsundula zibuka kuaku. 35 Vana
vawu matu ma mutu beni mazibuka; ludimi
luandiluninanguka ayi wutona tuba bumboti.
36 Yesu wuba kandika babika kamba nsamu
beni kadi kuidi mutu wumosi. Bu kaluta kuba
kandika buna baluta tembikisa wawu. 37 Nkangu
wu batu basimina ngolo ayi batuba: —Mambu
moso keti vanga madi mamboti; weti zibula
matu ma batu bafua matuayi weti yolukisa
mababa!

8 Muna bilumbu beni, nkangu wu batu
bawombo bakutakana. Sumbu basia ba kadi
kidia ko, buna Yesu wutela minlonguki miandi

ayi wuba kamba: 2 —Kiadi ndimmona nkangu
wu batu baba. Bila bilumbu bitatu bavuandidi
yama vava ayi basi kadi kidia ko. 3 Enati
ndibavutudi ayi nzala mu zinzo ziawu buna
maba bua dibutumu nzila bila bankaka thama
babedi. 4 Minlonguki miandi mimvutudila:
—Va buangu kikambulu batu tuidi, buna kuevi
tulenda bakila maphamafueni mu dikila nkangu
wu batu wawu e? 5 Yesu wuba yuvula: —A mapha
makua madi yeno e? 6 Buna Yesu wutumina
batu boso bavuanda va tsi; wubonga tsambuadi
di mapha beni, wuvutula matondo, wubukuna
mawu ayi wuvana mawu minlongukimiandi
ayi miawu mikabudila nkangu wu batu. Buawu
bobo mivanga. 7 Baba ayi ndambu bina bi
zimbizi zifioti zi nlangu. Bu basakumuna biawu
wuvana minlonguki miandi muingi mikabudila
batu. 8 Badia ayi bayukuta. Botota tsambudi
di bipani mu bitini biobi bisiadidila. 9 Batu
babo baba, nduka-nduka mili ya yi babakala.
Bosi Yesu wuba vutula. 10 Muna thangu beni,
Yesu wukota mu nlungu ayi minlonguki miandi,
bayenda ku Dalimanuta. 11 Bafalisi bayiza ayi
batona kumfindisa ziphaka. Banlomba dimbu
kimosikiba ku Diyilu mu diambu di kuntambila
ntambu. 12 Yesu wuvumina ayi wutuba: —Bila
mbi batu ba tsungi yayi bantombila dimbu e?
Bukiedika ndikulukamba tikadi dimbu kimosi
balendi mona ko. 13 Wu babika, wukuma mu
nlungu ayi wuyenda ku disimu dinkaka. 14
Minlonguki mizimbakana nata mapha; dipha
dimosi kuandi kaka diba yawu muna nlungu. 15
Vayi wuba lubula: —Lukeba ayi luzibula meso
mu luvi lu Bafalisi ayi lu Elode! 16 Minlonguki
miyuvusana miawu na miawu: —Mu diambu
tukambulu mapha diawu kantubila bobo! 17
Yesu wuzaba mayindu mawu ayi wuba yuvula:
—Bila mbi lulembo kukiyuvula beno na beno mu
diambu lukambulu mapha e? A beno, lusudikidi
ko e? Ayi lubakudi ko e? Mintima mieno mikidi
banga matadi e? 18 Meso madi yeno vayi lukadi
mona e? Makutu madi yeno vayi lukadi wa e?
Lukadi buela tebuka moyo e? 19 Bu ndibukuna
mapha matanu mu diambu di mili tanu yi
batu, bipani bikua lutota biobi biba biwala mu
bitsadisila e? Bamvutudila: —Kumi bibiodi. 20
Bu ndikabula tsambuadi di mapha mu diambu
di mili ziya zi batu. A bipani bikua lutota biobi
biba biwala mu bitsiadisila e? Bamvutudila:
—Tsambuadi. 21 Buna wubuela diaka: —Vayi
nate buabu lusudikidi ko e? 22 Bu batula ku
Betesayida banata phofo kuidi Yesu, banleba
muingi kansimba. 23 Yesu wusimba phofo beni
mu koko, wunnata ku fula di buala, wulobula
madita mu meso ma phofo beni; wuntetika
mioko ayi wunyuvula: —Lembo moni kima e?
24 Phofo wutala ayi wuvutula: —Ndimmona
batu, banga minti mindiata. 25 Yesu wubuela
tetika mioko miandi mu meso ma phofo beni.
Bosi Phofo weka mona; wubeluka ayi wumona
bumboti bima bioso. 26 Yesu wumvutula ku nzo'
andi. Vayi wunkamba ti: —Kadi kota ku buala.
27 Yesu ayi minlonguki miandi miyenda mu
mala ma Sezale mu Filipi. Mu nzila, wuyuvula
minlonguki miandi: —Batu beti tuba ti minu
ndidi nani e? 28 Bamvutudila: —Bankaka widi
Yowani Mbotiki; bankaka widi Eli, ayi bankaka
widiwumosi mu mimbikudi. 29 Buna wuba
yuvula: —Vayi beno veka lueta tuba ti minu
ndidi nani e? Piela wumvutudila: —Ngeyo widi
Klisto. 30 Vayi wuba kandika babika yolukila
diawu kadi kuidi mutu wumosi. 31 Bosi wutona
kuba longa ti Muana mutu kafueti mona ziphasi
ziwombo, bila bakulutu, bapfumu zi zinganga
Nzambi, minlongi mi mina, baboso bobobela
kunloza; bela kumvonda vayi bilumbu bitatu
bu biela vioka, niandi wela fuluka. 32 Wuba
kamba mambu moso mama mu kambu sueka
kadi diambu. Buna Piela wunnata va ndambu
ayi wutona kuntubidila. 33 Vayi Yesu wubaluka
ayi wutala minlonguki miandi, weka ntubidila
Piela mu kingolo ti: —Satana! Botuka va ndidi!
Bila mayindu maku masi ko ma Nzambi vayi ma
kimutu. 34 Yesu wutumisa nkangu wu batu ayi
minlonguki miandi, wuba kamba: —Enati mutu
tidi kundandakana buna kafueti kukizimbakana
niandi veka vayi kabonga dikulusi diandi ayi
kandandakana. 35 Bila woso tidi keba luzingu
luandi wela luzimbisa, vayi woso wela luzimbisa
mu diambu diama ayi mu diambu di Nsamu
wumboti, wela luvukisa. 36 Enati mutu beki
nza yimvimba vayi zimbisidi muel'andi, buna
ndandu mbi kela baka e? 37 Voti mu kima mbi
mutu kalenda sombikisa muel'andi e? 38 Bila
woso mutu wukumfuila tsoni ayi wumfuila
mambu mama tsoniva khatitsika tsungi yayi yi
bankua kitsuza ayi yi bankua masumu, buna
muana mutu mamvandi wela kumfuila tsoni mu
thangu kela kuiza mu nkembo wu dise diandi
va kimosi ayi zimbasi ziandi zinlongo.

9 Ayi wubuela diaka: —Bukiedika
ndikulukamba: batu bankaka badi vava
balendi ba fuako nate bela mona Kipfumu
ki Nzambi kinkuizila mu lulendo. **2** Bilumbu
bisambanu bu bivioka, Yesu wubonga Piela, Zaki
ayi Yowani, wuba nata va bawu veka, va lutengo,
va mbata mongo wumosi wunda. Wukituka va
ntual'awu; **3** minledi miandi mitona lezama ayi
mieka miphembi dio ve. Kuisi ko mutu va ntoto
wumvimba beki buvedisila minledi muingi
miba phembi yi phila yina **4** Tumbu zimbukila
Eli ayi Moyize baba monikina; bansolula ayi
Yesu. **5** Buna Piela wukamba Yesu: —A Nlongi!
Bulutidi mbote tukala kueto vava! Bika tutunga
zinzozitatu zikapu: yimosi mu diambu diaku,
yimosi mu diambu di Moyize, yimosi mu
diambu di Eli. **6** Bukiedika kasia zaba ko diambu
dituba bila bawu boso boma baba mona. **7** Buna
dituti dimosi dimonika ayi diba fuka. Mbembo
yimosi yitotuka mu dituti beni, yiwakana:
—Niandi, niawu muan'ama wu luzolo, lunwila!
8 Muna yina thangu, minlonguki bu mitala
ku ndambu ayi ndambu misia buela mona
Moyize ayi Eli ko vayi Yesu kaka wusiala yawu.
9 Bu baba nengumuka mongo, Yesu wuba
vana lutumunu ti babikakamba mambu mama
bamueni kadi kuidi mutu wumosi nate Muana
Mutu kelafuluka mu bafua. **10** Balunda mambu
beni vayi bayuvasana bawu yi bawu tsundu
yi "fuluka mu bafua". **11** Buna banyuvula:
—A bila mbi minlongi mi Mina mieta tubila
ti Eli kafueti tuama kuiza theti e? **12** Yesu
wuba vutudila: —Bukiedika Eli kafueti tuama
kuiza ayi wela kubika mambu moso. Vayi
bila mbi disonimina mu minkanda ti Muana
Mutu wela mona ziphasi ziwombo ayi wela
sekonono e? **13** Vayi minu ndikulukamba ti Eli
wuyiza vayi bamvangila mambu bosobubela
luzolo luawu banga bu disonimina mu diambu
diandi. **14** Buna batula kuba minlonguki;
bamona nkangu wu batu wuba zungidila ayi
milembo findana ziphaka ayi minlongi mi
Mina. **15** Vana vawu nkangu wu batu buna
wumona Yesu, wusimina ngolo. Buna batu
boso bazawula mu diambu bamvana mbote. **16**
Buna wuba yuvula: —A diambu mbi lulembo
findinina yawu ziphaka e? **17** Mutu wumosi
wuba muna nkangu wumvutudila: —A Nlongi,
ndinatiningi muan'ama wu bakala widi pheve
yi dibaba. **18** Mu kioso kuandi buangu Pheve
yimbimba yawu kumbuila, yeti kuntutumuna
ngolo ayi weti totula difulu mu munu; weti
kueta meno, bosi nitu yifueti mana kangama.
Khembi minlonguki miaku muingi mikuka
pheve beni vayi misi nunga ko. **19** Yesu wuba
vutudila: —Tsungi yikambulu minu! Zithangu
zikua ndiela kadila yeno va kimosi e? Zithangu
zikua ndiela buela kangila ntima mu bila kieno
e? Lundatina niandi. **20** Bantuadila muana
beni. Pheve yimbimbi bu yitumbu mona Yesu,
yitutumuna muana beni; muana wulumbama
va tsi; muana wumvindumuka va tsi. Difulu
dieka ntotuka va munu. **21** Yesu wuyuvula
dise diandi: —Tona thangu mbi katonina mona
ziphasi ziazi e? Dise diandi divutula: —Tona mu
bumuana buandi. **22** Zikhumbu ziwombo Pheve
beni yimbimbi yeti kunlumba ku mbazu voti
mu nlangu muingi yimvonda. Enati wulenda
vanga diambu, bunabika wutumona kiadi,
wutusadisa! **23** Yesu wumvutudila: —Enati
wulenda! Mambu moso malenda vangama kuidi
woso mutu wilukidi! **24** Vana vawu dise di
muana diyamikina: —Nguilukidi, wutsadisa
mu kambu kuama ku minu. **25** Yesu bu
kamona ti nkangu wu batu wulundumuka,
buna wutemina pheveyimbimbi ayi wutuba:
—A Pheve yimbimbi yeti kanga mbembo ayi
matu ma muana, minu ndikutumina: Totuka
mu muana wawu ayi muisi ko thangu mu
buela vutuka mu niandi. **26** Pheve yimbimbi
yiyamikina, yitutumuna muana beni, bosi
yitotuka. Muana beni weka banga wufua. Diawu
batu boso baba vana batubila: "Yimeni, fuidi."
27 Vayi yesu wunsimba mu koko, wuntedimisa,
bosi muana beni wutelama. **28** Yesu bu kakota
mu nzo, minlonguki miandi mieka kunyuvula
va bawu veka: —A bila mbi beto tusi nunganga
ko mu kuka pheve yoyo e? **29** Yesu wuba
vutudila: —Pheve yi phila yayi yeti totukila
kaka mu lusambulu. **30** Babotuka muna zunga
beni, baviokila ku Ngalili. Yesu kasia zola ko
ti mutu ka buzaba **31** bila minlonguki miandi
kaba longo; wuba kamba: —Muana Mutu wela
yekolo mu mioko mi batu. Bela kumvonda.
Vayi bilumbu bitatu bu biela vioka, wela fuluka
mu bafua. **32** Vayi minlonguki misia sudika ko
tsundu malongi beni, bosi boma miba mona mu
kunyuvula biuvu. **33** Batula ku Kafalinawumi.
Yesu bu kaba muna nzo, buna wuba yuvula:
—A mambu mbi lulembo findininanga ziphaka
mu nzila e? **34** Baboso baba dio sui! Bila bu
baba mu nzila, bafindasana bawu nabawu

ziphaka mu diambu di zaba nani muna badi
lutidi munneni. 35 Yesu wuvuanda, wutumisa
Kumi mimvuala miodi ayi vuba kamba: —Enati
mutu tidi ba wutheti, buna kaba wutsuka mu
batu boso ayikaba kisadi ki batu boso. 36 Bosi
wubonga muana lezi, wuntelimisa va khatitsik'
awu. Buna kambonga mu mioko miandi bosi
wuba kamba: 37 —Woso wunyakula muana lezi
wuphila yayi mu dizina diama, minu kuandi
kayakudi. Ayi woso mutu wundiakudi buna
bika sia ti minu kaka kayakudi vayi yakudi
diaka mutu wowo wuthuma. 38 Bosi Yowani
wunkamba: —Nlongi, tumueningi mutu wumosi
wuntotula ziphevi zimbimbi mu dizinadiaku
vayi tunkandikidingi bila katulandakananga
ko. 39 Yesu wumvutudila: —Lubika kunkandika,
bila kuisi ko mutu weti vanga kumu mu
dizinadiama ayi zimbukulu weka kuthubidila
mambu mambimbi. 40 Bila woso wukambu
bumbeni kuidi beto buna ku ndambu eto kadi.
41 Tala, bukiedika ndikulukamba: woso kuandi
mutu wukuluvana banza ti kopoyi nlangu
mu dizina diama bila luidi batu ba Klisto,
kalendi zimbisa ko mfutu andi. 42 Ayi wubuela
tuba ti: —Woso mutu wumbuisa mu masumu
wumosi mu bana balezi baba betikunguilukila,
bulutidi mboti bankanga, mu tsingu, ditadi
dinneni diodi beti nikina zitheti bosi banloza
mu mbu. 43 Enati koko kuaku kulembo buisi mu
masumu buna zenga kuawu bila mboti wukota
mu luzingu ayi koko kumosi ayi kuenda ku
bulungi, kuidi mbazuyizimanga ko ayi mioko
miodi miduka. [(Geenna g1067) 44 Kuna zimvidi
ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima
ko.] 45 Enati kulu kuaku kulembo buisi mu
masumu, buna zenga kuawu bilamboti wukota
mu luzingu ayi kulu kumosi ayi mu lozo ku
bulungi ayi malu muadi maduka. [(Geenna g1067)
46 Kuna zimvidi ziawu zilendi fua ko ayi mbazu
yilendi zima ko.] 47 Enati dieso diaku dieti
kubuisa mu masumu, buna dovula diawu bila
mboti wukota mu Kipfumu ki Nzambi ayi dieso
dimosi ayi mu lozo ku bulungi ayi meso muadi
maduka; (Geenna g1067) 48 kuna zimvidi ziawu
zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko. 49 Bila
kadika mutu wela kitulu lueki mu mbazu banga
tsalu bu yinkitudilanga bidia lueki. 50 Tsalu
kima kimboti vayi ti yisiedi ko lueki, buna buevi
lulenda vutudila diakalueki luandi e? Diawu
bika luba tsalu mu beno veka ayi zingilanganu
mu ndembama beno na beno.

10 Yesu wubotuka kuna mu kuenda mu zunga
ki Yuda ayi ku ndambu yinkakayi Yolidani.
Nkangu wu batu wubuela kutakana va kaba ayi
wutona kuba longabanga boso bu kayuku. 2
Bafalisi bayiza kuidi niandi mu diambu bamfiela,
bana banyuvula: —Minsua midi kuidi bakala
mu botula nketo andi va makuela e? 3 Niandi
wuba vutudila: —Moyize mbi kalutumina e? 4
Bankamba ti: Moyize wuvana minsua mu sonika
nkanda luvambanu mu vonda dikuela ayi mu
kuka nketo andi. 5 Yesu wuba vutudila: —Moyize
wulusonikina lutumunu lolo mu diambu di
mintima mieno midi banga matadi 6 vayi vana
thonono Nzambi wubavanga bakala ayi nketo.
7 Diawu bakala kela bikila dise diandi ayi ngudi
andi mu bundana ayi nketo andi, 8 buna bawu
buadi bela kituka nsuni wumosi. Buna basiedi
diaka batu buadi ko vayi beka nsuni wumosi
kaka. 9 Diawu mutu kabika vambisa kibundisa
Nzambi. 10 Bu baba diaka mu nzo, minlonguki
minyuvula diaka mu diambu di mambu beni.
11 Wuba kamba: —Mutu niandi botula nketo
andi va makuela ayi kuedidi nketo wunkaka,
vengi kitsuza kuidi nketo wutheti. 12 Bosi
enati nketo botukidi va makuela, ayi kuedidi
bakala dinkaka, buna vengi kitsuza. 13 Banatina
Yesu bana balezi muingi kaba tetika nioko
vayi minlonguki mitemina batu bobo babanata.
14 Vayi bu kamona bobo; wufuema ayi wuba
kamba: —Lubika bana bafioti biza kuidi minu
ayi kadi kuba kandika; bila kipfumu ki Nzambi
kivuiwilu kuidi bobo baba dedikini. 15 Bukiedika
ndikulukamba, woso mutu wummanga tambula
Kipfumu ki Nzambibanga muana lezi, kalendi
baka ko bu kotila mu Kipfumu beni. 16 Vana
vawu wubonga bana ba lezi, wuba tetika mioko
ayi wuba sakumuna. 17 Bu kaba kuenda, mutu
wumosi wuyiza fukama mu nsualu ku ntual'
andi ayi wunyuvula: —Nlongi wumboti, diambu
mbi phanga muingi ndibaka luzingu lukalumani
e? (aiōnios g166) 18 Yesu wumvutudila: —Bila
mbi wukuthedila wumboti e? Kuisi ko mutu
widi wumboti. Nzambi kaka widi wumboti. 19
Vayi ngeyo zebi zithumunu: kadi vonda, kadi
vanga kitsuza, kadi yiba, kadi tuba kimbangi ki
luvunu, kadi vangila mutu mbimbi, kinzika dise
diaku ayi ngudi aku. 20 Mutu beni wunkembi:
Nlongi, ndieti sadila mambu momo tona mu
bumuana buama! 21 Yesu wuntala, wunzola ayi
wunkamba: —Diambu dimosi kaka dikambulu
yaku: yenda, sumbisa bima bioso bidi yaku

ayi vana kuidi minsukama. Buna ma wubaka
kiuka mu Diyilu, bosi yiza ayi wundandakana.
22 Bu kamana wa mambu momo, mutu beni
wutumbu vonga, wuyenda ayi kiadi mu ntima
bila kimvuama kiwombo kiba yandi. 23 Buna
Yesu wuzungisa thalu mu zindambu zioso ayi
wukamba minlonguki miandi: —Didi diambu
di phasi kuidi batu bobo badi kimvuama mu
kota mu kipfumu ki Nzambi. 24 Minlonguki
misimina buwombo mu diambu di mambu
mandi. Vayi Yesu wubuela bakamba: —Bana,
ziphasi ziwombo zidi mu kota mu Kipfumu ki
Nzambi. 25 Bukiedika kadi kuandi phasi kuidi
kamela mu viokila va divudu di tsoma vayi
bika kuidi mutu widi kimvuama mu kota mu
Kipfumu ki Nzambi. 26 Minlonguki misimina
ngolo ayi bayuvasana bawu na bawu: —A buna
nani wulenda vuka e? 27 Yesu wuba tala ayi
wuba kamba: —Kuidi batu malendi baka bu
vangiminina ko vayi bika kuidi Nzambi bila
kuidi Nzambi mamo malenda vangama. 28
Diawu Piela kanyuvudila: —Tala, beto tumana
bika bima bioso ayi tulandakana! 29 Yesu
wumvutudila: —Bukiedika ndikulukamba, kadi
mutu wumosi wubikidi nzo, bakhomba bandi
zi babakala, bakhomba bandi zi baketo, ngudi
andi; dise diandi, bana bandi voti zitsola ziandi
mu diambu diama ayi mu diambudi Nsamu
Wumboti, 30 Wela kambu baka mu thangu
yayi yi tuidi: zinzo, bakhomba zi babakala
ayi zi baketo, zingudi, bana ayi zitsola va
kimosi ayi yamusu vioka zikhama zi zikhumbu.
Bosi mu thangu yela kuiza, wela baka luzingu
lukalumani. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Vayi batu
bawombo mu bobo badi batheti bela ba batsuka,
bosi, bobo badi batsuka bela ba batheti. 32 Bu
baba mu nzila mu kuenda ku Yelusalemi, Yesu
ku ntuala kaba. Minlonguki misimina, batu
bobo baba landakana bamona boma. Buna Yesu
wubonga diaka kumi mimvuala miandi miodi
ayi wutona kuba kamba mambu momo mafueti
kumbuila. 33 Wuba kamba: —Lutala, tulembo
yendi ku Yelusalemi, vayi kuna Muana Mutu kela
yekodolo mu mioko mi bapfumu zinganga ayi
kuidi minlongi mi Mina. Bela ku nzengila nkanu
wu lufua ayi bela ku nyekula mu mioko mi
Bapakanu. 34 Bela kunsekinina, bela kunlobudila
madita, bela ku mbeta bikoti ayi bela kumvonda.
Vayi bilumbu bitatu bu biela vioka, wela fuluka
mu bafua. 35 Buna Zaki ayi Yowani, bana ba
Zebede, bayiza fikama vaba Yesu, bankamba:
—A Nlongi! Tutidi wutuvangila mambu momo
tueka ku lomba. 36 Wuba yuvula: —A diambu
mbi lutidi ndiluvangila e? 37 Bamvutudila: —Mu
thangu wela ba mu nkembo'aku, bika wumosi
kaba vuanda va lubakala luaku, wumosi va
lumoso luaku. 38 Vayi Yesu wuba kamba: —Beno
lusi zaba ko mambu momo lunlomba! Buna
beno lulenda nua mbunguyoyi ndiela nua e?
Voti buna lubotimini mbotama yoyi mfueti
botama e? 39 Bamvutudila: —Tulenda kueto!
Yesu wuba kamba: —Luela nua kueno mbungu
yoyi ndikuiza nua ayi luela botama mbotama
yoyi ndikuiza botimina! 40 Vayi mu diambu di
vuanda va lubakala luama voti va lumoso luama,
diodi disi kuthala ko. Bila bibuangu beni bidi
mu diambu di batu bobo bakubukulu biawu.
41 Thangu kumi di mimvuala minkaka miwa
mambu momo, mifuemina Zaki ayi Yowani. 42
Bosi Yesu wuba tumisa bawu boso, wuba kamba:
—Luzebi ti bobo bammonikanga ti bapfumu zi
Bapakanu zieta kuba tuminanga mu kingolo
ayi batu bawu baluvalu beti kuba yadila. 43
Vayi kuidi beno, buawu ko bufueti bela. Bila
woso tidi ba wunneni vakhatitsik'eno buna
bika kaba kisadi kieno. 44 Ayi woso tidi ba
wutheti buna luidi, bika kaba mvika wu batu
boso. 45 Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muingi
bansadila vayi wuyiza mu diambudi sadila
ayi vana luzingu luandi mu diambu di kula
bawombo. 46 Bosi batula ku Yeliko. Mu thangu
Yesu, va kimosi ayi minlonguki miandi ayi
nkangu, bu batotuka mu Yeliko buna Balitime,
muana bakala wu Time, wuba phofo ayi wuba
wuvuanda mu myenda nzila ayi zimbongo kaba
lombanga. 47 Buna kawa ti niandi nina Yesu
muisi Nazaleti, wutona yamikina: —A Yesu!
Muana Davidi, wumbona kiadi! 48 Bawombo
bantemina muingi kabika biyoko. Vayi niandi
wulutabuela yamikina ngolo: —A Muana Davidi!
Wumbona kiadi! 49 Yesu wutelama ayi wutuba:
—Luntela! Batela phofo ayi bakamba: —Ba
bukhafi! Telama! Ngeyo kantela. 50 Wuloza
yunga kiandi, wutumbu telama, wuyenda nsualu
kuidi Yesu. 51 Yesu wunyuvula: —Diambu mbi
tidi ndivangila e? Phofo wumvutudila: —A
Nlongi, thidi mona! 52 Buna Yesu wunkamba:
—Yenda, minu kiaku kibelusidi! Vana vawu
Balitime wumona ayi wulandakana Yesu mu
nzila.

11 Mu thangu bafikama ku Yelusalemi, buna
beka nduka tula ku Betifange ayi ku
Betani ku ndambu mongo minti mi Olive; Yesu
wutuma minlonguki miandi miodi ayi **2** wuba
kamba: —Yendanu ku buala bobo buidi ku
ntual'eno, beno tula, buna ma lumona muana
phunda wukangama, kadi mutu kawudiatidi
ko. Lunianguna wawu ayi lutuala wawu. **3** Vayi
enati mutu wuluyuvudi: “Bila mbi lumvangila
bobo e?”, buna lunkamba: “Pfumu mfunu
kawuvuidi”. Buna wela kuwufila nsualu vava.
4 Bayenda, bamona muana phunda beni buna
wukangimini va ndambu muelo, ku nganda, mu
yenda nzila. Bawu nianguna. **5** Batu bankaka
baba vana bayuvula: —A mbi biobi lumvana
e? A mu diambu di mbi luniangunina muana
phunda wowo e? **6** Bavutula banga boso
Yesu kabatumina. Batu beni bababika benda
kuawu. **7** Banata muana phunda beni kuidi
Yesu; bayala minledi miawu vambata muana
phunda beni, ayi, Yesu wuvuanda va mbata
muana phunda beni. **8** Batu bawombo bayala
minledi miawu mu nzila, bankaka bayala matafi
maminti momo bazenga mu zitsola. **9** Batu
bobo baba ku ntuala ayi bobo baba ku mbusa
baba yamikinanga: Ozana! Bika kasakumunu
mutu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu!
10 Bika kisakumunu Kipfumu kioki kinkuiza,
kipfumu ki nkulu'eto Davidi Ozana mu bibuangu
binzangama. **11** Yesu bu kakota ku Yelusalemi,
wuyenda mu Nzo Nzambi. Bu kazungisa thalu
andi mu bima bioso, wuyenda ku Betani va
kimosi ayi kumi minlonguki miandi miodi mu
diambu di thangu yeka kielo. **12** Mu lumbu
kilanda, bu batotuka mu Betani, Yesu wumona
nzala. **13** Buna wukidi thama, wumona nti
wumosi wu figi wuba meza mamboti. Wufikama
mu tala kani lenda mona muna makundi. Vayi
bu kafikama vaba nti, meza na meza kaka
kamona, bila yisia ba tsungi yi makundi ma figi
ko. **14** Buna Yesu wukamba nti wu figi: —Kadi
mutu kalendi buela dia dikundi di nti aku ko.
Minlonguki miandi miwa bu katuba mambu
momo. **(aiōn g165)** **15** Buna bayetula ku Yelusalemi,
Yesu wukota ku luphangu lu Nzo Nzambi, ayi
wukuka batu bobo baba sumbisa bima ayi
bobo baba sumba bimamuna luphangu lu Nzo
Nzambi. Wusengubula zimeza zi batu bobo baba
sienzanga zimbongo ayi bikundu bi bobo baba
sumbisanga mabembi. **16** Ayi wukandika ti kadi
mutu wumosi kabika buela viokisila mimfuna
mu Nzo Nzambi. **17** Buna wutona longa ti: —Tala
Disia sonama ko ti bela tedilanga nzo ama Nzo
yi lusambulu mu diambu di batu boso e? Vayi
beno lukitudi yawu nsuku wu mivi. **18** Bapfumu
zi zinganga Nzambi ayi minlongi mi Mina bu
bawamambu momo kavanga, batomba nzila
yi kumvondila. Bila boma baba kummonamu
diambu di nkangu wu batu boso simina wuba
simina mu diambu di malongi mandi. **19** Bu
batula va masika, Yesu ayi minlonguki miandi
batotuka mu divula. **20** Mu nsuka wu lumbu
kilanda bu baba viokila vana, bamona nti
wufigi wumeni yuma nate muna mianzi. **21**
Piela wutebuka moyo mu mambu mavioka,
wukamba Yesu: —A Nlongi! Tala nti wu figi
wowo wusingidi wuyumini! **22** Yesu wuvutula:
—Bika minu kieno kiba mu Nzambi. **23** Bukiedika
ndikulukamba, enati mutu kembi kuidi mongo
wawu: “botuka vava, wukilozi mu mbu” ayi enati
kakadi memeta mu ntim'andivayi wilukidi ti
mambu momo kakembi mafueti kaka vangama,
buna diambu beni difueti kaka vangama. **24**
Diawu ndikulukambila ti dioso kuandi diambu di
lunlomba mu lusambulu, luwilukila ti lutambudi
diawu, ayi, luela mona ti divangimini. **25** Vayi mu
thangu lutidi sambila enati mutu beki ndiandi
diambu, bikakanlemvukila muingi dise dieno
didi ku Diyilu niandi mamvandi kalulemvukila
mu zinzimbala zieno. [**26** Vayi enati lumengi
lemvukila, buna dise dieno didi ku Diyilu kalendi
kululemvukila ko mu zinzimbala zieno.] **27**
Bosi batula diaka ku Yelusalemi. Yesu bu kaba
ndiengila mu luphangu lu nzo Nzambi, bapfumu
zi zinganga Nzambi, minsoniki ayi bakulutu
ba batu bayiza kuidi niandi. **28** Banyuvula:
—Mu lulendo mbi wulembo vangila mambu
momo e? Ayi nani wuveni lulendo beni e? **29**
Yesu wuba vutudila: —Thidi ku luyuvula kiuvu
kimosi; enati lupheni mvutu, buna bosi minu
mamvama ndieka kulukamba mu lulendo lu
nani ndilembo vangilanga mambu momo. **30**
Nani wuvana Yowani minsua mu botika, Nzambi
voti batu e? Luphana mvutu. **31** Bayindula,
bawu na bawu ayi bakamba: —Enati tukembi
ti “Nzambi” buna maka tuyuvula: “Vayi buna
bila mbi lukambu kunwilukila e?” **32** Vayi
enati tuvutudi ti “Batu”... Batu baba mona
boma bilabatu boso bawilukila ti Yowani wuba
mbikudi wukiedika. **33** Buna bavutudila Yesu ti:
—Tuisi zaba ko. Yesu mamvandi wuba vutudila:
—Minu mamvama ndilendi kulukamba ko kani

mu lulendo lu nani ndilembo vangila mambu
mama.

12 Buna wutona kuba tubila mu zinongo:
—Mutu wumosi wukuna ndima yi vinu
ayi wutungila yawu luphangu. Wukaba dibulu
dimosi mu kamuninanga makundi ma vinu ayi
wutunga nzo yimosi yi banga mu diambu di
sunganga ndim'andi. Bosi mutu beni wuyekula
ndima beni mu mioko mi minkuni muingi
miyifutilanga. Bosi wuyenda mu nzietolo. 2
Thangu yi mvedolongo mimbutu bu yifuana,
buna wutuma kisadi kiandi kimosi kenda landi
ndambu makundi mandi ma vinu kuidi bisadi
bi ndima. 3 Vayi bisadi bi ndima bikanga mutu
beni ayi bintuta khuba bosi bimvutula mioko
na mioko. 4 Pfumu yi ndima wubuela tuma
kisadi kinkaka. Banlueka ku ntu bosi bamfinga.
5 Pfumu yi ndima wubuela tuma kisadi kintatu,
bamvonda. Bosi wubuela tuma bisadi binkaka
biwombo, binkaka bitutu khuba ayi binkaka
bivondo. 6 Pfumu yi ndima wusiala ayi mutu
wumosi. Mutu beni muan'andi wowoketi luta
zola. Ku nzimunina niandi wuba wutsuka mu
fidisu bu katuba: “Bela kinzika Muan'ama”. 7
Vayi minkuni mi ndima mikambasana bawu
na bawu: “Taleno mutu wowo wela vinginina
kiuka, yizanu tumvonda muingi kiuka kikituka
kieto.” 8 Buna mimbuila, mimvonda ayi minloza
ku nganda ndima vinu. 9 Buna Pfumu ndima
mbi kela vanga e? Niandi veka wela kuiza, wela
vonda minkuni miomi ayi wela defisa ndima
beni kuidi minkuni minkaka. 10 Lusia tanga ko
masonuku mama: Ditadi diodi diloza mintungi,
dikituka ditadi di mfunu di fuma ki nzo 11
Pfumu niandi wuvanga buawu ayi didi diambu
ditsiminanga mu meso meto! 12 Buna batomba
diluaku di kangisila Yesu. Bila bazaba kuawu
ti bawu Yesu kavekula vayi boma baba mona
nkangu wu batu. Diawu basia kumbikila ayi
bayenda kuawu. 13 Batuma ndambu yi Bafalisi
ayi batu ba dikabu di Elode biza kuidi Yesu
mu diambu di tomba diluaku di kumbuidila
mu mambu momo kalenda tuba niandi veka.
14 Bayiza kunyuvula: —A Nlongi, tuzebi ti
ngeyo kiedika, wumonanga mutu boma ko
bila wutalanga bizizi bi batu ko; weti longa
nzila yi Nzambi mu kiedika. Diawu wutukambi,
minsua midi mu futa phaku kuidi Sezali voti
nana e? Tufuta voti tubika futa e? 15 Vayi Yesu
wuzaba mayuya mawu ayi wuba kamba: —Bila
mbi lunkumfiedila e? Luthuadila denali kimosi
muingi ndikitala. 16 Bannantina kiawu ayi wuba
yuvula: —A zizi kinani kiaki ayi bisono biabi
bi nani e? Bamvutudila: —Bi Sezali! 17 Buna
Yesu wuba kamba: —Diawu luvana bi Sezali
kuidi Sezali; bi Nzambi kuidi Nzambi. Babo
bansimina ngolo. 18 Bosi Basaduki, batu bobo
beti tuba ti bafua balendi fuluka ko, bayiza
kuidi Yesu ayi banyuvula: 19 —Nlongi, Moyize
wutusonikina ti Bakala dikuela bu kafuidi, enati
kasia buta bana ko, buna khomb'andi kafueti
vinginina nketo wowo kabikidi muingi kabuta
bana mu diambu di khomb'andi wufua. 20 Vaba
tsambuadi di bakhomba zi babakala, Muana
wutheti wukuela nketo, wufua vayi kasia buta
bana ko. 21 Wumuadi wuvinginina nketo beni.
Niandi mamvandi wufua, kasia butabana ko.
Buawu bobo buvangimina kuidi khomba yintatu,
22 nate tsambuadi yoso bakuela nketo beni,
vayi basia buta kadi muanako. Kunzimunina,
nketo beni mamvandi wufua. 23 Buna mu lumbu
kimfulukulu, nketo beni wela ba wunani e?
Bila tsambuadi yoso yinkuela. 24 Yesu wuba
vutudila: —Lulembo kukivuni. Bila lusi zaba
masonoko ko ayi lusi zaba ko lulendo lu Nzambi.
25 Bila batu bafua bu bela fuluka, batu balendi
buela kuelana ko ayi kuedisa ko, vayi bela ba
banga zimbasi mu Diyilu. 26 Vayi mu diambu
di mfulukulu yi bafua, lutengi ko mu buku yi
Moyize mu diambu di nti wu zitsendi phila
Nzambi kanyolukila ti: Minu ndidi Nzambi yi
Abalahami; Nzambi yi Isaki ayi Nzambi yi Yakobi.
27 Nzambi kasi Nzambi yi batu bafua ko, vayi
Nzambi yi batu badi moyo. Diawu mu nzimbala
yinneni luidi! 28 Nlongi wumosi wu Mina wuba
wa mu thangu baba findasana ziphaka. Bu
kamona ti Yesu wuvutudila bumboti Basaduki,
wuyiza fikama va kaba, bosi wunyuvula: —Mu
Mina mioso, Muina mbi wulutidi mfunu e? 29
Yesu wumvutudila: —Muina wulutidi mfunu
wawu wawu: Wa Iseli, Pfumu niandi Nzambi
eto, niandi kaka Nzambi; 30 diawu zola Pfumu
Nzambi aku mu ntim'aku wumvimba, mu muel'
akuwumvimba, mu mayindu maku moso ayi mu
zingolo ziaku zioso. 31 Tala Muina wummuadi
wudedikini banga wutheti: zola ndiakubanga
bu weti kukizodila ngeyo veka. Kuisi ko Muina
wunkaka wuviokidi Mina miami. 32 Nlongi
beni wu Mina wumvutudila: —Nlongi, mambu
kembi madi makiedika bila Pfumu Nzambi widi
wumosi kaka, kuisi ko wunkaka; 33 zola Nzambi

mu ntim'aku wumvimba, zola Nzambi mu diela
diaku dioso ayi mu zingolo ziaku zioso ayi
zola nkundi aku banga bu wukukizodilanga,
diviokidi yokila Nzambi dikaba ayi kumvana
mintindu mioso mi makaba ma mfunu. 34
Yesu wumona ti mu diela kavutudila, diawu
kankambila: —Wisi thama ko ayi kipfumu ki
Nzambi! Momo bu mavioka, kadi mutu kasia
buela kunyuvula biuvu ko. 35 Yesu bu kalonga
muna luphangu lu Nzo Nzambi, wuba yuvula:
—A buevi minlongi mi Mina mintubilanga ti
Klisto Muana Davidi e? 36 Bila niandi veka
Davidi bu katuadusu kuidi pheve Yinlongo,
wutuba: Pfumu wukamba kuidi Pfumu'ama
vuanda va koko kuama ku lubakala. Nate mbeni
tula bambeni ziaku ku tsi bitambi biaku. 37
Diawu, enati niandi veka Davidi wuntedila Klisto
“Pfumu”, buna buevi kafueti buela bela muan'
andi e? Nkangu wu batu wuwila Yesu mu khini.
38 Wutuba mu malongi mandi: —Lulubukila
minlongi mi Mina. Bila bawu khini beti monamu
diatilanga mu mazuela manda ayi beti zola
baba vaninanga mbotimu bibuangu bidi batu
bawombo. 39 Bayuku vuandilanga mu bibuangu
bidi ku ntuala muna zinzozi lukutukunu, ayi
mu bibuangu bi nzitusu mu minyengo. 40 Vayi
beti yiba zinzo zi mafuola ayi beti sambila
zitsambulu zinda muingi bamonika kuidi batu.
Bela tambula thumbudulu yilutidi ngolo. 41 Bosi
Yesu wuyenda vuanda va ndambu; va talana
ayi pani ki makaba kiba muna nzo Nzambi. Ayi
wuba talanga phila yoyi batu baba tudilanga
zimbongo mu pani. Zimvuama ziwombo zitula
zimbongo ziwombo. 42 Ku nzimunina kuyiza
nsukami wumosi wu nketo, wuba difuola,
wuyiza mamvandi mu vana makaba, wutula
kaka bivangi biodi bifioti-fioti. 43 Buna Yesu
wutela minlonguki miandi ayi wuba kamba:
—Bukiedika ndikulukamba, nsukami wawu
wu nketo, difuola diadi, niandi lutidi vana
zimbongo mu pani viokila batu boso 44 bila
batu boso baveni zimbongo, ziosi zibakambulu
vua mfunuvayi niandi mu sukama kuandi veni
zizioso zibedi yandi ziozi, kafueti zingila.

13 Yesu bu katotuka mu Nzo Nzambi, nlonguki
andi wumosi wunkamba: —A Nlongi! Tala
matadi mama ma kitoko ayi zinzo zikitoko!
2 Yesu wumvutudila: —Nyinga, tala bumboti
zithungulu ziazi; kadi ditadi dimosi dilendi ba
siala ko va mbata ditadi dinkaka, mamoso mela
tiolomono. 3 Bu kavuanda va mbata mongo
minti mi Olive, mongo wowo wuntalananga ayi
Nzo Nzambi buna Piela, Zaki, Yowani ayi Andele
banyuvula va bawu veka: 4 —Wutukambi thangu
mbi mambu beni mela vangimina e? Bosi dimbu
mbi kiela monisa ti thangu yifueti vangimina
mambu beni yifueni e? 5 Yesu wutona kuba
kamba: —Lukeba luedi vunu kuidi mutu! 6
Bila bawombo bela kuizila mu dizina diama
buna bela tuba ti: “Minu kuama” ayi bela vuna
bawombo. 7 Mu thangu luela wa zitsangu zi
zimvita ayi biyoko bi zimvita bunalubika ba
tita; bila mambu beni mafueti kaka vangama.
Vayi yawu ko yela ba tsukulu yi nza. 8 Bila
tsi yimosi yela nuanisa tsi yinkaka, batu ba
Kipfumu kimosi belanuanisa batu ba Kipfumu
kinkaka ayi ntoto wela nikuka mu bibuangu
biwombo. Nzala yela ba yiwombo. Vayi yoyi
yela ba kaka thonono yi minsongo. 9 Diawu
lulubuka mu diambu di beno veka! Bila bela ku
lufunda ku mu ntilubinadu wu Bayuda ayi bela
kulu beta bikoti mu nzo zi zikhutukunu, luela
samba va ntuala minyadi ayi va ntualamintinu
mu diambu diama. Yoyi yela ba nzila mu kuba
natina kimbangi. 10 Vayi tuamina mamo, Nsamu
Wumboti wufueti teka mana longo kuidibatu ba
makanda moso. 11 Vayi mu thangu luela natu
va ntuala bapfumu muingi lusambusu, lubika
ba ba mayindu mu diambu di mambu momo
luela tuba. Vayi lutuba kaka moso mambu mela
lukuizila bila bika sia ti beno luela yoluka,
vayi pheve Yinlongo yela yoluka. 12 Khomba
yela yekula khomb'andi mu diambu bamvonda
ayi dise diela yekula muan'andi; bosi bana
bela fuemina bambuta ziawu ayi bela kuba
vondisa. 13 Bosi batu boso bela lulenda mu
diambu diama. Vayi woso mutu wela kanga
ntima nate kuna tsukulu wela vuka. 14 Bu
luela mona mbungi telimini va buangu kioki
kikalendi telama ko, [bika mutu wowo wulembo
tangi kasudika,] buna boso batu bela batakana
mu tsi Yuda, batinina ku miongo. 15 Woso
mutu widi ku mbata muanzu, kabika kuluka
mu nzo ayi kabikamu kota mu diambu di totula
ka diambu ko kima kimosi. 16 Woso mutu
wela batakana mu tsola, kabika buela vutuka
ku nzo mu bonga yunga kiandi. 17 Mabienga
mela ba mu bilumbu bina kuidi baketo bela
ba mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika. 18
Lusambila muingi mambu beni mabika bela mu
tsungi yi kiozi kingolo. 19 Bila mu bilumbu, bina

ziphasi zingolo ziela ba, nkutu ziphasizina zibedi
ko tona thonono yi nza ayi ziphasi zi phila yina
zilendi buela ba ko. 20 Enati Pfumu kasia baka ko
lukanu lukufisa bilumbu beni, nganu kadi mutu
wumosi kalendi vuka ko. Vayi wukufika biawu
mu diambu di batu bobo kasobula. 21 Enati
mutu wulukembi: “Lutala Klisto widi vava”
voti “widi kuna!” Lubika kunwilukila. 22 Bila
ba Klisto baluvunu ayi mimbikudi mi luvunu
miwombo mielatotuka ayi bela vanga bidimbu
binneni ayi bikumu bitsisi muingi babakabu
vunina enati baka bubela batu bobo Nzambi
kasobula. 23 Tala, ndilulubudi. 24 Ziphasi zi
bilumbu beni bu ziela manisa, buna thangu
yela tumbu nomba; ngondi yela zimbisa miezi
miandi 25 zimbuetete ziela doduka tona mu
diyilu nate va ntoto ayi lulendo lu diyilu luela
nikuka. 26 Buna bosi bela mona Muana Mutu
wela kuizila mu matuti mu lulendo loso ayi mu
nkembo wunneni. 27 Wela tuma zimbasi ziandi
mu zitsongi zioso ziya zi ntoto mu kutikisa batu
boso bobo Nzambi kasobula va nza yimvimba,
tona ku tonina nza nate ku sukinina nza. 28 Bika
buabu lulonguka dilongi di nti wu figi. Enati
matafi mandi mekamalebila ayi matonini totula
meza, buna luzebi ti thangu mvula yifikimini.
29 Beno mamveno bobuawu, buna luela mona
mambu moso momo buna luzaba ti Muana
Mutu weka nduka kuiza, banga ti niandi weka
va muelo. 30 Bukiedika ndikulukamba ti tsungi
yayi yilendi kiviokila ko tuamina mambu moso
mama mavangama. 31 Diyilu ayi ntoto biela
vioka vayi Mambu mama malendi vioka ko. 32
Vayi mu diambu di thangu voti lumbu kiela
vangama mambu beni, kadi mutu wumosi kasi
zaba ko ayi zimbasi zisi zaba ko. Ka diambu ko
Muana Mutu kasi zaba ko. Niandi veka Tata zebi.
33 Lulubuka, luleka nkielo ayi lusambila bila lusi
zaba ko thanguyela vangimina mambu momo.
34 Mambu beni mela vangimina banga mutu
wubika nzo'andi mu kuendamu nzietolo ayi
wusia vana minsua kuidi bisadi biandi; kadika
kisadiayi kisalu kiandi. Wusia kamba satinela
kasunganga bumboti. 35 Diawu beno mamveno,
luleka nkielo. Bila lusi zaba ko thangumbi
yela vutukila pfumu nzo: kani va masika, kani
va midi miphipa votiva thangu yinkokulanga
tsusu, voti, va nsuka. 36 Bila buisi fuana ko kiza
lubati buna luledi tulu enati niandi wizidi mu
kinzimbukila. 37 Mambu mama ndilukembi,
khembi mawu kuidi batu boso. Luleka nkielo.

14 Buna bilumbu biodi bisiala muingi nyengo
wu Pasika wuba ayi nyengo wowo Bayuda
baba dianga mapha makambu siwu luvi.
Bapfumu banganga Nzambi ayi minsoniki
baba tombanga buevi balenda kangila Yesu
mu luvunu muingi bamvonda. 2 Bila batuba:
—Tubika bu vanga mu thangu yi nyengo,
muingi khindu yibika bua mu batu. 3 Yesu bu
kaba ku Betani, ku nzo Simoni mutu wowo
wuba kimbevo ki buazi; mu thangu kaba
va meza, nketo wumosi wuyiza ayi bungu
kimosikivangulu mu ditadi di alabatele kiwala
malasi ma nale makambu sobukusu, maba
malasi mathalu. Wubula ntu wu bungu beni
ayi wudukula malasiku ntu Yesu. 4 Batu
bankaka baba vana basia mona ko khini diawu
baniungutila bawu na bawu: —Bila mbi bunga
malasi momo e? 5 Nganu mboti mu sumbisa
mawu viokila zikhama zitatu zidenali, bosi
vana zimbongo beni kuidi minsukami. Diawu
batubidila buwombo nketo beni. 6 Vayi Yesu
wuba kembi: —Lumbikanu! Bila mbi lulembo
kummonisina phasi e? Diambu kaphangidi didi
diambu di mboti. 7 Bila minsukami mikala
kuandi yeno mu zithangu zioso ayi lulenda
kueno kuba vangila mamboti mu zithangu zioso
zilutidi, vayi minu ndilendi kuiza kalanga ko
yeno mu zithangu zioso. 8 Nketo wawu vengi
diambu kalenda vanga; wukivindidi nitu'ama
malasi mu diambu di kubika nzikulu'ama. 9
Bukiedika ndikulukamba ti muamo muela longo
Nsamu Wumboti va nza yimvimba, diambu
divengi nketo wawu diela yolokolongo ayi
diela tebokolongo moyo mu diambu diandi.
10 Buna, wumosi mu kumi mimvuala miodi,
dizina diandi Yuda Isikalioti, wuyenda kuidi
bapfumu zi zinganga Nzambi muingi kasumbisa
Yesu. 11 Bu bawa bila kikayizila, bamona
khini ayi bamvana tsila yi kumvana zimbongo.
Diawu kaba tombilanga diluaku difuana di
kuba yekudila Yesu. 12 Mu lumbu kitheti ki
nyengo wu mapha makambu tulu luvi, lumbu
kioki beti vonda muana dimemi mu dia mu
Pasika, minlonguki minyuvula: —Kuevi tidi
tuenda kubikila ndiwulu yi Pasika e? 13 Buna
wufidisa minlonguki miandi miodi ayi wuba
kamba: —Yendanu ku divula, maludengana
mutu wumosi neti mvungu wunlangu, buna
lunlandakana. 14 Yoso nzo yika nkota buna
lukamba kuidi pfumu yi nzo beni ti: “Nlongi
wututumini muingi tuyuvula: Kuevi kuidi vinga

kiama kiokimfueti dila Pasika ayi minlonguki
miama e?” 15 Buna ma kalumonisa vinga kidi ku
yilu banga; vinga beni kikubuku ayi kidi kinneni.
Kuawu ma luvangila khubukulu mu diambu
dieto. 16 Minlonguki miandi miyenda. Mitula ku
divula ayi miyenda bata mamo banga bu kambila
Yesu. Bosi mikubika bidia bi Pasika. 17 Mu
thangu masika, Yesu wuyiza ayi kumi mimvuala
miodi. 18 Mu thangu baba dia va meza, Yesu
wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba ti buna
luidi vava mutu wumosi mu beno, mutu wowo
wundia yama va kimosi, weka kunduekula. 19
Baboso beka mona kiadi, wumosi-mosi weka
kunyuvula: —Buna minu e? 20 Yesu wuba
vutudila: —Wumosi mu kumi mimvuala miodio;
mutu wowo wumbuika tini kiandi va kimosi mu
dilonga ayi minu. 21 Bila Muana mutu wulembo
yendi banga busonimina mu masonuku mu
diambu diandi vayi mabienga kuidi mutu wowo
wunkumvakula! Nganu bufueni kuidi mutu
beni mu kambu kuandi butuka. 22 Mu thangu
baba dia, Yesu wubonga dipha wudisakumuna,
wudibukuna mu bitini ayi wuvana minlonguki
miandi ayi wuba kamba: —Bonganu, yayi yawu
nitu'ama. 23 Bosi wubonga mbungu, wuvutudila
Nzambi matondo, wuba vana yawu. Bawu boso
banua. 24 Buna wuba kamba: —Mama mawu
menga mama, menga ma Nguizani, madukulu
mu diambu di batu bawombo. 25 Bukiedika
ndikulukamba ti ndilendi buela ko nua vinu
nate mu lumbu kioki ndiela nua vinu mu
phila yinkaka mu Kipfumu ki Nzambi. 26
Bu bamanisa yimbila nkunga. Batotuka mu
kuenda ku mongo minti mi olive. 27 Yesu wuba
kamba: —Beno boso luela nikunu mu minu
bila disonama ti: Ndiela beta nsungi mamemi
ayi mamemi moso mela mana tiakana. 28
Vayi bu ndiela fuluka, ndiela ku lutuaminina
ku Ngalili. 29 Piela wunkamba: —Ka diambu
ko baboso bela nikunu mu minu vayi minu
ndilendi ko. 30 Yesu wumvutudila: —Bukiedika
ndikukamba, buabu kuandi va builu, sumbu
tsusu yinkuiza kokula mu zikhumbu zizole,
ngeyo mawu thunukina mu zikhumbu zitatu!
31 Vayi Piela wuvutula mu ngolo: —Ka diambu
ko; fua, ndifua yaku vayi ndilendi kutunuka ko.
Baboso phila yimosi batubila. 32 Bosi batula ku
buangu beti tedila Ngetesemane. Yesu wukamba
minlonguki miandi: —Lukala vava minu, ndiedi
ku sambila. 33 Wunata Piela, Yowani ayi Zaki.
Wutona mona kiadi ayi maniongo. 34 Bosi wuba
kamba: —Muel'ama weka kiadi nate nduka mu
fua. Lusiala vava; luleka nkielo. 35 Wuyenda
thama fioti, wufukama ayi wuyinika zizi mu
tsi, wusambila Nzambi ti baka bubela muingi
thangu yoyi yintatukila. 36 Buna wutuba:
Aba! Tata! Kuidi ngeyo mambu moso malenda
vangama. Thatudila mbungu yayi. Muaki bika
sia ti boso bunzodidi vayi boso bu zodidi! 37
Wuvutuka vaba minlonguki miandi. Wuyenda
babata balembo lekitulu. Buna wukamba Piela:
—A Simoni, wulembo leki e? Wusi nunga ko
mu leka nkielo mu thangu yimosi ko e? 38
Luleka nkielo ayi lusambila muingi luedi bua mu
phukumunu. Bila pheve yidi ayi luzolo lu mboti
vayi nitu yidi yilebakana. 39 Wuyenda diaka ayi
wubuela sambila lusambulu banga lolo katuama
sambila. 40 Bu kavutuka diaka, wuyiza buela
babata buna balekidi bila mesomatulu maba
yawu. Basia baka diambu di nkumvutudila ko. 41
Bu kavutuka mu khumbu yintatu, wuba kamba
ti: —Lukidi leka ayi lulembo vundi e? Bufueni.
Thangu yifueni. Muana Mutu yekolo mu mioko
mi bankua masumu. 42 Telamanu! Tuendianu!
Bila mutu wowo wukundiekula fikimini. 43
Buna kamanisini ko yoluka, tala Yuda, wumosi
mu kumi mimvuala miodiwuyiza va kimosi ayi
nkangu wu batu banata zimbedi ayi zimbondo,
batumu kuidi bapfumu banganga Nzambi,
minsoniki ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. 44 Yuda,
mutu wuyekula Yesu, wuba vana dimbu kiaki:
—Woso mutu ndikuiza fifi besi buna niandi;
lufueti kanga ayi lunnata bumboti. 45 Yuda bu
katula, wufikama vaba Yesu bosi wuntela: “A
mueni Nlongi!” Bosi wumfifa besi. 46 Buna bosi
bambuila ayi bankanga. 47 Vayi mutu wumosi
mu bawu baba vana, wutotula mbedi andi,
wuzuba kisadi kimosi ki pfumu yi zinganga
Nzambi ayi wunzenga dikutu. 48 Yesu wuba
yuvula: —Ndieka dovula muingi luiza khangi
ayi zimbedi ayi zimbondo zi minti mu mioko e?
49 Keti bilumbu bioso ndibedi kalanga yeno va
kimosi, ndibedi longangamu Nzo Nzambi ayi
lusia kukhanga ko. Vayi mambu moso mama
mavangimini mu diambu di dedikisa masonuku.
50 Mu thangu beni, baboso basia kumbika ayi
batina. 51 Ditoko dimosi divuata kaka diphiya
di nledi, niandiwunlandakana. Bu bankanga, 52
wuyekula diphiya beni ayi pheni nkua katina. 53
Banata Yesu kuidi pfumu yi banganga Nzambi,
kuna ku kutakana bapfumuzioso zi banganga
Nzambi, bakulutu ba dibundu ayi minsoniki.

54 Piela wunlandakana kuna manima, nate
ku luphangu lu pfumu yi banganga Nzambi.
Wuvuanda va kimosi ayi minsungi va muenda
mbazu yi bayota. 55 Bapfumu banganga Nzambi
ayi batu boso ba lukutukunu lunneni batomba
kimbangi mu diambu di Yesu muingi babaka
bila ki kumvondisila vayi basi baka ko. 56
Bila bawombo batuba bimbangi bi luvunu
mu diambu diandi, vayibimbangi beni bisia
dedakana ko. 57 Buna ndambu yi batu bankaka
batelama mu telama kimbangi ki luvunu, bawu
bakamba: 58 —Tunwa bu katuba ti: “Ndiela
tiolumona Nzo Nzambi yayi yitungulu mu
mioko mi batu vayi mu bilumbu bitatu, ndiela
tungayinkaka yoyo yela kambu tungulu mu
mioko mi batu.” 59 Vayi ka diambu ko batuba
bobo, bimbangi biawu bisia dedakana ko. 60
Buna pfumu yi banganga Nzambi wutelama va
khatitsika batu boso; wuyuvula Yesu: —Kadi
diambu wukadi vutula e? Kimbangi mbi kioki
batu baba balembo kutelimina e? 61 Vayi Yesu
kasia vutula kadi diambu ko. Pfumu yi banganga
Nzambi wunyuvula diaka: —Ngeyo widi Klisto,
Muana wu mutu wowo wusakumunu e? 62 Yesu
wumvutudila: —Nyinga, ndidi Klisto! Ayi luela
mona Muana Mutu vuendi va koko ku lubakala
lu Nzambi, nkua lulendo boso ayi luela mona
phila kela kuizila mu nkembo mu matuti. 63
Buna Pfumu yi banganga Nzambi, wukanzuna
minledi miandi ayi wukamba: —Bila mbi tufueti
buela tombila bambangi bankaka e? 64 Beno
veka luwilu phila kavuezidi Nzambi. Beno
buevi lumbanzila e? Babo banzengila nkanu
wu lufua. 65 Buna bankaka banlobudila madita,
bamfukidila busu bosi banzuba zikhomi ayi
bankamba: —A ngeyo, bikula e! Bosi minsungi
minnata ayi mimbeta. 66 Mu thangu Piela kaba
ku ndimba, ku khati luphangu, kisadi kimosi ki
nketo kiba nsalanga kuidi pfumu yi banganga
Nzambi kiyiza. 67 Bu kamona Piela wunyota
mbazu, wunsungamana mboti ayi wukamba:
—Ngeyo Mamvaku bedingi va kimosi ayi Yesu
muisi Nazaleti! 68 Vayi Piela wutunuka kuandi
ayi wukamba: —Ndisi zaba ko ayi ndikadi sudika
mambu momo wuntuba. Bosi wutotuka ku
nganda, wuyenda telama ku ndambu muelo wu
luphangu. Muna thangu beni tsusu yikokula. 69
Kisadi beni ki nketo bu kamona diaka Piela, weka
kamba batu bobo baba vana: —A beno! Mutu
wowo widi wumosi mu batu bana! 70 Vayi Piela
wubuela tunuka diaka. Buela kala fioti, batu
bobo baba vana, bakamba Piela: —Bukiedika ti
ngeyo widi wumosi mu batu bobo bila widi muisi
Ngalili. 71 Buna wutona kukitombila tsingulu
ayi wuleva ndefi ti: —Ndisi zaba ko mutu wowo
lulembo yolukila. 72 Muna thangu beni, tsusu
yikokula mu khumbu yimmuadi. Bosi Piela
keka ntebukila moyo mambu makamba Yesu
ti: “Sumbu tsusuyinkuiza kokula mu zikhumbu
zizole, ngeyo mawu thunukina mu zikhumbu
zitatu.” Bu kayindula bobo buna wudila ngolo.

15 Muna nsuka bapfumu banganga Nzambi,
bakulutu ba dibundu, minlongi mi Mina ayi
batu babo ba lukutukunu lunneni bakutakana.
Bakanga yesu, bannata ayi banyekula mu mioko
mi Pilatu. 2 Pilatu wunyuvula: —Ngeyo widi
Ntinu wu Bayuda? Yesu wumvutudila: —Ngeyo
veka tubidi buawu! 3 Bosi bapfumu banganga
Nzambi zimvubudila mambu mawombo. 4
Pilatu wunyuvula diaka: —Wulendi vutula
kadi diambu ko? Wulembo wi mambu momo
balembo kumfundila? 5 Vayi Yesu kasia
vutula diaka kadi diambu dimosi ko. Buna
Pilatu wusimina ngolo. 6 Kifu kiba yawu mu
thangu nyengo, Pilatu wuba totulanga mutu
wumosi mu nloko, woso mutu wuba nlombongo
kuidi batu. 7 Vayi mutu wumosi wuba mu
nloko, dizina diandi Balabasi, wukangu va
kimosi ayi bakundi bandi bu batotula khindu.
Muna khindu beni bavondila mutu. 8 Nkangu
wu batu wuyamikina, wunlomba kavanga
banga bobo keta ku bavangilanga. 9 Pilatu
wuba yuvula: —Lutidi ndilutotudila Ntinu wu
Bayuda e? 10 Bila wuzaba mboti ti bapfumu
banganga Nzambi zinyekudila Yesumu diambu
di kikhenene. 11 Vayi bapfumu banganga
Nzambi zikambisila nkangu wu batu ti wulomba
katotula Balabasi. 12 Pilatu wuba yuvula e?
—A vayi mbi lutidi phangila mutu wowo
luntedilanga ntinu wu Bayuda? 13 Babo babuela
yamikina: —Wumbanda va dikulusi! 14 Pilatu
wuba yuvula: —Diambu mbi di mbimbi kavengi
e? Vayi baluta yamikina ngolo: —Wumbanda
va dikulusi! 15 Pilatu wuzola monisa nkangu
wu batu khini, diawu kabatotudila Balabasi. Bu
kamana zubisa Yesu bikoti ayi wuba yekudila
niandi muingi bambanda va dikulusi. 16 Masodi
manata Yesu ku luphangu, buangu kioki beti
sambisila batu, bakutikisa masodi moso. 17
Bamvuika yunga kimbuaki. Buna bamana vanga
phu ki kipfumu ki zitsendi; bamvuika kiawu

ku ntu. 18 Buna bamvana mboti: —Mbote,
ntinu wu Bayuda! 19 Baba kunzubanga nti ku
ntu, banlobudila madita ayi bamfukiminaayi
baba kumvananga minzitusu. 20 Buna bamana
kunsekinina, bamvula yunga beni kimbuaki
ayibamvuika minledi miandi; bosi bannata ku
nganda muingi bambanda va dikulusi. 21 Mutu
wumosi muisi Silene, dizina diandi Simoni, dise
di Alekizandele ayi Lufusi, wuba ku nsitu. Vioka
kuandi kaba mviokila mu nzila beni. Vayi masodi
buna mammona, mankuika kanata dikulusi di
Yesu. 22 Banata Yesu va buangu kintedulungu
"Ngolongota". Tsundu Ngolongota "buangu
ki mvesi wu ntu." 23 Kuna bamvanina vinu
kisobokoso ayi mila muingi kanua, vayi kasia
kinua ko. 24 Bu bambanda va dikulusi, bakabana
minledi miandi, babudila miawutsombo mu
diambu di zaba miomi kadika mutu kafueti
tambula. 25 Yiba nduka-nduka thangu yi vua
yi nsuka mu thangu bambanda va dikulusi. 26
Tini ki dibaya kisonama bila kioki bamfundila,
kisonama mambu mama: "Ntinu wu Bayuda".
27 Bidovula biodi bibandu mu makulusu va
kimosi ayi Yesu; wumosi ku koko ku lubakala,
wunkaka ku koko ku lumoso. [28 Buawu
bobo budedikinina mambu momo masonama
mu Minkanda: "Bantula mu nkangu wu batu
bambimbi."] 29 Batu bobo baviokila vana,
bamfinga, banikuna mintu ayi bakamba: —E e
ngeyo! Ngeyo wuntiolumunanga Nzo Nzambi
ayi wukuyitungilanga mu bilumbu bitatu! 30
Wukivukisa ngeyo veka; bosi kuluka va dikulusi!
31 Bapfumu banganga Nzambi ayi minlongi
mi mina mamvawubansekinina. Bakambasana
bawu na bawu: —Wuvukisidi batu bankaka vayi
niandi veka kalendi kukivukisa ko! 32 Bika
Klisto ntinu wu Iseli kakuluka buabu va dikulusi
muingi tumona ayi tuwilukila! Bobo babandu
yandi va dikulusi, mamvawu bamfinga. 33 Mu
thangu midi, tombi kibua mu tsi yimvimba,
kizingila natemu thangu yi ntatu yi masika.
34 —Mu thangu yintatu, Yesu wuyamikina mu
ndinga yingolo: —Eloyi, Eloyi, lama sabakatani!
Bu dinsundula: Nzambi ama! Nzambi ama!
Bila mbi wundiekudi! 35 Batu bankaka baba
vana bu bawa bobo batuba: —Tala Eli kantela.
36 Wumosi wuzawula ayi wuyenda buika tini
ki eponzi mu vinu ki ngami, wukisomika va
tsongi nti ayi wutambika Yesu muingi kanua; bu
katuba: —Bika, tutala kani Eli makiza nkululu.
37 Vayi Yesu wuyamikina ngolo ayi wuzenga
vumunu. 38 Muna thangu beni lido yi Nzo
Nzambi yikanzuka mu zindambuzizole; tona ku
yilu nate ku tsi. 39 Nkulutu wu masodi, wutalana
ayi Yesu, bu kamona ti wutabukavumunu mu
yamikina bobo, buna wutuba: —Bukiedika, mutu
wawu bedi Muana Nzambi! 40 Vaba diaka ayi
ndambu yi baketo baba ntadilanga ku thama.
Mu bawu muba: Maliya muisi Mangadala, Maliya
ngudi yi Zaki di nleki wu Yose ayi ngudi yi
Salome. 41 Bawu baba kunlandakananga, baba
kunsadisanga mu thangu kaba ku Ngalili. Baketo
bankaka bawombo bayiza yandi va kimosi ku
Yelusalemi baba vana. 42 Mu thangu masika,
mu lumbu ki khubumunu, buna lumbu kimosi
kisiedimuingi lumbu ki saba kiba. 43 Zozefi
muisi Alimate wuyiza. Wuba mutu wunneni
mu lukutukunu lunneni lu Bayuda. Niandi
mamvandi wuba vingilanga ndizulu yi Kipfumu
ki Nzambi; wuyenda mu bukhafi boso kuidi
Pilatu mu kunlomba nitu yi Yesu. 44 Pilatu
wusimina bu kawa ti Yesu fuidingi. Buna
wutumisa pfumu yi masodi ayi wunyuvula keni
thama kafuidingi. 45 Bu kawa buawu kuidi
pfumu yi masodi, buna wuvana Zozefi minsua
mu bonga nitu yi Yesu. 46 Zozefi bu kasumba
dikendi diphembi di thalu, wubotula mvumbi
yi Yesu va dikulusi, wuyizinga va dikendi beni
bosi wuyizika mu ziami kisokolomu ditadi;
wunengumuna ditadi vana muelo ziami. 47
Maliya muisi Mangadala ayi Maliya ngudi yi
Yose bamona buangu kioki bantula.

16 Lumbu ki saba bu kivioka, Maliya muisi
Mangadala, Maliya ngudi yi Zaki ayi
Salome, basumba malasi ma vinda mu nitu Yesu;
2 Bayenda ku biziami mu lumbu kitheti ki sabala
buna buisi bukiedi ko bumboti. Bayenda buna
thangu yeka ntotuka. 3 Bayuvasana bawu na
bawu mu nzila: —Nani wukuiza tunengumunina
ditadi didi va muelo wu ziami e? 4 Vayi bu
bamvumbula meso, bamona ti ditadi diodi
diba dinneni dinengumunu va ndambu. 5
Bakota muna ziami beni, bamona ditoko dimosi
divuata minledi miphembi buna kavuendi va
ndambu koko ku lubakala. Baketo beka mona
boma. 6 Vayi ditoko beni diba kamba: —Bikanu
mona boma! Yesu muisi Nazaleti wubendu va
dikulusi luntomba e? Kasiedi vava ko! Fulukidi!
Talanu buangu kioki bantula. 7 Vayi tumbu
yendanu, lukamba minlonguki miandi ayi Piela,
ti niandi wulutuaminini ku Ngalili. Kuna luela

kummona, banga kuandi bobo kalukambila. **8**
Batotuka nsualu mu ziami ayi bazawula. Boma
ayi lukhuku bibabuila. Kadi diambu dimosi basia
kamba ko kadi mutu bila boma baba mona.
9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Yesu bu kafuluka mu nsuka
wu lumbu kitheti ki sabala, wutuamamonikina
theti Maliya muisi Mangadala, nketo wowo
kakuta ziphevi tsambuadi zimbimbi. **10** Niandi
wuyenda kamba nsamu beni kuidi bobo baba
landakananga Yesu, bobo baba mu kaniki ayi
baba dila. **11** Vayi bawu bu bawa ti Yesu widi
moyo ayi monikini Maliya, basia kunwilukila ko.
12 Momo bu mavioka, wumonikina minlonguki
miodi mu lunitu lunkaka bu baba diengila mu
tsi. **13** Bavutuka ayi bakamba mambu beni kuidi
batu bankaka vayi basia ku bawilukila ko. **14**
Bosi, wubuela monikina diaka kumi mimvuala
wumosi mu thangu baba va meza. Wuba tubidila
mu diambu di kambu kuawu ku minu ayi mu
diambu baba mintima miba banga matadi, bila
basia wilukila ko batu bobobammona ti fulukidi
mu bafua. **15** Buna wuba kamba: —Yendanu
mu nza yimvimba, longanu Nsamu wumboti
kuidi batu boso. **16** Woso mutu wela wilukila ayi
wela botama, wela vuka. Vayi woso wela kambu
wilukila, wela zengolo nkanu. **17** Tala bidimbu
biobi biela landakana batu bobo bela wilukila;
mu dizina diama: bela kuka ziphevi zimbimbi,
bela yoluka zimbembo banzenza; **18** bela simba
zinioka ayi enati banuini yimbu kadi buma kiela
ba vavanga ko. Bela tetikila bambevo mioko
ayi ziela beluka. **19** Yesu bu kamana bakamba
mambu momo, wutombolo ku Diyilu, wuyenda
vuanda va koko ku lubakala lu Nzambi. **20** Bosi
minlonguki miyenda, balonga Nsamu wumboti
va nza yimvimba. Pfumu wusala yawu va kimosi
mu kisalu beni ayi wukindisa malongi mawu
mu bikumu biobi biba landakananga malongi
mawu.

Luke

1 Sumbu batu batona sonika mambu
momo mavioka va khatitsik'eto; 2 banga
bubatukambila mawu kuidi batu bobo baba
bambangi bamona mesotona vana thonono
ayi baba bisadi bi mambu ma Nzambi. 3 A
mueni Tewofile, ndimona ti didi dimbote,
sumbu ndifiongunina bumbotemambu moso
tona vana thonono mu kusonikina mawu boso
bu malandikinini 4 muingi wuzaba kiedika ki
mambu momo wulongu. 5 Mu thangu Elode
kaba ntinu mu Yuda, muba ayi nganga Nzambi
yimosi, dizina diandi Zakali. Niandi wuba mu
dikabu di Abia ayi nketo andi Elizabeti wuba mu
nkuna Aloni. 6 Bawu buadi baba batu basonga va
meso ma Nzambi ayi baba kinzikangazithumunu
zioso ayi mina mioso mi Pfumu mu kambu
tsembolo. 7 Basia buta bana ko bila Elizabeti
wuba sita ayi bawu buadi baba banuna ngolo. 8
Lumbu kimosi Zakali kaba sala kisalu kiandi ki
kinganga Nzambi va ntuala Nzambi bila yiba
thangu yi dikabu diandi; 9 landila bu bela kifu
ki zinganga Nzambi, niandi wubuilu tsombo mu
kota mu vinga ki nlongo ki Pfumu mu diambu
di yoka ansa. 10 Mu thangu yinyokongo ansa,
nkangu woso wu batu widi mu lusambulu ku
nganda. 11 Tumbu zimbukila mbasi yi Pfumu
yintotukila, buna yitelimini va koko ku lubakala
lu diziku di banyokilanga ansa. 12 Zakali bu
kammona, weka ntita ayi weka mona tsisi. 13
Vayi mbasi yinkamba: —A Zakali, bika mona tsisi
bila Nzambi wuwilu lusambulu luaku, diawu
nketo'aku Elizabeti wela kubutila muana wu
bakala ayi wela kuntedilanga Yowani. 14 Wala
ba tho yi khini ayi di tsaya kuidi ngeyo ayi batu
bawombo bela mona khini mu mbutukulu andi.
15 Wela ba wunneni va ntuala Pfumu, kalendi
nua kadi vinu ko, kadi malavu mankolosongo
ko. Wela ba wufuluka mu Pheve Yinlongo
tona mu vumu ki nguandi. 16 Wela vutula
bana ba Iseli bawombo kuidi Nzambi awu. 17
Wela tuamina Pfumu ku ntuala mu mpeve
ayi mu lulendo lu Eli mu diambu di vutula
nguizani va khatitsika madisa ayi bana bawu,
mu diambu di batu bobo badi matingu batula
mu tezo ki yindula bangabatu basonga ayi mu
kubika batu bakubama mu diambu di Pfumu. 18
Buna Zakali wuyuvula mbasi: —A buevi ndiela
bu zabila e? Bila minu veka ndieka nunu ki
ngolo ayi nketo ama mimvu miwombo keka.
19 Mbasi yimvutudila: —Minu ndidi Ngabi,
minu nditelamanga va ntuala Nzambi, thumunu
mu kuyolukila ayi ku kamba minsamu miami
mimbote. 20 Vayi weka kituka dibaba ayi
wulendi baka bu buela yolukilanga ko nate
lumbu kioki mambu mama mela vangama. Bobo
buela bela bila wusi wilukila ko mambu mama,
momo mela vangama mu thangu yifuana. 21
Vayi mu thangu beni, nkangu wu batu wuba
vingila Zakali. Batu basimina bu bamona ti
wulembu zingila muna vinga ki nlongo. 22 Bu
katotuka, kasi baka bu yolukila ko batu bobo
bakutakana. Buna basudika ti tsongolo kamueni
muna vinga nlongo. Niandi mu bidimbu kaba
kuba yolukila ayi wusiala dibaba. 23 Bu kamanisa
bilumbu biandi bi kisalu, buna wuvutuka ku
nzo'andi. 24 Bilumbu bina bu bivioka, nketo
andi Elizabeti weka mu buemba. Vayi zingondi
zitanu kasuamina bila wukamba ti: 25 —Tala
maphangidi Pfumu! Niandi wumbengudidi
thalu yimbote ayi botudi zitsoni ziama va meso
ma batu boso. 26 Mu ngondi yi nsambanu,
Nzambi wufidisa mbasi Ngabi ku divula dimosi
didi mu Ngalili. Dizina di divula beni Nazaleti,
27 kuidi muana ndumba wumosi wuwizana
makuela ayi bakala dimosi, diba mu nkuna
Davidi. Dizina di bakala beni Zefu ayi dizina
di muana ndumba Maliya. 28 —Mboti aku e!
Ngeyo wumonokono nlemvo kuidi Nzambi!
Pfumu widi yaku! 29 Maliya weka mona boma
bu kawa mambu momo. Wuba ku kiyuvula
tsundu yi mbote yoyo. 30 Buna mbasi yinkamba:
—Bika mona tsisi Maliya bila Nzambi wumueni
kiadi. 31 Tala: wela ba mu buemba ayi wela
buta muana wu bakala; wela kuntedilanga
Yesu. 32 Wela ba wunneni. Wela tedudulungu
“Nzambi yizangama” ayi Pfumu Nzambi wela
kumvana kundu ki kipfumu ki nkulu andi
Davidi. 33 Wela biadilanga, mu zithangu zioso,
batu batotukila mu Yakobi ayilubialu luandi
lulendi suka ko. (aiōn g165) 34 Maliya wukamba
Mbasi: —A buevi mela vangimina bila ndisi
zaba nitu yi bakala ko? 35 Mbasi yimvutudila:
—Pheve Yinlongo yela kuluka mu ngeyo ayi
kitsusula ki lulendo lu Nzambi wuzangama kiela
kufukidila. Diawu wunlongo wela butuka, wela
tedudulungu Muana wu Nzambi. 36 Tala khomb'
aku Elizabeti, mamvandi widi mu buemba bu
muana wu bakala mu bununu buandi. Niandi
baba tedilanga sita weka mu ngondi andi

yi nsambanu. 37 Bila kuisi ko diambu diela
lembakana vanga Nzambi. 38 Buna Maliya
wuvutula: —Minu ndidi kisadi ki Pfumu. Bika
mavangimina kuidi minu boso buididi mambu
maku. Buna mbasi yimbika. 39 Mu bilumbu
bina, Maliya wuyenda nsualu-nsualu ku divula
didiku miongo, mu zunga ki Yuda. 40 Wukota
mu nzo Zakali ayi wuvana Elizabeti mboti. 41
Thangu Elizabeti kawa mbote yi Maliya muan'
andi wunikuka mu vumu kiandi. Buna wuwala
mu Pheve Yinlongo. 42 Ayi wuyamikina mu
mbembo yingolo: —Ngeyo widi wusakumunu va
miudi baketo ayi muana widi mu vumu kiaku
widi wusakumunu. 43 Buna kuevi kubedi diambu
diadi ti ngudi yi Pfumu ama kiza kuidi minu e?
44 Bila mu thangu nguilu mboti'aku mu matu
mama buna muana wunikukini mu vumu kiama
mu diambu di khini. 45 Khini kuidi nketo wowo
wuwilukila bila mambu momo makamba Pfumu
mu diambu diandi mela vangama. 46 Buna
Maliya wukamba: Muel'ama wunkembisanga
nzitusu wu Pfumu 47 ayi mpeve yama yilembo
mona khini mu diambu di Nzambi, Mvulusi ama.
48 Bila wubengudi thalu'andi va kisadi kiandi
kikambulu mfunu, diawu zitsungi zioso ziela
kuthedilanga nketo wu zikhini. 49 Bila Nzambi
yi zingolo zioso wuphangidi mambu manneni
Dizina diandi didi dinlongo. 50 Ayi mamboti
mandi mela zingilanga mu tsungi ka tsungi,
kuidi bobo ba kunkizikanga. 51 Wumonikisidi
zingolo ziandi mu koko kuandi, wusasikisidi
batu badi luniemo mu mintima miawu 52
Wukuludi batu ba lulendo mu bikundu biawu
bi kipfumu ayi wunangikidi batu bobo badi
balembama 53 Wuyukutisidi batu bobo baba
nzala mu bima bimbote. Wusindika bamvuama
mioko yi mioko 54 Wusadisidi kisadi kiandi Iseli
mu thebukulu yi moyo mu mambote mandi. 55
Banga buididi tsila yi kavana bakulu beto kuidi
Abalahami ayi kuidi nkun'andi mu zithangu
zioso. (aiōn g165) 56 Tezo ki zingondi zitatu Mliya
kavuandila kuidi Elizabeti, bosi wuvutuka ku
nzo'andi. 57 Lumbu ki Elizabeti ki buta bu
kifuana, wubuta muana wu bakala. 58 Bakundi
bandi ayi bibutu biandi bu bawa phila Pfumu
kamonisina mambote mandi, bamona khini va
kimosi ayi niandi. 59 Muana bu kadukisa dinana
di bilumbu, bayiza mu diambu di nzengulu yi
nitu yi kibakala. Bawu boso bazola kuntedila
Zakali banga dizina di siandi, 60 vayi nguandi
wukamba ti: —Nana, dizina diandi Yowani. 61
Vayi bawu bankamba: —Kadi mutu wumosi
mu dikanda diaku kasi ko dizina diodi. 62
Buna bayuvula dise, mu bidimbu, mu zaba
dizina mbi katidi vana muana. 63 Wulomba
tini ki dibaya; muna kasonika ti: —Dizina
diandi Yowani. Buna batu boso basimina. 64
Muna thangu yina, munu andi wuzibudidi ayi
ludimi luandi luniangukidi. Wuyolukidi ayi
wukembisidi Nzambi. 65 Batu babo bafikasana
yawu bamona tsisi, ayi, bayolukilamambu beni
mu tsi yoso yi miongo mi Yuda. 66 Babo
bawa nsamu beni balunda wawu mu mintima
miawu ayi batuba: “A buna muana beni buevi
kela bela e?” Bila Pfumu wuba yandi. 67 Dise
diandi Zakali wufuluka mu Pheve Yinlongo,
diawu kabikudila ti: 68 Nkembo kuidi Pfumu,
Nzambi yi Iseli Bila wuyiza tala batu bandi ayi
wuba kudidi 69 Wututotudidi nkudi wu lulendo
mu nkuna Davidi, kisadi kiandi. 70 Banga bu
kayolukila tona vana thonono mu miunu mi
mimbikudi miandi minlongo: (aiōn g165) 71 ti
wela ku tukula mu mioko mi bambeni zieto;
mu mioko mi batu bobo ba kutulendanga. 72
Mu diambu di dukisa mambote kuidi bakulu
beto ayi mu diambu di tebukila nguizani andi
yinlongo moyo; 73 ayi tebukila moyo ndefi yoyo
kalevila nkulu eto Abalahami 74 mu kutuvana
diluaku di kunsadila mu kambu tsisi bu kameni
kutukula mu mioko mi bambeni zieto 75 mu
bunlongo ayi mu busonga, mu bilumbu bieto bi
luzingu, va ntual'andi. 76 Ngeyo muana, wela
tedudulungu Mbikudi wu Nzambi yizangama
bila ngeyo wela tuaminina Pfumu ku ntual'
andi mu diambu di kubika nzil'andi; 77 mu
diambu di zabikisa kuidi batu bandi ti Nzambi
wumveni phulusu ayi wunlemvukidi masumu
andi. 78 Bila Nzambi eto fulukidi mu diadi
ayi mu mambote Diawu mbuetete yi nsuka
yela totukila ku yilu mu diambu dieto 79 mu
diambu di kienzula bobo badi mu tombi ayi
bobo badi mu kini ki lufua, ayi mu diambu di
diaisa zithambi zieto mu nzila yi ndembama.
80 Muana wuyunduka ayi wukinda mu mpeve.
Bosi wuzingila mu bibuangu bisuama nate mu
lumbu kioki kakimonisa va meso ma batu ba
Iseli.

2 Mu bilumbu bina, ntinu Sezari Ogisite
wuvana lutumu lu tangabatu boso disasama
va ntoto wumvimba. 2 Disasama beni diawu
diba dithete divangama mu thangu Kiliniusi

kaba nyadi wu Sili. 3 Kadika mutu wuyenda
kisonikisa ku divula diandi. 4 Sumbu Zefu kaba
mu nkuna wu Davidi, diawu kabotukila ku
divula di Nazaleti, mu tsi yi Ngalili mu kuenda
mu tsi yi Yuda ku divula di Betelemi, divula
di Davidi. 5 Wuyenda va kimosi ayi Maliya,
nketo wukazola kuela, wuba mu buemba. 6
Buna badi ku Betelemi, Maliya wutula mu
thangu'andi yibutila. 7 Buna wubuta muana
wubakala: muan'andi wuthete. Wunzinga mu
minledi ayi wuntula mu dikulu ki bibulu bila
bibuangu bisia bakana ko mu diambu diawu
mu zinzo zinlekanga banzenza. 8 Minsungi mi
mamemi miba mu zitsola zizungidila zunga
beni mibansunga mu nkielo buisi minkangu
miawu mimamemi. 9 Kuna mbasi yi Pfumu yiba
monikina ayi nkembo wu Pfumu wubazungidila.
Buna tsisi yingolo yiba buila. 10 Vayi mbasi yiba
kamba: —Bikanu mona boma. Tsangu yimboti
ndilunatini. Yikuiza monisabatu boso khini.
11 Bila buabu balubutidi Mvulusi mu divula di
Davidi. Niandi Mesiya, Pfumu. 12 Luela mona
muana wu tsombi zingulu mu minledi ayi
tululu mu dikulu ki bibulu. Kiawu kioki dimbu
luela kunzabila. 13 Buela zimbukila nkangu wu
zimbasi ziba mu dikabu di masodi ma diyilu
wumonika va ndambu mbasi beni. Nkangu beni
wuyimbila minzitusu mi Nzambi: 14 Nkembo
kuidi Nzambi yizangama Ndembama va ntoto
kuidi batu baketa zola. 15 Zimbasi bu zibika
minsungi, zivutuka ku diyilu, buna minsungi
mi mameme mikambasana miawu na miawu
ti: —Bika tuendanu ku Betelemi mu kuenda
tadi mambu momo mavangimini kuna; momo
Pfumu katusamunini. 16 Bayenda nsualu ayi
bayenda bata Maliya ayi Zefu va kimosi ayi
muana wu tsombi wulekusu mu dikulu ki bibulu.
17 Buna baba mona, basamuna mambu moso
momo baba kamba mu diambu di muana. 18
Babo bobo bawu wawu, basimina buwombo mu
diambu di mambu momominsungi mi mameme
miba kamba. 19 Vayi Maliya wulunda mambu
moso ayi wuba ku mayindulanga mu ntim'
andi. 20 Bosi minsungi mivutuka, minkembisa
ayi minsanisina Nzambi mu diambu di mamo
ma bamona ayi ma bawa. Mawu maba banga
kuandi bu babakambila mawu. 21 Dinana di
bilumbu bu biduka, thangu yi zengisa lunitu lu
kibakala lu muana bu yifuana, buna bamvana
dizina Yesu. Diawu dizina divana mbasi tuamina
nguandi kaba mu buemba buandi. 22 Bilumbu
bizengu mu Mina mi Moyize mu diambu di
tsukudulu awu bu bifuana, bambuta ba Yesu
zinnata ku Yelusalemi mu diambu dikummonisa
kuidi Pfumu. 23 Boso buidi busonama mu Mina
mi Pfumu ti: Woso muana wuthete wu bakala
wumbutuka, wela tambuku kuidi Pfumu. 24
Bayiza diaka mu diambu di tambika dikaba
boso buididi mu Minami Pfumu: biduka biodi
voti bana buadi ba mabembi. 25 Mutu wumosi
wuba ku Yelusalemi, dizina diandi Simewoni.
Wubamutu wufuana ayi wusonga. Wuba vingila
mbombolo yi Iseli ayi Pheve Yinlongoyiba va
niandi. 26 Bila Pheve Yinlongo yinkamba ti
kalendi vika fua ko enati kamuenieti ko Klisto
yi Pfumu. 27 Niandi wuyiza ku nzo Nzambi
mu lutumunu lu Mpeve Yinlongo. Mu thangu
bambuta ba Yesu zinata muana mu diambu
di dukisa mambu madi mu Mina, 28 buna
Simewoni wunsimba mu mioko ayi wusanisina
Nzambi bu katuba: 29 A Pfumu, yekula buabu
kisadi kiaku kienda mu ndembama boso buididi
tsil'aku 30 bila meso mama manueni phulusu
aku 31 yoyi wukubika mu diambu di batu boso
32 yawu yidi muinda mu diambu di kienzula
makanda; ayi nkembo wu Iseli, batu baku.
33 Dise ayi ngudi basimina buwombo mu wa
mambu katuba mu diambu diandi. 34 Simewoni
wuba sakumuna ayi wukamba Maliya, nguandi
Yesu ti: —Tala muana wawu wu kubukulu mu
diambu di buisa ayi mu telimisa batu bawombo
mu Iseli. Wela ba dimbu kiela bangusanga
bawombo; 35 muingi mayindu ma mintima
mi batu bawombo matotuka. Vayi kuidi ngeyo
veka, wela ba banga mbedi yela tobul mpeve
aku. 36 Mbikudi wumosi wu nketo wuba diaka
muna. Dizina diandi Anna, muana Fenueli,
wuba mu dikanda di Aseli. Wuba wununa
ngolo. Tsambudi di mimvu kaka kavuandila va
makuela mu bumuana buandi. 37 Bosi wukituka
difuola ayi wuzingila mu kidifuola nate mu
tezo ki lunana lu mimvu ayi mimvu minya.
Kadi lumbu kimosi kasia bika ko nzo Nzambi
bila muna kaba nsadilanga Nzambi builu ayi
muini mu lusambulu ayi mu kukifuisa nzala mu
diambu di lusambulu. 38 Niandi mamvandi bu
kayiza muna thangu yina, wusanisina Nzambi
ayi wuyolukila mambu ma muana kuidi batu
bobo baba mvingilanga khudulu yi Yelusalemi.
39 Bu bamana dukisa mambu momo masonama
mu Mina mi Pfumu, Maliyaayi Zefu bafutuka ku
buala buawu, Nazaleti, didi mu Ngalili. 40 Muana

wuyunduka ayi wukinda. Diela diwombo diba
yandi ayi nlemvo wu Nzambi wuba mu niandi.
41 Kadika mvu bambuta ba Yesu ziba kuendanga
ku Yelusalemi mu nyengo Pasika. 42 Yesu bu
kadukisa kumi mimvu miodi buna bayenda
ku Yelusalemi, mu diambu di nyengo, boso
bubela kifu kiawu. 43 Nyengo bu wumanisa,
bavutuka kuawu. Vayi muan'awu Yesu wusiala
ku Yelusalemi ayi bambuta bandi zisia bu zaba
ko. 44 Bawu babanzila ti widi muidi bakundi
bawu bayenda yawu va kimosi. Bu badiata
lumbu kimvimba, buna batona kuntomba muba
bibutu biawu ayi bazabana yawu. 45 Vayi
sumbu basia kummona ko; diawu bavutukila
ku Yelusalemi mu kuenda ntombi. 46 Bilumbu
bitatu bu bivioka, bambakula muna nzo Nzambi,
buna kavuendi va khatitsika minlongi mi mina.
Wuba wa ayi wuba yuvula biuvu. 47 Babo bobo
banwa, basimina mu diambu di diela diandi
ayi mu diambu di mimvutuziandi. 48 Zimbuta
bandi zisimina buwombo bu zimmona vana.
Buna nguandi wunkamba: —Muan'ama, bila mbi
wutuvangidi bobo e? Zebi kuaku ti siaku ayiminu
tsisi yiwombo tumueni ayi tutombidi ngolo. 49
Buna Yesu wuba vutudila: —Bila mbi lufueti
kuthombila e? Lusi zaba ko ti mfueti ba mu nzo
yi dise diama? 50 Vayi basia sudika ko mambu
momo ka bakamba. 51 Buna wuyenda yawu ayi
wuvutuka ku Nazaleti. Wuba tumukina. Vayi
nguandi wulunda bumboti mambu moso momo
mavioka. 52 Yesu wuyunduka mu nduenga ayi
mu ntela. Khini yiwombo kamonisa Nzambi ayi
batu.

3 Mu mvu wu kumi wu ntnu wu lubialu lu
ntinu Tibeli Sezari, Ponse Pilatu niandi wuba
nyadi mu Yuda, Elode Tetalake wubiadila mu
Ngalili, khomb'andi Filipi mu Itule ayi mu
Talakonite, Lisaniasi wubiadila mu Abileni.
2 Ana ayi Kayife baba bapfumu zi zinganga
Nzambi. Mu mvu beni mambu ma Nzambi
mayiza kuidi Yowani muana Zakali, bu kaba
mu dikanga. 3 Yowani wudiengila tsi yoso yiba
mu yenda Yolidani ayi wuba kuenda longingi:
“Bila lubotama mu monisa ti lubaludi mavanga,
buna Nzambi wela lemvukila masumu meno.” 4
Banga bu busonimina mu nkanda wu mbikudi
Ezayi: Mbembo yi mutu wulembu yamikina
mu dikanga: Lukubika nzila yi Pfumu Luludika
minsolo miandi 5 Mindimba mioso miela sesolo,
Miongo mioso ayi zimbata zioso zimiongo ziela
lendumunu zinzila zi zikhondo ziela lulama
minsolo mi mabadi miela fuanusu. 6 Ayi batu
boso bela mona phulusu yi Nzambi. 7 Yowani
wuba kambanga batu bobo baba kuizanga mu
botama kuidi niandi ti: —Bana ba bikusa! Nani
wulululubudi mu tina nganzi yoyi yeka kuiza? 8
Monisanu mavanga mamboti momo mafueni
kuidi batu bobo babalula mavanga. Lubika
banza bu lulembu yindulanga mu mintima
mieno ti: “Beto dise dieto Abalahami!” Bila
bukiedika ndikulukamba ti Nzambi wulenda
totula bana ba Abalahami mu mataid mama.
9 Lukeba: soka kikubimini mu zenga mianzi
mi minti. Woso nti wunkambu buta mu zenga
mianzi mi minti. Woso nti wunkambu buta
makundimamboti wela kuangu ayi wela viku ku
mbazu. 10 Buna nkangu wu batu wunyuvula:
—Buna mbi tufueti vanga e? 11 Wuba vutudila:
—Woso mutu widi bikhutu biodi, bika kavana
kimosi kuidi mutu wowo kambulu. Woso mutu
widi bidia bika kavanga bobuawu. 12 Ayi
mimfutisi mi ziphaku miyiza botama kuidi
Yowani, minyuvula: —Nlongi, mbi tuvanga e? 13
Buna wuba vutudila: —Lubika buelanga thalu va
mbata thalu yoyo yizengo. 14 Masodi mamvawu
manyuvula: —Buna beto, mbi tuvanga e? Buna
niandi wuba vutudila: —Lubika zionanga bima
bingana; lubika fundanga batu mu mambu ma
luvunu. Lutadidilanga kaka mfutu eno. 15 Batu
boso bata diana di ngolo bila babanzila ti Yowani
niandi Klisto. 16 Yowani wuba vutudila bawu
boso ti: —Minu mu nlangu ndilembu lubotikila.
Vayi mutu wowo wulembu yizi wundutidi
mu lulendo; ndisi fuana ko u zibula minsinga
mi zisapatu ziandi. Niandi wela kulubotikila
mu Pheve Yinlongo ayi mu mbazu. 17 Ayi
simbidi mbangu mu mioko miansi; niandi
wela kombula buangu kioki kela vevila. Wela
lunda ble ku yilu banga vayi wela yoka biti
ku mbazu yi kayilendi zima ko. 18 Yowani bu
kaba vananga zithumunu ziwombo kuidi batu,
buna wuba kubalonganga Nsamu Wumbote. 19
Vayi Yowani wuba tubidilanga buwombo nyadi
Elode mu diambu di kakuela Elodiasi, nketo
wu khomb'andi ayi mu diambu di kavanga
mavanga mawombo mankakamambimbi. 20
Elode wubuela diaka yika bila kiaki va yilu
mambimbi mandi moso: wukotisa Yowani
mu nloko. 21 Batu boso bu bamana botama,
Yesu mamvandi wubotama. Bu kaba sambila,
diyilu dizibuka 22 ayi Pheve Yinlongo yi

nkitila banga dibembi. Kuna kuwakana mbembo
yimosi yitotukila ku diyilu, yikamba ti: —Ngeyo
widi Muan'ama wu luzolo; khini yiwombo
wukumbonisanga. 23 Yesu buna weka ndukanduka makumatatu ma mimvu bu katona kisalu
kiandi. Batu babanzila ti niandi muana Zefu
wu Heli: 24 wu Mata, wu Levi, wu Maliki, wu
Yanayi, wu Zefu 25 wu Matatiasi, wu Amosi,
wu Nahumi, wu Esili, wu Nangayi. 26 Wu Mati,
wu Matatiasi, wu Simeyini, wu Yose, wu Yoda.
27 Wu Yowanani, wu Leza, wu Zolobabeli, wu
Salatieli, wu Neli 28 wu Meleki, wu Adi, wu
Kosami, wu Elimadami, wu El. 29 Wu Yesu, wu
Eliezeli, wu Yolimi, wu Mata, wu Levi 30 wu
Simewoni, wu Yuda, wu Zozefi, wu Yonami, wu
Eliakimi. 31 Wu Meleya, wu Mena, wu Matata,
wu Natani, Wu Davidi. 32 Wu Isayi, wu Obedi,
wu Vowazi, wu Salimoni, wu Nasoni 33 wu
Aminadabi, wu Adimini, wu Alini, wu Esiloni,
wu Pelesi, wu Yuda, 34 wu Yakobi, wu Isaki, wu
Abalahami, wu tela, wu Nawoli. 35 Wu Selungi,
wu Lewu, wu Faleki, wu Hebeli, wu Sala 36 wu
Kayinani, wu Alifazadi, wu Semi, wu Nowa,
Wu Lemeki. 37 Wu Matusalemi, wu Enoki, wu
Yeledi, wu Maleleli, wu Kenami, 38 wu Enosi,
wu Seti, wu Adami, niandi veka wuba muana
wu Nzambi.

4 Yesu wuba wuwala mu Pheve Yinlongo,
wubotuka ku Yolidani. Mpeve yinnata ku
dikanga. 2 Kuna satana kamvukumunina mu
tezo ki makumaya ma bilumbu. Kadi kiasa
kasia dia ko mu bilumbu beni. Bu biduka,
buna wumonanzala. 3 Buna satana wunkamba:
—Kamba ditadi diadi dikituka dipha enati
widi muana Nzambi. 4 Yesu wumvutudila:
—Disonama ti: mutu kalendi zingilanga kaka
mu dipha ko. 5 Buna satana wunnata va kingiela
ayi wummonisa mu khumbu yimosibipfumu
bioso bi ntoto 6 ayi wunkamba: —Ndiela
kuvana lulendo loso lualu, ayi nkembo wu
bimbumu biabi. Bila minu veka ndivanu wawu
ayi ndenda kuwuvana kuidi woso mutu nsodidi.
7 Ngeyo kumbuongimina kuandi buna bibioso
biobi bieka ba biaku. 8 Yesu wumvutudila:
—Disonama: Pfumu Nzambi aku niandi kaka
fueti buongimina ayi niandi kaka fueti sadila.
9 Buna bosi satana wunnata ku Yelusalemi,
wuntula ku buangu kilutidizangama kimbata
muanzu wu nzo Nzambi ayi wunkamba: —Enati
bukiedika ti widi Muana Nzambi, wukilozi ku
ntoto bila disonama: 10 Nzambi wela fidisa
zimbasi ziandi mu diambu diaku muingi zikeba
11 ayi ziela kunata mu mioko miawu mu diambu
di kulu kuaku kuedibumina thutu mu ditadi.
12 Yesu wumvutudila: —Bakamba: Wulendi
vukumuna Pfumu Nzambi aku ko! 13 Satana bu
kamana kumvukumuna mu zithotolo zi phila
mu philabuna wuntatukila nate mu thangu
yizengo. 14 Buna Yesu wuvutuka ku Ngalili;
lulendo lu Pheve luba mu niandi. Tsangu andi
yimana tembakana mu zunga kioso. 15 Wuba
longanga mu zinzo ziawu zi zikhutukunu ayi
batu boso baba kuniemisanga. 16 Wuyenda ku
Nazaleti ku Kayundukila ayi wukota mu nzo
yi lukutukunu mu lumbu ki saba bila bobo
bu bela kifu kiandi. Wutelama mu diambu di
tanga masonoko. 17 Buna bamvana nkanda wu
mbikudi Ezayi. Bu kazibula nkanda beni, wubua
va tini kisonama mambu mama: 18 Pheve yi
Pfumu yidi va minu bila wutsodula mu longa
Nsambu Wumbote kuidi minsukami, wumfidisa
mu yamikisa khudulu yi batu bakangama, mu
zibula meso ma baphofo, mu nata phulusu
kuidi batu banyamusu 19 ayi yamikisa mvu wu
nlemvo wu Pfumu. 20 Wuzibika nkanda beni ayi
wuvutula wawu kuidi kisadi ki nzo yi lukutukunu
bosi wuvuanda. Meso ma batu boso baba mu
nzo yi lukutukunu maba kuntala. 21 Buna
wuba kamba: —Buabu, masonuku mama ma
luwilu masundukidi. 22 Batu boso bantelimina
kimbangi. Basimina mu diambu di mambu ma
nlemvo matotukila mu munu andi. Buna batuba:
—Niandi ko muana Zefu e? 23 Buna wuba
kamba: —Bukiedika ti ma lukhamba kingana
kiaki: “Munganga, wukibelusa ngeyo veka!”
ayi maluthela: “Tuwilu mambu mavangimini
ku Kafalinawumi. Vanga buawu kuaku, mu
divula diaku!” 24 Buna wubuela ku bakamba ti:
Bukiedika ndikulukamba ti kuisi ko mbikudi
wela yakulu bumboti mu tsi andi! 25 Bukiedika
ndikulukamba ti mafuola maba mawombo mu
Iseli mu thangu Eli. Zimvula zisia noka ko mu
tezo ki mimvu mintatu ayi ndambu; ayi kanda
kingolo kiba mu tsi yoso. 26 Vayi Eli kasia fidusu
kuidi mfuola moso ko. Vayi kuidi difuoladimosi
diba zingilanga ku Salapeta, mu tsi yi Sidoni.
27 Batu babela buazi baba bawombo mu Ieli
mu thangu mbikudi Elisa vayi kadi wumosi
mu bawu kasia vedusu ko; botula kaka Namani
muisi Sili. 28 Batu boso baba muna nzo yi
lukutuku bafuema ngolo bu awa mambu mama.

29 Batelama, banata Yesu ku nganda yi divula;
nate ku tsongi wu mongo, kutungulu divula
beni. Bannata kuna muingi bannunguna ku
tsi. 30 Vayi wufielumuka va khatitsik'awu ayi
wuyenda kuandi. 31 Wuyenda ku Kafalinawumi,
divula di Ngalili. Kuawu kaba longila mu lumbu
bi saba. 32 Basimina buwombo mu wa malongi
mandi bila wulongila mu lulendo. 33 Muna nzo
lukutukunu muba mutu wumosi wuba mpeve
yimbimbi, wuyamikina mu ndinga yingolo: 34
—A Yesu muisi Nazaleti, mambu mbi tuidi betu
yaku e? Wizidi mu kutubunga e? Minu nzebi
ti ngeyo widi nani: Widi mutu wunlongo wu
Nzambi. 35 Yesu wutemina pheve yimbimbi ayi
wuntumina: —Bika biyoko; totuka mu mutu
wawu! Mpeve beni yimbimbi yilumba mutu
beni va tsi, va meso ma batu boso babavana.
Buna yitotuka mu kambu kumvanga mpasi. 36
Batu boso basimina ayi bayuvasana bawu na
bawu: —A mambu mbi mama e? Bila niandi
wumvana zithumunu kuidi ziphevi zimbimbi
mu kibakala ayi mu lulendo ayi ziawu zilembu
totuka. 37 Tsangu yi Yesu yimuangana mu
mala moso ma zunga kina. 38 Bu katotuka
mu nzo yi lukutukunu, wuyenda ku nzo yi
Simoni. Nzitu wu Simoni wuba zinzangala
zingolo ayi baleba Yesu muingi kambelusa. 39
Wuyinama va kaba, wutemina zinzangala ayi
ziawu zitumbu kumbika. Buna nzitu wu Simoni
wutelama mu nsualu ayi wuba kubikila bidia.
40 Thangu buna yeka diama, baboso baba bedisa
bambevo banata bambevo ziawu, ziba bimbevo
bi mpila mu mpila, kuidi Yesu. Wutetika mioko
kuidi kadika mutu ayi wuba belusa. 41 Ziphevi
zimbimbi zitotuka mu batu bawombo. Sumbu
zintotuka zi kuenda yamikina: —Ngeyo widi
Muana Nzambi. Vayi Yesu wutemina ziphevi
beni zimbimbi ayi kasia zivana ko minsua mu
yoluka bila zizaba ti niandi Klisto. 42 Buisi buna
bukia, Yesu wutotuka ayi wuyenda ku buangu
kisuma. Nkangu wu batu wuntomba ayi bu
wutula va kaba; batu bazola kunsimbidila mu
diambu kabika kuenda. 43 Vayi wuba kamba:
—Mfueti samuna diaka Nsamu Wumbote wu
Kipfumu ki Nzambi mu mavula mankaka bila
diawu ndifidusulu. 44 Buna wulonga mu zinzo
zi zikhutukunu zi Yuda.

5 Lumbu kimosi yesu kaba muyenda disimu di
mbu wu Ngenezaleti ayi sumbu nkangu wu
batu wunzungidila mu diambu di wa mambu
ma Nzambi, 2 buna wumona minlungu miodi
muyenda mbu. Minlobi mi zimbizi bakuluka
kuawu mu minlungu miawu bila makondi mawu
baba sukula. 3 Nlungu wumosi wuba wu Simoni.
Yesu wukuma muawu ayi wunkambakatatukila
fioti disimu. Buna wuvuanda muna nlungu ayi
wutona longa nkangu. 4 Buna kamanisa yoluka,
wukamba Simoni: —Kuesa nlungu kungingi
nlangu, kuna kuidi thimpula bosi ngeyo ayi
bakundi baku lozanu makondi meno mu diambu
di luloba. 5 Vayi Simoni wumvutudila: —A
nlongi, builu bumvimba tusedi vayi kadi kiasa
tusia baka ko. Vayi sumbu wuthumini, ndieka
loza makondi. 6 Baloza makondi ayi babaka
zimbizi ziwombo; ayi makondi mawu tsatu
makanzuka. 7 Buna batumisa bakundi bawu
bobo baba mu nlungu wunkaka muingi biza
basadisa. Bayiza ayi minlungu mioso mimiodi
miwala zimbizi, ayi tsatu midiama. 8 Bu kamona
bobo, Simoni-Piela wufukama va malu ma Yesu
ayi wunkamba: —Pfumu, bika wuthatukila bila
ndidi nkua masumu. 9 Muaki lukhuku lumbuila
va kimosi ayi bakundi bandi mu mona phila
zimbizi baloba. 10 Zaki ayi Yowani, bana ba
Zebede, bakundi ba Simoni, mamvawu lukhuku
lu babuila. Buna Yesu wukamba Simoni: —Bika
mona tsisi bila tona buabu wela ba nlobi wu batu.
11 Bu bavutula minlungu miawu ku disimu, basia
bika bibioso ayi balandakana Yesu. 12 Lumbu
kimosi Yesu bu kaba mu divula dimosi, kuna
kutotukila mutu wumosi wuba ayi buazi. Bu
kamona Yesu, mutu beni wufukamava ntual'andi
vayi wuyinika zizi kiandi mu tsi ayi wunleba:
—A Pfumu, enati tidi buna wulenda kuaku
kumvedisa! 13 Yesu wunonuna koko kuandi,
wunsimba ayi wunkamba: —Nyinga, thidi, vedila
kuaku! Mu yina thangu, wuvedila mu buazi
buandi. 14 Vayi wunkandika kabika kamba kadi
kuidi mutu wumosi mambu mavangimini mu
niandi. Vayi wunkamba: —Yenda kimonisa kuidi
nganga yi Nzambi ayi nata dikaba dilomba
Moyizemu diambu diba kimbangi kuidi bawu.
15 Tsangu yi Yesu yiluta muangana. Diawu
minkangu miwombo mi batu bayiza muingi
banwa ayi muingi babelusu mu bimbevo biawu.
16 Vayi niandi wuyenda tinina mu bibuangu
bisuama mu diambu kasambila. 17 Lumbu
kimosi bu kaba longa, Bafalisi ayi minlongi mi
mina bobobatotukila mu mala moso ma Ngalili,
ma Yuda ayi ma Yelusalemi bayizavuanda
vana ayi lulendo lu Pfumu lumonika mu

bambevo baba balusanga Yesu. 18 Zimbukila
babakala batotuka, banata dikoka mu kimpoyi.
Batomba diluaku di kunkotisila mu nzo muingi
bantula va ntuala Yesu. 19 Vayi basia baka ko
diluaku di kunkotisila mu diambu di nkangu wu
batu. Diawu bakumina ku mbata muanzu ayi
batobudila divudumu muanzu, bosi, bakulula
dikoka beni mu kiphoyi va khatitsika batu, va
ntuala Yesu. 20 Yesu bu kamona minu ki batu
bobo, wukamba: —Nkundi ama, masumu maku
malemvokolo. 21 Minlongi mi Mina ayi Bafalisi
batona niunguta ayi bakambasana: —Buna nani
mutu wawu wuntuba mamu ma mvuezolo
e? Nani beki minsuamu lemvukil masumu?
A keti Nzambi kaka e? 22 Vayi Yesu wuzaba
mayindu mawu, ayi wuba kamba: —Bila mbi
lunyindudila bobo mu mintima mieno e? 23 Mbi
bilutidi kambu phasi mu kamba: “Masumu maku
malemvokolo” voti “telama kuaku ayi diata?” 24
Vayi muingi luzaba ti muana mutu beki lulendo
va ntoto lu lemvukila masumu... Buna wukamba
dikoka: —Minu ndikutumina: “Telema, bonga
kiphoyi kiaku ayi vutuka ku nzo'aku!” 25 Vana
vawu dikoka ditelama, va meso ma batu boso,
dibongakiphoyi kiandi ayi divutuka ku nzo'andi.
Sumbu kavutuka wulembu kembisa Nzambi.
26 Batu boso basimina, bakembisa Nzambi
kutsi boma baba vayi batuba: —Matsiminanga
tumueni buabu. 27 Mambu momo bu mavioka,
Yesu wuyenda kuandi. Vayi wumona mfutisi
wumosi wu ziphaku mu nzila, buna kavuendi mu
bilu kimfutusulungu ziphaku, dizina diandi Levi.
Buna wuntela ayi wunkamba: —Wundandakana.
28 Mutu beni wutelama, wubika bima bioso ayi
wulandakana Yesu. 29 Buna Levi wukubikila Yesu
ndikulu dinneni, ku nzo'andi. Batu bawombo
baba yawu va meza. Mu bawu muba mimfutisi
mi ziphaku. 30 Bafalisi ayi minlongi mi mina
miomi miba mu dingumba diawu mifuema ayi
bayuvula minlonguki mi Yesu ti: —Bila mbi
lulembo dila ayi nuina va kimosi ayi mimfutisi
mi ziphaku miomi, bankua masumu e? 31
Yesu wuba vututila: —Batu bobo badi nitu yi
buvini batombanga munganga ko. Vayi batu
badi bimbevo bawu bantombanga munganga.
32 Ndisia kuiza tela batu basonga ko vayi ndiyiza
mu diambu di tela bankua masumu. 33 Buna
bankaka banyuvula: —Bila mbi minlonguki mi
Yowani ayi mi Bafalisi mikukifuisanganzala
mu diambu di lusambulu vayi miaku mindia
ayi minua e? 34 Yesu wuba vututila: —A
beno lumbanza ti batu bobo batumusu, kuidi
ditoko diodi dikuedidi, balenda kukifuisa nzala
mu diambu di lusambulu ditoko dikuedidi bu
dikidi yawu va kimosi e? 35 Vayi vadi thangu
bu bela ku babotula ditoko, buna bosi mu
bilumbu binabela kukifuisa nzala mu diambu
di lusambulu. 36 Buna wuba kamba nongo
yimosi: —Mutu kalendi ko kanzuna tendi kinledi
wumona muingi kalondila nledi wunkhulu.
Bila buna maka kanzuna nledi wumona ayi
tendi kioki kabongidi mu nledi wumona kilendi
fuanakana ko ayi tendi kikhulu. 37 Bobuawu,
mutu kalendi tula ko vinu kimona mu zitsaku
zikhulu bilanganu vinu kimona kilenda kanzuna
zitsaku zikhulu. Buna vinu kidukukidi ayi
zitsaku zifuidi. 38 Vayi bufueni mu tula vinu
kimona mu zitsaku zimona. 39 Kuisi ko mutu
wunua vinu kikhulu wubuela tomba diaka nua
vinu kimona bila kafueti tuba: vinu kikhulu
kilutidi lueki!

6 Kiba lumbu ki saba, Yesu wuviokila mu tsola
yi ble. Minlonguki miandi mivela makundi
ayi midia mawu. 2 Bafalisi bankaka bayuvula:
—Bila mbi lulembo vangila mambu makanduku
mu lumbu ki saba e? 3 Yesu wubavutudila:
—Lutengi ko mambu Davidi kavanga mu thangu
niandi ayi bakundi bandibaba mu nzala e?
4 Niandi wukota mu nzo Nzambi, wubonga
mapha matambuku kuidi Nzambi ayi wudia
mawu; wukabudila batu bobo baba yandi, ka
diambu ko, kasia ba ko minsua bila banganga
Nzambi kaka ziba minsua mu dia mawu. 5
Buna wubuela tuba diaka: —Muana mutu niandi
Pfumu yi lumbu ki saba. 6 Mu lumbu kinkaka
ki saba, Yesu wukota mu nzo yi lukutukunu
ayi wutona longa. Muna muba mutu wumosi
wuba koko ku lubakala kusioka. 7 Minlongi
mi mina ayi Bafalisi basunga Yesu mu tala
kani wulendakumbelusa mu lumbu ki saba mu
diambu babaka bila kioki balenda kumfundila.
8 Vayi Yesu bu kazaba mayindu mawu, buna
wukamba mutu wuba koko kusioka: —Telama,
yiza va ntuala batu boso! Mutu beni wutelama.
Wuyiza vana. 9 Buna Yesu wuba kamba: —Kiuvu
kidi yama ki kuluyuvula: minsua midi mu
vanga mambotevoti mambimbi mu lumbu ki
saba e? Minsua midi mu vukisa luzingu voti
mu kuluvonda e? 10 Buna wuzungisa thalu
andi kuidi batu boso baba vana bosi wukamba
mutu beni: —Nonuna koko kuaku. Mutu beni

wunonuna koko ayi koko kuandi kubeluka. 11
Minlongi mi mina ayi Bafalisi bafuema ngolo ayi
bayuvasana bawu na bawu mu zaba diambu mbi
balenda vangila Yesu. 12 Muna bilumbu beni,
Yesu wuyenda ku mbata mongo mu diambu
di sambila. Builu bumvimba kasambidila. 13
Buisi buna bu kia, buna wutela minlonguki
miandi ayi wusobula va khatitsik'awu kumi
mi miodi. Wuba vana dizina di bamvuala. 14
Mazina mawu mawu mama: Simoni wuka bieka
Piela ayi khomb'andi Andele; Zaki, Yowani,
Filipi, Balitelemi 15 Matayi, Toma, Zaki muana
Alife, Zimoni wuba mu dingumba di ba Zeloti,
16 Yuda muana zaki ayi Yuda Isikalioti, mutu
wumvakula. 17 Bu kaba kuluka mongo va
kimosi ayi bawu Yesu wutelama va ndimba.
Minlonguki miandi miwombo miba vana va
kimosi ayi nkangu wuwombo wu batu baba
mu zunga kioso ki Yuda, ki Yelusalemi, mu
mala ma Tile ayi Sidoni momo madi mu yenda
nzadi. 18 Baboso bayiza mu diambu di banwa ayi
babelusu mu bimbevo biawu. Bobo bayamusu
kuidi ziphevi zimbimbi babeluka. 19 Baboso
batomba kunsimba bila lulendo lutotukila mu
niandi luba lubelusa batu boso. 20 Buna Yesu
wutala minlonguki miandi ayi wuba kamba:
—Khini kuidi beno minsukama bila beno luvuidi
Kipfumu ki Nzambi. 21 Khini kuidi beno luidi
buabu mu nzala bila luela yukutusu. Khini kuidi
beno lulembu didi buabu bila luela seva. 22
Khini kuidi beno mu thangu bela ku lulenda, bu
bela ku luloza, bu bela ku lufinga, bu bela ku
lukuka, bu bela manga mazinga meno banga
mazina mambimbi mu diambu di Muana Mutu.
23 Mu lumbu kina buna luela mona khini ayi
luela dumuka mu diambu di khini bila mfutu
eno widi wunneni mu diyilu. Bila buawu bobo
kuandi bakulu bawu bayamisila mimbikudi.
24 Vayi mabienga kuidi beno zimvuama bila
lukitambudidi yeno mbombolo. 25 Mabienga
kuidi beno luidi bayukuta buabu bila luela mona
nzala. Mabienga kuidi beno lulembu sevi buabu
bila luela ba mu kaniki ayi luela dila. 26 Mabienga
kuidi beno batu boso bu bela kuluniemisa
bila buawu bobobakulu bawu bavangila
mimbikudi mi luvunu. 27 —Vayi kuidi beno
lunwa, ndikulukamba: luzola bambeni zienu;
luvangila mambote bobo bakululendanga; 28
Lusakumuna bobo bakulusinganga; lusambidila
bobo bakuluvangilanga mambu mambimbi. 29
Enati mutu wuzubidi mbata mu luvenga lumosi,
buela ntambika luvenga lunkaka. Enati mutu
wuzionini yunga kiaku, buna kadi ku nkandika
kaziona kikhutu kiaku. 30 Vana kuidi woso mutu
wukulomba. Enati mutu wuzionini bima biaku,
buna kadi kunlomba diaka biawu. 31 Mambu
momo lutidi baluvangila, mawu mamveno
lufueti vangila bankaka. 32 Enati lunzolanga
kaka bobo bakuluzolanga buna mbi lumbaka
e? Bila bankua masumu, mamvawu, beta zola
bobo baku bazolanga. 33 Enati lumvangila
mamboti kuidi bobo bakuluvangilanga kaka
mambote, buna mbi lumbaka? Bila bankua
masumu mamvawu beta bu vanga. 34 Enati lueta
devisa kaka bobo balenda kuluvutudila, buna
mbi lumbaka e? Bila bankua masumu mamvawu
beta devisa bankua masumu yawu muingi baba
vutudila. 35 Vayi beno bika luzola bambeni zienu,
luba vangila mambote ayi ludevisa mu kambu
ba mayindu keni bela kuluvutudila. Buna mfutu
eno welaba wunneni, luela ba bana ba Nzambi
yizangama bila niandi veka widi wumbote kuidi
bobo bazabanga ko vutula matondo ayi kuidi
batu bambimbi. 36 Bika luba batu bambote
banga dise dieno widi wumbote. 37 —Lubika
sambisa tala mamveno luedi sambusu. Lubika
zengila batu nkanu tala mamveno luedi zengulu
nkanu. Lulemvukila badienu muingi mamveno
balulemvukila. 38 Luvananga buna mamveno
bela kuluvana. Bela kuluvana kuku kifuana,
kuku kikomana, kinikunu ayi kinsapuka bila
bela kulutezila luelo luela dedakana banga
lolo lutezila. 39 Yesu wubuela bakamba diaka
nongo yayi: —A buevi, phofo wulenda nata
phofo yandi e? Buna bawu buadi balenda bua
mu dibulu e? 40 Nlonguki kasi viatuka ko
nyiyisi andi vayi bu kameni kubuku bu mbote,
buna boso kalenda dedakana banga nyiyisi
andi. 41 Bila mbi wuntadila kiti kidi mu diesu
di khomb'aku vayi ngeyo vekawukadi mona
tunga yidi mu diesu diaku e? 42 Voti, buevi
wulenda kambila khomb'aku ti: “A khomba bika
ndibotula kiti kidi mu diesu diaku!” vayi ngeyo
veka wukadi mona tunga yidi mu diesu diaku
e? Mutu wu mayuya! Botula nteti tunga yidi
mu diesu diaku buna bosi mawumona bumboti
mu botula kidi kidi mu diesu di khomb'aku. 43
—Bila kuisi ko nti wumbote wela buta makundi
mambimbi ayi nti wumbimbi wulendi buta
makundi mambote ko. 44 Bila banzabilanga
nti mu makundi mandi. Bila balendi vela
ko makundima figi mu nti wu zitsendi ayi

balendi vela ko makundi ma vinu mu nti wu
zitsolokoto. 45 Mutu wumbote wuntotulanga
mambote momo mambanga mu kiuka kimboteki
ntim'andi. Mutu wumbimbi wuntotulanga
mambimbi mambanga mu kiuka kimbimbi
ki ntim'andi bila mutu wuntubanga mambu
momo mafulukidi mu ntim'andi. 46 —Bila mbi
lukuthedilanga “Pfumu, Pfumu” vayi lukadi
vanga mambu momo ndilembu lukambi e? 47
Ndieka kulumonisa buevi budedikinini woso
mutu wowo wunkuiza kuidiminu, wulembu wi
mambu ndilembu tubi ayi wulembu kumasadila.
48 Niandi dedikini banga mutu wowo wutunga
nzo. Wutimuna fondasio yimula ayi wutungila
yawu va yilu matadi. Khuka yi nlangu bu
yiyiza, yiyiza lumbama muna nzo beni ayi
yisia yinikuna ko bila yitungu va yilu matadi.
49 Vayi woso wulembu wi mambu mama ayi
wunkambu sadila mambu beni dedikini banga
mutu wutunga nzo'andi va mbata ntoto mu
kambu fondasio. Khuka yi nlangu bu yiyiza
lumbama mu nzo beni, yawu yitumbu bua,
mfuilu yi nzo beni yiba yinneni.

7 Bu kamana kamba batu mambu maba yandi,
Yesu wuyenda ku Kafalinawumi. 2 Pfumu
yimosi yi masodi wuba ayi mvik'andi wuba
mu kimbevo, wuba nduka mu fua. Pfumu beni
wuba zolanga ngolo mvika beni. 3 Bu kawa
tsangu yi Yesu, buna pfumu beni yi masodi
wumfidisila bakulutu ba Bayuda muingi banleba
kiza belusa mvik'andi. 4 Bu batula vaba Yesu
mbadi banleba: —Niandi fueni wumvangila
buawu. 5 Bila wunzolanga tsi etu ayi niandi
veka wututungila nzo yi lukutukunu. 6 Yesu
wuyenda yawu. Buna weka nduka tula ku nzo,
pfumu yi masodiwumfidisila bakundi bandi mu
kunkamba: —A pfumu, bika kuaku kiyamisa
bila ndisi wufuana ko muingi ngeyo wukota
mu nzo'ama. 7 Diawu ndisi kuiza kudenginina
ko minu veka vayi tuba kaka diambu dimosi
buna kisadi kiama ma kibeluka. 8 Bila minu
veka ndidi ku tsi luyalu lu bapfumu ayi mbeki
masodi ma ndieta tumina. Minu kamba kuidi
wumosi: “Yenda” makenda. Minu kamba kuidi
wunkaka: “Yiza” makiea. Minu kamba kuidi
mvik'ama: “vanga diadi!”, balavanga diawu. 9
Yesu wusimina buwombo bu kawa mamu ma
pfumu yi masodi. Buna wubaluka kuidi nkangu
wuba kunlandakana ayi wutuba: —Bukiedika
ndikulukamba ndimueni ko, ka diambu ko mu
Iseli, minu kinneni banga kiaki. 10 Bamvuala
mi pfumu masodi zivutuka kuawu kuna nzo,
kuna yiyenda bata mvika beni mu buvini. 11
Mu lumbu kilanda, Yesu wuyenda ku divula
dimosi diba bantedilanga Nayini. Minlonguki
miandi minlandakana va kimosi ayi nkangu
wuwombo. 12 Bu katula va difula di divula,
wudengana batu banata mvumbi ku nganda
yidivula. Wuba muana wumosi kaka wu difuola.
Nkangu wu wombo wu divula wuba yandi va
kimosi. 13 Pfumu bu kamona difuola beni buna
wummona kiadi ayi wunkamba: —Bika dila. 14
Bosi wufikama vaba kesi yi mvumbi ayi wutetika
koko kuandi va mbata kesi beni. Bobo banata
kesi batelama. Buna wukamba: —Ndikutumina,
muana ditoko, telama kuaku! 15 Zimbukila
mutu wuba wufua wuvumbuka, wuvuanda ayi
wutona yoluka. Yesu wumvana kuidi ngudi andi.
16 Babo bamona tsisi, bakembisa Nzambi ayi
batuba: —Mbikudi wunneni wututotukidi ayi
Nzambi wizidi mu sadisa batu bandi. 17 Tsangu
yi nsamu wawu yitembakana mu Yuda dioso
ayi mu bizunga bizungidila. 18 Minlonguki mi
Yowani mimana kamba Yowani mambu moso
momo mavioka. Buna wutumisa minlonguki
miandi miodi 19 ayi wuba fidisa kuidi Pfumu mu
diambu banyuvula: —Bukiedika kuandi ti ngeyo
mutu wowo wufueti kuiza voti tufueti vingila
wunkaka e? 20 Batu beni bayenda kuidi Yesu ayi
bankamba: —Yowani Mbotidi wututumini. Katu
kembi tuyuvula: “ngeyo mutu wowo wufueti
kuiza voti tufueti vingila wunkaka e?” 21 Muna
thangu yina, Yesu wubelusa batu bawombo
baba mu bimbevo ayi mu minsongo. Wubelusa
batu bayamusu kuidi ziphevi zimbimbi ayi
wuzibula meso ma baphofo bawombo. 22 Buna
wukamba kuidi bobo bafidudu: —Luvutuka
kudi Yowani ayi lunkamba mambu momo
lumueni ayi luwilu; baphofo zilembu moni;
makoka malembu diati; batu ba buazi balembu
vedusu, batu bafua matu balembu wi, bafua
balembu fuluka; nsamu wumboti wulembu
longu kuidi batu basukama. 23 Khini kuidi mutu
wela manga zimbisa minu kiandi mu diambu
diama. 24 Bamvuala zi Yowani bu zivutuka,
Yesu wubaka diluaku di yolukila mambuma
Yowani kudi nkangu wu batu: —Mbi biobi
luyenda tala ku dikanga e? Nti wufioti wulembu
vevumunu kuidi phemo e? 25 Vayi buna nani
luyenda tale e? Mutu wuvuata minledi mi
kitoko e? Tala batu bobo bamvuatanga minledi

mi kitoko ayi banzingilanga mu zikhini mu
zinzo zi mintinu bankalanga. 26 Vayi buna mbi
luyenda tala e? Mbikudi luyenda tala e? Nyinga
buawu kuandi vayi ndikulukamba ti niandi
viokidi mbikudi. 27 Bila niandi wuyolukulu
mu minkanda ti: Tala mfidisidi mvual'ala ku
ntual'aku, niandi wela kubika nzil'aku ku ntual'
aku. 28 Bukiedika ndikulukamba: mu batu
boso bobo babutu kuidi baketo, kuidiko mutu
wowo viokidi Yowani. Vayi wulutidi kefa mu
kipfumu ki Diyilu wunlutidi. 29 —Batu boso
bawa mambu momo ayi mimfutisi mi ziphaku,
bazababusonga bu Nzambi bu babotoko kuidi
Yowani. 30 Vayi Bafalisi ayi minlongi mi mina,
bobo bamanga botoko kuidi niandi, va meso
mawu baloza luzolo lu Nzambi. 31 Banga banani
ndenda dedikisa tsungi yayi e? Yidedikini banga
babani e? 32 Yidedikini banga bana bafioti
bavuedi va zandu ayi balembu kambasana
bawu na bawu: Beto tulusikidi nsioni vayi lusia
kina ko. Tuyimbila minkunga mi mafua vayi
lusia dila ko. 33 Bila Yowani wuyiza, kasia dia
mampa ko ayi kasia nua vinu ko. Vayi lukamba:
“Pheve yibmimbi yidi yandi.” 34 Muana mutu
wuyiza; wundia, wunua ayi luntuba: “Niandi
nzuna kadi ayi kolu mbungu; nkundi mimfutisi
mi ziphaku ayi bankua masumu.” 35 Vayi
nduenga yimmonikanga yisonga mu nzila yi
bana bandi. 36 Mfalisi wumosi wuleba Yesu
mu dia yandi va meza. Yesu wuyenda ku nzo'
andi ayi wuvuanda va meza. 37 Zimbukila va
totuka nketo wumosi wu divula, wuba nsumuki.
Wuzaba ti Yesu vuendi va meza ku nzo yi
Mfalisi buna wunata bungu ki wala malasi,
bungu beni kivangulu mu ditadi di alabatele. 38
Wutelama ku mbusa malu mandi. Wuba dila
ayi matsuela mandi mabua mu malu ma Yesu.
Buna wufiona mawu mu zitsuki ziandi. Wufifa
malu mandi besi ayi wufukudila mawu malasi.
39 Bu kamona bobo, Mfalisi wowo wutumisa
Yesu wuniunguta: enati bukiedika mutu wawu
mbikudi nginu bakudingi nani nketowowo
wulembu nsimbi nani ayi buevi kadidi; bila
nkento nkua masumu. 40 Yesu wunkamba mu
mbembo yingolo: —A Simoni, diambu didi yama
di kukamba. Buna Mfalisi wumvutudila ti: —A
nlongi, tuba kuaku! 41 Buna Yesu wunkamba
ti: —Vaba mutu wumosi wudevisa zimbongo
kuidi batu buadi. Wutheti wudeva zikhama
zitanu zi denali bosi wummuandi wudeva
makumatanu. 42 Sumbu bawu buadi basia ba ko
zimbongo zikumvutudila, buna wubalemvukila.
Mu mpila yaku, mu bawu buadi; nani wela
luta kunzola e? 43 Simoni wuvutula: —Minu
mbueni Mutu wowo wuba pholo yinneni. Buna
Yesu wunkamba: —Bukiedika kuaku tubidi. 44
Bosi wubaluka kuidi nketo ayi wukamba kuidi
Simoni: —Mueni nketo wawu e? Mu thangu
khotidingi mu nzo'aku, wusia kundatinanga ko
nlangu mu diambu ndisukula malu. Vayi niandi
bodisidingi malu mama mu matsuela mandi ayi
fioniningi mawu mu zitsuki ziandi. 45 Wusia
ku mfifanga besi ko vayi tona buna khotidingi,
niandi kakadi vonga mu lembu kafifanga
malu mama bibesi. 46 Wusia dukulanga ko
mafuta ku ntu ama vayi niandi dukudingimalasi
mu malu mama. 47 Diawu ndikukambila
ti masumu mawombo momo mabedi yandi
malemvokolobila wumonisina luzolo luwombo.
Vayi mutu wowo beta lemvukila fioti, niandi
mamvandi fioti kaka keti zodila. 48 Bosi
wukamba nketo: —Masumu maku malemvukulu.
49 Batu bobo baba yandi va meza bakambasana
bawu na bawu ti: “Buna nani mutu wawu
wulemvukila masumu?” 50 Vayi Yesu wukamba
nketo: —Minu kiaku kivukisidi; yenda mu
ndembama!

8 Bosi Yesu wuyenda mu mavula ayi mu mala
mu yamikisa ayi mu samuna Nsamu Wumboti
wu Kipfumu ki Nzambi. 2 Kumi bamvuala
buadi banlandakana va kimosi ayi ndambu
baketo bobokabelusa bu bayamusu kuidi ziphevi
zimbimbi ayi bobo kabelusa mu zimpasi. Baketo
beni bawu baba: Maliya baba ntedilanga Maliya
muisi Mangadala. Mu niandi katotula ziphevi
tsambudi zimbimbi, 3 Zana nketo Suza mutu
wuba lundanga bima bi Elode, Suzani ayi
bawombo bankaka baba kunsadisanga mu bima
biawu. 4 Nkangu wuwombo wu batu wuyiza
kutakana. Batu beni batotukila mu mavula
mavombo. Buna Yesu wuba samunia nongo yayi:
5 —Nkuni wumosi wuyenda ku muanga mbongo
andi. Mu thangu kaba muanga mbongo andi,
ndambu yi zitheti yibua mu ndambu yi nzila.
Batu badiatila ziawu ayi zinuni zidoda ziawu. 6
Ndambu yinkaka yi zitheti yibua va matadi. Bu
zimena, zivika yuma bilavasia ba mbozi ko. 7
Zinkaka zibua va zitsendi. Zitsendi ziyunduka
va kimosi ayi mintuidilavayi zitsendi zifietikisa
miawu. 8 Vayi zinkaka zibua va ntoto wumboti.
Zimena ayi zibuta makundi. Kadika luteti lubuta

khama yinkaka yi zitheti. Buna katuba mambu
momo, wuyamikina: —Woso widi matu ma wila
buna bika kawa. 9 Minlonguki miandi minyuvula
tsundu yi nongo yoyi. 10 Buna wuba kamba:
—Beno lutambula diluaku di zabila matsueki ma
Kipfumu ki Nzambi vayi kuidi bankaka mambu
mama mafueti yolokolo mu zinongo muingi
ka diambu kobalembu tadi vayi bakadi mona;
ka diambu ko balembu wa vayi balendi sudika
ko. 11 —Luwa tsundu yi nongo yayi: mbongo
yawu mambu ma Nzambi 12 Mu ndambu nzila
yidi batu beti wanga mambu ma Nzambi vayi
satana wunkuizanga ayi wunzionanga mawu
mu mintima miawu mu diambu di kuba kandika
babika wilukila muingi bedi vuka. 13 “Mbongo
yibua va matadi” yidi batu beti wanga mambu
ma Nzambiayi beti tambulanga mawu mu khini
vayi basiko mianzi. Minu kiawu kizingilanga
ko. Mu thangu yi thotolo bavika kukitabilanga.
14 “Mbongo yibua va zitsendi” yidi batu bobo
bawa mambu ma Nzambi ayi bayenda kuawu.
Vayi bafietukusu mu diambu di mayindu,
bamvuama ayi makhini ma luzingu. Babutanga
ko mimbutu milenda yela. 15 Bosi “mbongo
yibua va ntoto wumbote” yidi batu bobo
bawa mambuma Nzambi, balunda mawu mu
ntima wukambulu mayuya ayi wumbote. Bawu
bambutanga mimbutu bu bavibididi. 16 —Mutu
bu kalemisini muinda, kalendi kuwufukidila
nzungu kovoti kuwutula ku tsi mbuka; vayi
va yilu meza kafueti wutula mu diambu di
bobo bankota bamona kiezila. 17 Bila mamo
masuama mafueti ba va kiesila; mamo masueku
mafueti zabakana ayi totuka va nganda. 18
Diawu lulubuka mu mpila lulembu wila bila
bela buela vana kuidi mutu wowo beki vayi kudi
mutu wowo kambulu bela kunziona, ka diambu
ko, biobi kambanza ti bidi yandi. 19 Ngudi yi
Yesu ayi bakhomba bandi bayiza kuidi niandi
vayi basianunga ko fikama va kaba mu diambu
di nkangu wu batu. 20 Buna bankamba: —Ngudi
aku ayi bakhomba ziaku badi ku nganda ayi
batidi kumona. 21 Yesu wuba vututila: —Bobo
beti wanga mambu ma Nzambi ayi bansadilanga
mawu bawu ngudiama ayi bakhomba ziama.
22 Lumbu kimosi Yesu wukuma mu nlungu
va kimosi ayi minlongukimiandi, buna wuba
kamba: —Bika tusabukanu ku disimu dinkaka di
mbu. Buna batula ku ngingi nlangu. 23 Bu baba
vuila, Yesu wuleka tulu. Zimbukila vuka kimosi
kingolo kitonamu mbu, nlangu wutona wala
mu nlungu ayi mu ziphasi miba. 24 Minlonguki
mifikama vaba Yesu, minkotula mu yamikina:
—A nlongi, A nlongi tueka fua! Wukotuka ayi
wutemina vuka ayi mayo ma mbu. Buna biawu
bilembama ayi ndembama yivutuka. 25 Buna
wukamba minlonguki miandi: —A kuevi kuidi
minu kieno e? Vayi bawu bamona tsisi ayi
basimina. Ayi bayuvasana bawu na bawu ti:
—Buna nani niawu wuntumina vuka ayi nlangu,
ayi biawu binkutumukina e? 26 Batula mu zunga
ki basi Ngalasa, kitalani ayi ngalili 27 Yesu bu
kakuluka va disimu buna mutu wumosi muisi
divula beniwuba ayi ziphevi zimbimbi tona
thama wuyiza kundengana. Pheni nkua kaba
kibanga; kaba vuandanga ko mu nzo vayi ku
biziami kaba vuandanga. 28 Bu kamona Yesu,
wubua va ntual'andi ayi wutuba mu mbembo yi
ngolo: —A diambu mbi tuidi betu yaku, ngeyo
muana Nzambi yizangama e? Wundemvukila,
kadi kundiamisa. 29 Wutuba bobo mu diambu
Yesu wutumina mpeve yimbimbi yitotuka mu
mutu wowo. Bila tona thama, mpeve beni
yimbila. Buna mutu beni baba kunkanganga ayi
kunkebilanga mu zisieni ayi bisengo mu malu
vayi wuba kubi tabunanga ayi mpeve yimbimbi
yiba kunnatanga mu bibuangu bisuama. 30
Yesu wunyuvula: —Dizina diaku nani e? Niandi
wuvutula: —Lengio. Bila ziphevi ziwombo
zimbimbi zikota mu mutu beni. 31 Ziphevi
zimbimbi beni zileba Yesu muingi kabika kuba
tuma benda ku diyenga. (Abyssos g12) 32 Nkangu
wu zingulu wuba dia vana mbata mongo.
Ziphevi zimbimbizileba Yesu muingi zikota
mu zingulu beni. Buna wuba vana minsua. 33
Ziphevi zimbimbi zitotuka mu mutu ayi zikota
mu zingulu. Muna yina thangu nkangu wu
zingulu wunengumuka mu mongo nate ziyiza
bua mu mbu. Buna zidiama. 34 Mu thangu
minsungi mi zingulu mimona mambu momo
mavioka, mitina ayi miyenda kamba mambu
beni ku divula ayi mu zitsola. 35 Batu bayiza tala
mambu momo mavioka. Bayiza vaba Yesu ayi
bamona mutuwowo wutotulu ziphevi zimbimbi
buna kavuendi va malu ma Yesu. Wuvuata
minledi ayi diela diandi diduka. Buna bamona
boma. 36 Batu bobo bamona mambu beni baba
kamba buevi bu vukila mutu wowo wuyamusu
kuidi ziphevi zimbimbi. 37 Vana vawu batu ba
zunga ki Ngelasa bu bamona boma bu ngolobuna
baleba Yesu kabotuka mu zunga kiawu. Niandi
wukuma mu nlungu ayi wuvutuka. 38 Mutu

wowo wukulu mu ziphevi zimbimbi wuleba
Yesu muingi kanlandakanavayi Yesu wumvutula
ayi wunkamba: 39 —Vutuka ku nzo'aku ayi
samuna mambu moso Nzambi kavangidi. Buna
mutu beni wuyenda, wuyemikisa, mu divula
dioso, mambu Yesu kamvangila. 40 Bu kavutuka,
nkangu wu batu wuyakula Yesu bila batu
boso baba kumvingila. 41 Tala mutu wumosi
dizina diandi Yayilusi. Niandi wuba pfumu
yi nzo yi lukutukunu, wuyiza ayi wubua va
malu ma Yesu, wunleba mu diambu kiza ku
nzo andi 42 bila muan'andi wumosi kaka
wunketo, wuba nduka-nduka kumi mimvu
miodi wuba nduka mu fua. Bu kaba kuenda vayi
nkangu wu batu wumfietikisa. 43 Nketo wumosi
wuba kimbevo kiviokanga menga; kumi mimvu
miodi kabedila kimbevo beni ayi wumana
fukisa bima biandi bioso kuidi minganga. Vayi
kadi munganga wumosi kasia nunga ko mu
kumbelusa. 44 Wufikama ku manima ma Yesu
ayi wusimba tsongi nledi andi. Vana vawu
menga makangama. 45 Buna Yesu wuyuvula:
—Nani wutsimbidi. Baboso bamanga kuawu
kikinina. Diawu Piela kankambila va kimosi
ayi bobo baba yandi: A Nlongi, nkangu wu
batu wuzungididi ayi wufietikisidi ku zindambu
zioso. 46 Vayi niandi wuvutula: —Mutu wumosi
wutsimbidi bila nzebi ti lulendo lutotukidi mu
munu. 47 Nketo beni bu kamona ti kalendi
suama ko, buna, wuyiza ayi lunkuku, wufukama
va malu ma Yesu. Wusudikisa va ntuala wu batu
boso bila kiokikansimbila ayi buevi kabelukididi.
48 Yesu wunkamba: —A muan'ama wunketo,
minu kiaku kivukisidi, yenda mu ndembama.
49 Buna kamanisini ko tuba, mutu wuba kuidi
pfumu nzo yilukutukunu wuyiza ayi wunkamba:
—Muan'aku wunketo fuidi, bika buela yamisa
nlongi. 50 Yesu bu kawa bobo, wukamba Yayilusi
ti: —Bika mona boma vayi wilukila kaka bila
muan'aku wunketo wela beluka. 51 Bu katula
ku nzo, wukandika batu boso babika kota mu
nzobotula kaka Piela, Yowani, Zaki ayi dise
ayi ngudi yi muana ndumba. 52 Batu boso
badila ayi banionga mu diambu diandi ayi wuba
kamba: —Bikanu dila bila kadi fua ko, tulu
tuandi kalekidi. 53 Batu baba kunsekinina bila
bazabati fuidi. 54 Buna Yesu wusimba koko
ku muana ndumba ayi wutuba mu mbembo
yingolo: —Muan'ama, telama kuaku. 55 Buna
wufuluka ayi wutelama; Yesu wuvana minsua
mu diambu bamvana bidia. 56 Zimbuta zi
muana ndumba zisimina. Yesu wuba kandika
babika kambakadi kuidi mutu wumosi mambu
maviokidi.

9 Yesu wukutikisa kumi mimvuala miodi ayi
wuba vana lulendo ayi luyalu lu totudila
ziphevi zioso zimbimbi ayi lubelusila bambevo.
2 Bosi wuba tuma benda yamikisa luyalu lu
Nzambi ayi wuba tuma babelusa bambevo.
3 Wuba vana zithumunu ziazi: —Kadi nata
kadi kiasa mu nzila: kadi nata nkawa, kadi
tsaku, kadi khuta, kadi zimbongo. Kadi mutu
kanata kikhutu kiviakisa. 4 Yoso nzo luela
kota buna luvuanda muna nate luela botuka
va divula beni. 5 Enati bamengi kulutambula
buna mu thangu luela totuka mu divula
beni, buna luba kukumuna mbungi-mbungi
yi malu meno muingi kiba kimbangi kuidi
bawu. 6 Buna miyenda. Midiengila mu mala
moso. Milonga nsamu Wumbote ayi mibelusa
bambevo mu bibuangu bioso. 7 Nyadi Elode
wawu zitsangu zi mambu mamo mavioka,
wukiyamisangolo. Bila bankaka batuba: “Yowani
niandi wufulukidi mu bafua!” 8 Vayi bankaka:
“Eli niandi wumonikini.” Vayi bankaka “Niandi
widi mbikudi wumosi mu mimbikudi mikhulu,
niandi fulukidi.” 9 Vayi Elode wuba tuba: —Keti
minu veka ndizengisa Yowani ntu! Vayi buna
nani mutuwowo, ndilembu wilanga mambu
momo? Buna wutomba nzila mu kummona.
10 Mimvuala mivutuka ayi mivumbudila Yesu
kipholo ki mamo mivanga; wuba nata va lutengo
ku ndambu divula dibeti tedila Betisayida.
11 Vayi nkangu wu batu bu bazaba nsamu
beni, buna banlandakana. Yesu wuba yakula,
wuba yolukila nsamu wu kipfumu ki Nzambi
ayi wu belusa batu baba tsatu yi belusu. 12
Buisi buna bueka yila, kumi mimvuala miodi
va kaba ayi minkamba: —Vutula nkangu wu
batu muingi benda mu mala ayi mu zitsola
zifikimini mu diambu babaka bidia ayi minleku
bila va buangu kikambulu batu tuidi. 13 Vayi
Yesu wuba kamba: —Luba vananu beno veka
bidia. Vayi bawu bavutula: —Mampa matanu
kaka madi yeto ayi zimbizi zizole zi nlangu.
Mananga tidi beto veka tuenda sumbi bidia mu
diambu di batu boso baba e? 14 Bila nduka-
nduka mili tanu yi babakala yiba vana. Yesu
wukamba minlonguki miandi: —Luba vuandisa
mu makabu ma makumatanu ma batu. 15 Buawu
mivanga ayi mivuandisa batu boso. 16 Buna Yesu

wubonga mampa beni matanu ayi zimbizi beni
zizole zi nlangu. Wumvumbula meso ku Yilu,
wusakumuna mawu bosi wubukuna mawuayi
wuvana mawu minlonguki miandi mu diambu
bakabudila nkangu wu batu. 17 Bawu boso
badia ayi bayukuta. Mu bitini bisiadidila, batota
kumi bipani biodi. 18 Lumbu kimosi Yesu kaba
sambila va lutengu, minlonguki miandi miba
yandi va kimosi. Buna wuba yuvula: —Buevi
batu beti tubanga; minu ndidi nani e? 19
Minlonguki mimvutudila: —Bankaka beta tuba
widi Yowani Mbotikii; bankaka Eli; bankakabeta
tuba widi wumosi mu mimbikudi mi tsi khulu
wufulukidi. 20 Buna wuba yuvula: —Vayi benu
veka, lueta tuba ti minu ndidi nani e? Buna
Piela wumvutudila: —Ngeyo widi Klisto, wu
Nzambi. 21 Buna Yesu wuba kamba: —Lubika
kamba mambu mama kadi kuidi mutu wumosi.
22 Buna wubuela diaka: —Muana Mutu kafueti
mona ziphasi ziwombo ayi bakulutu ba batu,
bapfumu zi zinganga ayi minlongi mi mina
miela kunloza. Wela vondu vayi wela fuluka
mu lumbu kintatu. 23 Buna wukamba batu
boso ti: —Enati mutu tidi kundandakana buna
kafueti kukizimbakana niandi veka vayi kabonga
dikulusi diandi kadika lumbu ayi kandandakana.
24 Bila woso tidi keba luzingu luandi wela
luzimbisa vayi wosowela luzimbisa mu diambu
diama, buna wela luvukisa. 25 Enati mutu
beki ntoto wumvimba vayi wukizimbisidi voti
wukibivisidiniandi veka, buna ndandu mbi
kambaka e? 26 Enati mutu wumfuididi tsoni voti
fuidi tsoni mu diambu di mambu mama, buna
Muana mutu wela kumfuila tsoni bu kela kuizila
mu nkembu'andi, mu nkembo wu Tata ayi wu
zimbasi zinlongo. 27 Bukiedika ndikulukamba ti
batu bankaka badi vava balendi ba fuako nate
bela mona kipfumu ki Nzambi. 28 Dinana di
bilumbu bu bivioka, landila mambu momo, Yesu
wubonga Piela, Yowani ayi Zaki ayi wuyenda ku
mbata mongo mu kuenda sambila. 29 Mu thangu
kaba sambila, zizi kiandi kikituka, minledi
miandimieka miphembi dio lio, milezama banga
lusiemo. 30 Batu buadi baba solula yandi:
Moyize ayi Eli. 31 Mu bawu mu monika nkembo.
Bayolukila lufua lolo kela dukisa ku Yelusalemi.
32 Piela ayi bakundi bandi buadi baba baleka.
Mu thandu bakotuka, bamona nkembo wu Yesu
ayi bamona batu beni baba buadi baba yandi. 33
Mu thangu batu beni baba nduka vambana ayi
Yesu, Piela wunkamba: —Pfumu, bulutidi mboti
tukala kuetu vava. Tueka tunga zinzozitatu
zikapu: yimosi mu diambu diaku, yimosi mu
diambu di Moyize, yimosi mu diambu di Eli.
Vayi kasia zaba ko mambu momo katuba. 34
Buna wukidi tubi, dituti dimosi diyiza ayi diba
fukidila. Buna minlonguki mimona tsisi mu
thangu mikota mu dituti. 35 Buna mbembo
yitotuka mu dituti beni yiwakana: —Niandu
niandi Muan'ama wundisobula, lunwila! 36
Mbembo yoyo bu yiwakana, Yesu niandi veka
wusiala. Vayi bawu baba dio sui; Mu bilumbu
bina basia yolukila ko kadi kuidi mutu wumosi
mambu momo bamona. 37 Mu lumbu kilanda
bu baba kuluka mongo, nkangu wu batu
wuyiza dengana Yesu. 38 Muna nkangu beni
mutotukila mutu wumosi wuyamikina: —A
Nlongi, ndikuleba, tala muan'ama wubakala.
Wawu kaka muana widi yama. 39 Mpeve yawu
kumbuila, buna muana wunyamikinanga. Mpeve
beni yinkuntutumunanga, yikuntotulanga
difulu ayi bu yimeni kumvongisa bunabosi
yinkumbikanga. 40 Ndebidingi minlonguki
miaku muingi miyitotula vayi misi nunganga
ko. 41 Buna Yesu wuvutula: —Tsungi
yikambulu minu ayi yimbimbi! Zithangu zikua
ndielakadilanga yeno diaka va kimosi? Zithangu
zikua ndiela buela kangilanga ntima mu
bila kieno e? Buna wukamba mutu beni ti:
—Tuala muan'aku vava! 42 Mu thangu muana
kaba fikama, mpeve yimbimbi yinlumba va
ntotoayi yitona kuntutumuna ngolo. Buna
Yesu wutemina mu kingolo mpeveyimbimbi.
Buna wubelusa muana wubakala ayi wutambika
wawu kuidi Siandi. 43 Babo basimina mu
diambu di bunneni bu Nzambi. Buna babo
bakidi simina mu diambu di mambu moso
momo Yesu kaba vanganga, buna wukamba
minlonguki miandi: 44 —Lulunda bumbote
mama luwilu bila Muana Mutu weka yekulu
mu mioko mi batu. 45 Vayi minlonguki misia
sudika ko mambu momo. Baba suekila tsundu
yi mambu beni mu diambu mibika sudika.
Ayi mimona tsisi mu yuvula tsunduyi mambu
momo. 46 Ziphaka zitotuka mu bawu na bawu
mu diambu di zaba nani lutidi munneni. 47
Yesu bu kazaba mayindu mawu ma mintima
miawu, wubonga muanalezi, wuntedimisa va
ndambu andi 48 ayi wuba kamba: —Woso mutu
wunyakula muana wawu mu dizina diama buna
minu kuandi kayakudi. Ayi woso wundiakudi
buna yakudi diaka mutu wowo wuntuma. Bila

woso lutidi keva mu beno, buna niandi lutidi
munneni. 49 Buna Yowani wunkamba: —A
nlongi, tumueningi mutu wumosi wulembu
totulanga ziphevizimbimbi mu dizina diaku.
Vayi tunkandikidingi bila kadiatanga yetu va
kimosi ko. 50 Vayi Yesu wumvutudila ti: —Lubika
kunkandika bila woso kambulu bumbeni kudi
beno buna ku ndambu eno kadi. 51 Thangu
yoyi Yesu kafueti kuendila ku diyilu bu yifuana,
bunawubaka lukanu lu kuenda ku Yelusalemi.
52 Wufidisa mimvuala ku ntual'andi. Buna
miyenda mikota mu buala bumosi bu Samali
mu diambu minkubikila nleko. 53 Vayi basi
Samali bamanga ku ntambula bila ku Yelusalemi
kaba kuenda. 54 Minlonguki miandi, Zaki ayi
Yowani, bu mimona bobo, mituba: —Pfumu, tidi
tutumina mbazu, yintotukila ku diyilu, yibuila
batu baba muingi yiba yoka? 55 Vayi Yesu
wubaluka ayi wuba temina. 56 Buna bayenda
ku buala bunkaka. 57 Buna bakidi mu nzila
mutu wumosi wuyiza kamba Yesu: —Nlongi
thidi kulandakana koso ku wunkuenda. 58 Yesu
wumvutudila: —Mimbaku midi ayi minsuku
miawu momo mieta leka ayi zinuni zidiayi
zindiala ziawu vayi muana mutu kasi ko buangu
kivundisila ntu andi. 59 Yesu wukamba kuidi
wunkaka: —Ngeyo ndandakana. Vayi mutu beni
wumvutudila: —A Pfumu, phani minsua ndienda
tuami ziki siama. 60 Buna Yesu wunkamba:
—Bika bazika batu bawu bafua vayi ngeyo yenda
samuna Kipfumu ki Nzambi. 61 Wunkaka diaka
wunkamba: —A Pfumu, ndiela kulandakana
vayi bika theti ndienda vanimboti zitsuka kuidi
dikanda diama. 62 Vayi Yesu wumvutudila:
—Mutu wowo simbidi tsengu mu sala mu tsola
vayi tedi ku manima, kasi fuana ko mu diambu
di Kipfumu ki Nzambi.

10 Momo bu mavioka, Pfumu wusobula diaka
lusambudi lu makumi ayi minlonguki
miodi; wuba tuma buadi-buadi muingi
bantuaminina ku ntuala mu mavula moso
ayi mu bibuangu bioso biobi niandi veka
kafueti viokila. 2 Wuba kamba: —Makundi
meka mawombo mu ndima vayi bisadi bidi
bifioti. Diawu luleba Pfumu yi ndima muingi
kafidisa bisadi mu ndim'andi. 3 Tala minu
ndiludidisidi banga mameme va khatitsika
memvu. 4 Lubika nata kadi photimoni, kadi
sakosi, kadi zisapatu ayi lubika vana kadi mutu
mbote mu nzila. 5 Bu luela kota mu nzo yimosi,
lutuba theti: “Bika ndembama yiba mu nzo
yayi”. 6 Enati mutu wundembama wudi mu
nzo beni buna ndembama yeno yela ba mu
niandi vayi enati buawu ko buna ndembama
beni yela luvutukila. 7 Buna luvuanda mu nzo
beni, ludia bidia bela kuluvana ayi lunuanduinu
bena kuluvana bila “kisadi kifueni mu tambula
mfutu andi.” Lubika ba ti lueka nzo yayi,
luedi mu nzo yina. 8 Mu dioso divula di
lunkota ayi enati baluyakudi buna ludia bioso
bela kuluvana, 9 lubelusa bambevo ziela ba
muna ayi luba kamba: “Kipfumu ki Nzambiki
lufikimini.” 10 Vayi mu dioso divula di lunkota
ayi enatibamengi kuluyakula buna lutotuka mu
zinzila zi divula beni ayi lutuba: 11 “Ka diambu
ko mbungi-mbungi yi divula dieno yinemi
mu malumeto, tueka yikukumuna; vayi luzaba
diadi ti Kipfumu ki Nzambi ki fikimini.” 12
Ndikulukamba ti mu lumbu kina, thumbudulu yi
divula dina yelaviatuka thumbudulu ui Sodoma.
13 Mabienga kuidi ngeyo Kolazini! Mabienga
kuidi ngeyo Betesayida! Bila enati bikumu
bivangulu va khatitsik'eno biawu bivangulu
ku Tile ayi ku Sidoni, nganu thama batu ba
mavula beni babalula mavanga mawu ayi mu
monisa buawu mu vuata zitsaku ayi mu kivinda
dibombi. 14 Vayi mu lumbu ki tsambusu,
thumbudulu yeno yela viatuka yi Tile ayi
yi Sidoni. 15 A ngeyo Kafalinawumi, ngeyo
wummuena ti wela tombulu nateku diyilu
e? Wela kululu nate ku tsi yi bafua! **(Hadēs g86)** 16 Buna wubuela diaka: —Woso mutu
wukuluwila buna minu kuandi kawilu; ayi woso
mutu wululozidi buna minu kuandi kalozidi
vayi woso mutu wundozidi buna lozidi mutu
wowo wuthuma. 17 Lusambudi ayi minlonguki
miodi mivutuka, khini ayi mituba: —A Pfumu,
ka diambu ko ziphevi zimbimbi zitutumimini
beto kuzivana zithumunu mu dizina diaku.
18 Niandi wuba vututila: —Ndimueni satana
wubuidi va tsi banga lusiemo. 19 Tala; ndiluveni
lulendo lu diatila zinioka, zikhutu ayi kipfumu
va lulendo loso lu mbeni ayi kadi kima kimosi
kilendi kuluvanga mbimbi ko. 20 Muaki lubika
mona khini mu diambu ziphevi zilutumimini
vayi lumona khini mazina meso bu madi
masonama ku Diyilu. 21 Muna thangu beni, Yesu
wumona khini mu Mpeve ayi wutuba: —A Tata,
Pfumu yi Diyilu ayi yi ntoto, ndikukembisa bila
wusuekamambu mama kuidi batu banduenga
ayi badiela vayi wumonisini mawu kuidi bana

balezi. Nyinga, tata, mu luzolo luaku buawu
bobo wumuenina. 22 Dise diama dindiekudila
mambu moso kuisi ko mutu zebi muana botula
kaka Dise. Kuisi ko mutu zebi Dise botula kaka
Muana ayi woso-woso mutu wowo Muana katidi
monikisa Dese. 23 Bu kabaluka kuidi minlonguki
miandi, buna wuba kamba va bawu veka:
—Khini kuidi batu balembu moni mambu momo
lulembo moni! 24 Bila bukiedika ndikulukamba
mimbikudi miwombo ayi mintinumiwombo
mizola mona mambu momo lulembo moni vayi
misia mamona ko; mizola wa mambu momo
lulembo wi vayi misia mawa ko. 25 Nlongi
wumosi wu Mina wutelama ayi wuyuvula Yesu
kiuvu mu kumfiela ayi wunkamba: —A nlongi,
diambu mbi mfueti vanga muingi ndibaka
luzingu lukalimani e? (aiōnios g166) 26 Yesu
wumvutudila: —A mambu mbi masonama mu
mina? Mambu mbi wuntanganga muna e?
27 Niandi wumvutudila: —Fueti zola Pfumu
Nzambi aku mu ntim'aku wumvimba, mu
muel'akuwumvimba, mu zingolo ziaku zioso,
mu mayindu maku moso ayi fueti zolandiaku
banga bobo weta kukizodila ngeyo veka. 28
Yesu wumvutudila: —Ngeyo vutudi bumboti,
vanga buawu buna wela zinga. 29 Vayi nlongi
wu mina beni wuzola kukinungisa, wubuela
yuvula Yesu: —A buna nani ndiama e? 30
Buna Yesu wumvutudila: —Kuba mutu wumosi
wuba ku Yelusalemi wuba kuenda ku Yeliko;
wudengana mivi. Minziona bima biandi bioso;
minlueka miyenda kuawu ayi mimbika weka
nduka fua. 31 Vayi nganga Nzambi yimosi
yiviokila mu nzila beni, wumona mutu beni vayi
wuzengisa ku ndambu yinkaka ayi wuyenda
kuandi. 32 Bobuawu, wumosi mu dikanda di Levi
wutula vana buangu beni, wumona mutu beni,
wuzengisa ku ndambu yinkaka ayi wuyenda
kuandi. 33 Vayi muisi Samali wumosi wuba
viokila vana, wutula va ndambu vaba mutu beni.
Bu kamona mutu, wummona kiadi. 34 Wufikama
va kaba, wutula mafuta ayi vinu mu zimputa
ziandi ayi wuzizinga ziphasima. Bosi wuntula va
yilu mpund'andi, wunnata ku nzo yi banzenza
ayi kuna kansadisa bumboti. 35 Mu lumbu
kilanda, wubonga denali biodi, wuvana biawu
kuidi pfumu yi nzo yi banzenza ayi wunkamba:
“Sadisa bumbote mutu wawu. Zimbongo zioso
wela fukisa va yilu, minu veka ndiela kuvutudila
ziawumu thangu ndiela vutuka.” 36 Buna Yesu
wubuela diaka: —Kuidi ngeyo, mu bawu batatu
nani wumonikini ndiandi kuidi mutu wowo
wuvangu phasi kuidi mivi e? 37 Buna nlongi wu
mina beni wuvutula: —Mutu wowo wummona
kiadi. Buna Yesu wunkamba: —Yenda ayi vanga
banga mutu wuna. 38 Buna bakidi mu nzila,
Yesu wukota mu buala bumosi. Kunakuba nketo
wumosi, dizina diandi Malite, wunyakula ku
nzo'andi. 39 Wuba ayi khomb'andi yinketo,
dizina diandi Maliya. Niandi wuyiza vuanda va
malu ma Yesu ayi wuba lembu kawanga mambu
matuba Yesu. 40 Vayi Malite wukiyekula mu
bisalu biwombo. Buna wufikama vaba Yesu ayi
wunkamba: —A nlongi, disi kuvanga phasi ko
mu mona ti khomb'ama wundiekudidi bisalu
bioso e? Nkambi kiza tsadisa. 41 Vayi Yesu
wumvutudila: —Malite, Malite, ngeyo weka
mayindu ayi wulembo kukiyamisamu diambu
di mambu mawombo! 42 Vayi diambu dimosi
kaka dilutidi mfunu. Maliya niandi sobudi
kukukimbote ayi balendi kunziona kiawu ko.

11 Bu kaba sambila va buangu kimso; bu
kamanisa, nlonguki andi wumosi wuyiza
ayi wunyuvula: —A Pfumu, wutulongisa sambila
banga Yowani bu kalongisila minlonguki miandi.
2 Buna wuba vutudila: —Mu thangu lunsambila,
lutubanga: Tata, Bika dizina diaku diba dinlongo
Bika Kipfumu kiaku kiza 3 Wutuvana, kadika
lumbu, bidia bioni bifueni 4 Wutulemvukila
masumu meto bila beto mamveto tueti
lemvukila bobo bakutu vangilanga mambimbi
ayi kadi kutubika tubua mu phukumunu.
5 Buna wubuela diaka: —Zimbukila mutu
wumosi mu beno widi ayi nkundi andi, ayi
wedi va khatitsika builu mu kunkamba: “A
nkundi ama, ndevisa mapha matatu 6 bila
nkundi ama wumosi meba mu nzietolo weka
yama kuna nzo vayi ndisi ko kadi kima ki
kunyakudila.” 7 Vayi mutu wowo widi mu
khati nzo maka mvutudila: “Bila kundiamisa,
muelo wukangimininginі ayi bana bama ayi
minu veka tukilekidingi; diawu ndilendi kotuka
ko mu diambu ndivana mawu.” 8 Bukiedika
ndikulukamba, kadiambu ko kalendi kotuka ko
mu diambu di kumvana mawu bila kadi nkundi
andi vayi wela kotuka bila mutu wunawulembu
nyamisa, buna wela kumvana bibioso, boso
buididi mfunu andi. 9 —Diawu ndikulukambila
ti: lulomba ayi luela tambula; lutomba ayi luela
bakula; lukokuta ayi luela zibudulu. 10 Bila
woso wunlombanga niandi wuntambulanga;

woso wuntombanga niandi wumbakulanga ayi
woso wunkokutanga niandi wunzibudulungu.
11 Nani mu beno, madise, lenda vana muan'
andi nioka bu kanlombidi mbizi yi nlangu e? 12
Voti kumvana khutu niandi bu kanlombidi diki
e? 13 Buna enati beno batu bambimbi luzebi
vana bana beno bima bimbotebuna dise dieno
didi ku diyilu wela luta vana Mpeve yinlongo
kuidi bobobakunlombanga yawu. 14 Buna
wutotula mpeve yimbimbi yi dibaba. Mpeve
yimbimbi bu yitotuka, dibaba dieka yoluka ayi
nkangu wu batu wusimina. 15 Vayi ndambu
yi batu mu bawu batuba: —Keti mu lulendo lu
Belezebuli, pfumu yi ziphevi zimbimbi, kalembo
totudila ziphevi zimbimbi. 16 Bankaka mu
kumfiela banlomba dimbu kintotukila ku diyilu.
17 Vayi kazaba mayindu mawu, buna wuba
kamba: —Kipfumu kioso kivasukidi kiawu veka
kifueti muangana ayi nzo yivasukidi yawu veka
yifueti bua. 18 Enati satana vasukidi niandi
veka, buna buevi kipfumu kiandikilenda zingila
e? Bila beno lulembo tubi ti mu lulendo lu
Belezebuli ndilembo totudila ziphevi zimbimbi.
19 Enati bukiedika ti mu lulendo lu Belezebuli
ndilembo totudila ziphevi zimbimbi, buna nani
wuvana bana beno lulendo lutotudila ziawu e?
Diawu bela ba mazuzi meno. 20 Vayi enati mu
lulendo lu Nzambi ndilembu totudila ziphevi
zimbimbibuna luzaba ti kipfumu ki Nzambi
kieka vadi beno. 21 Mutu widi ngolu ayi widi
binduanina bifuana bu kalembu sungi nzo'
andi buna bima biandi bidi mu ndembama. 22
Vayi enati vatotukidi mutu wunlutidi ngolu
ayi wunnungini buna ma kanziona binduanina
biandi bioso bi kabedi tudilanga diana, ma
kanziona bima biandi bioso ayi ma kakabula
biawu. 23 Woso kambulu ku ndambu ama buna
mbeni ama, ayi woso wunkamba kupika yama
buna niandi lembu sasikisa. 24 —Mu thangu
mpeve yimbimbi yitotukidi mu mutu, buna
yindiengilangamu bibuangu biyuma mu tomba
luvundulu vayi enati yikadi baka buangu, buna
yintubanga: “Bika ndivutuka mu nzo'ama yoyi
nditotukila.” 25 Bu yivutukidi buna yimbabanga
nzo'andi yinkombulu ayi yikubulu bumboti. 26
Bosi yimvutukanga ayi yimbonganga tsambudi
di ziphevi zinkaka, zimviatukidi nganzi. Bu
zikotidi buna zinkalanga muna. Buna khadulu
yi zimunina yi mutu wowo yilutidi biva ayi
yina yithete. 27 Muthangu kaba tuba bobo,
nketo wumosi wuba muna nkangu wuyamikina:
—Khini kuidi nketo wubuta ayi wuyemika. 28
Vayi Yesu wumvutudila: —Khini kuidi bobo
beti wanga ayi beti tumukinanga mambu ma
Nzambi. 29 Nkangu wu batu bu wukutakana,
buna wutuba: —Tsungi yayi yidi tsungi yimbimbi
yilembo tombi dimbu. Dimbu ... Yilendi tambula
dimbu dinkaka ko boyula kaka ko botula
kakakioki ki Zonasi. 30 Bila banga bubela Zonasi
dimbu kuidi basi Ninive, buawu bobo Muana
Mutu kela bela dimbu kuidi batu ba tsungi yayi.
31 Mu lumbu ki tsambusu, ntinu wu nketo wu
Sude wela telama va kimosiayi batu ba tsungi
yayi ayi wela bazengila nkanu. Bila niandi
wubaku tsongi ntoto mu diambu di kuiza wa
malongi ma diela ma Salomo. Muaki tala mutu
widi vava viatukidi Salomo. 32 Mu lumbu ki
tsambusu basi Ninive bela telama va kimosi ayi
batu ba tsungi yayi ayi bela bazingila nkanu bila
bawu babalula mavanga mawu bu bawa malongi
ma Zonasi. Muaki vava vadi mutu wuviatukidi
Zonasi. 33 Kuisi ko mutu bu kameni lemisa
muinda, wuntulanga wawu va buangu kisuama
voti ku tsi katini. Vayi wuntulanga wawu va
yilu meza mu diambu babo bankota mu nzo
bamona kiezila kiandi. 34 —Meso maku mawu
muinda mu nitu aku. Mu thangu meso maku
madi mamboti buna nitu aku yimvimba yidi mu
kiezila. Vayi enati madi mambimbibuna nitu
aku yimvimba yidi mu tombi. 35 Diawu lubuka
mu diambu di kiezila kidi mu ngeyo kibika
kituka tombi. 36 Diawu enati nitu aku yimvimba
yidi mu kiezila, mu kambu ndambu yi nitu mu
tombi buna yela ba yikienzuka ngolo banga mu
thangu muinda wukukienzulanga mu nlaki andi.
37 Bu kaba yoluka, Mfalisi wumosi wuntumisa
mu dia ku nzo'andi. Bu kakota wuvuanda va
meza. 38 Mfalisi bu kamona bobo, wusimina bila
Yesu kasi kisukula ko tuamina kadia. 39 Buna
Pfumu wunkamba: —Bena Bafalisi lunsukulanga
bumboti va mbata yi kopo ayi yi dilonga vayi
mu khati lufulukidi ayi mayindu ma buivi ayi
mambimbi. 40 Beno luidi bivulu! Mutu wowo
wuvanga va mbata kasia vanga ko mu khati e?
41 Luvana bima biobi bidi yeno kuidi minsukami
buna bosi bima bioso biela ba bivedila. 42 Vayi
mabienga kuidi beno Bafalisi bila lumvananga
kuku ki kumi ki mintindu mioso mi biti ayi ki
“meti ayi li” vayi lunlenzanabusongaayi luzolo
lu Nzambi. Nganu mawu mama mambu lufueti
vanganga ayi kadi zimbaka mana. 43 Mabienga
kuidi beno Bafalisi bila lunzolanga vuanda mu

bibuangubinzitusu mu zinzo zi zikhutukunu;
lunzolanga baluvaninanga mbotimu bibuangu
bi batu bawombo. 44 Mabienga kuidi beno!
Ludedikini banga mabumbi mankumbu monika;
batu balembu madiatidila mu kambu zaba. 45
Vana vawu nlongi wumosi wu mina wuyuvula
Yesu ti: —Nlongi, bu wulembu tubi mambu
momo buna beto kuandi wulembo fingi. 46 Buna
Yesu wumvutudila ti: —Mabienga ayi kuidi beno
minlongi mi mina bila lueta kuika batu bizitu
bidi zitu mu nata vayi beno veka kadi nlembo
eno wumosi wusimbanga ko bizitu beni. 47
Mabienga kuidi beno bila lueta tunga mabumbi
ma mimbikudi ayi bakulu beno baba vonda.
48 Lueta telimina mavanga ma bakulu beno
kimbangi ayi lueti monangakhini. Bila bawu
baba vonda vayi beno luntunganga mabumbi
mawu. 49 Diawu nzayilu yi Nzambi yitubila ti:
"Ndiela kuba fidisila mimbikudi ayi bamvuala,
bela vondabankaka ayi bela yamisa bankaka." 50
Muingi menga ma mimbikudi mioso matengulu
tona va vangimina ntoto mela tombulu va
tsungi yayi 51 tona mu menga ma Abeli nate
mu menga ma Zakali, mutu wowo bavondila
va khatitsika diziku dinyokulungu makaba ayi
nzo Nzambi. Bukiedika ndikulukamba mambu
moso momo mela builu batu ba tsungi yayi.
52 Mabienga kuidi beno minlongi mi Mina,
beno luziona tsabi yinzayilu. Kadi sia ti beno
veka lu kotanga ko vayi lunkandikanga bobo
bazola kota. 53 Bu kabotuka vana, minsoniki
ayi Bafalisi batona kumfietikisaayi banzonzisa
mu mambu mawombo; 54 banlekila mintambu;
batomba diambu dilenda totukila mu munu'
andi muingibabaka bila ki kumfundila.

12 Muna thangu yina, nkangu wu
batu wuwombo-wombo wukutakana,
babandiatasana bawu na bawu mu malu.
Buna Yesu wutona kamba theti minlonguki
miandi: —Lulubukila luvi lu Bafalisi. Mayuya
mawu luawu luvi beni. 2 Bila kuisi ko diambu
disuama diela kambu zabukusu voti kuisi ko
matsueki mela kambu zabakana. 3 Diawu
mambu moso luyolukila mu tombi mela
wakakana ku kiezila ayi momo luyolukila va
dikutu, mu bivinga, mela yamukusu ku mbata
muangu. 4 Ndikulukamba, beno bakundi bama,
lubika mona tsisi bobo balenda vonda nitu
bila bawu vonga bobo balendi buela vanga
diambu dinkaka ko. 5 Vayi ndieka kulumonisa
bobo lufueti mona tsisi: Lutina mutu wowo
beki lulendo lu lozila ku bulungi bu kameni
vonda. Bukiedikandikulukamba, niandi mutu
lufueti mona tsisi. (Geenna g1067) 6 Basumbisanga
ko zitsiodila zitanu mu zimbongo zizole zi
bisengo e? Vayi Nzambi kasi zimbakana ko
kadi yimosi mu zizioso. 7 Ayi zitsuki zi mintu
mieno zidi zitangu. Lubika mona tsisibila
lulutidi nkangu wu zitsiodila mu luvalu. 8
Bukiedika ndikulukamba ti woso mutu wela
kuntelimina kimbangi vameso ma batu, muana
mutu mamvandi wela kuntelimina kimbangi va
meso ma zimbasi zi Nzambi. 9 Vayi woso mutu
wela kuthunuka va meso ma batu, mamvama
ndielakuntunuka va meso ma zimbasi zi
Nzambi. 10 Woso mutu wela yolukila mambimbi
mu diambu di Muana mutu wela lemvukulu vayi
woso mutu wela finga Mpeve yinlongo kalendi
lemvukulu ko. 11 Mu thangu bela kulunata va
ntuala zinzo zi lukutukunu, va ntualamazuzi
ayi va ntuala bapfumu, lubika ba mayindu mu
zaba buevi luelakukitabila ayi diambu mbi luela
vutula ayi buevi lueta yolukila. 12 Bila Mpeve
yinlongo wela kuluvana mambu momo luela
tuba mu thangu yina kaka. 13 Mutu wumosi
wuba muna nkangu, wukamba Yesu: —A nlongi,
khambila khomb'ama tukabana yandi kiuka.
14 Vayi Yesu wumvutudila: —A Nkundi ama,
nani wumbiekidi zuzi dieno voti nkabudi wu
kiuka kieno e? 15 Bosi wuba kamba: —Lulubuka
luedi ba tsuina yi phila yina bila luzingu lu
mutu luisi ko mu tezo ki bima biandi. 16 Buna
wuba kamba nongo yayi: —Zitsola zi mutu
wumosi wu busina zibutu ngolo. 17 Buna mutu
beni wuyindula mu ntim'andi ti: "Mbi mfueti
vanga? Bila ndisi ko bibuangu biobi mfueti
lundila mbongo ama! 18 Buna wukamba, tala
diambu diodi ndieka vanga: Ndieka tiolumuna
bilundulu biama ayi ndieka tunga bilutidi tola.
Muawu ndiela lundila mbongo'ama yoso ayi
bima biama. 19 Buna ndiela kamba muel'ama: A
muel'ama: bima biwombo bieka yaku mutezo
ki mimvu miwombo. Vunda kuaku, dia, nua
ayi mona khini." 20 Vayi Nzambi wunkamba:
"vungisi! Builu buabu kuandi maba lomba
muel'aku! Buna bima bioso biobi wukubikidi
biela ba bi nani e?" 21 Buawu bobo buididi
mutu wunyidikanga busina mu diambu di
niandiveka; vayi kasi sina ko mu mambu ma
Nzambi. 22 Yesu wukamba minlonguki miandi:
—Diawu ndikulukambila; lubika bela luzingu

mayindu mu diambu di biobi luela dia; lubika
bela nitu mayindu mu diambu di biobi luela
vuata. 23 Luzingu luviatukidi bidia ayi nitu
yi vuatukidi minledi. 24 Lutala zinuni ziozi
beti tedilanga “minganga”, zikunanga ko ayi
zitotanga bidia ko; zisi ko kadi nzo voti lundulu
vayi Nzambi wukuzidikila. Keti beno luvalu luidi
viokila zinuni. 25 Nani mu beno, mu diambu
di mayindu mandi, lenda buela yika luzingu
luandi ntela e? 26 Enati luisi ko kadi lulendo mu
mambu mama mafioti, buna bila mbi luididi
mayindu mu diambu di momo mankaka e? 27
Lutala biteka; buevi bieti kudilanga, bisalanga
ko, bitungangako vayi ndikulukamba, banza
Salomo munkembo andi woso kasia vuata
banga kiteka kimosi ko mu biteka biobi. 28
Enati Nzambi wuvuatisa kunusu kidi buabu
ku tsola vayi mbazi ki lozolo ku mbazu. Buna
buevi kela luta kuluvuatisila beno batu ba
minu kifioti e? 29 Lubika banga mayindu mu
diambu di tomba biobi luela dia ayi luela nua e?
Lubika kukiyamisa mu mambu momo. 30 Bila
Bapakanu ba ntoto bawu bantombanga mambu
moso momo. Vayi Dise dieno zebi ti mfunu
luvuidi bima biobi. 31 Vayi lutomba kipfumu
kiandi buna bima bioso biobi bela kulubuedila
biawu. 32 Bika mona tsisi, ngeyo nkangu wu
mameme! Bila Dise dieno dimuenikhini mu
kuluvana kipfumu. 33 —Sumbisanu bima biobi
bidi yenu ayi lukabudila minsukami. Bika
lukikubikila ziphotomoni ziozi kazi fuanganga
ko ayi lukikubikila kiuka, mu diyilu, kioki
kakilendi suka ko, bila kuna muivi kalendi
kukiyiba ko ayi zitselele zilendi bunga ko. 34
Bila koso kiudi kiuka kiaku kuna kuidi ntim'
aku. 35 —Luba bakubama mu kisalu ayi bika
minda mienu milema. 36 Banu banga bisadi
bimvingila pfumu awu mu yoso thangu bu
kayendaku nyengo wu makuela, mu diambu
bu kela vutuka ayi kela kokuta, bisadi biandi
biela kunzibudila. 37 Khini kuidi bisadi biobi
Pfumu awu bu kela vutuka, wela kuiza bata badi
bakubama. Bukiedika ndikulukamba, niandi
wela vuata minledi mi kisaluayi wela vuandisa
bisadi biandi va meza wela fikama ayi wela
kuba tudila bidia. 38 Kiza va midi mi phipa voti
va nkielo wu buisi, wukuiza babati buna badi
bakubama, buna khini kuidi bisadi bina. 39
Vayi luzaba kueno ti enati pfumu yi nzo zebi
thangu mbi muivikankuizila, nganu wuleka
nkielo ayi kasia tala ko bayiba nzo andi. 40 Beno
mamveno, banganu bakubama bila mu thangu
yoyi lunkambubela mayindu yawu yinkuizila
muana mutu. 41 Piela wunyuvula: —A Pfumu,
tubidi nongo yoyo mu diambu di beto kaka
voti mu diambu di batu boso e? 42 Pfumu
wuvutula: —Buna nani kisadi kikuikama ayi ki
diela kioki Pfumu kavana minsua mu yadila
bisadi binkaka bi nzo andi mu kuba vananga
kuku kiawuki ble mu thangu yifuana e? 43 Khini
kuidi kisadi kioki, pfumu andi bu kela vutuka,
wela buanu wunsala, boso bu kantumina. 44
Bukiedika ndikulukamba pfumu andi wela
kumvana minsua mu yadilabima biandi bioso.
45 Vayi enati kisadi beni yindudi mu ntim'
andi ti: “Pfumu amakakadi vika vutuka” ayi
tonini yamisa bisadi bi babakala ayi bi bakieto,
tonini dia, nua ayi kolu, 46 pfumu yi kisadi
kina wela kuiza, mu lumbu kioki kela kambu
bela mayindu ayi mu thangu yoyi kakambulu
zaba. Buna pfumu andi wela kunloza ayi wela
kumvana thumbudulu yi ngolo va kimosi ayi
bakambulu bakuikama. 47 Kisadi kioki kizaba
luzolo lu Pfumu andi vayi kasia kubama ko
ayi kasia vanga ko boso buididi luzolo lu
pfumu andi, wela zububikoti biwombo. 48 Vayi
kisadi kioki kikambu zaba luzolo lu Pfumu
andi ayi vengi mambu makalenda zubulu
bikoti, wela zubu bikoti bifioti. Bila bela tomba
biwombo kuidi mutu wowo bavana biwombo,
ayi kuidimutu wowo bayekudila biwombo bela
tombulu biwombo. 49 —Mbazu ndiyizidi loza
va ntoto ayi diambu mbi nzodidi enatimbazu
beni yikikuikulu? 50 Vayi vadi mbotokolo
yimfueti botama ayi ndikidi ku tsi mayindu
nate yela vangama. 51 —Beno lumbanzila
ti minu ndembama ndineti vava ntoto e?
Nana vayi khabunu. 52 Bila tona buabi, enati
batu batanu badi mu nzo, bela ba bavasana:
batatu bela ba ku ndambu yimosi bosi babuadi
bela ba ku ndambu yinkaka. 53 Dise diela
fuemina muana wubakala ayi muana wubakala
welafuemina Dise. Ngudi wela fuemina muana
wunketo ayi muana wunketo wela fuemina
ngudi. Nzitu wunketo wela fuemina nketo wu
muan'andi ayinketo wu muana wela fuemina
nzitu andi wunketo. 54 Bosi Yesu wubuela
kamba nkangu wu batu: —Bu lueti monanga
dituti ku ndambu wesite, buna lueti tuba:
“mvula ma yinoka”, buna bobo bueta bela.
55 Bu lueti monanga phemo wu sude weka
vevumuka, buna luetituba: “muini mawu ba

wu ngolo"; buna bobo bueta bela. 56 Bankua
mayuya! Luzebi bakula bidimbu bi ntoto ayi bi
diyilubuna buevi lunkambu bakudilanga thangu
yayi e? 57 —Bila mbi lunkambu sudikilanga, mu
beno veka, mambu masonga e? 58 Diawu bu
lulembu yendi ku tilibinadu ayi mutu wowo
wufundidibuna nuana mu dedikisa mambu
beni bu lukidi mu nzila. Bila nganu wela ku
funda kuidi zuzi ayi niandi wela kuyekula mu
mioko mi masodi ayi mawu mela kukotisa mu
nloko. 59 Muaki bukiedika ndikukamba wulendi
totuka muna ko nate wela futazimbongo zioso
zi tsuka.

13 Mu thangu yina ndambu yi batu bankaka
baba vana, bankamba mambu momo
mavioka momo matedi basi Ngalili bobo Pilatu
kavondusu bu kasobikisamenga mawu ayi
makaba mawu. 2 Yesu wuba vutudila: —Benu
lumbanza ti basi Ngalili bobo bamueni ziphasi
ziphila yoyo mu diambu babedi bankua masumu
viokila basi Ngalili bankaka e? 3 Buawu ko
ndikulu kamba, vayi enati beno lukadi balula
khadulubuna beno mamveno phila yimosi luela
fuila. 4 Voti kumi dinana di batu bobo babuilu
banga ki Silowe, bu kibavonda, beno lumbanza
ti bawu baluta ba batu bambimbi viokilabatu
bobo bamvuandanga ku Yelusalemi? 5 Nana
ndikilukamba, vayi enati lukadi balula khadulu
buna beno mamveno phila yimosi luela fuila. 6
Buna, wuba kamba nongo yayi: —Mutu wumosi
wuba ayi nti andi wu figi wukunu mu ndim'
andiyi vinu. Wuyiza tomba muawu makundi
vayi kasia baka ko. 7 Buna wukamba kisadi
kiba nsalanga mu ndima beni: "Tala, wawu
mvu wuntatu ndimeni tombila makundi ma
figi mu nti wawu vayi kadidikundi ndibakanga
ko. Kuanga kuandi wawu, bila mbi wulembu
bungila kuandi buangu ki ntoto mu phamba e?"
8 Vayi kisadi beni kimvutudila: "A pfumu, bika
wutadidila diaka wawu mvu wawu nate ndiela
mana balula ntoto muyenda nti ayi ndiela
mutula mbozi. 9 Mananga wela buta makundi
mu mvu wunkuiza. Enati buawu ko buna wela
kuanga wawu." 10 Yesu bu kaba longa, mu lumbu
ki saba, mu nzo yimosi yi lukutukunu, 11 tala,
nketo wumosi wuba muna wuba ayi yimbimbi
yi kimbevo mu tezo ki kumi dinana di mimvu.
Nketo beni wuba wukomvama; kadi baka bu
luliminina. 12 Yesu bu kammona, buna wuntela
ayi wunkamba: —A nketo, kululu mu kimvevo
kiaku! 13 Buna wuntetika mioko ayi vana vawu
wululama ayi wukembisa Nzambi. 14 Vayi pfumu
yi nzo yi lukutukunu wufuema mu diambu di
Yesukabelusa nketo beni mu lumbu ki saba; buna
wubaluka kuidi nkangu ayi wutuba: —Bilumbu
bi kisalu bidi bisambanu; luizanga mu belusu
mu bilumbu bina vayi bika mu lumbu ki saba.
15 Vayi Pfumu wumvutudila: —Luidi bankua
mayuya! Kadika mutu mu beno kaniangunanga
ko ngombi andi voti mpund'andi, mu dikulu mu
lumbu ki saba ayi kuzinatangamu kuzi nuikina
e? 16 Ayi nketo wawu widi muana wu nketo wu
Abalahami. Tala kumi dinana di mimvu dimeni
vioka tona Satana kankangila, buna disi fuana
ko mu ku nnianguna mu lumbu ki saba e? 17 Bu
kaba tuba mambu momo buna bambeni bandi
zioso zifua tsonivayi nkangu woso wumona
khini mu diambu di mambu momo ma nkembo
momo mavangimina mu niandi. 18 Buna Yesu
wukamba: —Mu mbi mu dedikini kipfumu ki
Nzambi ayi mu mbi ndenda ku kidedikisila e?
19 Kidedikini banga dikundi di mutalide di loza
mutu mu tsol'andi. Dikundi beni diyunduka,
dikituka nti. Zinuni ziyiza tungila madianza
mawu mu bitafi biandi. 20 Buna wubuela diaka:
—Mu mbi ndenda dedikisila Kipfumu ki Nzambi
e? 21 Kidedikini banga luvi lubonga nketo,
wusobikisa luawu mu bitezo bitatu bi falina
nate yimana funa. 22 Yesu wuviokila mu mavula
ayi mu mala; wulonga muawu bu kalandakana
nzil'andi mu kuenda ku Yelusalemi. 23 Buna
mutu wumosiwunyuvula: —A pfumu, bati buna
batu bafioti kuandi bela vuka e? 24 Buna wuba
vutudila: —Bika lunuana mu kotila mu luelo
wufioti bila ndikulukambabawombo bela tomba
mu kota vayi bela nunga ko. 25 —Pfumu yi nzo
bu kela telama ayi bu kela zibika muelo, enati
ku nganda luela batakana, luela kokuta ayi luela
leba: "A Pfumu, wutuzibudila". Buna niandi
wela ku luvutudila: "Ndisi zaba ko kuevi lubedi
e?" 26 —Buna luela tuba: "Keti beto tudia ayi
tunua yaku va kimosi. Keti ngeyo wulonga mu
zinzila zietu..." 27 Buna wela vutula: "Bukiedika
ndikulukamba ndisi zaba ko kuevi lubedi.
Luthatukila beno boso bisadi bi mambimbi." 28
Kuna kuela ba bidilu ayi nkuetosolo wu meno
mu thangu luela mona Abalahami, Isaki ayi
Yakobi ayi mimbikudi mioso mu Kipfumu ki
Nzambi, vayi, benu luela lozo ku nganda. 29
Batu bela ba ku Esite ayi ku Wesite, ku Node ayi
ku Sude bela vuanda mu Kipfumu ki Nzambi.

30 Buna tala vadi batsuka bela ba batheti ayi
batheti bela ba batsuka. 31 Mu lumbu kina,
Bafalisi bayiza ayi bankamba: —Katuka vava
ayi yenda kuaku bila Elode tidi kuvonda. 32
Vayi Yesu wuba vutudila: —Yendanu lukamba
mbaku wuna ti: “Tala ndilembo totula ziphevi
zimbimbi ayi buabu ndilembu belusa bambevo.
Vayi mbazi ayi lumbu kintatu mbanisini kuama.
33 Vayi mfueti diata buabu mbazi ayi lumbu
kina bila buisi fuana kombikudi kafuila ku
nganda yi Yelusalemi.” 34 —A Yelusalemi! A
Yelusalemi, divula dimvondanga mimbikudi
ayi minlozilanga matadi bobo bakufidisilanga.
Zikhumbu zikua ndizola kutikisilabana baku
banga tsusu bu kankutikisilanga bana bandi ku
tsi mavavi mandi vayi lumanga kuenu! 35 Vayi
tala beka kuluyekudila nzo eno. Ndikulukamba
ti lulendi buela kumbona ko nate luela tuba:
Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu
dizina di Pfumu.

14 Lumbu kimosi ki saba, Yesu bu kakota
mu dia ku nzo yi pfumuyimosi yi Bafalisi,
buna bobo baba muna baba kuntala bumboti. 2
Tala mutu wumosi wuba kimbevo kimvimbu
wuba va ntual'andi. 3 Buna Yesu wuyuvula
minlongi mi Mina ayi Bafalisi ti: —Minsua midi
mu belusa mutu mu lumbu ki saba e? 4 Baba
kuawu dio sui. Buna Yesu wusimba mutu beni,
wumbelusa ayi wumvutula. 5 Bosi wukamba
batu baba vana: —Nani mu beno wuidi muan'
andi voti ngombi'andi vayi zimbukila yidodukidi
mu dibulu, wunkambu vika ku yitapula mu
lumbu ki saba e? 6 Basia vutula kadi diambu ko
mu mambu momo. 7 Muaki wukamba nongo
yimosi mu diambu di bobo batumusubu kamona
buevi baba sobudilanga bibuangu binzitusu; ayi
wuba kamba: 8 —Mu thangu bela kutumisa ku
nyengo wu makuela buna bika kuenda vuanda
va meza va buangu ki nzitusu, ayi zimbukila
mutu wumosiwulutidi minsua wutumusu kuidi
mutu wowo wutumisa 9 bila buna mutu wowo
wulutumisa ngeyo ayi niandi wela kuiza ayi
kukamba: “vana buangu kiaku kuidi mutu
wawu”. Buna wela monazitsoni kuenda vuanda
ku buangu kitsuka. 10 Vayi bu bela kutumisa
yenda ayi vuanda ku buangu kitsuka mu diambu
mutu wowo wulutumisini bu kela kuiza wela
ku kamba: “A nkundi ama, yiza vuandi vava”.
Buna wela zitisu va ntuala batu bosobela ba
yaku va meza. 11 Bila woso wukukinangikanga
wela kululu ayi woso wukukikululanga wela
nanguku. 12 Buna wukamba mutu wowo
wuntumisa: —Ngeyo tumisa batu mu dia va
muini voti va masika kadi tumisa bakundi baku,
bakhomba ziaku, bambuta ziaku voti bamvuama
bafikimini yakutala mamvawu babika kutumisa
muingi bavutudila mambu momo wuba vangila.
13 Vayi mu thangu wumvangisa nyengo,
bufueni wutumisa minsukami, babela binama,
bantiudikanga, baphofo. 14 Ngeyo wela ba mu
khini bila batu bobo basi ko kadi kiasa mu
diambu bavutudila mambu momo wuba vangila.
Buna Nzambi wela kumfuta mu lumbu kioki
basonga bela fuluka. 15 Buna mutu wumosi
mu bobo baba va meza, bu kawa mambu
momowukamba Yesu ti: —Khini kuidi mutu
wowo wela dia mu Kipfumu ki Nzambi! 16
Yesu wumvutudila: —Mutu wumosi wuvangisa
nyengo wunneni, wutumisa batu bawombo.
17 Thangu yi dia bu yifuana, wufidisa kisadi
kiandi mu diambu kakamba batu batumusu ti
“yizanu bila mamo makubinini.” 18 Vayi babo
balomba nlemvo. Wutheti wunkamba: “Tsola
ndisumbidi ayi mfueti kaka kuenda kuyitala,
diawu ndemvukila.” 19 Wunkaka wukamba:
“Dikundi di zingombi ndisumbidi, ziawu ndieka
kuenda makisa, diawu wundemvukila.” 20
Wunkaka wukamba: “Bosi kuandi ndikuedidi,
diawu ndilendi baka bu kuizila ko.” 21 Kisadi
beni bu kivutuka, kiyiza kamba Pfumu andi
mambu moso mama. Buna pfumu yi nzo beni
wufuema ayi wukamba kisadi kiandi: “Yenda
nsualu mu zinzila ayi mu bina bi zinzila zi divula
ayi tuala vava: minsukami, babela binama,
baphofo ayi bantiudikanga...” 22 Buna kisadi
beni kiyiza kunkamba: “A pfumu matumininginі
mavangimini vayi bibuangu bikidi.” 23 Buna
pfumu andi wumvutudila: “Yenda mu zinzila,
mu yenda ziphangu kuika batu biza koti mu
diambu di nzo'ama yifuluka. 24 Bila bukiedika
ndikulukamba kadi mutu wumosi mu bobo
batumusu kalendi dia ko.” 25 Nkangu wu batu
wuba wuwombo wuba kuenda nlandakananga.
Buna Yesu wubaluka kuidi nkangu ayi wuba
kamba: 26 —Enati mutu wizidi kuidi minu ayi
enati kakadi lenda siandi, nguandi, nketu'andi,
bana bandi, bakhomba bandi zi babakala ayi
bakhomba bandi zi baketo, nkutu ayi luzingu
luandi veka buna kkalendi banlonguki ama ko.
27 Woso wunkambu nata dikulusi diandi ayi
wunkambu kundandakana, kalendi ba nlonguki

ama ko. 28 Bila nani buna luidi bu katidi tungisa
nzo yi banga wunkambu tuama vuandanga mu
yindula thalu yela fua mu nzo beni mu diambu
di zaba kani lenda manisa kisalu beni. 29 Bila
enati kakadi nunga mu manisa thungulu andi
bu kamanisini tula zifundasio buna batu boso
bobo bela kummona, bela kunsekinina 30 bu
bela tuba: “mutu wawu wutona tungisa nzo
vayi kasia nunga ko manisa yawu”. 31 Voti ntinu
mbi wowo tidi nuanisa ntinu wunkanka mvita
wunkambu tuama vuandanga mu yindula kani
mu dikumi mili di masodi buna lenda nungamu
nuanisa mutu wowo wunkuiza kuidi niandi ayi
makumuadi ma mili e? 32 Enati buawu ko buna
bu kakidi thama buna makafidisa mvualakuidi
ntinu wunkaka ayi kunyuvula mambu mafueni
mu kotisa ndembama. 33 Diawu woso kuandi
buna luidi wunkambu yekula bima bioso bidi
yandi buna kalendi ba nlonguki ama ko. 34
—Tsalu kidi kima kimboti vayi enati yizimbisidi
lueki luandi bunabuevi balenda vutudila lueki
beni e? 35 Yisiedi kadi mfunu ko kani mu ntoto
voti mu mbozi, yifueti kaka lozu ku nganda.
Woso widi matu mawila buna bika kawa.

15 Mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu
bayiza kutakana vaba Yesu, muingi banwa.
2 Bafalisi ayi minlongi mi mina baniunguta
ayi batuba: —Mutu wawu wunyakula bankua
masumu ayi wundia yawu va kimosi! 3 Buna
Yesu wuba kamba nongo yayi: 4 —Nani mutu
mu beno buna luidi vuidi khama yimosi yi
mameme vayi zimbukila zimbisidi dimeme
dimosi, wunkambu sia yekula luvua ayi vua lu
mameme mankaka muingi kenda tombi diodi
dizimbala, nate kela dimona e? 5 Bu kadi bakudi,
buna mu khini kela kuditudila va mavangiti
mandi. 6 Niandi tula ku nzo'andi, buna wela
tumisa bakundi bandi ayi bobo bafikimini yandi
ayi wuba bakamba: “bila lumona yama khini va
kimosi bila ndimueni dimeme diama dizimbala.”
7 Ndikulukamba ti khini yela ba mu Diyilu mu
diambu di nkua masumuwumosi bu kabaludi
mavanga mandi yela viokakana ayi yoyi yidi mu
tala luvua ayi vua lu basonga bakambulu kuawu
mfunu wu balula mavanga mawu. 8 —Voti
nketo mbi wowo vuidi dikumi di zimbongo zi
bisengo vayi zimbisidi sengo kimosi, wunkambu
lemisanga muinda ayi wunkambu kombulanga
nzo ayi wunkambu tombanga bumboti sengo
kiandi nate kammonakiawu e? 9 Bu kamueni
kiawu, buna wela kutikisa bakundi bandi ayi
bobo bafikimini yandi ayi wela bakamba: “bika
lumona yama khini va kimosibila ndimueni
sengo kiama ki zimbongo kioki kizimbala.” 10
Bobuawu ndikulukamba ti khini yiwombo yidi
kuidi zimbasi zi Nzambi nkua masumu wumosi
bu kabaludi mavanga mandi. 11 Buna wubuela
tuba diaka: —Vaba mutu wumosi wuba ayi bana
buadi bababakala. 12 Nleki wunkamba dise
diandi: “a tata, bika wuphana ndambu ki kiuka
kiama!” Buna dise diba kabudila kiuka kiandi.
13 Ndambu yi bilumbu bu bivioka, nleki wutota
bima biandi ayi wuyenda mu tsi yi thama.
Kuna kamana fukisila bima biandi bioso mu
luzingu lu divunzi. 14 Bu kamana fukisa bibio,
buna kanda kingolo ki nzala ki yiza bua mu tsi
beni ayi wutona mona nzala. 15 Buna wuyenda
sonama mu kisalu kuidi pfumu yimosi yi tsiyina.
Buna pfumu beni wumfidisa ku zitsola ziandi
mu diambu kenda sunganga zingulu. 16 Buna
wuzola kuandi wesa dikutu diandi mu dianga
bidia bi zingulu vayi kadi mutu kasia kumvana
biawu ko. 17 Buna wutona yindula mu tsi andi
ntima: “bisadi bioso bi dise diama bindianga
boso buididi luzolo luawu vayi minu kuaku
ndilembu fua nzala! 18 Ndieka telama, ndieka
kuenda kuidi dise diama ayi ndielakunkamba:
Tat'ama, ndivodidi masumu kuidi Nzambi ayi
kuidi ngeyo. 19 Ndisi fuana diaka ko bathedila
muan'aku vayi bika wuthangila banga kisadi
kiaku.” 20 Buna wutelama ayi wuyenda kuidi
siandi. Buna wukidi thamasiandi wummona
ayi kiadi kingolo kimbuila. Buna wuyenda
dengana nsualumuan'andi, wumbumbakana
ayi wumfifa bibesi. 21 Buna muana wunkamba:
“Tata ndivodidi masumu kuidi diyilu ayi kuidi
ngeyo, ndisi fuanadiaka ko bathedila muan'
aku.” 22 Vayi dise dikamba bisadi biandi:
“Lusia nsualu, lutuala kikhutu kilutidi kitoko
ayi lumvuatisakiawu; lumvuatisa pheti mu
nlembo ayi lumvuatisa zisapatu. 23 Bika lutuala
muana wungombi wu mafuta ayi luvonda
wawu. Tudianu ayi tuvangisa nyengo; 24
bila muan'ama wawu wubedi wufua vayi
wufulukidi; wubedi wuzimbala ayiwumonikini.”
Buna batona nyengo mu khini. 25 Mu thangu
yina, muan'andi wu nkulutu wuba sala ku
tsola. Bu kaba vutuka ayi bu kafikama ayi nzo
wuwa miziki ayi makinu. 26 Buna wutumisa
kisadi kimosi ayi wunyuvula keni mambu mbi
malembu vioki kuna. 27 Kisadi beni kimvutudila:

“Keti khimb'aku niandi vutukidi. Dise diaku
divondisidi muana ngombi wu mafuta bila
wummueni wumvimba ayi wukambu kimbevo.”
28 Buna nkulutu wufuema ayi wumanga kota.
Siandi wutotuka ayi wunleba. 29 Vayi niandi
wumvutudila: “Tala, mimvu miwombo ndimeni
kusadila vayi kadi khumbu yimosi ndisia tinguna
ko zithumunu ziaku, ayi kadi khumbu yimosi
wusia kuphana ko muana khombo muingi
ndimona khini va kimosi ayi bakundi bama.
30 Vayi muan'aku, mutu wowo wumana sikisa
kiuka kiaku va kimosi ayi bandumba zi leta bu
kizidi, buna vondisidi muana ngombi wu mafuta
mu diambu diandi.” 31 Siandi wumvutudila: “A
muan'ama, ngeyo zithangu zioso widi yama va
kimosi mu ayi bima biosobiobi phuidi ngeyo
vuidi biawu. 32 Vayi mboti mu vangisa nyengo
ayi mona khini bila khomb'aku yayiwubedi
wufua ayi wufulukidi, wubedi wuzimbala ayi
monikini.”

16 Yesu wukamba minlonguki miandi: —Mutu
wumosi wuba busina buwombo, wuba
ayi dikalaka diandi, vayi batu bayiza funda
dikalaka diandi ti niandi wufukisidi busina
buandi. 2 Buna pfumu andi bu kantumisa
buna wunyuvula: “mambu mbi momondilembu
wanga mu diambu diaku e? Vumbula kipholo mu
zaba bueviwukebidi kisalu kiaku bila wulendi
buela ba nkebi wu bima biama ko.” 3 Buna nkebi
wu bima wuyindula mu ntim'andi: “diambu
mbi ndiekavanga e? Bila buabu pfumu ama
weka kumbotula, ndilendi buela kebangabima
biandi ko. Ndilendi salanga ntoto ko bila ndisi
ko ngolo; tsoni mu kuenda lombanga. 4 Buabu
mbakudi diambu mbi ndieka vanga muingi
batu baba kundiakulanga mu zinzo ziawu bu
bela kumbotula mu kisalu.” 5 Vana vawu
wutumisa batu boso baba zipholo kuidi pfumu
andi. Wuyuvula wutheti: “Kikua fueti futa
pfumu ama e?” 6 Mutu beni wumvutudila ti:
“Makumuandi ma mangungulu ma mafuta.”
Nkebi beni wunkamba: “tamla nkanda wowo
wusonika, wawu vuanda vovo, tula nsuala
ayi sonikati dikumi di mangungulu.” 7 Bosi
wukamba wunkaka: “Ngeyo kikua fueti futa
e?” Niandi wumfutudila ti: “Zikhama zitanu
zi zitsaku zi ble.” Buna nkebi beni wunkamba
mutu beni ti: “bonga nkanda wowo wusonika
ayi sonika zikhama ziya.” 8 Buna pfumu beni
wuniemisa nkebi wowo wukambu kiedika mu
philadiela diandi di kasadila. Bila, mu mambu
mawu veka, batu ba thanguyayi balutidi bana
ba kiezila mu diela. (aiōn g165) 9 Ayi minu
ndikulukamba ti mboti lusadila kimvuama
ki ntoto muingi lubaka bakundi mu diambu
dieno veka muingi mu thangu kiela manababa
kuluyakula mu zinzo zi mvu ka mvu. (aiōnios
g166) 10 Woso mutu widi wukuikama mu bima
bifioti buna widi diaka wukuikama mu bima
biwombo. Ayi woso kambulu wukuikama mu
bima bifioti kalendi ba wukuikama ko mu
bima binneni. 11 Enati lusi ko bakuikama mu
kimvuama kikambulu kisonga buna nani wela
kuluyekudila kimvuama kikiedika e? 12 Enati
luisi ko bakuikama mu bima bingana buna nani
wela kuluvana bima bieno veka e? 13 —Kuisi
ko kisadi kilenda sadila bapfumu buadi. Bila
bukiedika wela lenda pfumu yimosi ayi wela
zola pfumu yinkaka. Voti wela kiyekulakuidi
pfumu yitheti ayi wela lenza pfumu yinkaka.
Lulendi sadila Nzambi ayi zimbongo va kimosi
ko. 14 Buna bamana wa mambu momo, Bafalisi
babazolanga zimbongo basekinina Yesu. 15
Vayi niandi wuba kamba: —Benu luidi batu
beta zola kukimonikisa basonga va meso ma
batu vayi Nzambi zebi mintima mieno. Bila
mambu momo mammonika ma mfunuva meso
ma batu madi mambu maphamba va meso ma
Nzambi. 16 —Tsungi yi Mina ayi yi mimbikudi
yiba nate mu thangu yi Yowani. Tona thangu
yina Nsamu Wumbote wu Kipfumu ki Nzambi
wulembu samunu ayi kadika mutu wulembo
sadilanga zingolo ziandi mu kota muawu. 17
Muaki kadi kuandi phasi diyilu ayi ntoto mu
vioka vayi kadi sonu kimosi ki Mina kilendi
botulu ko. 18 —Woso wumbotula nketo andi
ayi kuedidi nketo wunkaka vengi kitsuza ayi
woso wunkuela nketo wubotalo kuidi bakala
diandi vengi kitsuza. 19 —Kuba mutu wumosi
wu kimvuama, wuba vuatanga minledi mintalu
ayi mimboti. Kadika lumbu, luzingu luandi luba
lu minyengo. 20 Nsukami wumosi, dizina diandi
Lazale wuba lekanga vana muelonzo yi nkua
kimvuama. Nitu andi yoso yiba ziphuta-ziphuta.
21 Wuba mayindu ma yukutanga mu bitsiadisila
biobi biba dodukanga mu thangu mutu wu
busina kaba dianga va meza. Vayi zimbua
ziba kuiza vendanga ziphuta ziandi. 22 Vayi
nsukami wuyiza fua ayi zimbasi zinnata nate
vana ndambu Abalahami. Mutu wu kimvuama,
mamvandi, wufua ayi wuziku. 23 Kuna tsi yi

bafua, wumona ziphasi ziwombo, wuvumbula
meso ayi wumona kuna thama Lazale buna
kadi va ndambu yi Abalahami. (Hadēs g86) 24
Buna wuyamikina: “A tata Abalahami, bika
wumbona kiadi! Tuma Lazale kabuika tsongi
yi nlembo andi mu nlangu muingi kandakisila
dibeti mu ludimi luama bila phasi ndilembu
moni mu diambu di minlaki mi mbazu.” 25
Vayi Abalahami wumvutudila: “A muan'ama,
bika wutebuka moyo ti ngeyo wutambula
bima biaku mu thangu yi luzingu luaku vayi
Lazale wutambula mabienga. Vayi buabu niandi
wulembo bombo kuaku vayi ngeyo wulembo
yamusu. 26 Ayi botula mambu momo, diyenga
dinneni didi va khatitsika beto ayi beno mu
diambu di bobo badi kuaku batidi kuiza kuidi
beno babika bakadiluaku dikuizila koko luidi
ayi mu diambu di bobo badi koko luidi batidi
kuiza kuaku babika baka diluaku dikuizila kuaku
tuidi.” 27 Buna mutu wu busina wubuela tuba
diaka: —A tata, lemvuka! Tuma Lazale ku nzo
yi siama 28 bila zikhombo zitanu zidi yama
mu diambu di kabalubula muingi mamvawu
babika kuiza ku buangu kiaki ki kiphasi. 29
Vayi Abalahami wumvutudila: “Moyize ayi
mimbikudi badi yawu bika baba wilukila”.
30 Buna nkua busina wubuela tuba: “Nana,
buawu ko bobo Tata Abalahami. Bila enati mutu
fulukidi mu tsi yi bafua ayi wedi kuidi bawu
buna bela balula mavanga mawu.” 31 Vayi
Abalahami wubuela vutula ti: “Enati bakadi
wila Moyize ayi mimbikudi buna balendi wila
ko mutuwufua ka diambu ko wufuluka.”

17 Yesu wukamba minlonguki miandi:
—Ziphukumunu zilendi kambu ko vayi
mabienga kuidi woso wuntotukidilanga ziawu.
2 Bulutidi mboti bankanga ditadi diodi
bannikinanga makundi mu tsingu, ku nloza
mu mbu ayi mu diambu kabika vodisa, wumosi
mu banababa, masumu. 3 Diawu lulubuka!
—Enati khomb'aku vodidi masumu, buna bika
wuntubidila. Ayi enati baludimavanga buna bika
wunlemvukila. 4 Ayi buba kuandi ti tsambudi
di zikhumbu kavodidi masumu kuidi ngeyo
mu lumbu kimosi, ayi tsambudi di zikhumbu
kiza tubila ti: “mbaludi khadulu”. Buna bika
wunlemvukila. 5 Mimvuala mikamba Pfumu
Yesu: —Wutubuela minu. 6 Buna Pfumu Yesu
wuba vutudila: —Bukiedika ti minu kieno,
ka diambu ko kidi banga buididi dikundi di
mutalide, nganu lulenda tumina nti wuna ti:
“Vuzuka ayi yenda kikuni mu mbu” buna muna
yina thangu wufueti kulutumukina. 7 —Nani
buna luidi widi ayi kisadi kiandi kinkunanga
voti kinsunganga bibulu, kikunkambanga bu
kabedi ku zitsola ti: “yiza nsualu ayi vuanda
nsualu va meza?” 8 Keti kafueti kunkamba
theti ti: “ndambila bidia, vuata minledi mi
kisalu ayi thudila bidia va meza nate ndimanisa
dia ayi nua; bosi ngeyo mamvaku wudia ayi
wunua?” 9 A Buevi pfumu kavueti vutudila
kisadi kiandi matondo mu diambu kavengi
bumboti momo katumunu e? Nana! 10 Buawu
bobo kuidi beno mamveno. Bu luela mana vanga
momo lutumunu buna bika luba tuba: “tuidi
kaka bisadi bikambulu mfunu, tuvengi kaka
momo tutumunu.” 11 Buna wulembo yendi ku
Yelusalemi, Yesu wuviokila ku Samali ayi Ngalili.
12 Buna weka va difula di buala bumosi, kuna
dikumi di batu babelabuazi bandengana. Thama
batelimina 13 ayi bayamikina mu mbembo
yingolo ayi batuba: —A Pfumu Yesu, bika
wutumona kiadi! 14 Yesu bu kaba mona, buna
wuba kamba: —Yendanu lukimonikisa kuidi
banganga Nzambi. Mu thangu baba kuenda mu
nzila, bazimbukila batumbulu vedila. 15 Wumosi
mu bawu bu kamona ti belukidi, wuvutuka,
wukembisa Nzambi mu ndinga yingolo. 16
Wufukama va malu ma Yesu, wuyinika zizi
kiandi va tsi ayi wumvutudila matondo. Vayi
mutu beni wuba muisi Samali. 17 Buna Yesu
wunyuvula: —Keti dikumi divedusulungu e? A
kuevi kuidi divua dinkaka? 18 Buna kadi mutu
kasi yindula ko mu vutuka ayi vutudila Nzambi
matondo botula kaka nzenza yayi e? 19 Buna
Yesu wunkamba: —Telama ayi yenda kuaku;
minu kiaku kibelusidi. 20 Bafalisi bayuvula Yesu
mu diambu di zaba kani lumbu mbi kiela kuiza
Kipfumu ki Nzambi. Niandi wuba vutudila:
—Kipfumu ki Nzambi bu kiela kuiza kilendi
monu mu meso ko. 21 Ayi balendi tuba ko: “Tala,
kidi kuaku” voti “tala kidi kuna” bila luzaba
mboti ti Kipfumu ki Nzambi kidi va khatitsik'
eno. 22 Bosi wukamba minlonguki: —Bilumbu
biela kuiza biobi luela bela tsatu yi mona, banza
lumbu kimosi ki muana mutu vayi lulendi
kimona ko. 23 —Buna bela kulukamba: “Tala
Klisto widi kuaku” voti “tala widikuna”. Buna
kadi ba kuenda ayi kadi ku balandakana. 24
Bila banga lusiemo lueta totukila mu diyilu ayi
lueta kienzudila tona tsongi yimosi nate tsongi

yinkaka yi diyilu, buna buawu bobo buela bela
muana mutu mu lumbu kiandi. 25 Vayi kafueti
tuama mona ziphasi ziwombo ayi kafueti tuama
lozu kuidi batu ba tsungi yayi. 26 —Mambu
momo maba mu thangu yi Nowa mawu mela
buela ba mu bilumbu bi Muana Mutu. 27 Bila
batu badia, banua, bakuelana, bakuedisa nate
mu lumbu kioki Nowa kakota mu masuwa. Buna
bosi nkuka yi nlangu yiyiza, ayi yimana ku
babunga. 28 Banga kuandi bubela mu bilumbu
bi Loti: batu badia, banua, basumba, basumbisa,
bakuna batungisa. 29 Vayi mvula yi mbazu ayi
yi sufele yinoka ayi yimana ku babungamu
lumbu kioki Loti katotuka mu Sodoma. 30
Buawu bobo buela bela mu lumbu kioki Muana
mutu kela monika. 31 Mu lumbu kina, enati
mutu widi ku yilu muanzu vayi widi ayi bima
biandi mu nzo buna kabika kuluka muingi kenda
bongi biawu; bobuawu woso wela batakana ku
zitsola kabika buela vutuka ku nzo andi. 32 Bika
lutebukila nketo wu Loti moyo. 33 Woso wela
tomba vukisa luzingu luandi, wela luzimbisa
vayi wosowela luzimbisa wela luvukisa. 34
Bukiedika ndikulukamba, muna builu buna,
batu buadi bela lekamfulu yimosi, wumosi mu
bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. 35
Baketo buadi bela tuta mfufu va kimosi, wumosi
mu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. [
36 Babakala buadi bela ba ku zitsola, wumosi mu
bawu wela botuluvayi wunkaka wela siala.] 37
Buna minlonguki minyuvula: —A Pfumu, kuevi
kuela viokila mambu momo e? Niandi wuba
vututila: —Koso kuidi mvumbi, kuawu kuidi
bibala.

18 Yesu wukamba minlonguki miandi nongo
yayi mu diambu di kuba sudikisa ti bafueti
sambilanga mu zithangu zioso mu kambu
vonga. 2 —Kuba zuzi dimosi diba mu divula
dimosi, zuzi beni kaba monanga Nzambi tsisi
ko ayi kaba kinzikanga ko kadi mutu wumosi.
3 Mu divula beni muba diaka difuola dimosi.
Difuola beni diba kuizanga kuidi niandi ayi diba
kunkambanga: “Bika wundungisa va ntuala
mbeni ama”. 4 Thangu yiwombo zuzi beni
kasia zola ko. Vayi niandi wukamba mu ntim'
andi ti: “ka diambu ko ndimonanga Nzambi
tsisi ayi ndikinzikanga batu ko, 5 vayi difuola
diandi dilembu thatisa buna ndieka kunnungisa
muingi kabika buela kuiza ku thatisanga.” 6
Buna Pfumu wela tuba diaka: —Lunwa bumboti
mambu matuba zuzi diodi di mbimbi. 7 Buna
lumbanza ti Nzambi kalendi nungisa ko batu
bandi bobo kasobula ayi bobo baku nsambilanga
builu ayi muini? Beno lumbanzila ti niandi
wela zingila mu kuba sadisa e? 8 Bukiedika
ndikulukamba, mu nsualu kela kuba nungisa.
Vayi muana mutubu kela kuiza, buna wela kuiza
bata kuandi batu badi minu va ntoto e? 9
Wubuela tuba diaka nongo yayi mu diambu di
batu bobobakukimonanga ti badi batu basonga
vayi banlenzanga bankaka. 10 —Babakala buadi
bayenda ku nzo Nzambi mu diambu di sambila.
Mfalisi wumosi ayi mfutisi wu ziphaku wumosi.
11 Mfalisi wutelama va lutengo ayi wusambila
lusambulu lualu: “A Nzambi, ndikuvutudila
matondo bu khambulu dedakana bangabatu
bankaka, bobo banzionanga bima bingana, bobo
bakambulu basonga, bobo bavanganga kitsuza
voti bobo badi kuandi banga mfutisi wu ziphaku
wowo. 12 Minu mu kadika sabala bilumbu biodi
ndieta kukifuisila nzala mu diambu di lusambulu
ayi ndieta vana kuku ki kumi mu bima bioso
biobi bidi yama.” 13 Mfutisi wu ziphaku thama
kayenda telimina ayi kasia zolavumbula meso
mandi ku diyilu ko. Vayi thulu andi yawu
kaba bundanga bu katuba: “A Nzambi, bika
wumbona kiadi bila ndidi nkua masumu!” 14
Bukiedika ndikulukamba, mfutisi wu ziphaku
wowo sumbu kavutuka ku nzo andi, wumonika
wusonga va meso ma Nzambi vayi bika mutu
wowo wunkaka bila woso wukukikululanga
wela nanguku ayi woso wukukinangikanga
wela kululu. 15 Bannatisa bana bafioti muingi
kaba simba vayi minlonguki bu mimonabobo
mitubidila batu bobo babanata. 16 Yesu wuba
tumisa ayi wuba kamba: —Bika bana bafioti
biza kuidi minu ayi kadi kuba kandika bila
kipfumu ki Nzambi kivuiwulu kuidi batu badi
banga bobo. 17 Bukiedika ndikulukamba ti
woso wunkambu tambula Kipfumu ki Nzambi
banga muana wu fioti kalendi mu kota ko.
18 Buna pfumu yimosi yinyuvula: —A nlongi
wumboti, diambu mbi mvanga muingi ndibaka
luzingu lukalumani e? (aiōnios g166) 19 Buna Yesu
wumvutudila: —Bila mbi wukuthedila wumboti?
Kuisi ko mutu wumboti botula kaka, Nzambi.
20 Keti zebi zithumunu: Kadi vanga kitsuza,
kadi vonda, kadi yiba, kadi telama kimbangi
ki luvunu, kinzika siaku ayi ngudi aku. 21
Buna niandi wuvutula: —Ndinkebanga mambu
moso momo tona bumuana buama. 22 Yesu bu

kawa bobo, buna wunkamba: —Diambu dimosi
dinkamba kuidi ngeyo: Yenda sumbisa bima
bioso biobi bidi yaku ayi kabudila minsukami
bioso wumbaka buna wela bakakiuka ku diyilu.
Buna bosi wiza ayi wundandakana. 23 Bu kawa
bobo, kiadi kingolo kimbuila bila kimvuama
kiwombo kiba yandi. 24 Yesu bu kamona ti
mutu beni weka kiadi-kiadi buna wutuba: —Didi
diambu di phasi kuidi batu badi kimvuama
mu kota mu kipfumu ki Nzambi. 25 Bila kadi
kuandi phasi kuidi kamela mu viokila va divudu
di tsoma vayi phasi kuidi nkua kimvuama mu
kota mu kipfumu ki Nzambi. 26 Buna batu
bobo bawa bobo, batuba: —Buna nani wulenda
vuka e? 27 Yesu wuba vutudila: —Mambu
momo batu beti lembakana, Nzambi lenda ku
mavanga. 28 Buna Piela wunyuvula: —Tata,
tumana yekula bibioso ayi tulandakana. 29 Yesu
wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba, kuisi
ko mutu wusia bika mu diambu di Kipfumu ki
Nzambi, nzo andi, bambuta bandi bakhomba
bandi, nketo andi voti bana bandi, 30 wela
kambu tambula mu thangu yayi, biwombo
viokila biobi kabika ayiwela kambu tambula, mu
thangu yinkuiza, luzingu lukalumani. (aiōn g165,
aiōnios g166) 31 Yesu wunata kumi ayi mimvuala
miodi ayi wuba kamba: —Tala, tueka kuenda
ku Yelusalemi ayi mambu moso masonika
mimbikudi mu diambu di Muana Mutu meka
sunduka. 32 Bila bela kunyekula mu mioko mi
bapakanu, bela kunsekinina, bela kumfinga,
bela kunlobudila madita; 33 ayi bela kunzuba
bikoti, bela kumvonda. Bosi wela fuluka mu
lumbu kintatu. 34 Minlonguki misia sudika
kadi diambu dimosi ko mu mambu moso mana
bila tsundu yi mambu momo yiba yisuama
kuidi bawu; ayi misia bakula ko mambu mbi
Yesu kaba yolukilanga. 35 Yesu bu kafikama
ayi Yeliko, phofo yimosi yivuanda mu yenda
nzila, wuba lombanga zimbongo. 36 Bu kawa
biyoko bi nkangu wu batu wuba vioka, buna
wuyuvula kani mbi biobi. 37 Buna bamvutudila
ti Yesu muisi Nazaleti wulembu vioki. 38 Buna
wuyamikina mu ndinga yingolo ti: —Yesu,
Muana Davidi, wumboni kiadi! 39 Btu bobo baba
ku ntuala nkangu bantemina muingi kabika
biyoko vayiniandiwuluta buela yamikina: —A
muana Davidi, wumboni kiadi! 40 Yesu bu
katelama, buna wuvana lutumu ti bannatina
niandi. Bu kafikama, Yesu wunyuvula: 41 —A
diambu mbi tidi ndivangila e? Wumvutudila:
—A pfumu, ntidi buela mona. 42 Buna Yesu
wunkamba: —Mona kuaku bila minu kiaku
kibelusidi. 43 Vana vawu niandi wumona ayi
wunlandakana. Wunkembisa Nzambi. Batu boso
bu bamona bobo bakembisa Nzambi.

19 Wukota mu divula di Yeliko ayi
wudisabuka. 2 Tala mutu wumosi, dizina
diandi Zakayi, wuba pfumu yi mimfutisi mi
ziphaku ayi wuba nkua busina. 3 Wuzola mona
Yesu mu diambu kazaba buevi kadidi vayi kadia
nunga ko mu diambu di nkangu wu batu bila
ntela wu khufi wuba yandi. 4 Buna wuzawula
kuna ntuala ayi wumota mu nti wu sikomole
mu diambu kamona Yesu bila vana kafueti
viokila. 5 Mu thangu Yesu katula vana buangu
beni, wumbula meso, wummona ayi wunkamba:
—Zakayi, kuluka nsualu bila buabu mu nzo aku
mfueti vuanda. 6 Zakayi wukuluka mu nsualu ayi
wutambula Yesu mu khini. 7 Bu bamona bobo,
batu boso baniunguta ayi batuba: —Tala, wedi
leki ku nzo nkua masumu wowo! 8 Vayi Zalayi
wutelama wukamba Pfumu: —Tala, ndieka vana
minsukami khatitsika yi bima biama ayi enati
mutu ndivangila mbimbi mu kumvuna buna
ndieka kumvutudila mu zikhumbu ziya. 9 Buna
Yesu wunkamba: —Pulusu yikotidi mu lumbu
kiaki mu nzo yayi bila mutu wawu, mamvandi,
widi muana wu Abalahami. 10 Bila muana mutu
wuyiza mu tomba ayi mu vukisa bobo baba
bazimbala. 11 Nkangu bu wuba wa mambu
mama, Yesu wubuela bakamba nongo yimosibila
buna Yelusalemi difikimini ayi batu babanzila ti
kipfumu ki Nzambi kieka kuiza nsualu. 12 Buna
wuba kamba: —Mutu wumosi wu dikanda di
luzitu wuyenda ku tsi yi thama muingi kenda
bieku ntinu. Niandi mana bieku buna bosi kela
vutuka ku tsi andi. 13 Buna wutumisa dikumi
di bisadi biandi ayi wuvana kuidi kadikamutu
sengo kimosi ki nolo. Bosi wuba kamba: “Bika
lubutisa zimbongo ziazi nate ndiela vutuka.” 14
Vayi basi tsi andi banlenda. Diawu ku manima
mandi bamfidisilamimvuala mu diambu mituba
ti: “Tumengi ti mutu wawu katu yadila.” 15 Bu
kamana bieku ntinu, wuvutuka ku tsi andi ayi
wutumisa bisadibiobi kasia bikila zimbongo.
Wuzola zabathalu yibutisa kadika mutu mu
zimbongo zikatambula. 16 Wutheti wuyiza
ayi wutuba: “A Pfumu, sengo kiaku ki nolo
kibutidi dikumi di bisengo bi nolo.” 17 Buna
Pfumu beni wunkamba: “Sedi bumbote! Widi

kisadi kimboti. Sumbu wubedi wukuikama mu
mambu mafioti, diawu ndiveni minsua mu
yadila dikumi di mavula." 18 Mutu wummuadi
wuyiza ayi wutuba: "A Pfumu, sengo kiaku ki
nolo kibutidi bisengo bitanu binkaka bi nolo."
19 Buna Pfumu wukamba kuidi kisadi kimmuadi:
"Ngeyo ndiveni minsua mu yadila mavula
matanu." 20 Wunkaka wuyiza ayi wutuba: "A
Nlongi, tala sengo kiaku kinolo, ndiki sueka
bumboti va dikolo di nledi. 21 Bila minu tsisi
ndimueni bila widi mutu wumosi mu thewa;
ngeyo wunzionanga biobi wukambu sala, ngeyo
wuntotanga bidia biobi wusia kuna ko." 22
Buna pfumu wunkamba: "Ndieka kusambisa
mu mambu momo tubidi ngeyo veka widi
kisadi kimbimbi! Zebi kuaku ki ndidi mutu
wu thewa. Ndinzionanga biobindikambu sala
ayi ndintotanga bidia biobi ndisia kuna ko. 23
Vayi bila mbi wukambu tudila zimbongo ziama
ku banki muingi ndibakila ziawu ndandu mu
thangu ndivutukidi e?" 24 Buna wukamba batu
bobo baba vana ti: "Lunzionanu sengo kinolo
ayi vananu kiawu mutu widi dikumi di bisengo
bi nolo." 25 Vayi batu beni bankamba: "A Pfumu,
keti dikumi didi yandi e!" 26 Buna niandi wuba
vutudila: "Bukiedika ndikulukamba ti kuidi
mutu wowo beki bela kumvanaayi kuidi mutu
wowo kambulu, bela kunziona banza biobi bidi
yandi. 27 Bosi lundatina vava bambeni ziama
ziozi zimanga ti ndibika ku bayadila ayi luba
vondila va meso mama." 28 Bu kamana tuba
mambu momo, Yesu wuba tuaminina ku ntuala
mu kuenda ku Yelusalemi. 29 Buna beka nduka
tula ku Betefange ayi ku Betani, ku ndambu
mongo wu beta tedila "mongo minti mi Olive",
buna wutuma minlonguki miandi miodi 30 wuba
kamba: —Yendanu ku buala bobo butalini yeno.
Beno kota muawu, buna malu monamuana
phunda wukangama. Kadi mutu wumosi
kavuandidiabu wawu ko. Luniangunawawu
ayi lutuala wawu. 31 Enati mutu wuluyuvudi:
"bila mbi lulembo niangunina wawu e?" Buna
lumvutudila ti: "Pfumu mfunu kavuidi wawu."
32 Bobo batumbu bu bayenda, bamona mambu
moso boso kabakambila. 33 Bu baba nianguna
muana phunda, buna batu bobo bavua wawu
baba yuvula: —A bila mi luniangunina muana
phunda wowo e? 34 Bawu bamvutula: —Pfumu
mfunu kavuidi wawu. 35 Buna bawu nata kuidi
Yesu. Bu bamana yala minledi miawu va mbata
phunda bakumisa vawu Yesu. 36 Bu kaba vioka,
mu nzila batu bayala minledi miawu mu nzila.
37 Buna beka nduka tula, bu baba nengumuka
mongo wu minti mi olive, nkangu woso wu
minlonguki wumona khini, wukembisa Nzambi,
mu ndinga yingolo, mu diambu di bikumu biobi
mimona. 38 Bawu batuba ti: —Bika kasakumunu
ntinu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu.
Bika ndembama yiba ku diyilu ayi nkembo
mu bibuangu bizangama! 39 Buna Bafalisi
bankaka baba muna nkangu bakamba Yesu ti:
—A nlongi, temina minlonguki miaku. 40 Yesu
wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba, enati
balembulu biyoko buna matadi mamayamikina.
41 Mu thangu kafikama ayi divula, wumona
divula ayi wudila mu diambudi divula beni.
42 Bosi wutuba: —Enati ngeyo mamvaku wedi
zaba, kani ka lumbu kiaku kiaki mambu momo
malenda kunatina ndembama! Vayi buabu
masuekulu va meso maku. 43 Bila bilumbu
biela ku kuizila, biobi bambeni ziaku ziela kaba
mimbuingi, ziela kuzungidila, ziela kufietikisa
mu zindambu zioso. 44 Ziela kuvindubula va
ntoto va kimosi ayi bana baku badi yaku ayi
kadi ditadi dimosi, mu ngeyo, dilendi siala
va yilu ditadi dinkaka ko. Bila wusia zaba ko
thangu yoyo Nzambi kayiza ku buminina. 45
Yesu wukota mu nzo Nzambi ayi wutona kuka
batu bobo baba sumbisa bima, wuba kamba:
46 —Didi disonama: nzo ama yela ba nzo yi
lusambulu vayi beni lukitudi yawu suamunu
ki mivi! 47 Bilumbu bioso Yesu wulonga mu
nzo Nzambi. Zimbumu zi banganga Nzambi,
minlongi mi mina ayi bakulutu ba batu batomba
diluaku di kumvondisila. 48 Vayi basia zaba
ko busila bila batu boso banlandakana mu wa
mambu mandi.

20 Lumbu kimosi Yesu bu kaba longa batu
mu nzo Nzambi, wuba kuba samunina
Nsamu Wumbote; zimbukila bapfumu banganga
Nzambi, minlongi mi mina ayi bakulutu ba batu
bayiza, 2 banyuvula: —Wutukamba mu lulendo
mbi wulembu vangila mambu momo? Voti
nani wuvana lulendo beni e? 3 Yesu mamvandi
wuba kamba: —Minu mamvama kiuvu kimosi
kidi yama mu kuluyuvula. 4 Bika lukhamba:
mbotokolo yi Yowani, ku diyilu yiba voti kuidi
batu e? 5 Buna beka lembu kayindulanga mu
bawu veka. Buna baniunguta: enati tutubidi ti:
"Ku diyilu" buna maka tuyuvula "vayi bila mbi
lusia kunwilukila ko e?" 6 Vayi enati tutubidi ti

“kuidi batu” buna batu boso maba tuvondila
mu matadi bila batu boso bazebi ti Yowani
wuba mbikudi. 7 Buna bavutula ti basi zaba
ko kuevi kaba. 8 Buna Yesu wuba vutudila:
—Minu mamvama, ndilendi kulukamba ko kani
mu lulendo lu nani ndilembu vangila mambu
mama. 9 Bosi wukamba batu nongi yayi: —Mutu
wumosi wukuna ndima yi vinu; wuyekudila
yawu minkuni muingi mimvananga ndambu
yi mimbutu mu kadika mvu ayi wuyenda
mu nzietolo mu mimvu miwombo. 10 Mu
thangu yimvelungu makundi ma vinu, wutuma
kisadi kiandikimosi kuidi minkuni bi ndima
muingi mimvana ndambu yi mimbutu mi vinu
vayi minkuni mi ndima mintuta khuba ayi
mimvutula mioko yi mioko. 11 Wubuela fidisa
diaka kisadi kinkaka. Mamvandi wututu khuba,
wufingu ayi mimvutula mioko yi mioko. 12
Pfumu yi ndima wubuela fidisa diaka kisadi
kintatu vayi minkuni mi ndima minlueka ayi
minloza ku nganda yi ndima. 13 Buna pfumu
yi ndima wutuba: A mbi ndieka vanga e?
Ndieka fidisamuan'ama wu luzolo; mananga
bela kummona lukinzu bu bela kummona.
14 Vayi minkuni mi ndima bu mimmona,
mitubana bawu na bawu: “Tala mutu wela
vinginina ndima, bika tumvonda muingi ndima
beniyikituka yeto veka!” 15 Buna minkoka
ku nganda yi ndima ayi mimvonda! Buna
pfumu yi ndima mbi kela vangila minkuni mi
ndima e? 16 Buna wela kuiz, wela vondisa
minkuni mi ndima ayi wela yekudila ndima
beni kuidi minkuni minkaka. Batu bobo bawa,
bamvutudila: —Bulendi baka bu bela ko. 17
Vayi niandi wuba tala ayi wuba kamba: —Buna
masonuku mama mbi mansundula: Ditadi diloza
mintungi dikituka ditadi di mfunu diodi didi
va fuma ki nzo 18 woso wela bua va yilu
ditadi beni wela keluka tsingu ayi woso mutu
ditadi beni diela builu wela kosakana. 19
Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi minlongi
mi mina batomba mu thangu yina kaka, mu
kunkanga vayi bamona batu tsisi bila basudika
kuawu ti bawukavekula bu katuba nongo yoyi.
20 Buna batona kumfiela; diawu bamfidisila
batu mu diambu bamfiela. Batu beni baba
kukimonikisanga batu basonga mu diambu
bambuidila mu moso kuandi mambu kakuiza
tubi muingi banyekula mu mioko mi zuzi ayi mu
luyalu lu nyadi. 21 Buna batubeni banyuvula:
—A Nlongi, tuzebi ti ngeyo weta tubila mu
busonga ayi weta longila mu busonga. Ngeyo
wutalanga bizizi bi batu ko vayi weta longila mu
bukiedika nzila yi Nzambi. 22 A buevi, minsua
midi yetu mu futa phaku kuidi Sezali voti tuisi
ko minsua e? 23 Bu kabakula mayuya mawu,
buna wuba kamba: 24 —Mbonisanu sengo kimosi
ki denali! Mfikula yayi yi nani ayi bisono biabi
binani e? Bamvutudila ti bi Sezali. 25 Buna
wuba kamba ti: —Bika luvana bi Sezali kuidi
Sezali bosi bi Nzambi kuidi Nzambi. 26 Basia
nunga ko kumbuidila mu mambu makatuba
va meso ma batu. Basimina bu bawa mvutu
andi ayi basia baka diaka diambu di tuba ko. 27
Ndambu Basaduki, batu bobo kaba kikininanga
ko ti batu beti fuluka, bafikama ayi banyuvula
kiuvu: 28 —A nlongi, Moyize wutusonikina ti:
enati mutu fuidi vayi kasia bika muana ko,
buna khomb'andi yi bakala kafueti vinginina
nketo wowo kabikidi muingi kabutila khomb'
andi bana. 29 Vayi vaba tsambudidi bakhomba
zi babakala. Wutheti wukuela, wufuamu kambu
bika muana, 30 wummuadi, ayi wowo wuntatu
bankuela. Buawu bobo buvangimina mu bawu
boso, 31 bawu tsambudi bafua mu kambu bika
bana. 32 Ku nzimunina bawu boso nketo beni
mamvandi wufua. 33 Mu thangu yi mfulukulu,
wela ba nketo wu nani bila wuba nketo wu
tsambudi di bakhomba ziozo e? 34 Yesu wuba
vutudila: —Bana ba ntoto wawu balembo kuedi
ayi balembo kuedisa (aiōn g165) 35 vayi bobo
bela monika ti bafueni mu tula mu thangu
yinkuiza ayi mu fuluka mu bafua balendi buela
kuela ko ayi balendi buela kuedusu ko. (aiōn
g165) 36 Bila balendi buela fua ko bila beka
banga zimbasi ayi beka banaba Nzambi, bana
ba mfulukulu. 37 Moyize wutelama kimbangi ti
bafua bela fuluka mu nzila yi finti fiba lema. Bila
kuna katedila Pfumu ti: Nzambi yi Abalahami,
Nzambi yi Izaki, Nzambi yi Yakobi. 38 Vayi
niandi kasi Nzambi yi bafua ko vayi Nzambi
yi batu banzinga. Bila kuidi niandi, bawu boso
balembu zingi. 39 Buna ndambu minlongi mi
mina mitaba: —A nlongi, vututudi bumbote. 40
Basia buela kunyuvula kadi diambu dimosi
ko. 41 Buna Yesu wuba yuvula: —A buevi beta
tubila ti Klisto widi muana wu Davidi e? 42
Bila niandi veka Davidi wutuba mu minkunga:
Pfumu wukamba kuidi Pfumu ama: Vuanda
va koko kuama ku lubakala 43 nate ndimanisa
tula bambeni ziaku banga tetuku kiaku ki
malu maku. 44 Davidi wunkuntedila Pfumu,

buna buevi kalenda buela bela muan'andi e?
45 Sumbu batu boso bawa, buna wukamba
minlonguki miandi: 46 —Lulubukila minlongi
mi mina mimmonanga khini mu diatilanga
mu mazuela ma mula ayi minzolanga baba
vaninanga zimbote mu mazandu, minzolanga
vuandanga mu bibuangu binzitusu mu zinzo
zi zikhutukunu ayi mu minyengo. 47 Minlongi
beni mi mina minyibanga mu zinzo zi mafuola
ayi mieta vunikisa sambila zitsambulu zi mula.
Bawu bela baka thumbudulu yi lutidi ngolo.

21 Bu katala, buna wumona bamvuama batula
makaba mawu mu bipani. 2 Buna wumona
diaka nsukami wu difuola wuyiza tibula bisengo
biodi bi zimbongo. 3 Buna wutuba: —Bukiedika
ndikulukamba nsukami wu difuola diadi niandi
lutidi vana viokila batu boso bankaka. 4 Bila
batu boso baba batambikidi bitsiadisila. Vayi
difuola diadi diveni zizioso zibedi yandi mu
zingila. 5 Sumbu bankaka bayolukila nzo Nzambi
bu batuba ti yawu yitungulu mu matadi ma
kitoko ayi mu bima bitambuku banga makaba 6
buna Yesu wuba kamba: —Mu diambu di bima
biobi lulembo tadi, bilumbu biela kuiza, biobi
biela ba ti; kadi ditadi dimosi diela siala va
mbata ditadidinkaka ko dinkambutiolumuka.
7 Buna bawu banyuvula: —A nlongi, thangu
mbi mambu beni mela vangiminina ayi mu
bidimbu mbi bela zabila ti mambu momo
mafueti vangama e? 8 Yesu wuba vutudila:
—Lulubuka tala luedi vukumunu bila bawombo
bela kuizila mu dizinadiama, bela tuba ti: “Minu
kuandi” ayi “thangu yifikimini”. Buna kadi ku
balandakana! 9 Mu thangu luela wa zimvita ayi
zikhindu buna lubika ba mona tsisibila mambu
moso momo mafueti tuama ba. Vayi kadi sia ti
buna tsukusunuyi ntoto yeka nduka. 10 Buna
wubuela diaka: —Luela mona tsi yela nuanisa
tsi yinkaka; kipfumu kiela nuanisa kipfumu
kinaka. 11 Kuela ba zindikunu zinneni zi ntoto
mu bibuangu biwombo; kuela ba bikanda ayi
minsongo; kuela ba mambu ma tsisi ayi bidimbu
bitsisi bi diyilu. 12 —Vayi tuamina mambu moso
momo, bela tuama ku lubuila bela kuluyamisa,
bela ku lunata mu zinzo zi zikhutukunu; bela
ku lukotisa mu nloko. Bela ku lunata va ntuala
mintinu ayi minyadi mu diambudi dizina diama.
13 Mambu momo mela lukuizila mu diambu
ma luvana diluakudi kuthelimina kimbangi.
14 Bika lusudika mu mintima mieno ti: lubika
ba mayindu mu diambu mambu luela vutula
mu kukikakila. 15 Bila minu ndiela luvana
munu wutubila ayi diela ayi bambeni beno
zilendi baka bu nuanisina ko ayi bu sudikila
ko. 16 Zimbuta beno, bakhomba zieno, bibutu
bieno ayi bakundi beno bela ku luyekula ayi
bela vondisa bankaka mu beno. 17 Batu boso
bela ku lulenda mu diambu di dizina diama.
18 Vayi kadi lusuki lumosi lu mintu mieno
lulendi zimbala ko. 19 Lukindama buna luela
tambula luvulusu. 20 —Bu luela mona masodi
mazungididi Yelusalemi buna luzaba ti dieka
nduka bungu. 21 Buna bika batu bobo badi mu
Yuda batinina ku miongo. Bika bobo badi mu
Yelusalemi baba tomba butinina. Bika bobo
badi mu zitsola babika buela kota ku divula!
22 Bukiedika bilumbu bina biela ba bilumbu bi
vutudila landi muingi mambu moso masonama
madedakana. 23 Vayi mabienga kuidi baketo
bobo badi mu buemba ayi kuidi bobo bela
yemika mu bilumbu bina. Bila ziphasi zingolo
ziela ba mu tsi ayi nganzi yingolo yela fuemunu
batu baba. 24 Batu beni bela vondulu mu mbedi
voti bela natu mu kivika mu zitsizioso ayi
bapakanu bela diatila Yelusalemi nate thangu
yi fuana. 25 —Bidimbu bi tsisi biela monika
mu thangu, mu ngonda ayi mu zimbuetete. Va
ntoto, batu bela mona tsisi yingolo mu diambu
di biyoko bi mbuayi bi mayo mandi. 26 Batu bela
fuila mu tsisi mudiambu di boma bu mambu
mela bua va ntotowumvimba bila lulendo lu
diyilu luela nikunu. 27 Buna bela mona Muana
Mutu wela kuizila mu matuti mu lulendo ayi
mu nkembo wunneni. 28 Mambu mama bu
mela tona buna luvumbuka ayi luba vumbula
mintu mienobila buna khudulu eno yifikimini.
29 Wubuela tuba diaka nongo yayi: —Lutala nti
wu figi ayi minti mioso. 30 Muthangu mieti tona
mena buna beno veka, mu ku mitala, luzebi
ti thangu yi luanga yifikimini. 31 Bobuawu,
beno mamveno buna luela mona ti mambu
momo mavangiminibuna luzaba ti kipfumu ki
Nzambi kifikimini. 32 Bukiedika ndikulukamba
ti tsungi yayi yilendi vioka ko tuaminamambu
moso mama mavangama. 33 Diyilu ayi ntoto
biela vioka vayi mambu mama malendi vioka
ko. 34 Lukikeba beno veka mu diambu di
mintima mieno mibika ba zitumu diambudi
phulu yi dia ayi yi kolo malavu; ayi mu diambu
di mayinduma luzingu lualu muingi lumbu
kina kibika lukuizila mu kinzimbukila. 35 Bila

kiela kuizila banga dikondi dibuididi batu boso
bamvuandanga va ntoto. 36 Luzibula meso
ayi lusambila mu zithangu zioso mu diambu
luba monikabatubafuana mu tina mambu moso
mama mafueti kuiza ayi mu diambu lubakabu
telumina va ntuala Muana Mutu. 37 Mu muini
Yesu wuba longanga mu nzo Nzambi. Wuba
totukanga kadika builu ayi wuba vuandanga
ku mongo wu minti mi olive. 38 Muna nsuka-
nsuka batu boso baba kuizanga ku nzo Nzambi
mu diambu banwa.

22 Buna Pasika yeka nduka, "nyengo wu
mapha makambu tulu luvi", 2 bapfumu
banganga Nzambi ayi minlongi mi mina
batomba diluaku divondisila Yesu bila batu
baba mona tsisi. 3 Buna satana wukota mu Yuda
wubaba ntedilanga Isikalioti, wubawumosi mu
kumi ayi minlonguki miodi. 4 Niandi wuyenda
wuwizana ayi bapfumu banganga Nzambi ayi
bapfumu zi bobo bansunganga nzo Nzambi
mu zaba buevi kafueti kuba yekudila niandi. 5
Bawu bamona khini ayi bawizana mu kumvana
zimbongo. 6 Yuda wukikinina ayi wutona
tomba diluaku dimboti di kuba yekudila niandi
nkanguwu batu mu kambu zaba. 7 Lumbu
kinyengo wu mapha makambu tulu luvi kifuana;
kiawu lumbu baba tambikanga muana dimemi
wu Pasika. 8 Yesu wutuma Piela ayi Yowani
wuba kamba: —Yendanu lutukubikila bidia bi
Pasika muingi tudia. 9 Bawu banyuvula: —A
kuevi tidi tuenda kubikila yawu e? 10 Niandi
wuba vutudila: —Tala, muthangu lukuiza koti
mu divula buna ma dengana bakala dimosi
dineti mvungu. Buna lunlundakana nate mu
nzo kankota. 11 Bosi lutuba kuidi pfumu yi nzo
ti: "nlongi wuyuvuditi: kuevi kuidi buangu kioki
kafueti dila Pasika va kimosi ayi minlonguki
miama e?" 12 Niandi ma kalumonisa ku yilu
banga vinga kimosi kinneni kikubuku. Kuna
lufueti kubikila bidia bi Pasika. 13 Bawu bayenda
ayi babata mambu moso boso kaba kambila
ayi bawubakubika bidia bi Pasika. 14 Thangu
bu yifuana, Yesu wuvuanda va meza va kimosi
ayi mimvuala miandi. 15 Buna wuba kamba:
—Phuila yiwombo yiba yama mu diambudi
dia Pasika yayi va kimosi ayi beno tuamina
ndimona ziphasi. 16 Bila ndikulukamba ndilendi
buela yi dia ko nate yela mana fuana mu
Kipfumu ki Nzambi. 17 Bu kabonga mbungu,
wuvutula matondo ayi wutuba: —Bonganu
mbungu yayi ayi lukabana yawu beno na beno
18 bila ndikulukamba ti ndilendi buela nua vinu
ko nate kipfumu ki Nzambi kiela kuiza. 19
Wubonga dipha, wuvutula matondo. Wubukuna
diawu ayi wuba vana diawu. Bosi wutuba: —Yayi
yawu nitu ama [yitambuku mudiambu dieno.
Luvanganga bobo mu kumbanzanga. 20 Buna
bamanisa dia, wuba vana mbungu ayi wutuba:
—Mbungu yayi yidi Nguizani yimona mu menga
mama matengulu mu diambu dieno.] 21 —Vayi
tala mutu wowo wukunyekula widi vava, wundia
yama va meza. 22 Ayi Muana mutu wedi bumbote
boso butezulu vayi mabienga kuidimutu wowo
wunyekudi. 23 Buna batona kukiyuvula bawu
na bawu kani nani mu bawu wukuiza vangi
diambu diodi. 24 Minlonguki mifindana ziphaka
ziwombo mu diambu di zaba nani mu bawu
lutidi munneni. 25 Buna Yesu wuba kamba:
—Mintinu mi Bapakanu minyadilanga batu
bawuayi bobo beti yadila mubawubeti tedulu:
"mimvangi mi mambote". 26 Vayi bwawu ko
bufueti bela kuidi beno. Woso widi wunneni mu
benobuna bika kakituka banga muana lezi. Ayi
woso weti yala kaba banga kisadi. 27 Bila nani
lutidi munneni: mutu vuendi va meza voti mutu
wowo wulembu sadi e? Keti mutu wowo vuendi
va meza lutidi munneni e? Vayi minu ndidi
va khatitsik'enu banga kisadi. 28 —Vayi beno,
luidi batu bobo babedi bakuikama yama mu
zithotolo ziama. 29 Sumbu didi ti Tata wuphana
Kipfumu, mamvana ndiluveni Kipfumu beni
30 muingi lubaka budila ayi bu nuina va meza
yama mu Kipfumu kiama ayimuingi lubaka bu
vuandila mu bikundu bi Kipfumu mudiambu di
sambisa kumi makanda muadi ma Iseli. 31 Yesu
wukamba Simoni ti: —A Simoni, A Simoni, satana
wululombidi mudiambu kaluyungula banga bu
beti yungudila ble. 32 Vayi minu tsambidingi
mu diambu diaku muingi minu kiaku kibika
lebakana. Diawu buna ngeyo wela vutuka,
buna wuba kindisa bakhomba zikau. 33 Simoni
wunkamba: —A Pfumu, ndidi wukubama mu
kuenda yaku mu nloko ayi ku lufua. 34 Vayi Yesu
wumvutudila: —A Piela, bukiedika ndikukamba
ti mu buabu kuandi tuamina tsusu yikokula
ngeyo zikhumbu zitatu mawu thunukina ti
wusi kunzaba ko. 35 Buna wuba kamba: —Mu
thangu ndilutuma mu kambu nata photomoni,
mu kambu sakosi, mu kambu nata zisapatu; a
kima mbi lukambu e? Bawu bamvutudila ti:
—Kadi kima tusia kambu ko. 36 Vayi Yesu wuba

kamba: —Vayi buabu woso widi photomoni
buna bika kayibonga; bobuawu woso widi ayi
sakosi bika kayibonga ayi woso kambulu mbedi
bika kasumbisa nledi andi mu diambu kasumba
mbedi 37 bila ndikulukamba ti mama masonama
madedakana mu diambudiama: bantula mu
ntanda wu batu bambimbi. Bila mambu momo
masonama mu diambu diama madi ayi tsukulu.
38 Bawu batuba: —A Pfumu, tala zimbedi zizole
zidi vava! Niandi wuba vutudila ti: —Bufueni.
39 Buna wutotuka boso bubela kifu kiandi,
wuyenda ku mongo mingi mi olive. Minlonguki
miandi minlandakana. 40 Bu katula, ku buangu
beni, buna wuba kamba: —Lusambila tala
luedibua mu phukumunu. 41 Buna niandi veka
wuba tatukila fiote mu tezo kilenda tudila ditadi
bu diozulu. Buna wufukama ayi wusambila: 42
—A Tata, enati zodidi, khatudila mbungu yayi.
Muaki bika luzolo luaku luvangama vayi bika
luama. [43 Buna mbasi yitotukila ku Diyilu
yiyiza kunkindisa. 44 Bu kaba mu tsisi yi khindu;
wuluta buela sambila diaka ngolo ayi diunga
ditotuka mu nitu andi diba banga mabeti ma
menga maba bua va ntoto.] 45 Bu kamanisa
sambila, wutelama ayi wuyiza vaba minlonguki
miandi. Wuba buana baleka mu diambu di
kiadi. 46 Buna wuba kamba: —Bila mbi lulembo
lekila tulue? Kotukanu! Lusambila tala luedi
bua mu phukumunu. 47 Buna kamanisini ko
tuba, tala nkangu wu batu wutotuka. Yuda,
wumosi mu kumi mimvuala miandi miodi,
wuba vana ntuala; wufikama vaba Yesu mu
diambu kamfifa besi. 48 Vayi Yesu wunkamba:
—A Yuda, mu besi weka yekudila Muana mutu
e? 49 Bobo banzungidila bu bamona mambu
momo meka bua bankamba: —A nlongi, tubonga
zimbedi muingi tunuana e? 50 Wumosi mu bawu
wuzuba kisadi ki pfumu yi banganga Nzambi
ayi wunzenza dikutu diandi di lubakala. 51 Vayi
Yesu wuba vutudila: —Bikanu mabela bobo nate
buabu! Bu kasimba dikutu buna wumbelusa. 52
Bosi yesuwukamba bapfumu banganga Nzambi,
bapfumu zi minsungi mi nzo Nzambi ayi
bakulutu ba batubobo banata nkangu wubatu
mudiambubiza nkangi: —Lutotukidi ayi zimbedi
ayi zimbindi mudiambu di lunuanisa dovula
e? 53 Bilumbu bioso bu ndibedi yeno mu nzo
Nzambi ayi kadi mutu kadiaku khanga ko vayi
buabu yawu thangu eno ayi thangu yi luyalu lu
tombi. 54 Buna bambuila, bannata ayi bankotisa
mu nzo yi pfumu yi zingangazi Nzambi. Piela
kuna manima kaba nlandikinina. 55 Mu thangu
balunga mbazu va khatitsika nganda ayi bu
bavuanda va kimosi. Piela mamvandi wuvuanda
yawu. 56 Kisadi kimosi ki nketo wummona buna
kavuendi va ndambu mbazu, wunsungimina
kuntala mu kiezila wu nlaki wu mbazu, ayi
wunkamba: —Mutu wawu bedingi yandi! 57
Vayi Piela wutunuka kuandi bu katuba: —A
nketo, ndisi kunzaba ko! 58 Buela vuanda fioti,
mutu wunkaka wumona Piela ayi wunkamba:
—Ngeyo widi mu dikabu di batu bobo! Vayi Piela
wuvutula ti: —A bakala, minu ndisi ko mu dikabu
diawu. 59 Nduka-nduka thangu yimvimba
yivioka, mutu wunkaka wuyiza buelasindisila
diaka ti: —Bukiedika mutu wawu bedingi yandi
bila mamvandi widi muisi Ngalili. 60 Vayi Piela
wuvutula ti: —A bakala, ndisi zaba ko diambumbi
wunyolukila! Muna thangu buna wukidi tubi
tsusu yikokula. 61 Pfumu wubaluka, wutala Piela.
Buna Piela wutebukila moyo mambumankamba
Yesu ti “tuamina tsusu yikokula, ngeyo mu
zikhumbu zitatu mawuthumukina”. 62 Buna
Piela wutotuka ku nganda ayi wudila ngolo.
63 Batu bobo basunga Yesu bansekinina ayi
bambeta. 64 Bamfukidila zizi ayi banyuvula:
—A ngeyo, bikula ko e! Nani wubetidi e? 65
Buna batuba mambu mawombo mankaka mu
diambu di kumfinga. 66 Buisi buna bukia,
bakulutu ba batu, bapfumu banganga Nzambi
va kimosi ayi minlongi mi mina bakutakana.
Banata Yesu va ntualalukutukuu luawu lunneni;
67 Bawu banyuvula: —Enati ngeyo widi Klisto,
buna bika wutukamba. Buna wuba vutudila:
—Enati ndilukembi, buna lulendi wilukila ko. 68
Ayi enati ndiluyuvudi biuvu, lulendi kuphana
ko mvutu. 69 Vayi tona buabu Muana mutu
wela vuanda va koko ku lubakala lu lulendo lu
Nzambi. 70 Buna bawu bobo batuba: —Buna
ngeyo widi muana Nzambi e? Yesu wuba
vutudila: —Beno veka lutubidi ti minu buawu
bobo nididi. 71 Vana vawu bayamikina: —Mbi
kimbangi kinkaka tufueti buela tomba e? Bila
beto veka tunwilumu mambu mandi katubidi.

23 Batu boso batelama va kimosi ayi bannata
kuidi Pilatu. 2 Kuna bamfundila bu batuba
ti: —Mutu wawu tummueni wulembo votikisa
batu ba tsi eto. Niandi wubedi kuba kandikanga
babika futa phaku kuidi Sezali ayiwubedi
tubanga ti niandi Klisto (bu dinsundula ti ntinu).
3 Buna Pilatu wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu

wu Bayuda e? Yesu wumvutudila: —Ngeyo weka
tubidi buawu. 4 Buna Pilatu wukamba bapfumu
banganga Nzambi ayi nkangu wu batu ti: —Ndisi
mona kadi diambu di mbimbi ko mu mutu
wawu. 5 Bawu baluta buela sindisila ti: —Niandi
wutonisanga zikhindu mu malongi mandi momo
kalonga mu Yuda dioso; bu katonina ku Ngalili
nate kuaku. 6 Pilatu bu kawa ti bayolukila
Ngalili, buna wuyuvula kani mutu wowo wuba
muisi Ngalili. 7 Bu kawa ti wuba muisi zunga
kiyadila Elode; buna wumfidisa kuidi Elode
bila mu bilumbu bina, Elode buna widi ku
Yelusalemi. 8 Elode wumona khini bu kamona
Yesu bila tona thama wuba tombanga diluaku di
kummonina mu diambu di mambu mawombo
kawa mu niandi; ayi wutula diana ti maka mona
kumu kioki maka vanga. 9 Buivu biwombo
kanyuvula vayi Yesu kasia vutula kadi diambu
dimosi ko. 10 Vayi bapfumu banganga Nzambi
ayi minlongi mi mina batelama vana ayi baba
kumfunda ngolo. 11 Elode va kimosi ayi masodi
mandi banlenza bansekinina bamvuikanledi wu
kitoko; wumvutula kuidi Pilatu. 12 Pilatu ayi
Elode bakituka bakundi tona mu lumbu kina
bila batuama ba bambeni. 13 Pilatu wukutikisa
bapfumu banganga Nzambi, bakulutu ba batu
va kimosi ayi batu. Wuba kamba: 14 —Beno
lundatiningi mutu wawu bu lumfundidingi ti
niandi wulembu vukumuna batu. Vayi tala minu
veka mbeni kunsambisa va meso meno ayi ndisi
mona kadi diambu di mbimbi ko mu mutu wawu
mu mambu momo lulembu mfundila. 15 Elode
mamvandi kasi mona diambu di mbimbi ko bila
wutuvutudidi niandi. Mutu wawu kasi vanga
ko bila kioki kafueti vondulu. 16 Diawu ndieka
kunzubisa bikoti bosi ma ndiyekula. [17 Pilatu
wuba kifu ki kuba totudilanga mutu wumosi
wu nloko mu kadikanyengo.] 18 Vayi nkangu
woso wuyamikina: —Vondisa mutu wowo; totula
Balabasi! 19 Balabasi beni wukotusu mu nloko
mu diambu di khindu yimosi yiba mu divula,
ayi mu diambu di vonda batu. 20 Vayi Pialatu
wuzola totula Yesu, wubuela yuvula nkangu
vayi wawu wuyamikina diaka: 21 —Mbanda va
dikulusi! Mbanda va dikulusi! 22 Buna wuyuvula
diaka mu khumbu yintatu ti: —Vayi mbimbi mbi
kavengi e? Ndisi mona kadi diambu di mbimbi
kodiodi kafueti zengulu nkanu wu lufua. Ndieka
kunzubisa bikoti bosi ma ndinyekula. 23 Vayi
babuela sindisila mu ngolo ayi baluta buela
yamikina ti kabandu va dikulusi. Buna yamikina
kuawu ayi koko ku bapfumu zi zinganga Nzambi
kununga. 24 Pilatu wubaka lunaku luvanga
luzolo luawu. 25 Wuba totukila mutu wowo
balomba, wowo wuba mu nloko mu diambu di
khindu ayi mu diambu di vonda batu. Wuba
yekudila Yesu muingi bamvangila boso bubela
luzolo luawu. 26 Bu baba kunnata, babuila mutu
wumosi dizina diandi Simoni muisi Silene ku
nsitu kuandi kaba. Bankuika kanata dikulusi,
ku manima ma Yesu. 27 Nkangu wu batu
wunlandakana va kimosi ayi baketo banionga
mu diambudiandi, badila mu diambu diandi. 28
Bu kabaluka kuidi baketo beni; wuba kamba:
—A beno baketo ba Yelusalemi, lubika dila mu
diambu diama! Vayi ludila mu diambu dieno
veka ayi mu diambu di bana beno. 29 Bila tala
bilumbu bilembu yizi ku ntuala biobi batu bela
tuba ti: “Khini kuidi bisita ayi kuidi bivumu
bikambu buta ayi khini kuidi mabenimakambu
yemika!” 30 Buna bela kamba miongo: “Bika
lutubuila!” ayi zikhundubula: “bika lutufuka!”
31 Bila enati bamvangila mambu mama kuidi nti
wu nlandu bunabuevi bela vangila nti wu yuma
e? 32 Batu buadi bankaka, mimvangi mi mambu
mambimbi, banatu yandi mu vondu va kimosi.
33 Bu batula va buangu kintedulungu “Mvesi
wu ntu” vana bambandilava dikulusi va kimso
ayi mimvangi miodi mi mambu mambimbi.
Wumosiku koko kuandi ku lubakala ayi wunkaka
ku koko kuandi ku lumoso. 34 Buna Yesu wutuba:
—A tata, bika wuba lemvukila bila basi zaba ko
mambu balembu vangi. Babula zeki mu diambu
di kabana minledi miandi. 35 Nkangu wu batu
wutelama vana, wutala. Ayi minyadi mamvawu
minsekinina bu mituba: —Niandi wuvukisidi
batu bankaka, bika kakivukisa niandi veka enati
niandi Klisto, mutu wusobulu kuidi Nzambi!
36 Masodi mamvawu mansekinina; mafikama
va kaba ayi mantambika vinu ki ngami 37 ayi
batuba: —Enati ngeyo widi ntinu wu Bayuda,
bika wukivukisa ngeyo veka! 38 Va mbata ntu
andi vaba tini ki dibaya kisonama mambu
mama: “Niandi niawu ntinu wu Bayuda.” 39
Wumosi mu mimvangi mi mambu mambimbi
wubandu va mdikulusiwumfinga bu katuba:
—Ngeyo ko Klisto e? Buna wukivukisa ngeyo
veka bosi wutuvukisa beto mamveto! 40 Vayi
wunkaka wuntebidila bu kankamba: —Ngeyo
kadi tsisi wukadi mona Nzambi! Bila ngeyo
widi ku thumbudulu yimosi? 41 Beto tubeki
thumbudulu yifueni ayi yisonga bila tutambudi

mfutu wufueni mu mambu matuvengi vayi
niandi kasi vanga kadi diambu dimosi dimbimbi
ko. 42 Buna wukamba Yesu: —A Pfumu bika
wuba kuthebukila moyo mu thangu wela kuiza
mu kipfumu kiaku! 43 Buna Yesu wumvutudila:
—Bukiedika ndikukamba, mu lumbu kiaki ngeyo
ma wuba yama va kimosi ku Paladisu. 44
Yiba nduka-ndkuka midi, tsi yoso yiba mu
tombi ayi kiawukinzingila nate mu thangu yi
ntatu ku manima midi. 45 Thangu yinomba
bosi lido yinneni yi nzo Nzambi yikanzuka
va khatitsika. 46 Buna Yesu wuyamikina mu
ndinga yingolo: —A tata, mu mioko miaku
ndintambika mpeve yama! Bu katuba mambu
momo, wufua. 47 Pfumu yi masodi bu kamona
mambu mavioka, wukembisa Nzambi bu katuba:
—Bukiedika kuandi ti mutu wawu wubedi
wusonga! 48 Nkangu woso wu batu bakutakana
mu tala mambu mavangama, bu bamona mambu
mavioka, bavutuka kuawu, ayi baba nionga.
49 Ayi batu bobo bazabana yandi ayi baketo
bobo banlandakana tona ku Ngalili thama
batelimina mu tala mambu momo. 50 Tala,
mutu wumosi dizina diandi Zefu wuba wumosi
mu batu baba kotanga mu lukutukunu lunneni
lu Bayuda. Wuba mutu wumboti ayi wusonga.
51 Niandi kasia bundana mu nzengolo yawu
ko ayi mu mavanga mawu ko. Niandi wuba
muisi divula di Alimate, divula di bayuda ayi
niandi mamvandi wuba vingilanga Kipfumu ki
Nzambi. 52 Wuyenda kuidi Pilatu, wunlomba
nitu yi Yesu. 53 Bu kayi kulula va dikulusi,
buna wuyizinga mu dilasola di lino ayi wutula
yawu mu dibumbi disokulu mu ditadi dinneni.
Kadi mutu kazikulu ko mu dibumbi beni. 54
Kiba lumbu ki khubumunu, tuamina lumbu ki
saba. 55 Baketo bobo balandakana Yesu tona ku
Ngalili balandakana Zefu, bamona bibumbi ayi
buevi batudila nitu yi Yesu. 56 Bosi bavutuka
kuawu ayi bakubika mafuta ma tsudi yi kotoko
ayi malasi. Bavunda kuawu mu lumbu ki saba
boso bubela mina.

24 Mu nsuka-nsuka wu lumbu kitheti ki
sabala, baketo bayenda kudibumbi. Banata
mafuta ma tsudi yi kitoko momo bakubika.
2 Bamona ditadi difuka mualo wu dibumbi
divindumunu va ndambu muelo. 3 Bakota
vayi basia mona ko nitu yi Pfumu Yesu. 4
Buna bakidi yindula tsundu yi diambu diodi,
bazimbukila batu buadibavuata minledi miba
lezama batelama va ndambu. 5 Sumbu bamona
tsisi ayi bayinika bizizi biawu mu tsi, buna batu
beni baba yuvula: —Bila mbi luntombila mutu
widi moyo va khatitsika yi batu bafua e? 6
Kasiedi vava ko vayi fulukidingi. Lutebuka moyo
buevi kaluyolukilabuna wukidi ku Ngalili bu
kalukamba ti: 7 “Muana Mutu kafueti yekulu
mu mioko mi bankua masumu, wela bandu va
dikulusi ayi wela fuluka mu lumbu kintatu. 8
Buna batebukila mambu mandi momo moyo.
9 Basia bika dibumbi, bavutuka kuawu ayi
bavumbudila kipholo ki mambu moso mama
kuidi kumi mimvuala wumosi ayi kuidi batu
boso bankaka. 10 Mu bawu muba Maliya muisi
Mangadala, Zana, Maliya ngudi yi Zaki va kimosi
ayi maketo bankaka basamuna mambu mama
kuidi mimvuala. 11 Vayi mimvuala mimanga
wilukila mambu mawu bila mimonina mambu
mawu banga mambu makambulu tsundu. 12
Vayi Piela wutelama, wuzawula ku dibumbi.
Bu kayinama, buna miomiminledi mikazikulu
kaka kamona. Wuvutuka kuandi ku nzo andi
wusiminamu diambu di mambu momo mavioka.
13 Mu kina kiawu lumbu, minlonguki miodi
miyenda ku buala bumosibaba ntedilanga
Emawusi. Buala beni butatukila Yelusalemi
nduka-ndukamu tezo ki kumi kilometele biodi.
14 Miyolukila mambu moso momo mavioka.
15 Bu miba solula ayi miba findana zimpaka,
mizimbukila niandi veka Yesu wuba fikama ayi
wuyenda yawu va kimosi. 16 Vayi meso mawu
maba mafuku mu diambu babika kumbakula.
17 Buna wuba yuvula: —A mambu mbi momo
lulembu yolukila bu lueti kuenda yendingi
e? Mitelama ayi bizizi bi kiadi-kiadi. 18
Wumosi mu bawu, dizina diandi Klewopasi
wumvutudila: —Vayi buna ngeyo kaka mu batu
bobo bamvuandanga ku Yelusalemikambulu
zaba mambu maviokidi muawu mu bilumbu
biabi e? 19 Niandi wuba yuvula: —A mambu
mbi momo e? Bawu bamvutudila: —Mambu
mabuilulu Yesu muisi Nazaleti wubedi mbikudi
wu lulendomu mavanga mandi ayi mu thubulu
andi va ntuala Nzambi ayi va ntuala batu boso. 20
Bapfumu zieto zi banganga Nzambi ayi bapfumu
zieto zinyekudi mu diambu di banzengila nkanu
wu lufua ayi mu diambu di bambanda va
dikulusi. 21 Diana tubedi tulanga ti niandi
wukuiza kudi Iseli. Vayi talabuabu kiawu kiaki
lumbu kintatu tona mambu beni makibelanga.
22 Bukiedika kuandi ti baketo bankaka mu

beto batuyindusidingi ngolo bu babedingi
ku dibumbi va nsuka-nsuka. 23 Sumbu basi
monanga ko nitu andi, buna biza samunanga
ti tsongolobamueningi; bamueningi zimbasi
zibakembingiti bukiedika widi moyo. 24 Buna
bankaka mu bobo badi yeto bedingi ku dibumbi.
Benda buanangamambu boso busamunininginі
baketo; vayi, niandi, basi kummonanga ko. 25
Buna Yesu wuba kamba: A batu bakambu diela
ayi fuana phasi lummona mu mintima mu
wilukila mambu moso mimbikudi mibikula. 26 A
keti Klisto kafueti tuama mona phasi mu diambu
di mambu momosimbu kakota mu nkembo andi
e? 27 Bosi Yesu wutona kuba sudikisa mambu
moso masonama mu diambu dianditonina mu
Moyize nate mu mimbikudi mioso. 28 Vayi
buna bafikama buala bobo baba kuenda; niandi
wuvunikisa kuenda thama 29 vayi bansimbidila
bu banleba: —Vuanda yeto, tala buisi bueka
yila ayi masika mazidi. Buna wukota yawu mu
nzo ayi wuvuanda yawu. 30 Wuvuanda yawu
va meza, wubonga dipha ayi wudisakumuna,
wudibukuna bosi wuba kabudila diawu. 31 Buna
meso mawu mazibuka ayi bambakula vayi kasia
buela monikako, wutumbu zimbala va meso
mawu. 32 Buna bakambasana bawu na bawu:
—Keti mintima mieto misi banga mu khini
ko mu thangu kalembukutuyolukilanga mu
nzila, bu katuzingu budidi masonuku e? 33
Muna yina thangu, bavutuka ku Yelusalemi.
Bayiza bata kumi mimvuala wumosi buna
bakutikini va kimosi ayi bobo baba yawu,
34 balembu tubi ti: —Bukiedika ti Pfumu
fulukidingi; wukimonikisidingi kuidi Simoni.
35 Buna minlonguki miodi beni mamvawu
misamuna mambu momo mimonamu nzila
ayi buevi miyiza bakudila Yesu mu thangu
kabukuna dipha. 36 Buna bakidi solula mu
diambu di mambu beni, Yesu wutelamava
khatitsik'awu ayi wuba kamba: —Ndembama
yibanga yeno. 37 Vayi baboso batita, bamona
tsisi bila babanzila ti nkuyu bamueni. 38 Buna
wuba kamba: —A bila mbi luekila tsisi-tsisi? Bila
mbi mayindu mu mintima mieno? 39 Talanu
mioko miama ayi malu mama. Keti minu kuandi
e! Bika lutsimba ayi lutala! Keti nkuyu kasi ko
minsuni ayi mimvesi vayi lulembu moni kueno
ti minu minsuni ayi mimvesi midi yama. 40
Bu katuba bobo, wuba monisa mioko miandi
ayi malu mandi. 41 Bu bakambu vika wilukila
mu diambu di khini ayi mu diambu di simina,
buna wuba yuvula: —Kima kidia kidi yeno vava
e? 42 Buna bamvana tini ki mbizi ki lambu.
43 Wukibonga ayi wukidia va meso mawu. 44
Bosi wuba kamba: —Tala mawu mama mambu
ndilukamba buna ndikidi yeno va kimosimambu
mamo masonama mu diambu diama mu Mina
mi Moyize, mu minkanda mi mimbikudi ayi mu
minkunga mafueti kaka dedakana!” 45 Buna
wuzibula diela diawu muingi babaka bu sudikila
masonuku. 46 Wuba kamba ti: —Disonama ti
Klisto kafueti mona phasi ayi wela fuluka mu
lumbu kintatu 47 ayi bela samuna kuidi batu
ba makanda moso tonina mu Yelusalemi ti
mu dizina diandi, batu babalula mavanga ayi
batambula nlemvo mu masumu mawu. 48 Beno
luidi bambangi ba mambu momo. 49 Tala minu
ndieka nduka kulufidisila biobi Dise diama
kaluvaninatsila. Diawu beno luvuanda kaka mu
divula nate luela vuiku lulendo lu diyilu. 50
Bosi wuba nata ku nganda yi divula nate ku
ndambu yi Betani. Kuna kamvumbudila mioko
miandi ayi wuba sakumuna. 51 Mu thangu
kaba kubasakumuna, wuvambana yawu ayi
wutombulu mu diyilu. 52 Bawu buna bamana
kunsambila, mu khini bavutukila ku Yelusalemi.
53 Thangu ka thangu bavuanda kuawu mu nzo
Nzambi mu diambu di zitisanga ayi kembisanga
Nzambi.

John

1 Va thonono, Diambu dikibela, Diambu diba
va kimosi ayi Nzambi ayi Diambu diawu
Nzambi. **2** Diambu diba va thonono va kimosi
ayi Nzambi. **3** Bima bioso bivangimina mu
diawu, kuisi ko kima kikambu vangu mu kambu
diawu mu bibioso bikivangulu. **4** Mu diawu
muba Luzingu. Luzingu beni luba kiezila ki
batu. **5** Kiezila kilembo kienzuka mu tombi
vayi tombi kisia kisudika ko. **6** Vaba Mutu
wumosi wutumu kuidi Nzambi, dizina diandi
Yowani. **7** Wuyiza mu telama kimbangi; mu
telama kimbangi mu diambu di kiezila muingi
batu boso bawilukila mu niandi. **8** Niandi veka
kasia ba kiezila ko, vayi, niandi wuyiza kaka mu
telama kimbangi mu diambu di kiezila. **9** Kiezila
ki kiedika kiawu kioki kiyiza va ntoto, kioki
kieti kienzulanga batu boso. **10** Niandi diambu
diyiza va ntoto ayi ntoto wuvangu mu niandi
vayi ntoto wusia kunzaba ko. **11** Niandi wuyiza
ku tsi'andi vayi basi tsi'andi basia kuntambula
ko. **12** Vayi kuidi batu boso bantambula, niandi
wuba vana lulendo lukitukila bana ba Nzambi;
bobo bawilukila mu dizina diandi. **13** Bika sia ti
bana beni mu menga voti mu luzolo lu nsuni
babutukila, voti mu luzolo lu mutu vayi babutu
mu luzolo lu Nzambi. **14** Diambu dikituka nsuni
ayi diyiza zinga va khatitsik'eto. Beto tumona
nkembo andi; banga nkembo wu Muana wumosi
kaka wowo wuba kuidi Tata. Nkembo beni wuba
wuwala mu nlemvo ayi mu kiedika. **15** Yowani
wuntelimina kimbangi bu katuba mu yamikina:
—Talanu mutu wawu, niandi ndiyolukila mu
thangu ndilukamba: mutu wowo wunkuiza
ku manima mama wundutidi munneni, bila
niandi wutuama kukibela ayi minu. **16** Mu
diambu di fuluka ku nlemvo andi, beto boso
tutambula lusakumunu va mbata lusakumunu.
17 Bila Moyize niandi wuvana Mina vayi Yesu
Klisto niandi wunata nlemvo ayi kiedika. **18**
Kadi mutu kamuenieti Nzambi ko vayi Muan'
andi wumosi kaka widi va ndambu yi Tata,
niandi wunzabikisidi. **19** Vava vadi kimbangi ki
Yowani mu thangu Bayuda baba ku Yelusalemi
bafidisa zinganga Nzambi ayi Balevi muingi
banyuvula: “ngeyo widi nani e?” **20** Buna wuba
kamba kiedika mu kambu memata: —Minu ndisi
ama Klisto ko. **21** Babuela kunyuvula: —Vayi
buna widi nani e? Widi Eli? Wuba vutudila:
—Ndisi ama Eli ko! Bawu babuela kunyuvula:
—Widi mbikudi e? Wuba vutudila: —Nana. **22**
Buna babuela kunyuvula diaka: —Vayi widi
nani e? Wutukamba muingi tubaka buvanina
mvutu kuidi bobo batutumini. Mbi wuntuba
mu diambu di ngeyo veka e? **23** Buna wuba
kamba: —Minu ndidi mbembo yi mutu wowo
wulembo yamikina mu dikanga: luludika nzila yi
Pfumu banga bu bikudila mbikudi Ezayi. **24** Batu
Bobo bafidusu baba mu dikabu di Bafalisi; **25**
banyuvula: —Enati wisi Klisto ko voti Eli ko, voti
mbikudi ko vayi buna bila mbi wulembo botikila
e? **26** Yowani wuba vutudila: —Minu ndilembo
lubotikila mu nlangu, vayi va khatitsik'eno
vadi mutu wumosi wulukambulu zaba, **27** mutu
wowo wunkuiza ku manima mama, ndisi fuana
ko mu nianguna minsinga mi zisapatu ziandi.
28 Mambu mama ku Betani maviokila, buala
buidi va disimu di nzadi Yolidani, kuna Yowani
kaba botikilanga batu. **29** Mu lumbu kilanda,
Yowani wumona Yesu wunkuiza kuidi niandi,
buna wutuba: —Tala, Muana dimemi di Nzambi
wumbotulanga masumu ma nza. **30** Niandi mutu
wowo ndiluyolukila bu ndilukamba ti: “Mutu
wowo wunkuiza ku manima mama wundutidi
munneni bila niandi wutuama kukibela ayi
minu.” **31** Minu ndisia tuama kunzaba ko,
vayi mu diambu kazabakana kuidi Iseli diawu
minu ndilembo botikila mu nlangu. **32** Yowani
wutelama kimbangi bu katuba: —Ndimona
Pheve yitotukila ku Diyilu banga dibembe,
yivuanda va niandi. **33** Kuidi minu, ndisi
kunzaba ko; vayi mutu wowo wuthuma mu
kuiza botika mu nlangu niandi wukhamba:
“Va mutu wowo wela mona Pheve yikulukidi
va niandi ayi yivuendi va niandi; buna niandi
mutu wela botikila mu Pheve Yinlongo.” **34**
Buna minu ndimona ayi nditelama kimbangi
ti mutu wawu niandi muana Nzambi. **35**
Diaka mu lumbu kilanda, Yowani wuba diaka
vana ayi minlonguki miandi miodi. **36** Mu
thangu kamona Yesu wumviokila vana buna
wutuba: —Tala, Muana dimemi di Nzambi.
37 Minlonguki mi miodi minwa bu katuba,
buna milandakana Yesu. **38** Yesu bu kabaluka
wuba mona balembo nlandakana. Diawu kaba
yuvudila: —A mbi luntomba e? Bamvutudila:
—Labi bu dinsundula Nlongi, kuevi wukala e? **39**
Wuba kamba: —Yizanu ayi malumona. Bayenda
ayi bamona va kaba nkalanga. Bakala yandi mu
lumbu kina; yiba nduka-nduka thangu yi nya

yi masika. 40 Andele, khomba yi Simoni Piela,
wuba wumosi mu minlonguki beni miodi miomi
miwa mambu ma Yowani ayi milandakana
Yesu. 41 Ku nzimunina, niandi wuyenda bata
theti khomb'andi Simoni, wunkamba: —Beto
tumueningi Mesiya Tsundu Mesiya Klisto. 42
Buna wunnata kuidi Yesu. Yesu bu kantala,
buna wunkamba: —Ngeyo widi Simoni, muana
Zonasi. Ngeyo wela tedolongo Sefasi. Tsundu
Sefasi "Ditadi". 43 Mu lumbu kilanda, Yesu
wukana kuenda ku Ngalili. Wumona Filipi ayi
wunkamba: —Wundandakana! 44 Filipi wuba
muisi Betesayida, divula dimosi ayi Andele ayi
Piela. 45 Filipi wuyenda tala Natanayeli ayi
wunkamba: —Beto tumueningi mutu wowo
Moyize kayolukila mu Mina ayi wowo mimbikudi
miyolukila, dizina diandi Yesu, muana zozefu
muisi Nazaleti. 46 Natanayeli wunkamba: —Buna
ku Nazaleti kulenda kuandi totukila diambu
dimboti e? Filipi wumvutudila: —Yiza ayi
mona. 47 Yesu wumona Natanayeli wulembo
yizi ku kaba, buna wutuba: —Tala muisi Iseli
wukiedika, mu niandi mukambulu mayuya.
48 Natanayeli wunyuvula: —Kuevi wunzabidi
e? Yesu wumvutudila: —Tuamina Filipi kiza
kambi, bu vuendingi kuna tsi nti wu figi, minu
ndimueningi. 49 Buna Natanayeli wunkamba:
—Nlongi, ngeyo widi Muana Nzambi, widi ntinu
wu Iseli. 50 Yesu wumvutudila: —Ngeyo wilukidi
bu ndikembi ti ndimueningi bu vuendingi
ku tsi nti wu figi e? Wela mona mambu
manneni viokila mama. 51 Buna wubuela kamba:
—Bukiedika ndikulukamba, luela mona Diyilu
dizibukidi ayi zimbasi zi Nzambi ziela maka ayi
kuluka va muana mutu.

2 Mu lumbu kintatu, nyengo wu makuela wuba
ku Kana mu tsi Ngalili. Ngudi Yesu yiba
kuna. 2 Yesu ayi minlonguki miandi mamvawu
batumusu ku nyengo beni wu makuela. 3 Vayi
zimbukila vinu kimeni. Buna ngudi Yesu yiyiza
kunkamba: —Basiedi diaka ayi vinu ko. 4 Yesu
wumvutudila: —A nketo, mambu mbi tuidi beto
yaku e? Thangu'ama yifueni ko. 5 Buna ngudi
andi wukamba bisadi ti: —Luvanga mambu moso
ka kuiza lukambi. 6 Mimvungu minsambanu
miba vana mu diambu di lundilanga nlangu,
mitulu vana boso bubela kifu ki Bayuda
mu kukivedisanga. Mvungu wumosi wulenda
kota nduka-nduka khatitsika yi dingungulu di
nlangu. 7 Buna Yesu wukamba bisadi: —Wesanu
nlangu mu mimvungu. Buna bawesa mimvungu
beni nate vana ntu. 8 Yesu wubuela kuba kamba
diaka: —Buabu bonganu fioti ayi lunata fiawu
kuidi nkulutu wu nyengo. Bawu bannatina
kiawu. 9 Nkulutu wu nyengo bu babimba
nlangu wukituka vinu, kasia zaba ko kuevi kuba
vinu beni Vayi bisadi biteka nlangu bizaba.
Buna nkulutu wu nyengo wutumisa mu nsualu
dibakala diodi dikuela 10 ayi wunkamba: —Woso
kuandi mutu weta tuama kabudila batu vinu
kimboti; bosi ku nzimunina wunkabulanga vinu
kidekuka, batu bu bameni nua bufuana. Vayi
ngeyo kimboti kiawu lundidingi nate thangu
yayi. 11 Kiaki kiawu kumu kitheti mu bikumu
bivanga Yesu; kiawu kivangimina ku Kana mu
tsi yi Ngalili. Kuna kamonisa nkembo'andi ayi
minlonguki miandi minwilukila. 12 Momo bu
mavioka, Yesu wuyenda ku Kafalinawumi va
kimosi ayi ngudi andi, ayi bakhomba bandi
ayi minlonguki miandi. Ndambu bilumbu kaka
bavuandila kuna. 13 Pasika buna yeka nduka,
Yesu wuyenda ku Yelusalemi. 14 Wumona
muna luphangu lu nzo Nzambi minsumbisi
mi zingombi, mi mamemi ayi mi mabembi
ayi minsienzi mi zimbongo buna mimvuendi.
15 Buna wubonga minsinga, wuvanga kikoti.
Buna wukuka batu boso ku luphangu lu Nzo
Nzambi ayi mamemi ayi zingombi, wuloza
zimbongo zi minsienzi va tsi ayi wusengubula
zimeza. 16 Bosi, wubaluka kuidi minsumbisi
mi mabembi, wuba kamba: —Botulanu bima
biobi vava! Lubika kitula nzo yi dise diama
dizandu! 17 Minlonguki miandi mitebuka moyo
ti busonama: A Nzambi, luzolo luidi yama mu
diambu di nzo'aku luawu luela kuphondisa. 18
Bayuda bamvutudila: —A kumu mbi wulenda
vanga mu kutumonisa ti bukiedika lulendo
luidiyaku luvangila mambu moso momo e? 19
Yesu wuba kamba: —Tiolumunanu Nzo Nzambi
yayi, ndiela kuyitungila mu bilumbu bitatu.
20 Buna Bayuda batuba: —Mu makumaya ayi
mimvu minsambanu nzo Nzambi yayi yitungulu
vayi ngeyo mu bilumbu bitatu kuandi fueti
buela kuyitungila? 21 Vayi niandi wuyolukila
nzo Nzambi yi nitu andi. 22 Yesu bu kafuluka
mu bafua, minlonguki miandi mitebuka moyo
ti wutuba buawu. Buna miwilukila masonuku
ayi mambu momo matuba Yesu. 23 Mu thangu
Yesu kaba ku Yelusalemi mu nyengo wu Pasika,
batu bawombo bamona bikumu biobi kavanga
ayi bawilukila mu dizina diandi. 24 Vayi

yesu kasi kubasila diana ko bila wuzaba batu
boso. 25 Bila kasia ba mfunu ko muingi mutu
wunkaka katelama kimbangi mu diambu di
mutu wunkaka bila niandi veka wuzaba mambu
madi mu mutu.

3 Vaba mutu wumosi mu Bafalisi dizina diandi
Nikodemi, wuba pfumu yimosi yi Bayuda. 2
Niandi wuyiza bata Yesu va builu ayi wunkamba:
—Labi, tuzebi kueto ti ngeyo widi nlongi wuba
kuidi Nzambi bila kuisi ko mutu wulenda vanga
bikumu biobi wulembo vangi enati Nzambi
kasi yandi va kimosi ko. 3 Yesu wumvutudila:
—Bukiedika ndikukamba, enati mutu kakadi
butuka mbutuka yimonabuna kalendi ko mona
kipfumu ki Nzambi! 4 Nikodemi wuyuvula:
—Buna buevi mutu kalenda butukila mu thangu
keka nunu e? Wulenda buela vutuka diaka
mu vumu ki ngudi andi ayi butuka e? 5 Yesu
wumvutudila: —Bukiedika ndikukamba, enati
mutu kakadi butuka mu nlangu ayi mu Pheve,
kalendi ko kota mu Kipfumu ki Nzambi. 6
Kioso kibutuka mu kinsuni kidi kinsuni. Vayi
kioso kibutuka mu Pheve kidi kipheve. 7 Bika
kuaku simina bu ndikembi ti lufueti butuka
mbutuka yimona. 8 Phemo yimvevumukanga
koso ku yitidi ayi ngeyo weti wanga biyoko, vayi
wukadi zaba kuevi wubedi ayi kuevi wulembo
yendi. Buawu bobo buididi kuidi woso mutu
wubutuka mu Pheve. 9 Nikodemi wunyuvula:
—Buevi mambu momo malenda vangiminina
e? 10 Yesu wumvutudila: —Ngeyo widi nlongi
wu Iseli vayi wukadi zaba mambu mama e?
11 Bukiedika ndikukamba: beto tuntubanga
mambu tuzebi; tunteliminanga kimbangi mu
mambu tumona, vayi beno lutambudilanga ko
kimbangi kieto. 12 Enati ndiluyolukidi mambu
ma ntoto vayi lukadi wilukila buna buevilulenda
wilukila enati ndiluyolukidi mambu ma Diyilu
e? 13 Kuisi ko mutu wukuma ku Diyilu, botula
kaka Mutu wukulumuka va ntoto bu kaba ku
Diyilu: Muana mutu niandi kaka wukuma ku
diyilu. 14 Boso bu nangikina Moyize nioka mu
dikanga, buawu bobo mamvandi Muana Mutu
kela nangukulu. 15 Mu diambu di woso mutu
wunkunwilukila kabaka luzingu lukalumani.
(aiōnios g166) 16 Bila Nzambi wuzodila ngolo batu
va nza, diawu kavanina Muan'andi wumosi
kaka muingi woso mutu wukunwilukila kabika
bungana vayi kabaka luzingu lukalumani. (aiōnios
g166) 17 Bila Nzambi kasia fidisa ko Muan'
andi va nza mu diambu di sambisa ntoto
vayi muingi nza yivuka mu niandi. 18 Woso
wukunwilukila kalendi sambusu ko vayi woso
wunkambu wilukila wukisambusulu bila niandi
mengi wilukila Muana wumosi kaka wu Nzambi.
19 Nzengolo nkanu yawu yayi: kiezila kiyiza va
nza vayi batu baluta kuawu zola tombi viokila
kiezila bila mavanga mawu maba mambimbi.
20 Bila woso mutu wumvanganga mambu
mambimbi kazolanga ko kiezila ayi kalendi
kuiza kuidi kiezila ko tala mavanga mandi
mambimbi medi monika. 21 Vayi woso mutu
wunsadilanga kiedika, wunkuizanga ku kiezila
mu diambudi mavanga mandi mamonika ti
malembo vangimina mu Nzambi. 22 Momo bu
mavioka, Yesu ayi minlonguki miandi, bayenda
vuanda ndambu bilumbu mu Yuda. Kuna
kaba botikilanga. 23 Yowani mamvandi buna
wulembo botikila ku Enoni yifikimini ayi Salimi
bila nlangu wuwombo wuba kuna; batu bayiza
ayi babotoko. 24 Bila buna Yowani kakotosolo
ko mu nloko. 25 Ziphaka zibua va khatitsika
minlonguki mi Yowani ayi nyuda wumosi, mu
diambu di vedila. 26 Buna bayenda kuidi Yowani
ayi bankamba: —Labi, mutu wowo bedingi yaku
kuna disimu di Yolidani, wowo telimininginі
kimbangi, tala niandi mamvandi wulembo
botika ayi batu boso balembo yendi kuidi
niandi. 27 Yowani wuba vutudila: —Mutu kalendi
tambula kima ko enati kasi kukitambula ko bu
kiba ku diyilu. 28 Beno veka lulembo thelimina
kimbangi bu ndituba ti: minu ndisi'ama Klisto
ko vayi minu ndifidusu ku ntual'andi. 29 Nketo
wukuelo vuiwulu kuidi bakala dinkuedidi. Vayi
nkundi wu bakalakuedidi wuntelamanga va
ndambu ayi wunkunwanga weti monanga khini
mu wanga mbembo yi bakala dikuedidi. Khini
yoyo yidi mu minu, yidukidi. 30 Bufueni niandi
kaluta zangama vayi minu ndikuluka. 31 Mutu
wowo wuba ku Diyilu lutidi batu boso. Vayi
mutu wowo wutotukila va ntoto, widi muisi
ntoto; ayi wuntubanga banga muisi ntoto. Mutu
wowo wuba ku Diyilu lutidi batu boso. 32
Niandi wunteliminanga kimbangi mu mambu
momo kamona ayi momo kawa vayi kadi mutu
kakadi wilukila kimbangi kiandi. 33 Woso mutu
wukikinina kimbangi kiandi, buna wunwilukila
ti Nzambi wid wukiedika. 34 Bila mutu wowo
Nzambi katuma, weta tuba mambu ma Nzambi
bila Nzambi wumvananga Pheve mu kambu
teza. 35 Dise dinzolanga Muana ayi wutula

bima bioso mu mioko miandi. 36 Woso mutu
wunwilukilanga Muana beki luzingu lukalumani
vayi wosowunkambu wilukila Muana kalendi
baka ko luzingu lukalumani. Vayi nganziyi
Nzambi yidi va niandi. (aiōnios g166)

4 Yesu bu kazaba ti Bafalisi bawa ti wukitula
ayi wubotika minlonguki miwombo vioka
Yowani, 2 muaki niandi veka Yesu kasia botika
mutu ko vayi minlongukimiandi kaka miba
botikanga batu; 3 buna wukatuka mu Yuda,
wuvutuka ku Ngalili. 4 Kafueti kaka viokila
va Samali. 5 Buna wutula va divula dimosi di
Samali bantedilanga Sikali, difikimini ayi nsitu
wu Yakobi wowo kavana muan'andi Zozefi. 6
Kuna kuba dibulu di nlangu di Yakobi. Yiba
nduka-nduka midi, Yesu wuvuanda mu nkuefu
wu dibulu bila phokongo yi nzietolo yiba
yandi. 7 Zimbukila nketo wumosi wu muisi
Samali wuyiza ku teka nlangu, Yesu wunkamba:
—Wuphana nlangu wunua! 8 Minlonguki miandi
miyenda ku divula ku sumba bidia. 9 Vayi
nketo beni wunkamba: —Buna buevi ngeyo
widi Nyuda wufueti kundombila nlangu wu
nua minu nketo wu muisi Samali e? Bila
Bayuda ayi basi Samali baba wizananga ko.
10 Yesu wumvutudila: —Enati zebi dikaba di
Nzambi ayi mutu wulombidi nlangu wu nua;
nganu ngeyo wunlombidi nlangu wu nua ayi
niandi wuveni nlangu wu luzingu. 11 Nketo
wumvutudila: —A Tata, wusi ko kadi kima
kitekila nlangu, ayi dibulu thipula didi. Buna
kuevi wulenda bakila nlangu beni wu luzingu
e? 12 Nkulu'eto Yakobi wutuvana dibulu diadi,
niandi veka wunua nlangu wu dibulu diadi va
kimosi ayi bana bandi ayi bibulu biandi. Buna
wumbanzila ti ngeyo lutidi nkulu eto Yakobi mu
buneni e? 13 Yesu wumvutudila: —Woso kuandi
mutu wela nua nlangu wawu wela buela mona
phuila; 14 vayi woso mutu wela nua nlangu
wowo ndiela kumvana kalendi buela mona
phuila ko. Bila nlangu wowondiela kumvana
wela kituka mu niandi nto yinkumba nate
mu luzingu lukalumani. (aiōn g165, aiōnios g166) 15
Buna nketo beni wunkamba: —A Tata, wuphana
nlangu beni muingi ndibika buela monanga
phuilaayi muingi ndibika buela kuiza tekanga
nlangu vava! 16 Yesu wunkamba: —Yenda tedi
bakala diaku mbila, buna wiza yandi vava. 17
Nketo wumvutudila: —Ndisi wukuela ko. Yesu
wunkamba: —Buiedika kuandi tubidi ti wisi
wukuela ko. 18 Bila babakala batanu baba yaku.
Diodi didi yaku buabu kasi'andibakala diaku
ko. Mambu momo tubidi madi makiedika. 19
Nketo wumvutudila: —A tata, mbueni ti widi
mbikudi. 20 Bakulu beto basambila va mongo
wawu vayi beno lueta tuba ti ku Yelusalemi
kaka kuawu bafueti sambidilanga. 21 Yesu
wumvutudila: —Nketo, wunguilukila; thangu
yeka kuiza yoyi luela sambidila Tata bika
va mongo wawu ayi bika ku Yelusalemi. 22
Beno lunsambilanga ma lukambulu zaba. Vayi
beto tuzebi ma tuetasambila, bila phulusu
yitotukila kuidi Bayuda. 23 Vayi thangu yeka
nduka kuiza, ayi yifueni yoyo minsambidi
mikiedika miela sambilanga Tata mu Pheve
ayi mu kiedika, bila Tatawuntombanga bobo
bankunsambidilanga mu phila yoyo. 24 Nzambi
niandi Pheve, buna bufueni bobo bakunsambila
bafueti kunsambidila mu Pheve ayi mu kiedika.
25 Nketo wunkamba: —Nzebi ti Mesiya mutu beta
tedila Klisto wela kuiza, bu kela kuiza. Buna kela
kuiza buna wela kutu sudikisa mambu moso. 26
Yesu wumvutudila: —Minu wawu wunyoluka
yaku. 27 Muna thangu yina, minlonguki
miandi mivutuka, misimina bu miyiza kumbata
wulembo solula ayi nketo wu muisi Samali.
Muaki kadi mutu wumosi kasia kunyuvula ko
ti: “mbi wulembo nyuvulanga e?” Bila “mbi
wulembo soludilanga yandi e?” 28 Vana vawu
nketo wutumbu bika mvungu'andi, wuvutuka
nsualu ku divula ayi wukamba batu: 29 —Yizanu,
lutala mutu wukhembi mambu moso momo
ndivanga. Niandi ko Klisto e? 30 Diawu batu
batotuka mu divula ayi bayenda ku kaba. 31 Mu
thangu yina, minlonguki miandi mintatimisa
bu minkamba: —Labi, dia! 32 Vayi Yesu wuba
vutudila: —Minu bidia bidi yama biobi beno
lukambulu zaba. 33 Minlonguki miyuvasana
bawu na bawu: —Buna mutu wunnatiningi
bidia e? 34 Yesu wuba kamba: —Vanga luzolo
lu mutu wuthuma ayi manisa kisalu kiandi
biawu bidia biama. 35 Beno lutubanga ko ti:
zingonda ziya zisiedi buna thangu yi tota
bidia mu zitsola yifueni e? Vayi tala minu
ndikulukamba ti: luvumbula meso meno, lutala
zitsola, makundi mameni yela. 36 Mvedi
wu makundi wuntambulanga mfutu andi ayi
wunkupikanga mu diambudi luzingu lukalumani
muingi nkuni ayi mvedi bamona khini va kimosi.
(aiōnios g166) 37 Bila vava vamonikini tsundu yi
nongo yayi: “Wunkaka niandi wunkunanga;

wunkaka niandi wumvelanga”. 38 Ndilutuma
luenda vedi makundi mu tsola yi lukambu
kueno sala, batu bankaka bawu basala vayi
beno luvela makundi ma kisalu kiawu. 39 Mu
divula dina, basi Samali bawombo bawilukila
Yesu mu diambu di kimbangi kitelama nketo
wuna bu katuba ti: “wukhembingi mambu
moso momo ndivanga.” 40 Thangu basi Samali
bayiza vaba Yesu, banleba kateka kala yawu.
Bilumbu biodi kavuandila yawu. 41 Buna batu
bawombo bankaka bawilukila mu diambu di
mambu mandi 42 ayi bakamba nketo beni ti:
—Buabu beto tuwilukidi, bika sia ti mu diambu
di mambu maku wutukembingivayi mu diambu
di beto veka tunwilu. Tuzebi bukiedika kuandi
ti niandi Mvulusi wu nza. 43 Bilumbu biodi
biobi bu bivioka, Yesu wubotuka kuna, wuyenda
ku Ngalili. 44 Bila niandi veka Yesu wutelama
kimbangi, bu kakamba ti: Mbikudi kasi nzitusu
mu yandi tsi ko. 45 Bu katula ku Ngalili, basi
Ngalili banyakula bu bamona bikumu biobi
kavanga ku Yelusalemi mu thangu nyengo bila
bawu mamvawu baba kuendanga ku nyengo.
46 Wuvutukila ku Kana, mu tsi Ngalili, kuna
kakitudila nlangu vinu. Vayi kuba Pfumu yimosi
yi leta, muisi Kafalinawumi, wuba ayi muan'
andi wubakala wuba kimbevo 47 Bu kawa ti
Yesu wubotukidi mu tsi Yuda; buabu widi mu
tsi Ngalili, buna wuyiza kunleba mu diambu
kiza belusa muan'andi wubakala wuba nduka
mu fua. 48 Yesu wunkamba: —Enati lukadi mona
bidimbu ayi bikumu buna lulendi wilukila ko e?
49 Pfumu beni wunleba: —Pfumu, tuenda nsualu
tuamina muan'ama kafua! 50 Yesu wumvutudila:
—Yenda kuaku, muan'aku wulembo zingi!
Mutu wuwilukila mambu mankamba Yesu, ayi,
wuyenda kuandi. 51 Buna wukidi mu nzila,
bisadi biandi biyiza kundengana, binkamba ti:
“muan'aku wulembo zingi.” 52 Wuba yuvula
kani thangu mbi muan'andi kamonina mbote.
Bamvutudila: —Zinzangala zimeni kibedi zono
va thangu yitheti ku manima midi. 53 Dise
dizaba ti yawu yina thangu Yesu kankambila
ti: “Muan'aku wulembo zingi” Buna mutu beni
va kimosi ayi batu boso baba mvuandanga ku
nzo'andi bawilukila. 54 Kioki kumu kimmuadi
kivanga Yesu bu kaba mu tsi Yuda mu kuenda
ku Ngalili.

5 Momo bu mavioka, kuyiza ba nyengo wu
bayuda, Yesu wuyenda ku Yelusalemi. 2 Va
ndambu muelo phaka yi mamemi, vaba buindi
kimosi ki nlangu kiba mintanda mintanu mi
makunzi. Dizina di buindi beni mu ki Ebelewo
Betezata. 3 Mu makunzi beni muleka bambevo
bawombo: baphofo, batu babantiudikanga ayi
batu baba binama bibela. [Baba vingilanga
nlangu wunikuka. 4 Bila zithangu zinkaka
mbasi yi Pfumu yiba kulukanga mu buindiayi
nikunanga nlangu. Woso wuba mutu wutheti mu
kukiloza mu buindi, nlangubu wunikunu, niandi
wumbeluka boso buididi kimbevo kiandi.] 5
Vaba mbevo yimosi yibedila mu makumatatu
ayi nana di mimvu. 6 Yesu bu kammona
buna kalambididi vana, ayi bu kazaba ti mutu
beni wubedila kimbevo kiandi tona thama;
buna wunyuvula: —Tidi beluka e? 7 Mbevo
yimvutuddila: —Tata, ndisi ko mutu wukutsadisa
mu vika kuthibula mu buindi nlangu bu
wunikunu. Bila mu thangu minu ndinkuiza buna
wunkaka wuntibukanga tuamina minu. 8 Buna
Yesu wunkamba: —Telama, bonga khual'aku ayi
diata. 9 Vana vawu, mutu wubeluka. Wubonga
khual'andi, wutona diata. Vayi lumbu beni
kiba ki saba. 10 Bayuda bakamba mutu wowo
wubeluka ti: —Buabu kidi lumbu ki saba, mina
mieti kandika mu nata khuala! 11 Vayi mutu
beni wuba vutudila: —Mutu wowo wumbelusidi,
niandi wukhembingi ti “bonga khual'aku ayi
diata!” 12 Banyuvula: —Nani mutu wowo
wukembingi ti: “bonga khual'aku ayi diata e?”
13 Vayi mutu wowo wubeluka kasia zaba ko mutu
wowo wumbelusa. Bila Yesu wukifielumukinina
mu nkangu wu batu wuba vana. 14 Mambu
momo bu mavioka, Yesu wudengana mutu
beni mu Nzo Nzambi, wunkamba: —Tala,
buabu belukidi. Vayi, kadi buela vola masumu
tala wedi builu malutidi biva. 15 Buna mutu
beni wuyenda ayi wukamba Bayuda ti Yesu
niandi wumbelusidingi. 16 Mu diambu diodi
Bayuda bayamisa Yesu bila wuvanga mambu
momo mu lumbu ki saba. 17 Vayi yesu wuba
vutudila: —Dise diama dilembo sadi nate buabu,
diawu minu mamvama ndilembo sadi! 18
Mu diambu di mambu momo, Bayuda baluta
buela tomba kumvonda; bika sia ti mu diambu
kambundulanga lumbu ki saba vayi mu diambu
kankambanga diaka ti Nzambi niandi Dise diandi
ayi weta kukidedikisanga banga Nzambi. 19 Vayi
Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba
ti Muana kalendi vanga diambu mu niandi veka
ko. Wumvanganga kaka moso mambu kamona

kuidi dise diandi. Moso mambu mamvanganga
Tata mawu Muana keti vanga. 20 Bila Tata
wunzolanga Muana, wunkumonisanga mambu
mosomomo keti vanganga niandi veka; wela
kummonisa mavanga malutiditola ayi mama
muingi lulembo kasiminanga. 21 Bila banga
Tata bu keti fulukisanga bafua ayi keti kuba
vananga luzingu, buawu bobo muana keti
vanina luzingu kuidi woso wukatidi. 22 Niandi
veka Tata kasambisanga mutu ko vayi wuyekula
tsambusulu yoso mu mioko mi Muana 23 mu
diambu batu boso bakinzika Muana banga bobo
beta kinzikila Tata. Woso mutu wunkambu
kinzikanga Muana, buna kakinzikanga ko Dise
diodi dintuma. 24 Bukiedika ndikulukamba ti
woso mutu wu wa mambu mama ayiwunwilukila
mutu wowo wuthuma buna niandi beki
luzingu lukalumaniayi kalendi sambusu ko,
bila wukatukidi mu lufua ayi wuyizidi ku
luzingu. (aiōnios g166) 25 Bukiedika, bukiedika
ndikulukamba ti thangu yeka kuiza, ayi yifueni,
yoyi bafua bela wila mbembo yi Muana Nzambi
ayi bobo bela kuyiwa bawu bela zinga. 26 Bila
banga Tata bu kabakidi luzingu mu niandi veka,
buawu bobo kavanina Muana mu baka luzingu
mu niandi veka. 27 Sumbu kadi ti Muana Mutu,
buna wumvana lulendo lu sambisila. 28 Bikanu
kueno simina mu diambu diodi; bila thangu
yeka kuiza, yoyi babo bobo badi mu biziami
bela wila mbembo andi; 29 bela totuka. Babo
bavanga mamboti bela fuluka mu diambu di
tambulaluzingu vayi bobo bavanga mambu
mambimbi bela fuluka mu diambu di tambula
thumbudulu. 30 Minu ndilendi vanga kadi
diambu dimosi ko mu minu veka. Ndieti sambisa
boso buididi mambu momo ndieti wa ayi
tsambusulu'ama yidi yisonga. Bila nditombanga
ko luzolo luama vayi ndintombanga luzolo lu
mutu wowo wuthuma. 31 —Enati minu veka
ndikukiteliminanga kimbangi buna kimbangi
kiamakisi ki kiedika ko. 32 Vayi vadi mutu
wunkaka wukuthelimina kimbangi ayi nzebi
ti kimbangi kiandi, mu diambu diama, kidi ki
kiedika. 33 Beno lutuma batu kuidi Yowani
ayi niandi wutelimina kiedika kimbangi. 34
Vayi minu, ndisi ko mfunu telomono kimbangi
kuidi mutu vayithubidi bobo muingi luvuka. 35
Yowani wuba muinda wunlema ayi wunlezama,
ayi, beno luzola monakhini mu ndambu thangu
kaka mu kiezila kiandi. 36 Vayi kimbangi kidi
yama kiviokidi munneni ayi kimbangi ki Yowani.
Bila mavanga maphana Tata mu dukisa, mawu
ndieta vanga ayi mawu meta telama kimbangi
mu minu ti Tata wuthuma. 37 Tata, mutu wowo
wuthuma, niandi veka wutelama kimbangi mu
diambudiama. Vayi luwilu ko mbembo'andi
andi lumueni ko zizi kiandi 38 ayi mambu
mandi masi ko mu beno, bila mutu wowo
katuma benolukadi kueno kunwilukila. 39 Beno
lueti fiongunina masonoko ila lueta banzila
ti mu mawu lubakidi luzingu lukalumani ayi
masonoko beni mawu meta telama kimbangi mu
diambu diama. (aiōnios g166) 40 Ayi lumengi kueno
kuiza kuidi minu muingi lutambula luzingu.
41 Nditombanga ko nkembo wowo wumbanga
kuidi batu. 42 Muaki minu ndiluzebi ti luisi ko
luzolo mu Nzambi. 43 Minu ndiyiza mu dizina
di Dise diama ayi lumengi kuthambula. Enati
mutu wunkaka wizidi mu dizina diandi veka
buna niandi luntambulanga. 44 Buevi lulenda
wilukila, beno lueti tombanga nkembo mu beno
yi benoayi lutombanga ko nkembo wumbanga
kuidi Nzambi e? 45 Bikanu kueno banza ti minu
ndiela kulufunda kuidi Tata vayi vadimutu wela
kulufunda kuidi Tata, Moyize, mutu wowo beno
lusila diana. 46 Bila enati lueta wilukila Moyize,
nganu lueta kunguilukila; bila niandi wusonika
mu diambu diama. 47 Enati lukadi wilukila
mambu kasonika, buna buevi lulenda wilukila
mambu momo ndintuba e?

6 Mambu momo bu mavioka, Yesu wusabuka
ku disimu dinkaka di mbu wu Ngalili, wubeta
tedila diaka mbu wu Tibeliadi. 2 Nkangu wu
batu wunlandakana bila batu bamona bikumu
ki kavanga mu bambevo. 3 Yesu wumaka
ku mongo; kuna kavuanda ayi minlonguki
miandi. 4 Muaki Pasika, nyengo wu Bayuda,
wuba nduka. 5 Yesu bu kazungisa thalu mu
zindambu zioso; wumona nkangu wu batu
weti kuiza ku kaba, wuyuvula Filipi ti: —Filipi,
kuevi tufueti sumbila mapha muingi batu baba
badia e? 6 Wutula bobo mu kummeka kuandi
bila niandi veka wuzaba diambu mbi keka
vanga. 7 Filipi wumvutudila: —A mueni Nlongi:
mapha makua tulenda sumbila mu zikhama
zizole zi denali, malenda fuana muingi kadika
mutu kabaka tini e? 8 Nlonguki wumosi mu
minlonguki miandi, Andele khomba yi Simoni
Piela wunkamba: 9 —Muana ditoko dimosi didi
vava beki mapha matanu ayi zimbizi zizole
zinlangu. Vayi mbi binsundula mu diambu di

nkangu wu batu baba e? 10 Yesu wukamba:
—Luvuandisa batu boso. Biti biwombo biba va
buangu beni. Babakala bavuanda. Baba ndukanduka mili tanu. 11 Yesu wubonga mapha
beni, wuvutula matondo, wukabudila batu
bobo bavuanda. Wuba vana zimbizi boso bu
bela luzolo luawu. 12 Bu bamana yukuta,
Yesu wukamba minlonguki miandi: —Buabu,
lukubika bitini biobi bisiadidi muingi ka diambu
ko tini kimosi kibika bungana. 13 Bakubika
bitini beni; bawesa kumi ayi bipani biodi mu
bitini bisiadidila mu mapha matanu momo batu
badia. 14 Batu bu bamona kumu kioki Yesu
kavanga; buna bakamba ti: —Bukiedika kuandi
ti mutu wowo niandi mbikudi wowo wufueti
kuiza va nza! 15 Yesu bu kazaba ti batidi kuiza
ayi kunkitula ntinu mu kingolo; buna wuyenda
diaka niandi veka ku mongo. 16 Mu thangu
masika, minlonguki miandi minengumuka ku
mbi, 17 mikuma mu nlungu ayi miyenda
ku Kafalinawumi ku disimu dinkaka di mbu.
Buisi buna buyididi vayi Yesu katudidi ko ku
baba. 18 Vuka kingolo ki muphepi kitona ayi
mbu wunikuka ngolo. 19 Bu bavuila mu tezo
nanga ki kilometele bitanu voti bisambanu,
Yesu wulembo diatila va mbata nlangu ayi
wufikama vaba nlungu. Tsisi yingolo yiba buila.
20 Vayi Yesu wuba kamba: —Bikanu kueno
mona tsisi bila minu kuandi! 21 Bazola ku
nkotisa mu nlungu, vayi muna thangu beni
kaka bazimbukila nlungu wusesa va disimu, va
buangu kioki baba kuenda. 22 Mu lumbu kilanda,
nkangu wu batu wowo wusiala ku disimu di
dinkaka di mbu, bu wumona ti vasia ba ko
nlungu wunkaka botula kaka wowo minlonguki
miandi mikuma ayi bu wumona ti Yesu kasia
kuma ko mu nlungu banga minlonguki miandi,
vayi minlonguki miandi miyenda miawu veka. 23
Vayi minlungu minkaka miba ku Tibeliasi miyiza
sesa va ndambu vovo badila mapha, Pfumu bu
kamana vutula matondo. 24 Diawu nkangu bu
wumona ti Yesu ayi minlonguki miandi basia
ba vana ko, buna bakuma mu minlungu ayi
bayenda ku Kafalinawumi mu kuenda tombi
Yesu. 25 Bu bammona ku disimu dinkaka di
mbu, banyuvula: —Labi, thangu mbi wizidingi
kuaku e? 26 Yesu wuba vutudila: —Bukiedika
ndikulukamba ti: lulembo thombila bika sia ti
mu diambu bu lumueni bikumu vayi mu diambu
ludidi mapha ayi luyukutidi. 27 Lusala, bika sia
ti mu diambu di bidia bieta bola vayi lusala mu
diambu di bidia biobi binzingilanga nate mu
luzingu lukalumani, biobi Muana mutu kela
kuluvana bila niandi Nzambi Dise katula dimbu.
(aiōnios g166) 28 Bawu banyuvula: —Buna mbi
tuvanga muingi tuvanga mavanga ma Nzambi e?
29 Yesu wuba vutudila: —Mavanga ma Nzambi
mawu mama: wilukila mutu wowo kafidisa.
30 Buna banyuvudila: —Kumu mbi ngeyo tidi
vanga muingi beto tukimona ayi tuwilukila e?
Mbi wukuiza vangi e? 31 Bakulu beto badia mana
mu dikanga banga bu busonimina: Wuba vana
mapha maba ku Diyilu. 32 Yesu wuba kamba:
—Bukiedika ndikulukamba: bikanu banza ti
Moyize niandi wuluvana diphadiodi diba ku
Diyilu; vayi Siama niandi wuluveni dimpa di
kiedika diodi diba ku Diyilu. 33 Mutu wowo wuba
ku diyilu niandi dipha di Nzambi ayi niandi
wumvananga luzingu va ntoto. 34 Bankamba:
—Pfumu, wutuvananga dimpa beni mu zithangu
zioso. 35 Yesu wuba vutudila: —Minu ndidi dipha
dimvananga luzingu. Woso mutu wunkuiza kuidi
minu kalendi buela monanga nzala ko. Woso
mutu wukunguilukila kalendi buela monanga
phuila ko. 36 Vayi ndilukembi ti beno lumbueni
vayi lumengi kueno wilukila. 37 Batu boso
baphana Tata bela kuiza kuidi minu. Ndilendi
ko loza woso mutu wunkuiza kuidi minu. 38
Bila minu bu ndiba ku diyilu ndisia kuiza ko mu
diambu di vanga luzolo luama vayi mu diambu
di vanga luzolo lu mutu wowo wuthuma. 39 Vayi
luzolo lu mutu wowo wuthuma luawu lualu:
ndibika zimbisakadi mutu wumosi mu batu boso
bobo kaphana vayi ndibafulukisa mu lumbu ki
tsuka. 40 Luzolo lu Siama luawu lualu: woso
mutu wummona Muana ayi wukunwilukila
kabaka luzingu lukalumani ayi minu ndiela
kumfulukisa mu lumbu ki tsuka. (aiōnios g166)
41 Bayuda baniunguta mu diambu diandi bila
niandi wutuba ti “minu ndidi dipha diba ku
Diyilu.” 42 Buna bawu batuba: Niandi ko Yesu
Muana Zefu e? Keti tuzebi siandi ayi nguandi
e? Buna buevi kalenda tubila ti ku Diyilu kaba
e? 43 Vayi Yesu wuba vutudila: —Bikanu kueno
miunguta mu beno na beno! 44 Bila mutu kalendi
kuiza kuidi minu ko enati Dise diodi dithuma
kasikuntuta ko ayi minu ndiela kumfulukisa
mu lumbu kitsuka. 45 Bila mimbikudi misonika:
Babo, Nzambi wela kuba longa. Diawu woso
mutu wuwa Tata ayi wulongu kuidi niandi,
wela kuiza kuidi minu. 46 Bila kuisi ko mutu
wumona Tata vayi mutu wowo kaka wubakuidi

Nzambi; niandi kaka wumona Tata. 47 Bukiedika
bukiedika ndikulukamba ti woso kuandi mutu
wilukidi, niandi wela baka luzingu lukalumani.
(aiōnios g166) 48 Minu ndidi dipha dimvananga
luzingu. 49 Bakulu beno badia mana mu dikanga
vayi bafua. 50 Vayi tala diawu diadi dipha
diba ku Diyilu mu diambu di woso wukudidia
kabika fua. 51 Minu ndidi dipha dimvananga
luzingu. Dipha beni ku Diyilu diba. Woso mutu
wukudidia wela zinga mu zithangu zikazimani.
Dipha diodi ndiela vanayawu nitu ama. Yawu
ndiela vana mu diambu di luzingu lu nza.
(aiōn g165) 52 Bayuda bafindana bawu na bawu
zimpaka, batuba: —Buna buevi mutu wowo
kalenda kutuvanina nitu'andi muingi tuyidia e?
53 Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba:
enati lukadi dia nitu yi Muana Mutu ayi enati
lukadi nua menga mandi, buna lulendi baka ko
luzingu mu beno veka. 54 Bila woso mutu wela
dia nitu'ama ayi wela nua menga mama, wela
baka luzingu lukalumani ayi ndiela kumfulukisa
mu lumbu ki tsuka. (aiōnios g166) 55 Bila nitu'
ama biawu bidia bikiedika, menga mama mawu
nduinu yi kiedika. 56 Woso wela dia nitu'ama
ayi wela nua menga mama wela ba mu minu
ayi minu ndiela ba mu niandi. 57 Bu didi ti Tata
wuthuma widi moyo ayi minu ndilembo zingi
mu diambudi Tata, diawu woso wundia nitu
ama wela zinga mu diambu diama. 58 Diawu
diadi dipha diba ku Diyilu, disi ko banga diodi
didiabakulu beno ayi bafua. Vayi woso wundia
dipha diadi wela zinga mu mvu ka mvu. (aiōn g165)
59 Yesu wutuba mambu momo bu kaba longa mu
nzo lukutukunu ku Kafalinawumi. 60 Bu bamana
kunwa, buna bawombo mu minlonguki miandi
mikamba: —A beno, mambu mama ngolo madi.
Nani wulenda ku masudika e? 61 Yesu wuzaba
ti minlonguki miandi miniunguta mu diambu
dina, buna wuba kamba: —A buevi mambu
mama malumonisini phasi mu mintima mieno
e? 62 Buna enati lumueni Muana Mutu kumini
ku katuama ta...? 63 Pheve yawu yimvananga
luzingu. Nitu yisi kadi mfunu ko. Mambu
mama ndilukembi mawu Pheve ayi luzingu.
64 Vayi bankaka muna luidi bakadi wilukila.
Bila Yesu wukizabila tona vana thonono batu
bobo bankambu wilukila ayi wukizabila mutu
wowo wela kunsumbisa. 65 Yesu wubuela tuba
diaka: —Diawu ndilukambila ti kuisi ko mutu
wulenda kuiza kuidi minu, enati Tata kasi
kumvana ko diluaku. 66 Tona thangu yina,
minlonguki miandi miwombo mivutuka, misia
buela diata yandi va kimosi ko. 67 Buna Yesu
wuyuvula kumi bamvuala buadi: —A buevi,
beno mamveno, lutidi kueno kuenda e? 68 Buna
Simoni Piela wumvutudila: —Pfumu, kuidi nani
tulenda diaka kuenda e? Ngeyo widi mambu
mamvananga luzingu lukalumani. (aiōnios g166)
69 Beto tuwilukidi ayi tuzebi ti ngeyo widi mutu
wunlongo wu Nzambi. 70 Yesu wuba kamba:
—Keti minu ndilusobula beno kumi bamvuala
buadi? Vayi wumosi mu beno beki pheve yi
satana. 71 Yesu wutubila bobo mu diambu
di Yuda Isikalioti, muana Simoni. Bila niandi
wuzola kunsumbisa, niandi wuba wumosi mu
kumi bamvuala buadi.

7 Momo bu mavioka, Yesu wudiengila mu
Ngalili, kasia zola vuanda mu Yuda ko, bila
Byuda batomba ku mvonda. 2 Nyengo wu
Bayuda, nyengo wu zinzo zi kapu, wuba nduka.
3 Buna bakhomba bandi zinkamba: —Katuka
vava, yenda ku Yuda muingi minlonguki miaku
mimona mavanga momo wulembo vangi. 4
Bila kuisi ko mutu wumvanganga diambu
mu kinsueki ayi tidi zabakana kuidi batu. Bu
wulembo vangi mambu mama, wukimonisa
ngeyo veka kuidi batu ba nza. 5 Bila bakhomba
bandi mamvawu zisia kunwilukila ko. 6 Yesu
wuba vutudila: —Thangu'ama yifueni ko vayi
beno thangu eno yidi yimbote mu zithangu
zioso. 7 Nza yilendi ku lulenda ko. Vayi minu
yifueti kaka kundenda bu ndieti kuyitelimina
kimbangi ti mavanga mandi madi mambimbi. 8
Diawu beno yendanu kueno ku nyengo beni.
Minu ndisi nkuenda ko ku nyengo beni bila
thangu ama yifueni ko. 9 Yesu wuvuanda ku
Ngalili bu kamana kuba kamba mambu momo. 10
Bakhomba bandi bu bayenda ku nyengo, niandi
mamvandi wuyenda mu kinsueki, mu kambu
kukimonisa kuidi batu. 11 Bayuda bantomba
ku nyengo bu batuba: —Kuevi kuidi mutu
wowo e? 12 Maniunguta mawombo mabua mu
diambu diandi va khatitsika nkangu wu batu.
Batu bankaka batuba ti: —Mutu wowo widi
mutu wumboti. Vayi batu bankaka batuba ti:
—Nana, batu kalembo vukumuna. 13 Vayi kadi
mutu kasia baka kibakala ko mu ku nzonzila va
meso ma batu, mu diambu di boma baba mona
Bayuda. 14 Nyengo buna weka va khatitsika,
Yesu wukota mu Nzo Nzambi ayi wulonga. 15
Bayuda basimina buwombo ayi batuba: Buevi

mutu wawu kazabidi masonuku bu didi ti
niandi kasia longa ko e? 16 Yesu wuba vutudila:
—Malongi mama masi mama veka ko vayi
malongi ma mutu wowo wuthuma. 17 Woso tidi
kuandi vanga luzolo lu Nzambi buna buedika
wela zaba ti malongi ma ndieta longa kuidi
Nzambi maba voti mu luzolo luama veka ndieta
yolukila. 18 Mutu wunlonganga mu luzolo luandi
veka, wuntombanga wandi nkembo. Vayi mutu
wowo wuntombanga nkembo wu mutu wowo
wuntuma, buna niandi mutu wukiedika ayi kuisi
ko diambu di luvunu mu niandi. 19 Moyize kasia
kuluvana mina ko e? Vayi kadi mutu mu beno
kakinzikanga Mina ko. Buna bila mbi luntomba
kuphondila e? 20 Nkangu wuvutula: —Pheve yi
mbimbi yidi yaku! Nani tidi kuvonda e? 21 Yesu
wuba vutudila: —Kumu kimosi ndivengi, vayi
beno babo lulembo simina. 22 Moyize wuluvana
muina wu zenganga nitu yi kibakala, (wusia ba
muin'andi ko vayi wuba wu bakulu). Vayi beno
lueti zenganga nitu yi kibakala mu lumbu ki
saba. 23 Enati bakala zengusulu nitu yi kibakala
mu lumbu ki saba mu diambu di bika bundula
muina wu Moyize, buna bila mbi beno lufueti
kumfuemina bu ndibelusa mbevo mu lumbu
ki saba e? 24 Diawu bikanu sambisa batu mu
thalu yi zizi vayi lusambisa mu tsambusulu
yi songa. 25 Basi Yelusalemi bankaka batuba:
—Niandi ko mutu wowo batidi vonda e? 26 Vayi
tala buabu wulembo longi mu kiphuanza vayi
bakadi kunkanga kadi diambu dimosi. Mananga
bapfumu zimueni ti bukiedika kuandi niandi
Klisto e? 27 Vayi tuzebi mutu wowo ayi tunzebi
kuevi kaba vayi Klisto bu kela kuiza, kadi mutu
kasi zaba ko kuevi kela ba! 28 Muna nzo Nzambi,
Yesu wuyamikina, bu kaba longa: —Bukiedika
luzebi minu ndidi nani ayi kuevi ndiba! Ndisia
kuizila mu luzolo luama veka ko vayi mutu
wowo wuthuma niandi wukiedika; beno luisi
kunzaba ko. 29 Minu ndinzebi, bila kuidi niandi
ndiba ayi niandi wuthuma. 30 Bazola kumbuila.
Vayi kadi mutu kasia nunga ko mu kumbuila,
bila thangu andi buna yifueni ko. 31 Batu
bawombo mu bobo baba mu nkangu banwilukila
ayi batuba: —Klisto bu kela kuiza, wela vanga
bikumu biwombo viokila biobi bilembu vangi
mutu wawu e? 32 Bafalisi bawa nkangu wu
batu wuniunguta mambu momo mu diambu
diandi. Diawu Bafalisi va kimosi ayi bapfumu
zi zinganga Nzambi batumaminsungi mi Nzo
Nzambi muingi mienda kangi Yesu. 33 Vayi
Yesu wukamba: —Ndikidi yeno diaka vava mu
thangu yikhufi, bosi ndiela vutuka kuidi mutu
wuthuma. 34 Buna luela kuthomba vayi lulendi
kumbona ko. Koko ndiela ba, beno lulendi kuiza
kuna ko. 35 Bayuda bakambasana bawu na
bawu: —Buna kuevi mutu wawu kela kuenda
koko tulendi kummonina ko e? Mananga tidi
kuenda kuidi batu bobo bamuangana mu zitsi
zi Bangeleki ayi tidi kuenda longi Bangeleki
e? 36 Buna buevi buididi tsundu yi mambu
momo katubidi ti: “Luela kuthomba, vayi lulendi
kumbona ko ayi koko ndiela ba beno lulendi
kuiza kuna ko e?” 37 Mu lumbu kitsuka ki
nyengo, kiawu lumbu kinneni ki nyengo, Yesu
wutelama vana ayi wuyamikina: —Enati mutu
phuila kadi buna bika kiza kuidi minu ayi kanua.
38 Banga bu dikisonimina: woso wukunguilukila,
minlangu miwombo mi luzingu miela kumba
mu niandi. 39 Wutubila bobo mu diambu di
Pheve Yinlongo yela tambula batu babo bela
kunwilukila. Mu thangu yina batu batambudi
ko Pheve bila buna Yesu katambudi ko nkembo.
40 Batu bawombo mu nkangu bu bawa mambu
momo, batuba: —Kiedika mutu wawu mbikudi.
41 Vayi bankaka ti: —Niandi Klisto. Bankaka
ti: —Buna Klisto wulenda kuandi totukila mu
Ngalili e? 42 Tala, masonoko matubanga ko
ti Klisto kafueti totukila mu nkuna Dividi ayi
kafueti butukila ku Betelemi, buala bu Davidi
e? 43 —Nkangu wu batu wuvasuka mu diambu
diandi. 44 Bankaka bazola kumbuila vayi kadi
mutu kasia ku mbuidikisa ko. 45 Minsungi mi
Nzo Nzambi mivutuka kuidi bapfumu zinganga
Nzambi ayi Bafalisi; bawu baba yuvula: —Bila
mbi luisi kuntuadila ko e? 46 Minsungi mivutula:
—Kuisi ko mutu wumatuama yolukila banga
buyolukidi mutu wowo! 47 Bafalisi baba yuvula:
—Buna beno mamveno luvunukini e? 48 Vadi
mutu wumosi mu bapfumu voti mu Bafalisi
wuwilukidi mutu wowo e? 49 Vayi nkangu wu
batu bobo bakambulu zaba Mina, widi wusingu!
50 Buna mutu wumosi mu bawu, Nikodemi,
mutu wowo wuyenda kuidi Yesu va builu, wuba
kamba: 51 —A buevi, Mina mieto mieti zengila
mutu nkanu mu kambu teka wa mutu beni
ayi mu kambu teka zaba mambu mbi kavengi
e? 52 Bamvutudila: —Ayi ngeyo mamvaku widi
muisi Ngalili e? Tanga mu Mina ayi yindula
masonoko, buna ma wumona ti mbikudi kalendi
totukila mu Ngalili ko. [53 Buna kadika mutu
wuvutuka ku nzo'andi.

8 Yesu wuyenda ku mongo minti mi Olive. 2
Vayi mu nsuka-nsuka, Yesu wuvutuka ku Nzo
Nzambi. Batu boso bayizaku va kaba; wuvuanda
ayi wuba longa. 3 Minlongi mi mina ayi Bafalisi
bannatina nketo wumosi babuila mu kitsuza;
bantula va ntuala wu batu boso; 4 bankamba:
—Nlongi, nketo wawu bambuila mu thangu kaba
vanga kitsuza. 5 Mu Mina, Moyize wututuma ti
tufueti vonda baketo ba phila yayi mu matadi.
Vayi ngeyo, mbi wuntuba e? 6 Banyuvudila
kiuvu kioki mu diambu di bamfiela muingi
babaka bila kioki bafueti kumfundila. Vayi
Yesu wuyinama, wusonika mu nlemvo va tsi.
7 Bu bantantisa mu kunyuvula; buna niandi
wuvumbuka ayi wuba kamba: —Woso mutu
mu beno zebi ti kasi disumu ko, kaba mutu
wutheti mu kunzuba ditadi. 8 Buesidi yinama,
wusonika va tsi. 9 Bu bawa bobo, baboso batona
tina wumosi wumosi; tonina kuidi banuna.
Yesu wusiala niandi veka va kimosi ayi nketo
va ntual'andi. 10 Buna Yesu wuvumbuka ayi
wunkamba: —A nketo, mimfundi miaku kuevi
midi e? Kadi mutu kasi kubedisa ko e? 11 Nketo
wumvutudila: —A tata, kadi mutu. Buna Yesu
wukamba: —Minu mamvama ndikadi kubedisa,
Yenda kuaku vayi kadi buelavola masumu.] 12
Yesu wubuela kuba kamba diaka: —Minu ndidi
kiezila ki nza. Woso mutu wukundandakana
kalendi diatila mu tombi ko, vayi wela baka
kiezila ki luzingu. 13 Buna Bafalisi bankamba:
—Ngeyo veka wulembo kiteliminanga kimbangi,
kimbangi kiaku kisi ki kiedika ko! 14 Vayi
Yesu wuba vutudila: —Kimbangi kiama kidi
ki kiedika, ka diambu ko minu veka ndilembo
kitelimina kimbangi. Bila minu nzebi kuevi
ndiba ayi nzebi kuevi ndinkuenda. Vayi beno
luisi zaba ko kueve ndiba ayi kuevi ndinkuenda.
15 Beno mu kimutu lueta sambisila. Vayi minu
ndikadi sambisa kadi mutu wumosi. 16 Enati
minu ndilembo sambisa, buna tsambusulu'ama
yidi yi kiedika; bila ndisi ko minu veka vayi
Tata wuthumba widi yama. 17 Madi Masonama
mu Mina mieno ti: kimbangi ki batu buadi kidi
ki kiedika. 18 Minu veka ndilembo kitelimina
kimbangi ayi Tata wuthuma wulembo thelimina
diaka kimbangi. 19 Banyuvula: —Kuevi kuidi
Dise diaku e? Yesu wuba vutudila: —Beno luisi
kunzaba ko ayi luisi zaba ko Dise diama! Enati
lunzebi, nganu luzebi Dise diama. 20 Yesu
wutubila mambu momo bu kaba longa mu
Nzo Nzambi, wutelama va ndambu buangu
bantambikilanga makaba. Kadi mutu kasia
nunga ko mu kumbuila, bila thangu'andi yifueni
ko. 21 Yesu wubuela ku bakamba: —Minu ndieka
nkuenda, muaki luela kuthomba ayi luela fuila
mu masumu meno. Ku ndinkuenda beno lulendi
kuiza kuawu ko. 22 Buna Bayuda bayuvasana:
—Buna wela kukivonda e? Mananga diawu
kalembo tubilanga ti: “Ku ndinkuenda beno
lulendi kuiza kuawu ko e?” 23 Yesu wuba kamba:
—Beno luidi basi nza vayi minu ndidi muisi
diyilu. Beno luidi basi nza yayi, vayi minu ndisi
ko muisi nza yayi. 24 Diawu ndilukambidi ti
“beno luela fuila mu masumu meno”, bila enati
lukadi wilukila ti “Minu ndidi”, buna luela
fuila mu masumu meno. 25 Buna banyuvula:
—Ngeyo widi nani e? Yesu wuba vutudila:
—Wowo ndieti ku lukambanga mu zithangu
zioso. 26 Mawombo madi yama mu tuba mu
diambu dieno ayi ma kulusambisila; vayi mutu
wowo wuthuma widi wu kiedika ayi mambu
momo ndiwa kuidi niandi mawu ndieta kamba
kuidi basi nza. 27 Vayi basia sudika ko ti Yesu
wuyolukila bobo mu diambu di Tata. 28 Buna
Yesu wuba kamba: —Bu luela nangika Muana-
Mutu, buna bosi luela zaba ti “Minu ndidi”
ayi buna luela zaba ti ndivanganga ko kadi
diambu dimosi mu minu veka vayi ndilembo
tubi mambu momo mandonga Tata. 29 Mutu
wowo wuthuma widi yama; kasia kumbika minu
veka ko, bila minu ndieta vanga mu zithangu
zioso mambu momo meta kummonisa khini.
30 Bu katuba mambu momo, batu bawombo
banwilukila. 31 Yesu wukamba Bayuda bobo
banwilukila ti: —Enati beno lunkanganga mu
mambu mama buna luidi minlonguki miama
mu kiedika, 32 luela zaba kiedika ayi kiedika
kiela kulukula. 33 Bamvutudila: —Beto tuidi
mu nkuna Abalahami ayi kadi khumbu tusia
beto bavika ba mutu ko! Buna buevi wuntubila
ti: “Luela ba batu ba kiphuanza e?” 34 Yesu
wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti:
Woso mutu wumvanganga masumu, buna
niandi mvika wu masumu. 35 Mvika kasi muisi
dikanda ko vayi muana, mu zithangu zioso,
widi muisi dikanda. (aiōn g165) 36 Diawu enati
Muana wulukudidi, buna lukululu mu kiedika.
37 Nyinga, nzebi ti luidi mu nkuna Abalahami,
vayi lutidi kuphonda bila mambu mama masi ko
buangu mu beno. 38 Ndilembo lukambi mambu
momo minu ndimona bu ndiba kuidi Siama
vayi beno lulembo vangi mambu momo luwa

kuidi Sieno. 39 Bankamba: —Abalahami niandi
sieto! Yesu wuba vutudila: —Enati luidi bana
ba Abalahami, nganu lulembo vangi mavanga
ma Abalahami. 40 Vayi buabu beno lulembo
tombi kuphondisa, minu, mutu ndilukembi
kiedika kioki ndiwa kuidi Nzambi. Abalahami
kasia bu vanga ko. 41 Beno lulembo vangi
mavanga ma sieno. Bawu bamvutudila: —Beto
tuisi bana ba kindumba ko. Vayi Nzambi niandi
khatika Sieto. 42 Yesu wuba kamba: —Enati
Nzambi niandi Sieno nganu lueta kunzola, bila
mu Nzambi nditotukila; ayi buabu ndidi vava.
Ndisia kuizila ko mu luzolo luama vekavayi
niandi wuthuma. 43 Bila mbi lunkambu sudikila
mambu ndilembo lukambi e? Bila lulendi ko wa
mambu mama. 44 Beno Satana niandi dise dieno
ayi lutidi vanga zinzinunu zi dise dieno. Niandi
mvondi tona vana thonono ayi kasia zingila
ko mu kiedika, bila mu niandi muisi ko kadi
kiedika. Mu thangu keta vuna, buna mu ntim'
andi mueta ba luvunu bila niandi nkua luvunu
ayi dise di luvunu. 45 Vayi minu bu ndilembo
tubi kiedika, beno lukadi kunguilukila. 46 Nani
mu beno wulenda kukhamba disumu diodi
ndivanga e? Buna bila mbi lukadi kunguilukila
enati ndilembo lukambi kiedika e? 47 Woso
mutu Nzambi kavuidi wunwanga mambu ma
Nzambi. Beno Nzambi kasi luvua ko, diawu ka
luwilanga ko. 48 Bayuda bamvutudila: —Mueni
ti bukiedika kuandi tulembo kambanga ti
ngeyo widi muisi Samaliayi Pheve yimbimbi
yidi yaku. 49 Yesu wuba vutudila: —Nana,
minu ndisi'ama Pheve yimbimbi ko. Vayi
Dise diama ndieta kinzikavayi beno lulembo
kundenzi. 50 Minu nditombanga nkembo'ama
ko. Vayi vadi mutu wuntombanga wawu ayi
weta sambisa. 51 Bukiedika ndikulukamba: woso
mutu wunlundanga mambu mama, kalendi
fua ko. (aiōn g165) 52 Buna byuda bamvutudila:
—Buabu tuzebi ti Pheve yi mbimbi yidi yaku!
Bila Abalahami ayi mimbikudi bamana fua,
vayi ngeyo wunkamba ti woso mutu wunlunda
mambu maku kalendi fua ko! (aiōn g165) 53 Buna
ngeyo wumbanza ti ngeyo lutidi mu bunneni.
Dise dieto Abalahami, diodi difua voti mimbikudi
miomi mimana fua e? Buevi wulembo kibanzila
e? 54 Yesu wuba vutudila: —Enati minu ndilembo
kikembisa minu veka, buna nkembo'ama widi
wuphamba. Vayi Dise diama, diodi lulembo
tedila Nzambi eno niandi wulembo khembisa.
55 Muaki beno luisi kunzaba ko vayi minu
ndinzebi. Enati thubidi ti ndisi kunzaba ko,
buna ndieka nkua luvunu banga beno. Bayi
minu ndinzebi ayi ndieta lunda mambu mandi.
56 Dise dieno Abalahami wumona khini bu
kayindula ti wulenda mona lumbu kiama;
wumona kiawu ayi wumona khini yiwombo.
57 Bayuda bankamba: —Ngeyo kudukisidi ko
makumatanu ma mimvu, vayi buabu wulembo
tubi ti wumona Abalahami! 58 Yesu wuba
vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti tuamina
Abalahami kabutuka, buna minu ndidi. 59 Bu
katuba mambu momo, batota matadi muingi
banzuba vayi Yesu wusuama ayi wutotuka mu
nzo Nzambi.

9 Yesu bu kaba mvioka, wumona mutu wumosi
wubutuka phofo. 2 Buna minlonguki miandi
minyuvula: —Labi, nani wuvola masumu: mutu
wawu voti bambuta bandi muingi kabutuka
phofo e? 3 Yesu wuba vutudila: —Nana, kadi sia ti
niandi wuvola masumu voti zimbota ziandi vayi
mu diambu di mavanga ma Nzambi mamonika
mu niandi. 4 Mfueti vanga mavanga ma mutu
wowo wuthuma muini bu wukidi. Buisibuawu
yila mutu kalendi buela sala ko. 5 Bu ndikidi
va nza, minu ndidi kiezila ki nza. 6 Bu kamana
tuba mambu momo, wulobula madita va tsi,
wusoba nyamba mu madita mandi; wuvinda
nyamba beni mu meso ma phofo. 7 Buna
wunkamba: —Yenda ayi wukisukula ku buindi
ki Silowe (“Silowe” dinsundula “wutumu”).
Phofo beni wuyenda, wukisukula. Wutoma
mona bu kaba mvutuka. 8 Batu bafikasana
yandi ayi batu babo batuama kunzaba ti niandi
wubanlombi, bayuvasana: —A beno! Niandi
ko mutu wowo wubedi vuandanga ayi wubedi
lombanga e? 9 Bankaka batuba ti: —Niandi!
Bankaka batuba ti: —Nana, niandi ko! Dedakana
kuandi badedikini! Vayi niandi veka wuba
kamba: —Minu kuandi! 10 Buna bawu banyuvula:
—Vayi buevi buzibukididingi meso maku e? 11
Wuba kamba: —Mutu wowo bantedilanga Yesu,
niandi sobikisidingi nyamba, vindidi yawu mu
meso mama, bosi wukhembi ti yenda kisukula
ku buindi ki Silowe. Buna ndiedingi, ndikisukudi
ayi mbueningi. 12 Banyuvula: —Mutu beni kuevi
kadi e? Wuba vutudila: —Ndikadi zaba! 13 Banata
mutu wowo wuba phofo kuidi Bafalisi. 14 Kiba
lumbu ki saba kioki Yesu kasobikisa nyamba ayi
kazibula meso ma phofo. 15 Bafalisi mamvawu
banyuvula buevi meso mandi mazibukila. Niandi

wuba vutudila ti: —Nyamba katudidingi mu
meso mama, ndikisukudingi ayi ndilembo moni!
16 Ndambu Bafalisi bakamba: —Mutu wawu kasi
ba kuidi Nzambi ko. Bila kakinzikanga ko lumbu
ki saba! Vayi bankaka bavutula: —Buna buevi
nkua masumu kalenda vangila bikumu banga
biobi e? Mu bila kioki batu bavasuka. 17 Babuela
yuvula diaka phofo: —Ngeyo veka, mbi wuntuba
mu diambu di mutu wowo e? Bila meso maku
kazibudi. Wuba vutudila: —Niandi mbikudi kadi.
18 Bayuda basia wilukila ko ti niandi wuba phofo
ayi basia wilukila ko ti meso mandi mazibukidi;
diawu nate batumisa bambuta bandi. 19 Baba
yuvula: —Bukiedika kuandi ti niawu niandi
muan'eno wowo lueti kamba ti wubutuka phofo
e? Vayi buna buevi kalembo monina buabu e? 20
Zimbuta bandi baba vutudila: —Tuzebi ti niawu
niandi muan'eto, wubutuka phofo. 21 Vayi buevi
keka monina buabu, diodi tukadi dizaba ayi
tukadi zaba nani wunzibudingi meso. Vayi weka
wuyunduka, lunyuvula niandi veka bila maka
tuba mambu momo madi mu niandi. 22 Zimbuta
bandi zitubila mambu momo bila boma zimona
Bayuda; mu diambu di Bayuda bawizana ti woso
mutu wela kikinina ti niandi Klisto, buna mutu
wowo wela kanduku mu buela kotanga mu nzo
yi lukutukunu. 23 Diawu bambuta bandi zitubila
ti: "weka wuyunduka, lunyuvula niandi veka."
24 Bafalisi batumisa mu khumbu yimmuadi
mutu wowo wuba phofo, bankamba: —Vana
nkembo kuidi Nzambi bila beto tuzebi ti mutu
wuna widi nkua masumu! 25 Vayi mutu beni
wuba vutudila: —Enati widi nkua masumu,
diodi ndisi dizaba ko vayi diambu dimosi kaka
nzebi: ndibedi phofo vayi buabu ndilembo
moni. 26 Babuela kunyuvula diaka: —Vayi mbi
kasidingi e? Buevi kazibudidingi meso maku e?
27 Niandi wuba vutudila: —A mamveno diaka,
keti ndilukembingi mambu moso! Vayi lumengi
kueno wa! Bila mbi lutididi diaka kuma wila e?
Bati beno mamveno lutidi kituka minlonguki
miandi e? 28 Bamfinga ayi bankamba: —Ngeyo
widi nlonguki andi, vayi beto tuidi minlonguki
mi Moyize! 29 Beto tuzebi ti Nzambi wuyolukila
mu Moyize, vayi mutu wowo, tuisi zaba ko
kuevi kaba! 30 Mutu beni wuba vutudila: —Didi
ditsiminanga! Beno luisi zaba ko kuevi kaba,
vayi zibudingi meso mama e. 31 Muaki beto
tuzebi ti Nzambi kawilanga bankua masumu ko
vayi enati mutu weti kinzika Nzambi ayi weta
vanga luzolo luandi buna niandi Nzambi keta
wila. 32 Bila tuwilu ko ti mutu wuzibula meso ma
mutu wubutuka phofo. (aiōn g165) 33 Enati mutu
wowo kasia ba kuidi Nzambi ko nganu kalendi
vanga diambu dimosi ko. 34 Bawu bamvutudila:
—Ngeyo wubutukila mu masumu ayi ngeyo
weka kutulonga e? Bankuka ku nganda. 35 Yesu
bu kawa ti bankuka ku nganda ayi bu kambakula,
buna wunkamba: —Wunwilukila mu Muana
Mutu e? 36 Buna mutu beni wumvutudila:
—Tata, mutu beni nani muingi ndiwilukila mu
niandi e? 37 Yesu wunkamba: —Wummueni,
mutu wowo wulembo tubana yaku, niandi.
38 Mutu wumvutudila: —Pfumu, nguilukidi!
Wumbuongimina. 39 Yesu wunkamba: —Minu
ndiyiza va nza yayi mu diambu di tsambusulu
muingi bankambu monanga bamona ayi muingi
bobo bammonanga bakituka baphofo. 40 Bafalisi
bankaka baba yandi bawa mambu momo,
banyuvula: —Buevi, beto mamveto tuidi baphofo
e? 41 Yesu wuba vutudila: —Enati luidi baphofo
nganu luisi masumu ko. Vayi buabu lulembo
tubi ti lulembo moni diawu masumu meno madi
kaka yeno!

10 —Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti
woso wunkambu kotila va muelo phaka wu
mamemi vayi wunkotila ku yilu niandi khatika
muivi ayi dovula! 2 Vayi woso wunkotila va
muelo buna niandi nsungi. 3 Niandi beti zibudila
kuidi nsungi wu luphangu ayi mamemi meta
wa mbembo'andi. Wuntelanga mamemi mandi
mu mazina mawu ayi wunkumatotulanga ku
nganda. 4 Bu katotudi mamemi mandi moso
ku nganda, weti kuma tuaminina ku ntuala ayi
mamemi meti kunlandakananga bila mazebi
mbembo'andi. 5 Muaki malendi landakana
nzenza ko vayi meta kuntina bila masi zaba
ko mbembo yi banzenza. 6 Yesu wuba kamba
nongo yoyo vayi basia sudika ko mambu momo
kaba kuba kamba: 7 Yesu wubuela ku bakamba
diaka: —Bukiedika, bukiedika ndikulukamba
ti minu muelo phaka wu mamemi. 8 Mivi
ayi bidovula bawu batu bayiza ku ntual'
ama. Vayi mamemi masia kubawila ko. 9
Minu ndidi muelo. Woso wunkotila mu munu
wela vuka. Niandi wela kota, wela totuka
ayi wela baka bidia. 10 Muivi weta kuiza
kaka mu diambu di yiba, vonda ayi bunga.
Minu ndiyiza mu diambu di mamemi mabaka
luzingu muingi mabaka luawu mu buwombo-
wombo. 11 Minu ndidi Nsungi Wumboti. Nsungi

wumboti weta vana luzingu luandi mu diambu
di mamemi. 12 Vayi mutu wowo wumfutungu,
kambulu nsungi wumboti, kambulu vua
mamemi, niandi mona diemvu dilemvu yizi,
wunyekulanga mamemi ayiwuntinanga; buna
diemvu dikumabuilanga ayi dinsasikisanga
mamemi. 13 Mutu wumfutungu weta tina bila
futu keta futu; kabelanga mamemi mayindu ko.
14 Minu ndidi nsungi wumbote; nzebi mamemi
mama ayi mamemi mama manzebi. 15 Sumbu
Tata kanzebi ayi minu nzebi Tata. Ndieta vana
luzingu luama mu diambu di mamemi. 16 Minu
mbeki mamemi mankaka makambulu mu phaka
yayi, mamvawu mfueti ku matuala ayi mela wa
mbembo'ama. Buna vela ba nkangu wumosi
ayi nsungi wumosi. 17 Tata wunzodidi mu
diambu diadi: minu ndieti vana luzingu luama
muingindibuela lubonga diaka. 18 Kadi mutu
kalendi kuphonda ko vayi minu veka ndieti vana
luzingu luama. Bila minu veka mbeki lulendo mu
kuluvana ayi mbeki lulendo lu buela kulubonga.
Luawu lolo thumunu nditambula kuidi Dise
diama. 19 Bayuda babuela vasuka diaka mu
diambu di mambu momo. 20 Bawombo mu bawu
batuba: —Pheve yimbimbi yidi yandi ayi kilawu
kadi. Bila mbi lufueti kunwila e? 21 Vayi bankaka
mu bawu batuba: —Mutu widi Pheve yimbimbi
kalendi tuba mambu momo ko. Pheve yimbimbi
yilenda kuandi zibula meso ma phofo e? 22
Yiba thangu nyengo wu mbiekolo Nzo Nzambi,
ku Yelusalemithangu yi kiozi kingolo, 23 Yesu
wudiata mu Nzo Nzambi, ku ndambu buangu
baba ntedilanga: makunzi ma Solomo. 24 Bayuda
banzungidila, banyuvula: —Nate thangu mbi
fueti lembo tutudilanga mintima mu yilu e?
Enati bukiedika ngeyo widi Klisto, wutukambi!
25 Yesu wuba vutudila: —Ndilukamba buawu
vayi lumanga kueno wilukila. Mavanga momo
ndieti vanga mu dizina di dise diama mawu
meti kuthelimina kimbangi. 26 Vayi beno lukadi
wilukila bila luisi mamemi mama ko banga
kuandi bu ndilukamba. 27 Mamemi mama
manwanga mbembo'ama ayi minu ndimazebi,
meta kundandakana. 28 Minu ndieta kumavana
luzingu lukalumani ayi malendi fua ko. Kuisi ko
mutu wulenda kumaziona mu mioko miama.
(aiōn g165, aiōnios g166) 29 Bila Dise diama diodi
diphana mawu, viatukidi babo. Kuisi ko mutu
wulenda kumaziona mu mioko mi Dise diama.
30 Minu ayi Tata tuidi mutu wumosi. 31 Bayuda
batota diaka matadi muingi banzuba. 32 Yesu
wuba vutudila: —Minu ndilumonisa mavanga
mawombo mamboti maba kuidi Dise diama. Mu
diambu di mavanga mbi momo lutidi kunzubila
matadi e? 33 Bayuda bamvutudila: —Tukadi
kuzuba matadi mu diambu di mavanga mamboti
vayi mu diambu wulembo vuezi Nzambi ayi
ngeyo widi mutu kaka vayi wulembo tubi ti
widi Nzambi. 34 Yesu wuba vutudila: —Mu mina
mieno musia sonama ko: Minu thubidi ti beno
luidi zinzambi e? 35 Enati niandi wuntedila
batu bawa mambu ma Nzambi “zinzambi” ayi
masonama malendi vunzu ko, 36 buna bila mbi
lulembo tubila kuidi mutu wukitulu nlongo
kuidi Tata ayi mutu wowo kafidisa va nza
ti wulembo vuezi Nzambi e? Bila thubidingi
ti “minu ndidi Muana Nzambi e?” 37 Enati
ndikadi vanga mavanga ma Dise diama, buna
bikanu kueno kunguila. 38 Vayi enati ndilembo
mavangi, bu lukambu kueno kunguila, vayi
bika luwilukila mavanga muingi luzaba ayi
luwilukila ti Tata widi mu minu ayi minu ndidi
mu niandi. 39 Batomba diaka mu kunkanga,
vayi wutina mu mioko miawu 40 ayi wuyenda
diaka kuna disimu di Yolidani va buangu kioki
Yowani katonina botikila; wuvuanda kuna. 41
Batu bawombo bayiza kuidi niandi ayi batuba:
—Yowani kasia vanga kadi kumu kimosi ko, vayi
mambu mamo matuba Yowani mu diambu di
mutu wawu madi makiedika. 42 Kuna buangu
beni batu bawombo banwilukila.

11 Vaba mutu wumosi wuba mbevo, dizina
diandi Lazale. Niandi wuba muisi Betani,
buala buba mvuandanga Maliya ayi khomb'
andi Malata. 2 Maliya, niandi nketo wudukudila
Pfumu Yesu malasi ma tsudi mu malu ayi
wufiona mawu mu zitsuki ziandi. Lazale wuba
kimbevo, wuba khomba yi bakala yi Maliya. 3
Buna bakhomba bandi babaketo zituma mutu
kuidi Yesu mu kunkamba: —Pfumu, tala mutu
wowo weta zola wulembo bedi. 4 Vayi Yesu bu
kawa bobo, wutuba: —Kimbevo kioki kilendi
kumvonda ko, vayi kidi mu diambu di nkembo
wu Nzambi muingi Muana Nzambi kakemboso
mu kimbevo kioki. 5 Muaki Yesu wuzola
buwombo Malata, khomb'andi yi nketo ayi
Lazale. 6 Vayi bu kawa ti Lazale wulembo bedi,
wubuela vuanda bilumbu biodi va buangu kioki
kaba. 7 Bosi wukamba minlonguki miandi:
—Tuvutukanu ku Yuda. 8 Vayi minlonguki
miandi minkamba: —A Labi, keti ndambu kuandi

yi bilumbu biviokidi, Bayuda bazola kuzuba
matadi vayi buabu tidi kuaku buela vutuka ku
Yuda! 9 Yesu wuba vutudila: —Muisi ko kumi
zithangu zizole mu muini e? Enati mutu dieti va
muini kalendi bumina thutu ko bila wulembo
moni kiezila ki nza. 10 Vayi enati mutu wulembo
diati va builu, buna maka bumina thutu, kiezila
kisi ko mu niandi. 11 Bu kamanisa tuba mambu
momo, buna wubuela diaka: —Nkundi eto lazale
wulembo leki tulu vayi ndiedi mu kuenda
nkotula. 12 Minlonguki mimvutudila: —Pfumu,
enati lekidi tulu buna wela beluka. 13 Muaki Yesu
wuyolukila lufua luandi vayi bawu babanzila
ti Yesu wuyolukila tulu toto tunlekongo. 14
Buna Yesu wuba sudikisa ti: —Lazale fuidi. 15
Vayi khini ndimmona mu diambu dieno bu
ndikambu ba vawu muingi luwilukila. Vayi
tuendano buabu ku kadi. 16 Tona mutu wowo
baba ntedilanga Didime, wukamba bakhomba
bandi minlonguki: —Tuendano kuna mu diambu
beto mamveto tufua yandi va kimosi. 17 Yesu
bu katula, wuyenda bata buna Lazale weka
bilumbu biya ku tsi ntoto. 18 Betani diba
divula difikama ayi Yelusalemi, nduka-nduka
bikilometele bitatu, 19 ayi Bayuda bawombo
bayiza kuidi Malata ayi Maliya mu kuba bomba
mu diambu di khomb'awu wu bakala. 20
Malata bu kawa ti Yesu lembu yizi, wuyenda
kundengana vayi Maiya wuba wuvuanda ku
nzo. 21 Malata wukamba Yesu: —Pfumu, enati
wubedi vava nganu khomb'ama kasi fua ko. 22
Vayi buabu nzebi kuama ti dioso kuandi diambu
di wela lomba kuidi Nzambi, Nzambi wela
kuvana diawu. 23 Yesu wunkamba: —Khomb'aku
wela fuluka. 24 Malata wumvutudila: —Nzebi
ti wela fuluka mu lumbu kitsuka, batu bu bela
fuluka. 25 Vayi yesu wunkamba: —Minu ndidi
mfulukulu ayi luzingu. Woso wukunguilukila,
ka diambu ko wufua, wela zinga. 26 Woso
wunzinga ayi wukunguilukila kalendi fua nkutu
ko. Wilukidi mawu e? (aiōn g165) 27 Malata
wumvutudila: —Nyinga Pfumu, minu nguilukidi
ti ngeyo Klisto, Muana Nzambi, wunkuiza va
nza. 28 Bu kamana tuba mambu momo, Malata
wuyenda tela mu kinsueki Maliya, khomb'
andi yinketo, mu kunkamba: —Maliya, Nlongi
wizidingi, ngeyo kantela! 29 Maliya bu katumbu
wa Malata; wutelama mu nsualu ayi wuyenda
kuidi Yesu. 30 Muaki buna Yesu kakikotidi ko
mu buala, wuba kaka va buangu kioki Malata
kayiza kundenginina. 31 Bayuda bobo baba ayi
Maliya mu nzo ayi bobo baba kumbomba, bu
bamona ti Maliya wutumbu telama mu nsualu
ayi wutotuka, buna banlandakana bila babanizla
ti wedi ku biziami ku dila. 32 Vayi Maliya
wutula vaba Yesu, bu kammona buna wubua
va malu mandi ayi wunkamba: —Pfumu, enati
wubedi vava nganu khomb'ama kasi fua ko!
33 Yesu bu kamona ti Maliya wulembo didi va
kimosi ayi bayuda bobo babayandi, buna kiadi
kingolo kimbuila mu ntima. 34 Buna wuyuvula:
—Kuevi luntudidi e? Bamvutudila: —Pfumu
Yiza tadi. 35 Yesu wudila. 36 Bayuda batuba:
—A beno..., Tala phila yikanzodila! 37 Vayi
bankaka mu bawu batuba: —Mutu wawu niandi
wuzibula meso ma phofo, nganu kasi vanga ko
diambumuingi mutu wawu kabika fua e? 38 Yesu
wuluta buela mona kiadi kiwombo mu ntima.
Wuyenda ku biziami. Ziami beni kiba kisokolo
mu ditadi. Va muelo vawu batula ditadi dinneni.
39 Yesu wuba kamba: —Botulanu ditadi diodi.
Malata, khomba yi mutu wufua, wunkamba:
—Pfumu, weka kuiza tsudi bila kiaki kieka
lumbu kinya tona kazikulu. 40 Yesu wunkamba:
—Ndisi kukambanga ko ti mawumona nkembo
wu Nzambi enati wilukidi e? 41 Babotula
ditadi. Yesu wuvumbula meso mandi ku diyilu,
wutuba: —Tata, ndivutudidi matondo bila
wukunguilanga. 42 Nzebi ti weta kunguila mu
zithangu zioso, vayi enati ndintubila bobo mu
diambu di nkangu wawu wunzungididi muingi
bakikinina ti ngeyo wuthuma. 43 Bu kamana
tuba mambu momo, Yesu wuyamikina mau
mbembo yingolo: —Lazale, totuka! 44 Mutu
wufua wutotuka, wuzingu bitendi-bitendi bi
minledi mu mioko ayimu malu; zizi kiandi kifuku
ku tsi nledi. Yesu wuba kamba: —Lunnianguna,
lumbika kenda kuandi. 45 Bawombo mu Bayuda
bobo bayiza kuidi Maliya, bu bamona mambu
momo mavanga Yesu, banwilukila. 46 Vayi
bankaka mu bawu bayenda bata Bafalisi ayi baba
kamba mamo mavanga Yesu. 47 Buna bapfumu
zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi bakutakana
mu lukutukunu lunneni ayi bakamba: —Mbi
tufueti vanga e? Bila mutu wawu wulembo
vangi bikumu biwombo. 48 Beto kumbika ti
kalembo kavanganga bobo, buna batu babo
mabanwilukila. Buna basi Loma bela kuiza,
bela tulula nzu'eto Nzambi ayi tsi eto. 49
Vayi wumosi mu bawu, dizina diandi Kayife,
niandi wuba pfumu yi zinganga Nzambi mu
mvu beni, wuba kamba: —A buna lusi zaba

kadi kiasa ko e? 50 Luisi zaba ko ti bulutidi
mboti mutu wumosi kafua mu diambu di batu
boso ayi tsi yoso yibika bungu! 51 Kasia tuba
mambu momo mu luzolo luandi veka ko. Vayi
bu kaba pfumu yi zinganga Nzambi mu mvu
beni, buna wubikula ti Yesu kafueti fua mu
diambu di tsi andi. 52 Bika sia ti mu diambu di
tsi kaka, vayi mu diambu di kutikisabana babo
ba Nzambi bamana sasakana muingi bakituka
mutu wumosi. 53 Tona lumbu kina, bawizana va
kimosi mu diambu bamvondisa. 54 Diawu, Yesu
kasi buela kukimonikisa ko va meso ma bayuda.
Wubotuka kuna, wuyenda ku zunga kifikimini
ayi dikanga, ku divuladibeti tedilanga Efalayimi.
Wuvuanda kuna ayi minlonguki miandi. 55
Pasika yi Bayuda yifikama batu bawombo baba
mu mala bayenda ku Yeluzalemi tuamina Pasika
yiba mu diambu di bakivedisa. 56 Batomba Yesu.
Ayi bu baba mu Nzo Nzambi bayuvasana bawu
na bawu: —Buevi lumbanza e? Lummuena ti
kalendi kuiza ko ku nyengo e? 57 Bapfumu zi
zinganga Nzambi ayi Bafalisi bavana lutumunu
muidi batu ti woso kuandi wunzaba kuidi Yesu,
buna kafueti samuna muingi bankanga.

12 Bilumbu bisambanu bisiala muingi nyengo
Pasika wuba, Yesu wuyenda ku Betani kuba
Lazale mutu wowo kafulukisa. 2 Banlambila
ndikulu yinneni. Malata wuba tudila bidia va
meza; Lazale mamvandi wuba wumosi mu bawu
bavuanda yandi va meza. 3 Maliya wubonga
ndambu yi lita yi malasi, makambu sobukusu,
mathalumavangulu mu nale wudukula mawu
mu malu ma Yesu, wufiona malu mandi
muzitsuki ziandi. Nzo yoso yimana wala tsudi
malasi. 4 Wumosi mu minlonguki miandi,
Yuda Isikalioti wukana kumvakula, wutuba: 5
—Bila mbi kadi kuandi sumbisa malasi beni
mu zikhama zitatu zi denali, bosi yeka vana
zimbongo beni kuidi minsukami e? 6 Wutubila
bobo bika sia mu diambu di kabela minsukami
mayinduvayi wutubila bobo bila wuba muivi,
niandi wuba lundanga kesi ya zimbongo ayi
wuba yibanga zimbongo ziozi ziba tulungu
muna. 7 Yesu wutuba: —Lumbika, bila lundidi
mawu mu diambu di lumbu ki nzikulu'ama. 8
Bila minsukami midi yeno mu zithangu zioso
va kimosi vayi beno lulendi kalanga yama
mu zithangu zioso ko! 9 Nkangu wunneni
mu bayuda bazaba ti Yesu widi kuna, buna
bayiza kuna, bika sia ti mudiambu di tala
Yesu kaka vayi muingi bamona Lazale mutu
wowo Yesu kafulukisa. 10 Buna bapfumu zi
zinganga Nzambi zikutakana mu diambu di
vondisa Lazale. 11 Bila mu diambu diandi
Bayuda bawombo batina ayi bawilukila Yesu.
12 Lumbu kilanda, nkangu wu batu wuyiza
ku nyengo bu wuwa ti Yesuwulembo yizi ku
Yelusalemi; 13 buna babonga mandalala ayi
bayenda ku ntual'andi bayamikina mu mbembo
yingolo: —Ozana! Bika kasakumuna mutu wowo
wunkuizila mu dizina di Pfumu, Ntinu wu Iseli.
14 Yesu bu kamona muana phunda wuvuanda
va mbata phunda beni banga busonimina: 15
Bika kuaku mona boma ngeyo muana ndumba
wu Sioni Tala ntinu'aku wizidi, buna kavuendi
va mbata muana phunda. 16 Minlonguki miandi
misia tuama zaba ko tsundu mambu momo.
Vayi Yesu bu kamana kemboso, bosi mitebuka
moyo ti mambu beni momo masonama mu
diambu diandi ayi bavanga mambu momo mu
diambu diadi. 17 Nkangu wowo wuba yandi
wuntelimina kimbangi mu diambu katotula
Lazale mu ziami ayi mu diambu kamfulukisa
mu bafua. 18 Diawu diodi bawombo bayiza ku
ntual'andi mu kundengana bu bawa ti niandi
wuvanga kumu kioki. 19 Bafalisi bakambasana
bawu na bawu: —Lulembo moni ti lulendi nunga
ko! Bila tala batu boso balembo nlandakana.
20 Basi Ngelesi bankaka bayiza mu sambila ku
Yelusalemi mu lumbu ki nyengo, 21 bayenda
bata Filipi muisi Betesayida; divula didi mu tsi
Ngalili, banleba ayi bankamba: —Tata, tutidi
mona Yesu! 22 Filipi wuyenda ayi wukamba
buawu Andele. Andele va kimosi ayi Filipi
bayiza kamba buawu yesu. 23 Yesu wuba
vutudila: —Thangu yifueni yoyi Muana Mutu
yikafueti kembosolo. 24 Bukiedika, bukiedika
ndikulukamba enati luteti lu ble lolo lubuidi
va ntoto lukadi bola, buna luidi kaka luawu
veka. Vayi enati lubodidi buna lumbutanga
zitheti ziwombo. 25 Woso mutu wunzola luzingu
luandi, wela luzimbisa vayi woso wunlenda
luzingu luandi va ntoto wawu wela lulunda
mu diambu di luzingu lukalumani. (aiōnios g166)
26 Woso wukutsadila, bika kandandakana. Ayi
koso ku ndidi kuna kuela ba kisadi kiama. Tata
wela kinzika woso wu kutsadila. 27 Buabu muel'
amam weka kiadi kiwombo. Mbi mfueti tuba e?
Tata, wukhula mu thangu yayi. Vayi ndiyizila
mu diambu di thangu yayi. 28 Tata, kembisa
dizina diaku! Muna thangu beni, mbembo yiba

ku Diyilu yiwakana: —Minu ndikembisa diawu
ayi ndiela buela kudikembisa diaka. 29 Nkangu
wu batu baba vana bawa mbembo beni, batuba
ti: —Yibedi nzazi. Vayi bankaka batuba ti:
—Mbasi yiza kunyolukila. 30 Yesu wuba kamba:
—Mbembo yisi wakakana mu diambu diama
ko vayi yiwakikini mu diambu dieno. 31 Buabu
tsambusulu yi nza yayi yifueni; buabu pfumu yi
nza yayi lozolo ku nganda. 32 Minu bu ndiela
tombolo ku diyilu, buna ndiela tuta batu boso
kuidi minu. 33 Yesu wutuba mambu momo mu
diambu di monisa phila lufua kela fuila. 34
Nkangu wumvutudila: —Beto tuzebi mu Mina
ti Klisto kafueti zinga mu zithangu zioso. Vayi
buna buevi ngeyo wuntubila ti Muana Mutu
kafueti tombulu ku Diyilu e? Buna nani Muana
mutu beni e? (aiōn g165) 35 Yesu wuba kamba: —Mu
thangu yifioti kaka, kiezila kididi va khatitsik'
eno buna bika ludiata bu luki ayi kiezila muingi
tombi kibika kulubuila. Bila woso wundiatila
mu tombi kakadi zaba kuevi keti kuenda. 36
Sumbu lukidi ayi kiezila buna luwilukila mu
kiezila muingi beno luba bana ba kiezila. Yesu
wutuba mambu momo, wuyenda, wusuama va
meso mawu. 37 Ka diambu ko Yesu wuvanga
bikumu biwombo va meso mawu vayi bamanga
ku nwilukila. 38 Buawu bobo budedikinina
mambu mabikula mbikudi Ezayi: Pfumu, nani
wuwilukila mambu momo kawa kuidi beto e?
Ayi kuidi nani kumonikinina lulendo lu Pfumu
e? 39 Diawu balendi wilukila ko bila Ezayi
wubuela bikula: 40 Niandi wuvonda meso mawu
Ayi wukitula mintima miawu matadi muingi
babika mona ayi babika sudika mu mintima
miawu mu diambu babika balula mavanga;
muingi ndiedi kuba belusa. 41 Ezayi wutubila
bobo mu diambu kamona nkemo wu Yesu
ayi wuyolukila mu diambu diandi. 42 Muaki
bawombo mu bapfumu zi Bayuda bawilukila
Yesu vayi bamanga kuditelimina kimbangi mu
diambu di Bafalisi bedi ku batotula mu nzo yi
lukutukunu. 43 Bila baluta zola nkembo wu
batu bika nkembo wu Nzambi. 44 Yesu wutuba
mu ndinga yingolo: —Woso wunguilukidi buna
bika sia ti minu veka kawilukidi vayi wilukidi
diaka mutu wowo wuthuma. 45 Woso mutu
wumbueni, mueni mutu wuthuma. 46 Minu
ndiyiza va nza banga kiezila mu diambu di woso
mutuwukunguilukila kabika ba mu tombi. 47
Woso mutu wulembo wi mambu mama vayi
kakadi kumasadila, ndilendi kunsambisa ko
bila ndisia kuiza mu diambu di sambisa nza ko
vayi ndiyiza mu diambu di vukisa nza. 48 Woso
wu kundoza ayi wunkamba tambula mambu
mama beki zuzi diandi. Mambu momo ndituba
mawu mela kunsambisa mu lumbu kitsuka.
49 Bila ndisia tubila mu luzolo luama veka ko
vayi mu luzolo lu Dise diodi dithuma. Niandi
veka wuthumina mambu momo mfueti tuba
ayi buevi mfueti tubila. 50 Nzebi ti thumunu
andi yidi luzingu lukalumani. Diawu mambu
momo ndilembo tubi, ndilembo tubila mawu
boso bukhambila Tata. (aiōnios g166)

13 Nyengo Pasika buna weka nduka Yesu
wuzaba ti thangu andi yifueni mu bika
ntoto wawu ayi mu kuenda kuidi Tata; bu kazola
batu bandi, bobobaba mu nza, buna wuba zola
nate kuna tsukusunu. 2 Mu thangu baba ndia
mu masika, buna Satana wukikotisila mayindu
mambimbi mu ntima Yuda Isikalioti, muana
Simoni, muingi kavakula Yesu. 3 Yesu bu kazaba
ti Tata wuyekula bima bioso mu mioko miandi,
bu kazaba ti kuidi Nzambi kaba ayi bu kazaba
ti buna weka kuenda kuidi Nzambi, 4 buna
wutelama va meza va baba; wutula minledi
miandi va ndambu; wubonga nledi wumosi;
bosi wukanga wawu mu luketo luandi. 5 Mbadi
wudukula nlangu mu dibodi, wutona sukula
malu ma minlongukimiandi ayi wufiona mawu
mu nledi wowo kakanga mu luketo luandi. 6
Bu katula vaba Simoni Piela, Piela wunkamba:
—A Pfumu, ngeyo Wunsukula malu mama e? 7
Yesu wumvutudila: —Mambu momo ndimvanga
wusi mazaba ko buabu vayi wela ku masudika
ku ntuala. 8 Piela wunkamba: —Nana, Pfumu!
Ngeyo kadi khumbu wulendi ko sukula malu
mama! Yesu wumvutudila: —Enati ndikadi
kusukula malu buna kuisi yama kithuadi ko! (aiōn
g165) 9 Simoni Piela wunkamba: —A Pfumu, bika
sia ti mo malu mama kaka vayi mioko miama
ayi ntu ama. 10 Yesu wumvutudila: —Mutu
yobidi mu nitu yimvimba, widi kaka mfunu mu
sukula malu bila widi wuvedila nitu yimvimba.
Beno luidi bavedila, vayi bika sia ti beno boso!
11 Yesu wuzaba kuandi mutu wowo wufueti
kumvakula. Diawu katubila ti: “Beno boso luisi
bavedila ko!” 12 Bu kamana ku basukula malu
ayi bu kavuata minledi miandi, wuyenda buela
vuanda diaka va meza ayi wuba yuvula: —A
buevi, lusudikidi diambu diodi ndiluvangidi
e? 13 Beno lueta kuthedila Nlongi ayi Pfumu,

bukiedika kuandi lueta tuba bila ndidi Pfumu
ayi ndidi Nlongi. 14 Enati minu Pfumu ayi Nlongi
ndilusukudi malu, buna beno mamveno lufueti
kukisukulanga malu meno beno na beno. 15 Bila
ndilumonisini kifuani. Banga bu ndiluvangidi,
buawu beno mamveno luvanganga. 16 Bukiedika,
bukiedika ndikulukamba ti kisadi kasi viatuka
ko pfumu'andi ayi mvuala kasi viatuka ko
mutu wowo wuntuma. 17 Enati luzebi mambu
mama, buna ma luba batu ba zikhini beno
sadila mawu. 18 Bika sia ti mu diambu di beno
boso ndintubila bobo bila nzebi bobo ndisobula.
Vayi mu diambu di masonuku madedakana:
Woso wundia yama dipha va kimosi niandi
wumbalumukini. 19 Ndilukembi mawu tona
buabu, tuamina mambu beni mavangama
muingi muthangu mela vangama luba wilukila
ti minu ndidi mutu wowo widi tona vana
thonono. 20 Bukiedika, bukiedika ndikulukamba
woso mutu tambudi mutu ndiela fidisa; buna
minu katambudi ayi woso wuthambudi buna
tambudi mutu wowo wuthuma. 21 Bu kamana
tuba mambu momo, Yesu wumona kiadi mu
ntima ayi wutelama kimbangi bu katuba ti:
—Bukiedika ndikulukamba ti mutu wumosi
mu beno wela kundiekula. 22 Minlonguki
mitalasana, ayi misia zaba ko nani kayolukila.
23 Wumosi mu minlonguki miandi, wowo Yesu
kaluta zola, wuyekama va thulu yi Yesu. 24
Simoni Piela wulabikisa nlonguki beni muingi
kayuvula Yesu kani nani kayolukila. 25 Buna
nlonguki beni wuyekama va thulu yi Yesu,
wunyuvula: —Pfumu, buna nani kuandi e? 26
Yesu wunkamba: —Woso mutu wowo ndikuiza
vani tini ki dipha kioki ndikuiza buiki mu supu.
Bu kabuika tini ki dipha mu supu; wuvana kiawu
kuidi Yuda Isikalioti, muana Simoni. 27 Yuda
bu katambula tini ki dipha beni, buna Satana
wukota mu niandi. Buna yesu wunkamba: —Tula
nsualu mu vanga diambu diodi tidi vanga! 28
Kadi mutu wumosi mu babo bavuanda va meza
kasia sudika ko bila mbi Yesu kankambila bobo
29 bila bankaka babanzila ti Yesu wukamba
Yuda, bu kaba nlundi wu zimbongo, ti kenda
sumbi bibio bavua mfunu mu diambu di nyengo
voti wumvana lutumunu mu vana zimbongo
kuidi minsukami. 30 Bu kamana tambula tini
ki dipha, Yuda wutotuka nsualu. Vaba va
builu. 31 Yuda bu Yuda bu katotuka, Yesu
wutuba: —Buabu Muana Mutu kembosolo ayi
Nzambi kembosolo mu niandi. [32 Enati Nzambi
kembosolo mu niandi,] buna Nzambi mamvandi
wela kembisa Muana Mutu mu niandi ayi fioti
fisiedi buna wela kunkembisa. 33 Bana bama, mu
ndambu thangu kaka ndikididi yeno. Luela ku
thomba vayi banga bu ndikamba kuidi Bayuda:
koko ndinkuenda beno lulendi baka bu kuizila
kuawu ko. Buabu kuidi beno khembi buawu.
34 Ndiluveni thumunu yimona: Luzolosananga
beno na beno. Banga bu ndiluzodidi, beno
mamveno luzolasananga beno na beno. 35 Enati
luzolo luidi yeno beno na beno, buna buawu
bobo bela zabila ti luidi minlonguki miama.
36 Simoni Piela wunyuvula: —Pfumu, kuevi
wunkuenda e? Yesu wumvutudila: —Buabu
wulendi kundandakana ko koko ndinkuenda
vayi wela kundandakana mu bilumbu bidi ku
ntuala. 37 Piela wubuela kunyuvula diaka: —A
Pfumu bila mbi ndilendi ku landikinina ko
buabu e? Ndiela yekula luzingu luama mu
diambu diaku. 38 Yesu wumvutudila: —Wela
yekula luzingu luaku mu diambu diama e? Vayi
bukiedika ndikukamba ti wela kuthunuka mu
zikhumbu zitatu tuamina tsusu yikokula.

14 Yesu wuba kamba: —Mintima mieno
mibika ba mu kiadi. Luwilukila Nzambi
ayi lunguilukila mamvama. 2 Mu nzo Dise
diama bibuangu biwombo bidi muna. Enati
buawu ko nganu ndilukembi buawu. Bila ndiedi
mu diambu di kulukubikila buangu. 3 Enati
ndiedi ayi ndilukubikidi buangu, buna ndiela
vutuka ayi ndiela kuiza kululanda muingi
mamveno luba ba va ndiela ba. 4 Beno luzebi
koko ndinkuenda ayi luzebi nzila! 5 Toma
wunyuvula: —A Pfumu, tukadi kueto zaba koko
wunkuenda. Buna buevi tufueti zabila nzila
e? 6 Yesu wumvutudila: —Minu ndidi nzila,
kiedika ayi luzingu. Kadi mutu kalendikuenda
kuidi Tata ko enati kasi viokila ko vadi minu. 7
Enati beno lunzebi, nganu luzebi Dise diama;
vayi tona buabu lunzebi ayi lummueni. 8
Buna Filipi wunkamba: —Pfumu, wutumonisa
Tata, buna difueni kuandi kuidi beto! 9 Yesu
wumvutudila: —Filipi, tona thama ndidi yeno
va kimosi vayi wusi kunzaba ko e? Woso mutu
wumbueni, mueni Tata. Buna buevi wulenda
tubila ti: “wutumonisa tata e?” 10 Wukadi kuaku
wilukila ti minu ndidi mu Tata ayi Tata widi
mu minu e? Mambu ndikulukamba, ndikadi ku
matubila mu luzolo luama veka. Tata widi mu
minu niandi weti vanga mavanga mandi. 11

Lunguilukila minu ndidi mu Tata ayi Tata widi
mu minu. Muaki mbote kuandi luwilukila mu
diambu di mavanga. 12 Bukiedika ndikulukamba
woso mutu wukunguilukila, mamvandi wela
vanga mavanga mama ndilembo vangi. Ayi
mavanga kela vanga mela viatuka mama bila
minu ndieka kuenda kuidi Tata. 13 Mamo luela
lomba mu dizina diama, ndiela mavanga muingi
Tatakakemboso mu muana. 14 Enati lulombidi
diambu mu dizina diama minu ndiela divanga.
15 —Enati beno lueta kunzola buna lukinzikanga
zithumunu ziama. 16 Ndiela leba Tata ayi wela
kuluvana mbombi wunkaka muingi kakalanga
yeno mu zithangu zioso; (aiōn g165) 17 niandi
Pheve yi kiedika. Nza yilendi tambula Pheve
beni ko, bila nza yilendi kuyimona ko ayi kasi
yizaba ko vayi beno luyizebi bila yidi yeno
ayi yela ba mu beno. 18 Ndilendi kulubika
banga bana basana ko vayi ndiela kuiza kuidi
beno. 19 Fioti fisiedi buna nza yilendi buela
kumbona diaka ko, vayi beno luela kumbona
bila minu ndilembo zingi ayi beno mamveno
luela zinga. 20 Mu lumbu kina luela zaba
ti kiedika minu ndidi mu Dise diama, beno
luidi mu minu ayi minu ndidi mu beno. 21
Woso mutu wunlundanga zithumunu ziama ayi
wukuzisadilanga bunaniandi wukunzolanga;
ayi woso mutu wukunzolanga, Dise diama diela
kunzola ayi minu ndiela kunzola ayi ndiela
kukimonikisa kuidi niandi. 22 Yuda, vayi bika
Yuda diodi batedfila Isikalioti, wunyuvula:
—Pfumu, bila mbi kuidi beto kaka wela
kukimonikisa vayi bika kuidi nza e? 23 Yesu
wumvutudila: —Enati mutu wunzodidi, wela
sadilanga mambu mama ayi Dise diama diela
kunzola. Tuela kuiza kuidi niandi ayi tuela
tunga nzo'eto mu niandi. 24 Woso mutu
wukambu kunzolanga, buna kasadilanga ko
mambu mama. Mambu lulembo wi masi mambu
mama ko vayi mambu ma Dise diodi dithuma.
25 Ndilukembi mambu mama bu ndikidi yeno.
26 Vayi mbombi, Pheve Yinlongo, yoyi Tata kela
fidisa mu dizina diama, wela kululonga mambu
moso ayi wela kulutebula moyo mu mambu
moso momo ndilukembi. 27 Minu ndilubikidi
ndembama ayi ndiluveni ndembama yama.
Minu ndikadi kuluvana banga bueta vanina
nza. Mintima mieno mibika ba kiadi ayi mibika
mona tsisi. 28 Beno luwa ti minu ndilukamba:
Minu ndiedi vayi ndiela kuiza kuidi beno. Enati
bukiedika beno lunzola nganu khini lummona
mu diambu ndiela kuenda kuidi Tata, bila Tata
niandi wundutidi munnene. 29 Ndilukembi
mambu mama bu kamavangimini ko muingi
luba wilukila thangu mela vangama. 30 Ndisiedi
ko thangu yiwombo mu buela solula yeno bila
pfumu yi nza wulembo yizi. Muaki kasi ko kadi
lulendo mu minu. 31 Vayi mu diambu nza yizaba
ti ndieta zola Tata, ndieta vanga boso buididi
thumunu yi tata, bika lutelama; tubotukanu
vava.

15 —Minu ndidi nsinga wukiedika wu vinu,
Dise diama niandi nkuni. 2 Dioso ditafi
didi mu minu dinkambu buta makundi,
niandi wukudizenganga. Dioso ditafi dieta
buta makundi, wukudisukulanga muingi diluta
buela buta makundi. 3 Buabu lueka bavedila
mu diambu di mambu momo ndilukembi. 4
Lukangama mu minu ayi minu mu beno. Banga
buididi ditafi: dilendi buta dikundi ko mu niandi
veka enati disi ko dikangama mu nsinga. Beno
mamveno lulendi buta makundi ko enati lukadi
kangama mu minu. 5 Minu ndidi nsinga wu vinu;
beno luidi matafi. Woso widi wukangama mu
minu, minu ndidi wukangama mu niandi, buna
wela buta makundimawombo. Bila kambu minu
lulendi vanga diambu dimosi ko. 6 Enati mutu
kasi wukangama mu minu buna wunlozungu
ku nganda nanga ditafi ayi weti yuma. Beti
kupikanga matafi beni, meti tulungu ku mbazu
ayi meti vianga mbazu. 7 Enati luidi bakangama
mu minu ayi mambu mama madi mu beno,
buna lulenda kueno lomba kioso kima kilutidi,
luela kitambula! 8 Diambu dimvananga nkembo
wu Dise diama diawu diadi: lubuta mimbutu
miwombo ayi lukituka minlonguki miama.
9 Bu didi ti Tata wunzola, minu mamvama
ndiluzola. Lukangama mu luzolo luama. 10
Enati lunsadilanga zithumunu ziama, buna luela
kangama mu luzolo luama banga bu ndieta
sadila zithumunu zi Dise diama ayi bu ndidi
wukangama mu luzolo luandi. 11 Ndilukembi
mambu mama muingi khini ama yiba mu beno
ayi khini eno yiba yiduka. 12 Thumunu yama
yawu yayi: Luzolasana beno na beno banga
bu ndiluzodila. 13 Kuisi ko mutu beki luzolo
lulutidi banga mutu wowo wumvanaluzingu
luandi mu diambu di bakundi bandi. 14
Beno luidi bakundi bama enati lumvanganga
mambu momo ndikulutumina. 15 Ndikadi buela
kulutedila bisadi bila kisadi kizabanga ko mambu

mamvanganga pfumu'andi. Vayi ndilutedidi
bakundi bila ndilukembi mambu mamo ndiwa
kuidi Tata. 16 Beno lusia kutsobula ko vayi minu
ndilusobula ayi ndilubieka mu diambu luenda
ayi lubuta mimbutu. Mimbutu mieno mizingila
muingi Dise diama kaluvana kioso luela lomba
kuidi niandi mu dizina diama. 17 Diambu
ndikulutumina diawu diadi: bika luzolasana
beno na beno. 18 —Enati nza yilulendidi, buna
luzaba ti minu yituama lenda. 19 Enati beno
luidi basi nza nganu nza yikuluzolanga bila
yawu yi luvuidi. Vayi bu luisi ko basi nza ayi
bu didi ti minu ndilusobula mu nza, diawu nza
yifueti ku lulenda. 20 Lutebuka moyo mu mambu
momo ndilukembi ti kisadi kasi viokapfumu'
andi mu bunneni ko. Enati bandiamisa buna
beno mamveno bela kuluyamisa. Enati basadila
mambu mama buna bela sadila mambu meno.
21 Vayi bela kuluvangila mambu moso mu
diambu di dizina diama; bila basi zaba ko mutu
wowo wuthuma. 22 Enati ndisia kuiza ko ayi
ndisia kuba yolukila ko, nganu basi masumu
ko! Vayi buabu basi ko kadi phengomokono
mu masumu mawu. 23 Woso wukundenda,
buna wunlendanga Dise diama. 24 Enati ndisia
vanga mavanga manneni ko mu bawu, momo
makamavengieti mutu wunkaka ko, nganu basi
masumu ko. Vayi buabu bamueni, bandedidi
minu va kimosi ayi Dise diama. 25 Vayi mu
diambu di dedikisa masonama mu Mina miawu:
Bandenda mu kambu bila. 26 Mbombi bu kela
kuiza, wowo ndiela kulufidisa bu kela ba kuidi
Tata, Pheve yikiedika, yoyo yiba kuidi tata, wela
kuthelimina kimbangi. 27 Beno mamveno luela
telama kimbangi bila tona vana thonono beno
luidi yama va kimosi.

16 Ndilukembi mambu mama mu diambu di
lubika bua mu zithotolo. 2 Bela ku lukuka
mu zinzo ziawu zi zithutukunu ayi thangu yeka
nkuiza yoyi woso mutu bu kela kuluvonda;
kela banzila ti Nzambi kalembo sadila. 3 Bela
vanga mambu bila momo basi zaba ko Tata
ayi basi kunzaba ko. 4 Ndilukembi mambu
mama muingi thangu bu yela fuana, luba tebuka
moyoti ndilukamba mawu. Ndisia kulukamba
ko mambu mama tona vana thononobila buna
ndikidi yeno. 5 —Buabu ndieka kuenda kuidi
mutu wuthuma. Vayi kadi mutu wumosimu
beno kakadi kundiuvula: kuevi wunkuenda
e? 6 Vayi mu diambu ndilukembi mambu
mama, kiadi kiwedi mu mintima mieno. 7
Vayi makiedika ndikulukamba: bulutidi mbote
kuidi beno minu ndienda; bila enati ndikadi
kuenda, buna mbombi kalendi kuiza ko kuidi
beno. Vayi enati ndiedi, buna ndiela kulufidisa
mbombi. 8 Bu kela kuiza, wela sudikisa bumboti
nzimbala yi batu mu diambu di masumu, mu
busonga ayi mu diambu di tsambusulu. 9 Mu
diambu di masumu bila bakadi ku nguilukila.
10 Mu diambu di busonga bila ndieka kuenda
kuidi Tata, ayi lulendi buela kumbona ko.
11 Mu diambu di tsambusulu bila pfumu yi
nza yayi wukisambusulu. 12 Muaki mambu
mawombo makidi yama ma kulukamba, vayi
buabululendi ku manatikisa ko. 13 Vayi niandi,
Pheve yi kiedika, bu kela kuiza, buna wela
kuludiatisa mu kiedika kioso, bila kalendi tuba
ko mambu mandi veka, vayi wela kulukamba
mambu momo kawa. Wela kulukamba mambu
mela kuiza ku ntuala. 14 Wela kukhembisa bila
wela bonga mambu moso madi mu miny ayi
mawu kela kulukamba. 15 Bibio bivuidi tata,
minu kuandi ndibivuidi. Diawu thubidingi ti
wela bonga mambu moso madi mu minu ayi
wela kulukamba mawu. 16 Fioti kuandi kaka
fisiedi buna lulendi buela kumbona ko, vayi fioti
kuandi fisiedi buna luela kumbona! 17 Ndambu
mu minlonguki miandi mikambasana miawu
na miawu: —Buna buevi bunsundula mambu
momo makatubidi bu kakembi ti: “fioti kuandi
fisiedi buna lulendi buela kumbona ko”, bosi
“fioti kuandi fisiedi buna malu buela kumbona
e?” Ayi bu katubidi ti: “Bila ndieka nkuenda
kuidi Tata e?” 18 Bawu na bawu batuba: —Buevi
bunsundula bu kantuba: “fioti kuandi fisiedi
e”? Tukadi sudika mbi kantuba. 19 Yesu wuzaba
ti bazola kunyuvula kiuvu, buna wuba kamba:
—Beno lulembo kiyuvula beno na beno mu
mambu momo thubidingi: “fioti kaka fisiedi
buna lulendi buela ku mbona ko” ayi “fioti
kaka fisiedi buna luela kumbona!” 20 Bukiedika
ndikulukamba ti luela dila ayi luela nionga.
Muaki nza yela mona khini. Beno luela ba mu
kiadi vayi kiadi kieno kiela kituka khini. 21
Nketo bu keti buta wumonanga ziphasi bila
thangu'andi yifueni. Vayi bu kabutidi, buna
wunzimbakananga ziphasi ziandi mu diambu
di khini yoyo kammonanga mu mona ti mutu
butukidi mu nza. 22 Beno mamveno, buabu
mu phasi lueka vayi ndiela buela kulumona
ayi mintima mieno miela mona khini ayi kuisi

ko mutu wela kuluziona khini eno. 23 Mu
lumbu beni kina, lulendi ba kundiuvula kadi
diambu dimosi ko. Bila bukiedika ndikulukamba
ti bima bioso biobi luela lomba kuidi Tata
mu dizina diama, buna wela kuluvana biawu.
24 Nate buabu kadi diambu dimosi lulombidi
ko mu dizina diama, vayi bikalulomba ayi
malu tambula muingi khini eno yiba yiduka.
25 Ndilukembi mambu momo mu zinongo.
Vayi thangu yeka nkuiza yoyi ndiela kambu
buela kuluyolukila mu zinongo; vayi ndiela
kulusudikisa mambu mamo matedi tata. 26 Mu
lumbu kina, luela lomba mu dizina diama. Ayi
kadi tuba ti minu ndiela leba Tata mu diambu
dieno, 27 bila niandi veka Tata weta kuluzola;
bila beno lueta kunzola ayi lueta wilukila ti kuidi
Nzambi tata minu ndiba. 28 Kuidi tata ndiba ayi
ndiyiza va nza; buabu ndieka buela bika nza ayi
ndieka kuenda kuidi tata. 29 Minlonguki miandi
minkamba: —Buabu wulembo sudikisa bumboti,
wukadi tubila mu zinongo. 30 Buabu tusudikidi
mboti ti ngeyo zebi mambu moso ayi wisi ko
mfunuti mutu kayuvula diambu. Mu diambu
diodi tuwilukidi mboti ti ngeyo kuidi wuba. 31
Yesu wuba vutudila: —Buabu luwilukidi e? 32
Tala thangu yeka kuiza ayi yifueni, yoyi luela
bela basasakana, kadika mutu ku nzo'andi; ayi
luela kumbika minu veka. Muaki ndisi ko minu
veka bila Tata widi mu minu. 33 Ndilukembi
mambu mama muingi lutambula ndembama mu
minu. Luela yamusu va nza vayi luba bukhafi
bila minu ndungini nza.

17 Yesu bu katuba mambu momo, wuvumbula
meso mandi ku diyilu ayi wutuba:
—Tata, thangu yifueni, kembisa Muan'aku
muingi muan'aku kakembisa; 2 bu didi ti
ngeyo wumvana lulendo mu batu boso mu
diambu kavana luzingulukalumani kuidi babo
bobo wumvana. (aiōnios g166) 3 Muaki luzingu
lukalumani luidi mu kuzaba ngeyo Nzambi
yimosi kakayi kiedika ayi mu zaba Yesu Klisto
mutu wowo wutuma. (aiōnios g166) 4 Minu
ndikembisidi va ntoto; ndimanisini kisalu
kioki wuphana mu sala. 5 Buabu Tata bika
wukhembisa va ntual'aku mu nkembo wowo
wubayama bu ndiba yaku va kimosi, tuamina
nza yivangama. 6 —Ndizabikisidi dizina diaku
kuidi batu bobo wuphana, bobowubonga mu
nza. Baba batu baku ayi wuphana bawu ayi
balunda mambu maku. 7 Buabu bazebi ti mambu
moso momo wuphana, kuidi ngeyo maba. 8 Bila
ndiba veni mambu momo wuphana. Batambula
mawu; bukiedikabazaba ti kuidi ngeyo ndiba.
Bawilukila ti ngeyo wuthuma. 9 Ndinsambila mu
diambu diawu. Ndisi nsambila ko mu diambu di
nza, vayi mu diambu di batu bobo wuphana bila
batu baku. 10 Ayi bibioso biobi phuidi ngeyo
kuandi vuidi biawu; bibioso biobi vuidi minu
kuandi phuidi biawu ayi ndilembo kemboso mu
bawu. 11 Ndisiedi diaka va nza ko, vayi baba
badi va nza, minu ndieka kuizakuidi ngeyo. Tata
di Nlongo, bika wuba keba mu lulendo lu dizina
diaku, dizina diodi wuphana, muingi baba mutu
wumosi, banga beto butuididi mutu wumosi.
12 Bu ndibedi yawu va kimosi ndibakebidi
mu dizina diaku diodiwuphana. Ndibalundidi,
kadi mutu wumosi mu bawu kasia zimbala ko;
botula kaka wumosi: muana wu bulungi muingi
masonuku madedakana. 13 Buabu minu ndieka
kuiza kuidi ngeyo. Ndilembo tubi mambu mama
bundikidi va nza muingi khini ama yoyo yiduka
yiba mu bawu. 14 Ndibaveni mambu maku; nza
yiba lendidi bila basiko basi nza bangaminu
ndisiko muisi nza. 15 Ndikadi kulomba ti wuba
botula va nza vayi wuba keba mu nkua wumbi.
16 Basiko basi nza banga minu ndisiko muisi
nza. 17 Wuba bieka mu kiedika bila mambu
maku madi makiedika. 18 Sumbu didi ti ngeyo
wuthuma va nza, minu mamvama ndiba tuma
va nza. 19 Ndikivedisidi minu veka mu diambu
diawu, muingi mamvawu kiedika ki bavedisa.
20 Ndikadi sambila mu diambu diawu kaka vayi
mu diambu di batu bobo bela kunguilukila mu
diambu di mambu mawu. 21 Ndinlomba muingi
babo baba mutu wumosi banga ngeyo Tata
widi mu minu, minu mu ngeyo muingi bawu
mamvawu baba mu beto; mu diambu di nza
yiwilukila ti ngeyo wuthuma. 22 Ndibavana
nkembo wowo wuphana muingi baba mutu
wumosi, banga beto bu tuididi mutu wumosi.
23 Minu mu bawu, ngeyo mu minu muingi mu
kiedika baba mutu wumosi, mu diambu di nza
yizaba ti ngeyo wuthuma, ayi yizaba ti wuba
zola banga bu wunzodila. 24 Tata, thidi ti batu
bobo wuphana baba vovo minu ndiela ba muingi
bamona nkembo'ama, nkembo wowo wuphana
bila ngeyo wunzola tuamina nza yivangama. 25
A Tata di busonga, nza yisi kuzaba ko; vayi minu
ndizaba ayi baba bazaba ti ngeyo wuthuma.
26 Minu ndiba zabikisa dizina diaku ayi ndiela
buela kuba zabikisadiawu muingi luzolo lolo

wunzodila luba mu bawu ayi minu ndiba mu
bawu.

18 Bu kamana tuba mambu momo, Yesu
wuyenda ayi minlonguki miandi ku
ndambu yinkaka yi mvuila nlangu yi Sediloni.
Bakota mu ndima yimosi yi minti yiba kuna. **2**
Yuda mutu wowo wunyekula, wuzala buangu
beni, bila zikhumbu ziwombo Yesu kaba
kutakananga kuna ayi minlonguki miandi. **3**
Buna Yuda wunata kuna nkangu wu masodi
ayi minsungi mi Nzo Nzambi, miomi bamvana
kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi.
Bayiza ayi minda mi masisa, minda mi mavidila
ayi binduanina. **4** Yesu bu kazaba mamo
meka kunkuizila, wuyenda ku baba ayi wuba
yuvula: —Nani luntomba e? **5** Bamvutudila:
—Yesu muisi Nazaleti! Yesu wuba kamba ti:
—Minu'awu. Yuda, mutu wunyekula wuba
yawu va kimosi. **6** Mu thangu Yesu kaba
kamba ti "Minu awu"; bavutikisa mambusa-
mbusaayi babua va ntoto. **7** Yesu wubuela kuba
yuvula diaka: —Nani luntomba e? Bawu babuela
kumvutudila: —Yesu muisi Nazaleti! **8** Yesu
wukamba ti: —Ndilukembi ti minu'awu. Enati
minu luntomba, buna lubika baba benda kuawu!
9 Buawu bobo bu dedikinina mambu katuba:
"kadi mutu wumosi ndisi zimbisa ko mu bobo
wuphana". **10** Simoni Piela wuba ayi sabala,
wuvola sabala kiandi; wuzuba kisadi ki pfumu
yi zinganga Nzambi ayi wunzenga dikutu di
lubakala. Dizina di kisadi beni Malikusi. **11**
Vayi Yesu wukamba Piela: —Vutula sabala mu
lubunda. A buevi ndibika nua mbungu yoyi
yiphana Tata e? **12** Nkangu wu masodi ayi
pfumu awu va kimosi minsungi mi Bayuda,
babuila ayibakanga Yesu. **13** Bannata theti kuidi
Ana, bila wuba nkuekizi wu Kayife, wuba pfumu
yi zinganga Nzambi mu mvu beni. **14** Muaki
Kayife niandi wuvana ndongi kuidi Bayuda ti
bulutidi mbotimutu wumosi kafua mu diambu
di batu boso. **15** Simoni Piela ayi nlonguki
wunkaka, balandakana Yesu. Nlonguki beni
wuzabakana kuidi pfumu yi zinganga Nzambi.
Diawu nlonguki beni kakotila ayi Yesu ku
luphangu lu pfumu yi zinganga Nzambi. **16** Vayi
Piela wutelama va muelo, ku nganda. Nlonguki
wowo wuzabakana kuidi pfumu yi zinganga
Nzambi, wutotuka ayi wusolula ayi nsungi
wunkieto wu muelo wuba vana; mbadi wukotisa
Piela. **17** Kisadi ki nketo kisunga muelo wuyuvula
Piela: —A ngeyo, widiko wumosi mu minlonguki
mi mutu wowo e? Piela wumvutudila: —Nana,
ndisi nlonguki andi ko. **18** Bisadi ayi minsungi
balunga mbazu, bayizungidila mu kuyiyotila
bila kiozi kuba. Piela mamvandi wuba yawu va
kimosi; wuyota mbazu. **19** Pfumu yi zinganga
Nzambi wutona yuvula Yesu biuvu mu diambu
di minlonguki miandi ayi mu diambu di malongi
mandi. **20** Yesu wumvutudila: —Va meso ma
batu boso ndiyolukila; ndibedi longanga mu
zinzo zilukutukunu mu zithangu zioso ayi
mu nzo Nzambi, kuna kubedi kutakananga
Bayuda boso ayi kadi diambu dimosi ndisia
tubila ko mu kinsueki. **21** Buna bila mbi
wulembo kundiuvula biuvu biobi e? Yuvula
batu bobobabedi kunguanga, mambu mbi ndiba
kamba. Bukiedika bawu bazebi mambu ndituba.
22 Yesu bu kamana tuba bobo, nsungi wumosi
wuba vana wuzuba Yesu mbata, wunkamba:
—Buawu bobo fueti vutudila mvutu kuidi pfumu
yi zinganga Nzambi. **23** Yesu wumvutudila:
—Enati bu mbimbi thubidi buna mbonisa
mbimbi yoyi thubidi. Buna bila mbi wunzubidi
mbata enati bukiedika thubidie? **24** Ana wufidisa
Yesu wukangama mu minsinga kuidi Kayife,
pfumu yi zinganga Nzambi. **25** Simoni Piela wuba
vana, wunyota mbazu. Banyuvula: —Ngeyo
wisiko wumosi mu minlonguki miandi e? Piela
wutunuka bu katuba: —Nana, ndisi nlonguki
andi ko. **26** Vayi kisadi kimosi, mu bisadi bi
pfumu yi zinganga Nzambi, wubakhomba yi
mutu wowo Piela kazenga dikutu, wukamba
Piela: —Ngeyo, ndisi kumonanga ko va kimosi
ayi mutu wuna ku ndima yi minti e? **27** Piela
wubuela tunuka diaka. Mu thangu yina kaka
tsusu yikokula. **28** Mu nsuka, batotuka ku
nzo Kayife ayi banata Yesu ku buangu kioki
bansambisilanga batu. Bobo bannata basia kota
ko ku buangu beni muingi babika sumuka vayi
mu diambu babaka budila Pasika. **29** Pilatu
wutotuka, ku baba ayi wuba yuvula: —Mambu
mbi lufundidi mutu wowo e? **30** Bamvutudila:
—Enati mutu wawu kasi ba mvangi wu mambu
mambimbi ko nganu tuisi kunyekula ko kuidi
ngeyo. **31** Buna Pilatu wuba kamba: —Lumbonga
beno veka ayi lunsambisa beno veka, boso
buididi Mina mieno! Bayuda bamvutudila:
—Beto tuisiko minsua mu vonda mutu. **32** Buawu
bobo bu dedikinina mambu matuba Yesu mu
diambu di monisaphila lufua kela fuila. **33** Pilatu
wukota ku buangu kioki bansambisilanga batu,

wutela Yesu, wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu
wu Bayuda e? 34 Yesu wumvutudila: —Mambu
momo wuntuba kuidi ngeyo veka mabedi voti
batu bankaka bakembi mawu mu diambu diama
e? 35 Pilatu wumvutudila: —Minu ndidi Nyuda
e? Basi tsi aku ayi bapfumu zi zinganga Nzambi
bawu bayekudi kuidi minu. Mbi wuvengi e?
36 Yesu wumvutudila: —Kipfumu kiama kisi
ki nza yayi ko. Enati kipfumu kiama kidi ki
nzayayi, nganu bisadi biama binueni mu diambu
ndibika yekulu mu mioko mi Bayuda. Vayi
buabu kipfumu kiama kisi ki nza yayi ko. 37
Pilatu wunyuvula: —Buna widi ntinu e? Yesu
wumvutudila: —Ngeyo tubidi buawu, ti minu
ndidi ntinu! Minu ndibutuka mu diambu diadi
ayi mu diambu diadi ndiyizila va nza: mu diambu
di telimina kiedika kimbangi. Woso mutu widi
mu kiedika buna weta wanga mbembo ama. 38
Pilatu wunyuvula: —Buna mbi biobio kiedika e?
Bu kamana tuba bobo, wubuela totuka diaka ku
nganda kuba Bayuda ayi wuba kamba: —Kadi
bila kimosi ndikadi mona mu niandi. 39 Vayi
kifu kieno kidi ti mfueti ku lutotudila mutu
wumosi mu nloko mu thangu yi Pasika. A buevi,
lutidi ndilutotudila ntinu wu Bayuda e? 40 Buna
babo bayamikina mu mbembo yingolo: —Nana!
Niandi ko! Wututotudila balabasi! Balabasi wuba
dovula.

19 Buna Pilatu wubonga Yesu ayi wunzubisa
bikoti. 2 Masodi matunga budu ki zitsende;
matula kiawu va ntu Yesu ayi mamvuika yunga
kimbuaki. 3 Mayiza ku kaba ayi mankamba:
—Mboti'aku ntinu wu Bayuda! Banzuba zimbata.
4 Pilatu wubuela totuka diaka ku nganda, wuba
kamba: —Tala! Ndieka ku lunatina niandi ku
nganda muingi luzaba mboti ti ndikadi mona
kadi bila kimosi mu niandi. 5 Yesu wutotuka
ku nganda, wuvuata budu ki zitsende ayi
yungakimbuaki. Pilatu wuba kamba: —Tala,
mutu beni! 6 Bapfumu zi zinganga Nzambi
ayi minsungi mi Nzo Nzambi bu bammona,
bayamikina mu kingolo: —Mbandi va dikulusi!
Mbanda va dikulusi! Vayi Pilatu wuba kamba:
—Lumbonganu beno veka ayi lumbanda va
dikulusi bila minu ndikadi mona kadi bila kimosi
mu niandi. 7 Bayuda bavutudila Pilatu: —Beto
Mina midi yeto ayi landakana mu matedi mina
mieto niandi kafueti kaka fua bila wukibiekidi
Muana Nzambi. 8 Pilatu bu kawa mambu momo,
wuluta mona boma. 9 Wubuela kota ku buangu
kioki bansambisilanga batu. —Kuevi wuba e?
Vayi yesu kasia vutula kadi diambu dimosi ko. 10
Pilatu wunkamba: —Ngeyo mengi kundiolukisa
e? Kuisi zaba ko ti minu mbeki minsua mu
kuyekula voti ku bandisa va dikulusi e? 11 Yesu
wumvutudila: —Kulendi baka lulendo ko mu
minu enati Nzambi widi ku Yilu kasi kuvana
luawu ko. Diawu mutu wowo wutsumbisidi
kuidi ngeyo vodidi masumu ma ngolo. 12 Tona
mu thangu yina, Pilatu wutomba nzila yikafueti
kunyekudila vayi Bayuda baluta yamikina:
—Enati yekudi mutu wawu, buna wisi nkundi
wu Sezali ko bila woso mutu wukibiekidi ntinu
buna mbeni yi Sezali. 13 Bu kawa mambu
momo, Pilatu wubuela nata Yesu ku nganda;
wuyenda vuanda ku tilibinadu, va buangu
baba tedilanga “Nganda matadi makitoko.”
Mu ki Ebelewo “Ngabata”. 14 Mambu momo
mavangama mu lumbu kituamina nyengo wu
Pasika, nduka-nduka va thangu midi. Buna
Pilatu wukamba bayuda: —Tala ntinu'eno niandi
niawu! 15 Vayi bayamikina: —Kafua! Kafua!
Mbandi va dikulusi! Pilatu wuba yuvula: —Buevi,
ndibandisa ntinu'eno va dikulusi e? Bapfumu
zi zinganga Nzambi zimvutudila: —Beto tuisi
ntinu wunkaka ko, ntinu'eto Sezali kaka! 16
Pilatu wuba yekudila Yesu muingi bambanda va
dikulusi. Buna babonga yesu ayi bannata. 17
Wutotuka ayi wunata dikulusi diandi, wuyenda
ku buangu kibabantedilanga: “Mvesi wu ntu”
bu dinsundula mu ki Ebelewo: “Ngolongota”. 18
Kuna bambandila va dikulusi va kimosi ayi batu
buadi bankaka: wumosi ku lumoso, wumosi ku
lubakala; Yesu va khatitsika. 19 Pilatu wuvanga
tini ki dibaya, wutula kiawu vana dikulusi;
munamusonama: “Yesu muisi Nazaleti, ntinu
wu Bayuda.” 20 Bayuda bawombo batanga tini
ki dibaya beni bila buangu kioki babandila
Yesu va dikulusi kiba kifikama ayi divula. Tini
ki dibayabeni kisonimina mu Kiebelewo, mu
Kingeleki, mu Kilatini. 21 Buna bapfumu zi
zinganga Nzambi zi Bayuda zikamba Pilatu:
—Kadi sonika ti “Ntinu wu Bayuda” vayi sonika
ti “Mutu wawu wutuba ti: minu ndidi ntinu wu
Bayuda”. 22 Vayi Pilatu wuvutula: —Mambu
momo tsonikini, mafueni! 23 Masodi bu mamana
banda Yesu va dikulusi, mabonga minledi
miandi, bavasa miawu mu bikuku biya; kadika
disodi ayi kuku kiandi. Babonga diaka yunga
kiandi; muaki yunga beni kiba ki nledi wumosi
kaka tona ku yilu nate ku wanda, kikambu

tungu. 24 Diawu masodi makambasana mawu
na mawu: —Tubikeno kukikanzuna vayi tukitela
wadi muingi tutala nani wumbuilu wadi beni.
Mambu momo mavangama mu diambu di
dedikisa masonuku mantuba ti: Bakabasana
minledi miama ayi batela yunga kiama wadi.
Masodi mavanga mambu momo. 25 Ngudi yi
Yesu, nkomba ngudi yi Yesu, Maliya: nketo wu
Klopasi ayi Maliya muisi Mangadala batelama
va ndambu vaba dikulusi di Yesu. 26 Yesu bu
kamona ngudi andi ayi nlonguki wowo kaluta
zola wutelama vana; buna wukamba ngudi
andi: —Nketo, tala muan'aku! 27 Bosi wukamba
nlonguki: —Tala ngudi aku! Tona mu ntangu
beni nlonguki wowo wulunda ngudi yi Yesu
ku nzo'andi. 28 Yesu bu kazaba ti mambu
moso madukidi, wutuba mu diambu masonoko
madedakana: —Ndieka mona phuila. 29 Mvungu
wumosi wuba vana, wuba wuwala vinu ki ngami.
Babuika eponzi mu vinu beni; basomika eponzi
beni va tsongi nti wu isopi; bavumuna nti beni
nate va mutu wu Yesu muingi kanua. 30 Yesu bu
kabimba vinu beni ki ngami, wutuba: —Mamoso
madukidi. Buna wudokika ntu'andi, wutabuka
vumunu. 31 Sumbu kiba lumbu ki khubumunu,
bila lumbu kina kiba lumbu kinneni ki saba,
diawu Bayuda balombila Pilatu ti babakelula
malu ayi baba botula va dikulusi mu diambu di
zinitu ziawu zibika vuanda va dikulusi mu lumbu
ki saba. 32 Masodi mayiza ayi makelula malu ma
mutu wutheti ayi ma mutu wowo wunkaka wu
babanda yandi va dikulusi. 33 Bu batula vaba
Yesu, bamona ti Yesu wukifuididingai, basia
kelula malu mandi ko. 34 Vayi disodi dintobula
dionga mu luvati; vana vawu menga ayi nlangu
bitotukidi. 35 Mutu wowo wummona wutelama
kimbangi ayi kimbangi kiandi kidi kikiedika
ayi niandi zebi ti weti tuba kiedika muingi
beno mamveno luwilukila. 36 Bila mambu
momo mavangama mu diambu di masonoko
masunduka: kadi mvesi andi wumosi wusia
kelulu ko. 37 Buela diaka, masonuku mankaka
meti kamba: thalu'awu yela ba kuidi mutu
wowo batobula. 38 Momo bu mavioka, Zefu
muisi Alimate, wuba nlonguki wu Yesu mu
kinsueki bila wuba ntinanga Bayuda, wuyenda
lomba minsua kuidi Pilatu muingi kabotula nitu
yi Yesu va dikulusi. Pilatu wumvana minsua.
Wuyenda bonga nitu Yesu. 39 Nikodemi, mutu
wowo va thonono wuyenda bata Yesu mu builu,
mamvandi wuyiza, wunata bungu kimalasi
matsudi ma mile masobakana ayialowesi. Malasi
beni maba nduka-nduka makumatatu makilo.
40 Babonga nitu yi Yesu, bazinga yawu malasola
ma lino momo badukudila malasi boso buididi
kifu ki Bayuda mu zika mvumbi. 41 Va buangu
kioki babandila Yesu va dikulusi vaba ndima yi
minti. Muna ndima beni muba ziami kimona
disokolo mu ditadi, muzikulu mutu ko. 42 Batula
muawu Yesu bila ziami beni kiba kifikama mu
diambu di khubumunu yi Bayuda.

20 Mu lumbu kitheti kisabala, buna kudi
tombi, Maliya muisi Mangadala wuyenda
ku ziami; wumona ditadi dibotulu va muelo
ziami. 2 Wuzawula ayi wuyiza kuidi Simoni
Piela ayi nlonguki wowo Yesu kaluta zola, wuba
kamba: —Babotudi nitu yi Pfumu mu ziami;
tukadi zaba kuevi batudidi yawu! 3 Piela ayi
nlonguki wowo batotuka; bayenda ku ziami. 4
Bawu buadu bazawula va kimosi, vayi nlonguki
wowo wunkaka wulutila Piela mu thinu ayi
wuba wutheti mu tula ku ziami. 5 Bu kayinama,
wumona kaka minledi mizikulu Yesu va tsi
vayi kasia kota ko. 6 Simoni Piela, mutu wuba
kunlandakana ku manima, wutula, wukotamu
ziami ayi wumona minledi va tsi 7 ayi nledi
wowo bazinga ntu wu Yesu. Nledi beni wusia
ba va kimosi ko ayi minledi miomi mizikulu
Yesu vayi wawu va buangu kinkaka wuba. 8
Bosi nlonguki wunkaka wowo wuba wutheti
mu tula ku ziamimamvandi wukota. Wumona
ayi wuwilukila. 9 Bila buna basudikidi ko ti
Yesukafueti fuluka mu bafua. 10 Bosi minlonguki
mivutuka kuawu. 11 Vayi Maliya wutelama ku
nganda, va ndambu ziami, wudila ngolo. Bu kaba
dila, wuyinama mu ziami, 12 wumona zimbasi
zizole zivuata minledi miphembi zivuanda va
buangu kioki batula nitu yi Yesu: wumosi
wuvuandila ku ndambu kubela ntu, wumosi
ku ndambu yibela malu. 13 Zinyuvula: —A
nketo, bila mbi wulembo didila e? Maliya
wuba vutudila: —Mu diambu bayibidi nitu
yi Pfumu ama, ndikadi zaba kuevi batudidi
yawu! 14 Bu katuba bobo, wubaluka; wumona
yesu buna katelimini. Vayi kasia zaba ko ti
niandi. 15 Yesu wunyuvula: —A nketo, bila mbi
wulembo didila e? Nani wuntomba e? Maliya
kabanzila ti mutu beni wuba kisadi mu ndima
yi minti. Buna wunkamba: —A tata, enati ngeyo
wumbongidi, buna wukhamba kuevi wuntudidi
muingi ndienda mbongi. 16 Yesu wuntela mbila:

—A Maliya! Wabaluka ku kaba, wutambudila mu
kiebelewo: —Labuni; bu dinsundula: “nlongi”. 17
Yesu wunkamba: —Kadi kutsimba, bila ndiyedi
ko kuidi Dise diama. Vayi yenda bati bakhomba
ziama ayi wuba kamba ti ndieka kuenda kuidi
Dise diama ayi Dise dieno; kuidi Nzambi ama
ayi Nzambi eno. 18 Maliya muisi Mangadala
wuyenda bata minlonguki; wuba kamba ti:
—Mbueni Pfumu ayi mawu mama mambu
kakhembi. 19 Mu masika ma lumbu beni,
lumbu kitheti ki sabala; mielo mi nzoyoyi yiba
minlonguki miba mizibama mu diambu di
boma bamona bayuda. Bazimbukila Yesu wuyiza
ayi wutelama va khatitsik'awu. Wuba kamba:
—Ndambama yibanga yeno. 20 Bu katuba bobo;
wuba monisa mioko miandi ayi luvati luandi.
Minlonguki mimona khini bu mimona Pfumu. 21
Yesu wubuela kuba kamba diaka: —Ndembama
yibanga yeno! Banga buthumina, Tata minu
mamvama buawu ndikulutumina! 22 Bu katuba
bobo; wuba vemunina phemo ayi wuba kamba:
—Tambulanu Pheve Yinlongo! 23 Woso luela
lemvukila masumu, mela lemvokolo Vayi woso
luela manga lemvukila, buna masumu mandi
balendi lemvokolo ko. 24 Toma, wumosi mu
kumi bamvuala buadi, mutu babantedilanga
“kitsimba”, kasia ba yawu ko mu thangu Yesu
kayiza. 25 Minlonguki minkaka minkamba:
—Toma, beto tumueningi Pfumu! Vayi wuba
vutudila: —Enati ndikadi mona biviasi bi zitsoso
mu mioko miandi ayi enati ndikadi tula nlembo
mu biviasi bi zitsoso ayi ti ndikadi tula koko
kuama va luvati luandi buna ndilendi wilukila
ko. 26 Nana di bilumbu bu bivioka, minlonguki
mibuela ba diaka muna nzo. Toma mamvandi
wuba yawu. Yesu wuyiza, vayi mielo miba
mizibama. Yesu wutelama va khatitsik'awu,
wuba kamba: —Ndembama yibanga yeno! 27
Bosi wukamba Toma: —A Toma, tula nlembo aku
vava, tala mioko miama; tuala koko kuaku ayi
tula kuawu mu luvati luama. Kadi memata vayi
wilukila! 28 Toma wumvutudila: —Pfumu'ama
ayi Nzambi'ama! 29 Yesu wunkamba: —Buabu
wilukidi bila wumbueni. Khini yiwombo kuidi
bakambulu mona, vayi bawilukidi! 30 Yesu
wubuela vanga diaka bikumu biwombo, binkaka
va meso ma minlonguki miandi, bikambu
sonama mu buku yayi. 31 Vayi mambu mama
masonama muingi luwilukila ti Yesu niandi
Klisto, Muana wu Nzambi, muingi lubaka
luzingu mu dizina diandi beno bu luwilukidi.

21 Momo bu mavioka, Yesu wubuela monikina
diaka minlonguki miandi va ndambu
disimu di mbu wu Tibeliadi. Tala phila
kamonikina: 2 Simoni Piela, Toma baba
ntedilanga kitsimba, Natanayeli muisi Kana mu
tsi yi Ngalili, bana ba Zebede ayi minlonguki
miodi minkaka baba va kimosi. 3 Simoni Piela
wuba kamba: —Ndiedi kuama ku loba. Bawu
bamvutudila: —Beto mamveto tunkuenda yaku!
Bayenda, bakuma mu nlungu. Vayi builu buna
basia baka kadi kima ko. 4 Buisi bu bukia
Yesu wutelama va disimu. Muaki minlonguki
misia bakula ko ti niandi Yesu. 5 Buna yesu
wuba yuvula: A bana, lubeki ndambu zimbizi e?
Bamvutudila: —Nana tata, kadi kiasa! 6 Buna
wuba kamba: —Lozanu dikondi ku ndambu
lubakala lu nlungu, buna ma lubaka! Baloza
dikondi, basia nunga ko mu vumuna dikondi
mu diambu di zimbizi ziwokila ngolo. 7 Bosi
nlonguki wowo Yesu kaluta zola, wukamba
Piela ti: —Niowo Pfumu! Piela bu kawa ti
Pfumu, wuvuata kikhutu kiandi, bila pheni
kaba; bosi wukiloza mu mbu. 8 Minlonguki
minkaka miyiza ku nlungu bila misia thama
ayi disimu ko; nduka-nduka khama yimosi yi
zimetele; mituta dikondi diba zimbizi. 9 Bu
batula va disimu, bamona mbizi va yilu makala
ma mbazu ayi dipha va ndambu. 10 Yesu wuba
kamba: —Tualanu ndambu zimbizi mu ziozi
lubeki! 11 Simoni Piela wukuma mu nlungu,
wututa dikondi ku disimu. Khama yimosi ayi
makumatanu zimbizi zitatu zinnene ziwesa
dikondi. Ka diambu ko zimbizi ziba ziwombo
vayi dikondi disia kakuka ko. 12 Yesu wuba
kamba: —Yizanu, ludia. Muaki kadi nlonguki
wumosi kasia kunyuvula ko ti: “widi nani e?”
Bila mizaba kuawu ti niowo Pfumu. 13 Niandi
veka yesu wufikama wubonga dipha, wuba
kabudila, buawu bobo kavanga mu mbizi. 14 Yiza
khumbu yintatu Yesu kamonikini minlonguki
miandi tona lumbu kikafuluka mu bafua.
15 Bu bamanisa dia, Yesu wuyuvula Simoni
Piela: —Simoni, muana Zonasi, wunzodidi
viokila bumvangila baba e? Piela wumvutudila:
—Nyinga Pfumu, zebi kuaku ti ndieta kuzola!
Yesu wunkamba: —Buna dikilanga bana bama ba
mamemi. 16 Mu khumbu yimmuadi, wunyuvula
diaka: —Simoni, muana Zonasi, wunzodidi
e? Piela wumvutudila: —Nyinga Pfumu, zebi
kuaku ti ndieta kuzola. Yesu wunkamba:
—Buna sunganga mamemi mama! 17 Yesu

wubuela kunyuvula diaka mu khumbu yintantu:
—Simoni, muana Zonasi, wunzodidi e? Piela
wumona kiadi bu kabuela kunyuvula kiuvu
mu khumbu yintatu ti: “Wunzodidi e?” Buna
wumvutudila: —Pfumu, ngeyo zebi mambu
moso; ngeyo zebi ti ndieta kuzola. Yesu
wunkamba: —Buna sunganga mamemi mama.
18 Bukiedika, bukiedika ndikukamba, bu wuba
ditoko, wuba nkanganga nsinga mu luketo
luaku ngeyo veka ayi wuba nkuendanga koso
ku wuzola kuenda. Vayi bu wela nuna, wela
nonuna mioko ayi mutu wunkaka wela kukanga
nsinga mu luketo ayi wela kunnata ku mengi
kuaku kuenda. 19 Wutuba mambu momo mu
monisa phila yi lufua lu kela fuila, lolo kela
kembisila Nzambi. Bu katuba bobo, wunkamba:
—Wundandakana. 20 Piela bu katala ku manima,
wumona nlonguki wowo Yesu kaluta zola,
wuba landakana. Niandi wuyekama va thulu
yi Yesu ayi wunyuvula mu thangu baba ndia:
“Pfumu, nani wela kuvakula e?” 21 Piela bu
kammona, wuyuvula Yesu: —Pfumu, buevi
benzi mu diambu diandi e? Mambu mbi mela
kumbuila e? 22 Yesu wumvutudila: —Enati
thidi kazinga nate ndiela vutuka, buna ngeyo
matedi e? Vayi ngeyo ndandakana! 23 Tsangu
yimuangana muidi bakhomba ti nlonguki beni
kalendi fua ko. Muaki yesu kasia kamba ko ti kela
fua ko vayi wukamba kaka: “Enati thidi kazinga
nate ndiela vutuka buna ngeyo matedi e?” 24
Nlonguki beni niandi wulembu telimina mambu
mama kimbangi ayi niandiwusonika mawu.
Tuzebi kueto ti kiambangi kiandi kidi kikiedika.
25 Muaki mawombo mankaka mavanga yesu.
Enati mana kumasonika dimosi-dimosi, nganu
buangu kilendi bakama ko va ntoto wumvimba
kilendalundulu zibuku zioso zifueti sonoko.

Acts

1 A mueni Tewofile, mu buku ama yitheti
ndiyolukila tona vana thonono mambu moso
momo matona vanga Yesu ayi makalonga **2**
nate mu lumbu kioki katombolo ku Diyilu bu
kamana vana zithumunu, mu lulendo lu Pheve
Yinlongo, kuidi bamvuala ba kasobula. **3** Bu
kamana mona ziphasi, wukimonikisa wu moyo
kuidi bawu mu kuba monisa bidimbu biwombo.
Wukimonisa kuidi bawu mu makumaya ma
bilumbu ayi wuba kuba yolukilanga mambu ma
Kipfumu ki Nzambi. **4** Bu kadia yawu va kimosi,
wuba vana lutumunu ti: —Lubika totuka mu
Yelusalemi vayi bavingila tsila yi Tata yoyi luwa
kuidi minu. **5** Bila Yowani mu nlangu kabotikila,
muaki fioti kuandi fisiedi buna lueka botama
mu Pheve Yinlongo. **6** Bu bakutakana va kimosi,
bamvuala banyuvula: —A Pfumu, buna yayi
thangu weka mvutudila kipfumu ki Iseli e? **7**
Wuba vutudila: —Disi diambu dieno ko mu zaba
zithangu ayi zitsungi zikubika Tata mu lulendo
luandi. **8** Vayi Pheve Yinlongo bu kela kuiza va
beno; buna luela tambula lulendo ayi luela ba
bambangi bama tona mu Yelusalemi, mu Yuda
dioso, mu Samali ayi nate muna mu sukisina
ntoto. **9** Buna kamana tuba mambu momo,
bammona wutombolo ku diyiluayi dituti dimosi
dimfuka va meso mawu. **10** Bu basungimina tala
ku diyilu, mu phila kaba nkuendila, talababakala
buadi bavuata minledi miphembi batelama va
ndambu'awu; **11** babakamba: —A beno basi
Ngalili, a bila mbi lutelimini vava bu lulembo
talanga ku diyilu e? Yesu diodi dimeni tombolo
ku diyilu va khatitsik'eno, wela buela vutuka
boso lummuenini kendidi ku Diyilu. **12** Buna
bamvuala bavutuka ku Yelusalemi bu babotuka
va mongo wu minti mi olive, mongo wowo wuba
nduka-nduka mu tezo ki nana di zikhama di
zimetele mu tula ku Yelusalemi. **13** Muna batula
ku divula, bakuma ku yilu banga; kuawu baba
nkutikininanga. Kuna kuba: Piela, Yowani, Zaki,
Andele, Filipi, Toma, Balitelemi, Matayi, Zaki
muana Alife, Simoni muisi dikabu di Zeloti ayi
Yuda muana Zaki. **14** Babo mu kithuadi kimosi
baba nkutakananga bilumbu bioso mu diambu
di sambila va kimosi ayi baketo ayi Maliya ngudi
yi Yesu, ayi bakhomba zi Yesu. **15** Mu bilumbu
beni, Piela wutelama va khatitsika bakhomba.
Thalu yi batu bakutakana baba nduka-nduka
khama yimosi ayi makumuadi. **16** Wuba kamba:
—A bakhomba, bufueni masonoko matuba
Pheve Yinlongo mu munu Davidi madedakana
bu kayolukila Yuda, mutu wowo wutuadisa
batu bobo bakanga Yesu. **17** Niandi wuba
wumosi mu beto, niandi mamvandi wutambula
kiandi kuku mu kisalu kiaki tutambula. **18**
Mu zimbongo ziozi bamfuta, mu diambu di
mambimbi mandi, ziawu kasumbila tsola. Niandi
wubua ntu wutuama ku tsi, wutumbu buka
vumu, midi mioso mimana totuka va nganda.
19 Basi Yelusalemi boso bawa tsangu beni;
diawu babiekila tsola beni mu mbembo awu
"Akelidama" bu dinsundula: "Tsola yi menga".
20 Muaki masonama mu Minkunga ti: Tala! Bika
nzo'andi yiba dio yambi, mu bika mutu kabika
mu kala; bosi mutu wunkaka kabonga kisalu
kiandi. **21** Diawu bufueni tusobula mutu wumosi
mu batu bobo babedi kutulandakananga mu
thangu Pfumu Yesu kabedi zinganga yeto va
kimosi, **22** tona thangu Yowani kabotika nate
mu lumbu kioki katombolo va khatitsik'eno,
wumosi mu bawu fueti kala mbangi banga beto
mu diambu di mfulukulu yi Yesu. **23** Basobula
batu buadi: Zozefi baba ntedilanga "Balisabasi".
Dizina diandi dinkaka "Yusitusi"; ayi Matiasi.
24 Bu baba nsambila, buna batuba: —A Pfumu,
ngeyo zebi mintima mi batu boso, wutumonisa
nani wusobula mu batu buadi baba **25** muingi
katambula kuku ki kisalu kiandi ayikimvuala
kiandi, kisalu kioki kibika Yuda wuyenda ku
buangu kiandi. **26** Bosi bata wadi. Wadi yibuila
Matiasi ayi niandi wubuelama mu dikabu di
kumi mvuala wumosi.

2 Lumbu ki Pantekoti bu kidedakana, babo
bakutakana va kimosi. **2** Zimbukila biyoko
bingolo biba ku diyilu banga vuka ki ngolo,
bimana wasa mu nzo yoso yi baba. **3** Bosi
minlaki mi mbazu mivasuka, miba monikina,
mitelama va mbata mintu miawu. **4** Batu boso
bamana wala mu Pheve Yinlongo; ayi batona
yolukazimbembo bankaka, boso Pheve Yinlongo
kaba kuba yolukisila. **5** Bayuda bawombo baba
kinzikanga Mina mi Nzambi baba mu zitsi zioso
zi ntoto bayiza ku Yelusalemi. **6** Biyoko bina bu
bitembakana, nkangu wu batu wukutakana ayi
wusimina mu mona ti kadika mutu wulembo
wa mu mbembo andi. **7** Basimina buwombo ayi
bakiyuvula bawu na bawu: —Tala, batu boso
bobo bantuba basi ko basi Ngalili e? **8** Vayi

buevi, beto boso, tulembo wila kadika mutu
mu yandi mbembo, yoyi kabutukila e? 9 Bila
vava vadi basi Palitesi, basi Medesi, basi Elami,
ayi beto tumvuandanga mu Mezopotami, basi
Yuda, basi Kapadose, basi Ponti, basi Azi, 10
basi Filizi, basi Pamfili, basi Ezipite, basi zunga
ki Libi kioki kifikimini ayi Silene, bosi beto
basi Loma, tumvuandanga vava; 11 Bayuda ayi
banzenza bankaka zikituka Bayuda, basi Kelete,
basi Alabi; tulembo kuba wi balembo samuna
mambu manneni ma Nzambi. 12 Babo basimina
ayi bayuvasana: “Diambu diadi mbi dinsundula
e?” 13 Vayi bankaka baba nseva, batuba: “A beno
keti vinu bakololo!” 14 Bosi Piela wutelama ayi
kumi mvuala wumosi, wuvumbula mbembo,
wuba kamba: —Beno basi Yuda ayi beno boso
lumvuandanga mu Yelusalemi, bika luzaba
diambu diadi ayi luteka matu mu mambu mama.
15 Batu baba basi kolo vinu ko banga bu lulembo
yindudila bila tukidi kueto mu thangu yi vua yi
nsuka. 16 Vayi mambu mama mawu mambu
mabikula mbikudi Yoweli: 17 Nzambi wutuba
ti: Tala mambu mela ba mu bilumbu bi tsuka:
ndiela dukula Pheve ama Yinlongo mu batu
boso, bana beno babakala ayi babaketo bela
bikula, bamatoko meno mela mona zitsongolo,
bosi biboba bieno biela lota zindozi. 18 Nyinga,
mu bilumbu bina, ndiela dukula Pheve ama
Yinlongo mu bisadi biama, bibaketo ayi bi
babakala ayi bela bikula; 19 Ndiela vanga bikumu
mu matuti, mu diyilu. Ndiela monisa bidimbu
va mbata ntoto: Menga, mbazu ayi muisi; 20
thangu yela kituka tombi, bosi ngondi yela
kituka menga. Mawu mambu mela monika
tuamina lumbu ki Pfumu, lumbu kinneni ayi
ki nkembo; 21 ayi buela, woso mutu wela tela
dizina di Pfumu wela vuka. 22 A beno basi Iseli,
wanu mambu mama: Yesu muisi Nazaleti, mutu
wowo Nzambi kalumonisa ayi kakikinina va
meso meno mu bikumu, mu mambu manneni
ayi mu bidimbu biobi Nzambi kavangila mu
mioko miandi va khatitsik'eno, banga kuandi bu
luzebi buawu 23 baluyekudila niandi boso bubela
mayindu ma Nzambi ayi boso bubela lukanu
lukakikanina. Beno lumbanda va dikulusi ayi
lumvondisa mu mioko mi bankua masumu. 24
Nzambi wumfulukisa ayi wunkula mu mianga
mi lufua bila lufua lusia ba kadi lulendo ko mu
kunsimbidila. 25 Bila Davidi wutuba mu diambu
diandi: Minu ndimona mu zithangu zioso Pfumu
ku ntual'ama. Bila widi va koko kuama ku
lubakala muingi ndibika nikunu. 26 Diawu ntim'
ama wumona monina khini ayi ludimi luama
lumona moni khini ayi nitu ama yela vundila
mu diana dioso. 27 Bila wulendi yekula ko
muel'ama wusiala ku tsi yi bafua, ayi wulendi
kikinina ko ti nitu yi kisadi kiaku kinlongo yi
bola. (Hadēs g86) 28 Ngeyo wumbonisa zinzila zi
luzingu. Bosi wela ku mbonisa khini yiwombo bu
wela kumbengudila thalu aku. 29 A bakhomba
ziama, bika ndilukamba mu kambu memata
mu diambudi nkulu eto Davidi, niandi wufua
ayi wuziku. Ziami kiandi kidinate lumbu kiaki.
30 Bu kaba mbikudi, ayi bu kazaba ti Nzambi
wunlevila ndefi ti wela vuandisa va kundu
kiandi ki kipfumu mutu wowo wela totukila
mu nkun'andi, 31 buna niandi wukimuena ayi
wuyolukila mfulukulu yi Klisto. Wutuba ti: kasia
yekolo ko mu tsi yi bafua ayi nitu andi yisia bola
ko. (Hadēs g86) 32 Yesu beni, Nzambi wumfulukisa.
Beto boso tuidi bambangi mu diambu diodi.
33 Bosi wutombolo mu diambu di vuanda va
koko ku lubakala ku Nzambi, ayi, wutambula
kuidi Tata Pheve Yinlongo yivanunu tsila; buna
niandi wutembikisa mambu lulembo moni ayi
lulembo wi. 34 Bila Davidi kasia kuenda ku
Diyilu ko, vayi niandi veka wutuba: Pfumu
wukamba kuidi Pfumu'ama: Vuandila va koko
kuama ku lubakala, 35 nate ndiela mana tula
bambeni ziaku zioso ku tsi malu maku! 36 Bika
Iseli dioso dizaba mu bukiedika ti Yesu beni
diodi lubanda va dikulusi Nzambi wunkitudi
Pfumu ayi Klisto! 37 Bu bawa mambu mama,
mintima miawu miluala; diawu bayuvudila
Piela va kimosi ayi bamvuala bankaka: —A
bakhomba, a mbi tuvanga e? 38 Piela wuba
vutudila: —Lubalula mavanga! Bika kadika mutu
mu beno kabotama mu dizina di Yesu Klisto
mu diambu di ndemvokolo yi masumu. Buna
luela tambula dikaba di Pheve Yinlongo. 39 Bila
tsila beni yidi mu diambu dieno, mu diambu
di bana beno ayi mu diambu di baboso badi
thama, babo bobo Pfumu eto Nzambi kela tela
mbila. 40 Piela wubuela kuba kamba diaka
mambu mawombo muingi bawilukila ayi wuba
kindisa ti: —Bika lukivukisa mu tsungi yayi yi
mbimbi. 41 Babo bobo bawilukila mambu ma
Piela babotama. Mu lumbu kina nduka-nduka
mili tatu zi batu zi buelama. 42 Buna bazingila
ngolo mu landakananga malongi ma bamvuala,
ayi mu kithuadi, mu ndiwulu dipha ayi mu
zitsambulu. 43 Baboso bamona boma; bamvuala

bavanga mambu manneni ayi bikumu. 44 Batu
boso bawilukila baba kalanga va buangu kimosi
ayi batula bima bioso mu kithuadi. 45 Baba
sumbisanga mintoto miawu ayi bima biawu ayi
baba kabulanga kuidi batu babo boso bubela
minkiza mi kadika mutu. 46 Bilumbu bioso,
mu kithuadi kimosi baba kutakananga mu Nzo
Nzambi, baba dianga mapha mu zinzo ziawu,
baba dianga bidia biawu mu khini ayi mu
kukikulula koso. 47 Baba kembisanga Nzambi ayi
batu boso baba zola. Kadika lumbu Pfumu wuba
kuba buelanga batu bobo baba mvukanga.

3 Lumbu kimosi mu thangu yintatu yi masika,
Piela ayi Yowani bayenda ku lusambulu ku
Nzo Nzambi. 2 Banata mutu wuba dikoka tona
kabutuka. Baba kuntulanga kadika lumbuva
muelo Nzo Nzambi, wowo wuba ntedolongo:
“Muelo kitoko” mu diambu di lombanga
lusadusu kuidi batu bobo baba kotanga mu Nzo
Nzambi. 3 Mutu beni bu kamona ti Piela ayi
Yowani beka kota mu nzo Nzambi, wuba lomba
lusadusu. 4 Piela ayi Yowani bansungimina
kuntala, bosi Piela wunkamba: —Wututadi!
5 Dikoka beni dieka batala, dibanzila ti beka
kumvana lusadusu. 6 Vayi Piela wutuba: —Ndisi
kadi palata ko voti nolo ko bikuvana vayi
biobi bidi yama ndieka kuvana biawu: Mu
dizina di Yesu Klisto, muisi Nazaleti, telama
ayi diata kuaku! 7 Bu kansimba mu koko ku
lubakala, wuntelimisa. Mu yina yawu thangu,
bitambi biandi ayi bikodi biandi bikinda. 8
Wudumuka, wutelama ayi wudiata. Wukota
yawu va kimosimu Nzo Nzambi, wundiata,
wundumuka ayi wunkembisa Nzambi. 9 Batu
boso bammona wulembo diati ayi wulembo
kembisa Nzambi. 10 Bazaba ti niandi wuba
mvuandanga va “muelo kitoko” wu Nzo Nzambi.
Batu basimina, bamona tsisi bu bamona mambu
momo mavangama mu niandi. 11 Mutu beni bu
kasimbidila Piela ayi Yowani; buna batu boso
basimina, bazawula ku baba ku ndambu yi nzo
yiba ntedilanga “Velanda yi Solomo”. 12 Piela
bu kamona bobo, wukamba batu: —A beno basi
Iseli, bila mbi lulembo siminina mu diambu
diadi e? Voti bila mbi lulembo tutadila bobo
banga ti mu lulendo lueto veka ayi mu buvedila
bueto tutelimisini mutu beni e? 13 Nzambi yi
Abalahami, yi Isaki, yi Yakobi ayi Nzambi yi
bakulu beto niandi wukembisidi kisadi kiandi
Yesu, diodi beno luyekula ayi diodi lutunuka
va ntuala Pilatu mu thangu kabaka lukanu
lu kunyekula. 14 Vayi beno lutunuka mutu
wunlongo ayi wu busonga, vayi beno luzola ti
baluyekudila mvondi. 15 Beno luvondisa tho
yi Luzingu, yoyi Nzambi kafulukisa mu bafua.
Beto tuidi bambangi ba mambu momo. 16 Mu
minu mu dizina diandi, mutu wawu wu lulembo
moni ayi wu luzebi, kabakidi zingolo. Mu dizina
di Yesu ayi mu minu kioki kidi mu niandi mutu
wawu kabelukididi banga bu lulembo monina
beno boso. 17 Buabu bakhomba ziama, nzebi ti
beno ayi bapfumu beno luvangila buawu mu
kambu ku zaba, beno ayi bapfumu zieno. 18
Vayi Nzambi wudedikisa mambu momo katuba
mu mimbikudi miosoti Klisto andi kafueti
mona phasi. 19 Lubalula mavanga meno ayi
luvutuka kuidi Nzambi muingi masumu meno
malemvokolo. 20 Buna Pfumu wela kuluvana
zithangu zivundila ayi wela kulufidisila Yesu:
Klisto mutu wowo kalukubikila tona thama.
21 Vayi kafueti tuama vuanda ku Diyilu nate
mu thangu mambu moso mela kituka mamona
banga bobo buyolukila Nzambi mu miunu mi
mimbikudi miandi minlongo. (aiōn g165) 22 Moyize
wutuba thama ti: Pfumu, Nzambi eno, wela
kulutotudila mbikudi va khatitsika bakhomba
zieno banga minu. Beno luela kunwa mu mambu
moso, momo kalenda kulukamba. 23 Ayi vela
ba ti woso mutu wela kambu wila mbikudi
wowo, wela zimbukusu va khatitsika di batu. 24
Ayi mimbikudi mioso nkutu tona Samueli nate
mimbikudi mioso minlandakana, bayolukila
bilumbu biabi. 25 Beno luidi bana ba mimbikudi
ayi bana ba Nguizani yoyi Nzambi kawizinina
ayi bakulu beto bu kakamba Abalahami ti:
mu nkun'aku makanda moso ma ntoto mela
sakumunu. 26 Mu diambu dieno theti Nzambi
kafulukisila kisadi kiandi mu bafua. Wuntuma
muingi kalusakumuna ayi kabotula kadika
mutu, mu beno, mu masumu.

4 Piela ayi Yowani bu baba yoluka kuidi batu,
buna vatotuka banganga Nzambi, pfumu yi
batu baba sunganga Nzo Nzambi ayi Basaduki; 2
bamona phiti mu ntima mu diambu di bamvuala
balonga batu ayi zisamuna mfulukulu mu bafua
mu nzila yi Yesu. 3 Buna baba kanga. Vayi bu
yiba thangu masika, baba tula mu nloko nate
mu lumbu kilanda. 4 Vayi bawombo bawilukila
mu batu bobo bawa malongi mawu. Thalu yi
batu yibuelama nduka-nduka mili tanu. 5 Muaki

yiyiza ba ti mu lumbu kilanda, bapfumu ziawu,
bakulutu bawu ba batu ayi minsoniki miawu
mi mina bakutakana ku Yelusalemi. 6 Kuna
kuba Ana, Pfumu yi banganga Nzambi, Kayife,
Yowani, Alasendele ayi bawombo bankaka baba
mu nkuna wu pfumu yi banganga Nzambi. 7
Batula Piela ayi Yowani va ntual'awu, bosi baba
yuvula: —Mu lulendo mbi voti mu dizina di
nani luvangidi diambu diadi e? 8 Buna Piela,
bu kaba wuwala mu Pheve Yinlongo, wuba
vutudila: —A bapfumu zi batu; bakulutu ba Iseli!
9 Enati lumbu kiaki tueka sambusu mu diambu
di mavanga mamboti momo mavangimini kuidi
mutu wubela ayi mu diambu di zaba buevi
kabelukididi, 10 buna bika luzaba beno boso ayi
beno batu boso ba Iseli ti mu dizina di Yesu
Klisto muisi Nazaleti. Yesu diodi beno lubanda
va dikulusi, diodi Nzambi kafulukisa mu bafua.
Mu dizina diodi mutu wawu kadidi va tual'
eno vava ayi nitu yi buvini. 11 Bila niandi,
ditadi dilozo kuidi beno mintungi, diyikidi
ditadi di mfunu va fuma. 12 Phulusu luisi ko mu
mutu wunkaka; bila va nza yimvimba kuisi ko
dizina dinkaka divanu kuidi batu diodi tufueti
vukila. 13 Bu bamona bukhafi bu Piela ayi bu
Yowani, ayi, bu babakula ti Piela ayi Yowani
basia ba balonguka ko ayi badi batu baphamba;
buna basimina buwombo. Bazaba ti bawu baba
kibanga ayi Yesu. 14 Bu bamona mutu wowo
wubelusu wuba yawu vana, buna basia baka
ko diambu di findisila ziphaka. 15 Baba vana
lutumunu lu totuka ku nganda yi lukutukunu
lu minyadi. Buna bayuvasana bawu na bawu: 16
—A mambu mbi tufueti vangila batu baba e? Bila
kuidi batu boso bankalanga mu Yelusalemi, didi
dikiedika ti batu bobo bavengi kumu kinneni
ayi tulendi ditunuka ko. 17 Vayi muingi nsamu
beni wubika luta tembakana muangana batu,
bika tuba kandika muingi babika buela yolukila
mu dizina diodi buba kuidi nani. 18 Bosi bu baba
tumisa, baba kandika babika buela yolukila voti
buela longila mu dizina di Yesu. 19 Vayi Piela
ayi Yowani baba vutudila: —Zenganu beno veka:
didi difuana va ntuala Nzambi mu kuluwila voti
mu wila Nzambi e? 20 Bila beto tulendi vonga ko
yolukila mambu momo tumona ayi momo tuwa!
21 Bu babuela ku batitisa diaka, baba yekula
bila basi mona ko buevi balenda kuba vanina
thumbudulu. Bila batu boso bakembisa Nzambi
mu diambu di kumu kioki kivangama. 22 Bila
mutu wowo wuvangulu kumu kioki wuba viokila
tezo makumaya ma mimvu. 23 Bu babayekula,
Piela ayi Yowani bayenda bata bakundi bawu
ayi baba kamba mambu moso mabakamba
bapfumu zi zinganga Nzambi ayi bakulutu ba
batu. 24 Bu bawa mambu momo, va kimosi bawu
boso batumbula mbembo mu sambila Nzambi:
—Pfumu ngeyo wuvanga Diyilu ayi ntoto, mbu
ayi bibioso bidi muna; 25 ngeyo wuyolukila mu
Pheve Yinlongo mu munu wu nkulu eto Davidi,
kisadi kiaku. A bila mbi makanda mafuemini
e? Bila mbi batu balembo yindudila mambu
makambulu fuana e? 26 Mintinu mi ntoto
mitelama bapfumu zikutikini mu nuanisa Pfumu
ayi Klisto andi. 27 Bila mu divula diadi ntinu
Elode ayi Ponse-Pilatu, Bapakanu ayi basi Iseli
bawizini muingi banuanisa Yesu, kisadi kiaku
kinlongo, kioki wubieka, 28 mu diambu di vanga
mambu moso momo wuyindula tona thama mu
luzolo ayi mu lulendo luaku. 29 Vayi buabu,
Pfumu, tala bu balembo tutitisila ayi vana bisadi
biaku bukhafi bu longila mambu maku. 30 Bika
wunonumuna koko kuaku mu diambu di belusa
ayi mu diambu dibikumu ayi mambu manneni
mavangama mu dizina di Yesu, kisadi kiaku
kinlongo. 31 Bu bamanisa sambila, buangu kioki
ki bakutikinina kinikukaayi baboso bawala mu
Pheve Yinlongo. Balonga mambu ma Nzambi
mu bukhafi. 32 Nkangu woso wu batu bobo
bawilukila baba ntima wumosi ayi pheve yimosi.
Kusia ba ko mutu wubanzila ti bima biandi biba
mu diambu diandi veka; vayi bina bioso biba
bi kithuadi. 33 Mu lulendo lungolo, bamvuala
batelimina mfulukulu yi Pfumu Yesu kimbangi
ayi nlemvo wuwombo wumonika mu bawu
boso. 34 Kadi mutu wumosi mu bawu kasia
ba wusukama ko. Bila batu boso baba zitsola
voti zinzo bazisumbisa 35 ayi banata kuidi
bamvuala thalu yi zimbongo yoyo basumbisila
bima biawu. Bamvuala baba kabulanga ziawu
kuidi kadika mutu boso bubela minkiza mi
kadika mutu. 36 Buna Zozefi, wubieko kuidi
bamvuala “Balinabasi” tsundu dizina beni
“muana mbombolo” wuba muisi sanga ki Sipeli
mu dikanda di Levi. 37 Niandi mamvandi
wusumbisa tsol'andi, wunata zimbongo ayi
wuvana ziawu kuidi bamvuala.

5 Vayi mutu wumosi dizina diandi Anania,
va kimosi ayi nketo'andi Safila basumbisa
tsol'awu. 2 Vayi bu kawizana ayi nketo'andi,
Anania wusueka ndambu yi zimbongo ziozi

kasumbisila tsola. Bosi wunata ndambu yinkaka
kuidi bamvuala. 3 Piela wunkamba: —A Anania!
Bila mbi Satana kawadidi mu ntim'aku e?
Vunini Pheve Yinlongo, suekidi ndambu yi
zimbongo ziozi sumbisidi tsol'aku e? 4 Tuamina
wusumbisa tsola beni, yisi ba yaku veka ko e?
Bosi ku nzimunina bu wumeni kuyisumbisa,
wulendi sadila zimbongo beni ko boso buzodidi
e? Buna buevi bakidi lukanu luvangila diambu
di phila yayi e? Bika sia ti batu vunini vayi
Nzambi vunini! 5 Anania bu kamana wa mambu
mama, wubua va tsi ayi wufua. Batu boso
bobo bawa diambu beni bamona boma. 6
Matoko mayiza zinga mvumbi, manata yawu ku
nganda bosi mayenda kuyizika. 7 Nduka-nduka
zithangu zitatu zivioka bosi nketo'andi wuyiza
kota, mukambu zaba mambu mavioka. 8 Piela
wunyuvula: —Wutsudikisa: yawu yoyi thalu
lusumbisididi tsol'eno e? Niandi wumvutudila:
—Mu thalu yoyi kaka! 9 Bosi Piela wunkamba:
—A bila mbi luwizinini mu diambu di tota Pheve
yi Pfumu e? Tala batu bobo babedi ku zika bakala
diaku badi va muelo ayi ngeyo mamvaku, beka
ku nata. 10 Muna thangu yina wubua va malu ma
Piela ayi wufua. Matoko bu mavutuka mammona
wufua. Mannata ayi manzika vana ndambu
bakala diandi. 11 Mambu mama mamonisa
basi dibundu tsisi yiwombo ayi batu boso
bobo bawa mambu beni. 12 Bamvuala zivanga
bikumu ayi bidimbu biwombo va khatitsika
batu. Babo baba kifu kikutakananga ku velanda
yi Solomo. 13 Kadi mutu wunkaka kasia fubana
yawu ko, muaki batu baba kuba niemisanga
ngolo. 14 Vayi babakala ayi baketo bawombo
bawilukila Pfumu ayi babuelama. 15 Buna batu
baba natina bambevo bawombo mu ziphambu
zi zinzila; bazitula va zikhuala ayi mu biphoyi
muingi Piela bu kamvioka, kitsuisula kiandi
kibua vadi bambevo bankaka. 16 Batu bawombo
baba kuizanga, baba mu mavula mafikimini
Yelusalemi; banata bambevo ziawu ayi banata
batu baba yamusu kuidi ziphevi zimbimbi.
Baboso babeluka. 17 Pfumu yi zinganga Nzambi
ayi batu bandi boso va kimosi ayi basi dikabu
di Basaduki; bamona kikhenene 18 bakanga
bamvuala ayi babakotisa mu nloko wunneni. 19
Vayi mbasi yi Pfumu yiyiza va builu, yizibula
mielo mi nloko ayi yitotula bamvuala, 20 buna
yiba kamba: —Yendanu ku Nzo Nzambi, lulonga
batu malongi ma luzingu lualu. 21 Bu bawa
bobo, mu nsuka-nsuka bayenda ku nzo Nzambi,
batona longa! Pfumu yi zinganga Nzambi ayi
batu bandi batumisa batu ba lukutukunu lu
minyadi ayi bakulutu boso ba Iseli. Buna batuma
batu benda landi bamvuala mu nloko. 22 Vayi
minsungi bu miyenda tula kuna nloko, misia
bamona ko mu nloko. Mivutuka ayi mituba:
23 —Tuenda bata nloko widi wukangama ayi
minsungi mi nloko buna mitelimini va mielo.
Vayi bu tuzibudi kadi mutu wumosi tuisi mona
ko! 24 Thangu pfumu yi minsungi mi Nzo
Nzambi ayi pfumu yi zinganga Nzambi bawa
mambu mama, basia zaba ko mbi bivanga.
Bayindula kani buevi bu kuiza sukila Nsamu
wawu. 25 Vana vawu mutu wumosi wuyiza ku
bakamba: —Batu bobo lukotisa mu nloko badi
muna Nzo Nzambi, balembo longi! 26 Pfumu yi
minsungi mi Nzo Nzambi wuyenda va kimosi
ayi masodi mandi kuna nzo Nzambi. Wunata
bamvuala ku lukutukunu lu minyadi, bika sia ti
mu kingolo bila boma baba mona mu diambu di
batu bedi kuba zuba matadi. 27 Bu baba nata,
baba tula va ntuala lukutukunu lu monyadi
bosi Pfumu yi zinganga Nzambi wuba yuvula:
28 —Tulukandika lubika buela longilanga mu
dizina di mutu wuna. Vayi tala malongi meno
mameni tembakana mu Yelusalemi dioso, bosi
lutidi beto tunata nkanu wu lufua lu mutu
wuna e? 29 Vayi Piela ayi bamvuala bavutula:
—Bulutidi mboti mu tumukina Nzambi vayi
bika batu. 30 Nzambi yi bakulu beto wufulukisa
Yesu beni mu bafua. Yesu diodi luvondisa bu
lumbanda va nti. 31 Vayi Nzambi wunnangika
bu kamvuandisa va koko kuandi ku lubakala
banga Pfumu ayi Mvulusi mu diambu di basi
Iseli babalula mavanga ayi balemvokolo mu
masumu. 32 Beto tuidi bambangi ba mambu
mama va kimosi ayi Pheve Yinlongo yoyi
Nzambi kavana kuidi batu beti kuntumimina.
33 Vayi bawu bu bawa mambu momo, bafuema
ngolo; bawizana mu diambu di baba vondisa. 34
Vayi mfalisi wumosi mu dikabu di lukutukunu
lu minyadi, dizina diandi Ngamalieli, wuba
nlongi wu Mina; wuba kinzukungu kuidi batu
boso, wutelama va khatitsika lukutukunu
minyadi; wuvana lutumunu batotula bamvuala
ku nganda mu ndambu thangu. 35 Buna
wuba kamba: —A beno basi Iseli, lulubuka
mu diambu di batu baba ayi talanu mambu
mbi lutidi kuba vangila. 36 Bila mu bilumbu
kuandi bibedi, mutu wumosi wutotuka, dizina
diandi Tewudasi wuzola kukimonisa mutu wu

minsua. Nduka-nduka zikhama ziya zi batu
banlandakana. Vayi bu kavondo, buna batu
bandi boso baba kuntumukinanga basasukusu.
Dingumba diandi disia buela wakakana ko. 37
Niandi bu kavioka, mu thangu yiba disasama,
Yuda muisi Ngalili wutotuka. Niandi mamvandi
wuvitumuna batu bawombo mu diambu
batotula khindu, vayi mamvandi wufua ayi batu
baba kuntumukinanga bamana sasukusu. 38
Buabu ndieka ku lukamba: Bikanu buela kota
mambu ma batu baba ayi luba yekula benda
kuawu; bila enati lukanu lualu votimavanga
mama madi ma batu buna mela fua. 39 Vayi
enati madi mavanga ma Nzambi buna lulendi
nunga ku mavonda ko ayi lukeba luedi nuanisa
Nzambi. 40 Batu boso bakikinina ndubu andi.
Bu batumisa bamvuala; baba kandika babika
buela yolukila dizina di Yesu. Bu bamana kuba
tuta khuba; bosi baba yekula. 41 Bawu batotuka
va ntuala lukutukunu lu minyadi mu khini bila
bamonika ti bafueni mona ziphasi mu diambu
di dizina di Yesu. 42 Bosi kadika lumbu mu nzo
Nzambi ayi mu zinzo, bamvuala basia vonga ko
mu longa ayi mu yamikisa Yesu banga Klisto.

6 Muaki mu bilumbu bina, thalu yi minlonguki
yibuelama, Bayuda bobo baba tubanga
kingeleki baniungutina Bayuda bobo baba
tubanga Kiebelewo. Bila mu thangu kabula bidia
bi lumbu ka lumbu baba babanzilangamafuola
mawu mu bufuana. 2 Buna kumi bamvuala
buadi zitumisa nkangu wu minlonguki, baba
kamba: —Busi fuana ko ti tubika buela longa
mambu ma Nzambi muingi tukabulanga bidia!
3 Zikhomba, sobulanu tsambudi di batu, bobo
badi kimbangi kimboti, badi bawala mu Pheve
Yinlongo ayi badi diela muingi tuba vana
kisalu kioki. 4 Vayi beto, tueka yekimina kisalu
kisambila ayi kilonga! 5 Nkangu woso wumona
khini mu diambu di mambu momo. Diawu
basobudila Etieni, mutu wuba wuwala mu minu
ayi wuwala mu Pheve Yinlongo; Filipi, Polokoli,
Nikanoli, Timoni, Palimenasi ayi Nikola, muisi
Antioshi wukituka Nyuda. 6 Baba tuala va ntuala
bamvuala. Bamvuala bu zisambila, babatetika
mioko. 7 Mambu ma Nzambi maluta buela
tembakana; thalu yi minlonguki yiluta buelama
mu Yelusalemi ayi banganga Nzambi bawombo
ziwilukila. 8 Etieni wuba wuwala mu nlemvo
ayi mu lulendo, wuvangamambu manneni ayi
bikumu biwombo va khatitsika batu. 9 Buna
batu bankaka ba nzo lukutukunu, lolo baba
tedilanga nzo lukutukunu lu batu bakulu mu
buvika va kimosi ayi batu basi Silene, basi
Alesandeli ayi basi Silisi ayi basi Azi, batona
findana ziphaka ayi Etieni. 10 Vayi basia nunga
ko va ntuala diela ayi Pheve yoyi yika yolukila.
11 Vana vawu bafuta batu muingi batuba ti:
—Beto tuwilu mutu wawu wulembo yoluka
mambu mamvuezolo mu diambu di Moyize ayi
mu diambu di Nzambi. 12 Bakitumuna khindu
muidi batu, muidi bakulutu, muidi minsoniki mi
Mina; bayiza kuidi Etieni, bankanga ayi bannata
va ntuala lukutukunu lu minyadi. 13 Batotula
bambangi baluvunu, zituba ti: —Mutu wawu
kakadi vonga mu yolukanga mambu mambimbi
mu diambu di buangu kiaki kinlongo ayi mu
diambu di Mina. 14 Bila tuwilu boso kabedi tuba
ti Yesu diodi di muisi Nazaleti, wela tiolomuna
buangu kiaki ayi wela viakisa bifu bi tulonga
Moyize. 15 Vayi meso ma batu boso bobo baba
mu lukutukunu lu minyadi masungimina tala
Etieni. Bamona zizi kiandi kikituka banga zizi ki
mbasi.

7 Bosi pfumu yi zinganga Nzambi wunyuvula:
—Mambu mama bafundidi madi makiedika e?
2 Buna Etieni wuvutula: —Batata ayi bakhomba
ziama, bika luwa mambu ndieka ntuba: Nzambi
yi nkemboyimonikina Dise dieto Abalahami
bu kaba ku Mesopotami, tuamina kavuanda
ku Alani, 3 ayi wunkamba: Bika tsi aku ayi
bibutu biaku vayi yenda ku tsi yoyi ndiela ku
monisa. 4 Buna wubika tsi yi Kalide ayi wuyenda
vuanda ku Alani. Dise diandi bu kafua, Nzambi
wuntumisa mu tsi yayi lulembo zingila buabu.
5 Vayi Nzambi kasia kumvana kadi kiuka ko mu
tsi yayi, ka diambu ko tini kintoto kioki kalenda
tula lutambi luandi. Muaki Nzambi wunvana
tsila yi kunvana tsi beni va kimosi ayi nkun'
andi. Vayi mu thangu yina buna kabutidi kadi
muana ko. 6 Buna Nzambi wunkamba: nkun'aku
wela zingila mu tsi yi kinzenza; bela kuwuyadila
ayi bela kuwuyamisa 7 Vayi Nzambi wubuela
kamba diaka: ndiela sambisa tsi yoyi yela kuba
yadila Bosi bela totuka mu tsi beni ayi bela
kuiza ku tsambidila va buangu kiaki. 8 Nzambi
wuvanga nguizani andi ayi Abalahami: nguizani
yi nzengolo yi nitu yi kibakala. Abalahami
wubuta Isaki, wunzenga mu lumbu ki nana.
Isaki wubuta Yakobi bosi Yakobi wubuta kumi
bakulu buadi. 9 Bakulu basumbisa Zozefi ku

Ezipite mu diambu di kikhenene. Vayi Nzambi
wuba yandi. 10 Diawu kankudila mu ziphasi
ziandi zioso ayi mu nlemvo wu Nzambi, Zozefi
wumonika mutu wu diela va ntuala Falawo,
ntinu wu Ezipite. Diawu kanbiekila nyadi mu
Ezipite dioso ayi mu nzo andi yoso. 11 Vayi
kutotuka kanda kingolo mu Ezipite dioso ayi
mu Kana. Ziphasi zingolo ziba mu thangu beni.
Bakulu beto basia baka bidia ko. 12 Yakobi bu
kawa ti ble yiba ku Ezipite, buna kuna kafidisa
bakulu beto mu khubu yitheti. 13 Mu khumbu
yimmuadi yayi kaba fidisa, Zozefi wukimonikisa
kuidi bakhomba bandi ayi Falawo wuyiza zaba
dikanda de Zozefi. 14 Buna Zozefi wutumisa dise
diandi Yakobi ayi bibutu biandi bioso. Thalu
yi batu boso yiba lusambudi lu batu ayi batu
batanu. 15 Yakobi wuyenda ku Ezipite, kuawu
kafuila va kimosi ayi bakulu beto. 16 Banatu ku
Sikemi, baziku mu biziami bisumba Abalahami
kuidi bana ba Amoli, bobo baba nkalanga mu
Sikemi. 17 Sumbu thangu yifueti dedikinina
tsila Nzambi kavana Abalahami bu yifikama,
buna batu babuelama ayi baluta buelama
mu Ezipite 18 nate ntinu wunkaka wukambu
zaba Zozefi wutotuka mu Ezipite. Zozefi. 19
Ntinu beni wusadila luvunu va ntuala dikanda
dieto, wumonisa bakulu beto ziphasi nate mu
kuba kuika baloza bana bawu batsombi mu
diambu bana beni babika zinga. 20 Yawu thangu
yibutukila Moyize, wuba muana wu kitoko va
ntuala Nzambi. Zingondi zitatu bambuta bandi
bansuekila mu nzo. 21 Vayi bambuta bandi
bu banloza, buna muana wunketo wu Falawo
wuntota ayi wunyundula, wunkitula muan'andi.
22 Diawu Moyize wulongila mu ndongokolo
yoso yi basi Ezipite, wuyiza ba mutu wunneni
mu thubulu andi ayi mu mavanga mandi. 23
Moyize bu kadukisa makumaya ma mimvu,
wubaka lukanu lu kuenda tadi bakhomba bandi;
bana ba Iseli. 24 Bu kamona wumosi mu bawu,
wumonoso phasi, buna wunkotila ayi wuvonda
muisi Ezipite mutu wumonisa muana Iseli
phasi. 25 Wubanza ti bakhomba bandi zilznda
sudika ti mu nzil'andi Nzambi wela kuba kula
vayi basia sudika ko. 26 Mu lumbu kilanda,
wukimonisa kisa bana ba Iseli thangu baba
nuana. Wuzola vutula ndembama va bawu bu
kaba kamba: —A kiti beno luidi bakhomba! A
bila mbi lulembo kimonisina phasi beno na
beno e? 27 Vayi mutu wowo wumonisa ndiandi
phasi wutemina Moyize ayi wunkamba: —A
nani wubiekidi pfumu ayi zuzi dieto e? 28 Fuana
ngeyo minu tidi vonda banga bobo wuvondidi
muisi Ezipite kibeni yono e? 29 Moyize bu kawa
bobo, wutina ayi wukituka nzenza mu tsi yi
Madiani, kuawu kabutila bana buadi bababakala.
30 Makumaya ma mimvu bu mavioka, buna
mbasi yimmonikina mu dikanga di mongo wu
Sinayi. Wummonikina mu nlaki wu mbazu mu
finti. 31 Moyize bu kamona bobo, wusimina mu
diambu di tsongolo. Bu kafikama mu kuenda
tadi, buna mbembo yi Pfumu yiwakana: 32
Minu ndidi Nzambi yi bakulu baku; Nzambi
yi Abalahami, yi Izaki ayi yi Yakobi. Moyize
weka tita ayi kasia nunga buela tala ko. 33 Buna
Pfumu wunkamba: Vula zisapatu zidi mu malu
maku, bila buangu kioki telimini kidi ntoto
wunlongo. 34 Ndimueni ziphasi zi batu bama
badi ku Ezipite. Ndiwilu bidilu biawu. Diawu
ndizidi mu kuba kula. Yiza buabu bila ngeyo
ndieka tuma ku Ezipite. 35 Moyize beni diodi
bamanga bu batuba: Nani wubiekidi pfumu
ayi zuzi e? Buabu Nzambi wuntuma mu ba
pfumu ayi nkudi mu lusadusu lu mbasi yoyi
yimmonikina mu finti. 36 Niandi wuba totula
bu kavanga mambu manneni ayi bikumu mu tsi
yi Ezipite, mu mbu wu mbuaki ayi mu dikanga
mu tezo ki makumaya ma mimvu. 37 Moyize
beni niandi wukamba bana ba Iseli: Nzambi
wela kulutotudila mbikudi wela ba banga minu
va khatitsika bakhomba zieno. 38 Niandi wuba
mu lukutukunu ku dikanga va kimosi ayi mbasi
yoyi yinyolukila ku mongo Sinayi va kimosi
ayi bakulu beto. Niandi wutambula mambu
ma moyo muingi katutudisila mawu. 39 Vayi
bakulu beto bamanga kuntumukina; banloza ayi
mintima miawu mibaluka ku Ezipite. 40 Bawu
bakamba Aloni: —Wutuvangila zinzambi zilenda
ku tutuaminina ku ntuala bila tukadi zaba
mambu mbi mabuilulu Moyize diodi ditutotula
mu tsi yi Ezipite. 41 Diawu mu bilumbu bina,
bavanga tumba kimuana ngombi ayi batambika
makaba kuidi tumba beni. Bamona khini mu
diambu di bima bivanga mioko miawu. 42 Vayi
Nzambi wuba tamba manima, wuba yekula mu
sadila zimbuetete banga busonimina mu nkanda
wu mimbikudi: A basi Iseli, minu lutambikila
bibulu ayi makaba mu makumaya ma mimvu
mu dikanga e? 43 Beno lunata nzo ngoto yi
Moloki ayi mbuetete yi nzambi Lefani, zimfikula
ziozi luvanga muingi lubi; sambidila diawu
ndiela kulunata mu buvika vioka Babiloni! 44

Bakulu beto baba ayi Nzo ngoto yi kimbangi mu
dikanga, yivangama banga bu tumina Nzambi,
Nzambi mutu wukamba Moyize ti kavanga
yawu boso buididi mfikula yoyi kamona. 45
Bakulu beto bu batambula yawu; bayikotisa
mu thangu zozue mu zitsi zi Bapakanu, babo
Nzambi kakuka ku ntuala bakulu beto nate mu
thangu Davidi, 46 mutu wowo wumonokono
nlemvo kuidi Nzambi ayi wuzola tungila Nzambi
Yakobi nzo. 47 Vayi Salomo wuyiza kuntungila
nzo. 48 Muaki, Nzambi yizangama kakalanga
ko mu zinzo zitungulu mu mioko mi batu,
banga bu tubila mbikudi: 49 Pfumu wutuba:
Diyilu diawu kundu kiama, ntoto kiawu buangu
ndieti tetika malu mama. Buna phila nzo mbi
luela kuthungila e? Voti phila buangu mbi kiela
ba vundulu kiama e? 50 Mioko miama misia
vanga ko bima bioso biobi e? 51 A beno bankua
matingu! Beno luidi mintima mikangama ayi
matu mafua! Beno mamveno lukidi tingunanga
kueno Pheve Yinlongo mu zithangu zioso banga
bakulu beno. 52 Mbikudi mbi wowo bakulu beno
bakambu yamisa e? Bavonda mimbikudi miomi
mitubila ndizulu yi "Mutu wusonga", mutu
wowo beno lusumbisidi ayi lumvodisidi; 53 beno
lutambula Mina mu nzila yi zimbasi ayi lusia
keba mina beni ko. 54 Bu bawa mambu momo,
bafuema ayi bakueta meno mu diambu diandi.
55 Vayi niandi wuba wuwala mu Pheve Yinlongo,
wutala ku Diyilu, wumona nkembo wu Nzambi
ayi wumona Yesu buna katelimini va koko
ku lubakala lu Nzambi. 56 Buna wuba kamba:
—Talanu, ndilembo moni Diyilu dizibukidi ayi
Muana Mutu telimini va koko ku lubakala lu
Nzambi. 57 Bayamikina mu mbembo yingolo,
bazibika matu mawu. Mu kithuadi baboso
batumbu kumfuakana, 58 bankoka ku fula di
divula ayi banzuba matadi. Bambangi batula
minledi miawu va malu ma ditoko dimosi dizina
diandi Sawuli. 59 Bazuba Etieni matadi vayi
niandi wusambila ayi wutuba: —A Pfumu Yesu,
tambula Pheve ama. 60 Bosi wufukama ayi
wuyamikina mu mbembo yingolo: —A Pfumu,
kadi kuba tangila disumu diadi! Bu kamana
tuba bobo, wufua.

8 Sawuli wukikinina ti bavonda Etieni. Tona
lumbu kina batona yamisa ngolo Dibundu
diba ku Yelusalemi. Baboso botula kaka
bamvuala, bamana sasukusu mu zunga ki Yuda
ayi ki Samali. 2 Batu baba kinzikanga mambu
ma Nzambi bayenda zika Etieni ayi bandila
ngolo. 3 Vayi Sawuli wuyamisa dibundu, wuba
kotanga mu kadika nzo, mu kanga babakala
ayi baketo ayi kuba loza mu nloko. 4 Vayi batu
bobo basasukusu bayenda ndambu na ndambu,
balonga mambu ma Nzambi. 5 Filipi wuyenda
ku divula dimosi di Samali. Wulonga nsamu
wu Klisto. 6 Nkangu wu batu, mu kithuadi
kimosi, batamba bumboti matu mu mambu
Filipi kaba kuba kamba bu banwa ayi bammona
mu bikumu kaba vanganga. 7 Bila ziphevi
zimbimbi ziyamikina mu mbembo yingolo
bu ziba totuka mu batu bawombo makoka
mawombo ayi batu bawombo baba ntiudika
babeluka. 8 Khini yiwombo yiba mu divula
dina. 9 Muaki tuamina mambu momo, mu
divula beni muba mutu wumosi dizina diandi
Simoni, wuba sadilanga mazi, ayi basi Samali
baba siminanga mu diambu di mavanga mandi;
wukibieka mutu wu luvalu. 10 Batu boso, tona
mu bana balezi ayi bakulutu, banwilukila ayi
batuba ti: —Mutu niawu niandi lulendo lu
Nzambi, lolo luntedolongo "Lulendo lunneni".
11 Banwilukila bila tona thama baba siminanga
mu diambu di mazi mandi. 12 Vayi bu bawilukila
Filipi bu kaba samunina Nsamu Wumboti
wutedi Kipfumu ki Nzambi ayi wutedi dizina
di Yesu Klisto; babakala ayi baketo babotama.
13 Mamvandi Simoni wuwilukila; bu kabotama
buna wukala ayi Filipi mu zithangu zioso. Bu
kamona mambu manneni ayi bikumu binneni
biba vangamanga, buna wusimina ngolo. 14
Mu thangu bamvuala bobo baba ku Yelusalemi
bu ziwa ti basi Samali batambula mambu ma
Nzambi, baba fidisila Piela ayi Yowani. 15 Bu
batula, baba sambidila muingi batambula Pheve
Yinlongo, 16 bila buna yikulukidi ko kadi va
mutu wumosi; vayi mu dizina di Pfumu Yesu
kaka babotimina. 17 Piela ayi Yowani babatetika
mioko ayi batambula Pheve Yinlongo. 18 Vayi
Simoni bu kamona ti Pheve yinlongo yivanunu
mu thetokolo yi mioko mi bamvuala, buna
wuba vana zimbongo; 19 bosi wuba kamba:
—Bika luphana mamvama lulendo lolo muingi
babo ndikuizatetika mioko batambula Pheve
Yinlongo. 20 Vayi Piela wumvutudila: —Bika
wufua ngeyo ayi zimbongo ziaku bu wuyindudi
sumba dikaba di Nzambi. 21 Kadi kuku ayi kadi
ndambu wisi ko mu diambu diadi bila ntima'aku
wisi wululama ko va meso ma Nzambi. 22 Bika
wubalula mavanga maku mambimbi, ayi sambila

Pfumu muingi enati baka bubela mayindu ma
ntim'aku malemvokolo. 23 Bila ndimmona ti
kikhenene ayi masumu bidi yaku. 24 Buna
Simoni wuvutula: —Bika beno veka lusambila
Pfumu muingi mambu momo lutubidi mabika
kumbuila. 25 Buna bamana telimina Yesu Klisto
kimbangi ayi longa Mambu ma Pfumu, Piela
ayi Yowani bavutuka ku Yelusalemi. Balonga
Nsamu wumboti mu mala mawombo ma Samali.
26 Mbasi yi Pfumu yikamba Filipi: —Telama!
Yenda mu ndambu yi sude mu nzila yitonina ku
Yelusalemi nate ku Ngasa; nzila yikambulu batu.
27 Niandi wutelama ayi wuyenda. Tala muisi
Etiopi wumosi wuba lundanga zimbongo ayi
kiuka kioso ki ntinu wunketo wu Etiopi; wuyiza
ku Yelusalemi mu sambila. 28 Bu kaba mvutuka,
wuvuanda mu Saleti kiandi. Wuba tanga nkanda
wu mbikudi Ezayi. 29 Pheve yikamba Filipi:
—Fikama ayi bakidila saleti yoyi. 30 Filipi
wuzawula; wunwa wulembo tangi nkanda wu
mbikudi Ezayi; buna wunyuvula: —Wulembo
sudika kuaku mambu momo wulembo tangi
e? 31 Mutu beni wumvutudila: —Buevi ndenda
kumasudikila enati mutu kakadi kutsudikisa
mawu e? Bosi wuleba Filipi kakuma mu Saleti
ayi wunleba kavuanda va ndambu andi. 32 Buku
ki mambu kioki kaba tanga kiawu kiaki: Bannata
banga dimemi diyenda ku vondo; banga muana
dimemi diodi dinkambu samba va ntuala mutu
wowo wulembo nkulula mika, vayi kasia zibula
munu ko; 33 mu diambu di kukikulula bamanga
kunnungisa. Nani wela yolukila nkun'andi e?
Bila basukisidi luzingu luandi va ntoto e? 34 Buna
nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo wuyuvula
Filipi: —Wundemvukila; wutsudikisa mu diambu
di nani mbikudi kayolukila mambu mama e? Mu
diambu di niandi veka voti mu diambu di mutu
wunkaka e? 35 Filipi wutona yoluka, wutona
kunsamunina mambu ma Yesu, tonina mu
nkanda wowo. 36 Bu batatamana diata mu nzila,
batula va buindi kinlangu. Buna nlundi wu kiuka
ki ntinu wunketo wutuba: —Tala nlangu wawu!
A mbi bi kukhakidika mu botama e? [37 Filipi
wumvutudila: —Enati wilukidi mu ntim'aku
wumvimba buna wulenda kuaku botama! Mutu
beni wuvutula: —Ndinwilukila ti Yesu Klisto
niandi Muana Nzambi.] 38 Wuvana minsua
mu telimisa Saleti. Filipi ayi nlundi wu kiuka
ki ntinu wunketo, bawu buadi batibuka mu
nlangu; bosi Filipi wumbotika. 39 Bu batotuka
mu nlangu, Pheve yi Pfumu yizimbisa Filipi, ayi
nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo kasia buela
kummona ko. Vayi mutu beni wulandakana
nzil'andi mu khini yiwombo. 40 Vayi Filipi
wuyenda monikila ku Azoti. Bu kaviokila mu
tsiwulonga Nsamu Wumboti mu mala moso
momo kaviokila nate katula ku Sezali.

9 Mayindu ma Sawuli maba kaka mu yamisa ayi
mu vonda minlonguki mi Pfumu, wuyenda
kuidi Pfumu yi zinganga Nzambi ku Yelusalemi
2 ayi wunlomba minkanda minata mu zinzo zi
zikhutukunu zi Damasi muingi kabaka bukangila
babakala voti baketo, bobo banlandakana
nzila yi Pfumu ayi kuba nata bakangama ku
Yelusalemi. 3 Bu kaba mu nzila, buna weka nduka
tula ku Damasi, kazimbukila kiezilakikienzuka
mu diyilu banga lusiemo. 4 Bu kabua va tsi,
wuwa mbembo yinkamba: —A Sawuli e! A Sawuli
e! A bila mbi wulembo ndiamisina e? 5 Sawuli
wuvutula: —Pfumu, ngeyo widi nani e? Pfumu
wunkamba: —Minu Yesu diodi wunyamisanga!
6 Vayi telama buabu! Kota ku divula, kuawu
maba kamba mambu mawu fueti vanga! 7 Batu
boso baba yandi mu nzila batelama, basia baka
kadi dituba ko, bawa mbembov ayi basia mona
mutu ko. 8 Sawuli wutelama. Meso mandi maba
mazibuka vayi kasia mona ko. Bansimbidila mu
koko, bannata ku Damasi. 9 Bilumbu bitatu
kasia kadi mona, kasia dia voti kadi nua. 10
Nlonguki wumosi wuba ku Damasi, dizina diandi
Ananiasi. Pfumu wummonikina mu tsongolo
ayi wuntela: —“Ananiasi!” Niandi wuvutula:
—Tala, Minu kawu Pfumu! 11 Bosi Pfumu
wunkamba: —Telama! Yenda mu nzila yoyi
bantedilanga: “nzila yilulama” ayi tomba mutu
wumosi bantedilanga Sawuli muisi Talisi widi
ku nzo Yuda. Vayi tala mutu wulembo sambila
12 ayi wumueni mu tsongolo mutu wumosi,
bantedilanga Ananiasiwukotidi ayi wuntetikidi
mioko mu diambu di kabuela mona diaka. 13
Ananiasi wuvutula: —A Pfumu! Ndiwilu batu
bawombo banyolukila mambu ma mutu wowo
ayi mabienga momo kavangidi banlongo baku
mu Yelusalemi. 14 Beki kuaku lulendo lubedi
kuidi bapfumu banganga Nzambi, lukangisila
babo bansambilanga dizina diaku. 15 Vayi Pfumu
wunkamba: —Yenda bila ndisobudi mutu wowo
mu kutsadila; wela zabikisa dizina diama kuidi
Bapakanu, mintinu ayi kuidi bana ba Iseli.
16 Bosi ndiela kummonisa mambu mawombo
momo mafueti kummonisa phasi mu diambu

di dizina diama. 17 Ananiasi wuyenda; wukota
muna nzo beni, wutetika Sawuli mioko ayi
wunkamba: —A khomb'ama Sawuli, Pfumu
Yesu diodi dimonikini mu nzila yoyi wuyizidi,
wuthumini muingi wubuela mona diaka ayi
wuba wuwala mu pheve Yinlongo. 18 Vana
vawu, bima bidoduka mu meso mandi biba
banga makua ma mbizi yi nlangu. Wutona buela
mona. Buna wutelama ayi wubotama. 19 Bu
kadia zingolo zivutuka. Sawuli wukala ndambu
bilumbu ayi minlonguki ku Damasi. 20 Ayi mu
bilumbu bina kaka wutona longa mu zinzo zi
zikhutukunu ti Yesu niandi Muana Nzambi.
21 Batu bobo banwa basimina buwombo ayi
batuba: —A beno! Niandi ko mutu wowo wubedi
yamisanga batu bobo babedi sambilanga dizina
diodi ku Yelusalemi ayi wuyizila kuaku mu
lukanu lu kuba nata bakanga kuidi bapfumu
banganga Nzambi e? 22 Vayi Sawuli wukinda
mu lulendo wukangisa miunu mi Bayuda baba
kalanga ku Damasi bu kaba kuba sudikisanga
mu bukiedika ti Yesu niandi Klisto. 23 Bilumbu
biwombo bu bivioka, Bayuda bawizana mu
kumvonda. 24 Vayi Sawuli wuwa lufiefi beni.
Basunga builu ayi muini, mielo mi divula
muingi bamvonda. 25 Vayi, va builu, minlonguki
miandi minkuludila mu pani mu yenda baka ki
luphangu lu divula. 26 Bu katula ku Yelusalemi,
wutomba fubakana ayi minlonguki, vayi baboso
bammona tsisi. Bila basia kikinina ko ti weka
nlonguki. 27 Vayi Balinabasi wumbonga ayi
wunnata kuidi bamvuala. Wuba kamba buevi
Sawuli kamonina Pfumu mu nzila yi Damasi;
Pfumu yoyi yinyolukila ayi buevi kalongila mu
kambu tsisi, mu dizina di Yesu ku Damasi. 28
Wuba kuenda ayi kuiza yawu va kimosi ku
Yelusalemi ayi wuyolukila mu kambu tsisi mu
dizina di Pfumu. 29 Wusolula, wufindana ziphaka
ayi Bayuda bobo baba tubanga Kingeleki vayi
bawu batomba kumvonda. 30 Vayi bakhomba
bu zizaba diambu beni, zinnata ku Sezali
bosi zimfidisa ku Talise. 31 Dibundu diba mu
ndembama mu Yuda dioso, mu Ngalili ayi mu
Samali bu dikindusu ayi bu dikinzika Pfumu.
Batu babuelama mu lusadusu lu Pheve yinlongo.
32 Bu diba ti Piela wudiengila mu zunga kioso,
wuyenda tala banlongo bobo baba kalanga ku
Lide. 33 Kuna kamonina mutu wumosi dizina
diandi Ene, wuba dikoka. Nana di mimvu kabela
wuleka va mbuk'andi. 34 Piela wunkamba: —A
Ene! Yesu beti tedila Klisto wubelusidi. Telama
kuaku! Kubika mbuk'aku ngeyo veka. Vana
vawu wutelama. 35 Batu boso baba kalanga ku
Lide ayi ku Saloni bammona ayi babaluka kuidi
Pfumu. 36 Kuba nlonguki wumosi wu nketo
ku Yope, baba tedilanga Tabita bu dinsundula
Dolukasi wuba nketo wu mavanga mamboti ayi
minsukami miwombo kasadisa. 37 Vayi yiyiza ba
mu bilumbu beni, bu kabakana kimbevo buna
wufua. Bu bamana kunsukula, bantula ku vinga
kidi ku yilu banga. 38 Sumbu Lide diba difikama
ayi Yope, minlonguki bu miwa ti Piela widi ku
divula di Yope, buna mifidisa babakala buadi
kuidi niandi ayi bankamba: —Kadi zingila mu
kuiza kuidi beto. 39 Piela wutelama, wuyenda
yawu. Buna katumbu tula, bannata ku vinga kidi
ku yilu banga. Mafuola moso mayiza ku kaba
mu bidilu. Mammonisa biyunga ayi minledi;
bima bioso biobi katunga bu kabedi yawu va
kimosi. 40 Vayi Piela bu katotula batu boso ku
nganda, buna wufukama, wusambila, wutadisa
ku ndambu kubela mvumbi ayi wutuba: —Tabita!
Kotuka kuaku! Mbadi Tabita wuzibula meso;
Wumona Piela, wuvuanda. 41 Piela wunsimba
mu koko, wuntelimisa, wutumisa banlongo ayi
mafuola; bosi wuba monisa niandi wumoyo. 42
Tsangu beni yimana tembakana mu Yope dioso
ayi bawombo bawilukila Pfumu. 43 Piela wukala
bilumbu biwombo ku Yope, ku nzo Simoni
diodi diba salanga kisalu ki vanganga bima mu
minkanda mi bibulu.

10 Pfumu yimosi yi masodi ma basi Loma mu
nkangu wuba ntedilanga “Italiya” wuba
kalanga ku Sezali, dizina diandi Khoneli. 2
Wuba mutu wu busonga, wuba kinzikanga
mambu Nzambi va kimosi ayi basi nzo'andi
yoso. Wuba sadisanga minsukami ayi wuba
sambilanga Nzambi mu zithangu zioso. 3
Wumona mu tsongolo nduka-nduka mu thangu
yintatu mu masika, mbasi yi Nzambi yikota
mu nzo'andi ayi yinkamba: —A Khoneli! 4
Khoneli wusungamana kuntala ayi lukhuku,
ayi wunyuvula: —A Pfumu! Mbi biobi e? Mbasi
wumvutudila: —Zitsambulu ziaku ayi makaba
weti vana minsukami bitudidi kuidi Nzambi,
wubitebukidi moyo. 5 Fidisa buabu batu ku
Yope; tumisa Simoni, mutu wowo beti tedila
Piela, 6 Widi ku nzo Simoni diodi wumvanganga
bima mu minkanda mi bibulu nzo beni va
muenda mbu yidi. 7 Mbasi yoyi yiba kunkamba
bu yitumbu kuenda, Kolineyi wutumisa bisadi

biodi mu bisadi biandi ayi disodi dimosi mu
masodi momo maba kalanga va ndambu'andi,
diodi diluta kinzikanga mambu ma Nzambi.
8 Bu kamana kuba samunina mambu moso,
buna wuba fidisa ku Yope. 9 Mu lumbu kilanda,
bu baba mu nzila ayi bu bafikama ayi Yope,
Piela wumaka ku yilu muanzu mu kuenda
sambila. Yiba nduka-nduka midi. 10 Nzala
yiwombo yiba yandi ayi wuzola dia. Sumbu diba
ti buna bakidi nlambila bidia, buna wuzamuka
mu Pheve. 11 Wumona diyilu dizibukidi ayi
wumona kima kimosi kidedakani banga nledi
wunneni wukuluka mu zitsongi ziandi ziya va
ntoto. 12 Muna muba mintindu mioso mi bibulu;
bibio bindiatilanga mu bivumu, ayi mintindu
mioso mi zinuni. 13 Wuwa mbembo yimosi
yinkamba: —Piela, telama! Vonda ayi dia! 14
Piela wuvutula: —Nana Pfumu! Bila ndididi
ko bima bisumuka ayi bimvindu. 15 Mbembo
yibuela kunkamba mu khumbu yimmuadi:
—Biobi Nzambi kavedisa ngeyo kadi kubi mona
bisumuka. 16 Mu zikhumbu zitatu kamonina
tsongolo beni bosi ku nzimunina kima beni
kikuma ku diyilu. 17 Piela bu kaba yindula tsundu
yi tsongolo yoyi kamona, muna thangu beni,
batu bobo Kolineyi kafidisa buna bateliminiva
muelo nzo bu bamana yuvula nzo yi Simoni. 18
Batela mbila ayi bayuvula enati Simoni diodi
beti tedila Piela widi mu nzo beni. 19 Piela bu
kaba yindula tsongolo beni, Pheve wunkamba:
—Tala, batu batatu balembo tombi. 20 Vayi
telama, kuluka ayi yenda yawu mu kambu
memata bila minu veka ndiba fidisidi. 21 Piela
bu kabaluka kuba batu beni, buna wukamba:
—Tala minu mutu wowo luntomba; A diambu
mbi luizidi e? 22 Bamvutudila: —Kolineyi,
pfumu yi masodi ma basi Loma wututumini,
niandi widi mutu wusonga ayi wunkinzikanga
Nzambi ayi tsi yoso yi Bayuda yeti kuntelimina
kimbangi kimboti. Mbasi yi Nzambi yinlubudi
mu diambu katumisa ku Nzo'andi muingi kawa
mambu kuidi ngeyo. 23 Bu kaba kotisa mu
nzo; wuba vangisila nleko. Va nsuka, wutelama
ayi wuyenda yawu ayi ndambu yi bakhomba
zi divula Yope bayenda yandi. 24 Batula ku
Sezali mu lumbu kilanda. Kolineyi wuba kuba
vingila, wumana kutikisa bibutu biandi ayi
bakundi bandi. 25 Mu thangu Piela kaba kota
mu nzo, Kolineyi wuyiza dengana Piela, wubua
va malu mandi ayi wumbuongimina. 26 Vayi
Petelo wuntelimisa bu katuba: —Telama kuaku!
Bila minu mamvama ndidi mutu! 27 Bu kaba
solula yandi, wukota mu nzo ayi wumona
batu bawombobuna bakutikini. 28 Piela wuba
kamba: —Beno luzebi ti dikandama mu Mina
mi Bayuda kuidi Nyuda mu fubakananga voti
buminanga mutu kambulu Nyuda. Vayi Nzambi
wumbonisini ti kadi mutu wumosi ndilendi
tedilanga ko wusumuka voti wumvindu ko. 29
Diawu bu lufidisi batu biza thombi, ndizidi mu
kambu ziphaka. Buabu thidi zaba diambu mbi
luthumisini. 30 Kolineyi wumvutudila: —Kiawu
kiaki lumbu kinya mu thangu yi phila yayi; mu
thangu yintatu yi masika buna ndilembo sambila
mu nzo'ama, tala mutu wumosi, wuvuata
minledi miba lezama, wuyiza kuthelimina ku
ntuala. 31 Ayi wukhamba: “Khoneli, Nzambi
wuwilu zitsambulu ziaku bosi wutebukidi moyo
makaba maku momo weti vana minsukami.
32 Fidisa batu ku Yope, tumisa Simoni diodi
bantedilanga Piela, widi ku nzo Simoni diodi
dieti vangila bima mu minkanda mi bibulu.
Nzo andi vana muenda mbu yidi. 33 Diawu mu
kambu vingila, mfidisi batu kuidi ngeyo ayi
diambu dimboti vengi bu wizidi. Buabu beto
boso tuidi vava va ntuala Nzambi mu wa mambu
mamo Pfumu katumini mu kutukamba!” 34
Piela weka nyoluka: —Bukiedika mbakudi ti
Nzambi katalanga bizizi bi batu ko. 35 Vayi
mu zitsi zioso woso mutu weti kunkinzika ayi
weti sadila busonga, niandi wummonisanga
Nzambi khini. 36 Niandi wufidisa mambu mandi
kuidi bana ba Iseli, mu kuba samunina Nsamu
Wumboti wu ndembama mu nzila yi Yesu Klisto,
niandi Pfumu yi batu boso. 37 Luzebi mambu
moso masamunu mu Yuda dioso, tonina mu
zunga ki Ngalili mu thangu Yowani kamanisa
longa nsamu wumbotokolo; 38 buevi Nzambi
kadukudila Pheve Yinlongo ayi lulendo kuidi
Yesu, wuba muisi Nazaleti. Niandi wudiengila
mu bibuangu bioso mu vanganga mamboti
ayi mu belusa batu bobo baba bakangama
mu buvika bu lulendo lu Satana, bila Nzambi
wuba yandi. 39 Beto tuidi bambangi ba mambu
moso momo kavanga mu tsi yi Bayuda ayi mu
Yelusalemi. Niandi bavondisa bu bambanda va
nti. 40 Vayi Nzambi wumfulukisa mu lumbu
kintatu ayi wumvana minsua mi monikina
diaka, 41 bika sia ti kuidi batu boso vayi kuidi
bambangi ziozi niandi veka Nzambi kakisobudila
thama, fuana beto tudia ayi tunua yandi ku
nzimunina bu kafuluka mu bafua. 42 Niandi

wututuma tulonga batu ayi tutelama kimbangi
ti niandi Nzambi kabieka zuzi di batu badi moyo
ayi bafua. 43 Mimbikudi mioso mintelimina
kimbangi ti woso wunkuwilukilawela lemvokolo
masumu mandi mu dizina diandi. 44 Buna Piela
wikidi tubi mambu mama, Pheve Yinlongo
yikuluka mu batu boso bobo bawa mambu beni.
45 Bayuda bobo bawilukila bayiza ayi Piela,
basimina mu mona ti dikaba di Pheve Yinlongo
dieka ayi kuidi batu bobo bakambulu Bayuda. 46
Bila babawa babo banyoluka zimbembo zinkaka
ayi bankembisa Nzambi. 47 Buna Piela wuba
yuvula: —A buevi, mutu wulenda kandika batu
baba babotama mu nlangu, bawu batambudi
Pheve Yinlongo banga beto e? 48 Diawu wuvana
lutumunu muingi babotama mu dizina di Yesu
Klisto. Bosi banleba mu diambu kakala ndambu
bilumbu.

11 Bamvuala ayi bakhomba baba mu Yuda
ziwa ti batu bobo bakambulu Bayuda
mamvawu batambula mambu ma Nzambi. 2
Vayi Piela bu kavutuka ku Yelusalemi, Bayuda
bobo bawilukila bafindana yandi ziphaka 3
ayi bankamba: —Ngeyo wubedi kuidi batu
bakambu zengoso nitu yi kibakala ayi wudidi
yawu! 4 Vayi Piela wuba sudikisa mambu moso
boso bu malandikinina; Wuba kamba: 5 —Bu
ndiba sambila ku Yope, ndizamuka mu Pheve,
ndimona tsongolo. Ndimona kima kimosi kiba
banga nledi wunneni kikangu mu zitsongi ziya,
kiba nkuluka tona ku diyilu nate va ndiba. 6
Bu ndikitala, ndikifiongunina, buna ndimona
bibulu bi malu maya, bibulu bi nsitu, bibulu
bindiatilanga mu bivumu ayi zinuni. 7 Ayi ndiwa
mbembo yikhamba: “Piela, telama, vonda ayi
dia”. 8 Vayi ndivutula: “Nana Pfumu, bila kadi
kima kisumuka ayi kimvindu kikotidi ko mu
munu ama.” 9 Mbembo yiwakana diaka mu
khumbu yimmuadi mu diyilu: “Kioki Nzambi
kavedisa ngeyo kadi kukitala kisumuka”. 10
Mu zikhumbu zitatu diambu diodi divangimina
bosi bima bioso bikuma ku diyilu. 11 Muna
thangu beni ndimona batu batatu baba ku Sezali
bafidusu kuidi minu, batelama va ntuala nzo
yoyi ndiba. 12 Pheve yikhamba ndienda yawu
mu kambu memata. Bakhomba basambanu
ziazi ziyiza yama ayi tukota mu nzo yi mutu
wuna. 13 Mutu beni wutukamba buevi kamonina
mbasi mu nzo'andi, yimmonikina ayi yinkamba:
“fidisa batu ku Yope, tumisa Simoni beti tedila
Piela. 14 Niandi wela kukamba mambu malenda
kuvukisa ngeyo ayi nzo'aku yimvimba.” 15
Bu nditona yoluka, Pheve Yinlongo yikuluka
mu bawu banga bu yikulukila mu beto vana
thonono. 16 Bosi nditebukila moyo mambu ma
Pfumu mu thangu katuba ti: Nyinga, Yowani mu
nlangu kabotikila vayi beno mu Pheve Yinlongo
luela botokolo. 17 Enati niandi veka Nzambi
wuba vana dikaba dimosi ayi beto mu thangu
beto tuwilukila Pfumu Yesu Klisto, buna minu
ndidi nani mu diambu di kandika Nzambi e? 18
Bu bawa mambu mama, baba dio sui, bakembisa
Nzambi ayi batuba: —Nyinga, Nzambi wuveni
diluaku kuidi batu bakambulu Bayudamu balula
mavanga muingi batambula luzingu! 19 Bobo
basasakana, mu thangu bayamisa dibundu mu
diambu di lufua lu Etieni bayenda nate ku
Fenisi, Sipeli ayi ku Antioshi. Vayi basia longa
Nsamu Wumboti kadi kuidi mutu ko botula
kaka Bayuda. 20 Muaki mu batu bankaka,
bayenda ku Antioshi muba basi Sipeli ayi basi
Silene basolula ayi balonga Nsamu Wumboti
wu Pfumu Yesu kuidi basi Ngelesi. 21 Lulendo
lu Pfumu luba yawu, batu bawombo bawilukila
ayi babaluka kuidi Pfumu. 22 Tsangu beni
yitula mu matu ma basi dibundu di Yelusalemi.
Diawu bafidisila Balinabasi nate ku Antioshi.
23 Bu katula, wumona nlemvo wu Nzambi.
Buna wumona khini bosi wukindisa batu boso
muingi baba bakuikama mu Pfumu. 24 Bila
Balinabasi wuba mutu wumboti, wuba wuwala
mu Pheve Yinlongo ayi mu minu. Nkangu
wunnene wu batu wuwilukila Pfumu. 25 Bosi
Balinabasi wuyenda ku Talisi mu tomba Sawuli.
26 Buna kammona, wunnata ku Antioshi. Mvu wu
mvimba bawu buadibakutikinina ayi dibundu,
balonga nkangu wunneni. Ku Antioshi kuawu
minlonguki mitedolo “Bankua Klisto” voti
“Baklisto” mu khumbu yitheti. 27 Muna bilumbu
beni mimbikudi miba ku Yelusalemi miyenda
ku Antioshi, 28 wumosi mu bawu, dizina diandi
Agabusi, wutelama ayi wubikula mu Pheve
ti kanda kingolo kiela ba mu tsi yimvimba.
Kanda beni kiba mu thangu ntinu Klode. 29
Diawu minlonguki mizenga, kadika mutu boso
bubela diluaku diandi, mu fidisa lusadusu kuidi
bakhomba baba kalanga mu Yuda. 30 Buawu
bobo mivangila. Mifidisa makaba mawu kuidi
bakulutu ba dibundu mu mioko mi Balinabasi
ayi Sawuli.

12 Mu thangu yina, ntinu Elode wukangisa
ndambu yi batu ba dibundu di Yelusalemi
mu diambu di kuba yamisa. 2 Wuvondisa Zaki,
khomba Yowani, mu sabala. 3 Bu kamona ti
Bayuda bamuena diambu beni khini wubuela
kangisa Piela; yiba mu thangu nyengo mapha
makambu tulu luvi. 4 Bu kankangisa, wunkotisa
mu nloko ayi wutula kumi masodi masambanu
muingi mansunga. Mayindu maba yandi, Pasika
yawu vioka, ma kunsambisa va ntuala batu. 5
Piela wuba mu nloko; vayi dibundu disambila
zitsambulu, mu kambu vonga kuidi Nzambi
mu diambu diandi. 6 Vayi thangu Elode kaba
mayindu ma kunsambisa, mu builu buna Piela
wuba wuleka va khatitsika masodi muadi. Wuba
wukangama mu zisieni zizole. Minsungi miba va
muelo mu sunga nloko. 7 Tala mbasi yi Pfumu
yitotuka ayi kiezila kingolo kikienzulanloko.
Mbasi yisimba Piela mu luvati, yinkotula
ayi yinkamba: —Temala nsualu. Zisieni ziba
mu mioko miandi zidabuda. 8 Bosi mbasi
yinkamba: —Vuata minledi miaku ayi zisapatu.
Wuvanga buawu. Mbasi yinkamba diaka: —Buela
tetika yunga kiaku bosi ndandakana. 9 Piela
wutotuka mu nloko, wunlandakana. Kasia zaba
ko ti mambu momo mavanga mbasi maba
makiedika vayi kabanzila ti tsongolo kalembo
moni. 10 Bu bavioka vaba minsungi mitheti
ayi vaba minsungi mimmuadi, buna batula va
muelo wusengo wuyenda ku ndambu yi divula,
wuzibuka wawu veka! Bu batotuka ayi bayenda
nate ku tsongi nzila. Tumbu zimbukila mbasi
yizimbala va meso ma Piela. 11 Diela di Piela bu
divutukisa, Piela wukamba: "Buabu khikinini ti
Pfumu fidisidi mbasi'andi, yikhudidi mu mioko
mi Elode ayi mu mambu momo Bayuda bazodidi
kuphangila." 12 Bu kabakula buawu, wuyenda
ku nzo Maliya, ngudi yi Yowani diodi baba
ntedilanga Malako, kuawu kukutakana batu
bawombo ayi basambila. 13 Piela bu kakokuta va
muelo, kisadi kimosi kinketo, dizina diandi Lode
wuyiza mu vana mvutu. 14 Bu kabakula mbembo
Piela; mu diambu di khini kasia zibula ko muelo
vayi wuvutuka mu nsualu ayi wuba kamba:
—Piela widi va muelo. 15 —Bawu bankamba:
—A ngeyo bati lawukidi e? Vayi wuba kamba ti
diambu beni didi di kiedika. Vayi bawu batuba:
—Buna mbasi andi. 16 Piela wutatamana kokuta,
buna bazibula; bammona ayi basimina. 17 Piela
wuba labikisa mu koko muingi babika biyoko,
wuba sudikisa buevi Pfumu kantotudila mu
nloko. Wuba kamba: —Lukamba mambu mama
kuidi Zaki ayi kuidi bakhomba. Bu katotuka,
wuyenda ku buangu kinkaka. 18 Buisi bu bukia,
tsisi yingolo yibua mu masodi mu diambu masia
zaba ko mambu mbi mabuila Piela. 19 Elode bu
kantombisa ayi bu kasia kummona ko, buna
wusambisa minsungi mi nloko, ayi wuvana
lutumunu lu kuba vondisa. Elode wubotuka mu
Yuda ayi wuyenda ku Sezali, wuvuanda kuna. 20
Elode wufuemina ngolo basi Tile ayi basi Sidoni.
Vayi basi Tile ayi Sidoni bawizana, bayiza kuidi
niandi. Mu lusadusu lu Balasitusi, mutu wowo
wuba nsalanga mu vinga kiba nlekanga ntinu,
batomba vutula ndembama bila tsi yi ntinu
Elode yiba zingisanga zitsi ziawu. 21 Mu lumbu
kioki bawizana, Elode wuvuata minledi miandi
mi kitinu; wuvuanda va kundu kiandi ki kitinu,
wutona kuba yolukila mu luniemo. 22 Batu
bayamikina: "A keti mbembo yi Nzambi yoyi;
yisi yi mutu ko!" 23 Vana vawu, mbasi yi Nzambi
yiyiza kumbeta mu diambu kasia vana nkembo
kuidi Nzambi ko. Zimvidi zindia; bosi wufua. 24
Muaki mambu ma Nzambi maluta tembakana
ngolo. 25 Balinabasi ayi Sawuli bu bamanisa
kisalu kiawu, babika Yelusalemi. Bayenda ayi
Yowani, diodi baba ntedilanga Malako.

13 Mu dibundu di Antioshi muba mimbikudi
ayi minlongi mi Mina; muna muba
Balinabasi, Simewoni mutu baba ntedilanga
"Ningeli" bu dinsundula: "Ndombi", Lusuisi
muisi Silene, Manayeni mutu wuyunduka
va kimosi ayi ntinu Elode ayi Sawuli. 2 Bu
baba sadila Pfumu ayi kukifuisa nzala mu
diambu di lusambulu, Pheve Yinlongo yituba:
—Luphengumunina Balinabasi ayi Sawuli mu
diambu di kisalu kioki ndiba tedila! 3 Diawu
bu bamana kukifuisa nzala mu diambu di
lusambulu ayi bu bamana sambila, baba tetika
mioko ayi baba bika benda. 4 Mu lutumunu lu
Pheve Yinlongo, Balinabasi ayi Sawuli bayenda
ku Selesi. Kuna babakila masuwa mu kuenda ku
Sipeli. 5 Bu batula ku Salamine, balonga mambu
ma Nzambi mu zinzo zi zikhutukunu zi Bayuda.
Yowani wuba kuba sadisanga. 6 Bu basabuka
sanga kioso nate ku Pafosi, badengana Nyuda
wumosi wuba nsadilanga mazi, dizina diandi
Bali-Yesu, wuba mbikudi wu luvunu. 7 Bali-
Yesu wuba vuandanga va kimosi ayi Selingiusi
Pawulusi, nyadi wu sanga, wuba mutu wu diela.
Niandi wutumisa Balinabasi ayi Sawuli bila

wuzola wa mambu ma Nzambi. 8 Vayi Elimasi
nkua mazi (yawu tsundu yi dizina diandi),
wuba kakidila ayi wutomba bu zimbikisa minu
ki Nyadi. 9 Bosi Sawuli baba tedilanga diaka
Polo bu kaba wuwala mu Pheve Yinlongo,
wusungimina tala nkua mazi bosi wunkamba:
10 —A ngeyo mutu wuwala luvunu ayi mutu wu
mambu mambimbi, muana wu Satana mbeni
yi mambu masonga, wulendi vonga ko mu
vondanga zinzila zilulama zi Pfumu e? 11 Vayi
tala buabu koko ku Nzambi kueka kuvana
thumbudulu; weka kituka phofo; wulendi buela
mona ko muini mu ndambu bilumbu! Vana
vawu weka mona mbungi ayi tombi mu meso,
wubaluka mu zindambu zioso, wutomba mutu
wulenda kunsimba mu koko mu kuntuadisa.
12 Nyadi beni buna kamona mambu mama
mavioka, wuwilukila bilawusimina mu diambu
di malongi ma Pfumu. 13 Polo ayi bakundi bandi
boso bakota mu masuwa ku Pafosi, bayenda ku
Pelinge mu zunga ki Pamfili. Yowani wuvasuka
yawu, wuvutuka kuandi ku Yelusalemi. 14 Vayi
bawu bu babotuka ku Pelinge, basabuka tsi ayi
batula ku Antioshi mu zunga ki Pisidi. Mu lumbu
ki saba, bu bakota mu nzo lukutukunu, buna
bavuanda. 15 Buna bamana tanga minkanda
mi Mina ayi mi mimbikudi, bapfumu zi nzo
lukutukunu baba fidisila batu mu kuba kamba:
—A bakhomba, enati mambu malenda kindisa
batu madi yeno, buna lulenda tuba! 16 Polo bu
katelama, wuvumbula koko kuandi ayi wutuba:
—A basi Iseli ayi beno boso lueti kinzika Nzambi,
bika luwa: 17 Nzambi yi batu baba ba Iseli
wusobula bakulu beto, wufunisa batu bu baba
vuandanga mu tsi yi Ezipite ayi wuba totula
mu koko kuandi ku lulendo. 18 Wuba sadisa
mu makumaya ma mimvu mu dikanga. 19 Bu
kamana vonda tsambudi di makanda mu tsi
Kana, wuba vana mawu banga kiuka. 20 Mambu
momo bu mavioka, nate nduka-nduka zikhama
ziya ayi makumatanu ma mimvu, wuba vana
mazuzi nate mu thangu mbikudi Samueli. 21
Bosi balomba ntinu; buna Nzambi wuba vana
Sawuli muana Kisi, muisi dikanda di Benyamini;
niandi wuba yadila mu makumaya ma mimvu.
22 Vayi Nzambi wumvengumuna, wuba totudila
Davidi mu ba ntinu, niandi Nzambi katelimina
kimbangi kiaki: Ndimueni mu Davidi, muana
Yese, mutu wudedakani banga ntim'ama, wela
vanga luzolo luama loso. 23 Vayi mu nkuna
Davidi Nzambi katotudila Yesu, Mvulusi mu
diambu Iseli bila bobo bubela tsil'andi. 24
Tuamina ndizulu andi, Yowani wulonga batu
boso malongi matedi mbotokolo bu bameni
balula mavanga mawu. 25 Ku tsukusunu luzingu
luandi, Yowani wuba yuvula: “Kuidi beno minu
ndidi nani e? Minu ama ko mutu wowo lulembo
vingila vayi niandi wela kuiza ku mbus'ama.
Minu ndisi fuana ko mu nianguna minsinga
mi zisapatu ziandi.” 26 A bakhomba ziama,
beno luidi mu nkuna Abalahami, kuidi beno
ayi kuidi bobobeti kinzika Nzambi, luzaba ti
kuidi beto kuyiza mambu mama ma phulusu. 27
Bila batu bakalanga ku Yelusalemi ayi bapfumu
ziawu basia zaba Yesu ko, ayi basia sudika
ko minkanda mi mimbikudi miba tangungu
kadika lumbu ki saba. Badedikisa mambu beni
bu bazengila Yesu nkanu. 28 Ka diambu ko basia
mona ko mu niandi kadi bila kikalenda vondolo
vayi baleba Pilatu mu diambu kamvondisa. 29
Bu bamana dukisa mambu moso masonama mu
diambu diandi, bankulula va nti ayi bantula mu
ziami. 30 Vayi Nzambi wumfulukisa mu bafua!
31 Bosi wukimonikisa mu bilumbu biwombo
kuidi batu bobo bayenda yandi tona ku Ngalili
nate ku Yelusalemi. Buabu batu beni bawu
bayika bambangi bandi va meso ma batu. 32
Beto, tulembo lusamunina Nsamu wumboti
landila tsilayivana Nzambi kuidi bakulu beto
33 ti Nzambi wudedikisidi yawu kuidi beto
bana bawu bu katotula banga busonimina mu
Nkunga wummuadi: Widi Muan'ama, buabu
ndibutidi. 34 Muaki wumfulukisa mu bafua
muingi kabika buela fua. Diawu katubila ti:
Ndiela kulusakumuna mu mambu manlongo,
mavedila momo ndivanina Davidi tsila. 35 Diawu
katubila mu buangu kinkaka: Wulendi tala
ko ti nitu yi mutu aku wunlongo yibola. 36
Bila Davidi, bu kamana sala mu tsungi andi
mu luzolo lu Nzambi, wufua ayi wuziku va
buangu kimosi ayi bakulu bandi, bosi wubola.
37 Vayi mutu wowo Nzambi kafulukisa, kasia
bola ko. 38 A bakhomba; bika luzaba ti mu
niandi muyizila ndemvokolo yi masumu. 39 Ayi
mu niandi, woso mutu wukunwilukila, wela
kunnungisa mu mambu moso momo Mina
mi Moyize milendi baka ko bu kulununguisila.
40 Diawu, lulubuka muingi mambu matuba
mimbikudi mabika kulubuila: 41 Lutala beno
lueti vueza Nzambi, lusimina ayi lubotuka!
bila minu ndieka vanga diambu mu bilumbu
bieno, luisi ba wilukila diambu beni ko enati

mutu wulusamunini diawu. 42 Bu batotuka ku
nganda, baleba Polo ayi Balinabasi mu diambu
di biza longi diaka mambu beni mu lumbu
ki saba kinkuiza. 43 Lukutukunu bu lumanisa
mu nzo lukutukunu; Bayuda bawombo ayi basi
makanda mankaka baba sadilanga Nzambi,
bobo bakikinina Kiyuda, balandakana Polo ayi
Balinabasi; basolula yawu ayi baba kindisa mu
tatamana mu nlemvo wu Nzambi. 44 Mu lumbu
ki saba kilanda, nduka-nduka divula dioso
dikutakana mu wa mambu ma Nzambi. 45 Vayi
Bayuda bu bamona nkangu wu batu, bamona
kikhenene ayi bavunisa Polo mu mambu momo
kaba tuba, bamvunisa ayi bavueza Nzambi.
46 Polo ayi Balinabasi babakamba mu bukhafi
boso ti: —Kuidi beno theti kufueti samununu
Mambu ma Nzambi vayi sumbu lu malozidi ayi
sumbu lukimonisini ti luisi bafuana ko mu baka
luzingu lukalumani, tala tueka mbaluka kuidi
Bapakanu. (aiōnios g166) 47 Bila Pfumu wutuvana
lutumunu ti: Ndibieka mu ba kiezila kuidi
Bapakanu mu diambu di nata phulusu nate ku
sukisina ntoto. 48 Bapakanu bu bawa mambu
mama, bamona khini. Baniemisa mambu ma
Nzambi ayi bobo bakubuku mu baka luzingu
lukalumani bawilukila. (aiōnios g166) 49 Mambu
ma Pfumu ma tembakana mu tsi yoso. 50
Vayi Bayuda bakambisila baketo bobo baba
luvalu, baba sadilanga Nzambi va kimosi ayi
batu ba luvalu ba divula beni; batona yamisa
Polo ayi Balinabasi ayi baba kuka mu zunga
kiawu. 51 Polo ayi Balinabasi bakukumuna
mbungi-mbungi yiba mu malu mawu, bayenda
ku Ikonuimi. 52 Muaki minlonguki miba miwala
mu khini ayi mu Pheve Yinlongo.

14 Buna bayetula ku Ikoniumi, Polo ayi
Balinabasi bakota mu nzo lukutukunu
yi Bayuda, balonga mu lulendo loso. Batu
bawombo mu Bayuda ayi mu basi Ngelese
bawilukila. 2 Vayi Bayuda bobo bakambu
wilukila, bakambisila Bapakanuayi babivisa
mayindu ma Bapakanu mu diambu bafuemina
bakhomba. 3 Polo ayi Balinabasi bilumbu
biwombo bazingila kuna. Balonga mu bukhafi bu
basingimina mu Pfumu. Bosi Pfumu wuba vana
lulendo luvangila bikumu ayi mambu manneni
mu diambu di monisa ti mambu momo balembo
longi, mu nlemvo'andi, madimakiedika. 4 Vayi
nkangu wu divula wutumbu vasuka. Bankaka
baba ku ndambu Bayuda, bosi bankaka baba ku
ndambu yi bamvuala. 5 Bapakanu ayi Bayuda,
va kimosi ayi bapfumu ziawu, bawizana mu
kuba yamisa ayi kuba vondila mu matadi. 6
Polo ayi Balinabasi bu bazaba mabanza mawu,
batinina mu mavulama Likawoni, ku Lisitele, ku
Delibe ayi mu zitsi zi kinzungidila. 7 Balonga
Nsamu wumboti ku Lisitele. 8 Ku Lisitele kuba
mutu wumosi, wubela malu tona kabutuka;
kadiatanga ko, 9 wuwa malongi ma Polo. Polo
bu kansungimina ku ntala, wumona ti minu
kibelukila kidi yandi; 10 buna wunkamba mu
mbembo yi ngolo: —Telama kuaku! Mutu beni
wudumuka ayi wutona diata. 11 Nkangu wu batu
bu wumona mambu mavanga Polo; bayamikini
mu mbembo yi tsi awu ti: —A beno, zinzambi
zidi lunitu lu kimutu zizidi mu kutubumina! 12
Babieka Balinabasi “Zeyisi” bosi Polo “Elimesi”
bila Polo niandi wuba phovi. 13 Nganga yi
Nzambi Zeyisi, yoyi nzo andi yi lukutukunu
yiba kuna fula di divula, wunata zingombi
zimbakala ayi biteka ku muelo divula. Bila
va kimosi ayi batu baba vana, bakubama mu
kuzitambika banga makaba. 14 Vayi Balinabasi
ayi Polo bu bazaba mambu beni, bakanzuna
minledi miawu, bazawula kuna kuba nkangu wu
batu, bayamikina ayi batuba: 15 —A bakhomba,
bila mbi lulembo vangila mambu momo e?
Beto mamveto tuidi kaka batu banga beno!
Beto tulunatini Nsamu Wumboti mu diambu
lubika zinzambi zikambulu mfunu vayi lubaluka
kuidi Nzambi yi moyo, yivanga diyilu, ntoto ayi
mbu ayi bibioso bidi mu mbu. 16 Mu zitsungi
ziviokidi, Nzambi beni wuyekula batu ba zitsi
zioso badiata mu zinzila ziawu veka. 17 Muaki
wukimonikisa mu mamboti keti vanga: tona ku
diyilu niandi weti kulunokisina zimvula ayi weti
kuluvana zitsungi zimbozi. Weti wesa mintima
mieno mu bidia ayi mu zikhini. 18 Ka diambu ko
Polo ayi Balinabasi batuba mambu mono, vayi
bamona phasi mu kandika batu muingi babika
kuba tambikila makaba. 19 Bayuda baba ku
Antioshi ayi ku Ikoniumi bakambisila nkangu.
Balozila Polo matadi, bankoka nate kuna fula di
divula bila babanzila ti fuidi. 20 Vayi minlonguki
bu minzungidila, wutelama, wukota ku divula.
Mu lumbu kilanda, wuyenda ku Delibe va
kimosi ayi Balinabasi. 21 Bu bamana longa
Nsamu Wumboti mu divula dina ayi bu babaka
minlonguki miwombo, bavutuka ku Lisitele,
ku Ikoniumi ayi ku Antioshi. 22 Bakindisa
mintima mi minlonguki; baba leba basimbidila

minu kiawu. Baba kamba ti: —Tufueti mona
ziphasi ziwombo muingi tukota mu kipfumu ki
Nzambi. 23 Baba sobudila bakulutu mu kadika
dibundu. Bu bamanakukifuisa nzala mu diambu
di lusambulu, baba yekula mu mioko mi Pfumu
yoyi bawilukila. 24 Bu baviokila mu Pisidi,
bayenda ku Pamfili. 25 Bu bamana longa mambu
ma Nzambi ku Pelinge, buna bayenda ku Atali.
26 Kuna bakotila mu masuwa mu kuenda ku
Antioshi bila kuawu baba tudila ku tsi nlemvo
wu Nzambi mu diambu di kisalu kioki basala.
27 Buna batumbu tula; bakutikisa dibundu,
basamuna mambu mosomavanga Nzambi mu
nzil'awu ayi buevi kazibudila Bapakanu nzila
mu wilukila. 28 Bilumbu biwombo bakadila ayi
minlonguki.

15 Ndambu yi batu baba ku Yuda, balonga
bakhomba, bu batuba: —Enati lukadi
zengoso nitu yi kibakala banga bu tumina Mina
mi Moyize, buna lulendi vuka ko. 2 Polo ayi
Balinabasi baba vunisa ayi baba findisa ziphaka.
Diawu babakila lukanu ti Polo ayi Balinabasi
ayi ndambu yi batu mu bawu bafueti kuenda
ku Yelusalemi kuidi bamvuala ayi bakulutu
mu diambu di nsamu wowo. 3 Dibundu diba
sindika mu nzil'awu. Baviokila ku Fenisi ayi
Samali. Buna basamuna phulusu yi Bapakanu;
khini yiwombo bamonisa bakhomba. 4 Bu
batula ku Yelusalemi, bayakulu kuidi dibundu,
kuidi bamvuala ayi bakulutu ba dibundu.
Bamana samuna mambu moso momo mavanga
Nzambi mu nzil'awu. 5 Vayi ndambu yi batu,
bobo bawilukila, baba mu dikabu di Bafalisi
batelama ayi batuba ti: bufueni bazengoso nitu
yi kibakala ayi balandakana Mina mi Moyize. 6
Bamvuala ayi bakulutu ba dibundu bakutakana
mu diambu di yindula nsamu wowo. 7 Ziphaka
zingolo zibua, buna Piela wutelama ayi wuba
kamba: —A bakhomba! Luzebi beno veka ti
tona thama, Nzambi wutsobula va khatitsik'
eno mu diambu di longa Nsamu Wumboti
kuidi Bapakanu muingi bawu bawilukila. 8
Nzambi zebi mintima mi batu, wuba telimina
kimbangi bu kaba vana Pheve Yinlongo banga bu
katuvanina. 9 Niandi kasia tula kadi luviakunu
ko va khatitsika beto ayi bawu bu kavedisa
mintima miawu mu minu. 10 Vayi buabu bila
mbi lueka totila Nzambi mu kuika va tsingu
yi minlonguki mfuna wowo bakulu beto ayi
beto veka katulendi natikisa ko e? 11 Vayi
beto tuwilukidi ti mu nlemvo wu Pfumu eto
Yesu tuvukidi. Buawu bobo buididi kuidi bawu
mamvawu. 12 Nkangu woso wuba dio sui! Bosi
batu boso bawa Balinabasi ayi Polo basamuna
bikumu ayi mambu manneni momo Nzambi
kavanga mu bawu va khatitsika Bapakanu. 13
Buna bamanisa, Yoluka, Zaki wuvutula: —A
zinkomba ziama, bika luwa mambu ndieka tuba!
14 Simoni samuni buevi tona vana thonono
Nzambi kabuminina Bapakanu mu diambu
di sobula va khatitsik'awu dikanda di batu
difueni muba batu bandi veka. 15 Buawu bobo
budedikinini mambu matuba mimbikudi, boso
bu sonimina: 16 Mambu momo mawu vioka,
ndiela vutuka; ayi ndiela buela tunga nzo yi
Davidi, yoyi yibua. Ndiela buela tunga bibuangu
bioso bitiolumuka, ndiela buela bifuanisa 17
muingi batu bobo basiala batomba Pfumu va
kimosi ayi Bapakanu boso bakubuku muba batu
bama. Buawu bobo butubidi Pfumu Wuvanga
mambu mama 18 Mazabikini mu zithangu zioso.
(aiōn g165) 19 Diawu minu mbueni, tubika yamisa
Bapakanu bobo balembo baluka kuidi Nzambi.
20 Vayi mboti tuba sonikina, mu kuba kamba
ti: babika dianga zimbizi zisumuka, zitambuku
makaba kuidi bitumba, babika kitsuza ayi babika
dianga bibulu biobi bifuidi mu kambu totuka
menga ayi babika dianga menga. 21 Bila mu
zitsungi zithama, Moyize beki mu kadika divula
minlongi miandi mieti tanga Mina mu bilumbu
bioso bi saba mu zinzo zi zikhutukunu. 22
Bosi bamvuala ayi bakulutu ba dibundu ayi
badibundu boso bawizana mu sobula batu mu
bawu ayi kuba fidisa ku Antioshi va kimosi ayi
Polo ayi Balinabasi. Basobula Sila ayi Yuda diodi
baba ntedilanga “Balisabasi” baba bakulutu
va khatitsika bakhomba. 23 Tala busonimina
nkanda wowo babavana: —Beto bamvuala,
bakulutu ba dibundu ayi bakhomba zieno, tueti
vana mboti kuidi bakhomba badi mu makanda
ma Bapakanu madi ku Antioshi, ku Sili ayi
ku Silisi. 24 Banga bu tuwilu ti bakhomba
bankaka zitotukila kuidi beto bayiza lusia mu
divuda, mu diambu di mu mambu batuba bosi
bayiza vudikisa miela mieno. Beto tusia bavana
kadi lutumunu ko. 25 Tumueni ti didi diambu
dimboti, bu tumeni wizana, mu sobula batu
buadi mu beto ayi kulufidisila bawu va kimosi
ayi bakhomba zieto zi luzolo Balinabasi ayi
Polo; 26 bobo bayekula luzingu luawu mu
diambu di dizina di Pfumu eto Yesu Klisto. 27

Tufidisidi Yuda ayi Sila, bawu bela kulukamba
mambu tulusonikini. 28 Bila dimonikini diambu
dimboti kuidi Pheve Yinlongo ayi beto mu
kambu kulukuika bizitu binkaka vayi mambu
mama kaka ma nfunu: 29 lubika dianga zimbizi
zitambuku makaba kuidi bitumba, lubika dianga
menga, lubika dianga bibulu bifuidi mu kambu
totuka menga; lubika kitsuza. Enati lukikebidi
mu mambu momo, buna luvengi diambu di
mboti. Lusiala mboti. 30 Bawu bu basinduku,
bayenda ku Antioshi. Bakutikisa nkangu wu
batu, babavana nkanda beni. 31 Batu bamona
khini bu bamana tanga nkanda beni bila wuba
bomba. 32 Yuda ayi Sila sumbu baba mimbikudi,
balonga bakhomba mu mambu mawombo ayi
baba kindisa. 33 Bu bavuanda kuna ndambu
bilumbu; bakhomba baba sindika mu ndembama
kuidi bobo baba fidisa. [34 Vayi Sila wuzenga mu
siala ku Antioshi; Yuda wuvutuka niandi veka
ku Yelusalemi.] 35 Polo ayi Balinabasi bavuanda
ku Antioshi, va kimosi ayi bankaka, balonga
ayi basamuna Mambu ma Pfumu. 36 Ndambu
bilumbu bu bivioka, Polo wukamba Balinabasi:
—Bika tuvutuka bumina bakhomba badi mu
mavula moso momo tulonga mambu ma Pfumu
muingi tutala buevi badidi. 37 Balinabasi wuzola
nata Yowani, diodi baba ntedilanga Malako. 38
Vayi Polo wumona ti buisi fuana ko mu nata
mutu wowo wusia kuba tina tona ku Pamfili
ayi wukambu sala yawu va kimosi. 39 Polo
ayi Balinabasi bazonza ayi bayiza vambana.
Balinabasi wunata Malako, wukota mu masuwa
ayi wuyenda ku Sipeli. 40 Polo wubonga Sila ayi
bayenda bakhomba bu zimana kuba yekula mu
mioko mi Pfumu. 41 Wuviokila mu Sili ayi mu
Silisi, wukindisa mabundu.

16 Polo wutula ku Delibe ayi ku Lisitele.
Kuna kuba nlonguki wumosi, dizina diandi
Timote; ngudi andi wuba Nyuda wutambula
phulusu vayi dise diandi diba muisi Ngelese.
2 Bakhomba baba ku Lisitele ayi ku Ikoniumi
zitelimina Timote kimbangi kimboti. 3 Polo
wuzola ti Timote kenda yandi. Bu kambonga,
buna wunzengisa nitu yi kibakala mu diambu di
Bayuda bobo baba mu bibuangu bina bila batu
boso bazaba ti dise diandi wuba muisi Ngelese.
4 Mu mavula moso baviokila, basamuna mambu
mazenga bamvuala ayi bakulutu ba Yeluzalemi
ayi baba lomba batumimina mambu beni. 5
Mabundu maba makinda mu minu ayi ntalu
yi batu yibuelama lumbu ka lumbu. 6 Bosi
basabuka Filingi ayi tsi yi Ngalatiya bila Pheve
Yinlongo wuba kandika babika longa mambu
ma Nzambi ku Azi. 7 Bu batula ku ndilu yi tsi yi
Misi, bazola kuenda ku Bitini vayi Pheve yi Yesu
yisia kuba vana minsua ko. 8 Vayi bu baviokila
ku Misi, bayenda ku Tolowasi. 9 Va builu, Polo
wumona tsongolo. Wumona muisi Maseduani
wuntelimina va ntuala ayi wunleba: —A Tata,
lemvuka! Yiza ku Maseduani mu kutusadisa! 10
Tsongolo yoyi bu yivioka, tutomba nzila mu
kuenda ku Maseduani bila tumona ti niandi
veka Nzambi wututela mu kuenda longi kuna
Nsamu wumboti. 11 Tukota mu masuwa ku
Tolowasi bosi tuyenda ku sanga ki Samotalasi.
Mu lumbu kilanda, tutula ku Neyapolisi. 12
Bosi tuyenda ku Filipi, divula dimosi dinneni
di Maseduani diba mu mioko mi luyalu lu basi
Loma. Bilumbu biwombo tukadila kuna. 13 Mu
lumbu ki saba, bu tutotuka ku divula, tuyenda
ku muenda nlangu wuba ku difula di buala bila
kuawu tubanzila kuidi buangu ki lusambulu.
Tuvuanda ayi tusolula ayi baketo bobo bayiza
kutakana. 14 Nketo wumosi, mu bobo baba nwa,
dizina diandi Lidi, wuba muisi Tiatile; minledi
mimbuaki kaba nsumbisanga. Wuba kinzikanga
Nzambi. Pfumu wuzibula ntim'andi muingi kawa
bumboti mambu ma Nzambi malonga Polo. 15 Bu
kabotama va kimosi ayi nzo'andi, wutuleba bu
katukamba: —Enati lumueni ti ndidi wukuikama
mu Pfumu buna luiza lukota ku nzo'ama ayi
luvuanda kuna. Buna wutuleba ngolo. 16
Lumbu kimosi bu tuba kuenda ku sambila.
Tudengana mvika wumosi wu nketo wuba ayi
pheve yimbimbi, yoyi kaba bikudilangamambu.
Zimbikudulu ziandi zivana bapfumu bandi
zimbongo ziwombo. 17 Mvika beni wu nketo,
wutulandakana ayi wuyamikina: —"Tala; batu
baba badi bisadi bi Nzambi yi zangama, bawu
balembo lulongi nzila yi phulusu." 18 Bilumbu
biwombo kavangila buawu. Polo wumona kiadi
mu tezo kiviokakana, wutala ku mbusa bosi
wukamba pheve yimbimbi: —Mu dizina di Yesu
Klisto, ndikutuma totuka mu ndumba yayi!
Pheve yimbimbi yitotuka muna thangu yina. 19
Bapfumu zi mvika beni wu nketo bu zimona ti
diana di buela bakila zimbongo dimana, buna
zikanga Polo ayi Sila, babakoka va buangu ki batu
bawombo ayi va ntuala mazuzi. 20 Baba funda
kuidi bapfumu zi ntiliminadu ayi batuba: —Batu
baba badi Bayuda, balembo tudi divunzi mu

divula dieto. 21 Balembo longi khadulu yoyi beto
basi Loma tulendi kikinina ko ayi tulendi sadila
ko. 22 Nkangu wu batu wufuemina Polo ayi Sila.
Buna bapfumuzi ntiliminadu zituma babavula
minledi ayi bababeta bikoti. 23 Bu babetolo
ngolo, bosi baba kotisa mu nloko ayi bavana
lutumunu kuidi nsungi wu nloko kaba sunga
bumboti. 24 Nsungi bu katambula lutumunu
lolo, buna wuba tula mu vinga ki khati kidi
muna khati nloko. Bosi wukangikisa malu mawu
mu bitini bi makunzi ma mabaya. 25 Ndukanduka midi miphipa, Polo ayi Sila basambila
ayi bayimbidila Nzambi, bobo bankaka baba
mu nloko ba bawa. 26 Buela zimbukila ntoto
weka nikuka ngolo nate zifondasio zi nloko
zinikuka, mielo mioso mi nloko mimana zibuka;
zisieni zioso zi batu baba mu nloko zitabuka. 27
Nsungi wu nloko wukotuka ayi bu kamona ti
mielo mioso mimana zibuka; wutotula sabala
kiandi ayi wuzola kukivonda bila kabanzilati
batu ba nloko batina. 28 Vayi Polo wuyamikina
mu mbembo yingolo: —Bika kukivanga mbimbi,
bila beto boso tuidi vava! 29 Nsungi wu nloko
wulomba muinda, wukota muna khati nloko,
wufukama va ntuala Polo ayi Sila mu lukhuku.
30 Wuba totula ku nganda ayi wuba yuvula:
—A bamueni, mbi phanga muingi ndivuka e?
31 Bamvutudila: —Wilukila Pfumu Yesu, buna
mawu vuka ngeyo ayi nzo aku! 32 Banlonga
mambu ma Pfumu ayi batu boso baba mu
nzo'andi. 33 Muna builu, muna thangu beni,
nsungi wu nloko wusukula ziphuta ziawu.
Niandi wubotama va kimosi ayi nzo andi yoso.
34 Wunata Polo ayi Sila ku nzo'andi, wuba vana
bidia. Nzo andi yoso yimonakhini mu diambu
bawilukila Nzambi. 35 Va nsuka, bapfumu zituma
batu muingi bakamba nsungi wu nloko: —Yekula
batu beni! 36 Bosi nsungi wu nloko wukamba
buawu kuidi Polo ti: —Bapfumu zitumini batu
muingi ndiluyekula. Totukeno ayi yendanomu
ndembama! 37 Vayi Polo wuvutula: —Nana,
beto tuidi basi Loma; basi kutusambisa ko;
batubetisidi bikotiva meso ma batu; batukotisidi
mu nloko. Vayi buabu batidi ku tuyekula mu
kinsueki e! Nana! Biza tutotula bawu veka! 38
Batu bana bayenda kamba nsamu beni kuidi
bapfumu. Bosi bapfumu zimonaboma bu ziwa
ti Polo ayi Sila badi basi Loma. 39 Bayenda
kuna nloko, baleba Polo ayi Sila; babatotula ayi
babalombababotuka mu divula dina. 40 Polo
ayi Sila bu batotuka mu nloko, bayenda ku nzo
Lidi. Kunabamona bakhomba ayi babakindisa.
Bosi bayenda kuawu.

17 Bu bamana vioka Amfipolisi ayi Apoloni,
Polo ayi Sila batula ku Tesalonika; kuna
kuba nzo lukutukunu yi Bayuda. 2 Polo
wukota mu nzo lukutukunu banga bubela
kifu kiandi. Zimbingu zitatu kasoludila yawu
mu masonoko. 3 Wuba kuba sudikisa ayi
kuba monisa bumboti ti Klisto kafuetimona
ziphasi ayi kafueti fuluka mu bafua; wuba
kamba ti: —Yesu diodi ndilembo lulongi niandi
Klisto! 4 Bayuda bankaka mu bawu bawilukila,
bafubakana kuidi Polo ayi Sila. Buawu bobo basi
Ngelese, bawombo bobo bankizikanga Nzambi,
va kimosiayi baketo baluzitu bakutakana yawu.
5 Vayi Bayuda bankaka bamona kikhenene,
bakambisila bivungisi biobi bieti diengila
phamba-phamba mu zinzila muingi batotula
khindu. Bawizana ayi batotula khindu mu
divula. Bakota mu nzo yi Yasonimu tomba Polo
ayi Sila mu diambu di kuba nata kuidi nkangu wu
batu. 6 Bu bakambu kuba mona, bakanga Yasoni
ayi basi dibundu bobo babayandi, babanata
kuidi bapfumu zi divula ayi bayamikina: —Batu
bobo balembo nikuna tsi, beka kuaku. 7 Yasoni
niandi wuba tambula ku nzo'andi! Baboso
babundudi Mina mi Sezali, bila balembo tubanga
ti ntinu wunkaka widi, dizina diandi Yesu! 8
Nkangu wu batu ayi bapfumu bu bawa bobo,
bafuema ngolo. 9 Diawu bafutisila Yasoni ayi
baklisto bankaka lumandi, bosi babayekula. 10
Muna builu, bakhomba zitinisa Polo ayi Sila
ku Bele. Bu bayetula kuna, bakota mu nzo
lukutukunu lu Bayuda. 11 Muaki Basi Bele
baba batu ba mintima mimboti viokila basi
Tesalonika. Bakikinina Mambu ma Nzambi
mu luzolo loso lumboti; ayi kadika lumbu
baba fionguninanga masonoko mu diambu di
zaba kani mambu momo baba kuba longanga
maba makiedika. 12 Buna bawombo mu bawu
bawilukila va kimosi ayi baketo ba luvalu ba
basi Ngelese buela ayi babakala bawombo. 13
Vayi Bayuda ba basi Tesalonika bu bawa ti Polo
wulembo longi mambu ma Nzambi ku Bele,
bayiza kuna, batona divunzi ayi khindu mu
batu. 14 Bakhomba batinisa Polo ku ndambu
mbu. Vayi Sila ayi Timote basiala kuna. 15
Batu bobo banata Polo, bantudisa nate ku
Atene bosi bavutukaku Bele. Bawu banatina
Sila ayi Timote thumu ti Polo wuba kamba

bavikaku nlandakana. 16 Polo bu kaba vingidila
bakundi bandi ku Atene, buna wumonakiadi
mu ntima mu mona ti bitumba biwombo biba
mu divula. 17 Wuba solulanga ayi Bayuda ayi
batu bankaka baba sambilanga Nzambi mu nzo
lukutukunu. Kadika lumbu Polo wuba solulanga
va nyalu-nguba va kimosi ayi batu bobo kaba
denganangа kuna. 18 Ndambu yi batu bankaka
baba mu dikabu di Baepikuli ayi dikabu di
Basitoyika, bafindana yandi ziphaka. Bankaka
batuba: —Kiololoko kioki mbi kantuba e? Vayi
bankaka batuba ti: —Tumueni ti niandi wulembo
longi zinzambi banzenza! Bayolukila bobo mu
diambu di Polo kaba nlonga nsamu wu Yesu ayi
wu mfulukulu yi bafua. 19 Vayi babuila Polo ayi
bannata va buangu kiba ntedilanga "Aleyopaze",
vovo bayuku findininanga ziphaka. Bankamba:
—Tulenda kueto zaba tsundu yi malongi momo
ma mona wulembo longi e? 20 Bila mambu
momo wuntuba madi mamona kuidi beto ayi
tutidi zaba tsundu yi mambu momo. 21 Muaki
basi Atene ayi banzenza babakalanga ku Atene,
kisalu baluta sala viokisanga thangu mu tuba ayi
mu wa mambu mamona. 22 Polo wutelama vana
khatitsika Aleyopaze, wutuba: —A basi Atene,
ndimmona ti lueti zola buwombo sambila 23
bila bu ndibedi zieta mu divula dieno, ndimueni
bitumba biwombo biobi lueti sambila. Tala,
ndimueni va diziku dietitambukulu makaba
vasonama: "kuidi nzambi yoyi tukambulu zaba!"
Diawu Nzambi yoyi lueti sambila mu kambu
kunzaba niandi ndikulusamunina. 24 Nzambi
yoyi yivanga nza ayi bibioso bidi mu nza ayi
niandi Pfumu yi Diyilu ayi ntoto, kakalanga mu
zinzo zi Nzambi zitungulu mu mioko mi batu
ko. 25 Bosi mioko mi batu milendi kunsadila
ko, bila kasukamanga ko! Niandi weti vana
luzingu ayi weti vana batu boso phumukunu;
niandi weti vana bima kuidi batu boso. 26
Mu mutu wumosi kavangila batu boso mu
diambu bavuanda va ntoto wumvimba. Wuvasa
zithangu; wutula zindilu zi bibuangu biobio
balenda vuanda muingi batomba Nzambi. 27
Mu mamoso mama kavanga, wuntomba ti
batu bantomba bila thangu yinkaka balenda
kunsimba mu fifita ayi kumbakula ka diambu ko
kasi ko thama kuidi kadika mutu buna tuididi.
28 Bila mu diambu diandi tulembo zingila,
tundiatila ayi tuididi. Banga minsoniki mieno
minkaka misonika: "Bila beto mamveto tuidi
mu nkun'andi." 29 Bu tuidi mu nkuna Nzambi
buna tubika banza ti kinzambi kidedikinibanga
nolo, palata voti banga ditadi; bima bivangulu
mu mioko mi batu ayi mu mabanza ma batu. 30
Mu thama Nzambi wuvibidila kambu ku diela
ku batu, buabu wulembokambi batu boso badi
mu bibuangu bioso ti babalula mavanga mawu.
31 Bila wukubika lumbu kioki kela sambisa batu
ba nza mu busonga, mu nzila yi mutu wowo
kakubika bu kavana dimbu kuidi batu boso mu
fulukisa mutu beni mu bafua! 32 Buna bawa
nsamu wu mfulukulu yi batu bafua; bankaka
banseva bosi bankaka bankamba: —Tuela kuwa
mu khumbu yinkaka. 33 Diawu Polo kaba
bikila. 34 Muaki batu bankaka bafubakana yandi
ayi bawilukila. Mu bawu muba Denisi wuba
mu dikabu di Aleyopaze, nketo wumosi baba
tedilanga Damali ayi bankaka mu bawu.

18 Mambu momo bu mavioka, Polo wukatuka
mu Atene, wuyenda ku Kolinto. 2 Wubuana
Nyuda wumosi, dizina diandi Akilasi, wubutukila
ku Ponti; buna bosi kuandi kabedi ku Itali ayi
nketo'andi Pilisiye. Bila ntinu Klode wutuma
ti bamana kuka Bayuda boso baba ku Loma.
Polo wufubakana yawu. 3 Sumbu baba salanga
kisalu kimosi kitunga zinzo zi ngoto, Polo
wuvuandayawu ayi basala va kimosi. 4 Kadika
lumbu ki saba, Polo wuba longanga mu
nzo lukutukunu, wuwilukisa Bayuda ayi basi
Ngelese. 5 Sila ayi Timote bu baba ku Maseduani,
buna Polo wukiyekula mu kisalu ki longa
ayi telimina Yesu kimbangi kuidi Bayuda ti
niandi Klisto. 6 Vayi Bayuda bu bantinguna
ayi bu bavueza Klisto, Polo wunikuna minledi
miandi ayi wuba kamba: —Bika menga meno
matombolo va mbata mintu mieno. Tona buabu
ndieka kuenda longi Bapakanu. 7 Bu kabotuka
vana, wukota ku nzo mutu wumosi, dizina
diandi Titiusi Yusitusi, wuba sadilanga Nzambi.
Nzo'andi yiba yifikama ayi nzo lukutukunu.
8 Vayi Kilisipusi, pfumu nzo lukutukunu ayi
basi nzo'andi boso bawilukila Pfumu. Basi
Kolinto bawombo, bu banwa buna bawilukila
ayi babotama. 9 Lumbu kimosi va builu, Pfumu
wukamba Polo mu tsongolo ti: —Bika mona
boma! Longa kaka! Kadi ba dio sui! 10 Bila
minu ndidi yaku! Kadi mutu kalendi kubuila ko
mukuvanga phasi bila ndidi mu divula diadi!
11 Polo mvu mvimba ayi zingondi zisambanu
kakadila ku Kolinto, wuba longanga mambu
ma Nzambi. 12 Vayi thangu Ngalioni kabiadila

mu Akayi, Bayuda bu bawizana va kimosi
bayendila Polo manenga, bankanga ayi bannata
ku ntiliminadu. 13 Kuna bamfundila: —Mutu
wawu weti wilukisa batu mu diambu basambila
Nzambimu phila yikandika Mina. 14 Vayi Polo
bu kedi katona yoluka, Ngalioni wukamba
Bayuda ti: —A beno basi Yuda! Enati mutu
wawu masumu kavodidi voti mambu mambimbi
kavengi, nganu ndieka vibidila ku luwa. 15 Vayi
enati bidi biuvu bitedi mambu, mazina ayi Mina
mieno, buna bika lutala mawu beno veka. Minu
mbengi ba zuzi mu mambu momo. 16 Wuba kuka
ku ntiliminadu. 17 Batu boso bu babuila Sositeni,
pfumu nzo lukutukunu, bamfuza khuba vana
nganda ntiliminadu. Vayi Ngalioni kasi kota
mambu beni ko. 18 Polo wubuela kala kuna
bilumbu biwombo, buna wubika bakhomba,
wukota mu masuwa mu kuenda ku Sili va
kimosi ayi Akilasi ayi Pilisiye. Bu kavukusu
dikungulu ku Sansela, bila tsila kavana. 19 Bu
katula ku Efeso, Polo wubika Akilasi ayi Pilisiye
ayi wukotaniandi veka mu nzo lukutukunu;
wusolula ayi Bayuda. 20 Banleba kakala yawu
bilumbu biwombo vayi wumanga kuandi. 21
Wubabika ayi wuba kamba: —Enati Nzambi tidi,
ndiela kuiza kulubumina! Wukota mu masuwa,
wubika Efeso. 22 Bu katula ku Sezale, wuyenda
ku Yelusalemi mu vana badibundu mboti.
Kuzimunina, wuyenda ku Antioshi. 23 Bu kakala
kuna ndambu bilumbu, wuyenda ayi wuviokila
mu zunga ki Ngalatiya ayi ki Filingi mu kindisa
minlonguki mioso. 24 Nyuda wumosi, dizina
diandi Apolo, wuyiza ku Efeso wuba muisi
Alekisandiya wuba mutu wumosi wuludede
ayi wuzaba bumboti masonoko. 25 Niandi
wukilongolo nzila yi Pfumu, wuba wu fuluka mu
Pheve, wutuba, wulonga boso bufueni mambu
mitedi Yesu. Niandi wuzaba kaka malongi ma
mbotokolo yi botika Yowani. 26 Niandi wulonga
mu nzo yi lukutukunu mu kambu memata.
Pilisiye ayi Akilasi bu banwa buna bannata ku
nzo'awu; batona ku nsudikisa bumboti nzila yi
Nzambi. 27 Sumbu kaba mayindu makuenda
ku Akayi, bakhomba zisonikina minlonguki ayi
baba kindisa muingi banyakula bumboti. Buna
katula kuna, wusadisa batu bobo bawilukila
mu nlemvo wowo katambula. 28 Bila wuba
bedisanga Bayuda va nyalu nguba, wumonisa
mu masonoko ti Yesu niandi Klisto.

19 Apolo bu kaba ku Kolinto, Polo wusabuka
zunga ki miongo, wutulaku Efeso; kuna
kadenginina minlonguki minkaka. 2 Wuba
yuvula: —Beno lutambula Pheve Yinlongo mu
thangu luwilukila e? Bamvutudila: —Nana!
Tuwilu'eto ko ti pheve Yinlongo yidi! 3
Polo wuba yuvula diaka: —A mbotokolo
mbi lutambula e? Bamvutudila: —Mbotokolo
yibotika Yowani tutambula! 4 Bosi Polo wuba
kamba: —Yowani wubotika mbotokolo yi batu
bobo babalula mavanga bu katuba ti bawilukila
mutu wowo wunkuiza ku manima mandi; Yesu
niandi mutu beni. 5 Buna bawa mambu momo,
babotama mu dizina di Pfumu Yesu. 6 Bosi, Polo
bu kaba tetika mioko babaka Pheve Yinlongo ayi
bayolukamu zimbembo zinkaka ayi babikula.
7 Baba nduka-nduka kumi batu buadi. 8 Bosi
bu kakota mu nzo lukutukunu, wuyolukila mu
kambu memata mu tezo ki zingondi zitatu, wuba
leba mu wilukila mambu ma Kipfumu ki Nzambi.
9 Vayi sumbu bankaka bamanga wilukila ayi
baba matingu bu baba tubanga mambimbi mu
diambu di nzila yi Pfumu va ntuala nkangu,
diawu Polo kaba bikila, wuvambana yawu ayi
wunata minlonguki mu nzo nkanda yi Tilanusi;
kuawu kalonga kadika lumbu. 10 Mimvu miodi
kasadila buawu. Diawu babo baba kalanga
mu Azi, baba Bayuda voti basi Ngelese, bawa
mambu ma Pfumu. 11 Bosi Nzambi wuvanga
bikumu binneni mu nzila yi Polo; 12 nkutu
nate batu babonga misuala ayi minledi miomi
mibelakana nitu yi Polo mu diambu batetika
miawu bambevo; buna bambevo zibeluka ayi
ziphevi zimbimbi zitotuka. 13 Bayuda bankaka
baba kuenda diengilanga mu bibuangu mu
kuendatotulanga ziphevi zimbimbi mu batu,
batona sadila dizina di Pfumu Yesu mu totula
ziphevi zimbimbi. Bakamba ziphevi zimbimbi
ti: —Mu dizina di Yesu diodi Polo keti longila,
ndikulutumina totuka! 14 Tsambuadi di bana
ba Sikeva bawu bavanga mambu momo. Sikeva
wuba pfumu yi zinganga Nzambi zi Bayuda.
15 Vayi pheve yimbimbi yiba vutudila: —Minu
nzebi Yesu ayi nzebi nani Polo vayi beno luidi
banani e? 16 Vana vawu, mutu wowo wuba pheve
yimbimbi wuba buila mu nitu, wuba lutila mu
ngolo ayi wuba yamisa mu kikhesa. Batina mu
nzo beni. Sumbu baba kuenda tini, bamemana
luala ayi pheni nkua baba. 17 Nsamu beni
wumana tembakana muidi batu boso bobo baba
kalanga ku Efeso; basi Ngelese ayi bayuda. Babo

bamona boma, bosi dizina di Yesu dikemboso.
18 Bawombo mu batu bobo bawilukila bayiza
ayi batuba mambu mosomambimbi momo
bavanga. 19 Bawombo mu batu bobo basadila
mazi banata zibuku ziawu, bayoka ziawu va
meso ma batu boso. Thalu yifua zibuku beni
yiba nduka-ndukamakuma tanu ma zimili zi
bivanza. 20 Mu lulendo lolo mambu ma Pfumu
matembikinina ayi mamonisa zingoloziandi. 21
Mambu mama bu mavioka, Polo wukubika nzila
mu mabanza mandi muviokila ku Maseduani
ayi ku Akayi ayi mu kuenda ku Yelusalemi bu
katuba: —Minu mana ba kuna, mfueti kuenda
ku Loma. 22 Wutuma bisadi biba salanga yandi
va kimosi Timote ayi Elasitusi, ku Maseduani
vayi niandi veka wusiala fioti ku Azi. 23 Vayi
muna thangu beni, khindu yitotuka ku Efeso
mu diambu di nzila yi Pfumu. 24 Bila mutu
wumosi, dizina diandi Demetiliwusi, wuba
fulanga bisengo, niandi wuba vanganga zinzo zi
nzambi zi Alitemisi, nzambi yimosi yi nketo,
wuvana diluaku dibakila zimbongo ziwombo
kuidi bisadi biandi. 25 Wukutikisa bisadi biandi
ayi batu bobo baba salanga bisalu bi ntindu
wowo, wuba kamba: —Zikhomba, luzebi kueno
ti mamboti meto mu kisalu kiaki madi. 26
Lulembo moni ayi lulembo wi, bika sia ti mu
Efeso kaka vayi nate mu Azi dioso, mambu
malembo vangi Polo diodi dilembo kambisilanga
batu ti zinzambi ziozi zivangulu mu mioko mi
batu zisi kuandi zinzambi ko ayi batu bawombo
kavukumuni. 27 Bika sia ti kioki kisalu kieto
kuandi ki kuiza fui vayi ayi nzo nzambi yi
Alitemisi, nzambi yinneni yi nketo, yikuiza
kambu kinzukungu. Buna dilenda ba ti batu
balendi buela kinzikanga Alitemisi ko, nzambi
yoyi Azi dioso ayi nza yimvimba bansambilanga!
28 Batu bu bawa mambu momo, bafuema ayi
batona yamikina: —Alitemisi di basi Efeso
widi wunneni! 29 Divula dioso di Efeso dikota
divunzi ayi mu kithuadi, bakota mu nzo yi
bisavu. Bavitumuna Ngayusi ayi Alisitalike basi
Maseduani, bakundi baba kibanga va kimosi ayi
Polo. 30 Polo bu kaba mayindu ma kota kuna
kuba batu, minlongukiminkandika. 31 Bapfumu
bankaka zi zunga kina ziozi baba bakundi ba
Polo bamfidisila thumu ti kabika kuenda ku
nzo yi bisavu. 32 Divuda dinneni dibua mu
nkangu, bankaka bayamikina diambu diadi;
bankaka diambu dina. Bawombo mu bawu basia
sudika ko bila mbi bakutikinina. 33 Bayuda
babonga alekizande va khati nkangu, bantula
ku ntuala ayi batu bankaka. Niandi wuvumuna
koko kuandi mu diambu wuzola nuanina batu
bandi va ntuala nkangu. 34 Vayi bu babakula
ti niandi Nyuda, buna baluta buela yamikina
ngolomu mbembo yimosi nduka-nduka mu tezo
ki zithangu zizole ti: —Alitemisi yi basi Efeso
widi wunnene! 35 Bosi nsoniki wu divula diyiza
lembika biyoko; diba kamba: —A basi Efeso! A
nani mu batu zimbulu ti divula di basi Efeso didi
divula dinkebanga nzo yi nzambi yi Alitemisi
wunneni ayi tumba kiandi kioki kiba ku diyilu
e? 36 Bu didi ti diambu diadi didi di kiedika,
buna mboti luba dio sui, lubika vanga diambu
mu kambu yindula. 37 Bila batu bobo luneti vava
basi yiba bima mu nzo nzambi ko ayi basi finga
nzambi eno yinketo ko. 38 Enati Demetiliwusi
ayi batu beti sala yandi bawu babeki mutu
mambu, ntilibinadu widi wuzibuka ayi mazuzi
madi; buna balenda kuawu fundana. 39 Enati
mambu mankaka madi yeno ma buela, buna
mela talu ku lukutukunu boso buididi Mina. 40
Bila balenda kutufunda banga batu batotudi
khindu mu diambu di mambu mavangimini
buabu ayi bila kikadi monika kioki tukutikinini,
buelatulendi baka diambu di vutula ko enati
batuyuvudi. 41 Bu kamana tuba mambu momo;
wutulula nkangu.

20 Biyoko bu bimanisa, Polo wutumisa
minlonguki, wuba kindisa, wubavana
mboti bosi wuyenda ku Maseduani. 2 Wusabuka
bizunga bina, wukindisa mikhuikizi mu malongi
mawombo, bosi wuyenda ku Ngelese. 3 Zingonda
zitatu kakadila kuna. Thangu Polo kabaka
lukanu lu kuendila ku Sili mu masuwa, Bayuda
banyendila manenga, diawu kabakila lukanu
luvutukila mu nzila yi Maseduani. 4 Batu
baba bayenda yandi nzila yimosi: Sopatele
muisi Belemuana Pilusi, Asitaleke ayi Sekundusi
basi Tesalonika, Ngayusi muisi Delebe; Timote,
Titsike ayi Tolofime basi Azi. 5 Bawu batuama
ku ntuala, batuvingidila ku Tolowasi. 6 Nyengo
wu mampa momo ka mafunanga ko bu
wuvioka, tukuma mu masuwaku Filipi. Bilumbu
bitanu tusabukila nlangu bosi tuyiza babata ku
Tolowasi; bilumbu bisambanu tuzingila kuna.
7 Mu lumbu kitheti kilanda lumbu ki saba,
tukutakana mu diambu di bukunamapha. Polo
wulonga batu bobo bakutakana vana. Sumbu
kaba mayindu ma kuenda mu lumbu kilanda,

diawu kalongila nate mu midi miphipa. 8 Minda
miwombo miba muna vinga kioki tukutikinina
kuna banga. 9 Ditoko dimosi, dizina diandi
Ewutiku wukadila va nela, sumbu Polo kalongila
ngolo, meso ma tulu mambuila, wusangumuka
bua ku ntototona ku yilu banga kintatu. Mu
thangu bannanguna, bammona wufua. 10
Polo bu kakuluka, wufukama, wunsimba mu
mioko miandi; wutuba: —Bikanu kueno mona
boma, widi kuandi moyo! 11 Wukuma diaka ku
yilu banga; wubukuna dipha wudia. Wubuela
longadiaka nate mu nsuka, bosi, wuyenda. 12
Banata muana ditoko wumoyo ayi bawu boso
bakindusu buwombo. 13 Beto bu tutuama ku
ntuala, tukuma mu masuwa momo matunata
ku Asosi; kuna tufueti vitudila Polo, buawu
bobo bubela luzolo luandi. Bila wubaka lukanu
lukuendila kuna dimalu. 14 Bu kayiza kutubata,
bosi tukuma mu masuwa, tuyenda ku Mitilene.
15 Mu lumbu kilanda tubotuka kuna, tuyenda
tula ku ndambu Kio. Mu lumbu kinzole, tutula
ku Samosi. Lumbu kimvimba ki buela vioka
bosi tutula ku Milete. 16 Bila Polo wumanga
kuandi telama ku Efeso mu diambu wumanga
viokisa thangu ku Azi; bila wuzola tula ku
Yelusalemi enati baka bubela mu lumbu ki
nyengo wu Pantekoti. 17 Buna tutula ku Milete,
Polo wufidisa thumu kuidi bakulutu ba dibundu
di Efeso muingi biza ndengana. 18 Buna batula,
ku kaba, wuba kamba: —Beno luzebi mboti
buevi ndivuandidi yeno tona lumbu kitheti
kiokinditula ku Azi. 19 Ndisadidi Pfumu mu
kukikulula buwombo, mu matsuela mu meso
ayi mu zithotolo ziozi ndimona kuidi Bayuda
bu baba ku ndekilanga mintambu. 20 Muaki
beno luzebi ti ndisia ku lusuekila ko mambu
momo madi mfunu kuidi beno. Ndilulonga va
nyalu-nguba ayi mu zinzo zieno. 21 Ndikamba
kadika thangu Bayuda ayi basi Ngelese ti
babalula mavanga ayi bawilukila Yesu, Pfumu
eto. 22 Buabu ndiedi ku Yelusalemi. Buawu
bobo bulembo thuminapheve Yinlongo, vayi
ndisi zaba ko mambu mbi ndikuenda buani
kuna. 23 Vayi nzebi ti pheve Yinlongo yiba
ku ndubulanga mu kadikadivula ti nloko ayi
ziphasi bikuphingila. 24 Vayi minu ndembo
moni luzingu luama luidi kima kiphamba.
Vayi ndilembo tombi mu tula ku tsuka yi
thinu yi ndilembo zawula ayi manisa kisalu
kioki Pfumu kaphana kioki kisamuna Nsamu
Wumboti wu nlemvo wu Nzambi. 25 Buabu
nzebi bumboti ti lulendi buela kumbona ko
beno boso bobondilongidi Nsamu wumboti wu
Kipfumu ki Nzambi. 26 Diawu ndilu kambidi
buabu ti: kadi bila ndisi ko mu menga ma
batu boso. 27 Bila ndisi manga ku lukamba ko
makani moso ma Nzambi. 28 Lukikeba bumboti
ayi lukeba bumboti nkangu wu mamemi moso
momopheve Yinlongo kalubiekila minsungi.
Lukebanga bumboti Dibundu di Nzambidiodi
kakudila mu menga mandi. 29 Nzebi kuama ti
minu kuenda, memvu ma tsisi mela kota va
khatitsik'eno, malendi mona ko nkangu kiadi.
30 Batu bankaka bela totukila mu beno, bela
telama mu longa mambu ma luvunu mu diambu
di tuta minlonguki kuidi bawu. 31 Diawu luzibula
meso! Lutebuka moyo ti, mu mimvu mintatu,
builu ayi muini, ndibedi lubulanga kadika mutu
ayi matsuela mama mu meso. 32 Buabu ndieka
lutambika mu mioko mi Nzambi ayi mu mambu
mandi manlemvo andi, mawu mabeki lulendo lu
kulukindisila ayi lu kuluvanina kiuka va kimosi
ayi banlongo boso. 33 Ndisia tomba phalata
ko, nolo, voti minledi mi mutu ko. 34 Beno
veka luzebi ti mioko miama misala kisalu mu
diambundibaka bima biobi ndiba tsatu ayi biobi
bi bobo baba yama. 35 Ndilumonisa mu mambu
moso, mu salanga phila yoyi; buawu tufueti
sadisila batu balebakana ayi buawu tulenda
tebukila mambu matuba Pfumu Yesu ti: “Khini
yidi mu vana yiviokidi yoyi yidi mu tambula!”
36 Polo bu kamanisa yoluka, wufukama va
kimosi ayi bawu boso ayi wusambila. 37 Baboso
badila, bosi bambumbakana bu bamfifa besi.
38 Bamona kiadi kiwombo bu bawa ti balendi
buela kummona ko. Bosi bayenda kumvekisa
nate ku masuwa.

21 Buna tusia vambana yawu, tuyenda nate
ku sanga ki Kosi. Mu lumbu kilanda bosi
tuyenda ku Lodi bosi tutula ku Patala. 2 Bu
tubuana masuwa maba mvioka ku Fenisi, tukota
mu masuwa beni ayi tuyenda. 3 Bu tufikama ku
sanga ki Sipeli kioki tubika ku koko ku lumoso,
beto tuviokila ku ndambu Sili, bosi tutula ku
disimu di Tile. Kuawu kufueti kulululu bima
biba mu masuwa. 4 Tubata minlonguki ayi
tsambudi di bilumbu tuvuandila yawu. Balubula
Polo mu lutumunu lu pheve Yinlongo mu bika
kuenda ku Yelusalemi. 5 Bilumbu bieto bu
bimanisa, tuyenda ayi tutatamana nzietolo eto.
Minlonguki mioso ayi baketo bawu ayi bana

bawu bayenda tuvekisa nate kuna difula di
divula. Bu tutula ku dibongo tufukama ayi
tusambila. 6 Bu tumana bumbakala beto yi beto,
tukota mu masuwa bosi bawu bavutuka mu zinzo
ziawu. 7 Bu tumanisa nzietolo eto mu maza,
botuka ku Tile nate ku Pitolemayisi. Kuawu
tuvanina bakhomba mboti. Lumbu kimvimba
tukadila yawu. 8 Mu lumbu kilanda, tuyenda
ku Sezale. Tukota mu nzo Filipi, nsamuni wu
Nsamu Wumboti; wuba wumosi mu tsambudi
di bisadi biobi dibundu disobuladibundu. Ku
nzo'andi tuleka. 9 Bana baya babaketo baba
yandi; basi zaba nitu yi dibakala ko. Dikaba
di bikula diba yawu. 10 Bu tuvuanda kuna
bilumbu biwombo, buna mbikudi wumosiwuba
ku Yuda dizina diandi Angabusi. 11 Wuyiza
kutu bata; Wubonga sentila yoyi Polo kaba
mvuantilanga minledi; wukikanga malu ayi
mioko ayi wutuba: —Pheve Yinlongo kakembi:
Buawu buabu Bayuda bela kangila ku Yelusalemi
mutu vuidi sentila yayi ayi bela kunyekula
mu mioko mi Bapakanu. 12 Bu tuwa mambu
momo, beto ayi mikhuikizi mi Sezale tuleba Polo
muingi kabika kuenda ku Yelusalemi. 13 Vayi
niandi wutuvutudila: —A mbi lulembo vangi
bu lulembo didi ayi bu lulembo mbonisa kiadi
mu ntima e? Bila kuidi minu, ndidi wukubama
bika sia ti, mu kota mu nloko, vayi khubimini
mu fua ku Yelusalemi mu diambu di dizina di
Pfumu Yesu! 14 Bu tusia nunga ko mu balula
mabanza mandi, tusia buela kunleba ko ayi
tutuba: —Bika luzolo lu Pfumu luvangama!
15 Bilumbu bina bu bivioka, tukubika bima
bieto ayi tuyenda ku Yelusalemi. 16 Ndambu
minlonguki minkaka mi Sezali miyenda yeto.
Mitunata ku nzo Nasoni muisi Sipeli; niandi
wuba nlonguki wuthama; kuidi niandi tuvuanda.
17 Bu tutula ku Yelusalemi, bakhomba zituyakula
mu khini. 18 Mu lumbu kilanda Polo wutunata
kuidi Zaki, kuna ku kutakana bakulutuboso
ba dibundu. 19 Buna Polo wuba vana mboti,
Polo wuba kamba diambu dimosi-dimosidiodi
Nzambi kavanga mu niandi kuidi Bapakanu.
20 Bu bawa mambu moso momo, bakembisa
Nzambi bosi bakamba Polo: —A khomba, ngeyo
mueni ti Bayuda bawombo bawilukidi ayi bawu
boso bankinzikanga ngolo Mina mi Moyize. 21
Muaki bawilu ti ngeyo wulembo longi Bayuda
bobo beti zingila mu mavula ma Bapakanu ti
babika buela tumimina Mina mi Moyize. Ngeyo
wukuba kambanga ti babika buela zengisanga
nitu yi kibakala yi bana bawu bababakala
ayi babika buela tumimina bifu bieto. 22 A
buabu mbi tusia e? Bila ma bawa ti wutudidi
kuaku. 23 Diawu tumimina mambu momo
tueka kukamba: babakala baya badi yetovava
bavengi tsila. 24 Wuba bongi, wukivedisa va
kimosi ayi bawu. Ayi wuba futilazimbongo mu
diambu bavukusu dikungulu. Buawu bobo batu
boso bakuiza zabila ti mambu moso bawilu mu
diambu diaku madi ma luvunu bila ngeyoveka
weti kinzikanga Mina. 25 Vayi mu diambu di
Bapakanu bawilukila, tubaka lukanu ayi tuba
sonikina nkanda mu kuba kandika ti ba bika
dianga zimbizi ziozi zitambuku makaba kuidi
zinzambi zi bitumba, babika dianga bibulu
biobibivondolo mu kambu totuka menga, babika
dianga menga ayi babika kitsuza. 26 Mu lumbu
kilanda, Polo wubonga batu beni, wukivedisa
va kimosiayi bawu; wukota yawu mu Nzo
Nzambi mu diambu di kamba kuidi batu lumbu
kiela manisa tsukudulu ayi lumbu kiela vanu
dikaba di kadika mutu. 27 Buna tsambuadi
di bilumbu bieka nduka duka, Bayuda baba
ku Azibayiza bakula Polo muna Nzo Nzambi,
batuma batu batotula khindu mu nkangu wu
atu ayi bankanga. 28 Bayamikina: —A basi Iseli!
Luiza lu tusadisa! Talanu mutu wawu wetalonga
muamo ayi kuidi batu boso mu diambu di
vueza batu beto, Mina mieto ayi buangu kiaki.
Tala kutu wukotisidi basi Ngelese, mu Nzo
Nzambi ayi wusumuni buangu kiaki kinlongo.
29 Batubila bobo mu diambu bamona Polo, ku
divula, va kimosi ayi Tolofime muisi Efeso. Bawu
babanzila ti Polo wunnata ku Nzo Nzambi. 30
Divula dioso diyiza ba ntengu-ntengu ayi batu
bawombo bayiza kutakana kuna mu nsualu.
Bakanga Polo, bankoka nate ku nganda nzo
Nzambi ayi bakanga mielo mi Nzo Nzambi. 31
Bu batomba bu vondila Polo, tsangu yitula nate
kuidi Pfumu masodi ma basi Loma ti khindu
yeka mu Yelusalemi dioso. 32 Muna thangu
yina Pfumu masodi ma basi Loma wubonga
masodi ayi bapfumu ziawu, bayenda nsualu ku
buangu ki kutakana batu. Bu bamona pfumu
masodiva kimosi ayi masodi, balembolo buela
beta Polo. 33 Pfumu masodi wufikama vaba
Polo, wunsimba ayi wutuma masodibakanga
polo mu zisieni zizole. Bosi wuyuvula kani Polo
niandi nani ayi diambu mbi kavengi. 34 Vayi
va khatitsika batu bobo bakutakana; bankaka
bayamikina diambu dina; bankaka bayamikina

diambu diadi. Sumbu pfumu masodi kasia zaba
ko diambu diodi ditotula khindu bila divula
diba dinneni; buna wutuma banata Polo ku
ka ki masodi. 35 Polo bu katula va kikada,
masodi mannanguna mu diambu di nganzi yi
batu bobo bakutakana vana. 36 Bila nkangu
wu batu wuba kunlandakana wuba yamikina:
—Kafua! 37 Mu thangu banzola kotisa Polo
ku Ka ki masodi, wukamba pfumu masodi ti:
—Ndilenda baka minsua mi kukambila diambu
e? Pfumu masodi wuyuvula Polo: —Zebi tuba
ki Kingelesi e? 38 Ngeyo wisiko muisi Ezipiti,
wowo wutotula khindu mu bilumbu bibedi,
wuba kuenda natanga mili ziya zi mimvondi
mu dikanga e? 39 Polo wumvutudila: —Nana
tata! Minu ndidi Nyuda, ndidi muisi Talise,
divula dimosi di mfunu didi mu zunga ki Silisi.
Ndemvukila, wuphana minsua miyolukila va
ntuala batu. 40 Pfumu masodi wumvana minsua.
Polo wutelama va kikada, wumuna koko mu
diambu di sima biyoko bosi biyoko bimanisa.
Biyoko bioso bu bimanisa, bosi wutona yoluka
mu mbembo yi ki Ebelewo:

22 —Zikhomba ayi batata, wanu mambu madi
yama ma kulukamba mu kukitabila! 2
Bu bawa wunyoluka mu ki Ebelewo, baboso
beka dio sui. 3 Wutatamana kuba kamba:
—Minu ndidi Nyuda, minu ndibutukila ku
Talise; divula didi mu zunga ki Silisi. Mu divula
diadi di Yelusalemi ndiyundukila; Ngamalieli
niandi wundonga mina mi Bakulu beto. Bufula
buwombo buba yama mu diambu di Nzambi
banga bobo beno luididi buabu. 4 Ndiyamisa
ayi ndivondisa batu bobo balandakana nzila
yayi yi Pfumu. Ndikanga babakala ayi baketo,
ndiba kotisa mu nloko. 5 Pfumu yi zinganga
Nzambi ayi lukutukunu lu minyadi balenda
kuawu telama kimbangi enati mambu ndintuba
madi ma kiedika voti ma luvunu. Bila kuidi
bawu ndiyenda baka minkanda mu diambu di
vana kuidi bakhomba zi Damasi. Buna ndiyenda
ku Damasi mu diambu di kanga batu bobo baba
kuna banlandakana nzila yi Pfumu ayi kuba nata
mu zisieni ku Yelusalemi muingi batambula
thumbudulu. 6 Bu ndiba mu nzila ayi buna
ndieka fikama ku Damasi, buna midi mieka
nduka, ndizimbukila kiezila kimosi kingolo kiba
ku diyilu kinzungidila. 7 Nditumbu bua va tsi,
ndiwa mbembo yimosi yikhamba: "A Sawuli! A
Sawuli, bila mbi wulembo ndiamisinanga e?" 8
Buna ndiyuvula: "A Pfumu, ngeyo widi nani e?"
Niandi wuphutudila: "Minu Yesu, muisi Nazaleti
diodi weti yamisa". 9 Batu bobo baba yama
bamona kiezila beni vayi basia wa ko mbembo.
10 Bosi ndiyuvula: "A Pfumu, mbi mfueti vanga
buabu e?" Pfumu wukhamba: "Telama, yenda ku
Damasi, kuna maba kamba mambu momo fueti
vanga." 11 Kiezila beni kiphonda meso ayi batu
bobo baba yama batsimba mu koko ayi bandata
nate ku Damasi. 12 Kuna kuba mutu wumosi
dizina diandi Ananiasi, niandi wuba mutu
wuba kinzikanga Nzambi boso buididi Mina
mi Moyize ayi wuba telumunungu kimbangi
kimboti kuidi Bayuda boso baba ku Damasi; 13
wuyiza kumbata ayi wukhamba: "Khomb'ama
Sawuli, buela moni kuaku!" Muna thangu beni
kuandi, meso mama mazibuka ayi ndimmona. 14
Bosi wukhamba: "Nzambi yi bakulu beto niandi
wusobula muingi wuzabaluzolo luandi, muingi
wumona mutu wusonga ayi wuwa mbembo
andi. 15 Ngeyo fueti ba mbangi andi kuidi batu
boso muingi wuba kamba mambu moso momo
wumueni ayi momo wuwilu. 16 Vayi buabu mbi
wukidi vingila e? Telama, yenda botama ayi
sambila dizina di Pfumu muingi wuvedoso mu
masumu maku." 17 Bu ndivutuka ku Yelusalemi
ayi bundiba sambila mu nzo Nzambi, ndimona
tsongolo; 18 Pfumu wukhamba: "Yenda kuaku!
Botuka nsualu mu Yelusalemi bilabatu balendi
kikinina ko kimbangi kiaku mu diambu diama."
19 Minu ndivutula: "A pfumu, bazebi kuawu ti
minu ndiba kotisanga batumu nloko ayi minu
ndiba betisanga bikoti batu boso bobo baba
kuwilukilanga mu zinzo zi zikhutukunu. 20 Bosi
mbangi aku Etieni boso baba kumvonda, buna
minu ndiba vana. Minu ndikikinina mambu
momo mavangama ayi ndisunga minledi mi batu
bobo bamvonda." 21 Vayi Pfumu wumvutudila:
—Yenda, thama ndieka kufidisa; kuidi makanda
ma Bapakanu! 22 Buna banwa nate katuba
diambu diodi. Bayamikina mu mbembo yingolo:
—Mutu wu phila yoyi fueni botolo va ntoto.
Kasi fuana zinga ko! 23 Sumbu bayamikina
diaka ngolo, baloza minledi miawu ayi mbungi-
mbungi ku yilu. 24 Buna Pfumu masodi wuvana
lutumunu mu diambu bakotisa Polo ku khati ka
ki masodi ayi bambeta bikoti muingi katuba bila
kioki batu baba yamikinina ngolo mu diambu
diandi. 25 Mu thangu baba kunkanga minsinga,
Polo wuyuvula nkulutu masodiwuba va ndambu
yika ba: —A buevi, minsua midi mu betisa muisi

Loma mu kambu teka samba e? 26 Komanda ki
masodi bu kawa bobo, wuyenda kuidi pfumu'
andi ayi wunkamba: —A mambu mbi momo
wumvanga e? Keti mutu wawu muisi Loma!
27 Pfumu masodi bu kayiza vana vaba Polo,
wunyuvula: —Bika wukhamba, bukiedika widi
muisi Loma e? Niandi wumvutudila: —Nyinga,
bobo kuandi! 28 Pfumu masodi wubuela tuba:
—Zimbongo ziwombo ndifuta muingi minu
ndibaka ki muisi Loma. Polo wumvutudila:
—Vayi minu, ki muisi Loma kiama kibutukila! 29
Buna batu bobo bedi kambeta, banyekula muna
thangu beni. Bosi Pfumu masodi wumona boma
bu kazaba ti mutu wuka kangisa mu zisieni
widi muisi Loma. 30 Mu lumbu kilanda, Pfumu
masodi, wuzola zaba bila kioki Bayudabafundila
Polo. Wutuma ti banianguna Polo, wukutikisa
zinganga Nzambi ayi batu bankalanga mu
lukutukunu lu minyadi. Bosi wubonga Polo ayi
wuntedimisa va khatitsik'awu.

23 Polo wusungimina tala batu ba lukutukunu
lu minyadi ayi wuba kamba: —A bakhomba
ziama! Nate lumbu kiaki, mu ntima wukambu
bila ndidiatidi va meso ma Nzambi! 2 Vayi
Ananiasi, Pfumu banganga Nzambi wuvana
lutumunu kuidi bobo baba bafikama ayi Polo
mu kumbeta va munu. 3 Vayi Polo wunkamba:
—A ngeyo baka kivindu phembi! Nzambi wela
kubeta! Vuandidi vovo mu diambu wutsambisa
boso buididi Mina. Vayi weti bundulamuina bu
weti tuma ti bambeta! 4 Batu bobo bafikama
va bela Polo bakamba: —A ngeyo, wulembo
fingi pfumu banganga Nzambi e? 5 Polo
wuvutula: —A Zikhomba! Ndisi zaba ko ti
niandi pfumu banganga Nzambi, bila disonama
ti: kadi yolukila mambimbi mu diambu di
Pfumu yi dikanda diaku. 6 Bosi Polo bu
kazaba ti ndambu yi batu bankaka mu bawu
baba Basaduse bosi bankaka Bafalisi, buna
wuyamikina muna khati lukutukunu lu minyadi:
—A bakhomba, minu ndidi Mfalisi, muana
Mfalisi. Bila ndinsambusulubuabu mu diambu
ndieti tula diana mu mfulukulu yi batu bafua! 7
Bu kamana tuba bobo, ziphaka zingolo zibua
va khatitsika Bafalile ayi Basaduse. Nkangu
wuvasuka. 8 Bila Basaduse bawu beti tuba ti
kuisi ko mfulukulu yi batu bafua ayi kuisi ko kadi
zimbasi ayi kuisi ko ziphevi. Vayi Bafalisi beti
wilukila mambu moso momo. 9 Biyoko biwombo
bibua. Minsoniki minkaka mi Bafalisi mitelama
ayi mituba: —Tuisi mona ko kadi diambu dimosi
di mbimbi mu mutu wawu. Bilathangu zinkaka
mbasi voti pheve yi nyolukila e? 10 Ziphaka
bu zisabila ngolo, pfumu masodi wutumisa
nkangu wumasodi mu diambu mabotula Polo
va khatitsika lukutukunu ayi mannata ku ka
bila tsisi kamona mu diambu bobo baba mu
lukutukunu bedi vonda Polo. 11 Mu builu
bulanda, Pfumu wutelama va ndambu vaba
Polo ayi wunkamba: —Bika wuba bukhafi! Bila
banga bu wuthelimini kimbangi ku Yelusalemi
buawu fueti kuthelimina kimbangi ku Loma. 12
Buisi bu bukia Bayuda bakutakana; bayendila
Polo manenga. Bavanga tsila ti balendi dia voti
nua ko nate bamvonda Polo. 13 Thalu yi batu
banyendila manenga baba vioka makumaya.
14 Buna bayenda kuidi bapfumu banganga
Nzambi ayi kuidi bakulutu, bakamba: —Beto
tuvengi tsila ti tulendi bimba kadi kima ko nate
tumvonda Polo. 15 Buabu, beno va kimosi ayi
batu ba lukutukunu lu minyadi lulubulapfumu
masodi muingi kalunatina Polo; lusia ti banga
beno lueka buelatala mambu madi mu nitu andi
lueka buela kunsambisa. Buna beto tukubimini
mu diamu di kumvonda tuamina katula kuaku!
16 Vayi muana wu khomba yi nketo yi Polo
wuwa lufiefi lu ntambu beni, buna wuyenda
ayi wukota kuna ka ki masodi, wulubula Polo.
17 Buna Polo wutumisa nkulutu wumosi wu
masodi, wunkamba: —Nata muana ditoko diodi
kuidi Pfumu masodi bila diambu didi yandi
di kunkamba. 18 Nkulutu beni wunnata kuidi
pfumu masodi ayi wunkamba ti: —A mueni,
Polo diodio didi mu nloko, niandi wuthumisini
ayi wukhembi ti ndinata ditoko diadi kuidi
ngeyo bila diambu didi yandi dikukamba. 19
Pfumu masodi wusimba muana ditoko beni
mu koko, wunnata valutengo bosi wunyuvula:
—A diambu mbi tidi kukhamba e? 20 Niandi
wumvutudila: —Bayuda bawizini mu kuleba
muingi mbazi wunata Polo va ntualalukutukunu
lu minyadi; banga ti batidi buela kunsambisa
diaka. 21 Vayi ngeyo kadi kuba wila. Bila viokila
makumaya ma batu bela ku nlekila ntambu,
balembo mfiedi. Bavengingi tsila ti balendi
dia voti nua ko nate bamvondidi. Nzebi ti
buabu baboso bameni kubama, balembo vingila
tsil'aku. 22 Pfumu masodi wuvutula muana
ditoko, wunkamba: —Kadi kamba kadi mutu
wumosi ti ngeyo wundubudi mu nsamu wowo.
23 Bosi pfumu masodi wutumisa bakulutu buadi

ba masodi, wuba kamba: —Kubikanu zikhama
zizole zi masodi ayi kubikanu lusambudi lu
masodi mandiatilanga mu ziphunda ayi zikhama
zizole zi masodi mannuaninangamu madionga
mu diambu luenda ku Sezale va thangu yivua
yi builu. 24 Kubikanu phunda mu diambu
di Polo muingi katula bumboti kuidi nyadi
Felikisi. 25 Bosi wunsonikina nkanda wawu:
26 A mueni nyadi Felikisi, tambula mboti
yibedi kuidi minu Klode Lisiasi. 27 Bayuda
bakanga mutu wawu, buna fioti kuandi fisiala
nganu bamvonda. Ndivika totuka va kimosi ayi
nkangu wu masodi ayi ndinkula bu ndizaba
ti niandi muisi Loma. 28 Bosi bu ndizola
zaba bila kioki bamfundila, ndinnata va ntuala
lukutukunu luawu lu minyadi. 29 Ndiyiza
bakula ti bamfundila mu diambu di mambu
matedi Mina miawu; kasi vanga diambu difueti
kotila mutu mu nloko ko voti vondolo ko. 30
Vayi bu bandubudi mu diambu di mintambu
miomi Bayuda batambidi mutu wawu, diawu
mbakidi lukanu lukumfidisila kuidi ngeyo ayi bu
khembingimimfundi miandi ti biza kambi bawu
veka mambu mibeki mutu wawu. 31 Landila
zithumu zi batambula, muna builu masodi
mabonga Polo ayimannata ku Antipatalisi. 32
Mu nsuka, masodi mavutuka kuawu ku ka kiawu,
mayekula Polo mu mioko mi bobo bannatanga
ziphunda. 33 Bu batula ku Sezale, bavana nkanda
kuidi nyadi, ayi bammonisa Polo. 34 Nyadi bu
kamana tanga nkanda ayi bu kamana yuvula
keni Polo muisi zunga mbi ayi bu kazaba ti
niandi muisi Silisi, 35 buna wunkamba: —Ndiela
kusambisa nate mimfundi miaku miela kuiza!
Bosi wuvana lutumunu muingi bantula mu nzo
yi Elode.

24 Bilumbu bitanu bu bivioka; Ananiasi,
pfumu banganga Nzambi, wutula ku Sezale
va kimosi ayi bakulutu ayi phovi yimosi, dizina
diandi Telitulusi. Bayenda funda Polo va ntuala
nyadi. 2 Bu batumisa Polo. Buna Telitulusi
wutona kumfunda bu katuba: —A mueni Felikisi,
mu diambu diaku tuididi mu ndembama yingolo
ayi diela diaku dimeni vutula mambu mafuana
mu tsi eto. 3 Mu zithangu zioso ayi mu bibuangu
bioso tueti makikinina ayi tueti kuvutudila
matondo. 4 Vayi mu kambu ku simbidila
buwombo, ndiku leba mu diambu di mamboti
maku mu kutuwila mu mambu makhufi madi
yeto. 5 Tumueni ti mutu wawu nyandi tho yi
mambu mambimbi. Niandi weti totula zikhindu
muidi Bayuda boso badi mu nza yimvimba.
Niandi ntuadisi wu kimvuka kintedolongo ki
basi Nazaleti 6 ayi wutomba busumunina Nzo
Nzambi. Diawu tunkangila. [Tuzola kunsambisa
boso buididi Mina mieto 7 vayi Lisiasi, Pfumu
masodi, niandi wuyiza kunziona mu kingolo mu
mioko mieto. 8 Ayi wuvana lutumu ti mimfundi
miza kuidi ngeyo.] Mawu bakula kuaku ngeyo
veka bu wunkuiza nsambisa kiedika ki mambu
momo tunfundidi. 9 Bayuda bakikinina mambu
momo ayi batuba ti buawu bobo bubela mambu
beni. 10 Nyadi bu kavana Polo minsua mi
yolukila, buna Polo wutuba: —A mueni, nzebi
ti mimvu miwombo wididi zuzi mu tsi yayi,
diawu mu bukhafi boso ndieka samba va ntual'
aku. 11 Ngeyo veka wulenda kuaku bakula ti
kadi dikumi ayi bilumbu biodi biviokidi ko
tona ndikibela ku Yelusalemi mu sambila. 12
Mimfundi miama misia kumbata ko kani mu Nzo
Nzambi, kani mu zinzozi lukutukunu, kani mu
divula kani ndilembo findana ziphaka ayi mutu
voti ndilembo tonisa khindu mu batu. 13 Batu
baba bamfundidi, balendi nunga ko mu sudikisa
bumboti mambumoso momo bamfundidi buabu.
14 Vayi diambu dimosi diodi ndinkikinina diawu
diadi: minu ndieti sadila Nzambi yi bakulu beto
boso buididi “Nzila” yoyi balembo tubila ti
“dikabu di bavasuka.” Ndieti wilukila mambu
moso momo masonama mu Mina mi Moyize ayi
mu Minkanda mi mimbikudi. 15 Ndintulanga
diana diama mu Nzambi banga diodi didi mu
bawu vekati batu basonga ayi batu bambimbi
bela fuluka. 16 Mu diambu diodi, minu mamvana
ndieti nuana mu ba mayindu mamboti ma ntima
makambulu tsembolo va meso ma Nzambi
ayi va meso ma batu. 17 Mimvu miwombo
bu miviokidi bosi ndivutukidi ku tsi ama mu
kuiza vanalusadusu kuidi minsukami ayi mu
tambika makaba kuidi Nzambi. 18 Mu diambu
diodi, bayiza kumbata buna mbeni kukivedisa
mu nzo Nzambi mu kambu kutikisa batu ayi
mu kambu divunzi. 19 Muaki Bayuda bankaka
baba ku Azi nganu bawu bafueti ba va ntual'
aku mu kumfunda enati diambu bambeki. 20
Voti bika batu baba badi vava batuba diambu
mbi di mbimbi bamona mu thangu ndiba
samba va ntuala lukutukunu lu minyadi; 21
botula kaka mambu momo ndituba bu ndiba va
khatitsik'awu ti: “Ndieka nsambusu buabu kuidi
beno mu diambu di mfulukulu yi bafua”. 22

Sumbu Felikisi kazaba bumboti mambu matedi
nzila, yi Pfumu buna wuba vutula ayi wuba
kamba ti: —Thangu Lisiasi, pfumu masodi, kela
kuiza buna bosi ndiela tala mambu meno. 23
Wuvana lutumunu kuidi nkulutu masodi muingi
batula Polo mu nloko vayi bamvanandambu
kiphuanza ayi babika kandika badiandi mu
kunsadisa. 24 Ndambu yi bilumbu bu bivioka,
Felikisi wuyiza ayi nketo'andi Dilusiye. Dilusiye
wuba Nyuda. Buna Felikisi Wutumisa Polo ayi
wu nwa mu diambu di minu mu Klisto Yesu.
25 Vayi Polo bu kaba bakamba mambu madi
mu busonga, mu kukikeba bumboti ayi mu
mambu matedi tsambusulu; Felikisi weka mona
boma buna wunkamba: —Buabu, lenda kuaku
kuenda, ndiela ku tedisa bu ndiela baka diluaku
dimboti. 26 Bosi wusia diana ti Polo weka mfuta
zimbongo; diawu kaba ku ntedisilanga mu
solula yandi mu zikhumbu ziwombo. 27 Mimvu
miodi bu miviokika; Felikisi bamvinginini kuidi
Polikiusi Fesitusi. Mu diambu di monisa Bayuda
khini, Felikisi wubika Polo mu nloko.

25 Fesitusi bu kakota mu zunga, bilumbu
bitatu kaviokisa ku Yelusalemi bu kaba
ku Sezale. 2 Bapfumu banganga Nzambi ayi
bapfumu bankaka zi Bayuda bayenda kumbata
mu diambu di funda Polo. 3 Baleba Fesitusi mu
diambu katumisa Polo ku Yelusalemi muingi
banlekila mintambu mu nzila mu diambu
bamvonda. 4 Vayi Fesitusi wuvutula: —Polo
widi mu nloko ku Sezale bosi minu veka fioti
fisiedi buna ndieka mvutuka kuna, 5 buna diawu
batu badi minsua mu beno bika benda yama.
Enati diambu di mbimbi didi mu mutu beni,
buna bika bamfunda! 6 Bu kaviokisa nana voti
dikumi di bilumbu kuidi bawu, wuyenda ku
Sezale. Bosi mu lumbu kilanda, wuvuanda ku
tilibinadu. Wuvana lutumu ti banata Polo. 7 Polo
bu katumbu tula, Bayuda baba ku Yelusalemi
bamana kunzungidila ayi bamfunda mu mambu
mawombo ayi ma tsisi; momo bawu veka
bankambu baka busudikisila. 8 Polo wukivovila
nkanu bu katuba: —Ndisi vanga kadi diambu
dimbimbi ko, ndisi vanga kadi diambu di mbimbi
mu diambu di Mina mi Bayuda ko voti mu
diambu di Nzo Nzambi ko voti mu diambu di
ntinu Sezali ko! 9 Fesitusi bu kazola monisa
Bayuda khini, wuyuvula Polo ti: —Tidi kuenda
ku Yelusalemi mu kuenda sambi va ntual'
ama mu diambu di mambu mama e? 10 Polo
wuvutula: —Minu ndidi va ntuala ntiliminadu
Sezali, ayi vawu mfueti sambusulu. Ndisi vanga
diambu di mbimbi kuidi Bayuda ko; ngeyo
veka zebi buawu bumboti. 11 Enati diambu di
mbimbi ndivengi voti diambu ndivengi diodi
ndilenda bakila thumbudulu yi lufua, buna
ndikadi manga fua. Vayi enati mambu moso
momo bamfundidi masi makiedika ko, buna
kuisi ko mutu wulenda kundiekula mu mioko
miawu. Diawu thidi kuenda sambi va ntuala
Sezali. 12 Fesitusi bu kamana wizana ayi batu
ba lukutukunu lu minyadi wuvutula ti: —Bu
tidi kuenda kuidi Sezali, buna weka kuenda
kuidi Sezali. 13 Ndambu bilumbu bu bivioka,
ntinu Angilipa va kimosi ayi Belenisi bayiza ku
Sezale mu kuiza vani Fesitusi mbote. 14 Bilumbu
biwombo bakadila kuna. Fesitusi wubaka diluaku
di sudikisila mambu ma Polo kuidi ntinu: —Mutu
wumosi widi mu nloko, babika kuidi Felikisi. 15
Bu ndibedi ku Yelusalemi, bapfumu banganga
Nzambi ayi bapfumu bankaka zi Bayuda bayiza
kumfunda. Zilomba ti ndinzengila nkanu 16 Vayi
ndiba vutudila ti mu kikhulu ki basi Loma ti
mutu kalendi zengolo nkanu ko enati kasi samba
va ntuala mimfundi miandi ko; ayi kafueti
tuama baka diluaku di kukitabila mu diambu di
mambu momo bamfundidi. 17 Buna bayiza vava,
mu kambu viokisa thangu. Mu lumbu kilanda,
ndivuanda ku ntiliminadu, buna ndituma batu
batuala mutu beni. 18 Mimfundi bu mitelama,
misia kumfundila mu diambu dimosi ko mu
mambu mamo momo ndiyindula. 19 Vayi
mambu ma dibundu diawu kuandi bamfundila
ayi mambu beni madi mu mutu wumosi beta
tedila Yesu, mutu wowo wufua vayi Polo keti
tuba ti mutu widi moyo! 20 Bu ndikambu
zaba mambu mavanga mu diambu di mambu
momo, bunandiyuvula mutu beni keni tidi
kuenda ku Yelusalemi mu diambu di sambusu
mu mambu momo. 21 Vayi Polo wulomba
mu kuenda sambi va ntuala ntinu wu Loma.
Diawu ndivanina lutumu ti bantula mu nloko
nate ndiela kumfidisa kuidi Sezali. 22 Angilipa
wukamba Fesitusi: —Minu mamvama thidi wa
mutu beni. Fesitusi wumvutudila: —Wela kunwa
mbazi. 23 Mu lumbu kilanda, Angilipa ayi
Belinisi, mu nzitusu wunnenibayizila, bakota
muna vinga kieti sambusulu mambu, va kimosi
ayi bapfumu zi masodi ayi batu ba luvalu ba
divula. Mu lutumunu lu Fesitusi, banata Polo.
24 Bosi Fesitusi wutuba: —A ntinu Angilipa

ayi beno boso luidi vava mu lumbu kiaki va
kimosi ayi beto, lulembo moni mutu wawu
widi va ntual'eno, niandi bayiza nkangu woso
wu Bayuda wuyiza funda kuidi minu; buba ku
Yelusalemi voti vava, baba yamikinanga ti fueni
vondo. 25 Vayi minu, ndimona ti, kasia vanga
diambu di kafueti vondoloko. Vayi niandi veka
mutu wawu wulomba mu kuenda kuidi ntinu
wu Loma, diawu ndieka kumfidisila ku Loma.
26 Vayi kadi diambu ndikadi mona disonikina
ntinu mu diambu diandi. Diawu ndinnatini va
ntual'eno ayi ndutu va ntual'aku, ngeyo ntinu
Angilipa mu diambu ndibaka diambu disonika
bu kameni sambusu. 27 Bila ndimmona ti disi
diambu dimboti ko mu fidisa muisi nloko mu
kambu zabikisa mambu momo bamfundidi.

26 Bosi Angilipa wukamba Polo: —Beki minsua
mu kukivovila. Bosi Polo wunonuna koko
kuandi ayi wukivavila: 2 —A mueni ntinu
Angilipa, khini ndimmona buabu bu wupheni
minsua mu samba va ntual'aku mu mambu
moso momo Bayuda bamfundidi, 3 bila ngeyo
zebi bumboti bifu biawu ayi ziphaka ziawu.
Lemvuka mueni, kanga ntima mu kungua bu
ndieka ntuba. 4 Bayuda boso bazebi buevi
bubela nzingulu ama tona mu kimuana kiama
ayi buevi ndizingila tona vana thonono va
khatitsika tsi ama ayi ku Yelusalemi. 5 Bawu
banzebi tona thama ayi enati batidi, balenda
telama kimbangi ti minu ndizingila banga
Mfalisi, boso buididi dikabu dieti landakana
bumboti minsiku mi kinzambi kieto. 6 Vayi
buabu ndilembo sambi mu diambu di diana
diama didi mu tsilayoyi Nzambi kavana bakulu
beto. 7 Dikumi ayi makanda meto muadi meti
tula diana mu mona ndungusulu yi tsila yoyi;
bu beti sadila Nzambi mu kambu vongabuilu
ayi muini. A ntinu, mu diambu di diana
diodi Bayuda bamfundidi! 8 Vayi bila mbi
lunkambu wilukila ti Nzambi wumfulukisanga
batu bafua e? 9 Mu diambu diama, ndiyindula
mu vanga mamo mafueni mu diambu di kakidila
dizina di Yesu, muisi Nazaleti. 10 Buawu bobo
ndivanga mu Yelusalemi. Banlongo bawombo
ndikotisa mu nloko bu ndibaka lutumunu kuidi
bapfumu banganga Nzambi. Bosi mu thangu
baba mvondo, ndikikinina ti bafua. 11 Zikhumbu
ziwombo ndiba vana thumbudulu mu zinzo
zi zikhutukunumu kuba kuika bafinga Yesu.
Zinganzi bu ziviokila ngolo, mu diambu diawu,
ndiba yamisa nate mu mavula manzenza. 12
Bu ndiba kuenda ku Damasi mu diambu diodi
mu lulendo ayi mu minsua miomi nditambula
kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi. 13 A ntinu,
mu nzila mu thangu midi, ndimona kiezila
kingolo biba ku diyilu kilezama viokila kiezila
ki thangu, kinzungidila minu ayi batu bobo
baba yama mu nzila. 14 Beto boso tubua va
tsi, ndiwa mbembo yiba kukhamba mambu
mu ki Ebelewo: “A Sawuli! A Sawuli! Bila mbi
wulembo ndiamisinanga e? A keti wulembo
kilueki ngeyo veka bu wulembo diatilanga ba
e?” 15 Buna ndinyuvula: “A Pfumu, ngeyo
widi nani e?” Bosi Pfumu wutuba: “Minu Yesu
diodi weti yamisanga. 16 Vayi vumbuka, ayi
telama, bila ndimonikini muingi wuba kisadi
kiama ayi mbangi mu diambu di mambu mama
mueni ayi mu diambu di mambu momo ndiela
kumonisa. 17 Minu ndiela kukula va khatitsika
batu baku ayi kuidi Bapakanu; kuidi bawu
ndiela kufidisa 18 muingi wuba zibula meso
mawu; babotuka mu tombi mu kuiza ku kiezila;
babotuka mu mioko mi Satana mu kuiza kuidi
Nzambi muingi batambula ndemvokolo mu
masumu mawu ayi batambula kiuka va kimosi
ayi bobo bavedusu mu minu kiawu mu minu.”
19 A ntinu Angilipa, ndisia manga ko tumukina
tsongolo yoyo yiba ku Diyilu. 20 Vayi ndituama
samunina theti batu bobo badi ku Damasi, ayi
bobobadi ku Yelusalemi ayi mu zunga kioso
ki Yuda, ayi kuidi Bapakanu muingi babalula
mavanga mawu; ayi babaluka kuidi Nzambi
mu vanga mavanga mammonisa ti bukiedika
babaludi mavanga. 21 Mu bila kioki Bayuda
balembo tombi kuphonda bu bakhanga muna
Nzo Nzambi. 22 Vayi bu nditambula lusadusu
lu Nzambi, diawu ndikidi zingila nate lumbu
kiaki, mu telama kimbangi kuidi batu ba luvalu
ayi batu baphamba. Ndilonga kaka mambu
momo mayolukila mimbikudi ayi Moyize ti
mafueti vangama. 23 Klisto kafueti mona ziphasi
ayi bu kela ba mutu wutheti mu fuluka mu
bafua, buna kafueti samuna kiezila kuidi Bayuda
ayi kuidi Bapakanu. 24 Polo bu kaba samba,
mu diambu di kukivavila; Fesitusi wutuba mu
mbembo yingolo: —A Polo, lawukidi! Diela
diaku diwombo diawu dilawukisidi! 25 Vayi Polo
wuvutula: —A mueni Fesitusi, ndisi dilawu ko.
Mambu ma ndintuba madi makiedika ayi ma
mfunu 26 bila Ntinu zebi mambu beni. Ndilembo
tubi mu bukhafi va ntual'andibila nzebi kuama

ti zebi mamoso mama bila masi vangimina
mu nsueki ko! 27 A Ntinu Angilipa, weta
wilukila mimbikudi e? Nzebi ti weta wilukila!
28 Angilipa wukamba Polo: —Mu thangu yikhufi
tidi kukhitula nkua Klisto. 29 Polo wumvutudila:
—Buba mu thangu yikhufi voti mu thangu
yimula, ndinlomba kuidi Nzambi, bika sia ti
ngeyo kaka vayi baboso balembo ngui buabu,
luba banga minu, botula kaka zisieni ziazi.
30 Bosi Ntinu, wutelama va kimosi ayi nyadi,
Belinisi ayi batu boso bavuanda yawu. 31 Bu
batotuka, batubasana bawu na bawu: —Mutu
wawu kasi vanga diambu di kafueti vondolo ko
voti di kafueti kangulu mu zisieni ko. 32 Buna
Angilipa wukamba Fesitusi: —Mutu wawu fueni
yekolo enati kasi lomba kuenda sambi va ntuala
Sezali ko.

27 Bu dizengo ti tufueti kuendila mu masuwa
ku Itali, buna bayekula Polo ayi basi nloko
bankaka mu mioko mi nkulutu wumosi wu
masodi dizina diandi Yuliusi, wuba mu dikabu di
masodi ma ntinu. 2 Tukota mu masuwa mamosi
ma Adilamite; mafueti kuenda mu bisalu bidi
muyendila tsi Azi ayi tuyenda kueto. Alisitalike,
muisi Maseduani divula diba mu Tesalonika,
wuyenda yeto. 3 Mu lumbu kilanda, tutula
ku Sidoni. Yuliusi wuvangila Polo mamboti;
wumvana misua mu kuenda kuidi bakundi
bandi muingi bamvana lusadusu. 4 Bu tubotuka
kuna, tuyenda muyendila Sipeli mu diambu
di tina phemo yingolo yiba kutuvutulanga ku
mbusa. 5 Bu tumana sabuka mbu; muyendila
Silisi ayi Pamfili, tutula ku Mila mu zunga ki Lisi.
6 Kuna nkulutu wu masodi kamonina masuwa
ma Alekisandiya maba kuendaku Itali, muawu
katukotisa. 7 Masuwa maba ndiata malembe
mu bilumbu biwombo ayi mu phasitutudila
ku Kinide. Vayi phemo yitumonisa phasi mu
diata; diawu tuyenda muyendila Kelete kitalana
ayi Salimone. 8 Bu tukisabukila mu phasi,
tutula ku buangu kimosi bantedilanga "Bisabu
bimboti" ku ndambu kuba divula di Laze. 9
Thangu yiwombo bu yikiviokila ayi sumbu tsisi
yitona monika mu diatila mu masuwa bila
thangu yi fuila nzala mu diambu di lusambulu
bu yikiviokila; diawu Polo kaba lubudila ti:
10 —A bakhomba, ndimona ti nzietolo mu
masuwa yeka ba yi tsisi, ayi bima biwombo
biela bungana; bika sia ti mu mimfuna kaka ayi
masuwa vayi ayi mu luzingu lueto veka. 11 Vayi
nkulutu wu masodi wuluta wilukila mambu
ma mutu wunata masuwaayi ma mutu wowo
wuvua mawu, bika mambu momo matuba Polo.
12 Ayi sumbu sabu beni kisi ba kimboti ko,
mu viokisila tsungi yi kiozi kingolo, buna batu
bawombo baba muna masuwa baba mayindu
mu botuka kuna mu diambu di enati baka
bubela mu tula ku Fenisi, sabu kidi ku Kelete mu
diambu di viokisila tsungi yi kiozi kingolo. Sabu
beni kitalani ayi Sude-wesite ayi Node-weste. 13
Sumbu phemo yitotukila ku Sude, yivevumuka
mu malembi, buna batu baba mu masuwa
babanzila ti balenda vanga mambu momo
bakana, buna batapula sengo kieti tedimisa
masuwa, bayenda muyendila Kelete. 14 Vayi
vuanda fioti, vuka kitedolongo "phemo yi
Awulosilidoni" yitotuka ku sanga. 15 Masuwa
manatu kuidi phemo, masia nunga phemo ko,
buna tutumbu bika tunatu, ayi tuvevumunu.
16 Tuvioka nsualu muyendila sanga kimosi
kifioti, beti tedila Kloda. Phasi tumona mu
ludika, bumboti nlungu wu masuwa. 17 Buna
bamana tuta nlungu wu masuwa babonga
minsinga minneni mibakangila nlungu mu
masuwa. Bu bamona tsisi yi kandana mu nzielo
yi Silite, diawu bakulula zivuali zi masuwa.
Buawu bobo masuwa mavevumununu. 18 Sumbu
tubetolo ngolo khuba kuidi vuka, mu lumbu
kilandabaloza ndambu yi mimfuna. 19 Mu
lumbu kintatu baloza bisadulu bi masuwa. 20 Ayi
sumbu tusia mona ko thangu voti zimbuetete
ko mu bilumbu biwombo ayi vuka kingolo
bu kituyamisa, buna tutumbu sakula diana di
buela vuka. 21 Bilumbu biwombo bu bivioka mu
kambu buela dia, Polo wutelama va khatitsik'
awu ayi wutuba: —A beno bakhomba, nganu
lunguila mu kambu botuka ku Kelete ayi nganu
tusia mona ko mabienga mama ayi nganu bima
bioso bisi bungana ko. 22 Vayi ndikululeba buabu
mu diambu di ba bukhafi bila kadi mutu wumosi
mu beno lulendi fua ko vayi masuwa mawu
kaka mambungana. 23 Bila va bedingi va builu
mbasi Nzambi, yoyi yiphuidi ayi ndietisadila,
wiza kumbonikina 24 ayi wukhembi: "A Polo
kadi mona boma bila fueti kaka samba va ntuala
Sezali ayi tala Nzambi wuveni batu boso badi
yaku mu masuwa." 25 Diawu bakhomba, bika
luba bukhafi bila ndinwilukila Nzambi ayi nzebi
ti mafueti vangama boso bu kakhambidi. 26
Vayi tufueti kangama va sanga kimosi! 27 Buna
mu builu bu lumbu ki kumi kinya, sumbu tuba

vevumunu kuidivuka mbu wu Andiliyatiki, batu
baba salanga mu masuwa babanzila ti bafikimini
ayi disimu dimosi. 28 Bu batibula sengo mu
diambu di tala thipula yi nlangu, buna bamona
makumatatu ayi tsambuadi di zimetele. Buela
diata fioti babuela tibula sengu bamona yeka
makumuadi ayi nana di zimetele. 29 Bu bamona
boma tala tuedi kangama mu matadi, batumbu
tibulabisengo biya biobi bieti telimisa masuwa
ayi bazola ti buisi buvika kia. 30 Sumbu batu
bobo beti sadila mu masuwa baba mayindu ma
tina mu masuwa; diawu bakuludila nlungu wu
masuwa mu mbu mu vunikisa kuenda tibula
bisengo biobi bieti tedimisa masuwa ku ntuala.
31 Vayi Polo wukamba nkulutu wu masodi ayi
masodi: —Enati batu bobo bakadi vuanda mu
masuwa, buna lulendi vuka ko! 32 Buna masodi
matabula minsinga mi buatu bosi badodula
buawu mu mbu. 33 Bu bavingila buisi bukia Polo
wuleba batu boso badia, wuba kamba: —Tona
lutona vingila, kiawu kiaki lumbu ki kumi kinya
lueka mu kambu dia. 34 Vayi ndikululomba
ludia bila bidia mfunu bidi mu diambu di vukisa
zinitu zieno. Bikanu mona boma bila kadi mutu
wumosi buna luidimakazimbisa lusuki lumosi lu
ntu'andi. 35 Buna kamana tuba bobo, wubonga
dipha; wuvutudila Nzambi matondo va meso
ma bawu boso; wubukuna diawu ayi wutona
dia. 36 Buna bukhafi buvutuka mu bawu boso,
mamvawu batona dia. 37 Tuba nduka-nduka
zinkama zizole ayi lusambuadi lu batu ayi batu
basambanu muna masuwa. 38 Buna bamana
yukuta, batatamana loza mu nbu ndambu yi
bidia bi ble bisiala. 39 Buisi bu bukia, basia
bakula ko kuevi kuidi disimu; vayi bamona
vama vaba nlangu ayi nzielo. Baba mayindu mu
nata vana masuwa. 40 Banianguna minsinga mi
bisengo bieta tedimisa masuwa, balozamiawu
mu nbu. Bosi banianguna minsinga mi bisengo
bieta diatisa masuwa, bakumisa kapu ku ntuala
masuwa muingi masuwa menda ku disimu.
41 Vayi masuwa bu mabumina nzielo yidi va
khati mbu, buna makandana. Ntu wu masuwa
wukuikama muna nzielo vayi kimbusa kieka
nikunu kuidi vuka ki phemo; mbadi kitona
zengana. 42 Masodi maba lukanu luvonda batu
bobo ba nloko muingi wumosi kabika siuka ayi
tina. 43 Vayi pfumu masodi wuzola vukisa Polo,
wuba kandika mu bika dukisa lukanu luawu.
Wuvana lutumunu kuidi batu bobo bazaba siuka
bafudama batheti mu nlangu muingi benda ku
disimu; 44 bosi kuidi bobo bankaka, basimbidila
bitini bi mabaya votibitsiadisila bi masuwa.
Buawu bobo batu boso batudila banvimba ku
disimu.

28 Buna tumana vuka, batu batukamba ti
dizina di sanga beni Maliti. 2 Basi sanga
beni batuyakula bumboti, batulungila mbazu
yinnenivana disimu dinbu muingi tuyotila
mu diambu di kiozi bila mvula kunoka. 3
Mu thangu Polo kaba tota zikhuni zitula ku
mbazu; kusa kimosi kiba mu zikhuni kitotuka
mu diambu di ndukutila yi mbazu, kinama
mu koko kuandi. 4 Basi sanga bu bamona ti
nioka yinemi mu koko kuandi, bakambasana:
—A beno makiedika ti mutu wawu mvondi,
bila, ka diambu ko vukidimu mbu vayi busonga
bu Nzambi bumengi ti kaba moyo! 5 Vayi
Polo wunikuna koko, nioka yibua ku mbazu,
kadi buasa kasia mona ko. 6 Batu boso baba
mvingila muingi bamona ti kani maka vimba
voti makatumbu bua ayi fua. Vayi bu bavingidila
ngolo ayi bu bamona ti kadidiambu dimosi kasia
mona ko; babalula mayindu ayi batuba: —A
beno, nzambi yoyo! 7 Vana muenda disimu diodi
tutapukila, vaba tini ki ntoto kiba ki Publiwusi,
niandi wuba pfumu vana sanga. Wutuyakula
bumboti, bilumbu bitatu katuvanina nleko. 8
Dise di Publiwusi wuba wulambalala va mbuka
bila zinzangala ayi vumu vioka kaba mbela. Polo
bu kayenda kuntala, wunsambidila, wuntetika
mioko ayi wumbelusa. 9 Bosi batu bankaka baba
mbela vana sanga bayiza kuidi Polo, bamana
beluka. 10 Buna bamona bobo, batukinzika
ayi batuniemisa. Thangu eto yikuendila bu
yifuana, batuvana bima bioso biobi tuba nfunu.
11 Zingondi zitatu tuvuandila vana; bosi tukuma
mu masuwa mamosi ma Alekisandiya, ma baba
ntedilanga “Bitsimba”. Masuwa beni maviokisa
sivu va sanga ki Malite. 12 Tuyenga tula ku
Silakuze; bilumbu bitatu tukadila kuna. 13 Tusia
nanguka kuna, tulandakana muyenda nlangu
bosi tutula ku Legio. Lumbu kimosi bu kivioka,
mpemo wuba ku Sude wutona vevumuka.
Bilumbu biodi tudiatila bosi tutula ku Puzole. 14
Kuawu tumona bakhomba zituleba mu diambu
tukala yawu tsambudi bilumbu. Bosi tuyenda ku
Loma. 15 Zikhomba ku Loma bu ziwa zitsangu
zieto, bayiza tudengana kuna “zandu di Apiusi”
ayi vana “zinzo zitatu”. Polo bu kabamona,
wuvutula matondo kuidi Nzambi; bosi wubaka

kibakala. 16 Buna tutula ku Loma, bavana Polo
minsua mu vuanda mu nzo yi niandi veka vayi
disodi dimosi diba kunsunganga. 17 Bilumbu
bitatu bu bivioka, Polo wutumisa bapfumu zi
Bayuda babaku Loma. Bu bakutakana, wuba
kamba: —A bakhomba ziama, kadi mbimbi
ndisia vangila ko basi dikanda dieto ayi bifu bi
bakulu beto vayi bakhanga ku Yelusalemi ayi
bandiekula mu mioko mi basi Loma. 18 Basi
Loma batsambisa, badi kandiekula kuama bila
basia mona ko diambu diodi mfueti vondolo.
19 Vayi Bayuda bamanga, diawu ndilombila
minsua mu kuiza sambi va meso ma Sezali.
Vayi ndisi ko mayindu ma funda basi dikanda
diama. 20 Kiawu kioki bila ndilutumisini muingi
tumonana ayi tusolula yeno. Bila mu diambu di
diana diama mu Iseli diawu bakhangidi zisieni
ziazi. 21 Bayuda bamvutudila: —Kadi diambu
dimosi beto tusi kuwila ko! Bila kadi minkanda
miba ku Yuda tusi mona ko kuidi bakhomba
bayiza kuaku. 22 Vayi wutukambi mambu
moso momo wulembo yindula, bila tuzebi ti
mu bibuangu bioso balembo findisa dibundu
diaku ziphaka. 23 Bosi bawizana lumbu. Lumbu
beni bu kifuana, batu bawombo bayiza kunzo'
andi. Masolo mazingila tona va nsuka nate va
masika. Wuba yolukilamambu ma Kipfumu ki
Nzambi bu kasingimina mu Mina mi Moyize
ayi mu minkanda mi mimbikudi. Wuba leba
bawilukila Yesu. 24 Va khati ka batu beni,
bankaka bawilukila, vayi bankaka bamanga
kuawu wilukila. 25 Vayi mu thangu bazola
vutuka buna bakidi findana ziphaka. Buna polo
wutuba diambu dimosi kaka: —Mambu matuba
Pheve Yinlongo madi makiedika, mu munu wu
nbikudi Ezayi ti: 26 Yenda kambi batu baba ti:
luela wa vayi lulendi sudika ko; luela tala vayi
lulendi mona ko, 27 bila mintima mi batu baba
ngolo midi bakengi matu mawu ayi meso mawu
mu diambu di meso mawu mabika mona, ayi
matu mawu mabika wa; mu diambu di mintima
miawu mibika sudika tala bedi balula mintima
miawu muingi ndiba vukisa! 28 Polo wubuela
tuba ti: —Thidi luzaba ti Nzambi wuveni phulusu
andi kuidi Bapakanuayi bela tambula mambu
beni. 30 Mimvu miodi Polo kakadila mu nzo yoyi
kaba futilanga. Wuba yakulangabumboti batu
bobo baba kuntalanga, 31 wuba kuba kambanga
Nsamu wu Kipfumu ki Nzambi ayi wuba kuba
longanga Nsamu wu Pfumu Yesu Klisto. Kadi
mutu kasia ku nkandika ko.

Romans

1 Polo kisadi ki Yesu Klisto, wutelo mu ba
mvuala ayi wusobolo mu samuna Nsamu
Wumboti wu Nzambi. 2 Nsamu wumboti
beni wawu kakivanina tsila tona thama
mu mimbikudi mu Masonoko Manlongo. 3
Wawu Nsamu beni weta yolukila mambu
ma Muan'andi, mu kimutu kiandi, wubutuka
mu nkuna Davidi. 4 Bosi Yesu Klisto, mu
pheve Yinlongo, wubieko Muana Nzambi mu
lulendo lu mfulukulu'andi mu bafua. 5 Buabu
mu diambu diandi, tutambudidi nlemvo ayi
kimvuala mu nata mu dizina diandi batu ba
makanda moso bawilukila ayi batumamana.
6 Beno mamveno luidi mu dikabu diodi, ayi
lutelo kuidi Yesu Klisto. 7 Ndieti sonika kuidi
beno boso badi ku Loma, batu bobo Nzambi
kanzolanga ayi beno lutelo mu ba banlongo!
Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi
Dise dieto ayi kuidi Yesu Klisto Pfumu eto
bibanga yeno. 8 Va theti ndimvutula matondo
kuidi Nzambi mu Yesu Klisto mu diambu dieno
beno boso bila minu kieno kieti yolokolo mu
nza yimvimba. 9 Bila Nzambi yoyi ndieti
sadila, mu ntim'ama, mu longanga Nsamu
Wumboti wu Muan'andi, niandi mbangi ama
bila wummonanga mu zithangu zioso buevi
ndikulutebukilanga moyo mu zitsambulu ziama.
10 Mu ziawu ndieti lombanga mu zithangu
zioso, mu kuphana diluaku, mu luzolo luandi
mu kuiza kulubumina. 11 Bila phuila yiwombo
yidi yama mu kulumona muingi ndilutudisila
dikaba di kipheve mu diambu luba bakinda.
12 Voti muingi tubombasana va kimosi, beno
ayi minu, mu minu kioki tuididi kithuadi. 13
Zikhomba thidi luzaba ti zikhumbu ziwombo
ndibedi bakanga lukanu lukuiza lutadi vayi nate
buabu ndibeki ko nzila, mu diambu ndibaka
bu bakila ndambu yi mimbutu mu beno banga
buididi mu makanda mankaka. 14 Bila pholo
yinneni ndidi kuidi basi Ngelese ayi kuidi batu
bakambulu basi Ngelese; kuidi batu banduenga
ayi batu bakambulu diela. 15 Diawu diodi ndidi
phuila mu longa Nsamu Wumboti kuidi beno
luidi ku Loma. 16 Bila ndimonanga tsoni ko
mu diambu di Nsamu Wumboti; wawu widi
lulendo lu Nzambi mu diambu di phulusu
yi batu boso beti wilukila: tonina theti kuidi
Bayuda bosi kuidi Bapakanu. 17 Nsamu beni
wumboti wawu weta monisa buevi buididi
busonga bu Nzambi: bobo bawilukila; niandi
wuba kitula basonga mu busonga bobo bu
ntotukilanga mu, minu mu diambu di minu
banga bu disonimina mu minkanda: Mu minu
kaka mutu wu busonga kela zingilanga. 18
Zinganzi zi Nzambi zieti monikanga, tona ku
diyilu ayi zimbuanga mu mavanga mambimbi
mamvanganga batu bobo kaba kinzikanga
Nzambi ko ayi bobo bakambulu basonga. Kambu
kuawu ku busonga kulembo fietikisa kiedika. 19
Bila mambu momo balenda zaba mu diambu
di Nzambi mazabikini kuidi bawu, ayi niandi
veka Nzambi wuba zabikisa mambu beni. 20 Bila
tona nza yivangulu; khadulu yi Nzambi yoyi
kayimonikanga ko: lulendo luandi lukalumani
ayi kinzambi kiandi; biawu bieti monika bumboti
mu nzila yi bima bioso biobi kavanga; mu
diambu babika baka phengomokono. (aïdios g126)
21 Bila, ka diambu ko, bazaba Nzambi vayi
bamanga kuawu kunkembisa banga Nzambi ayi
basia kumvutudila matondo ko vayi mayindu
mawu makituka maphamba ayi tombi kiwala
mu mintima miawu mikambu diela. 22 Bu
bakiniemisa ti bawu batu ba diela, bakituka
malawu 23 ayi baviakisa nkembo wu Nzambi
yikayifuanga ko mu zimfikulazi batu bobo
bamfuanga, mu zimfikula zi zinuni, zi bibulu
ayi mu zimfikula zi bibulu biobi bindiatilanga
mu vumu. 24 Mu diambu di zinzinunu zi
mintima miawu, Nzambi wuba yekula mu
kambu ku vedila muingi bawu veka baki bivisa
mu zinitu ziawu. 25 Bawu baviakisa luvunu va
buangu ki kiedika ki Nzambi; basambila ayi
basadila vangu va buangu ki mvangi, mutu
wowo wusakumunu mu zikhama zi mimvu.
Amen. (aiōn g165) 26 Diawu Nzambi kaba yekudila
mu zitsatu zitsoni: bila baketobawu baviakisa
tsadulu yi kimutu yi zinitu ziawu mu tsadulu
yikambulu yi kimutu. 27 Babakala, mamvawu
bobuawu; va buangu kibundananga ayi baketo;
bakiyekula mu zinzinunu ziawu mu bawu na
bawu. Bavanga matsoni, babundana babakala
na babakala, batambula mfutuwufueni mu
nzimbala yawu. 28 Sumbu bamona ti kadi kuandi
mfunu mu zaba Nzambi, diawu Nzambi kaba
yekudila mu mayindu mawu ma buvungisi mu
diambu bavanga mambu makambulu fuana. 29
Bu baba bawala mu kambu ku busonga ayi mu
mambimbi, mu bakanga zimbongo mu luvunu,
mu mayuya; bawu badi batu bawedi kikhenene,

zitsatu zi vonda; zi zonza, zi vuna, zi mavanga
mambimbi. 30 Baba batu bamfundananga
batu, bantubidilanga badiawu, badi bambeni
zi Nzambi, bankua bifingu, bankua luniemo
ayi lunangu, bakukiniemisanga; minyindudi
mi mambu ma mambimbi; batumukinanga
bambuta ziawu ko. 31 Basi kadi diela ko,
batungunanga zitsila ziawu ko, basi ko luzolo
kuidi badiawu ayi bamonanga batu kiadi
ko. 32 Bazebi bumboti nzengolo yisonga yi
Nzambi yintuba ti: batu bamvanganga mambu
mambimbi ma phila yayi bafueni mu vondo.
Ka diambu ko buawu bobo beti vanga vayi
beti mona khini mu diambu di batu bobo
bamvanganga mawu.

2 Diawu, kadi phengomokono wisi ko
ngeyo mutu; wuba kuaku nani; ngeyo
wunsambisa bila bu wulembo sambisa bankaka
buna wulembo kukibedisa ngeyo veka; bila
wumvanganga mambu momo beti vanga. 2
Muaki tuzebi ti tsambusulu yi Nzambi yidi
yikiedika kuidi batu bobo beti vanganga mambu
ma phila yayi. 3 Ngeyo mutu wunsambisanga
batu bobo bamvanganga mambu maphila yoyi
ngeyo veka wukumasadilanga, wumbanzila ti
wela tina tsambusulu yi Nzambi e? 4 Voti
wulembo vuezi Nzambi mu diambu di kimvuama
ki mamboti mandi ayi bu zebi ti niandi zebi
kanga ntima ayi bu kadi mvibudulu wu mula e?
Wukadi zaba ti mamboti ma Nzambi malembo
tumi mu diambu wubalula mavanga. 5 Vayi
mu diambu di ntu aku ngolo ayi bu ntim'
aku wunkambu baluka; buna zaba mboti ti
wulembo kiyidikila ngeyo veka nganzi mu
lumbu ki nganzi ayi mu lumbu kiela monika
tsambusulu yisonga yi Nzambi. 6 Bila mu
lumbu kina, Nzambi wela futa kadika mutu
boso buididi mavanga mandi. 7 Kuidi bobo
bantombanga vanganga mamboti mu bufula,
bantombanga nkembo, nzitusu ayi kambu ku
biva, bela tambula luzingu lukalumani. (aiōnios
g166) 8 Vayi kuidi batu bobo bamfindananga
ziphaka ayi bobo bamanga tumukinanga kiedika
vayi bantumukinanga mambu mambimbi; bela
builu nganzi ayi makhesi ma Nzambi. 9
Bukiedika, ziphasi ayi maniongo biela builu
woso mutuwumvanganga mambimbi tonina
theti kuidi Nyuda bosi kuidi muisi Ngelese.
10 Vayi woso mutu wumvanganga mamboti,
Nzambi wela kumvana nkembo, nzitusu ayi
ndembama, tonina theti kuidi Nyuda bosi kuidi
muisi Ngelese. 11 Bila Nzambi katalanga zizi
ki mutu ko. 12 Bila babo bobo bamvolanga
masumu mu kambu zaba Mina, bela fua mu
kambu Mina. Vayi babo bobo bamvolanga
masumu ku tsi luyalu lu mina bela sambusu
boso buididi Mina. 13 Bila kadi sia ti bobo
beta wa Mina bawu badi basonga va meso ma
Nzambi vayi bobo beta kinzikanga miawu bawu
bela kitulu basonga. 14 Enati Bapakanu, bobo
bakambulu zaba Mina, balembo vangi mambu
momo mantombanga Mina; buna diodi dilembo
monisa ti bawu veka balembo kivani Mina; ka
diambu ko basi zaba Mina ko. 15 Buna beti
monisanga mavanga ma Mina momo masonoko
mu mintima miawu, mayindu ma mintima
miawu meti kumateliminanga kimbangi ayi
mabanza mawu meti kuba fundanga voti meti
kuba nungisanga. 16 Mambu moso mama mela
monika mu lumbu kina Nzambi bu kela sambisa
mansueki ma batu mu nzila yi Yesu Klisto, boso
buididi Nsamu Wumboti wu ndieti longa. 17
Enati ngeyo widi Nyuda, ngeyo weta tula diana
mu Mina ayi weta kukiniemisanga mu Nzambi,
18 ngeyo zebi luzolo luandi ayi ngeyo zebi sobula
mamboti; ngeyo bu wulongo kuidi Mina; 19
ngeyo wukukibanzilanga ti widi ntuadisi wu
baphofo ayi wukukibanzilanga ti widi kiezila
kuidi bobo badi mu tombi 20 ayi wukukimonanga
nlongi wu bivungisi ayi nyiyisi wu bana balezi,
ngeyo wukukibanzila ti ngeyo zebi mambu moso
ayi ngeyo zebi ti kiedika kidi mu Mina; 21 ngeyo
wunlonganga bankaka vayi bila mbi wulendi
kilonga ngeyo veka ko e? Ngeyo wunlonganga
ti: Kadi yiba, vayi bila mbi ngeyo wunyibilanga
e? 22 Ngeyo wuntubanga ti: Kadi vanga kitsuza
vayi bila mbi ngeyo veka wumvangilanga
kitsuza e? Ngeyo wunkakumukinanga bitumba
vayi bila mbi wukubisumbisilanga e? 23
Ngeyo wukukiniemisanga mu diambu di Mina
vayi bila mbi wulembo vuezisa Nzambi bu
wumbundulanga Mina e? 24 Bila disonama
ti: “dizina di Nzambi dilembo vuezu kuidi
Bapakanu mu diambu dieno.” 25 Bila nzengolo
yi nitu yi kibakala didi diambu di mfunu
enati wutumiminanga Mina; vayi enati weti
bundulanga Mina, buna nzengolo aku yeka
banga mutu wukambu zengo. 26 Enati mutu
wukambu zengo nitu yi kibakala, weti landakana
zithumunu zi Mina, buna kambu kuandi ku
nzengolo kulendi tangulu banga nzengolo ko e?

27 Buna mutu wowo wukambu zengo nitu vayi
weti tumiminanga Mina kalendi ko kusambisa
ngeyo wumbundulanga Mina, ka diambu ko
zebi masonoko ayi nzengolo e? 28 Bila kadi
sia ti biobi bimmonikanga mu meso biawu
binkitulanga mutu Nyuda ayi bika sia ti dimbu
kimmonikanga mu nsuni kiawu nzengolo. 29
Nyuda wukiedika widi mu khati; ayi nzengolo
yi kiedika yidi yoyi yi ntima, mu pheve vayi
bika mu Mina. Ayi nkembo wu Nyuda wowo
wubanga kuidi batu ko vayi kuidi Nzambi weti
ba.

3 Buna mfunu mbi widi muba Nyuda e? A buna
ndandu mbi yidi muba wuzengo e? 2 Nyinga,
ndandu yidi yinneni. Bila bawu baba batheti mu
batu boso mu tambula mambu ma nzambi. 3 A
buna buevi e? Enati bankaka basia wilukila ko,
lumbanza buna kambu kuawu ku minu kuela
vunza kikhuikizi ki Nzambi e? 4 Nana, buawu ko.
Bika Nzambi kamonika wukiedika vayi kadika
mutu kamonika mutu wu luvunu banga bu
disonimina ti: Bika wumonika mutu wusonga
mu diambu di mambu maku momo weta yoluka
ayi wela nunga bu wela sambusu. 5 Enati kambu
kueto ku busonga kulembo monisa busonga
bu Nzambi buna mbi tufueti tuba e? Nzambi
kasi wusonga ko bu keti kutubuisilanga nganzi
andi e? Mu kimutu thubidi buawu. 6 Nana,
buawu ko; buna buevi Nzambi kela sambisila
nza e? 7 Enati kiedika ki Nzambi, mu luvunu
luama, kiluta monika mu diambu di nkembo'
andi, buna bila mbi mfueti sambusulu banga
nkuamasumu e? 8 Buna bila mbi kadi tuba ti:
tuvanganu mambu mambimbi muingi mamboti
mamonika e? Bila bankaka balembo tufingi
bu balembo tufundi ti buawu bobo tulembo
tubanga. Thumbudulu awu yidi yisonga. 9 Buna
buevi e? Beto tuviatukidi bankaka e? Nana, bila
beto tumana monisa ti batu boso, Bayuda voti
basi Ngelese, badi ku tsiluyalu lu masumu. 10
Banga bu disonimina ti: Kuisi ko mutu wusonga,
kadi wumosi. 11 Kuisi ko mutu wulenda sudika,
kuisi ko mutu wuntombanga Nzambi. 12 Babo
bamana vengama mu nzila yi Nzambi, va kimosi
baboso bamana kukikitula batu bakambulu
mfunu. Kuisi ko mutu wumvanganga mamboti,
kadi wumosi. 13 Madinga mawu madi biziami
bizibuka; beta sadila ludimi luawu mu diambu
di luvunu; Mitsa mi ziniokamidi mu bididi
biawu. 14 Mu miunu miawu muwedi zitsingulu
ayi mambu ma ndudi. 15 Malu mawu nsualu
madi mu tengulanga menga. 16 Mbivusu ayi
ziphasi bidi mu zinzila ziawu 17 ayi basi zaba ko
nzila yi ndembama. 18 Bakinzikanga Nzambi ko.
19 Muaki tuzebi ti mambu moso meti tuba Mina
matubulu mu diambu dibawu badi ku tsi luyalu
lu Mina muingi miunu mioso mikangama ayi
muingi batu boso bamonika ti bavola nkanu
va ntuala Nzambi. 20 Diawu kuisi ko mutu
wela monika wusonga va meso ma Nzambi mu
diambu di mavanga ma Mina, bila mu diambu di
Mina tunzabilanga masumu. 21 Buabu busonga
bu Nzambi bulembo monika kambu ku Mina:
Mina ayi mambu ma mimbikudi mitelimina
buawu kimbangi. 22 Busonga bobo bumbanga
kuidi Nzambi bunkuizilanga mu minu mu Yesu
Klisto, kuidi babo bobo bawilukila. Bila kuisi ko
luviakunu. 23 Batu boso bamana vola masumu
ayi bakambulu nkembo wu Nzambi. 24 Mu
kambu futa kadi kima, bawu bakitulu basonga
mu nlemvo andi mu nzila yi khudulu yidi mu
Klisto Yesu. 25 Bila niandi Nzambi kakubika
muba dikaba di ndemvokolo yi masumu mu nzila
yi minu yidi mu menga mandi. Wuvanga buawu
mu monisa busonga buandi, mu mvibudulu andi,
bila kasia vana ko thumbudulu mu masumu
mavolo thama. 26 Mu diambu di monisa busonga
buandi mu thangu yayi mu diambu kamonika
wusonga ayi mu ba mutu wowo wunkitulanga
wusonga woso mutu wuntula minu kiandi mu
Yesu. 27 A buna kuevi kuidi diambu tulenda
kiniemisina e? Kuisi ko! Mu muina mbi tueka
kiniemisina e? Wowo wu mavanga e? Nana!
Vayi mu muina wu minu kaka! 28 Bila tuzebi
ti mu diambu di minu mutu keti kitudulu
wusonga mu kambu mavanga ma Mina. 29 A
buevi, Nzambi widi kaka Nzambi yi Bayuda e?
Kasi Nzambi yi bapakanu ko e? Nyinga widi
Nzambi yi Bapakanu, 30 bila Nzambi yimosi
kaka weti kitula bazengo batu basonga mu nzila
yi minu ayi weti kitula bakambulu bazengo batu
basonga mu nzila yi minu. 31 A buevi, tuvonda
Mina mu nzila yi minu e? Nana. Mu nzila yoyi
nkutu tueti luta kindisila Mina.

4 Mbi tulenda tuba mu diambu di Abalahami
nkulu'eto mu kimutu e? 2 Enati Abalahami
wukitulu wusonga mu diambu di mavanga
buna beki diambu di kalenda kiniemisina; vayi
bika va meso ma Nzambi. 3 Bila mambu mbi
meti tuba masonoko e? Abalahami wuwilukila

Nzambi ayi diawu Nzambi kankitudila wusonga.
4 Woso mutu wunsalanga kisalu wumfutungu.
Mfutu andi wisi dikaba ko vayi widi mfutu
boso buididi kisalu kiandi. 5 Vayi kuidi mutu
wunkambu salanga ayi wilukila mutu wowo
wunkitulanga bankua masumu batu basonga,
buna wela tangulu wusonga mu diambu di
minu kiandi. 6 Banga bu tubila Davidi ti khini
kuidi mutu wowo Nzambi keta tangila mutu
wusonga bika mu mavanga: 7 O khini kuidi batu
bobo balemvokolo minkanu miawu ayi masumu
mawu mafuku! 8 O khini kuidi woso mutu
Pfumu kankambu tangila masumu. 9 A buevi
khini beni yidi kaka mu diambu di bazengo nitu
yi kibakala voti yidi ayi kuidi bawu bakambulu
bazengo e? Bila tueti tubanga ti: Abalahami
wukitulu wusonga mu minu. 10 Buna buevi
divangimina e? Mu thangu kaba wuzengo voti
buna kazengolo ko e? Bika sia ti buna widi
wuzengo vayi buna kazengolo ko. 11 Wutambula
dimbu kinzengolo banga dimbu ki busonga
mu diambu di minu kiandi buna kazengolo
ko, muingi kaba dise di batu bobo bawilukila
kambu nzengolo; muingi mamvawu bakituka
batu basonga. 12 Ayi muingi kaba dise di bobo
bazengo, bika sia ti bila badi bazengo, vayi mu
diambu beta landakana kifuani ki minu kioki
kiba dise dieto Abalahami buna kazengolo ko. 13
Bila tsila yi tambula nza yimvimba banga kiuka
yivanunu kuidi Abalahami ayi kuidi nkun'andi
bika sia ti mu diambu di Mina vayi mu diambu
di busonga bu minu. 14 Bila enati bobo badi
ku tsi luyalu lu Mina bela tambula kiuka, buna
minu kikitukidi kima kikambulu mfunu ayi buna
tsila yimvunzulu. 15 Bila Mina mintotulanga
nganzi yi Nzambi. Bila vana vakambulu Mina,
vasi mbundulu yi masumu ko. 16 Diawu tsila
yivanunu mu diambu di minu muingi yiba
dikaba; ayi tsila yiba yikuikama kuidi nkuna
woso wu Abalahami. Bika sia ti kuidi bobo
kaka bantumukinanga Mina vayi kuidi bobo
badi minu kimosi ayi Abalahami, niandi dise
di beto boso. 17 Banga bu disonimina ti: minu
ndibieka dise di makanda mawombo. Niandi
dise dieto va meso ma Nzambi yoyi kawilukila;
yoyo yimvananga luzingu kuidi bobo bafua
ayi wuntelanga bima biobi bikambulu banga ti
bidi. 18 Mu kambu bila kisila diana, vayi wutula
diana ayi wuwilukila mu diambu kaba dise di
makanda mawombobanga bu nkambila Nzambi
ti: buawu bobo buela bela nkun'aku. 19 Kasia ba
wulebakana ko mu minu bu kasia bela nitu andi
mayindu ko, bila yiba banga yifua; bila buna
weka nduka-nduka khama yi mimvu ayi buna
Sala kalendi buela buta ko. 20 Vayi mu diambu
di tsila yi Nzambi, kasia memata ko voti kasia
kambu minu ko. Vayi wukindusu mu minu bu
kavana nkembo kuidi Nzambi 21 ayi wuzaba
kuandi bumboti ti mutu wowo wuvana tsila beki
lulendo mu dukisa yawu. 22 Diawu kankitudila
wusonga. 23 Vayi kusia sonama mu diambu
diandi kaka ko ti niandi kaka wukitulu wusonga
24 vayi ayi kuidi beto tuela kitulu basonga,
beto tuwilukila mutu wowo wufulukisa Yesu,
Pfumu eto, mu bafua, 25 wuyekolo mu diambu
di zinzimbala zieto vayi wufulukusu mu diambu
di busonga bueto.

5 Sumbu tukitulu batu basonga mu nzila yi
minu, buna tuidi mu ndembama ayi Nzambi
mu diambu di Pfumu'eto Yesu Klisto. 2 Mu
diambu diandi, mu nzila yi minu, tubakidi
diluaku di kotila mu nlemvo wu Nzambi; mu
wawu tuididi batelama. Tulembo moni khini bu
lulembo fubakana mu nkembo wu Nzambi. 3
Bika sia ti momo kaka, vayi tueti kukiniemisa mu
ziphasi bila ziphasi ziawu zieti buta mvibudulu;
4 mvibudulu weti buta kimutu kifuana; kimutu
kifuana kieti buta diana. 5 Ayi diana dilendi fuisu
tsoni ko bila Pheve Yinlongo, yoyibatuvana,
wudukula luzolo lu Nzambi mu mintima mieto.
6 Bila buna tukidi batu balebakana, mu thangu
yifuana, Klisto wufua mu diambu di bankua
masumu. 7 Phasi mu mona mutu wumfuila mu
diambu di mutu wusonga vayi mananga vadi
mutu wulenda kikinina fuila mu diambu di mutu
wumboti. 8 Vayi Nzambi wumonisina luzolo
luandi kuidi beto: buna tukidi bankua masumu,
Klisto wufua mu diambu dieto. 9 Diawu sumbu
buabu tukitulu basonga mu menga mandi buna
keti wela kutuvukisa mu zinganzi zi Nzambi.
10 Bila enati bu tuba bambeni zi Nzambi, vayi
wuvutula nguizani niandi ayi beto mu lufua
lu Muan'andi. Vayi buabu sumbu nguizani yi
vutuka keti wela kutuvukisa mu luzingu lu
muan'andi. 11 Bika sia ti momo kaka vayi
tulembo kiniemisa mu Nzambi mu diambu di
Pfumu eto Yesu Klisto, mu niandi muvutukididi
nguizani ayi Nzambi. 12 Diawu, sumbu mu
mutu wumosi muyizila masumu va nza, ayi
lufua luyizila mu masumu, diawu lufua lukotila
mu batu boso bila batu boso bavola masumu.

13 Masumu maba va nza tuamina Mina. Vayi
vakambulu Mina valendi tangulu masumu ko. 14
Muaki lufua luyala tona Adami nate mu thangu
Moyize ayi nate mu batu bobo bakambu vola
masumu banga Adami, mfikula yi mutu wowo
wufueti kuiza. 15 Vayi nzimbala yi Adami yisi
dedakana ko mu luvalu ayi dikaba di Nzambi.
Bila enati batu bawombo bafua mu diambu
di nzimbala yi mutu wumosi, vayi nlemvo
wu Nzambi ayi dikaba di Nzambi biluta woka
muidi batu bawombo mu diambu di nlemvo wu
mutu wumosi. Yesu Klisto niandi mutu beni. 16
Kisalu ki dikaba di Nzambi luviakunu kidi ayi
kisalu ki disumu di mutu wumosi. Thumbudulu
yitotukila mu diambu di disumu di mutu
wumosi yinata mbedoso vayi dikaba divanu,
mu diambu di zinzimbala zi batu bawombo,
dinata ndungusulu. 17 Bila enati mu diambu
di nzimbala yi mutu wumosi, lufua luyala mu
diambu di mutu wowo, buna keti batu bobo
balembo tambula woka ki nlemvo wu Nzambi
ayi dikaba di busonga buandi bela yadila mu
luzingu mu diambu di Yesu Klisto. 18 Nzimbala
yi mutu wumosi yinata mbedoso yi batu boso;
bobuawu mavanga masonga ma mutu wumosi
makula batu boso mu thumbudulu ayi malembo
bazingisa. 19 Bobuawu mu diambu di kambu
kutumama ku mutu wumosi; batu bawombo
bakituka bankua masumu. Buawu bobo mu
diambu di tumamana ku mutu wumosi batu
bawombo bela kitulu batu basonga. 20 Mina
mitotuka mu diambu di nzimbala yiwokila. Vayi
voso vawokidi masumu, vawu valutidi woka
nlemvo; 21 muingi sumbu masumu mayadila
mu diambu di lufua, buawu nlemvo wunyadila
mu nzila yi busonga mu diambu di luzingu
lukalumani mu nzila yi Yesu Klisto, Pfumu eto.
(aiōnios g166)

6 A diambu mbi tutuba e? Tutatamana volanga
kueto masumu muingi nlemvo wuwoka e? 2
Nana! Sumbu beto tuidi tufua mu masumu, buna
buevi tulenda buela zingila diaka mu masumu
e? 3 A buevi, lukadi zaba ti beto boso bobo
tubotama mu Yesu Klisto, tubotama mu diambu
di lufua luandi e? 4 Tuziku va kimosi ayi niandi
mu mbotokolo yi tubotama mu diambu di lufua
muingi banga bu fulukila Klisto mu bafua mu
nzila yi nkembo wu Tata, beto mamveto tuzinga
luzingu lumona. 5 Bila enati tufubakana ayi
niandi mu lufua luandi buna tuela fubakana
ayi niandi mu mfulukulu andi. 6 Bu tuzebi ti
kimutu kieto kikhulu kibandu va kimosi ayi
niandi va dikulusi muingi nitu yi masumu yi
biva mu diambu tubika buela ba bavika ba
masumu. 7 Bila mutu wowo wufua, wukulu
mu masumu. 8 Muaki enati tufua va kimosi
ayi Klisto, buna tunwilukila ti tuela zinga va
kimosi ayi niandi. 9 Bu tuzebi ti Yesu wufuluka
mu bafua, kalendi buela fua ko. Lufua lusiedi
diaka lulendo mu niandi ko. 10 Bila wufua vayi
wufua mfua yimosi mu diambu di masumu ayi
bu kalembo zingi, wulembo zingi mu diambu di
Nzambi. 11 Diawu beno mamveno lukimonanga
beno veka banga beno lumana fua mu diambu
di masumu ayi lulembo zingi mu diambu di
Nzambi mu Yesu Klisto. 12 Diawu bika masumu
mabika buela yadila zinitu zieno ziozizimfuanga
muingi lubika buela tumimina zitsatu ziandi
zimbimbi. 13 Lubika tambika binama bieno ku
tsi luyalu lu masumu banga bisadulu bi mambu
mambimbi. Vayi bika lukitambika beno veka
kuidi Nzambi banga batu bafuluka mu bafua
mu diambu di luzingu ayi lutambika binama
bieno kuidi Nzambi banga bisadulu bi mambu
masonga. 14 Bila masumu malendi buela ku
luyadila ko bu lusiedi ko ku tsi luyalu lu Mina
vayi lueka ku tsi luyalu lu nlemvo. 15 Buna
buevi e? Tutatamana kueto volanga masumu
bu didi ti tusiedi ku tsi luyalu lu Mina ko vayi
ku tsi luyalu lu nlemvo e? Nana! 16 Lukadi zaba
ti bu lukiyekudi banga bavika kuidi mutu mu
diambu di kuntumimina buna lueka bavika ba
mutu wowo lulembo tumimina; mananga luidi
bavika ba masumu mannatanga ku lufua voti
mananga luidi bavika ba tumamana kunnatanga
ku luzingu lu busonga e? 17 Vayi matondo
kuidi Nzambi bila bu luba bavika ba masumu
lutumukina mu mintima mieno malongi ma
lulongo. 18 Bu lumana kulu mu masumu, luyika
bavika ba busonga. 19 Mu kimutu ndilembo
tubila mu diambu di lebakana kueno ku nitu.
Bila banga bu luyekula binama bieno mu kivika
ki tsumukunu ayi ki mambu mambimbi mu
diambu di vanganga mambu mambimbi, buawu
bobo luyekudila buabu binama bieno banga
bavika mu busonga mu diambu di vanga mambu
manlongo. 20 Bila bu luba bavika ba masumu,
lusia ba ku tsi luyalu lu busonga ko. 21 Buna
mimbutu mbi lumbuta mu mambu momo
lulembo fuila buabu tsoni e? Bila tsukulu yi
mambu beni lufua. 22 Vayi buabu bu lukululu

mu masumu ayi luyikidi bavika ba Nzambi, buna
mbutu lumbuta wawu wawu: luzingu lunlongo
ayi ku tsuka luzingu lukalumani. (aiōnios g166)
23 Bila lufua luawu mfutu wu masumu vayi
luzingu lukalumani luawu dikaba di nlemvo, di
Nzambi mu kithuadi ki Klisto Yesu, Pfumu eto.
(aiōnios g166)

7 A bakhomba, lusi zaba ko ti Mina mieti yadila
mutu bu kalembo zingi e? Ndinyoluka kuidi
batu bazebi Mina. 2 Bila nketo, widi mu tsi
minsua mi bakala widi wukangama mu mina
kuidi bakala diandi bu dikidi zingi. Vayi enati
bakala fuidi buna nketo beni niangukini mu
mina mi bakala. 3 Diawu bakala bu dilembo
zingi, nket beni wela tedolo nkua kitsuza enati
kuedidi bakala dinkaka. Vayi enati bakala beni
difuidi, buna, kululu mu Mina beni ayi kalendi
buela tedolo ko nkua kitsuza enati kuedidi
bakala dinkaka. 4 Diawu mamveno bakhomba
ziama, beno mamveno lumana vondo va ntuala
mina mu nitu yi Klisto mu diambu di luvuiwulu
kuidi mutu wunkaka, mutu wowo wufuluka mu
bafua muingi tubuta mimbutu mu diambu di
Nzambi. 5 Bila bu tuba mu nsuni; zinzinunu
zi masumu ziozi zitotukila mu Mina zisala mu
binama bieto mu diambu di buta mimbutu
minnatanga ku lufua. 6 Vayi buabu, tukulu ku tsi
luyalu lu Mina, bu tuba bafua mu mina, miomi
miba kutusimbidila muingi tusadila Nzambi
mu tsadulu yimona mu lusadusu lu Pheve vayi
bika mu tsadulu yikhulu lu tsi luyalu lu Mina.
7 Buna mbi tutuba e? Mina midi masumu e?
Nana. Vayi ndizabila masumu mu diambu di
Mina bila nganu ndisia zaba nzinunu ko enati
Mina misia tuba ko ti wulendi zinina ko. 8 Vayi
masumu bu mabaka diluaku mu nzila lutumunu,
buna mabuta mu minu zinzinunu zioso, bila
masumu madi mafua enati Mina mikambulu.
9 Vayi minu, mu thama ndizinga mu kambu
Mina. Vayi lutumunu bu luyiza buna masumu
mazinga 10 ayi minu ndifua. Buna lutumunu
lunnatanga ku luzingu, kuidi minu, luba banga
luawu lunnata ku lufua. 11 Bila masumu bu
mabaka diluaku maphuna mu nzila yi lutumunu
ayi maphonda mu nzila yi lutumunu. 12 Mina
midi minlongo ayi lutumunu luidi lunlongo,
lusonga ayilumboti. 13 Buna buevi diambu diodi
di mboti dilenda bela tho yi lufuamu diambu
diama e? Nana, buawu ko. Vayi Masumu, muingi
mamonika masumu mandatina lufua mu nzila
yi diambu di mboti ayi mu nzila yi lutumunu
maluta monika bukiedika ti masumu. 14 Muaki
tuzebi ti Mina midi mi kipheve vayi minu
ndidi nkuakinsuni, ndisumbusu kuidi masumu.
15 Bila ndizabanga ko mambu ndieti vanga,
ndivanganga ko mambu momo ndieti zola ayi
ndieta vanga mambu momo ndieti lenda. 16
Enati ndieta vanga momo ndieta lenda buna
ndilembo sudika ti Mina midi mimboti. 17 Buabu
buna bika sia ti minu ndilembo vangi buawu vayi
masumu madi mu minu. 18 Bila nzebi ti kuisi ko
diambu di mboti mu minu; bu dinsundula ti
mu nitu ama. Luzolo luvangila mamboti luidi
yama vayi ndisi ko lulendo luvangila mawu. 19
Bila ndivanganga ko mamboti momo thidi vayi
ndieti vanga mambimbi momo ndieti lenda.
20 Enati ndilembo vangi mambu momo ndieti
lenda buna bika sia ti minu ndilembo vangi
mawu vayi masumu madi mu minu. 21 Buna
mbueni Muina wawu mu minu: mu thangu thidi
vanga mambu mamboti, mambimbi madi yama.
22 Bila ku tsi ama ntima, khini ndieti mona
mu Mina mi Nzambi. 23 Vayi mina minkaka
ndieti mona mu binama biama; mina miomi
mieti nuanisa mina mi diela diama ayi mieti
ku khitula mvika wu mina mi masumu madi
mu binama biama. 24 Minu ndidi mutu wu
mabienga! A nani wela ku khula mu nitu yayi yi
lufua e? 25 Matondo kuidi Nzambi mu Pfumu
eto Yesu Klisto. Diawu minu veka, mu diela
diama ndidi mvika wu Mina mi Nzambi vayi
mu kinsuni ndidi mvika wu mina mi masumu.

8 Diawu, kusiedi buabu mbedoso ko kuidi batu
bobo badi mu Klisto Yesu. 2 Bila Mina mi
Pheve yimvananga luzingu mu Klisto Yesu
mikhula mu mina mi masumu ayi mi lufua. 3
Bila, mambu momo malembakana vanga Mina
bu miba milebakana mu diambu di nsuni,
Nzambi wuvanga mawu bu kafidisa muan'andi
mu lunitu ludedakana banga lunitu lu batu
ba masumu ayi muingi kakituka dikaba mu
diambu di masumu. Buawu bobo kabedisila
masumu madi mu lunitu lu kimutu; 4 mu
diambu di dukisa busonga bu Mina mu beto
tulembo diatila boso buididi Pheve vayi bika
boso buididi nsuni. 5 Bila batu bobo bandiatila
boso buididi nsuni, bantulanga mayindu mawu
mu mambu ma nsuni; vayi bobo bandiatila boso
buididi Pheve bantulanga mayindu mawu mu
mambu ma Pheve. 6 Bila tula mayindu mu nsuni

mannatanga ku lufua vayi tula mayindu mu
pheve mannatanga ku luzingu ayi ndembama.
7 Bila mayindu ma kinsuni mawizananga ko ayi
Nzambi; bila makinzikanga Mina mi Nzambi
ko ayi malendi ku mikinzika ko. 8 Muaki batu
bobo badi mu nsuni balendi monisa Nzambi
khini ko. 9 Muaki beno lusiedi mu nsuni ko vayi
mu Pheve enati Pheve yi Nzambi yidi mu beno.
Vayi enati mutu kasi ko pheve yi Klisto, buna
mutu wowo kasi vuiwulu kuidi Klisto ko. 10
Vayi enati Klisto widi mu beno, buna nitu yifua
mu diambu di masumu vayi pheve yilembo
zingi mu diambu di busonga. 11 Enati Pheve yi
Nzambi yoyi wufulukisa Yesu mu bafua widi mu
beno, buna mutu wowo wufulukisa Klisto mu
bafua wela zingisa zinitu zieno zimfuanga mu
diambu di Pheve andi yidi mu beno. 12 Diawu
bakhomba, pholo yidi yeto; vayi bika kuidi nsuni
mu diambu di zingila boso buididi nsuni. 13 Bila
enati lunzingila boso buididi nsuni, buna luela
fua. Vayi enati lulembo vondi mavanga ma nitu
mu lulendo lu pheve, buna luela zinga. 14 Bila
batu boso bandiatusungu kuidi Pheve yi Nzambi
bawu bana ba Nzambi. 15 Bila lusia tambula
pheve yi kivika ko mu diambu lubanga diaka
ku tsi boma, vayi beno lutambula Pheve yoyi
yilukitula bana ba Nzambi. Mu Pheve beni tueti
yamikinina: Aba, bu dinsundula Tata. 16 Niandi
veka Pheve weti telama kimbangi va kimosi ayi
pheve eto ti tuidi bana ba Nzambi. 17 Enati tuidi
bana buna tuela vinginina kiuka: mimvingidi
mi Nzambi ayi mimvingidi va kimosi ayi Klisto
enati tulembo moni ziphasi va kimosi ayi niandi
muingi tukemboso va kimosi ayi niandi. 18 Mu
phila ndimuena, ziphasi zi thangu yayi zisi fuanu
dedokoso ko ayi nkembo wunkuiza, wowo bela
kutumonisa. 19 Bila bibioso bivangu bilembo
vingila, mu tsatu yi ngolo, mbonokono yi bana
ba Nzambi. 20 Bila bibioso bivangu bimana tulu
ku tsi kivika ki mambu ma kambulu mfunu,
bika sia ti mu luzolo luawu veka vayi mu luzolo
lu mutu wowo wutula biawu ku tsi kivika. Vayi
diana didi 21 bila, mananga, bibioso bivangu
biela kulu mu kivika ki lulendo lu mbivusu
mu diambu di mona khini mu kiphuanza ki
nkembo wu bana ba Nzambi. 22 Bila tuzebi ti
bibioso bivangu bilembo kungi va kimosi ayi
bilembo moni ziphasi nate buabu banga ziozi
zimmonanga nketo wummona mianga mi buta.
23 Bika sia ti biawu kaka bilembo kungi vayi
ayi mamveto, beto bobo tutambula makaba
matheti ma Pheve, tulembo kungi mu tsi ntima
bu tulembo vingila tukituka bana, bu tulembo
vingila khudulu yi zinitu zieto. 24 Bila beto
mu diana tuvukila. Enati diana dimonikini,
buna disiedi diana ko. Bila diambu diodi mutu
kalembo moni buna bila mbi kafueti kudisila
diana e? 25 Vayi enati tulembo tudi diana mu
diambu diodi tunkambu mona, buna tulembo
kudivingidila mu mvibudulu. 26 Bobuawu Pheve
weti kutusadisa mu lebakana kueto. Bila tukadi
zaba mambu momo tufueti lomba mu bufueni
vayi niandi veka Pheve weti kutulombila mu
khungulu yikambu baka bu tubila. 27 Bosi
mutu wowo wumfionguninanga mintima zebi
mayindu ma Pheve bila wunlombilanga mu
diambu di banlongo boso buididi luzolo lu
Nzambi. 28 Muaki tuzebi ti mambu moso
mansalanga va kimosi mu diambu di mamboti
ma batu bobo banzolanga Nzambi, batu bobo
batelo boso buididi lukanu luandi. 29 Bila
batu bobo kakizabila tona thama, wukibakila
lukanu lukuba dedikisa mu ba banga Muan'andi
muingi Muan'andi kaba muana wutheti mu
bakhomba bawombo. 30 Bobo kakizabila tona
thama wubatela, wuba kitula basonga; bobo
kakitula basonga wuba kembisa. 31 Mambu mbi
tulenda diaka tuba mu diambu di mambu mama
e? Enati Nzambi widi ku ndambu eto, buna
nani wulenda ba mbeni'eto e? 32 Mutu wowo
wukambu yimina Muan'andi wumosi kaka vayi
wunyekula mu diambu dieto beto boso; buna
buevi kalendi kutuvanina ko bima bioso va
kimosi ayi muan'andi e? 33 Nani wulenda funda
batu bobo Nzambi kasobula e? Niandi veka
Nzambi wukuba kitulanga basonga. 34 A buna
nani wulenda bedisa e? Klisto niandi wufua,
vayi wufuluka; niandi vuendi va lubakala lu
Nzambi ayi wukutulombilanga. 35 Nani wulenda
kutuvambisa mu luzolo lu Klisto e? Yamusu
voti ziphasi, voti zinzomono; nzala, kambu ku
minledi, tsisi yi lufua, voti sabala e? 36 Banga bu
disonimina: Mu diambu di luzolo mu ngeyo, beti
tomba ku kutuvonda kadika lumbu; batumona
banga mamemi mankuenda ku vondo. 37 Vayi
mu diambu di mambu moso mama, tueti luta
nunga mu diambu di mutu wowo wutuzola. 38
Bila bukiedika minu nzebi ti buba ti lufua voti
zinga, buba ti zimbasi voti ziphevi zimbimbi,
buba ti bima bi thangu yayi voti bima binkuiza
ku ntuala, voti lulendo, 39 buba biobi bidi va
kingiela voti biobi bidi ku tsi ntoto, voti vangu

kinkaka, bilendi kutuvambisa ko mu luzolo lu
Nzambi, lolo luidi mu Klisto Yesu, Pfumu eto.

9 Mambu nditubа mu Klisto madi makiedika
ayi ndikadi vuna. Mayindu mama ma ntima
meti kuthelimina kimbangi mu Pheve Yinlongo:
2 ti kiadi kingolo kidi yama ayi phasi yika
yilendi suka ko yidi yama mu ntima. 3 Bila
minu veka nditomba singu kuidi Nzambi ayi
vambana ayi Klisto mu diambu di bakhomba
ziama, bibutu biama bi dikanda. 4 Bawu badi
basi Iseli, bobo bakitulu bana bandi ayi bavuidi
nkembo, zinguizani, dikaba di tambula Mina;
tsambudulu yi kiedika ayi zitsila; 5 bawu bavuidi
bakulu. Mu kimutu, Klisto wutotukila mu bawu:
Niandi wunyadila bima bioso. Nzambi niandi
wunsakumunanga mu zithangu zioso. Amen.
(aiōn g165) 6 Bika sia ti mambu ma Nzambi
mabedoso bila baboso batotukila mu Iseli basiko
basi Iseli. 7 Bobuawu, babo badi mu nkuna
Abalahami basi ko bana bandi. Bila Nzambi
wukamba Abalahami: Mu Isaki kaka muela
totukila nkun'aku. 8 Bu dinsundula ti: bika
sia ti bana bobo babutukila mu kinsuni bawu
bana ba Nzambi, vayi bobo babutukila mu tsila
bawu bantangulungu bana ba nkuna. 9 Bila
mambu mama madi mambu ma tsila: Mu tsungi
yayi ndiela kuiza ayi Sala wela buta muana wu
bakala. 10 Bika sia ti mambu momo kaka vayi
buawu bobo mu Lebeka, mutu wowo wubutulu
bitsimba kuidi dise dimosi, nkulu eto Isaki.
11 Bila tuamina bitsimba bibutuka ayi buna
bavengi ko kadi diambu dimosi di mboti voti
di mbimbi mu diambu di dedikisa tsobodolo
yi Nzambi; bika sia ti mu diambu di mavanga
vayi mu diambu di mutu wowo wutela; 12
niandi bakamba ti: nleki wela yadila nkulutu.
13 Banga bu disonimina: minu ndizola Yakobi
ayi ndilenda Esawu. 14 Buna mbi tutuba e?
Nzambi kasi wusonga ko e? Nana buawu ko.
15 Bila niandi wukamba Moyize: Minu ndiela
monina kiadi woso mutu thidi mona kiadi. Ayi
ndiela vangila mamboti kuidi woso thidi vangila
mamboti. 16 Momo masi ko mu diambu di luzolo
lu mutu voti mu diambu di zingolo zi mutu vayi
madi mu diambu di Nzambi wummonanga batu
kiadi. 17 Bila mu masonoko Nzambi wukamba
Falawo ti: Mu bila kioki minu nditotula muingi
ndimonisa lulendo luama mu ngeyo; muingi
dizina diama diyamukusu va ntoto wumvimba.
18 Diawu niandi weti mona kiadi woso mutu
katidi mona kiadi ayi weta kitula mfua matu
woso mutu wu kazodidi. 19 Buna ngeyo wela
kukhamba: bila mbi kakidi tubidilanga e? Bila
nani wulenda kakidila luzolo luandi e? 20
Mutu, ngeyo widi nani mu findana ziphaka ayi
Nzambi e? Kima kivangu kilenda tuba kuidi
mutu wuvanga kiawu ti: “Bila mbiwuphangila
buabu e?” 21 Mbumbi kasi ko minsua mu vanga
mu tuma tumosi nzungu yi nzitusu ayi yinkaka
yikambulu nzitusu e? 22 Buna mbi wulenda tuba
enati Nzambi, bu kazola monisa nganzi andi ayi
monisa lulendo luandi, wuvibidila mu thangu
yinda zinzungu zituma zi nganzi zikubuku mu
bivusu e? 23 Bosi mbi diaka wulenda tuba enati
Nzamni wuvanga buawu mu diambu di monisa
kimvuama ki nkembo'andi mu zinzungu zituma
zi kiadi zikakubika tona thama mu diambu di
nkembo e? 24 Bila beto katela, bika sia ti muidi
Bayuda kaka vayi ayi mu Bapakanu. 25 Banga
bu katubila mu nkanda Oze: Bobo basia ba
batu bama ko, ndiela ku batedila “batu bama”
Nketo wowo wusia ba kiluzolo kiama ko, ndiela
kuntedila kiluzolo. 26 Va buangu kioki baba
kambila ti: “beno luisi batu bama ko” vana bela
ku batedila: “bana ba Nzambi yi moyo.” 27 Ezayi
wutuba mu diambu di Iseli ti: Enati thalu yi bana
ba Iseli yilenda dedakana banga nzielo yi mbu,
ndambu yela siala yawu kaka yela vuka. 28 Bila
mu nsualu ayi mu bufuana Pfumu kela zengila
mambu va ntoto. 29 Banga Ezayi bu katuama
tuba: Enati Pfumu yi minkangu mi masodi kasia
kutubikila ndambu wu nkuna wu batu ko, nganu
tudedakana banga basi Sodoma; nganu tuba
banga basi Ngomola. 30 A diambu mbi tutuba
e? Bapakanu, bankambu kuawu landakananga
busonga babakudi busonga; busonga bobo
buntotukilanga mu minu. 31 Vayi Iseli bu
kalandakana Mina mu diambu di ba wusonga
kasia tula ku Mina beni ko. 32 Bila mbi e? Bila
Iseli kasia kumilandikinina ko mu minu vayi mu
mavanga. Babumina thutu mu ditadi, 33 banga
bu masonimina: Tala, minu thudidi ditadi mu
Sioni ditadi di mbumina batu thutu ayi ditadi
dinneni di mbuisa batu;

10 A bakhomba, lukanu lu ntim'ama ayi lomba
ku ndieta lomba kuidi Nzambi mu diambu
di bana ba Iseli luidi mu diambu bavuka. 2 Bila
ndieti kuba telimina kimbangi ti babeki bufula
bu ngolo mu diambu di Nzambi, vayi bika boso
buididi nzayilu. 3 Bila basi zaba busonga bu

Nzambi ko vayi beti tombanga bu kitudulu
basonga mu busonga buawu veka; bamanga
kuawu tumukina busonga bu Nzambi. 4 Bila
Klisto niandi tsukusunu yi Mina muingi woso
mutu weti wilukila kakituka wusonga. 5 Bila
Moyize wusudikisa busonga buntotukilanga
mu minu ti: woso mutu wela sadila mambu
mama, wela zingila mu mawu. 6 Vayi tala
buntubanga busonga bobo buntotukilanga mu
minu: Kadi kukiyuvula mu ntim'aku ti: nani
wela kuenda ku Diyilu e? Bu dinsundula ti:
Klisto kasia kuluka ko e? 7 Voti: Nani wela
kuluka ku diyenga e? Bu dinsundula ti: tombula
Klisto mu bafua. (Abyssos g12) 8 Vayi mbi dintuba
e? Mambu ma Nzambi mafikimini; madi mu
munu'aku ayi mu ntim'aku. Mambu mama madi
mambu ma minu ayi mawu tueti longa. 9 Bila
enati wunkikinina mu munu'aku ti Yesu niandi
Pfumu, ayi wunwilukila mu ntim'aku ti Nzambi
wumfulukisa mu bafua, buna wela vuka. 10 Bila
woso mutu wunwilukila mu ntima, wela kitulu
wusonga ayi mutu wunkikinina mu munu andi
wela tambula phulusu. 11 Bila masonoko meti
tuba ti: Woso mutu wunkunwilukila kalendi
fua tsoni ko. 12 Bila kadi luviakunu vasi ko va
khatitsika Nyuda ayi muisi Ngelese bila baboso
Pfumu yimosi badi. Pfumu beni widi nkua
kimvuama kuidi babo bobo beti kunsambila. 13
Bila woso mutu wela sambila dizina di Pfumu
wela vuka. 14 Vayi buevi balenda sambidila mutu
wowo wubasia wilukila ko e? Buevi balenda
wilukila mutu wowo basia wila zitsangu ko e?
Buevi balenda wila mu kambu mutu wunlonga
e? 15 Ayi buevi balenda longila enati basia
tumu ko e? Banga bu masonimina: A nga phila
kitoko madi malu ma batu bobo bansamunanga
Nsamu Wumboti. 16 Vayi baboso basia tumukina
Nsamu Wumboti ko. Bila Ezayi wutuba ti: A
Pfumu, nani wuwilukila malongi meto e? 17
Diawu minu kieti kuizila mu mambu momo
tueti wa ayi momo tueti wa meti kuizila mu
mambu ma Klisto. 18 Vayi minu thubidi: basia
wa ko e? Nyinga, bawa kuawu bila dusonama ti:
Zimbembo ziawu ziwakana va ntoto wumvimba
mambu mawu mayenda nate mu zitsongi zi
nza yimvimba. 19 Vayi minu thubidi: Iseli kasia
zaba ko e? Va theti Moyize wutuba: Ndiela ku
lukitula bankua kiphala mu nzila yi dikanda
dikambulu dikanda; ayi ndiela kulufuemisa mu
nzila yi dikanda dikambulu diela. 20 Ezayi wuba
bukhafi bu katuba ti: Minu ndibakulu kuidi batu
bobo bakambu ku thomba, ndikimonisa kuidi
bobo bakambu ku mbela mayindu. 21 Vayi mu
diambu di Iseli, niandi wutuba ti: Mu lumbu
kimvimba, ndinonuna mioko miama

11 Diawu minu thubidi ti: A buevi, Nzambi
wulozidi batu bandi e? Buawu ko. Bila minu
veka ndidi muisi Iseli, mu nkuna Abalahami;
mu dikanda di Benzami. 2 Nzambi kasia loza
ko batu bandi; bobo kazaba tona thama. Lusi
zaba ko mambu masonoko mantuba mu diambu
di Eli, buevi kafundila Iseli kuidi Nzambi bu
katuba: 3 Pfumu, bameni vonda mimbikudi
miaku ayi bameni tulula mintalamiaku. Minu
veka ndisiedi, vayi balembo tombi kuphonda.
4 Vayi buevi bubela mvutu wu Nzambi e?
Ndisueka tsambudi mili yi batu mu diambu
diama; bobo basia fukimina Bali ko. 5 Buawu
kuandi buididi, mu thangu yayi, vadi ndambu yi
batu basiedi boso buididi tsobodolo yi nlemvo
wu Nzambi. 6 Enati mu nlemvo, buna yisiedi
diaka mu mavanga ko. Bila enati buawu bobo
buna nlemvo wusiedi nlemvo ko. 7 Buna buevi
e? Iseli kasia tambula ko mambu momo kaba
tomba vayi bobo basobolo batambula mawu.
Vayi bankaka bakitulu mintima mi matadi 8
banga bu disonimina: Nzambi wuba vana Pheve
yi tulu, wuba vana meso muingi babika mona;
wuba vana matu muingi babika wa, nate lumbu
kiaki! 9 Davidi wutuba: Bika minyengo miawu
mikituka mu diambu diawu dikondi, ntambu
ayi diluaku di balenda buila ayi thumbudulu
awu. 10 Bika meso mawu maba mu tombi
muingi mabika mona; bika mingongo miawu
miba mikomvama mu zithangu zioso. 11 Minu
thubidi: babumina thutu muingi babua e? Nana!
Mu mbuilu awu muawu Bapakanu batambudila
phulusu muingi Bayuda babasila kiphala. 12
Vayi enati mbuilu awu yidi kimvuama ki nza
ayi enati dekuka kuawu kuidi kimvuama ki
Bapakanu, buna buevi buela bela kimvuama mu
thangu Bayuda boso bela balula mavanga e? 13
Bila kuidi beno Bapakanu ndintuba bu ndidi
mvuala wu Bapakanu; ndieti niemisa kisalu
kiama 14 bila enati baka bubela, totula kiphala
kuidi bibutu biama ayi vukisa bankaka mu
bawu. 15 Bila enati ndozolo awu yidi mu diambu
di vutula nguizani ayi nza buna buevi buela
bela bu bela kuba tambula e? Buna keti yela ba
banga mfulukulu mu bafua. 16 Bila enati bitini
bitheti bidi binlongo, buna kuku kimvimba

kidi kinlongo. Enati muanzi widi wunlongo
buna matafi madi manlongo. 17 Vayi enati
ndambu yi matafi mankaka mazengo ayi ngeyo
wubaditafi di nti wu olive wukambu kunu,
wuyiza kuiku va buangu ki matafi mazengo;
wuyikidi kithuadi ayi bawu mu bakanga maka
mantotukila mu muanzi wu nti wu olive wukunu
18 buna bika kukiniemisa mu diambu di matafi.
Enati wulenda kukiniemisa, buna bika sia ngeyo
wunnatanga mianzi vayi muanzi wawu weti
kunatanga. 19 Ngeyo wulenda tuba: A keti
matafi mazengo mu diambu minu ndikuiku. 20
Bumboti kuandi. Mawu mazengolo mu diambu
di kambu ku minu vayi ngeyo widi wutelama mu
minu. Bika kukiniemisa vayi mona tsisi. 21 Bila
enati Nzambi kasia mona kiadi ko matafi momo
madi khatika matafi ma nti, buna ngeyo kalendi
kumona kiadi ko. 22 Tala buididi mamboti ayi
nganzi yi Nzambi. Nganzi kuidi bawu babua,
mamboti kuidi ngeyo; enati wunzingila kaka
mu mamboti momo. Bila enati buawu ko buna
ngeyo mamvaku wela zengo. 23 Ayi bawu
mamvawu, enati bakadi zingila mu kambu
kuawu ku minu, buna bela kuiku. Bila Nzambi
beki lulendo lu kuba kuikila diaka. 24 Bila
enati ngeyo wuba wuzengo mu nti wu olive
wukambu kunu wowo wumena wawu veka
ayi wuyiza kuiku mu nti wu olive wukunu,
buna keti matafi momo matotukila mu nti
wowo wu olive mela kuiku mu nti beni e? 25 A
bakhomba, thidi luzaba disuekama diadi muingi
luedi kukimonanga banga batu badiela. Muaki
ndambu yi Iseli bawilukilanga ko. Kambu kuawu
ku minu kuela zingila nate Bapakanu boso bela
kuiza kuidi Nzambi. 26 Buna bosi Iseli dioso
diela vuka. Banga bu masonimina ti: Nkudi wela
totukila ku Sioni, niandi wela katula kambu
ku tumamana koso mu Yakobi 27 Tala buela
bela Nguizani ama ayi bawu: Ndiela lemvukila
masumu mawu. 28 Mu matedi Nsamu Wumboti,
bawu badi bambeni mu diambu dieno vayi mu
matedi tsobodolo bawu badi bakiluzolo mu
diambu di bakulu. 29 Bila makaba ma nlemvo ayi
lutelo lu Nzambi bilendi balulu ko. 30 Mu thama,
beno mamveno lusia tumukina Nzambi ko vayi
buabu balumueni kiadi mu diambu di kambu ku
tumama ku batu baba. 31 Bobuawu, enati kambu
kuawu ku tumamana buabu kulunatini kiadi
buna diodi didi mu diambu mamvawu bamono
kiadi. 32 Bila Nzambi wukanga batu boso, mu
diambu di kambu ku tumamana muingi kamona
batu boso kiadi. (eleēsē g1653) 33 A nga phila
thipula yidi mu kimvuama, mu nzayilu ayi mu
nduenga bi Nzambi! Zinzengolo ziandi zilendi
fiongonono ko ayi zinzila ziandi zilendi bakulu
ko. 34 Bila: A buna nani wuzaba mayindu ma
Pfumu e? Voti nani wuba kumvananga zindongi
e? 35 Voti nani wutuama kumvana makaba
muingi niandi kamvutudila ku nzimunina e?
36 Bila kuidi niandi, mu niandi ayi mu diambu
diandi, bima bioso bididi. Bika nkembo wubanga
yandi mu zithangu zioso. Amen. (aiōn g165)

12 A bakhomba ziama, mu diambu di
mamboti ma Nzambi, ndikululeba mu
kukitambika kuidi Nzambi banga makaba ma
moyo, manlongo, mammonisanga Nzambi khini.
Buawu bobo lulenda sambidila Nzambi mu
mintima mieno. 2 Lubika vukumukina mambu
ma thangu yayi, vayi bika lukituka bamona mu
mayindu meno muingi lubaka bu sudikila luzolo
lu Nzambi: mu zaba mambu mamboti, momo
meti kummonisa khini ayi mambu mafuana. (aiōn
g165) 3 Mu diambu di nlemvo wowo nditambula,
ndinlomba kuidi kadika mutu muna luidi ti:
lubika banga mayindu maviokikidi tezo kieno
vayi mboti kadika mutu kaba mayindu mafuana
madi mu tezo ki minu kimvana Nzambi. 4
Banga mu nitu yimosi tubeki binama biwombo
vayi binama bioso bisi kisalu kimosi ko. 5
Bobuawu beto tuidi bawombo; tuidi nitu yimosi
mu Klisto vayi kadika mutu widi, mu kisalu
kiandi, nama mu diambu di sadisa wunkaka. 6
Budidi ti tutambula makaba maviakana boso
buididi nlemvowowo tutambula; enati mutu
beki dikaba di bikula, bika kasadila diawu
boso buididi tezo ki minu kioki kidi yandi.
7 Enati mutu beki dikaba di sadila bankaka
buna bika kasadila diawu bumboti. Woso widi
dikaba di longa, bika kalonga. 8 Woso widi
dikaba di kindisanga batu bika kakindisanga.
Woso widi dikaba di kaba bika kakabanga
mu kambu maniunguta. Woso widi dikaba di
tumina bika kadisadila bumboti. Woso widi
dikaba di monanga batu kiadi, bika kadisadila
mu khini. 9 Bika luzolo lukambu mayuya.
Lulenda mambu mambimbi ayi lusingimina
mu mambu mamboti; mu diambu di: 10
—Luzolo lu kikhomba: bika luzolasana beno
na beno. —Kinzasana: bika luluta kinzikanga
bankaka. 11 —Kisalu: lubika bumolo. —Pheve:
lulema mu pheve. —Pfumu: luba bisadi bimboti.

12 —Diana: dibanga khini eno. —Zithotolo:
luvibidila. —Lusambulu: lutatamana sambila.
13 —Banlongo: luyukutisanga zitsatu ziawu,
bika lubanga bakubama mu yakulanga bumboti
banzenza. 14 Bika lusakumuna batu bobo
baku luyamisanga. Lusakumuna vayi lubika
singa. 15 Lumona khini va kimosi ayi batu
bobo bammona khini, ludila va kimosi ayi
batu bobo balembo didi. 16 Bika luwizananga
beno na beno. Bika mayindu meno mabika
ba mu bima bizangama; lufubakananga ayi
batu bobo bakuki kululanga. Bosi lubika banza
ti beno lulutidi diela. 17 Lubika vutulanga
mambimbi mu mambimbi. Lutomba vanganga
kaka mambu mamboti kuidi batu boso. 18 Enati
baka bubela ayi enati didi mu lukanu lueno,
bika luzingilanga mu ndembama ayi batu boso.
19 A bakundi bama, kadi vutulanganu landi beno
veka. Vayi luvananga buangu kuidi Nzambi mu
diambu kamonisa nganzi andi bila disonama:
Minu phuidi landi, minu ndiela vutula kiawu.
20 Enati mbeni aku nzala kammona buna bika
wumvana bidia; enati phuila kammona, bika
wumvana kanua. Bila bu wulembo vangi bobo
buna banga ti ngeyo wulembo tudi makala ma
mbazu va mbata ntu andi. 21 Mambu mambimbi
mabika kubedisanga vayi bedisanga mambimbi
mu mambu mamboti.

13 Bika kadika mutu katumimina bapfumu
bila kipfumu kioso kuidi Nzambi kieta ba
ayi bapfumu zioso Nzambi wuzibieka. 2 Diawu
woso mutu wummanga tumimina bapfumu
buna kakadi kinzika lutumunu lu Nzambi.
Bobo bankambu tumamananga bela tambula
thumbudulu. 3 Bila batu beti vanga mamboti
bamonanga bapfumu boma ko; vayi batu bobo
beti vanga mambu mambimbi bawu beta
kuzimona boma. A buevi, mengi monanga
bapfumu boma e? Vanganga kaka mamboti
buna ziela kuniemisa. 4 Bila bapfumu badi
bisadi bi Nzambi mu diambu di mamboti
maku. Vayi enati mambu mambimbi weti
vanga buna bika wumona boma bila bika
sia ti mu phamba kasimbididi mbedi. Bila
niandi widi kisadi ki Nzambi mu diambu di
monisa zinganzi zi Nzambi kuidi woso mutu
wumvanganga mambimbi. 5 Diawu bulutidi
mboti mu tumamana; bika sia ti mu diambu di
tina thumbudulu vayi mu diambu di mayindu
ma ntima. 6 Diawu diodi lumfutilanga ziphaku
bila bapfumu badi bisadi bi Nzambi; zieti yekula
thangu awu yoso mu tumina. 7 Luvana kuidi
kadika mutu kioki kikafueti tambula: ziphaku zi
malu kuidi fueti tambula ziawu; ziphaku zi bima
kuidi fueti tambula ziawu; nzitusu kuidi fueti
zitusu; nkembo kuidi fueti kemboso. 8 Lubika
ba pholo kuidi mutu, vayi luzolasananga kaka
beno na beno. Bila mutu wowo wunzolanga
bankaka niandi dukisidi Mina. 9 Bila masonama
ti: wulendi vanga kitsuza ko; wulendi vonda ko,
wulendi yiba ko; wulendi zinina ko. Mina miomi
minkaka mikangama mu muina wumosi wawu:
Zola ndiaku banga ngeyo veka. 10 Mutu wowo
wunzolanga, kavangilanga ndiandi mbimbi ko.
Diawu diodi ngeyo zola buna wulembo kinzika
Mina mioso. 11 Luvanga bobo bu luzebi thangu
mbi tueka. Thangu yitufueti kotukila yifueni
bila phulusu yi tufikimini viokila mu thangu
tuwilukila. 12 Builu bueka manisa ayi buisi
bueka nkia. Diawu tulozanu mavanga ma tombi
vayi bika tuvuata binduanunu bi kiezila. 13 Bika
tudiatila mu bufuana, boso bufueni diatulu mu
muini bika sia mu zikhini ziviokidi tezo, mu
bika phulu yi nua, mu bika kitsuza ayi mambu
moso ma tsoni, mu bika minzonza ayi, mu
kikhenene. 14 Vayi luvuata Pfumu Yesu Klisto.
Lubika belanga nitu mayindu mu diambu di
yukutisa zinzinunu ziandi.

14 Luyakulanga woso mutu wulebakana mu
minu; bika sia mu diambu di findana
yandi ziphaka mu diambu di mayindu mandi.
2 Wunkaka weti wilukila ti wulenda dia
bima bioso vayi wunkaka widi, wulebakana,
wundianga kaka bidia binkunungu. 3 Buna
mutu wowo wundianga bima bioso kabika
lenza mutu wowo wukakadianga ko bima bioso.
Woso wukakadianga ko bima bioso kabika
sambisa mutu wowo weta dia bima bioso
bila Nzambi wuntambula. 4 Ngeyo widi nani,
ngeyo wunsambisanga kisadi ki ngana e? Enati
telimini voti buidi, Pfumu'andi kaka matedi.
Vayi wela telama bila Pfumu beki lulendo
mu kuntelimisa. 5 Wunkaka wulenda mona ti
vadi lumbu kiviokidi kinkaka. Kuidi wunkaka
bilumbu bioso bidedikini. Bulutidi mboti kadika
mutu kazenga boso buididi mayindu mandi. 6
Woso mutu weti mona ti bilumbu bidi biviakana,
weti bu vanga mu diambu di Pfumu. Ayi mutu
wowo weti dianga bima bioso buna weti divanga
mu diambu di Pfumu bila weti vutula matondo

kuidi Nzambi. Mutu wowo kakadianga ko bima
bioso kakadianga ko mu diambu di Pfumu bila
mamvandi weti vutula matondo kuidi Nzambi.
7 Bila kuisi ko mutu mu beto weti zinga mu
diambu di niandi veka ayi kuisi ko mutu weti
fua mu diambu di niandi veka. 8 Enati tunzinga
buna tunzinga mu diambu di Pfumu; voti enati
tufuidi buna tufuidi mu diambu di Pfumu.
Diawu tuzinga voti tufua, Pfumu niandi kaka
wutuvuidi. 9 Bila mu diambu diodi Klisto wufua
ayi wulembo zingi diaka mu diambu kaba Pfumu
yi batu badi moyo ayi yi batu bafua. 10 Vayi
ngeyo bila mbi wulembo sambisila khomb'aku
e? Voti bila mbi wulembo lenzila khomb'aku
e? Bila beto boso tuela samba va tilibinadu
ki Nzambi. 11 Bila disonama ti: Pfumu tubidi
ti: Sumbu ndidi moyo, makuma moso mela
kumfukimina. Miunu mioso miela kikinina ti
ndidi Nzambi. 12 Diawu kadika mutu buna
tuidi wela samba va meso ma Nzambi mu
diambu di mambu mandi veka. 13 Tubika buela
kukisambisanga beto na beto vayi tunuana mu
baka lukanu lu kambu tula diambu ku ntuala
khomb'aku diodi kalenda buminina thutu voti
diodi kalenda buila. 14 Kuidi minu, nzebi ayi
ndinwilukila ti mu Pfumu Yesu muisi ko kima
kisumuka mu kiawu veka. Vayi enati mutu
mueni kima kisumuka buna kuidi niandi kima
beni kidi kisumuka. 15 Bila, enati wulembo
monisa khomb'aku kiadi mu diambu di bidia,
buna wukadi buela diatila mu luzolo. Diawu kadi
zimbisa, mu diambu di bidia, mutu wowo Klisto
kafuila. 16 Kadi tala ti mamboti madi mu beno
mabika tubudulu. 17 Bila kipfumu ki Nzambi
kisi ko mu dia ayi mu nua vayi mu diambu
di busonga, ndembama ayi khini mu Pheve
yinlongo. 18 Bila mutu wowo wunsadilanga
Klisto mu mambu momo, weti monisa Nzambi
khini ayi batu bafueti kunkikinina. 19 Diawu
tutomba mambu mannatanga ndembama ayi
momo meti kutukindisa. 20 Bika vonda kisalu
ki Nzambi mu diambu di bidia. Bukiedika
bima bioso bidi bivedila; vayi mbimbi kuidi
mutu mu dia bidiabiobi bieti buisa mutu mu
masumu. 21 Diambu dilutidi mboti, diawu diadi:
mboti kuandi mu kambu dia, mu kambu nua
voti mu kambu vanga mambu moso momo
malenda buisa khomb'aku. 22 Ngeyo widi minu,
keba kiawu ngeyo veka va meso ma Nzambi.
Khini kuidi mutu wunkambu ku kisambisanga
mu mambu kakikinini. 23 Vayi woso mutu
wummematanga mu diambu di bidia bi keti dia
buna wukibedisidi bila kasi bu vangila ko ku tsi
minu. Muaki mambu moso meti vangimina mu
kambu ku minu madi masumu.

15 Beto batu bobo tuidi bakinda mu minu
tufueti nata lebakana ku batu bobo badi
balebakana ayi tubika kukimonisanga beto veka
khini. 2 Kadika mutu buna tuidi katomba monisa
ndiandi khini mu diambu di mamboti muingi
katungu. 3 Bila Klisto kasia tomba kukimonisa
khini ko. Banga bu disonimina: bifingu bi batu
bobo bafinga bibua va minu. 4 Bila mambu
moso mama masonama thama, masonimina
mu Minkanda mu diambu di kutulonga muingi
tubaka diana mu mvibudulu ayi mu lubombolo
lueti totukilanga mu masonoko. 5 Bika Nzambi,
tho yi mvibudulu ayi yi lubombolo kaluvana, mu
beno na beno, mayindu mamosi boso buididi
Klisto Yesu 6 muingi mu ntima wumosi ayi
mu mbembo yimosi, lukembisa Nzambi, Dise di
Pfumu eto Yesu Klisto. 7 Diawu, lukiyakulanga
beno na beno banga phila Klisto kaluyakudila
mu diambu di nkembo wu Nzambi. 8 Bila ndieti
kulukamba ti Klisto wuyika kisadi ki Bayuda,
mu monisa ti Nzambi widi wukuikama mu
diambu di dukisa zitsila zisila Nzambi kuidi
bakulu bawu; 9 muingi Bapakanu bakembisa
Nzambi mu diambu di kiadi kiandi banga
bu disonimina ti: Diawu ndiela kukembisa
va khatitsika Bapakanu bosi ndiela yimbidila
dizina diaku. 10 Wubuela tuba diaka: A beno
Bapakanu, monanu khini va kimosi ayi dikanda
diandi. 11 Voti diaka: A beno Bapakanu boso,
kembisanu Pfumu; Bika batu boso bankembisa!
12 Ezayi wubuela tuba: Mu Nkuna wu Yese
muela totukila mutu wumosi wela telama mu
yadila makanda Bapakanu beta tula diana diawu
mu niandi. 13 Bika Nzambi, tho yi diana, kalu
wesa mu khini yoso ayi mu ndembama mu
diambu di minu kioki luidi mu niandi muingi
diana diba diwombo mu beno mu lulendo lu
Pheve Yinlongo. 14 Bakhomba baama, minu
khikinini ti beno luidi bawala mu mamboti, mu
diela ayi luidi bafuana mu lubasananga beno
na beno. 15 Muaki mu mankaka, ndilusonikini
mu kingolo mu kulutebula moyo mu diambu
di nlemvo wowo Nzambi kaphana mu 16 ba
kisadi ki Klisto Yesu kuidi Bapakanu, mu sala
kisalu ki Nganga Nzambi, mu samuna Nsamu
wumboti wu Nzambi muingi Bapakanu bakituka

dikaba dimmonisa Nzambi khini; diodi Pheve
Yinlongo kabieka nlongo. 17 Diawu mbeki bila
kioki ndilenda kukiniemisina mu Klisto Yesu,
mu mambu matedi Nzambi. 18 Bila ndilendi
yoluka mankaka ko vayi mambu momo kaka
Klisto kavanga mu minu mu diambu di nata
Bapakanu ku thumumunu mu mambu, mu
mavanga 19 mu lulendo lu bikumu, lu bidimbu,
lu pheve yi Nzambi. Buawu bobo ndidukisila
longila Nsamu Wumboti wu Klisto tona mu
Yelusalemi ayi mu zindambu zioso zizungididi
Yelusalemi nate ku Iliri. 20 Buna ndikiyekula
mu samuna Nsamu Wumboti mu bibuangu
biobi bawiluabu dizina di Klisto ko muingi
ndibika tunga va yilu fondasio yitunga mutu
wunkaka. 21 Banga bu masonimina ti: Kuidi
bawu bobo bakambu samununu nsamu'andi,
bela mona. Bobo bawiluabu ko, bela sudika.
22 Kiawu kioki bila kikhakidila mu zikhumbu
ziwombo mu kambu kuiza kuidi beno. 23 Sumbu
khambulu bibuangu bilonga mu bizunga biabi
ayi tsatu yikala yama tona mimvu miwombo mu
kuiza kuidi beno 24 enati ndilenda kuenda ku
Esipani. Muaki diana tsidi ti ndiela kulumona
bu ndiela vioka, ayi, tsidi diana ti bu mbeni
mona khini vuanda yeno va kimosi mu thangu
yikhufi, luela kutsindika mu kuenda kuna. 25
Vayi buabu ndilembo yendi ku Yelusalemi mu
sadila banlongo. 26 Bila basi Maseduani ayi basi
Akayi bawizana mu kunga makabamu fidisila
banlongo bobo basukama, badi ku Yelusalemi.
27 Bila khini bamona mu vanga buawu ayi
pholo yinneni yidi yawu bila enati Bapakanu
batambudi kuku kiawu mu bima bi kipheve bi
Bayuda buna bufueni kuidi bawu mu kuba sadisa
mu bima biawu bi kinsuni. 28 Minu manisa kisalu
kiaki ayi mana kuba tudisila mimbutu miami
buna ndiela viokila kuidi beno bu ndiela kuenda
ku Esipani. 29 Nzebi ti bu ndiela kuiza kuidi
beno, ndiela kuiza ayi lusakumunu luwombo lu
Klisto. 30 Zikhomba, ndikululomba mu Pfumu
eto Yesu Klisto ayi mu luzolo lu pheve, lunuana
va kimosi ayi minu mu zitsambulu zieno kuidi
Nzambi mu diambu diama, 31 muingi ndikulu
mu mioko mi batu bakambulu minu badi ku
Yuda ayi muingi kisalu kiama kioki mfueti sala
ku Yelusalemi kimonisa banlongo khini. 32 Mu
nzila yoyi ndilenda kuizila kuidi beno ayi khini
mu luzolo lu Nzambi ayi ndiela vunda va kimosi
ayi beno. 33 Bika Nzambi yi ndembama kabanga
yeno beno boso. Amen.

16 Ndilufidisidi khomb'eto yi nketo Fobe,
niandi widi kisadi mu dibundu di
Sankeleya. 2 Lunyakula bumboti mu dizina
di Pfumu boso bufueti yakudulu banlongo,
lunsadisa mu dioso diambu kela ba tsatu
mu lusadusu lueno bila niandi mamvandi
wusadisa bawombo, ayi minu wutsadisa. 3
Luvana Plisika ayi Akilasi mboti; bisadi yama
mu kisalu ki Klisto Yesu. 4 Bedi kavondo mu
diambu di luzingu luama. Bika sia ti minu
kuandi kaka ndikubavutudila matondo vayi
mabundu moso ma Bapakanu. 5 Luvana mboti
kuidi dibundu diodi dinkutakananga mu nzo'
awu. Luvana kiluzolo kiama Epayinete mboti.
Niandi widi mutu wutheti wutambula Klisto mu
Azi. 6 Luvana Maliya mboti, niandi wutovuka
buwombo mu diambu dieno. 7 Luvana mboti
kuidi Andolonike ayi Yuniasi, bambuta ziama ayi
bakundi bama ba nloko. Badi batu banzitusu va
khatitsika bamvuala; ayi minu ayi bawu, bawu
batuama wilukila Klisto. 8 Luvana Ampiliyasi
mboti, kiluzolo kiama mu Pfumu. 9 Luvana
Ulibe mboti; kisadi yeto mu Klisto. Luvana
kiluzolo kiama Sitakisi mboti. 10 Luvana Apelesi
mboti, mutu wufuana mu Klisto. Luvana mboti
kuidibatu bobo beti vuanda ku nzo Elodioni.
11 Luvana mboti kuidi batu bobo beti vuanda
kuidi Nalisise, bobo badi mu Pfumu. 12 Luvana
Tilifene ayi Tilifoze mboti; bawu badi bisadi
bi baketo binsalanga mu diambu di Pfumu.
Luvana mboti Pelisise, mboti kiluzolo kieto
kinketo mboti; wusala buwombo mu diambu di
Pfumu. 13 Luvana Lufusi mboti, mutu wusobolo
kuidi Pfumu ayi luvana ngudi andi mboti, widi
ngudi ama minu mamvama. 14 Luvana mboti
kuidi Asinkilite, Filengoni, Elimasi, Patelobasi,
Elimesi ayi bakhomba zioso badi yawu va kimosi.
15 Luvana mboti kuidi Filolongo, Yuli, Nele
ayi kuidi khomb'andi wu nketo; mboti kuidi
Olimpasi ayi kuidi banlongo boso bobo badi
yawu va kimosi. 16 Beno boso, luvanasana mboti
mu besi kinlongo. Mabundu moso ma Klisto
malufidisi mboti. 17 Zikhomba, ndikululeba,
lulubuka mu diambu di batu bobo bantotulanga
zikhabunu ayi bantotulanga mbuilu yi batu
mu nzila yi kakidila malongi ma lulongo. Luba
tatukila. 18 Bila batu ba phila yoyi basadilanga
Pfumu'eto Klisto ko vayi bivumu biawu kaka beti
sadila. Mu mambu ma lembama ayi thubulu yi
kitoko beti vuna batu bobo bankambu sudikanga
mambimbi. 19 Bila tumamana kueno kuzabikini

kuidi batu boso. Khini ndimmona mu diambu
dieno. Thidi luba batu badiela mu diambu
di mambu mamboti ayi luba batu bankambu
sudika mu diambu di mambu mambimbi. 20
Nzambi yi ndembama weka nduka kosikisa
Satana ku tsi bitambi bieno. Bika nlemvo wu
Pfumu Yesu Klisto wubanga yeno beno boso.
21 Timote, kisadi yama, wulufidisidi mboti.
Bibutu biama Lusiusi, Yasoni ayi Sosipatele
baluveni mboti. 22 Minu Telitiusi tsonikini
nkanda wawu, mamvama ndilufidisidi mboti
mu Pfumu. 23 Ngayusi, mutu wundiakula ku
nzo andi, wulufidisidi mboti va kimosi ayi
dibundu dimvimba. Elasite, mutu weti lunda
zimbongo zi divula wulufidisidi mboti. Khomb'
eto Kualitusi wulufidisidi mboti. 24 [Bika nlemvo
wu Pfumu'eto Yesu Klisto wubanga yeno beno
boso. Amen.] 25 Bika Nzambi kasakumunu.
Niandi beki lulendo lu kulukindisila boso
buididi Nsamu Wumboti wowo ndieti longa.
Wawu widi malongi ma Yesu Klisto. Wulembo
monisa mansueki momo masia yolokolo ko
tona thama, (aiōnios g166) 26 vayi malembo
sunduka mu bilumbu bieto biabi. Banga boso
buididi lutumunu lu Nzambi yi mvu ka mvu,
mansueki beni, mu nzila yi mambu masonika
mimbikudi mazabukusulu kuidi Bapakanu
muingi bantumukina ayi banwilukila. (aiōnios g166)
27 Bika nkembo, mu zithangu zioso, wubanga
kuidi Nzambi, niandi kaka nkua nduenga, mu
nzila yi Yesu Klisto. Amen. (aiōn g165)

1 Corinthians

1 Polo, mu luzolo lu Nzambi, wutelo muba
mvuala wu Yesu Klisto ayi khomba Sositeni
2 bafidisidi mboti kuidi Dibundu di Nzambi didi
ku Kolinto, kuidi bawu bobo babieko nlongo
mu kithuadi mu Yesu Klisto ayi bawu batelo
muba banlongo ayi kuidi bobo badi mu kioso-
kioso buangu bansambilanga Pfumu eto Yesu
Klisto, Pfumu awu ayi Pfumu eto beto mamveto.
3 Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi
Nzambi, Dise dieto, ayi kuidi Pfumu eto Yesu
Klisto bibanga yeno. **4** Minu ndimvutulanga
matondo mu zithangu zioso kuidi Nzambi ama
mu diambu dieno, mu diambu di nlemvo andi
wowo kaluvana mu Klisto Yesu. **5** Bila mu
niandi beno lufulusu mu kimvuama mu mambu
moso, mu thubulu ayi mu diela **6** boso bu
monikina kimbangi ki Klisto mu beno. **7** Diawu,
buabu kadi dikaba dimosi di nlemvo wu Nzambi
dikambulu mu beno bu lulembo vingila thangu
Pfumu eto Yesu Klisto kela monika. **8** Niandi
veka wela kulukindisa nate kuna tsukulu, mu
diambu di lukambu tsembolo mu lumbu ki
Pfumu eto Yesu Klisto. **9** Nzambi, yoyi yilutela
mu kithuadi mu Muan'andi Yesu Klisto, Pfumu
eto, widi wukuikama. **10** Bakhomba baama,
minu ndikululeba, mu dizina di Pfumu eto Yesu
Klisto, luzingilanga mu nguizani yimboti mu
beno na beno ayi zikhabunu zibika ba mu beno.
Vayi luba mu kithuadi mu mabanza mamosi
ayi mu mayindu mamosi. **11** Bila, bakhomba
ziama, bakhembi kuidi batu bamvuandanga
ku nzo Klowe ti ziphaka ziwombo zidi mu
beno. **12** Vayi tala mambu thidi tuba: kadika
mutu mu beno weti tuba: “Minu mu dikabu di
Polo ndidi”; voti “Minu mu dikabu di Apolo
ndidi”; voti diaka: “Minu mu dikabu di Piela
ndidi”; voti diaka “Minu mu dikabu di Klisto
ndidi.” **13** Klisto wuvasuka kadi e? A buevi,
Polo niandi wubandu va dikulusi mu diambu
dieno? Voti mu dizina di Polo lubotimina e?
14 Minu ndimvutula matondo bu ndikambu
botika kadi mutu wumosi mu beno, botula
kaka Kilisipusi ayi Ngayusi; **15** muingi mutu
kabika tuba ti mu dizina diama kabotimina. **16**
Ndiedi kazimbakana, ndibuela botika nzo yi
Sitefanasi. Botula kaka bobo, ndikadi buela zaba
kani ndibotika diaka mutu wunkaka. **17** Bila
Klisto kasia kumfidisa mu diambu di botika ko
vayi mu diambu di longa Nsamu Wumboti, bika
sia ti mu diela di kimutu muingi dikulusi di
Klisto dibika ba dikambu lulendo. **18** Malongi
ma lufua lu Klisto vo dikulusi madi mambu ma
buvungisi kuidi bawu bazimbala; vayi kuidi beto
tuvuka, madi mambu ma lulendo lu Nzambi. **19**
Bila disonama ti: Minu ndiela bivisa nduenga
yi batu banduenga ayi ndiela sukisa diela di
batu badiela. **20** Buna kuevi kuidi mutu widi
nduenga? Nsoniki kuevi kadi? Mfindisi wu
ziphaka mu thangu yayi kuevi kadi? Nzambi
kasi kitula nduenga yi ntoto wawu buvungisi
ko? **(aiōn g165)** **21** Bila ntoto wawu wusia nunga ko
mu zaba Nzambi mu nzila yi nduenga yi ntoto.
Diawu, dizolakana kuidi Nzambi mu vukisa batu
bobo banwilukilanga mu nzila yi buvungisi
bu ndongolo yi Nsamu Wumboti. **22** Bayuda
bawu bikumu bantomba vayi Bangeleki bawu
nduenga bantomba, **23** vayi beto Klisto wubandu
va dikulusi tueti longa. Bayuda balembo moni
diawu diambu di mfiti vayi didi diambu di
buvungisi kuidi Bangeleki. **24** Vayi mu diambu
di bobo Nzambi katelo, buba Bayuda voti
Bandeleki, Klisto niandi lulendo lu Nzambi ayi
nduenga yi Nzambi. **25** Bila “buvungisi” bu
Nzambi bulutidi batu mu nduenga ayi lebakana
ku Nzambi kulutidi batu mu ngolo. **26** Zikhomba,
lutala bumboti lutelo lueno; batu ba nduenga
mu nsuni basia ba ko bawombo; batu banneni
ba lulendo basi bawombo ko ayi batu ba luzitusu
basi bawombo ko. **27** Vayi Nzambi wusobula
mambu mammonikanga ma buvungisi ma ntoto
mu diambu di fuisa batu banduenga tsoni; ayi
wusobula mambu ma lebakana ma ntoto mu
diambu di fuisa mambu manneni tsoni. **28**
Nzambi wusobula mambu ma kambulu mfunu,
momo ntoto keti lenza; momo makambulu, mu
diambu di vunza momo madi. **29** Muingi mutu
kabika kukiniemisa va meso ma Nzambi; **30** Bila,
mu diambu diandi beno luididi mu Klisto Yesu;
mutu wowo Nzambi kakitula mutu wu nduenga,
mutu wusonga, wunlongo ayi khudulu, **31**
mu diambu di kinzika boso busonimina mu
Minkanda ti: Enati mutu tidi kukiniemisa

2 Diawu bakhomba, mu thangu ndiyiza kuidi
beno, mu kululonga Nsamu Wumboti, minu
mamvama ndisia kululonga kimbangi ki Nzambi
ko mu sadila ludede voti nduenga ko. **2** Bila
ndizenga mu kambu zaba kadi diambu dimosi
mu beno, botula kaka Yesu Klisto ayi Yesu Klisto

diodi dibandu va dikulusi. 3 Minu mamvama bu
ndiyiza kuidi beno, ndiba wulebakana, ndiba
tsisi-tsisi ayi lukhukhu luwombo. 4 Thubulu
ama ayi malongi mama masi singimina ko mu
mambu ma nduenga vayi masingimina mu
mavanga ma Pheve ayi ma lulendo; 5 muingi
minu kieno kibika singimina mu nduenga yi
batu vayi mu lulendo lu Nzambi. 6 Muaki beto
mamveto tunyolukilanga mambu ma nduenga
kuidi bobo badi bafuana mu Pheve. Vayi yawu
yisi nduenga yi ntoto wawu ko; yisi nduenga
yi bapfumu zi thangu yayi ko, ziozi ziela fua.
(aiōn g165) 7 Vayi beto tunyolukilanga nduenga yi
Nzambi, nduenga yoyo yidi yisueko buabu ayi
yisueko kuidi batu ba ntoto. Nzambi wukubika
yawu, mu diambu di nkembo eto tuamina
thonono yi zithangu. (aiōn g165) 8 Kadi pfumu
yimosi yi thangu yayi kasi zaba nduenga beni
ko bila enati bazaba yawu nganu basi banda ko
Pfumu yi nkembo va dikulusi. (aiōn g165) 9 Vayi
boso busonama mu minkanda: biobi bisia mona
meso ko biobi bisia wa matuku ko biobi bisia
zaba mutu ko biawu biobi Nzambi kakubika
mu diambu di batu bobo bakunzolanga. 10
Vayi Nzambi wutuzabikisa mawu mu Pheve.
Bila Pheve yimfionguninanga mambu moso,
ka diambu ko mambu masuama ma Nzambi.
11 Bila nani mu batu wulenda zaba mayindu
ma mutu wunkaka? Botula kaka Pheve yi mutu
beni. Bobuawu, kadi mutu kasi zaba ko mayindu
ma Nzambi botula kaka Pheve yi Nzambi. 12
Muaki beto tusia tambula Pheve yi ntoto ko,
vayi Pheve yi Nzambi tutambula mu diambu
tuzaba mambu momo Nzambi katuvana mu
kiphuanza kioso. 13 Tueti ma yolukila vayi
bika sia ti mu mambu meti longa nduenga yi
batu vayi mu mambu meti longa nduenga yi
Pheve bu tunsudikisanga mambu ma kiedika
ma Pheve mu mambu ma Kipheve. 14 Vayi mutu
wu kinsuni katambulanga ko mambu ma Pheve
yi Nzambi bila va meso mandi madi mambu ma
buvungisi ayi kalendi ku mazaba ko bila mu
kiphevi kaka mambu beni mansudukulungu. 15
Vayi mutu wu kiphevi wunsudikanga mambu
moso ayi kuisi ko mutu wulenda kunsudika. 16
Bila didi disonama: Nani wuzaba mayindu ma
Pfumu muingi kanlonga e? Vayi beto mayindu
ma Klisto madi yeto.

3 Zikhomba, ndisi ku luyolukila ko banga bu
nyolokolongo ayi batu ba kiphevi vayi banga
kuidi batu ba kinsuni, banga kuidi bana balezi
mu klisto. 2 Ndiluvana miliki mu diambu lunua
vayi bika bidia bingolo, bila lufueni ko mu
kubidikikisa. Ayi banza mu thangu yayi, luisi
fuana ko 3 bila lukidi mu nsuni. Bila kikhenene
ayi ziphaka bidi va khatitsik'eno. Buna luisi
bankua kinsuni ko e? Ayi ludiatilanga mu
kimutu ko e? 4 Bila mu thangu wumosi mu beno
katubidi ti: “Minu mu dikabu di Polo ndidi” ayi
wunkaka: “Minu mu dikabu di Apolo ndidi”.
Buna luisi batu ba kinsuni ko e? 5 Buna nani
Apolo ayi nani Polo? Keti badi bisadi kaka; biobi
bieti kulumonisa nzila yi minu. Kadika mutu,
weti sala kisalu kioki Nzambi kansobudila. 6
Minu ndikuna, Apolo wulembila nlangu; vayi
Nzambi niandi wumenisa. 7 Diawu, mutu kunini
ayi lembidi nlangu basi mfunu ko vayi Nzambi
niandi lutidi mfunu bila niandi wummenisanga.
8 Mutu kunini ayi lembidi deda kuandi badi,
vayi kadika mutu wela tambula wandi mfutu
boso buididi kisalu kiandi, 9 bila beto tuidi kaka
bisadi binsalanga va kimosi ayi Nzambi. Bosi
beno luidi tsola yi kuna Nzambi; nzo yi tunga
Nzambi. 10 Boso buididi nlemvo wu Nzambi
wu nditambula, minu nditunga fondasio banga
ntungi wu diela. Vayi buabu wunkaka wulembo
tungi va yilu fondasio beni. Vayi bika kadika
mutu katala boso bu kantungila va yilu fondasio
beni. 11 Bila kuisi ko mutu wulenda buela tunga
fondasio yinkaka botula kaka yoyi yikitungulu;
Yesu Klisto niandi fondasio beni. 12 Enati mutu
wulembo tungi va fondasio yoyo mu nolo, mu
bisengo, voti mu matadi mathalu; mu minti,
mu minsioni, mu biti. Kisalu ki kadika mutu
kiela monika 13 mu lumbu ki sambusu. Lumbu
ki sambusu kiela monikisa kiawu bila wela
kimonikisa mu mbazu. Mbazu beni yawu yela
monisa kisalu ki kadika mutu boso bu kididi.
14 Enati kisalu kitunga mutu va yilu fondasio
beni kikadi fua buna mutu wowo wela baka
mfutu. 15 Vayi enati kisalu kitunga mutu kividi,
buna mutu wowo wela zimbisa mfutu andi.
Mutu wowo wela vuka vayi yela ba banga niandi
vukidi mu mbazu. 16 Luisi zaba ko ti beno luidi
Nzo yi Nzambi ayi luisi zaba ko ti Pheve yi
Nzambi yimvuandanga mu beno? 17 Enati mutu
bivisidi Nzo yi Nzambi, Nzambi wela kumbunga;
bila Nzo yi Nzambi yidi yinlongo ayi beno
luidi Nzo yi Nzambi beni. 18 Lubika kukivuna.
Enati vadi mutu mu beno wumbanzanga ti
lutidi nduenga mu thangu yayi, vayi mboti

kakituka vungisi mu diambu di kaba mutu wu
nduenga. (aiōn g165) 19 Bila nduenga yi ntoto
wawu yidi buvungisi va meso ma Nzambi. Bila
disonama: Niandi wumbuilanga batu banduenga
mu luvunu luawu veka, 20 ayi diaka: Pfumu zebi
mayindu ma batu banduenga, zebi ti mayindu
beni masi kadi mfunu ko. 21 Diawu mutu kabika
kukiniemisa mu diambu di batu bila bibioso
beno luvuidi biawu, 22 buba Polo, Apolo ayi
Piela, ntoto, luzingu, lufua, bibio bi thangu yayi
ayi bi thangu yela kuiza; bibio beno luvuidi
biawu. 23 Beno Klisto wuluvuidi ayi Nzambi
niandi vuidi Klisto.

4 Bika lututala banga bisadi bi Klisto, bitambula
kisalu ki matsueki ma kiedika ma Nzambi. 2
Mu mamo, diambu dimosi dintombongo kuidi
kisadi: bika kisadi kimonika wukuikama. 3
Vayi kuidi minu, didi diambu di fioti enati
ndinsambusu kuidi beno voti kuidi batu bankaka
mu tsambusulu yi kimutu. Ayi minu veka
ndilendi kisambisa ko. 4 Bila kadi bila ndisi ko
mu ntim'ama; vayi diawu ko diambu dimmonisa
ti ndidi mutu wusonga. Pfumu niandi veka
wukutsambisanga. 5 Diawu kadi tumbu sambisa
tuamina thangu yifuana. Luvingila kaka nate
Pfumu kela vutuka. Bu kela kuiza, buna wela
monisa bumboti, ku kiezila, mambu mamo
masuama mu tombi ayi wela totula mayindu
mamo masuama madi mu mintima mi batu.
Buna bosi kadika mutu kela tambula nzitusu
wukafueti tambula kuidi Nzambi. 6 A muaki,
bakhomba, minu thubidi mambu momo mu
diambu di minu veka ayi mu diambu di Apolo.
Buawu bobo kifuani kieto kilenda kulusadisa
mu sudika mambu momo mu diambu lubika
sabuka ndilu yi mambu momo masonama. Ayi
kadi mutu mu beno kabika ba luniemo mu
diambu di wunkaka muingi kalenda wunkaka. 7
Nani wukitudi mutu wuluviakunu ayi bankaka
e? Mbi bidi yaku biobi wukambu tambula e?
Bu didi ti tambula wu bitambula buna bila mbi
fueti kukiniemisina banga ti wusia ku bitambula
ko e? 8 Beno buabu lumeni yukuta, luyikidi
bamvuama; lutonini yala kambu beto. Minu
thidi beno luyala muingi beto mamveto tuyala
va kimosi ayi beno. 9 Bila ndimbanza Nzambi
wututula, beto bamvuala, mu ntanda wu batu
batsuka va ntoto wawu. Tuidi banga batu
bazengolo nkanu wu lufua; bila tukituka banga
kipa voti savu kintalu kuidi ntoto wumvimba,
kuidi zimbasi ayi kuidi batu. 10 Beto tuidi
bivungisi mu diambu di Klisto vayi beno luidi
batu banduenga mu Klisto. Beto tuidi batu
balebakana vayi beno luidi bakinda. Beno luidi
batu balukinzu vayi beto tuidi batu balenzo.
11 Nate mu thangu yayi, beto tulembo fua
nzala, tulembo moni phuila; tulembo kibi pheni;
tulembo tutu khuba ayi tukambulu nzo yi
vuanda. 12 Tulembo moni ziphasi bu tunsalanga
mu zingolo zi mioko mieto. Bu balembo tufingi,
beto tulembo sakumuna; bu balembo tuyamisa,
beto tulembo kangi mintima. 13 Bu balembo
tuvunina mambu, beto tukubavutudilanga mu
mambu manlembami mamboti. Nate ye buabu,
tukituka banga tsobo yi ntoto ayi banga bima
bikondolo mfunu. 14 Yisi ko ti mu diambu di
kulufuisa tsoni diawu ndilusonikini mambu
mama, vayi mu diambu di kululubula banga
bana bama ba luzolo. 15 Bila banza ti lulenda
baka dikumi di mili di mintuadisi mikululonga
mambu matedi Klisto, vayi lufueti zaba ti luisi
baka madisa mawombo ko, bila mu Klisto
Yesu minu ndilubuta mu Nsamu Wumboti.
16 Diawu ndikululeba muingi lutsokudila. 17
Diawu ndilufidisidi Timote, muan'ama wuluzolo
ayi widi wukuikama mu Pfumu. Niandi sika
kulutebula moyo boso buididi zinzila ziama
mu Klisto ayi boso ndieta longila mu bibuangu
bioso, mu mabundu moso. 18 Batu bankaka
mu beno balembo kiniemisa banga ti ndilendi
kuiza kuidi beno ko. 19 Vayi enati Pfumu tidi
buna fioti fisiedi ndizidi kuidi beno. Buna ndiela
zaba, bika sia mambu momo kaka bobo beti
kukiniemisanga beti tubanga vayi ayi mambu
momo balenda vanga lulendo; 20 bila kipfumu
ki Nzambi kisi mu diambu di mambu matuba
ko, vayi mu lulendo. 21 Mbi lutidi? Ndiza kuidi
beno ayi nti mu kulubeta, voti ndiza ayi luzolo
ayi Pheve yinlembami e?

5 Mu bibuangu bioso mulembo wakana
zitsangu zi kitsuza kidi vakhatitsik'eno;
kikambulu nkutu monika kuidi Bapakanu.
Wumosi mu beno wulembo lekanga ayi nketo wu
dise diandi. 2 Vayi beno lulembo kiniemisanga.
Muaki nganu mu kiadi lufueti ba muingi mutu
wowo wuvengi mambu momo katotolo va
khatitsik'eno. 3 Mu minu veka, banza khambulu
yeno mu nsinu vayi ndidi yeno mu Pheve;
ndisambisidi mutu wuvengi mambu momo
banga ti ndidi yeno va kimosi. 4 Bu luela

kutakana mu dizina di Pfumu eto Yesu, ayi bu
ndiela ba yeno mu Pheve va kimosi ayi lulendo
lu Pfumu eto Yesu, 5 bufueni mu yekula mutu
wu phila yoyo kuidi satana muingi nitu andi
yibivusu ayi Pheve andi yivuka mu lumbu ki
Pfumu Yesu. 6 Luniemo lueno luisi lu mboti
ko. Luisi zaba ko ti ndambu luvi lumfunisanga
falina yoso bu yimeni sobokoso e? 7 Lubotula
luvi lolo lukhulu muingi lukituka falina yimona
yisobokoso banga bu lukambulu luvi. Bila Klisto
dimemi dieto di Pasika ditambuku. 8 Diawu,
bika tukembilanu nyengo wu Pasika, bika sia
ti ayi luvi lukhulu; luvi lu mambu ma luvunu
ayi mambu mambimbi vayi bika tukembilanu
nyengo beni ayi mapha makambulu luvi mu
buvedila ayi mu bukiedika. 9 Mu nkanda
wowo ndilusonikina, ndilulomba mu kambu
bundananga ayi batu bamvanganga kitsuza. 10
Vayi ndisi kamba ko ti lubika solulanga ayi batu
ba ntoto wawu, bobo bamvanganga kitsuza,
bobo badi lukokoto; bobo banzionanga bima
bingana, voti bobo bansambilanga bitumba. Bila
enati lufueti tina batu boso buna lufueti botuka
mu ntoto. 11 Vayi buabu ndilusonikini: enati vadi
mutu beti tedila khomba vayi weti zingilanga mu
kitsuza, voti lukokoto kadi, voti weti sambilanga
bitumba, voti weti finganga, voti widi kolo
mbungu voti weti zionanga bingana buna kadi
bundana ayi niandi. Kadi fuana nkutu mu dia va
kimosi ayi mutu wowo. 12 A buevi, didi diambu
diama mu sambisa bobo badi ku nganda e? Beno
keti lufueti sambisa bobo badi mu khati e? 13
Mu diambu di bobo badi ku nganda, niandi veka
Nzambi welabasambisa. Vayi beno, lubotula
mutu wumbimbi va khatitsik'eno.

6 Enati mutu wumosi mu dikabu dieno beki
khomb'andi yinkaka mambu, buna bila mbi
kafueti kumfundila kuidi mazuzi makambulu
wilukila Nzambi va buangu kikumfundila kuidi
banlongo e? 2 Luisi zaba ko ti banlongo bela
sambisa ntoto e? Enati luela sambisa ntoto,
buna bila mbi lukadi nunga mu dedikisa bina
bi mambu bidi yeno? 3 Luisi zaba ko ti tuela
sambisa zimbasi? Buna luela luta sambisa
mambu ma luzingu lualu. 4 Enati luidi ayi
mambu matedi luzingu lualu buna mboti
lumfundanga kuidi batu bakambulu mfunu mu
dibundu. 5 Thubidi mambu mama mu diambu di
kulufuisa tsoni. Vasi ko kadi mutu widi diela mu
beno mu diambu di zenga mambu va khatitsika
bakhomba bandi e? 6 Vayi enati khomba beki
ndiandi mambu buna wukumfundanga kuidi
batu bobo bakambu wilukila. 7 Yidi nzimbala
yinneni mu beno bu lueti fundasananga beno
na beno. Mu diambu di mbi lulendi kanga
ko ntima bu beti kuluvangilanga mambu
makambulu masonga e? Bila mbi lulendi tala
ko baluziona bima bieno e? 8 Vayi beno
lumvanganga mambu makambulu masonga ayi
lunzionanga bingana ayi lueti vangila buawu
kuidi bakhomba zieno. 9 Luisi zaba ko ti batu
bakambulu basonga balendi baka ko buangu
mu Kipfumu ki Nzambi? Lubika kukivuna bila
batu bamvanganga kindumba, bansambilanga
bitumba, bamvanganga kitsuza; bamvanganga
matsoni voti babakala bamvanganga kitsuza
ayi babakala yawu, 10 mivi, batu badi lukokoto,
batu bankolongo malavu, batu bamfinganga
badiawu voti batu banzionanga bingana balendi
baka ko buangu mu Kipfumu ki Nzambi. 11
Batu bankaka mu beno buawu bobo babela,
vayi buabu lumana sukulu, lumana vedoso,
beno lukitulu basonga mu dizina di Pfumu Yesu
Klisto ayi mu Pheve yi Nzambi eto. 12 Beno
lueti tuba: “Minu mbeki minsua mu mambu
moso” vayi mambu mosomasi mfunu ko. Minu
mbeki minsua mu mambu mamo. Vayi mbengi
kitulu mvika kuidi kadi diambu dimosi. 13
“Bidia bisoko mu diambu di vumu ayi vumu
mu diambu di bidia.” Nzambi wela bunga vumu
ayi bidia. Vayi nitu yisia vangu mu diambu di
kitsuza ko, yawu yidi mu diambu di Pfumu ayi
Pfumu widi mu diambu di nitu. 14 Vayi Nzambi
wufulukisa Pfumu mu bafua ayi mu lulendo
luandi niandi wela kutufulukisa. 15 Luisi zaba
ko ti zinitu zieno zidi binama bi nitu yi Klisto?
A buevi, ndieka bonga binama bi nitu yi Klisto
muingi ndibikitula binama bi nitu yi ndumba yi
leta? Nana. 16 Luisi zaba ko ti mutu bundani
ayi ndumba yi leta, buna wunkitukanga nitu
yimosi ayi niandi? Bila disonama ti: Bawu buadi
bela kituka nitu yimosi. 17 Vayi woso mutu
wumbundana ayi Pfumu wunkitukanga Pheve
yimosi ayi niandi. 18 Diawu ndikulukamba:
Lutina kitsuza. Masumu moso mamvanganga
mutu madi ku nganda yi nitu. Vayi woso vengi
disumu di kitsuza vodisidi nitu andi masumu,
bila diawu didi disumu di khati yi nitu. 19 Luisi
zaba ko ti nitu eno yidi nzo yi Pheve Yinlongo
yoyi yidi mu beno; yoyo Nzambi kaluvana?
Ayi buabu lukivuidi diaka ko. 20 Bila mu thalu

yiwombo lusumbulu. Diawu lukembisa Nzambi
mu zinitu zieno.

7 Mu diambu di mambu ma lusonika mu nkand'
eno "didi diambu dimboti kuidi bakala mu
bika simba nketo". 2 Vayi mu diambu di tina
kitsuza, bika kadika bakala kaba ayi nketo andi
ayi kadika nketo kaba ayi bakala diandi. 3 Bika
bakala kavangila nketo andi mamo ma kafueti
kumvangila ayi nketo mamvandi bobuawu
kafueti vangila bakala diandi. 4 Bila nitu yi
nketo yisiedi yandi ko; yidi mu diambu di bakala
diandi. Bobuawu nitu yi bakala yisiedi yandi
ko; yidi mu diambu di nketo andi. 5 Lubika
tinasananga; botula kaka bu luwizani mu kambu
bundana mu thangu yi khufi mu diambu di
kukiyekula mu lusambulu, bosi luvutuka buela
bundana muingi satana kabika kuluvukumuna
mu diambu di kambu kueno ku kukiyala. 6
Luzaba ti thubidi bobo banga minsua vayi luisi
lutumunu ko. 7 Thidi batu boso baba banga
minu, vayi kadika mutu wutambula diandi
dikaba di nlemvo kuidi Nzambi: kuidi wunkaka
dikaba diadi, kuidi wunkaka dikaba dina. 8 Kuidi
batu bakambu kuela ayi mafuola bulutidi mboti
baba banga minu. 9 Vayi enati balendi nunga ko
mu kukiyala, buna mboti bakuela bila bulutidi
mboti mu kuela ayi mu banga kadika thangu
ku tsi zinzinunu. 10 Kuidi bakuela ndimvana
lutumunu lualu: bika sia ti minu vayi niandi
veka Pfumu veni luawu: nketo dikuela kalendi
vambana ayi bakala diandi ko. 11 Vayi enati
nketo dikuela beni vambini ayi bakala diandi,
buna, nketo wowo kabika buela kuela voti
kavutuka wizana ayi bakala diandi. Bobuawu
bakala kalendi botula nketo andi ko. 12 Kuidi
bankaka, minu thubidi bika sia ti Pfumu: enati
khomba yi bakala widi ayi nketo wukambu
wilukila ayi enati nketo beni tidi kuandi zinga
yandi buna kabika vambana ayi nketo beni.
13 Bobuawu diaka, enati nketo widi ayi bakala
dikambu wilukila ayi enati bakala beni tidi
kuandi zinga yandi buna kabika vambana
ayi bakala diandi. 14 Bila bakala dikambu
wilukila wukitulu wunlongo mu diambu di nketo
andi; ayi nketo wukambu wilukila wukitulu
wunlongo mu diambu di bakaladiandi. Bila
enati buawu ko buna bana beno bela tangulu
bana basumuka. Vayi buabu badi banlongo.
15 Enati mutu wowo wukambu wilukila, tidi
vambana buna wulenda kuandi vambana. Mu
nzila yoyo khomba yi bakala voti khomba yi
nketo wowo basiedibakangama ko bila Nzambi
wututela mu zingilanga mu ndembama. 16
Bila, mbi zebi ngeyo nketo e? Mananga ngeyo
wela vukisa bakala diaku? Voti mbi zebi ngeyo
bakala? Mananga ngeyo wela vukisa nketo
aku? 17 Muaki bulutidi mboti kadika mutu
kadiatila boso Pfumu kamvanina ayi boso
Nzambi kantedila. Bobo buididi lutumunu lu
ndieti vana muidi mabundu moso. 18 Mutu
sumbu katelo, wuba wuzengo e? Kabika tomba
vutuka mu ba wukambu zengo. Mutu sumbu
katelo buna widi wukambu zengo e? Kabika
zengoso. 19 Wuba wuzengo voti wukambu
wuzengo disi diambu di mfunu ko. Vayi diambu
di lutidi mfunu diawu diadi: kinzika zithumunu
zi Nzambi. 20 Bika kadika mutu katatamana
ba banga bu katuama bela mu thangu katelo.
21 Wuba mvika bu wutelo e? Kadi kudibela
mayindu. Vayi enati wulenda kuluka mu buvika
beni, buna sadila buawu. 22 Bila mvika wowo
wutelo mu Pfumu widi mutu wu kiphuanza mu
Pfumu. Bobuawu mutu wu kiphuanza wowo
wutelo widi mvika wu Klisto. 23 Beno lusumbu
mu thalu yinneni. Diawu lubika buela kituka
bavika ba batu. 24 Bakhomba baama, bika kadika
mutu katatamana ba va ntuala Nzambibanga
bu katuama bela mu thangu katelo. 25 Mu
diambu di bobo bakambu kuela, ndisi ko kadi
thumunu yi Pfumuvayi ndieka kuba kamba
diyindu diama banga mutu wumosi wumonono
kiadi kuidi Nzambi mu ba wukuikama. 26 Mu
diambu di ziphasi zi thangu yayi, ndimmona
ti bulutidi fuana kuidi kadika mutu mu ba
boso bu kadidi. 27 Nketo widi yaku? Kadi
tomba vambana. Enati wisiko nketo bunakadi
tomba nketo. 28 Muaki enati kuedidi buna
wusi vola masumu ko. Enati nketo wukambu
kuela kuedidi, buna kasi vola masumu ko. Vayi
bobo bamvanga bobo bela mona ziphasi mu
nsuni vayi thidi lubika mona ziawu. 29 Tala
diambu ndituba: bakhomba, luzaba ti thangu
yeka yikhufi. Diawu bobo badi ayi baketo bika
baba banga basi ayi baketo ko. 30 Batu bobo
bandila, baba banga basi ndila ko, bobo balembo
moni khini, banga ti basi mona khini ko ayi
bobo balembo sumbi baba, banga ti basi kadi
kima ko. 31 Kuidi bawu bansadilanga ntoto
wawu, bika baba banga ti basadilanga wawu
ko. Bila ntoto wawu vioka wumvioka. 32 Thidi
ti lubika ba mayindu. Bila mayindu ma mutu

wukambu kuela madi mu diambu di Pfumu
ayi mayindu mandi moso madi mu zaba buevi
kafueti yangidikila Pfumu. 33 Vayi mayindu
ma mutu wukuela madi mu diambu ntoto
wawu madi muzaba; buevi kafueti yangidikila
nketo andi. 34 Niandi widi wuvasuka. Mayindu
ma nketo wukambu kuela voti mayinduma
muana ndumba madi mu diambu di Pfumu
muingi baba wunlongo mu nitu ayi mu Pheve.
Vayi mayindu ma nketo wukuela madi mu
mambu ma ntotowawu madi mu zaba; buevi
kafueti yangidikila bakala diandi. 35 Thubidi
bobo mu diambu di kulusadisa, bika sia ti mu
diambu di ku lutambila ntambu vayi mu diambu
luba ayi khadulu yisonga ayi luba bakangama
mu sadila Pfumu. 36 Enati bakala yindudi ti
weti vangila muan'andi wu ndumba mambu
makambulu fuana, enati weti diatusu kuidi
zinzinunu ayi enati weti banzila ti bakuelana
kaka buna dimboti kuandi; kasi vola masumu
ko; bika bakuelana. 37 Vayi enati bakala, zebi
kanga ntima ayi vasiko mutu wukunkuika
vayiniandi veka beki lukanu mu kambu buela
kuela ndumba beni; buna niandi vengi bufuana,
kabika kuela. 38 Diawu woso mutu kuedidi vengi
diambu dimboti ayi woso mengi kuandi kuela,
vengi diambu dilutidi mboti. 39 Nketo wukuela
widi wukangama kuidi bakala diandi mu thangu
bakaladiandi kakidi zingi. Vayi enati bakala
diandi difuidi, nketo wowo wulenda kuandi
buela kuela dioso bakala di katidi, vayi kafueti
kuedila mu Pfumu kaka. 40 Vayi kuidi minu
mbueni ti nketo wowo wufuilu bakala, wela luta
mona khini ti kakadi buela kuela. Ayi tsidi diana
ti minu mamvama Pheve yi Nzambi yidi yama.

8 Mu diambu di zimbizi zitambuku kuidi
bitumba, tuzebi ti beto bosonzayilu yidi yeto.
Nzayilu yinnatanga luniemo vayi luzolo tunga
lueti tunga. 2 Mutu wowo wulembo yindula
ti niandi zebi, buna kasi zaba ko boso bufueti
zabulu. 3 Vayi enati mutu wunzolanga Nzambi,
buna niandi zabikini kuidi Nzambi. 4 Mu diambu
di mambu matedi dia zimbizi zitambuku kuidi
bitumba, muaki beto tuzebi mboti ti bitumba
bidi bima biphamba va ntotowawu, ayi, kuisi
Nzambi yinkaka ko; Nzambi yimosi kaka yidi. 5
Bila enati bawombo beti tedolo zinzambi buba
mu diyilu, buba va ntoto; buna diodi dilembo
monika ti zinzambi zidi ziwombo ayi bapfumu
badi bawombo. 6 Vayi kuidi beto tuzebi ti
Nzambi yimosi kaka yidi, Tata, niandi wuvanga
bima bioso ayi beto tulembo zingi mu diambu
diandi. Ayi Pfumu yimosi kaka yidi, Yesu-Klisto.
Bima bioso bivangulu mu niandi ayi beto tuidi
mu niandi. 7 Muaki baboso basi nzayilu ko. Vayi
bankaka bu bayuku sambilanga bitumba nate
buabu, beti dianga zimbizi ziozi zintambukungu
kuidi bitumba. Mayindu ma mintima miawu
bu madi malebakana, buna makubamonisanga
ti bavodidi masumu. 8 Luzaba mboti ti bidia
bilendi kutufuanisa va meso ma Nzambi ko.
Enati tukadi dia kadi kima buna tulendi kambu
kima ko, enati tudidi, kadi kima tulendi baka ko
va mbata. 9 Vayi lukeba mu diambu di kiphuanza
kioki kidi yeno; kibika ba ditadi dimbuminina
minlebukila thutu. 10 Bila enati mutu wumueni
“ngeyo mutu widi nzayilu” buna vuendi mu
nzo Nzambi yi bitumba, keti buna mayindu ma
ntima wu nlebukila wowomamantuma mu dia
zimbizi zitambuku kuidi bitumba? 11 Mu diambu
di nzayilu aku, khomba yoyo yilebakana, yoyi
Klisto kafuila va dikulusi, makazimbala. 12 Bu
lumvolanga bobo masumu kuidi bakhomba ayi
bu lulembo luekanga mintima mi minlebukila,
luzaba mboti ti kuidi niandi veka Klisto lulembo
volanga masumu. 13 Diawu enati bidia ndilenda
dia bilenda buisa khomb'ama mu masumu,
buna ndilendi buela bidianga ko mu diambu
ndibika ba diluaku dimbuila khomb'ama mu
masumu. (aiōn g165)

9 A buevi, ndisi phuanza ko e? Ndisi mvuala ko
e? Ndisia mona Pfumu eto Yesu Klisto ko e?
Beno ndisia lubuta mu kisalu kiama mu Pfumu
ko e? 2 Enati kuidi bankaka ndisi mvuala ko
vayi kuidi beno ndidi mvuala bila beno luidi
dimbu ki kimvuala kiama mu Pfumu. 3 Wowo
mvutu pheni kuidi batu bobo bakumfundanga.
4 A buevi, tuisi ko minsua mu dia ayi mu nua
e? 5 Tuisi ko minsua mu kibanga va kimosi
ayi nketo wuzebi Klisto, banga bu nsilanga
bamvuala bankaka, bakhomba zi Pfumu ayi
Piela e? 6 Buna Balinabasi ayi minu, beto
kaka tubeki minsua mu sala mu diambu di
tukizingisanga e? 7 Disodi mbi dinsalanga kisalu
ki kisodi vayi dikukifutanga niandi veka e? Nani
wulenda kuna ndima yi vinu vayi kadianga
ko makundi madi muna? Nani wuntuidilanga
nkangu wu zingombi vayi kanuanga ko miliki
mi nkangu beni e? 8 Mu kimutu ndintubila
mambu mama e? Voti Mina miyolukilanga

ko mambu beni? 9 Bila mu Mina mi Moyize
musonama: Wulendi kanga munu wu ngombi ko
yimfundumunanga makundi. A buevi, Nzambi
wulenda bela zingombi mayindu e? 10 Keti
mu diambu dieto katubila bobo? Bila mambu
momo masonimina mu diambu dieto. Mutu
wunkunanga zitsola kafueti sala mu diana
dioso, ayi woso wumfundumunanga makundi
kafueti ba ayi diana di tambula kuku. 11 Enati
tukuna makundi ma kiphevi mu beno, buna
buevi, dieka diambu dinneni ti tutambudi
bima bieno bi kinsuni e? 12 Enati bankaka
babeki minsua miomi mu beno, buna beto
katulutidi ko e? Vayi tusia sadila ko minsua
beni; tunkanga ntima mu mambu moso muingi
tubika tula diambu dilenda kakidila nsamu
wumboti wu Klisto. 13 Luisi zaba ko ti batu
bobo bansadilanga mu nzo Nzambi bambakanga
bidia biawu muna nzo Nzambi e? Ayi bobo
bansadilanga va ntala bambonganga ndambu
mu makaba momo bantambikanga vana ntala.
14 Bobuawu, Pfumu wuvana thumunu ti bobo
bansamunanga Nsamu Wumbotibazingilanga
mu nsamu wumboti. 15 Vayi minu ndisia sadila
kadi diambu dimosi ko mu mambu momo ayi
ndisi sonika ko bobo mu diambu luvanga buawu
mu diambu diama bila bulutidimboti kuidi
minu mu fua ayi mu mona mutu wu mvonda
nkembo ama. 16 Bila enati ndilembo samuna
Nsamu Wumboti buna vasiko diambu diodi
ndikukiniemisina bila yidi thumunu nditambula
mu kingolo. Ayi mabienga kuidi minu enati
ndikadi samuna Nsamu Wumboti. 17 Enati
mu luzolo luama veka ndinsadila mawu buna
mfutu widi yama. Vayi enati luisi mu luzolo
luama ko buna ndilembo sadi mu diambu di
kisalu kioki nditambula. 18 Buna mfutu mbi
widi yama? Mfunu'ama widi mu longa, mu
kambu futu, Nsamu wu Klisto wundilonganga
mu diambu ndibika sadila minsua miama mu
Nsamu Wumboti. 19 Bila minu bu ndidi mutu wu
kiphuanza va meso ma batu boso, vayi ndikituka
mvika wu batu boso muingi ndibaka bu natina
bawombo kuidi Yesu Klisto. 20 Kuidi Bayuda,
ndieka banga Nyuda muingi ndibaka Bayuda.
Kuidi batu bobo badi ku tsi Mina, ndieka banga
mutu widi ku tsi mina; ka diambu ko ndisi ku tsi
mina ko muingi ndibaka bobo badi ku tsi mina.
21 Kuidi batu bobo bakambulu zaba mina ndieka
banga mutu wukambulu zaba Mina muingi
ndibaka bu natina kuidi Klisto bobo bakambulu
zaba Mina, ka diambu ko ndisi kambu zaba Mina
mi Nzambi ko vayi ndidi ku tsi Mina mi Klisto.
22 Kuidi bawu badi batu balebakana, minu
ndieka mutu wulebakana muingi ndibaka batu
balebakana. Kuidi batu boso ndiyikidi banga
bima bioso muingi ndibaka bu vukisila bankaka.
23 Ndimvanganga mambu moso mu diambu
di Nsamu Wumboti muingi mamvamandiba
kithuadi mu wawu. 24 Lusi zaba ko ti batu
boso bobo banzawulanga thinu ku nganda
bisavu, banzawulanga mu diambu banunga. Ayi
wumosi kaka weti tambulangamfutu. Bika beno
mamveno luzawula muingi lununga. 25 Batu
bobo banzawulanga bakukivanganga minsiku
miwombo-wombo. Beti vanganga bobo mu
diambu babaka budu ki nkembo kioki kika
kizingilanga ko. Vayi beto tueti vanganga bobo
mu diambu di baka budu ki nkembo kioki
kinzingilanga mu zithangu zioso. 26 Diawu
bu ndinzawulanga, kadi sia ti mu phamba;
ayi bu ndieti nuananga, ndizubanga zikhomi
mu phamba ko banga mutu wunzuba phemo.
27 Vayi minu ndinuanisanga nitu ama ayi
ndikuyiyalanga muingi buedi ba ti minu veka
ndozolo, bu mbeni longa bankaka.

10 Beno bakhomba, mbengi ti lubika zaba ti
bakulu beto badiatila ku tsi dituti ayi bawu
boso badiatila va mbu; 2 bawu boso babotama
mu Moyize mu dituti ayi mu mbu; 3 baboso
badia bidia bimosi bi kiphevi 4 ayi baboso banua
nduinu yimosi yi kiphevi. Bila banua nlangu
wutotukila mu ditadi di Kipheve diodi diba kuba
landakananga. Ditadi beni Klisto. 5 Vayi Nzambi
kasia mona khini ko mu bawombo mu bawu;
diawu bafuila mu dikanga. 6 Mambu mama madi
bifuani kuidi beto mu diambu tubika zinina
mambu mambimbi banga bawu bu bazinina
moyo. 7 Lubika sambilanga bitumba banga
bubela bankaka mu bawu. Banga bu sonimina:
batu bavuanda mu diambu di dia ayi nua bosi
bawu boso batelama mu diambu di sakana. 8
Tubika kukiyekula mu kitsuza banga bu vangila
bankaka mu bawu. Bunamakumuadi mili tatu
yi batu bafua mu lumbu kimosi. 9 Tubikanu
tota Pfumu banga buvangila bankaka mu bawu,
buna mbungi wuba bunga. 10 Lubika niunguta,
banga bu niungutila bankaka mu bawu. Mu bila
kioki mbasi yi lufua yiba vonda. 11 Mamoso
momo ma babuila madi kifuani kuidi beto.
Mambu beni masonoko mu kutulubula, beto

tulembo zingi mu thangu yi tsuka. (aiōn g165) 12
Diawu woso mutu wumbanza ti widi wutelama
kakeba kedi bua. 13 Ziphukumunu zioso zibuila
batu ziba ziphukumunu ziozi batu boso balenda
nunga. Vayi Nzambi widi wukuikama, kalendi
tala ko ti phukumunu yiluviatukila ngolo. Vayi
phukumunu bu yizidi, niandi kafueti kuluvana
diluaku di lufueti totukila muingi lubaka bu
vibidila yawu. 14 Diawu bakundi bama ba luzolo,
lutina sambilanga bitumba. 15 Minu ndinyoluka
kuidi batu badi banga batu badiela, diawu
luzenga beno veka mu momo ma ndilembo tubi.
16 "Mbungu yi lusakumunu" yi tunsakumunanga
yisi kithuadi ayi mengama Klisto ko e? Dipha
diodi tueti bukunanga, disi kithuadi, ki nitu
yi Klisto ko e? 17 Bila dipha dimosi didi vayi
beto tuidi bawombo, tuidi nitu yimosi bila
beto boso bueti kabananga dipha dimosi kaka.
18 Lutala Iseli, mu kinsuni, bobo bandianga
makaba, basi mu kithuadi ayi ntala ko e? 19 Mbi
thidi tuba? Kani kima kioki kitambuku kuidi
tumba mfunu kidi? Kani tumba beni mfunu
kidi e? 20 Nana. Vayi makaba momo Bapakanu
bantambikanga, bantambikanga mawu kuidi
eipheve zimbimbi, vayi bika kuidi Nzambi.
Mbengi ti luba kithuadi ayi ziphevi zimbimbi.
21 Lulendi ko nua mu mbungu yi Pfumu ayi mu
mbungu yi ziphevi zimbimbi. Lulendi ko dia va
meza yi Pfumu ayi va meza yi ziphevi zimbimbi.
22 Voti tutidi soka kiphala ki Nzambi e? A buevi,
beto tulutidi ngolo ayi niandi? 23 "Minsua
midi mu mambu moso". Muaki mambu moso
masi mfunu ko. Voti minsua midi mu mambu
moso vayi mambu moso matunganga ko. 24
Mutu kabika tombanga mamboti mandi veka
vayi bika kadika mutu katomba mamboti ma
ndiandi. 25 Ludia bima bioso bintekosongo ku
zandu, mu kambu yamisa mayindu ma ntima.
26 Bila Pfumu niandi vuidi ntoto ayi bima bioso
bidi muawu. 27 Enati mutu wukambu wilukila
wulutumisini mu dia ayi enati lutidi kuenda
buna ludia bibio bakulutudila mu kambu yamisa
mayindu ma mintima mieno. 28 Vayi enati
mutu wulukembi ti: "biabi bidi bitambuku"
buna lubika ku bidia mu diambu di mutu wowo
wululubudi ayi mu kambu yamisa mayindu
ma ntima. 29 Ndikadi yolukila mayindu maku
ma ntima vayi mayindu ma mutu wunkaka.
Bila mbi mayindu ma ntima ma mutu wunkaka
mafueti sambisila kiphuanza kiama? 30 Enati
ndimvutula matondo bu ndindianga buna bila
mbi mfueti tubudulu mu diambu di bidia bi
ndimvutudilanga matondo e? 31 Diawu banza
ti dia lundia, nua lu nua voti dioso kuandi
diambu lumvanga, luvanga diawu mu diambu
di nkembo wu Nzambi. 32 Lubika kituka diluaku
di mbuminina batu thutu, buba kuidi Bayuda,
kuidi Bapakanu voti kuidi dibundu di Nzambi.
33 Banga minu bu ndieti vanganga. Ndintulanga
ngolo mu monisa batu boso khini, mu mambu
moso, mu kambu tombanga mamboti mama
vekavayi mamboti ma bawombo mu diambu
bavuka.

11 Bika lutsokudila, banga minu mamvama bu
ndieti sokudila Klisto. 2 Ndikuluniemisanga
bu lukuthebukilanga moyo mu mambu moso ayi
bu lunkebanga malongi banga bu ndilulongila
mawu. 3 Vayi thidi luzaba ti: Klisto niandi Pfumu
yi kadika bakala, bosi bakala niandi pfumu
yi nketo; ayi Nzambi niandi Pfumu yi Klisto.
4 Diawu dioso bakala wulembo sambila voti
wulembo bikula ayi ntu wufutubuna vuezidi
Pfumu'andi. 5 Vayi woso nketo wulembo
sambila voti bikula ayi ntu wukambu fuku, buna
vuezidi pfumu andi bila dedikini ayi nketo widi
dikungulu. 6 Enati nketo kasi ko ntu wufuku,
buna bika bamvuka zitsuki. Vayi enati tsoni
kuidi nketo muba zitsuki zivuku voti muba
dikungulu buna bika kafuka ntu andi. 7 Vayi
bakala, kalendi fuka ntu ko, bila bakala niandi
mfikula ayi nkembo wu Nzambi. Vayi nketo
niandi nkembo wu bakala. 8 Bila bakala kasia
bongo mu nketo ko vayi nketo niandi wubongo
mu bakala; 9 ayi bakala kasia vangu mu diambu
di nketo ko vayi nketo niandi wuvangu mu
diambu di bakala. 10 Diawu nketo, mu diambu
di zimbasi, kafueti ba ayi dimbu ki lulendo va
ntu andi. 11 Muaki mu Pfumu, nketo kalendi
zinga kambu bakala ko ayi bakala kalendi zinga
kambu nketo ko. 12 Bila banga nketo bu kabongo
mu bakala, buawu bobo bakala kabutukila
mu nketo vayi bima bioso bimbongongo mu
Nzambi. 13 Luzenga beno veka? Didi kuandi
diambu di mboti ti nketo kasambila Nzambi
ayi ntu wukambu fuku e? 14 Bila khadulu yi
kimutu yikululonga ti diambu di tsoni kuidi
bakala mu ba zitsuki zikula e? 15 Vayi enati
nketo widi ayi zitsuki zikula buna widi nkembo
kuidi niandi. Bila bamvana zitsuki zikula mu
diambu di kukifuka. 16 Enati mutu tidi finda
ziphaka; beto tuisi ko kifu kioki ayi mabundu ma

Nzambi masi ko kifu kioki. 17 Mu mambu mama
ndieka sonika, ndikadi kuluniemisa bila bu lueti
kutakananga, kadi sia ti mu diambu di mamboti
meno vayi lueti ku kibivisanga. 18 Bila va theti,
ndilembo wanga ti zikhabunu zidi va khatitsik'
enobu lueti kutakananga mu zikhutukunu zieno
mu dibundu. Ayi nguilukidi fioti 19 bila mu
beno mufueti ba makabu mavasuka mu diambu
di bobo badi bakuikama bamonika mu beno. 20
Bu lunkutakananga va kimosi yisi ko ti bidia bi
Pfumu lundianga. 21 Bila bu lundianga, kadika
mutu wunuaninanga mu dia bidia biandiveka.
Diawu wunkaka wulembo moni nzala, vayi
wunkaka kololo. 22 A buevi, luisi ko zinzo mu
lulenda dila ayi nuina e? Voti lueti lenzanga
dibundu di Nzambi voti lueti fuisanga tsoni
bobo bakambulu kadi kima e? Mbi mfueti ku
lukamba e? Mfueti kuluniemisa e? Mu diodi
ndilendi ku luniemisa ko. 23 Bila mambu momo
nditambula kuidi Pfumu mawu ndilulonga: mu
builu bu kayekolo, Pfumu Yesu wubonga dipha,
24 bu kavutula matondo, wubukuna diawu ayi
wutuba: “Yayi yawu nitu ama, yitambuku mu
diambu dieno; lusianga bobo mu kumbanzanga”.
25 Bobuawu bu bamana dia, wubonga mbungu
ayi wutuba: “mbungu yayi yawu Nguizani
yimona mu menga mama. Kadika khumbu
luela yinua, lusianga bobo mu kumbanzanga.”
26 Bila kadika khumbu luela dianga dipha
diadi ayi luela nuanga mbungu yayi, buna
lunyamikisanga lufua lu Pfumu nate kela kuiza.
27 Diawu woso mutu wela dia dipha ayi wela
nua mbungu yi Pfumu mu kambu fuana, wela
vola nkanu mu nitu ayi mu menga ma Pfumu.
28 Diawu bika kadika mutu kakifiongunina
niandi veka, buna bosi kadia dipha ayi kanua
mbungu. 29 Bila woso mutu didi dipha ayi
nuini mbungu mu kambu banzila nitu yi Pfumu
buna didi ayi nuini nzengolo mu diambu
diandi veka. 30 Diawu minlebukila mididi
miwombo mu beno ayi bambevo bawombo ayi
bawombo bankaka mu beno bafua. 31 Enati tueti
kukifionguninanga beto veka, nganu tulendi
sambusu ko. 32 Vayi bu tueti sambusungu
buna tueti bakanga thumbudulu kuidi Pfumu
muingi tubika ba zengolo nkanu va kimosi
ayi basi ntoto. 33 Diawu bakhomba ziama, bu
lunkutakananga mu dia; bika luvingasananga.
34 Enati mutu wumosi wulembo moni nzala,
bika kadia ku nzo'andi mu diambu lubika ba
sambusu bu lunkutakananga. Mu diambu di
mambu mankaka, ndiela madedikisa bu ndiela
kuiza kuidi beno.

12 A bakhomba, mbengi ti lubika zaba phila
yididi mu makaba ma Pheve. 2 Beno luzebi
ti bu luba Bapakanu, lunatu muidi bitumba
bikambulumbembo boso bu lutuadusulu. 3
Diawu ndikuluzabikisila ti kuisi ko mutu,
wuntuadusungu kuidi Pheve yi Nzambi, wulenda
tuba: “Bika Yesu kasingu” ayi kuisi ko mutu
wulenda tuba: “Pfumu Yesu” enati kasi tuadusu
kuidi Pheve Yinlongo ko. 4 Makaba madi
ma phila mu phila vayi Pheve yidi yimosi
kuandi. 5 Bisalu bidi bi phila mu phila vayi
Pfumu yidi yimosi kuandi. 6 Mavanga madi
ma phila mu phila vayi Nzambi yidi kuandi
yimosi; yimvanganga mamoso mu baboso. 7
Vayi kadika mutu wutambula makaba ma Pheve
Yinlongo mu diambu di mfunu wu batu boso. 8
Kuidi wunkaka, Pheve yivana dikaba di tuba
mambu manduenga; kuidi wunkaka, Pheve
yivana mambu ma diela. 9 Yo yawu Pheve yivana
kuidi wunkaka minu ayi kuidi wunkaka dikaba
di belusila bimbevo. 10 Wunkaka wutambula
dikaba di vangilanga bikumu; wunkaka dikaba
di bikudila; wunkaka dikaba di suasisila ziphevi;
wunkaka dikaba di tubila zimbembo ziphila
mu phila ayi wunkaka dikaba di sudikisila
zimbembo beni. 11 Vayi Pheve yimosi ayi
yawu kaka yimvanganga mambu moso mama;
yimvananga kuidi kadika mutu dikaba diviakana
ayi boso bu yizodidi. 12 Nitu yidi yimosi vayi
yidi ayi binama biwombo. Binama bioso bi nitu,
ka diambu ko bidi biwombo, bidi nitu yimosi
kaka. Bobo buididi Klisto. 13 Bila beto boso mu
Pheve yimosi tubotimina mu diambu tuba nitu
yimosi. Tuba Bayuda voti basi Ngelese, bavika
voti batu badi mu kiphuanza, mu Pheve yimosi
kaka tunuina. 14 Nitu yisi nama kimosi kaka
ko vayi yibeki binama biwombo. 15 Enati kulu
kutubidi: “Sumbu ndisi koko ko, diawu ndisi
mu nituko.” Buna diawu diodi kasi mu nitu
ko e? 16 Enati dikutu ditubidi: “sumbu ndisi
dieso ko diawu ndisi mu nitu ko.” Buna diawu
diodi kasi ko mu nitu e? 17 Enati dieso diawu
nitu yimvimba, buna buevi nitu yilenda wila e?
Enati dikutu diawu nitu yimvimba, buna buevi
nitu yilenda wila tsudi? 18 Vayi Nzambi wutula
kadika nama mu nitu yi mutu boso bu katila
niandi veka. 19 Enati binama bioso bidi kaka
nama kimosi nganu buevi bulenda bela nitu

e? 20 Vayi binama bidi biwombo ayi nitu yidi
yimosi kaka. 21 Diawu dieso dilendi ko kamba
koko ti: “Ndisi kuvua mfunu ko.” Ntu mamvandi
kalendi kamba malu ko ti: “Ndisi kuluvua mfunu
ko”. 22 Binama biobi bieti monikanga ti bidi
bilebakana biawu mamvawu mfunu bidi. 23
Binama biobi bitumbanzilanga ti bikinzukungu
buwombo ko. Biawu tueti luta kinzika. Binama
biobi bimmonikanga bi tsoni, biawu tueti luta
vuika 24 Binama biobi bikambu monikanga bi
tsoni bisi ko mfunu mu vuiku. Nzambi wukubika
binama ayi wuvana nzitusu wuwombo kuidi
binama biobi bikambulu nzitusu 25 muingi nitu
yibika vasuka ayi mu diambu di kadika nama
kabelanga ndiandi nama mayindu mamboti. 26
Enati nama kimosi kilembo moni phasi, buna
binama bioso bilembo moni phasi va kimosi;
ayi enati nama kimosi kitambudi nzitusu buna
binama bioso bilembo moni khini va kimosi. 27
Beno boso luidi nitu yi Klisto ayi kadika mutu mu
beno widi nama mu nitu beni. 28 Diawu Nzambi
katudila mu Dibundu: va theti bamvuala; va
muadi mimbikudi; va ntatu minlongi mi mina.
Bosi batu bobo badi dikaba di vanganga bikumu,
bobo badi dikaba di belusanga bambevo, bobo
bansadisanga badiawu, bobo badi dikaba di
tuadisanga badiawu mu dibundu ayi bobo badi
dikaba di yolukanga zimbembo zi phila mu
phila. 29 Buna batu boso badi bamvuala e?
Batu boso badi mimbikudie e? Batu boso badi
minlongi e? Baboso babeki dikaba di vangilanga
bikumu e? 30 Batu boso babeki dikaba di belusila
bambevo e? Baboso babeki dikaba di yolukila
zimbembo zi phila mu phila e? Batu boso babeki
dikaba di sudikisila zimbembo zi phila mu phila
e? 31 Lutomba makaba malutidi mfunu. Vayi
thidi kulumonisa nzila yilutidi mu mboti.

13 Enati ndilembo tubi zimbembo zi batu ayi
enati ndilembo tubi zimbembo zi zimbasi,
vayi enati ndisi ko luzolo, buna ndieka banga
tulumbeta yinsiku voti simbala kintuba biyoko
biphamba. 2 Enati dikaba di bikula didi yama,
enati mbeki diela di zabila matsueki moso,
enati ndilenda baka nzayilu yoso voti mbeki
minu kilenda nanguna miongo ayi kumitula va
buangu kinkaka, vayi enati ndisi ko luzolo, buna
ndidi kaka mutu wuphamba. 3 Enati ndilenda
kabula bima biama bioso kuidi minsukami
ayi enati ndiekudi nitu ama mu yoko ku
mbazu vayi enati ndisi ko luzolo, buna mamoso
momo masi mfunu ko. 4 Luzolo luzebi vibidila,
lufulukidi mu mamboti. Luzolo luzininanga
ko. Luzolo lukukiniemisanga ko; luisi lunangu
ko, 5 luzolo luvanganga makambulu fuana
ko, lutombanga ko mamboti mandi veka,
lufueminanga bankaka ko; luyindudilanga batu
mambu mambimbi ko. 6 Luzolo lumonanga
khini ko mu mambu makambulu ma busonga
vayi lummonangakhini mu mambu ma kiedika.
7 Luzolo lunlemvukilanga mambu moso
mambimbi, luzebi wilukila mambu moso;
luntulanga diana mu mambu moso ayi luzebi
vibidila mu mambu moso. 8 Luzolo lulendi
suka ko. Zimbikudulu ziela suka, dikaba di tuba
zimbembo zi phila mu phila diela suka ayi
dikaba di nzayilu diela suka. 9 Bila ndambu
kaka tuzebi ayi ndambu kaka tueti bikula. 10
Vayi momo mafuana bu mela kuiza, momo
madi ma ndambu mela zimbala. 11 Bu ndiba
muana lezi, ndiba tubanga banga muana lezi,
ndiba yindulanga ayi ndiba banzanga banga
muana lezi; vayi bu ndiyonzuka, ndimama
zimbikisa mamo maba yama ma kimuana lezi.
12 Buabu tulembo moni banga bu tuntadilanga
mu lumueno ayi tukadimona bu mboti, vayi
vadi lumbu tuela mona bumboti. Buabu ndambu
kaka nzebi vayi vadi lumbu ndiela zaba bumboti
banga phila Nzambi kanzabidi. 13 Mambu
matatu manzingilanga: minu, diana ayi luzolo
vayi diambu di lutidi mfunu mu mambu mama:
Luzolo.

14 Luluta tomba luzolo, lulomba diaka makaba
ma Pheve. Vayi mboti luluta tomba
dikaba di bikula. 2 Mutu wowo widi dikaba
di tuba zimbembo zi phila mu phila, kuidi
Nzambi kantuba vayi bika kuidi batu. Kadi
mutu kalendi kunsudika ko; vayi mu Pheve
wulembo tubi mambu matsueki. 3 Vayi mutu
wowo wumbikulanga kuidi batu kantuba,
wunkindisanga minu kiawu, wuntunganga
batu ayi wukubabombanga. 4 Mutu wowo
wuntubanga zimbembo zi phila mu phila
wukukikindisanga niandi veka. Vayi mutu wowo
wumbikulanga, wukudisanga dibundu mu minu.
5 Thidi ti beno boso luba ayi dikaba di tubanga
zimbembo zi phila mu phila vayi ndutidi zola ti
beno babo lubikula. Dikaba di bikula dilutidi
mfunu ayi dikaba dituba zimbembo zi phila mu
phila. Muaki dikaba beni dimbanga mfunu enati
mutu wowo wuntuba wulenda sudikisa mambu

momo makatubidi mu diambu dibundu ditungu.
6 Diawu bakhomba, enati ndizidi kuidi beno
ayi ndikuluyolukila mu zimbembo zi phila mu
phila, buna ndandu mbi lulenda baka mu minu
enati ndikadi kuluyolukila mu mambu momo
Nzambi kalembo mbonisa voti mu mambu
ma diela, voti mu mambu ma mbikudulu voti
mu mambu ma ndongolo? 7 Tubonga kifuani
ki bisiku bi miziki bikambulu luzingu, banga
flute votingitale. Enati bitotulanga ko ningu
wuviakana, buna buevi tulenda zabilamambu
momo malembo siku mu flute voti mu ngitale?
8 Voti enati tulumbeta yitotulanga ko ningu
wunwakana bumboti, buna nani wulenda
kubama mu kuenda nuana mvita e? 9 Bobuawu
kuidi beno. Enati lunyolukila mu zimbembo
zi phila mu phila buna buevi balenda zabila
mambu momo lutidi tuba bu lulembo totula
mambu mankambu wakana bumboti e? 10
Zimbembo bawombo zidi va ntoto wawu, ayi
zidi ziviakana, vayi kadi mbembo yimosi mu
zizioso yikambulu mfunu. 11 Vayi kuidi minu,
enati ndikadi zaba mbembo yoyo yi balembo
khambila mambu, buna mutu wowo wuntuba
mbembo beni weka nzenza kuidi minu ayi minu
mamvama ndidi nzenza kuidi niandi. 12 Bu luidi
phuila mu baka makaba ma Pheve Yinlongo,
lumatombanga buwombo vayi lumatombila mu
diambu makudisa Dibundu mu minu. 13 Diawu
enati mutu beki dikaba di tuba mu mbembo
yikambu zabakana, bika kasambila mu diambu
kabaka dikaba di sudikisila mambu momo
katubidi. 14 Bila, enati ndinsambila mu mbembo
yikambu zabakana, buna Pheve ama kaka yidi
mu lusambulu vayi diela diama dikadi baka kadi
kima. 15 Mbi mfueti vanga? Ndiela sambilanga
mu Pheve ama vayi ndielasambilanga diaka
mu diela diama. Ndiela yimbidilanga Nzambi
mu Phevevayi ndiela yimbidila diaka mu diela
diama. 16 Enati wulembo vutudila Nzambi
matondo mu Pheve kaka, buna buevi mutu,
widi mu dibundu, wukambu longa kalenda
vutudila “Ameni” mu lusambulu luaku lu
mvutudulu matondo e? Bila kakadi sudika
mambu momo wulembo tubi. 17 Banza ti
lusambulu lumvutudulu matondo kuidi Nzambi
luidi lumboti, vayi wunkaka kakadi kula mu
minu. 18 Ndimvutulanga matondo mawombo
kuidi Nzambi, bila ndiluviokidi beno boso mu
tuba zimbembo zikambulu zabakana. 19 Vayi
mu lukutukunu, ndinzolanga kuwombo tuba
mambu matanu malenda sudika batu boso,
mu diambu di longa bankaka ayi mu tuba
kumi di mili di mambu mu mbembo yikambu
zabakana. 20 Zikhomba, lubika ba banga bana
balezi mu diela dieno vayi lukituka bana balezi
mu vanganga mambu mambimbi; vayi luba
bakulutu mu diela dieno. 21 Masonama mu mina
ti: Pfumu wutuba ti: ndiela yolukila batu baba
mu zimbembo zinkaka mu miunu mi banzenza,
ka diambu ko bobo balendi kunguilukila ko.
22 Diawu dikaba di tuba zimbembo zi phila
mu phila didi dimbu mu diambu di bawu
bakambu wilukila vayi disi dimbu ko kuidi bawu
bawilukila. Vayi dikaba di bikula didi dimbu
kuidi bawu bawilukila vayi disi dimbu ko kuidi
bawu bakambu wilukila. 23 Enati dibundu dioso
dikutikini va kimosi ayi batu boso beka tuba
zimbembo zi phila mu phila vayi zimbukila batu
bakambu longa voti bakambu wilukila bakotidi,
keti buna siba banzila ti beno babo lumeni
lawuka e? 24 Vayi enati batu boso balembo
bikula, mutu wukambu wilukila voti wukambu
longa bu kakotidi buna maka kimona mutu
wu masumu ayi mayindu mandi ma ntima
mama nsambisa. 25 Matsueki ma ntim'andi
mela totolo va nganda. Buna wela fukama,
wela yinika zizi kiandi mu kembisa Nzambi ayi
wela tuba: “Bukiedika Nzambi widi yeno.” 26
Zikhomba, mbi bivanga e? Bu lunkutakananga,
wumosi makayimbila, wunkaka makalonga,
wunkaka maka tuba mu zimbembo zi phila mu
phila, wunkaka maka tuba mambu kasongolo,
wunkaka sudikisa zimbembo zi philamu phila.
Bika mambu moso momo maba mu diambu di
thungulu yi dibundu. 27 Enati batu balembo
tubi mu mbembo yi nzenza, baba batu buadi
vayi babika vioka batatu, ayi bika kadika mutu
katuba mu yandi thangu ayi bulutidi mboti
vaba mutu wulenda sudikisa mambu malembo
yoloko. 28 Vayi enati vasi ko mutu wulenda
sudikisa mambu malembo tubu buna bulutidi
fuana kuidi mutu widi dikaba di tuba zimbembo
zi phila mu phila mu dimbama mu dibundu.
Bika katuba mu diambu di niandi veka ayi mu
diambu di Nzambi. 29 Mu diambu di mimbikudi,
bika batu buadi voti batu batatu batuba bosi
bika bankaka bafiongunina. 30 Enati mutu
wunkaka widi mu lukutukunu songolo mambu
mu thangu mutu wunkaka kalembo tubi, buna
bika mutu wowo wutheti kadimbama. 31 Bila
beno boso lulenda kueno bikula kadika mutu

mu yandi thangumuingi batu boso balonguka
ayi bakindusu. 32 Bila mimbikudi minyadilanga
ziphevi zi mimbikudi. 33 Bila Nzambi kasi
Nzambi yi divunzi ko vayi Nzambi yi ndembama.
Banga buididi mu mabundu moso ma banlongo,
34 bika baketo badimbama mu zikhutukunu.
Bila basi ko minsua miyolukila vayi bafueti
tumama banga bueti tubila Mina. 35 Enati
batidi longuka, bika bayuvula babakala bawu
mu zinzo ziawu; bila didi diambu di tsoni kuidi
nketo mu tuba mu lukutukunu. 36 Kuidi beno
kutotukila mambu ma Nzambi? Voti kuidi beno
kaka mayiza e? 37 Enati mutu wulembo yindula
ti widi mbikudi voti weti diatusu kuidi Pheve,
buna bika kazaba ti mambu mama tsonikini
madi thumunu yi niandi veka Pfumu. 38 Vayi
enati mutu kasi zaba mawu ko; buna bika
kabika kuandi zaba mawu. 39 Diawu bakhomba
lunuanina dikaba di bikula ayi kadi kandika
dikaba di yoluka zimbembo zi phila mu phila.
40 Vayi bika mambu moso mavangimina mu
lukinzu, ayi mu kambu divunzi.

15 Zikhomba, ndikulu zabikisa ti Nsamu
Wumboti wundilulonga, wowo lutambula
ayi wowo luidi bakangama; 2 mu wawo
lumvukila enati lulundidi wawu banga bu
ndilulongila; vayi enati buawu ko, buna mu
phamba kuandi luwilukila. 3 Bila, va theti
minu, ndilulonga mambu momo minu veka
nditambula: Klisto wufua mu diambu di masumu
meto, banga busonimina mu Masonoko. 4 Niandi
wuziku vayi wufulukusu mu lumbu kintatu,
banga buididi masonoko. 5 Wumonika kuidi
Piela, bosi wumonika kuidi kumi ayi bamvuala
buadi. 6 Bosi wumonika kuidi zikhama zi tanu
zi bakhomba mu khumbu yimosi; bawombo
mu bawu bammona bakidi zingi nate buabu,
vayi ndambu mu bawu bafua. 7 Bosi wumonika
diaka kuidi Zaki ayi ku mbusa wumonika kuidi
bamvuala boso. 8 Bosi kunzimunina bawu boso
wumonika kuidi minu, minu ndiba bangamuana
wusuluka. 9 Bila minu ndutidi keva mu bamvuala
boso ayi ndisi fuana ko mu tedolo mvuala
bila ndiyamisa Dibundu di Nzambi. 10 Vayi
mu nlemvo wu Nzambi; ndidi buabu mu phila
yi ndididi, ayi nlemvo wowo mu minu wisi
wuphamba ko bila mu bamvuala boso minu
ndiluta sala. Vayi mu kiedika minu'ama ko
ndisala vayi nlemvo wu Nzambi wowo widi mu
minu. 11 Buba minu voti bawu, buawu bobo
tulongila ayi buabu luwilukila. 12 Enati beta
longa ti Klisto wufulukusu mu bafua, vayi buna
bilambi batu bankaka mu beno balembo tubila
ti kuisi ko mfulukulu yi bafua? 13 Bila enati kuisi
ko mfulukulu yi bafua, buna Klisto mamvandi
kasi fulukusu ko mu bafua. 14 Enati Klisto kasi
fulukusu mu bafua ko, buna malongi meto madi
maphamba ayi minu kieno kidi kiphamba. 15
Buna tueka monika ti tuidi bambangi ba luvunu
zi Nzambi bila beto tutelimina Nzambi kimbangi
ti niandi wufulukisa Klisto mu bafua; mutu
wowo kakambu kuandi fulukisa enati bukiedika
bafua balendi fuluka ko. 16 Bila enati bafua
balendi fuluka ko buna Klisto mamvandi kasi
fulukusu ko. 17 Enati Klisto kasi fulukusu ko
buna minu kieno kidi kiphamba ayi buna lukidi
mu masumu meno. 18 Ayi buna bobo bafuila mu
Klisto batumbu zimbala. 19 Ayi enati diana dieto
mu Klisto didi kaka mu diambu di luzingu lualu,
buna beto tulutidi batu ba kiadi mu batu boso.
20 Vayi bukiedika, Klisto wufulukusu mu bafua
ayi niandi mutu wutheti mu batu boso bafua.
21 Bila banga lufua bu luyizila mu mutu wumosi
buawu bobo diakamfulukulu mu bafua yiyizila
mu mutu wumosi. 22 Bila batu boso beti fuila mu
diambu di Adami, buawu bobo batu bosobela
zingala mu diambu di Klisto. 23 Vayi kadika
mutu mu yandi thangu: Klisto niandi wutheti
mu fuluka mu babo; bosi batu bobo bavuiwulu
kuidi Klisto mu thangu niandi kela kuiza. 24
Buna bosi ku tsuka mu thangu Klisto kela vutula
Kipfumu kuidi Nzambi Tata, bu kela mana bivisa
bipfumu bioso, lulendo loso ayi zingolo zioso.
25 Bila kafueti kaka yala nate kela tula bambeni
bandi zioso ku tsi bitambi biandi. 26 Lufua luela
ba mbeni yi tsuka mu bungu. 27 Bila: Nzambi
wutula bima bioso ku tsi bitambi biandi. Vayi
mu thangu masonoko mantuba ti bima bioso
bidi ku tsi bitambi biandi, buna diodi dilembo
monika ti botula kaka mutu wowo wumvana
lulendo beni. 28 Vayi mu thangu bima bioso
biela tulu ku tsi bitambi biandi, buna Muana
mamvandi wela ba ku tsi minsua mi mutu
wowo wumvana lulendolu yadila bima bioso
muingi Nzambi kaba bibioso mu batu boso. 29
Buna mbi bela vanga bobo bambotokolongo mu
diambu di bafua enati bukiedika bafua balendi
fuluka ko e? Buna bila mbi beti botokolongo mu
diambu di bafua e? 30 Bosi beto veka, bila mbi
tunkadilanga ku tsi tsisi yi lufua mu zithangu
zioso? 31 Kadika lumbu minu ndimfikamanga

lufua. Ndilukembi buawu beno bakhomba mu
diambu di nkembo wowo widi yama mu diambu
di kisalu ki Klisto Yesu, Pfumu eto. 32 Enati
mu kimutu kaka ndinuanisina bibulu bi tsisi
ku Efeso, buna ndandu mbi mbeki? Enati bafua
balendi fuluka ko, buna bulutidi mboti “Tudia
ayi tunua, bila mbazi tufuidi kueto”. 33 Lubika
vunuka bila kikundi kimbimbi kimbivisanga
bifu bimboti. 34 Luvutukila mayindu meno
mamboti, bikanu vola masumu! Ndintubila
bobo mu diambu di kulufuisa tsoni bila bankaka
mu beno, balembo zingi banga ti basi zaba
Nzambi ko. 35 Vayi mutu wulenda yuvula: lunitu
mbi luela fulukila batu bafua e? Phila lunitu
mbi bela bela? 36 O vungisi kio! Biobi weti
kuna bilendi zinga ko enati bikadi fua. 37 Mu
thangu wunkunanga, kadi sia ti lunitu luela
baka kunusu luawu weti kuna vayi dikundi,
dikundi di ble voti dikundi di kunusu kinkaka.
38 Niandi veka Nzambi wumvananga dikundi
beni lunitu boso bu katidilaayi kadika dikundi
dibeki lunitu luandi. 39 Bivangu bioso binzinga
bisi lunitu lumosi ko bila luviakunu luidi ayi
lunitu lu batu ayi lu bibulu; zinuni luawu
lunkaka ayi zimbizi zi nlangu luawu. 40 Zinitu
zi diyilu zidi, zinitu zi kintoto zidi vayi kitoko ki
zinitu zi diyilu kidi kiphila yinkaka ayi kitoko
ki zinitu zi kintoto kidi ki phila yinkaka. 41
Bobuawu thangu beki kuandi kitoko ayi ngondi
beki kuandi kitoko; zimbuetete zibeki kuawu
kitoko ayi kitoko ki kadika mbuetete kuidi
kuviakana ayi ku mbuetete yinkaka. 42 Bobo
buela bela mfulukulu yi bafua. Nitu yeti bola
yawuyikununu vayi yimfulukanga mu kambu
buela bola. 43 Yinkunungu mu kambu nzitusu
vayi yimfulukanga mu nkembo; yinkunungu
yilebakana vayi yimfulukanga ayi lulendo. 44
Yinkunungu nitu yi kimutu, vayi yimfulukanga
nitu yi kiphevi. Enati nitu yi kimutu yidi,
buna nitu yi kiphevi yidi. 45 Diawu disonimina
ti: Adami, mutu wutheti, wukituka vangu ki
moyo vayi Adami di tsuka, dikituka Pheve
yivananga luzingu. 46 Bikiphevi bisia ba bitheti
ko vayi bi kimutu biawu bieti ba bitheti bosi bi
kiphevi biawu binzimuninanga. 47 Mutu wutheti
wuvangulu mu mbungi-mbungi yi ntoto vayi
“mutuwumuadi” ku Diyilu kaba. 48 Boso bubela
mutu wu ntoto buawu buididi basi ntoto; banga
bobobuididi mutu wowo wuba ku Diyilu buawu
bobo buididi batu baba ku Diyilu. 49 Banga bu
tunata mfikula yi mutu wuvangulu mu mbungi-
mbungi yi ntoto buawu bobo tuela natina
mfikula yi mutu wuba ku diyilu. 50 Zikhomba,
diambu thidi tuba diawu diadi: nitu yidi nsuni
ayi menga yilendi kota ko mu kipfumu ki
Nzambi. Biobi bimbolanga bilendi baka buzingila
mu zithangu zioso ko. 51 Tala, ndieka kulukamba
ditsueki dimosi: Beto babo tulendi mana fuako,
vayi tuela kitulu 52 mu kinzimbukila, mu
thangu tulumbeta yi tsuka yela wakana. Bila
tulumbeta bu yela wakana buna babo bafua
bela fuluka mu zinitu ziozi kazibolanga ko vayi
beto tuela kitulu. 53 Bila biobi bimbolanga
bifueti vuata biobi kabibolanga ko ayi biobi
bimfuanga bifueti vuata biobi kabifuanga ko.
54 Mu thangu biobi bimbolanga biela vuata
biobi kabibolanga ko ayi biobi bimfuanga biela
vuata biobi kabifuanga ko buna mambu mama
masonama masundukidi: Ndungunu yiminini
lufua. 55 A lufua, ndungunu aku kuevi yidi? A
lufua, kuevi kuidi ba kiaku? (Hadēs g86) 56 Masumu
mawu ba ki lufua vayi zingolo zi masumu mu
Mina zieti ba. 57 Matondo kuidi Nzambi bila
niandi wukutuvananga ndungunu mu Pfumu
eto Yesu Klisto. 58 Diawu bakhomba zi luzolo,
luba bakinda, lubika nikuka; Lukiyekula mu
sadila Pfumu mu zithangu zioso bila luzebi
bumboti ti kisalu ki lunsala mu Pfumu kisi
kiphamba ko.

16 Mu matedi zimbongo ziozi zilembo kungu
mu diambu di banlongo badi ku Yelusalemi,
bika beno mamveno lulandakana banga bu
ndikambila Mabundu ma Ngalatiya: 2 mu
kadika lumbu kitheti ki Sabala, bika kadika
mutu ku nzo'andi katula va ndambu zimbongo,
boso buididi mbakulu'andi, muingi lubika
vingila ndizulu'ama mu khungulu zimbongo.
3 Bu ndiela kuiza, ndiela vana minkanda ayi
zithumunu kuidi batu boboluela sobula beno
veka ayi ndiela ku bafidisa ayi makaba meno
ku Yelusalemi. 4 Enati bufueni kuidi minu mu
kuenda, buna bela kuenda yama. 5 Ndiela kuiza
kuidi beno minu mana viokila ku Maseduani
bila mfueti viokila ku Maseduani. 6 Mananga
ndiela vuanda yeno ndambu bilumbu voti
mananga kuidi beno ndiela viokisila tsungi
yi kiozi kingolo; muingi luba kutsadisa mu
landakana nzil'ama, buba koso ku ndinkuenda.
7 Mbengi ti tumonana yeno buabu bu ndimvioka
kaka, vayi tsidi diana enati Pfumu tidi, ndiela
kala yeno ndambu bilumbu. 8 Muaki ndiela

vuanda ku Efeso nate mu lumbu ki Pantekoti. 9
Bila muelo wunneni banzibudidi mu diambu di
sala kisalu kinneni ayi kimfunu; ka diambu ko
bambeni badi bawombo. 10 Enati Timote wizidi,
luvanga mamo mafueni muingi kabika ba mona
boma, bila wunsalanga kisalu ki Pfumu banga
minu. 11 Mutu kabika kunlenza. Lunsadisa
mu landakana nzil'andi mu ndembama, mu
diambu kavutuka kuidi minu, bila ndilembo
mvingila va kimosi ayi bakhomba. 12 Mu
diambu di khomb'eto Apolo, zikhumbu ziwombo
ndinlebila muingi kiza lutala ayi bakhomba,
vayi nate buabu kakadi baka bu kuizila. Nzebi
ti wela kuiza kulutala bu kela baka diluaku.
13 Luzibula meso; luba bakinda mu minu;
luba bukhafi; luba batu bakinda! 14 Mamoso
malumvanganga, lumavangila mu luzolo. 15
Zikhomba, ndikululubula: luzebi Sitefanasi ayi
nzo andi; luzebi ti bawu batu batheti mu
balula mintima mu Akayi ayi bakiyekula mu
sadila banlongo. 16 Diawu, beno mamveno,
lutumukina batu ba phila yoyo ayi lutumukina
woso kuandi mutu wunsalanga yawu va kimosi
ayi wunsalanga kisalu ki phila yoyi. 17 Khini
yiwombo ndimona mu ndizulu yi Sitefanasi,
Folitunasi ayi Akayikusi bila bawu batsadisidi
mu mambu momo beno lusia kutsadisila ko. 18
Bawu bakuludi ntim'ama ayi bakuludi mintima
mieno. Bika luzabanga batu ba phila yoyi.
19 Batu badi mu mabundu madi ku ndambu
yi Azi, baluveni mboti. Akilasi ayi Pilisiye va
kimosi ayi dibundu dinkutakananga ku nzo
awu baluveni mboti mu dizina di Pfumu. 20
Bakhomba boso baluveni mboti. Luvanasana
mboti beno na benomu fifasana besi kinlongo.
21 Mboti eno yibedi kuidi minu veka Polo; Minu
veka tsonikini yawu mu mioko miama. 22 Woso
mutu wunkambu zolanga Pfumu bika kasingu!
Malanata. Bu dinsundula: Pfumu wizidi! 23 Bika
nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga
yeno. 24 Luzolo luama lubanga yeno beno boso
mu Klisto Yesu. Ameni.

2 Corinthians

1 Polo, mvuala wu Klisto Yesu, mu luzolo lu
Nzambi, va kimosi ayi khomb'eto Timote
tufidisidi nkanda kuidi dibundu di Nzambi didi
ku Kolintova kimosi kuidi banlongo boso badi ku
Akayi dioso. **2** Bika nlemvo ayi ndembama bibedi
kuidi Nzambi Dise dieto ayi kuidi Pfumu Yesu
Klisto bibanga yeno. **3** Bika Nzambi kasakumunu,
dise di Pfumu'eto Yesu Klisto, dise difulukidi mu
kiadi ayi Nzambi wumbombanga mu mambu
moso. **4** Niandi wukutubombanga mu ziphasi
zioso muingi beto mamveto tuba bafuana mu
bomba bobo badi mu ziphasi ziphila mu phila
banga beto bu tumeni bombo kuidi Nzambi. **5**
Sumbu ziphasi zi Klisto zidi ziwombo mu beto,
buawu bobo mu Klistombombolo eto yididi
yiwombo. **6** Enati beto tulembo moni ziphasi
ziozi; buna ziawu zidi mu diambu di lubaka
mbombolo ayi phulusu. Enati tulembo bombo,
buna diodi didi mu diambu beno mamveno
lubaka mbombolo muingi luzaba bu kangila
ntima bu luela mona ziphasi banga ziozi tulembo
moni. **7** Diawu diana dieto didi dikuikama
mu beno bila tuzebi ti boso bu lummonina
ziphasi va kimosi ayi beto, buawu bobo beno
mamveno luntambudila mbombolo va kimosi
ayi beto. **8** Zikhomba, tutidi luzaba phila
ziphasi ziozi tumona ku Azi. Yamusu tuyamusu
kuviokakana zingolo zieto ayi tutumbu sakula
diana ti tulenda buela zinga diaka. **9** Beto
tubanzila ti batuzengidi nkanu wu lufua. Vayi
diambu diodi divangimina mu diambu tubika
tula diana dieto mu beto veka vayi tutuladiana
dieto mu Nzambi yoyi yimfulukisanga bafua.
10 Niandi wutukula mu lufua lu phila yoyi
ayi wela buela kutukula diaka. Nyinga tusidi
diana ti wela buela kutukula diaka **11** sumbu
lulembo kutusadisa mu zitsambulu zieno. Mu
diambu di nlemvo wututambula mu zitsambulu
zi batu bawombo, buna batu bawombo bela
vututdila Nzambi matondo mu diambu dieto.
12 Diambu dimmonisanga nkembo eto diawu
diadi: mintima mieto mintelamanga kimbangi ti
tudiatidi va nza ayi va ntuala eno mu bunlongo
ayi mu busonga biobi bimbanga kuidi Nzambi;
bika sia ti mu nduenga yi batu vayi mu nlemvo
wu Nzambi. **13** Bila tulusonikinanga mambu
mankaka ko mu minkanda mieto vayi momo
kaka lueta tanga ayi sudika. Tsidi diana ti
malusudika bumboti mambu beni. **14** Bu didi
ti lusudika fioti, ti lulenda kukiniemisa mu
diambu dieto, buawu bobo beto mamveto tuela
kukiniemisina mu diambu dieno mu lumbu ki
Pfumu Yesu. **15** Mu diana diodi, ndiba mayindu
mu kuiza theti kuidi beno mu diambu di lumona
khini mu khumbu yimmuadi. **16** Bukiedika
nditia viokila theti kuidi beno bu nditia kuenda
ku Maseduani, bosi ndiba mayindu mu monana
diaka yeno minu vutuka ku Maseduani mu
diambu luba kutsindika mu landakana nzil'
ama nate ku Yuda. **17** Bu ndikubika diyindu
diodi, buna diodi dinsundula ti ndimonisa
lebakana kuama e? Mananga mayindu mama
maba mayindu ma kinsuni mu mona ti ndilenda
tuba nyinga ayi nana va kimosi e? **18** Sumbu
Nzambi kadi wukuikama, luzaba mboti ti mambu
tululongamalendi ba “Nyinga” voti “Nana”
ko. **19** Bila Yesu Klisto, Muana Nzambi, diodi
minu veka, Silasi ayi Timote tululonga kasia ba
nyinga ayi nana ko. Nyinga kaka yidi mu niandi.
20 Bila zitsila zioso zi Nzambi, zinsundukanga
mu niandi. Mu niandi tuntubilanga, “Amen”,
mu diambu di nkembo wu Nzambi. **21** Ayi
Nzambi niandi wutukindisa va kimosi ayi beno
mu Klisto, ayi niandi wutusobula. **22** Niandi
wututula dimbu kiandi banga kiuka kiandi
ayi wutula Pheve'andi mu mintima mieto; mu
monisa ti tuidi batu bandi ayi tuela tambula
mamboti momo katulundila. **23** Nzambi niandi
mbangi ama. Ndisia buela kuizila ko ku Kolinto
mu diambu ndimanga kuiza lumonisa kiadi. **24**
Muaki tumengi yadila minu kieno vayi tutidi
sala va kimosi ayi beno mu diambu di khini
eno; bila luidi bakinda mu minu.

2 Diawu ndibakila lukanu mu kambu buela
kuiza kuidi beno muingi ndibika kulumonisa
diaka kiadi. **2** Bila enati ndilumonisini kiadi
buna nani wukumbonisa khini enati ka beno ko
bobo ndimonisa kiadi e? **3** Enati ndilusonikina
mambu momo, banga bu ndituama kulusonikina
mu diambu mu thangu ndiela kuiza kuidi beno,
ndibika monoso kiadi kuidi batu bobo bafueti
kumbonisa khini. Ayi tsidi diana mu diambu
dieno beno boso ti khini ama yidi khini eno
beno boso. **4** Ku tsi maniongo ayi kiadi kingolo
mu ntima ndiba boso ndilusonikina nkanda beni
ayi matsuela mu meso. Bika sia ti mu diambu di
kulumonisa kiadi vayi mu diambu luzaba boso
buididi luzolo luama mu beno. **5** Enati wumosi

mu beno wulumonisini kiadi, buna bika sia ti
minu kamonisini kiadi vayi beno boso, voti buna
ndambu mu beno mu kambu viokikisa tezo. 6
Thumbudulu yoyi kabeki kuidi batu bawombo,
mu beno yifueni kaka. 7 Vayi buabu bufueni
mu kunlemvukila ayi kunkindisa mu diambu
kabika ba mu kiadi kiwombo. 8 Ndikululeba
mu diambu lummonisa ti lueti kunzola. 9 Bila
ndilusonikini bobo mu diambu di kulutota
muingi ndizaba enati bulemvo luidi mu mambu
moso. 10 Beno lemvukila mutu, mamvama
ndinlemvukidi. Enati minu ndemvukidimutu
buna ndinlemvukidi mu diambu dieno va ntuala
Klisto 11 muingi Satana kabika kutuyadila bila
tuzebi mboti mabanza bandi. 12 Bu ndiyenda
ku Tolowasi mu diambu di samuna Nsamu
Wumboti wu Klisto, buna ndimona ti Pfumu
wunzibudila muelo. 13 Vayi ntima mbazu ndiba;
bu ndikambu mona khomb'ama Tite. Diawu
ndisia bikila basi Tolowasi ayi ndiyendila nsualu
ku Maseduani. 14 Vayi matondo kuidi Nzambi!
Niandi wukutunungisanga mu zithangu ziosomu
Klisto ayi beto keta sadila mu tembikisa, mu
bibuangu bioso, bioso nzayilu yi Klisto banga
malasi ma tsudi yi kitoko. 15 Bila beto tuidi
malasi ma tsudi yi kitoko ma Klisto kuidi batu
bobo bamana vuka ayi kuidi bobo banzimbala.
16 Kuidi bankaka tsudi beni yidi tsudi yi lufua,
yinnatanga ku lufuavayi kuidi bankaka, tsudi
beni yidi tsudi yi luzingu yinnatanga ku luzingu.
Buna nani fueni mu sala kisalu kioki e? 17 Beto
tuisi ko banga batu bankaka bobo bankitilanga
mu mambu ma Nzambi. Vayi beto tueti tubanga,
mu Klisto, mambu ma kiedika va meso ma
Nzambi, banga batu bobo kafidisa.

3 A buevi, tutona diaka kukitelimina kimbangi
beto veka e? Voti tuba banga batu bankaka,
tulunatinanga minkanda mi kimbangi voti
minkanda mi kimbangi miomi mintotukila kuidi
beno e? 2 Beno luidi nkand'eto wu kimbangi,
wowo wusonama mu mintima mieto, wuzabikini
ayi wuntangu kuidi batu boso. 3 Bukiedika beno
lummonika ti luidi nkanda wu Klisto, ndandu
yi kisalu kieto. Nkanda beni wusia sonokono
mu thita yi lapi ko, vayi mu pheve yi Nzambi
yi moyo; wusia sonokono va mbata ditadi ko
vayi mu khati mintima mi batu. 4 Buawu bobo
buididi diana diodi tuididi mu Klisto va ntuala
Nzambi. 5 Bika sia ti beto veka tuidi bafuana mu
sala kisalu kiaki vayi zingolo zioso kuidi Nzambi
ziba. 6 Niandi wutusadisa mu ba bafuana, mu ba
bisadi bi Nguizani yimona. Nguizani beni yisi yi
Mina ko vayi yi Pheve bila Mina mimvondanga
vayi Pheve yivananga luzingu. 7 Enati kisalu
ki lufua, kioki kiba kisonama va matadi, kiba
ki nkembo wuwombo mu mona ti bana ba
Iseli balembakana nkutu tala zizi ki Moyize
mu diambu di nkembo wu zizi kiandi, banza
ti nkembo beni wufueti suka 8 Buna kisalu ki
pheve kilendi vioka mu nkembo ko e? 9 Bila
enati kisalu kioki kimvananga thumbudulu kiba
ki nkembo, buna buevi buela bela nkembo wu
kisalu kioki kinatanga busonga e? 10 Bila beni
kiba ayi nkembo, vayi buabu kisiedi nkembo
ko va ntuala nkembo wowo wulutidi. 11 Bila
enati kioki kilenda suka kiba ayi nkembo, buna
buevi buelabela nkembo wu kioki kilendi suka
ko e? 12 Bu tuidi diana di phila yoyo buna diawu
tuididi mu kiphuanza kinneni. 13 Tuvanganga
ko banga bu vangila Moyize, wufuka zizi kiandi
muingi bana ba Iseli bedi tala tsukulu yi kioki
kiela suka. 14 Vayi diela diawu diba difuku. Bila
banza nate buabu, bu bantanganga minkanda
mi Nguizani yikhulu, nledi beni widi kaka
wufuku; wusia botolo ko bila mu kithuadi ayi
Klisto kaka wela botukila. 15 Bukiedika nate
buabu, bu bantanganga minkanda mi Moyize,
mintimamiawu midi mifuku kuidi nledi. 16
Vayi mutu niandi baluka kuidi Pfumu, buna
bosi nledi beni wubotukidi. 17 Pfumu niandi
pheve; koso kuidi pheve yi Pfumu kuawu kuidi
kiphuanza. 18 Beto boso bobo bizizi, bisi bifuku
nledi ko, biobi bilembo monisa nkembo wu
Pfumu banga mu lumueno, tukitulu mu mfikul'
andi mu nkembo wulembo buelamanga. Kiaku
kioki kisalu ki Pfumu; bu dinsundula kisalu ki
Pheve.

4 Bu didi ti bobo buididi kisalu kituvana
Nzambi mu kiadi kiandi, buna diawu tubika
vonga. 2 Tuloza mambu matsoni momo meta
vangininanga mu kinsueki. Tubikanga luvunu
ayi tubika balulanga mambu ma Nzambi. Vayi
mu monikisanga mambuma kiedika, buna
tueti kukimonikisanga kuidi batu boso muingi
batutala bumboti va ntuala Nzambi. 3 Enati
Nsamu Wumboti wowo tueti longa wukidi
wufuku, buna widi kaka wufuku kuidi bawu
badi mu nzila yi nzimbala, 4 kuidi batu bobo
kaba wilukilanga ko, bobo nzambi yi nza wawu
yifuka diela diawu muingi babika mona kiezila

ki Nsamu Wumboti wu nkembo wu Klisto. Klisto
niandi mfikula yi Nzambi. (aiōn g165) 5 Bila beto
tulonganga ko mambu meto veka vayi Pfumu
Yesu Klisto niandi tueti longa. Beto veka tuidi
bisadi bieno mu diambu di Yesu. 6 Bila Nzambi
yoyi yituba: bika kiezila kiba va khatitsika tombi,
niandi wukienzuka mu mintima mieto muingi
kakienzula nzayilu yi nkembo andi wowo widi
mu zizi ki Klisto. 7 Vayi kiuka beni kioki tueti
nata kidi mu mimvungu mituma mu diambu
lulendo lolo lulutidi ngolo luba lu Nzambi vayi
lubika ba lueto veka. 8 Bakutumonisanga ziphasi
zi phila mu phila vayi tusia vonga ko. Vayi mu
mambu makiadi, tusia loza diana dieto ko. 9
Batuyamisa vayi tusia yekolo ko. Batubeta vayi
tusia fua ko. 10 Tunata, mu zithangu zioso, mu
zinitu zieto lufua lu Yesu muingi luzingu lu
Yesu lumonika mu zinitu zieto. 11 Bila beto
tulembo zingi tuidi mu zithangu zioso va ntuala
lufua mu diambu di Yesu muingi luzingu lu
Yesu lumonika mu zinitu zieto zimfuanga.
12 Diawu lufua lulembo sadi kisalu mu beto
ayi luzingu lulembosadi kisalu mu beno. 13
Disonama ti: Minu ndiwilukila, diawu nditubila;
mu minu kimosi kioki beto mamveto tuwilukila,
diawu tutubila. 14 Tuzebi ti Nzambi wufulukisa
Pfumu Yesu mu bafua wela tufulukisa va kimosi
ayi Yesu; wela kutumonisa beto ayi beno va
ntual'andi. 15 Mambu moso momo madi mu
diambu di mamboti meno muingi nlemvo
wuba wuwombo ayi batu bawombo bela vutula
matondo mawombo mu diambu di nkembo
wu Nzambi. 16 Diawu diodi tuvonganga ko. Ka
diambu ko lunitu lueto lu kimutu lulembo bivi
fioti-fioti, vayi lunitu lueto lu Kipheve lulembo
kituka lumona, kadika lumbu. 17 Bila ziphasi
zieto zidi mu ndambu thangu kaka ayi vioka
kuandi zimvioka; ziawu zilembo kutukubikila
zitu kikakisukanga ko ki nkembo mu kambu
tezo. (aiōnios g166) 18 Bila beto thalu eto yisi
ko mu bima biobi tueti monanga vayi thalu
eto yidi mu biobi bi kabimonikanga ko. Bila
bima biobi bieti monikanga bidi kaka mu
ndambu thangu; bizingilanga ko zithangu zioso
vayi biobi kabimonikanga ko bieti zingila mu
zithangu zioso. (aiōnios g166)

5 Bila tuzebi ti enati nitu eto yifuidi, nzo
yoyi tueti vuandanga va ntoto, buna tubeki
nzo yoyi Nzambi, yisia vangulu mu mioko mi
batu ko. (aiōnios g166) 2 Bila bu tuidi mu nzo
yoyi yi kapu, tulembo kungila ku tsi ntima mu
diambu di tsatu yoyi yidi yeto yi vuata nzo eto
yi diyilu. 3 Bila enati tuvueti yawu, balendi
kutubata pheni ko. 4 Bukiedika, beto tukidi mu
nzo yayi yi kapu, tulembo kungi ku tsi ntima
bu tuidi ku tsi bizitu, bika sia ti tutidi vuluka
vayi tutidi vuata muingi luzingu lumina kioki
kimfuanga. 5 Niandi veka Nzambi wutukubikila
buawu ayi wutuvana pheve andi banga ndambu
mu bima biobi bidi ku ntuala. 6 Diawu diana
dieto didi mu zithangu zioso ayi tuzebi ti sumbu
tulembo zingila mu nitu yayi buna thama tukidi
ayi Pfumu. 7 Bila mu minu tueti diatila vayi
bika mu mambu tueti mona. 8 Khembingi ti
diana dingolo didi yeto vayi tutidi botuka mu
nitu yayi muingi tuenda vuandi vadi Pfumu.
9 Diawu, buba ti vuanda mu nitu yayi voti
botuka, mayindu meto madi kaka mu diambu
di monisa Pfumu khini. 10 Bila beto boso tuela
telama va ntuala ntilibinadu wu Klisto, mu
diambu kadika mutu katambula mfutu andi
boso bubedidi mavanga mandimamboti voti
mambimbi momo kavengi mu nitu andi. 11
Bu tuzebi ti Pfumu kafueti kinzuku, diawu
tueti tudila bufula mu diambu di buila bankaka
muingi bawilukila Pfumu. Nzambi wutuzebi
ayi diana tsidi ti beno mamveno lutuzebi ku
tsi mintima mieno. 12 Tukadi buela vutukila
kukitelimina kimbangi kuidi beno. Vayi tuluveni
diluaku diodi lulenda kukiniemisina mu diambu
dieto muingi lubaka bu vututila mimvutukuidi
batu bobo bakukiniemisanga mu mambu momo
mammonikanga mu meso vayi bika momo madi
mu ntima. 13 Enati bukiedika ti tuidi bivungisi,
buna bika diodi diba mu diambu di Nzambi.
Vayi enati tuidi ayi mayindu ma kiedika, diodi
didi mu diambu di mamboti meno. 14 Bila
luzolo lu Klisto lueti kutufietikisa, bu tumueni
ti, enati mutu wumosi wufuila mu diambu di
batu boso, buna batu boso bafua. 15 Wufua mu
diambu di batu boso muingi batu bobo banzinga
babika zingila mu diambu di bawu veka vayi mu
diambu di mutu wowo wuba fuila ayi wufuluka.
16 Diawu tona lumbu kiaki, tukadi buela tala
kadi mutu wumosi mu phila yi kimutu. Ka
diambu ko ti tutala Klisto mu phila yi kimutu,
vayi buabu tulendi buela kuntadila mu phila yi
kimutu ko. 17 Diawu enati mutu widi mu Klisto,
buna wuyikidi vangu kimona; mambu momo
makhulu maviokidi vayi mambu mamoso meka
mamona. 18 Mambu moso mama kuidi Nzambi

mabedi bila niandi wuvutula nguizani yeto ayi
niandi mu Klisto ayi niandi wutuvana kisalu
kivutulanganguizani. 19 Bila Nzambi, wuba mu
Klisto, bu kavutula nguizani ayi nza ayi niandi
veka mu kambu tangila batu zinzimbala ziawu.
Wutula mu beto mambu ma nguizani. 20 Diawu
tuidi bamvuala ba Klisto, banga ti mu beto
Nzambi kanlubudila. Diawu tulembo lulebila mu
dizina di Klisto: vutulanu nguizani ayi Nzambi.
21 Niandi kasia vola kadi disumu dimosi ko vayi
Nzambi wunkitula nkua masumu mu diambu
dieto muingi mu diambu diandi, beto tukituka
basonga va meso ma Nzambi.

6 Sumbu tueta sala va kimosi ayi Nzambi,
tukululeba mu diambu lubikatambula nlemvo
wu Nzambi mu phamba. 2 Bila Nzambi niandi
wutuba: Mu thangu yifuana, minu ndivana
mvutu ayi mu lumbu ki phulusu, minu ndisadisa.
Tala buabu yawu yayi thangu yifuana, buabu
kiawu kiaki lumbu ki phulusu. 3 Mu diambu di
kisalu kieto kikambu tsembolo, tuzolanga ko
mu mambu moso, monisa kadi mutu wumosi
mfiti. 4 Tueti kukimonisanga mu mambu moso
banga bisadi bi Nzambi muthatumunu yingolo,
mu mayama, mu ziphasi, mu maniongo; 5
mu zikhuba, mu minloko; mu zikhindu, mu
bisalu, mu kambu tulu, mu kukifuisa nzala
mu diambu di lusambulu, 6 mu vedila, mu
nzayilu, mu mvibudulu, mu mamboti, mu pheve
yinlongo, mu luzolo lukiedika 7 mu mambu ma
kiedika, mu lulendo lu Nzambi, mu binduanina
bisongabiobi binuanina ayi bikukikakila. 8 Va
khatitsika nkembo voti va khatitsika mvuezolo;
va khatitsika zitsangu zimboti voti zitsangu
zimbimbi; beti kutumonanga banga bankua
luvunu vayi tueti tubanga mambu ma kiedika.
9 Beti kutumonanga banga batu bakambulu
zabakana vayi tuzabikini. Beti kutumonanga
banga batu bafua vayi tulembo zingi. Beti
kutumonanga banga batu bazengolo nkanu
vayi tusi fua ko. 10 Beti kutumonanga banga
batu ba kiadi vayi mu khini tuidi mu zithangu
zioso; beti kutumonanga banga minsukami,
vayi batu bawombo tukitudi zimvuama. Beti
kutumonanga banga tuisi kadi kima ko vayi
beto tubeki bima bioso. 11 A beno basi Kolinto,
tulukembi mu kiphuanza kioso, ayi tuluzibudidi
mintima mieto. 12 Tusia kulukangila ntima
ko vayi beno lutukangila mintima mieno. 13
Bika ndiluyolukila banga bana bama baluzolo:
bika beno mamvenolutusadila banga phila
beto tulusadila. Lutuzibudila mintima mieno.
14 Lubika fubakananga ayi batu bobo ka
bawilukilanga Pfumu ko. Bila kithuadi mbi
kidi va khatitsika mambu masonga ayi mambu
mambimbi e? Kithuadi mbi kidi va khatitsika
kiezila ayi tombi e? 15 Kamba Klisto wulenda
wizana ayi Satana e? Kithuadi mbi kidi va
khatitsika mutu wuwilukila Nzambi ayi mutu
wukambu wilukila Nzambi e? 16 Kithuadi mbi
kidi va khatitsika Nzo Nzambi ayi bitumba e?
Bila beto tuidi Nzo yi Nzambi yi moyo. Niandi
veka Nzambi wutuba: Ndiela kala yawu va
kimosi ayi ndiela diata yawu, ndiela ba Nzambi
awu ayi bawu bela ba batu bama! 17 Diawu
Pfumu kakambila ti: Totukanu mu bawu ayi
vambananu yawu; lubika simba biobi bisumuka
muingi ndilutambula, 18 Pfumu nkua zingolo
zioso kakembi ti: Minu ndiela ba dise dieno

7 Bakundi bama baluzolo, sumbu tubeki zitsila
ziazi, bika tukivedisa mu mambu moso momo
malenda sumuna nitu ayi pheve mu diambu di
dukisa bunlongo bueto mu kinzikanga Nzambi. 2
Lutuvangisila bibuangu mu mintima mieno bila
kadi mutu buna luidi tusia vangila mbimbi ko.
Tusia yiba mutu ko; tusia baka bima bi mutu mu
diela di mbimbi ko! 3 Bika sia ti bila ndintubila
mambu mama mu diambu ndilubedisa. Nana
bila ndituama ku lukamba ti luidi mu mintima
mieto; buba mu luzingu voti mu lufua. 4
Diana dinneni didi yama mu diambu dieno ayi
ndieta kukiniemisabuwombo mu diambu dieno.
Bila ndikindusu buwombo ayi khini yiwombo
ndimmona mu ziphasi zieto zioso. 5 Bila mu
thangu tutula ku Maseduani, tusia baka kadi
buvundila ko vayi tumona ziphasi zi phila mu
phila; khindu ku nganda ayi tsisi mu khati. 6
Vayi Nzambi, niandi weta kindisa batu bobo
badi bavonga, wutukindisa mu thangu Tite
kayiza. 7 Bika sia ti ndizulu andi yawu kaka
yitukindisa vayi mu diambu di khindusulu
yi kabaka kuidi beno. Wutukamba lukanu
lungolo luidi yeno mu kumbona, wutukamba
kiadi kieno ayi luzolo lueno luwombo mu
minu. Mamoso momo maluta buela kumbonisa
khini. 8 Ka diambu ko enati kiadi ndilumonisa
mu diambu di nkanda wowondilufidisa, buna
ndikadi kudiniongina. Muaki enati ndinionga
diodi didi mu diambu ndimmona ti nkanda beni
wulumonisa phasi mu ndambu thangu. 9 Buabu

khini ndimmona, bika sia ti mu diambu di bu
luba mu kiadi, vayi mu diambu di kiadi kieno
kilunata nate ku balula mavanga. Bila kiadi beni
kiba mu luzolo lu Nzambi; tusia kuluvangila kadi
mbimbi ko. 10 Bila kiadi kioki kidi mu luzolo lu
Nzambi kimbutanga mbalululu yimavanga, yoyi
yinnatanga ku phulusu ayi bayi nionginanga ko.
Vayi kiadiki ntoto kieta nata lufua. 11 Bila kiadi
kioki kidi mu luzolo lu Nzambi kimbutanga
mambu mama mu beno: lueka bufula buwombo
mu beno; ndombolo yi nlemvo, lueka tina
mambu mambimbi, lueka mona tsisi, lueka
mona phuila yiwombo mu kumbona, bufula
buwombo lueka mu kisalu, bufula buwombo
mu tumbudila mutu vengi mbimbi. Lumonisa ti
luisi zaba diambu dimosi ko mu mambu beni.
12 Bila ndilusonikina, bika sia ti mu diambu
mutu wowo wuvangambimbi voti mu diambu di
mutu wowo bavangila mbimbi vayi mu diambu
bufula bobo luidi mu beto bumonika va meso
ma Nzambi. 13 Mu diambu di mamoso momo,
beto tukindusu. Va yilu khindusulu yoyi va
buelama diaka khini yinneni mu mona khini
yiba mu Tite, mu tala phila lumbuisila ntim'
andi. 14 Enati ndikiniemisa fioti va ntual'andi
mu diambu dieno, ndisia fuisu tsoni ko vayi
banga bu tueti kulukamba mambu ma kiedika
mu zithangu zioso; diawu niemisa koko tueti
kukiniemisa mu diambu dienova ntuala Tite
kuidi ku kiedika. 15 Ayi luzolo luandi kuidi beno
kuidi lungolo bu keta yindula tumamana kueno
beno boso, phila yoyo luntambudila ku tsi boma
ayi lukhuku. 16 Khini yiwombo ndimmona mu
tala ti ndilenda kulusilanga diana mu mambu
moso.

8 Zikhomba, tutidi buabu kulukamba nlemvo
wowo Nzambi kavangila banlongo mu
mabundu ma basi Maseduani. 2 Mabundu
beni mayamusu buwombo mu ziphasi zingolo;
ka diambu ko baba minsukami vayi mu
khini yingolo baba; diawu bavanina makaba
mawombo. 3 Ndikuditelimina kimbangi ti bawu
bavana boso bubela diluaku diawu; bavana
viokila mbakulu awu ayi basia kuiku ko. 4
Batuleba ngolo mu diambu bawu mamvawu
babaka nlemvo wu fubakanamu lusadusu lolo
lunkuenda kuidi banlongo ku Yelusalemi. 5
Bika sia ti bavanga boso bubela diana dieto
vayi bakivana thetibawu veka kuidi Pfumu, bosi
bakivana kuidi beto mu luzolo lu Nzambi. 6
Diawu tulombila Tite kiza manisa kisalu banga
bu katonina kiawu. 7 Beno luidi zimvuama
mu mambu moso: mu minu, mu thubulu, mu
nzayilu, mu bufula mu mambu moso, mu luzolo
luidi yeno kuidi beto. Diawu bufueni luba
zimvuama mu kisalu kioki ki kaba. 8 Ndikadi
kuluvana lutumunu vayi mu diambu di mu
bufula bu bankaka thidi tala keni luzolo lueno
luidi lu kiedika. 9 Bila beno luzebi nlemvo wu
Pfumu eto Yesu Klisto: niandi wuba mvuama
vayi wukituka nsukami mu diambu dieno muingi
mu sukamakuandi beno lukituka zimvuama.
10 Mu diambu diodi, ndieka kuluvana dibanza
diama bila difueni kuidibeno. Mu mvu wubedi,
lusia ba batheti kaka ko mu vanga vayi ayi mu
luzolo. 11 Diawu buabu lumanisa kisalu beni;
sumbu luba bufula mu vanga, bika luba bufula
mu manisa boso buididi diluaku dieno. 12 Enati
luzolo luvana luidi mu mutu, buna Nzambi
wunkikininanga makaba beni mu tala biobi bidi
yandi vayi bika sia ti mu biobi bikambulu yandi.
13 Lukanu lueto luisi ko ti bankaka baba mu
ndembama beno bu lulembo moni ziphasi vayi
tutidi beno boso ludedakana. 14 Mu thangu
yayi, woka ku bima bieno kubaka bu yukutisila
zitsatu zi bawu bakambulu. Bobuawu mu woka
ku bima biawu kubaka bu yukutisilazitsatu
zieno. Buawu bobo lulenda dedikinina 15 banga
boso busonimina: Mutu wowo wutota biwombo
kasia luta ko ayi mutu wowo wutota bifioti,
kasia kambu ko. 16 Matondo ndimvutula kuidi
Nzambi wutudidi mu ntima wu Tite bufula
bumosi banga bobo tuidi mu diambu dieno. 17
Wukikinina thumunu eto vayi bu kaba bufula bu
ngolo buna wuyiza kuidi beno mu luzolo luandi
veka. 18 Tufidisidi va kimosi ayi niandi khomba
yinkaka, yoyo mabundu moso metiniemisa mu
diambu di Nsamu Wumboti. 19 Buela diaka
mabundu mansobula muingi kenda yendanga
yeto mu kisalu kiaki ki nlemvo, kioki tueti
sala mu diambu di nkembo wu niandi veka
Pfumu ayi mu luzolo. Diambu di monisa bufula
bueto mu kulusadisa. 20 Tulembo vangi mambu
moso muingi ka diambu ko mutu wumosi
kabikakututubidila mu diambu di tsadulu yi
makaba mama. 21 Bila tueti kukikeba mu vanga
mambu mamboti, bika sia ti va mesoma Pfumu
kaka vayi ayi va meso ma batu. 22 Va kimosi
ayi bawu, tufidisidi khomb'eto, yoyo tumueni ti
widi nkua bufula bu tunkikinina mu zikhumbu
ziwombo mu mambu mawombo. Ayi buabu

bufula buwombo buidi yandi mu diambu di
diana diodi didi yandimu diambu dieno. 23
Mu diambu di Tite, niandi wunkalanga yama
va kimosi ayi widi nkundi ama mu kisalu mu
diambu dieno. Mu diambu di bakhomba zieto
bawu badi bamvuala ba mabundu, bawu badi
batu bammonikisa nkembo wu Klisto. 24 Diawu
lumonisa, ti lueta ku bazola ngolo muingi
mabundu makikinina ayi mazaba ti niemisa
tueti kukiniemisa mu diambu dieno kuidi ku
kiedika.

9 Ndimmona ti kadi mfunu ti ndilusonikina
mu diambu di lusadusu lufueti kuenda kuidi
banlongo badi ku Yelusalemi. 2 Bila nzebi
khubumunu eno mu luzolo lueno mu sadisa
ayi ndikukiniemisanga mu bila kioki kuidi
basi Maseduani, ndibakamba ti: "Akayi didi
dikubama tona mvu wubedi." Bufula bueno
bukindisa batu bawombo mu bawu. 3 Vayi
ndilufidisidi bakhomba zieto mu diambu di
niemisa koko tukukiniemisanga mu beno kubika
ba ku phamba, mu diambu luba bakubama
banga bobo ndikamba. 4 Bila enati ndambu
basi Maseduani bizidi yama, ayi, kuiza lubata
luisibakubama ko, buna tsoni yiwombo tuela
fua mu diambu di diana diodi tueti kulutudila.
Kadi sia ti beno luela fua tsoni vayi beto. 5
Diawu ndimuena ti bulutidi mboti mu lomba
bakhomba zina; zithuaminina kuidi beno, mu
diambu zikubika makaba momo luvanina tsila;
muingi maba makubama mu thangu ndiela tula
ayi mamonisa ti mu kiphuanza lueti vanina
vayi bika mu kuiku. 6 Lutebuka moyo ti: mutu
wunkunanga fifioti, fifioti kela tota vayi woso
wunkunanga buwombo, wela tota buwombo. 7
Bika kadika mutu kavana boso bu kazengidi mu
ntim'andi mu kambu luniongo ayi kambu kuiku
bila Nzambi weta zola mutu wowo weta vanina
mu khini. 8 Nzambi beki lulendo lu kuludukudila
lusakumunu loso mu diambu di mu zithangu
zioso ayi mu mambu moso lubaka bubakilanga
bima bioso biobi luidi mfunu ayi muingi lusala
buwombo bisalu bioso mu bufueni. 9 Banga
bu disonimina: Niandi wutembikisa, wuvana
kuidi minsukami; busonga buandi bulendi suka
ko. (aiōn g165) 10 Nzambi niandi weta vana
mimbutu kuidi nkuni ayi bidia, wela luvana ayi
kulufulusila mimbutu mieno ayi wela wokisa
mimbutu mi busonga bueno. 11 Niandi wela
kulukitula zimvuama mu bima bioso muingi
lubaka bu kabudilanga batu bankaka. Buna batu
bawombo bela vutudila Nzambimatondo mu
diambu di makaba meno, momo luela tambula
kuidi beto. 12 Bila makaba meno masi kaka
ko mu diambu di yukutisa zitsatu zi banlongo
kaka vayi ayi mu diambu di batu bawombo
bavutudila Nzambi matondo. 13 Bu bela mona
mfunu wu kisalu kieno, buna bela kembisa
Nzambi mu diambu di tumamana koko lulendo
monisa mu diambu di Nsamu Wumbotiwu
Klisto ayi mu diambu di luzolo lu kabudila bima
bieno kuidi bawu ayi kuidi batu boso. 14 Beta
kulusambidila bila beta ku luzola mu diambu di
nlemvo wunneni wowo Nzambi kaluvana. 15
Matondo kuidi Nzambi mu diambu di dikaba
diandi dinnenidiodi dilendi baka busudukusulu
ko.

10 Minu Polo, ndikululebila mu ndembama
ayi mu mamboti ma Klisto, bankaka beti
tuba ti minu nditubanga ko bu ndidi yeno va
kimosi vayi bu khambulu yeno va kimosi ndidi
mutu wu makhemi. 2 Lundemvukila, bu ndiela
kuiza kuidi beno, ndibika sadila makhemimomo
thidi sadila batu bobo bambanzanga ti mu
kinsuni tueti diatila. 3 Ka diambu ko tulembo
zingi mu nza vayi tunuaninanga mu kinsuni
ko. 4 Bila binduanina biobi tueti nuanina mvita
yeto bisi bi kinsuni ko vayi biawu bikibela ayi
lulendo lu Nzambi mu tulula zinzo zikindusu
ngolo. 5 Zinzo beni ziawu zikhanu zimbimbi
ayi mambu moso malenda kakidila nzayilu
yi Nzambi. Ayi tueti buila mayindu moso ma
mutu muingi matumimina Klisto. 6 Diawu
tuidi bakubama mu tumbudila kambu koso
ku tumamana mu thangu tumamana kueno
kuela duka. 7 Beno lueta tala mambu boso bu
meta monikina. Enati mutu wumbanzanga ti
vuiwulu kuidi Klisto; buna bika kazaba ti beto
mamveto tuvuiwulu kuidi Klisto. 8 Ka diambu
ko ndilembo kukiniemisa fioti mu diambu di
kipfumu kioki Pfumu katuvana mu diambu di
kudisa minu kieno, vayi bika sia ti mu diambu
di tulula minu kieno, buna ndilendi fua nn
tsoni ko 9 bila mbengi kuama monika ti banga
minu ndikulumonisa tsisi muminkanda miama.
10 Bila bankaka beti tubanga ti: "Minkanda
miandi zitu midi ayi ngolomidi vayi widi mutu
wulebakana enati niandi veka widi yeto va
kimosi ayi mambu keta yoluka masi kadi mfunu
ko." 11 Mutu wuphila yoyo, bika ti boso bu

tueti kulusonikina mu minkanda bu tuidi thama
ayi beno buawu buela bela mavanga meto
bu tuela ba yeno va kimosi. 12 Bila tumengi
kukidedikisa voti kukifuanikisa ayi bankaka
bobo beti kiteliminanga bawu veka kimbangi.
Bawu veka bu beti ku kitezangabawu na bawu
ayi bu beti kukifuanisanga mu bawu veka, buna
basi diela ko. 13 Vayi kuidi beto, tumengi kueto
kukiniemisa viokila tezo kieto. Muaki tueti
kukiniemisa kaka mu tezo kitutezila Nzambi
muingi tutula nate kuidi beno. 14 Tusabukanga
ko zindilu zieto mu kukiniemisa banga ti tusia
tula kuidi beno ko, bila beto tutula kuidi beno
mu diambu di longa Nsamu Wumboti wu Klisto.
15 Tukukiniemisanga ko mu bisalu bi batu
bankaka biobi biviokikini zindilu zieto. Vayi
tusidi diana ti enati minu kieno kilembo kuidi
bunakisalu kieto kiela yunduka mu beno boso
buididi zindilu zieto; 16 muingi tubaka bu
longila Nsamu Wumboti mu bizunga binkaka
bidi thamaviokila vovo luidi, bila tumengi
kukiniemisa mu kisalu kisala batu bankaka mu
bizunga bi batu bankaka. 17 Vayi woso mutu
tidi kukiniemisa, buna bika kakiniemisa mu
Pfumu. 18 Bila mutu wowo beta kikinina, bika
sia ti wowo weta kitelimina kimbangi niandi
veka vayi mutu wowo Pfumu keta telimina
kimbangi.

11 Thidi luvibidila fioti buvungisi buama.
Nyinga, bika lumvibidila. 2 Bila kiphala
kidi yama mu diambu dieno, vayi kiphala beni
ki Nzambi. Bila minu ndilukuedisa kuidi bakala
dimosi, Klisto; muingi ndiba kulutambika kuidi
Klisto banga ndumba yi vedila, yi kambu zaba
bakala. 3 Vayi boma ndimmona mu ziphila zioso,
mayindu meno mabika bivusu ayi zimbukusu
mu diambu di khuikumunu yeno mu mambu
matedi Klisto banga nioka bu kavukumuna Eva.
4 Bila enati mutu wunkaka wizidi mu kululonga
Yesu dinkaka, bika Yesu diodi tululonga, voti
lutambudi pheve yinkaka yiviakini ayi yoyi
lutambula; voti balulongidi Nsamu Wumboti
wunkaka wuviakini ayi wowo luwa; buna
lueti kikinina kueno. 5 Muaki ndimbanza ti
batu bobo bantedilanga “bamvuala banneni”,
basikumvioka ko. 6 Ka diambu ko ndisi ludede
ko, vayi nzayilu yidi yama. Tulumonisa yawu
mu mambu moso ayi mu ziphila zioso. 7
Nzimbala ndivanga bu ndikikulula minu veka
muingi beno luzangulubu ndilulonga Nsamu
Wumboti mu kambu futa e? 8 Minu ndimanisa
kiuka ki mabundu mankaka momo maba
kumfidisangazimbongo muingi ndilusadisa. Bu
ndiba kuidi beno, ndisia singimina mutu ko;
ka diambu ko phuila yi lusadusu ndiba. 9
Bila bakhomba baba ku Maseduani zindatina
bima bioso biobi bikhambu. Mu mambu moso,
ndikikeba mu diambu ndibika singimina mu
beno ayi ndiela kukikebanga. 10 Sumbu kiedika
ki Klisto kidi mu minu, kuisi ko mutu wulenda
kumbotula nkembo wowo mu tsi yoso yi Akayi.
11 Bila mbi e? Bila ndiluzolanga ko e? Nzambi
zebi buevi ndikuluzodilanga. 12 Mama ndilembo
vangi ndiela buela vanga diaka mawu mu
diambu di botula diluaku kuidi bobo bantomba
diluaku muingi batudedakana mu bilakioki
beta kiniemisina. 13 Batu bobo badi bamvuala
ba luvunu, badi bisadi bimvunanga batu ayi
beta kukikitulanga bamvuala ba Klisto. 14
Vayi disi diambu disiminina ko bila niandi
veka satana weta kituka mbasi yi kiezila. 15
Disi diambu disiminina ko enati bisadi biandi
binkitukanga banga bisadi bisonga. Vayi tsukulu
awu yela dedakana boso buididi mavanga
mawu. 16 Ndieka buela divutukila, mutu kabika
kumbanzila ti ndidi vungisi. Enati buawu,
buna bika luthambula banga vungisi, muingi
minu mamvamandikiniemisa fioti. 17 Mama
ndieka tuba, bika sia ti mu lukanu lu Pfumu
thubidi buawuvayi banga vungisi bila mbeki
mambu momo mfueti kukiniemisina. 18 Bu
didi ti batu bawombo balembo kiniemisa mu
diambu di mambu makinsuni, buna bika minu
mamvama ndikiniemisa. 19 Beno batu ba
nduenga luzebi vibidila bivungisi! 20 Luzebi
vibidila enati mutu wulukitudi bavika, enati
mutu wuluzionina kimvuama bueno, bongidi
bima bieno, wukizangudi, wulubetidi ku busu.
21 Tsoni ndimona mu tuba ti beto tumonika
batu balebakana. Vayi mu diambudiodi batu
bankaka batidi kukiniemisa. Banga vungisi
thubidi buawu, buna minu mamvana ndenda
kukiniemisa mu diambu beni. 22 Bawu badi
Baebelewo e? Minu mamvama ndidi Ebelewo.
Bawu badi basi Iseli e? Minu mamvama ndidi
muisi Iseli. Bawu badi mu nkuna Abalahami e?
Minu mamvama ndidi mu nkuna Abalahami. 23
Bawu bisadi bi Klisto e? Ndintuba banga vungisi,
minu ndiba viokidi. Bila minu ndiluta sala mu
bisalu bingolo. Ndikota mu nloko mu zikhumbu
ziwombo; bathuta khuba; zikhumbu ziwombo

ndimonina lufua. 24 Mu zikhumbu zitanu,
Bayuda bambeta makumatatu ayi divua di bikoti.
25 Zikhumbu zitatu ndibetolo bikoti; khumbu
yimosi ndizubulu matadi, mu zikhumbu zitatu
ndibinu lufua mu diama mu masuwa; ndiviokisa
lumbu kimvimba ayi builu bu mvimba va mbu.
26 Ndikiba kuwombo vayi ndimona boma mu
zinzadi, boma mu bidovula, boma mu diambu
di basi tsi ama Bayuda; boma mu diambu
di Bapakanu, boma mu mavula, boma mu
makanga, boma mu mbu ayi boma mu diambu
di bakhomba zi luvunu. 27 Ndimona phasi
mu bisalu bingolo; mu zikhumbu ziwombo
ndikambulu tulu. Ndimona nzala ayi phuila;
zikhumbu ziwombo ndifuilanzala mu diambu
di lusambulu; ndimona phasi mu diambu di
kiozi ayi mu diambu di kambu ku minledi mi
vuata. 28 Mu kambu buela yolukila mambu
mankaka, kadika lumbu ndieti natanga mfun'
ama: mayindu mu diambu di mabundu moso. 29
Nani mutu wulebakana muingi minu mamvama
ndiba wulebakana e? Nani buidi mu masumu,
vayi minu ndikadi mona kiadi mu ntima e? 30
Vayi enati mfueti kukiniemisa, buna mfueti
kukiniemisa mu diambu di lebakana kuama. 31
Nzambi ayi dise di Pfumu'eto Yesu Klisto, mutu
wowo widi wusakumunu mu mimvu mioso,
zebi ti ndisi mvuna ko. (aiōn g165) 32 Luzebi ti
ku Damasi, guvelinela yi ntinu Aletasi, wuvana
minsuamu sunga mafula moso ma divula mu
diambu bakhanga. 33 Vayi mu phidi yikangu
mu nsinga bathotudila va nela, bakhuludila mu
yenda baka ki luphangu. Buawu bobo ndivukila
va ntual'andi.

12 Kadi kuandi mfunu kuidi minu mu
kukiniemisa. Bika ndivioka ku mona-meso
ayi ku zitsongolo zi Pfumu. 2 Nzebi mutu
wumosi, mu Klisto, kumi mimvu minya mivioka
tona mambu beni mavangimina, bannata nate
ku diyilu di ntatu. Ndisi zaba ko keni mambu
momo mavangimina mu nitu andi, voti mu
kambu nitu andi, vayi Nzambi zebi. 3 Muaki
nzebi kaka ti mutu wowo, buba ayi nitu andi
voti kambu nitu andi, ndisi zaba ko vayi Nzambi
zebi; 4 Wunatu ku Paladisu ayi wuwa mambu
ma kitoko momo mutu kasi ko minsua mu
yolukila. 5 Ndilenda kukiniemisa mu diambu di
mutu wuphila yayi; vayi ndilendi kukiniemisa
ko mu diambu diama vayi ndenda kukiniemisa
kaka mu diambudi lebakana kuama. 6 Enati
thidi kukiniemisa, buna ndilendi ba vungisi ko
bila ndielatuba kaka mambu ma kiedika. Vayi
mbengi kuama kukiniemisa muingi mutu kabika
kumbela mayindu manneni malutidi momo
kammonanga mu minu voti momo keti wa mu
diambu diama. 7 Muingi ndibika kukiniemisa mu
diambu di matsiminanga ma zitsongolo ziozi,
diawu Nzambi kaphanina kimbevo mu nsuni.
Kiyiza banga mbasi yi satana mu kundiamisanga
muingi ndibika kukiniemisanga. 8 Mu diambu
diodi, mu zikhumbu zitatu ndisambidila Pfumu
mu diambu kimbevo beni kibotuka mu minu.
9 Vayi niandi wukhamba ti: “Nlemvo ama
wufueni mu diambu diaku bila lulendo luama
lueti monika mu lebakana.” Diawu mfueti
kukiniemisa kakamu lebakana kuama mu
diambu di lulendo lu Klisto luba va minu.
10 Diawu khini ndieti mona mu lebakana,
mu bifingu, mu ziphasi, mu yamusu ayi mu
maniongo momo ndieti mona mu diambu di
Klisto bila mu thangu ndidi wulebakana yawu
yoyi thangu ndididi ngolo. 11 Ndinyolukila
banga vungisi bila beno lukhuikidi. Nganu
beno lufueti kunduanina, bila ka diambu ko
ndidi mutu wu phamba; vayi batu bobolueta
tedilanga “bamvuala banneni”, basi kuphioka
ko. 12 Bidimbu bi mvuala bivangu mu beno mu
mvibudulu yoso: mu bikumu, mu bidimbu ayi
mu mavanga manneni. 13 Bila diambu mbi di
kambulu yeno diodi didi mu mabundu mankaka
e? Diambu beni diawu diadi: minu ndisia
singimina mu beno ko. Bika lundemvukila mu
nzimbala yoyi. 14 Khumbu yayi yintatu ndieka
kuizila kuidi beno. Bobuawu, ndisi nsingimina
mu beno ko bila ndisi mfunu bima bieno ko,
vayi beno veka ndintomba. Bila bika sia ti bana
bawu beta sadisa bambuta ziawu vayi bambuta
ziawu zieta sadisa bana bawu. 15 Mu khini
yiwombo, minu ndiela yekula bima biama bioso
ayi ndielakukiyekula minu veka mu diambu
dieno. Enati minu ndiluzodidi buwombobuna
beno fioti kaka lukunzodila e? 16 Ka diambu ko
minu ndisia singimina mu beno ko vayi bu didi
ti ndidi nkua mayuya, mu mayuya ndilubakila.
17 A buevi, beno lukhitula mvuama mu nzila
yi batu bobo ndilufidisila e? 18 Ndileba Tite
kiza kuidi beno ayi ndimfidisa va kimosi ayi
khomba yoyi ndiluyolukila. A buevi, lukitula
Tite mvuama e? A buevi, beto buadi tusia
diatila mu Pheve yimosi ko e? Tusia landakana
zithambi zimosi ko e? 19 Tona thama, lueti banza

ti tueti tomba kukinungisa va meso meno. Tueti
yoluka va ntuala Nzambi mu Klisto. Mu mambu
moso, bakundi bama, madi mu diambu di kudisa
minu kieno. 20 Bila boma ndimmona, mananga
bu ndiela kuiza kuidi beno, ndibika kuiza lubati
mu phila yoyi thididi ayi beno mamveno lubika
kumbona mu phila yoyi lunkambu zodila. Boma
ndimona ndiedi kuiza bati ziphaka, kiphala,
nganzi, nduanisani, mfinganasini, bimbanzila,
luniemo, divunzi. 21 Nyinga, boma ndimona bila
mananga bu ndiela kuiza; Nzambi welakumfuisa
tsoni va meso meno, kumbonisa kiadi ayi
kundidisa mu diambu di batu bobo batuama
vola masumu vayi basia balula mintima miawu
ko, mu zitsumukunu, mu kitsuza kiawu ayi mu
nzingulu yawu yimbimbi yoyi bazingila.

13 Khumbu yayi yintatu ndieka kuizila kuidi
beno. Mambu moso mela baka nzengolo
mu kimbangi ki batu buadi voti batatu. 2
Ndilulubula bu ndiyiza mu khumbu yimmuadi
kuidi beno. Ayi buabu sumbundikidi thama,
ndieka buela vutukila mu diambu di batu bobo
batuama vola masumu ayi mu diambu di batu
boso bankaka ti bu ndiela kuiza diaka buna kadi
mutu ndilendi mona kiadi ko. 3 Bila lutidi zaba
ti Klisto wunyolukanga mu minu vayi luzaba
ti Klisto beni kasi wulebakana ko va khatitsik'
eno vayi widi nkua lulendo va khatitsik'eno. 4
Ka diambu ko wufua va dikulusi mu lebakana,
vayi wulembo zingi mu lulendo lu Nzambi.
Mu kithuadi ayi niandi, beto mamveto tuidi
balebakana; vayi tuela zingila mu lulendo lu
Nzambi mu diambu dieno. 5 Lukifiongunina
beno veka ayi lukitala mu diambu di zaba kani
lulembo zingila mu minu! Luzabanga ko ti
Klisto Yesu widi mu beno e? Mananga lubua mu
ziphukumunu. 6 Tsidi diana ti beno luzebi ti beto
tusia bua mu ziphukumunu ko. 7 Tueti sambila
Nzambi muingi lubika vanga kadi diambu dimosi
di mbimbi; bika sia ti muingi tumonika batu
bafuana vayi muingi beno luvanga mambu madi
mamboti mu diambu beto tumonika batu babua
mu phukumunu. 8 Bila tulendi kakidila kiedika
ko vayi tunsadilanga kaka mu kiedika. 9 Khini
yiwombo tueti mona bu tueti ba balebakana vayi
beno bu luidi ngolo. Tueta lomba kuidi Nzambi
mu zitsambulu zieto mu diambu beno luba batu
bafuana. 10 Diawu diodi ndilusonikini mambu
moso mama bu ndikidi thama, muingibu ndiela
ba yeno va kimosi; ndibika sadila kipfumu
ayi lulendo lolo luphana Pfumu. Bila luawu
luidi mu diambu di tunga vayi bika sia ti
mu diambu di tulula. 11 Bakhomba baama,
mbanisini kuama. Bika lubanga mu khini, lusala
mu diambu di luba bafuana; lukikindisanga beno
na beno, luzingilanga mu nguizani. Luzingilanga
mu ndembama, buna Nzambi yi luzolo ayi yi
ndembama wela ba va beno. 12 Luvanasana
mboti beno na beno mu besi ki kinlongo. 13
Banlongoboso badi kuaku baluveni mboti. 14
Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto, luzolo lu
Nzambi ayi kithuadi ki Pheve Yinlongo bibanga
yeno beno boso.

Galatians

1 Minu Polo, mvuala, nditelo mbila, bika sia
kuidi batu voti mu nzila yi mutu vayi kuidi
niandi veka Yesu Klisto ayi kuidi Nzambi Tata
diodi difulukisa Yesu mu bafua. **2** Va kimosi
ayi bakhomba zibundani yama kuaku, tufidisidi
nkanda wawu kuidi mabundu ma Ngalatiya.
3 Bika Nzambi Dise dieto ayi Pfumu eto Yesu
Klisto baluvana nlemvo ayi ndembama. **4**
Klisto niandi mutu wukiyekula mu diambu
di masumu meto muingi katukula mu tsungi
yayi yi mbimbi boso buididi luzolo lu Nzambi,
dise dieto. **(aiōn g165)** **5** Bika katambula nkembo
mu mimvu mioso. Amen! **(aiōn g165)** **6** Minu
ndilembo simina mu mona ti beno luyekudi
mu nsualu mutu wowo wulutela mbila mu
nlemvo wu Klisto mu diambu di landakana
Nsamu Wumboti wunkaka. **7** Kuisi ko Nsamu
Wumboti wunkaka. Bila batu bankaka balembo
kotisa divunzi mu beno ayi batidi balula Nsamu
wumboti wu Klisto. **8** Buba ti beto veka voti
mbasi yi Diyilu, wukululonga mambu ma Nsamu
Wumboti wunkaka, makambu dedakana ayi
momo tululonga, buna bika kasingu. **9** Banga bu
tutuama tuba ayi buabu ndieka buela vutukila ku
dituba: enati mutu wululongidi Nsamu Wumboti
wunkaka wunkambu dedakana ayi wowo
lutambula, buna bika kasingu. **10** Bila buabu
lumbanzila ti ndintomba ti batu bakhikinina
voti Nzambi kakhikinina e? Lummuena ti batu
ndintomba monisa khini e? Enati minu batu
ndintomba monisa khini buna ndisiedi kisadi ki
Klisto ko. **11** Bakhomba baama, thidi luzaba ti
Nsamu wumboti wowo ndilusamunina wusia ba
kuidi mutu ko. **12** Bila ndisia kuwu tambula kuidi
mutu ko ayi kadi mutu kasia kundonga wawu ko.
Vayi niandi veka Yesu Klisto wutsonga wawu. **13**
Bila lutuama wa buevi bubela khadulu ama mu
dibundu di Bayuda; buevi ndiyamisina dibundu
di Nzambi ayi buevi ndiyamisina diawu; **14**
ayi buevi minu ndiviatukila Bayuda bawombo
baba mu thong'ama mu matedi kinzika mina
mi Bayuda; minu ndiluta ba bufula mu bawu
boso mu matedi kikhulu ki bakulu bama. **15**
Vayi Nzambi, mutu wowo wutsobula tona mu
vumu ki ngudi ama ayi wuthela mu nlemvo,
bu kamona khini **16** buna wumbonisa Muan'
andi muingi ndinsamuna kuidi Bapakanu. Buna
ndisia tuama kuenda tambula malongi kuidi
mutu ko **17** ayi ndisia kuenda ko ku Yelusalemi
kuidi bamvuala bathuamina vayi nditumbu
kuenda ku Alabi. Bosi ndibuela vutuka ku
Damasi. **18** Mimvu mintatu bu mivioka, bosi
ndiyenda ku Yelusalemi mu zabasana ayi Piela.
Kumi bilumbu bitanu ndivuandila ku nzo andi.
19 Ndisia mona mvuala yinkaka ko, botula kaka
Zaki khomba yi Pfumu Yesu. **20** Mu mambu
momo ndikulusonikina, Nzambi niandi mbangi
ama; ndikadi vuna. **21** Bosi ndiyenda ku Sili ayi
ku Silisi. **22** Muaki baklisto ba mabundu ma Yuda
basia kunzaba ko, **23** vayi zitsangu kaka baba
wanga ti: "Mutu wowo wubedi kutuyamisanga,
buabu niandi wulembo longi minu kioki kabedi
tombanga vonda." **24** Buna mu diambu diama,
bakembisa Nzambi.

2 Kumi mimvu mi nya bu mivioka, ndiyenda ku
Yelusalemi va kimosi ayi Balinabasi. Ndinata
Tite. **2** Ndiyenda ku Yelusalemi mu tumukina
tsongolo yi Nzambi. Ndiba sudikisa Nsamu
Wumboti wowo ndieti longa kuidi Bapakanu.
Ndivanga buawu mu kinsueki kuidi batu bobo
baba monikanga banga mintuadisi bila ndisia
zola ko ti kisalu kiama kithama ayi ki buabu
kimonika kiphamba. **3** Vayi ka diambu ko Tite,
wuba diata yama, niandi wuba muisi Ngelese,
kasia kuiku ko mu zengisa nitu'andi yi kibakala.
4 Momo mavangimina mu diambu di bakhomba
zi luvunu zifielumuka kota va tuba muingi zizaba
boso buididi kiphuanza kieto kitutambula kuidi
Yesu Klisto; mayindu mawu maba mu kutukitula
bavika. **5** Vayi tumanga kueto kuba tumukina,
ka diambu ko mu thangu yimosi muingi kiedika
ki Nsamu Wumboti kizingila mu beno. **6** Vayi
mu diambu di batu bobo beti kukibanzila ti
badi mintuadisi, ka diambu ko buevi babela;
diodi disi kuthala ko, bila Nzambi katalanga
zizi ko. Batu bobo basia buela kadi diambu
dimosi ko mu malongi mama. **7** Muaki bamona
ti Nzambi wuthuma mu longa Nsamu Wumboti
kuidi Bapakanu banga Piela bu katumunu kuidi
Bayuda. **8** Bila mutu wowo wusadila Piela muba
mvuala kuidi Bayuda; niandi wusala mu minu
muba mvuala kuidi Bapakanu. **9** Diawu Zaki,
Piela ayi Yowani, bobo badi banga makunzi ma
dibundu, bu bamona nlemvo wowo nditambula,
bayiza kutuvana, Balinabasi ayi minu, mboti
yoyo yimmonisa ti tueka mu kithuadi kimosi.
Batukindisa mu kuenda kuidi Bapakanu bosi
bawu benda kuidi Bayuda. **10** Batukamba

tutebukilanga minsukami moyo. Buawu ndieta
vanga. 11 Vayi Piela bu kayiza ku Antioshe;
ndimanga kunkikinina va meso ma batu bila mu
nzimbala kaba. 12 Bila tuamina batu bobo baba
kuidi Zaki biza, Piela wuba dianga va kimosi ayi
Bapakanu. Vayi batu bobo baba kuidi Zaki bu
bayiza, Piela wukivengumuna va ndambu ayi
wuvambana yawu bila boma kamona Bayuda.
13 Bayuda bankaka bavukumuka mu mayuya
ayi Balinabasi mamvandi wuvukumuka mu
mayuya mawu. 14 Vayi bu ndimona ti bakadi
buela diata mu bukiedika, boso buididi Nsamu
Wumboti, buna nditubidila Piela va meso ma
batu boso ti: “Enati ngeyo Nyuda, wunzingila
banga bu nzingilanga Bapakanu vayi bika banga
Bayuda, buna buevi wulembo kuikila Bapakanu
bazingila banga bueta zingila Bayuda e?” 15 Beto
tuidi Bayuda tona mu mbutukulu'eto vayi tuisi
bankua masumu ko va khatitsika Bapakanu. 16
Muaki tuzebi bumboti ti mutu kalendi kituka
ko wusonga mu kinzikanga mavanga ma mina,
vayi mu minu kaka mu Yesu Klisto. Diawu beto
mamveto tuwilukila Yesu Klisto muingi tukitulu
batu basonga mu minu Klisto vayi bika mu
mavanga ma mina; bila kuisi ko mutu wela kitulu
wusonga mu diambu di kinzikanga mavanga
ma mina. 17 Vayi bu tulembo tombi monika
batu basonga mu Klisto, diodi dimmonisa ti
beto mamveto tuidi bankua masumu. Diodi
dinsundula ti Klisto widi mvangi wu masumu e?
Nana. 18 Bila enati mambu momo nditiolumuna
minu veka, ndikikitudi buela kumatunga diaka,
buna ndieka mbundudi wu mina. 19 Bila mu
diambu di mina, minu ndifua muingi ndizinga
mu Nzambi; 20 Minu ndibandu va dikulusi va
kimosi ayi Klisto. Kadi sia ti minu ndinzinga vayi
Klisto niandi wunzinga mu minu. Ayi luzingu
ndilembo zingi mu nsuni, mu minu ndilembo
luzingila; minu kioki kidi yama mu Muana wu
Nzambi, mutu wowo wunzola ayi wukiyekula
niandi veka mu diambu diama. 21 Ndikadi vunza
nlemvo wu Nzambi, bila enati mu Mina mutu
kalenda kitukila wusonga buna mu phamba
kuandi Klisto kafuila.

3 A basi Ngalatiya luidi bivulu e? Nani
wululokidi e? Bila balusudikisa bumboti
buevi babandila Klisto va dikulusi. 2 Tala kiuvu
kimosi thidi ku luyuvula; mu mbi lutambudila
Pheve yinlongo e? Mu kinzikanga Mina voti bu
luwilukila Nsamu Wumboti wowo luwa e? 3 A
buevi luekila bivulu e? Beno lutonina mu Pheve,
buabu mu nsuni lueka manisina e? 4 Ziphasi
zi phamba kuandi lumona e? Enati bukiedika
zidi ziphasi ziphamba. 5 Lumbanzila ti Nzambi,
mutu wuluvana Pheve andi ayi wuvanga bikumu
mu beno, wumvanganga biawu mu diambu
di lunkinzikanga mina voti mu diambu di
luwilukila Nsamu Wumboti wowo luwa e? 6
Lutala Abalahami: Niandi wuwilukila Nzambi ayi
mu diambu di minu kiandi Nzambi kammonina
mutu wusonga. 7 Buna lufueti zaba ti batu
boso badi minu bawu bantangulungu bana ba
Abalahami. 8 Bosi masonoko mamonisa thama
ti Nzambi wela kitula Bapakanu batu basonga
va meso mandi mu diambu di minu; bosi tona
thama, wukamba Abalahami ti: Makanda moso
mela sakumunu mu diambu diaku. 9 Diawu
batu bobo badi minu basakumunu va kimosi ayi
Abalahami, mutu wu minu. 10 Bila batu bobo
bantulanga diana diawu mu kinzikanga Mina,
bawu boso badi ku tsi tsingulu; bila disonama:
Bika kasingu woso mutu wunkambu kinzikanga
thangu ka thangu mambu masonama mu buku
yi Mina ayi wunkambu ku masadilanga. 11
Diawu, dimonikini bumboti ti kuisi ko mutu
wunkitukanga wusonga va meso ma Nzambi mu
diambu di kinzikanga mina. Bila disonama mu
minkanda: Mutu wusonga wela zingilanga mu
minu. 12 Mina misia totukila mu minu ko vayi
woso mutu wunsadilanga mambu mama wela
zingila mu diambu di mawu. 13 Klisto wutukula
mu tsingulu yi tula mina mu beto bila niandi
veka wubaka tsingulu eto banga bu disonimina:
Bika kasingu woso mutu wubendo va dikulusi. 14
Divangimina bobo muingi Bapakanu, mu Klisto
Yesu, batambula lusakumunu lu Abalahami
ayi beto tutambula, mu minu, Pheve yoyi
Nzambi kavanina tsila. 15 Bakhomba baama,
bika tubonga kifuani ki mambu tummonanga
lumbu ka lumbu. Luzebi kueno ti enati mutu
sonikini nkanda mu diambu di wizana mu
diambu dimosi ayi nkundi andi buna, kuisi
ko mutu wulenda katula voti buela mambu
mankaka va yilu mambu momo masonimini.
16 Muaki Nzambi wuvana zitsila ziandi kuidi
Abalahami ayi kuidi nkun'andi. Basi sonika
ko: Kuidi minkuna miandi banga ti zitsila beni
zidi mu diambu di batu bawombo vayi kuidi
nkun'aku bu dinsundula mutu wumosi kaka:
Mutu beni Klisto. 17 Diambu thidi tuba diawu
diadi: Mina miomi miyiza zikhama ziya ayi

makumatatu ma mimvu bu mivioka milendi
vunza ko Nguizani yoyo Nzambi katula thama
mu Abalahami mu diambu yikitula tsila kima ki
phamba. 18 Enati kiuka kitotukila mu diambu
di kinzikanga mina buna disiedi mu diambu di
tsila ko. Vayi mu diambu di tsila beni, diawu
Abalahami kamonina mamboti ma Nzambi. 19
Vayi buna bila mbi Mina e? Mina mibuelimina
mu diambu di monisa mbi biobi masumu nate
nkuna, wowo wuvanunu tsila wutotuka. Zimbasi
zisamuna mina beni mu nzila yi phovi. 20 Muaki
phovi kasi phovi yi mutu wumosi ko. Vayi
Nzambi widi wumosi kaka. 21 Buna Mina midi
kimbeni ayi zitsila zi Nzambi e? Nana. Bila enati
vadi muina wuvanu, wulenda vana luzingu
nganu bukiedika ti busonga buntotukilanga
mu Mina. 22 Vayi masonoko meti tuba ti ntoto
wumvimba widi wukangama ku tsi minsua
mi masumu muingi mu minu mu Yesu Klisto,
babo banwilukilanga batambula mambu momo
baba vanina tsila. 23 Tuamina minu kiza, tuba
bakangama mu buvika bu Mina mu diambu di
vingila minu kioki kifueti zabukusu. 24 Diawu
Mina miba banga ntuadisi mu kutunata kuidi
Klisto muingi tukituka basonga mu diambu
di minu. 25 Vayi minu bu kiyiza, tusiala ko
ku tsi minsua mintuadisi wowo. 26 Bila beno
boso luidi bana ba Nzambi mu minu mu Klisto
Yesu. 27 Ayi beno boso lubotama mu Klisto,
lumana vuata Klisto. 28 Kusiedi kadi luviakunu
ko va khatitsika Nyuda voti Ngeleke ko; va
khatitsika mvika voti mutu wukulu ko; kusiedi
luviakunu ko va khatitsika bakala voti nketo ko
bila beno boso luidi mutu wumosi mu Klisto
Yesu. 29 Enati luidi mu Klisto buna luidi nkuna
Abalahami, ayi buna luela tambula bima biobi
Nzambi kavanina tsila.

4 Sumbu didi ti mutu wumvinginani kuika
bu kakidi muana lezi buna kasi luviakunu
ayi mvika ko; ka diambu ko niandi pfumu yi
bima bioso. 2 Muana beni kafueti tuama ba ku
tsi minsua mi minsungi ayi minkebi nate mu
thangu yizenga dise diandi. 3 Beto mamveto, mu
thangu tuba bana, tuba ku tsi kivika ki ziphevi
ziozi zi ntuadisanga nza. 4 Vayi thangu bu
yifuana, Nzambi wufidisa Muan'andi, wubutu
kuidi nketo, mu thangu Mina, 5 muingi kakula
batu bobo baba ku tsi kivika ki Mina mu diambu
tukituka bana ba Nzambi. 6 Sumbu luidi bana
bandi, diawu Nzambi katumina Pheve yi Muan'
andi mu mintima mieto; Pheve yoyi yeta tuba:
“Aba” bu dinsundula “Tata”. 7 Buabu wusiedi
diaka mvika ko vayi weka muana. Sumbu widi
muana buna Nzambi wela kukitula mvingidi wu
kiuka mu nlemvo andi. 8 Mu thama, bu lusia
zaba Nzambi ko, luba bavika ba zinzambi ziozi
zilendi dedokoso banga Nzambi ko. 9 Vayi buabu
luzebi Nzambi, voti Nzambi wuluzebi; buna
buevi lufueti buela vutukila diaka ziphevi ziozi
zikambulu lulendo ayi mfunu muingi lukituka
diaka bavika baawu e? 10 Lueti kinzikanga
bilumbu, zingonda, zitsungi ayi mimvu. 11 Tsisi
ndilembo moni mu diambu dieno tala kisalu
kioso kioki ndisedi mu beno kiedi ba kisalu
kiphamba. 12 Bakhomba baama, ndikululeba
lukituka banga minu bila minu veka ndidi banga
beno. Lusia kuphangila kadi mbimbi yimosi ko.
13 Keti luzebi ti kimbevo kiphana diluaku di
kulusamunina Nsamu Wumboti mu khumbu
yitheti. 14 Ka diambu ko kimbevo kiama kiba
kuluyamisanga vayi lusia ku ndenza ko ayi lusia
ku ndoza ko. Vayi beno luthambula banga mbasi
yi Nzambi, voti banga niandi veka Klisto Yesu. 15
Buna kuevi kutadisidi khini yoyi yibedi mu beno
e? Bila ndilenda telama kimbangi mu diambu
dieno ti enati baka bubela, nganu ludovula
meso meno mu diambu luphana mawu. 16
Vayi buabu ndieka mbeni'eno, bila ndilukembi
mambu ma kiedika e? 17 Batu bobo bammonisa
bufula bunneni va meso meno vayi zikhanu
ziawu zisi ko zimboti. Batidi luvambisa kaka ayi
minu mu diambu luluta ba bufula mu diambu
diawu. 18 Didi diambu dimboti mu ba bufula
mu zikhanu zimboti, bika sia ti b ndidi kaka
yeno va kimosi vayi bufueni kaka mu banga
bufula mu zithangu zioso. 19 Bana bama ba
luzolo, ndieka mona ziphasi zingolo mu diambu
dieno. Banga mianga mi nketo weka buta;
nate Klisto kela vangama mu beno. 20 Muaki
buabu, tsatu yiba va luidi ndidi ayi viakisa
thubulu ama bila simina ndilembo simina mu
diambu dieno. 21 Bika lukhamba, beno lutidi
zingila ku tsi minsua mi Mina; Lusudikanga ko
mambu mavanga Mina e? 22 Muawu musonama
ti Abalahami wubuta bana buadi babakala,
wumosi mu nketo wu mvika, wunkaka mu
nketo wu kiphuanza. 23 Muana wubutuka mu
nketo wu mvika, wubutukila mu kinsuni. Vayi
muana wubutuka mu nketo wu kiphuanza
wubutukila mu tsila yi Nzambi. 24 Mambu mama
madi banga nongo, baketo baba buadi balembo

monisa zinguizani zizole. Nguizani yivangulu
va mongo Sinayi ayi yibuta bana ba mvika.
Angali niandi nguizani beni. 25 Bosi Angali widi
mongo wu Sinayi, wowo widi mu tsi yi Alabi.
Niandi dedikini banga divula di Yelusalemi di
thangu yayi bila wulembo zingila mu buvika va
kimosi ayi bana bandi boso. 26 Muaki Yelusalemi
didi ku Diyilu dibeki kiphuanza, diawu ngudi
eto. 27 Bila masonama: Ngeyo nketo wusita,
bika wumona khini; Mona khini yiwombo ayi
yamikina Ngeyo nketo wunkambu monanga
mianga mibuta. Bila bana ba nketo wowo wu
baloza, bela ba bawombo viokila bana ba nketo
wukuelo. 28 Vayi beno bakhomba, luidi banga
Isaki, bana babutukila mu tsila. 29 Mu thangu
yina, muana wubutukila mu kinsuni wuyamisa
muana wubutukila mu lulendo lu Pheve. Buawu
bobo buididi mu thangu yayi. 30 Vayi masonoko
mbi malembo tubi e? Botula mvika ayi muan'
andi bila muana wu mvika kalendi kabula
ko kiuka va kimosi ayi muana wu nketo wu
kiphuanza. 31 Diawu bakhomba ziama, beto
tuisi bana ba nketo wu mvika ko vayi tuidi bana
ba nketo wu kiphuanza.

5 Klisto wutukula muingi tuba mu kiphuanza.
Diawu lusia ngolo mu ba bakinda; lubika
buela vutulu mu kivika. 2 Lungua, minu
Polo ndikulukamba: enati beno lutidi zengoso
zinitu, buna Klisto kasiedi kadi mfunu ko va
meso meno. 3 Ndikulukamba diaka ti: woso
mutu wuntomba zengoso nitu buna kazaba ti
kafueti kinzikanga Mina mioso. 4 Beno batu
luntombanga monika basonga va meso ma
Nzambi bu luntumukinanga Mina, lufueti zaba ti
luidi luvambana ayi Klisto; lusiedi ku tsi nlemvo
wu Nzambi ko. 5 Vayi kuidi beto, mu pheve
boso buididi minu kieto tueti vingidila diana
dikitukila basonga va meso ma Nzambi 6 Bila
mu Klisto Yesu; zengoso voti kambu zengoso
disi kadi mfunu ko. Vayi minu kieti monikina
mu luzolo lueto kiawu kilutidi mfunu. 7 Beno
luzawula thinu bumboti vayi nani wulukandikidi
muingi lubika tumukina mambu ma kiedika e?
8 Khakudulu yayi yisia totukila ko kuidi mutu
wowo wulutela mbila. 9 Banga bu beta tuba ti:
“Ndambu kuandi yi luvi yifueni mu diambu di
funisa falina bu yisobokosolo”. 10 Muaki minu
diana didi yama mu Pfumu ti lulendi ba mayindu
maviakana ko. Vayi mutu wowo wulembo kotisa
divunzi mu beno, kaba kuandi ti nani, wela baka
thumbudulu. 11 Bakhomba baama, enati minu
ndikidi longi ti zengoso nitu mfunu yidi, buna
bila mbi batu bafueti tatamana kundiamisa e?
Enati buawu bobo buna malongi mu diambu di
dikulusi yimeni malendi buela buisa batu ko.
12 Bika bakilueka bobo bankotisanga divunzi
mu beno. 13 Bakhomba baama, luzebi ti beno
lutelo mu diambu di kiphuanza vayi lubika
sadila kiphuanza beni mu diambu di kiba
diluaku divangilanga mambu ma kinsuni vayi
mu diambu di luzolo, lusalasana beno na beno.
14 Bila Mina mioso midi mifubakana mu muina
wawu: Zola ndiaku banga bu weta kizodila
ngeyo veka. 15 Enati lulembo kilueki beno na
beno ayi lulembo kikanzuna beno na beno buna
lukeba tala luedi vondasana beno na beno.
16 Diambu ndituba diawu diadi, ludiatila mu
Pheve, muingi luedi vanga zinzinunu zi nsuni.
17 Bila zinzinunu zi nsuni zidi ziviakana ayi
zinzinunu zi Pheve. Ziozi zinzinunu zi Pheve
zidi ziviakana ayi ziozi zi nsuni. Zinzinunu
beni ziazi zidi bumbeni, ziawu na ziawu, mu
diambu lubika vanga mambu momo lutidi. 18
Enati Pheve yilembo kuludiatisa buna lusiedi
ku tsi minsua mi Mina ko. 19 Muaki mavanga
ma nsuni momo meta monika mawu mama:
kitsuza, zitsumukunu, kindumba; 20 tsambudulu
yi bitumba; mazi; kithatu; ziphaka, kiphala;
zinganzi; zikhabunu; buimi; ziphambusu, 21
vambana mu malongi ma kiedika, kikhenene,
vonda, kolo malavu, phulu dia ayi nua ayi
mambu mankaka ma phila yina. Ndikulukamba
banga bu ndituama kulukamba ti baboso bobo
beti vanganga mambu mama; balendi baka ko
kuku mu kiuka ki kipfumu ki Nzambi. 22 Vayi
mbutu wu Pheve wawu wawu: luzolo, khini,
ndembama, mvibudulu, tsalasani, vanganga
mamboti, kikhuikizi, 23 banga batu balembama,
kukiyala. Mambu ma phila yayi masi bumbeni
ayi mina ko. 24 Bobo badi batu ba Klisto bamana
banda va dikulusi kinsuni kiawu va kimosi ayi
zinzinunu ayi zitsatu zi nsuni. 25 Enati tulembo
zingi mu pheve buna bika tudiatila mu pheve.
26 Tubika tombanga nkembo wu phamba ayi
tubikanga bisombolo mu beto na beto voti
tubika kukimonisinanga kikhenene beto na
beto.

6 Zikhomba, enati lubuididi wumosi mu beno
mu nzimbala, buna bika beno lundiatusu
kuidi Pheve, luvutula mu ndembama mutu wu

phila yoyi mu nzila ayi bika wulubuka ngeyo
tala wedi bua mu phukumunu. 2 Lunatasananga
bizitu bieno beno na beno bila mu nzila yoyi
lundukisila Mina mi Klisto. 3 Enati mutu
wukibanzidi ti niandi lutidi mfunu, vayi kasi
kadi mfunu ko buna mutu beni wulembo
kukivuni. 4 Bika kadika mutu katala mavanga
mandi; enati wulenda kukiniemisa; buna bika
kakiniemisa niandi veka vayi bika mu diambu
di batu bankaka. 5 Bila kadika mutu wela
nata wandi mfuna. 6 Mutu wowo banlonga
mambu ma Nzambi, kafueti kabudila mutu
wowo wulembo nlongisa ndambu yi bima bi
kavuidi. 7 Lubika kueno vunuka, basekininanga
Nzambi ko. Bila bioso bima weti kuna, biawu
wela tota. 8 Woso mutu kunini mu diambu
di nsuni andi buna wela tota biobi bieta buta
nsuni: mbivusu. Vayi woso kunini mu diambu
di Pheve buna wela tota biobi bieta buta Pheve:
luzingu lu kalumani. (aiōnios g166) 9 Tubika
vonga mu vanganga mamboti; bila beto kambu
vonga tuela tota mimbutu mu thangu yifuana.
10 Diawu diluaku bu dimonikini, buna bika
tuvanga mamboti kuidi batu boso vayi viokila
kuidi bakhomba zieto mu minu. 11 Lulembo
moni phila yitodidi bisono; mu koko kuama
ndilusonikini. 12 Batu bobo balembo lukuiki ti
lufueti zengoso balembo tombi monika va meso
ma batu. Balembo vangila bobo bila balembo
tini yamusu mu diambu di dikulusi di Klisto. 13
Bila bawu veka bazengo, bakinzikanga Mina ko.
Vayi bawu batidi kaka ti beno luzengoso muingi
bakiniemisa mu zinitu zieno. 14 Vayi mu diambu
diama, enati thidi kukiniemisa, buna ndenda
kukiniemisa mu diambu di dikulusi di Pfumu
eto Yesu Klisto. Bila mu diambu di dikulusi
beni nza yibandu va dikulusi mu diambu diama
ayi minu ndibandu va dikulusi mu diambu di
nza. 15 Bila zengoso voti kambu zengoso kuisi
mfunu ko. Diambu didi mfunu mu kituka vangu
kimona. 16 Bika ndembama ayi kiadi ki Nzambi
biba kuidi babo beta landakana thumunu yayi
va kimosi ayi kuidi nkangu wu Iseli wu Nzambi.
17 Tona buabu, kadi mutu kabuela kumbonisa
phasi bila biviasu bi Pfumu Yesu bidi mu nitu
ama. 18 Zikhomba, bika nlemvo wu Pfumu eto
Yesu Klisto wubanga yeno. Amen!

Ephesians

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu
Nzambi, fidisidi nkanda kuidi banlongo badi
ku Efeso ayi kuidi bobo badi bakuikama mu
Yesu Klisto. **2** Bika Nzambi Dise dieto ayi Pfumu
eto Yesu Klisto baluvana nlemvo ayi ndembama.
3 Bika Nzambi kakemboso, niandi Dise di Pfumu
eto Yesu Klisto! Niandi wutusakumuna mu
zitsakumunu zioso zi phila mu phila zi kipheve
mu Diyilu mu Klisto. **4** Tuamina tula zifundasio
zi ntoto, Nzambi wutusobula mu niandi mu
diambu tuba banlongo ayi batu bakambulu
tsembolo va ntual'andi **5** Bu didi ti niandi
wutuzola, wutukubika tona thama muba bana
bandi mu Yesu Klisto; boso buididi luzolo
luandi. **6** Mu diambu tusanisina Nkembo wu
nlemvo wu katuvanina mu kiluzolo kiandi. **7**
Mu niandi, beto tukudulu mu menga mandi;
tutambudila nlemvo mu masumu meto boso
buididi kimvuama ki nlemvo'andi. **8** Wowo
Nzambi kadukula mu buwombo, mu beto, mu
nzila yi nzayulu ayi diela di phila mu phila. **9**
Niandi wutuzabikisa matsueki ma luzolo luandi
boso bubela lukanu luandi lumboti lukakitezila
mu niandi. **10** Mu diambu di dedikisa luawu
zithangu bu ziela fuana: kutikisa va kimosi
bima bioso mu Klisto biobi bidi ku diyilu ayi
biobi bidi va ntoto **11** Mu diambu diandi beto
tutambudi kuku kieto ki phulusu boso buididi
lukanu lu mutu wowo wumvanganga bima
bioso mu luzolo luandi veka. **12** Mu diambu
tusanisina nkembo andi, beto tuba batheti
mu tula diana dieto mu Klisto. **13** Mu niandi
beno mamveno, bu lumana wa mambu ma
kiedika, Nsamu wumboti wu phulusu eno, mu
niandi luwilukila ayi lutudulu dimbu, pheve
yinlongo yoyo yivanunu tsila. **14** Pheve yinlongo
yidi dimbu mu kutumonisa ti tuela tambula
kiuka kieto mu diambu di khudulu yi batu
bobo Nzambi, kakibakila mu diambu di sanisina
nkembo andi. **15** Diawu tona mamvama bu
ndiwilu buididi minu kieno mu Pfumu Yesu
ayi luzolo luidi yeno mu banlongo boso; **16**
ndivonganga ko mu kuluvutudilanga matondo
kuidi Nzambi. Ndieti kulutebukilanga moyo mu
zitsambulu ziama; **17** mu diambu Nzambi yi
Pfumu'eto Yesu Klisto, dise di nkembo kaluvana
pheve yi nzayulu ayi yi tsongolo muingi lunzaba
bumboti, **18** muingi kakienzula diela dieno
ayi lusudika boso buididi diana diodi Nzambi
kalutedila ayi boso buididi kimvuama ki nkembo
wu kiuka kiandi va khatitsika banlongo; **19** ayi
boso buididi bunneni bu lulendo lolo luidi mu
beto tuwilukila; boso buididi lulendo lu zingolo
ziandi. **20** Wumonisa lulendo beni bu kafulukisa
Klisto mu bafua ayi bu kamvuandisa va koko
kuandi ku lubakala, mu Diyilu; **21** va yilu luyalu
loso, kikulutu kioso, lulendo loso, kipfumu kioso
ayi va yilu dizina dioso dizabikini; bika sia ti mu
tsungi yayi kaka vayi nate mu tsungi yela kuiza.
(aiōn g165) **22** Wutula bima bioso ku tsi bitambi
biandi ayi wumbieka Pfumuyi bima bioso mu
Dibundu. **23** Dibundu diawu nitu andi, fuluka
ku mutu wowo wumfulusanga bima bioso mu
bibuangu bioso.

2 Mu thama beno bu luba bafua mu zinzimbala
zieno ayi mu masumu meno; **2** mu mawu
beno ludiatila boso buididi ntoto wawu ayi boso
buididi Pfumu yi lulendo lu mbimbi, pheve
yinsalanga mu batu badi matingu. **(aiōn g165)**
3 Beto mamveto, tuba banga bawu; tuzingila
boso bubela zinzinunu zieto zi kinsuni ayi
tudukisa luzolo lu nsuni ayi lu mayindu meto.
Mu kimutu beto tuba batu bobo zinganzi zi
Nzambi zifueti buila banga batu bankaka. **4**
Vayi Nzambi nkua kimvuama mu kiadi mu
diambu di luzolo lunneni lolokatuzodila; **5**
wutuzingisa va kimosi ayi Klisto; beto bobo
tuba bafua mu diambu di zinzimbala zieto. Mu
nlemvo luvukila. **6** Wutufulukisa va kimosi ayi
niandi ayi wutuvuandisa va kimosi, mu Diyilu,
mu Klisto Yesu **7** mu diambu katumonisa mu
zitsungi ziela kuiza bunneni bu kimvuama ki
nlemvo andi mu diambu di mamboti mandi
kuidi beto mu Klisto Yesu. **(aiōn g165)** **8** Bila mu
nlemvo luvukila; mu nzila yi minu. Luvulusu
beni lusia ba kuidi beno ko vayi didi dikaba
di Nzambi. **9** Bika sia ti mu mavanga luvukila
muingi mutu kabika kuandi kukiniemisa. **10** Bila
beto tuidi bivangu biandi; tuvangu mu Klisto
Yesu mu diambu di vanganga mavanga mamboti
momo Nzambi kakubika tona thama muingi
tusadila mawu. **11** Diawu, lutebuka moyo ti beno
luba Bapakanu mu nsuni, baba kulutedilanga
batu bakambu zengo kuidi bobo baba tedilanga
bazengo. Nzengolo beni yivangimina, mu nitu,
mu mioko mi batu. **12** Lutebuka moyo ti mu
thangu beni, beno luba bavambana ayi Klisto,
lusia ba minsua mu vuanda mu divula di Iseli

ko bila luba banzenza mu zinguizani ziozi
zivanunu tsila; luba batu basobolo kuidi Nzambi
ko bila luba banzenza mu zinguizani zi Nzambi
zivanunu tsila; luba batu bakambulu diana ayi
bakambulu Nzambi va ntoto. 13 Vayi buabu, mu
Klisto Yesu; beno lutuama ba thama ayi Nzambi
vayi luyikidi bafikama mu diambu di menga
matengula Klisto. 14 Bila niandi ndembama yeto.
Niandi wukitula Bayuda ayi Bapakanumutu
wumosi ayi niandi wutiolumuna baka ki kithatu
kioki kiba vambisa. 15 Bila mu nsuni andi
niandi wuvonda mina va kimosi ayi zithumunu
ziandiayi minsiku miandi. Diodi divangimina
mu diambu di vanga mu niandi veka mutu
wumosi wumona wuntotukila mu batu buadi.
Buawu bobo kakotisila ndembama. 16 Mu
diambu kabaka bu vututila, mu nzila yi dikulusi,
nguizani yi bawu buadi mu nitu yimosi kuidi
Nzambi bu kavondila kimbeni kiawu va dikulusi.
17 Klisto wuyiza ayi wusamuna ndembama kuidi
beno luba thama ayi wusamuna ndembama
kuidi bobo baba bafikama. 18 Bila, mu diambu
diandi, beto yawu tubeki minsua mu kota kuidi
Tata mu Pheve yimosi. 19 Diawu, beno lusiedi
diaka banzenza ko voti minkibi ko, vayi lueka
buabu basi tsi va kimosi ayi banlongo ayi basi
nzo yi Nzambi. 20 Beno lutungu va yilu fundasio
yi bamvuala ayi mimbikudi. Yesu Klisto, niandi
ditadi di mfunu di fuma. 21 Mu niandi nzo yoso
yibundusulu va kimosi ayi yilembo yundukamu
diambu yiba Nzo yi Nzambi yinlongo mu Pfumu.
22 Ayi mu niandi, beno lulembo tungulu va
kimosi mu diambu lukituka nzo yimvuandanga
Nzambi mu Pheve.

3 Mu diambu dieno beno Bapakanu, diawu
minu Polo ndididi wukangama mu nloko
wu Klisto. 2 Bila ndimbanza luwa phila
yididi kisalu ki nlemvo kioki Nzambi kaphana
mu diambu dieno. 3 Mu tsongolo, niandi
wunzabikisa matsueki ma lukanu luandi.
Mawumomo ndilusudikisidi mu zindambu zi
mambu manneni. 4 Beno tanga wawu buna ma
lusudika bumboti boso buididi diela diamamu
diambu di matsueki momo ma Klisto. 5
Muaki mu zitsungi zikhulu Nzambi kasia tuama
zabikisa matsueki beni kuidi batu ko banga
phila kazabikisidi mawu buabu mu lusadusu lu
pheve Yinlongo kuidi bamvuala bandi ayi kuidi
mimbikudi miandi. 6 Dinsueki beni diawu diadi:
mu diambu di Nsamu Wumbote, Bapakanu mu
kithuadi kiawu ayi Yesu Klisto, babeki minsua
va kimosi ayi Bayuda mu tambula kiuka kimosi
kioki Nzambi kalembo lundila batu bandi. Beka
binama binitu yimosi ayi bafubikini mu tsila
yoyo Nzambi kavana mu Klisto Yesu. 7 Minu
ndiyika kisadi ki Nsamu beni Wumboti boso
buididi dikaba di nlemvo wu Nzambi; nlemvo
wowo kaphana mu lulendo luandi. 8 Nyinga,
minu ndidi mutu wulutidi kambu minsua mu
banlongo bosovayi Nzambi wuphana nlemvo
wowo, wu samunina kuidi Bapakanu kimvuama
ki Klisto bu kabulendi tezakana ko. 9 Ayi mu
diambu di sudikisa bumboti va meso ma batu
boso, buevi Nzambi, mutu wuvanga bima bioso,
kalembo dukisila matsueki momo masueko
thama; (aiōn g165) 10 muingi buabu, mu nzila
yi Dibundu, minyadi ayi bakulutu boso badi
mu diyilu bazaba buididi diela di Nzambi mu
ziphila zioso; 11 banga bu kakubikila mawu tona
thama momo malembo dedakana mu Klisto
Yesu, Pfumu eto. (aiōn g165) 12 Mu diambu diandi
ayi mu diambu di minu mu niandi buabu tubeki
minsua mu telama va zizi ki Nzambi mu diana
dioso. 13 Diawu ndikululomba, lubika vonga
mu diambu di ziphasi ziama ziozindilembo
moni mu diambu dieno; bila ziawu zidi nkembo'
eno. 14 Diawu ndieta fukimina, va ntuala
Tata; 15 bila mu niandi makanda moso ma
batu bawilukila madi va ntoto ayi ku diyilu
batambudila dizina. 16 Ndinkulombanga, boso
buididi kimvuama ki nkembo'andi, mu diambu
kalukindisa mu lulendo mu nzila yi Pheve andi
mu matedi mutu wu khati. 17 Ayi mu diambu di
Klisto kavuanda mu mintima mieno mu minu.
Ndinlombanga diaka ti beno lumena mianzi ayi
lutungu bumboti mu luzolo. 18 Buna buawu
bobo lulenda baka bu sudikila va kimosi ayi
banlongo boso phila luzolo lu Klisto luididi
siadila, kula, phinda ayi zangama, 19 ayi zabila
luzolo beni ti luawu luviatukidi nzayulu yoso
ayi muingi luba bafuluka mu kinzambi kioso ki
Nzambi. 20 Bika mutu wowo wulenda vanga mu
buwombo-wombo viokila momo tueti lombanga
voti tueti yindulanga boso buididi lulendo
luandi lolo lueti sala mu beto, 21 katambula
nkembo mu Dibundu ayi mu Klisto Yesu mu
zitsungizioso ayi mu mimvu mioso! Ameni. (aiōn
g165)

4 Minu Polo, ndidi mu nloko mu diambu di
Pfumu ndikululeba, ludiatila mu khadulu

yifuanikini ayi mbila yoyo kalutedila. 2 Bika
luba batu bazebi kukikulula; badi nlembami ayi
mvibudulu. Bika, mu luzolo, kadika mutu kazaba
kanga ntima mu diambu di ndiandi. 3 Lunuana
ngolo mu keba kithuadi mu Pheve Yinlongo,
mu nzila yi ndembama. 4 Nitu yidi yimosi
kaka ayi Pheve yidi yimosi kaka. Bobuawu
Nzambi wulutela ku diana dimosi. 5 Pfumu
yidi yimosi kaka, minu kidi kimosi kaka ayi
mbotokolo yidi yimosi kaka. 6 Nzambi widi
wumosi kaka, niandi dise di babo, wunyadilanga
batu boso, wunsalanga mu babo ayi widi mu
babo. 7 Vayi kadika mutu mu beto wutambula
nlemvo boso bubela dikaba di Klisto. 8 Diawu
katubila: Bu kakuma ku Diyilu, wunata basi
nloko ayi wuvana batu makaba. 9 Vayi diambu
diadi: wukuma ku Diyilu buevi dinsundula e?
Dinsundula wutuama kuluka kuna tsi ntoto. 10
Mutu wowo wukuluka, niandi kuandi wukuma
ku yilu vioka diyilu mu diambu kawesa bima
bioso. 11 Bila niandi wuvana dikaba kuidi
bankaka mu ba bamvuala, bankakamimbikudi,
bankaka minsamuni mi Nsamu Wumboti,
bankaka mimvungi ayi bankaka minlongi. 12
Wuvanga buawu mu diambu di fuanisa banlongo
mu sala kisalu kiawu ayi mu diambu di thungulu
yi nitu yi Klisto; 13 nate beto boso tuela tula
mu kithuadi kimosi mu minu ayi mu zaba
bumboti Muana Nzambi ayi mu tula mu tezo
ki mutu wuyunduka; mutu wowo wudedikini
mu khudulu yiduka yi Klisto. 14 Buna tulendi
buela ba bana balezi ko, bobo bannatungu
ayi bandiengosongo kuidi yoso-yoso pheve yi
malongi meti singimina mu luvunulu batu ayi
mu diela diawu di mbimbi di sadila zinzila
zimbimbi mu diambu di zimbisa batu. 15
Vayi beto zingilanga boso buididi mu luzolo,
buna tuela yunduka mu mamo nate kuidi
Klisto; niandi ntu wu Dibundu. 16 Mu niandi
nitu yimvimba yidi yiyikakana ayi yibundana
bumboti mu madikulu madi mu nitu. Buna
kadika nama bu kieti sala kisalu kiandi mu
bufuana, nitu yimvimba yilembo yunduka ayi
yilembo tungu yawu veka mu luzolo. 17 Tala
diambu ndikulukamba ayi ndibuela vutudila mu
Pfumu ti: lubika buela diatila banga Bapakanu,
banlandakananga mayindu mawu ma buvungisi
18 ayi diela diawu didi mu tombi. Diawu badidi
banzenza mu luzingu lu Nzambi mu diambu
di buvulu buidi mu bawu, buntotukilanga mu
mintimamiawu midi banga matadi. 19 Bazimbisa
mambu moso momo ma kimutu; bakiyekula mu
vanganga mambuma tsoni mu diambu bavanga
mambu moso masumuka ma phila mu phila.
20 Vayi buawu ko beno lulongukila Klisto. 21
Bila beno lusudika mambu momo batuba mu
diambu diandi ayi momo balulonga mu niandi
mu phila yi mambu ma kiedika madi mu Yesu.
22 Buna lubika nzingulu eno yi khulu, luloza
kimutu kieno kikhulu kiokizinzinunu zi luvunu
zilembo bivisa. 23 Vayi lukituka bamona mu
pheve yi diela dieno. 24 Bika luvuata mutu
wumona, wuvangulu boso bubela mayindu
ma Nzambi, mu busonga ayi mu bunlongo bu
kiedika. 25 Diawu lubika vunasana beno na
beno, vayi, bika kadika mutu katuba mambu
ma kiedika kuidi ndiandi, bila beto boso tuidi
binama bi nitu yimosi. 26 Enati fuema lufuemini,
lukeba tala luedi vola masumu; lubika lunda
nganzi nate va masika. 27 Lubika vana satana
diluaku. 28 Mutu wowo wubedi yibanga bika
kabika buivi; vayi bika kasala ayi kasala mu
mioko miandi kisalu kioki kidi kifuana mu
diambu kabakabiobi kafueti kabudila bobo badi
basukama. 29 Bika mambu mambimbi mabika
totukila mu miunu mieno. Vayi momo kaka
madi mamboti, mafueni mu tunga minu boso
buididi zitsatu ziawu mu diambu mamonisa
mamboti kuidi batu bobo balembo wa mawu.
30 Lubika monisa pheve Yinlongo yi Nzambi
kiadi bila mu Pheve beni Nzambi katudila
dimbu kiandi mu beno mu diambu di lumbu ki
khudulu. 31 Bika mambu ma ndudi, ma kikhesi,
ma nganzi ayi ma yamikinina, ma mfingulu
mabotuka mu beno va kimosi ayi mambu mamo
mambimbi. 32 Bika kadika mutu kamonika mutu
wumboti kuidi ndiandi; lumonasanangakiadi,
lulemvukilanga badieno banga bobo Nzambi
kalulemvukila mu Klisto.

5 Sumbu luidi bana bobo Nzambi keta zola,
bika lusokudila Tata. 2 Ayi ludiatila mu luzolo
banga bu tuzodila Klisto bu kakiyekula niandi
veka kuidi Nzambi mu diambu dieto banga
malasi ma tsudi yi kitoko ayi banga dikaba. 3
Kitsuza ayi zitsumukunu zinkaka zi phila mu
phila ayi zitsatu mu baka bima bi phila mu
phila, zibika monika mu beno boso buididi
bufuana kuidi banlongo. 4 Ka diambu ko mambu
matsoni, mambu ma buvungisi ayi malueya
mabika monika mu beno bila masi fuana kuidi
beno ko. Vayi bika, mu mambu meno, luzaba

vututdilanga Nzambi matondo. 5 Bila luzebi
kueno ti nkua kitsuza, nsumuki voti mutu
wunzolanga baka bima bi phila mu phila (niandi
dedikini ayi mutu wunsambilangabitumba)
kalendi baka kiuka ko mu kipfumu ki Klisto ayi
ki Nzambi. 6 Mutu kabika kuluvuna mu mambu
ma phamba. Bila mu diambu di mambu ma
phila yoyo, nganzi yi Nzambi yeta buila batu
bobo bazolanga ko kuntumukina. 7 Diawu kadi
fubakana ayi batu ba phila yoyo. 8 Bila bubedi,
beno lubedi tombi vayi buabu lueka kiezila mu
Pfumu. Bika ludiatila banga bana bakiezila! 9
Bila kiezila kimbutanga mamboti, busonga ayi
kiedika. 10 Luzaba sobulanga mambu moso meti
monisanga Pfumu khini. 11 Lubika fubakana
mu mavanga ma tombi; momo mabutanga ko
makundivayi bika lutumbudila mawu. 12 Bila
mambu momo beta vanga mu kitsueki, tsoni
madi mu yolukila mawu. 13 Vayi kiezila bu
kiela totula mambu moso va nganda buna bosi
mela monika. 14 Kiezila kiawu kintotulanga
bima bioso va nganda. Diawu beta tubila ti:
Kotuka kuaku ngeyo wulembo leki tulu; fuluka
mu tsi bafua, ayi Klisto wela ku kienzula. 15
Diawu, lukeba mu diambu di phila yoyo lufueti
diatila mu bufuana. Lubika ba banga bivungisi,
vayi bika luba batu badiela. 16 Muaki lusadila
thangu, bila bilumbu bi tueka bieka bimbimbi.
17 Diawu lubika ba banga bivungisi vayi lusudika
bumboti boso buididiluzolo lu Pfumu. 18 Lubika
kolongo malavu, bila mu mawu mueti totukila
divunzi vayi bika luba bawala mu Pheve. 19
Bika lukikindisanga mu minkunga mikubuku,
mu minkunga mi sanisinaayi mu minkunga
mi kipheve. Luyimbila ayi lusanisina Pfumu
mu mintimamieno mimvimba. 20 Mu zithangu
zioso, luvutudilanga Nzambi Tata matondo
mu mambu mamo mu dizina di Pfumu'eto
Yesu Klisto. 21 Bika kadika mutu kakinzika
ndiandi mu diambu di lukinzu luidi yeno mu
Klisto. 22 Beno baketo, lukinzika babakala beno
banga bu lueta kinzikila Pfumu. 23 Bila bakala
niandi Pfumu yi nketo banga Klisto bu kadidi
Pfumu yi Dibundu, nitu'andi. Niandi Mvulusi
wu dibundu beni. 24 Sumbu Dibundu didi ku tsi
minsua mi Klisto, buawu bobo baketobafueti
bedla ku tsi minsua mi babakala bawu mu
mambu moso. 25 Beno babakala, luzola baketo
beno banga Klisto bu kazodila Dibundu, bila
wukiyekula mu diambu di Dibundu beni, 26
muingi kadikitula di nlongo mu mambu mandi
ayi di vedila bu kamanisa ku disukula mu
nlangu, 27 muingi kadimonisa kuidi niandi veka,
Dibundu di kitoko, dikambulu ditona di mvindu,
dikambulu minkanza, voti dikambulu diambu
di phila yoyi vayi didi dinlongo ayi dikambulu
tsembolo. 28 Bobuawu babakala bafueti zola
baketo bawu banga bu beta zodila zinitu ziawu.
Bila bakala diodi dieta zola nketo andi buna
weta kukizola niandi veka. 29 Bila kuisi ko mutu
weta lenda nitu andi. Vayi wukuyidikilanga,
wukuyikebanga banga Klisto bu keta kebila
Dibundu, 30 bila beto tuidi binama bi nitu andi.
31 Diawu bakala kela bikila dise diandi ayi ngudi
andi mu diambu di bundana ayi nketo andi,
ayi, bawu buadi bela kituka nitu yimosi. 32
Disuama diodi didi dinneni; vayi ndinyolukila
mu diambu di Klisto ayi dibundu. 33 Vayi mu
diambu dieno, bika kadika bakala kazola nketo
andi bangabu keta kukizodila niandi veka ayi
kadika nketo kakinzika bakala diandi.

6 Beno bana, lutumukina bambuta beno mu
Pfumu bila buawu bufueni. 2 Kinzika Dise
diaku ayi ngudi aku bila wawu muina wutheti
widi ayi tsila. Tala tsila beni yawu yayi: 3 muingi
wumona mamboti ayi wuzinga buwombo va
ntoto. 4 Diawu, beno madisa lubika fuemisanga
bana beno vayi luba yundudila mu kuba vananga
zindongi ayi zindubu mu Pfumu. 5 Beno bavika,
lutumukina bapfumu zieno zi ntoto mu lukinzu
ayi mu lukhuku mu kiedika kioso ki ntima
banga kuidi Klisto. 6 Lusala kisalu kieno bika
sia ti mu thangu zilembo ku lusungi bangati
beno luntomba monisa batu khini, vayi banga
bavika ba Klisto miomi mieta vanga luzolo lu
Nzambi mu mintima mimboti. 7 Bika lusala
kisalu kieno mu luzolo lumboti banga beno
lunsadila Pfumuvayi bika batu. 8 Bila luzebi
ti Pfumu wela futa kadika mutu mu dioso-
dioso diambudi bumboti diela vanga mutu, kaba
mvika voti mutu wu kiphuanza. 9 Beno bapfumu
bobuawu luvangila bavika baeno. Lubika kuba
yamisa bila ayi beno ayi bawu Pfumu yimosi
kaka yidi yeno, yoyo yidi ku diyilu. Bila niandi
katalanga bizizi bi batu ko. 10 Mu manisa, bika
lukikindisanga mu Pfumu ayi mu lulendo lu
zingolo ziandi. 11 Bila kioki luvuata binduanina
bioso bi Nzambi muingi lubakabu telimina va
ntuala luvunu lu satana. 12 Bila mvita yeto yisi yi
nsuni ko ayi yi menga ko, vayi tueti nuanisanga
bikulutu, bipfumu, batu ba lulendo badi mu

tombi ayi tunuanisanga ziphevi zimbimbi zidi
mu tsi yi kipheve. (aiōn g165) 13 Diawu lubonga
binduanina bioso bi Nzambi, mu diambu lubaka
bu kukitabila mu lumbu kimbimbi ayi bu lumeni
nunga lutelama nanguinate kuna tsuka. 14
Diawu, lutelama, lukanga kiedika mu luketo
lueno banga sentila ayi bika luvuata busonga
bu Nzambi banga kikhutu kisengo. 15 Bika
bufula bu longa Nsamu wumboti wu ndembama
buba zisapatu mumalu meno. 16 Bika va yilu
mambu moso, lubonga minu banga nkaku
wowo lulendazimina madionga moso ma mbazu
mamfidisanga mutu wu mbimbi. 17 Bika phulusu
luba budu kisengo mu mintu mieno ayi mambu
ma Nzambi maba mbedi yi Pheve. 18 Mu
lusadusu lu Pheve, lusambila zitsambulu zioso
zi phila mu philaayi zindombolo mu zithangu
zioso. Luvanga buawu mu thatumunu yingoloayi
lubika vonga. Lusambidila banlongo boso. 19
Bika lutsambidila mu diambu di mu thangu
ndinzibula munu, ndibaka mambu mafueni,
momo ndilenda tuba mu diambu di samuna mu
kibakala matsueki ma Nsamu Wumbote. 20 Mu
diambu di Nsamu wumboti beni ndididi mvuala,
mvuala wowo widiwukangama mu zisieni.
Lusambila mu diambu ndisamuna wawu mu
kibakalabanga mu phila mfueti kuwuyolukila.
21 Mu diambu di luzaba phila ndididi ayi mambu
ndilembo vangi, buna khomb'eto wu luzolo
Titsike, widi kisadi kikuikama mu kisalu ki
Pfumu, wela ku lukamba mambu moso madi
mu diambu diama. 22 Mu bila kioki ndilufidisidi
niandi muingi kalukamba zitsangu zieto ayi
kabomba mintima mieno. 23 Bika Nzambi Tata
ayi Pfumu Yesu Klisto bavana bakhomba zioso
ndembama, luzolo ayi minu. 24 Bika nlemvo
wuba kuidi babo bobo banzolanga Pfumu eto
Yesu Klisto mu luzolo lu kiedika.

Philippians

1 Polo ayi Timote, bisadi bi Yesu Klisto,
bafidisidi nkanda kuidi banlongo boso mu
Klisto Yesu badi ku Filipi ayi kuidi mintuadisi
mi dibundu va kimosi ayi bisadi. 2 Bika nlemvo
ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi, Dise dieto,
ayi Pfumu'eto Yesu Klisto bibanga yeno. 3 Minu
ndieti vutula matondo kuidi Nzambi ama mu
mambu moso momo ndieti kulutebukilanga
moyo. 4 Ndieti sambila mu diambu dieno beno
boso mu kadika diluaku ayimu khini ndieti
buvangila mu kadika thangu; 5 mu diambu di
kithuadi ki luidi mu longa Nsamu Wumboti
tona mu lumbu kitheti nate mu lumbu kiaki. 6
Mu bila kioki ndidi diana dikuikama ti mutu
wowo wutona kisalu kimboti mu beno wela
kimanisa nate mu lumbu ki Yesu Klisto. 7
Didi difuana kuidi minu mu ba mayindu ma
phila yoyi mu diambu dienobeno boso bila
ndikulunatanga mu ntim'ama; buba bu ndiba
wukanga ayi bu ndinuanina Nsamu Wumboti
ayi bu ndikuwukindisanga, beno luba yama
mu kithuadi mu nlemvo wu nditambula. 8
Nzambi niandi mbangi'ama: mu phila ndieti
kuluzodila beno boso mu luzolo lu Klisto
Yesu. 9 Tala diambu ndieti luta lombanga mu
zitsambulu ziama: luzolo lueno lubuelama mu
tezo kiviatukidi ayi luba diela ayi tsudukulu
yimboti mu mamoso. 10 Buna luela tula mu
tezo kisuasisila mambu malutidi kitoko. Buawu
boboluela ba bavedila, bakambulu tsembolo
nate mu lumbu ki Klisto 11 bu luela ba bawala
mu mavanga masonga madi mu Yesu Klisto
mu diambu di nkembo ayi nzitusu wu Nzambi.
12 Zikhomba, thidi luzaba ti mambu momo
ndibuilulu maluta sadisa mu tembikisa nsamu
Wumboti. 13 Bila divula dioso ayi batu boso
bankaka, bazebi buabu ti mu nloko ndidi mu
diambu ndieti sadila Klisto. 14 Buela diaka,
bakhomba bawombo, bu batula diana mu
Pfumu mu diambu di zisieni ziama, baluta
baka bufula bu yolukila mambu ma Nzambi
mu kibakala ayi mu kambu boma. 15 Bukiedika
ti bankaka balembo longi Klisto mu diambu
di kikheneneayi mu diambu di beti findisanga
ziphaka. Muaki bankaka balembo longilanga
wawu mu mayindu mamboti. 16 Batu baba
balembo bu vangila mu luzolo bu bazebi ti minu
ndivanu kisalu ki vavila Nsamu Wumboti. 17
Vayi bobo bankaka, mu ziphaka kaka beti longila
Nsamu Wumboti wu Klisto. Mayindu mawu
masi ko mamboti. Batidi buela kumbonisa phasi
mu ntima bu ndidi mu zisieni. 18 Buna buevi e?
Muaki balongila mu luvunu voti mu kiedika,
minundilembo moni khini bila Klisto wulembo
longo. Ayi ndiela luta mona khini 19 bila nzebi
ti phulusu ama yawu tsukulu yi mambu mama,
bu nzebi ti beno lulembo sambila mu diambu
diama ayi Pheve yi Yesu Klistoyilembo tsadisa.
20 Bila diambu diodi ndilembo vingila ayi diodi
tsididi dianadiwombo diawu diadi: ndilendi
fuisu tsoni mu diambu dimosi ko. Buba buabu
voti mu zithangu zioso, mu diambu di diana
diama dingolo, bu nzebiti Klisto wela kemboso
mu nitu'ama bu ndidi moyo voti bu mfuidi. 21
Bila kuidi minu, Klisto niandi luzingu luama
bosi lufua luidi ndandu yinneni. 22 Vayi enati
mfueti zinga mu nsuni, diodi mfunu didi mu
sala diakakisalu ki Pfumu. Buna buabu ndikadi
buela zaba diambu mbi mfueti sobula. 23 Buabu
mambu muadi malembo mfietikisa: thidi vika
kuenda ayi kala va kimosi ayi Klisto, bila diawu
dilutidi mboti; 24 vayi didi diambu di mfunu
kuidi beno minu ndizinga mu nsuni. 25 Bu ndidi
diana diodi, nzebi ti ndiela zinga ayi ndiela
vuandayeno beno boso mu diambu luenda ku
ntuala ayi mu diambu di khini yi minu kieno;
26 muingi luluta kukiniemisa mu Klisto mu
diambu diama bu ndiela vutuka kuidi beno. 27
Vayi bika ludiatila kaka mu khadulu yifueni
mu diambu di Nsamu wu Klisto muingi buba ti
ndizidi voti ndilumona, voti ndikambu kuiza,
ndiwa ti beno luidi lutelama mu Pheve yimosi
kaka ayi lunnuana mudiela dimosi mu diambu
di minu ki Nsamu Wumboti, 28 mu kambu
monoso tsisi kuidi bambeni zieno. Kioki kidi
dimbu kikubamonisa ti bela bungu vayi kuidi
beno kidi dimbu ki phulusu eno. Mamoso momo
kuidi Nzambi maba. 29 Bila balumona kiadi,
mu diambu di Klisto, bika sia ti mu diambu di
kunwilukila kaka, vayi, ayi mu mona ziphasi
mu diambu diandi; 30 mu nduanunu yi mvita
yimosi banga yoyi lumona ndinuana ayi luzebi
ti ndikidi nuani nate buabu.

2 Enati vadi mbombolo mu Klisto, enati vadi
khuludulu yi ntima mu luzolo, enati vadi
kithuadi mu Pheve, enati vadi luzolo ayi
mbonokono yi kiadi 2 buna ludukisa khini
ama: luba mayindu mamosi; luba luzolo lumosi,

Pheve yimosi ayi mayindu meno mabanga
kaka mu diambu dimosi kaka. 3 Kadi diambu
dimosi lulendi vangila mu ziphaka ko voti mu
diambu di tomba nkembo wuphamba ko vayi
mu kukikulula, bika kadika mutu kayindula ti
niandi kasi mfunu ko; wunkaka wunlutidi. 4
Kadika mutu kabika tomba mamboti mandi
veka vayi kabanzila mamboti ma batu bankaka.
5 Bika luba mayindu mamosi, momo maba mu
Klisto Yesu. 6 Niandi bu kaba lunitu lu kinzambi
vayi kasia tomba kukidekisa ayi Nzambi ko.
7 Vayi wukikulula niandi veka, wukikinina
kituka mvika. Wukituka phila yimosi ayi batu;
ayi khadulu andi yimonika banga yi batu.
8 Wukikulula niandi veka bu katumamana
nate ku lufua, lufua va dikulusi. 9 Diawu
Nzambi kannangikila ayi kamvanina dizina
diodi diviokidi mazina moso. 10 Mu diambu
di dizina di Yesu makuma, ma bivangu bioso,
mafukama, biobi bidi ku Diyilu, va mbata ntoto
ayi ku tsi ntoto; 11 Ayi bitambudila ti Yesu
Klisto niandi Pfumu, mu diambu di nkembo wu
Nzambi Tata. 12 Diawu, bakiluzolo biama, sumbu
luidi tumamana mu zithangu zioso, bika lusala
ayi luvanga mambu mafueni mu diambu di
phulusu enomu tsisi ayi mu lukhuku. Bika sia ti
bu ndidi yeno vayi luluta bu vanga bu khambulu
yeno. 13 Bila Nzambi niandi weti vanga mu
beno luzolo lu sadila ayi lu vangila boso buididi
lukanu luandi lumboti. 14 Bika luvangila mambu
moso mu kambu maniunguta ayi ziphaka 15
muingi luba batu bakambulu tsembolo ayi luba
batu bavedila, luba bana ba Nzambi bakambulu
nzimbala va khatitsika tsungi yi batubaluvunu
ayi yi batu bambimbi. Mu bawu lueti lezama
banga minda, va nza; 16 mu monisa mambu ma
luzingu mu diambu di nkembo ama mu lumbu ki
Klisto muingi ndibika ba monika ti mu phamba
ndizawudila voti mu phambandisadila. 17 Vayi
enati menga mama malenda dukulu banga
dikaba va yilu dikaba ditambuku ayi va yilu
kisalu ki minu kieno buna khini ndieti monaayi
ndieti yangalala va kimosi ayi beno boso. 18
Buawu bobo beno mamveno, monanu khini ayi
yangalalanu va kimosi ayiminu. 19 Tsidi diana
mu Pfumu yesu, ti ndielai kulufidisila Timote
mu nsualumuingi mamvama ndikindusu mu
thangu ndiela wa zitsangu zieno. 20 Bila kuisi
ko mutu wunkaka kuaku, botula kaka niandi,
widi mayindu banga mama ayi wukulubelanga
mayindu mu diambu di mambu meno. 21 Bila
bawu boso bantombanga mamboti mawu veka
vayi bika mamboti ma Yesu Klisto. 22 Muaki
luzebi beno veka buevi kamonisina kisalu kiandi
bu kasala yama mu samuna Nsamu Wumboti
banga muana ayi dise diandi. 23 Minu mana
zaba bu nkuendila mambu mama, buna ndiela
kulufidisila niandi nsualu. 24 Muaki tsidi diana
mu Pfumu ti minu veka ndieka nduka kuiza ku
lutala. 25 Vayi mbueni buabu ti bulutidi mboti
mu kulufidisila Epafolodite, khomb'ama, kisadi
yama ayi kinuani yama, vayi mvual'eno ayi
kisadi kienomu diambu di zitsatu ziama. 26 Bila
mayindu mawombo maba yandi mu diambu
dieno ayi mu kiadi kaba bu luwa ti bela kaba
mbela. 27 Kimbevo kingolo kiba yandi, fioti
fisiala nganu wufua; vayi Nzambi wummona
kiadi. Bika sia ti niandi kuandi kaka Nzambi
kamonina kiadi vayi ayi minu mamvama muingi
ndibika banga mu kiadi mu zithangu zioso. 28
Diawu ndilufidisidi niandi mu nsualu muingi bu
luela kummona; lumona khini ayi kiadi kiama
kidekuka. 29 Luntambula mu Pfumu mu khini
yingolo. Lukinzikanga batu baphila yoyi. 30
Bila wedi kafuidi mu diambu di kisalu ki Klisto.
Wuyekula luzinguluandi mu diambu di kuphana
lusadusu lolo beno lusia kuphana ko.

3 Mu manisa, bakhomba ziama, monanu khini
mu Pfumu. Kadi kuandi phasi kuidi minumu
kulusonikina mambu momo ndilusonikina vayi
didi thomoso kuidi beno. 2 Lulubuka mu diambu
di zimbua; mu diambu di bisadi bimbimbi, mu
diambu di batu bobo beti kukiluekanga mu
zinitu ziawu. 3 Bila beto tuidi batu bobo bazengo
mu bukiedika; tunsambilanga mu Pheve yi
Nzambi ayi tueti kukiniemisanga mu Klisto
Yesu ayi tutulanga ko diana dieto mu mambu
ma nsuni, 4 ka diambu ko ndilenda baka bila
ki tudila diana diama mu nsuni. Enati mutu
wunkaka wulenda baka bila ki tudila diana
diandi mu nsuni buna minu ndutidi. 5 Bila minu
ndizengoso mu lumbu kinana. Minu ndidi muisi
Iseli, mu dikanda di Benzami, ndidi Ebelewo
wubutu kuidi bambuta ba Baebelewo. Mu matedi
Mina minu ndidi Mfalisi. 6 Mu mambu ma
bufula, ndiyamisa Dibundu. Mu mambu ma
busonga, momometi ba mu khinzukulu yi Mina,
kadi bila ki tsembolo kisia monika ko mu minu.
7 Mambu momo ndiba moninanga mambu ma
ndandu, buabu ndieka mamonamambu ma
phamba mu diambu di Klisto. 8 Bika sia ti

momo kaka vayi mambu moso ndieka mamona
maphamba mu diambu di diambu diodi dilutidi
mfunu: zaba Klisto Yesu, Pfumu'ama. Bila mu
diambu diandi ndibikidi mamo. Ayi ndieka
mamona meka banga tsobo mu diambu ndibaka
ndandu mu Klisto; 9 muingi ndiba monika
mu niandi bika mu busonga mu minu veka,
busongabobo bueti totukila mu Mina. Vayi
busonga bobo bueti totukila mu lusadusu minu
mu Klisto, buawu busonga bu Nzambi mu nzila
yi minu. 10 Buawu bobo thidi zabila Klisto,
lulendo lu mfulukulu andi, kithuadi ki ziphasi
ziandi ayi dedakana yandi mu lufua luandi 11
muingi nditula, enati baka bubela, ku mfulukulu
yi bafua. 12 Bika sia ti nditambudi mfutu voti
nditudidi ku tezo ki mutu wufuana vayi ndieti
zawula thinu muingi ndibaka bu tambudila
mfutu sumbudidi ti Klisto Yesu wumbuila. 13
Zikhomba, minu ndimbanza ti nditambudi ko
mfutu beni; vayi diambu dimosi ndieti sadila:
ndieti tumbu mana zimbakanamambu momo
madi ku mbusa ayi tula zingolo mu mambu
momo madi ku ntual'ama. 14 Diawu ndilembo
zawudila thinu mu diambu di tambula mfutu
wu lutelo luba ku diyilu; lutelo lu Nzambi mu
Klisto Yesu. 15 Diawu beto boso tuidi bafuana,
bika tuba mayindu momo. Enatimu diambu
dinkaka, mayindu meno madi mankaka buna
Nzambi wela kulusonga diawu. 16 Vayi mu
tezo kieki tueka, bika tudiatila mu mayindu
mamosi. 17 Zikhomba, bika lutsokudila beno
boso ayi bika thalu'eno yiba mu batu bobo
beti sokudila ndiatulu'eto, boso buididi kifuani
kioki tulumonisa. 18 Bila zikhumbu ziwombo
nditua ma kulukamba ayi ndieka buela vutukila
buabu ayi matsuela mu meso ti batu bawombo
balembo zingila banga bambeni zi dikulusi
di Klisto. 19 Luzaba ti tsukulu'awu zimbala
bila vumu kiawu kiawu Nzambi awu; beti
kukiniemisa mu mambu momo meti kuba fuisa
tsoni; mayindu mawu madi mu bima bi nza. 20
Vayi beto tuidi basi divula didi ku Diyilu, kuna
tulembo vingidila Pfumu Yesu Klisto, banga
Mvulusi. 21 Niandi wela kitula nitu eto yi kiadi
mu kuyikitula banga nitu andi yi nkembo mu
lulendo lolo luidi yandi lu tudila bima bioso ku
tsi luyalu luandi.

4 Bakhomba baama ziluzolo, tsatu yi kulumona
ndidi; beno lueti ku mbonisa khini yiwombo;
beno luidi mfutu'ama. Diawu bika luba bakinda
mu phila yoyi, mu Pfumu, beno bakiluzolo bama.
2 Minu ndileba Evodi ayi Sintisha, baba mayindu
mamosi mu Pfumu. 3 Ngeyo mamvaku, nkundi
wukiedika wu kisalu, ndikulomba wusadisa
baketo bobo banuana yama mu diambu di
tembikisa Nsamu Wumboti, va kimosi ayi
Kelema ayi bakundi bama bankaka ba kisalu
bobo mazina mawu madi masonama mu Buku
yi moyo. 4 Bika lumonanga khini mu zithangu
zioso mu Pfumu. Ndieka buela vutukila, bika
lumonanga khini. 5 Bika lembama kueno
kuzabakana muidi batu boso; Pfumu weka
nduka. 6 Lubika banga mayindu kani mu diambu
dimosi; vayi mu mambu moso bikaluzabikisa
zitsatu zieno kuidi Nzambi mu lusambulu ayi mu
zindombolo va kimosi ayi phutudulu matondo. 7
Buna ndembama yi Nzambi, yoyi yiviokidi diela
dioso, yela keba mintimamieno ayi mayindu
meno mu Klisto Yesu. 8 A bakhomba, mambu
moso makiedika, mambu masonga, mambu
moso mavedila, mambu moso mafueni mu zola,
mambu moso mayenda tsangu yimboti, enati
vadi diambu dimboti, diambu difueni niemoso;
buna bika mambu momo maba mu mayindu
meno. 9 Mambu momo lulonguka, momo
lutambula, momo luwa, momo lumona kuidi
minu bika lusadilanga mawu. Buna Nzambi yi
ndembama wela banga yeno. 10 Khini yiwombo
ndimona mu Pfumu bu lubeki diaka diluaku
di kumbanzila. Nyinga, lutuama kumbanzila
vayi lusia baka ko diluakudivangila diambu.
11 Ndisi tubila buawu ko mu diambu ndidi
mfunu wu bima. Bila minu, mu zithangu zioso
ndilonguka banga mu khini mu bima biobi
bidi yama. 12 Minu nzebi zingila mu thangu yi
tsukumunu ayi nzebi zingila mu thangu mbeki
bima biwombo. Mu bima bioso ayi mu mambu
moso minu ndilonguka mu ba wufuana mu
thangu mbeki bidia, mu thangu ndidi nzala,
mu thangu mbeki bima biwombo voti mu
thangu ndidi wusukama. 13 Minu ndilenda
vanga mambu mamo mu diambu di mutu wowo
wukukhindisanga. 14 Vayi diambu dimboti
luvengi bu lufubikini mu ziphasi ziama. 15
Beno veka basi Filipi luzebi bumboti ti va
thonono tsamununu wu Nsamu Wumboti,
bu ndibotuka ku Maseduani, kadi dibundu
dimosi disiakutsadisa ko botula kaka beno. 16
Bu ndiba ku Tesalonika, khumbu yimosi voti
zikhumbu zizole beno lumfidisila lusadusu mu
mambu momo ndibela mfunu. 17 Muaki ndisia

tomba makaba ko vayi ndintomba mimbutu
miba miwombo mu diambu dieno. 18 Minu
nditambula bima bioso, ayi mbeki biwombo;
ndieka ayi bima bifuana tona Epafolodite
kandatini makaba maba kuidi beno. Mawu maba
banga malasi matsudi yi kitoko, makaba maviku
momo Nzambi kakikinina ayi mammonisa khini.
19 Nzambi'ama wela yukutisa zitsatu zieno; boso
buididi kimvuama kiandi ki nkembo mu Klisto
Yesu. 20 Nkembo kuidi Nzambi eto ayi Tata mu
mimvu mi kamimani. Amen. (aiōn g165) 21 Luvana
mboti kuidi banlongo badi mu Klisto Yesu.
Bakhomba badi yama vava baluveni mboti.
22 Banlongo boso baluveni mboti vayi bobo
beti vuanda ku nzo Sezali balutidi kuluvana
mboti. 23 Bika nlemvo wu Pfumu'eto Yesu Klisto
wubanga yeno.

Colossians

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu
Nzambi va kimosi ayi khomb'eto Timote, **2**
tufidisidi nkanda kuidi banlongo ayi bakhomba
zikuikama mu Klistobadi ku Kolosayi. Bika
nlemvo ayi ndembama bi Nzambi, Dise dieto
bibanga yeno. **3** Beto tueti vutula matondo
kuidi Nzambi, Dise di Pfumu eto Yesu Klisto, bu
tueti sambila mu zithangu zioso mu diambu
dieno **4** bu tuwilu tsangu yi minu kieno mu
Klisto Yesu ayi luzolo lolo luidi yeno mu diambu
di banlongo boso; **5** mudiambu di diana diodi
lukubukulu mu Diyilu ayi diana diodi lutuama
wa mu mambu ma kiedika ma Nsamu wumboti.
6 Nsamu wumboti beni wutula nate kuidi beno
banga bu wididi mu nza yimvimba. Wawu
weti buta mimbutu ayi wulembo yendi ku
ntuala; banga buididi mu beno tona lumbu
kioki luwa ayi luzaba nlemvo wu Nzambi mu
kiedika kiandi kioso. **7** Epafalasi, nkundi eto
wu luzolo mu kisalu, niandi wululonga wawu.
Niandi widi kisadi kikuikama ki Klisto mu
diambu dieno. **8** Niandi wutuzabikisidi boso
buididi luzolo lueno mu pheve. **9** Diawu tona
lumbu kioki tuwa buawu, beto mamveto, tukadi
vonga mu kulusambidila ayi mu lomba muingi
luba lufuluka mu nzayilu yi luzololuandi; mu
nduenga yoso ayi mu diela di Kipheve. **10** Mu
diambu ludiatila mu phila yifuana mu Pfumu,
muingi lummonisa khinimu mambu moso; bu
lumbutanga mimbutu mu mavanga mambote
ayi luetayunduka mu nzayilu yi Nzambi. **11**
Niandi wela kulukindisa mu zingolo zioso boso
buididi lulendo luandi lu nkembo mu diambu
lubaka bu vibidila mu mambu moso ayi bu
kangila ntima nate kuna tsukulu. **12** Mu khini,
luvutulanga matondo kuidi Tata wutufuanisa
muingi mamveno lubaka bu tambudila kiuka
kioki kalundila banlongo boso mu kiezila.
Bila: **13** Niandi wutukula mu lulendo lu tombi
ayi wutunata mu Kipfumu ki Muan'andi wu
luzolo; **14** mu niandi tutambudidi khudulu ayi
tutambudidi nlemvo wu masumu. **15** Niandi
mfikula yi Nzambi yi kayimonikanga ko ayi
niandi wuthete mu butuka mu bivangu bioso.
16 Bila mu niandi bima bioso bivangulu: bima
biobi bidi mu diyilu ayi bima biobi bidi va ntoto,
biobi bieti monika ayi biobi kabi monikanga
ko, biba bikundu bi kipfumu voti bipfumu, voti
bikulutu voti batu ba lulendo. Niandi wuvanga
bima bioso; ayi biawu bivangulu mu diambu
diandi. **17** Niandi widi ku ntuala bima bioso ayi
bima bioso binzinga mu niandi. **18** Niandi ntu
wu nitu, dibundu diawu nitu. Niandi thonono;
wuthete mu butuka mu batu bafua mu diambu
kaba va buangu kithete mu bima bioso. **19** Bila
Nzambi wuzola ti kinzambi kiandi kioso kiba
mu niandi. **20** Ayi mu niandi kazola vututdila
nguizani yidi va khatitsika niandi veka ayi
bima bioso; biba biobi bidi va ntoto voti biobi
bidi ku diyilu bu kakivangila ndembama va
dikulusi diandi mu menga mandi. **21** Beno
lutuama ba batatuka ayi Nzambi, buela bambeni
ziandi mu mayindu meno ayi mu diambu di
mavanga meno mambimbi; **22** mu diambu di
buabu, kalumonisa banlongo va ntual'andi, batu
bakambulu tsembolo ayi bakambulu nzimbala
va meso ma Nzambi; diawu Nzambi kavutudila
nguizani andi ayi beno mu lufua lu nitu yi muan'
andi. **23** Mu bila kioki, lufueti ba bakangama
mu minu, batungu ayi badi dio ngui. Lubika
zimbukusu mu diana diodi di Nsamu wumboti
wowo beno luwa. Nsamu wumboti beni wawu
wusamunu muidi bivangu bioso bidi va ntoto ayi
mu diambu di wawu minu Polo ndiyikila kisadi.
24 Buabu ndilembo moni khini mu ziphasi ziozi
ndilembo moni mu diambu dieno. Ndilembo
dukisa mu nitu'ama ziphasi zikambu mona
Klisto mu diambu di nitu'andi. Nitu'andi yawu
Dibundu. **25** Mu diambu di dibundu, ndiyikidi
kisadi boso buididi kisalukiphana Nzambi mu
diambu dieno, muingi ndikudisa mambu ma
Nzambi. **26** Mambu beni madi mansueki momo
masueko tona mu thonono yi zithangu ayi
yi zitsungi vayi buabu mazabukusulu kuidi
banlongo bandi. **(aiōn g165)** **27** Bila Nzambi wuzola
kuba zabikisa boso buidi kimvuama ki nkembo
bu mansueki momo va khatitsika Bapakanu
bu dinsundula ti Klisto widi mu beno, niandi
diana di nkembo. **28** Klisto beni niandi tueti
samuna, mu lubula ayi mu longa kadika mutu
mu nduenga yoso mu diambu tumonisa kadika
mutu wufuana mu Klisto. **29** Kiawu kioki bila
ndieti sadila ayi ndieti nuanina boso buididi
zingolo ziandi; ziozi zilembo sadi mu lulendo
mu minu.

2 Thidi luzaba phila yididi mvita yi ndieti
nuanina mu diambu dieno, mu diambu di
bobo badi ku Lawodise ayi mu diambu di bobo

basiamona zizi kiama ko 2 muingi mintima
miawu miluta kindusu bu badi mu ithuadi mu
luzolo ayikimvuama ki bu diela difuana di zabila
mansueki ma Nzambi; Klisto niandi mansueki
beni. 3 Kiuka kioso ki nzayilu ayi ki diela
kisuamini mu niandi. 4 Thubidi bobo muingi
mutu kabika ku luvukumuna mu mambu ma
luvunu. 5 Bila ka diambu ko thama ndidi ayi
beno mu nsuni vayi mu phevendidi yeno va
kimosi; ayi ndieti mona khini yiwombo mu
mona ti lulembo wizana bumboti, ayi mu mona
ti minu kieno kidi kikinda ngolo mu Klisto. 6
Diawu, sumbu lutambudila Klisto Yesu banga
Pfumu, buna bika ludiatila mu niandi. 7 Lumena
mianzi ayi lutungu mu niandi; lukindusu mu
minu boso buididimalongi lulongo ayi luzaba
vutulanga matondo mawombo. 8 Lukeba mu
diambu mutu kabika ku lubuila, mu malongi
ma luvunuayi maphamba ma batu boso buididi
kikhulu ki batu ayi ziphevi zindiatisanga nza
yayi bika boso buididi Klisto. 9 Bila mu nitu
andi, mu niandi muidi kinzambi kioso 10 ayi
beno kinzambi kieno kidi mu niandi; niandi ntu
wu kikulutu kioso ayi wu lulendo loso. 11 Mu
niandi beno luzengoso mu nzengolo yikambu
vangulu mu mioko mi batu, vayi luzengoso mu
nzengoso yi Klisto, yoyo yilubotudi munitu yi
kinsuni. 12 Beno luziku va kimosi ayi niandi
mu mbotokolo yi lubotokolo ayi mu yawu beno
lufuluka va kimosi ayi niandi mu lulendo lu
minu, mu zingolozi Nzambi, yoyo yimfulukisa
mu bafua. 13 Beno bu luba bafua mu diambu
di zinzimbala zieno ayi beno bu luba bakambu
zengoso, Nzambi wuluzingisa va kimosi ayi
Klisto: Niandi wutulemvukila masumu meto
14 Niandi wukusuna mambu maonama mu
minsiku, mawu maba kutubedisanga ayi mawu
maba kutukakidilanga. Niandi wukusuna mawu
bu kabanda mawu va dikulusi 15 Vana kazionina
binduanina bioso kuidi bakulutu ayi batu ba
lulendo wuba sekinina va ntuala batu boso
banga biyeyila wuba nunga va dikulusi. 16 Diawu
mutu kabika kulusambisa mu diambu di ndiwulu
ayi ndiunuvoti mu diambu di lumbu ki nyengo,
voti, mu diambu di ngondi bu yitotukidi bosi,
voti mu diambu di lumbu ki saba. 17 Mambu
moso momo madi kitsusula ki mambu mankuiza
ku ntuala vayi nitu yidi mu Klisto. 18 Kadi tala
ti balubedisa kuidi batu bammonanga khini mu
kukikulula mu luzolo luawu veka mu mambu
meti monikanga ayi bu bansambilanga zimbasi.
Beti kukiyekulanga mu zitsongolo ziawu veka
ayi mu phamba beti kukiniemisininanga mu
mayindu mawu ma kimutu. 19 Bazolanga ko
bundana mu Klisto niandi ntu mu niandi nitu
yimvimba yimbakilanga bidia, yiyikukusu mu
madikulu ayi mianzi; yeti kulanga mu khudulu
yi Nzambi. 20 Enati beno lufua va kimosi ayi
Klisto ayi lukulu mu ziphevi ziozizindiatisanga
nza, buna bila mbi, lufueti tumukina zithumunu
ziazibanga ti beno lukidi zingila va nza: 21 "Kadi
bonga; kadi bimba! Kadi simba" 22 Bila bioso
biobi bimbivanga bu bimeni sadulu boso buididi
zithumunu ayi malongi ma batu. 23 Mu tala,
mu kiedika, zithumunu beni zilembo monika ti
zidizi diela; mu zitsambudulu zi luzolo lu bawu
veka; mu kukikulula, mu ndiamusulu yi nitu.
Vayi zithumunu beni zisi kadi mfunu ko mu
kakidila zinzinunu zi nsuni.

3 Enati beno lufuluka va kimosi ayi Klisto,
buna bika lutomba bima biobi bidi ku Diyilu,
koko Klisto kadidi va lubakala lu Nzambi. 2
Bika lutula mayindu meno mu bima biobi bidi
ku diyilu vayi bika mu biobi bidi va nza. 3
Bila beno lumana fua ayi luzingu lueno luidi
lusueko va kimosi ayi Klisto mu Nzambi. 4
Thangu Klisto, niandi luzingu lueto, bu kela
monika buna beno mamveno luela monika ayi
niandi va kimosi mu nkembo. 5 Diawu bika
luvonda binama bieno bidi va ntoto banga:
kitsuza, mambu ma tsoni, zitsatu zimbimbi,
zinzinunu zimbimbi ayi tsuina yi baka zimbongo
ziwombo bila yidi phila tsambudulu yi bitumba.
6 Bila mambu momo mantotulanga nganzi yi
Nzambi [kuidi batu bakambulu tumama.] 7
Beno mamveno ludiatila mu mambu momo
mu thama bu lubedi zingilanga mu mambu
momo. 8 Vayi buabu beno mamveno luloza
mambu moso momo: Nganzi, kikhesi, nsoki,
bifingu, mambu matsoni mantotukila mu miunu
mieno. 9 Lubika vunasananga beno na beno bila
benoluvula mutu wukhulu ayi mavanga mandi.
10 Vayi buabu lumana vuata mutu wumona,
wunkitulungu wumona mu nzayilu boso buididi
mfikula yi mutu wowo wumvanga. 11 Kuna
kusiedi diaka muisi Ngelese ko, voti Nyuda ko;
mutu wuzengoso voti wukambu zengoso nzenza,
wukambu longuka, mvika voti phuanzako vayi
Klisto widi mu mamoso ayi mu baboso. 12 Bu
didi ti Nzambi wulusobula, beno banlongo ayi
bakiluzolo, bunabika luvuata kiadi, mambote,

kukikulula, lembama ayi mvibudulu. 13 Luzaba
kanga ntima mu beno na beno; luzaba lemvukila
badienoenati vadi mutu beki ndiandi bila sumbu
didi ti Pfumu wululemvukila; buna bika beno
mamveno luvanga bobuawu. 14 Vayi va mbata
mambu moso momo luvuata luzolo; bila luzolo
luawunsinga wufuana. 15 Bika ndembama yi
Klisto yiyala mu mintima mieno bila mu diambu
di ndembama beni, beno lutedolo mu ba nitu
yimosi ayi luzaba vutulanga matondo. 16 Bika
mambu ma Klisto mu kimvuama kioso maba
mu beno. Lulongasananga beno na beno mu
nduenga yoso. Lulubasana beno na beno mu
nduenga yoso; mu minkunga mi lusambulu;
mu minkunga mi kipheve. Luyimbila Nzambi
mu phutudulu matondo mu mintima mieno.
17 Dioso diambu lumvanga mu thubulu voti
mu mavanga, buna bika luvangila diawu mu
dizina di Pfumu Yesu ayi luvutulanga matondo
kuidi Nzambi Tata mu nzil'andi. 18 Beno baketo,
lutumukinanga babakala beno mu phila yifueni
mu Pfumu. 19 Beno babakala, luzolanga baketo
beno; lubika kuba vangilanga mambu mandudi.
20 Beno bana, lutumukinanga bambuta zieno
mu mambu mamo, bila diawu diodi diambu
dimmonisa Pfumu khini. 21 Vayi beno madisa,
lubika fuemisanga bana beno muingi bedi
lebakana. 22 Beno bavika, lutumukinanga mu
mambu moso bapfumu zieno mu nsuni; bika
sia ti mu thangu balembo lutadi bu lulembo
sadi banga benolunzola monisa batu khini vayi
mu luzolo lu ntima lukinzikanga Pfumu. 23
Dioso diambu lumvanga, luvangila diawu mu
luzolo lu ntima, banga ti mu diambu di Pfumu
vayi bika mu diambu di batu 24 bila luzebi ti
Pfumu wela kuluvana mfutu wu kiuka. Bila
Klisto niandi Pfumu lueti sadila. 25 Bila woso
mutu wumvanganga mambimbi wela futu mu
diambu di mavanga mandi mambimbi. Bila
kulendi ba thalu yi zizi ko.

4 Beno bapfumu, luvangila bavika baeno
mambu masonga ayi mafuana bila bu luzebi
ti beno mamveno lubeki Pfumu yimosi yidi
ku Diyilu. 2 Lutatamana ayi luzibula meso mu
lusambulu va kimosi ayi phutudulu yi matondo.
3 Lutusambidilanga muingi Nzambi katuvana
diluaku di samunina Mambu mandi, muingi
katuvana diluaku di yamikisa mansueki ma
Klisto; momo ndididi wukangama 4 muingi
ndibaka bu yamikisila mawu boso mfueti tubila.
5 Ludiatila mu nzayilu va ntuala batu bobo badi
ku nganda ayi lusadila thangu. 6 Bika mambu
meno lueti tuba mabanga kaka mambu ma
wedi nlemvo wu Nzambi ayi ma kitoko muingi
luzaba buevi lufueti vutudila mvutu kuidi kadika
mutu. 7 Titsike, khomb'eto yi luzolo, kisadi
kikuikama ayi nkundi eto mu kisalu ki Pfumu
wela kulukamba mambu moso matedi mu minu.
8 Mu bila kioki ndilufidisidi niandi muingi luzaba
buevi tuididiayi kabomba mintima mieno. 9
Ndimfidisidi va kimosi ayi Onesime, khomb'eto
yi luzolo ayi yikuikama. Niandi widi mutu eno.
Bela kulukamba mambu moso mamviokakuaku.
10 Alisitalike, nkundi ama wu nloko, wulufidisidi
mboti va kimosi ayi Malako, muana khazi wu
Balinabasi; mutu wowo ndiluvanina lutumunu
ti lufueti kunyakula bumbote enati wizidi kuidi
beno. 11 Yesu diodi beta tedila ti Yusitusi
mamvandi wulufidisidi mboti. Bawu kaka batu
batotukila mu dikanda di Bayuda bansalanga
yama mu diambu di Kipfumu ki Nzambi ayi
bawu bakhindisa ngolo. 12 Epalafasi wulufidisidi
mboti, niandi widi wumosi mu beno ayi widi
kisadi ki Klisto Yesu. Weti kulunuaninanga
mu zithangu zioso mu zitsambulu mu diambu
lutelama nangui mu luzolo loso lu Nzambi;
mu diambu luba bafuana ayi diana di ngolo.
13 Bila minu ndieti kuntelimina kimbangi
ti niandi beki kisalu kiwombomu beno ayi
mu diambu di bobo badi ku Lawodise ayi
ku Yelapolisi. 14 Luka, munganga wu luzolo
wulufidisidi mboti va kimosi ayi Demasi. 15
Luvana mboti kuidi bakhomba badi ku Lawodise
ayi kuidi Nimfa va kimosi ayi dibundu dieti
kutakananga ku nzo'andi. 16 Nkanda bu wela
tangu kuidi beno; buna lunuana muingi wutangu
ku dibundu di Lawodise; ayi beno mamveno
lutanga wowo wuntotukila ku dibundu di
Lawodise. 17 Lukamba Alishipe ti: Keba bumboti
kisalu kiwutambula mu Pfumu mu diambu di
wumanisa kiawu. 18 Minu Polo ndilufidisidi
zimbote; tsonikini ziawu mu koko kuama. Lubika
kunzimbakana bu ndidi mu nloko. Bika nlemvo
wu Nzambi wubanga yeno.

1 Thessalonians

1 Polo, Sila ayi Timote tufidisidi nkanda kuidi
Dibundu di Tesalonika, divuiwulu kuidi Tata
Nzambi ayi kuidi Pfumu Yesu Klisto. Bika nlemvo
ayi ndembama bibanga yeno. **2** Beto tueti
vutudila Nzambi matondo mu diambu dieno
mu zithangu ziosobu tukulutebukilanga moyo
mu zitsambulu zieto, **3** bu tukulutebukilanga
moyo mu zithangu zioso va meso ma Nzambi,
dise dieto, mu diambu di mavanga malembo
monika mu minu kieno, kisalu ki luzolo lueno,
mvibudulu yintotukila mu diana dieno di ngolo
mu Pfumu eto Yesu Klisto. **4** Bila beno bakhomba
zi luzolo, tuzebi ti Nzambi wulusobula. **5** Bila
Nsamu eto wumboti wusia kuiza kuidi beno
ko mu thubulu ko, vayi mu lulendo, mu pheve
yinlongo ayi mu diana dingolo. Ayi luzebi
bumbote phila tuzingila va khatitsik'eno mu
diambu di luzolo mu beno. **6** Beno lukituka
minsokudidi mieto ayi mi Pfumu bu lutambula
mambu mu ziphasi ziwombo va kimosi ayi
khini yi Pheve Yinlongo. **7** Buawu bobo luyikidi
ntungulu kuidi batu boso bobobawilukidi badi
ku Maseduani ayi ku Akayi. **8** Bila, mambu ma
Pfumu mamuanginina kuidi beno; bika sia ti mu
Maseduani ayi mu Akayi kaka vayi mu bibuangu
bioso minu kieno mu Nzambikimuangana ayi
tusiedi ko mfunu mu buela yolukila kiawu. **9** Bila
bawu veka balembo tubi phila lutuyakudila ayi
phila lubalukila kuidi Nzambi bu lumanga buela
sadila bitumba mu diambu lusadila Nzambi
yi moyo ayi yi kiedika, **10** ayi mu diambu di
vingila Muan'andi wela ba ku Diyilu wowo
kafulukisa mu bafua Yesu niandi muan'andi,
wukututaninanga mu zinganzi ziela kuiza.

2 Bakhomba baama, beno veka luzebi ti kuiza
tuyiza kuidi beno kusia bakuphamba ko; **2** bu
tumana mona ziphasi ayi fingu ku Filipi banga
bu luzebi. Vayi Nzambi wutuvana diana dingolo
di kulusamunina Nsamu Wumbote wu Nzambi
va khatitsika ziphasi ziwombo. **3** Bila lubula koko
tueti lubula kuisi ko ti mu diambu di zimbisa,
mu diambu di sumuna ko voti mu diambu di
vuna. **4** Sumbu didi ti Nzambi wutumona ti
tuidi bafuana mu yekudulu Nsamu wumbote
buna diawu tueti tubila, bika sia ti, mu diambu
di monisa batu khini vayi mu diambu di monisa
Nzambi khini bila niandi weti fionguninanga
mintima mieto. **5** Bila kadi khumbu yimosi tusia
sadila mambu ma luvunu ko ayi ma mayuyamu
diambu di yiba zimbongo zieno banga bu luzebi;
Nzambi niandi mbangi eto. **6** Tusia tomba ko ti
batu batuniemisa; buba ti kuidi beno voti kuidi
batu bankaka. **7** Nganu tulenda singimina mu
beno banga bamvuala ba Klisto vayi tuba batu
balembama bu tuba kuidi beno banga ngudi
wundikilanga bana bandi. **8** Mu diambu di luzolo
lunneni ayi lungolo luidi yeto mu diambu dieno;
buawu bobo tuzola, bika sia ti kulusamunina
Nsamu wumbote kaka vayikuluyekudila luzingu
lueto bila beno lukituka bakiluzolo bieto. **9** Bila
bakhomba, lueti tebukila ziphasi zieto ayi kisalu
kieto moyo; bila tusala builu ayi muini muingi
tubika singimina kadi mutu wumosi mu beno bu
tululonga Nsamu Wumbote wu Nzambi. **10** Beno
veka luidi bambangi ayi Nzambi mamvandi
mbangi buevi tuzingila mu nzingulu yinlongo,
yisonga, ayi, yikambu tsembolo kuidi beno
bawilukila. **11** Luzebi buevi tulubudila kadika
mutu mu beno: banga dise bu ketalubudila
bana bandi. **12** Tululubula, tulubomba ayi
tululeba muingi ludiata mu bufueni mu Nzambi,
mutu wukulutelanga ku kipfumu kiandi ayi
ku nkembo andi. **13** Diawu beto mamveto,
tuvonganga ko mu vutudila Nzambi matondo
mu diambu dieno bila lutambula mambu ma
Nzambi momo tululonga; lusiamatambula banga
mambu ma batu ko vayi bukiedika lukikinina ti
mawu madi mambu ma Nzambi. Mawu meti sala
mu beno luwilukila. **14** Bila beno, bakhomba,
lukituka minsokudidi mi mabundu ma Nzambi
madi mu Yuda; manwilukilanga Klisto Yesu bila
beno mamveno lumonusu ziphasi kuidi basi
tsi eno; zioziawu ziphasi ziba monisa Bayuda.
15 Bawu bavonda Pfumu Yesu ayi mimbikudi;
bawu batuyamisa ngolo. Bamonisanga Nzambi
khini ko ayi badi bambeni zi batu boso. **16**
Balembo tukakidila tubika longa Bapakanu
muingi babika vuka; mu diambu diodi balembo
buedila masumu va mbata masumu mawu mu
zithangu zioso. Vayi ku tsuka, nganzi yi Nzambi
yela bua va bawu. **17** Zikhomba, kuidi beto, bu
tumana vambana yeno mu ndambu thangu mu
nitu vayi bika mu pheve, buna tutomba mu
phuila yingolo mu buela kulumona. **18** Diawu
tuzodila buela kuiza kuidi beno. Minu veka Polo,
khumbu yimosi ayi mu zikhumbu zizole nditia
kuiza kuidi beno vayi Satana wutukakidila. **19**
Bila banani diana dieto; khini eto voti budu
kieto ki ndungunukiokio tufueti kukiniemisina

va meso ma Pfumu eto Yesu Klisto mu lumbu
kioki kela vutuka e? Keti beno e? 20 Bukiedika
beno luidi nkembo eto ayi khini eto.

3 Diawu, bu tumona ti tukadi buela vibidila,
buna tumona ti bufueni kuidi beto mu
siala ku Atene; 2 ayi tufidisa Timote, khomb'
etoayi kisadi yeto mu Nzambi mu tsamununu
yi Nsamu wumbote wu Klisto mu diambu
kiza lukindisa mu minuayi kuluvana bufula 3
muingi mutu wumosi mu beno kabika zimbisa
minu kiandi mu diambu di ziphasi ziazi;
beno veka bu luzebi ti tukubukulu ziawu.
4 Bila mu thangu tuba yeno, tululubula ti
tufueti mona ziphasi ziwombo. Ayi luzebi ti
buawu buvangama. 5 Diawu minu mamvama,
bu ndimona ti ndikadi buela vibidila, diawu
nditumina Timote mu diambu di zaba kani
buevi buekila minu kieno. Bomandimona bila
ndibanizla ti mvukumuni wuluvukumuni bila
nganu kisalu kioso kitusala ikitukidi kiphamba.
6 Buabu Timote wuvutukidi kuidi beto bu kabedi
kuidi beno ayi zitsangu zikatunatini zidi zimboti
mu wa buididi minu kieno ayi luzololueno.
Wutukembi ti lukutuyindulanga buwombo bu
lumonanga tsatu mu kutumona banga beto bu
tuididi tsatu mu kulumona. 7 Diawu bakhomba,
beto tukindusu mu diambu dieno mu nzila yi
minu kieno mu ziphasi zieto zioso ayi mayama
meto moso 8 bila buabu tulembo zingi enati
luidi bakinda ngolo mu Pfumu. 9 A buna
buevi tulenda vututdilanga Nzambi matondo
mawombo mu diambu dieno, mu diambu dieno,
mu diambu di khini yoso tueti mona mu diambu
dieno va meso ma Nzambi eto e? 10 Bila builu
ayi muini tueti sambila ngolo muingi tumonana
zizi mu zizi ayi tudukisa mambu makambulu
mu minu kieno. 11 Bika Nzambi eto ayi niandi
veka Dise, ayi, Pfumu'eto Yesu batuzibudila
diluaku di buela kuiza kuidi beno. 12 Mu diambu
dieno bika Pfumu kafunisa ayi kawokisa luzolo
lueno mu benona beno ayi kuidi batu boso,
banga buididi luzolo lueto kuidi beno. 13 Bika
kakindisa mintima mieno muingi mikambu
tsembolo va mesoma Nzambi eto ayi Dise mu
thangu Pfumu eto Yesu kela vutuka va kimosi
ayi banlongo bandi boso.

4 Zikhomba, mu manisa, beto tululonga buevi
buzingila luzingu lummonisanga Nzambi
khini; ayi buawu bobo lulembo zingila. Buabu
tukululomba ayi ku lulubula mu Pfumu Yesu
mu luta buela vanga ngolo. 2 Bila luzebi mboti
zithumunu ziozi tuluvana mu Pfumu Yesu.
3 Bila vava vadi luzolo lu Nzambi: luzingila
mu luzingu lunlongo ayi lutina kitsuza; 4
ayi kadika mutu kazaba yadila nitu andi mu
bunlongo ayi mu lukinzu, 5 bika sia ti mu
zinzinunu banga bu mvangilanga Bapakanu,
batu bakambulu zaba Nzambi. 6 Diawu mu
diambu diodi, mutu kabika vangila ndiandi
mbimbi voti kumvuna bila banga bu tutuama
kulukamba ayi kululubula ti Pfumu niandi weti
vutula landi mu mambu moso momo. 7 Bila
Nzambi kasia tutela ku tsumukunu ko vayi
wututela ku bunlongo. 8 Diawu woso mutu
wunlenza zithumunu ziazi, buna bika sia ti
batu kalenzidi vayi Nzambi kalenzidi, mutu
wukuluvananga pheve andi yinlongo. 9 Vayi
mu diambu di luzolo lu kikhomba, kadi kuandi
mfunu ndilusonikina diaka bila niandi veka
Nzambi wululongisa buevi lufueti zolisinina
beno na beno. 10 Ayi buawu bobo lulembo
vangila mu diambu di bakhomba ziozo badi
mu Maseduani dioso. Vayi tukululubula diaka,
bakhomba mu luta buela kuenda ku ntuala;
11 muingi luzingila mu ndembama, mu sala
bisalu bieno veka ayi lusala mu mioko mieno
banga bu tulutumina. 12 Mu diambu ludiatila
mu bufueni kuidi bobo badi ku nganda ayi
lubika singimina mutu. 13 Zikhomba, tumengi
ti lubika zaba mu diambu di batu bobo bafua
muingi lubika ba mu kiadi banga buididi batu
bobo bankaka bakambulu diana. 14 Bila enati
tueti wilukila ti Yesu wufua ayi wufuluka, buna
bobuawu batu bobobafua mu Yesu, Nzambi
wela kuba nata va kimosi ayi niandi. 15 Bila
diawu diadi diambu tutidi kulukamba boso
buididi mambu ma Pfumu: beto tukidi zingi
nate Pfumu bu kela vutuka, tulendi ba tuamina
batuko bobo bafua. 16 Bila lutumunu bu luela
vanu, mbembo yi nkulutu wu zimbasi bu yela
wakana; tulumbeta yi Nzambi bu yela siku,
buna niandi veka Pfumuwela kuluka bu kela
totukila ku Diyilu. Buna batu bobo bafuila mu
Klisto, bela tuama fuluka theti; 17 bosi beto
tunzinga nate mu lumbu kina, buna tuela natu
mu matuti vakimosi ayi bawu mu diambu di
kuenda dengana Pfumu mu matuti. Buna tuela
kalanga va kimosi ayi Pfumu mu zithangu
zioso. 18 Diawu lukikindisanga beno na beno
mu mambu mama.

5 Zikhomba, kadi kuandi mfunu balusonikina
mu diambu di mambu matedizithangu ayi
zitsungi. 2 Bila beno veka luzebi mbote ti lumbu
ki Pfumu kiela kuiza banga muivi va builu. 3
Batu bu bela tuba: “Beto tuidi mu ndembama
ayi mu luvovomo” Buna mbivusu yingolo yela
babuila mu kinzimbukila banga mianga mi
nketo weka buta ayi balendi baka bu tinina ko. 4
Vayi beno bakhomba, luisi mu tombi ko muingi
lumbu beni kibika kulubuila banga muivi. 5 Bila
beno boso luidi bana ba kiezila, bana ba muini.
Bila beto tuisibana ba tombi ayi ba builu ko.
6 Diawu tubika leka tulu banga bankaka vayi
tuzibula meso ayi tubika ba phulu yi dia ayi yi
nua. 7 Bobo banlekanga, va builu beta leka; ayi
batu bobo bankolongo, va builu beti kolo. 8 Vayi
beto bana ba muini, bika tubika ba phulu yi dia
ayi yi nua. Bika tuvuata minu ayi luzolo banga
nkaku vayi diana di phulusu diawubudu kieto.
9 Bila Nzambi kasia kutukubikila ko nganzi vayi
wutukubikila mu tambula phulusu mu Pfumu'
eto Yesu Klisto, 10 niandi wufua mu diambu
dieto, mu diambu buba ti tulembo zingi voti
tuidi bafua, tuzinga yandi va kimosi. 11 Diawu
lulubasana ayi lutungasana beno na beno boso
bu lueti vangila. 12 Zikhomba; tueti kululeba
mu kinzikanga batu bobo bansalanga ngolo va
khatitsik'eno, bobo bakulutuadisanga mu dizina
di Pfumu ayi bakulululubulanga. 13 Luba kinzika
buwombo ayi luba zola ngolo mu diambu di
kisalu kiawu. Bika luzingilanga mu ndembama
mu beno na beno. 14 A bakhomba, tueti
kululeba mu lubula batu bobo banzingilanga
mubukambu fuana; lubomba batu bobo badi
bakambulu bufula, lusadisa batu balebakana,
luba luvibidila batu boso. 15 Lukeba mboti
muingi mutu kabika vutudila ndiandi mbimbi
mu mbimbivayi lutombanga vanga mambote mu
beno na beno ayi kuidi batu boso. 16 Lumonanga
khini mu zithangu zioso. 17 Lusambilanga
mu kambu vonga. 18 Luvutulanga matondo
mu mambu moso bila buawu bobo buididi
luzolo lu Nzambi, mu diambu dieno, mu Klisto
Yesu. 19 Lubika zima pheve. 20 Lubika lenzanga
zimbikudulu. 21 Vayi lufionguninanga mambu
moso; bika lusimbidila mambote. 22 Lutina
mambu mambimbi, mu ziphila zioso. 23 Bika
niandi veka Nzambi yi ndembama kaluvedisa
ayi kakeba bumboti pheve eno, muela ayi nitu
eno yimvimba mu kambulu tsembolo nate mu
lumbu kiela kuiza Pfumu'eto Yesu Klisto. 24
Mutu wulutela widi wukuikama ayi niandi wela
vanga buawu. 25 A bakhomba; luzambilanga
mu diambu dieto. 26 Luvana bakhomba zioso
mbote mu besi kinlongo. 27 Ndikululeba mu
Pfumu ti nkanda wawu wutangulu bakhomba
zioso. 28 Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto
wubanga yeno.

2 Thessalonians

1 Polo, Sila ayi Timote bafidisidi nkanda kuidi
dibundu di basi Tesalonika, mu Nzambi, dise
dieto ayi mu Pfumu Yesu Klisto. **2** Bika nlemvo
ayi ndembama bi Nzambi dise dieto ayi bi Pfumu
Yesu Klisto bibanga yeno. **3** Zikhomba, tufueti
vutudilanga Nzambi matondo mu zithangu
ziosomu diambu dieno bila buawu bobo bufueni
bila minu kieno kilembo kudi buwombo ayi
luzolo lueno, lolo luidi mu beno na beno, lueka
luwombo. **4** Diawu beto mamveto tulembo
kukiniemisa mu diambu dieno mu mabundu ma
Nzambi mu diambu di mvibudulu eno ayi mu
diambu di minu kieno mu zinzomono zioso ayi
mu ziphasi zioso lulembo moni. **5** Vayi ziawu
zidi dimbu kimmonisa ti nzenzolo yi Nzambi
yidi yisonga muingi lumonika batu bafuana mu
diambu di Kipfumu ki Nzambi kioki lulembo
monina ziphasi. **6** Bila didi diambu disonga
kuidi Nzambi mu vutudila ziphasi kuidibatu
balembo lumonisa ziphasi; **7** ayi kuluvana beno,
lummona ziphasi luvundulu va kimosi ayi beto.
Mu thangu Pfumu Yesu kela monika mu diyilu
va kimosi ayi zimbasi zi lulendo luandi; **8** ayi
mu nlaki wu mbazu bu kela vana thumbudulu
kuidi bawu bakambulu zaba Nzambi ayi kuidi
bobo bamanga tumukinanga Nsamu wumbote
wu Pfumu'eto Yesu Klisto. **9** Bawu bela tambula
thumbudulu yi mbivusu yikayimani va ntuala
Pfumu ayi va ntuala nkembo wu zingolo ziandi
ko (aiōnios g166) **10** bu kela kuiza mu lumbu beni
mu kemboso kuidi banlongo bandi ayi mu
kikununu kuidi batu boso bobo bawilukila bila
kimbangi kietokiwilukulu kuidi beno. **11** Diawu
diodi tunsambilanga Nzambi eto u diambu
dieno mu zithangu zioso muingi Nzambi eto
kalumona bafuana mu lutelo lolo kalutedilaayi
muingi kadukisa zitsatu, mu lulendo, luzolo lu
mambote mandi ayi dukisa kisalu ki minu; **12**
mu diambu di dizina di Pfumu eto Yesu Klisto
dikemboso mu beno ayi beno mu niandi boso
buididi nlemvo wu Nzambi ayi wu Pfumu Yesu
Klisto.

2 Zikhomba, mu diambu di ndizulu yi Pfumu'
eto Yesu Klisto ayi mu diambu di kutakana
koko tuela kutakana vadi niandi, tukululomba **2**
mu diambu lubika vika yamusu mu mayindu
meno voti lubika mona tsisi mu diambu di
mbikudulu, voti tsangu voti nkanda banga ti
kuidi beto wubedi; wulembo tubi ti lumbu ki
Pfumu kifueni. **3** Mutu kabika nkutu kuluvuna
mu diambu dimosi ko bila lumbu beni kilendi
kuiza ko tuamina batu baloza malongi ma Pfumu
bela monika ayi mutu wu masumu kamonika,
mutu wowo wukubukulu ku mbungulu. **4** Niandi
weti kakidila ayi weti kukiniemisanga va yilu
mambu moso mantedolongo Nzambi voti va yilu
mambu moso momo meta sambila batu. Wela
vuanda muna Nzo Nzambi ayi niandi veka wela
kibieka Nzambi. **5** Lukadi buela tebuka moyo ti
mambu mama mawu ndilukamba bu ndiba kuidi
beno? **6** Vayi buabu luzebi diambu mbi dilembo
kakidila mu diambu di mutu beni kamonika
mu thangu andi. **7** Bila matsueki ma masumu
malembo sadi. Vayi mutu wowo wulembo
kakidila buabu wela tuama vengumunu. **8** Buna
bosi mutu wu masumu kela monika; vayi Pfumu
Yesu wela kumbunga mu phemo yi munu'andi
ayi wela kunzimbikisa mu kiezila ki ndizulu
andi. **9** Mutu wowo wela kuizila boso buididi
kisalu ki satana mu phangulu yi bikumu bi
phila mu phila; yi bidimbu ayi mambu manneni
matsiminanga ma phila mu phila ma luvunu.
10 Wela vanga mambu mambimbi ma phila
mu phila diambu di vuna bobobeta zimbala
bila bawu bamanga tambula luzolo lu kiedika
mu diambu bavuka. **11** Diawu Nzambi kaba
fidisila lulendo lu ngolo lukuba zimbisa muingi
bakikinina mambu ma luvunu. **12** Wuvanga
buawu mu diambu di sambisa batu bamanga
wilukila mambu ma kiedika vayi bamona khini
mu wilukila mambu makambulu masonga. **13**
Beno bakhomba ziozi Pfumu keta zola, beto
tulendi vonga ko vutudilanga Nzambi matondo
mu zithangu zioso mu diambu dieno bila
tona vana thonono Nzambi wulusobula muingi
lutambula luvulusu mu bunlongo bu pheve ayi
mu minu ki kiedika. **14** Mu diambu diodi Nzambi
kalutedila mu Nsamu eto wumboti, muingi
lutambula nkembo wu Pfumu'eto Yesu Klisto.
15 Diawu bakhomba, bika lukala bakinda ayi
bika lusimbidila malongimomo lulonguka, buba
mu mambu meto voti mu minkanda. **16** Muaki
niandi veka Pfumu'eto Yesu Klisto ayi Nzambi
Dise dietowutuzola ngolo ayi wutubomba mu
mbombolo yika yisuki ayi wutuvana diana di
mbote mu nlemvo andi; (aiōnios g166) **17** babomba
mintima mieno ayi balukindisa mu mavanga
moso mamboteayi mu thubulu yoso yi mbote.

3 Bosi, beno bakhomba, lutusambidilanga mu
diambu di mambu ma Pfumumamuangana
mu nsualu ayi makemboso banga bu madidi
kuidi beno. **2** Lutusambidila muingi tukulu
mu mioko mi batu batsita ayi bambimbibila
baboso basi minu ko. **3** Vayi Pfumu wukuikama,
niandi wela kulukindisa ayi kulukeba mu mutu
wumbimbi. **4** Vayi diana tuidi mu Pfumu,
mu diambu dieno ti: lulembo vangi ayi luela
vanga mambu momo tulutumina. **5** Muaki,
bika Pfumu kadiatisa mintima mieno kuidi
luzolo lu Nzambiayi kuidi mvibudulu yi Klisto.
6 Zikhomba, tukulutumina, mu dizina di Pfumu'
eto Yesu Klisto mu diambu di tatukila, woso-
woso kuandi khomba wundiatila mu divunzivayi
bika boso buididi malongi momo tunlonga.
7 Bila beno veka luzebi mboti buevi lufueti
kutusokudila bilatusia diatila ko mu divunzi
va khatitsik'eno **8** voti tusia dia ko mapha
ma mutu mu phamba. Bila builu ayi muini
tusala mu thovokolo ayi mu ziphasi muingi
tuedi singimina kuidi mutu, buna luididi. **9**
Bika sia ti tusia ba ko minsua vayi tuzola ku
lumonisa buevi lulendakutusokudila. **10** Bila
bu tuba kuidi beno, tulukamba ti: “Woso mutu
mengi kuandi sala, buna kabika tomba bidia!”
11 Bila tulembo wanga zitsangu ti bankaka mu
beno balembo zingila mu divunzi, bamengi
kuawu sala, kisalu kiawu kotanga mu mambu
ma batu bankaka. **12** Tuntumina kuidi batu ba
phila yoyi ayi tueti kuba lubula mu dizinadi
Pfumu Yesu Klisto ti basala mu ndembama
mu diambu badia bidia biawu veka. **13** Vayi
beno bakhomba, lubika vonga mu vanganga
mamboti. **14** Enati mutu mengi tumimina
mambu tulukamba mu nkanda wawu, luntula
dimbu ayi lubika tula yandi kikundi muingi
kamona tsoni. **15** Muaki lubika kumona banga
mbeni vayi bika lunlubula banga khomba. **16**
Bika niandi veka Pfumu yi ndembama kaluvana
ndembama mu zithanguzioso ayi mu zinzila
zioso. Bika Pfumu kabanga yeno beno boso. **17**
Minu Polo ndiluveni mboti mu koko kuama.
Buawu bobo ndieti tudilanga dimbu ku tsuka
wu kadika nkanda. Bobo ndieta sonikina. **18**
Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga
yeno beno boso.

1 Timothy

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto, mu lutumunu
lu Nzambi mvulusi eto ayi lu Klisto Yesu
diana dieto, 2 mfidisidi nkanda kuidi Timote,
muan'ama wu kiedika mu minu. Bika nlemvo,
mambote ayi ndembama bi Nzambi Tata ayi bi
Klisto Yesu Pfumueto bibanga yaku. 3 Bu ndiba
kuenda ku Maseduani, ndileba ti wuvuanda theti
ku Efeso muingi wulubula batu bankaka babika
longa malongi ma luvunu. 4 Babika singimina
mu zinongo ayi mu bikhulu biobi kabisukanga
ko bila mambu momo mantotulanga ziphaka
vayi bika sia ti kisalu ki Nzambi, kidimu minu.
5 Tsukulu yi lutumunu beni yawu yayi: luzolo
lolo luntotukilanga mu ntima wuvedila, ayi
mu mayindu mamboti ma ntima ayi mu minu
kikiedika. 6 Batu bankaka bavengama mu
mambu momo, bamana zimbala mu masolo
maphamba. 7 Bawu batidi ba minlongi mi
Mina ka diambu ko basi zaba ko mambu momo
balembo tubi ayi momo balembo longi. 8
Muaki, tuzebi ti Mina midi mimboti enati
milembo sadulu mu bufuana. 9 Bila tufueti
zaba ti Mina misia vangulu ko mu diambu
di batu basonga vayi mu diambu di batu
bambimbi, mu diambu di bankua matingu,
mu diambu di batu bobo banlenzanga Nzambi
ayi bankua masumu, mu diambu di batu
bobo bakambulu lukinzu ayi bobo bamonanga
ko tsisi bima binlongo, mu diambu di bobo
beti betanga madisa mawu ayi zingudi ziawu,
mu diambu di mimvondi, 10 mu diambu di
bankua kitsuza, mu diambu di babakala bobo
bamvanganga kitsuza bawu na bawu; mu diambu
di bobo banyibaka batu, bankua luvunuayi bobo
bavananga zitsila zi luvunu ayi mu diambu di
bobo bankakabamvanganga mambu moso madi
kimbeni ayi malongi ma kiedika. 11 Malongi
beni madi boso buididi Nsamu Wumboti wowo
nditambula; wowo wu nkembo wu Nzambi yi
zikhini. 12 Minu ndieti vutudila Klisto Yesu
matondo, Pfumu'eto. Niandiwukhindisa bu
kamona ti ndidi wukuikama, bu kathula mu
kisalu. 13 Ka diambu ko ti minu ndituama
ba mvuezi, nyamisi ayi mfingi. Vayi ndimono
kiadi bila mu kambu ku diela ndiba vangilanga
mambu beni ayi mu kambu ku minu. 14 Ayi
nlemvo wu Pfumu wumonika wuwombo va
kimosi ayi minu ayi luzolo lolo luidi mu Klisto
Yesu. 15 Diambu diadi didi dikuikama ayi difueni
mu kikununu ti: "Yesu Klisto wuyiza va ntoto
mu diambu di vukisa bankua masumu." Mu
bawu boso minu ndidi nsumuki wutheti. 16 Vayi
ndimono kiadi mu diambu diadi: muingi mu
minu mutu wutheti mu bankua masumu, Yesu
Klisto kamonikisa mvibudulu andi yoso muingi
ndiba kifuani kuidi bawu bela kunwilukila
mu diambu di luzingu lukalumani. (aiōnios g166)
17 Bika nzitusu ayi nkembo biba kuidi ntinu
wunzinga mu zithangu zioso; wu kakafuanga
ko, kamonikanga ko. Niandi kaka Nzambi,
mu zitsungi zioso Amen! (aiōn g165) 18 Muan'
ama Timote, kuidi ngeyo ndimvana lutumunu
lualu boso buididi zimbikudulu ziozi zituama
bikulu mu diambu diaku, muingi wunuana
nduanunu yimboti bu singimini mu ziawu; 19
bu wunkebanga minu ayi mayindu mamboti
ma ntima momo batu bankaka bazimbisa;
bazimbisa minu. 20 Mu bawu muidi Imene
ayi Alekizandele, bandiyekula kuidi Satanamu
diambu babika buela vuezanga.

2 Diawu, ndinlubudila tuamina mambu moso,
bika theti ti zindombolo, zitsambulu, nata
batu mu lusambulu ayi phutudulu yi matondo
bivangama mu diambu di batu boso; 2
mu diambu di mintinu ayi babo badi mu
bibuangu bizangama muingi tuzinga luzingu lu
ndembama ayi lu luvovomo mu khadulu yivedila
ayi yi kambulu luvunu. 3 Bila didi diambu di
mboti ayi di monisanga Nzambi, Mvulusi eto,
khini. 4 Niandi tidi ti batu boso bavuka ayi
batula ku diela di zabila mambu ma kiedika. 5
Bila Nzambi yimosi kaka yidi, ayi, phovi yimosi
kaka yidi va khatitsika Nzambi ayi batu; mutu
beni Klisto Yesu. 6 Wukiyekula niandi veka mu
diambu di kula batu boso. Kiawu kioki kimbangi
kitelomono mu thangu yifuana. 7 Mu bila kioki
minu ndibiekolo nlongi ayi mvuala. Makiedika
ndintuba; ndikadi vuna; nlongi kuidi Bapakanu
mu minu ayi mu mambu ma kiedika. 8 Diawu
thidi ti: babakala basambila mu bibuangu bioso
ayi bavumunamioko miawu mivedila kuidi
Nzambi mu kambu nganzi ayi ziphaka. 9 Thidi ti
baketo bavuata minledi mu phuatulu yi mboti,
mukukikulula ayi mu lukinzu. Babika viokisanga
tezo mu khangusulu yi zitsuki, babika vuatanga
bilunga bi nolo, minsanga voti minledi mithalu.
10 Vayi bika bavanga mavanga mamboti momo
mamvanganga baketo bansadilanga Nzambi. 11

Bufueni kuidi nketo mu longuka mu ndembama
ayi mu bulemvo. 12 Ndikadi vana minsua kuidi
nketo mu longa voti yadila bakala. Vayi bika
kaba dio sui. 13 Bila Adami niandi wuba wutheti
mu vangu bosi Eva. 14 Ayi Adami kasia vunu
ko vayi nketo bu kavunu, wubua mu masumu.
15 Vayi wela vuka mu mbutulu yi bana enati
bantatamana diatila mu minu mu luzolo, mu
bunlongo ayi mu kukikulula.

3 Diambu diadi didi dikuikama: "Woso mutu
lembo tombi ba ntuadisi mu Dibundu; niandi
tidi kisalu kimboti." 2 Bufueni kuidi ntuadisi
mu ba mutu wukambulu tsembolo, kafueti ba
bakala widi nketo wumosi kaka, kalendi ba
phulu dia ayi nua ko, kafueti ba nkua nduenga;
kafueti ba mutu zebi kukiyala mu luzingu
luandi, zebi yakula bumboti banzenza, zebi
longa, 3 kanuanga malavu ko, kanuananga
ko vayi widi nlembami, kasi nkua ziphaka ko,
kasi khunia zimbongo ko. 4 Kaba mutu zebi
diatisa bumboti nzo'andi, zebi nata bumboti
bana bandi ku bulemvo; mu lukinzu loso. 5
Vayi enati mutu kasi zaba diatisa nzo'andi ko,
buna buevi kalenda kebila Dibundu di Nzambi
e? 6 Mutu beni kabika ba mutu wutambudi
bosi phulusu muingi kabika baluniemo ayi
kabika zengolo nkanu banga wowo wuzengolo
Satana. 7 Muaki kafueti ba kimbangi kimboti
va meso ma batu bobo badi ku nganda, muingi
kabika fua tsoni ayi kabika bua mu ntambu
wu Satana. 8 Bobuawu kuidi bisadi, bifueti ba
mamvawu batu ba lukinzu, batu bantubanga
mambu ma kiedika kaka, banuanga malavu
mawombo ko, babakanga zimbongo mu luvunu
ko. 9 Bafueti zaba lundanga mansueki ma
minu mu mayindu mamboti ma ntima ayi
mavedila. 10 Bafueti tuama totu, bosi basala
bu bamonikini batu bakambulu tsembolo. 11
Bobuawu baketo, mamvawu bafueti ba baketo
ba lukinzu, batubidilanga batu ku ndambu ko,
basi ko phulu yi dia ayi yi nua ko, bakuikama
mu mamo. 12 Bika bisadi biba babakala biba
babakala bakuela nketo wumosi-wumosi kaka,
bizaba diatisa bumboti bana bawu ayi zinzo
ziawu veka. 13 Bila babo bansala bumboti
bammonikanga batu ba lukinzu ayi babeki
diana dinneni mu minu kidi mu Klisto Yesu. 14
Ndilembo sonikina mambu mama bila diana didi
uama mu vika kuiza kudingeyo; 15 vayi enati
ndikidi zingila diodi didi mu diambu wuzaba
buevi wufueti zingila mu Nzo yi Nzambi, yoyi
yidi Dibundu di Nzambi yi moyo, dikunzi ayi
zingumunu ki kiedika. 16 Ayi mu kambu findisa
ziphaka: mansueki ma luzitu lu Nzambi madi
manneni. Nzambi wumonika mu lunitu lu nsuni
Wukitulu wusonga mu pheve Zimbasi zimmona
Wulongu muidi Bapakanu Nzo yinwilukila,
Wutombolo mu nkembo.

4 Pheve weti kambanga bumboti ti mu zithangu
zitsuka, batu bankaka bela loza malongi ma
Pfumu; bela singimina mu ziphevi zi luvunuayi
mu malongi ma ziphevi zimbimbi. 2 Bela
zimbusu mu diambu di mayuya ma minlongi
mi luvunu miomi mayindu ma mintima miawu
matulu dimbu ki felo yi mbazu yingolo. 3
Bawu beta kandika batu babika kuela ayi
babika dia bidia binkaka biobi bivanga Nzambi,
bifueti diwungu va kimosi ayi phutudulu yi
matondo kuidi minkhuikizi ayi kuidi batu bobo
bazebi kiedika. 4 Bila kioso vangu ki Nzambi
kidi kimboti; ayi kuisi ko kima kioki kifueti
lozo bu kidiwulu va kimosi ayi phutudulu yi
matondo. 5 Bila kidi kibieko kinlongo mu
mambu ma Nzambi ayi mu lusambulu. 6
Ngeyo sudikisa bumboti mambu mama kuidi
bakhomba buna wela ba kisadi kimboti ki Klisto
Yesu, kinzingilanga mu mambu ma minu ayi mu
malongi mamboti momo wusudika. 7 Vayi loza
zinongo zi buvungisi, ayi zitsangu zi phamba
zi binunu bi baketo; vayi wukiyekulanga mu
kinzikanga Nzambi. 8 Bila bisavu biobi bidi mu
diambu di yudusu nitu bisi mfunu wuwombo
ko vayi kinzikanga mambu ma Nzambi mfunu
kuidi mu mambu moso. Bila mu kinzikanga
Nzambi muawu muidi tsila yi luzingu lu thangu
yayi ayi luzingu lu nkuiza. 9 Mambu mama madi
makuikama ayi mafueni mu tambulu. 10 Mu
bila diodi tulembo sadila ayi tulembo nuanina
bu tuntulanga diana dieto mu Nzambi yi moyo,
niandi mvulusi wu batu boso vayi lutidi ba
mvulusi wu batu bobo bakuikama. 11 Kindisa
mambu mama ayi longa mawu. 12 Muaki mutu
kabika lenza kiaku, vayi bika wuba kifuani
kuidimikhuikizi mu thubulu, mu khadulu, mu
luzolo; mu minu ayi mu vedila. 13 Tuamina
ndiza, wukiyekula mu tanganga masonuku, mu
lubulanga batu ayi mu longanga. 14 Belanga
mayindu mu dikaba di nlemvo diodi didi mu
ngeyo; diodi wutambula mu thangu mimbikudi
mibikula ayi bakulutu bu batetika mioko. 15

Belanga mambu momo mayindu, ayi sadila
mawu mu diambu batu bosobamona buevi
weti kuendila ku ntuala. 16 Wukikeba ngeyo
veka ayi keba malongi maku. Ba wukinda mu
mamo momo. Bila ngeyo vanga bobo buna wela
kivukisa ngeyo veka ayi wela vukisabatu bobo
beti ku wanga.

5 Kadi temina nunu mu kingolo vayi wunlubula
banga dise diaku. Lubula bamatoko banga
bakhomba zi babakala; 2 baketo bayunduka
banga zingudi; bandumba banga bakhomba
zi baketo, mu buvedila boso. 3 Kinzikanga
mafuola, momo madi mafuola mu bukiedika. 4
Vayi enati difuola dibeki bana voti batekolo,
buna bika balonguka theti mu tuama vanga
mavanga mawu ma kinzambi kuidi basi nzo awu.
Buna buawu bobo bela vutudila mambote kuidi
bambuta ziawu ayizikhaya ziawu bila diambu
diodi dimmonisanga Nzambi khini. 5 Difuola
diodi didi difuola di kiedika ayi widi niandi veka,
wuntulanga diana diandi mu Nzambi builu ayi
muini. Wuntatamananga mu zindombolo ayi
mu lusambulu. 6 Vayi difuola dinzingilanga
mu makhini didi difua, ka diambu ko dilembo
zingi. 7 Kindisa mambu mama muingi bakambu
tsembolo. 8 Vayi enati mutu kasadisanga ko
basi dikanda diandi, viokila basi nzo andi buna
niandi wuluzodi minu ayi mutu wowo viatukidi
mutu wukambuwilukila mu mambu mambimbi.
9 Kadi difuola dilendi sonoko ko mu nkanda wu
mafuola enati kadukisi ko makumasambanu ma
mimvu ayi enati kasia kuelo ko kuidi bakala
dimosi. 10 Kafueti telumunu kimbangi mu
diambu di mavanga mandi mambote, enati
wuyundula bumboti bana bandi, enati wuyakula
bumboti banzenza, enati wusukula malu ma
banlongo, enati wusadisa batu baba mu ziphasi
voti wuvanga mavanga mambote ma phila mu
phila. 11 Vayi kadi kikinina sonika mafuola
makidi bana balezi; bila zitsatu ziawu zilenda
ku bavambisa mu kisalu ki Klisto ayi belabuela
tomba kuela. 12 Buna bela tambula thumbudulu
bila baloza minu kiawu kithete. 13 Baketo beni
beti longuka bumolo bu beti viokisa thangu mu
kuenda diengilanga mu zinzo zingana; bika zia
ti bumolo kaka vayibeti kotanga mu mambu
mangana, bu beti tuba mambu makambulu
fuana. 14 Diawu thidi ti mafuola makidi bana
balezi makuela kuawu; mabuta bana, makeba
zinzo ziawu mu diambu di bika vana diluaku
kuidi bambeni mu diambu di vueza. 15 Bila
bawombo bankaka bavengama mu diambu
di landakana Satana. 16 Enati nkhuikizi wu
bakala voti wu nketo beki mafuola mu nzo
andi, buna bika kama sadisanga ayi mabika
singimina mu dibundu muingi dibundu dibaka
bu sadisila momo madi khatika mafuola. 17 Bika
bakulutu bobo bandiatisanga bumboti dibundu
batambula mfutu mu zikhumbu zizole, viokila
bobo bakiyekula mu samuna mambu ma Nzambi
ayi mu longa. 18 Bila masonuku meta tuba
ti: Kadi kanga munu wu ngombi bu kandiata
zitheti zi ble ayi kisadi kifueni mu tambula
mfutu andi. 19 Enati biza kufundila nkulutu
wu Dibundu, lenda kikinina mambu beni enati
mfundi neti bambangi buadi voti zitatu. 20
Mu diambu di batu bobo bamvolanga masumu,
wuba temina va meso mabatu boso muingi
bankaka bamona boma. 21 Minu ndikutumina
va meso ma Nzambi ayi ma Klisto Yesu ayi
mazimbasi zisobolo, mu keba mambu momo mu
kambu thalu zizi ayi mu kambu tulaluviakunu
kuidi batu. 22 Kadi kuenda thinu mu tetika
mutu mioko, kadi fubakana mu masumu ma
batu bankaka. Wukikeba ngeyo veka wuvedila.
23 Bika buela nuanga wo nlangu yi nlangu kaka
vayi nuanga ndambu yi vinu mu diambu di
dikutu diaku, ayi mu diambu di kambu kuaku ku
buvini ku zithangu ka thangu. 24 Masumu ma
batu bankaka meta monika tuamina basambusu
vayi bankakamamonikanga ku nzimunina. 25
Bobuawu, mavanga mamboti meti monikanga
mu nsualu vayi momo mambimbi malendi baka
bu suamina ko.

6 Bika batu bobo badi ku tsi luyalu lu kivika,
bakinzika bapfumu ziawumu bufuana muingi
dizina di Nzambi ayi malongi meto mabika
vuezo. 2 Mimvika miomi midi ku tsi luyalu
lu bapfumu ziozi ziwilukila mibika lezanga
bapfumu ziawu mu diambu badi bakhomba mu
Klisto. Vayi miluta kuba sadilanga bu badi batu
bawilukila ayi bakundi ba luzoloba Nzambi.
Mawu momo mambu fueti longa ayi fueti
lubula. 3 Enati vadi mutu weti longa mambu
mavenga, ayi kakadi singimina mu mambu
ma kiedika ma Pfumu'eto Yesu Klisto ayi mu
malongi madedakana mukhinzukulu yi Nzambi;
4 buna mutu beni widi nkua luniemo, kasi
zaba kadi diambu ko, vayi kimbevo kidi yandi
kiyuvulanga biuvu ayi kifindananga ziphaka

mambutanga kikhenene, minzonza; bifingu
ayi bimbanzila; 5 ziphaka ziphamba zi batu
basumuka mu diela diawu ayi bakambulu
kiedika, beti banzila ti kinzikanga Nzambi yidi
tho yi bakilanga ndandu. 6 Muaki bukiedika ti
kinzikanga Nzambi yidi ndandu yinneni enati
wummonanga khini mu biobi bidi yaku. 7 Bila
bukiedika tusia nata kadi kima ko va nza ayi
tulendi natakadi kima bu tuela botuka va nza.
8 Vayi bu tubeki bidia ayi minledi mivuata,
biobi bifueni kaka kuidi beto. 9 Bobo batidi ba
zimvuama bawu beti luta bua mu ziphukumunu
ayi mu mintambu, mu zinzinunu zi buvungisi
ziwombo ayi zimbimbi ziozizinatanga batu ku
mbivusu ayi ku nzimbala. 10 Bila "luzolo lu
mbongo luidi muanzi wumbutanga mambu
moso mambimbi." Bankaka bu banuanina mu
baka ziawu, bazimbala mu minu; bakimonisa
ziphasi ziwombo. Nuana nduanunu yimbote
yi minu. 11 Vayi ngeyo mutu wu Nzambi, tina
mambu momo. Landakana busonga, kinzikanga
Nzambi, minu, luzolo, mvibudulu, lembama. 12
Nuana nduanunu yimboti yi minu, zimbidila
luzingu lukalumani, bila ngeyo wutelo mbila
mu diambu di luawu; ayi mu diambu di luawu
wutelimina kimbangi kimboti va meso ma
bambangi bawombo. (aiōnios g166) 13 Ndikutumina
va meso na Nzambi, wunzingisanga bima bioso,
ayi va meso ma Klisto Yesu, wutelama kimbangi
ki kitoko va meso ma Ponse Pilatu: 14 mu
diambu wukeba lutumunu lualu mu kambu
ditona ayi tsembolo natemu lumbu kiela monika
Pfumu eto Yesu Klisto, 15 mutu wowo Nzambi
kela totula mu thangu yifuana. Niandi kaka
mutu wu zikhini ayi wulenda vanga mamo
maka zodidi. Ntinu wu mintinu ayi Pfumu
yi bapfumu 16 Niandi kaka, ka kafuanga ko,
wumvuandanga va kienzila kilendi baka bu
fikumunu ko. Mutu kammuenieti ko ayi mutu
kalendi kummona ko. Niandi vuidi nzitusu ayi
lulendo mu mimvu mioso. Amen! (aiōnios g166)
17 Lubula zimvuama zi thangu yayi ti babika
ba luniemo ayi babika tula diana diawu mu
kimvuama kieti suka, vayi batula diana diawu
mu Nzambiwukutuvananga bima bioso mu
kimvuama muingi beto tu bisadila. (aiōn g165) 18
Wuba kamba bavanga mamboti, baba zimvuama
mu mavanga mamboti, bika baba bakubama
mu kaba kuidi bankaka mu ntima wu luzolo.
19 Mu nzila yoyo balenda kukikubikila kiuka
kingolo mu diambu diawu. Kiuka kioki kiela
ba fondasio mu thangu yidi ku ntuala muingi
basimbidila luzingu lu kiedika. 20 Timote, keba
bumbote mamo ma bayekudila; tina mambu
ma phamba ayi makambulu ma kinzambi; tina
ziphaka zi buvungisi ziozi beti tedila nzayilu
vayi yidi nzayilu yi luvunu. 21 Bila bankaka bu
bakikinina nzayilu yoyi, bazimbala mu minu.
Bika nlemvo wubanga yeno.

2 Timothy

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu
Nzambi, boso buididi tsila yi luzingu yidi
mu Klisto Yesu, **2** mfidisidi nkanda wawu kuidi
Timote muan'ama wu luzolo. Bika nlemvo,
mamboti ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi
Tata ayi kuidi Klisto Yesu, Pfumu eto, bibanga
yaku. **3** Ndimvutula matondo kuidi Nzambi yoyi
ndieta sadila mu mayindu ma ntima wuvedila
banga busila bakulu bama; bila builu ayi muini
ndikutebukilanga moyo, mu zithangu zioso
mu zindombolo ziama. **4** Phuila yiwombo yidi
yama mu kumona, bu ndieti tebukila matsuela
maku moyo, muingi ndibuela mona khini.
5 Ndizimbakananga ko minu kikiedika kidi
mu ngeyo; ayi kioki kituama ba mu khay'
aku yi nketo mama Loyisi ayi mu ngudi aku
Ewunise. Tsidi diana ti kidi mu ngeyo. **6**
Diawu ndikutebudila moyo muingi wuluta buela
lemisa dikaba di Nzambi didi mu ngeyo; diodi
wutambula bu nditetika mioko miama **7** bila
Nzambi kasia kutuvana Pheve yi boma-boma
ko vayi wutuvana pheve yi lulendo, yi luzolo
ayi yi diela di kukikebila. **8** Diawu kadi mona
tsoni mu telama kimbangi mu diambu di Pfumu
eto voti mu diambu diama bu ndidi mu nloko
mu diambu diandi. Vayi bika wufubakana yama
mu ziphasi mu diambu di Nsamu wumboti
boso buididi lulendo lu Nzambi. **9** Bila niandi
wutuvukisa ayi wututela mu mbila yinlongo;
bika sia ti boso bubela mavanga meto vayi
boso bu bela lukanu luandi veka ayi nlemvo
andi wowo katuvana mu Klisto Yesu tuamina
thonono yi zithangu. (aiōnios g166) **10** Vayi buabu
wutumonisa wawu bumboti mu ntangu Pfumu
eto Yesu Klisto kayiza; bila niandi wukosikisa
lulendo lu lufua, wukienzula luzingu ayi biobi
kabifuanga ko mu nzila yi Nsamu Wumbote.
11 Mu diambu di Nsamu Wumbo ti beni wawu
ndibiekolo nsamuni, mvuala ayi nlongi kuidi
Bapakanu. **12** Ayi diawu ndilembo monina
ziphasi ziazi vayi ndikadi mona tsoni mu diambu
nzebi mutu wowo ndiwilukila ayi diana tsidi
ti lulendo luidi yandi mu keba mambu moso
momo ndiyekudulu nate mu lumbu kina. **13**
Kebanga bumboti mambu ma kiedika momo
wuwa kuidi minu mu minu ayi mu luzolo luidi
mu Klisto Yesu. **14** Lundanga bumbote, mu
lusadusu lu Pheve Yinlongo mu beto, mambu
mambote momo wuyekudulu. **15** Ngeyo zebi
ti batu boso badi mu Azi bandoza, mu bawu
muidi Fingele ayi Elimongene. **16** Bika Pfumu
kawokisa mamboti mandi mu nzo yi Onesifole,
bila niandi wuba kumbombanga buwombo ayi
kasia mona tsoni ko mu diambu di zisieni ziama.
17 Vayi bu kaba ku Loma, wuthomba mu bufula
ayi wumbakula. **18** Bika Pfumu kamvana diluaku
ditambudila mamboti ma Pfumu mu lumbu
kina. Ngeyo lutidi zaba phila yoyi katsadisila
mu mambu mawombo bu ndiba ku Efeso.

2 Diawu ngeyo muan'ama, bika wukikindisa mu
nlemvo wowo widi mu Klisto Yesu. **2** Mambu
momo wuwa kuidi minu va meso ma bambangi
bawombo, longa mawu kuidi batu bakuikama
bobo babeki bu kumalongila kuidi batu bankaka.
3 Bika wumona ziaku ziphasi banga disodi
dimboti di Yesu Klisto. **4** Bila kuisi ko mutu
wunkuendanga ku mvita wumbelanga mayindu
mu bima bi luzingu lualu mu diambu kamonisa
khini mutu wowo wunsonika. **5** Bobuawu,
mutu wunsalanga zitsaka (bipa) kalendi vuiku
budu ki ndungunu ko enati kakadi nuana boso
buididi mina. **6** Nkuni zitsola kafueti tuama sala
theti tuamina katambula mimbutu. **7** Sudika
bumboti mambu mama thubidi bila niandi veka
Pfumu wela kuvana diela mu mambu moso. **8**
Tebukilanga Yesu Klisto moyo, wutotukila mu
nkuna Davidi, wufuluka mu bafua boso buididi
Nsamu wumboti wundieti longa. **9** Bila mu
diambu di Nsamu wumboti beni wawu ndilembo
monina ziphasi ayi ndididi wukangama banga
mvangi mambimbi. Muaki mambu ma Nzambi
masi makangama ko. **10** Diawu ndilembo kangila
ntima mu diambu di batu bobo basobolo muingi
bawu mamvawu batambula phulusu yidi mu
Yesu Klisto va kimosi ayi nkembo wu kawumani.
(aiōnios g166) **11** Mambu mama madi ma kuikama:
Enati tufuidi va kimosi ayi niandi, buna tuela
zinga va kimosi ayi niandi. **12** Enati tumvibidila
buna tuela yadila va kimosi ayi niandi; vayi beto
kuntunuka, niandi mamvandi wela kututunuka.
13 Enati tuisi ko bakuikama, vayi niandi widi
wukuikama, bila niandi veka kalendi kukitunuka
ko. **14** Tebula batu moyo mu mambu momo;
wuba lubula va meso ma Nzambi ti babika
ziphaka mu mambu ma phamba makambulu
mfunu. Vayi mannatanga ku mbivusu batu
bobo banwanga mawu. **15** Nuana mu monika
va meso ma Nzambi banga mutu wufuana,

banga kisadi kikambu mona tsoni; kinlonga mu
busonga mambu ma kiedika. 16 Tina ziphaka zi
mambu ma phamba ayi makambu dedakana
ayi minu bila batu bobo bantubanga mawu beti
luta kuendanga mu zithangu zioso ku kambu
kinzikanga mambu ma Nzambi 17 ayi mambu
mawu madi banga phuta yindianga nsuni wu
nitu. Mu bawu muidi Imene ayi Filete. 18 Bawu
bamana vengama mu kiedika bu beti tubanga
ti mfulukulu yimana vioka thama; balembo
zimbisa minu ki batu bankaka. 19 Muaki fundasio
yi ngolo yi Nzambi yidi kaka yitelama ayi yibeki
ayi dimbu kiaki: "Pfumu zebi batu bandi, ayi
woso mutu weti tangunanga dizina di Pfumu,
bika katina mambu mambimbi." 20 Bika sia ti
mimvungu mivangulu mu nolo ayi mu palata,
ziawu kaka mimmonikanga mu nzo yinneni
vayi muidi ayi miomi mivangulu mu minti ayi
mu tuma. Miomi mivangulu mu nolo ayi mu
palata midi mi luzitu bosi miomi mivangulu mu
minti ayi mu tuma miawu minsadulungu kadika
lumbu. 21 Enati mutu wukikebidi wuvedila
mu kambu vanga mambu mama, buna niandi
wela kituka mvungu wu luzitu, wunlongo, widi
mfunu kuidi vuidi wawu; wawu widi wukubama
mu diambu di mavanga moso mambote. 22 Tina
zinzinunu zi bumuana vayi tomba busonga,
minu, luzolo, ndemama va kimosi ayi batu bobo
bansambilanga Pfumu mu ntima wuvedila. 23
Tina biuvu bi buvungisi, ayi bikambulu mfunu
bila bizabikini ti biawu bieti totula ziphaka.
24 Bila kisadi ki Pfumu kasi fuana findananga
ziphaka ko vayi kafueti ba mutu wulembama
kuidi batu boso, mutu widi diela mu longa
ayi mu zebi vibidila. 25 Kafueti teminanga mu
malembi batu bobo bankakidilanga bila nani
zebi mananga Nzambi lenda kuba vana diela di
baludila mavanga ayi tula ku nzayilu yi mambu
ma kiedika; 26 ayi diela diawu divutukisa mu
diambu babaka busionukina mu mintambu mi
Satana, wuba kanga mu kuba kuika mu diambu
bavanga luzolo luandi.

3 Zaba kuaku ti mu bilumbu bitsuka, muela ba
zithangu ziphasi. 2 Bila batu bela ba buimi,
bela ba bakundi ba zimbongo, bela ba luniemo,
bela ba lunangu, bela ba mimvuezi mi mambu
ma Nzambi, bela ba mitingu kuidi bambuta
ziawu, bela zabanga ko vutula matondo, bela
zabanga ko ba banlongo; 3 bela ba batu
bakambulu luzolo, bakambulu kiadi, bela vunina
badiawu mambu, bela zabanga ko kukiyala,
bela ba batu batsita; bela ba bambeni zi
mamboti. 4 Bela yekulanga badiawu; bela vika
fuemanga, bela kukinangikanga mu luniemo,
bela luta zolanga zikhini viokila Nzambi.
5 Bela monikanga banga bazebi kinzikanga
Nzambi vayi bela tunukanga mambu momo
mammonisanga zingolo zi mambu ma Nzambi.
Bika wutatukila batu ba phila yoyi. 6 Bankaka
mu bawu bankotanga mu zinzo; ayi bambuilanga
baketo bakambulu mayindu masikama, ayi
bannatanga zitu ki masumu momo bavola ayi
bammonanga tsatu yi mambu mambimbi ma
phila mu phila. 7 Baketo beti longukanga mu
zithangu zioso vayi balendi baka bu tudila
ku nzayilu yi mambu ma kiedika ko. 8 Banga
Yanesi ayi Yambelesi bamanga wilukila Moyize,
buawu bobo batu beni bamengi wilukila kiedika;
bu badi batu babivusu mu diela diawu ayi
minu kiawu kizimbalanga bu kieti toto. 9
Balendi kuenda ku ntuala ko bila buvungisi
buawu buela monika kuidi batu boso, banga
bubela batu ba buadi bobo. 10 Vayi kuidi
ngeyo, wulandikini malongi mama, khadulu
ama, zikhanu ziama, minu kiama; lembama
kuama luzolo luama ayi mvibudulu ama. 11
Ngeyo wumona zinzomono ziama ayi ziphasi
ziama, phila zimbuidila ku Antioshe, ku Ikone,
ku Lisitele. Ayi phila zinzomono mbi ndikambu
mona! Vayi Pfumu wukhula mu zizioso. 12
Muaki zaba ti babo bobo batidi zinga luzingu
luvedila va meso ma Nzambi, mu lusadulu lu
Yesu Klisto, bela zomo. 13 Vayi batu bambimbi
ayi bankua luvunu bela luta vanganga mambu
mambimbi; bela vuna bankaka ayi bawu veka
bavunuka. 14 Vayi ngeyo, kangama mu mambu
momo wulonguka ayi momo mazabikini ti madi
makuikama bu zebi mutu wulonga mawu. 15
Tona mu kimuana kiaku, ngeyo zebi Masonuku
Manlongo; mawu malenda kuvana diela di
kiedika mu diambu wubaka phulusu mu minu
mu Klisto Yesu. 16 Masonuku mamo masonimina
mu lulendo lu Nzambi, madi mfunu mu longa,
mu tubidila, mu ludika ayi longa mu diatila
mu busonga, 17 muingi mutu wu Nzambi kaba
wuduka ayi kaba wukubama mu vanga mavanga
moso mamboti.

4 Minu ndikutumina va meso ma Nzambi ayi
ma Yesu Klisto wela sambisa batu banzinga
ayi bafua, mu diambu di bu kela monika ayi mu

diambu di Kipfumu kiandi ti 2 longa mambu
ma Nzambi ayi longa mawu mu bufula mu
zithangu zioso, yiba yifuana voti yikambu fuana.
Totula luvunu lu batu, temina ayi lubula mu
mvibusulu yingolo ayi lubula mu ndongolo. 3
Bila thangu yidi yela ba ti batu bakadi buela
zola wa malongi ma kiedika; vayi mu diambu
di zitsatu ziawu bela kukivangila minlongi
miwombo-wombo, miomi miela kuba kamba
mambu momo makutu mawu matidi wa. 4
Bela kanga matu mawu mu diambu babika
buela wa mambu ma kiedika vayi bela zibula
mawu mu diambu di wa zinongo. 5 Vayi ngeyo,
wukikeba mu mambu moso momo; vibidila
mu ziphasi, sala kisalu kiaku ki kinsamuni
ayi manisa kisalu bumboti. 6 Bila mu diambu
diama ndidi wukubama mu tambuku banga
dikaba ayi thangu yi kuendila yizidi. 7 Minu
ndinueni nduanunu yimboti, ndinakuni zithinu
nate kuna tsuka; ndikebidi minu. 8 Buabu nzebi
ti ndilundulu budu ki kipfumu ki busonga,
kioki Pfumu, zuzi disonga, kela kuphana mu
lumbu kina. Bika sia ti kuidi minu kaka vayi
wela kivana kuidi baboso bobo banvingilanga
mbonokono andi mu luzolo. 9 Sia nsualu mu
vika kuiza ku ndidi. 10 Bila Demasi wundiefudi;
bu kavukumunkini mu landakana nza yayi
ayi wuyenda kuandi ku Tesalonika. Kelesensi
wuyenda ku Ngalatiya ayi Tite niandi wuyenda
ku Dalimati. (aiōn g165) 11 Luka kaka widi yama
vava. Bu wu nkuiza vitula Malako, kiza yaku
bila mfunu ndimvuidi mu kisalu kiama. 12
Ndituma Titsike ku Efeso. 13 Bu wunkuiza, buna
wundatina yunga ki ndibika mu nzo Kalipusi
ku Tolowasi ayi zibuku, buidi ziozi zivangimina
mu minkanda mi bibulu. 14 Alekisandele,
dimfulanga bisengo, wuphangila mambimbi
mawombo. Vayi Pfumu wela kumvutudila boso
buididi mavanga mandi. 15 Mamvaku wukikeba
mu diambu diandi, bila niandi wukakidila mu
kingolo mambu meto. 16 Bu ndisamba mu
khumbu yi thete, kadi mutu kasia kutsadisa ko;
babo bathina. Vayi bika babika kuba tangila
nzimbala yoyi. 17 Pfumu niandi wutelama va
ndambu va ndiba ayi wukhindisa mu diambu di
mu minu ndongolo yiba yiduka ayi yidukila mu
makanda moso nate kuidi Bapakanu. Bukiedika
minu ndikulu mu munu wu khosi. 18 Nzebi
ti Pfumu wela kukhula mu mavanga mamo
mambimbi ayi wela kukheba mu diambu di
mu Kipfumu kiandi ku Diyilu. Bika nkembo
wubanga yandi mu zithangu zioso. Amen. (aiōn
g165) 19 Vana mboti kuidi Pilisika ayi Akilasi
ayi nzo yoso yi Onesifole. 20 Elasite wusiala ku
Kolinto; mu kimbevo ndibika Tolofime ku Mile.
21 Tomba bu kuizila tuamina sivu. Ewubulusi,
Pudensi, Linusi, Klodia ayi bakhomba zioso
zifidisidi mboti. 22 Bika Pfumu kabanga mu
Pheve aku. Nlemvo wubanga yaku.

Titus

1 Polo, kisadi ki Nzambi ayi mvuala wu
Yesu Klisto, boso buididiminu ki batu bobo
basobolo ba Nzambi ayi boso buididi nzayilu
yi mambu ma kiedika madi boso buididi
khinzukulu yi mambu ma Nzambi, **2** mu
diana di luzingu lukalumani. Luzingu lolo
Nzambi yoyi yika yilendivuna ko kavanina
tsila tuamina thonono yi zitsungi. **(aiōnios g166)**
3 Vayi thangu bu yifuana, niandi wuzabikisa
mambu mandi mundongolo yoyi ndiyekodolo
boso buididi lutumunu lu Nzambi Mvulusi
eto, **4** mfidisidi nkanda wawu kuidi Tite
khatika, muan'ama mu minu kioki tuidi mu
kithuadi. Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi
Tata ayi bi Klisto Yesu Mvulusi eto bibanga
yaku. **5** Bila ndibikila ku Kelete kiawu kiaki:
wukubika mambu moso masiala ayimuingi
wubieka mintuadisi mi Dibundu mu kadika
divula boso bu nditumina. **6** Kadika ntuadisi
kabika ba bila kioki kafueti sembolo; kafueti
ba bakala dikuela nketo wumosi kaka; beki
bana bakuikama. Batu babika baka diluaku di
fundila bana benit i khadulu yimbimbi badi voti
batumiminanga batu ko. **7** Didi diambu di mfunu
ti ntuadisi wu dibundu kafueti ba mutu kambulu
tsembolo banga kisadi ki Nzambi wunkambu
tulanga diana mu diela diandi, kafuemanga
nsualu ko; kanuanga malavu ko; kanuananga
ko, kabika ba mutu weti zola baka zimbongo
mu mayuya. **8** Kafueti ba mutu zebi yakulanga
bumboti banzenza ayi kafueti ba mutu weti
zola mamboti; kafueti ba mutu wu diela, mutu
wusonga, mutu wuvedila, zebi kukiyala. **9**
Kafueti ba wukangama mu mambu ma kuikama
boso buididi malongimuingi kaba wufuana mu
lubula boso buididi malongi ma kiedika ayi mu
bedisila bobo bamfindisanga ziphaka. **10** Bila
bawombo kaba tumamananga ko, banyolukanga
mambu ma phamba; bamvunanga batu. Badi
bawombo muidi Bayuda. **11** Bufueni mu kuba
kangisa miunu bila zinzo ziwombo balembo
zimbisabu beti longa mambu ma kambulu fuana
mu diambu di babaka zimbongo mu luvunu. **12**
Wumosi mu bawu, mbikudi awu veka wutuba
ti: Basi Kelete badi bankua luvunu badi bibulu
bimbimbi, ayi kisalu kiawu dia kaka ayi badi
miolo. **13** Kimbangi kiaki kidi ki kiedika. Diawu
wuba temina ngolo muingi baba minu ki kiedika
14 ayi babika singimina mu zinongo zi Bayuda
ayi zithumunu zi batu bobo beti vengama mu
mambu ma kiedika. **15** "Bibioso bidi bivedila mu
diambu di batu bobo badi bavedila" vayi bibioso
bisi bivedila ko mu diambu di batu bobo badi
basumuka ayi bakambulu minu ayi diela diawu
ayi mayindu ma mintima miawu bidi bisumuka.
16 Muaki bambanzilanga ti bazebi Nzambi vayi
bantunukanga Nzambimu mavanga mawu bila
baba zolanga ko; basi bulemvo ko ayi balendi
vangakadi diambu dimosi di mboti ko.

2 Vayi ngeyo, tuba mambu mafueni mu
malongi ma kiedika. **2** Longa babakala
bayunduka babika ba phulu yi dia ayi yi nua,
baba batu ba lukinzu, batu ba nzayilu; baba
batu ba badi minu ki kiedika, batu ba luzolo
lu kiedika ayi baba batu badi mvibudulu.
3 Bobuawu, baketo bayunduka baba baketo
banzingilanga mu khadulu yifueni kuidi baketo
banlongo; babika ba kifu kitembikisanga mambu
mabatu, babika kukiyekulanga mu nuanga
malavu mawombo. Baba baketo banlonganga
mambu mamboti **4** muingi balonga baketo bobo
bakuedidi bosi mu zola babakala bawu ayi bana
bawu, **5** baba diela, baba bavedila, babelanga
zinzo ziawu mayindu; baba baketo bamboti,
batumukinanga babakala bawu mu diambu di
mambu ma Nzambimabika vuezo. **6** Bobuawu,
lubula bamatoko muingi mabika ba phulu yi
dia ayi yi nua. **7** Mu mambu moso ngeyo veka
ba kifuani mu mavanga mamboti. Bika malongi
maku maba mavedila ayi ma lukinzu. **8** Mambu
maku maba masonga, makambu bila kioki
mafueti tubudulu muingi batu bobo bankakidila
bafua tsoni bu bakambulu diambu di mbimbi
dituba mu diambu dieto. **9** Lubula bavika baba
bulemvo kuidi bapfumu ziawu, mimonisanga
bapfumu ziawu khini mu mambu moso. Bosi
mibika findisanga bapfumu ziawu ziphaka. **10**
Mibika yibanga, vayi mimonisa kikhuikizi ki
kiedika muingi malongi ma Nzambi, Mvulusi
eto makinzuku mu mambu moso. **11** Bila nlemvo
wu Nzambi wunnatanga phulusu wumonika
kuidi batu boso. **12** Wukutulonganga muingi
tubika lenzanga Nzambi, tubika zinzinunuzi
ntoto. Vayi tuzingila mu tsungi yayi, mu kambu
phulu yi dia ayi yi nua. Tuzingila mu busonga,
mu khinzukulu yi Nzambi **(aiōn g165)** **13** bu
tulembo vingila diana di khini ayi mbonokono
yi nkembo yi Nzambi eto yinneni ayi Mvulusi

eto Yesu Klisto. 14 Wukiyekula niandi veka mu
diambu dieto muingi katukula mu mambu moso
mambimbi ayi muingi kavedisa, mu diambu
diandi veka, batu bobo kavuidi niandi veka ayi
bobo bantulanga bufula mu vanganga mavanga
mamboti. 15 Longa mambu momo, lubula ayi
temina mu lulendo loso lu tumina. Mutu kabika
ku lenza.

3 Bika wutebula batu boso moyo ti bafueti ba
bulemvo kuidi minyadi ayi bapfumu. Bosi
bafueti ba tumamana ayi bafueti ba bakubama
mu vanganga mavanga mamboti. 2 Babika
finganga kadi mutu wumosi, baba batu ba
ndembama ayi batu ba luzitu ayi baba batu
bammonisanga nlembami kuidi batu boso. 3
Bila beto mamveto tutuama ba bivungisi ayi
tusia ba bulemvo ko, tuba bazimbala, tuba
bavika ba zinzinunu zi phila mu phila ayi
zikhini zi phila mu phila; tuba zingilanga
mu luvunu ayi mu kikhenene, batulendaayi
mamveto tulendasana beto na beto. 4 Vayi
mamboti ma Nzambi, Mvulusi eto, ayi luzolo
luandi mu diambu di batu bu bimonika, 5 buna
niandi wutuvukisa. Bika sia ti mu diambu di
mavanga ma busonga momo tuvanga vayi mu
diambu di kiadi kiandi; bu katusukudila mu
nlangu, mu mbutukulu yimona, mu kutukitula
bamona mu lusadusu lu Pheve Yinlongo. 6
Niandi wutudukudila Pheve Yinlongo beni mu
buwoka mu lusadusu lu Yesu Klisto Mvulusi'eto,
7 mu diambu di bu tukitulu basonga mu nlemvo
andi muingi tukitukabatu bela vinginina kiuka
boso buididi diana di luzingu lu kalumani.
(aiōnios g166) 8 Mambu momo madi makuikama
ayi thidi ti wumalongila mu bufula muingi
bobo bawilukila Nzambi bakiyekula mu ba
batheti mu vanganga mamboti. Mambu mama
madi mamboti ayi ma mfunu kuidi batu. 9
Vayi tinanga biuvu bi buvungisi, mambu ma
kikhulu, minzonza ayi ziphakamu diambu di
Mina bila masi mfunu ko ayi mambu moso
momo madi ma phamba. 10 Vayi kuidi mutu
wulembo totula khabunu, ngeyo kunlubula mu
khumbuyitheti ayi yimmuadi. Buna kadi buela
ba yandi kithuadi. 11 Bila zaba ti mutu wuphila
yoyi wuzimbala ayi wumvolanga masumu; ayi
wukukibedisanga niandi veka. 12 Mu thangu
ndiela kufidisila Alitemasi voti Tishike buna vika
mu kuiza kuidi minu ku Nikopolisi bila ndibeki
lukanu lu viokisila kuaku tsungi yi kiozi kingolo.
13 Tomba busila mu sadisa bumboti zuzi Zenasi
mu nzietolo andi ayi Apolo muingi babika
kambu kadi kima. 14 Bufueni batu beto veka
balonguka mu ba batheti mu vangangamavanga
mamboti mu diambu di mambu ma mfunu
muingi bedi kambu mimbutu. 15 Baboso badi
yama kuaku bafidisidi mboti. Vana mboti kuidi
batu bobo beti kutuzola mu minu. Bika nlemvo
wubanga yeno beno boso.

Philemon

1 Polo, muisi nloko mu diambu di Yesu Klisto,
ayi Timote khomb'etobafidisidi nkanda wawu
kuidi Filemo, nkundi eto wu luzolo ayi kisadi
yeto 2 ayi kuidi khomb'eto yi nketo Afi ayi
kuidi Alasipe, kinuani yeto ayi kuidi dibundu
dinkutakananga ku nzo aku. 3 Bika nlemvo
ayi ndembama bi Nzambi Dise dieto ayi bi
Pfumu eto bibangayeno. 4 Ndimvutulanga
matondo kuidi Nzambi mu zithangu zioso bu
ndikutebukilanga moyo mu zitsambulu ziama,
5 bu ndilembo wanga zitsangu zi luzolo ayi zi
minu zidi yaku mu diambu di Pfumu Yesu ayi
mu diambu di banlongo boso. 6 Ndinsambila
Nzambi muingi wuba bufula mu ba mu kithuadi
ayi bankaka mu minu kiaku muingi wuba diela
difuana di sudikila dioso-diosodiambu di mboti
didi yeto mu Klisto. 7 Luzolo luaku lumbonisa
khini yingolo ayi lukhindisa bila ngeyo, khomba,
bika wuzaba bumbote ti wukulula mintima mi
banlongo. 8 Diawu, budidi ti mbeki kiphuanza
kingolo mu Klisto mu kutumina mu mambu
mafueni, 9 mu diambu di luzolo, vayi mu
diambu di boso bu ndidi minu Polo, kinunu ayi
buela ndidi buabu mu nloko mu diambu di Yesu
Klisto; 10 ndikulomba mu diambu di Onesime,
muan'ama wundibuta buna ndidi wukangama.
11 Va theti niandi kasia ba mfunu kuidi ngeyo
ko vayi buabu mfunu wuwombo keka kuidi
ngeyo ayi kuidi minu. 12 Ndimvutudi diaka
kuidi ngeyo; niandi bukadi kintima kiama. 13
Muaki ndiedi katia ti kavuanda kuandi yama
muingi katsadisa va buangu kiaku bu ndidi
wukangama mu diambu di Nsamu Wumboti. 14
Vayi mbengi kuama buvanga mu kambu teka
zaba mayindu maku mu diambu wubika vangila
mamboti maku mu kuiku vayi mavangimina mu
luzolo. 15 Nani zebi, mananga Onesime wutuama
vambana yaku mu ndambu thangu kaka muingi
wuntambula buabu mu zithangu zioso; (aiōnios
g166) 16 vayi bika banga mvika vayi banga mutu
wowo viatukidi mvika, banga khomba yi luzolo.
Niandi thalu yiwombo kadi kuidi minu vayi
kuidingeyo wela luta thalu bu keka mutu ayi
khomba mu Pfumu. 17 Diawu, mu diambu
di kithuadi ayi minu, buna wunyakula banga
timinu veka yakudi. 18 Enati diambu di mbimbi
kavangila voti pholo aku kadi, buna tangila
biawu va dizina diama. 19 Tala minu veka Polo
tsonikini mambu mama mu koko kuama. Minu
ndiela futa yawu ayi mbengi kuama kutebula
moyo ti ngeyo mamvaku pholowidi kuidi minu.
Pholo beni yidi luzingu luaku veka. 20 Nyinga
khomba, mu diambu di Pfumu bika wutsadisa;
buisa ntim'amamu Klisto. 21 Bu tsididi tumama
kuaku diana, diawu ndisonikini bila nzebi ti
wela vanga viokila momo ndombidi. 22 Diambu
dinkaka, wukhubikila nlekolo, bila diana ndisia
ti mu diambu di zitsambulu zieno bela ku
phutula kuidi beno. 23 Mboti aku yibedi kuidi
Epafalasi, nkundi ama mu nloko mu diambu di
Klisto Yesu. 24 Zimboti ziaku zibedi kuidi bisadi
yama Malako, Alisitalike, Demasi ayi Luka. 25
Bika nlemvo wu Pfumu'eto Yesu Klisto wubanga
yaku.

Hebrews

1 Mu zikhumbu ziwombo ayi mu zinzila
ziwombo, Nzambi wuyolukila mutsi khulu,
bakulu beto mu nzila yi mimbikudi. **2** Vayi mu
bilumbu biabi bi tsuka Nzambi wutuyolukila
mu Muan'andi, mutu wowo kabieka mvingidi
wu bima bioso ayi mu niandi kavangila
bima bioso. **(aiōn g165)** **3** Muana beni wulembo
monikisa lezama ku nkembo wu Nzambi ayi
niandi mfikula yimonisa bumboti bumutu
buandi. Niandi weta kindisa bima bioso mu
mambu mandi ma lulendo. Bu kamanisa kubika
tsukudulu yi masumu; buna wuvuanda ku
Diyilu va koko ku lubakala lu Nzambi, nkua
ngolo yoso. **4** Buna niandi wulutila zimbasi
mu luvalu bila dizina di katambula dilutidi
dizina di zimbasi. **5** Muaki kuidi mbasi mbi
yoyi Nzambi kakamba: ngeyo widi Muan'ama,
minu ndibutidi mu lumbu kiaki Voti diaka:
Minu ndiela ba dise diandi ayi niandi wela
ba muan'ama e? **6** Bosi bu kakotisa mutu
wutheti wu butuka va nza, wubuela tuba ti:
Bika zimbasi zioso zi Nzambi zifukama va ntual'
andi. **7** Mu diambu di zimbasi, niandi wutuba
ti: Niandi wunkitulanga zimbasi ziandi phemo
ayi bisadi biandi minlaki mi mbazu. **8** Vayi
mu diambu di Muana, niandi wutuba ti: A
Nzambi, kundu kiaku ki kipfumu kinzinganga
mu zithangu zioso. Nkaw'aku wu busonga widi
nkawa wu kipfumu. **(aiōn g165)** **9** Wunzolanga
masonga vayi wunlendanga mambimbi. Diawu
Nzambi, Nzambi aku, kasobudila ayi kamonisa
khini yi nzitusu viokila yoyi kamonisa bakundi
baku. **10** Wubuela diaka: A Pfumu, va thonono
ngeyo wuvanga zifundasio zi ntoto ayi diyilu
divangulu mu mioko miaku. **11** Biela bungana
vayi ngeyo wela zinga mu mimvu mi kamimani;
Biela nuna banga minledi. **12** Wela bizinga
banga bu nzingulungu nledi ayi biela sienza
vayi ngeyo wusienzanga ko ayi mimvu miaku
milendi suka ko! **13** Ayi kuidi mbasi mbi katuba
ti: Vuanda va lubakala luama nate ndiela mana
kitula bambeni ziaku diatulu ki malu maku. **14**
A ziawu zisi ko ziphevi zinsadilanga Nzambi,
zifidusu mu diambu di sadila batu bobo bela
vinginina kiuka ki phulusu e?

2 Diawu, tufueti luta keba mu mambu momo
tuwa, tala tuedi zimbala. **2** Bila enati
mambu momo zimbasi zisamuna maba makinda
ayi enati mbundudulu yi Mina ayi kambu
ku tumamana koso kutambula thumbudulu
yifuana; **3** buna buevi tulenda vukila enati
tulembo lenzi phulusu yoyi yinneni? Lolo niandi
veka Pfumu katuama samuna bosi yikindusu
kuidi batu bobo banwa. **4** Nzambi wukindisa
kimbangi kiawu mu bidimbu, mu mavanga
matsiminanga ayi mu bikumu bi phila mu phila
ayi mu makaba ma Pheve Yinlongo makabulu
boso buididi luzolo luandi. **5** Muaki bika sia ti
kuidi zimbasi Nzambi kayekudila nza yinkuiza,
wowo tulembo yolukila. **6** Muaki vadi vama
vamosi mutu wumosi, wutelama kimbangi
kiaki: Mutu, widi nani muingi wuntebukilanga
moyo e? voti Muana mutu widi nani muingi
wumbelanga mayindu e? **7** ngeyo wumvanga
mutu wukambu luvalu, mu ndambu thangu
zimbasi bu zimviokila mu luvalu, vayi wumvuika
nkembo ayi nzitusu. **8** Ngeyo wutula bima bioso
ku tsi bitambi biandi. Mu thangu kamana tula
bima bioso ku tsi luyalu luandi, Nzambi kasia
zimbakana ko kadi kima kimosi kibika ba ku tsi
luyalu luandi. Muaki nate buabu tumueni ko
ti bima bioso bidi ku tsi luyalu luandi. **9** Vayi
Yesu, mutu wowo wutuama ba wukambu luvalu
mu ndambu thangu zimbasi bu zimviokila mu
luvalu, tulembo moni buabu wuvuiku nkembo
ayi nzitusu mu diambu di ziphasi zi lufua ziozi
kamona mu diambu di nlemvo wu Nzambi bu
kafuila batu boso. **10** Muaki dimonika ti didi
difuana kuidi Nzambi, wuvanga bima bioso
ayi wunzingisa bima bioso, mu kitula Yesu
mutu wufuana mu nzila yi ziphasi mu diambu
di nata bana bawombo ku nkembo andi. Bila
Yesu niandi mutu wukubanatanga ku phulusu.
11 Bila ayi mutu wowo wumvedisa ayi batu
bobo bavedoso, babo mu dise dimosi batotukila.
Diawu kamonanga tsoni ko mu kuba tedila
bakhomba bandi **12** mu thangu kakamba: Ndiela
yolukila dizina diaku kuidi bakhomba ziama,
ndiela kuyimbidila va ntuala dibundu dioso. **13**
Wubuela diaka: Minu ndiela tula diana diama
mu niandi. Wubuela diaka: Minu wawu va kimosi
ayi bana bobo baphana Nzambi. **14** Sumbu didi
ti bana bafubakana mu menga ayi nsuni buna
niandi mamvandi wutumbu fubakana. Wuvanga
buawu mu diambu di kosikisa, mu nzila yi lufua,
satana, mutu wowo beki lulendo lu lufua, **15** ayi
mu diambu di kula batu boso bobo baba bavika
ba boma bu lufua mu luzingu luawu loso. **16**
Bila bukiedika kasia kuiza mu diambu di sadisa

zimbasi ko vayi wuyiza mu diambu di sadisa
nkuna wu Abalahami. 17 Mu bila kioki, nganu
wutumbu dedakana, mu mambu moso, banga
bakhomba muingi kakituka pfumu yi zinganga
Nzambi yilenda vanga dioso di kazodidi, pfumu
yi zinganga Nzambi yimmonanga kiadi ayi
yikuikama mu kisalu ki Nzambi mu diambu
masumu ma batu malemvokolo. 18 Bila sumbu
niandi veka katoto mu ziphasi zikamona buna
wulenda kuandi sadisa babo balembo toto.

3 Diawu diodi bakhomba zinlongo, beno lutelo
kuidi Nzambi mu baka kuku mu bima bi
Diyilu, bika lutadidila Yesu mvuala ayi nganga
Nzambi yi minu kioki tulembo samuni. 2
Niandi wuba wukuikama kuidi mutu wowo
wumbieka banga bu bela Moyize mu nzo
yimvimba yi Nzambi. 3 Bila Yesu wumono
ti widi wufuana mu tambula nkembo viokila
wowo wutambula Moyize. Banga kuandi ntungi
wu nzo wuntambulanga nzitusu viokila nzo yika
tungidi. 4 Bila kadika nzo yitungu kuidi mutu;
vayi Nzambi niandi wutunga bima bioso. 5 Mu
diambu di Moyize, niandi wuba wukuikama
mu nzo yi mvimba yi Nzambi banga kisadi mu
diambu di telamanga kimbangi mu mambu
momo mafueti samunu. 6 Vayi Klisto, niandi
widi wukuikama banga Muana mu nzo yi
Nzambi. Beto tuidi nzo'andi enati tunsimbidila
nate tsukulu bufula ayi diana di ngolo diodi
tueti ku kiniemisina. 7 Diawu, banga bueti tuba
Pheve Yinlongo ti: Enati lumbu kiaki luwilu
mbembo andi 8 Lubika kitula mintima mieno
banga matadi banga bu lutinguna mu lumbu
ki phukumunu mu dikanga. 9 Mu lumbu kina
bakulu beno batsoka ayi bathota ayi bamona
mavanga mama mu tezo ki makumaya ma
mimvu. 10 Diawu ndifuemina buwombo tsungi
yina ayi ndituba: “Mintima miawu midi kaka
mizimbala ayi basia zaba zinzila ziama ko.” 11
Diawu ku tsi nganzi ama ndilefa ndefi yayi:
Balendi kota ko mu luvundulu luama. 12 Diawu
bakhomba, lukeba mu diambu mutu mu beno
kabika ba ntima wumbimbi ayi wunkambu
wilukilanga; tala kedi tamba Nzambi yi moyo
manima. 13 Vayi lulubasananga kadika lumbu
beno na beno, bu tuidi ayi “lumbu kiaki” muingi
mutu mu beno kabika vunuka mu masumu ayi
kabika ba matingu. 14 Bila enati tunsimbidila
nate kuna tsukulu diana diodi diba yeto vana
thonono, buna tuidi mu kithuadi ayi Klisto.
15 Banga bu tubulu: Enati lumbu kiaki luwilu
mbembo andi, lubika kitula mintima mieno
banga matadi banga bu lutinguna. 16 Buna
banani bobo batinguna bu bawa mbembo'
andi e? Buna keti babo bobo Moyize katotula
mu Ezipite e? 17 Buna banani bobo Nzambi
kafuemina mu makumaya ma mimvu e? Buna
keti batu bobo bavola masumu ayi bafua mu
dikanga e? 18 Buna kuidi banani Nzambi kalefila
ndefi ti balendi kota ko mu luvundulu luandi e?
Buna keti bobo bamanga kuntumukina e? 19
Buna tumueni ti basia nunga ko mu kota mu
diambu di kambu kuawu ku minu.

4 Sumbu tsila yi kotila mu luvundulu lu
Nzambi bu yikidi, bunatukeba tala wumosi
mu beno kedi kambu bu kotila. 2 Bila beto
mamveto, batulonga Nsamu Wumboti, banga
batu bana. Vayi mambu bawa masia ku basadisa
ko bila masia bundana ko ayi minu ki bawu
batambula mawu. 3 Bila kuidi beto tuwilukila,
tueka kota mu luvundulu banga Nzambi bu
katubila ti: Diawu ku tsi nganzi ama ndilefa
ndefi ti: “Balendi kota ko mu luvundulu luama.”
Ka diambu ko mavanga makivangimina tona
vana va vangimina nza. 4 Bila vama va nkaka
vayolokolo mu diambu di lumbu kitsambudi
ti: Nzambi wuvunda mu lumbu kitsambudi
bu kamanisa kisalu kiandi kioso. 5 Ayi mu
yo yawu nzila, wutuba ti: balendi kota ko mu
luvundulu luama. 6 Sumbu didi ti batu bankaka
bafueti kota mu luvundulu lolo, vayi batu bobo
batuama longo Nsamu wumboti basia kota ko
mu diambu di kambu kuawu ku tumama; 7
diawu Nzambi kabuela kubikila Lumbu kinkaka,
kintedolo “Lumbu kiaki” bu katuba, bilumbu
biwombo bu bivioka, mu Davidi boso butuama
yolokolo: Enati lumbu kiaki luwilu mbembo
andi lubika kitula mintima mieno banga matadi.
8 Bila enati Zosue wuba vana luvundulu nganu
Nzambi kalendi buela tubila lumbu kinkaka ko.
9 Vayi luvundulu lusiedi kuidi batu ba Nzambi
luidi banga lu lumbu ki saba. 10 Bila mutu
wowo wukota mu luvundulu lu Nzambi, niandi
mamvandi wuvunda bu kamanisini kisalu kiandi
banga bu vundila Nzambi bu kamanisa kisalu
kiandi. 11 Tunuana mu kota mu luvundulu
beni mu diambu mutu kabika bua mu sokudila
kambu ku tumama ku phila yoyi. 12 Bila mambu
ma Nzambi madi moyo ayi malembo sadi ngolo;
maviokidi sabala mu meno, mankotanga ngolo

nate mu vambisa moyo ayi pheve, nate mu
vambisa madikulu ayi tonzo tu mimvesi ayi meti
fiongunina mayindu ayi makani ma mintima.
13 Kuisi ko kadi vangu kimosi kidi kisuama va
meso ma Nzambi. Bima bioso bidi va yambi
ayi bisi ko bisuama va meso ma mutu wowo
wela kutusambisa. 14 Diawu bu tubeki pfumu yi
zinganga yisabuka Diyilu, Yesu Muana Nzambi,
buna bika tusimbidila kimbangi kieto ki minu.
15 Bila tuisi pfumu yi zinganga Nzambi ko yoyi
yinkambu fubakananga mu ziphasi zieto. Vayi
tubeki wumosi wutoto banga beto mu mambu
moso, vayi kasia vola kadi disumu dimosi ko. 16
Diawu tufikamanu mu diana dioso ku kundu ki
nlemvo wu Nzambi muingi katumona kiadi ayi
tutambula nlemvo wunsadisanga mu thangu
yifuana.

5 Bila kadika pfumu yi ziganga Nzambi
wunsobolongo va khatitsika batu,
wumbiekongo mu diambu di batu mu kuba
sadisa mu mambu ma Nzambi, muingi
katambikanga makaba ma batu ayi makaba
mayoko mu diambu di masumu. 2 Niandi
wulenda sudika bumboti batu bobo bakambulu
diela ayi batu bobo banzimbala bila niandi
veka widi wulebakana. 3 Bila mamvandi, mu
diambu di lebakana kuandi, diawu kafueti
tambikilanga makaba mu diambu di masumu
mandi veka ayi mu diambu di masumu ma
batu. 4 Mutu kalendi kukivana nzitusu wowo
ko enati Nzambi kasia kuntela mbila ko banga
bu bela Aloni. 5 Bobuawu Klisto mamvandi
kasia kiniemisa ko mu bieko pfumu yi zinganga
Nzambi. Vayi mutu wuna wunniemisa, niandi
wutuba ti: Ngeyo widi Muan'ama, lumbu kiaki
ndibutidi. 6 Bosi mu nzila yinkaka: ngeyo
widi nganga Nzambi mu zithangu zioso banga
buididi kinganga ki Meleshisedeki. (aiōn g165)
7 Mu bilumbu bi luzingu luandi lu kintoto,
niandi wutambika zitsambulu ayi zindombolo
mu yamikina ayi mu matsuela mu meso kuidi
mutu wowo wulenda kumvukisa mu lufua. Mu
diambu di kinzikanga Nzambi, niandi wubaka
mvutu. 8 Ka diambu ko wuba Muana, vayi
wulonguka tumama mu ziphasi ziozi kamona.
9 Bu kamana kitulu mutu wufuana, wuyika
tho yi phulusu yi kayimani kuidi bobo beti
kuntumukina. (aiōnios g166) 10 Niandi wubieko
kuidi Nzambi pfumu yi zinganga Nzambi banga
buididi Meleshisedeki. 11 Mambu mawombo
madi yeto matuba mu diambu di nsamu wawu
vayi phasi madi mu sudikisa bila luyikidi
miolo mu sudika. 12 Nganu thama luyika
minlongi mu mambu ma Nzambi; vayi nate
buabu lukidi moni mfunu balulonga malongi
ma thonono mu mambu ma Nzambi. Luyikidi
banga batu bobo beti mona tsatu miliki vayi
bika tsatu bidia bingolo. 13 Bila woso kuandi
mutu wunsadilanga miliki kasi zaba ko Mambu
ma busonga, bila wukidi muana lezi. 14 Vayi
bidia bingolo bidi mu diambu di bakulutu; bila
bawu bayuku sadilanga diela diawu mu tulanga
luviakunu mu mamboti ayi mu mambimbi.

6 Diawu tubikeno viokisa thangu mu malongi
ma thonono ma Klisto, vayi bika tubaluka
kuidi malongi ma bakulutu mu kambu buela
tula zifundasio. Bu dinsundula ti: balula khadulu
yintotukilanga mu mavanga mannatanga ku
lufua ayi mu minu mu Nzambi, 2 mu malongi
ma mbotokolo ayi ma thetokolo yi mioko,
mu mfulukulu yi bafua ayi mu tsambusulu yi
mvu ka mvu. (aiōnios g166) 3 Buna buawu bobo
tuela vanga enati Nzambi veni minsua. 4 Bila
bulendi baka bubela ko ti batu bobo batuama
kienzolo, bobo babimba lueki lu dikaba di Diyilu,
bobo baba kithuadi mu Pheve Yinlongo, 5
bobo babimba lueki lu Mambu ma Nzambi
ayi lulendo lu tsungi yidi ku ntuala, (aiōn g165)
6 vayi bawu bua, buna balendi buela vutuka
balula mavanga ko bila balembo bandi muana
Nzambi va dikulusi mu diambu diawu vekaayi
balembo mfuisi tsoni va meso ma batu. 7 Bila
ntoto wowo wunokononngo zimvula ziwombo
ayi weti buta bikunusu binsadulungu kuidi
batu bobo bakununu wawu, buna Nzambi
wunsakumunanga ntoto beni. 8 Vayi enati
ntoto beni weti buta zitsolokoto ayi zitsendi
buna wusiedi kadi luvalu ko. Buna weka nduka
singu bosi tsukulu'andi yoko ku mbazu. 9 A
bakundi ba luzolo, ka diambu ko tuntuba bobo
vayi diana tusidi ti lubeki mambu malutidi mu
mboti, mannatanga ku phulusu. 10 Bila Nzambi
widi wusonga; kalendi zimbakana ko kisalu
kioki lusala ayi luzolo lueno lolo lumonisa mu
diambu di dizina diandi bu lusadila banlongo ayi
lukidi ku basadila. 11 Tutidi ti kadika mutu mu
beno kamonisa bufula bu phila yoyi mu diambu
di keba diana di duka nate kuna tsukulu; 12
mu diambu lubika kituka miolo vayi lusokudila
batu bobo beti vingila kiuka kioki bavanina

tsila, mu minu ayi mu mvibudulu. 13 Nzambi bu
kavana tsila kuidi Abalahami, Nzambi wulevila
ndefi mu dizina diandi veka, bu kasia baka
ko mutu wunkaka wunlutila wowo kafueti
levila ndefi; 14 ayi wukamba ti: bukiedika,
ndiela kusakumuna buwombo ayi ndiela todisa
nkun'aku. 15 Mu mvibudulu yingolo Abalahami
kavingidila ayi katambudila mambu momo
mamvanina Nzambi tsila. 16 Bila batu beta levila
ndefi mu dizina di mutu wunkaka wubalutidi.
Bila, mu diambu diawu, ndefi yidi dimbu mu
manisa ziphakazioso. 17 Diawu Nzambi bu
kazola monisa kuidi batu bobo bela vinginina
kiuka kiandi kioki kavanina tsila ti lukanu
luandi lulendi baluka ko, buna wuleva ndefi. 18
Mu diambu di mambu muadi malendi viakana
ko, mawu mammonisa ti Nzambi kalendi vuna
ko. Mu mawu tubaka bu kindusulu mu simbidila
diana diodi tukubukulu, beto tumana baka
suamunu. 19 Diana diodi didi kuidi beto banga
sengo kinsingiminanga muela, diana beni didi
dikinda ayi dingolo. Diana beni dinkotanga,
sabuka lido nate ku khati buangu kioki kilutidi
nlongo, 20 kuna ku kota Yesu banga ntuami
ntuala, mu diambu dieto. Wuyikidi pfumu yi
zinganga Nzambi mu zithangu zioso banga
buididi Meleshisedeki. (aiōn g165)

7 Bila Meleshisedeki beni, ntinu wu Salemi,
Nganga Nzambi yi Nzambi yizangama,
wuyenda dengana Abalahami bu kaba ku mvita
yika kanuana ayi kabedisila mintinu miwombo.
Buna Meleshisedeki beni wunsakumuna. 2
Ayi Abalahami wuvana kuku ki kumi mu
bima bioso biobikabaka kuidi Meleshisedeki.
Tsundu Maleshisedeki: Ntinu wu busonga,
bosi widi ntinu wu Salemi; bu dinsundula
ntinu wu ndembama. 3 Meleshisedeki kasia
ba kadi dise ayi kadi ngudi ko ayi kikhulu
kiandi kisi zabakana ko. Thonono yi bilumbu
biandi ayi tsukusunu yi luzingu luandi bisi
zabakana ko vayi luzingu luandi ludedakani
ayi lu Muana Nzambi; widi Nganga Nzambi
mu zithangu zioso. 4 Tala boso bu kabela
mutu wunneni, mutu wowo Abalahami kavana
kuku ki kumi ki bima bi kabaka bu tuzebi ti
Abalahami niandi dise di makanda. 5 Ayi mu
batu bobo badi mu bana ba Levi bansalanga
kinganga babeki minsua mi tambulanga kuku
ki kumi boso buididi Mina, kuidi batu bu
dinsundula bakhomba, ka diambu ko batotukila
mu luketo lu Abalahami. 6 Vayi Meleshisedeki,
kasi mu dikanda di bana ba Levi ko vayi
wutambula kuku ki kumi kuidi Abalahami ayi
wusakumuna mutu wowo wutambula zitsila
zi Nzambi. 7 Mu kambu findana ziphaka
beto boso tuzebi ti mutu wowo sakumuni
niandi lutidi ayi mutu wowo basakumuni.
8 Banganga Nzambi bantambulanga kuku ki
kumi badi batu bamfuanga vayi Meleshisedeki
wutambula kuku ki kumi kiaki, wulembo
telomono kimbangi ti widi moyo. 9 Tulenda tuba
ti Levi wuntambulanga kuku ki kumi mamvandi
wuvana kuku ki kumi mu nzila yi Abalahami. 10
Bila buna kabutukidi ko, vayi buna wukidi mu
luketo lu nkulu andi mu thangu Meleshisedeki
kadengana Abalahami. 11 Enati diluaku didi
mu ba wufuana mu nzila yi kinganga ki ba
Levi, bila mu kiawu batu bavanunu Mina, buna
mfunu mbi widi mu buela bieka diaka nganga
Nzambi yinkaka mu ntanda wu Meleshisedeki
vayi kasia bieko ko boso buididi Aloni e? 12 Bila
bawu viakisa kinganga buna Mina miviakini. 13
Bila mutu wowo wutubulu mambu beni widi
muisi dikanda dinkaka, mu kambulu mutu
wusala va diziku di 14 bila dizabikini ti Pfumu
eto wutotukila mu dikanda di Yuda, dikanda
dikambu tubila Moyize mu diambu di kinganga.
15 Tala diambu dilutidi zabakana bu tumueni
ti: Nganga Nzambi yinkaka yitotukidi yidi mu
ntanda wu Meleshisedeki; 16 kasia bieko Nganga
Nzambi ko mu lusadusu lu Mina boso buididi
lutumunu lu batu vayi boso buididi lulendo lu
luzingu lu kalulendi bungana ko. 17 Bila niandi
wutelomono kimbangi kiaki: ngeye widi Nganga
Nzambi mu zithangu zioso mu ntanda wu
Meleshisedeki! (aiōn g165) 18 Buna Mina mituama
mibotolo mu diambu di misiala lulendo ko ayi
misiala ko mfunu. 19 Bila Mina misia fuanisa kadi
diambu dimosi ko. Vayi diana dimboti dikotoso;
mu diawu tulenda fikiminina Nzambi. 20 Mamo
momo mavangimina mu ndefi yi leva Nzambi.
Bila bana bayika zinganga zinzambi mu kambu
leva ndefi. 21 Vayi Yesu wuyika nganga Nzambi
boso bu bela ndefi yi leva Nzambi bu kankamba
ti: Pfumu wuleva ndefi ayi kalendi viakisa
mayindu mandi ko; ngeyo widi Nganga Nzambi
mu zithangu zioso. (aiōn g165) 22 Buna Yesu wuyika
mvangi wu zitsila mu nguizani yoyi yilutidi
kitoko. 23 Banganga Nzambi baba ziwombo
mu kisalu ki kinganga mu diambu lufua luba
kuba bikilanga ko thangu mu sala kisalu kiawu

mu zithangu zioso bila baba fuanga wumosi-
wumosi. 24 Vayi Yesu widi moyo mu zithangu
zioso ayi diawu kadidi ayi kinganga kioki kilendi
yekodolo mutu ko. (aiōn g165) 25 Diawu kalenda
vukisila batu boso bobo bamfikama Nzambi mu
niandi sumbu kadi moyo mu zithangu zioso
mu diambu di kuba lombila. 26 Bukiedika ti
pfumu yi zinganga Nzambi yi phila yoyi yifueni
kuidi beto; niandi widi wunlongo, kasi zaba
kadi diambu dimosi ko, kadi disumu kasi ko
ayi widi wumvambana ayi bankua masumu;
niandi wutombolo ku yilu viokila diyilu. 27
Bapfumu zi zinganga Nzambi bankaka zifueti
tambikanga kadika lumbu makaba mu diambu
di masumu mawu veka bosi mu diambu di
masumu ma batu boso. Vayi kuidi niandi kasi
mfunu mu vanganga buawu ko bila niandi
wutumbu manisa mamo mu khumbu yimosi
bu kakivana niandi veka. 28 Mina mibieka batu
balebakana mu ba bapfumu banganga Nzambi.
Vayi mambu ma ndefi matotuka ku manima
ma Mina, mabieka muana widi wufuana mu
zithangu zioso. (aiōn g165)

8 Diambu di mfunu mu mambu tuyolukidi
diawu diadi: beto tubeki Pfumu yi zinganga
Nzambi yinneni banga yayi, yidi ku Diyilu,
va koko ku lubakala lu Kundu ki nkembo ki
niandi veka Pfumu Nzambi. 2 Pfumu yi zinganga
Nzambi beni widi banga kisadi mu buangu
kilutidi nlongo ayi nlongo, nzo ngoto yitungu
kuidi niandi Pfumu vayi bika kuidi batu. 3 Yoso-
yoso Pfumu yy zinganga Nzambi yeti bieko
mu diambu ditambikanga makaba ayi makaba
mayoko. Diawu bufueni ti Pfumu yi zinganga
Nzambi yayi, mamvandi kafueti ba ayi kima
kioki kafueti tambikanga. 4 Enati wuba va
ntoto, nganu kasia ba Nganga Nzambi ko, bila
vadi ayi banganga Nzambi ziozi zintambikanga
makaba boso buididi Mina. 5 Ziawu zieti sadila
mfikula ayi kitsuisula ki bima bi diyilu banga
Nzambi bu kalubudila Moyize bu kabaka lukanu
lu tunga nzo ngoto ti: keba, ngeyo wela vangila
bibioso boso buididi kifuani kioki bammonisa ku
mbata mongo. 6 Vayi buabu Yesu wuyekodolo
kisalu kilutidi mu kitoko bila niandi widi phovi
yi nguizani yilutidi kitoko yitungu va zitsila
zi kitoko. 7 Bukiedika, enati Nguizani yitheti
yiba yikambu tsembolo nganu kadi mfunu mu
viakisa yawu mu nguizani yimmuadi. 8 Vayi
bu kasemba, buna wutuba: Pfumu wutuba:
ti bilumbu bilembo yizi biobi ndiela wizana
nguizani yimona va kimosi ayi dikanda di
Iseli ayi dikanda di Yuda. 9 Bika sia ti boso
buididi Nguizani yoyi ndiwizana ayi bakulu
bawu mu lumbu kioki ndiba simba mu koko;
mu kuba totula mu tsi yi Ezipite bila basia
ba bakuikama ko mu Nguizani yama. Buna
ndiba yekula. Pfumu tubidi buawu. 10 Pfumu
tubidi ti: mu bilumbu bina, yawu yayi Nguizani
ndiela wizana ayi dikanda di Iseli: ndiela tula
Mina miama mu mayindu mama ayi ndiela
misonika mu mintima miawu. Minu veka ndiela
ba Nzambi awu ayi bawu bela ba batu bama.
11 Kuisi ko mutu wela mona mfunu mu longa
ndiandi voti khomba mu longa khomb'andi
ti: “Bufueni ngeyo wuzaba Pfumu” Bila batu
boso bela kunzaba: tona ku muana wu lezi nate
kuidi lutidi mimvu mu bawu. 12 Bila ndiela
kuba mona kiadi mu zinzimbala ziawu. Ndilendi
buela tebukila ko masumu mawu moyo. 13
Bu katuba ti: Nguizani yimona buna wukitula
yoyi yitheti yikhulu. Muaki yoyi yinkitukanga
yikhulu ayi yoyi yeti nuna buna yimbanga
nduka mu zimbala.

9 Mu nguizani yitheti, muba ayi zithumunu mu
diambu di lusambulu ayi buangu kinlongo
ki kintoto. 2 Batunga nzo ngoto. Mu ndambu
yitheti muawu muba kima kioki bankietikanga
muinda ayi meza ayi mapha matambuku kuidi
Nzambi. Ndambu beni yawu “Buangu kinlongo.”
3 Ku manima ma mbusa lido kuawu kuba nzo
ngoto batedila “Buangu kilutidi nlongo ayi
nlongo”. 4 Muna khati muawu muba kimfimbu
ki nolo ayi kesi yi Nguizani yimana vindu nolo
mu zindambu zioso. Muna kesi beni muawu
muba mvungu wu nolo, mana; nti wu Aloni
wutotula biteka ayi zimeza zi matadi musonama
mambu ma nguizani. 5 Vana mbata kesi vawu
vaba zimbasi ziozi beti tedila: “Baselibe ba
nkembo”; zifuka mu kitsuisula ki mavavi mawu
buanguki nlemvo. Vayi buabu tulendi baka bu
yolukila mambu mama mu dimosi-dimosi ko. 6
Mambu mama bu mamana kubuku; banganga
Nzambi babakotanga kadika thangu ku ndambu
yitheti yi buangu kinlongo mu diambu di sala
kisalu kiawu. 7 Vayi pfumu yi zinganga Nzambi
niandi kaka wuba kotanga muna khati ndambu
yinzole. Khumbu yimosi kaba mu kotilanga mu
kadika mvu. Kadika khumbu kankota ayi menga
momo kafueti tambika mu diambu di niandi

veka ayi mu diambu di zinzimbala zi batu.
8 Pheve Yinlongo weti kutumonisa bumboti
ti nzila yoyi yinkotolongo ku buangu kilutidi
nlongo ayi nlongo yikidi yikangama sumbu
nzo ngoto yitheti yikidi. 9 Yawu yidi mfikula
mu diambu di thangu yayi. Diodi dinsundula
ti makaba ayi makaba mayoko momo baba
tambikanga kuidi Nzambi malendi nunga ko
mu fuanisa bumboti mayindu ma ntima ma
mutu wowo wuntambikanga mawu. 10 Bila
mambu momo matedi kaka ndiwulu; ndiunu
ayi zitsukudulu zi phila mu phila. Mambu beni
madi zithumunu zi kinsuni zivanu nate thangu
Nzambi kela fuanisa mambu moso. 11 Klisto
bu kayiza banga Pfumu yi banganga Nzambi
mu diambu di kutuvana bima biobi bimboti
katubakila tona thama, buna wusabuka buangu
kinlongo kilutidi tola ayi kilutidi fuana. Kiawu
kisia tungulu mu mioko mi batu ko; kiawu
kisi ki ntoto wawu ko. 12 Khumbu yimosi
kaka kakotila muna buangu kilutidi nlongo
ayi nlongo; wutambika, bika sia ti menga ma
zikhombo voti ma zingombi vayi wutambika
menga mandi veka. Buawu bobo katubakila
khudulu yi kayimani. (aiōnios g166) 13 Bila enati
menga ma zikhombo ayi ma zingombi zimbakala
votidibombi di ngombi yi kheto, diodi divindulu
batu bobo basumuka, dieti kuba vedisanga va
mbata nitu. 14 Vayi tufueti zaba ti menga ma
Klisto, mutu wowo mu lusadusu lu Pheve yi
mvu ka mvu, wukiyekula niandi veka kuidi
Nzambi banga dikaba dikambulu ditona, mela
vedisa mayindu meto ma ntima mu mavanga
meti natanga ku lufua muingi tusadila Nzambi
yi moyo. (aiōnios g166) 15 Diawu diodi Klisto
kadidi phovi yi Nguizani yimona muingi babo
batelo batambula kiuka kika kisukanga ko, kioki
kivanunu tsila. Bila Klisto niandi wufua mu
diambu di kuba kula mu masumu momo bavola
mu Nguizani yitheti. (aiōnios g166) 16 Bila vadi
tesitama buna vana vafueti telomono kimbangi
ki lufua lu mutu wusonika kiawu. 17 Bila mfunu
tesitama wumonikanga mu thangu mutu wowo
sonikini kiawu kafuidi. Kisi kadi mfunu wumosi
ko mu thangu mutu wusonika kiawu kakidi
zingi. 18 Diawu Nguizani yitheti bu yitona, buna
menga matengolo. 19 Bila Moyize bu kamana
sudikisa zithumunu zioso zi Mina kuidi batu,
wubonga menga ma bana ba zingombi ayi ma
zikhombo zimbakala va kimosi ayi nlangu, lino
yi mbuaki ayi ditafi di nti bantedilanga “Izopi”,
wumuangina buku va kimosi ayi batu boso; 20 bu
katuba: mama mawu menga ma Nguizani yoyi
Nzambi kawizani ayi beno. 21 Bosi wumuangina
diaka buangu kinlongo menga va kimosi ayi
bima bioso beti sadila mu lusambulu. 22 Muaki
nduka-nduka bima bioso bimvedosongo mu
menga landila boso buididi Mina. Ayi enati
menga makadi tenguka buna masumu malendi
lemvokolo ko. 23 Buna diba diambu di mfunu ti
zimfikula zi bima biobi bidi mu diyilu zifueti
vedoso mu bima bi phila yina. Vayi biawu veka
bima bi diyilu bifueti vedosolo mu makaba
mayoko malutidi kitoko. 24 Bila Klisto kasia
kota ko mu buangu kinlongo kitungulu mu
mioko mi batu, kidi kaka mfikula yi kioki
kikiedika. Vayi niandi wukota ku khati diyilu
mu diambu kamonika va meso ma Nzambi mu
diambu dieto. 25 Bika sia ti wukota muawu mu
diambu kakitambika niandi veka mu zikhumbu
ziwombo banga bueti vangilanga pfumu yi
banganga Nzambi, mutu wunkotanga kadika
mvu ku buangu kilutidi nlongo ayi nlongo va
kimosi ayi menga mangana. 26 Bila enati bobo
nganu zikhumbu ziwombo kamonina ziphasi
tona ntoto wuvangulu. Vayi buabu wumonika
mu khumbu yimosi mu tsukulu yi thangu
mu diambu di katula masumu bu kakitambika
niandi veka banga dikaba. (aiōn g165) 27 Sambusu
buidi ti mutu khumbu yimosi kaka keti fua,
bosi weka 28 bobuawu, Klisto wukitambika
khumbu yimosi mu diambu di nata masumu ma
batu bawombo. Bosi wela monika mu khumbu
yimmuadi, bika sia ti muingi kanata masumu
ma batu, vayi mu diambu di nata phulusu kuidi
batu bobo balembo mvingila.

10 Mina midi kitsuisula ki mambu mamboti
momo mankuiza vayi bika khatika lunitu
lu mambu beni. Buna Mina milendi ko fuanisa,
mu diambu di makaba momo bantambikanga
thangu ka thangu kadika mvu, batu bobo
bamfikamanga Nzambi. 2 Enati minunga,
nganu batu bobo bantambikanga makaba momo
balendi buela tambikanga mawu ko bila nganu
bu bakivedosolo mu khumbu yimosi balendi
buela bela ko masumu mawu mayindu. 3 Vayi
mu makaba momo baba tambikanga muawu
baba tebukilanga, kadika mvu, masumu mawu
moyo. 4 Bila menga ma zingombi ayi ma
zikhombo malendi botula ko masumu. 5 Diawu
Klisto katubila bu kayiza va nza ti: Ngeyo

wumanga tambula makaba mayoko ayi makaba
vayi ngeyo wukhubikila nitu. 6 Ngeyo wusia
mona ko khini mu makaba ma bibulu biobi
bayokila, mu makaba mayoko mu diambu di
masumu 7 Buna ndituba: tala, ndilembo yizi.
Mu buku muidi musonama mu diambu diama:
A Nzambi, ndizidi mu diambu di vanga luzolo
luaku. 8 Wutuama tuba ti: Ngeyo wumanga
kuaku makaba, makaba mayoko, makaba ma
bibulu biobi bayokila, makaba mayoko mu
diambu di masumu. Kadi khini wusia mamona
ko. Muaki makaba beni maba tambukungu
boso bubela Mina. 9 Bosi wutuba diaka: Minu
ndizidi mu diambu di vanga luzolo luaku. Buawu
bobo kabotudila makaba moso ma khulu ayi
kavingisila va buangu beni dikaba di Klisto.
10 Mu luzolo lolo tukitudulu banlongo mu
diambu di dikaba ditambika Yesu Klisto bu
katambika nitu andi veka mu khumbu yimosi.
11 Kadika nganga Nzambi kafueti telamanga
kadika lumbu mu sala kisalu kiandi ayi mu
tambikanga kadika thangu makaba mo mawu,
momo malendi botula masumu. 12 Vayi Klisto
niandi bu katumbu tambika dikaba dimosi kaka
mu diambu di masumu buna wuvuanda va koko
ku lubakala lu Nzambi. 13 Kuna kamvingidila
Nzambi kakitula bambeni bandi banga kima
kinketo kongo bitambi biandi. 14 Bila mu
diambu di dikaba dimosi kaka niandi wukitula,
mu zithangu zioso batu bafuana; bobo kavedisa
mu masumu. 15 Pheve Yinlongo, wututelimina
kimbangi mu diambu beni bila wutuama tuba
ti: 16 Pfumu kakembi: bilumbu bina bu biela
vioka, Tala phila nguizani ndiela wizana yawu:
Ndiela tula Mina miama mu mintima miawu,
ayi ndiela misonika mu mayindu mawu. 17
Bosi wubuela diaka Ndilendi buela tebukilanga
masumu mawu ayi mambimbi mawu moyo ko.
18 Muaki masumu mawu lemvokolo, kadi mfunu
kusiedi ko mu buela tambikanga makaba mu
diambu di masumu. 19 Diawu bakhomba, sumbu
tuidi ayi diana di kotila ku buangu kilutidi
nlongo ayi nlongo mu diambu di menga ma
Yesu, 20 mu nzila yimona ayi yi moyo yoyi
katuzibudila mu lido; yi buangu kilutidi nlongo
ayi nlongo lido beni nitu andi. 21 Ayi sumbu
tubeki Pfumu yi zinganga Nzambi yinyadila Nzo
Nzambi, 22 diawu bika tufikama vadi Nzambi
mu mintima milulama, mudiana dioso diodi
dintotukilanga minu va kimosi ayi mintima
mivedoso mu mayindu mambimbi ma ntima
ayi nitu yisukulu mu nlangu wuvedila. 23 Diawu
bika tusimbidila bumboti diana diodi tuzebi
ti didi di kiedika bila mutu wowo wutuvana
zitsila widi wukuikama. 24 Tusungasananga
beto na beto mu diambu di salasananga beto
na beto muingi tumonikisa luzolo ayi vanga
mavanga mamboti. 25 Tubikeno tina mabundu
meto banga bueti vangila batu bankaka; vayi
bika tukikindisanga beto na beto bu lumueni ti
lumbu ki Pfumu kieka nduka. 26 Enati tulembo
vodi masumu mu luzolo bu tumana tambula
nzayilu yi kiedika, buna kusiedi diaka dikaba ko
mu diambu di masumu. 27 Vayi tufueti kaka
vingila, mu tsisi, tsambusu ayi mbazu yingolo
yela zinisa zimbzni zioso zi Nzambi. 28 Woso
mutu wummanga tumukina Mina mi Moyize
kafueti fua mu kambu kiadi mu kimbangi ki
batu buadi voti batu batatu. 29 Yindulanu beno
veka, buevi buela bela thumbudulu yingolo yoyi
yela tambula mutu wowo wela lenza Muana
Nzambi, wela mona menga ma nguizani, mu
momo kavedosolo ti masi kadi mfunu ko ayi
wumfinga Pheve Yinlongoyi nlemvo e? 30 Bila
tuzebi bumboti mutu wowo wutuba: Minu veka
ndiela vutula landi ayi minu veka ndiela futa.
Ayi wubuela tuba ti: Pfumu wela sambisa batu
bandi. 31 Didi diambu di tsisi mu bua mu
mioko mi Nzambi yi moyo. 32 Lutebukila moyo
bilumbu bituama biobi lutambudila kiezila
ki Nzambi, beno luvibidila ziphasi zi khindu
yinneni. 33 Bila zithangu zinkaka balu finga
va meso ma batu bawombo ayi balu monisa
ziphasi; zithangu zinkaka lufubakana ayi batu
bankaka bammona ziphasi banga ziozi lulembo
moni. 34 Bila lufubakana mu ziphasi zi batu
baba mu nloko ayi beno veka lummona khini
bu baluziona bima bieno bu luzebi ti kimvuama
bu kitoko ayi kinzingilanga buidi yeno. 35 Kadi
loza diana dieno bila dibeki mfutu wunneni. 36
Bila mfunu wu thatumunu widi yeno muingi
lutambula mambu momo Nzambi kaluvanina
tsila bu lumeni vanga luzolo luandi. 37 Bila fioti
fisiedi, fioti kuandi fisiedi buna mutu wowo
wufueti kuiza, wela kuiza, ayi kalendi zingila ko.
38 Muaki mutu widi wusonga va meso mama
wela zingila mu minu vayi enati vutukidi ku
mbusa, buna ndilendi buela kummona khini
ko. 39 Beto tuisi ko mu ntanda wu batu bobo
bamvutukanga ku mbusa muingi tuzimbala vayi
tuidi mu ntanda wu batu bobo badi minu ayi
baambula phulusu.

11 Minu kinsundula tula diana dingolo mu
bima, biobi bi nsiwulungu diana ayi ayi
kikinina ti wutambudi bima ka diambu ko
bimonikini ko. 2 Mu diambu di minu bakulu
batelomono kimbangi. 3 Mu diambu di minu
tuzabidi ti nza yivangulu mu mbembo yi
Nzambi, ayi, bima bioso biobi bieti monika
bivangimina mu biobi kabi monikanga ko. (aiōn
g165) 4 Mu diambu di minu, Abeli wutambika
kuidi Nzambi dikaba diyoko dilutidi dimboti
viokila ditambika Kayini. Mu diambu di minu
Nzambi kammonina mutu wusonga bu katelama
niandi veka kimbangi ti wukikinina makaba
mandi. Ayi mu diambu di minu Abeli wukidi
yoluka diaka, ka diambu ko wufua kuandi.
5 Mu diambu di minu, Enoki wukatulu mu
diambu kabika mona lufua. Basia kummona
ko bila Nzambi wunkatula. Muaki tuamina
kakatulu, bantelimina kimbangi kiaki: Niandi
wumonisa Nzambi khini. 6 Muaki mutu kambulu
minu kalendi monisa Nzambi khini ko. Bila
bulutidi mboti ti woso mutu tidi fikama
Nzambi kawilukila ti Nzambi widi ayi kafueti
wilukila ti niandi wumfutanga batu boso
bankuntombanga. 7 Mu diambu di minu, mu
thangu Nzambi kalubula Nowa mu mambu
momo katueni mona, wukinzika Nzambi ayi
wutunga masuwa mu diambu di vukisa nzo'
andi. Mu minu kiandi, wuzengila nza nkanu
ayi wukituka mvingidi wu kiuka ki busonga
kintotukilanga mu minu. 8 Mu diambu di minu,
Abalahami wutumamana, bu katelo, mu kuenda
ku tsi yoyi kafueti tambula banga kiuka; ka
diambu ko kasia zaba ko kuevi kankuenda. 9 Mu
diambu di minu niandi wuzingila mu kinzenza
mu tsi yi tsila; wuzingila mu zinzo zingoto va
kimosi ayi Isaki ayi Yakobi; bobo baba mu tsila
yimosi banga niandi. 10 Bila niandi wuvingila
divula didi zifundasio ziozi zilendi nikuka ko.
Nzambi niandi nkubiki ayi ntungi wu divula
beni. 11 Mu diambu di minu; Sala mamvandi,
wubaka zingolo zi butila ka diambu ko mimvu
mi butila mivioka; bila wumona ti mutu wowo
wuvana tsila widi wukuikama. 12 Diawu mu
mutu wumosi, mutu wowo wuyika nunu, wuba
nduka mu fua, mu butukila nkuna wu batu bobo
baviokidi zimbuetete zi Diyilu ayi baviokidi
tsengisini yidi va disimu di mbu, yilendi baka
bu tangulu ko. 13 Batu bobo bafuila mu minu
mu kambu baka bima biobi baba vanina tsila,
vayi bamona biawu ayi bavana biawu mboti
buna bakidi thama ayi bawu veka bazaba ti
badi banzenza ayi minkibi vava ntoto. 14 Batu
bantubila bobo bammonisa bumboti ti tsi awu
veka bantomba. 15 Bila enati beti yindula tsi yoyi
batotukila nganu babaka diluaku di buela mu
vutuka. 16 Vayi buabu tsi yi kitoko bantomba,
tsi yi diyilu. Diawu Nzambi kamonanga tsoni
ko ti bantedila Nzambi awu, bila wuba kubikila
divula. 17 Mu diambu di minu, Abalahami
wutambika Isaki banga dikaba diyoko mu
thangu Nzambi kantota. Niandi wutambula
tsila vayi wuba wukubama mu tambika muan'
andi wumosi kaka. 18 Ka diambu ko Nzambi
wunkamba: Mu Isaki wela bakila nkuna. 19
Abalahami wumona ti Nzambi beki lulendo lu
fulukisila Isaki mu bafua. Bukiedika Abalahami
wutambula Isaki bu bamfulukisa. 20 Mu diambu
di minu, Isaki wusakumuna Yakobi ayi Esawu
mu diambu di mambu momo mankuiza ku
ntuala. 21 Mu diambu di minu, Yakobi, tuamina
lufua luandi, wusakumuna kadika muana wu
Zozefi ayi wusambila Nzambi bu kasingimina
mutsongi nti'andi. 22 Mu diambu di minu,
Zozefi, bu kamona ti weka nduka fua, wuyolukila
thotokolo yi bana ba Iseli mu tsi Ezipite ayi
wuvana lutumunu mu diambu di mambu momo
bafueti vanga mu mimvesi miandi. 23 Mu
diambu di minu, bambuta ba Moyize basueka
muan'awu mu tezo ki zingondi zitatu bila
zimona ti muana wuba wukitoko ayi kadi tsisi
zisia mona ko mu tinguna lutumunu lu ntinu.
24 Mu diambu di minu, Moyize, bu kayunduka,
wumanga kuandi tedolo muana wu muana
wunketo wu Falawo. 25 Wumanga mona makhini
mu ndambu thangu madi mu masumu vayi
wuluta zola mona ziphasi va kimosi ayi batu ba
Nzambi. 26 Bila niandi wumona tsoni yoyi Klisto
kafueti fua yidi kimvuama kinneni kiviokidi
kioki ki Ezipite bila meso mandi maba ntadidila
mfutu wowo widi ku ntuala. 27 Mu diambu di
minu, niandi wubika Ezipite mu kambu mona
zinganzi zi ntinu tsisi. Wuba wukinda, bila
niandi wumona Nzambi yika yimonikanga ko.
28 Mu diambu di minu, niandi wukembila pasika
ayi wudukula menga mu mielo mu diambu di
mbasi yitumu mu bunga yibika bunga bana
batheti ba bana ba Iseli. 29 Mu diambu di minu,
bana ba Iseli basabuka mbu wu mbuaki banga
mu ntoto wuyuma. Vayi basi Ezipite bu bedi
ka sabuka buna bamana diama. 30 Mu diambu
di minu, bibaka bi Yeliko bi bua bana ba Iseli

bu bazunga biawu tsambudi di bilumbu. 31
Mu diambu di minu, Lahabi, ka diambu ko
wuba kuandi ndumba leta, wuvuka mu lufua
va kimosi ayi batu bobo bamanga tumukina
Nzambi, mu diambu kayakula bumboti batu
batumu mu kinsueki mu tala Yeliko mu diela. 32
A mambu mbi ndieka buela tuba e? Buna thangu
mayiba yi fioti enati mfueti yolukila Ngedewoni,
Balaki, Samisoni, Zefeti, Davidi, Samueli ayi
mimbikudi. 33 Mu diambu di minu bawu
babedisa mintinu, bavanga mambu ma busonga,
batambula mambu momo baba vanina tsila;
bakangisa miunu mi zikhosi; 34 bazima lulendo
lu zimbazu zingolo; bavuka bu bedi kavondo mu
sabala; batambula zingolo ka diambu ko baba
bavonga; bamonika binuani bingolo ku mvita;
batinisa nkangu wu masodi ma banzenza. 35
Mu diambu di minu kiawu baketo baba vututila
batu bawu bafua, mu mfulukulu. Muaki bankaka
bayamusu ayi bamanga baba kula mu diambu di
bazaba ti bela fuluka mu mfulukulu yi kitoko. 36
Bankaka basekonono, babeto bikoti, babakanga
zisieni ayi bakotoso mu minloko. 37 Bankaka
balozolo matadi, babasu mu bisi banga bu
mbasulungu mabaya; bavondolo mu bisabala,
bakituka mindiengidi, bamvuata minkanda mi
mamemi ayi mi zikhombo. Bakambu mamo
ayi bibioso, babamonisa ziphasi ayi bayamusu.
38 Nza yisia ba yifuana mu diambu diawu ko.
Badiengila mu makanga ayi mu miongo; mu
zithadi ayi mu mabulu madi mu ntoto. 39 Batu
boso bobo, ka diambu ko batelomono kimbangi
mu diambu di minu kiawu, vayi, kadi mutu
kasia tambula ko bina biba vanunu tsila. 40
Bila Nzambi wutukubikila mambu ma kitoko,
wuzola ti bakituka batu bafuana banga beto.

12 Sumbu tuzungulu kuidi bambangi
bawombo, bika tulozanu bizitu bioso ayi
masumu makutuzungidilanga mu zindambu
zioso. Vayi bika tuzawula thinu mu kambu
vonga mu tsisani yidi yeto ku ntuala. 2 Bika
thalu eto yiba kaka kuidi Yesu bila niandi
wutona ayi wudukisa minu kieto. Niandi,
mu diambu di khini yoyi yiba ku ntual'andi,
wuvibidila va dikulusi; kasia mona tsoni ko ayi
buabu vuendi va koko ku lubakala lu kundu ki
Kipfumu ki Nzambi. 3 Bika luyindulanu mutu
wowo wuvibidila batu ba masumu, muingi
lubika vonga ayi lebakana mu miela mieno.
4 Bu lueti nuanisa masumu, lutudidi ko mu
tezo ki totula menga. 5 Buna luzimbakana
kueno mambu mama makulukindisanga,
momo Nzambi kalukamba banga ti niandi
wunyoluka kuidi bana bandi e? A Muan'ama,
kadi lenzanga thumbudulu yi Pfumu; kadi
vonga mu thangu kalembo ku temina, 6 bila
Pfumu wuntumbudilanga mutu wowo keta zola,
ayi wunzubanga lusuadi kuidi bobo kazebi ti
badi bana bandi. 7 Luvibidila ziphasi zieno.
Nzambi ziawu zidi mu diambu di kululudika.
Nzambi wukulumonanga banga bana. Muana
mbi wowo kakabakanga thumbudulu ko
kuidi Dise? 8 Enati lukadi baka thumbudulu
yoyi yintambulanga bana boso, buna diodi
dimmonisa ti luidi bana ba kindumba; luisi
khatika bana ko. 9 Beto tuba ayi madise meto
ma kinsuni makutuvananga thumbudulu vayi
tukubakinzikanga. Mbi bi kutukandika mu
luta tumukina dise di diyilu muingi tuzinga e?
10 Madise meto ma kinsuni makutuvananga
thumbudulu mu ndambu thangu, boso bubela
mayindu mawu vayi Nzambi wukutuvananga
thumbudulu mu diambu di mamboti meto,
muingi mamveto tuba kithuadi mu bunlongo
buandi. 11 Bukiedika ti mu thangu yayi,
thumbudulu yidi diambu di kiadi, bika di
khini. Vayi kunzimunina yimbutanga luzingu
lusonga lunzingulungu mu ndembama kuidi
bawu batambula thumbudulu beni. 12 Diawu
vumunanu mioko mieno mivonga ayi makuma
meno ma lebakana, 13 bika luludika minsolo
mu diambu di malu meno; mu diambu di kulu
ku bela kubika luta fumbuka vayi ku beluka. 14
Tunuananu mu ba mu ndembama ayi batu boso
ayi zinga luzingu lunlongo bila kambu luzingu
lunlongo, mutu kalendi mona Pfumu ko. 15
Lulubuka tala mutu kabika kambu nlemvo
wu Nzambi, mu diambu di muanzi wu ndudi
wedi mena va luidi; muingi wubika totula
divunzi ayi wubika bivisa bawombo mu beno.
16 Lulubuka muingi muna luidi, mutu kabika
sala kindumba voti sekinina mambu ma nlongo
banga bubela Esawu; mutu wusumbisa kikulutu
kiandi mu diambu di bidia. 17 Bila, luzebi kueno
ti kunzimunina bu kedi ka buela tomba baka
kiuka ki lusakumunu, kasia kikununu ko bila
diluaku disia buela ba ko muingi kaviakisa
mambu mavanga dise diandi; ka diambu ko
boso kaba ntomba lusakumunu buna wulembo
didi. 18 Lusia fikama ko banga bana ba Iseli,
ku mongo wulenda simbu; wowo wuba lema

mbazu, ku tombi ki nkobo ayi ku vuka; 19 voti
ku tulumbeta ko voti ku mbembo yimosi yi
tsisi yiba wakikisa mambu ma tsisi. Diawu
batu bobo bawa yawu balomba mu diambu
babika buela wa diaka mbembo beni. 20 Bila
bamona ti balendi nunga ko mu kinzikanga
lutumunu lolo lutotukila muawu ti: ka diambu
ko bulu kinsimba mongo, kifueti vondolo
mu matadi. 21 Mambu beni bu mabela ngolo
tsisi, diawu niandi veka Moyize kayamikina ti:
Tsisi ndimmona ayi ndieka tita. 22 Vayi beno
lutumbu fikama ku mongo wu Sioni, ku divula
di Nzambi yi moyo, ku Yelusalemi di Diyilu
ayi kuidi minkangu na minkangu mi zimbasi
midi mu nkembo; 23 ayi kuidi Dibundu di bana
batheti ba Nzambi bobo mazina mawu madi
masonama mu Diyilu. Beno lufikama kuidi
Nzambi, zuzi di batu boso; ayi kuidi ziphevi zi
batu banlongo bamana fuana. 24 Beno lutumbu
fikama kuidi Yesu, phovi yi Nguizani yimona
ayi kuidi menga mandi matenguka; momo
meti yoluka bumboti viokila buyolukila menga
ma Abeli. 25 Lukeba tala luedi kambu wila
mutu wowo wulembo yoluka. Bila enati bobo
bamanga wila mutu wowo wuba lubula vava
ntoto, basia vuka ko mu thumbudulu; buna
buevi buela bela kuidi beto enati tutembi
manima kuidi mutu wowo wulembo yoluka
tona ku Diyilu e? 26 Mbembo'andi yinikuna
ntoto vayi buabu wuveni tsila yayi: Ndiela
buela nikuna diaka, vayi bika sia ti wo ntoto
kaka vayi ayi diyilu. 27 Diambu diadi: diaka
dinsundula ti bima bioso bilenda nikunu biobi
bivangama, biela viakusu mu diambu biobi bi
kabinikukanga ko bizingila. 28 Diawu, sumbu
tuela tambula kipfumu kioki kakilendi nikuka
ko, bika tuzaba vututdilanga Nzambi matondo
ayi tunsadila mu phila yikumonisa khini mu
tumamana ayi mu lukinzu. 29 Bila Nzambi eto
widi mbazu yeti zinisanga.

13 Bika luzolo lu kikhomba luzingila. 2
Lubika zimbakananga yakulanga banzenza
bumboti bila batu bankaka bayakula zimbasi mu
kambu zaba. 3 Lutebukilanga moyo batu badi
mu nloko banga ti mamveno luidi bakangama
va kimosi ayi bawu. Lutebukilanga moyo batu
bobo banyamusu bila beno mamveno lubeki
zinitu ziozi zilenda yamusu. 4 Bika batu boso
bakinzikanga dikuela. Mfulu yi batu bakuela
yifueti banga yivedila bila Nzambi wela sambisa
batu boso bansadilanga kindumba ayi kitsuza.
5 Bika khadulu eno yibika diatusu kuidi luzolo
lu zimbongo. Monanganu khini mu bima bibi
bidi yeno bila niandi veka Nzambi wutuba ti:
Ndilendi kuyekula ko, ndilendi ku loza ko! 6
Diawu tubeki bu tubila mu diana dioso, ti: Pfumu
niandi wukutsadisanga, ndilendi mona tsisi ko.
Mutu mbi kalenda kuphanga e? 7 Lutebukilanga
moyo mintuadisi mieno mi lulonga mambu
ma Nzambi. Luyindulanga tsukulu yi khadulu
awu ayi lusokudila minu kiawu. 8 Yesu Klisto
widi phila yimosi kibedi yono ayi lumbu kiaki
ayi mu mimvu mikamimani. (aiōn g165) 9 Lubika
vunu mu malongi ma phila mu phila ayi ma
nzenza. Bila bulutidi mfunu mintima mikindusu
mu nlemvo wu Nzambi vayi bika mu khebolo
yi mina mitedi ndiwulu, bila misadisanga ko
bobobansadilanga miawu. 10 Tubeki diziku
dintambukulungu makaba vayi batu bobo
bansalanga mu nzo ngoto basi ko minsua mu
dia. 11 Bila Pfumu yi zinganga Nzambi wunata
menga ma bibulu mu diambu di ndemvokolo yi
masumu, ku Buangu kilutidi nlongo. Vayi zinitu
zi bibulu beni ziyokolo ku difula di Ka. 12 Diawu
Yesu mamvandi kamonina ziphasi ku difula
di Ka, mu diambu di vedisa batu mu menga
mandi. 13 Diawu bika tuenda kuidi niandi, kuna
difula di Ka ayi tukikinina fua zitsoni ziozi
kafua. 14 Bila vava tuisi ko divula dinzingilanga
mu zithangu ziosovayi tulembo tombi divula
diodi di nkuiza. 15 Mu diambu di Yesu, bika
tutambikanga kuidi Nzambi dikaba di minkunga;
bu dinsundula ti tufueti sanisinanga dizina
diandi. 16 Lubika zimbakana vanganga mamboti
ayi kabulanga kuidi bakhomba bila makaba ma
phila yoyi mawu mamonisanga Nzambi khini.
17 Lutumukinanga mintuadisi mieno ayi luba
kinzikanga; bila bawu beti sunga miela mieno ayi
bela vumbudila Nzambi kipholo mu kisalu kiawu
mu diambu basala kisalu kiawu mu khini vayi
bika ku tsi manuinguta bila lulendi baka kadi
lusadusu ko. 18 Lutusambidilanga bila tuzebi ti
mayindu ma mintima mieto madi mamboti bu
tutidi ba khadulu yimboti mu mambu moso.
19 Ndinluta kululomba luvanga diawu muingi
ndivutulu nsualu kuidi beno. 20 Bika Nzambi
yi ndembama, yoyi yifulukisa Pfumu eto Yesu
mu bafua; mutu wowo widi nsungi wunneni
wu mamemi mu nzila yi menga ma Nguizani
yikayimani, (aiōnios g166) 21 kalukitula bafuana
mu vanga mavanga mamo mamboti mu diambu

di vanga luzolo luandi bu keti vanga mu beto
mambu moso momo makummonisanga khini
mu lulendo lu Yesu Klisto. Bika katambula
nkembo mu mimvu mioso. Amen. (aiōn g165) 22 A
bakhomba, ndikululubula mu vibidila mambu
momo ndilulubudidi bila mu mambu ma khufi
kaka ndilusonikini. 23 Muaki luzaba ti khomb'
eto Timote wutotolo mu nloko. Enati wela vika
kuiza, buna ndiela kuiza kulutala va kimosi
ayi niandi. 24 Luvana mboti kuidi mintuadisi
mieno mioso ayi kuidi banlongo boso. Basi Itali
baluveni mboti. 25 Bika nlemvo wuba yeno beno
boso. Amen!

James

1 Zaki, kisadi ki Nzambi ayi ki Pfumu Yesu
Klisto, mfidisidi nkandakuidi kumi makanda
muadi ma batu ba Nzambi, momo matembakana
va nza wumvimba. **2** A bakhomba ziama, bika
lumona khini mu thangu luidi mu zithotolo
ziphila mu phila. **3** Bika luzaba ti thotolo
yi lummona mu minu kieno yimbutanga
mvibudulu. **4** Vayi mvibudulu yimanisa kisalu
kiandi mu diambu lumonika batu bafuana ayi
baduka mu mambu moso, muingi lubika kambu
kadi diambu. **5** Enati vadi mutu mu beno
kambulu nduenga buna bika kalomba kuidi
Nzambi wumvananga mu luzolo kuidi batu boso
ayi niandi wumvananga mu kambutsembolo.
Buna Nzambi wela kumvana. **6** Vayi bika
kalombila mu minu, mu kambu memata bila
woso mutu weti memata dedikini banga
mayo ma mbu, mannikunungu kuidi phemo;
manlozongondambu na ndambu. **7** Mutu wu
phila yayi kabika tula diana ditambula kima
kuidi Pfumu, **8** bila widi mutu wuvasuka mu
mayindu mandi ayi widi mabaluka thangumu
mabanza mandi. **9** Bika khomba yoyi yisukama,
kakiniemisanga Nzambi bu keti kunnangika.
10 Vayi khomba yi kimvuana, kakiniemisanga
Nzambi bu keti kunkululabila wela vioka banga
teka ki tsola. **11** Thangu bu yitotukidi; buna
muini andi wu ngolo wuyumisini biti, teka
kiandi kibuidi ayi kitoko kiandi kilalikini. Buawu
bobo buela lalikinina nkua kimvuama mu
mabanza mandi. **12** O khini kuidi mutu wowo
weti kanga ntima mu phukumunu; bila bu
kela monika wukuikama mu phukumunu, wela
tambula budu ki luzingu; luzingu lolo Nzambi
kavanina tsila kuidi batu bobo beti kunzola.
13 Muaki mutu kabika tuba bu kavukumunu
ti "Nzambi wulembo phukumuna". Buna Bila
mambu mambimbi malendi vukumuna Nzambi
ko ayi niandi veka Nzambikalendi vukumuna
mutu ko. **14** Vayi kadika mutu weti vukumunu bu
keti tutu ayi vunukuidi zitsatu ziandi zimbimbi.
15 Bosi tsatu yimbimbi bu yiyedidi, yimbutanga
masumu; bosi masumu mawu yela mambutanga
lufua. **16** Diawu bakhomba ziama zi luzolo, lubika
vunuka, **17** bila kadika dikaba dimboti ayi kadika
dikaba difuanadintotukilanga ku yilu kuidi dise
dimvananga kiezila. Mu niandi muisiko kadi
luviakunu ayi kadi kitsuisula ki luviakunu. **18** Mu
luzolo luandi veka, niandi wutubuta mu nzika
mambu mandi ma kiedika muingi tuba banga
batheti mu bivangu biandi. **19** A Bakhomba
baama zi luzolo, bika kadika mutu kabanga
wukubama mu wa; kabika vika yolukanga ayi
kabika vika fuemanga. **20** Bila nganzi yi mutu
yilendi vanga ko mambu masonga ma Nzambi.
21 Diawu lozanu mvindu woso ayi mambu moso
mambimbi. Lutambula, mu kukikulula, mambu
ma Nzambi, makunu mu mintima mieno, bila
mawu mabeki lulendo lu vukisila miela mieno.
22 Muaki lubika sia ti ko wa na wa kaka tala luedi
kukivuna beno veka vayi lusadilanga mawu. **23**
Bila enati mutu weti wa mambu ma Nzambi vayi
kamasadilanga ko, niandi dedikini banga mutu
wuntala zizi kiandi mu lumueno; **24** niandi mana
kukitala, wedi kuandi ayi tumbulu zimbakana
buevi kadidi. **25** Vayi woso mutu weti landakana
bumboti Mina mifuana miomimimvananga
kiphuanza, ayi, widi wukangama mu miawu
mu kambu kumizimbakana bu kamiwilu, vayi
wukumisadilanga, buna mutu wowo wela
monakhini mu mambu moso kamvanga. **26** Enati
mutu weti kukibanzila ti niandi widi nsambidi
wu Nzambivayi kasi zaba ko yadila ludimi luandi
ko; buna wulembo kukivuni ayi sambila kuandi
kuidi kuphamba. **27** Kinzambi kikiedika ayi
kikambulu bila va meso ma Nzambi, dise; kuawu
kuaku: sadisa bana basana ayi mafuola mu
ziphasi ziawu ayi kukikeba wuvedila mu mambu
ma ntoto.

2 Bakhomba baama, beno lunzingilanga bu
lueti wilukila Pfumu Yesu Klisto, Pfumu yi
nkembo, lubika ba thalu yi zizi. **2** Zimbukila
mutu kotidi mu nzo eno yi lukutukunu, vueti
pheti yi noloayi minledi milembo lezama.
Bosi muna yawu thangu buela mona mutu
wunkakawusukama, wiza kota ayi vueti minledi
mimvindu. **3** Vayi bu lumueni mutu vueti
minledi minlezama ayi lunkembi: "Yiza vuandi
vava, va buangu ki luzitu" vayi lukembi kuidi
nsukami: "Yenda telama kuna" voti "yiza vuandi
va tsi, vava ndieti tula malu mama". **4** Buna
luisi tula luviakunu ko ayi, kituka mazuzi
momo madimayindu mambimbi ko e? **5** Luwa
bakhomba ziama zi luzolo: a buevi, Nzambi kasia
sobula kominsukami va nza muingi mikituka
zimvuama mu minu ayi mintambula kipfumu
kioki kavanina tsila kuidi batu boso beti kunzola
e? **6** Vayi beno lueti lenza nsukami. Luisi zaba

ko ti zimvuama bawu beti lumonisa phasi
ayi bawu beti kulufunda kuidi mazuzi mu
zitilibinadu e? 7 Bosi, keti bawu beti vueza
dizina di kitoko diluvana Nzambi e? 8 Muaki
enati lulembo kinzika Muina wu kipfumu ki
Nzambi boso buididi mu masonoko ti: wela zola
ndiaku banga bu weti kizodila ngeyo veka; buna
dimbotilulembo vangi. 9 Vayi enati lulembo
tudi luviakunu mu batu, buna lulembo vodi
masumu ayi Muina wulembo kulubedisa bila
lukadi kuwukinzika. 10 Bila woso mutu weti
kinzika Mina mioso vayi bundudi Muina wumosi
kaka buna Mina mioso miawu kabundudi. 11 Bila
mutu wowo wukamba ti: wulendi vanga kitsuza
ko, wubuela tuba diaka: wulendi vonda ko. Enati
wukadi vanga kitsuza vayi vondidi mutu buna
Mina mioso miawu bundudi. 12 Bika lutubanga
ayi luvanganga banga batu bafueti sambusu
kuidi Mina mimvananga kiphuanza. 13 Nzambi
wela sambisa, mu kambu kiadi, mutu wowo
wela kambu moninabankaka kiadi vayi kiadi
kieti nunga tsambusulu. 14 Bakhomba baama,
mutu mbi kalenda baka mu tuba ti minu kidi
yandi enati kakadi monisa kiawu mu mavanga
mandi e? Minu ki phila yoyi kilendakumvukisa
e? 15 Enati khomba yi bakala voti yi nketo
kasi ko minledi ayi bidia bi kadika lumbu; 16
Vayi wumosi mu beno wuba kembi “A bakundi,
yendanu mu ndembama; luyota mbazu ayi ludia
bumboti” mu kambu ku bavana bima biobi
bavuidi mfunu mu zinitu ziawu; buna mfunu
mbi e? 17 Yidi phila yimosi mu diambu di minu.
Enati minu kikadi monika mu mavanga buna
kidi kifua. 18 Vayi mutu wulenda tuba: “Ngeyo
minu kidi yaku, minu mavanga madi yama.” Bika
wumbonisa minu kiaku kikambulu mavanga
bosi minu ndiekakumonisa minu kiama kidi
ayi mavanga. 19 Ngeyo weti wilukila ti Nzambi
yimosi kaka yidi. Bomboti kuandi; vayi ziphevi
zimbimbi zieti wilukila ti Nzambi yimosi kaka
yidi ayi zieti tita. 20 Tala ngeyo wukadi yindula!
Tidi zaba ti minu kikambulu mavanga kidi kifua
e? 21 Abalahami, nkulu eto, kasia kitulu ko
mutu wusonga mu diambu di mavanga mandi
bu katambika muan'andi Isaki banga dikaba
va diziku e? 22 Wummona, minu kiandi ayi
mavanga mandi binsala va kimosi. Minu kiandi
kimonika minu kifuana mu diambu di mavanga
mandi. 23 Buawu bobo budedikinina masonama
mu minkanda mu diambu diandi: Abalahami
wuwilukila Nzambi, ayi diawu katangulu mutu
wusonga ayi wutedolo nkundi wu Nzambi. 24
Lumueni buabu ti mutu weti kitulu wusonga va
meso ma Nzambimu diambu di mavanga mandi
vayi bika sia ti mu diambu di minu kiandi kaka.
25 Lahabi, ndumba leta, kasia monika wusonga
ko va meso ma Nzambi mu diambu di mavanga
mandi bu kayakula bumboti bamvuala ayi bu
kaba tinisina mu nzila yinkaka e? 26 Banga nitu
yikambulu Pheve yidi yifua. Minu kikambulu
mavanga kidi kifua.

3 Bakhomba baama, lubika ba bawombo
banlongisa; luzebi ti beto minlongi beto
tuela luta sambusu. 2 Bila beto boso tueti
vanga zinzimbala mu zinzila zi phila mu phila.
Woso mutu wukakavanganga nzimbala ko mu
mambu keti tuba, buna widimutu wufuana;
mutu wulenda yadila nitu'andi yimvimba. 3
Bu tueti tula minsinga mu munu wu phunda
muingi yitutumimina, buna tueti tumina
nitu andi yimvimba. 4 Tala masuwa, ka
diambu ko, madi manneni ayi phepi yingolo
mikumayimvevumunanga mawu vayi meti
tuadusu kuidi sengo fifioti kioki kapiteneketi
balula mu diambu di diatusu masuwa koso ku
katidi. 5 Bobuawu buididi mu diambu di ludimi,
fidi nama fimosi fifiotivayi fieti kukiniemisa mu
diambu di mambu mandi manneni. Keti mbazu
yifioti yilenda kuandi yoka nsitu wunneni. 6
Ludimi luidi mbazu, luidi nza yifulukidi mambu
mambimbi. Luawu luidi va khatitsika binama
bi nitu eto vayi lumbivisanga nitu yimvimba.
Luawu lemvo mu mbazu yoyi yimbanga ku
bulungi, buna yinzinisangaluzingu lueto loso.
(Geenna g1067) 7 Mutu wulenda yodika zi phila
zioso zi bibulu: bibulu bi nsitu: bibulu bidi
malu maya; zinuni, bibulu bindiatilanga mu
vumu, ayi bibulu binzingilanga mu mbu. Vayi
mutu wukubiyodikanga. 8 Vayi mu diambu di
ludimi kuisi ko mutu wulenda yadika luawu;
bila luidi kima kimbimbi; kivonganga ko, lubeki
mitsa mimvondanga. 9 Mu luawu tueti sadila
mu kembisa Pfumu, Dise dieto, ayi luawu
tueti sadila mu singa batu bobo bavangulu
mu mfikula yi Nzambi. 10 Mu munu wumosi
kaka muntotukilanga lusakumunu ayi tsingulu.
Bakhomba baama, buawu ko bobo bufueti bela.
11 Lutuama mona tho yi nlangu yintotula mu
khumbu yimosi nlangu wu kitoko ayi nlangu
wu ndudi e? 12 A bakhomba ziama, nti wu figi
wulenda buta makundi ma Olivevoti nti wu

vinu wulenda buta makundi ma figi e? Tho yi
nlanguyidi ndudi-tsalu yilendi totula nlangu wu
kitoko ko. 13 Buna luidi, nani widi Nduenga ayi
widi diela? Bika kamonisa khadulu yimboti mu
mavanga mandi mamvangimina mu nlembami
yi nduenga. 14 Vayi enati kiphala kingolo ayi
pheve yi ziphaka bidi mu mintima mieno,
buna lubika kukiniemisa ayi lubika tubanga
luvunu mu kakidilanga mambu ma kiedika. 15
Nduenga yi phila yoyi yilendi ba kuidi Nzambi
ko; yidi nduenga yinza, yidi yi kimutu ayi
yi ziphevi zimbimbi. 16 Bila voso vama vadi
kiphala ayi pheve yi ziphaka vawu vadidivunzi
ayi mavanga mambimbi ma phila mu phila. 17
Vayi nduenga yintotukila kuidi Nzambi yidi
yivedila vana kitheti, bosi yidi yi ndembama,
yi lembama; yizebi vika lebuka; yifulukidi mu
mamboti ayi yimbutanga mimbutu mimbote;
yitulanga luviakunu ko ayiyisi mayuya ko.
18 Vayi batu bobo bansalanga mu diambu di
ndembama bankunanga, mbuta wubusonga mu
ndembama.

4 A kuevi kueti ba zikhindu ayi ziphaka zidi mu
beno e? Keti mu zitsatu zimbimbi zilembo
nuani mu binama bieno. 2 Lunzininanga bima
vayi lubakanga ko; lueti vonda ayi kiphala
kingolo kidi yeno vayi lubakanga ko. Lueti
nuana ayi lueti zonza. Lutambulanga ko bima
biobi lueti tomba bila lubitombanga kuidi
Nzambi ko. 3 Lueti lomba vayi lutambulanga
ko bila bumbimbi lueti lombila, lueti bilombila
mu diambu di zikhini zieno veka. 4 Luidi
bankua kitsuza! Luisi zaba ko ti kikundi ki
nza kidi bumbeniayi Nzambi e? Woso mutu
tidi ba nkundi wu nza, wunkitukanga mbeni
yi Nzambi. 5 Beno lummuena ti mu phamba
masonoko meti tubila ti: Mu kiphala kingolo
kanzodilanga Pheve yoyi katula mu beto.
6 Muaki, nlemvo wuwombo kakutuvananga.
Diawu katubila ti: Nzambi wunkakidilanga
bankua luniemo vayi nlemvo andi widi kuidi
batu bobo bakukikululanga. 7 Diawu, bika
lutumukinanga Nzambi, vayi lunuanisa satana,
buna wela kulutina. 8 Bika lufikama vadi Nzambi
ayi niandi wela kulufikama. A beno bankua
masumu, bika lusukula mioko mieno, vedisanu
mintima mieno beno batu luidi mintima mi
vasuka. 9 Bika lumona mabienga meno; bika
luba mu kaniki, bika ludila. Bikadisevo dieno
dikituka bidilu; bika khini eno yikituka kiadi.
10 Bika lukikulula va meso ma Pfumu, buna
niandi wela kulunangika. 11 A Bakhomba baama,
lubika ba kifu kitubidilanga badieno. Bila woso
mutu wuntubidila khomb'andi voti sambisidi
khomb'andi, buna kazaba ti Mina katubididi ayi
kasambisidi. Vayi enati ngeyo sambisidi Mina,
buna wusiedi ko mutu wowo wunsadilanga
miawu vayi weka zuzi di Mina. 12 Vayi lubika
zimbakana ti mutu kaka wumosi wumvananga
Mina ayi niandi zuzi. Niandi kaka wulenda
vukisa ayi wulenda vonda. Vayi ngeyo widi
nani mu sambisa ndiaku e? 13 Luwa mboti beno
lueta tuba: “Buabu voti mbazi tuela kuenda ku
divula di kingandi; mvu mvimba tuela kukadila;
kuna tuela sala kisalu kisumbisa bima, ayi tuela
baka zimbongo ziwombo.” 14 Beno lukadi kueno
zaba buevi buela bela luzingu lueno mu lumbu
ki mbazi. A mbi biobi luzingu lueno e? Keti
luzingu lueno luidi banga muisiwumonikini mu
ndambu thangu vayi zimbukila wuzimbidi. 15
Tala nganu phila lufueti yolukilanga yawu yayi:
“Enati Pfumutidi buna tuela zinga ayi tuela
vanga diadi voti dina.” 16 Vayi beno luntulanga
luniemo lueno mu zikhanu zieno. Luzaba ti
luniemo lu phila yoyi luidi lu mbimbi. 17 Woso
kuandi mutu zebi vanga mamboti vayi kakadi
kumavanga, niandivodidi masumu.

5 A beno zimvuama, lungua buabu! Bika ludila
ayi lunionga mu diambu di mabienga momo
mela lukuizila. 2 Kimvuama kieno kidi kibola;
bosi minledi mieno midiwulu kuidi zimvidi.
3 Nolo ayi palata bieno bieka khazu-khazu,
bosi khazu-khazu beni yawu yela lutelimina
kimbangi, yawu yela mana vokuna dia minsuni
mi zinitu zieno banga mbazu. Beno lueti
kukiwokisila kimvuama mu bilumbu bitsuka. 4
Luisia futa ko mfutu wufuana kuidi bisadi biobi
bisedi mu zitsola zieno. Wanu maniongo mawu.
Yamikina ku batu bobo beti vela mimbutu
kutididinate mu matu ma Pfumu yi minkangu
mi masodi. 5 Luzingidi mu luzingu lu zikhini
ayi lu kitoko vava ntoto; lumeni kituka banneni
banga bibulu bimvingila lumbu kioki biela
vondo. 6 Beno lubedisa, luvonda mutu wusonga,
ayi niandi kasia kulukandika ko. 7 A bakhomba,
bika luvibidila nate Pfumu kela kuiza. Luyindula
mutu wowo weti kuna zitsola: weti vingila
mimbutu mi ntoto. Weti kumivibidila nate
miela nokono zimvula zitheti ayi zindolo. 8
Nyinga, beno mamveno, bika luvibidila. Bika

lukindisa mintima mieno bila Pfumu weka
nduka kuiza. 9 Zikhomba, mutu kabika niunguta
mu diambu di khomb'andi muingi lubika
sambusu. Tala zuzi telimini va muelo. 10 Mu
diambu di zaba vibidila mu ziphasi, lufueti
sokudila mimbikudi miomi mibikula mu dizina
di Pfumu. 11 Bila tulembo tubi ti khini kuidi
batu bobo bazebi vibidila. Keti luwaphila yoyi
Yobi kavibidila ziphasi ziozi kamona ayi luzebi
tsukulu mbi Pfumu kamvangila; bila Pfumu widi
nkua mamboti ayi weti mona batu kiadi. 12
Bakhomba baama, mu mambu moso lumvanga;
lubika leva ndefi mu dizinadi diyilu, mu dizina
di ntoto voti mu diambu dinkaka. Vayi bika
“Nyinga” dieno yibanga kaka “nyinga” ayi
“Nana” dieno yibanga kaka “nana” muingi
lubika bua ku tsi thumbudulu. 13 Enati vadi
mutu buna luidi wummona phasi, buna bika
kasambila. Enati vadi mutu wumona khini, bika
kayimbila minkunga. 14 Enati vadi mutu buna
luidi wumbela, buna bika katumisa bakulutu ba
Dibundu muingi bansambidila ayi bamvinda
mafuta mu dizina di Pfumu. 15 Buna lusambulu
lolo lusambudulu mu minu luela vukisa mbevo
ayi buna Pfumu wela kuntelimisa. Ayi enati
masumu kavola buna wela lemvokolo. 16
Lukikininanga masumu meno kuidi badieno;
bosi lusambidilanga badieno muingi lubeluka.
Bila lusambulu, lu mutu wusonga, lubeki zingolo
ziwombo zivangila mambu mawombo. 17 Eli
wuba mutu banga beto, vayi wusambila mu
bufula muingi mvula yibika buela noka; buna
mvula yisia buela noka ko va ntoto mu tezo
ki mimvu mitatu ayi zingonda zisambanu. 18
Bosi wubuela sambila diaka buna mvula yibuela
noka ayi ntoto wubuela buta mimbutu miandi.
19 Bakhomba baama, enati vadi mutu buna luidi
wuzimbala mu mambuma kiedika vayi mutu
wunkaka wunsadisidi mu kumvutula mu nzila,
20 buna bika luzaba ti woso mutu wela vutula
nkua masumu mu nzila yoyi kedi kazimbidila
buna wela kumvukisa mu lufua ayi masumu
mawombo mela lemvokolo.

1 Peter

1 Piela, mvuala wu Yesu Klisto, mfidisidi
nkanda kuidi bobo Nzambi kasobula ayi
banzingila mu zitsi banzenza, batembakana mu
bizunga bi Ponti, Ngalatiya, Kapadosi, Azi ayi
Bitini. **2** Nzambi Tata wulusobula tona thama
boso bubela lukanu luandi lolo kakubika ayi
beno lukitulu batu banlongo mu lusadusu lu
Pheve andi mu diambu di tumukina Yesu Klisto
ayi vedoso mu menga mandi. Bika nlemvo
ayi ndembama biba yeno mu buwombo. **3**
Bika Nzambi kakemboso, niandi Dise di Pfumu
eto Yesu Klisto wutuvana luzingu lumona mu
kiadi kiandi bu kafulukisa Yesu Klisto mu
bafua, mu kutuvana diana diodi di moyo. **4**
Bila wutukubikila kiuka kioki kilendi fua ko;
kilendi biva ko; kilendi vembudila ko, kioki
kilundulu ku diyilu mu diambu dieno. **5** Beno
lunkebolongo mu lulendo lu Nzambi mu nzila
yi minu mu diambu di phulusu yoyi yikubimini
mu monokoso mu thangu yi tsuka. **6** Diawu
diodi dilembo kulumonisa khini, ka diambu ko
buabu lufueti monoso diaka kiadi, mu ndambu
thangu mu diambu di zithotolo zi phila mu phila
7 muingi minu kieno bu kimeni toto bumboti
kikituka diambu di luzitu, di nkembo ayi di
nzitusu mu lumbu kiela kuiza Yesu Klisto, bila
minu kienokilutidi luvalu ayi nolo yoyo yeti biva
ayi yoyi beti tota ku mbazu. **8** Yesu, mutu wowo
kalumueni ko vayi lueti kunzola. Ka diambu
ko beno lumueni ko vayi lueti kunwilukila
ayi diawu luididi mu khini yi nkemboayi yika
yilendi sudukusu ko. **9** Bila lutambulanga tsundu
yi minu kieno: phulusu yi miela mieno. **10**
Mimbikudi, miomi mibikula nlemvo wowo
balukubikila miyuvula ayi mifiongunina tsundu
yi phulusu beni. **11** Mizola zaba thangu mbi voti
buevi buela vangimina mambu momo matuba
Pheve yi Klisto, Pheve yoyi yiba mu bawu;
yisamuna tona thama ziphasi ziela mona Klisto
ayi nkembo wowo wela landakana. **12** Baba
monisa ti mambu beni momo baba kamba,
masia ba mu diambudiawu ko vayi mu diambu
dieno. Buabu balukamba mambu beni kuidi
batubobo balusamunina Nsamu Wumboti mu
nzila yi lulendo lu Pheve Yinlongo, yoyo yiba
ku Diyilu. Ayi zimbasi zimmonanga phuila
mu mona mambu beni. **13** Diawu, bika luba
bakubama mu diela dieno mu diambu di sala
ayi lubika ba phulu dia ayi nua; lutula diana
dieno mu nlemvo wowo luelatambula mu lumbu
Yesu Klisto kela monika. **14** Banga bana badi
bulemvo, lubika landakana zinzinunu ziozi
ziba yenomu thama bu luba batu bakambulu
diela. **15** Vayi bu didi ti mutu wowo wulutela
widi wunlongo, buna bika beno mamveno luba
banlongo mu khadulu eno; **16** bila masonama
ti: Bika luba banlongo bila minu veka ndidi
wunlongo! **17** Enati mu lusambulu lueno, lueti
tedila Tata mutu wowo wetisambila batu boso
buididi mavanga mawu mu kambu ntalu zizi mu
batu; buna bika bu lukidi va nza, luzingila mu
lukinzu va ntual'andi. **18** Beno luzebi ti lukulu
mu nzingulu eno yi buvungisi yoyi bakulu
beno balulongisa. Khudulu eno yisia vangimina
mu bima bimbolanga ko, mu palata ko voti
mu nolo ko **19** vayi mu menga ma thalu, ma
Klisto widi banga muana dimemi wukambulu
kieta ayi wukambulu kadi ditona. **20** Niandi
wusobolo nza yivangama ntoto wuvangama ayi
wumonika mu diambu dieno mu zithangu ziazi
zi tsuka. **21** Mu nzil'andi lueka wilukila Nzambi
yoyi yimfulukisa mu bafuaayi yimvana nkembo
mu diambu di minu kieno ayi diana dieno
bibanga kaka mu Nzambi. **22** Lumana vedoso bu
lutumukina mambu ma kiedika mu diambu di
luzola mu bukiedika bakhomba zieno. Diawu
luzolasananga beno na beno mu ntimawu vedila
23 beno lubutuka mbutuka yimona, bika sia
ti mu lulendo lu nkuna weti fuanga vayi mu
lulendo lu nkuna wowo ka wufuanga ko; mu
mambu ma moyo ma Nzambi, momo madi mu
zithangu zioso. **(aiōn g165)** **24** Bila disonama ti:
Woso mutu widi banga kiti ki nsitu Nkembo
woso wu batu widi banga teka ki zitsola Kiti kieti
yuma ayi teka kiandi kieti bua. **25** Vayi mambu
ma Pfumu manzingilanga mu zithangu zioso.
Muaki mambu beni wawu Nsamu Wumboti
wowo balulonga. **(aiōn g165)**

2 Luloza mambu moso ma ngianza ayi luvunu;
mayuya, kikhenene ayi tubidila badieno
ku ndambu. **2** Banga bana batsombi, bika
lumona phuila yi miliki mikambu sobokoso
ayi mi kipheve, muingi lubaka buyundukila
mu diambu di miliki beni mu diambu tambula
phulusu, **3** bu lubimba ti Pfumu widi wu mboti.
4 Bika lufikama vadi niandi, niandi ditadi di
moyo diloza batu, vayi disobolo kuidi Nzambi
ayi didi di mfunu kuidi Nzambi. **5** Diawu

beno mamveno luidi matadi ma moyo, bika
lutungu mu diambu di vanga nzo yi kipheve
ayi mu diambu lukubika dikabu di banganga
Nzambi zivedila. Banganga Nzambi bakubuku
mu diambu di tambikanga makaba ma kipheve
momo mammonisa Nzambi khini mu nzila yi
Yesu Klisto. 6 Bila tala mambu masonama mu
masonuku: Minu thudidi ditadi di mfunu, di
fuma ki nzo ditadi disobolo ayi di thalu; woso
wukudiwilukila kalendi fua tsoni ko. 7 Nyinga,
mfunu wuwombo didi kuidi beno lueti wilukila
vayi kuidibobo kaba wilukilanga ko: Ditadi diodi
mintungi miloza dikitukidi ditadi di mfunu,
ditadi di fuma ki nzo. 8 Batu balembo bumina
thutu va ditadi beni ayi dilembo buisi batu. Bila
bamanga wilukila mambu ma Nzambi diawu
balembo buminina thutu. Bumina thutu ayi bua
mawu mambu bakubukulu. 9 Vayi beno luidi
nkuna wu batu basobolo, dikabu di banganga
Nzambi, dikanda dinlongo; batu bobo Nzambi
kavuidi mu diambu lusamuna mavangamutu
wowo wulutela bu luba mu tombi muingi luiza
ku kiezila kiandi kimboti. 10 Bila mu thama beno
lusia ba batu bandi ko vayi buabu luyikidi batu
ba Nzambi; mu thama lusia ba ku tsi nlemvo
ko vayi buabu ku tsi nlemvo lueka. 11 Bakundi
bama ba luzolo, luidi banzenza ayi minkibi va
nza yayi; diawu ndikululeba mu tina zinzinunu
zi nsuni, zinnuanisanga muela. 12 Bika khadulu'
eno va khatitsika Bapakanu yiba yimboti mu
diambu divovo balembo kulutubidila banga ti
luidi batu bambimbi, bamona mavangameno
mamboti ayi bela kembisa Nzambi mu thangu
kela kuiza. 13 Mu diambu di luzolo mu Pfumu,
bika luba bulemvo kuidi babo beti yala: kuidi
ntinu, pfumu yitheti mu luvalu. 14 Kuidi
baguvelenele, bobo ntinu keti tuma mu diambu
di vanangathumbudulu kuidi minyadi, batu
bobo bamvanganga mbimbi ayi mu diambu di
niemisanga bobo bamvanganga mamboti. 15
Bila tala buididi luzolo lu Nzambi: bika luvanga
mamboti muingimiunu mi batu bakambulu
diela mizibama. 16 Bika luba batu badi mu
kiphuanza vayi kiphuanza beni kibikaba banga
yunga mu diambu di fuka mambimbi; vayi bika
luba bangabisadi bi Nzambi. 17 Lukinzikanga
batu boso. Luzola bakhomba zieno mu minu;
“lukinzikanga Nzambi ayi luzitisanga ntinu.” 18
A beno bisadi, bika luba bulemvo kuidi bapfumu
zieno mu lukinzu loso, bika sia kaka kuidi
bapfumu badi mboti ayi balembama vayi ayi
kuidi bapfumu bambimbi. 19 Bila didi diambu
di mfunu, enati mutu wulembo vibidila ziphasi
bu betikummonisa ziphasi mu kambu bila
mu diambu di Nzambi. 20 Bila nkembo mbi
luela tambula enati luvibididi bu balubetidi mu
mambimbi ma luvengi e? Vayi enati lummona
ziphasi bu luvengi mamboti ayi luvibididi;
buna diodi didi diambu di mfunu va meso ma
Nzambi. 21 Mu bila kioki beno lutedolo mbila
bila Klisto wumona ziphasimu diambu dieno.
Niandi wulubikila kifuani muingi lulandakana
zithambi ziandi. 22 Kasia vola masumu ko, kasia
tuba luvunu ko. 23 Bu kafingu, niandi kasia
vutula mu finga ko; bu kamonoso ziphasi, niandi
kasia temina ko vayi wutumbu kiyekula kuidi
zuzi di busonga. 24 Niandi wunata masumu
meto mu nitu'andi va dikulusi, muingi ka
diambu ko tufuidi mu masumu, tuzinga luzingu
lusonga. Bila mu ziphuta ziandi lubelukila. 25
Bila luba banga mameme mazimbala vayi buabu
luvutukidi kuidi mvungi ayi nsungi wu miela
mieno.

3 Buawu bobo beno baketo: bika luba bulemvo
kuidi babakala beno muingi, enati babakala
bankaka mu bawu bawilukilanga mambu ma
Nzambi ko, balenda balula mintima miawu
mu kambu longo mambu ma Nzambi bu beti
mona khadulu yi baketo bawu 2 bila bela
mona ti nzingulu yeno yidi yivedila ayi yidi
yi lukinzu. 3 Bika lutomba, bika sia kitoko
ki mbata kaka: zitsuki zikangusu bumboti,
bilunga binolo, minledi mi kitoko 4 vayi bika
lutomba kitoko ki khati kioki kilendi suka ko,
kilembami kindembama kimonikanga mfunu
va meso ma Nzambi. 5 Buawu bobo mu thama
buvuatila baketo banlongo; bobo batula diana
diawu mu Nzambi ayi bulemvo baba kuidi
babakala bawu. 6 Buawu bobo bubela Sala:
bu katumimina Abalahami buna wuntedila
Pfumu'ama. Beno lukitukidi bana bandi ba
baketo enati lumvanga mambotimu kambu
mona tsisi. 7 Bobuawu beno babakala, luzinga
va kimosi ayi baketo beno mu diela, banga kuidi
vangu kilebakana. Bika luba kinzikanga. Bafueti
tambulangava kimosi ayi beno dikaba di nlemvo
di luzingu muingi va bika ba diambu dinkakidila
zitsambulu zieno. 8 Bosi, bika beno boso luba
mayindu mamosi; bika lumonasananga kiadi;
bika luzolasananga banga bakhomba; bika luba
batu bamboti; bika lukikululanga. 9 Lubika

vututdilanga mambimbi mu mambimbi; fingu
mu bifingu. Vayi bulutidi mboti lusakumunanga
bila mu bila kioki beno lutedolo mbila muingi
lutambula lusakumunu. 10 Woso mutu zodidi
zinga mboti ayi zodidi mona bilumbu bi zikhini,
buna kafueti yadila ludimi luandi mu mambu
mambimbi ayi bididi biandi mu mambu ma
luvunu. 11 Kafueti tinanga mambimbi ayi
kafueti vanganga mamboti; kafueti tombanga
ndembama ayi landakananga yawu. 12 Bila
meso ma Pfumu madi kuidi basonga; Pfumu
wuntambanga dikutu diandi mu lusambulu lu
basonga, vayi zizi ki Pfumu kidi kikangama kuidi
bobo bamvanganga mambimbi. 13 Nani wulenda
kuluvanga phasi enati mamboti kaka lueti vanga
e? 14 Vayi enati lulenda mona phasi mu diambu
di mambu masonga, buna luidi mu khini. Lubika
mona batu tsisi ayi lubika kukiyamisa. 15 Vayi
mu mintima mieno lukembisa Klisto banga
Pfumu. Bika lukalanga bakubama mu zithangu
zioso mu vutula mu malembi ayi mu lukinzu
kuidi woso mutu tidi zaba bila ki diana diodi
didi mu beno. 16 Vayi bika luba mayindu
mamboti ma ntima mivedila mu diambu di
batu bobo balembokulutubidila banga ti luidi
batu bamvanganga mambu mambimbi, batu
bobo balembo yolukila khadulu eno yimboti mu
Klisto bafua tsoni. 17 Bila bulutidi mboti, enati
buawu bobo buididi luzolo lu Nzambi, mu mona
phasi mu vanganga mambu mamboti vayi bika
mu vanganga mambu mambimbi. 18 Niandi veka
Klisto wumona phasi mu khumbu yimosi mu
diambu di masumu meno; niandi mutu wusonga;
wufua mu diambu di batu bobo bakambulu
basongamuingi katunata kuidi Nzambi. Wufua
mu nsuni vayi wuzingusu mu Pheve. 19 Mu
pheve beni kayendila ayi kalongila ziphevi
ziba mu nloko. 20 Zipheve beni zisia tuama
tumukina ko, ka diambu ko Nzambi wuvibidila
mu thangu Nowa kaba tunga masuwa. Batu
bafioti kuandi, dinana kuandi di batu divuka
mu khuka yi nlangu beni. 21 Buawu bobo beno
luvukidi buabu. Mambu momo madi kifuani ki
mbotokolo. Yawu yisi ko mu diambu di sukula
mvindu yi nitu vayi mu diambu di kukiyekula
kuidi Nzambi mu mayindu mamboti ma ntima.
Mambu moso momo malenda vangama mu
diambu di mfulukulu yi Yesu Klisto 22 bila buna
kavuendi va lubakala lu Nzambi tona kakuma
ku Diyilu; zimbasi ayi bipfumu ayi lulendo bidi
ku tsi minsua miandi.

4 Sumbu Klisto kamona ziphasi mu nitu'andi,
buna bika beno mamveno luba mayindu
momo; bila mutu wowo wumona ziphasi mu nitu
andi widi wuvambana ayi masumu 2 mu diambu
kabika buela zingila, mu ndambu yi bilumbu
bisiedi yandi mu nitu andi, boso buididi zitsatu
zi batu vayi boso buididi luzolo lu Nzambi. 3
Bila mu bilumbu biviokidi, luviokisidi thangu
yiwombo mu vanganga luzolo lu Bapakanu
bu lukivana mu kitsuza, mu zitsatu zimbimbi,
mu kolo malavu, mu phulu yi dia ayi yi nua,
mu sambilanga bitumba. 4 Bukiedika, buabu
balembo simina bu lunkambu buela zawula
yawu mu luzingu lu kitsuza; balembo ku luvuezi.
5 Vayi bela vumbula kipholo kiawu kuidi mutu
wowo widi wukubama mu sambisa batu bobo
badi moyo ayi bafua. 6 Kiawu kioki bila Nsamu
Wumboti wunlongolo kuidi batu bobo bafua,
mu diambu bu basambusulu mu nsuni banga
batu bobo badi moyo, babaka bu zingila mu
Pheve boso buididi Nzambi yi moyo. 7 Tsukulu
yi mambu moso yeka nduka. Diawu lubika
ba phulu yi dia ayi yi nua vayi luleka nkielo
mu sambila. 8 Vayi tuamina mambu moso
luzolasananga beno na beno mu bukiedika, bila
luzolo lueti fuka masumu mawombo. 9 Luyakula
bumboti banzenza mu kambu maniunguta.
10 Bika kadika mutu wutambula dikaba di
kipheve kasadila diawu mu diambu di sadisa
batu bankaka, banga nkebi wumboti wu nlemvo
wu Nzambi; nlemvo wowo widi mu ziphila mu
phila. 11 Enati mutu wulembo yoluka buna bika
kayoluka banga mutu wunyoluka mambu ma
Nzambi. Enati mutu wulembo sadila bankaka
buna bika kasadila mu zingolo zivana Nzambi
muingi mu mambu moso Nzambi kakemboso mu
diambu di Yesu Klisto, bila niandi vuidi nkembo
ayi lulendo mu zikhama zi zikhamazi mimvu.
Amen! (aiōn g165) 12 Bakundi bama, lubika simina
mu diambu di zithotolo mu ziphasi ziozilulembo
moni banga ti beno lubuilulu diambu di tsisi. 13
Vayi bika lumona khini bila lunnata ndambu yi
ziphasi zi Klisto muingi beno mamveno lumona
khini mu thangu kela monika mu nkembo'andi
woso. 14 Enati balembo lufingi mu diambu di
dizina di Klisto buna bika lumona khinibila
pheve yi nkembo ayi Pheve yi Nzambi yidi mu
beno. 15 Bika mutu mu beno kabika mona phasi
bu kavondidi mutu voti bu kayibidi, voti bu
kavengi mambimbi voti bu kakotidi mu mambu
mangana. 16 Vayi disi diambu dimuena tsoni

ko enati mutu wulembo moni phasi bila kadi
“nkua Klisto”. Muaki bika kakembisa Nzambi
mu diambu di dizina diodidi nkua Klisto. 17 Bila
thangu yifueni yifueti tona tsambusulu, yifueti
tonina mu dikanda di bana ba Nzambi. Buna
tala, enati kuidi beto kuntonina tsambusulu
beni, buna buevi buela bela tsukulu yi batu
bobo beti kambu tumukina Nsamu wumboti wu
Nzambi e? 18 Enati mutu wusonga wumvukila
mu ziphasi ziwombo, buna buevi buela bela
mutu wumbimbi ayi wu masumu e? 19 Diawu
batu bobo balembo moni ziphasi mu luzolo lu
Nzambi, buna bika bakiyekula kuidi mvangi,
niandi widi wukuikama; ayi bika batatamana
vanganga mamboti.

5 Buabu ndieka vana ndambu yi zithumunu
kuidi batu bobo badi bakulutumu beno. Minu
mamvama ndidi nkulutu banga bawu ayi ndidi
mbangi mu ziphasi zi Klisto ayi ndiela fubakana
mu nkembo wowo weka nduka monokoso.
2 Banga minsungi mi mamemi, ludikilanga
bumboti nkangu wowo Nzambi kaluyekudila.
Lusunganga wawu bumboti, bika sia ti mu
kuiku vayi mu luzolo; bika sia ti mu diambu
di tomba ndandu vayi mu luzolo lu ntima. 3
Lubika monisa kipfumu kuidi batu bobo Nzambi
kaluyekudila vayi banu kifuani kuidi nkangu wu
mamemi 4 muingi thangu Pfumu yi minsungi
mi mamemi kela kuiza, luba tambula budu
ki nkembo, kioki kimvembudilanga ko. 5 A
beno baleki, lutumukina bakulutu. Bika kadika
mutu buna luidikakikulula va meso ma ndiandi,
bila disonama ti: Nzambi weti kakumukina
bankua luniemo vayi weti vana nlemvo andi
kuidi batu bobo beti kukikulula. 6 Diawu bika
lukikulula ku tsi koko ku lulendo lu Nzambi
muingi kalunangika mu thangu yifuana. 7
Bika lunyekudila mayindu meno bila niandi
veka wukulubanzilanga. 8 Lubika ba phulu
dia ayi nua vayi luleka nkielo bila mbeni eno
satana wulembo lufiedi banga khosi yinkunga,
wulembo tombi nani kafueti mina. 9 Bu
lukunnuanisa, bika luba bakinda mu minu bila
luzebi ti ziawu ziozi ziphasi zimmona bakhomba
zieno badi va nza. 10 Vayi bu luela mona ziphasi
mu ndambu bilumbu, Nzambi yi nlemvo, mutu
wowo wulutela mu diambu luzaba nkembo'andi
wuka wusuki; nkembowowo kamonikisa mu
Yesu Klisto wela kulufuanisa, ku lukindisa, ku
luvana zingolo ayi wela ku lutedimisa mu kambu
nikuka. (aiōnios g166) 11 Bika lulendo lubanga kuidi
niandi mu zithangu zioso. Amen! (aiōn g165) 12
Mu lusadusu lu Siluvani, khomba yi kuikama,
ndilusonikini nkanda wawumu bukhufi mu
diambu di kulukindisa ayi ku lumonisa mu
bukiedika ti nlemvowowo widi mu beno widi
nlemvo wu kiedika wu Nzambi. 13 Dibundu didi
ku Babiloni, diodi disobolo va kimosi ayi beno,
dilufidisidi mboti. Muan'ama Malako mamvandi
wulufidisidi mboti. 14 Bika lufifasana besi ki
kikhomba. Ndembama kuidi beno boso luidi
bakangama mu Klisto.

2 Peter

1 Simoni Piela, kisadi ayi mvuala wu Yesu Klisto
mfidisidi nkanda kuidi bobo batambula minu
ki thalu yimosi banga beto mu nzila yi busonga
bu Nzambi eto ayi Mvulusi eto Yesu Klisto. **2**
Bika baluwokisila nlemvo ayi ndembama mu
nzila yi nzayilu yi Nzambi ayi Yesu, Pfumu eto.
3 Lulendo luandi, lutuvana bima bioso biobi
tuvua mfunu mu luzingu ayi mu kukiyekula mu
nzila yi zaba mutu wowo wututela mu nkembo
andi ayi muvanganga mambote. **4** Mu nzila
yoyi katuvanina zitsila zinneni ayi zilutidi thalu
muingi mu ziawu beno mamveno lufubakana
mu kithuadi mu lunitu lu kinzambi beno bu
lutina mbivusu yi nzinunu yidi va ntoto. **5**
Mu diambu diodi bika lutula zingolo zieno
mu buela vanganga mambote va mbata minu
kieno; nzayilu va mbata vanganga mambote;
6 kukiyala va mbata nzayilu; thatumunu va
mbata kukiyala; kukiyekula kuidi Nzambi va
mbata thatumunu; **7** luzolo lu kikhomba va
mbata kukiyekula kudi Nzambi; bosi luzolo va
mbata luzolo lu kikhomba. **8** Bila enati mambu
mama madi yeno ayi enati mawu malembo
yilama mu beno buna malendi kulukitula miolo
ko ayi bisita ko mu nzayilu eno yi Pfumu eto
Yesu Klisto. **9** Bila mutu kambulu mambu mama
widi banga phofo ayi kamonanga mbote ko.
Wuzimbakana ti wuvedoso mu masumu mandi
ma thama. **10** Diawu, bakhomba ziama, bika
lumonisa bufula mu kindisa lutelo lueno ayi
tsobobolo eno. Bila enati lumvanga mambu
mama buna lulendi bua ko, **11** ayi buna bela
kuluyakula bumbote mu kipfumu ki mvu ka mvu
ki Pfumu eto ayi Mvulusi eto Yesu Klisto. (aiōnios
g166) **12** Diawu ndiela kulutebulanga mu zithangu
zioso moyo mu mambu mama; ka diambu ko
luzebi mawu ayi luidi bakinda mu kiedika ki
thangu yayi. **13** Vayi minu mbueni ti didi diambu
disonga mu kulutebula moyo bu ndikidi zingi
mu nitu yayi **14** bila nzebi ti fioti kuandi fisiedi
buna ndieka bika nitu beni banga bumbonisina
Pfumu eto Yesu Klisto. **15** Vayi ndiela tula
zingolo mu diambu lutebukilanga mambu mama
moyo ka diambu ko minu ndiedi. **16** Bila tusia
landakana zinongo zituama yindulu bumbote ko
mu thangu tuluzabikisa lulendo ayi ndizulu yi
Pfumu eto Yesu Klisto vayi beto tuba bambangi
bamona nzitusu andi. **17** Bila wutambula nzitusu
ayi nkembo kuidi Nzambi Tata mu thangu
mbembo yitotukila mu nkembo wunneni wu
Nzambi yituba ti: “Niani niandi muan'ama wu
luzolo; khini yiwombo kakumbonisanga.” **18** Ayi
beto mamveto tuwa mbembo beni yitotukila ku
diyilu mu thangu tuba yandi va kimosi va mbata
mongo wunlongo. **19** Ayi tubeki mambu ma
mimbikudi makitulu makinda; mu mawu lufueti
lubukila bila madi banga muinda wunlema mu
tombi nate buisi butona kienzuka ayi mbuetete
yi nsuka yintotuka mu mintima mieno. **20** Mu
mamo momo bika lutuama zaba ti kadi mutu
wumosi kalendi sudikisa ko kadi mbikudulu
yimosi yi masonoko mu diela diandi veka. **21**
Bila mbikudulu yiyizilanga mu luzolo lu mutu
ko vayi batu banlongo ba Nzambi bayoluka bu
badiatusu kuidi pheve Yinlongo.

2 Muaki mimbikudi mi luvunu midi va
khatitsika batu banga buela monikina
minlongi mi luvunu va khatitsik'eno.
Miela fielumuna kotisa malongi mambimbi
mamvambisanga, mu diela di luvunu miela
tunuka Pfumu yiba sumba. Buawu bobo miela
kukituadila mu nsualu mbivusu. **2** Ayi batu
bawombo bela ku balandakana mu zinzila
ziawu zimbimbi ayi mu diambu diawu nzila yi
bukiedika yela vuezuka. **3** Mu luzolo luawu lu
zimbongo, minlongi miomi miela ku luyiba mu
masolo momo miela yindula bawu veka. Vayi
tona thama mbedosolo yawu yidi mu bawu ayi
mbivusulu yawu yilembo bakiengidila. **4** Bila
enati Nzambi kasia mona ko kiadi zimbasi bu
zivola masumu vayi wuziloza ku diyenga, kuna
zilundulu bu zidi zikangama mu tombe mu
zisieni mu diambu di vingila tsambusulu (Tartaroō
g5020) **5** ayi enati kasia mona ko kiadi ntoto
wukhulu ayi wuvukisa Nowa, mutu wu nana mu
longa mambu ma busonga, mu thangu kadukula
nkuka yi nlangu mu batu bobo bakambu kinzika
Nzambi; **6** enati niandi wukitula mavula ma
sodoma ayi Ngomola dibombi, niandi wuzengila
mavula momo nkanu mu bivusu ayi wukitula
mawu kifuani kiela buila bobo bela kambu
kinzika Nzambi; **7** ayi enati wuvukisa Loti,
mutu wusonga, mutu wuyamusu mu diambu
di khadulu yi kitsuza yi batu bambimbi **8** bila
mutu wawu wusonga wuzinga va khatitsik'
awu, bu kaba kuba monanga ayi kuba wanga
banyoluka; buna kadika lumbu wuyamisa muel'
andi wusonga mu diambu di mavanga mawu

mambimbi. 9 Buna Pfumu zebi buevi kafueti
kudila mu zithotolo batu bobo bakunkinzikanga
ayi buevi kafueti kebila batu bobo bakambulu
basonga mu diambu di lumbu ki tsambusu
muingi babaka thumbudulu. 10 Vayi wela luta
vana thumbudulu kuidi bobo banlandakana
boso buididi nsuni mu zitsatu zisumuka ayi
bobo banlenza kipfumu ki Nzambi. Badi batu
beti kukibanzilanga bawu veka ayi badi batu ba
luniemo; bamonanga tsisi ko mu finga bivangu
bi nkembo bi diyilu 11 muaki zimbasi, ka diambu
ko, zidi zinneni mu ngolo ayi mu lulendo vayi
zifundanga ko bivangu bi nkembo bi diyilu mu
mambu ma mvuezolo va meso ma Pfumu. 12
Vayi batu bana badi banga bibulu bikambulu
mayindu; bibutu mu diambu di builungu ayi
bivusungu; beti vueza mambu bakambulu zaba;
buna bela bivusu mu mbivusulu yimosi banga
bibulu. 13 Bela tambula mfutu mu mambimbi
momo beti vanga. Beti monanga khini mu
vanganga matsoni va meso ma batu. Badi batu
ba mvindu ayi babivusu; beti monanga khini
mu kuluvuna bu bandianga yeno va kimosi
mu minyengo. 14 Meso mawu mafulukidi mu
kitsuza ayi bavonganga ko mu vola masumu;
bambuilanga mu tambu batu bobo bakambulu
bakinda. Mintima miawu mifulukidi khunia yi
zimbongo; badi ku tsi tsingulu yi Nzambi. 15
Bawu babika nzila yi lulama ayi bazimbala bu
balandakana nzila yi Balami, muana wu Bewoli
mutu wuzola mfutu wu mambu mambimbi.
16 Vayi wutubudulu mu diambu di kambu
kuandi ku tumamana kuidi phunda, bulu kioki
kitubanga ko; kisokudila mbembo yi mutu,
kiawu kikandika mbikudi muingi kabika vanga
buvungisi buandi. 17 Batu beni badi banga zitho
zinlangu zikambulu nlangu ayi badi matuti
mavevomono kuidi muphepi. Tombi kinkobo
kikubukulu batu bobo. (questioned) 18 Vayi bu beti
tuba mambu mawu ma luniemo, makambulu
mfunu; buna beti tombanga tuta mu nzila yi
zitsatu zinsuni mu kitsuza kiawu, bobo bavukidi
bosi va khatitsika batu bobo banzingila mu
nzimbala. 19 Beti kuba vana tsila yi kiphuanza;
bawu veka badi bavika ba mbivusu bila kadika
mutu widi mvika wu mutu wowo wunnungidi.
20 Enati bavuka mu mbivusu yi ntoto mu
nzayilu yi Pfumu ayi Mvulusi Yesu Klisto,
balembo vukumuka diaka ayi yadulu mu mambu
beni, buna khadulu awu yiviokidi yitheti mu
mbimbi. 21 Bila bulutidi mbote kuidi bawu mu
kambu zaba nzila yi busonga vayi mbimbi bu
bavengama mu yawu mu thangu bazaba yawu
ayi baloza lutumunu lunlongo lolo baba vana.
22 Balembo kindisa bukiedika bu zingana ziasi:
“mbua yivutukidi dia biobi kaluka” ayi “ngulu
yiyoboso yivutukidi vindumuka mu nyamba.”

3 Bakundi bama, wawu nkanda wummuadi
ndieka kulusonikina. Mu wowo wutheti ayi
mu wawu ndintomba kotula diela dieno divedila
mu kulutebula moyo mu mambu mama 2
muingi lutebukila moyo mambu momo matubu
thama kuidi mimbikudi minlongo ayi lutebukila
moyo lutumunu lu Pfumu ayi Mvulusi eto,
lolo baluvana kuidi mimvuala mieno. 3 Muaki
lufueti zaba ti mu bilumbu bi tsuka minsekinini
miela kuiza, miela diatila mu mvuezolo boso
buididi zitsatu ziawu. Miela tuba 4 “A kuevi
kuidi tsila yi ndizulu andi bila tona bakulu
bafua bima bioso bidi vana vawu; vana thonono
yi ntoto.” 5 Bila batidi zimbakala mu luzolo
diambu diadi: mu thama Nzambi wuvangila
diyilu ayi ntoto mu Mambu mandi; ntoto
beni wutotukila mu nlangu ayi wuvangulu mu
nlangu. 6 Ntoto wu thangu yina wubungu mu
thangu nlangu wudiamisa ntoto beni. 7 Vayi
diyilu ayi ntoto bi thangu yayi bilembo lundu
kuidi mambu mandi muingi biba yekolo ku
mbazu. Bilembo lundu mu diambu di lumbu ki
tsambusu ayi lumbu ki bunga batu bankambu
kinzikanga Nzambi. 8 Vayi baki luzolo bama,
lubika zimbakana diambu diadi: kuidi Pfumu
lumbu kimosi kidi banga mili di mimvu ayi
mili di mivmu midi banga lumbu kimosi. 9
Pfumu kalendi zingila ko mu dedikisa tsilulu
andi banga bueta yindudila batu bankaka. Vayi
wulembo kuluvibidila bila kakadi zola ti wumosi
kabungana. Vayi wuntomba ti baboso babalula
mavanga. 10 Muaki lumbu ki Pfumu kiela kuiza
banga muivi ayi mu lumbu kina diyilu diela
zimbala mu biyoko bingolo ayi bima bi diyilu
biela siuta mu mbazu; ntoto ayi mavanga madi
muawu mela tumbu zinisu. 11 Bu didi ti bima
bioso bifueti suita, buna phila batu mbi lufueti
ba e? Lufueti ba batu ba khadulu yinlongo ayi
beti kinzikanga Nzambi 12 bu lulembo vingila
lumbu ki Nzambi ayi bu lulembo tudi nsualu
muingi kivika fuana. Mu lumbu kina diyilu diodi
dilema mbazu diela suita ayi bima bi diyilu
biela suita mu mbazu. 13 Vayi banga buididi tsil'
andi, beto tulembo vingila diyilu dimona ayi

ntoto wumona; kuna kuidi busonga. **14** Diawu
bakiluzolo bama, bu lumvingilanga mambu
momo buna bika lunuana muingi kalubata mu
ndembama batu bakambulu ditona ayi tsembolo
va ntual'andi. **15** Lufueti sudika bumbote ti
mvibudulu yi Pfumu yawu luvulusu lu batu
banga bu lusonikina Polo, khomb'eto wu luzolo,
boso buididi nzayilu yoyo bamvana. **16** Wuvanga
buawu mu minkanda miandi mioso momo
kayolukila mambu momo. Muaki, bukiedika,
bitina binkaka phasi bidi mu sudika; biawu
biobi bakambulu diela ayi bakambulu bakinda
bumbote balembo balula tsundu banga bu beti
vangila mu masonoko mankaka mu diambu di
mbivusu yawu veka. **17** Diawu, beno bakiluzolo,
lukizabidila mambu mama. Lukeba tala bu
luvitumunu mu nzimbala yi batu bambimbi,
luedi lebakana mu kinda kueno kuidi yeno. **18**
Vayi luyunduka mu nlemvo ayi mu nzayilu yi
Pfumu eto ayi Mvulusi Yesu Klisto. Bika nkembo
wubanga yandi tona buabu nate mu zithangu
zioso. Ameni! **(aiōn g165)**

1 John

1 Mambu momo maba vana thonono, momo
tuwa, momo tumona mu mesometo, momo
tutala ayi momo tusimba mu mioko mieto,
momo matedi mambu mamvananga luzingu
mawu tueti samuna. **2** Luzingu lutotuka. Beto
tumona luawu ayi tulembo yolukila luawu ayi
lulembo kulusanunina luzingu lu kalumani, lolo
luba kuidi Tata ayi lolobatumonisa. **(aiōnios g166)** **3**
Momo tumona ayi tuwa mawu tukulusamunina
muingi beno mamveno luba mu kithuadi ayi
beto; muaki kithuadi kieto kidi mu Tata ayi
mu muan'andi Yesu Klisto. **4** Ayi tulusonikini
mambu mama mu diambu di khini eno yiba
yiduka. **5** Tala mawu mama mambu tuwa kuidi
niandi ayi tulembo kulusamunina: Nzambi widi
kiezila ayi mu niandi muisi kadi tombi ko. **6**
Enati tulembo tubi ti tuidi mu kithuadi ayi
niandi vayi tulembodiatila mu tombi, buna
tulembu vuni ayi tusadilanga kiedika ko. **7** Vayi
enati tundiatila mu kiezila banga niandi veka
bukadidi mu kiezila, buna tuidi mu kithuadi
kimosi ayi buna menga ma Yesu Klisto, muan'
andi, meti kutuvedisa mu moso ka masumu. **8**
Enati tulembo tubi ti tuisi ko masumu, buna
tulembo kukivuni beto veka ayi kiedika kisi
ko mu beto. **9** Muaki enati tulembo kikinina
masumu meto, niandi widi wukuikamaayi
wusonga mu kutulemvukilanga masumu meto
ayi mu kutuvedisa mu yoso ka mbimbi. **10** Enati
tulembo tubi ti tuisia vola ko masumu; buna
tulembo kitula Nzambi nkua luvunu ayi mambu
mandi masi ko mu beto.

2 Bana bama, ndilusonikini mambu mama
muingi lubika sumuka; ayi enati mutu wuvola
masumu buna tubeki phovi yikutuvovilanga
kuidi Tata: Yesu Klisto, mutu wusonga. **2** Niandi
wukiyekula banga dikaba mu diambu di masumu
meto ayi bika sia ti mu diambu di masumu
meto kaka vayi ayi mu diambu di momo ma
nza yimvimba. **3** Mu diambu diadi tuzabidi ti
beto tunzebi: enati beto tunkebanga zithumunu
ziandi. **4** Woso mutu wuntuba: “minu ndinzebi”
mu kambu keba zithumunu ziandi; buna widi
nkua luvunu ayi kiedika kisi ko mu niandi. **5**
Vayi woso mutu wunkebanga mambu mandi
buna bukiedika luzolo lu Nzambi luidi lufuana
mu mutu wowo; Mu diambu diodi tuzabidi ti
tuidi mu niandi. **6** Woso mutu wuntuba ti widi
mu niandi buna mamvandi kafueti diatilaboso
niandi veka kadiatila. **7** Bakiluzolo, bika sia ti
lutumunu lumona ndilusonikina vayi lutumunu
beni lu thama kuandi, lolo lutambula tona vana
thonono. Lutumunulu thama beni luawu lualu
mambu ma Nzambi momo luwa. **8** Buela diaka,
lutumunu lumona ndilusonikini: luidi lukiedika
mu niandiayi mu beno bila tombi kilembo
lalakana ayi kiezila ki kiedika kilembo kienzuka.
9 Woso mutu wuntuba ti widi mu kiezila vayi
wunlenda khomb'andibuna nate buabu wukidi
kuandi mu tombi. **10** Woso mutu weti zola
khomb'andi buna widi mu kiezila ayi diluaku
di buila dilendi monika mu niandi ko. **11** Vayi
woso mutu wunlenda khomb'andi buna widi
mu tombi ayi wundiatilangamu tombi, kasi zaba
ko kuevi kalembo yendi bila tombi kivondidi
meso mandi. **12** Ndikulusonikina, beno bana,
mu diambu di masumu meno malemvokolo
mu dizina di Yesu. **13** Ndikulusonikina beno
madise, mu diambu di luzebi mutu wowo
widitona vana thonono. Ndikulusonikina, beno
baleki mu diambu di lunungini pheveyimbimbi.
Ndikulusonikina, beno bana, mu diambu di beno
luzebi Tata. **14** Ndikulusonikina, beno madise,
mu diambu di beno luzebi mutu widi tonavana
thonono. Ndikulusonikina, beno baleki mu
diambu di beno ngolo luidi ayi mu diambu
di mambu ma Nzambi madi mu beno ayi mu
diambu di beno lunungini pheve yimbimbi. **15**
Lubika zola nza ayi bima bidi va nza. Enati mutu
weti zola nza buna luzolo lu Tata luisi ko mu
niandi **16** bila bibio bidi va nza: zinzinunu zi
nsuni, zinzinunu zi mesoayi luniemo lu luzingu
bisi bi Tata ko vayi bi nza. **17** Muaki nza yilembo
vioki ayi zinzinunu ziandi; vayi woso mutu
wumvanganga luzolo lu Nzambi widi moyo mu
zithangu zioso. **(aiōn g165)** **18** Bana bama, yawu
yayi thangu yi tsuka. Banga kuandi bu luwati
antiklisto wulembo yizi, ayi, buabu bantiklisto
beka bawombo. Mu diambu diodi tuzabidi ti
yawu yayi thangu yi tsuka. **19** Bawu batotukila
mu beto vayi basia ba batu beto ko; Bila enati
baba batu beto, nganu badi yeto. Vayi bayenda
mu diambu bamonika ti kadi wumosi mu bawu
kasia ba weto ko. **20** Beno lutambula pheve
Yinlongo kuidi mutu wunlongo ayi beno boso
luzebi kiedika. **21** Ndikadi kulusonikina, bika
sia ti mu diambu lusia zaba kiedika ko, vayi
mu diambu luzebi kiawu ayi kiedika kilendi
totula ko kadi luvunu. **22** Nani nkua luvunu

e? A keti woso mutu wuntunukanga ti Yesu
kasi Klisto ko. Niandi antiklisto bila niandi
weti tunuka Tata ayi muana. 23 Woso mutu
wuntunukanga muana kasi zaba Tata ko; woso
mutu wunkikininanga Muana buna zebi Tata.
24 Mu diambu dieno, bika momo luwa tona
vana thonono maba mu beno. Enati momo luwa
tona vana thonono madi mu beno buna beno
mamveno luidimu Muana ayi mu Tata. 25 Tala
yawu yayi tsila yikatuvana: luzingu lu kalumani.
(aiōnios g166) 26 Ndilusonikini mambu mama mu
diambu di batu bobo bantomba kuluzimbisa. 27
Vayi mu diambu dieno, Pheve yinlongo yoyi
ludukudulu banga mafuta, mu beno. Luisi kadi
mfunu ko ti mutu kalulonga. Vayi bu didi ti
Pheve beni Yinlongo yawu yeti ku lulonga
mu diambu di mambu moso ayi yawu yidi yi
kiedika, yisi yi luvunu ko; buna bika luba mu
kithuadi ayi Klisto boso bu yi lulongila mawu.
28 Ayi buabu beno bana, bika luba mu niandi mu
diambu mu thangu kela monika, tuba bakinda
ayi tubika fua tsoni va ntual'andi bu kela kuiza.
29 Enati luzebi ti Klisto widi wusonga buna bika
luzaba ti woso mutu wunsadilanga busonga
buna niandi wubutu kuidi Klisto.

3 Lutala phila luzolo lutuzodila Tata muingi
tutedolo bana ba Nzambi. Ayi buawu bobo
tuididi. Diawu nza yisi ku tuzaba ko mu diambu
yisia kunzaba ko. 2 Bakiluzolo, buabu tueka bana
ba Nzambi. Phila tuela bela yimonikini ko. Muaki
tuzebi ti mu thangu kela monika, tuela dedakana
banga niandi bila tuela kummona boso bu
kadidi. 3 Woso beki diana diodi mu niandi, buna
wulembo kukivedisa banganiandi veka bu kadidi
wuvedila. 4 Woso wumvanganga masumu buna
muina kabundudi bila masumu mansundula:
mbundudulu yi muina. 5 Muaki beno luzebi
ti niandi wumonika muingi kabotula masumu
metoayi kadi disumu disi ko mu niandi. 6 Woso
mutu widi mu niandi kavanganga masumu ko;
woso wumvanganga masumu kasia kummona
ko ayi kasia kunzaba ko. 7 Bana, mutu kabika
kuluzimbisa: woso wumvanganga busonga buna
niandi widi wusonga banga niandi bu kadidi
wusonga. 8 Woso wumvanganga masumu niandi
mutu wu satana bila tonavana thonono satana
kisalu kiandi volanga masumu. Kiawu kiodi
bila Muana Nzambi kamonikina mu diambu
kabunga mavanga ma satana. 9 Woso mutu
wubutu kuidi Nzambi kavolanga masumu ko bila
mambu ma Nzambi madi mu niandi; ayi kalendi
vola masumu ko bila Nzambi wumbuta. 10 Vawu
vava vadi luviakunu lu bana ba Nzambi ayi bana
ba satana: woso wunkambu vanganga busonga
ayi woso wunkambu zolanga khomb'andi kasi
muana Nzambi ko. 11 Mawu mama mambu
luwa tona vana thonono: bika tuzolasananga
beto na beto; 12 bika sia ti banga Kayini, wuba
mutu wu pheve yimbimbi, wuvonda khomb'
andi. A bila mbi kamvondila e? Mu diambu
mavanga mandi maba mambimbi vayi momo
ma khomb'andi maba masonga. 13 A zinkomba
ziama, lubika simina enati nza yilulendidi. 14
Beto, tuzebi ti tuvioka ku luzingu bu tuba ku
lufua mu diambu tueti zola bakhomba. Woso
wunkambu zolanga khomb'andi buna widi
mu lufua. 15 Woso wunlendanga khomb'andi
buna niandi mvondi ayi luzebi kueno ti kadi
mvondi wumosi kalendi tambula ko luzingu
lu kalumani. (aiōnios g166) 16 Mu diadi tuzabila
luzolo: niandi wuyekula luzingu luandi mu
diambudieto. Ayi beto, tufueti yekula luzingu
lueto mu diambu di bakhomba. 17 Vayi woso
beki bima bi nza yayi ayi mueni khomb'andi
widi nzala vayi kengi ntim'andi; buna buevi
luzolo lu Nzambi luididi mu niandi e? 18 Bana,
tubika monisina luzolo mu mambu matuba kaka
voti va mbata ludimi vayi tumonisa luzolo mu
mavanga ayi mu kiedika. 19 Mu diambu diadi
tuela zabila ti tuidi mu kiedika ayi tuela kindisila
mintima mieto va ntual'andi: 20 enati mintima
mieto milembo kutubedisa vayi Nzambi lutidi
mintima mieto mu bunneni ayi niandi zebi
mambu moso. 21 Bakiluzolo, enati mintima
mikadi kutubedisa buna tuidi bakindava ntuala
Nzambi. 22 Ayi kioso kuandi tunlomba, tuela
kitambula kuidi niandi mu diambutunkebanga
zithumunu ziandi ayi tumvanganga mambu
makumonisanga khini. 23 Lutumunu luandi
luawu lualu: tuwilukila mu dizina di Muan'
andi Yesu Klisto ayi tuzolasananga beto na beto
banga niandi veka bu katuvanina lutumunu. 24
Ayi woso wunkebanga zithumunu ziandi buna
widi wukangama mu Nzambi ayi Nzambi widi
mu mutu beni. Ayi mu diadi tuzabidi ti Nzambi
widi mu beto: mu Pheve yi katuvana.

4 Bakiluzolo, lubika wilukila yoso-yoso pheve
vayi lufionguninaziphevi mu tala kani
zidi zi Nzambi bila mimbikudi miwombo mi
luvunumitotukidi va nza. 2 Mu diambu diadi

lufueti zabila Pheve yi Nzambi: yoso pheve
yinkikininanga ti Yesu Klisto mutu wuyiza mu
nsuni, buna pheve beni kuidi Nzambi yiba. 3 Ayi
yoso pheve yinkambu kikinina ti Yesu Klisto,
mutu wuyiza mu nsuni, buna yisia ba kuidi
Nzambi ko. Buna yawu pheve yi antiklisto, yoyi
luwa ti yilembo yizi ayi buabu yeka va nza. 4
Bana, Nzambi wuluvuidi, ayi beno lubanunga
bila mutu wowo widi mu beno niandi lutidi
lulendo ayi mutu wowo widi va nza. 5 Vayi
bawu nza yiba vuidi, diawu bantubilanga boso
buididi zithumunu zi nza ayi nza yeti kuba
wila. 6 Beto, Nzambi wutuvuidi. Woso mutu
zebi Nzambi weti kutuwila. Woso mutu Nzambi
kakambulu vua, kalendi kutuwila ko. Buawu
bobo tuzabidi Pheve yi kiedika ayi pheve yi
luvunu. 7 Bakiluzolo, tuzolasananga beto na
beto bila luzolo kuidi Nzambilumbanga ayi
woso mutu widi luzolo wubutu kuidi Nzambi
ayi zebi Nzambi. 8 Mutu kambulu luzolo kasi
zaba Nzambi ko bila Nzambi niandi luzolo. 9 Mu
diambu diadi mu monikina luzolo lu Nzambi
kuidi beto: Nzambiwufidisa muan'andi wumosi
kaka va nza, muingi tuzinga mu niandi. 10 Mu
diambu diadi mu monikini luzolo: bika sia ti
beto tuzola Nzambi vayi niandi wutuzola. Diawu
kafidisila muan'andi mu diambu di kutufuila,
banga dikaba, mu masumu meto. 11 Bakiluzolo,
enati buawu bobo Nzambi katuzodila, buna beto
mamveto tufueti zolasananga beto na beto. 12
Kuisi ko mutu wumona Nzambi. Enati tueti
zolasananga beto na beto buna Nzambi widi mu
beto ayi luzolo luandi luidi lufuana mu beto. 13
Tala, mu diambu diadi tuzabidi ti beto tuidi mu
niandi ayi niandi widi mu beto: bu katuvana
Pheve andi. 14 Beto, tumona ayi tuntelamanga
kimbangi ti Tata wufidisa muana muba Mvulusi
wu nza. 15 Woso wela kikinina ti Yesu niandi
muana Nzambi, buna Nzambi widimu niandi
ayi niandi widi mu Nzambi. 16 Ayi beto tuzaba
ayi tuwilukila luzolo lolo Nzambi katuzodila.
Nzambi niandi luzolo ayi woso widi mu luzolo
buna niandi widi mu Nzambiayi Nzambi widi
mu niandi. 17 Mu diambu diadi luzolo luididi
lufuana mu beto muingi tuba bakinda mu lumbu
ki tsambusu bila boso niandi kadidi, buawu bobo
beto mamveto tuididi va nza yayi. 18 Tsisi yilendi
monika ko mu luzolo bila luzolo lukiedika lueti
kuka tsisi. Bila, tsisi yinkuizanga va kimosi ayi
thumbudulu ayi woso mutuwumonanga tsisi
kasi ko wufuana mu luzolo. 19 Beto tuidi ayi
luzolo mu diambu niandi wutuama kutuzola. 20
Enati mutu wuntuba ti niandi weti zola Nzambi
vayi weti lenda khomb'andi buna widi nkua
luvunu. Bila mutu wunkambu zola khomb'andi,
mutu wowo kalembo moni, buna buevi kalenda
zodila Nzambi yoyi kankambu mona e?

5 Woso mutu weti wilukila ti Yesu niandi
Klisto, buna niandi wubutu kuidi Nzambi, ayi
woso mutu weti zolanga Tata buna wunzolanga
Muanawowo wubutu kuidi niandi. 2 Mu diambu
diadi tuzabidi ti tueti zola bana ba Nzambi: bu
tueti zola Nzambi ayi bu tueti keba zithumunu
ziandi. 3 Bila zola Nzambi kuawu kuaku: keba
zithumunu ziandi. Ayi zithumunu ziandi zisi
phasi ko. 4 Bila woso mutu wubutu kuidi
Nzambi wunnunganga nza ayi ndungunu yi
nunga nza yawu yayi: minu kieto. 5 Nani
mutu wowo wununga nza e? A keti buna
mutu wowo weti wilukila ti Yesu niandi Muana
Nzambi. 6 Yesu Klisto niandi mutu wowo
wuyizila mu nlangu ayi mu menga, bika sia
ti mu nlangu kaka vayi mu nlangu ayi mu
menga; ayi Pheve weti telama kimbangi bila
Pheve niandi kiedika. 7 Bila mambu matatu
mantelamanga kimbangi: 8 Pheve, nlangu ayi
menga. Mawu matatu matelamanga kimbangi
kimosi. 9 Enati tueti tambulanga kimbangi ki
batu vayi kimbangi ki Nzambi kilutidi. Bila
kimbangi beni kiawu kioki Nzambi katelimina
mu diambu di Muan'andi. 10 Woso mutu
wunwilukila Muana Nzambi beki kimbangi mu
niandiveka; woso wunkambu wilukila wunkitula
Nzambi nkua luvunu bila kasiawilukila ko
kimbangi kioki Nzambi katelimina mu diambu
di Muan'andi. 11 Ayi kimbangi beni kiawu
kiaki: Nzambi wutuvana luzingu lukalumani ayi
luzingu beni luidi mu Muan'andi. (aiōnios g166) 12
Woso mutu beki Muana niandi beki luzingu;
woso kambulu Muana Nzambi kasi ko luzingu.
13 Ndilusonikini mambu mama muingi luzaba ti
lubeki luzingu lukalumani, beno lueti wilukila
mu dizina di Muana Nzambi. (aiōnios g166) 14
Ayi tala diana diodi tuidi mu Nzambi: enati
tulombidi diambu dimosiboso buididi luzolo
luandi, niandi wukutuwilanga. 15 Ayi enati
tuzebi ti niandi wukutuwilanga, buna kioso
kuandi tunlomba buna tuzebi ti tutambudi
kiawu. 16 Enati mutu wumosi mueni khomb'
andi wumvola masumu mankambu natanga ku
lufua, buna wela kunsambidila ayi Nzambi wela

kumvana moyo. Buawu bobo buididi mu diambu
di batu bobo bamvolanga masumu mankambu
natanga ku lufua. Vayi vadi disumu dinatanga ku
lufua. Mu diambu di disumu diodi, ndisi kamba
ko ti kasambila. **17** Mbimbi yoso yidi disumu
ayi vadi disumu dinkambu natanga ku lufua.
18 Tuzebi ti woso mutu wubutu kuidi Nzambi
kavolanga masumu ko vayi woso wubutu kuidi
Nzambi wukukikebanga niandi veka ayi pheve
yimbimbikalendi kunsimba ko. **19** Beto tuzebi
ti Nzambi wutuvuidi ayi nza yimvimba yidi
ku tsi minsua mi pheve yimbimbi. **20** Muaki
tuzebi ti Muana Nzambi wuyiza ayi wutuvana
diela muingi tuzaba mutu wukiedika ayi beto
tuidi mu khati yi mutu wukiedika. Mutu beni
Yesu Klisto. Niandi Nzambi yikiedika ayi niandi
luzingu lukalumani. **(aiōnios g166)** **21** Bana, lukeba
mu diambu di bitumba.

2 John

1 Nkulutu sonikini nkanda wawu kuidi mama
diodi disobolo ayi kuidi bana bandi bobo
ndieti zola mu kiedika. Bika sia ti minu kaka,
vayi, ayi batu boso bobo banzolanga kiedika 2
mu diambu di kiedika kidi mu beto ayi kiela
kalanga mu beto mu zithangu zioso. (aiōn g165) 3
Bika nlemvo, mamboti ayi ndembama bibedi
kuidi Nzambi Tata ayi kuidi Yesu Klisto, Muana
wu Tata, bibanga yeto mu kiedika ayi mu luzolo.
4 Khini yiwombo ndilembo moni mu mona
ti bana baku bankaka bandiatila mu kiedika
banga bu tutambudila lutumunu kuidi Tata. 5
Buabu, mama, tala diambu ndikulomba: bika
sia ti lutumunu lumona ndikusonikina vayi
lolo kuandi tutambula tona vana thonono. Ayi
lutumunu beni banga kuandi bu luwila luawu
tona vana thonono ti ludiatila mu luzolo. 7
Bila batu bawombo baluvunu batotukidi va nza.
Bawu bakikininangako ti Yesu Klisto wuyiza
mu nsuni. Mutu wuntubilanga bobo niandi
nkua luvunu ayi antiklisto. 8 Diawu lulubuka
tala luedi zimbisa mambu momo luvanga vayi
muingi lutambula mfutu wuduka. 9 Woso mutu
wumvambananga ayi kambulu kangama mu
malongi ma Klisto, kasi kithuadi ayi Nzambi ko.
Vayi woso mutu widi wukangama mu malongi,
niandi widi mu kithuadi ki Tata ayi ki Muana.
10 Enati mutu wizidi kuidi beno ayi kakadi
nata malongi mama bunalubika kunyakula
mu nzo'eno, lubika kumvana mboti. 11 Bila
woso wukumvana mboti buna wumfubakananga
yandi mu mavanga mandimambimbi. 12 Mambu
mawombo makidi yama makulusonikina vayi
mbengi kubuvangila mu phapi ayi mu thita;
vayi diana ndisia mu kuiza kuidi beno ayi
solula yeno zizi mu zizi muingi khini eto yiba
yiduka. 13 Bana ba khomb'aku yi nketo yisobolo
bafidisidi mboti.

3 John

1 Nkulutu sonikini nkanda wawu. Kuidi
kiluzolo kiama Ngayusi, mutu wowo ndieti
zola mu kiedika. **2** A kiluzolo, lukanu luama
luidi mu diambu wutoma nitu mu mambu moso
ayi wuba mu buvini banga boso buntomina
muel'aku. **3** Khini yiwombo ndimona bakhomba
bu bayiza ayi zitelimina kiedika kiaku kimbangi
ayi buevi ngeyo weti diatila mu kiedika. **4**
Ndikadi mona khini yiviokidi yayi: mu wa ti
bana bama bandiatila mu kiedika. **5** A kiluzolo,
ngeyo widi wukuikama mu mambu moso momo
wetivanga mu diambu di bakhomba; ka diambu
ko badi banzenza kuidi ngeyo. **6** Zinzenza beni
zitelimina luzolo luaku kimbangi va ntuala
dibundu. Wela luta vanga bumboti enati wuba
sadisidi mu landakana nzietolo awu mu phila
yimmonisa Nzambi khini. **7** Bila bawu bayenda
mu diambu di samina dizina di Pfumu mu
kambu tambula kadikima kuidi Bapakanu. **8**
Beto tufueti yakulanga bumboti batu ba phila
yoyi muingi tusala va kimosi mu diambu
di kiedika. **9** Tsonikini ndambu zi mambu
kuidi dibundu vayi Diotelefe, mutu wuntomba
monikanga wutheti mu bawu, wumanga ku
khinzika. **10** Diawu, enati ndizidi, ndiela yolukila
mavanga momo kalembo vangibu keti tuba
mambu mambimbi mu diambu dieto. Bika
sia ti mawu kaka mambu keti vanga, vayi
niandi veka kayakulanga ko bakhomba, weti
kakidika bakhomba ziozi zitidi kuba yakula.
Bosi weti kubakukamu dibundu. **11** A kiluzolo,
kadi sokudilanga mambimbi vayi sokudilanga
mamboti. Woso mutu wumvanganga mamboti
Nzambi wumvuidi; woso mutu wumvanganga
mambimbi kasia mona Nzambi ko. **12** Batu
boso banteliminanga Demetelusi kimbangi ayi
kiawu vekakiedika kinkuteliminanga kimbangi.
Beto mamveto tueti kuntelimina kimbangiayi
ngeyo zebi ti kimbangi kieto kidi ki kiedika. **13**
Mambu mawombo madi yama ma kusonikina
vayi mbengi kusonikina mu thita ayi mu lapi.
14 Vayi tsidi diana mu vika kumona; buna bosi
tuela solula zizi mu zizi. Bika ndemama yibanga
yaku. Bakundi badi kuaku bafidisidi mboti. Vana
mboti kuidi bakundi badi kuna, kadika mutu
mu dizina diandi.

Jude

1 Yuda, kisadi ki Yesu Klisto ayi khomba yi
Zaki, mfidisidi nkandawawu kuidi batu bobo
Nzambi katela mbila, bobo Nzambi Tata kazola
ayi balundu mu diambu di Yesu Klisto. 2 Bika
nlemvo, ndembama ayi luzolo bulubuelimina
mu buwombo. 3 Bakiluzolo, phuila yingolo
ndiba mu kulusonikina mu diambu di phulusu
yoyi yidi yeto mu kithuadi. Vayi buabu mbueni
mfunu wu kulusonikina muingi ndilukindisa
mu nuana mu diambu di minu kioki bavana
banlongo mu khumbu yimosi kaka. 4 Bila
batu bankaka, bafielumuka kota va khatitsik'
eno; thumbuduluyi batu beni yisonama thama.
Batu beni bakinzikanga mambu ma Nzambi ko;
bankitulanga nlemvo wu Nzambi eto mavanga
ma tsoni ayi bantunukanga Yesu Klisto nlongi
eto wumosi babaka ayi Pfumu. 5 Thidi ku
lutebula moyo beno lukizabidi mambu moso
mu khumbu yimosi: Pfumu bu kakula batu mu
tsi yi Ezipite wuvonda bobo bakambu wilukila.
6 Zimbasi ziozi zikambu keba kikuluntu kiawu
vayi ziyekula bibuangu biawu, Nzambi wuzi
lunda zikangama mu zithangu zioso, ku tsi
tombi, mu diambu di tsambusulu yi lumbu
kinneni. (aïdios g126) 7 Bobuawu, basi Sodomo,
Ngomola ayi mavula ma kinzungidila bawanga
banga buvangila zimbasi; bavanga mavanga
ma tsoni ma kitsuza ayi mavanga mambimbi.
Badi kifuani kuidi batu bobo bela mona phasi
yi thumbudulu yi mbazu yika yizimanga ko.
(aiōnios g166) 8 Buawu bobo bumvanganga batu
baba mu mayindu mawu balembo sumunazinitu
ziawu; balembo lenzi kipfumu ki Nzambi,
balembo fingi bivangu bi nkembo. 9 Vayi Misiela
nkuluntu zimbasi, bu kafindana ziphaka ayi
Satana mu diambu di nitu yi Moyize kasia
kumfinga ko vayi wutuba: bika Pfumu kavana
thumbudulu. 10 Vayi batu bana bamvueza
mambu momo bakambulu zaba vayi mambu
momo bazabidi mu kimutu, banga bibulu
bikambulu diela, madi mu diambu di mbivusu
awu. 11 Mabienga kuidi bawu! Bila badiatidi
mu nzila yi Kayini ayi bakiyekula mu nzimbala
yi Balami mu diambu di baka mfutu ayi bafua
bu batinguna banga Kola. 12 Bawu beti bivisa
malambu meno ma kithuadi bu bandianga,
va kimosi ayi beno mu minyengo mu kambu
ku tsisi. Bakukibanzilanga kaka bawu veka.
Badedikini banga matuti mankambu nokisa
zimvula ayi momo mamvevumunungu kuidi
phemo; badedikini banga minti minkambulu
buta mimbutu mu tsungi awu: bawu bafua
mu zikhumbu zizole, bavuzu. 13 Badedikini
banga mayo manganzi ma mbu meti loza
difulu di zitsoni ziawu; badedikini banga
zimbuetete zindiengila; zilundulu tombikinkobo
mu zithangu zioso. (aiōn g165) 14 Enoki, mutu
wutsambudi tona Adami, wubikula mu diambu
di batu baba: Pfumu wela kuiza va kimosi
ayi zimili ziandi zi zimbasi zinlongo 15 mu
diambu di sambisa batu boso ayi tumbudila
batu bosobobo bankinzikanga ko mambu ma
Nzambi mu diambu di mavanga mawu moso
mambimbi, mu diambu di kambu kuawu ku
lukinzu ayi mu diambu di mambu moso ma
ngolomatuba bankua masumu, batu bobo
bankambu kinzikanga mambu ma Nzambi. 16
Batu bobo baniungutanga mu zithangu zioso,
beti nionga mu philayibadidi, bandiatilanga
boso buididi zitsatu ziawu zimbimbi; miunu
miawu mintubanga mambu ma luniemo ayi
baniemisanga batu mu diambu babaka ndandu.
17 Vayi beno, bakiluzolo, lutebukila moyo
mambu matuba bamvuala ba Pfumu eto Yesu
Klisto. 18 Ziawu zituba: “ku tsuka yi zithangu
kuela totuka batu bela vueza mambu ma
Nzambi, bela diatila boso buididi zitsatu ziawu
zinkambu kinzikanga mambu mu Nzambi.” 19
Baba badi batu beti vambisa, bandiatilanga boso
buididi kimutu kiawu; bakambulu pheve. 20
Vayi beno bakiluzolo bika, lukitunganga beno
na beno mu minu kieno kinlongo, lusambila
mu Pheve yinlongo; 21 Lukikeba mu luzolo lu
Nzambi mu vingilanga mamboti ma Pfumu eto
Yesu Klisto mu diambu di luzingu lu kalumani.
(aiōnios g166) 22 Bika lumona bau bobo balembo
memata kiadi. 23 Luvukisa bankaka mu kuba
totula ku mbazu; bankakalubamonina kiadi
mu lukinzu; ayi bika lulenda kikhutu kioki
kibivisidi nitu. 24 Kuidi mutu wowo beki lulendo
lu kulukebila mu kambu bua ayiku lukitula batu
bakambulu tsembolo va ntuala nkembo'andi
mu khini yingolo, 25 kuidi Nzambi yimosi kaka
yituvukisa mu nzila yi Pfumu eto Yesu Klisto
kubanga nkembo, bunneni, zingolo ayi lulendo
tuamina zithangu zioso, buabu ayi mu zikhama
zikhama zi mimvu! Amen. (aiōn g165)

Revelation

1 Tsongolo yi Yesu Klisto yimvana Nzambi
mu monisa mambu mafueti kuiza nsualu
kuidi bisadi biandi. Niandi wuzabikisa mawu bu
kafidisa mbasi andi kuidi kisadi kiandi Yowani.
2 Yowani wutelimina mambu moso momo
kamona kimbangi; mambu beni mawu mama:
mambu ma Nzambi ayi kimbangi ki Yesu Klisto.
3 Khini yiwombo yidi kuidi woso wuntanganga
ayi kuidi bobo beti wa mambu ma mbikudulu
yoyi ayi bankebanga mambu momo masonama
muawu bila thangu yifikimini. **4** Yowani, fidisidi
mboti kuidi tsambudi di mabundu madi mu
Azi: bika nlemvo ayi ndembama, bibanga
yeno, bibedi kuidi mutu wowo widi, wuba ayi
wunkuiza ayi bibedi kuidi tsambudi di ziphevi
zidi va ntuala kundu kiandi ki kipfumu. **5** Bibedi
diaka kuidi Yesu Klisto, mbangi yi kuikama,
wutheti mu fuluka mu bafua ayi nyadi yi mintinu
mi ntoto. Kuidi mutu wowo wukutuzolanga ayi
wutukula mu masumu meto mu menga mandi,
6 wutukitula batu ba kipfumu, banganga Nzambi
mu diambu di Nzambi andi ayi Dise diandi,
kuba nkembo ayi zingolo mu zikhama zi khama
zi mimvu! Amen. **(aiōn g165)** **7** Tala wulembo yizi
mu matuti ayi batu boso bela kummona ayi
bobo kutu bantobula dionga ayi makanda moso
madi va ntoto bela nionga mu diambu diandi.
Nyinga, Amen! **8** Pfumu Nzambi, nkua ngolo
yoso, mutu wowo widi, wuba ayi wunkuiza,
kakembi: “Minu ndidi Alafa ayi Omega”. **9** Minu,
Yowani, khomb'eno ayi wumfubakana yeno va
kimosi mu ziphasi, mu kipfumu, mu mvibudulu
mu Yesu; minu ndiba va sanga kioki beti tedila
Patimosi mu diambu di mambu ma Nzambi
ayi mu diambu di kimbangi ki Yesu Klisto. **10**
Minu ndizamunu mu Pheve mu lumbu ki Pfumu
ayi ndiwa mbembo yinneni ku manima mama;
yawu yiba banga yi tulumbeta. **11** Yawu yituba:
—Mambu wulembo moni, sonika mawu mu
buku yimosi ayi fidisa yawu kuidi tsambudi
di mabundu mama: ku Efeso, ku Similini, ku
Pelingami, ku Tiatile, ku Salide, ku Filadelifi ayi
ku Lawodise. **12** Ayi ndibaluka mu diambu di tala
mutu wowo wuba ku ndiolukila. Bu ndibaluka,
buna ndimona tsambudi di bima biobi beti
tetika minda, biba bi nolo. **13** Va khatitsika di
tsambudi di bima biobi beti tetika minda vaba
mutu wumosi wudedakana banga Muana Mutu.
Mutu beni wuvuata dizuela dimula ditula nate
mu malu ayi wuvuata sentila yi nolo va thulu.
14 Ntu andi ayi zitsuki ziandi biba biphembi
banga mika miphembi mi dimemi biba banga
mvula yi phembi; meso mandi maba banga
minlaki mi mbazu **15** ayi malu mandi maba
banga sengo kibuakusu ku mfulu yi mbazu ayi
mbembo'andi yiba banga mbembo yi minlangu
minneni. **16** Wusimba mu koko kuandi ku
lubakala tsambudi di zimbuetete. Mu munu'
andi mutotukila sabala kisekoso bumboti, kiba
meno mu zindambu zizole ayi zizi kiandi kiba
banga thangu yinlezama mu zingolo ziandi
zioso. **17** Bu ndimmona, ndibua va malu mandi,
ndiba banga wufua, buna niandi wutula koko
kuandi ku lubakala va minu ayi wukhamba:
—Bika mona tsisi. Minu wutheti ayi wutsuka
18 ayi widi moyo. Minu ndiba wufua ayi tala
ndinzinga mu zikhama zikhama zi mimvu. Minu
tsimbidi zitsabi zi lufua ayi zi tsi yi bafua.
(aiōn g165, Hadēs g86) **19** Diawu, sonika mambu
moso momo mueni ayi mambu momo madi
ayi mambu momo mafueti kuiza; mama bu
maviokidi. **20** Tsundu yi mansueki ma tsambudi
di zimbuetete ziozi mueni mu koko kuama ku
lubakala ayi tsambudi di bima biobi beti tetika
minda, biobi biba bi nolo yawu yayi: tsambudi
di zimbuetete yinsundula zimbasi zi tsambudi
di mabundu bosi tsambudi di bima biobi beti
tetika minda yinsundula tsambudi di mabundu.

2 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Efeso:
“Tala mantuba mutu wowo simbidi tsambudi
di zimbuetete mu koko kuandi ku lubakala
ayi wundiatila va khatitsika tsambudi di bima
biobi beti tetika minda, bima biobi biba bi nolo:
2 Nzebi mavanga maku ayi ziphasi ziaku mu
kisalu ayi mvibudulu aku. Ayi nzebi ti wulendi
kanga ko ntima bu wulembo talanga batu
bambimbi ayi ngeyo wutota batu beti tuba ti
badi bamvuala vayi basi bamvuala ko, ayi, ngeyo
wuba mona badi bankua luvunu. **3** Mvibudulu
widi yaku, wukanga ntima mu ziphasi mu
diambu di dizina diama ayi wusia vonga ko.
4 Vayi diambu ndibeki diawu diadi: ngeyo
wulozidi luzolo luaku lutheti. **5** Bika wutebuka
moyo vovo wubuididi; balula mavanga ayi vanga
mavanga matheti. Bila enati buawu ko, buna
ndiela kuiza kuidi ngeyo ayi ndiela botula
kima kioki beti tetika muind'aku va buangu
kiandi enati wukadi balula mavanga. **6** Tala

diambu dimosi di mboti didi yaku: wunlendanga
mavanga ma Banikolayite; minu mamvama
ndieti kumalenda. 7 Bika, woso widi matu, kawa
mantuba pheve kuidi mabundu. Kuidi woso
wela nunga, ndiela kumvana minsua mu dia
mimbutu mi nti wu luzingu widi mu Paladisu di
Nzambi." 8 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di
Similini: "Tala mambu mantuba mutu wowo
widi wutheti ayi wutsuka, mutu wowo wufua
ayi widi moyo: 9 Nzebi ziphasi ziaku ayi
sukama kuaku. Muaki widi nkua kimvuama ayi
nzebi bifingu bi batu bobo beti tuba ti badi
Bayuda vayi basi Bayuda ko. Bawu badi nzo yi
lukutukunu yi Satana. 10 Kadi mona tsisi mu
ziphasi zikuvingila. Tala satana weka kuiza lozi
bankaka mu beno mu nloko muingi balutota.
Ayi luela mona ziphasi mu tezo ki dikumi
di bilumbu. Kala wukuikama nate ku lufua,
buna ndiela kuvana budu ki luzingu. 11 Bika,
woso widi matu, kawa mantuba Pheve kuidi
mabundu. Woso wela nunga kalendi mona phasi
ko mu lufua lunzole." 12 —Sonika kuidi mbasi yi
dibundu di Pelingami: "Tala mambu mantuba
mutu wowo simbidi sabala kisekoso bumboti,
iidi meno mu zindambu zizole: 13 Nzebi kuevi
weta vuanda; nzebi ti kuawu kuidi kundu ki
Satana ayi ngeyo simbididi ngolo dizina diama
ayi wusia tunuka ko minu kiama mu bilumbu
bi Antipasi, mbangi ama yi kuikama, yivondo
kuidi beno; koko kumvuandanga satana. 14 Vayi
mambu mafioti ndibeki: ngeyo widi ayi batu
basimbididi malongi ma Balami, mutu wulonga
Balaki mu leka ntambu va ntuala bana ba Iseli.
Wuzola ti badia bima bitambuku kuidi bitumba
ayi bakiyekula mu kitsuza. 15 Buna ngeyo widi
diaka ayi batu bobo bansimbidila malongi ma
Banikolayite. 16 Diawu balula mavanga; bila
enati buawu ko, buna ndieka kuiza nsualu kuidi
ngeyo ayi ndiela kuba nuanisina mu sabala
ki munu'ama. 17 Bika, woso widi matu, kawa
mantuba pheve kuidi mabundu. Kuidi woso
wela nunga, ndiela kumvana mana yisueko
ayi ndielakumvana ditadi diphembi. Mu ditadi
beni musonama dizina dimona dikambulu
zaba kadi mutu wumosi botula kaka mutu
wowo wuntambula diawu." 18 —Sonika kuidi
mbasi yi dibundu di Tiatila: "Tala mambu
mantuba Muana Nzambi, widi meso madi
banga minlaki mi mbazu, malu madedikini
banga sengo kibuakusu ku mbazu: 19 Nzebi
mavanga maku ayi luzolo luaku, minu kiaku
kisalu kiaku, mvibudulu'aku ayi mavanga maku
matsuka maviokidi momo matheti. 20 Vayi
diambu ndibeki: wulembo talanga kuaku nketo
wowo Zezabeli, nketo wowo weti tuba ti niandi
widi mbikudi wu nketo; niandi weti longa
ayi weti zimbisa bisadi biama bu keti kuba
vukumuna mu vanganga kitsuza ayi mu dia
bima bitambuku kuidi bitumba. 21 Ndimbikila
thangu muingi kabalula mavanga vayi mengi
balula mavanga mandi ma kitsuza kiandi. 22
Tala, ndieka kunloza va mfulu yi ziphasi va
kimosi ayi batu bobo bamvanganga yandi
kitsuza enati bakadi balula mavanga. 23 Ndiela
vonda bana bandi ayi mabundu moso mela
zaba ti minu ndimfionguninanga mayindu
ayi mintima. Ndiela kuluvana, mfutu kadika
mutu, boso buididi mavanga mandi. 24 Vayi
kuidi beno basi Tiatila bankaka, beno lusia
landakana ko malongi mandi ayi beno lusia
zaba maphinda ma satana ko, ndikulukamba
ti ndikadi ku lubuela bizitu binkaka. 25 Vayi
diambu diodi didi yeno, lusimbidila diawu nate
ndiela kuiza. 26 Kuidi woso wela nunga ayi woso
wela keba mavanga mama nate kuna tsukulu,
ndiela kumvana kipfumu mu yadila makanda.
27 Wela ma yadila mu nkawa wu sengo banga
bueti budulu mimvungu mituma; banga kuandi
bu nditambudila kuidi Dise diama 28 ndiela
kumvana mbuetete yi nsuka. 29 Bika woso
widi matu kawa mambu mantuba pheve kuidi
mabundu."

3 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Salide:
"Tala, mantuba mutu wowo beki tsambudi di
ziphevi zi Nzambi ayi tsambudi di zimbuetete:
Nzebi mavanga maku; nzebi ti ngeyo wulembo
monika ti widi moyo vayi widi wufua. 2 Luzibula
meso, kindisa batu bobo basiedi ayi beka nduka
fua. Bila mavanga maku ndisi mamona mafuana
ko va ntuala Nzambi ama. 3 Tebuka moyo
mu mambu momo wutambula ayi wuwa. Keba
mawu ayi balula mavanga. Bila enati wukadi
zibula meso, buna ndiela kuiza kuidi ngeyo
banga muivi ayi wulendi zaba thangu ko yoyi
ndiela kuizila kuidi ngeyo. 4 Vayi muaki, widi
ayi batu bankaka ku Salide basia bivisa minledi
miawu ko; bawu bela diata yama va kimosi
mu minledi miphembi bila badi bafuana. 5
Woso wela nunga, niandi wela vuiku minledi
miphembi ayi ndilendi kusuna ko dizina diandi
mu buku yi moyo ayi ndiela kikinina dizina

diandi va ntuala Dise diama ayi va ntuala
zimbasi ziandi. 6 Bika woso widi matu kawa
mambu mantuba pheve kuidi mabundu." 7
—Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Filadelifi:
"Tala mantuba wunlongo, wukiedika, mutu
wowo simbidi tsabi yi Davidi, mutu wowo widi
ti niandi zibula buna kuisi ko mutu wulenda
zibika; mutu wowo widi ti niandi zibika buna
kuisi ko mutu wulenda zibula: 8 Nzebi mavanga
maku. Tala nditudidi muelo wu zibuka va ntual'
aku, muela wowo mutu kalendi zibika ko. Nzebi
ti wusi ko zingolo ziwombo, ngeyo wukeba
mambu mama ayi wusia tunuka ko dizina diama.
9 Tala ndiela kuvana batu bobo badi mu nzo yi
lukutukunu lu satana, bobo beti tuba ti badi
Bayuda vayi basi Bayuda ko; vayi balembo vuni.
Tala ndiela kubatumisa ayi kuba fukimisa va
malu maku ayi bawu bela zaba ti minu ndizola.
10 Mu diambu wukebidi lutumunu luama mu
ba mvibudulu; buna minu mamvama ndiela
kukeba mu thangu yi thotolo yeka kuiza va nza
mu diambu di tota batu bobo bamvuandanga
va ntoto. 11 Ndieka kuiza nsualu; simbidila
bumboti mambu momo madi yaku muingi mutu
kabika kuziona budu ki ndungunu. 12 Woso
wela nunga, ndiela kunkitula dikunzi mu nzo
yi Nzambi ama ayi kalendi buela totuka ko ku
nganda. Ndiela sonika dizina di Nzambi ama
mu niandi ayi dizina di divula di Nzambi ama,
Yelusalemi dimona, dinkulumuka tona ku diyilu
kuidi Nzambi ama ayi ndiela sonika dizina
diama dimona mu niandi. 13 Bika woso widi
matu kawa mantuba Pheve kuidi mabundu." 14
—Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Lawodise:
"Tala mantuba Amen, mbangi yi kuikama ayi yi
kiedika, thonono yi bivangu bi Nzambi: 15 Nzebi
mavanga maku ayi nzebi ti wisi kadi kiozi ko,
kadi mbazu ko. Muaki thidi ti wuba kiozi voti
mbazu. 16 Sumbu didi ti widi wu vola, wusi kiozi
ko voti mbazu ko, ndieka ku luka mu munu'ama.
17 Bu wulembo tubi: minu ndidi nkua kimvuama;
ndibeki kimvuama kiwombo ayi ndisi kadi
mfunu wu kima ko. Vayi ngeyo wukadi zaba
ti ngeyo widi nkua mabienga ayi nkua kiadi;
widi nsukami, phofo ayi pheni nkua widi. 18
Diawu ndikuvanina dilongi diadi: bika wusumba
kuidi minu nolo yi viokoso ku mbazu muingi
wukituka nkua kimvuama. Sumba kuidi minu
minledimiphembi muingi wuvuata ayi tsoni yi
kipheni kiaku yibika monika ayi sumba nkisi
mu dakisa mu meso maku muingi wumona. 19
Minu ndieti tubidila ayi ndieti vana babo bobo
ndieti zolathumbudulu. Bika wumonisa bufula
ayi balula mavanga. 20 Tala, minu thelimini va
muelo ayi ndilembo kokuta. Enati mutu wilu
mbembo'ama ayi zibudi muelo, buna, ndiela
kota kuidi niandi ayi ndiela dia yandi va kimosi,
ayi, niandi wela dia va kimosi ayi minu. 21
Woso wela nunga, ndiela kumvana minsua mu
vuanda yama va kimosi va kundu ki kipfumu
banga minu bu ndinungina ayi ndivuandila
va kimosi ayi Dise diama va kundu kiandi ki
kipfumu. 22 Bika woso widi matu kawa mantuba
pheve kuidi mabundu."

4 Mambu momo bu mavioka, buna ndimona
ayi tala muelo wumosi wuzibuka mu diyilu;
ayi mbembo yi theti ndiwa yiba banga yi
tulumbeta yikhamba: —Kuma vava ayi ndieka
kumonisa mambu momo mafueti kuiza; mama
bu maviokidi. 2 Muna yawu thangu, ndizamuka
mu pheve. Ayi tala kundu kimosi ki kipfumu
kimonika mu diyilu ayi mutu wumosi wuvuanda
va kundu beni. 3 Mutu wowo wuvuanda
vana, mu kuntala, wudedakana banga ditadi
diodi bantedilanga "Yasipe" ayi di "Saliduani".
Mbumba-luangu yizungidila kundu beni ki
kipfumu. Mu kuyitala, yawu yidedakana banga
ditadi di emelode. 4 Makumuadi bikundu biya
bizungidila kundu ki kipfumu; muawu mu
vuanda makumuadi bakulutu baya, bavuata
minledi miphembi ayi bavuata ziphu zi nolo mu
mintu miawu. 5 Mu kundu ki kipfumu mu totuka
zitsiemo, zimbembo ayi bidumu. Va ntuala
kundu ki kipfumu vaba tsambudi di minda miba
lema; miawuminsundula tsambudi di ziphevi zi
Nzambi. 6 Va ntuala kundu ki kipfumu vaba
banga mbu widi dio kienzele, wudedikini banga
ditadi bantedilanga "Klisitali". Va khatitsika
kundu ayi mu yenda kundu mutelama bivangu
biya bimoyo biwala meso ku ntuala ayi ku
manima. 7 Vangu kitheti kidedakana banga
khosi; kimmuadi kidedakana banga muana
ngombi wu mbakala; vangu kintatu zizi kiandi
kiba banga ki mutu; bosi vangu ki nya kidedikini
banga mbemba yindumuka. 8 Kadika vangu
mu bivang biya bimoyo kiba ayi mavavi
masambanu mawala meso ku nganda ayi ku
khati. Bivonganga ko, builu ayi muini, mu
tuba: Pfumu Nzambi nkua ngolo yoso widi
wunlongo, wunlongo, wunlongo. Niandi wuba,
widi ayi wunkuiza. 9 Kadika thangu bivangu

bimoyo bu bimvana nkembo, nzitusu ayi
bimvutudilanga matondo, mutu wowo vuendi
va kundu ki kipfumu, mutu wowo widi moyo mu
zikhama-zikhama zi mimvu (aiōn g165) 10 buna
makumuadi bakulutu baya bamfukamanga va
ntuala mutu wowovuendi va kundu ki kipfumu
ayi bansambilanga mutu wowo widi moyo mu
zikhama-zikhama zi mimvu. Bantulanga ziphu
ziawu va ntuala kundu, (aiōn g165) 11 bantubanga:
A Pfumu eto ayi Nzambi eto, ngeyo fueni mu
tambula nkembo, nzitusu ayi lulendo bila ngeyo
wuvanga bima bioso

5 Buna ndimona, va koko ku lubakala lu mutu
wowo wuvuanda va kundu ki kipfumu, buku
yisonama mu khati ayi va mbata; yikangama
tsambudi di makolo. 2 Ndimona diaka mbasi
yimosi yi lulendo, yinyamikisa mu mbembo
yingolo: —Nani fueni mu nianguna makolo ayi
mu zibula buku e? 3 Vayi kadi mutu; buba
ku diyilu, va ntoto voti ku tsi ntoto, wulenda
zibula buku beni ayi wulenda ku yitala. 4 Buna
ndidila ngolo mu diambu kadi mutu wumosi
kasia monika ko wufuana mu zibula buku ayi ku
yitala. 5 Buna wumosi mu bakulutu wukhamba:
—Bika dila; tala khosi yi dikanda di Yuda,
muanzi wu Davidi wununga, widi wufuana mu
zibula buku ayi nianguna tsambudi di makolo
ma buku beni. 6 Buna ndimona, va khatitsika
kundu ki kipfumu; muana dimemi wutelama,
wuzungulu kuidi bivangu biya bimoyo ayi kuidi
bakulutu. Wumonika bangawuvondo; wuba
tsambudi di ziphoka ayi tsambudi di meso,
mansundulatsambudi di ziphevi zi Nzambi
zifidusu va ntoto wumvimba. 7 Buna niandi
wuyiza ayi wutambula buku mu koko ku
lubakala ku mutu wowo wuvuanda va kundu ki
kipfumu. 8 Bu kabonga buku, bivangu biya bi
moyo ayi makumuadi bakulutu bayabafukama
va ntuala muana dimemi. Kadika mutu wuba
ayi tsambi ayi zikopo zi nolo ziwala malasi;
zinsundula zitsambulu zi banlongo. 9 Bayimbila
nkunga wumona: Ngeyo kaka widi wufuana mu
tambula buku ayi mu zibula makolo bila ngeyo
wuvondo ayi mu menga maku wukudila di
Nzambi, batu ba zimvila zioso, zimbembo zioso
batu boso ayi makanda moso. 10 Ayi ngeyo wuba
kitula dikanda di mintinu; banganga Nzambi
zinsala mu diambu di Nzambi eto; ayi ziela
yadila ntoto. 11 Buna ndimona diaka ayi ndiwa
mbembo yi zimbasi ziwombo zizungidila kundu
ki kipfumu; bivangu bi moyo ayi bakulutu.
Ziba bivevi na bivevi ayi zimili na zimili. 12
Zituba mu mbembo yingolo: Muana dimemi
divondo widi wufuana mu tambula lulendo,
kimvuama ayi nduenga, zingolo, sanusunu,
nkembo ayi nzitusu. 13 Ayi ndiwa bivangu
bioso mu diyilu, va ntoto, ku tsi ntoto ayi mu
mbu; ayi bima bioso biba mu nza biyamikina:
Nzitusu, sanusunu, nkembo ayi lulendo bibanga
mu zithangu zioso kuidi mutu wowo vuendi
va kundu ki kipfumu. (aiōn g165) 14 Bivangu
biya bi moyo bivutula: “Amen”. Buna bakulutu
bafukama ayi basambila.

6 Bosi ndimona Muana dimemi; bu kazibula
dikolo di theti mu tsambudi di makolo ayi
ndiwa vangu kimosi mu bivangu biya bi moyo
kituba mu mbembo yidi banga dumu: —Yiza.
2 Buna ndimona ayi tala phunda yi phembi;
mutu wuvuanda va mbata phunda beni wuba
ayi mbasa, bamvana budu ki kipfumu. Buna
wuyenda mu nunga mu diambu kanunga. 3
Bu kazibula dikolo di nzole, buna ndiwa vangu
kimmuadi ki moyo kituba: —Yiza. 4 Buna
phunda yinkaka yitotuka, yiba yi mbuaki; buaka
kuandi kuba banga ku mbazu. Mutu wuvuanda
va mbata phunda beni wutambula lulendo lu
botula ndembama va ntoto ayi bamvana sabala
muingi batu bavondasana bawu na bawu. 5
Bu kazibula dikolo di ntatu, buna ndiwa vangu
kintatu ki moyo kituba: —Yiza. Buna ndimona,
tala phunda yi ndombi. Mutu wuvuanda va
mbataphunda beni wuba ayi basikilo va koko.
6 Ndibuela wa mbembo yimosi yitotukila va
khatitsika bivangu biya bi moyo yituba: —Tezo
kimosi ki ble mu denali kimosi ayi bitezo bitatu
bi olige mu denali kimosi vayi kadi bivisa mafuta
ayi vinu. 7 Bu kazibula dikolo di nya, ndiwa
mbembo yi vangu ki nya yituba: —Yiza. 8 Buna
ndimona, tala phunda yidi fufulu banga nlangu
tsaka. Dizina di mutu wowo wuvuanda vana
mbata phunda beni diba “lufua” ayi tsi yi bafua
yiba kunlandakana. Baba vana lulendo, mu
ndambu yimosi mu zindambu ziya zi ntoto, lu
vondila mu sabala, mu kanda ki nzala, mu lufua,
mu bibulu binsitu bidi va ntoto. (Hadēs g86) 9 Bu
kazibula dikolo di ntanu, buna ndimona ku tsi
ntala miela mi batu bobo bavondo mu diambu di
mambu ma Nzambi ayi mu diambu di kimbangi
kioki batelama. 10 Miela beni miyamikina mu
mbembo yingolo: —A nlongi, ngeyo wunlongo

ayi wukiedika, nate thangu mbi wela zingila
mu sambisa ayi mu vutula landi mu menga
meto kuidi bawu bamvuandanga va ntoto e?
11 Wumosi-wumosi wutambula lobi yimula
yiphembi ayi babakamba bavunda fioti diaka
nate thalu yinduka yi bakundi bawu ba kisalu
ayi bakhomba ziawu, bobo bafueti vondo banga
bawu. 12 Bu kazibula dikolo di nsambanu; buna
ndimona ndikunu yinneni yi ntoto yiba, thangu
yikituka yi ndombi banga nledi wu ndombi,
ngondi yoso yikituka mbuaki banga menga. 13
Zimbuetete zi diyilu zidoduka va ntoto banga nti
wu figi weti dodisa makundi mandi makambu
yela bu wunikunu kuidi phemo yingolo. 14
Diyilu dizimbala banga buku yilembo zingu,
ayi, miongo mioso ayi bisanga bioso bibotolo
mu bibuangu biawu. 15 Mintinu mi ntoto,
batu ba luvalu, bapfumu zi masodi, zimvuama
ayi batu bangolo, bavika boso, batu boso badi
mu kiphuanza bayenda suama mu minsuku
minneni ayi mu zithadi zidi mu miongo. 16
Batuba kuidi miongo ayi kuidi matadi: —Bika
lutubuila ayi lutusueka va ntuala zizi ki mutu
wowo vuendi va kundu ki kipfumu ayi va ntuala
nganzi yi muana dimemi; 17 bila lumbu kinneni
ki nganzi andi kizidi. Ayi nani wulenda vuka e?

7 Mambu momo bu mavioka, ndimona zimbasi
ziya zitelama mu zitsongi ziya zi ntoto.
Buna zisimbididi ziphemo ziya zi ntoto muingi
phemo yimosi yibika vevumuka buba va ntoto,
buba mu mbu, buba mu nti wumosi. 2
Buna ndimona mbasi yinkaka yitotukila ku
ntotukilanga thangu, yiba ayi dimbu ki Nzambi
yi moyo. Yawu yiyamikina mu mbembo yingolo
kuidi zimbasi ziya zina zivanu lulendo mu vanga
mbimbi va ntoto ayi va mbu, 3 yawu yituba:
—Kadi vanga mbimbi buba kuidi ntoto, buba
kuidi mbu, buba kuidi minti nate tummanisa
tula dimbu mu zimbulu zi bisadi bi Nzambi
eto. 4 Buna ndiwa thalu yi batu bobo batulu
dimbu. Baba khama yimosi makumaya ayi zimili
ziya zi batu mu makanda moso ma bana ba
Iseli: 5 kumi zimili zizole batulu dimbu mu
dikanda di Yuda; kumi zimili zizole mu dikanda
di Lubeni; kumi zimili zizole mu dikanda di
Ngadi, 6 kumi zimili zizole mu dikanda di Aseli;
kumi zimili zi zole mu dikanda di Nefitali; kumi
zimili zizole mu dikanda di Manase; 7 kumi
zimili zizole mu dikanda di Simewoni; kumi
zimilizizole mu dikanda di Levi; kumi zimili
zizole mu dikanda di Isakali; 8 kumi zimili
zizole mu dikanda di Zabuloni; kumi zimili
zizole mu dikanda di Zozefi; kumi zimili zizole
batulu dimbu mu dikanda di Benzami. 9 Mambu
momo bu mavioka, ndimona nkangu wunneni;
wu batu wowo mutu kalendi tangikisa ko, wu
zimbembo zioso; wutelama va ntuala kunduki
kipfumu ayi va ntuala Muana dimemi. Batu
baba mu nkangu beni bavuatazilobi ziphembi
zimula ayi basimbidila mangievo mu mioko
miawu. 10 Bayamikina mu mbembo yingolo:
—Phulusu yidi kuidi Nzambi eto yoyi yivuendi
va kundu kikipfumu ayi kuidi Muana dimemi.
11 Ayi zimbasi zioso zizungidila kundu, bakulutu
ayi bivangu biyabi moyo. Zifukama mu yinika
bizizi biawu va tsi va ntuala kundu ki kipfumu
ayi zizitisa Nzambi bu batuba: 12 Amen! Bika
nzitusu, nkembo ayi nduenga Phutudulu yi
matondo, sanisina, lulendo ayi zingolo bibanga
kuidi Nzambi eto mu zikhama zikhama zi mimvu
Amen! (aiōn g165) 13 Buna wumosi mu bakulutu
wuvutula bu katuba kuidi minu: —Banani batu
bobo bavueti zilobi ziphembi zimula ayi kuevi
babedi e? 14 Minu ndimvutudila: —Pfumu'ama,
ngeyo zebi. Buna wukhamba: —Bawu babedi
mu ziphasi zingolo ayi basukudi zilobi ziawu;
bazikitudi ziphembi mu menga ma Muana
dimemi. 15 Diawu batelimini va ntuala kundu ki
kipfumu ki Nzambi ayi bankunsadilanga builu
ayi muini mu nzo'andi Nzambi. Ayi mutu wowo
vuendi va kundu ki kipfumu wela kuba sueka ku
nzo'andi yi ngoto. 16 Balendi buela mona nzala
ko; balendi buela mona phuila koayi balendi
buela yamusu kuidi muini ko voti kuidi phemo
yi mbazu ko 17 bila muana dimemi widi va
khatitsika kundu ki kipfumu; welabasunganga
ayi wela banatanga ku zitho zi minlangu mi
luzingu ayi Nzambi wela fiona matsuela moso
mu meso mawu.

8 Bu kazibula dikolo di tsambuadi, buna kadi
biyoko bisia ba ko mu diyilu; nduka-nduka
mu ndambu yi thangu. 2 Buna ndimona zimbasi
tsambuadi ziozi zintelamanga va ntuala Nzambi.
Baba vana tsambuadi di zitulumbeta. 3 Ayi
mbasi yinkaka yiyiza ayi yitelama vana ntala.
Kimfimbu ki nolo kiba yandi. Bamvana malasi
mawombo mu diambu di katambika mawu va
kimosi ayi zitsambudulu zi banlongo boso va
ntala wu nolo widi va ntuala kundu ki kipfumu.
4 Mu koko ku mbasi yiba va ntuala Nzambi

mutotuka muisi wu malasi, wukumava kimosi
ayi zitsambulu zi banlongo. 5 Mbasi yibonga
kimfimbu ayi yiwesa kiawu mbazu yiba va
ntala. Niandi wuloza mbazu beni va ntoto;
buna kuwakana zimbembo, bidumu, zitsiemo
ayi ndikunu yi ntoto. 6 Buna tsambuadi di
zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zitulumbeta
zikubama mu sika ziawu. 7 Mbasi yi theti yisika
tulumbeta; buna mvula yi matadi ma kiozi
yinokayifubakana ayi mbazu ayi menga; ayi
biawu bilozo va ntoto. Buna ndambu yimosi,
mu zindambu zitatu zi ntoto, yiyokana ayi
ndambu yimosi yi minti mu zindambu zitatu
yiyokana; ayi biti bioso binlangu biyokana.
8 Mbasi yimmuadi yisika tulumbeta; buna
kima kimosi, kidedikini banga mongo wunneni
wunlema mbazu, kilozo mu mbu. Buna ndambu
yimosi, mu zindambu zitatu zi mbu, yikituka
menga. 9 Ndambu yimosi, mu zindambu zitatu
zi bivangu bi moyo biobi bibamu mbu, yifua.
Ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi masuwa,
yibungana. 10 Mbasi yintatu yisika tulumbeta,
buna mbuetete yinneni yidoduka mu diyilu;
yawu yiba lema ngolo banga sisi ki mbazu.
Yibua va ndambu yimosi mu zindambu zitatu zi
zinzadi ayi zi zitho zi minlangu. 11 Dizina di
mbuetete beni "ndudi". Buna ndambu yimosi,
mu zindambuzitatu zi minlangu, yikituka ndudi
ayi batu bawombo bafua mu diambu di banua
minlangu miomi mikituka ndudi. 12 Mbasi yi
nya yisika tulumbeta; buna ndambu yimosi,
mu zindambu zitatu zi thangu, yibivusu va
kimosi ayi ndambu yimosi, mu zindambu
zitatu zi ngondi ayi ndambu yimosi mu
zindambu zi zimbuetete muingindambu yimosi
yi zimbuetete mu zindambu zitatu zi zimbuetete
yiba mu tombi; muingi ndambu yimosi mu
zindambu zitatu zi lumbu yibika kienzulu ayi
buawu bobo buvangimina mu diambu di builu.
13 Buna ndimona, ayi ndiwa bala kidumuka va
khatitsika diyilu, kituba mu mbembo yingolo:
—A mabienga, a mabienga, a mabienga kuidi basi
ntoto mu diambu di zimbembo zi zitulumbeta
ziela sika zimbasi zitatu ziozi zisiedi.

9 Mbasi yi ntanu yisika tulumbeta, buna
ndimona mbuetete yimosi yiba ku diyilu
yidoduka va ntoto ayi bamvana tsabi yi dibulu
di diyenga. (Abyssos g12) 2 Niandi wuzibula dibulu
di diyenga ayi muisi wutotuka mu dibulu wuba
banga muisi wu nludi wu mbazu yinneni.
Buna muisi wu dibulu wunombisa thangu ayi
phemo. (Abyssos g12) 3 Makhoko matotukila mu
muisi beni; mawu matembakana va ntoto ayi
matambula lulendo lolo ludedikini banga lu
zikhutu zi ntoto. 4 Mawu makambu ti mabika
vanga mbimbi buba kuidi biti bi ntoto, buba biti
binlangu, buba kuidi nti wumosi vayi mavanga
mambimbi kuidi batu bakambulu dimbu ki
Nzambi mu zimbulu ziawu. 5 Mawu masia
tambula ko minsua mu vonda vayi mu yamisa
mu tezo ki zingondi zitanu. Vayi ndiamusulu
yawu yidi banga ndiamusulu yi khutu bu
yitatikidi mutu. 6 Mu bilumbu bina batu bela
tomba lufua vayi balendi lutambula ko. Bela
mona tsatu yi fua vayi lufua luela kuba tina. 7
Makhoko momo madedakana banga ziphunda
zikubuku mu mvita. Mu mintu miawu muba
bibudu biba bidedakana banga nolo; bizizi biawu
biba banga bizizi bi batu. 8 Zitsuki ziawu ziba
banga zi baketo ayi meno mawu maba banga
meno ma zikhosi. 9 Minkaku mi zithulu ziawu
miawu miba banga minkaku mi sengo. Biyoko
bi mavavi mawu biba banga biyoko bi ziphunda
ziwombo zintitika "Salio" bu zinzawula mu
mvita. 10 Bosi minkila miawu midedakana
banga mi zikhutu. Lulendo luawu luvangila
batu mbimbi mu tezo ki zingondi zitanu luba
mu minkila miawu. 11 Mbasi yi diyenga niandi
ntinu makhoko beni ayi dizina diandi mu ki
Ebelewo dinsundula: Abadoni bosi mu kingeleki
dizina diandi Apolioni. (Abyssos g12) 12 Mabienga
ma theti maviokidi; tala mammuadi malembo
landakana mama. 13 Mbasi yi nsambanu yisika
tulumbeta ayi ndiwa mbembo yitotukila mu
zitsongi ziya zi ntala wu nolo wuba va ntuala
Nzambi. 14 Mbembo beni yituba kuidi mbasi
yi nsambanu yisimba tulumbeta: —Nianguna
zimbasi ziya ziozi zidi zikangama va ndambu
Efalata, nlangu wunneni. 15 Banianguna zimbasi
ziya ziozi zikubuku mu diambu di thangu,
lumbu, ngondi ayi mvu muingi zivonda ndambu
yimosi mu zindambu zitatu zi batu. 16 Ndiwa
thalu yi batu bobo bandiatilanga va mbata
phunda. Baba makumuadi ma mafunda buela
kumi di mafunda. 17 Tala phila ndimuena
ziphunda mu tsongolo ayi batu bobo bavuanda
va mbata yi ziphunda beni: bavuata minkaku
mu zithulu, miba mi mbuaki dio ngua; mi bule
ayi mi kiti ki ki ntoto. Mintu mi ziphunda miba
banga mintu mi zikhosi; mbazu yitotukila mu
miunu miawu va kimosi ayi muisi ayi sufule. 18

Mu bivuku mbazu, muisi ayi sufule bitotukila
mu miunu mi ziphunda mu vondolo ndambu
yimosi mu zindambu zitatu zi batu. 19 Bila
lulendo lu ziphunda luidi mu miunu miawu ayi
mu minkila miawu. Minkila miawu midedikini
banga zinioka, minkila miawu miba ayi mintu;
mu miawu zieti vangila mbimbi. 20 Vayi batu
bankaka, bobo basiala, bobo basia vondo ko
kuidi bivukubiobi, basia balula mavanga ko mu
mavanga ma mioko miawu mu diambu babika
zitisa ziphevi zimbimbi ayi bitumba binolo,
bi palata, bitsongo, bi matadi ayi binti biobi
bilendi buba ti mona, buba wa, buba diata. 21
Basia balula mavanga ko mu phondolo yi batu,
mu mazi mawu, mu kitsuza kiawu, mu buivi
buawu.

10 Buna ndimona mbasi yinkaka yi lulendo
yiba ku diyilu; yikuluka; yivuata matuti,
mbumba-luangu yiba va ntu'andi; zizi kiandi
kilezama banga thangu ayi malu mandi maba
banga makunzi ma mbazu. 2 Wusimba buku yi
fioti mu koko kuandi; buku beni yiba yizibuka.
Wutula kulu kuandi ku lubakala va mbu ayi
kulu ku lumoso va ntoto. 3 Wuyamikina
mu mbembo yingolo banga khosi yinkunga.
Bu kayamikina, buna tsambuadi di bidumu
biwakikisa zimbembo ziawu. 4 Tsambuadi di
bidumu bu biduma buna ndiedi kasonika vayi
ndiwa mbembo yiba ku diyilu, yituba: “Sueka
mambu matubidi tsambudi di bidumu; kadi
ku masonika”. 5 Buna mbasi yoyi ndimona
yitelama va mbu ayi va ntoto, yivumuna koko
kuandi ku lubakala ku yilu 6 ayi yileva ndefi, mu
mutu wowo widi moyo mu zikhama-zikhama
zi mimvu, mutu wowo wuvanga diyilu ayi
bima bioso bidi muawu; wuvanga ntotoayi
bima bioso bidi muawu, wuvanga mbu ayi
bima bioso bidi muawu, ti: —Kusiedi diaka
thangu ko. (aiōn g165) 7 Mu lumbu kiela wakana
mbembo yi mbasi yi tsambuadi; bu kela kubama
mu sika tulumbeta, buna yawu yina thangu
yela sundukila mansueki ma Nzambi banga bu
kasamunina kuidi mimbikudi, bisadi biandi. 8
Buna mbembo yoyi ndiwa, yoyi yiba ku diyilu,
yibuela kukhamba ti: —Yenda bongi buku yoyi
yi fioti; yidi yizibuka va koko ku mbasi yoyi
yitelimini va mbu ayi va ntoto. 9 Buna ndiyenda
kuna kuba mbasi; ndinkamba kaphana buku
beni yi fioti. Buna niandi wukhamba: —Bonga
yawu ayi dia yawu. Yawu yela ba ndudi dio
sokolo mu vumu kiakuvayi, mu munu'aku,
yela ba lueki banga niosi. 10 Buna ndibonga
buku yi fioti mu koko ku mbasi ayi ndiyidia.
Mu munu'ama yiba lueki banga niosi vayi bu
ndimanisa ku yidia, ndudi dio sokolo yifuluka
mu vumu kiama. 11 Buna bakhamba: —Fueti
buela bikula diaka kuidi batu, kuidi makanda;
kuidizimbembo ayi kuidi mintinu miwombo.

11 buna baphana nti wudedakana banga nti
wowo beti tezila luelo ayi bakhamba:
—Telama ayi teza luelo lu nzo Nzambi ayi lu ntala
ayi tanga batu bobo bansambilanga muna. 2 Vayi
bika luphangu luidi ku nganda yi Nzo Nzambi;
kadi teza lueloluandi bila luyekodolo kuidi
makanda ma Bapakanu ayi bela diatila divula
di nlongo mu tezo ki makumaya ayi zingondi
zizole. 3 Ndiela vana lulendo kuidi bambangi
bama zizole. Ziela bikula mu tezo ki mili yimosi
ayi zikhama zizole ayi makumasambanu ma
bilumbu, ziela vuata zitsaku. 4 Bambangi beni
buadi badi minti miodi mi Olive ayi badi bima
biodi biobi beti tetika minda bintelamanga va
ntuala Pfumu yi ntoto. 5 Enati mutu zodidi
kuba vanga mbimbi buna mbazu yela totuka mu
miunu miawu ayi yela zinisa bambeni ziawu.
Ayi enati mutu zodidi kuba vanga mbimbi buna
buawu bobo kela fuila. 6 Bambangi buadi zibeki
lulendo lu zibikila diyilu muingi mvula yibika
noka mu bilumbu binzingila mbikudulu awu
ayi zibeki lulendo mu minlangu mu kumikitula
menga ayi mu buisa va ntoto bivuku bi phila
mu phila boso buela bela luzolo luawu. 7 Vayi
bu bela mana telama kimbangi kiawu, buna
bulu kintotukila ku diyenga kiela kuba nuanisa,
kiela kuba nunga ayi kiela kuba vonda. (Abyssos
g12) 8 Ayi zimvumbi ziawu ziela tulu va nzila
yi divula dinneni dintedolongo mu kipheve
Sodoma ayi Ezipiti; kuna babandila Pfumu
va dikulusi. 9 Buna batu bobo; ba makanda;
ba zimbembo; ba zimvila bela tala zimvumbi
ziawu mu tezo ki bilumbu bitatu ayi ndambu
ayi bela manga ti zimvumbi ziawu ziziku. 10
Batu bobo bamvuandanga va ntoto bela mona
khini mu diambu diawu, bela mona khini ayi
bela vanasana makaba bila mimbikudi miomi
mimiodi miyamisa bobo bavuanda va ntoto. 11
Bilumbu bitatu ayi ndambu bu bivioka; buna
pheve yeti vanaluzingu yiba kuidi Nzambi,
yikota mu bawu ayi batelama ayi boma bungolo
bu buila batu bobo baba kuba talanga. 12 Buna

bawa mbembo yingolo yitotukila ku diyilu,
yiba kamba: “bika lukuma kuaku”. Bakuma
ku diyilu mu matuti ayi bambeni ziawu ziba
tala. 13 Mu yina yawu thangu, ndikunu yi ntoto
yinneni yiba. Buna ndambu yimosi mu dikumi
di zindambu zi divula yibua ayi tsambuadi di
mili di batu bavondo mu ndikunu yi ntoto.
Bobo bankaka basiala, basimina ngolo ayi
bavana Nzambi yi diyilu nkembo. 14 Mabienga
mammuadi maviokidi. Tala mabienga ma ntatu
malembo yizi nsualu. 15 Mbasi yi tsambuadi
bu yisika tulumbeta, buna zimbembo ziwakana
mu diyilu, zituba: —Kipfumu ki ntoto kiyikidi
kipfumu ki Pfumu eto ayi ki Klisto andi. Niandi
wela yala mu zikhama zikhama zi mimvu.
(aiōn g165) 16 Buna makumuadi bakulutu baya
bobo bamvuandanga mu bikundu biawuva
ntuala Nzambi bafukama mu yinika bizizi biawu
mu tsi ayi basambila Nzambi; 17 bu batuba:
Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso widi ayi wuba
tukuvutudila matondo bila ngeyo wusadidi
lulendo luaku lunneni ayi wukotidi mu lubialu
luaku 18 Makanda mafuemini ayi nganzi aku
yiyizidi ayi thangu yiyizidi yifueti sambusulu
bafua ayi thangu yiyizidi mu vana mfutu kuidi
mimbikudi, bisadi biaku ayi kuidi banlongo
ayi kuidi bobo beti kinzika dizina diaku, batu
baphamba ayi batu baluvalu, ayi thangu yiyizidi
mu bunga batu bobo beti bivisa ntoto. 19 Buna
nzo Nzambi yidi mu diyilu yizibuka ayi kesi
yi Nguizani andiyimonika muna. Kuna kuba
zitsiemo, zimbembo, bidumu, ndikunu yi ntoto
ayi mvula yingolo yi matadi.

12 Buna dimbu kinneni kimonika mu diyilu:
nketo wumosi wuvuata thangu; ngondi
yiba ku tsi bitambi biandi. Va ntu'andi vaba
phu kiba kumi ayi zimbuetete zizole. 2 Mu
buemba kaba. Muna weka nduka buta ayi wuba
yamikina mu diambu di mianga mi butila. 3 Ayi
dimbu kinkaka kimonika mu diyilu; tala dalago
kimosi kinneni kimbuaki, kiba ayi tsambudi di
mintu; dikumi di ziphoka. Phu ki kitinu kiba mu
kadika ntu. 4 Nkil'andi wuvitumuna ndambu
yimosi mu zindambu zitatu zi zimbuetete zi
diyilu ayi wuziloza va ntoto. Dalago kitelama
va ntualanketo wuba nduka mu buta muingi
niandi buta kabaka bu dila muan'andi. 5 Nketo
beni wubuta muana wu bakala wufueti yadila
makanda moso mu nkawa wu sengo. Buna
muan'andi wutombolo va ndambu Nzambi
ayi va ndambu kundukiandi ki kipfumu. 6
Nketo wutinina ku dikanga, kuna, Nzambi
kankubikila buangu muingikadikulu kuna mu
tezo ki mili yimosi ayi zikhama zizole ayi
makumasambanu ma bilumbu. 7 Buna khindu
yibua mu diyilu: Misiela ayi zimbasi ziandi
zinuanisadalago. Dalago kinuana va kimosi ayi
zimbasi ziandi. 8 Vayi Dalago kisia luta zingolo
ko; diawu buangu kiawu kisia buela monika ko
mu diyilu. 9 Dalago kinneni voti nioka yikhulu
yilozolo ku ntoto, kibeti tedila diabulu voti
satana; niandi weti vukumuna ntoto wumvimba
widi batu. Wulozolo va ntoto va kimosi ayi
zimbasi ziandi. 10 Buna ndiwa mbembo yinneni
mu diyilu, yituba: Buabu phulusu, lulendo
kipfumu ki Nzambi eto, lulendo lu Klisto andi
bizidi bila mfundi wu bakhomba zieto; wubedi
kubafundanga builu ayi muini va ntuala Nzambi
eto wulozolo. 11 Bawu bannungini mu diambu
di menga ma Muana dimemi, bannungini mu
diambu di mambu ma kimbangi kiawu; ayi basia
zola ko luzingu luawu nate mu lufua. 12 Diawu
diyilu ayi beno lumvuandanga muawu bika
lumona khini. Vayi mabienga kuidi ntoto ayi
kuidi mbu bila satana wukulukidi kuidi beno;
nganzi yinneni yidi yandi bu kazebi ti thangu
yi fioti kaka yisiedi yandi. 13 Dalago bu kamona
ti wulozolo ku ntoto, buna wulandakana nketo
wowo wubuta muana wu bakala. 14 Bavana
mavavi muadi ma mbemba kuidi nketo muingi
kabaka bu dumukina ku dikanga, ku buangu
kiandi ku kafueti bela thama ayi nioka. Kuna
kafueti dikulu mu thangu yimosi, mu zithangu
zizole, mu ndambu yi thangu. 15 Ayi nioka
yifulula nlangu mu munu'andi ku manima ma
nketo. Nlangubeni wuba banga nlangu wunneni
muingi kalalumuka mu nzadi. 16 Vayi ntoto
wuyiza sadisa nketo. Ntoto wuzibula munu'
andi ayi wumina nzadi yifulula dalago mu
munu andi. 17 Buna dalago kifuemina nketo ayi
kiyenda nuanisa bana bobo bankaka ba nketo,
bobo bankebanga zithumunu zi Nzambi ayi
kimbangi ki Yesu.

13 Buna dalago kitelama va nzielo yi mbu.
Buna ndimona bulu kitotukila mu mbu,
kiba ayi dikumi di ziphoka ayi tsambudi di
mintu. Mu ziphoka ziandi muba dikumi di
ziphu bi kitinu ayi mu mintu miandi musonama
mazina ma mvuezolo. 2 Bulu kioki ndimona
kidedakana banga ngo; malu mandi maba banga

ma ulusu; munu'andi wuba banga munu wu
khosi. Buna dalago kimvana zingolo ziandi,
kundu kiandi ki kipfumu ayi lulendo lunneni. 3
Buna ndimona ntu andi wumosi wuba banga
wawu wulueku phuta yi lufuavayi phuta yoyi
yedi kamvonda yibeluka. Buna ntoto wumvimba
wusiminaayi wulandakana bulu. 4 Batu bazitisa
dalago mu diambu kivana lulendo kuidi bulu
ayi bazitisa bulu bu batuba: “Nani dedikini
banga bulu e? Nani wulenda kunnuanisa e?”
5 Buna bavana bulu munu mu diambu di
totudila mambu manneni ayi ma mvuezolo,
ayi bamvana lulendo lu yadila mu makumaya
zingondi zizole. 6 Buna wuzibula munu'andi
mu diambu di vueza Nzambi, mu diambu di
vueza dizina diandi, vueza nzo'andi ayi babo
bobo bamvuandanga mu diyilu. 7 Bamvana
minsua mu nuanisa banlongo ayi kuba nunga.
Bamvana lulendolu yadila makanda moso, batu
boso, zimbembo zioso ayi zimvila zioso. 8
Ayi babo bobo bamvuandanga va ntoto; bobo
mazina masia sonama ko, tona vana thonono yi
ntoto, mu buku yi luzingu lu Muana dimemi
divondo; bela zitisa bulu beni. 9 Woso widi
matu, buna bika kawa! 10 Enati mutu fueni mu
kota mu nloko, buna kafueti kota mu nloko.
Enati mutu fueni mu vondolo mu sabala buna
kafueti vondolo mu sabala. Vawu vava vadi
mvibudulu ayi minu ki banlongo. 11 Ndimona
bulu kinkaka kitotukila mu ntoto; kiba ayi
ziphoka zizole zidedakana banga zi Muana
dimemi. Kiyoluka banga dalago. 12 Kisadila
lulendo loso lu bulu kitheti va meso mandi;
ayi bulu beni kisia ti ntoto ayi bobo babo
bamvuandanga va ntoto bazitisa bulu kitheti,
kioki kiba phuta yi lufua vayi yibeluka. 13 Buna
kivanga bidimbu binneni nate kutu mu buisa
va ntoto, va ntuala wu batu, mbazu yi diyilu.
14 Buna kivukumuna bobo bamvuandanga va
ntoto mu diambu di bikumubiobi katambudila
minsua mu vanga va ntuala bulu, bu kikamba
batu bobobamvuandanga va ntoto bavanga
mfikula yi bulu kiba ayi phuta yiluekolo mu
sabala ayi kidi diaka kimoyo. 15 Bamvana
minsua mu vumukisa mfikula yi bulu muingi
mfikula yi buluyiyoluka ayi yivondisa batu boso
basia kunzitisa ko. 16 Buna bulu beni kikuika
batu boso, batu baphamba ayi batu baluvalu,
bamvuama ayi minsukami, bankua kiphuanza
ayi bavika; batulu dimbu mu koko kuawu ku
lubakala voti va mbulu awu. 17 Ayi kadi mutu
kalendi sumba ko voti sumbisa ko botula kaka
mutu wowo widi dimbu. Dimbu beni diawu
dizina di bulu voti thalu yi dizina diandi. 18
Vava vadi nduenga. Woso mutu widi diela bika
katanga thalu yi bulubila yidi thalu yi mutu; ayi
thalu'andi yawu yayi: zikhama zisambanu ayi
makumasambanu ayi sambanu.

14 Buna ndimona; tala Muana dimemi
ditelama va mongo wu Sioni ayi khama
yimosi ayi makumaya ayi zimili ziya zi batu
baba yandi, dizinadiandi ayi dizina di Dise
diandi maba masonama mu zimbulu zi batu
beni. 2 Ndiwa mbembo yitotukila ku diyilu,
yiba banga mbembo yi minlangu minneni ayi
banga mbembo yi dumu kinneni. Mbembo
yoyi ndiwa yiba banga yiminsiki mi ngitale,
minsika zingitale ziawu. 3 Bayimbila nkunga
wumona va ntuala kundu, va ntuala bivangu
biyabi moyo ayi va ntuala bakulutu. Ayi kadi
mutu kalendi longuka ko nkunga beni botula
kaka khama yimosi ayi makumaya ayi zimili
ziya zi batu bobo bakulu va ntoto. 4 Bawu
basia kisumuna ko ayi baketo bila basia zaba
zinitu zi baketo ko; bawu beti landakananga
Muana dimemi koso ku kankuenda; bawubakulu
va khatitsika yi batu, bawu mimbutu mitheti
mintambuku kuidi Nzambiayi kuidi Muana
dimemi. 5 Luvunu luisia monika ko mu miunu
miawu; kadi bila ki tsembolo basi ko. 6 Ndimona
mbasi yinkaka yidumuka va khatitsika diyilu,
yiba ayi Nsamu Wumboti wuka wusukanga ko
mu kuwusamuna kuidi bobo badi va ntoto,
kuidi makanda moso, zimvila zioso, zimbembo
zioso ayi batu boso. (aiōnios g166) 7 Wutuba
mu mbembo yingolo: —Lukinzika Nzambi ayi
lumvana nkembo bila thangu yi tsambusulu
andiyizidi; luzitisa mutu wowo wuvanga diyilu
ayi ntoto, mbu ayi zitho zi minlangu. 8 Ayi
mbasi yinkaka; mbasi yimmuadi, yilandakana
ayi yituba: —Babiloni dinneni dibuidi, dibuidi;
diawu dinuikina makanda mosovinu ki nganzi
ki kitsuza kiandi. 9 Mbasi yinkaka, mbasi
yintatu, yilandakana zimbasi zina zizole, yituba
mu mbembo yingolo: —Woso mutu wunzitisa
bulu ayi mfikul'andi ayi tambudi dimbu va
mbulu andi voti va koko kuandi 10 buna
niandi mamvandi kafueti nua vinu ki nganzi
yi Nzambi. Vinu beni, kikambu sobokoso, bela
kundukudila kiawu mu mbungu yi nganzi andi.
Wela yamusu mu mbazu ayi mu sofolo va

ntuala zimbasi zinlongoayi va ntuala Muana
dimemi. 11 Muisi wu mayama mawu wunkuma
mu zikhama-zikhama zi mimvu. Babo bobo
banzitisanga bulu ayi mfikul'andi va kimosi ayi
mutu wowowuntambulanga dimbu ki dizina
diandi, builu ayi muini, balendi baka luvundulu
ko. (aiōn g165) 12 Vava vadi mvibudulu wu
banlongo; bobo beti keba zithumunu zi Nzambi
ayi minu mu Yesu. 13 Buna ndiwa mbembo
yiba ku diyilu yituba: —Sonika: khini kuidi bobo
bamfuilanga mu Pfumu. Nyinga pheve kakembi
tona buabu bika bavunda mu bisalu biawu,
bila mavanga mawu maku balandakananga.
14 Buna ndimona dituti dimosi di phembi;
mutu wumosi wuvuanda vanambata dituti
beni wudedakana banga Muana Mutu; wuba
ayi phu ki nolova ntu'andi ayi wusimba va
koko kuandi kondolo ki sengo kidi meno. 15
Buna mbasi yinkaka yitotuka mu nzo Nzambi,
yiyamikina mu mbembo yingolo kuidi mutu
wowo wuvuanda va dituti: —Sadila kondolo
kiaku kisengo ayi vela makundi bila thangu yi
vedila makundi yizidi; bila makundi mayedidi va
ntoto. 16 Mutu wowo wuvuanda va dituti wuloza
kondolo kiandi kisengo va ntoto ayi makundi
mavelo va ntoto. 17 Mbasi yinkaka yitotuka mu
nzo Nzambi yidi mu diyilu, niandi mamvandi
wuba ayi kondolo kisengo kiba meno. 18 Ayi
mbasi yinkaka, yiba lulendo mu mbazu, yitotuka
va ntala ayiyiyamikina mu mbembo yingolo;
yiyamikina kuidi yoyi yiba kondolokisengo ki
meno, yituba: —Sadila kondolo kiaku kisengo
kidi meno ayi vela makundi ma nti wuvinu widi
va ntoto bila makundi mandi mayedidi. 19 Mbasi
yisadila kondolo kiandi va ntoto ayi yivela
makundi ma nti wu vinu widi va ntoto, ayi
yiloza makundi mu kamununu kinneni ki nganzi
yi Nzambi. 20 Buna kamununu ki makundi
kilozo ku nganda divula; ayi muna kamununu
mutotukila menga maba thipula nate mu miunu
mi ziphunda; phunda bu yitelimini. Menga
momo mayalumuka mu tezo ki zikhama zitatu
zi bikilometele.

15 Buna ndimona mu diyilu dimbu kinkaka,
kinneni ayi kitsiminanga: tsambuadi di
zimbasi ziba ayi tsambuadi di bivuku bi tsuka
bila nganzi yi Nzambi yidi yiduka mu bivuku
beni. 2 Ndimona mbu wuba wukienzuka banga
lumueno wusobakana ayi mbazu ayi ndimona
batu bobo banunga bulu, mfikul'andi ayi thalu
yi dizina diandi, baba batelama va mbu wuba
banga lumueno, basimba zingitale zi Nzambi. 3
Bayimbila nkunga wu Moyize, kisadi ki Nzambi
ayi nkunga wu Muana dimemi. Bayimbila ti:
Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso Mavanga maku
madi manneni ayi madi matsiminanga. A ntinu
wu makanda, zinzila ziaku zidi zisonga ayi
zikiedika 4 A Pfumu, nani wunkambu kukinzika
ayi nani wunkambu kembisa dizina diaku e?
Bila ngeyo veka kaka widi wunlongo; makanda
moso mela kuiza ayi mela fukama va ntual'
aku bila mavanga maku masonga mamonikini.
5 Mambu mama bu mavioka, ndimona nzo
Nzambi, yizibuka mu diyilu, yawu nzo yi ngoto
yi kimbangi. 6 Tsambudi di zimbasi zinata
tsambudi di bivuku zitotukila muna Nzo Nzambi.
Zivuata minledi mi lino yivedila ayi miba lezama
ayi sentila yi nolo mu zithulu ziawu. 7 Wumosi
mu bivangu biya bi moyo wuvana tsambuadi di
zimbungu zi nolokuidi tsambuadi di zimbasi.
Zimbungu beni ziba zi wala nganzi yi Nzambiyi
moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu. (aiōn
g165) 8 Buna muisi, wutotukila mu nkembo wu
Nzambi ayi lulendo luandi, wuwesa Nzo Nzambi
ayi kadi mutu kalendi kota mu nzo Nzambi ko
nate tsambuadi di bivuku binata tsambuadi di
zimbasi bimeni.

16 Buna ndiwa mbembo yinneni yitotukila
mu nzo Nzambi, yituba kuiditsambuadi di
zimbasi: —Yendanu ayi dukulanu tsambuadi di
zimbungu zi nganzi yi Nzambi va ntoto. 2 Mbasi
yitheti yiyenda ayi yidukula mbungu'andi va
ntoto; buna phuta yi tsisi ayi yi phasi yibua
mu batu bobo baba dimbu ki bulu ayi mu bobo
bazitisa mfikul'andi. 3 Mbasi yimmuadi yidukula
mbungu andi mu mbu, buna mbu wukituka
menga; maba banga menga ma nitu yifua.
Buna bibio biba zinga mu mbu bifua. 4 Mbasi
yintatu yidukula mbungu andi mu minlangu
minneni ayi mu zitho ziminlangu, ziawu zikituka
menga. 5 Buna ndiwa mbasi yi minlangu
yituba: —Widi wusonga, ngeyo widi ayi wuba,
ngeyo wunlongo bila buawu bobo wuzengila.
6 Bila bawu batengula menga ma banlongo
ayi ma mimbikudi ayi ngeyowuba veni menga
muingi banua. Mawu momo mambu bafueti
tambula. 7 Buna ndiwa mbembo yitotukila va
ntala, yiwakana: —Nyinga Pfumu Nzambi nkua
ngolo yoso; zinzengolo ziaku zidi zi kiedika ayi
zisonga. 8 Mbasi yi nya yidukula mbungu'andi

va thangu, buna thangu yiyoka batu mu mbazu
9 ayi batu bayokana mu diambu di diamu di
ngolo. Buna bavuezadizina di Nzambi, mutu beki
lulendo lu bivuku biabi ayi basiabalula mavanga
mawu ko mu diambu bamvana nkembo. 10
Mbasi yi ntanu yidukula mbungu andi va kundu
ki bulu; bunakipfumu kiandi kikituka tombi.
Mu diambu di ziphasi batu bakitatika ludimi.
11 Bavueza Nzambi yi diyilu mu diambu di
ziphasi ziawu ayi ziphuta ziawuvayi basia balula
mavanga mawu ko. 12 Mbasi yi nsambanu
yidukula mbungu andi va nlangu wunneni wu
Efalata; buna nlangu wusika mu diambu di
kubika nzila yi mintinu mimbangaku ndambu
yintotukilanga thangu. 13 Buna ndimona ziphevi
zitatu zimbimbi ziba banga bisioto; zitotukila
mu munu wu dalago, mu munu wu bulu ayi
mu munu wu mbikudi wu luvunu. 14 Bila ziawu
zidi ziphevi zi satana zimvanganga bikumu.
Zinkuendanga kuidi mintinu mi nza yimvimba
mu kuba kutikisa mu diambu di mvita yi
lumbu kina kinneni ki Nzambi, nkua ngolo
yoso. 15 Tala, ndilembo yizi banga muivi. Khini
kuidi mutu wowo wunleka nkielo ayi wunkeba
minledi miandi muingi kabika diata pheni ayi
babikamona tsoni andi. 16 Zipheve zimbimbi
zikutikisa batu va buangu beti tedila mu ki
Ebelewo: Alimangedoni. 17 Mbasi yi tsambuadi
yidukula mbungu andi mu phemo; buna mu nzo
Nzambi yi diyilu mutotukila mbembo yingolo
yiba mu kundu, yiwakana: —Buvangimini. 18
Buna kutotuka zitsiemo, zimbembo, bidumu ayi
ndikunu yinneni yi ntoto. Ndikunu yi ntoto yoyi
yiba yinneni ayi yi phila yoyi yibedi ko tona batu
badidi va ntoto. 19 Buna divula dinneni divasuka
mu zindambu zitatu ayi mavula ma makanda
mabulumuka bua. Buna Nzambi wutebukila
Babiloni dinneni moyo mu kumvana mbungu
yiwala vinu yi kikhesi ki nganzi andi. 20 Bisanga
bioso bitina ayi miongo misia monika ko. 21 Ayi
mvula yi matadi manneni, yiba ku diyilu yibuila
batu. Kadika ditadi diba zitu nduka-nduka
makumuadi bikilu bitanu nate makumatatu ma
bikilu. Buna batu bavueza Nzambi mu diambu
di vuku ki mvula yi matadi bila kiba kinneni.

17 Mbasi yimosi, mu tsambuadi di zimbasi
ziozi zisimba tsambuadi di zimbungu,
yiyiza kukhamba: —Yiza vava, ndiela kumonisa
nzengolo nkanu wu nkua kitsuzawunneni wu
nketo wuvuendi va mbata minlangu miwombo.
2 Mintinu mi ntoto mivanga yandi kitsuza ayi
bobo bamvuandanga va ntoto bakolo vinu yi
kitsuza kiandi. 3 Buna wunzamuna mu pheve
ku dikanga; ndimona nketo wumosi wuvuanda
va mbata bulu kimosi kimbuaki, kiwala mazina
ma mvuezolo. Kiba ayi tsambuadi di mintu
ayi dikumi di ziphoka. 4 Nketo beni wuvuata
minledi midi mbuaki yi fufulu ayi mi mbuaki;
wuvuata nolo, matadi ma thalu ayi nzimbu.
Mu koko kuandi muba mbungu yi nolo yi
wala mambu ma khakumusu ayi ma mvindu
yi kitsuza kiandi. 5 Va mbulu andi vasonama
dizina: “Mansueki, Babiloni dinneni; ngudi yi
bankua kitsuza ayi yi mambu ma khakumusu
va ntoto”. 6 Buna ndimona nketo beni wukolo
menga ma banlongo ayi menga ma bambangi
ba Yesu. Bu ndimmona, ndisimina ngolo. 7
Mbasi yikhamba: —Bila mbi wulembo siminina
e? Ndiela ku kamba mansueki ma nketo ayi
ma bulu kioki kinnatanga nketo beni; bulu
kioki kidi tsambuadi di mintu ayi dikumi di
ziphoka. 8 Bulu kioki wumueni, kiba ayi kisiedi
ko, kiela totukila ku diyengaayi kiela kuenda ku
nzimbala. Batu bobo bamvuandanga va ntoto,
bobo mazinamawu masi ko masonama mu buku
yi luzingu, tona vana thonono nzabela simina bu
bela mona bulu kioki kiba vayi kisiedi ko ayi kiela
kuiza. (Abyssos g12) 9 Vava vadi diela didi nduenga.
Tsambuadi di mintu minsundula tsambudi di
miongo; kuna kueti vuandanganketo beni. Vayi
mintu beni minsundula diaka tsambuadi di
mintinu: 10 mintanu mibua, wumosi wulembo
yadi mu thangu yayi bosi wunkakakayizidi
ko. Vayi bu kela kuiza, kela zingila ko thangu
yiwombo. 11 Vayi mu diambu di bulu kioki kiba
ayi kisiedi ko, kiawu ntinuwu nana. Widi wumosi
mu tsambuadi di mintinu ayi wunkuenda ku
nzimbala. 12 Dikumi di ziphoka ziozi wumueni
zidi dikumi di mintinu miomi mitambudi ko
kipfumu vayi miela tambula lulendo, mu thangu
yimosi, banga mintinu. Miela tambula lulendo
beni va kimosi ayi bulu. 13 Mintinu miami,
babo babeki diyindu dimosi kaka; bamvananga
zingoloziawu ayi lulendo luawu kuidi bulu. 14
Bela nuanisa muana dimemi ayi Muana dimemi
diela kuba nungabila niandi Pfumu yi bapfumu
ayi Ntinu wu mintinu. Ayi bobo kavuidi, bobo
batelo, basobolo ayi bakuikama bela nunga
yandi va kimosi. 15 Buna wukhamba: —Minlangu
miomi mueni; kuna kuvuendi nkua kitsuza;
minsundula batu, minkangu mi batu, makanda

ayi zimbembo. 16 Vayi dikumi di ziphoka ziozi
mueni va kimosi ayi bulu biela lenda nkua
kitsuza ayi biela kunziona bima biandi bioso ayi
biela kumbika pheni nkua, biela dia nsuni andi
ayi biela kunyoka ku mbazu. 17 Bila Nzambi
wutula mu mintima miawu lukanu lu vangila
luzolo luandi ayi lubela mayindu mamosi mu
vana kipfumu kiawu kuidi bulu nate mambu ma
Nzambi mela duka. 18 Ayi nketo wowo wumueni
wunsundula divula dinneni dinyadila mintinu
mioso mi ntoto.

18 Mambu momo bu mavioka, buna ndimona
mbasi yinkaka yiba ku diyilu; yiba ayi
lulendo lunneni. Nkembo andi wukienzula
ntoto. 2 Mbasi beni yiyamikina mu mbembo
yingolo: Babiloni dinneni dibuidi, dibuidi.
Dikitukidi nzo yi ziphevi zimbimbi; suamunu
ki yoso-yoso pheve yi sumuka; suamunu ki
yoso-yoso nuni yi sumuka ayi yilendo. 3 Bila
makanda moso ma nuini vinu ki nganzi ki
kitsuza kiandi. Mintinu mi ntoto va kimosi
ayi niandi mikiyekula mu kitsuza ayi minkiti
mi ntoto mikitukidi zimvuama zingolo mu
diambu di lulendo lu kimvuama kandi ki
viatuka tezo. 4 Buna ndiwa mbembo yinkaka
yitotukila ku diyilu, yiwakana: —A batu bama,
bika lubotuka va khatitsik'andi muingi lubika
fubakana mu masumu mandi ayi lubika builu
bivuku biandi. 5 Bila masumu mandi mayilimini,
matudidi nate ku diyilu ayi Nzambi wutebukidi
mambimbi mandi moyo. 6 Bika lumvangila boso
kaluvangila ayi lumvangila mu zikhumbu zizole
mambu momo lufueti kumvangila, boso buididi
mavanga mandi. Mu mbungu yoyi kasobikisa,
bika lunsobikisa tsobikisa zizole. 7 Boso bu
kabela mu nkembo ayi boso bu kabela mu
zikhini, buna buawu bobo lunyamisina ayi
lummonisa kiadi ki lufua. Bila niandi wubedi
tubanga mu ntim'andi: "Minu mvuendi banga
ntinu wu nketo; ndisi difuola ko ayi ndilendi ba
mu kiadi ki lufua ko." 8 Diawu diodi, bivuku
biandi biela kuizila mu lumbu kimosi: lufua,
kiadi ki lufua ayi kanda ki nzala. Wela yoko ku
mbazu bila Pfumu Nzambi, wuzenga buawu,
beki zingolo zivangila buawu. 9 Buna mintinu
mintoto, miomi mivanga kitsuza ayi niandi ayi
mizingila muzikhini va kimosi ayi niandi, miela
dila ayi miela nionga mu diambu diandibu miela
mona muisi wu mbazu andi. 10 Thama miela
telimina mu diambu di tsisi yi mayama mandi
ayi mielatuba: "Mabienga, mabienga kuidi
divula dinneni; Babiloni divuladingolo! Bila
nzengolo andi yizidi mu thangu yimosi kaka."
11 Minkiti mi ntoto, mamvawu, milembo didi ayi
midi mu kiadi mu diambu diandi bila kadi mutu
kakadi buela sumba bima biawu: 12 bima bi
nolo, bi palata; bi matadi ma thalu; bi bilunga;
bi minledi miawu mi lino yidi dio veyi-veyi;
mi mbuaki yi fufulu; mi nlezama; mi mbuaki;
minti mioso mi tsudi ayi bima bioso bivangulu
mu meno ma nzawu; bima bioso bavangulu
mu minti mi thalu; mu bitsongo; mu bisengo
ayi mu matadi meti lezama momo beti tedila
"malibele"; 13 sinamoni ayi mafuta ma thalu,
malasi, ansa ayi mile, vinu ayi mafuta; falina ayi
foloma; mamemi ayi zingombi; ziphunda ayi
zisalio; bavika ayi miela mi batu. 14 —Mambu
momo muel'aku wubedi zolanga matatukidi
thama ayi bima bioso bi kitoko ayi bi nlezama
bizimbidi mu diambu diaku ayi bilendi buela
monika ko. 15 Minkiti mi bima biobi, miomi
mikituka zimvuama mu diambu diandi, thama
miela telimina mu diambu di tsisi yi mayama
mandi; miela dila ayi miela mona kiadi. Miela
tuba: 16 A mabienga! A mabienga! Divula
dinneni dibedi vuatanga lino yidi dio veyi-
veyi; minledi mi mbuaki yi fufulu ayi mi
mbuaki; divula dibedi vuatanga nolo, matadi
ma thalu ayi bilunga! 17 Bila mu thangu yimosi
kaka kimvuama kioso kioki ki lalikini. Babo
beti nata masuwa ayi babo beti kibilanga mu
masuwa, babo bansadilanga mu masuwa ayi
babo banzingilanga mu mukhita mu mbu thama
batelimina. 18 Bu bamona muisi wu mbazu
andi, buna bayamikina ayi batuba: —Divula
mbi dilenda dedakana banga divula dinneni
e? 19 Bakilozila mbungi-mbungi mu mintu
miawu, badila ayi bamona kiadi. Bayamikina:
—A Mabienga! A Mabienga! Divula dinneni diodi
dikitula batu boso bobo baba ayi masuwa mu
mbu zimvuama mu diambu di kimvuama kiandi.
Mu thangu yimosi dilalikini! 20 A diyilu, bika
wumona khini mu diambu di lalakana kuandi
ayi beno banlongo, bamvuala ayi mimbikudi!
Bila Nzambi wuzengidi nkanu mu diambu dieno.
21 Buna mbasi yidi ngolo yibonga ditadi, diodi
diba tola banga tsindu, wudiloza mu mbu ayi
wutuba: —Babiloni dinneni diela lozolo mu
makhemi banga mama; dilendi buela monika
ko. 22 Buna mbembo yi minsiki mi ngitale,
yi minsiki mi miziki, yi minsiki mi ziphungi

ayi yi minsiki mi tulumbeta yilendi buela
wakakana ko mu ngeyo. Kadi kisadi kimosi
kinsalanga kioso-kioso kuandi kisalu kilendi
buela monika ko mu ngeyo ayi biyoko bi tsindu
bilendi buelawakakana ko mu ngeyo. 23 Kiezila
ki muinda kilendi buela lezama ko mu ngeyo.
Mbembo yi bakala ayi yi nketo bakuelini bosi
yilendi buela wakana ko mu ngeyobila minkiti
miaku mibedi batu ba luvalu ba ntoto; bila
makanda mosomazimbidi mu diambu di mazi
maku. 24 Kuidi ngeyo kumonikina menga ma
mimbikudi, ma banlongo ayi ma babobavondo
va ntoto.

19 Mambu momo bu mavioka; ndiwa banga
mbembo yinneni yi nkanguwunneni mu
diyilu, yiwakana: Aleluya! Nzambi eto niandi
vuidi phulusu; nkembo ayi lulend. 2 Bila
zinzengolo ziandi zidi zikiedika ayi zisonga.
Bila wusambisidi nkua kitsuza wunneni, mutu
wowo wubedi bivisanga ntoto mu kitsuza kiandi
ayi Nzambi eto wuvutudi landi mu menga ma
bisadi biandi. 3 Babuela tuba diaka mu khumbu
yi nzole: Aleluya! Muisi andi wufundumukanga
mu zithangu zioso. (aiōn g165) 4 Buna makumuadi
bakulutu baya ayi bivangu biya bi moyo
bafukama ayi bazitisa Nzambi vuendi va kundu
ki kipfumu ayi bayamikina: —Amen! Aleluya! 5
Buna mbembo yitotukila mu kundu ki kipfumu
yituba: —Luyayisa Nzambi eto, beno bisadi
biandi bioso ayi beno lueti ku nkinzikanga;
batu baphamba ayi batu ba luvalu. 6 Ayi ndiwa
banga mbembo yi nkangu wunneni wu batu
ayi banga mbemboyi minlangu minneni; ayi
banga mbembo yi bidumu bingolo; yiwakana:
Aleluya! Bila Pfumu, Nzambi eto, nkua ngolo
yoso wulembo yadi 7 Bika tumonanu khini,
tuyangalala ayi bika tumvananu nkembo bila
nyengo wu dikuela wu Muana dimemi wizidi ayi
ndumb'andi kubimini 8 Ayi bamvana minsua
mu vuata minledi mi lino yidi dio veyi-veyi,
yinlezama ayi yivedila. Lino yoyi yidi dio
veyi-veyi yinsundula mavanga masonga ma
banlongo. 9 Buna niandi wukhamba: —Sonika:
khini kuidi batu bobo batumusu ku nyengo
wu dikuela wu Muana dimemi. Ayi wubuela
diaka: —Mawu mama mambu ma kiedika ma
Nzambi. 10 Buna ndibua va malu mandi mu
diambu di kunsanisina. Vayi niandi wukhamba:
—Kadi vanga bobo; minu ndidi kisadi banga
ngeyo ayi kisadi ki bakhomba ziaku zibeki
kimbangi ki Yesu vayi sanisina Nzambi. Bila
kimbangi ki Yesu kidi Pheve yi mbikudulu. 11
Ndimona diyilu dizibuka ayi phunda yimosi yi
phembi. Mutuwuvuanda va mbata phunda beni
bantedila "wukuikama ayi wukiedika". Niandi
weti sambisa mu busonga ayi weti nuana mu
busonga. 12 Meso mandi madi minlaki mi mbazu
ayi ziphu biwombo bi kipfumubidi va mbata ntu
andi. Dizina dimosi disonama mu nitu andi; kadi
mutukasi ku dizaba ko botula kaka niandi veka.
13 Wuvuata nledi wubuiku mu menga ayi dizina
diandi: "Mambu ma Nzambi". 14 Minkangu mi
masodi midi mu diyilu mieti kunlandakana va
mbataziphunda ziphembi. Masodi beni mavuata
lino yidi dio veyi-veyi, yi phembi ayi yivedila.
15 Mu munu'andi mutotukila sabala kisekoso
bumboti muingikavondila makanda. Niandi
wela kuba yadilanga mu nkawa wu sengo.
Niandi veka wela diatidila kamununu ki vinu
ki nganzi yi Nzambi yi ngolo yoso. 16 Mu
nledi andi ayi mu dibunda-bunda musonama
dizina: "NTINU WU MINTINU AYI MFUMU YI
ZIMFUMU." 17 Ndimona mbasi yitelama va
thangu, yiyamikina mu mbembo yingolo, kuidi
zinuni zioso zindumukanga va khatitsika yi
diyilu: —Yizanu, kutakananu mu diambu di
nyengo wunneni wu Nzambi 18 muingi ludia
minsuni mi mintinu ayi minsuni mi bapfumu zi
masodi, mi batu ba ngolo, mi ziphunda ayi mi
batu bannatanga ziphunda; minsuni mi batu
boso, minsuni mi batu ba kiphuanza ayi bavika,
batu baphamba ayi batu ba luvalu. 19 Buna
ndimona bulu, mintinu mi ntoto ayi minkangu
mi masodimawu makutakana mu diambu di
nuanisa mutu wowo wuvuanda va mbata
phundaayi nuanisa nkangu andi wu masodi. 20
Babuila bulu va kimosi ayi mbikudi wu luvunu
wuba yandi; mbikudi wowo wuvanga bikumu
va ntuala bulu. Mu bikumu biobikavukumunina
batu bobo batambula dimbu ki bulu ayi
basambila mfikul'andi. Bawu buadi balozo
kimoyo ku diyenga di mbazu ayi di sofolo. (Limnē
Pyr g3041 g4442) 21 Ndambu yi batu bobo basiala
bavondolo mu sabala yi mutu wowo wuvuanda
va mbata phunda. Sabala beni yitotukila mu
munu'andi ayi zinuni zioso ziyukuta bu zidoda
minsuni miawu.

20 Ndimona mbasi yimosi yiba ku diyilu,
yisimba tsabi yi diyenga ayi sieni yinneni
mu koko kuandi. (Abyssos g12) 2 Yibuila dalago,

nioka yi khulu yoyi beti tedila diabulu ayi
satana. Wuyikanga mu tezo ki mili di mimvu. 3
Wuyiloza ku diyenga ayi wudizibika. Wuditula
dimbu muingi kabika buela vukumuna makanda
nate mili di mimvu miela duka. Momo bu mela
vioka bunawela niangunu mu ndambu thangu.
(Abyssos g12) 4 Bosi ndimona bikundu ayi batu
bobo bavuanda mu bikundu beni. Baba vana
minsua mu sambisa. Ndimona miela mi batu
bobo bazengomintu mu diambu di kimbangi
ki Yesu ayi mu diambu di mambu ma Nzambi.
Babo bobo basia zitisa ko bulu ayi mfikul'andi,
ayi, bobo basiatambula ko dimbu mu zimbulu
ziawu ayi mu mioko miawu; bazinga ayi bayala
va kimosi ayi Klisto mu tezo ki mili di mimvu.
5 Ndambu yi batu bafua basia fuluka ko nate
mili di mimvu miduka. Yayi yawu mfulukulu
yi theti. 6 Badi batu a zikhini ayi banlongo
batu bobo bela fuluka mu mfulukulu yi theti
bila lufua lunzole luisi ko lulendo mu bawu.
Vayi bela ba banganga Nzambi ayi zi Klisto;
bela yadila yandi va kimosi mu tezo ki mili
di mimvu. 7 Mili di mimvu bu miela vioka,
satana wela totolo mu nloko'andi 8 ayi wela
totuka mu zimbikisa makanda ma batu madi
mu zitsongi ziya zi ntoto, Ngongi ayi Mangongi.
Wela kuba kutikisa mu diambu di nuana. Thalu
awu yidi banga nzielo yi mbu. 9 Makanda ma
batu mayalumuka va mbata ntoto wumvimba
ayi mazungidila ka ki banlongo ayi divula diodi
bazola. Buna mbazuyitotuka ku diyilu ayi yiba
yoka. 10 Buna diabulu, mutu wuba zimbikisa,
wulozo ku diyenga di mbazuayi di sofolo; kuna
kuidi bulu ayi mbikudi wu luvunu. Bela yamusu,
builu ayi muini, mu zikhama-zikhama zi mimvu.
(aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Buna ndimona
kundu kiphembi ayi mutu wowo wuvuanda
vana. Diyilu ayi ntoto thama bitinina va ntuala
zizi kiandi. Kadi buangukisia monika ko mu
diambu diawu. 12 Ayi ndimona batu bafua,
batu ba luvalu ayi batu baphamba, batelamava
ntuala kundu. Zibuku zizibulu ayi buku yinkaka,
buku yi luzingu, yizibulu. Batu basambusu boso
bubela mambu masonama mu zibuku, boso
bubela mavanga mawu. 13 Mbu wuvutula bafua
baba mu niandi; lufua ayi tsi yi bafua bivutula
bafua baba mu bawu ayi basambusu kadika
mutu boso bubela mavanga mandi. (Hadēs g86)
14 Lufua ayi tsi yi bafua bilozo ku diyenga di
mbazu. Diyengadi mbazu luawu lualu lufua
lunzole. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Mutu
wowo dizina disia ba ko disonama mu buku yi
luzingu, mamvandi wulozo kuna. (Limnē Pyr g3041
g4442)

21 Ndimona diyilu dimona ayi ntoto wumona
bila diyilu di theti ayi ntoto wutheti bivioka
ayi mbu wusiedi ko. 2 Ndimona divula dinlongo,
Yelusalemi dimona, diba ku diyilu kuidi Nzambi;
dikubuku banga nketo wukitulu kitoko mu
diambu di bakala diandi. 3 Buna ndiwa mbembo
yingolo, yitotukila mu kundu, yiwakana: Tala
nzo yi Nzambi yidi va kimosi ayi batu; Niandi
wela vuanda yawu va kimosi; bela ba batu bandi
ayi niandi veka Nzambi, Nzambi awu; wela ba
yawu va kimosi. 4 Nzambi wela fiona matsuela
moso mu meso mawu ayi lufua lulendi buela ba
ko; kiadi ki lufua kilendi buela ba ko, bidilu ayi
ziphasi bilendi buela ba ko bila mambu ma theti
maviokidi. 5 Buna mutu wowo wuvuanda va
kundu wutuba: —Tala, ndieka kitula bima bioso
bimona. Niandi wubuela diaka: —Sonika bila
mambu mama madi makuikama ayi ma kiedika.
6 Ayi wukhamba: —Buvangimini. Minu ndidi
Alifa ayi Omega; thonono ayi tsukulu. Kuidi
woso mutu widi phuila, minu ndiela vana tho
yi nlangu yi luzingu mu nua mu kambu sumba.
7 Woso mutu wela nunga wela tambula bima
bioso biobi banga kuika. Minu ndiela ba Nzambi
andi ayi niandi wela ba Muan'ama. 8 Vayi kuidi
batu badi bukhita, bankambu wilukilanga, kuidi
bobo beti vanga mavanga ma khakumusu; kuidi
mimvondi, kuidi bankua kitsuza, bankua mazi;
kuidi bansambilanga bitumba ayi kuidi batu
boso ba luvunu, kuku kiawu kidi ku diyenga
dinlema mbazu ayi sofolo. Luawu lolo lufua
lunzole. (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Buna mbasi
yimosi mu tsambuadi di zimbasi ziozi zisimba
tsambuadi di zimbungu ziba ziwala tsambuadi
di bivuku bi tsuka yiyiza ayi yikhamba: —Yiza,
ndiela kumonisa nketo weka kuelo, nketo
wu muana dimemi. 10 Buna wunzamuna mu
Pheve va mbata mongo wunneni ayi wumula.
Kunakambonisina Yelusalemi, divula dinlongo,
ditotukila ku diyilu kuidi Nzambi. 11 Divula
beni diba ayi nkembo wu Nzambi. Kiezila kiandi
kidedakana banga ditadi di thalu; banga ditadi
di Yasipe didi dio kienzele. 12 Divula beni diba
ayi luphangu lunneni ayi luzangama. Diba kumi
ayi mielo miodi; kumi ayi zimbasi zizole ziba
mu mielo. Mu mielo benimusonama mazina ma
kumi ayi makanda muadi ma bana ba Iseli. 13

Ku Esite kuba mielo mintatu; mielo mintatu ku
Nodi; mielo mintatu ku Sude; mielo mintatu
ku Wesite. 14 Luphangu lu divula luba ayi
kumi zifundasio zizole. Va mbata zifundasio
beni vaba kumi ayi mazina muadi ma kumi ayi
bamvuala buadi ba Muana dimemi. 15 Buna
mbasi yoyi yiba solula yama yiba ayi luelo. Luelo
beni luba lu nti wu fioti wu nolo; lukubuku
mu diambu di tezila luelo lu divula, mielo
miandi ayi luphangu luandi. 16 Zindambu ziya
zi divula beni ziba kula kumosi; kula kuandi
kudedakana ayi siadila kuandi. Wuteza luelo lu
divula mu nti andiwufioti ayi wumona nduka-
nduka zimili zizole ayi zikhama zizole ayi
maumuadi ma zikilometele: kula kuandi, siadila
kuandi ayi zangama kuandi bidedakana. 17
Wuteza luelo lu luphangu luandi; buna wumona
nduka-ndukamakumasambanu ayi zimetele zi
tanu; boso buididi luelo lunsadilanga mutu
vayi luawu luelo mbasi kasadila. 18 Luphangu
lutungulu mu Yasipe; divula ditungulu mu nolo
yivedila yidedakana banga lumueno luvedila.
19 Mu zifundasio zi luphangu lu divula mufikulu
matadi moso ma thalu ma phila mu phila:
fundasio yitheti mu Yasipe, yinzole mu safili;
yintatu mu Kaliseduani; yinya mu emelode
20 yintatu mu salidonikisi; yinsambanu mu
salidiusi; yitsambuadi mu Klizolite; yinana mu
belili; yivua mu topaze; yikumi mu Klizopalaze;
yi kumi yimosi mu Yasinte; yi kumi yinzole
mu ametisite. 21 Kumi ayi mielo miodi miawu
kumi ayi bilunga biodi bithalu. Kadika muelo
wusadulu mu lunga kiandi ki thalu. Nzila yidi
va khatitsikadivula yiba yi nolo yi vedila; yiba
banga lumueno luidi dio kienzele. 22 Kadi Nzo
Nzambi ndisia mona ko mu divula beni bila
Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso ayi Muana
dimemi bawu nzo Nzambi mu divula beni.
23 Divula disi ko mfunu wu thangu ayi wu
ngondi mu diambu di kienzula diawu. Bila
nkembo wu Nzambi wunkienzulanga diawu ayi
Muana dimemi niandi muinda wu divula beni.
24 Makanda ma batu mela diatila mu kiezila
kiandi ayi mintinu mi ntoto miela nata nkembo
awu mu divula beni. 25 Mielo miandi milendi
kangama va muini ko bila builu bulendi ba
kuna ko. 26 Bela kunnatina nkembo ayi nzitusu
wu makanda ma batu. 27 Kadi kima kisumuka
kilendi kota muna ko. Woso wumvanganga
mambu madi khakumusu ayi ma luvunu kalendi
kota muna ko. Vayi bobo kakabadi mazina
masonama mu buku yi luzingu yi Muana dimemi
bawu kaka bela kota muawu.

22 Mbasi yimbonisa nlangu wunneni wu
luzingu; yinlezama bangalumueno. Nlangu
beni wutotukila mu kundu ki Nzambi ayi ki
muana dimemi; 2 wunkumba va khatitsika nzila
yi divula. Ku ndambu yi ndambu yi nlangu kuba
nti wu luzingu. Nti beni wumbutanga mimbutu
kumi ayi zikhumbu zizole mu mvu; wumbutanga
mimbutu khumbu yimosi mu kadika ngondi.
Meza ma nti beni meti belusa makanda ma
batu. 3 Kulendi buela ba tsingulu ko. Kundu
ki Nzambi ayi ki Muana dimemikiela ba mu
divula. Bisadi biandi biela kunsadila. 4 Bisadi
biela mona zizi kiandi ayi dizina diandi diela ba
disonama mu zimbulu ziawu. 5 Builu bulendi
buela ba ko. Balendi mona kadi mfunu wu kiezila
ki muinda ko voti mfunu wu thangu ko bila
Pfumu Nzambi wela kienzula kiezila kiandi mu
bawu; bawu bela yadila mu zikhama-zikhama
zi mimvu. (aiōn g165) 6 Buna mbasi yikhamba:
—Mambu mama madi makuikama ayi ma kiedika
ayi Pfumu, Nzambi yi ziphevi zi mimbikudi,
wufidisa mbasi andi mu diambu di monisa bisadi
biandi mambu meka nduka kuiza. 7 —Tala,
ndieka nduka kuiza. Khini yiwombo kuidi mutu
wowowunkeba mambu ma mbikudulu yi buku
yayi. 8 Minu, Yowani, ndimona ayi ndiwa mambu
moso momo. Bu ndimona ayi ndiwamambu
mama, buna ndifukama va malu ma mbasi
yiba kumbonisanga mambu momomu diambu
ndimbuongimina. 9 Vayi niandi wukhamba:
—Tala, kadi vanga bobo; minu ndidi kisadi banga
ngeyo, kisadiki bakhomba ziaku mimbikudi
ayi ki batu bobo beti keba mambu ma buku
yayi. Vayi buongimina Nzambi. 10 Ayi wubuela
kukhamba diaka: —Kadi sueka mambu ma
mbikudulu ma buku yayi bila thangu yifikimini.
11 Woso mutu wumvanganga mambimbi
katatamana vanganga mambimbi. Woso mutu
widi wusumuka katatamana sumuka. Woso
mutu widi wusonga katatamananga ba wusonga.
Woso widi wunlongo katatamananga ba
wunlongo. 12 —Tala, ndiela nduka kuiza
ayi mfutu ama widi yama mu diambu di
futa kadika mutu boso bu bela mavanga
mandi. 13 Minu ndidi Alafa ayi Omenga;
wutheti ayi wutsuka; thonono ayi tsukulu. 14
Khini kuidi bobo bansukulanga minledi miawu
muingi babakaminsua mu dia mimbutu mi

nti wu luzingu ayi mu kotila mu divula mu
mielo miandi. 15 Ku nganda kuawu kuidi
zimbua, batu bansadilanga mazi; bankua kitsuza;
mimvondi; bansambilanga bitumba ayi woso
mutu wunzolangaayi wunsadila luvunu. 16
Minu Yesu, ndifidisa mbasi ama mu diambu
di telimina kimbangi mu mambu mama mu
mabundu. Minu ndidi muanzi ayi nkuna wu
Davidi. Minu mbuetete yinlezamanga va nsuka.
17 Ayi pheve ayi ndumba weka kuelo batuba:
—Yiza! Bika woso mutu wulembo wa mambu
mama katuba: —Yiza! Woso mutu widi phuila
bika kiza. Woso mutu tidi; buna bika katambula
nlangu wu luzingu mu kambu sumba. 18 Minu
ndilembo lubula woso mutu wunwa mambu ma
mbikudulu yi buku yayi: enati mutu buedidi
mambu va mbata mambu mama buna Nzambi
wela kumbuedila bivuku bisonama mu buku
yayi. 19 Enati mutu botudi diambu dimosi mu
mambu ma mbikudulu ma buku yayi, buna
Nzambi wela botula kuku kiandi mu nti wu
luzingu ayi mu divula dinlongo, biobi bisonama
mu buku yayi. 20 Mutu wowo wuntelimina
mambu mama kimbangi, wuntuba ti: —Nyinga,
ndieka nduka kuiza! Amen! Yiza Pfumu Yesu!
21 Bika nlemvo wu Pfumu Yesu Klisto wubanga
kuidi banlongo boso.

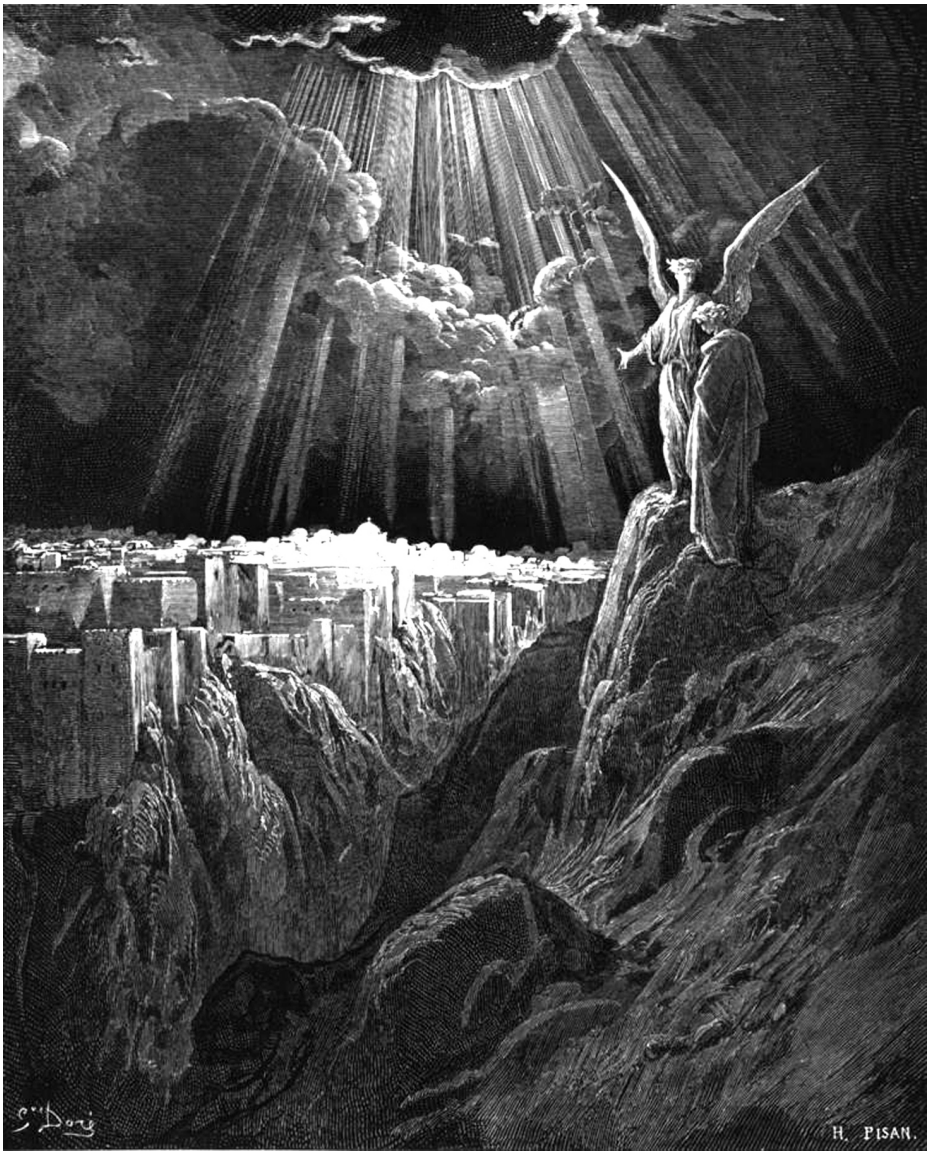

Ndimona divula dinlongo, Yelusalemi dimona, diba ku diyilu kuidi Nzambi; dikubuku banga nketo wukitulu kitoko mu diambu di bakala diandi. Buna ndiwa mbembo yingolo, yitotukila mu kundu, yiwakana: Tala nzo yi Nzambi yidi va kimosi ayi batu; Niandi wela vuanda yawu va kimosi; bela ba batu bandi ayi niandi veka Nzambi, Nzambi awu; wela ba yawu va kimosi.

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Kiyombi at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kiyombi at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Yombe---Yombe-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aïdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16
Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23
1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43
Mark 9:45
Mark 9:47
Luke 12:5
James 3:6

Hadēs

Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

2 Peter 2:17

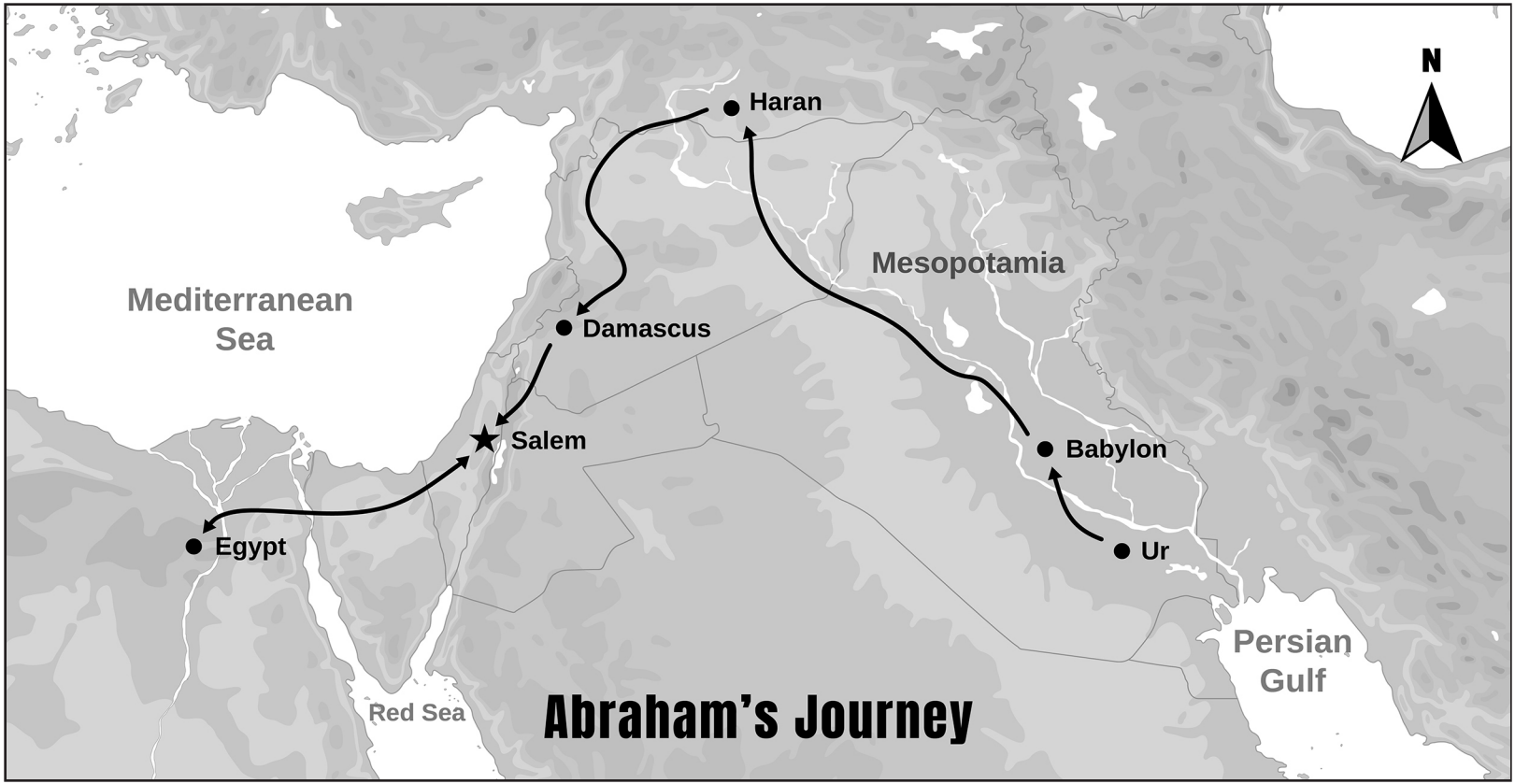

Mu diambu di minu, Abalahami wutumamana, bu katelo, mu kuenda ku tsi yoyi kafueti tambula banga kiuka; ka diambu ko kasia zaba ko kuevi kankuenda.

- Hebrews 11:8

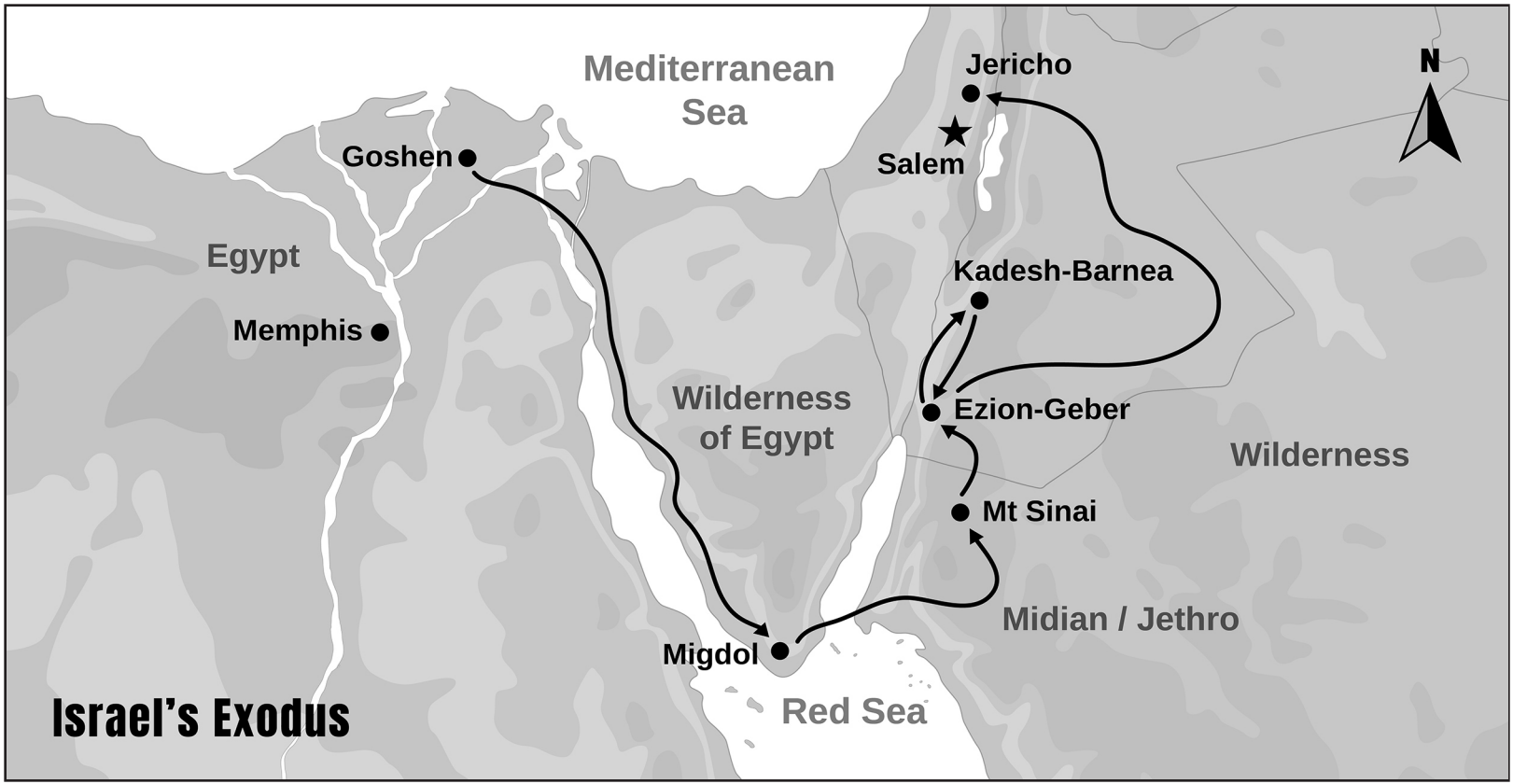

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

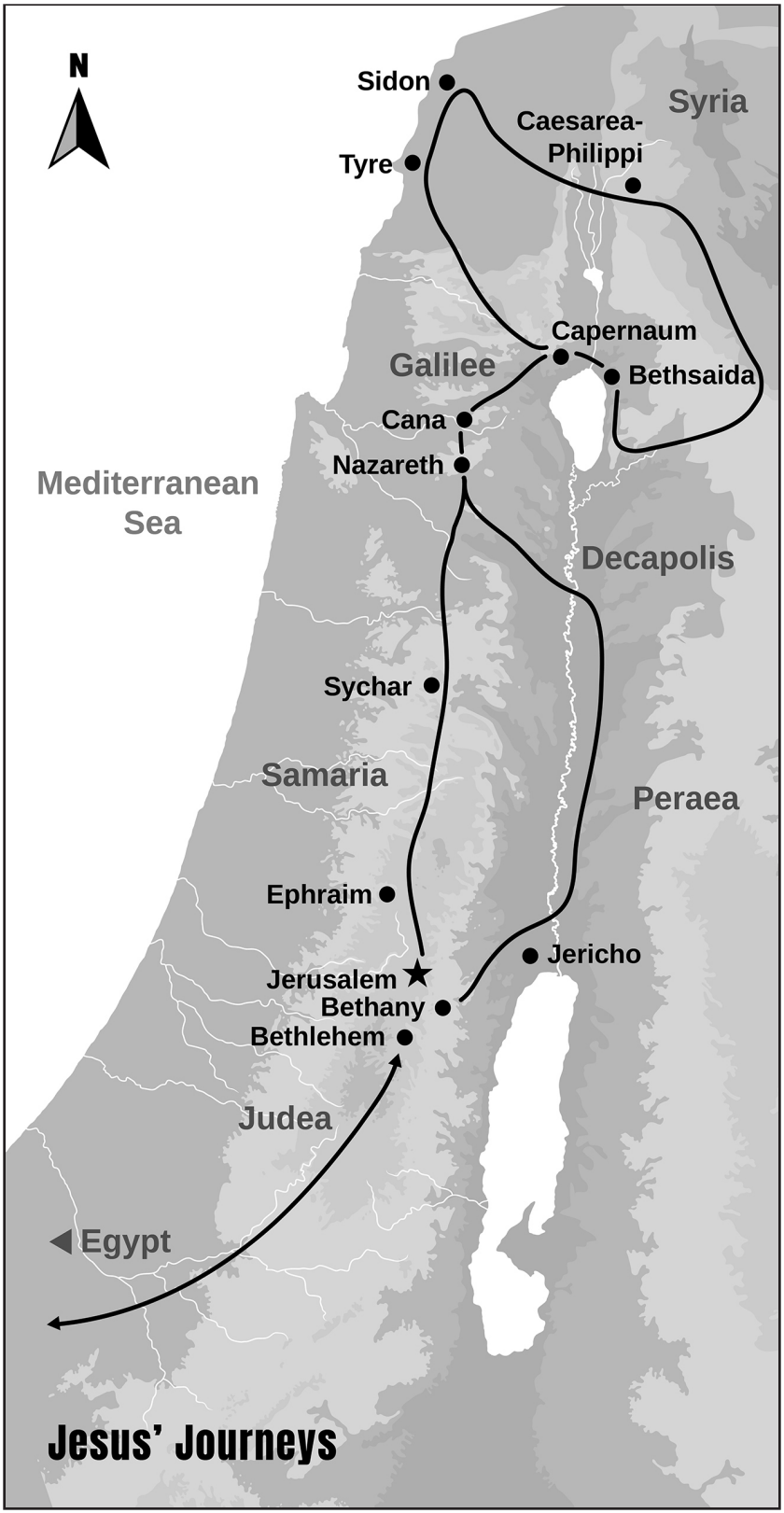

Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muingi bansadila vayi wuyiza mu diambudi sadila ayi vana luzingu luandi mu diambu di kula bawombo. - Mark 10:45

Polo kisadi ki Yesu Klisto, wutelo mu ba mvuala ayi wusobolo mu samuna Nsamu Wumboti wu Nzambi. - Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

<table>
<tr><td colspan="4">Fallen</td><td>Glory</td></tr>
<tr><td>Fall to sin
No Law</td><td>Moses' Law
1500 B.C.</td><td>Christ
33 A.D.</td><td>Church Age
Kingdom Age</td><td>New Heavens
and Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">1 Timothy 6:16
Living in unapproachable light</td><td rowspan="7">Acts 3:21
Philippians 2:11
Revelation 20:3

God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City</td></tr>
<tr><td colspan="2">John 8:58
Pre-incarnate</td><td>John 1:14
Incarnate</td><td>Luke 23:43
Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="2">Psalm 139:7
Everywhere</td><td colspan="2">John 14:17
Living in believers</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ephesians 2:1-5
Serving the Savior or Satan on Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:22
Blessed in Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:23, Revelation 20:5,13
Punished in Hades until the final judgment</td></tr>
<tr><td colspan="4">Hebrews 1:14
Serving mankind at God's command</td></tr>
<tr><td colspan="4">2 Peter 2:4, Jude 6
Imprisoned in Tartarus</td><td rowspan="4">Matthew 25:41
Revelation 20:10

Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels</td></tr>
<tr><td rowspan="3" colspan="3">1 Peter 5:8, Revelation 12:10

Rebelling against Christ
Accusing mankind</td><td>Revelation 20:13
Thalaasa</td></tr>
<tr><td>Revelation 19:20
Lake of Fire</td></tr>
<tr><td>Revelation 20:2
Abyss</td></tr>
</table>

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Kiyombi at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

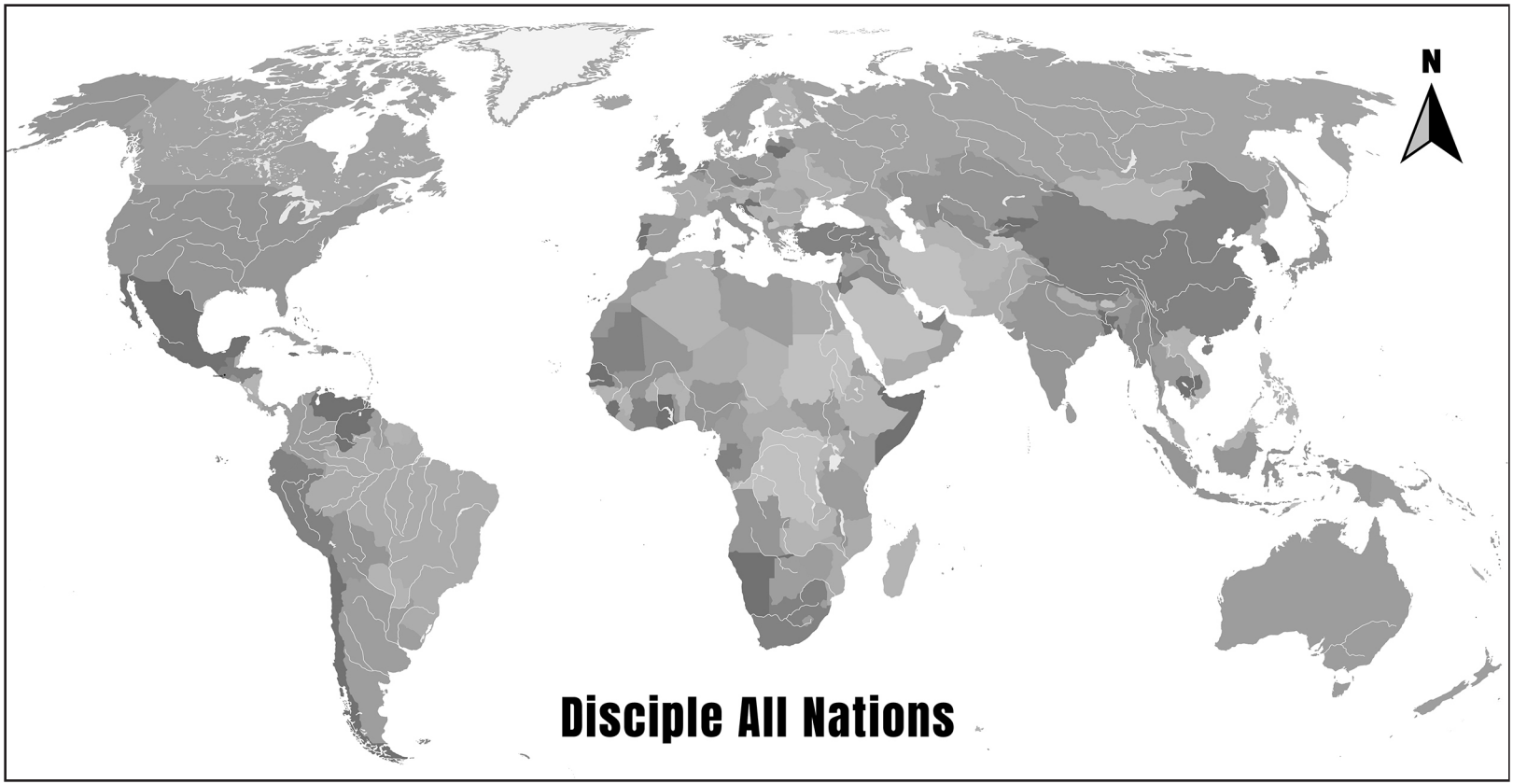

Diawu yendanu, lukitula batu ba zitsi zioso minlonguki miama; Lubabotika mu dizina di Tata, di Muana ayi di Pheve Yinlongo. - Matthew 28:19